GɛnÞ PobÞrÞ

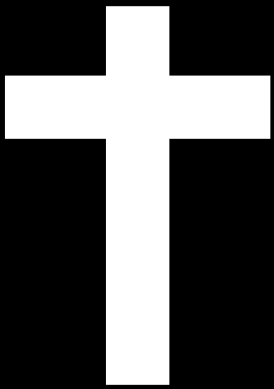

The New Testament in the Gikyode language

GɛnÞ PobÞrÞ
The New Testament in the Gikyode language

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gikyode

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2025 from source files dated 25 Apr 2025
4cc402b4-139a-5f33-9af9-fbf62307f663

Contents

Matiyu 1
Maako 89
Luka 143
Gyɔn 239
Yesu Isɔɔ 307
Rom Awura . . . 400
1 Korinti 444
2 Korinti 484
Galati 509
Efiso 524
Filipayi 538
Kolosiya 547
1 Tɛsalonika . . 557
2 Tɛsalonika . . 565
1 Timoti 570
2 Timoti 581
Taatusi 589
Filimon 594
Hiiburu 596
Gyeemesi 629
1 Piita 640
2 Piita 652
1 Gyɔn 660
2 Gyɔn 671
3 Gyɔn 673
Gyude 675
Gilɛɛnyiile 679

Matiyu
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Kyu Lii Yesu So Mɔ

Yesu Kirisito Gɛsu Gɛbono Dɔ Ɔ Lii Mɔ

1 Yesu Kirisito gi lii daa aye
Isirale awura Oloobu Deefidi
ɔpaa dɔ, ne Deefidi mɔ gi
lii aye Isirale awura aye-
naana gyangbarasɛ Abera-
ham ɔpaa dɔ. Ɔwolɛ baarɛ
dɔ gɛrɛ ne a ŋmarasɛ Yesu
mɔ-naanaana gɛkorogɛ gi-
gyan so gigyan so yela.
A ŋmarasɛ mɔmɔ-anyen lii
aye Isirale awura ɔnaana
gyangbarasɛ aberɛ kpaa fo
Yesu-lɛɛ aberɛ dɔ de fɛ' nyɛ
bii gɛsu gɛbono dɔ Yesu
Kirisito gi lii mɔ.

2 Oloobu Aberaham mɔ-bi ne
n gyɛ Ayisiki,
Ayisiki mɔ-bi ne n gyɛ Gy-
eekɔpo.
Gyeekɔpo mɔ-biana ne n
gyɛ Gyuda mɔ-rɛ mɔ-
daana de mɔ-tedɛana.

3 Gyuda mɔ-biana ne n
gyɛ Pɛrɛsɛ de Saara.
(Mɔmɔ-nyi ne n gyɛ
Tamarɛ.)
Pɛrɛsɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Hɛsuron,
Hɛsuron mɔ-bi ne n gyɛ
Ram.

4 Ram mɔ-bi ne n gyɛ Ami-
nadabɛ,
Aminadabɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Naason.
Naason mɔ-bi ne n gyɛ Sal-
imon,

5 Salimon mɔ-bi ne n gyɛ
Bowasɛ. (Bowasɛ mɔ-
nyi ne n gyɛ Rahabɛ.)
Bowasɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Obɛdɛ. (Mɔ-nyi ne n
gyɛ Ruuti.)
Obɛdɛ mɔ-bi ne n gyɛ Gyɛsi,

6 Gyɛsi mɔ-bi ne n gyɛ Wura
Deefidi.
Wura Deefidi mɔ-bi ne n
gyɛ Solomon. (Nkana
Solomon mɔ-nyi mɔ-
kuli ne n gyɛ Yuraya.)

7 Solomon mɔ-bi ne n gyɛ
Rɛhobowan,
Rɛhobowan mɔ-bi ne n gyɛ
Abigya.
Abigya mɔ-bi ne n gyɛ Asa,

8 Asa mɔ-bi ne n gyɛ Gye-
hosafatɛ.
Gyehosafatɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Gyoram,
Gyoram mɔ-bi ne n gyɛ
Usiya.

9 Usiya mɔ-bi ne n gyɛ Gy-
otam,
Gyotam mɔ-bi ne n gyɛ
Ahasɛ.
Ahasɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Hɛsekaya,

10 Hɛsekaya mɔ-bi ne n gyɛ
Menasɛ.
Menasɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Amon,
Amon mɔ-bi ne n gyɛ
Gyosaya.

11 Gyosaya mɔ-bi ne n gyɛ
Gyɛkoniya mɔ-rɛ mɔ-
daa de mɔ-tedɛana.
Gyɛkoniya baarɛ aberɛ dɔ
ne Babilon awura mɛ nyise
aye Isirale awura adedaabo
kpaa kyena Babilon.

12 Mɛ bo Babilon mɔ,
Gyɛkoniya gi korogɛ
Sɛɛletɛɛ.

Sɛɛletɛɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Serubabelɛ.
13 Serubabelɛ mɔ-bi ne n gyɛ
Abiwudi,
Abiwudi mɔ-bi ne n gyɛ
Eliyakim.
Eliyakim mɔ-bi ne n gyɛ
Asoro.
14 Asoro mɔ-bi ne n gyɛ
Sadokɛ.
Sadokɛ mɔ-bi ne n gyɛ Akim,
Akim mɔ-bi ne n gyɛ Eli-
wudi.
15 Eliwudi mɔ-bi ne n gyɛ
Eliyeesa,
Eliyeesa mɔ-bi ne n gyɛ
Matan.
Matan mɔ-bi ne n gyɛ Gy-
eekɔpo,
16 Gyeekɔpo mɔ-bi ne n gyɛ
Gyosɛfo, Mariya mɔ-
kuli.
Mariya baarɛ ne n korogɛ
Yesu ɔbono ɔ gyɛ Kirisito mɔ.
Mɔ ne Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa
gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ
adɛ so mɔ.
17 Imɔso aye-naana gyang-
barasɛ Aberaham gi korogɛ,
ne mɔ-bi gi baa korogɛ.
Ne mɔ-naana ɔbono gi ko-
rogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ
gɛnen gyan'gyan abara so
gikpadɔ gudu ginan pɛi ne
i baa korogɛ Wura Deefidi.
Gɛnen kee ne Deefidi gi ko-
rogɛ, ne mɔ-bi gi baa korogɛ,
ne mɔ-naana ɔbono gi baa
korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ
gɛnen gyan'gyan abara so
gikpadɔ gudu ginan pɛi ne
Babilon awura mɛ nyise
aye Gyuda awura adedaabo
kpaa kyena Babilon ɔsowolɛ
so mɔ. Gɛnen kee ne lii
ibono mɛ kpe Babilon gɛnen
mɔ, ɔnaana ɔbono ɔ tɛ gɛnen
owi ɔbono dɔ mɔ gi ko-
rogɛ, ne mɔ-bi gi baa ko-
rogɛ. Ne mɔ-naana ɔbono
gi korogɛ. Mɛ korogɛ-korogɛ
gɛnen gyan'gyan abara so
gikpadɔ gudu ginan pɛi ne
i kyu korogɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ
laa sun de ɔ' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.

Gyosɛfo Gi Kuu Oderi Wu Yesu Gɛkorogɛ Ilaa

18 Fɛ' nu gɛnɔɔbono i ba ne
mɛ kyu korogɛ Yesu Kirisito
mɔ. Imɔ ne nan baa tɔgɛ faa.
Owi ɔbono Gyosɛfo kya yɛ
Yesu mɔ-nyi Mariya ne mɛŋ
ti dɛ de abara mɔ, mɛ san wu
daa yɛɛ Mariya laa korogɛ
gɛbii naa de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ so.
19 Gyosɛfo, Mariya mɔ-kuli
mɔ, gyɛ isa ɔbono ɔ kya gyi
gɛsintin sa Wurubuaarɛ, ne
ɔŋ kya laarɛ fɛɛ ɔkyii mɔ o'
gyi ipeeli sansana. Imɔso o
kyu gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kine
mɔ ŋara dɔ.
20 Ɔ kya sa gɛnen gɛwɔnsa
gɛdɛ mɔ, ɔ naa dɛ ginsi gidɛ,
ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko
gi ba mɔ asɛ oderi dɔ, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Gyosɛfo,
Wura Deefidi mɔ-naana, gɛŋ
sa fo' selɛ yɛɛ foŋ baa dena
fo-ka Mariya. Ɔtɔ ɔbono ɔ
dɛ faa, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne n yɛgɛ ne ɔ dɛ mɔ.
21 Ɔnyen ne ɔ laa korogɛ,
ne fo laa yela mɔ-ginyen yɛɛ
Yesu, i kya nyiile yɛɛ ɔ laa
mɔlɛgɛ mɔ-adɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ.”
22 Mariya ilaa idɛ pɛwu i
ba daa de i' nyɛ kyena de

Wurubuaarɛ agyɛbi abono ɔ
wolaa tɔgɛ yela dedaa mɔ. Ɔ wolaa tɔgɛ imɔ yela naa
de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo mɔ so
yɛɛ,
23 “Ɔbono ɔ mɛŋ nyi ɔnyen mɔ
laa da ɔtɔ de ɔ' korogɛ gɛbii nyensɛɛ,
ne mɛ laa terɛ gɛmɔ yɛɛ Imanuɛlɛ.”
(Imanuɛlɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ “Wurubuaarɛ bo aye asɛ.”)
24 Gyosɛfo gi kyingi mɔ,
o kyule ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ
mɔ mɔ, ne o kyu Mariya dena.
25 Mɔ-rɛ mɔ berɛ, mɛ mɛŋ
dɛ ginyen de gikyii kaaborɛ ɔ
korogɛ gɛbii mɔ. Ne Gyosɛfo
gi yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu.

2

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Ba De Mɛ' Baa Faala Yesu

1 Mɛ korogɛ Yesu
daa Bɛtelɛhɛm, Gyudiya
gɛsinkpan so owi ɔbono
Hɛrodɛ gyɛ Gyudiya wura
mɔ. Mɛ korogɛ mɔ mɔ,
abelɛnsɛ abono mɛ nyi
agyɛkpebi ilaa mɔ ako mɛ
lii de owi ɔbaaliiten so ba
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so.
2 Mɛ baa taasɛ yɛɛ, “A'
kerɛ gɛbii gɛbono mɛ korogɛ
ne gɛ laa baa gyi gɛwura
sa Gyuda awura mɔ. A wu
gɛmɔ-gigyɛkpebi gi baa lii de
owi ɔbaaliiten so. Imɔ ne a
ba de a' baa ŋmii gɛmɔ de
a' kyu buubuu ɔbono ɔ gyɛ
gɛmɔ-lɛɛ mɔ kyu sa gɛmɔ
faa.”
3 Wura Hɛrodɛ gi nu ilaa
ibono so mɛ naa mɔ, i kyogedɛ mɔ-gisen dɔ. Gɛnen
kee ne i kyogedɛ Gyɛrusalem
awura mɔ pɛwu asen dɔ ne.
4 Wura Hɛrodɛ gi terɛ
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo
mɔ pɛwu baa gyan. Ne
ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, “Nyamesɛ
ɔbono mɛ ŋmarasɛ mɔ-ilaa
yela yɛɛ Wurubuaarɛ laa
sun de ɔ' baa gyi gɛwura aye
pɛwu so mɔ, fonɛ ne mɛ laa
korogɛ mɔ?”
5 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Mɛ laa korogɛ mɔ
daa Bɛtelɛhɛm, Gyudiya
gɛsinkpan so. I kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa
yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi ŋmarasɛ Bɛtelɛhɛm
ɔsowolɛ mɔ so ilaa yela.
6 Ɔ ŋmarasɛ yɛɛ,
‘Fo, Bɛtelɛhɛm, Gyudiya gɛsinkpan so ɔsowolɛ,
Gyudiya isowolɛ dɔ mɔ,
mɛ kya kyu fo yɛɛ foŋ
gyɛ ɔsowolɛ gbaa ɔko.
Iŋ gyɛ gɛnen.
Fo mɔ dɔ ne mɛ laa korogɛ wura belɛ.
Mɔ ne nan kerɛ Wurubuaarɛ adɛ Isirale awura mɔ so.’ ”
7 Hɛrodɛ adɛ mɔ mɛ tɔgɛ
mɔ gɛnen mɔ, ɔ terɛ asafo
mɔ lii nkan, ne ɔ taasɛ ɔmɔ
de ɔ' bii aberɛ abono mɛ wu
gigyɛkpebi mɔ gi lii mɔ.
8 Mɛ tɔgɛ mɔ mɔ, o nyiile
ɔmɔ yɛɛ mɛ' kpe Bɛtelɛhɛm,
ne ɔ tɔgɛ dengɛ ɔmɔ-ansi
yɛɛ, “Fɛ' kpaa laarɛ gɛbii mɔ
dandan. Fɛ wu gɛmɔ mɔ, fɛ'
yɛgɛ me-aso a' nu de me kee

n' kpaa ŋmii gɛmɔ de n' kyu
buubuu ɔbono ɔ gyɛ gɛmɔ-
lɛɛ mɔ sa gɛmɔ.”
9 Asafo mɔ mɛ nu Wura
Hɛrodɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ, ne
mɛ kyon. Mɛ kya kpe mɔ,
mɛ kii wu gigyɛkpebi gibono
mɛ wolaa wu owi ɔbaaliiten
so mɔ gi gyangbara gi sa
ɔmɔ. Aberɛ abono gi fo
nfono gɛbii mɔ gɛ bo mɔ, gi
yelɛ.
10 Mɛ wu gigyɛkpebi mɔ gi
yelɛ gɛnen mɔ, i wɔra ɔmɔ
ɔkon gikyɔ kyɔde.
11 Mɛ loo gɛten mɔ dɔ,
ne mɛ wu gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ-nyi Mariya. Mɛ wu
gɛmɔ mɔ, mɛ ŋmii gɛmɔ ne
mɛ kyu buubuu sa gɛmɔ. Mɛ
bugi mɔmɔ-atɔ ne mɛ lɛɛ
ilaa boɔgyalonsɛ sa gɛmɔ.
Ilaa mɔ ne n gyɛ sika kɔkɔɔ
de onufuii de gitikee.
12 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi ka sa asafo mɔ
oderi dɔ yɛɛ mɛŋ' baa kii naa
de Hɛrodɛ asɛ. Imɔso mɛ
kyu de ɔkpa banban ɔko kpe
gɛwi.

Mɛ Kyu Kyokyoo Mɔ Selɛ Kpe Igyipiti

13 Asafo mɔ mɛ kyon mɔ,
imɔ gɛnyɛ mɔ Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔko gi ba Gyosɛfo
asɛ oderi dɔ baa tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Koso puru gɛbii mɔ
gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nyi de fɛ' selɛ
kpe Igyipiti gɛsinkpan so.
Fɛ' kyena nno kaaborɛ aberɛ
abono nan tɔgɛ fo yɛɛ fɛ' kii
ba. Wura Hɛrodɛ kya laarɛ
gɛbii mɔ imɔɔten.”
14 Imɔso Gyosɛfo gi koso
ne o puru gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ-nyi gɛnyɛ gɛbono selɛ
kpe Igyipiti.
15 Mɛ kyena nno kaaborɛ
Wura Hɛrodɛ gi wu'. Mɛ kyu
gɛbii mɔ kpe Igyipiti gɛnen
mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ
gi wolaa tɔgɛ yela naa de
mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo mɔ so mɔ
i yɛgɛ i ba gɛsintin. I kya nyi-
ile yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yela yɛɛ,
“Nɛ terɛ me-bi lii Igyipiti
gɛsinkpan so.”

Mɛ Mɔɔ Nbii

16 Wura Hɛrodɛ gi wu yɛɛ
asafo mɔ mɛ penɛ mɔ mɛŋ
baa naa de mɔ asɛ mɔ,
i wɔra mɔ ginyadon gikyɔ
kyɔde. Imɔso o sun asa, ne
mɛ kpe Bɛtelɛhɛm ɔsowolɛ
mɔ-rɛ mɔ-nsowolɛbi pɛwu
ibono i kyaabɔɔ mɔ mɔ, ne
mɛ mɔɔ nbii nyensɛ nbono
pɛwu gi fo nsi nnyɔ kyu
kpelegɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ
Hɛrodɛ gi nu lii asafo mɔ asɛ
yɛɛ gigyɛkpebi mɔ gi lii mɔ,
imɔ-nsi nnyɔ ne.
17 Kyu naa de nbii ndɛ
lɛwu so ne ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Gyɛrɛmaya mɔ gi tɔgɛ yela
mɔ i ba gɛsintin. I kya
nyiile yɛɛ Gyɛrɛmaya baarɛ
gi wolaa wu asa gikpen giko
lɛwu ilaa tɔgɛ yela yɛɛ,
18 “Mɛ nu osulon Rama
ɔsowolɛ so.
Ako mɛ kya su ne mɛ kya
saawo ken-ken.
Oloobu Reekyɛlɛ mɔ-
naanaana ne n kya su
ma-a sa mɔmɔ-biana.
Mɛ tɔgɛ wɔra mɔmɔ kpon.
Mɛ mɛŋ nu.

I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-biana
mɛŋ baa mɛ bo no.”

Mɛ Lii Igyipiti Kpe Nasarɛtɛ

19 Wura Hɛrodɛ lɛwu
gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔko gi baa lɛɛ mɔ-
nyoro nyiile Gyosɛfo oderi
dɔ Igyipiti.
20 Ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Koso,
puru gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ-nyi de fo' kii kpe
Isirale gɛsinkpan so. Abono
nkana mɛ kya laarɛ gɛbii
mɔ-imɔɔten mɔ mɛ wu'.”
21 Gɛnen so Gyosɛfo gi
koso puru gɛbii mɔ gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ-nyi kii kpe Isirale
gɛsinkpan so.
22 Ɔ fo nno mɔ, o nu
yɛɛ Hɛrodɛ lɛwu gɛmara mɔ,
mɔ-bi Arekilosɛ ne n yii mɔ-
sɛ giyaa Gyudiya gibaafon
so. O nu gɛnen mɔ, i wɔra
mɔ gifuu yɛɛ mɛ' kii kpe
nno kpaa kyena. Ne Wu-
rubuaarɛ gi gya mɔ oderi dɔ
yɛɛ ɔŋ sa o' kpe nno. Imɔso
mɛ bagɛ kpe Galeli gibaafon
so.
23 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kpaa
kyena ɔsowolɛ ɔko so mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Nasarɛtɛ.
Mɛ kyu gɛbii mɔ kpaa kyena
nno gɛnen mɔ, i yɛgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa tɔgɛ
kyu lii gɛmɔ so mɔ i ba
gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ mɛ
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
“Mɛ laa terɛ mɔ yɛɛ
Nasarɛtɛnyen.”

3

Gyɔn Gi Tɔgɛ Tɔgɛ Sa Asa Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Wurubuaarɛ

1 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Gyɔn ɔbono ɔ baa gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ gi
kpe ɔ tɛ Gyudiya gipen dɔ ɔ
kya tɔgɛ ɔ sa abono mɛ kya
kpe mɔ asɛ mɔ yɛɛ,
2 “Fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ
de fɛ' kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Idɛ kon ne
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba
asa dɔ.”
3 Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo, Isaya, gi wolaa wu
Gyɔn baarɛ ilaa ŋmarasɛ
yela yɛɛ,
“Asa mɛ laa nu ɔko gigyɛbi'
gipen dɔ
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ,
‘Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ
gyoo Wurubuaarɛ
de ɔ' nyɛ naa de ɔkpa
ntintin ba fɛye asɛ.’ ”
4 Gyɔn gɛgbɛ suusɛ mɔ, mɛ
kyu daa gɛkpatitii ifuu kyu
luo gɛmɔ, ne o kyu gɛbuɛ
ɔwolɛ wɔra liide. Mɔ-ilaa
gyisɛ ne n gyɛ nkpenfuree
nko oyuduu de ŋmasan.
5 Ɔ bo gipen mɔ dɔ nno
mɔ, asa sakyɔ mɛ kya lii
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so,
Gyudiya gɛsinkpan pɛwu
so, de gɛsinkpan gɛbono gɛ
kyaabɔɔ Gyɔɔdan ɔbon mɔ
pɛwu so mɛ kya kpe mɔ asɛ.
6 Mɛ kya kpaa lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ibonoana mɛ wɔra
mɔ tɔgɛ, ne ɔ kya gyere
ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere
Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
7 Farasii de Saadusii akpen
dɔ awura sakyɔ kee mɛ kpe

mɔ asɛ yɛɛ o' gyere mɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere. Gyɔn
gi wu mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ dɛ
fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ
mɔ gikpen! Wurubuaarɛ
ginyadon gɛkɛ mɔ gɛ kya
ba. Ɔ laa biidɛ asa nyɛnyɛn
pɛwu giso. Imɔso fɛye kee fɛ
wu yɛɛ i kaaborɛ fɛ' selɛ lii
Wurubuaarɛ ginyadon mɔ
dɔ?
8 Fɛ' wɔra ilaa wɔrasɛ
ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ fɛ
nu fɛye-nyoro gɛsɛ gɛsintin
mɔ daa.
9 Fɛŋ sa fɛ' penɛ fɛye-
nyoro yɛɛ ibono fɛ kpɛ nyɛ
fɛ gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ
asa faa so mɔ, Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ kyɛɛ fɛye. N' tɔgɛ
fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ laa
taalɛ yɛgɛ abui adɛ a' bingiri
Aberaham ɔpaa dɔ asa.
10 Anyamesɛ mɛ dɛ fɛɛ iyii.
Oyii kamaasɛ ɔbono ɔŋ kya
sɔrɔ abi mɔ, Wurubuaarɛ gi
ti puru mɔ-gɛkyɔɔ ɔ laa ŋɛ
mɔ too kyu kpaa wɔra ɔgya
dɔ.
11 Me, n dɛ daa nkyu n
kya gyere fɛye Wurubuaarɛ
sagyere de i' lɛɛ nyiile yɛɛ
fɛ nu fɛye-nyoro gɛsɛ, fɛ laa
kyɛɛgɛ lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Ɔbono ɔ laa ba
me-gɛmara mɔ berɛ, ɔ don
me ilaa kamaasɛ dɔ. Fɛɛ
n' ba gɛsɛ de n' puru mɔ-
ayaawolɛ keda sa mɔ gbaa
mɔ, meŋ fo. Gɛnen kaasɛ
ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu de ɔgya ne ɔ laa
kyu gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere.
12 "Kaasɛ ɔbono gi ti baala
de ɔ' baragɛ ilaa dɛnsɛ
awɔrabo lii ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo dɔ. Ɔ laa kyu ilaa
dɛnsɛ awɔrabo mɔ kyu kpaa
yela mɔ asɛ de ɔ' biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ giso
gɛkpaa-gɛkpaa. I laa wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya fon
ɔmɔlɔgɔ mɔ. Mɛ kya kyu
ɔmɔlɔgɔ abi mɔ yela gɛten
dɛnsɛ de mɛ' kyu afonfontɛɛ
mɔ kpaa fuɛ de mɛ' yii amɔ
ɔgya. Gɛnen ɔgya ɔbono
mɛŋ kya nu giwu'."

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

13 Nkɛ nbono dɔ mɔ ne
Yesu gi lii Galeli gɛsinkpan
so kpaa tu Gyɔn Gyɔɔdan
ɔbon mɔ asɛ yɛɛ o' gyere mɔ
Wurubuaarɛ sagyere.
14 Yesu gi tɔgɛ mɔ gɛnen
mɔ, Gyɔn mɛŋ laarɛ de o'
kyule. Ɔ taasɛ Yesu yɛɛ,
"Fo ne n kaaborɛ fo' gyere
me Wurubuaarɛ sagyere. Ne
fo ne n kii ba me asɛ
yɛɛ n' gyere fo Wurubuaarɛ
sagyere?"
15 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Yɛgɛ de i' ba gɛnen aberɛ
adɛ dɔ. Imɔ-ɔkpa so ne
de a' nyɛ wɔra ilaa ibono
i gyɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
mɔ pɛwu." Yesu gi tɔgɛ
gɛnen mɔ, Gyɔn gi nu gɛsɛ,
ne o gyere mɔ Wurubuaarɛ
sagyere mɔ.
16 Ɔ kpɛ gyere Yesu Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ ta mɔ,
Yesu gi lii nkyu mɔ dɔ. Ɔ
baa diirɛ mɔ-ansi kerɛ mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ i bugi, ne o
wu Wurubuaarɛ Oduduu gi
kpelegɛ lii nno fɛɛ bonbuɛ
baa gyan' mɔ so.

17 Wurubuaarɛ gi tɔngɛ lii
soso yɛɛ, “Me-bi ne. Mɔ-ilaa
i bo me-gisen dɔ. Ɔ kya gyi
me-ginsi.”

4

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Gi Soo Yesu Idoo

1 Imɔ gɛmara mɔ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi kyu
Yesu kpe gipen dɔ de ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ɔ'
nyɛ soo mɔ idoo kerɛ yɛɛ ɔ
laa nyɛ mɔ de o' nu mɔ asɛ?
2 Yesu bo gipen mɔ dɔ
mɔ, ɔ ŋminde gɛnɔ toloowi
kalaadɛ gɛnen-n nkɛ ikue-
inyɔ. Nkɛ ikue-inyɔ mɔ
gɛmara mɔ, akon a kya mɔɔ
mɔ.
3 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn
gɛmu mɔ, mɔ ɔbono ɔ kya
soo anyamesɛ idoo mɔ, gi
ba mɔ asɛ baa tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Nengyene gɛsintin fo
gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ,
tɔgɛ abui adɛ yɛɛ a' bingiri
agyudɔ.”
4 Yesu gi kine, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Mɛ ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ
dɔ yɛɛ,

‘I mɛŋ gyɛ agyudɔ wolɛ so
ne nyamesɛ laa nyɛ
gɛkyena;
i gyɛ daa Wurubuaarɛ
gɛnɔ dɔ gigyɛbi ka-
maasɛ so.’ ”

5 Lii nfono mɔ, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi
kyu Yesu kpe Gyɛrusalem
ɔsowolɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ.
Mɛ fo nno mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi kyu Yesu
gyan' Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ nfono i bo lege-lege mɔ,
6 ne o kii soo mɔ ɔdoo kerɛ
yɛɛ, “Nengyene fo gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi gɛsintin mɔ,
lɛɛ fo-nyoro kpaa too gɛsɛ;
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ
mɔ dɔ mɔ, i tɔgɛ yɛɛ,

‘Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa mɔ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
mɔ yɛɛ mɛ' kerɛ fo so.’

Ne
‘mɛ laa kɔɔlɛ fo. Gisidi gbaa
fo maŋ sidi.’ ”

7 Yesu gi kine, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ kee a tɔgɛ yɛɛ,

‘Gɛŋ sa fo' daasɛ fo-Wura
Wurubuaarɛ kerɛ yɛɛ
ɔ laa wɔra fo-gɛlaarɛ
sa fo.’ ”

8 Yesu gi kii kine gɛnen mɔ,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi kyu Yesu kpe gibii belɛ
giko gimu so, ne ɔ yɛgɛ Yesu
gi wu gɛsinkpan so isowolɛ
kpɛi-kpɛi pɛwu imɔ-rɛ imɔ-
nyisigyi mɔ.
9 O nyiile Yesu gɛnen mɔ,
ne o kii soo Yesu ɔdoo kerɛ
yɛɛ, “Nengyene fo laa ŋmii
de fo' kyu buubuu son me
mɔ, nan kyu ilaa ibono nɛ
nyiile fo faa pɛwu sa fo.”
10 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ kine yɛɛ, “Lii me asɛ,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu!
Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ,

‘Ŋmii de fo' kyu buubuu sa
fo-Wura Wurubuaarɛ.
Mɔ-wolɛ guan ne i kaa-
borɛ fo nyamesɛ fo'
son.’ ”

11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen
mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne

Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ kpe
mɔ asɛ kpaa kerɛ mɔ so.

Yesu Gi Kyon Kpe Galeli

12 Yesu gi nu yɛɛ mɛ
keda Gyɔn tii de obu mɔ,
ɔ lii nfono kyon kpe Galeli
gɛsinkpan so.
13 Ɔŋ baa kyena Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ so. Ɔ kyon kpaa
kyena Kapɛɛniyon ɔsowolɛ
ɔbono ɔ bo Galeli ɔbon
belɛ mɔ gigengen giko so.
Gɛnen gigengen gibono gi
bo de Sɛbulun de Nafitali
nsinkpan so.
14 Ɔ kpaa kyena nno daa
de asa abono mɛ bo nno
mɔ mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
fatela ɔbono Isaya darɛ mɔ-
ɔwolɛ dɔ mɔ. Isaya gi wɔra
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.
Mɔ-ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
15 yɛɛ
"Fɛ' nu Sɛbulun de Nafitali
nsinkpan so asa ilaa.
Gɛnen gɛsinkpan gɛbono gɛ
bo de Gyɔɔdan ɔbon
gibenbɛ giko so
kyu kpe de Galeli ɔbon
belɛ mɔ asɛ.
Asa sakyɔ abono mɛ mɛŋ
kya son Wurubuaarɛ
mɔ
mɛ tɛ saarɛ Gyuda
awura dɔ Galeli nno.
16 Asa abono mɛ tɛ ilaa
nyɛnyɛn gibiri dɔ mɔ
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
fatela o' wu ɔmɔ
hayin.
Gɛsinkpan so nfono mɛ mɛŋ
nyi Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔkpa mɔ,
idɛ kon gɛdɛ gɛ laa kɛ
mɔmɔ."
17 Lii owi ɔbono Yesu gi
kpe Galeli mɔ, o yii gɛsɛ
ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa asa
yɛɛ, "Fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ
de fɛ' taa fɛye-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra yɛgɛ. Idɛ kon ne
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi a' ba
asa dɔ ne."

Yesu Gi Yii Gɛsɛ Ɔ Kya Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo

18 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu naa
Galeli ɔbon belɛ mɔ gigen-
gen so mɔ, o wu iken alɛɛbo
anyɔ ako, Simon Piita mɔ-rɛ
mɔ-tedɛ Andiru, mɛ kya too
asɛwu.
19 Yesu gi wu mɔmɔ mɔ,
ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' baa
buu me de fɛ' wɔra me-
akasɛbo. Nɛ wu yɛɛ nkana fɛ
gyɛ iken alɛɛbo. Nperɛ berɛ
nan yɛgɛ fɛ' san laarɛ daa
asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena."
20 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen
mɔ, ayaa abono so mɔ, mɛ
taa mɔmɔ-asɛwu mɔ yɛgɛ,
ne mɛ naa buu mɔ.
21 Mɛ naa kpe ansi dɔ
ŋmaraa mɔ, o kii wu
ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-tedɛ,
Gyeemesi de Gyɔn, Sɛbedi
mɔ-biana. O wu mɔmɔ mɔ,
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-sɛ mɛ bo
gikolii dɔ mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-
asɛwu, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ
mɛ' baa wɔra mɔ-akasɛbo.
22 Ayaa abono so mɔ,
mɛ taa mɔmɔ-gikolii mɔ de
mɔmɔ-sɛ yɛgɛ, ne mɛ naa
buu mɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Ɔkalan Mɔ Ne Ɔ Kyɛ Alɔbo

23 Yesu gi kingi de Galeli
gɛsinkpan so pɛwu ɔ kya
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ ɔ kya sa asa.

Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa ne ɔ dɛ ɔ kya nyiile ɔmɔ gɛnen. Ɔ naa mɔmɔ Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya nyiile asa, ne ɔ naa asa mɔ dɔ ɔ kya kyɛ mɔmɔ-alɔbi kpɛi-kpɛi kamaasɛ.

24 Mɔ-ilaa wɔrasɛ i kpaa nu gyan' de Siiriya gɛsinkpan so, imɔso asa mɛ sola mɔmɔ-alɔbo pɛwu ba mɔ asɛ. Alɔbo mɔ mɛ kya lɔ alɔbi nyɛnyɛn de alɔbi kpɛi-kpɛi. Ako mɛ kya lɔ gilɔ tɔrɔsɛ ne ako mɛ gyɛ ɔtɛgɛsɛana, ne ɔ kyɛ mɔmɔ pɛwu. Ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii ako so kee.

25 Sakpii belɛ naa o buu mɔ. Ako mɛ lii Galeli, ne ako mɛ lii Isowolɛ Gudu gɛsinkpan so. Ako mɛ lii Gyɛrusalem de isowolɛ sɛnsɛ ibono i bo Gyudiya gɛsinkpan mɔ so. Ako kee mɛ lii gɛsinkpan gɛbono gɛ bo Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ giko mɔ so.

5

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Gibii Giko So

1 Yesu gi wu sakpii belɛ mɔ mɔ, ɔ dii kpe gibii giko so, ne ɔ kpelegɛ kyena. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ baa kyena kyaabɔɔ mɔ,

2 ne o yii gɛsɛ ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa yɛɛ,

3 "Amudɛnsɛbo ne n gyɛ abono ilaa i tiri mɔmɔ ne mɛ kerɛ daa Wurubuaarɛ mɔ.
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a gyɛ mɔmɔ-lɛɛ.

4 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɔmɔ-asen dɔ i kya dɛɛ mɔmɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔmɔ-asen a' tɔrɔ mɔmɔ.

5 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ.
Mɔmɔ ne nan baa nyɛ gɛsinkpan mɔ so gɛkyena gɛbono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ-adɛ mɔ.

6 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya laarɛ mɛ' gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ
ne i kya tiri mɔmɔ fɛɛ akon abɛɛ bolefɔ ne n dɛ ɔmɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa kpaa mɔmɔ de mɛ' taalɛ gyi gɛsintin sa mɔ.

7 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya su asa gitolon mɔ.
Wurubuaarɛ laa su mɔmɔ gitolon kee.

8 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɔmɔ-asen dɔ i fuuli mɔ.
Mɛ laa nyɛ wu Wurubuaarɛ de mɔmɔ-ansi.

9 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya bara gisen yuuli asa dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ laa terɛ mɔmɔ yɛɛ mɔ-biana gɛsintin.

10 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ asa abono mɛ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ,

ne ako mɛ kya ka mɔmɔ-ansi
kyu lii imɔ so mɔ.
Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a gyɛ
mɔmɔ-lɛɛ.
11 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ
fɛye abono fɛ gyɛ me-
akasɛbo
ne me so ne asa mɛ kya
saalɛ fɛye,
ne mɛ kya ka fɛye-ansi,
ne mɛ kya kɛɛ abon
kpɛi-kpɛi ma-a gyan
fɛye so.
12 Fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon
de fɛ' kyaa.
I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ntɛɛla
belɛ gi dɛ sa fɛye Wu-
rubuaarɛ dɔ.
Fafaanan ne mɛ ka Wu-
rubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo
abono mɛ kyena kyena
kyon mɔ ansi kee ne."

Yesu Akasɛbo Mɛ Dɛ Fɛɛ Nfɔlɛ De Fatela

13 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ dɛ fɛɛ
nfɔlɛ sa gɛsinkpan so asa.
Ne fɛɛ nfɔlɛ gi ta nmɔ-ɔkon
mɔ, nnɛ ne fɛ laa wɔra de gi'
kii wɔra ɔkon? Nmɔ-agyan
a ta. Mɛ laa too nmɔ fuɛ
daa de asa mɛ' kyise nmɔ de
ayaa.
14 "Fɛ dɛ fɛɛ fatela sa
gɛsinkpan so asa. Fɛye
so mɔ, asa mɛ laa bii
Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkpa
mɔ kusaa fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔsowolɛ gyan gibii so ne ɔŋ
kya ŋara mɔ.
15 Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa
nyɔga fatela de o' kyu fɛɛ
gɛlɔbi bun mɔ so. Ɔ laa
kyu kyɔlɔga daa de i' nyɛ wu
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo gɛten
mɔ dɔ mɔ.
16 Gɛnen kee ne i kaaborɛ
fɛ' yɛgɛ fɛye-idɛnsɛ ibono fɛ
kya wɔra mɔ i' wɔra fɛɛ
fatela de asa mɛ' nyɛ wu de
mɛ' yen fɛye-sɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo soso mɔ.

*Yesu Anyiilebi Kyu Lii Mo-
sisi Nbara Mɔ So*

17 "Fɛ nyi yɛɛ nɛ ba de n'
baa kyɛɛgɛ Mosisi nbara mɔ
abɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ
yela mɔ daa? Kuaa, nɛ ba
daa de n' baa yɛgɛ i' ba fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela
mɔ.
18 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, fɛɛ gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ dɔ iŋ tii yela ɔkara
faa mɔ, Wurubuaarɛ nbara
nbono ɔ yela mɔ, ba-a nmɔ-
gigyɛbi kolon gi maŋ kyɛɛgɛ
kaaborɛ ilaa kamaasɛ ibono
mɛ ŋmarasɛ yela mɔ i ba
gɛsintin.
19 Lii gɛnen so mɔ fo ɔbono
fo laa tɔgɛ yɛɛ nbara nko
giŋ tiri ne fo maŋ gyi nmɔ
so mɔ, fo kee fo maŋ wɔra
nyamesɛ tirisɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ.
Ne fo ɔbono fo nyiile asa
kee yɛɛ iŋ tiri yɛɛ mɛ' gyi
Wurubuaarɛ nbara mɔ nko
so mɔ, fo kee fo maŋ wɔra
nyamesɛ tirisɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi gɛkyena mɔ dɔ.
Fo ɔbono, mɔ, fo laa gyi
nmɔ so ne fo laa nyiile asa
yɛɛ mɛ' gyi nmɔ so mɔ, fo
ne nan wɔra nyamesɛ tirisɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi
gɛkyena mɔ dɔ.
20 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ
nengyene fɛ maŋ gyi

gɛsintin don ibono nbara aŋmarasɛbo mɔ de Farasii awura mɔ mɛ kya wɔra mɔ, fɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ kpa-a.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ginyadon So

21 "Fɛ nu yɛɛ dedaa mɔ, Wurubuaarɛ nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ,
'Fɛŋ sa fɛ' mɔɔ isa. Ɔbono ɔ mɔɔ isa mɔ,
mɛ' kperɛ mɔ nbɛlɛ agyibo asɛ.'
22 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i tigi fɛye yɛɛ fo ɔkamaasɛ ɔbono fo kpɛ nyɛ sɔɔ ginyadon wɔra fo-nanbo gbaa mɔ, mɛ' kperɛ fo nbɛlɛ agyibo asɛ. Fo ɔbono fo saalɛ fo-nanbo yɛɛ ɔŋ bo giko dɔ mɔ, mɛ' kperɛ fo nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ asɛ. Ɔbono, mɔ, ɔ laa tɔgɛ sa mɔ-nanbo yɛɛ ɔŋ bo asa dɔ mɔ, mɔ berɛ, ɔ kya sa mɔ-nyoro ɔkpa de o' kpe ɔgya ɔbono Wurubuaarɛ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔ dɔ ne.
23-24 "Lii imɔ idɛ so mɔ, nengyene fo ɔko fo kpe Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten fo' kpaa lɛɛ asunbi ne fo nyingi yɛɛ fo tɔrɔ fo-nanbo so mɔ, taa fo-asunbi atɔ mɔ yɛgɛ nno de fo' kpe de fo-rɛ fo-nanbo mɔ fɛ' kpaa tɔgɛ lɔrɔ pɛi de fo' lɔɔ kii baa lɛɛ gɛnen asunbi abono sa Wurubuaarɛ.
25 Nengyene ɔko gi terɛ fo ɔko nbɛlɛ ne fɛ kya kpe nbɛlɛ mɔ ogyiten mɔ, fɛ' wolaa tɔgɛ lɔrɔ ɔkpa dɔ nno pɛi de fɛ' lɔɔ loo. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, foŋbii ɔ laa kyu fo kpe nbɛlɛ ogyibo mɔ asɛ de ɔbono, mɔ, o' kyu fo kpaa wɔra ngbɛ awura ɔbelɛnsɛ abaa dɔ de ɔ' keda fo tii de obu.
26 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, mɛ keda fo tii de obu gɛnen mɔ, fo laa sii nno gɛnen-n kpaa fo owi ɔbono ɔkara mɛ' wu yɛɛ fo ka fo-ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ ta, pɛi de mɛ' lɔɔ tigi fo.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Gɛdena Gɛnyida So

27 "Fɛ nu mɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara.'
28 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fo ɔbono fo wu ɔkyii ne fo sa gɛwɔnsa yɛɛ fo nyɛ mɔ, fo laa laarɛ mɔ mɔ, fo ti nyida gɛdena ne.
29 "Nengyene fo ɔko fo gyisɛ ginsi gi kya wu ilaa ne i kya yɛgɛ fo kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, lɔgedɛ gimɔ lɛɛ fuɛ! Fo-nyoro gɛtɛɛko i lii giden ne fo nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i boran don ibono Wurubuaarɛ laa kyu fo-nyoro gimumuli too wɔra ɔgya dɔ mɔ.
30 Ne fɛɛ fo gyisɛ gibaa ne n kya yɛgɛ fo kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, kɛbi gimɔ fuɛ. Fo-nyoro gɛtɛɛko i lii giden ne fo nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i boran don ibono Wurubuaarɛ laa kyu fo-nyoro gimumuli too wɔra ɔgya dɔ mɔ.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ɔkyii Gikine Ilaa So

31 “Gɛnen kee ne mɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ,
‘Ɔbono ɔ laa kine mɔ-ka mɔ,
i kaaborɛ ɔ' sa mɔ gikine ɔwolɛ.’
32 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene i mɛŋ gyɛ yɛɛ fo-ka gi lii fo-gɛmara daa so ne fo kine mɔ ne ɔkyii mɔ gi kpaa dena ɔbanban mɔ, fo ne n yɛgɛ mɔ ɔ nyida gɛdena gɛnen. Ne ɔnyen ɔbono ɔ dena gɛnen ɔkyii ɔbono mɔ, mɔ, kee gi tɔrɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi nbara. Wu-rubuaarɛ kya kyu imɔ yɛɛ ɔko mɔ-ka ne ɔ laarɛ gɛnen.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Ntan Gika So

33 “Gɛnen kee ne fɛ nu yɛɛ dedaa mɔ nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ,
‘Nengyene fɛ ka ntan sa Wu-rubuaarɛ mɔ,
fɛ' gyi nmɔ so; fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' gbangɛ.’
34 Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ, ntan ne n gyɛ ntan, fɛŋ sa fɛ' ka. Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ soso,’ i lii fɛɛ soso nno mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ gɛwura gɛgyapaa.
35 Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ gɛsinkpan.’ Gɛsinkpan ne n gyɛ Wurubuaarɛ ayaa okyiseten. Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ Gyɛrusalem.’ Wurubuaarɛ gyɛ Wura belɛ sa ɔkamaasɛ, ne Gyɛrusalem ne n gyɛ mɔ-ɔsowolɛ gbaa' gɛsinkpan gɛdɛ so.
36 Fɛŋ sa fɛ' ka yɛɛ ‘a kerɛ fɛɛ aye-amu’. I kya nyiile yɛɛ fɛ maŋ taalɛ yɛgɛ fɛye-amu ɔman kolon o' fuuli abɛɛ o' biiri.
37 Fɛ' yɛgɛ fɛye-‘ɛn’ ɔ' wɔra ‘ɛn’, de fɛye-‘kuaa’ ɔ' wɔra ‘kuaa’. Ilaa ibono i laa kii bɔla imɔ idɛ so mɔ, i laa lii daa Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ asɛ.

Yesu Ilaa Nyiilesɛ Kyu Lii Akyobo So

38 “Mɛ kii tɔgɛ sa adedaabo mɔ yɛɛ,
‘Ɔbono ɔ boori mɔ-nanbo ginsi mɔ, mɛ' boori mɔ-lɛɛ kee ka gikɔ.
Ɔbono ɔ kyigi mɔ-nanbo ginyi mɔ, mɛ' kyigi mɔ-lɛɛ kee ka gikɔ.’
39 Me, mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene ɔko gi wɔra fo ɔko ilaa nyɛnyɛn mɔ, gɛŋ sa fo' kyu ilaa nyɛnyɛn ka mɔ gikɔ. Ɔko gi da fo ɔtan gyisɛ so mɔ, kisee benɛ-lɛɛ mɔ kee sa mɔ de o' kii da.
40 Fo dɛ ɔko gikɔ ne ɔ terɛ fo nbɛlɛ, ne yɛɛ ɔ laa kyu fo-gɛgbɛ kyu yii giyaa mɔ, tɛsɛ kyu fo awo gɛgbɛ kee bɔla mɔ.
41 Ɔko gi nyise fo yɛɛ fo' sola mɔ-gɛsola sa mɔ gikpaaten kolon mɔ, sola sa mɔ de fo-rɛ mɔ fɛ' naa akpaaten anyɔ.
42 Ɔko gi kolɛ fo ilaa iko ne fo bo mɔ, sa mɔ. Ne ɔko kya laarɛ de ɔ' paa fo ilaa iko ne fo bo imɔ mɔ, paa mɔ.
43 “Fɛ nu mɛ tɔgɛ gɛdɛ gɛko yɛɛ,
‘Fɛ' laarɛ fɛye-nanboana ilaa de fɛ' kyo fɛye-akyobo.’

44 Me berɛ n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ' laarɛ fɛye-akyobo kee
ilaa de fɛ' dalaa sa asa abono
mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ.
45 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, fɛ
laa wɔra fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ mɔ-biana. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ kya yɛgɛ owi
kya lii sa anyamesɛ dɛnsɛ de
anyɛnyɛn pɛwu. Ɔ kya yɛgɛ
nyangbon kya da sa abono
mɛ kya gyi gɛsintin sa mɔ de
abono mɛŋ kya gyi gɛsintin
sa mɔ mɔ pɛwu.
46 Fɛ kya laarɛ asa abono mɛ
kya laarɛ fɛye-ilaa wolɛ mɔ,
nnɛ so ne Wurubuaarɛ laa
tɛɛla fɛye? Lɛnpoo asɔɔbo
abono mɛ kya kudi asa gyi
mɔ gbaa kee mɛ kya laarɛ
daa abono mɛ kya laarɛ
mɔmɔ-ilaa mɔ.
47 Nengyene fɛ kya faala
daa fɛye-subuana wolɛ mɔ,
fɛ wɔra ilaa don asa sɛnsɛ
mɔ ne? Gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi abono mɛ mɛŋ kya
son Wurubuaarɛ mɔ gbaa
mɛ kya faala mɔmɔ-subuana
gɛnen.
48 Imɔso fɛ' yɛgɛ fɛye-
ginyamesɛ dɛnsɛ gi' ta
gudu fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-sɛ
Wurubuaarɛ-lɛɛ gi ta gudu
mɔ.

6

Gidɛnsɛ Awɔrabi

1 "Fɛ laa wɔra gidɛnsɛ
mɔ, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dɔɔdan de iŋ sa i' ba yɛɛ asa
so ne fɛ kya wɔra de mɛ' wu
de mɛ' yen fɛye. Nengyene
gɛnen ne n gyɛ fɛye-nwɔnsa
mɔ, fɛ maŋ baa nyɛ ntɛɛla
nko lii fɛye-sɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo soso mɔ asɛ.
2 Fɛɛ fɛ wɔra idɛnsɛ sa
ayenbo mɔ, fɛŋ sa fɛ' kyu
imɔ kyu da gikpengboo.
Gɛnen ne abono mɛ kya
diirɛ mɔmɔ-nyoro mɔ mɛ
kya wɔra mɔmɔ-akyangbon
dɔ de sansana de asa mɛ'
nyɛ yen mɔmɔ ne. Mɛ wɔra
gɛnen mɔ, ntɛɛla nbono mɛ
laa nyɛ mɔ pɛwu ne.
3 Nengyene fo kyu benɛ
wɔra gidɛnsɛ sa yenbo mɔ,
gɛŋ yɛgɛ de gyisɛ ɔ' bii
4 de gɛnen gidɛnsɛ gibono
fo wɔra mɔ giŋ sa gi' lii
gɛwi. I ba gɛnen mɔ, fo-
sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya
wu asiiri dɔ mɔ ne nan tɛɛla
fo.

Adalaabi

5 "Fɛ laa dalaa kee mɔ, fɛŋ
sa fɛ' wɔra fɛɛ asa abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ ansi so
giyan mɔ. Mɛ kya dalaa
mɔ, mɔmɔ-ilaa laarɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ mɛ' kpaa yelɛ mɔmɔ-
akyangbon dɔ abɛɛ sansana
de nyamesɛ kamaasɛ ɔ' nyɛ
wu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ ne
n yelɛ mɛ kya dalaa faa.
Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye
faa, mɛ kya wɔra gɛnen mɔ,
ntɛɛla nbono mɛ laa nyɛ mɔ
pɛwu ne.
6 Fɛye berɛ, fo ɔko fo
laa dalaa mɔ, loo fo-obu
dɔ de fo' tii gisin wɔra fo-
nyoro de fo' dalaa sa fo-sɛ
Wurubuaarɛ ɔbono asa mɛŋ
kya wu mɔ de ansi mɔ. Mɔ
ɔbono ɔ kya wu asiiri dɔ mɔ
laa nu fo-gɛdalaa.
7 "Fɛ laa dalaa mɔ, fɛŋ sa
fɛ' tɔgɛ ilaa kolon fɛ kya kpe
fɛ kya ba bolo-bolo. Gɛnen

ne asa abono mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ mɛ kya
dalaa ne. Mɔmɔ asɛ mɔ
mɛ nyi daa yɛɛ nengyene
mɛ kya dalaa ilaa kolon mɛ
kya kpe mɛ kya ba bolo-bolo
gɛnen mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ
mɔmɔ-ikperɛ i' nu mɔmɔ
asɛ.
8 Fɛye berɛ, fɛŋ sa fɛ' wɔra
fɛɛ mɔmɔ. Pɛi de fɛ dalaa
mɔ, fɛye-sɛ Wurubuaarɛ ti o
nyi ilaa ibono i tiri fɛye mɔ.
9 "Imɔso ɔkpa ɔbono so fɛ
laa kyu dalaa mɔ ne n gyɛ
yɛɛ:
'Aye-sɛ, fo ɔbono fo bo soso,
yɛgɛ asa mɛ' buu fo yɛɛ
fo-nkon ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ.
10 Yɛgɛ fo-gɛwuragyi dɔ
akyenabi a' ba asa dɔ.
Yɛgɛ fo-gɛlaarɛ gɛ' wɔra
gɛsinkpan so,
fɛɛ gɛnɔɔbono fo-
gɛlaarɛ gɛ kya wɔra
soso fo asɛ nno mɔ.
11 Sa aye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ-lɛɛ
ilaa gyisɛ.
12 Kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyu
kyɛɛ aye
fɛɛ gɛnɔɔbono aye kee
a kyu ilaa nyɛnyɛn
ibono asa mɛ wɔra
aye mɔ kyu kyɛɛ ɔmɔ
mɔ.
13 Kpaa aye de ilaa iko iŋ sa
i' nyɛ aye penɛ de a'
wɔra ilaa nyɛnyɛn.
Mɛŋ sa fo' yɛgɛ de a' loo ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ abaa dɔ.
[I lii fɛɛ gɛwuragyi, ɔlon, de
nyisigyi
i gyɛ daa fo-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. I' ba gɛnen.]'
14 "Nengyene fɛ kyu asa
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra
fɛye mɔ kyu kyɛɛ ɔmɔ mɔ,
fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ
kee laa kyu fɛye-lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛye.
15 Nengyene fɛ maŋ kyu
asa ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ
mɔ, fɛye-sɛ Wurubuaarɛ
kee maŋ kyu fɛye-lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛye.

Gɛnɔ Aŋmindebi

16 "Fɛ laa ŋminde gɛnɔ kee
mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' bɔɔda.
Gɛnen ne asa abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ ansi
so giyan mɔ mɛ kya wɔra
ne. Mɛ kya taa mɔmɔ-nyoro
yɛgɛ de ɔkamaasɛ gi nyɛ ne
o wu mɔmɔ mɔ ɔ' nyɛ bii
yɛɛ mɛ ŋminde nnɔ. N kya
tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ mɛ
kya wɔra gɛnen mɔ, ntɛɛla
nbono mɛ laa nyɛ mɔ pɛwu
ne.
17 Fɛye berɛ fo ɔko fo laa
ŋminde gɛnɔ mɔ, foro fo-
ansi de fo' pubuu fo-gimu
18 de ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ
sa ɔ' bii yɛɛ fo ŋminde
gɛnɔ. Gɛnen mɔ, fo-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono asa mɛŋ
kya wu de ansi mɔ wolɛ ne
ɔ' bii sa fo. Mɔ ɔbono ɔ kya
wu asiiri dɔ mɔ ne nan tɛɛla
fo.

Fɛ' Kyu Fɛye-Ansi Gyan'
Wurubuaarɛ Dɔ Ilaa So

19 Fɛ mɛŋ sa fɛ' baala atɔ
yela sa fɛye-nyoro
gɛsɛ gɛrɛ.
Gɛrɛnaa mɔ ntakpenbi gi laa
nyida amɔ abɛɛ a laa
kuu ideri
abɛɛ iyu mɛ laa boori
loo puru koso.
20 Fɛ' wɔra idɛnsɛ gɛsɛ gɛrɛ
de fɛ' kpaa nyɛ imɔ

so ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ.
Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ntɛɛla berɛ, ntakpenbi giŋ kya nyida imɔ ne iŋ kya kuu ideri
ne iyu mɛŋ kya nyɛ boori loo nno kpaa puru.
21 I lii fɛɛ nfono fɛye-atɔ a bo mɔ
nfono kee ne fɛye-nwɔnsa gi bo.
22 “Fɛye-nwɔnsa gi boran mɔ, fɛ dɛ fɛɛ ɔbono mɔ-ansi a boran mɔ. Fɛye-ansi a boran mɔ, fɛ laa wu ilaa kamaasɛ.
23 Ne fɛɛ fɛye-ansi aŋ boran mɔ, fɛye-ilaa kamaasɛ i bo daa gibiri dɔ. Nengyene feyɛ-gɛwɔnsa gɛbono gɛ kya yɛgɛ fɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ gɛ nyida mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ agyaatanbo. Fɛ laa tansi kyena gibiri dɔ sirim!
24 “Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ son awura anyɔ. Ɔ laa laarɛ ɔko ilaa de ɔ' kyo ɔko, abɛɛ ɔ laa buu ɔko, ne ɔ maŋ kyu ɔbanban mɔ terɛ sɛi. Fɛ maŋ taalɛ son Wurubuaarɛ de fɛ' kii son aterenbi.

Fɛŋ Sa Fɛ' Suiili Kyu Lii Fɛye-Gɛkyena Dɔ Ilaa Tirisɛ So

25 “Imɔso n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛŋ sa fɛ' suiili kyu lii fɛye-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ so, fɛɛ ilaa ibonoana fɛ laa gyi abɛɛ fɛ laa nun abɛɛ fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro so mɔ. Wurubuaarɛ ɔbono ɔ sa fɛye nkpa mɔ maŋ taalɛ sa fɛye agyudɔ kee? Ɔbono ɔ sa fɛye nyoro gibi mɔ maŋ taalɛ sa fɛye ilaa ibono fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro so mɔ?
26 Fɛ' taa laa ansi kerɛ nbuii. Giŋ kya duu, giŋ kya tɛɛ, ne giŋ bo agyudɔ ikoolayelaten. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, fɛye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ kya sa mɔmɔ agyudɔ owi kamaasɛ dɔ. Ne fɛye mɔ de-e? Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ don nbuii gbaa bun?
27 Fɛye dɔ anɛ ne nan sa gɛwɔnsa mɔ-nyoro so de ɔ' taalɛ kyu ba-a gɛkɛ kolon bɔla mɔ-nkpa so?
28 “Ne menɛtɔ so ne fɛ kya suiili ilaa ibono fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro mɔ so? Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono iyii i kya wɔra afototo mɔ. Iŋ kya wɔra gɛsun, ne iŋ kya luo akuru sa imɔ-nyoro.
29 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ, Wura Solomon mɔ-rɛ mɔ-awuratɔ pɛwu mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ akuru abono a wɔra ɔdan fo gɛnen afototo adɛ.
30 Iyii ibono i kya bingiri ngya mɔ gbaa ne Wurubuaarɛ kya gyere imɔ lɔrɔ kanpɛ faa. Fɛye anyamesɛ ne ɔ laa lɛɛ ansi yɛgɛ de fɛ' naa gibolonbukpan? O, fɛye asa adɛ! Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ kyɔ.
31 Fɛŋ baa suiili yɛɛ, ‘Menɛ ne a laa gyi? Menɛ ne a laa nun? Menɛ ne a laa kyu gyan' aye-nyoro so?’
32 Asa abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ansi ne n kya pɛɛrɛ gɛnen ilaa idɛana so. Fɛye-sɛ ɔbono ɔ

bo soso mɔ nyi yɛɛ i tiri fɛye.
33 Fɛye berɛ, fɛ' laarɛ
daa gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi a laa
ba asa dɔ mɔ de fɛ' nyanga
ansi gyi gɛsintin sa Wu-
rubuaarɛ. Fɛ ti fɛ kya wɔra
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa
yɛgɛ ilaa sɛnsɛ idɛana pɛwu
kee i' yii fɛye-abaa.
34 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' sui-
ili kyu lii ɔkɛ-lɛɛ so. Ɔkɛ
gɛkɛ mɔ gɛ laa bara gɛmɔ-
lɛɛ. Imɔso iŋ kaaborɛ fɛ' baa
kyu ɔkɛ-lɛɛ gikpon kyu too
ndɛ-lɛɛ gikpon so.

7

Yesu Gi Nyiile Asa Yɛɛ Mɛ Mɛŋ Sa Mɛ' Tɔgɛ Yɛɛ Ɔko Mɛŋ Boran

1 "Fɛŋ sa fɛ' kerɛ ɔko ilaa
wɔrasɛ de fɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔŋ
boran de Wurubuaarɛ kee ɔ
mɛŋ' kerɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ
tɔgɛ yɛɛ fɛŋ boran.
2 Gɛnɔɔbono ɔkara fɛ kya
kyu tɔgɛ yɛɛ fɛye-nanboana
mɛŋ boran mɔ, gɛnen kee
ne Wurubuaarɛ laa kyu tɔgɛ
yɛɛ fɛŋ boran ne. Ɔkpa
ɔbono so fɛ laa kyu bun
fɛye-nanboana gipuɛɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa kyu gɛnen
ɔkpa ɔbono so kee bun fɛye
gipuɛɛ.
3 Menɛ n wɔra so ne fo kya
wu fo-nanbo ilaa nyɛnyɛn
pii ibono ɔ kya wɔra mɔ tɔgɛ
ne foŋ kya wu fo-lɛɛ ibelɛ
idɛ? I dɛ daa fɛɛ fo wu
gikpara gi bo ɔko ginsi dɔ, ne
foŋ kya wu yɛɛ gɛgyakpaabi
gɛ taa fo-lɛɛ dɔ.
4 Nnɛ so ne fo laa tɔgɛ sa
fo-nanbo yɛɛ, 'O, me-nanbo,
kerɛ, gikpara gi bo fo-ginsi
dɔ. Yɛgɛ n' lɛɛ gimɔ sa fo.'
--Yɛgɛ gɛgyakpaabi gɛ taa fo-
lɛɛ dɔ?
5 O, gikerɛansi anyamesɛ!
Fɛ' lɛɛ ngyakpaabi nbono
gi taa fɛye-ansibi dɔ mɔ de
fɛ' nyɛ wu dɔɔdan kpaa lɛɛ
akpara abono a bo fɛye-
nanboana lɛɛ ansi abi dɔ mɔ.
6 "Fɛŋ sa fɛ' kyu Wu-
rubuaarɛ ɔkalan mɔ kpaa
tɔgɛ sa asa abono Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa giwɔra
iŋ fɛ mɔmɔ-giso mɔ. Gɛnen
asa abono mɛ dɛ daa fɛɛ
igyoono kpensɛ. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, mɛ laa kyu
ginyadon kisee dun fɛye.
I dɛ daa kee fɛɛ fɛ kyu
awuratɔ too sa akuuri. Mɛ
laa kyise-kyise amɔ daa
nugidi giyan.

Fɛ' Kolɛ Wurubuaarɛ

7 "Fɛ' dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ; ɔ laa sa fɛye. Fɛ
laarɛ mɔ, fɛ laa nyɛ. Fɛ ŋmɛɛ
Wurubuaarɛ gisin mɔ, ɔ laa
tigi fɛye.
8 I kya nyiile yɛɛ ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya kolɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ, ɔ laa sa mɔ.
Ne ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya laarɛ
mɔ, ɔ laa nyɛ, ne ɔbono
mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya ŋmɛɛ Wu-
rubuaarɛ gisin mɔ, ɔ laa tigi
mɔ.
9 Fɛye dɔ ɔsɛ ɔmɔ ne n
bo no yɛɛ mɔ-bi laa kolɛ
mɔ bodobodo de o' kyu daa
gibui kyu sa mɔ?
10 Abɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ
ɔken de o' kyu daa giwɔɔ sa
mɔ?

11 Fɛye abono fɛ gyɛ ilaa
nyɛnyɛn awura mɔ gbaa ne
n kya bii kyu ilaa dɛnsɛ kyu
sa fɛye-biana faa. Menɛtɔ so
ne aye-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ
maŋ kyu ilaa dɛnsɛ kyu sa
asa abono mɛ kya kolɛ mɔ
mɔ?
12 “Gɛnɔɔbono fɛ kya laarɛ
fɛɛ asa mɛ' wɔra sa fɛye mɔ,
fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee sa
asa. Mosisi nbara mɔ de Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ
ilaa nyiilesɛ mɔ gɛsɛ pɛwu
ne.
13 Fɛ' loo de gɛbunono
pi-i gɛbono gɛ dɛ kpe Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ
dɔ mɔ. Wurubuaarɛ giso-
biidɛ gɛten mɔ gɛbunono
lɛɛ mɔ berɛ gɛ ŋmangɛ, ne
ɔkpa ɔbono ɔ dɛ kpe gɛnen
gɛbunono mɔ asɛ mɔ gyɛ
daa otinpon. Asa sakyɔ mɛ
naa mɔ so.
14 Gɛbunono gɛbono gɛ
dɛ kpe Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ dɔ mɔ gɛŋ
ŋmangɛ, ne ɔkpa ɔbono ɔ dɛ
kpe gɛnen gɛbunono mɔ asɛ
mɔ gyɛ daa gɛkpasuɛɛ. Asa
kalɛsɛ ne n kya wu gɛnen
ɔkpa ɔbono bii.

Asa Ako Mɛ Kya Kɛɛ Abon Yɛɛ Wurubuaarɛ Ɔkalan Ne Mɛ Kya Tɔgɛ

15 “Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro
so de asa abono mɛ kya
kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaarɛ
ikalan ne mɛ kya tɔgɛ mɔ.
Ansi so mɔ, mɛ dɛ fɛɛ isandɛ,
yɛgɛ mɔmɔ-itɔ dɔ mɔ, mɛ
don agbowugbowu.
16 Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ ne fɛ
laa kyu bii mɔmɔ-gisen dɔ
ilaa. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
fɛ kya kerɛ oyii abi kyu bii
mɔ-gidebi mɔ. Mɛ kya tɛɛ
mango lii giwii oyii so? Mɛ
kya tɛɛ payaa abi lii fɔlɔgɛ
oyii so?
17 Nyamesɛ ɔbono mɔ-
gisen dɔ i boran mɔ kya
wɔra daa ilaa dɛnsɛ, ne
ɔbono mɔ-gisen dɔ iŋ bo-
ran mɔ kya wɔra daa ilaa
nyɛnyɛn.
18 I dɛ daa fɛɛ iyii. Oyii
ɔbono ɔ bo alanfiya mɔ maŋ
taalɛ sɔrɔ abi nyɛnyɛn, ne
oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ maŋ
taalɛ sɔrɔ abi dɛnsɛ.
19 Oyii kamaasɛ ɔbono ɔ
maŋ sɔrɔ abi dɛnsɛ mɔ mɛ
laa ŋɛ mɔ kyu wɔra ɔgya dɔ.
20 Imɔso asa ilaa wɔrasɛ
ne fɛ laa kyu bii yɛɛ mɛ gyɛ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
gɛsintin?

21 “I mɛŋ gyɛ nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ kpɛ nyɛ
ɔ kya terɛ me yɛɛ, ‘Me-
wura, me-wura’ mɔ ne nan
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ. Gɛnen
mɔ, asa abono mɛ kya wɔra
me-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ
gɛlaarɛ mɔ wolɛ.
22 Gɛkaabono Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ, asa sakyɔ
mɛ laa terɛ me yɛɛ, ‘Aye-
wura, aye-wura’ de mɛ'
tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘A tɔgɛ
Wurubuaarɛ ikalan sa asa,
a gya ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi koso asa so, ne a
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i
lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile
asa mɔ fo-ginyen dɔ.’
23 Nfono ne nan tɔgɛ tigi
mɔmɔ yɛɛ, ‘Meŋ nyi fɛye.
Fɛ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn

awɔrabo. Fɛ' naa me-ansi so!’

Yesu Yɛɛ Asa Mɛ' Gyi Mɔ-Ilaa Tɔgɛsɛ So

24 “Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya
nu me-ilaa tɔgɛsɛ idɛ ne ɔ
kya wɔra imɔ so ilaa mɔ, ɔ
dɛ fɛɛ ɔsɛɛbo ɔbono o yii
obu. Ɔ laa yii gɛsɛ ɔpɔɔrɛ
mɔ, o kuru kpaa tu gifolɛ, pɛi
ne ɔ too ɔpɔɔrɛ gyan' gifolɛ
mɔ so.
25 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyang-
bon gi baa da, afuu belɛ a
da ne ibon i bɔla baa da de
gɛnen obu mɔ. Imɔ gɛnen
gbaa mɔ, ɔ mɛŋ boori, i lii
fɛɛ ɔ pɔrɔ mɔ dandan gyan
gifolɛ so.
26 Nyamesɛ ɔbono, mɔ, ɔ
kya nu me-ilaa tɔgɛsɛ idɛ ne
ɔ mɛŋ kya wɔra imɔ so ilaa
mɔ, kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔnyen
ɔbono oŋ nyi ɔlaako ne o yii
obu gyan' daa giŋɛsii so mɔ.
Ɔ mɛŋ kuru gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ
gɛten.
27 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, nyang-
bon de afuu belɛ a baa da, ne
ibon i bɔla baa da de obu mɔ.
Obu mɔ yii daa giŋɛsii so so
mɔ, ɔ tɔrɔ daa wurum!”

28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛana ta mɔ, mɔ-ilaa nyi-
ilesɛ mɔ i wɔra sakpii ɔbono
o nu imɔ mɔ giyan.
29 I lii fɛɛ mɛ nu mɔ-
anyiilebi mɔ, mɛ wolaa wu
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ
gɛnen ilaa nyiilesɛ mɔ. I
mɛŋ gyɛ gɛnen ne mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ
kya nyiile ilaa ne.

8

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

1 Yesu gi nyiile asa ilaa
mɔ ta mɔ, mɔ-rɛ sakpii belɛ
ɔbono o buu mɔ mɔ mɛ kpe-
legɛ lii gibii mɔ so mɛ kya ba.
2 Nfono mɔ okononbu ɔko
gi lii tu mɔ. Okononbu mɔ
gi kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ,
ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Me-wura,
nengyene i gyɛ fo-gɛlaarɛ dɔ
mɔ, fo laa taalɛ kyɛ me.”
3 Ɔ kolɛ Yesu gɛnen mɔ,
Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaa
yii mɔ, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “I gyɛ me-gɛlaarɛ; fo-
gilɔ mɔ gi' ta.” Ayaa abono
so mɔ, okononbu mɔ alɔtɔ
mɔ a ta, ne
4 Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Gɛŋ
sa fo' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko
yɛɛ me ne n kyɛ fo. Naa
kpaa wɔra nbara ilaa ibono
Mosisi gi yela sa okononbu
kamaasɛ ɔbono mɔ-gilɔ gi ta
mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fo laa
kperɛ fo-nyoro kpaa nyiile
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo
de ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu
gyan'. Ɔ laa wu yɛɛ fo-
gilɔ mɔ gi ta, de fo' kyu fo-
afaala kyu sa mɔ de o' kyu
lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa
fo. Imɔ ne nan yɛgɛ asa
mɛ' bii yɛɛ fo-alɔtɔ mɔ a ta
gɛsintin.”

Yesu Gi Kyɛ Asogya Ɔbelɛnsɛ Ɔko Dega

5 Yesu gi kyon kpe
Kapɛɛniyon. Ɔ loo nno mɔ,
Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ
ɔko gi lii kpaa gyangara mɔ
ne ɔ kolɛ mɔ
6 yɛɛ, “Me-wura, me-dega
dɛ me-gɛten dɔ, ɔ kya lɔ

ibono i bo lon. Nfono ɔ kpɛ
ɔ dɛ mɔ ne ɔ dɛ. Ɔ tansi ɔ
kya yiyɛɛ. Imɔso gyan' me-
giwoo."
7 Yesu gi kyule sa mɔ yɛɛ,
"Nan kpaa kyɛ mɔ sa fo."
8 Yesu gi tɔgɛ mɔ gɛnen
mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi
lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, "Me-
wura, me ɔdɛ meŋ kaaborɛ
ibono fo' kpe me-gɛten dɔ.
Fo kpɛ nyɛ lɛɛ gɛnɔ mɔ, me-
dega mɔ gilɔ mɔ gi laa ta.
9 Me gbaa-gbaa kee n
gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono n bo
abelɛnsɛ ako gɛsɛ. Ne n' bo
abono, mɔ, mɛ bo me gɛsɛ
mɔ. Nengyene nɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, 'fo ɔdɛ, kpe faa' mɔ,
kaasɛ mɔ laa kpe, abɛɛ n'
tɔgɛ yɛɛ, 'fo ɔdɛ, ba gɛrɛ' mɔ,
kaasɛ mɔ laa ba. Nengyene
nɛ tɔgɛ me-dega yɛɛ 'wɔra
idɛ!' mɔ, imɔ ne ɔ laa wɔra."
10 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ
ilaa tɔgɛsɛ mɔ mɔ, i dɛ mɔ-
gɛnɔ gikyɔ. Nfono ne Yesu gi
kisee tɔgɛ sa sakpii ɔbono o
buu mɔ mɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne
n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
ba-a aye Isirale awura mɔ
dɔ gbaa, meŋ wu nyamesɛ
ɔbono ɔ bo gisɔɔgyi belɛ
gidɛ ɔnan sa me fɛɛ Rom
ɔbelɛnsɛ baarɛ.
11 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ gɛkaako mɔ asa sakyɔ
mɛ laa lii nsinkpan kpɛi-
kpɛi so baa nyɛ ikyenaten
Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ
dɔ taa aye-Isirale awura
ako yɛgɛ. Gɛnen asa abono
mɔmɔ-rɛ aye-naanaana
Aberaham de Ayisiki de
Gyeekɔpo mɛ laa wɔra abaa
gyi.
12 I san aye Isirale awura
abono nkana Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ gɛ gyɛ aye-lɛɛ
mɔ, aye dɔ abono mɛŋ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ,
Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔmɔ
lii mɔ asɛ kyu kpaa too wɔra
nfono i tansi i bo gibiri mɔ.
Gɛnen gibiri gibono dɔ mɔ
osulon de anɛbi giwɛ ne n bo
nno."
13 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
"Naa fo kya kpe. I' wɔra sa
fo fɛɛ gɛnɔɔbono fo sɔɔ me
gyi faa." Gɛnen owi ɔbono
dɔ gbaa-gbaa mɔ, mɔ-dega
mɔ gi nyɛ alanfiya mɔ-gɛten
dɔ.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Sakyɔ

14 Yesu gi naa kpe Piita
gɛwi. Ɔ loo gɛten mɔ dɔ mɔ,
o wu Piita mɔ-saa kyiisɛ dɛ ɔ
kya lɔ ɔkyagyii,
15 ne Yesu gi yii mɔ. O yii
mɔ mɔ, ɔkyagyii mɔ gi taa
mɔ yɛgɛ, ne ɔ taalɛ kii koso
keda mɔ-gisafo.
16 Imɔ gɛdɔɔdɛ mɔ asa
mɛ kyu alɔbo de asa sakyɔ
abono ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi i tɛ mɔmɔ so mɔ
kyu ba Yesu asɛ. Yesu gi kpɛ
lɛɛ gɛnɔ daa ne ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i koso mɔmɔ so.
Ɔ kyɛ asa abono mɛ kya lɔ
mɔ pɛwu kee.
17 Yesu gi wɔra gɛnen ilaa
idɛ mɔ, i kyena de ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Isaya gi wolaa tɔgɛ lii mɔ so
mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ibono a gyɛ nbaari so mɔ,
o kyu imɔ yɛɛ mɔ-nyoro
ne i gyɛ.
Ne ɔ kyɛ aye-alɔtɔ sa aye."

Asa Ako Mɛ Kolɛ Yesu Yɛɛ Mɛ Laa Buu Mɔ

18 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ bo Galeli ɔbon belɛ
mɔ asɛ, ne Yesu gi wu yɛɛ
sakpii mɔ gi kyaabɔɔ mɔ mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"A' fara kpe gibenbɛ."
19 Mɛ kya laarɛ mɛ' kyon
mɔ, Gyuda awura nbara
ɔŋmarasɛbo ɔko gi ba Yesu
asɛ, ne ɔ kolɛ Yesu yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, nan buu fo kpe
gɛten kamaasɛ gɛbono fo
kya kpe mɔ."
20 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Agbowugbowu gbaa
mɛ bo ibɔ dɛsɛ, ne nbuii mɛ
bo asisaa. Me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ berɛ,
meŋ bo me-gimu okunten."
21 Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko
berɛ gi kolɛ mɔ yɛɛ, "Me-
wura, yɛgɛ me n' kpaa pule
me-sɛ pɛi de n' lɔɔ baa buu
fo."
22 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Fo berɛ, baa buu me daa de
asa abono Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ ilaa iŋ fɛ ɔmɔ-
giso mɔ mɛ' pule abara."

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu A Taa Gida Yɛgɛ

23 Yesu gi dii loo gikolii
dɔ mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne
mɛ kyon.
24 Mɛ kpaa fo nkyu mɔ
nsana gɛtɛɛko mɔ de-e, afuu
belɛ ako a tigi, a kya da
ginyadon so. I yɛgɛ nkyu gi
kya loo gikolii mɔ dɔ. Gɛnen
aberɛ abono mɔ Yesu berɛ gi
dɛ ginsi gidɛ.
25 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ da mɔ kyingi, ne
mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Aye-wura,
mɔlɛgɛ aye! A kya laarɛ de
a' sii."
26 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "O,
fɛye asa adɛ! Menɛ n wɔra
ne i bo fɛye gifuu gɛnen?
Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me
mɔ pɛwu ne?" Nfono ne ɔ
koso ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ
a' taa gida yɛgɛ de nkyu mɔ,
mɔ, gi' wɔra bɔyin. Nfono
mɔ, ilaa kamaasɛ i sii faa
kurun.
27 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ wu
gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ
giyan. Mɛ san ma-a taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ nyamesɛ
ɔnan ne? Kerɛ, afuu de nkyu
gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ."

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Anyen Anyɔ Ako So

28 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ fara nkyu kpe
gibenbɛ Gadara awura
gɛsinkpan so. Ɔ fo nno mɔ,
anyen anyɔ ako mɛ lii ibuni
opuleten baa gyangara mɔ.
Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi i tɛ mɔmɔ so, i kya
yɛgɛ mɛ kya tansi wɔra asa
abono mɛ kya kyu de nno
mɔ anyanyan. Imɔso asa
mɛ selɛ de mɛ' kyu de ɔkpa
ɔbono.
29 Anyen anyɔ adɛ mɛ
wu Yesu mɔ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ
mɔmɔ so mɔ i kpen ken-
ken taasɛ Yesu yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi, aye-rɛ fo
menɛ asɛ? Fo ba de fo' baa
wɔra aye-awɔrɔfɔɔ pɛi de
Wurubuaarɛ gisobiidɛ owi
mɔ ɔ' lɔɔ fo abɛɛ?"
30 Aberɛ abono mɔ, akuuri
gikpen belɛ giko gi yelɛ gi
kya gyi sindi nfono.

31 Imɔso ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ
anyen mɔ so mɔ i kolɛ Yesu
yɛɛ, “Nengyene fo laa gya
aye koso mɔ, yɛgɛ a' kpaa
kyena akuuri gikpen gidɛ
so.”
32 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Fɛ' koso naa.” Imɔso ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
mɔ i koso anyen mɔ so kpaa
kyena akuuri mɔ so. Ayaa
abono so mɔ, akuuri gikpen
mɔ pɛwu gi selɛ kpelegɛ de
ogee kpaa loo ɔbon dɔ, ne
nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.
33 Anyen abono mɛ kya
kerɛ akuuri mɔ so mɔ, mɛ
selɛ kpe nten dɔ kpaa tɔgɛ
ilaa ibono i ba mɔmɔ-akuuri
mɔ so de ilaa ibono Yesu
gi wɔra sa anyen anyɔ mɔ
pɛwu sa asa.
34 Ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ
nu gɛnen mɔ, mɔmɔ pɛwu
mɛ lii baa kerɛ Yesu. Mɛ wu
mɔ mɔ, mɛ dɛ mɔ giserɛ yɛɛ
ɔ' lii mɔmɔ-gɛsinkpan so.

9

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

1 Yesu gi dii loo gikolii mɔ
dɔ kii fara ɔbon mɔ kpe
ɔsowolɛ ɔbono so ɔ tɛ mɔ.
2 Yesu bo nno mɔ, asa
ako mɛ sola ɔtɛgɛsɛ ɔko de
gifengen kyu bara mɔ yɛɛ
ɔ' kyɛ mɔ. Yesu gi wu yɛɛ
asa adɛ mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ
mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ,
“Me-bi, yɛgɛ fo-gisen gi' tɔrɔ
fo. Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn
ibono fo wɔra Wurubuaarɛ
mɔ kyu kyɛɛ fo.”
3 Nfono mɔ Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo ako mɛ
tɔgɛ sa mɔmɔ-nyoro yɛɛ,
“Ɔnyen baarɛ kya tɔngɛ fɛɛ
mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ!”
4 Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa
dɔ. Imɔso ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Menɛ n wɔra so ne fɛ kya sa
gɛnen nwɔnsa nyɛnyɛn ndɛ?
5 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa
ɔtɛgɛsɛ baarɛ. Giko ne n gyɛ
yɛɛ,
‘Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn
ibono fo wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.’
Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
‘Koso de fo' naa.’
Imɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ ne fɛ
laa wu de fɛye-ansi?
6 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ
bii yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu
asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ
wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ.” Gɛnen so mɔ o kisee
tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ, “Koso
puru fo-gifengen de fo' naa
kpe gɛwi.”
7 Gɛsintin mɔ, ɔtɛgɛsɛ mɔ gi
koso, ne ɔ naa kyon kpe mɔ-
gɛwi.
8 Sakpii mɔ gi wu gɛnen
mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ ne mɛ
yen Wurubuaarɛ yɛɛ o kyu
gɛnen ɔlon baarɛ ɔnan kyu
sa nyamesɛ.

Yesu Gi Terɛ Matiyu Yɛɛ Ɔ' Wɔra Mɔ-Ɔkasɛbo

9 Yesu gi lii nfono ɔ kya
kpe mɔ, o wu ɔnyen ɔko
tɛ mɔ-gɛsun ɔwɔraten. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Matiyu.
Gɛnen Matiyu mɔ gyɛ daa
lɛnpoo sɔɔbo. Yesu gi wu
mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Baa buu me de fo' wɔra

me-ɔkasɛbo.” Gɛsintin mɔ,
Matiyu gi koso buu mɔ.
10 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
kpe Matiyu gɛwi. Mɛ tɛ mɛ
kya gyi mɔ, lɛnpoo asɔɔbo
abono Gyuda awura asɛ mɔ
mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn mɔ de
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ
sakyɔ mɛ baa tu mɔmɔ, ne
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ mɛ wɔra
abaa gyi dabɔlɛ.
11 Farasii awura mɔ mɛ
wu gɛnen mɔ, mɛ baa taasɛ
Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ, “Menɛ
n wɔra so ne fɛye-ɔbelɛnsɛ
kya wɔra abaa gyi de lɛnpoo
asɔɔbo de ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo sɛnsɛ daa?”
12 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ
lɛɛ gɛnɔ sa Farasii awura mɔ
yɛɛ, “Fɛɛ gɛnɔɔbono ɔlɔbo
tiri ɔkyɛbo mɔ, gɛnen kee
ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ
tiri me ne. I mɛŋ gyɛ abono
mɛ bo alanfiya mɔ ne n tiri
ɔkyɛbo.
13 Mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono
nan baa tɔgɛ faa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ
dɔ yɛɛ,

‘Me, Wurubuaarɛ, n kya
laarɛ fɛ' su asa gitolon
daa;
i mɛŋ gyɛ asunbi abono
fɛ laa lɛɛ sa me mɔ
ne n' kya laarɛ.’

Fɛ' nu gɛnen ilaa idɛ, fɛ'
kasɛ imɔ gɛsɛ, de fɛ' bii yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne nɛ
ba de n' baa tɔgɛ yɛɛ mɛ'
wɔra me-akasɛbo. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ
gyɛ gɛsintin awura mɔ.”

Ako Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa Kyu Lii Nnɔ Giŋminde So

14 Nfono mɔ Gyɔn ɔbono
ɔ gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ akasɛbo ako mɛ
ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ
yɛɛ, “Aye-rɛ Farasii awura a
kya ŋminde nnɔ. Ne menɛ
n wɔra ne fo-lɛɛ akasɛbo mɔ
berɛ mɛŋ kya ŋminde nnɔ
daa?”
15 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ da
mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, “I mɛŋ
gyɛ aberɛ adɛ ne mɛ laa
wɔra gɛnen. I dɛ daa
fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura a kya kpii ɔkyii mɔ.
A' kyu yɛɛ me ne n gyɛ
ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ. Me-
kyɛmenɛana mɛ ba me asɛ a
san a kya gyi ɔkon mɔ, i laa
sa de mɛ' bɔɔda? Kuaa. I laa
baa fo owi ɔko mɔ, i laa baa
puru ɔkyiifɔ mɔ kuli mɔ lii
mɔ-kyɛmenɛana mɔ asɛ. Lii
gɛnen owi ɔbono kyu kyon
mɔ, i laa sa de mɛ' ŋminde
nnɔ kon.”

Akyenabi Pobɔrɔ Abono Yesu Gi Bara Mɔ Gikpalɛ

16 Yesu gi kii da mɔmɔ gik-
palɛ kyu nyiile yɛɛ mɔ berɛ ɔ
bara akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da
gikpalɛ mɔ yɛɛ, “Nengyene
gikuru dedaa gi tɛɛ mɔ, mɛŋ
kya kyu gikuru pobɔrɔ gi-
panan kyu baa tii ɔtɛɛten
mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
gikuru pobɔrɔ mɔ gɛten i laa
kyigi lɛɛ de i' wɔra ɔbɔ belɛ
nyɛ ibono i wolaa tɛɛ mɔ.
17 A' kii laa ansi kerɛ
gɛnɔɔbono mɛ kya kyu nta
kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ
de a' kerɛ. Ɔko maŋ kyule
kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra
nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa
dɔ. Ɔbono ɔ wɔra gɛnen

mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ. Nta mɔ gi laa paadɛ nta ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ, mɔ, kee i' nyida. Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra daa nta ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ dɔ. Gɛnen ne mɛ laa kerɛ nta mɔ nmɔ-rɛ nmɔ-iwɔraten mɔ pɛwu so ne i maŋ gyi gyɛrɛbi."

Yesu Gi Kyingi Gɛbolonbubii Gɛko Ne Ɔ Kyɛ Ɔkyii Ɔko

18 Yesu san ɔ kya tɔngɛ de mɔmɔ mɔ, Gyuda awura ɔbelɛnsɛ ɔko gi baa ŋmii mɔ-ayaa dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, "Me-bi kyiisɛ gi kpɛ wu' ayaa adɛ so ne. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fo kpe ne fo kpaa kyu fo-abaa gyan' mɔ so mɔ, ɔ laa kyingi."

19 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ, ne mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ koso buu mɔ.

20 Mɛ kya kpe mɔ, ɔkyii ɔko gi naa de Yesu gɛmara-gɛmara, ne ɔ kpaa yii Yesu gɛgbɛ ginɛbi. I kya da de gɛnen ɔkyii ɔbono mɔ, imɔ-nsi gudu nnyɔ ne.

21 Pɛi ne ɔ laa yii Yesu gɛgbɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Me-gibaa gi taa kpɛ nyɛ yii mɔ-gɛgbɛ mɔ, n nyi ibono i laa kyɛ me."

22 O yii gɛgbɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu gi kisee kerɛ. O wu mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-bi, yɛgɛ fo-gisen gi tɔrɔ fo! Gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne nan kyɛ fo." Ayaa abono so mɔ, ɔkyii mɔ gilɔ mɔ gi ta.

23 Yesu gi kyon kpaa loo Gyuda awura ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ nfono gɛbii kyiisɛ mɔ gɛ wu' mɔ. O wu gɛnɔɔbono ilon abiibo de asa abono mɛ ba gɛli mɔ mɛ kya saawo mɛ kya wɔra ɔlanba mɔ,

24 ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ɔkamaasɛ ɔ' lii gɛrɛ! Gɛbii mɔ gɛŋ wu'. Gɛ dɛ daa." Ɔ tɔgɛ yɛɛ gɛbii mɔ gɛŋ wu' mɔ, mɛ kyu mɔ ŋmasɛ daa.

25 Yesu gi gya mɔmɔ lii mɔ, ɔ loo obu ɔbono dɔ obuni mɔ dɛ mɔ. Ɔ kpaa keda mɔ gibaa dɔ, ne o kyingi koso yelɛ.

26 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyingi gɛbii mɔ mɔ i nu gyan' de gɛnen gɛsinkpan gɛbono so pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Agyaatanbo Anyɔ Ako

27 Yesu gi lii gɛten mɔ dɔ ɔ kya kyon mɔ, agyaatanbo anyɔ ako mɛ buu mɔ gɛmara-gɛmara mɛ kya kpen mɔ yɛɛ, "Wura Deefidi ɔnaanabi, su aye so!"

28 Yesu gi loo gɛten gɛbono dɔ ɔ bo mɔ, agyaatanbo mɔ mɛ naa kpaa tu mɔ nno. Ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ sɔɔ gyi yɛɛ nan taalɛ bugi fɛye-ansi adɛ sa fɛye?" Mɛ kyule yɛɛ, "Ɛɛn, aye-wura."

29 Nfono ne Yesu gi kyu mɔ-abaa gyan mɔmɔ-ansi mɔ so, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I' wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ me gyi mɔ sa fɛye."

30 Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi mɔ a bugi, ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnsipɛɛrɛ so yɛɛ, "Fɛ

mɛŋ sa fɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko
yɛɛ me ne n kyɛ fɛye.”
31 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɛ
lii mɔ asɛ mɔ, mɛ naa kpaa
tɔgɛ ibono ɔ wɔra sa mɔmɔ
mɔ sa asa gɛnen gɛsinkpan
gɛbono gɛten kamaasɛ.

Yesu Gi Kyɛ Omuumuu

32 Abono nkana mɛ gyɛ
agyaatanbo mɔ mɛ kya lii
Yesu asɛ mɔ, asa ako mɛ kyu
ɔnyen ɔko bara Yesu yɛɛ ɔ'
kyɛ mɔ. Ɔ mɛŋ kya tɔngɛ, i
kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu tɛ mɔ so.
33 Yesu gi kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ lii
ɔnyen mɔ so, ne ɔ taalɛ ɔ
kya tɔngɛ. Sakpii ɔbono ɔ
yelɛ nfono mɔ gi wu gɛnen
mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan, mɛ
san tɔgɛ yɛɛ, “A mɛŋ ti wu
gɛnen ilaa idɛ ɔnan Isirale
gɛsinkpan gɛdɛ so kerɛ.”
34 Farasii gikpen mɔ dɔ
awura berɛ, mɛ kya tɔgɛ daa
yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn oduduu
pɛwu gɛmu mɔ ne n kya
sa Yesu ɔlon. Imɔso ne ɔ
kya taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu koso asa so gɛnen.”

Yesu Gi Su Asa So

35 Yesu gi naa de isowolɛ
belɛ-belɛ de iburu-buru
ibono i kyaabɔɔ gɛnen
gɛsinkpan gɛbono so mɔ
pɛwu. Ɔ naa Gyuda awura
akyangbon dɔ ɔ kya nyiile
asa Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ so ilaa. Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ ne ɔ dɛ ɔ naa gɛnen, ne
ɔ kya kyɛ asa alɔbi kpɛi-kpɛi
kamaasɛ.
36 Yesu gi wu sakpii belɛ
ɔbono ɔ kya kyena ba mɔ asɛ
mɔ, mɔmɔ-ilaa i wɔra mɔ
ayen. I lii fɛɛ ilaa kpɛi-kpɛi i
kya nyala mɔmɔ, ne mɛ mɛŋ
nyi gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra
de i' mɔlɛgɛ mɔmɔ mɔ. Mɛ
wɔra fɛɛ isandɛ ibono mɛŋ
bo ɔkparɛbo mɔ.
37 Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Asa
abono i kaaborɛ mɛ' nu Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ mɛ dɛ fɛɛ ɔmɔlɔgɔ ne
n pɛɛrɛ ndɔɔ belɛ nko dɔ.
Akɛbibo mɔ, mɔ, mɛŋ kyɔ sa
ndɔɔ wura mɔ.
38 Imɔso fɛ' dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Ndɔɔ
Wura mɔ yɛɛ mɔ gbaa-gbaa
o' kyu abono mɛ laa kɛbi
ɔmɔlɔgɔ mɔ ba mɔ-ndɔɔ mɔ
dɔ.”

10

Yesu Gi Sun Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ

1 Yesu gi terɛ mɔ-akasɛbo
gudu anyɔ mɔ ba mɔ asɛ, ne
ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ
gya ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi koso asa so. Gɛnen
ɔlon mɔ laa yɛgɛ mɛ laa
taalɛ kyɛ asa alɔtɔ kpɛi-kpɛi
kamaasɛ kee.
2 Gɛnen asa gudu anyɔ
abono ne n wɔra mɔ-isɔɔ.
Mɔmɔ ne n gyɛ
Simon ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ-ginyen giko kee
yɛɛ Piita mɔ,
de Simon mɔ-tedɛ Andiru,
Gyeemesi de mɔ-tedɛ Gyɔn,
Sɛbedi mɔ-biana;
3 Filipo de Batolomiyu,
Tomaasɛ de Matiyu ɔbono
nkana ɔ kya sɔɔ
lɛnpoo mɔ,

Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi, de
Taadiyusɛ,
4 Simon ɔbono ɔŋ kya kyule
mɔ-ɔsowolɛ so mɔ,
de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ ɔbono
gɛmara-gɛmara ɔ fɛ
Yesu sa mɔ-akyobo
mɔ.
5 Yesu gi keda mɔ-isɔɔ
gudu anyɔ adɛ sun. Ɔ laa sun
mɔmɔ mɔ, ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛŋ sa fɛ' kpe de asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ gibaafon, ne fɛŋ sa fɛ' loo
Samariya awura isowolɛ iko
so.
6 Fɛ' kpe daa Isirale awura
wolɛ asɛ. Mɛ dɛ fɛɛ isandɛ
ibono i fuɛ mɔ.
7 Fɛ naa mɔ, fɛ' tɔgɛ tɔgɛ
sa asa yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a
kya laarɛ a' ba asa dɔ kon.’
8 Fɛ' kyɛ abono mɛ kya lɔ
mɔ, de fɛ' kyingi asa abono
fɛ wu mɛ wu' mɔ. Fɛ' kyɛ
ikononbu de fɛ' kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
asa so. Nɛ kyu gɛnen ɔlon
baarɛ kyɛɛ fɛye; fɛye kee
fɛ kyɛ asa mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ
mɔmɔ.
9 Fɛ mɛŋ' kyu aterenbi ne
n gyɛ aterenbi wɔra fɛye-igo
ibɔ dɔ.
10 Fɛ mɛŋ' puru ba-a atɔ
ɔwɔraten abɛɛ gɛgbɛ giwɔra
nyɔsɛ. Fɛ mɛŋ' puru ayaa-
wolɛ abɛɛ oyii tugɛsɛ keda.
Gɛsun ɔwɔrabo gi kaaborɛ ɔ'
nyɛ mɛ' kerɛ mɔ so.
11 “Ɔsowolɛ kamaasɛ
ɔbono so fɛ laa loo mɔ, fɛ'
laarɛ ɔbono asa mɛ kya
buu mɔ mɔ de fɛ' kpaa
loo mɔ asɛ. Fɛ' kyena mɔ
asɛ kaaborɛ fɛ laa lii gɛnen
ɔsowolɛ ɔbono so.
12 Gɛten gɛbono dɔ fɛ laa
sogɛ gɛnen mɔ, fɛ loo mɔ, fɛ'
faala gɛmɔ dɔ asa.
13 Nengyene gisen yuuli gi
kaaborɛ mɔmɔ mɔ, gisen yu-
uli gi laa wɔra mɔmɔ-lɛɛ. Ne
gisen yuuli giŋ kaaborɛ ɔmɔ
mɔ, gi laa kii ba fɛye asɛ.
14 Nfono fɛ loo ne nno asa
mɛ kine mɛ mɛŋ sɔɔ fɛye
abaa anyɔ abɛɛ mɛ mɛŋ nu
fɛye asɛ mɔ, fɛ lii ɔsowolɛ
mɔ so abɛɛ gɛten gɛbono dɔ
mɔ, fɛ' kpiisi mɔmɔ-ɔsowolɛ
so abɛɛ mɔmɔ-gɛten dɔ isɛ
ibono i yii fɛye-ayaa mɔ yela
mɔmɔ.
15 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin
yɛɛ gɛkɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ laa biidɛ asa pɛwu
giso mɔ, gɛnen ɔsowolɛ
ɔbono so asa-lɛɛ gisobiidɛ gi
laa nyaakyɔ don Sodom de
Gomora isowolɛ so awura-
lɛɛ mɔ.
16 “Fɛ' nu yɛɛ n kya
sun fɛye fɛɛ nsandɛbii ne
n kya kpe agbowugbowu
dɔ. Imɔso fɛ' bii fɛye-
nyoro akedabi. Fɛ' wɔra
fɛye-nyoro faa dolon-n fɛɛ
abonbuɛ.
17 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
de asa abono n kya sun
fɛye mɔmɔ asɛ mɔ. Mɔmɔ
dɔ ako mɛ laa kparɛ fɛye
kpe nbɛlɛ agyibo asɛ de
mɛ' taa fɛye awulibi mɔmɔ-
akyangbon dɔ.
18 Me so mɔ, mɛ laa biidɛ
fɛye ako kpe abɛyin abelɛnsɛ
de awura-awura ansi dɔ. Mɛ
kyu fɛye kpe gɛnen mɔ, i
laa bugi ɔkpa sa fɛye de fɛ'
nyɛ tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ-rɛ
gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi.
19 Mɛ keda fɛye mɔ, fɛŋ sa

fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye gɛwɔnsa
yɛɛ fafaanan ne i kaaborɛ
fɛ' kpaa tɔgɛ abɛɛ ilaa idɛ
ne fɛ laa tɔgɛ nbɛlɛ nbono
dɔ ne. Owi mɔ gi fo mɔ,
Wurubuaarɛ laa sa fɛye ilaa
ibono i kaaborɛ fɛ' tɔgɛ mɔ.
20 I kya nyiile yɛɛ iŋ gyɛ
fɛye gbaa-gbaa ne nan tɔngɛ
fɛye-gibaa so. Fɛye-sɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu ne nan
tɔngɛ naa de fɛye so.
21 I laa ba yɛɛ fɛye dɔ
ako fɛye-daana abɛɛ fɛye-
tedɛana gbaa mɛ laa fɛ fɛye
sa asa de mɛ' mɔɔ fɛye. Ɔsɛ
laa kyu gɛnen kee wɔra mɔ-
bi. Ne gɛbii gɛ laa koso yelɛ
gɛmɔ-sɛ de gɛmɔ-nyi so de
gɛ' yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
22 Me so mɔ, ɔkamaasɛ
laa kyo fɛye. Ɔbono ɔ laa
yelɛ mɔ-ayaa so ka gyan' me
so kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ
laa mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ.
23 Nengyene mɛ ka fɛye-
ansi ɔsowolɛ ɔko so mɔ, fɛ'
selɛ kpe ɔsowolɛ banban so.
N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ
fɛ maŋ naa aye-Isirale awura
isowolɛ mɔ pɛwu so gyan'
pɛi ne me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba
gɛsinkpan so.
24 "Ilaa ɔkasɛbo maŋ taalɛ
don mɔ-onyiilebo, ne dega
maŋ taalɛ don mɔ-wura.
25 Nengyene fo gyɛ
ɔkasɛbo ne ilaa ibono asa mɛ
dɛ mɛ kya wɔra fo-onyiilebo
mɔ mɛ dɛ ma-a wɔra fo
kee mɔ, bii yɛɛ gɛnen ne i
kaaborɛ i' ba ne. Nengyene
fo gyɛ dega ne mɛ dɛ ilaa
ibono mɛ kya wɔra fo-wura
mɔ ma-a wɔra fo mɔ, bii yɛɛ
gɛnen ne i kaaborɛ i' ba ne.
Nengyene asa mɛ terɛ me
ɔbono n gyɛ gɛten wura mɔ
yɛɛ Besibuli, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ, me-adɛ ne
mɛ laa yɛgɛ? Mɔmɔ-lɛɛ
asebi a laa don me-lɛɛ adɛ
gbaa.
26 "Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ
anyamesɛ. Sɛi mɛŋ bo no i
ŋara yɛɛ i maŋ lii gifuli, abɛɛ
ilaa iko i bo asiiri dɔ yɛɛ i
maŋ lii gɛwi.
27 Imɔso ilaa ibono n kya
tɔgɛ fɛye gɛnyɛ mɔ, fɛ'
tɔgɛ sa asa owi kenken, ne
ilaa ibono n kya tɔgɛ fɛye
adɛɛdɛɛ dɔ aye-wolɛ mɔ, fɛ'
liirɛ imɔ da gikpengboo.
28 Fɛŋ sa fɛ' selɛ abono
mɛ laa mɔɔ nyamesɛ ny-
oro gibi mɔ wolɛ ne mɛ
maŋ taalɛ nyida mɔ-oduduu
bɔla mɔ. Fɛ' selɛ daa Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ laa taalɛ
kyu fɛye too wɔra ɔgya dɔ
fɛye-lɛwu gɛmara de i' nyida
fɛye-nyoro de oduduu pɛwu
mɔ.
29 Abonbuɛ abono mɛ kya
fɛ mɔmɔ anyɔ aterenbi gibi
kolon daa mɔ gbaa, fɛye-
sɛ Wurubuaarɛ nyi mɔmɔ
pɛwu so. Mɔmɔ dɔ ɔkolon
mɛŋ kya wu' yɛɛ ɔ mɛŋ nyi
mɔ so.
30 Ne fɛye mɔ de-e? Wu-
rubuaarɛ nyi dabɔlɛ fɛye-
gimu dɔ iman gɛgyɔnɔ gbaa.
31 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ'
selɛ gifuu. Fɛ tiri sa Wu-
rubuaarɛ gikyɔ don gɛnen
abonbuɛ abono gikpadɔ gi-
fonɛɛ-gifonɛɛ.
32 "Ɔbono ɔ yelɛ asa dɔ
tɔgɛ yɛɛ me ne n gyɛ mɔ-

wura mɔ, gɛnen ne me
kee nan lɛɛ tɔgɛ me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ gyɛ me-
sonbo.
33 Ne ɔbono, mɔ, o kine
me sansana yɛɛ meŋ gyɛ
mɔ-wura mɔ, gɛnen ne me
kee nan kine mɔ me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ ansi dɔ yɛɛ meŋ nyi mɔ.
34 "Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ nɛ
ba gɛsinkpan so faa mɔ, i laa
yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen yuuli
kyu kyena de abara. Me-giba
mɔ gi laa baragɛ asa abono
mɛ kya nu me-gɛdɛ mɔ lii
abono mɛŋ kya nu me-gɛdɛ
mɔ dɔ.
35 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɛ
maŋ nu abara asɛ.
Ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-nyi mɛ maŋ
nu abara asɛ.
Ne ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-saa kyiisɛ
mɛ maŋ nu abara asɛ.
36 Asa abono mɛ laa kyo fɛye
gikyɔ mɔ mɛ laa lii
daa fɛye-giyaa dɔ.
37 "Fo ɔbono fo kya laarɛ
fo-sɛ abɛɛ fo-nyi ilaa don
gɛnɔɔbono fo kya laarɛ me-
ilaa mɔ, foŋ kaaborɛ fo'
wɔra me-ɔkasɛbo. Fo ɔbono
fo kya laarɛ fo-bi nyensɛ
abɛɛ fo-bi kyiisɛ ilaa don me-
lɛɛ mɔ, foŋ kaaborɛ fo' wɔra
me-ɔkasɛbo.
38 Ne fo ɔbono fo maŋ
kyule wu awɔrɔfɔɔ me so de
fo' kasɛ me-gidebi, ba-a mɛ
laa da fo-aŋanbi oyii so mɔɔ
mɔ ne fo maŋ kyule gɛnen
mɔ, foŋ kaaborɛ fo' wɔra
me-ɔkasɛbo.
39 Fo ɔbono fo kya kɔrɔsɛ
fo-nkpa fii yela fo-gibaa
so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa lii
fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ,
kyu lii me so ne fo-nkpa gi
lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
40 "Isa ɔbono ɔ sɔɔ fɛye
abaa anyɔ mɔ, me ne ɔ sɔɔ
abaa anyɔ gɛnen. Ne ɔbono
ɔ sɔɔ me abaa anyɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔbono o sun me
mɔ kee ne ɔ sɔɔ gɛnen.
41 Ɔbono o wu Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
bii, ne gɛnen so ne ɔ sɔɔ
mɔ abaa anyɔ mɔ, ɔ laa
nyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ntɛɛla Wurubuaarɛ
asɛ. Ɔbono o wu bii yɛɛ
ɔko kya gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ, ne gɛnen so ne
ɔ sɔɔ mɔ abaa anyɔ mɔ, ɔ laa
nyɛ gɛsintin agyibo ntɛɛla
Wurubuaarɛ asɛ.
42 Ɔko gi wu nbii ndɛ dɔ
gɛko bii yɛɛ me-ɔkasɛbo ne
ɔ gyɛ, ne gɛnen so ne ɔ sa
mɔ nkyu nunsɛ mɔ, n kya
tɔgɛ fɛye gɛsintin, kaasɛ mɔ
maŋ wɔra imɔ too nkyu dɔ.
Wurubuaarɛ ntɛɛla gi dɛ sa
mɔ."

11

Gyɔn Ɔbono Ɔ Gyere Asa Wurubuaarɛ Sagyere Mɔ

Gi Sun Asa Yesu Asɛ

1 Yesu gi ka mɔ-akasɛbo
gudu anyɔ mɔ ta mɔ, ɔ koso
ɔ naa de isowolɛ kpɛi-kpɛi
ibono i bo gɛnen gɛsinkpan
gɛbono so mɔ ɔ kya nyiile
asa ilaa ne ɔ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ ɔ sa mɔmɔ.
2 Yesu naa ɔ kya nyiile
ilaa gɛnen mɔ, Gyɔn ɔbono

ɔ naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ tii de
obu, ne o nu Yesu Kirisito
ilaa wɔrasɛ mɔ so. Gɛnen so
mɔ o sun mɔ-lɛɛ akasɛbo ako
Yesu asɛ
3 yɛɛ mɛ' kpaa taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo ne n gyɛ ɔmɔlɛgɛbo
ɔbono a nu yɛɛ ɔ laa ba
mɔ abɛɛ a' kerɛ nyamesɛ
banban ɔko kpɛi ɔkpa daa?”
4 Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ kpe
kpaa taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ' kpaa tɔgɛ ilaa kamaasɛ
ibono fɛ baa nu de fɛye-aso
de ibono fɛ baa wu de fɛye-
ansi n kya wɔra faa sa mɔ.
5 Nɛ yɛgɛ agyaatanbo ansi a
bugi,
ne ɔtɛgɛsɛana mɛ koso
mɛ naa.
Nɛ yɛgɛ ikononbu alɔtɔ a ta,
ne isintiribu mɛ kya nu
ilaa.
Nɛ kyingi abono mɛ wu' mɔ
ako.
Ne nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ
sa ayenbo.
6 Imɔso omudɛnsɛbo ne
n gyɛ ɔbono mɔ-
gisɔɔgyi gi maŋ koso
me so mɔ.”

Yesu Gi Tɔgɛ Gyɔn Ilaa Sa Sakpii Mɔ

7 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ kya
kii mɔ, Yesu gi yii gɛsɛ ɔ
kya tɔgɛ Gyɔn ilaa ɔ kya sa
sakpii ɔbono ɔ bo mɔ asɛ
nfono mɔ. Mɔ-gɛtɔngɛ mɔ
dɔ mɔ, ɔ taasɛ sakpii mɔ yɛɛ,
“Owi ɔbono fɛ kpe Gyɔn asɛ
gipen mɔ dɔ kpaa nu mɔ-ilaa
tɔgɛsɛ mɔ mɔ, menɛ isa ɔnan
ne fɛ kpaa kerɛ daa? Fɛ wu
mɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ gifɛdaa ne
afuu a kya da gimɔ a kya kpe
a kya ba abɛɛ?
8 Ne ɔŋ dɛ gɛnen mɔ, nnɛ
ne ɔ dɛ? Fɛ wu o bun gikuru
dɛnsɛ? Kuaa, nkana akuru
dɛnsɛ abunbo ne fɛ kya laarɛ
de fɛ' kpaa kerɛ berɛ mɔ,
ɔfaanan fɛ kpe daa awura-
awura nwi.
9 Imɔso fɛ kpe Gyɔn
asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ
ɔnan ne fɛ kpaa kerɛ daa?
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
abɛɛ? Ɛn, n kya buu mi-i sa
fɛye yɛɛ ɔ don Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo gbaa.
10 Gyɔn ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono mɛ
ŋmarasɛ mɔ-ilaa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa sun mɔ de ɔ'
gyangbara kpaa tɔgɛ sa asa
yɛɛ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-akyenabi
gyoo me ɔbono nan baa
mɔlɛgɛ asa mɔ.
11 Gɛsintin ne n kya
tɔgɛ fɛye faa, iŋ ti korogɛ
nyamesɛ ɔbono ɔ don Gyɔn
baarɛ. Abono, mɔ, mɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi lii nperɛ kyu
kyon mɔ, mɔmɔ dɔ ɔbono
ɔŋ fo sɛi gbaa mɔ, laa don
Gyɔn.
12 Lii aberɛ abono Gyɔn
gi yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan mɔ ɔ kya sa
asa baa lii de ndɛ mɔ, asa mɛ
kya nyanga ansi ma-a nyise
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.
Gɛnsipɛɛrɛ awura adɛ mɛ dɛ
ansiɔlon mɛ kya nyɛ gɛnen
akyenabi abono.
13 Lii ko-o dedaa kyu baa
lii Gyɔn aberɛ adɛ mɔ, asa

mɛ wolaa wu Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi
abono so ilaa tɔgɛ yela,
ne mɛ ŋmarasɛ imɔ wɔra
Wurubuaarɛ nbara iwolɛ dɔ
de mɔ-ikalan atɔgɛbo iwolɛ
dɔ.
14 N' tɔgɛ sa fɛye abono fɛ
laa kyule sɔɔ imɔ gyi mɔ yɛɛ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi tɔgɛ yɛɛ 'Ilaagya laa
kii ba'. Gyɔn ne ɔ darɛ
gɛnen.
15 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o'
nu."
16 Yesu gi kii taasɛ sakpii
mɔ yɛɛ, "Menɛtɔ gbaa ne
nan nyɛ kyu kɛserɛ de ndɛ
asa adɛ ne?" Yesu gi taasɛ
gɛnen mɔ, o kii lɛɛ gɛsɛ sa
sakpii mɔ yɛɛ, "Ndɛ asa mɛ
dɛ fɛɛ nbii ne n kpaa gyan'
sansana gɛtɛɛko. Mɛ gyan'
gɛnen mɔ, mɛ kya tɔgɛ mɛ
kya sa abara
17 yɛɛ,
'A lan akɔrɛ ne a bii ilon sa
fɛye mɔ, fɛ kine, fɛŋ
kyaa.
A kpen saawo bii lɛwu ilon
de fɛ' saawo mɔ, fɛ
kine, fɛŋ saawo.' "
18 Yesu gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Gyɔn
gi ba gɛsinkpan so faa mɔ,
ɔ kya ŋminde gɛnɔ belen-
belen ne ɔ mɛŋ kya nun nta.
Imɔso asa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
'Ilaa nyɛnyɛn oduduu ne n tɛ
mɔ so.'
19 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, mɔ, nɛ ba
gɛsinkpan so faa, n kya gyi
n kya nun. Imɔso asa mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ, 'Kerɛ, ɔnyen baarɛ!
Ogyibelɛbo de nta nunbo ne
ɔ gyɛ. Mɔ-kyɛmenɛana ne
n gyɛ lɛnpoo asɔɔbo abono
mɛ kya kudi asa gyi mɔ
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
sɛnsɛ.' Fɛŋ nu ndɛ asa mɔ
ilaa tɔgɛsɛ?" Ne Yesu gi kii
tɔgɛ bɔla yɛɛ, "Ilaa ibono
nyamesɛ kya kyu ɔlaako
ginyi wɔra mɔ ne n kya
nyiile yɛɛ mɔ-ɔlaako ginyi
mɔ gi boran."

Gisobiidɛ Gi Dɛ Gi Gyoo Isowolɛ Iko So Asa

20 Nfono mɔ Yesu gi yii
gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ isowolɛ
iko so asa ilaa yɛɛ mɛ bo
ilaa nyɛnyɛn, yɛgɛ nkana
o kyu Wurubuaarɛ ɔlon
kyu wɔra amunale ilaa
gbaa'gbaa gikyɔ ne mɛ mɛŋ
nu Wurubuaarɛ gɛdɛ de
mɛ' taa mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra yɛgɛ.
21 Ɔ tɔgɛ yɛɛ, "O, Korasin
ɔsowolɛ so asa, fɛye laako!
O, Bɛsayida ɔsowolɛ so asa,
fɛye laako! Nɛ kyu Wu-
rubuaarɛ ɔlon wɔra amu-
nale ilaa gbaa'gbaa fɛye-
isowolɛ so ibono fɛ wu de
ansi. Nengyene nkana Taya
de Sidon awura ne nen nyɛ
me-ilaa ibono wu gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɛ ti wolaa taa
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
yɛgɛ. Nkana ɔfaanan mɛ kya
bɔɔda kyena mɛ kya pɛɛrɛ
ansi lɛɛ nyiile Wurubuaarɛ
yɛɛ mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ.
22 N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ
gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu giso
mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra
nyɛnyɛn don Taya de Sidon
awura-lɛɛ.
23 Ne fɛye Kapɛɛniyon
awura mɔ de-e? Fɛ nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ laa kyu fɛye

kpe mɔ asɛ? Kuaa, ɔ laa too
fɛye wɔra daa ɔbɔ dɔ nfono
ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo giso mɔmɔ-lɛwu
gɛmara mɔ. I lii fɛɛ nɛ kyu
Wurubuaarɛ ɔlon kyu wɔra
amunale ilaa gbaa'gbaa
fɛye-ɔsowolɛ so ne fɛ wu de
fɛye-ansi. Nengyene nkana
Sodom awura ne nen nyɛ
me-ilaa ibono wu gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɔmɔ-ɔsowolɛ san
o yii baa lii de ndɛ.
24 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ
laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu
giso mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra
nyɛnyɛn don Sodom awura-
lɛɛ mɔ."

Yesu Yɛɛ Asa Mɛ' Ba Mɔ Asɛ De Mɛ' Nyɛ Nkyoola

25 Owi ɔbono Yesu san
ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ so ilaa
ɔ sa asa mɔ, Yesu gi faala
Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ,
soso de gɛsinkpan pɛwu
Wura, n kya faala fo yɛɛ
fo kyu gɛnen ilaa idɛ ŋara
abono mɛ nyi ɔlaako mɔ de
abono mɛ sɛɛ mɔ, ne fo san
lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile daa nbii
de asa abono mɛ mɛŋ nyi
gisɛɛ mɔ.
26 Gɛsintin, me-sɛ. Imɔ
ibono ne n wɔra fo ɔbolɛ."
27 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ,
"Me-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu
ilaa kamaasɛ wɔra me-abaa
dɔ. Ɔko mɛŋ bo no o
nyi me, Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ, gɛnen mɔ, me-sɛ
Wurubuaarɛ wolɛ. Gɛnen
kee ne ɔko mɛŋ bo no o
nyi Wurubuaarɛ, gɛnen mɔ,
me ɔbono n gyɛ mɔ-bi mɔ;
me-rɛ asa abono n' kya laarɛ
de n' lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile ɔmɔ
mɔ wolɛ ne nan nyɛ bii mɔ.
28 "Fɛye abono pɛwu fɛye-
gɛkyena dɔ ilaa i bo ɔlon sa
fɛye, ne i wɔra fɛɛ gɛsola i
kya nu fɛye mɔ, fɛ' ba me
asɛ. Nan sɔɔ fɛye de fɛ'
kyoola.
29 Fɛ' nu me-gɛdɛ de fɛ'
kasɛ me-gidebi. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, fɛye-asen a laa
kyena fɛye gɛten kolon. I
kya nyiile yɛɛ n gyɛ nyamesɛ
ɔbono n kya bara me-nyoro
gɛsɛ, ne n' pɔɔ lii me-gisen
dɔ.
30 Me asɛ gɛkyena gɛŋ bo
sen, ne gɛsola gɛbono nan
kyu sola fɛye mɔ gɛŋ bo
duduu."

12

Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Kyoolasɛ So

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ imɔ
gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
kya kpe gɛtɛɛko, ne mɛ baa
loo awayu ndɔɔ nko dɔ. Mɛ
kya kyon mɔ, akon a dɛ mɔ-
akasɛbo mɔ, ne mɛ yii gɛsɛ
mɛ kya kyadɛ awayu mɔ, mɛ
kya fɔlɔgɛ mɛ kya wɛ.
2 Farasii gikpen mɔ dɔ ako
mɛ wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Kerɛ, fo-
akasɛbo mɔ mɛ kya kyadɛ
awayu adɛ faa, gɛsun ne mɛ
kya wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ
mɔ faa. Aye-nbara mɔ giŋ
kya sa ɔkpa gɛnen."
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ nyi yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa
gɛnen faa mɔ, imɔso fɛŋ
ti kalɛ Deefidi mɔ-rɛ mɔ-
nanboana ilaa Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ kerɛ? Mɛ

ŋmarasɛ nno yɛɛ owi ɔko dɔ
mɔ, akon a dɛ Deefidi mɔ-rɛ
mɔ-nanboana.
4 Imɔso ɔ loo Wurubuaarɛ
ɔson panpan mɔ dɔ kpaa
puru bodobodo ɔbono asa
mɛ kyu bara Wurubuaarɛ
mɔ, ne o gyi ne o kyu iko kee
sa mɔ-nanboana mɔ. Naafo
aye-nbara mɔ giŋ kya sa
ɔkpa yɛɛ fo nyamesɛ giyan
fo' nyɛ gyi gɛnen bodobodo
ɔbono, gɛnen mɔ, aye Gyuda
awura asunbi alɛɛbo wolɛ.
5 Ne fɛŋ ti kalɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ nfono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
asunbi alɛɛbo gɛsun wɔrasɛ
ilaa mɔ? Nno i kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ asunbi
alɛɛbo mɔ mɛ bo mɔmɔ-
gɛsun wɔrasɛ mɛ kya
wɔra Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ dɔ gɛkɛ kyoolasɛ,
ne Wurubuaarɛ mɛŋ kya
kyu imɔ yɛɛ mɛ tɔrɔ gɛkɛ
kyoolasɛ nbara.
6 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ, me ɔbono n yelɛ fɛye
asɛ gɛrɛnaa faa nɛ don Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ.
7 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela
mɔ-agyɛbi ɔwolɛ dɔ yɛɛ,

‘Me Wurubuaarɛ, n kya
laarɛ fɛ' su asa gi-
tolon;
i mɛŋ gyɛ asunbi abono
fɛ laa lɛɛ sa me mɔ
ne n' kya laarɛ.’

Fɛmɛn nu agyɛbi adɛ gɛsɛ
mɔ, nkana fɛ maŋ bun me-
akasɛbo adɛ gipuɛɛ. I lii fɛɛ
mɛ mɛŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn
iko.
8 Imɔso fɛ' nu yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, n bo ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ so.”

Yesu Gi Kyɛ Gibaa Wusɛ Wura Gɛkɛ Kyoolasɛ

9 Yesu gi lii nfono ne ɔ
naa kpaa loo Gyuda awura
gikyangbon giko dɔ.
10 Ɔnyen ɔko bo nno, mɔ-
gibaa giko gi wu'. Ne asa
abono mɛ bo gɛnen gikyang-
bon gibono dɔ mɔ ako mɛ
kya dii Yesu de mɛ' nyɛ kyu
mɔ wɔra nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye-nbara gi
kya sa ɔkpa yɛɛ a' kyɛ alɔbo
gɛkɛ kyoolasɛ?”
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Ne fɛɛ fɛye ɔko
bo sandɛ ne ɔ tɔrɔ ɔbɔ dɔ
gɛkɛ kyoolasɛ mɔ de-e? Ɔ
maŋ kpaa lɛɛ mɔ lii gɛnen
ɔbɔ mɔ dɔ?
12 Ne nyamesɛ mɔ mɛŋ tiri
don sandɛ gbaa bun? Imɔso
fɛ' bii yɛɛ aye-nbara gi kya sa
aye ɔkpa de a' wɔra idɛnsɛ
gɛkɛ kyoolasɛ.”
13 Nfono mɔ ɔ tɔgɛ sa
ɔnyen gibaa wusɛ wura mɔ
yɛɛ, “Tengɛ fo-gibaa mɔ.”
Gɛsintin mɔ, ɔ tengɛ gimɔ,
ne gibaa mɔ gi kii kyingi
wɔra fɛɛ gidɛnsɛ mɔ.
14 Farasii gikpen mɔ dɔ
awura mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
lii kpaa da gɛdɛ gɛnɔɔbono
mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ.

Yesu Mɛŋ Laarɛ Mɛ' Sola Mɔ-Ginyen Yɛɛ Ɔ Kya Kyɛ Alɔbo

15 Yesu gi nu yɛɛ mɛ
da gɛdɛ mɛ kya laarɛ mɔ-
imɔɔten mɔ, ɔ lii nfono kpe
gɛten pobɔrɔ. Ɔ kya kpe mɔ,
sakpii belɛ ɔko gi buu mɔ. Ɔ
kyɛ abono pɛwu mɛ kya lɔ
mɔ,

16 ne ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ
mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ isa ɔbono
ɔnan ɔ gyɛ mɔ sa asa.
17 Ɔ ka sa mɔmɔ gɛnen
daa de mɔ Yesu ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu naa
de mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya
so mɔ i' nyɛ ba gɛsintin. Ɔ
tɔgɛ yɛɛ,
18 "Fɛ' kerɛ ɔbono nɛ lɛɛ
gibaa yii yɛɛ ɔ' wɔra
me-gɛsun mɔ.
Mɔ-ilaa i bo me-gisen dɔ; ɔ
tansi ɔ kya gyi me-
ginsi.
Nan yɛgɛ me-Oduduu mɔ ɔ'
kyena mɔ dɔ,
de ɔ' tɔgɛ sa gɛsinkpan
so asa kpɛi-kpɛi yɛɛ
nan gyi mɔmɔ pɛwu
nbɛlɛ gɛsintin ɔkpa so.
19 Ɔ maŋ lɔgedɛ de ɔko, ne ɔ
maŋ puiidɛ asa so.
Asa mɛ maŋ nu yɛɛ mɔ ne
n naa ɔ kya kpen de
ikpa faa.
20 Abono mɛ gyɛ afɔlɛbo de
abono mɛŋ ti sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi dandan
mɔ,
ɔ maŋ ŋaala mɔmɔ ne
ɔ maŋ yɛgɛ i' yɔɔ
mɔmɔ-nyoro.
Ɔ maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ mɔmɔ
kpaa fo gɛkaabono ɔ
laa yɛgɛ gɛsintin gɛ'
gyi ilaa kamaasɛ so
mɔ.
21 Mɔ so ne gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi mɛ laa kyu
mɔmɔ-ansi gyan'."

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

22 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, asa
ako mɛ kyu ɔnyen ɔko kyu
bara Yesu. Gɛnen ɔnyen mɔ
gyɛ gyaatanbo ne o kii ɔ gyɛ
omuumuu. I kya nyiile yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ
so. Yesu gi kosorɛ gɛnen
oduduu nyɛnyɛn ɔbono lii
ɔnyen mɔ so, ne ɔ taalɛ ɔ kya
tɔngɛ ne ɔ kya wu ilaa.
23 Asa abono mɛ koola
nfono mɔ mɛ wu gɛnɔɔbono
Yesu gi kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ lii ɔnyen mɔ so
mɔ, i dɛ mɔmɔ pɛwu gɛnɔ.
Mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ,
"Itɛfaa ɔdɛ ne n gyɛ Wura
Deefidi ɔnaanabi ɔbono a
kerɛ mɔ-ɔkpa mɔ do-o?"
24 Farasii awura mɛ nu
ilaa idɛ mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Mɔ ɔdɛ berɛ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu pɛwu gɛmu
mɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ
ne n kya sa mɔ ɔlon. Imɔso
ne ɔ taalɛ ɔ kya gya ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
koso asa so gɛnen."
25 Yesu, mɔ, gi bii mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ, ne ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ akpalɛ dɔ yɛɛ,
"Nengyene ilaa nyɛnyɛn
gɛmu mɔ ne n kya yɛgɛ
n' kosorɛ mɔ-adɛ mɔ, i laa
wɔra fɛɛ wura mɔ-rɛ mɔ-
adɛ ne n kya kɔ de abara.
Mɛ kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-
gɛwuragyi mɔ gɛ laa nyida.
Ɔsowolɛ kolon dɔ asa abɛɛ
gɛten kolon dɔ asa mɛ yɛ
mɔmɔ-nyoro dɔ mɛ kya kɔ
mɔ, gɛnen ɔsowolɛ ɔbono
abɛɛ gɛten gɛbono gɛ laa
boori.
26 Imɔso nengyene i gyɛ
gɛsintin yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ kya kosorɛ
mɔ-adɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi mɔ, mɛ yɛ mɔmɔ-
nyoro dɔ ne. Nnɛ so ne mɔ-

gɛwuragyi gɛ laa dɛ kpe?

27 “Fɛye yɛɛ Besibuli ɔlon
dɔ ne n' kya kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu asa so? Ne
ibono fɛye-adɛ ako, mɔ, kee
mɛ kya kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu asa so faa mɔ de-e?
Anɛ ɔlon dɔ ne mɛ kya
kosorɛ imɔ gɛnen daa? Fɛye
gbaa-gbaa adɛ mɔ mɛ laa
kyɔɔlɛ fɛye yɛɛ iŋ gyɛ Besi-
buli ɔlon dɔ ne isa laa taalɛ
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi.

28 Gɛnɔɔbono i dɛ faa
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne n' dɛ mi-i kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu asa
so. Imɔso i kya lɛɛ i kya
nyiile fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi a ti a
bo fɛye dɔ ne.”

29 Ne Yesu gi kii da gikpalɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ
ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ kya
dii mɔ-gɛten dandan. Nnɛ
ne fo ɔko fo laa wɔra de fo'
loo gɛnen gɛten gɛbono dɔ
yuuri mɔ-atɔ? Pɛi ne fo laa
yuuri mɔ-atɔ mɔ, gɛnen mɔ,
fo ŋminde mɔ.

30 “Fɛ' nu yɛɛ ɔbono ɔŋ
kya buu me mɔ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ de me ne. Ɔbono ɔŋ
kya kpaa me de n' koola asa
mɔ, ɔ kya yaasɛ mɔmɔ ne.

31 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ, ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi
kamaasɛ ibono fo nyamesɛ
fo laa wɔra mɔ de asebi
kamaasɛ abono fo laa saalɛ
Wurubuaarɛ mɔ, i laa sa
de Wurubuaarɛ o' kyu imɔ
kyu kyɛɛ fo. Ibono ɔko laa
saalɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ berɛ, Wurubuaarɛ maŋ
kyu imɔ ibono kyu kyɛɛ mɔ.

32 Fo ɔbono fo tɔgɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, nyoro so ilaa
nyɛnyɛn mɔ, i laa sa de
Wurubuaarɛ o' kyu kyɛɛ
fo. Ɔbono, mɔ, ɔ laa saalɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
berɛ, Wurubuaarɛ maŋ kyu
kyɛɛ mɔ gɛkyena gɛdɛ dɔ ne
ɔ maŋ kyu kyɛɛ mɔ gɛkyena
pobɔrɔ gɛbono gɛ laa baa ba
gɛkaako mɔ dɔ.

Nyamesɛ Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mɔ-Gidebi

33 “Fɛ' kerɛ nyamesɛ ilaa
wɔrasɛ de fɛ' kyu bii mɔ-
gisen dɔ ilaa. I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono oyii bo alanfiya
ne mɔ-abi sɔrɔsɛ kee mɔ a
boran mɔ. Ne fɛɛ ɔŋ bo alan-
fiya mɔ, mɔ-abi kee aŋ bo-
ran. Oyii abi ne mɛ kya kyu
bii mɔ-alanfiya. Nyamesɛ
ilaa wɔrasɛ kee ne mɛ kya
kyu bii mɔ-gisen dɔ ilaa.

34 Fɛ dɛ fɛɛ awɔɔ abono a
bo gibɔrɔ mɔ gikpen. Fɛye
ilaa nyɛnyɛn awura adɛ, ilaa
dɛnsɛ imɔ ne nan lii fɛye-
nnɔ dɔ? Ilaa ibono i bo
nyamesɛ gisen dɔ mɔ, imɔ
ne ɔ kya lɛɛ tɔgɛ.

35 Nyamesɛ dɛnsɛ berɛ,
ilaa dɛnsɛ ne n bo mɔ-gisen
dɔ, ne ilaa dɛnsɛ ne nan lii
mɔ-gɛnɔ dɔ. Ne nyamesɛ
nyɛnyɛn, mɔ, ilaa nyɛnyɛn
ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa
nyɛnyɛn kee ne nan lii mɔ-
gɛnɔ dɔ.

36 N kya tɔgɛ mi-i sa
fɛye yɛɛ gɛkɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ, anyantɔgɛ

kamaasɛ abono fo ɔko fo
tɔgɛ mɔ fo laa yelɛ Wu-
rubuaarɛ ansi dɔ lɛɛ fo-gɛnɔ
ilaa ibono so fo tɔgɛ amɔ mɔ.
37 Fo nyamesɛ fo-gɛnɔ dɔ
ilaa tɔgɛsɛ ibono fo laa tɔgɛ
gɛsinkpan so mɔ ne Wu-
rubuaarɛ laa kyu gyi fo-
nbɛlɛ de o' bun fo gipuɛɛ
abɛɛ ɔ' sa fo aso.”

Asa Mɛ Laarɛ Ilaa
Lɛɛnyiilesɛ Lii Yesu Asɛ

38 Nfono mɔ nbara
aŋmarasɛbo ako de Farasii
gikpen mɔ dɔ asa ako mɛ
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ,
a kya laarɛ fo' wɔra ilaa
ibono i laa lɛɛ nyiile aye yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sa fo ɔlon
ɔbono fo dɛ mɔ.”
39 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye ndɛ asa
adɛ! Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn
ne fɛŋ kya son Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkpa so! Gɛnen
so ne fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ
fɛ' wu ilaa lɛɛnyiilesɛ faa.
Ilaa kolon guan-n ne Wu-
rubuaarɛ laa wɔra sa fɛye de
fɛ' wu. Gɛnen ilaa ibono mɔ
i laa wɔra daa fɛɛ ibono i ba
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Gyoona so mɔ.
40 Fɛɛ gɛnɔɔbono Gyoona
gi gyi nkɛ nsa toloowi
kalaadɛ ɔken belɛ ɔtɔ dɔ mɔ,
gɛnen kee ne me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan
gyi nkɛ nsa toloowi kalaadɛ
gɛsinkpan ɔbɔ dɔ ne.
41 “Owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ, Ninifa
awura mɛ laa koso yelɛ tɔgɛ
yɛɛ i kaaborɛ Wurubuaarɛ
o' bun fɛye ndɛ asa gipuɛɛ.
I lii fɛɛ Gyoona owi mɔ,
Gyoona gi tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan sa Ninifa awura mɔ,
mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
ne mɛ kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛye
berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ
don Gyoona mɔ n bo fɛye
asɛ gɛrɛ ndɛ faa, ne fɛ maŋ
sɔɔ gyi.
42 Gɛkaabono kee mɔ wura
kyiisɛ ɔbono o gyi gɛwura
Siiba gɛsinkpan so dedaa
mɔ laa koso yelɛ tɔgɛ yɛɛ i
kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun
fɛye ndɛ asa adɛ gipuɛɛ. I
lii fɛɛ Wura Solomon owi
mɔ, gɛnen ɔkyii baarɛ gi
nu mɔ-ɔlaako ginyi mɔ so,
ne ɔ koso lii ko-o mɔ-
gɛwi gɛten bogɛtasɛ kpaa nu
Wura Solomon ɔlaako ginyi
ilaa nyiilesɛ mɔ. Fɛye berɛ,
fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don
Wura Solomon mɔ, n bo fɛye
asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ kine fɛ
mɛŋ sɔɔ me gyi.

43 “Nengyene ilaa nyɛnyɛn
oduduu i koso isa so mɔ, i
kya naa kingi, ne i kya wɔra
imɔ fɛɛ i naa gɛsinkpan so
nfono nkyu giŋ bo mɔ. I naa
i naa i kya laarɛ ɔkyoolaten.
Nengyene iŋ nyɛ ɔkyoolaten
mɔ,
44 i kya tɔgɛ sa imɔ-nyoro
yɛɛ, ‘Nan kii kpaa kyena isa
ɔbono n wolaa n tɛ mɔ so
mɔ.’ I kii kpe isa mɔ asɛ
mɔ, i kya kpaa wu yɛɛ isa
mɔ gi wɔra fɛɛ gɛten gɛbono
mɛ kpa gɛmɔ lɔrɔ, gɛ wɔra
ɔdan, ne ɔko mɛŋ tɛ gɛmɔ dɔ
mɔ.
45 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i kya kpaa terɛ
imɔ-nanboana sono ibono i
bo ilaa nyɛnyɛn don imɔ-

nyoro mɔ kyu baa bɔla imɔ-nyoro so de i' kii kpaa kyena isa mɔ so. Nengyene i ba gɛnen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa isa mɔ don gi-gyangbarasɛ mɔ. Gɛnen ne i laa wɔra sa ndɛ ŋkɛ ndɛ dɔ asa abono mɛ bo ilaa nyɛnyɛn mɔ ne."

Yesu Gi Nyiile Asa Abono Ɔnan Mɛ Gyɛ Mɔ-Subuana Mɔ

46 Yesu san ɔ kya tɔngɛ de asa mɔ mɔ, mɔ-nyi de mɔ-tedɛana mɛ ba, mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu mɔ.
47 Ɔko gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Kerɛ, fo-nyi de fo-tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu fo."
48 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Anɛ ne n gyɛ me-nyi? Anɛana ne n gyɛ me-tedɛana?"
49 Nfono mɔ ɔ lɛɛ gibaa nyiile mɔ-akasɛbo mɔ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Me-nyi de me-tedɛana ne!
50 Isa ɔbono ɔ kya wɔra me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ gɛlaarɛ mɔ, mɔ ne n gyɛ me-tedɛ, mɔ ne n gyɛ me-pikyii, mɔ ne n gyɛ me-nyi."

13

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

1 Gɛnen gɛkɛ kolon gɛbono mɔ, Yesu gi lii gɛten mɔ dɔ kyon ɔbon belɛ mɔ gigengen. Ɔ fo nno mɔ, ɔ kpelegɛ kyena ne o nyiile asa ilaa.
2 Sakpii belɛ ɔko gi kyaabɔɔ mɔ. Gɛnen so mɔ ɔ dii loo gikolii dɔ ɔ tɛ; asa mɔ, mɔ, mɛ san mɛ yelɛ gigengen so.
3 Ɔ tɔgɛ mɔmɔ ilaa gikyɔ akpalɛ dɔ. Ɔ da gikpalɛ giko sa mɔmɔ yɛɛ, "Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe ndɔɔ kpaa ŋmadɛ ayu.
4 Ɔ kya ŋmadɛ ayu mɔ mɔ, ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ, ne nbuii mɛ baa tɔɔsɛ amɔ gyi.
5 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so. Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yɛɛ isɛ ibono i bo kpandan mɔ so mɔ iŋ kyɔ,
6 imɔso ayu mɔ a mɛŋ nyɛ de amɔ-ilin i' loo gɛsɛ. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.
7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ i koso bun wɔra amɔ, ne a wu'.
8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ, ne a sen da amu kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi amɔ mɔ, ɔ nyɛ abono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, amɔ ako ikue-inun, ako ikue-isa, ne ako mɔ oko de saalaa."
9 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu!"
10 Nfono mɔ Yesu akasɛbo mɔ mɛ tu sindi mɔ ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so ne fo kya tɔngɛ daa akpalɛ dɔ fi-i sa mɔmɔ?"
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye berɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduusɛ nyiile fɛye. I mɛŋ gyɛ mɔmɔ asa sɛnsɛ adɛ.
12 I lii fɛɛ ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ɔ laa

nu de o' nu imɔ gɛsɛ. Ne
ɔbono, mɔ, ɔŋ kya nu Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ, ipii ibono
o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-
gimu dɔ.
13 Gɛnen asa abono ɔnan
berɛ, mɛ dɛ mɔmɔ-ansi mɛ
kya kerɛ, mɛŋ kii mɛ wu sɛi,
mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-
aso, mɛŋ kii ma-a nu imɔ
gɛsɛ. Imɔso ne n' kya tɔngɛ
de mɔmɔ akpalɛ dɔ mɔ.
14 Mɔmɔ-ilaa idɛ i kyena
de ilaa ibono Isaya gi wolaa
wu tɔgɛ yela mɔ. Ɔ tɔgɛ yela
yɛɛ,
'Mɛ laa kpɛ mɛ kya nu ilaa,
mɛ maŋ kii nu imɔ
gɛsɛ.
Mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ ilaa,
mɛ maŋ kii wu sɛi.
15 I lii fɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ
iŋ bugi de ilaa gɛsɛ
ginu.
Mɔmɔ-aso a tii, ne mɛ baala
mɔmɔ-ansi bun.
Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɛ kya wu
ilaa.
Mɛ kya nu ilaa de mɔmɔ-
aso, ne mɛ kya nu ilaa
gɛsɛ.
Ne fɛɛ mɛ nyɛ mɛ kya nu ilaa
gɛsɛ mɔ,
nkana mɛ laa kii ba me
asɛ de n' kyɛ mɔmɔ-
gilɔtɔ gibono mɛ kya
lɔ mɔ.' "
16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛye berɛ,
amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye.
Fɛye-ansi a kya wu ilaa, ne
fɛye-aso a kya nu.
17 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo de asɛnsɛ abono mɛ
gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ
baa kyon mɔ mɔmɔ sakyɔ
mɛ tansi laarɛ mɛ' nyɛ wu
ilaa ibono fɛ kya wu faa,
mɛŋ kii nyɛ. Mɛ tansi laarɛ
mɛ' nyɛ nu ilaa ibono fɛ kya
nu faa, mɛŋ kii nyɛ.

*Yesu Gi Lɛɛ Dɔɔbo Gik-
palɛ Mɔ Gɛsɛ*

18 "Fɛ' nu dɔɔbo mɔ gik-
palɛ mɔ gɛsɛ kon.
19 Ayu abono a tɔrɔ ɔkpa
dɔ mɔ a dɛ fɛɛ asa abono
mɛ kya nu Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so ilaa ne mɛŋ kya nu imɔ
gɛsɛ mɔ. Ɔbonsan, nyamesɛ
nyɛnyɛn mɔ ne n kya baa
sɔgɛ amɔ lii mɔmɔ-asen dɔ.
20 Ayu abono a tɔrɔ
kpandan so mɔ a dɛ fɛɛ
asa abono mɛ kpɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne
mɛ kya sɔɔ amɔ de ɔkon,
21 yɛgɛ mɛŋ kya sɔɔ amɔ
wɔra mɔmɔ-asen dɔ mɔ. Mɛ
dɛ daa fɛɛ nbokyu. Ɔgɛnda
ɔko gi kpɛ tu mɔmɔ abɛɛ asa
mɛ kpɛ ka mɔmɔ-ansi kyu lii
agyɛbi mɔ so mɔ, fɛ laa kerɛ
mɔ, mɛ kya luu nyoro.
22 Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ
mɔ a dɛ fɛɛ asa abono mɛ
kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi,
ne gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili
de aterenbi gilaarɛ i kya gyi
mɔmɔ-amu mɔ. Imɔso mɛŋ
baa ma-a taalɛ wɔra agyɛbi
mɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena
dɔ.
23 Ayu abono a tɔrɔ
gɛsinkpan dɛnsɛ so mɔ berɛ,
a dɛ fɛɛ asa abono mɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ,
ne mɛ nu gɛsɛ wɔra amɔ
so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono dɔɔbo mɔ

gi nyɛ ayu abono ɔnan o
kyu ŋmadɛ mɔ, ako gikpadɔ
ikue-inun, ako ikue-isa, ne
ako mɔ oko de saalaa mɔ.”

Ifɛ Gikpalɛ

24 Yesu gi kii tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a kya ba asa
dɔ mɔ i dɛ fɛɛ gikpalɛ gibono
nan baa da faa. Dɔɔbo ɔko
gi duu awayu mɔ-ndɔɔ dɔ.
25 Imɔ gɛnyɛ asa pɛwu mɛ
dɛ mɔ, mɔ-ɔkyobo gi kpaa
duu ifɛ wɔra mɔ-awayu mɔ
dɔ, ne ɔ naa kyon.
26 Awayu mɔ de ifɛ mɔ i
kɔrɔ. Owi ɔbono awayu mɔ
a boori a kya mada mɔ, ne
mɛ wu yɛɛ ifɛ i saarɛ awayu
mɔ dɔ.
27 Nfono mɔ dɔɔbo mɔ
adega mɔ mɛ baa taasɛ mɔ
yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, iŋ gyɛ awayu
ne fo duu fo-ndɔɔ mɔ dɔ?
Fonɛ dɔ ne ifɛ idɛ ɔnan i lii?’
28 Ne dɔɔbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, ‘Ɔkyobo ɔko ne n duu
ifɛ mɔ gɛnen.’ Ne mɔ-adega
mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, ‘Fo kya
laarɛ a' kpaa kyigi ifɛ mɔ de
i' san awayu mɔ wolɛ?’
29 Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Kuaa.
Nengyene fɛ laa kyigi ifɛ mɔ
mɔ, fɛ laa naa kyigi dabɔlɛ
de awayu mɔ.
30 Imɔso fɛ' yɛgɛ awayu
mɔ de ifɛ mɔ pɛwu i' yelɛ
dabɔlɛ. I baa fo owi ɔbono
a laa gbaa awayu mɔ mɔ,
nan tɔgɛ gɛsun awɔrabo mɔ
yɛɛ mɛ' daa gikɛbi ifɛ mɔ
ŋminde imɔ adiila-adiila de
mɛ' yii imɔ ɔgya pɛi de mɛ'
lɔɔ gbaa awayu mɔ kyu kpaa
gyan' me-gigbaran so.’ ”

Maasadɛ Gibi De Bodobodo Gɛlin Akpalɛ

31 Yesu gi kii da gik-
palɛ giko sa mɔmɔ yɛɛ,
“Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a
kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i dɛ daa
fɛɛ Maasadɛ giponfɛ ilaa.
32 Maasadɛ gibi gi kerɛ
faa ŋini-ŋini. Aponfɛ abi
pɛwu dɔ mɔ, gimɔ ne mɛŋ
kiirɛ. Dɔɔbo gi duu Maasadɛ
gibi mɔ-ndɔɔ dɔ mɔ, gi kya
kɔrɔ wɔra giponfɛ belɛ baa
don giponfɛ kamaasɛ. Gi
kya wɔra oyii gbaa, ne nbuii
gi kya baa luo asisaa gimɔ-
ngyalenbi dɔ.”
33 Yesu gi kii da asa mɔ gik-
palɛ giko yɛɛ, “Gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a kya yɛlegɛ
asa dɔ mɔ i dɛ daa fɛɛ gɛlin
gɛbono mɛ kya kyu wɔra
bodobodo ne ɔ kya ŋan dii
mɔ. Mɛ kya kyu gɛnen
gɛlin gɛbono kyu bagadɛ
bodobodo nnyufo fɛɛ imudu
isa' dɔ mɔ, gɛ kya yɛlegɛ loo
saarɛ nnyufo mɔ pɛwu dɔ de
bodobodo mɔ ɔ' nyɛ dii.”

Yesu Gi Lɛɛ Akpalɛ Mɔ Gɛsɛ Sa Mɔ-Akasɛbo Mɔ

34 Yesu gi tɔgɛ sa sakpii
mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ imɔ
pɛwu daa akpalɛ dɔ. Ɔ mɛŋ
tɔgɛ mɔmɔ ilaa iko yɛɛ ɔŋ da
gikpalɛ. Ɔ kya tɔngɛ akpalɛ
dɔ gɛnen mɔ,
35 i nyɛ kyena de ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi wolaa tɔgɛ yela mɔ. Ɔ
tɔgɛ yela yɛɛ,
“Nan tɔngɛ akpalɛ dɔ sa
mɔmɔ.
Nan tɔgɛ mɔmɔ asiiri ilaa

ibono asa mɛ mɛŋ ti
nu imɔ kerɛ gɛkaako
mɔ.”

36 Yesu gi tɔngɛ ta mɔ, ɔ
lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa, ne ɔ naa
kpaa loo gɛten dɔ. Ɔ loo
gɛten dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ
yɛɛ, “Ifɛ mɔ gikpalɛ gibono
fo da mɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
menɛ?”
37 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Dɔɔbo ɔbono o
duu awayu mɔ ne n gyɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ.
38 Ndɔɔ mɔ ne n gyɛ
gɛsinkpan. Awayu mɔ ne
n gyɛ asa abono mɛ kya
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ mɔ, ne ifɛ mɔ,
mɔ, ne n gyɛ asa abono
mɛ bo Ɔbonsan, nyamesɛ
nyɛnyɛn mɔ gikpen dɔ mɔ.
39 Ɔkyobo ɔbono, mɔ,
ɔ baa duu ifɛ mɔ ne n
gyɛ gɛnen Ɔbonsan, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ.
Awayu mɔ gigbaa owi mɔ ne
n gyɛ owi ɔbono gɛsinkpan
so gɛkyena gɛ laa yela ɔkara
mɔ. Adega abono mɛ laa
gbaa awayu mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ.
40 Fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ laa
koola ifɛ de mɛ' dɛɛ imɔ mɔ,
gɛnen kee ne mɛ laa kyu
wɔra asa nyɛnyɛn owi ɔbono
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa
yela ɔkara mɔ.
41 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan sun me-
isɔɔ yɛɛ mɛ' kpe me-adɛ
abono n kya gyi gɛwura
mɔmɔ so mɔ asɛ. Isɔɔ
mɔ mɛ ba mɔ, mɛ laa baa
tɔɔsɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
pɛwu de ilaa ibono pɛwu i
kya yɛgɛ me-adɛ mɛ' wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ lɛɛ lii me-
gɛwuragyi mɔ dɔ.
42 Mɛ tɔɔsɛ mɔmɔ lɛɛ
gɛnen mɔ, mɛ laa kyu mɔmɔ
too wɔra ɔgya gin-gin dɔ.
Osulon de anɛbi giwɛ ne n
bo nno.
43 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ
asa abono mɛ gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ mɔ mɛ
laa ŋɛlegi fɛɛ owi mɔmɔ-
sɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
gɛkyena mɔ dɔ. Ɔbono ɔ bo
aso mɔ, o' nu.”

*Awuratɔ Abono A Ŋara
De Gɛgyi Boɔgyalonsɛ Ak-
palɛ*

44 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Gɛnɔɔbono fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ i dɛ fɛɛ gik-
palɛ gibono nan baa da faa.
Awuratɔ gbaa' ako a ŋara
ndɔɔ nko dɔ, ne ɔnyen ɔko
gi kpaa beendi amɔ. I tansi
wɔra mɔ ɔkon gikyɔ, ne ɔ
lɔrɔ amɔ ŋara, ne ɔ kpaa fɛ
ilaa kamaasɛ ibono ɔ bo mɔ,
ne o kii kpaa sɔɔ gɛsinkpan
gɛbono dɔ awuratɔ mɔ a bo
mɔ.”
45 Yesu gi da gikpalɛ ban-
ban kyu lii Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so yɛɛ, “Ilaa ɔfɛbo ɔko kya
laarɛ ngyi boɔgyalonsɛ nko
de ɔ' sɔɔ.
46 O wu nko nbono gi
bo kanpɛ ne gi tansi gi bo
ɔgyalon mɔ. O wu nmɔ
gɛnen mɔ, ɔ kpaa fɛ ilaa
kamaasɛ ibono ɔ bo mɔ ne ɔ
kpaa sɔɔ gɛnen ngyi nbono.

Asɛwu Gikpalɛ

47-48 “Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ
gɛ fo mɔ, gɛ laa wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono iken akedabo mɛ
kya too asɛwu mɔ. Asɛwu
mɔ a kya keda iken kpɛi-kpɛi
gikyɔ de mɛ' biidɛ amɔ-rɛ
iken mɔ lii gyan' gigengen
so. Mɛ lɛɛ iken mɔ mɔ,
mɛ kya kyɛɛ iken nyɛnyɛn
lii idɛnsɛ dɔ. Mɛ kya kyu
idɛnsɛ mɔ wɔra nkeebii dɔ,
ne mɛ kya kyu inyɛnyɛn mɔ,
mɔ, kyu too fuɛ.
49 Fafaanan kee ne i laa
wɔra owi ɔbono gɛsinkpan
so gɛkyena gɛ laa yela ɔkara
mɔ ne. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
mɛ laa baa kyɛɛ abono mɛ
bo ilaa nyɛnyɛn mɔ lɛɛ lii
abono mɛ kya gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ mɔ dɔ
50 de mɛ' kyu asa nyɛnyɛn
mɔ kpaa too ɔgya gin-gin dɔ.
Osulon de anɛbi giwɛ ne n
bo nno.”
51 Yesu gi da akpalɛ adɛ
sa mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ nu ilaa ibono
nɛ tɔgɛ fɛye faa pɛwu gɛsɛ?”
Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɛɛn.”
52 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Nbara ɔŋmarasɛbo
kamaasɛ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi dedaa ne o kii
nyɛ kasɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi ilaa
bɔla mɔ, ɔ dɛ fɛɛ gɛten wura
ɔbono ɔ bo ilaa dedaa de
ilaa pobɔrɔ pɛwu mɔ-ilaa
ɔyelaten mɔ. Nengyene i gyɛ
ilaa dedaa ilaa mɔ, ɔ bo nno,
ne i kii i gyɛ ilaa pobɔrɔ ilaa
kee mɔ, ɔ bo nno.”

Yesu Gɛwi Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Mɔ Gyi

53 Yesu gi da gɛnen akpalɛ
adɛ pɛwu ta mɔ, ɔ koso lii
nfono
54 ne o kii kpe ɔsowolɛ
ɔbono so mɛ bela mɔ mɔ.
O nyiile asa ilaa mɔmɔ-
gikyangbon dɔ. Mɔ-ilaa nyi-
ilesɛ mɔ i dɛ asa mɔ gɛnɔ, ne
mɛ san mɛ kya taasɛ abara
yɛɛ, “Fonɛ ne ɔdɛ gi kpaa
nyɛ gɛnen ɔlaako ginyi gidɛ
lii? Nnɛ ne ɔ wɔra ne ɔ
nyɛ ɔlon baarɛ ɔ kya wɔra
ilaa gbaa'gbaa ibono i kya dɛ
gɛnɔ faa?
55 Iŋ gyɛ kaafenta mɔ-bi
mɔ ne? Iŋ gyɛ mɔ-nyi ne
n gyɛ Mariya? Ne iŋ gyɛ
Gyeemesi, de Gyosɛfo, de Si-
mon de Gyudasɛ mɔmɔ-daa
mɔ ne?
56 Iŋ gyɛ aye-rɛ mɔ-
pikyiiana ne n tɛ gɛrɛ? Ne
fonɛ dɔ ne ɔ nyɛ imɔ idɛ
pɛwu lii daa?”
57 Yesu mɛŋ gyɛ isafo sa
mɔmɔ so mɔ, mɛ kine mɛ
mɛŋ sɔɔ mɔ gyi. Ne Yesu
gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo kya
gyi ginsi gɛten kamaasɛ,
gɛnen mɔ, mɔ gbaa-gbaa
mɔ-gɛwi abɛɛ mɔ-gɛten dɔ
wolɛ.”
58 Asa mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi
so mɔ, oŋ kyu Wurubuaarɛ
ɔlon wɔra amunale ilaa
gbaa'gbaa nno gikyɔ.

14

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ,
Wura Hɛrodɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ Galeli gɛsinkpan so mɔ
gi nu Yesu ilaa wɔrasɛ so.
2 O nu imɔ gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔ-adega yɛɛ, “Gyɔn
ɔbono ɔ naa kyena gyere asa

Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne.
O kyingi lii ibuni dɔ daa so
ne ɔ nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon
ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa
gɛnen faa.”

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Gyɔn Gi Nyɛ Lɛwu Mɔ

3-4 Gɛnɔɔbono i ba ne Gyɔn
gi nyɛ lɛwu mɔ ne n gyɛ yɛɛ
Wura Hɛrodɛ mɔ-tedɛ Filipo
gi dena ɔkyii ɔko, mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Hɛrodiyasɛ, ne
wura mɔ gi sɔgɛ ɔkyii mɔ
kyu dena. Gyɔn gi nu gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa Wura Hɛrodɛ
yɛɛ ibono ɔ sɔgɛ mɔ-tedɛ mɔ-
ka dena mɔ, iŋ boran, iŋ
dɛ ɔkpa gɛnen. Ɔ tɔgɛ mɔ
gɛnen mɔ, wura mɔ gi yɛgɛ
mɛ kpaa keda mɔ, ne mɛ
ŋminde mɔ kyu kpaa tii de
obu.
5 Nkana wura mɔ gi laarɛ
ɔ' yɛgɛ mɛ' mɔɔ mɔ. O
kii ɔ selɛ sakpii mɔ. I kya
nyiile yɛɛ sakpii mɔ kya buu
Gyɔn yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo.
6 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Wura
Hɛrodɛ kya gyi mɔ-gɛkɛ ko-
rogɛsɛ gɛsi. Mɔ-rɛ mɔ-
nanboana mɛ tɛ mɛ kya gyi
gɛkɛ belɛ mɔ mɔ, Hɛrodiyasɛ
mɔ-bi obolonbu ɔko gi lii
kyaa tala asa mɔ ansi. Mɔ-
gɛkyaa mɔ gɛ wɔra Wura
Hɛrodɛ ɔbolɛ gikyɔ.
7 Imɔsɔ ɔ ka sa obolonbu
mɔ yɛɛ, “Ilaa kamaasɛ ibono
fo kya laarɛ mɔ, tɔgɛ me,
nan kyu sa fo. Nengyene fo
taasɛ me ne meŋ nyɛ sa fo
mɔ, nɛ tɔrɔ ntan.”
8 Obolonbu mɔ gi lii kpaa
taasɛ mɔ-nyi, ne mɔ-nyi gi
tɔgɛ mɔ ilaa ibono i kaa-
borɛ ɔ' taasɛ mɔ. Imɔso
obolonbu mɔ gi kii baa
tɔgɛ wura mɔ yɛɛ, “N kya
laarɛ Gyɔn ɔbono ɔ gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ
gimu tangalan dɔ fɛye-ansi
dɔ gɛrɛ.”
9 Obolonbu mɔ gi taasɛ
gɛnen mɔ, Wura Hɛrodɛ
gisen dɔ i nyida mɔ. Ɔ ti
ka ntan abelɛnsɛ mɔ ansi dɔ
so mɔ, ɔ kyule ne ɔ tɔgɛ
mɔ-adega mɔ yɛɛ mɛ' wɔra
ilaa ibono obolonbu mɔ kya
laarɛ mɔ sa mɔ.
10 Imɔso o sun ne mɛ kpaa
ten Gyɔn gimu nfono o tii de
obu mɔ,
11 ne mɛ kyu gimɔ taga
tangalan dɔ kyu bara
obolonbu mɔ, ne obolonbu
mɔ gi kyu kperɛ mɔ-nyi.
12 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu
gɛnen mɔ, mɛ kpaa kyu mɔ-
gibuni mɔ kyu kpaa pule, ne
mɛ kpaa buu sa Yesu.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ Ne Mɛ Gyi Kaabo

13 Yesu gi nu Gyɔn lɛwu
mɔ so mɔ, ɔ dii loo gikolii
dɔ ne ɔ lii nfono ɔ bo mɔ de
o' kpe nfono asa mɛŋ tɛ mɔ.
Asa sakyɔ mɛ nu yɛɛ Yesu gi
koso nfono mɔ, mɛ naa de
ayaa lii mɔmɔ-isowolɛ so de
mɛ' kpaa tu mɔ.
14 Yesu gi fo nfono ɔ kya
kpe mɔ, ɔ baa lii gikolii mɔ
dɔ mɔ, o wu sakpii belɛ ti ɔ
yelɛ. O wu mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɔmɔ-ilaa i wɔra mɔ ayen,
ne ɔ kyɛ-kyɛ abono mɛ kya
lɔ mɔ.
15 I wɔra gɛdɔɔdɛ mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kpaa tɔgɛ sa

mɔ yɛɛ, “Nfono a bo faa, i
gyɛ daa ifɛ nsana, ne owi
gi ta. Imɔso lɛɛ sakpii mɔ
ɔkpa de mɛ' naa kpe isowolɛ
ibono i sindi gɛrɛ mɔ de mɛ'
kpaa nyɛ agyudɔ sɔɔ gyi.”
16 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Iŋ tiri yɛɛ mɛ'
kpe gɛtɛɛko. Fɛye gbaa-gbaa
fɛ' sa mɔmɔ ilaa iko de mɛ'
gyi.”
17 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye
asɛ gɛrɛ a bo daa ibodobodo
inun de iken inyɔ.”
18 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ' kyu imɔ bara me gɛrɛ.”
19 Mɛ kyu kperɛ mɔ, ne
Yesu gi tɔgɛ sa sakpii mɔ
yɛɛ mɛ' kpelegɛ kyena ifɛ
bonboli mɔ so. Mɛ kyena
mɔ, o puru ibodobodo inun
de iken inyɔ mɔ ne ɔ diirɛ
mɔ-ansi kerɛ soso, o kyu
afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ
gbaa gbaa ibodobodo mɔ dɔ
kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ, ne
mɔmɔ, mɔ, mɛ yɛ sa sakpii
mɔ.
20 Ɔkamaasɛ gi gyi kaabo,
ne i kii san. Mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ koola agyisan mɔ mɔ, a
bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
21 Anyen abono mɛ saarɛ
asa abono mɛ gyi agyudɔ
mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra
fɛɛ anyen nwɛ ikue-inyɔ de
saalaa. Akyii de nbii-lɛɛ
gɛgyɔnɔ gɛŋ too.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Mɛŋ Muiinɛ Mɔ Loo

22 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi
yɛgɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ dii
loo gikolii dɔ de mɛ' gyang-
bara mɔ fara kpe gibenbɛ
giko mɔ so de mɔ mɔ ɔ' lɛɛ
sakpii mɔ ɔkpa de ɔ' baa tu
mɔmɔ.
23 Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa
ta ne i san mɔ-wolɛ mɔ, ɔ
dii kpe gibii giko so ɔ' kpaa
dalaa. O sii nno mɔ-wolɛ
gɛnen kaaborɛ i bun.
24 Gɛnen owi ɔbono mɔ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ ti palɛ
gikolii mɔ kyon gɛta. Afuu a
kya da nkyu mɔ so, ne i yɛgɛ
gikolii mɔ gi kya kyengben.
Afuu mɔ a kya da a kya ba
de mɔmɔ asɛ so.
25 I baa fo gibaadiikɛ mɔ,
Yesu naa nkyu mɔ so ɔ kya
kpe de mɔ-akasɛbo mɔ asɛ.
26 Mɛ wu mɔ ɔ naa nkyu
mɔ so ɔ kya ba mɔ, i ŋmaa
mɔmɔ-gisen, mɛ kya kpen
yɛɛ, “Obuni ne!” Ne i wɔra
mɔmɔ gifuu, mɛ san ma-a
saawo.
27 Ayaa abono so mɔ, Yesu
gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' keda
nyoro! Me Yesu ne. Fɛŋ sa
fɛ' selɛ gifuu.”
28 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ
gɛnen mɔ, Piita gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Me-wura, nengyene i
gyɛ fo mɔ, tɔgɛ me kee de n'
naa nkyu mɔ so baa tu fo.”
29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Naa ba.” Nfono mɔ Piita gi
lii gikolii mɔ dɔ ɔ naa nkyu
mɔ so ɔ kya kpe Yesu asɛ.
30 O wu ibono afuu mɔ a
kya da de ɔlon mɔ, i wɔra
mɔ gifuu. Gɛnen so mɔ, o
yii gɛsɛ ɔ kya muiinɛ ɔ kya
loo nkyu mɔ dɔ. Ɔ kya loo
mɔ, ɔ saawo yɛɛ, “Me-wura,
mɔlɛgɛ me!”
31 Ayaa abono so mɔ, Yesu
gi tengɛ mɔ-gibaa keda mɔ,
ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Kerɛ,
gisɔɔgyi gibono fo bo sa me

mɔ pɛwu ne? I wonɛ ne fo
sɔɔ fo-nyoro akyɔɔlɛ?”
32 Yesu mɔ-rɛ Piita mɛ baa
dii loo gikolii mɔ dɔ mɔ,
nfono mɔ, afuu mɔ a taa gida
yɛgɛ.
33 Mɔ-akasɛbo abono mɛ
bo gikolii mɔ dɔ mɔ mɛ ŋmii
mɔ kyu buubuu sa mɔ ne mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, “Gɛsintin, fo
gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi!”

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Gɛnɛsarɛtɛ

34 Mɛ fara ɔbon belɛ mɔ
gɛnen mɔ, mɛ lii gikolii
mɔ dɔ dii gyan' Gɛnɛsarɛtɛ
gɛsinkpan so.
35 Gɛnɛsaretɛ awura mɛ
wu Yesu bii mɔ, mɛ yɛgɛ
i nu gyan' gɛnen gɛsinkpan
gɛbono so pɛwu yɛɛ Yesu
gi loo mɔmɔ asɛ. Mɛ nu
gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔmɔ-asa
abono mɛ kya lɔ mɔ pɛwu
bara mɔ.
36 Mɛ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ
mɛ' yii ba-a mɔ-gɛgbɛ ginɛbi.
Ne gɛsintin mɔ, ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ nyɛ ne o yii mɔ-
gɛgbɛ mɔ, mɔ-alɔtɔ a kya ta.

15

Ako Mɛ Kya Penɛ Asa Yɛɛ Mɔmɔ-Nbara Gi Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Farasii gikpen mɔ dɔ asa
ako de Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ lii
Gyɛrusalem ba Yesu asɛ baa
taasɛ mɔ yɛɛ,
2 “I wonɛ so ne fo-akasɛbo
mɔ mɛ kya kerɛ ansi taa
aye-itiibilaa mɔ giwɔra yɛgɛ
daa? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ
mɛ laa gyi mɔ, mɛŋ kya
foro mɔmɔ-abaa aye-itiibilaa
aforobi de sɛi ɔŋ' sa ɔ'
kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ
ɔson.”
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ
yɛɛ, “Ne fɛye mɔ de-e? I
wonɛ so ne fɛye-itiibilaa so
mɔ, fɛ kya kerɛ ansi taa
Wurubuaarɛ nbara mɔ yɛgɛ
daa?
4 Wurubuaarɛ gi yela
nbara yɛɛ, ‘Buu fo-sɛ de fo-
nyi.’ Nko kee ne n gyɛ yɛɛ,
‘Fo ɔbono fo tɔgɛ nnɔ wɔra
fo-nyi abɛɛ fo-sɛ mɔ, mɛ'
mɔɔ fo.’
5 Fɛye Farasii awura de
nbara aŋmarasɛbo mɔ berɛ,
fɛ kya nyiile daa yɛɛ ɔko
laa taalɛ tɔgɛ sa mɔ-nyi abɛɛ
mɔ-sɛ yɛɛ, ‘Ilaa ibono n bo
ne nkana nan kyu kpaa fɛye
mɔ, nan lɔrɔ imɔ yela sa
Wurubuaarɛ.’ Nengyene ɔ
nyɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, fɛye yɛɛ
iŋ baa i tiri yɛɛ ɔ baa buu
mɔ-sɛ de mɔ-nyi de ɔ' kpaa
mɔmɔ.
6 Fɛye-anyamesɛ itiibilaa
idɛ so mɔ, fɛ kya nyaa
Wurubuaarɛ nbara mɔ yela
nkan.
7 Fɛ bo gikerɛansi! Wu-
rubuaarɛ ɔkalan ɔbono
Isaya gi nu tɔgɛ mɔ i kyena
de fɛye-ilaa wɔrasɛ idɛ
gɛsintin so.

8 “Isaya gi nu Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yɛɛ,

‘Ansi so ne me-asa adɛ mɛ
kya lɛɛ me-ginyen;
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ berɛ,
me-rɛ ɔmɔ aŋ bo gɛsu.

9 Mɛ kya son me daa ansi so
giyan.

I kya nyiile yɛɛ anyamesɛ-
lɛɛ nbara ne mɛ dɛ mɛ
kya penɛ
mɛ kya nyiile asa yɛɛ i
gyɛ me Wurubuaarɛ-
lɛɛ.’ ”

Nyamesɛ Nwɔnsa Ne N Kya Kyɔlesɛ Mɔ-Wurubuaarɛ Ɔson

10 Nfono ne Yesu gi terɛ sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' yela giso de fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ,
11 i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i kya loo nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Ilaa ibono i kya lii nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.”
12 Nfono mɔ Yesu akasɛbo mɔ mɛ tu sindi mɔ ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo bii yɛɛ ilaa ibono fo tɔgɛ mɔ i loo Farasii awura mɔ?”
13 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Farasii awura ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ fɛɛ iyii ibono i mɛŋ gyɛ me-sɛ ɔbono ɔ bo soso mɔ ne n duu imɔ mɔ. Ɔ laa kyigi imɔ pɛwu fuɛ daa.
14 Gɛnen so mɔ, fɛ' taa ɔmɔ yɛgɛ! Mɛ gyɛ daa agyaatanbo abono mɛ dɛ mɔmɔ-nanboana agyaatanbo de iyii! Nengyene gyaatanbo laa keda mɔ-nanbo gɛnen mɔ, mɔmɔ anyɔ mɛ laa wolaa tɔrɔ ɔbɔ dɔ.”
15 Nfono ne Piita yɛɛ, “Lɛɛ ilaa ibono fo tɔgɛ sa sakpii mɔ gɛsɛ sa aye.”
16 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Imɔso fɛye kee fɛye-nwɔnsa dɔ iŋ ti bugi de fɛ' nu ilaa gɛsɛ?
17 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ ilaa ibono i kya loo nyamesɛ gɛnɔ dɔ mɔ i kya kyon kpe mɔ-ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ fuɛ?
18 Ilaa ibono i kya lii fo-gɛnɔ dɔ mɔ i kya lii daa fo-gɛwɔnsa dɔ. Imɔ ibono ne n kya kyɔlesɛ nyamesɛ Wurubuaarɛ ɔson.
19 I kya nyiile yɛɛ nyamesɛ kya sa gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn fɛɛ ɔ kya mɔɔ isa, ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gɛmara, ɔ kya laarɛ ogyibara, ɔ kya yuuri, ɔ kya ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ, abɛɛ ɔ kya nyida asa.
20 Gɛnen ilaa idɛana ne n kya kyɔlesɛ nyamesɛ Wurubuaarɛ ɔson. Nyamesɛ gi gyi ne ɔŋ foro mɔ-abaa aye-itiibilaa aforobi mɔ, imɔ ibono i maŋ taalɛ kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.”

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

21 Yesu gi lii nno, ne ɔ kyon kpe gɛsinkpan gɛko so, gɛ sindi Taya de Sidon isowolɛ.
22 Ɔkyii ɔko tɛ nno, ɔ gyɛ daa Keenakyii. O nu Yesu so. Imɔso ɔ naa ɔ kya kpe mɔ asɛ mɔ, ɔ kya kpen ɔ kya kolɛ mɔ yɛɛ, “Me-wura, Deefidi ɔnaanabi, su me so! Ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ me-bi kyiisɛ so, i kya nyala mɔ gikyɔ!”
23 Ɔkyii mɔ gi kolɛ Yesu gɛnen mɔ, Yesu mɛŋ tɔgɛ mɔ sɛi-sɛi. Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tu ba mɔ asɛ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Gya ɔkyii mɔ. O buu aye ɔ kya wɔra ɔlanba.”

24 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ gi sun me
yɛɛ n' baa kpaa daa aye
Isirale awura abono mɛ dɛ
fɛɛ isandɛ ibono i fuɛ mɔ.”
25 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔkyii
mɔ gi dabɔlɛ kpaa ŋmii Yesu
ayaa dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, “Me-
wura, kpaa me!”
26 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Iŋ kaaborɛ fɛɛ ɔko o' kyu
nbii agyudɔ abono mɛ laa
gyi mɔ kyu too sa igyoono.”
27 Ne ɔkyii mɔ gi tɔgɛ
yɛɛ, “Me-wura, i gyɛ gɛsintin
berɛ. Imɔ, mɔ, igyoono gbaa
kee mɛ kya nyɛ tɔɔsɛ ibono
mɔmɔ-wuraana mɛ kya gyi
ne i kya lii tɔrɔ lɛpɛ gikɔɔdɔ
mɔ gyi.”
28 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “Ɔkyii,
gisɔɔgyi gibono fo bo sa
me mɔ gi tansi gi nyaakyɔ!
Ibono fo kolɛ me mɔ, i' wɔra
sa fo.” Gɛnen owi ɔbono
dɔ mɔ, mɔ-bi mɔ gi nyɛ
mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ abaa dɔ.

Yesu Gi Kyɛ Asa Alɔtɔ Ne Ɔ Sa Asa Sakyɔ Agyudɔ

29 Yesu gi lii nno kpaa naa
Galeli ɔbon belɛ mɔ gigen-
gen so. Ɔ dii gyan' gibii giko
so, ne ɔ kpelegɛ kyena.
30 Ɔ kpelegɛ kyena mɔ,
sakpii belɛ ɔko gi ba mɔ asɛ.
Mɛ kyu alɔbo sakyɔ bara mɔ
yɛɛ ɔ' kyɛ, fɛɛ itɛgɛsɛana,
agyaatanbo, isintiribu, asa
abono mɛ lii adin, de abono
mɛ kya lɔ alɔbi kpɛi-kpɛi mɔ.
Mɛ kyu mɔmɔ baa yela Yesu
ayaa dɔ, ne ɔ kyɛ mɔmɔ.
31 Sakpii mɔ gi wu ibono
agyaatanbo mɛ kya wu
ilaa, ɔtɛgɛsɛana mɛ koso
mɛ kya naa, abono mɛ
lii adin mɔ mɛ kii nyɛ
mɔmɔ-nyoro, ne imuumuu
mɛ kya tɔngɛ gɛnen mɔ,
i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne
mɛ yen Wurubuaarɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔbono mɔmɔ
Isirale awura mɛ kya son mɔ
ne n sa Yesu ɔlon ne ɔ kya
kpaa asa gɛnen.
32 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Yesu gi terɛ mɔ-akasɛbo mɔ
ba mɔ asɛ ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, “Asa adɛ ilaa i bo me
ayen. Ndɛ nkɛ nsa ne mɛ bo
me asɛ faa, mɛŋ baa mɛ bo
sɛi de mɛ' gyi. Meŋ kya laarɛ
n' tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa
kpe mɔmɔ-nwi yɛgɛ mɛ mɛŋ
nyɛ sɛi gyi. Nɛ wɔra gɛnen
mɔ, mɛ laa tɔrɔ agbalɛ ɔkpa
dɔ.”
33 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Fonɛ dɔ
ne a laa nyɛ agyudɔ sa
gɛnyamesɛbi gɛdɛ de mɛ' gyi
kaabo ifɛ nsana gɛrɛ?”
34 Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Ibodobodo ifonɛ ne fɛ bo?”
Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “A bo
ibodobodo sono de nkenbii
kalɛsɛ nko.”
35 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
asa abono pɛwu mɛ buu ɔmɔ
mɔ yɛɛ mɛ' kpelegɛ kyena.
Mɛ kpelegɛ kyena gɛsinkpan
mɔ,
36 o puru ibodobodo sono
mɔ de iken mɔ, o kyu afaala
kyu sa Wurubuaarɛ, ne ɔ
gbaa gbaa imɔ dɔ kyu sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ' yɛ sa
sakpii mɔ de mɛ' gyi. Ne mɛ
sɔɔ yɛ sa mɔmɔ.
37 Mɛ yɛ gɛnen mɔ,
ɔkamaasɛ gi nyɛ gyi kaabo,

ne i fo mɔmɔ kii san. Yesu akasɛbo mɔ mɛ koola agyisan mɔ mɔ, i bɔla nkeebii sono.
38 Anyen abono mɛ gyi gɛnen agyudɔ abono mɔ gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ nwɛ ikue-inyɔ. Akyii de nbii-lɛɛ gɛgyɔnɔ gɛŋ too.
39 Asa mɔ mɛ gyi ta mɔ, Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa, ne ɔ dii loo gikolii dɔ kyon kpe Magadan gɛsinkpan so.

16

Asa Ako Mɛ Kolɛ Yesu Yɛɛ

Ɔ' Wɔra Ilaa Lɛɛnyiilesɛ Lii Wurubuaarɛ Dɔ

1 Farasii de Saadusii akpen mɔ dɔ asa ako mɛ ba Yesu asɛ mɛ' baa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ lii Wurubuaarɛ dɔ sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ ɔlon ɔbono ɔ dɛ mɔ. Mɛ kya kolɛ mɔ gɛnen mɔ, mɛ kya daasɛ mɔ mɛ kya kerɛ daa.
2 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi kya kpe ɔ' kpaa tɔrɔ ne ɔ pɛɛrɛ kɔ-ɔ mɔ, fɛ kya wu bii tɔgɛ yɛɛ, ‘Ɔkɛ owi laa lii.’
3 Gɛnen kee ne gɛdɛ gɛ kɛ ne fɛ wu nyangbon gi sin kiti-kiti-kiti mɔ, fɛ kya bii tɔgɛ yɛɛ, ‘Ndɛ nyangbon laa da.’ Fɛ kya wu Wurubuaarɛ awolɛ bii tɔgɛ yɛɛ idɛ ne nan wɔra, ne gɛsintin i kya ba gɛnen. I wonɛ ne fɛŋ kii fa-a bii kerɛ nkɛ ndɛ dɔ lɛɛ ilaa dɔ de fɛ' bii ilaa ibono Wurubuaarɛ kya lɛɛ ɔ kya nyiile fɛye mɔ?
4 Fɛye ndɛ asa adɛ! Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn ne fɛŋ kya son Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkpa so! Gɛnen so ne fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ fɛ' wu ilaa lɛɛnyiilesɛ faa. Ilaa kolon guan-n ne Wurubuaarɛ laa wɔra sa fɛye de fɛ' wu. Gɛnen ilaa ibono mɔ i laa wɔra daa fɛɛ ibono i ba Gyoona so mɔ.” Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ naa kyon taa mɔmɔ yɛgɛ.

Bodobodo Gɛlin Gikpalɛ

5 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kyon kpe gibenbɛ giko mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nyingi yɛɛ mɛ tan bodobodo so.
6 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan. Farasii awura de Saadusii awura ilaa i dɛ fɛɛ gɛlin gɛbono gɛ kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan mɔ.”
7 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kyu mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, “Ibono a mɛŋ dɛ bodobodo mɔ so ne ɔ tɔgɛ aye gɛnen faa abɛɛ?”
8 Mɛ kya taasɛ abara gɛnen mɔ, Yesu gi ti bii ilaa ibono mɛ darɛ mɔ. Imɔso ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne fɛ kya tɔgɛ kyu lii bodobodo ɔbono fɛ mɛŋ dɛ mɔ so? Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me mɔ pɛwu ne?
9 Fɛŋ ti bii isa ɔbono n gyɛ mɔ? Fɛ tan ibodobodo inun ibono nɛ gbaa-gbaa imɔ dɔ sa asa nwɛ ikue-inyɔ de saalaa ne mɛ gyi kpon mɔ so? Agyisan nkeebii nfonɛ ne fɛ koola mɔ?
10 Ne fɛ tan ibodobodo sono ibono nɛ gbaa-gbaa imɔ dɔ sa asa nwɛ ikue-inyɔ ne mɛ gyi kpon mɔ so?

Agyisan nkeebii nfonɛ ne fɛ
koola mɔ?
11 Nkana i kaabɔrɛ fɛ
wolaa nu gɛsɛ yɛɛ iŋ gyɛ
bodobodo ilaa ne ŋ' darɛ.
N kya nyiile fɛye daa yɛɛ
fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so kyu
lii Farasii de Saadusii awura
mɔ so. Mɔmɔ-ilaa i dɛ fɛɛ
gɛlin gɛbono gɛ kya yɛgɛ
bodobodo kya ŋan mɔ."
12 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ nu gɛsɛ kon yɛɛ iŋ
gyɛ bodobodo ilaa ne ɔ darɛ.
Ɔ darɛ daa Farasii awura
de Saadusii awura mɔ ilaa
nyiilesɛ ibono i kya yɛlegɛ i
kya nyida ilaa mɔ.

Piita Gi Lɛɛ Tɔgɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ

13 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' sindi
Sɛsariya-Filipayi ɔsowolɛ
mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Asa
asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ɔnan
ne me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n gyɛ daa?"
14 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fo
gyɛ Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ
naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ. Ako
mɔ yɛɛ kuaa. Fo ne n
gyɛ Oloobu Ilaagya. Ne
ako, mɔ, yɛɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo iloobu mɔ
dɔ ɔko fɛɛ Gyɛrɛmaya abɛɛ
ɔbanban ɔko ne n kyingi lii
ibuni dɔ ba gɛnen."
15 Nfono ne Yesu gi kii
taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Ne fɛye mɔ de-e? Menɛ
nyamesɛ ɔnan ne fɛ nyi yɛɛ
n' gyɛ?"
16 Simon Piita gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ
fo' baa mɔlɛgɛ mɔ-adɛ de
mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ. Mɔ ɔbono ɔ
bo nno gɛkpaa-gɛkpaa mɔ
mɔ-bi ne n gyɛ fo."
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Fo Simon, Gyoona
mɔ-bi, fo gyɛ omudɛnsɛbo!
I mɛŋ gyɛ nyamesɛ ne n
lɛɛ ilaa idɛ nyiile fo. Me-
sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ ne n lɛɛ nyiile fo
gɛnen.
18 N' buu sa fo yɛɛ nan
terɛ fo yɛɛ Piita. (Piita gɛsɛ
ne n gyɛ yɛɛ gifolɛ.) Fɛɛ
gɛnɔɔbono gifolɛ gi laa taalɛ
yɛgɛ obu ɔ' wɔra ɔlon mɔ,
gɛnen kee ne nengyene nɛ
koola me-asonbo gikpen mɔ
mɔ, gɛnen gifolɛ gidɛ ne nan
wɔra mɔmɔ-gɛkpara. Ba-a
lɛwu gbaa maŋ taalɛ tii me-
asonbo gikpen mɔ.
19 Nan yɛgɛ fo' kerɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ gɛbunono
mɔ so; ilaa ibono fo maŋ
sa ɔkpa gɛsinkpan so mɔ,
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ kee maŋ sa ɔkpa, ne
ibono fo sa ɔkpa gɛsinkpan
so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ kee gi sa ɔkpa."
20 Nfono ne Yesu gi ka sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛŋ sa
mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ
mɔ ne n gyɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa
mɔlɛgɛ mɔ-adɛ de mɛ' nyɛ
mɔ asɛ gɛkyena mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

21 Lii nfono mɔ Yesu gi
yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ kya
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ i gyɛ

ilaa ibono i laa ba yɛɛ ɔ laa kpe Gyɛrusalem de ɔ' kpaa wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbara aŋmarasɛbo mɔ de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ abaa dɔ. Asa mɛ laa mɔɔ mɔ. Mɛ mɔɔ mɔ mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, ɔ laa kyingi lii ibuni dɔ.

22 Nfono mɔ Piita gi kyu Yesu lii nkan ne o yii gɛsɛ ɔ kya gya mɔ yɛɛ ɔŋ baa tɔgɛ gɛnen. Ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Me-wura, Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ! I mɛŋ sa i' ba fo so gɛkaako!”

23 Yesu gi kisee tɔgɛ sa Piita yɛɛ, “Naa me asɛ, ilaa nyɛnyɛn gɛmu! Fo kya laarɛ fo' nyida me-ilaa sa me. Fo-gɛwɔnsa gɛŋ gyan' Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so. Anyamesɛ-lɛɛ gɛlaarɛ so ne fo-gɛwɔnsa gɛ gyan'.”

24 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ o' kyu mɔ-nyoro fuɛ me so de o' kyule sɔɔ awɔrɔfɔɔ abono a laa tu mɔ me so mɔ abaa anyɔ, ba-a mɛ laa da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ me so mɔ, mɛ' da mɔ.

25 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo kya kɔrɔsɛ fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono mɔ, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

26 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa kamaasɛ pɛwu, ne fo too fo-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ fuɛ mɔ, fo nyi yɛɛ fo nyɛ gɛkyena ne? Menɛ ne fo laa kyu sa Wurubuaarɛ de fo' kii nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ?

27 Fɛ' bii yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gɛsinkpan so mɔ, me-rɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ne nan ba. Me-sɛ Wurubuaarɛ ny-isigyi ne nan kyu ba. Nɛ kii ba mɔ, nan kyu nyamesɛ kamaasɛ gɛkyena dɔ ilaa wɔrasɛ kyu tɛɛla mɔ.

28 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye abono fɛ yelɛ gɛrɛnaa faa fɛ maŋ wu' ta pɛi de fɛ' lɔɔ wu yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n dɛ me-gɛwuragyi n kya kpelegɛ mii ba gɛsinkpan so.”

17

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

1 Imɔ nkɛ nsee gɛmara mɔ, Yesu gi kyu Piita de Gy-eemesi de Gyɔn, Gyeemesi mɔ-tedɛ, ne mɛ dii kpe gibii belɛ giko so mɔmɔ wolɛ.

2 Mɛ bo nno gɛnen mɔ, Yesu nyoro gi kyɛɛgɛ kii lɔrɔ wɔra ɔdan too, ne mɔ-ansi dɔ i kya ŋɛlegi fɛɛ owi. Mɔ-ngbɛ nbono o suu mɔ gi fuuli gi kya ŋɛlegi faa ŋela-ŋela.

3 Mɛ baa kii kerɛ mɔ, iloobu inyɔ iko ne: Mosisi mɔ-rɛ Ilaagya. Mɛ ba Yesu asɛ, mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya gyi nsingyi.

4 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, Piita
gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Me-
wura, i wɔra ɔdan yɛɛ a
bo gɛrɛnaa. Nengyene fo
kya laarɛ mɔ, nan yii ipan-
pan isa' sa fɛye: fo-lɛɛ ɔko,
Mosisi-lɛɛ ɔko, de Ilaagya-lɛɛ
ɔko.”
5 Piita mɛŋ ti taa tɔgɛ ta
mɔ, gibuntɔ ŋɛlegisɛ giko gi
baa bun mɔmɔ so faa kpem,
ne Wurubuaarɛ gigyɛbi' gi lii
gibuntɔ mɔ dɔ tɔgɛ akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Me-gisen dɔ obi ne
n gyɛ Yesu. Ɔ kya gyi me-
ginsi. Fɛ' nu mɔ asɛ.”
6 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nu
gigyɛbi' mɔ gɛnen mɔ, i tansi
wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ
kpelegɛ dɛ kyu mɔmɔ-ansi
bun gɛsinkpan.
7 Nfono ne Yesu gi tu kpe
mɔmɔ asɛ, ne o yii mɔmɔ,
ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ'
koso, fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.”
8 Mɛ diirɛ mɔmɔ-ansi kerɛ
mɔ, mɛŋ baa wu ɔko baa too
de Yesu.
9 Mɛ kii kpelegɛ mɛ kya
ba mɔ, Yesu gi da mɔmɔ
tii yɛɛ, “Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
nyiile fɛye faa sa ɔko nperɛ.
Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ nɛ wu' kii kyingi lii
ibuni dɔ mɔ pɛi de fɛ' lɔɔ gyi
imɔ so gɛsingyi sa asa.”
10 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Aye Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo
mɔ mɛ kya kyena tɔgɛ sa
aye yɛɛ Oloobu Ilaagya laa
kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba pɛi
ne ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun de ɔ' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ
ɔ' lɔɔ ba. Ne fo ne n gyɛ
gɛnen isa ɔbono mɔ, menɛ
n wɔra so ne Ilaagya mɛŋ
wolaa gyangbara fo ba?”
11 Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
“I gyɛ gɛsintin yɛɛ i kaaborɛ
Ilaagya ɔ' gyangbara ba de
ɔ' baa lɔrɔ ilaa kamaasɛ yela
pɛi de n' lɔɔ ba.
12 N' buu sa fɛye yɛɛ
Ilaagya gi ti wolaa kii ba
ne Gyuda awura mɛ mɛŋ
bii mɔ. Mɛ wɔra mɔ
gɛnɔɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.
Gɛnen kee ne me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan
wu awɔrɔfɔɔ mɔmɔ-abaa dɔ
ne.”
13 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ gɛnen mɔ, idɛ
kon mɛ bii yɛɛ Gyɔn ɔbono
ɔ gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ ne ɔ darɛ gɛnen.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Gɛbii Gɛko So

14 Mɛ kii kpaa tu sakpii mɔ
mɔ, ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ,
ne ɔ ŋmii mɔ-ansi dɔ kolɛ
mɔ
15 yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, su me-bi
baarɛ so sa me. Ɔ kya lɔ gilɔ
tɔrɔsɛ, ɔ kya yiyɛɛ gikyɔ. I
kya taalɛ kuu mɔ too ɔgya
dɔ, nkɛ nko mɔ, nkyu dɔ.
16 Nɛ kyu mɔ bara fo-
akasɛbo mɔ mɔ, mɛ mɛŋ
taalɛ kyɛ mɔ.”
17 Yesu gi nu gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ yɛɛ, “O! Fɛye nkɛ
ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi. Fɛ bo
gɛnɔbiidɛ! Nkɛ nfonɛ ne nan
kyena fɛye asɛ, n kpɛ mi-i
nyɛ gisen mi-i sa fɛye daa?
Fɛ' kyu gɛbii mɔ bara me
gɛrɛnaa.”

18 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono
i tɛ gɛbii mɔ so ne gɛ kya
lɔ gilɔ tɔrɔsɛ mɔ yɛɛ i' koso
gɛbii mɔ so ɔ kerɛ imɔ
faa. Ayaa abono so mɔ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i koso
gɛbii mɔ so, ne gɛbii mɔ gilɔ
mɔ gi ta.
19 Imɔ gɛmara mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ baa taasɛ
Yesu mɔmɔ-wolɛ yɛɛ, "I
wonɛ so ne aye berɛ a
mɛŋ taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ koso gɛbii mɔ so
daa?"
20 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ
yɛɛ, "Gisɔɔgyi gibono fɛ bo
sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ fo
ilaa iko so daa ne n yɛgɛ
ne i ba gɛnen. Gɛsintin ne
n kya tɔgɛ fɛye faa, nkana
fɛye-gisɔɔgyi mɔ gi dabɔlɛ gi
kerɛ pii fɛɛ Maasadɛ giponfɛ
gibi gbaa mɔ, fɛ laa taalɛ
tɔgɛ sa gɛnen gibii gibono fɛ
kya wu faa yɛɛ, 'Koso gɛrɛ
kpe faanaa.' Gɛsintin mɔ gi
laa koso. Sɛi maŋ don fɛye-
giwɔra. [
21 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ,
pɛi ne fɛ laa taalɛ kosorɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu idɛ ɔnan
mɔ, i tiri gɛnɔ ŋminde de
ndalaa.]"

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

22 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ naa de Galeli mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Ako
mɛ laa kyu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
asa abaa dɔ
23 de mɛ' mɔɔ me. Mɛ
mɔɔ me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ
mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."
Akasɛbo mɔ mɛ nu gɛnen
mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i tansi
wɔra mɔmɔ ayen gikyɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ Too-Too So Ilaa

24 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kpe Kapɛɛniyon mɔ,
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
too-too asɔɔbo ako mɛ ba
Piita asɛ, ne mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Fɛye-ɔbelɛnsɛ kya too
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
too-too ne?"
25 Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Ɛn, ɔ kya too."
Piita gi loo gɛten dɔ mɔ, Yesu
ne n daa gikyu too-too mɔ
ilaa kyu tu mɔ. Ɔ taasɛ
Simon Piita yɛɛ, "Simon, fo
asɛ mɔ, nengyene wura gi
bara gɛsinkpan so too-too sa
asafo abɛɛ fɛɛ mɛ' dɔɔ de
mɛ' yɛ ne gɛmɔ so too-too
gi ba mɔ, i kaaborɛ nten abi
kee mɛ' too gɛnen too-too
mɔ?"
26 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Kuaa." Ne Yesu yɛɛ, "I gyɛ
gɛsintin. Nten abi mɔ berɛ
mɛŋ bo too-too ɔbono dɔ.
Imɔso me kee meŋ bo me-
sɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
too-too mɔ gitoo dɔ.
27 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ,
aŋ kya laarɛ a' wɔra too-too
asɔɔbo mɔ ginyadon. Imɔso
kpe ɔbon mɔ dɔ kpaa too
daaruwa. Ɔken ɔbono fo laa
daa gilɛɛ mɔ, kerɛ mɔ-gɛnɔ
dɔ, fo laa wu aterenbi gibi.
Lɛɛ gimɔ de fo' kyu kpaa too
me-rɛ fo-lɛɛ."

18

Nbii Ilaa I Tiri Wurubuaarɛ

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ,
Yesu akasɛbo mɔ mɛ ba
mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
“Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ dɔ mɔ, anɛ ne
n don mɔ-nanbo?”
2 Nfono mɔ Yesu gi terɛ
gɛbii gɛko ba mɔ asɛ ne o
kyu gɛmɔ yelɛ mɔmɔ-ansi
dɔ.
3 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye
faa, nengyene fɛ maŋ kyɛɛgɛ
wɔra fɛye-nyoro fɛɛ nbii mɔ,
fɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
kpa-a.
4 Imɔso fo ɔbono fo bara
fo-nyoro gɛsɛ wɔra fɛɛ gɛnen
gɛbii gɛdɛ mɔ, fo ne nan don
fo-nanboana Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
dɔ.
5 Nengyene me so ne fo
ɔko fo sɔɔ gɛbii fɛɛ gɛdɛ
ɔnan abaa anyɔ mɔ, me ne
fo sɔɔ gɛnen.
6 “Ɔbono, mɔ, ɔ laa yɛgɛ
apiipii abono mɛ sɔɔ me gyi
mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, nengyene fɛɛ mɛ
kyu gibui belɛ ŋminde kyaga
de kaasɛ ɔbono gibɔ ne mɛ
too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i
tɛsɛ i bɔ.
7 Ilaa ibono i kya yɛgɛ
asa gisɔɔgyi gi' koso me
so mɔ i nyaakyɔ gɛsinkpan
so, imɔso gɛsinkpan so asa,
mɔmɔ laako! I wɔra nnɛ mɔ,
gɛnen ilaa ibonoana i laa ba.
Ɔbono ɔ laa yɛgɛ i' ba gɛnen
mɔ berɛ, mɔ laako!
8 Nengyene fo-gibaa abɛɛ
fo-giyaa gi kya yɛgɛ fo-
gisɔɔgyi gi' koso me so mɔ,
kɛbi gimɔ fuɛ! I boran
yɛɛ fo-nyoro gɛtɛɛko i lii gi-
den de fo' nyɛ kyena Wu-
rubuaarɛ asɛ don ibono Wu-
rubuaarɛ laa kyu fo-rɛ fo-
abaa anyɔ de fo-ayaa anyɔ
too wɔra ɔgya ɔbono ɔŋ kya
wu' gɛkaako mɔ dɔ mɔ.
9 Ne fɛɛ fo-ginsi ne n kya
yɛgɛ fo-gisɔɔgyi gi' koso me
so mɔ, lɔgedɛ gimɔ lɛɛ fuɛ! I
boran yɛɛ fo' kyu ginsi kolon
kpaa kyena Wurubuaarɛ asɛ
don ibono Wurubuaarɛ laa
kyu fo-rɛ fo-ansi anyɔ too
wɔra ɔgya ɔbono dɔ ɔ kya
biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
giso mɔ.
10 “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dɔɔdan de fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ
yɛɛ apiipii adɛ dɔ ɔko mɛŋ
gyɛ sɛi. N kya tɔgɛ mi-i sa
fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
ibono mɛ kya kerɛ mɔmɔ so
mɔ mɛ kya wu me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ owi kamaasɛ. [
11 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nɛ ba
gɛsinkpan so de n' baa
mɔlɛgɛ abono mɛ fuɛ
Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ
de mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i' nyɛ lɔrɔ.]”

Sandɛ Fuɛsɛ Gikpalɛ

12 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “N' taasɛ
fɛye ilaa iko. Nengyene
nyamesɛ bo isandɛ ikue-
inun ne ɔkolon gi fuɛ mɔ, ɔ
maŋ taa asɛnsɛ mɔ yɛgɛ abii
dɔ nfono mɛ kya gyi mɔ de ɔ'
kpaa laarɛ ɔbono ɔ fuɛ mɔ?
13 Gɛsintin, ɔ laa laarɛ
sandɛ mɔ kpaa wu mɔ. O wu
mɔ mɔ, i laa wɔra mɔ ɔkon

gikyɔ kyɔde don isandɛ ikue-
inan de saalaa isandɛ sango
mɔ mɛ san mɔ.
14 Gɛnen kee ne fɛye-sɛ
Wurubuaarɛ dɛ ne. Iŋ gyɛ
mɔ-gɛlaarɛ yɛɛ apiipii adɛ
dɔ ɔko ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ
ɔkpa mɔ de mɔ-ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ ɔ' lii mɔ-
gibaa.

Gɛnɔɔbono Fo Laa Lɔrɔ Fo-rɛ Fo-Nanbo Yesu Sonbo Nsana

15 "Nengyene fo-nanbo
ɔbono ɔ sɔɔ me gyi mɔ gi
wɔra fo ilaa nyɛnyɛn mɔ,
kpe mɔ asɛ de fo' kpaa tɔgɛ
mɔ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ
wɔra fo mɔ fo-rɛ mɔ wolɛ.
Nengyene o nu fo gɛsɛ mɔ,
fo-rɛ mɔ nsana i lɔrɔ ne.
16 Ne fɛɛ ɔ mɛŋ nu fo gɛsɛ
mɔ, laarɛ me-sonbo ɔko abɛɛ
anyɔ bɔla de fo-nyoro de
fɛye pɛwu fo' kpe mɔ asɛ. I
lii fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ i tɔgɛ yɛɛ
pɛi ne fɛ laa bun isa
gipuɛɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ,
i kaaborɛ i' nyɛ asa anyɔ
abɛɛ asa' abono mɛ
kyule
yɛɛ ɔ wɔra gɛnen
ilaa nyɛnyɛn ibono
gɛsintin.
17 Nengyene ɔ mɛŋ nu mɔmɔ
kee gɛsɛ mɔ, kyu gɛnen
ilaa ibono kyu kpaa too me-
asonbo gikpen mɔ ansi dɔ.
Ne fɛɛ ɔ mɛŋ nu me-asonbo
gikpen mɔ gɛsɛ kee mɔ, fɛ'
kyu mɔ fɛɛ ɔ gyɛ daa abono
mɛŋ kya son Wurubuaarɛ
mɔ dɔ ɔko abɛɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo mɔ dɔ ɔko.
18 "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, ilaa ibono fɛŋ sa
ɔkpa gɛsinkpan so mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ kee maŋ sa ɔkpa; ne
ibono fɛ sa ɔkpa gɛsinkpan
so mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ kee gi sa ɔkpa.
19 N' kii tɔgɛ sa fɛye yɛɛ
nengyene fɛye dɔ anyamesɛ
anyɔ fɛ wɔra gɛnɔ dalaa kolɛ
me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ ilaa iko mɔ, ɔ laa
wɔra imɔ sa fɛye.
20 Fɛ' nu yɛɛ nfono asa
anyɔ abɛɛ asa' mɛ gyan' me-
ginyen dɔ mɔ, n bo mɔmɔ
asɛ."

Dega Ɔbono Ɔŋ Bo Gi-tolon Mɔ Gikpalɛ

21 Nfono mɔ Piita gi ba
Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
"Me-wura, gikpadɔ gifonɛ ne
fɛɛ me-nanbo gi wɔra me
ilaa nyɛnyɛn ne i kaaborɛ n'
kyu kyɛɛ mɔ? Gikpadɔ sono
abɛ-ɛ?"
22 Yesu yɛɛ, "Kuaa, i mɛŋ
gyɛ gikpadɔ sono wolɛ.
N' tɔgɛ sa fo yɛɛ ikue-isa
de saalaa gɛnen-n gikpadɔ
sono.
23 "Imɔso fɛ' nu. Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a dɛ fɛɛ gikpalɛ
gibono nan da faa. Owi ɔko
dɔ mɔ, wura ɔko gi kyena. Ɔ
bo adega. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ sa
gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa terɛ mɔ-
adega mɔ de mɛ' baa buu-
buu akɔ abono mɛ dɛ mɔ
mɔ sa mɔ.
24 Ɔ terɛ mɔmɔ ɔko
ɔko. Dega gyangbarasɛ
ɔbono ɔ ba mɔ dɛ mɔ gikɔ
ibono i tansi i gyɛ gikɔ
belɛ. Nengyene fo buu-buu

aterenbi mɔ mɔ, fo maŋ bii
amɔ-gɛgyɔnɔ.
25 Ɔ taasɛ mɔ mɔ, ɔ mɛŋ
nyɛ de ɔ' ka. Imɔso wura
mɔ yɛɛ mɛ' keda mɔ-rɛ mɔ-
ka de mɔ-biana, de mɛ' kpaa
kyu mɔ-atɔ abono ɔ bo mɔ
pɛwu dabɔlɛ kyu kpaa fɛ de
mɛ' kyu baa ka mɔ gikɔ mɔ.
26 Nfono ne dega mɔ gi
kpelegɛ ŋmii wura mɔ ansi
dɔ kolɛ mɔ yɛɛ, 'Nyɛ gisen sa
me. I wɔra mɔ, nan baa ka
fo.'
27 Wura mɔ gi nu gɛnen
mɔ, i wɔra mɔ ayen, ne o kyu
gikɔ mɔ pɛwu kyu kyɛɛ mɔ.
Ne ɔ sa mɔ ɔkpa yɛɛ ɔ' naa.
28 "Dega mɔ gi kpɛ lii mɔ-
wura mɔ asɛ mɔ, ɔ kpaa
gyangara mɔ-nanbo dega
ɔko. Mɔ-nanbo ɔbono dɛ
mɔ gikɔ kee. Gikɔ gibono
ɔ dɛ mɔ mɔ gi laa wɔra fɛɛ
aterenbi abono ɔnan gɛsun
ɔwɔrabo laa nyɛ ibosɛ isa' dɔ
mɔ. Gɛnen gikɔ mɔ so mɔ,
ɔ kpɛ wu mɔ mɔ, ɔ too keda
mɔ. Ne ɔ ŋmere mɔ-gibɔ dɔ
yɛɛ ɔ' ka mɔ-gikɔ mɔ.
29 Mɔ-nanbo mɔ, mɔ, gi
kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ
kolɛ mɔ yɛɛ, 'Nyɛ gisen sa
me. I wɔra mɔ, nan baa ka
fo.'
30 Oŋ kyule, ne ɔ yɛgɛ mɛ
keda mɔ kpaa tii de obu.
Nengyene ɔ' ka gikɔ mɔ mɔ,
pɛi de mɛ' lɔɔ tigi mɔ.
31 "Mɔ-nanboana adega
mɛ nu gɛnɔɔbono dega mɔ gi
kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ mɔ,
i mɛŋ wɔra mɔmɔ ɔkon, ne
mɛ kpaa buu sa mɔmɔ-wura
mɔ.
32 Wura mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ yɛgɛ mɛ kpaa terɛ mɔ
ba mɔ asɛ. Ɔ kpɛ da de ginsi
wu mɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔ yɛɛ,
'Ɔnyen, gɛnen ne fo dɛ ne?
Fo dɛ me gikɔ belɛ ne fo kolɛ
me mɔ, meŋ kyu kyɛɛ fo?
33 Fo mɛŋ nyi yɛɛ i kaa-
borɛ fo' su fo-nanbo so fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ su fo so mɔ?'
34 Ilaa ibono dega mɔ
gi kyu wɔra mɔ-nanbo mɔ
i kyu wura mɔ ginyadon
gikyɔ. Imɔso ɔ yɛgɛ mɛ keda
mɔ kpaa tii de obu de mɛ'
kii biidɛ mɔ-giso bɔla kpaa
fo owi ɔbono ɔkara ɔ laa ka
gikɔ mɔ pɛwu mɔ."
35 Yesu gi lɛɛ gikpalɛ mɔ
gɛsɛ yɛɛ, "Gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ a dɛ ne. Fo
ɔbono fo-nanbo laa wɔra fo
ilaa nyɛnyɛn ne fo maŋ kyu
kyɛɛ mɔ lii fo-gisen dɔ mɔ,
me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ laa wɔra fo fɛɛ
gɛnɔɔbono wura mɔ gi wɔra
mɔ-dega ɔbono oŋ su mɔ-
nanbo so mɔ."

19

Yesu Gi Tɔgɛ Ɔkyii Gikine Ilaa

1 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ ta
mɔ, ɔ lii Galeli nfono kyon
kpe ɔbon Gyɔɔdan gibenbɛ
giko so Gyudiya gɛsinkpan
so.
2 Sakpii belɛ gi buu mɔ.
Mɛ loo nno mɔ, ɔ kyɛ kyɛ
abono mɛ kya lɔ mɔ.
3 Farasii gikpen dɔ awura
ako mɛ ba mɔ asɛ de mɛ' baa
soo mɔ idoo kerɛ. Gɛnen so
mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Imɔso
aye-nbara gi kya nyiile yɛɛ
nyamesɛ laa taalɛ yelɛ ilaa

kamaasɛ ibono ɔ kya laarɛ
mɔ so kine mɔ-ka?”
4 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ
ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ mɛŋ ti kalɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi kyu lii
imɔ so do-o? Mɔ-agyɛbi mɔ
a kya nyiile yɛɛ lii ko-o gɛsɛ
de gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi
lɛɛ ɔnyen oyuduu de ɔkyii
oyuduu.
5 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
nfono yɛɛ,

‘Imɔ idɛ so mɔ,
ɔnyen laa taa mɔ-sɛ de
mɔ-nyi yɛgɛ
de o' kyu mɔ-nyoro
mada de mɔ-ka
de mɔmɔ asa anyɔ
mɛ' bingiri nyamesɛ
kolon.’

6 Imɔso ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka
mɛŋ baa mɛ gyɛ asa anyɔ,
mɛ bingiri nyamesɛ kolon.
Ibono Wurubuaarɛ ne n kyu
mɔmɔ dabɔlɛ wɔra nyamesɛ
kolon faa mɔ, ɔko ɔŋ sa ɔ'
baragɛ mɔmɔ dɔ.”

7 Farasii awura mɔ mɛ
kii taasɛ Yesu yɛɛ, “Gɛnen
berɛ mɔ, menɛ ne n wɔra
so ne Mosisi gi yela nbara
yɛɛ nengyene ɔnyen laa kine
mɔ-ka mɔ, ɔ' sa mɔ gikine
ɔwolɛ de ɔ' lɛɛ mɔ-ɔkpa mɔ
daa?”
8 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ
yɛɛ, “Fɛye-aso dɔ i kɔrɔ ifuu
so daa ne Mosisi gi sa fɛye
ɔkpa de fɛ' kine fɛye-kaana
gɛnen. Nkana lii gɛsɛ de gɛsɛ
mɔ, i mɛŋ dɛ gɛnen.
9 N' buu sa fɛye yɛɛ
nengyene i mɛŋ gyɛ yɛɛ
fo-ka gi lii fo-gɛmara so
ne fo kine mɔ kpaa kyu
ɔkyii pobɔrɔ mɔ, fo tɔrɔ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ aden-
abi nbara. Ɔ kya kyu imɔ
yɛɛ ɔko mɔ-ka ne fo laarɛ
gɛnen.”
10 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Nengyene fafaanan
ne gɛdena ilaa i dɛ berɛ mɔ,
nyamesɛ maŋ tɛsɛ dena mɔ,
nkana i boran.”
11 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Gimaadena mɔ
iŋ gyɛ nyamesɛ kamaasɛ ne
nan taalɛ kyena, gɛnen mɔ,
abono Wurubuaarɛ gi kyu sa
mɔmɔ mɔ wolɛ.
12 I kya nyiile yɛɛ i bo ilaa
kpɛi-kpɛi ibono so anyen ako
mɛŋ kya dena mɔ. Ako
berɛ, i korogɛ ɔmɔ de gɛnen
daa. Ako mɔ, mɔ, mɔmɔ-
nanboana anyamesɛ ne n
kya keda mɔmɔ lɛɛ awɔrɛbi.
Ako, mɔ, mɛŋ kya dena mɔ,
mɛ kya laarɛ mɛ' nyɛ ny-
oro kpaa asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ. Ɔbono ɔ laa
taalɛ wɔra gɛnen mɔ, ɔ'
wɔra.”

*Yesu Gi Sɔɔ Nbii Buru-
buru Abaa Anyɔ*

13 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako
mɛ dɛ nbii ma-a bara Yesu
yɛɛ o' kyu mɔ-abaa gyan'
mɔmɔ so de ɔ' dalaa sa
mɔmɔ. Mɔ-akasɛbo mɔ, mɔ,
mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ'
kiiri nbii mɔ.
14 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ mɛ' ba me
asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa.
Abono mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii
ndɛana ɔnan mɔ ne nan nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ.”

15 Ne o kyu mɔ-abaa gyan'
nbii mɔ so, ne ɔ naa lii nno
kyon.

Anɛ Ne Nan Nyɛ
Ɔkyenaten Wurubuaarɛ
Gɛwuragyi Dɔ?

16 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen
ɔko gi ba Yesu asɛ baa taasɛ
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, menɛ
ilaa dɛnsɛ ne nan wɔra
de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa?"
17 Yesu gi kisee taasɛ mɔ
yɛɛ, "Fo kya taasɛ me kyu lii
ilaa dɛnsɛ so faa mɔ, fo mɛŋ
nyi yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ
ne n gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ?
Nengyene fo kya laarɛ fo'
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
asɛ mɔ, gyi mɔ-nbara mɔ
so."
18 Ne ɔnyen mɔ gi taasɛ
Yesu yɛɛ, "Nbara nmɔ?"
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Gɛŋ
sa fo' mɔɔ isa, gɛŋ' lii fo-ka
abɛɛ fo-kuli gɛmara, gɛŋ' yu-
uri, gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ
dɔ.
19 Buu fo-sɛ de fo-nyi de fo'
laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro."
20 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
sa Yesu yɛɛ, "N ti n kya gyi
gɛnen nbara ndɛ pɛwu so.
Menɛ ne n kii san me?"
21 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Nengyene fo kya laarɛ fo
ta gudu berɛ mɔ, naa kpaa
fɛ fo-ilaa ibono fo bo mɔ
pɛwu de fo' kyu aterenbi mɔ
kyu yɛ sa ayenbo. Fo wɔra
gɛnen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla
Wurubuaarɛ dɔ, de fo' san
naa baa buu me wɔra me-
ɔkasɛbo."
22 Ɔnyen mɔ gi nu gɛnen
mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ,
ne ɔ naa kyon. I kya nyiile
yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ
kerɛ mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra
gɛnen.
23 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "N' tɔgɛ
fɛye gɛsintin yɛɛ i tansi i bo
lon sa aterenbi awura de mɛ'
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ.
24 N' kii tɔgɛ sa fɛye yɛɛ
pɛi de aterenbi wura ɔ'
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ mɔ, i laa wɔra
ɔlon sa mɔ don gɛnɔɔbono
gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ
ɔbɔ dɔ lii mɔ."
25 Yesu akasɛbo mɔ mɛ nu
imɔ idɛ mɔ, i tansi dɛ ɔmɔ-
gɛnɔ, ne mɛ san taasɛ yɛɛ,
"Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ
ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ne?"
26 Yesu gi kerɛ mɔmɔ faa
yiridididi ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Imɔ idɛ i don nyamesɛ
giwɔra; Wurubuaarɛ berɛ,
sɛi mɛŋ fo mɔ-giwɔra."
27 Nfono mɔ Piita gi taasɛ
mɔ yɛɛ, "Aye, mɔ, ibono
a taa gɛsinkpan so ilaa ka-
maasɛ yɛgɛ ne a naa a buu
fo faa mɔ, nnɛ ne?"
28 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Gɛsintin
ne n' kya tɔgɛ mi-i sa
fɛye faa, gɛkaako mɔ,
Wurubuaarɛ laa lɛɛ gɛkyena
pobɔrɔ. Gɛnen aberɛ abono
mɔ, me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan kyena
me-nyisigyi gɛgyapaa so n
kya gyi gɛwura. Fɛye abono,
mɔ, fɛ gyɛ me-akasɛbo
gudu anyɔ mɔ kee fɛ laa
kyena ngyapaa so fɛ kya
gyi gɛwura Isirale nten gudu

nnyɔ mɔ so fɛ kya gyi mɔmɔ-nbɛlɛ fa-a sa mɔmɔ.
29 Ne nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ taa mɔ-gɛten yɛgɛ abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi, abɛɛ mɔ-daana, abɛɛ mɔ-tedɛana, abɛɛ mɔ-pikyiiana, abɛɛ mɔ-biana abɛɛ mɔ-nsinkpan yɛgɛ me so mɔ, kaasɛ laa nyɛ imɔ-ɔnan gik-padɔ ikue-inun de o' kii nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa."
30 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnen gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ mɔ abono mɛ gyɛ abelɛnsɛ gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa bin-giri nbii, ne abono mɛ gyɛ nbii gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako, mɔ, mɛ laa kpaa wɔra abelɛnsɛ."

20

Gɛsun Awɔrabo Gikpalɛ

1 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ i laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan baa da faa. Gɛten wura ɔko ne n kyena. Ɔ bo gifɔlɛ giko ndɔɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, o kyingi nyɛnyɛngɛ fu-u kpaa laarɛ gɛsun awɔrabo de mɛ' kpaa wɔra gɛsun mɔ-ndɔɔ dɔ sa mɔ de ɔ' ka ɔmɔ gikɔ.
2 Mɔ-rɛ gɛsun awɔrabo mɔ mɛ gyi gigya, ne o kyule yɛɛ ɔ laa ka ɔmɔ gɛnɔɔbono mɛ kya ka gɛkɛ toloowi-lɛɛ gikɔ mɔ, ne ɔ yɛgɛ mɛ kyon ndɔɔ mɔ dɔ.
3 Owi gi dii mɔ, o kpe oyiidɔ, ne ɔ kpaa wu anyen banban ako mɛ tɛ mɛŋ kya wɔra sɛi.
4 O wu mɔmɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, 'Fɛye kee fɛ' baa kyon kpaa wɔra gɛsun sa me me-ndɔɔ dɔ de n' ka fɛye gikɔ gɛnɔɔbono i laa kyena sa me-rɛ fɛye mɔ.'
5 Gɛsintin mɔ, asa mɔ mɛ kpe. Owi gi kyena nten nsana mɔ, o kii kpaa nyɛ ako ne mɛ kpe. Owi gi gbaa mɔ, o kii kpaa nyɛ abanban, ne mɛ kpe.
6 I san ŋmaraa de owi ɔ' tɔrɔ mɔ, o kii kpe oyiidɔ kpaa wu anyen ako mɛ tɛ giyan mɛŋ kya wɔra sɛi. Ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, 'Menɛ n wɔra ne fɛ kya waala gɛkɛ mumuli, fɛ mɛŋ kya wɔra sɛi?'
7 Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, 'A mɛŋ nyɛ ɔko de ɔ' baa sa aye gɛsun de a' wɔra de ɔ' ka aye gikɔ.' Ne ndɔɔ wura mɔ yɛɛ, 'To, fɛye kee fɛ' kii baa kyon kpe me-ndɔɔ dɔ.'
8 "Owi gi ta mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi tɔgɛ ɔbono ɔ kya kerɛ mɔ-ndɔɔ mɔ so ɔ kya sa mɔ mɔ yɛɛ, 'Terɛ gɛsun awɔrabo mɔ de fo' ka mɔmɔ gikɔ. Ka lii abono mɛ ba gɛmara gɛmara mɔ, de fo' kyu kpaa logɛ de abono mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ mɔ.'
9 Ɔ ka abono mɛ kpe ndɔɔ mɔ dɔ owi kya laarɛ ɔ' tɔrɔ mɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ gi nyɛ aterenbi abono mɛ kya ka gɛkɛ toloowi gikɔ mɔ.
10 I tu abono mɛ daa gikpe ndɔɔ mɔ dɔ mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ berɛ mɛ laa nyɛ aterenbi don abono mɛŋ

kpe belen mɔ. Imɔ gɛnen
mɔ, mɔmɔ kee mɛ nyɛ daa
gɛnɔɔbono mɛ kya ka gɛkɛ
toloowi-lɛɛ gikɔ mɔ.
11 Mɛ sɔɔ mɔmɔ-aterenbi
kalɛ mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya
lɔgedɛ de ndɔɔ wura mɔ yɛɛ,
12 ‘Asa abono mɛ ba
gɛmara gɛmara mɔ mɛŋ
wɔra gɛsun kɛɛla iko. Aye,
mɔ, a yelɛ owi kɛlɛlɛ so wɔra
gɛsun toloowi mɔ, fo kya ka
aye-rɛ ɔmɔ pɛwu gikɔ kyɛɛ-
kyɛɛ?’
13 “Ndɔɔ wura mɔ gi lɛɛ
gɛnɔ sa mɔmɔ dɔ ɔko yɛɛ,
‘Ɔnyen, meŋ kudi fo gyi.
Me-rɛ fo aŋ tɔgɛ kyule daa
yɛɛ gɛkɛ gikɔ ne nan ka fo?
14 Imɔso kyu fo-aterenbi
de fo' naa fo kya kpe. N
kya laarɛ de n' ka ɔkamaasɛ
ɔbono nɛ nyɛ gɛmara
gɛmara mɔ kee gikɔ fɛɛ fo-
lɛɛ mɔ ɔnan.
15 Meŋ bo ɔkpa de n' kyu
me-aterenbi kyu wɔra ilaa
ibono n kya laarɛ mɔ? Abɛɛ
fo wu me-gidɛnsɛ gibono nɛ
wɔra mɔ, i kya loo fo daa?’ ”
16 Yesu gi da gikpalɛ gidɛ
ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “Gɛnen
ne i laa wɔra ne. Owi
ɔbono asa mɛ laa nyɛ ntɛɛla
Wurubuaarɛ gɛwuragyi mɔ
dɔ mɔ, abono mɛ gyɛ nbii
gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako
mɛ laa kpaa wɔra abelɛnsɛ,
ne abono mɛ gyɛ abelɛnsɛ
gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako, mɔ,
mɛ laa kpaa bingiri nbii.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Lɛwu Mɔ So Ilaa

17 Yesu kya kpe
Gyɛrusalem mɔ, o kyu mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ lii
nkan ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ
18 yɛɛ, “Fɛ' nu. A kya
kpe Gyɛrusalem faa, ako
mɛ laa kyu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
aye Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ de aye-
nbara aŋmarasɛbo abaa dɔ.
Mɔmɔ, mɔ, mɛ laa tɔgɛ yɛɛ
n gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo,
imɔso n' wɔra ɔmɔɔsɛ,
19 de mɔmɔ kee mɛ' kyu
me wɔra asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura
mɔ abaa dɔ. Gɛnen asa
abono mɛ laa gyaabii me
ikpa kpɛi-kpɛi so, de mɛ' taa
me awulibi, de mɛ' da me
aŋanbi oyii so mɔɔ. Nɛ wu'
mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan
kyingi lii ibuni dɔ.”

Ɔkyii Ɔko Gi Kpaa Kolɛ Gɛbelɛnsɛ Yesu Asɛ Sa Mɔ-Biana

20 Imɔ gɛmara mɔ Yesu
akasɛbo ako mɔmɔ-nyi gi
kyu mɔmɔ ba mɔ asɛ baa
kolɛ mɔ ilaa ikɔ. Akasɛbo
mɔ mɛ gyɛ Sɛbedi mɔ-biana.
Ɔkyii mɔ gi baa ŋmii mɔ-
ayaa dɔ
21 ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ,
“Menɛ ne fo kya laarɛ?” Ɔ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Owi ɔbono fo
laa gyi gɛwura mɔ, yɛgɛ me-
biana anyɔ adɛ mɛ' wɔra fo-
nwurabi nbono mɛ laa sindi
fo titiritii, ɔko ɔ' kyena fo-
gibaa gyisɛ so de ɔko, mɔ, ɔ'
kyena fo-benɛ so.”
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ
sa mɔ-akasɛbo anyɔ mɔ yɛɛ,
“Fɛ mɛŋ nyi ilaa ibono fɛ kya
kolɛ faa. Imɔso fɛ laa taalɛ
wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan ɔ

dɛ ɔ gyoo me mɔ?” Mɛ kyule
mɔ yɛɛ, “Ɛn, a laa taalɛ.”
23 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin mɔ,
fɛ laa wu ɔlaawusɛ ɔbono
ɔnan nan wu mɔ. Me asɛ
ikyenaten mɔ berɛ, meŋ bo
ɔkpa de n' lɛɛ yɛɛ ɔdɛ ne
ɔ' kyena me-gibaa gyisɛ so
abɛɛ ɔdɛ ne ɔ' kyena me-
benɛ so. Gɛnen ikyenaten
ibono i gyɛ sa daa abono me-
sɛ Wurubuaarɛ gi wolaa lɔrɔ
yela sa mɔmɔ mɔ.”
24 Yesu akasɛbo sɛnsɛ
gudu mɔ mɛ nu ilaa ibono
mɔmɔ-nanboana anyɔ,
nyamesɛ mɔ-rɛ mɔ-tedɛ mɔ,
mɛ kpaa kolɛ Yesu mɔ, i loo
ɔmɔ.
25 Imɔso Yesu gi terɛ mɔmɔ
pɛwu baa mɔ asɛ ne ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, abono
mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ mɔmɔ-awura
awura mɛ kya kyu abono mɛ
bo mɔmɔ gɛsɛ mɔ kyu wɔra
fɛɛ mɔmɔ-nbide. Mɔmɔ-
anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ kee
mɛ kya kyu ɔlon mɛ kya gyi
gɛbelɛnsɛ asa sɛnsɛ so.
26 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaa-
borɛ i' wɔra fɛɛ asa adɛ.
Nengyene ɔko kya laarɛ ɔ'
wɔra nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ
mɔ, i kaaborɛ ɔ' wɔra mɔ-
nyoro fɛɛ fɛye-dega,
27 ne ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ'
wɔra fɛye-wura mɔ, i kaa-
borɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛɛ
fɛye-gɛbide.
28 I lii fɛɛ me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ gbaa,
meŋ ba gɛsinkpan so yɛɛ asa
mɛ' son me. Nɛ ba daa de
n' baa son asa de n' kyu me-
nkpa kyɛɛ de i' lɛɛ asa sakyɔ
lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ
kiiri mɔmɔ sa Wurubuaarɛ.”

Yesu Gi Bugi Agyaatanbo Anyɔ Ako Ansi

29 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kya lii Gyɛriko
ɔsowolɛ so mɔ, sakpii belɛ
ɔko buu mɔmɔ.
30 Mɛ kya kpe mɔ,
agyaatanbo anyɔ ako ne n
tɛ ɔkpa nkan. Mɛ kpɛ nu yɛɛ
Yesu ne n kya kyon faa mɔ,
mɛ yii gɛsɛ mɛ kya kpen ken-
ken yɛɛ, “Aye-wura, Wura
Deefidi ɔnaanabi, su aye so!”
31 Sakpii ɔbono o buu Yesu
mɔ gi gya ɔmɔ yɛɛ mɛ' bun
ɔmɔ-nnɔ so. Mɛ kya gya
mɔmɔ gɛnen mɔ, idɛ kon
gbaa ne mɛ lɔrɔ mɛ kya kpen
ken-ken yɛɛ, “Aye-wura,
Wura Deefidi ɔnaanabi, su
aye so!”
32 Nfono mɔ Yesu gi sii yelɛ
ne ɔ terɛ mɔmɔ ne ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ ne fɛ kya
laarɛ n' wɔra sa fɛye?”
33 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye-
wura, a kya laarɛ aye-ansi a'
bugi.”
34 Mɔmɔ-ilaa i wɔra Yesu
ayen ne o kyu mɔ-abaa yii
mɔmɔ-ansi mɔ. Ayaa abono
so mɔ, mɔmɔ-ansi a bugi mɛ
kya wu ilaa kamaasɛ, ne mɛ
san naa buu mɔ.

21

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kya fuude
Gyɛrusalem mɔ, mɛ kpaa fo
Bɛtɛfagye ɔsowolɛ ɔbono ɔ
gyan' Nfɔ Iyii Gibii Mɔ so

mɔ. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi
sun mɔ-akasɛbo mɔ dɔ anyɔ
2 yɛɛ, “Fɛ' kpe ɔsowolɛ
ɔbono ɔ bo aye-ansi dɔ faa.
Fɛ kpɛ fɛ kya loo ɔsowolɛ mɔ
so mɔ, fɛ laa wu bee kyiisɛ
kyaa de ɔfɛ, mɔ-bi yelɛ mɔ
asɛ. Fɛ' sangɛ mɔ de fɛ' kyu
mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ bara me.
3 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye
ilaa iko mɔ, fɛ' tɔgɛ mɔ yɛɛ,
‘Wura mɔ yɛɛ ɔ tiri abee
mɔ.’ Fɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ
laa yɛgɛ de fɛ' kyu abee mɔ
ba ayaa adɛ so.”
4 Gɛnɔɔbono Yesu laa
gyan' bee so loo Gyɛrusalem
mɔ, i laa yɛgɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ naa de
mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo ɔko so mɔ
i' nyɛ ba gɛsintin. Ɔ wolaa
tɔgɛ Gyɛrusalem ilaa yela.
(Gyɛrusalem ginyen giko ne
n gyɛ Sayon.) Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
5 “Fɛ' tɔgɛ sa Sayon awura
yɛɛ,
‘Fɛ' kerɛ fɛye-wura kya
ba fɛye asɛ. Ɔ bara
mɔ-nyoro gɛsɛ;
ɔ gyan' bee so. Mɔ-
bee ɔbono gyɛ daa bee
fɔlɛ; ɔ mɛŋ ti sɛɛ.’ ”
6 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpe
kpaa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
tɔgɛ mɔmɔ mɔ.
7 Mɛ kyu bee mɔ mɔ-rɛ
mɔ-bi mɔ bara mɔ, ne mɛ
kyu mɔmɔ-akuru too bun
abee mɔ so, ne ɔ dii gyan'.
8 Sakpii mɔ dɔ ako mɛ
kyu mɔmɔ-akuru too mɔ-
ɔkpa dɔ, ne ako mɛ ŋɛ iyii
afɛdaa mɛ kya too de ɔkpa
yɛɛ ɔ' baa naa.
9 Asa abono mɛ gyangbara
Yesu de abono mɛ buu mɔ-
gɛmara mɔ pɛwu mɛ kya
kpen yɛɛ,
“Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ, Wura
Deefidi ɔnaanabi!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-
gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo
naa fo kya ba faa!
Ayenbi a' wɔra Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo soso-soso
mɔ-lɛɛ!”
10 Yesu gi loo Gyɛrusalem
mɔ, ɔsowolɛ mɔ gi gyigisi.
Nno asa mɔ mɛ san mɛ kya
taasɛ yɛɛ, “Anɛ ne n ba
daa?”
11 Sakpii mɔ mɔ-rɛ Yesu
mɛ naa mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Yesu, Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ
ne n ba. Ɔ lii Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ.”

Yesu Gi Gya Gigya Agyibo Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

12 Yesu gi loo Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so,
ne ɔ gya abono mɛ kya gyi
gigya nno mɔ. Ɔ da abono
mɛ kya boori aterenbi mɔ
iteebulu too. Ɔ da abono mɛ
kya fɛ abonbuɛ mɔ ngyapaa
kee too, ne
13 ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yela yɛɛ,
‘Me-ɔson obu mɔ laa wɔra
daa ɔdalaaten.’
Fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri
iyu gikpalan.”
14 Agyaatanbo de itɛgɛsɛ
mɛ yɛgɛ asa mɛ kyu mɔmɔ
ba Yesu asɛ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
nno, ne ɔ kyɛ mɔmɔ.

15 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ
kya wu ilaa dɛnsɛ ibono
Yesu kya wɔra ne i kya dɛ
asa gɛnɔ mɔ ne mɛ kya
nu ibono nbii mɛ kya yen
mɔ mɔ, i kya loo mɔmɔ.
Nbii mɔ mɛ kya kpen mɛ
kya yen mɔ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ
so nno yɛɛ, “Ayenbi a' wɔra
Wura Deefidi ɔnaanabi mɔ-
lɛɛ!” Gɛnen so mɔ, i kyu
abelɛnsɛ mɔ ginyadon,
16 ne mɛ taasɛ Yesu yɛɛ,
“Ibono adɛ mɛ kya tɔgɛ
faa, foŋ kya nu de fo' gya
mɔmɔ?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya nu
kyɔde. Wurubuaarɛ agyɛbi
ako a tɔgɛ yɛɛ,

‘Nbii de abono mɛ san ma-a
nyabo mɔ ne fo yɛgɛ
mɛ kya yen fo de i'
tansi gyi fo-ginsi.’

Imɔso fɛŋ ti kalɛ nno?”
17 Yesu gi taasɛ abelɛnsɛ mɔ
gɛnen mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ
yɛgɛ ne ɔ kyon kpaa dɛ
Bɛtani.

Yesu Gi Tɔgɛ Nnɔ Wɔra Gifeeya Oyii Ɔko

18 Gɛdɛ kɛsɛ nyɛnyɛngɛ
mɔ, Yesu gi kii ɔ kya kpe
Gyɛrusalem mɔ, akon a dɛ
mɔ.
19 O wu gifeeya oyii ɔko
yelɛ ɔkpa nkan. Ɔ bagɛ
kpe mɔ asɛ mɔ, ɔŋ wu ba-a
gibi kolon oyii mɔ so, afɛdaa
wolɛ ne o wu. Nfono mɔ
Yesu gi tɔgɛ nnɔ wɔra oyii
mɔ yɛɛ, “Foŋ baa nyɛ sɔrɔ
abi gɛkaako!” Ɔ tɔgɛ gɛnen
mɔ, oyii mɔ gi wu'.
20 Owi ɔbono Yesu akaṣɛbo
mɔ mɛ wu imɔ mɔ, i dɛ
mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Nnɛ ne
gifeeya oyii mɔ gi ti kpɛ wu'
kusaa gɛnen?”
21 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin, nengyene fɛ
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi ne fɛŋ
sɔɔ fɛye-nyoro akyɔɔlɛ fɛye-
asen dɔ mɔ, fɛ laa wɔra ilaa
ibono nɛ kyu wɔra oyii baarɛ
faa mɔ ɔnan. Ne i mɛŋ gyɛ
imɔ ibono wolɛ gbaa. Nkana
fɛ laa taalɛ tɔgɛ gibii gidɛ
yɛɛ, ‘Koso gɛrɛ kpaa tɔrɔ
apoo dɔ,’ gɛsintin mɔ, i laa
wɔra gɛnen.
22 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ
laa dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
mɔ, nengyene fɛ sɔɔ mɔ gyi
yɛɛ ɔ laa wɔra sa fɛye mɔ, i
laa yii fɛye-gibaa.”

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

23 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu
gi kii kpe Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ gikpaara mɔ so
ɔ kya nyiile asa ilaa, ne
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ
abelɛnsɛ sɛnsɛ ako mɛ ba
mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ilaa ibonoana fo kya wɔra
faa mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo
kya wɔra imɔ daa? Anɛ ne
n sa fo ɔkpa yɛɛ fo' wɔra
imɔ?”
24 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Me kee nan
taasɛ fɛye ilaa kolon.
Nengyene fɛ lɛɛ gɛnɔ sa me
mɔ, nan tɔgɛ fɛye ɔbono
ginyen n dɛ n kya wɔra ilaa
mɔ.

25 Wurubuaarɛ sagyere ɔbono Gyɔn gi gyere asa mɔ,
anɛ ne n sa mɔ ɔkpa? Wu-
rubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ?”
Yesu gi taasɛ ɔmɔ gɛnen
mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ mɔmɔ
wolɛ-wolɛ so, ne mɛ tɔgɛ
yɛɛ, “Nengyene a kyule sa
mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa
Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ,
ɔ laa taasɛ aye yɛɛ ne menɛ
n wɔra ne a mɛŋ sɔɔ Gyɔn
gyi?
26 Ne fɛɛ a kii tɔgɛ yɛɛ
nyamesɛ ne n sa Gyɔn gɛnen
ɔkpa ɔbono mɔ, aŋ nyi ilaa
ibono sakpii baarɛ laa kyu
wɔra aye mɔ. I lii fɛɛ mɔmɔ
pɛwu mɛ kya buu Gyɔn yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sun mɔ
yɛɛ ɔ' wɔra gɛnen ne ɔ
gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo.”
27 Gɛnen so mɔ mɛ lɛɛ
gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, “A mɛŋ
nyi.” Ne Yesu gi kisee tɔgɛ
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Fɛ maŋ
tɔgɛ me berɛ mɔ, me kee
maŋ tɔgɛ fɛye ɔbono ɔ sa
me ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa
ibono n kya wɔra mɔ.”

Nbii Nnyɔ Nko Gikpalɛ

28 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Fɛ' nu gikpalɛ gidɛ de
n' taasɛ fɛye gimɔ so ilaa.
Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko
gi kyena. Ɔ bo nbii nyensɛɛ
nnyɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kpaa
tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, ‘Me-
bi, ndɛ kpe me-ndɔɔ kpaa
wɔra gɛsun sa me.’
29 Mɔ-bi mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
sa mɔ yɛɛ, ‘Maŋ kpe.’ Imɔ
gɛmara mɔ, o nu mɔ-nyoro
gɛsɛ yɛɛ oŋ kpe mɔ, iŋ boran,
ne ɔ koso kpe ndɔɔ mɔ.
30 Mɔmɔ-sɛ mɔ gi kpaa
tɔgɛ ɔpii mɔ ilaa kolon ibono
kee. Ɔpii mɔ gi kyule yɛɛ,
‘Yo-o, me-sɛ, nan kpe,’ ne oŋ
kii kpe.
31 Imɔso nbii nnyɔ ndɛ dɔ
mɔ, ɔmɔ mɔ ne n wɔra mɔ-
sɛ mɔ gɛlaarɛ ne?” Yesu gi
taasɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Mɔ-bi belɛnsɛ
mɔ.” Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ,
tutu akyii de lɛnpoo asɔɔbo
abono fɛ kya kyu mɔmɔ
yɛɛ mɛ gyɛ asa nyɛnyɛn
mɔ mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena taa
fɛye yɛgɛ.
32 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ Gyɔn gi baa nyiile fɛye
gɛnɔɔbono fɛ laa gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ mɔ, fɛ mɛŋ
kyule sɔɔ mɔ gyi. Lɛnpoo
asɔɔbo de tutu akyii mɔ berɛ
mɛ sɔɔ mɔ gyi. Fɛ dabɔlɛ wu
ibono gɛnen asa adɛ mɛ sɔɔ
Gyɔn gyi mɔ, imɔ gɛmara
mɔ, fɛ mɛŋ kyɛɛgɛ fɛye-
nwɔnsa de fɛye kee fɛ' sɔɔ
mɔ gyi.”

Yesu Gi Kii Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ Giko

33 Yesu gi tɔgɛ sa abelɛnsɛ
mɔ yɛɛ, “Fɛ' kii nu gikpalɛ
giko. Gɛten wura ɔko gi
kyena. Ɔ dɔɔ gifɔlɛ giko
ndɔɔ. (Mɛ kya kyu gɛnen
gifɔlɛ gibono abi kyu wɔra
nta.) Ɔ pɔrɔ ɔpɔɔrɛ kyaabɔɔ
ndɔɔ mɔ, ɔ wɔra nta mɔ
ɔdooten, ne ɔ pɔrɔ obu faa
lege-lege nfono asa mɛ laa
nyɛ dii ndɔɔ mɔ mɔ. Ɔ
wɔra imɔ idɛ ta mɔ, o kyu
ndɔɔ mɔ kyu wɔra asa ako

abaa dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ
so sa mɔ de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ'
yɛ agyan abono mɛ laa nyɛ
mɔ. Ne ɔ koso kpe gɛsinkpan
gɛko so kpaa kɛɛla.
34 Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ
tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ wura mɔ
gi lɛɛ mɔ-adega ako sun mɔ-
ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ yɛɛ mɛ'
kpaa sɔɔ mɔ-lɛɛ ogyiten bara
mɔ.
35 Adega mɔ mɛ kpe mɔ,
ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ keda
mɔmɔ ne mɛ daarɛ ɔko
ne mɛ mɔɔ ɔko ne mɛ da
ɔbanban abui.
36 Ndɔɔ wura mɔ gi nu
ilaa ibono i ba mɔ, o kii sun
adega abono mɛ nyaakyɔ
nyɛ agyangbarasɛ mɔ. Mɔ-
ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ kii
wɔra ɔmɔ fɛɛ agyangbarasɛ
mɔ-lɛɛ mɔ.
37 Imɔ tiikara mɔ, ɔ lɛɛ mɔ
gbaa-gbaa mɔ-bi sun mɔmɔ
asɛ. Ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ,
'Me-bi mɔ berɛ, mɛ laa kyu
buubuu sa mɔ.'
38 Mɔ-bi mɔ gi kpe mɔ, mɔ,
ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ kpɛ da
de ginsi wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ
sa abara yɛɛ, 'Ɔbono ɔ laa
gyi mɔ-sɛ atɔ mɔ ne n kya ba
faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi
mɔ ɔ' nyɛ sii de aye.'
39 Mɛ tɔgɛ sa abara gɛnen
mɔ, gɛsintin mɔ, mɛ keda
ndɔɔ wura mɔ mɔ-bi mɔ ne
mɛ biidɛ mɔ lii ndɔɔ mɔ dɔ
ne mɛ mɔɔ mɔ."
40 Yesu gi da gikpalɛ mɔ
ta mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Ndɔɔ wura mɔ gi kpaa ba
mɔ, menɛ ne ɔ laa kyu wɔra
mɔ-ndɔɔ akerɛbo abono?"
41 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔ
laa yɛgɛ gɛnen asa nyɛnyɛn
abono mɛ laa wu' awɔrɔfɔɔ
lɛwu de o' kyu mɔ-ndɔɔ mɔ
kyu sa akerɛbo dɛnsɛ abono
mɛ laa kyu mɔ-lɛɛ ogyiten sa
mɔ imɔ-aberɛ dɔ mɔ."
42 Yesu gi kii taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ ti kalɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi adɛ?
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
'Gibui gibono ibu apɔrɔbo
mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ
gɛnen gibui gibono
ne n kii baa yɛgɛ ne obu
mɔ gi wɔra ɔlon ɔ yelɛ
faa.
Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ne
i gyɛ.
I bo aye ɔbolɛ ne i kya dɛ
aye-gɛnɔ.' "
43 Yesu gi kii tɔgɛ bɔla yɛɛ,
"Imɔso n' tɔgɛ fɛye yɛɛ ɔkpa
ɔbono Wurubuaarɛ gi sa
fɛye ne fɛ kya kerɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi ilaa
so mɔ, ɔ laa sɔgɛ lii fɛye
asɛ de o' kyu sa asa abono
mɛ laa wɔra ilaa ibono i
laa kaaborɛ gɛnen akyenabi
abono mɔ.
44 Fɛ' kii nu Wurubuaarɛ
agyɛbi adɛ kee.
'Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
laa tɔrɔ gibui gibono
so mɔ,
kaasɛ laa gbaa gberi-
gberi.
Ne gibui mɔ, mɔ, ne n kii baa
tɔrɔ fo ɔko so mɔ,
fo laa kɔrɔ faa dogo-
dogo wɔra fɛɛ
nnyufo.' "
45 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de
Farasii awura mɔ mɛ nu
Yesu akpalɛ adɛ mɔ, mɛ bii
ibono mɔmɔ ne ɔ darɛ.
46 Imɔso mɛ laarɛ de mɛ'
keda mɔ. Mɛ kii mɛ selɛ
sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ

gifuu. I lii fɛɛ sakpii mɔ gi sɔɔ Yesu gyi yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.

22

Wura Mɔ-Bi Mɔ Gɛdenakɛ Gɛkɛ Belɛ Gigyi Gikpalɛ

1 Yesu gi kii da gikpalɛ sa asa
2-3 yɛɛ, "Fɛ' nu gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkaako mɔ so ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ wura ɔko gi wolaa tɔgɛ asa yela yɛɛ ɔ laa kpii ɔkyii sa mɔ-bi. Imɔso, i wɔra mɔ, mɛ' baa gyi gɛnen gɛkɛ belɛ mɔ kpaa mɔ.

"Gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, o sun mɔ-adega ako yɛɛ mɛ' naa terɛ terɛ abono ɔ da gibaa terɛ mɔ yɛɛ mɛ' ba. Adega mɔ mɛ kpaa terɛ mɔmɔ mɔ, mɛ kine yɛɛ mɛ maŋ ba.

4 Ne o kii sun mɔ-adega banban yɛɛ mɛ' kpaa tɔgɛ sa abono ɔ da gibaa terɛ mɔ yɛɛ, 'Fɛ' kerɛ! Nɛ yɛgɛ mɛ mɔɔ anaadɛ abono mɛ kiirɛ mɔ de abono mɛ bo nfɔ mɔ kyu wɔra agyudɔ; mɛ wɔra ilaa kamaasɛ logɛ; imɔso fɛ' baa gyi.'

5 Adega mɔ mɛ kpaa tɔgɛ asa mɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ ka mɔmɔ-gɛnɔ; mɔmɔ ɔkamaasɛ gi koso mɔ, ɔ kyon mɔ-gɛsun dɔ. Ɔko gi kyon mɔ-ndɔɔ dɔ ne ɔbanban mɔ gi kyon mɔ-ilaa ɔfɛten.

6 Ne ako, mɔ, mɛ keda wura mɔ adega mɔ daarɛ mɔɔ.

7 Wura mɔ gi nu gɛnen mɔ, i kyu mɔ ginyadon, ne o sun mɔ-asogya ne mɛ kpaa mɔɔ gɛnen asa amɔɔbo abono, ne mɛ yii mɔmɔ-ɔsowolɛ mɔ ɔgya.

8 "Nfono mɔ ɔ terɛ mɔ-adega mɔ ako ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, 'Mɛ wɔra gɛdena mɔ agyudɔ mɔ ta. Abono nɛ da gibaa terɛ mɔ, mɔ, mɛ mɛŋ kaaborɛ mɛ' nyɛ agyudɔ mɔ gyi ne.

9 Imɔso fɛ' naa loo nten dɔ de fɛ' kpaa terɛ asa abono ɔkara fɛ laa nyɛ mɔ yɛɛ mɛ' ba de mɛ' baa gyi.'

10 Gɛsintin mɔ, mɔ-adega mɔ mɛ naa loo nten mɔ dɔ ne mɛ kpaa koola asa abono ɔkara mɛ nyɛ mɔ, adɛnsɛ de anyɛnyɛn pɛwu, ne asa mɔ mɛ baa bɔla obu ɔbono dɔ mɛ kya wɔra gɛdena mɔ ilaa mɔ.

11 "Wura mɔ gi loo obu mɔ dɔ de ɔ' faala abono mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ mɔ ma-a kpaa mɔ mɔ, o wu ɔnyen ɔko bo nno. Oŋ suu gɛgbɛ gɛbono ɔnan mɛ kya kyu kpe gɛdena gɛkɛ gigyi mɔ.

12 Wura mɔ gi wu gɛnen mɔ, ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, 'Ɔnyen, nnɛ ne fo wɔra ne fo nyɛ loo gɛrɛ yɛgɛ foŋ suu gɛgbɛ gɛbono mɛ kya suu kpe gɛdena gɛkɛ gigyi mɔ?' Ɔnyen mɔ mɛŋ nyɛ gɛnɔ.

13 Nfono mɔ wura mɔ gi tɔgɛ mɔ-adega abono mɛ kya kerɛ gɛkɛ mɔ gigyi so mɔ yɛɛ, 'Fɛ' ŋminde ɔnyen mɔ ayaa de abaa de fɛ' kyu mɔ lii kpaa too wɔra nfono i bo gibiri mɔ. Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno.' "

14 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I bo nno yɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ

asa sakyɔ yɛɛ mɛ' baa nyɛ ɔkyenaten mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ. Akalɛsɛ, mɔ, ne ɔ tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ laa nyɛ gɛnen gɛkyena gɛbono."

Mɛ Soo Yesu Idoo

15 Nfono mɔ Farasii awura gikpen mɔ dɔ ako mɛ lii asa mɔ dɔ kpaa da gɛnɔ gɛnɔɔbono mɛ laa soo Yesu idoo de mɛ' nyɛ mɔ mɔ-ilaa tɔgɛsɛ dɔ mɔ.

16 Imɔso mɛ sun mɔmɔ-akasɛbo ako de Wura Hɛrodɛ gɛmara abuubo ako kpe mɔ asɛ. Abono mɛ kpaa too mɔ soso taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo gyɛ gɛsintin wura. Fo kya nyiile asa Wurubuaarɛ ɔkpa gɛsintin ɔkpa so, ne fo mɛŋ selɛ ɔko. Fo berɛ, fo mɛŋ kya kerɛ nyamesɛ sakyɔ abɛɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko don ɔko.

17 A dɛ fo giserɛ, tɔgɛ aye, imɔso Rom wura belɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye so ne ɔŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa yɛɛ a' sɔɔ mɔ-lɛnpoo abɛɛ a mɛŋ sa a' sɔɔ?"

18 Yesu, mɔ, gi dɛsɛ yɛɛ mɛ dɛ nwɔnsa nyɛnyɛn, imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ gyɛ o-dun-me, o-fon-me anyamesɛ! Menɛ so ne fɛ kya soo me idoo gɛnen?

19 Ɔko ɔ' lɛɛ aterenbi abono fɛ kya kyu sɔɔ lɛnpoo mɔ gibi ba de n' kerɛ." Gɛsintin mɔ, mɛ kyu aterenbi mɔ gibi mɔ kyu sa mɔ.

20 Ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Anɛ gimu de mɔ-ginyen ne n gyan' aterenbi gibi gidɛ so faa?"

21 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ." Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "To. Gɛnen berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne ibono, mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa Wurubuaarɛ."

22 Mɛ nu gɛnɔɔbono Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ san naa kyon taa mɔ yɛgɛ.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa

23 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, Saadusii gikpen dɔ awura ako mɛ ba Yesu asɛ. (Saadusii awura adɛ ne n kpɛ mɛ dɛ yɛɛ nengyene nyamesɛ gi wu' mɔ, i ta. Iŋ baa i bo gɛtɛɛko mɛ laa kpaa kyena, ne Wurubuaarɛ maŋ kyingi asa gɛkaako.) Gɛnen asa adɛ mɛ baa tɔgɛ sa Yesu

24 yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi yela nbara nko sa aye yɛɛ,

'Nengyene ɔnyen gi wu' taa
mɔ-ka yɛgɛ owi ɔbono
mɔ-ka mɔ mɛŋ ti ko-
rogɛ sa mɔ mɔ, mɔ-
daa abɛɛ mɔ-tedɛ o'
kyu ɔkyii mɔ lɛɛ giku-
laa de mɔ-rɛ mɔ mɛ'
korogɛ nbii sa mɔ-kuli
ɔbono o wu' mɔ.'

25 To. Owi ɔko dɔ mɔ ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-tedɛana asee mɛ kyena aye-ɔsowolɛ baarɛ so gɛrɛ. Gɛnen ɔnyen mɔ gi dena ɔkyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ korogɛ, ne o wu' taa mɔ-ka mɔ yɛgɛ. Mosisi nbara nbono ɔ yela sa aye mɔ so mɔ, mɔ-gigyanmara mɔ gi kyu ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa.

26 Mɔ-rɛ ɔkyii mɔ mɛ mɛŋ
korogɛ, ne mɔ kee gi wu' taa
ɔkyii mɔ yɛgɛ. Ɔsasɛ mɔ kee,
gɛnen; ne mɔmɔ anyen sono
mɔ pɛwu mɛ dena ɔkyii mɔ,
ne mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ. Ɔkyii
mɔ mɛŋ korogɛ sa mɔmɔ
ɔko-rɛ ɔko.
27 Laalaalogɛ mɔ, ɔkyii mɔ
kee gi wu'."
28 Mɛ tɔgɛ Yesu gɛnen mɔ,
ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "To,
nengyene Wurubuaarɛ laa
kyingi asa gɛsintin mɔ,
mɔmɔ anyen sono adɛ dɔ
mɔ, anɛ ne n bo ɔkyii mɔ
gɛnen gɛkyena pobɔrɔ mɔ
dɔ? I kya nyiile yɛɛ owi
ɔbono mɛ tɛ de ansi mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ dena mɔ
gyan'."
29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ fuɛ. I kya
nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne fɛ
mɛŋ nyi Wurubuaarɛ ɔlon
ɔbono ɔ bo mɔ kee.
30 Asa abono Wurubuaarɛ
laa kyingi de mɛ' kyena
gɛkyena pobɔrɔ mɔ, gɛdena
gɛŋ baa gɛ bo no sa mɔmɔ.
Mɔmɔ-gɛkyena gɛ laa wɔra
daa fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-
lɛɛ mɔ ɔnan."
31 Yesu gi kii tɔgɛ sa
Saadusii awura mɔ yɛɛ, "Fɛ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ
wu' mɔ iŋ baa i bo gɛtɛɛko
mɛ kya kpaa kyena faa mɔ,
a' kerɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ de a' kerɛ.
Imɔso fɛ mɛŋ ti kalɛ mɔ-
agyɛbi abono mɛ ŋmarasɛ
yela sa fɛye nno
32 yɛɛ,
'Me ne n gyɛ Aberaham Wu-
rubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wu-
rubuaarɛ' mɔ?
Aberɛ abono Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa Mosisi
mɔ, gɛnen asa adɛ mɛ ti
wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu
idɛ mɛŋ bo gɛtɛɛko daa mɔ,
Wurubuaarɛ maŋ tɔgɛ yɛɛ,
'N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.'
Nkana ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ,
'Nɛ naa kyena wɔra mɔmɔ-
Wurubuaarɛ yɛgɛ.' "
33 Sakpii ɔbono ɔ bo nfono
mɔ gi nu gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ
gɛsɛ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mɔ

34 Farasii awura mɔ mɛ
nu yɛɛ Saadusii awura mɔ
ayaa aŋ fo gɛsɛ Yesu asɛ mɔ,
mɔmɔ kee mɛ kpaa ŋminde
ba.
35 Mɛ fo mɔ, mɔmɔ dɔ
ɔbono ɔ gyɛ nbara onyiilebo
mɔ gi taasɛ Yesu ilaa iko de ɔ'
daasɛ mɔ kerɛ. Ɔ taasɛ yɛɛ,
36 "Ɔbelɛnsɛ, Wurubuaarɛ
nbara mɔ dɔ mɔ, nmɔ mɔ ne
n tansi gi tiri daa?"
37 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, "Nbono gi tiri mɔ ne n
gyɛ yɛɛ, 'Laarɛ fo-Wura Wu-
rubuaarɛ lii fo-gisen dɔ. Kyu
fo-gisen pɛwu de fo-gɛwɔnsa
pɛwu kyu laarɛ Wurubuaarɛ
ilaa.'
38 Gɛnen nbara ndɛ ne n
don nsɛnsɛ mɔ, ne nmɔ ne
n tansi gi tiri.
39 Nnyɔsɛ nbono kee gi tiri
mɔ gi dɛ fɛɛ nbono nɛ tɔgɛ
kyon mɔ. Nmɔ ne n gyɛ
yɛɛ, 'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-
nyoro.'

40 Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo ilaa nyiilesɛ mɔ de
Mosisi nbara mɔ pɛwu dɔ
mɔ gɛnen nbara nnyɔ ndɛ
ne n gyɛ nmɔ-gɛmu.”

Yesu Gi Kisee Taasɛ
Farasii Awura Mɔ Ilaa Iko

41 Owi ɔbono Farasii
awura mɔ mɛ san mɛ bo
Yesu asɛ mɔ, Yesu kee gi
taasɛ mɔmɔ ilaa taasɛsɛ yɛɛ,
42 “Ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun de ɔ' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ,
nnɛ ne n gyɛ fɛye-gɛwɔnsa
kyu lii mɔ so? Anɛ ɔnaanabi
ne ɔ gyɛ?” Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa
mɔ yɛɛ, “Ɔ gyɛ daa Deefidi
ɔnaanabi.”
43 Ne Yesu gi kii taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Ne i wonɛ ne
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
yɛgɛ Deefidi gi wolaa terɛ
gɛnen ɔnaanabi mɔ yɛɛ,
‘Me-Wura’ mɔ daa? Deefidi
gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
44 ‘Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa
me-Wura mɔ yɛɛ,
“Baa kyena me-gibaa
gyisɛ so de me-rɛ fo
a' gyi gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-
akyobo de fo-ayaa.” ’
”
45 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
“Deefidi kya terɛ mɔ yɛɛ,
‘Me-Wura’ faa mɔ, nnɛ so
ne ɔ laa kii kisee wɔra daa
Deefidi ɔnaanabi?”
46 Asa mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ
taalɛ lɛɛ gɛnɔ sa Yesu. San
kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono
mɔ, ɔko mɛŋ baa taalɛ da otu
taasɛ Yesu ilaa de ɔ' daasɛ
mɔ kerɛ.

23

Wɔra Abelɛnsɛ Mɔ Ilaa
Nyiilesɛ; Gɛŋ Wɔra Mɔmɔ-
Ilaa Wɔrasɛ

1 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
sakpii mɔ de mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ,
2 “Nbara aŋmarasɛbo mɔ
de Farasii awura mɔ ne n bo
ɔkpa de mɛ' lɛɛ Mosisi nbara
mɔ gɛsɛ sa asa.
3 Imɔso ilaa kamaasɛ
ibono mɛ kya tɔgɛ fɛye kyu
lii nmɔ so mɔ fɛ' nu de
fɛ' wɔra imɔ. Mɔmɔ-ilaa
wɔrasɛ berɛ ne fɛŋ sa fɛ'
wɔra. I lii fɛɛ ilaa ibono mɛ
kya nyiile fɛye mɔ, iŋ gyɛ
imɔ ne mɛ kya wɔra.
4 Mɔmɔ-anyiilebi mɔ a dɛ
daa fɛɛ nsola boduduusɛ
nbono giŋ bo gisola mɔ ne
mɛ dɛ ma-a nyise asa. Mɔmɔ
gbaa-gbaa berɛ, mɛ maŋ kyu
ba-a mɔmɔ-gibaa taa puru
kpaa mɔmɔ.
5 “Mɛ kya wɔra ilaa ka-
maasɛ mɔ, mɛ kya laarɛ daa
de asa mɛ' wu de mɛ' nyɛ
yen mɔmɔ. Wurubuaarɛ
agyɛbi abono aye Gyuda
awura a kya kyu mada aye-
asegbelɛ so de abono a kya
kyu kyaga aye-abaa dɔ mɔ,
mɛ kya yɛgɛ mɔmɔ-lɛɛ berɛ
i kya wɔra ibelɛ-belɛ. Aye-
itiibilaa ibono a kya kyu
kyaga de aye-ngbɛ mɔ, mɛ
kya yɛgɛ mɔmɔ-lɛɛ berɛ i
kya tansi wɔra gisoro.
6 Ne fɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ
belɛ mɔ, abɛɛ mɛ kya
kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ
mɔ, abelɛnsɛ de anyamesɛ
gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ
kya laarɛ.

7 Mɛ kya laarɛ de asa
mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ 'Anyi-
ilebo' de mɛ' kyu buubuu
faala mɔmɔ sakpii dɔ de
ɔkamaasɛ o' wu.
8 "Fɛye berɛ fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
asa mɛ' terɛ fɛye dɔ ɔko yɛɛ
'Onyiilebo.' I lii fɛɛ fɛye
pɛwu fɛ gyɛ gikpen kolon dɔ
asa ne onyiilebo kolon ne
fɛ bo. Me ne n gyɛ fɛye-
onyiilebo ɔbono.
9 Fɛŋ sa fɛ' terɛ ɔko yɛɛ
'aye-sɛ' gɛsinkpan so gɛrɛ.
I kya nyiile yɛɛ fɛ bo daa
ɔsɛ kolon, mɔ ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ.
10 Gɛnen kee ne fɛŋ sa
fɛ' yɛgɛ asa mɛ' terɛ fɛye
dɔ ɔko yɛɛ 'Ɔgyangbarabo';
ɔgyangbarabo kolon guan-n
ne fɛ bo, mɔ ne n gyɛ me
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun
yɛɛ n' baa gyi gɛwura mɔ
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.
11 Ɔbono ɔ tansi ɔ gyɛ
nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ mɔ
gi kaaborɛ ɔ' wɔra daa fɛye-
dega.
12 Ɔbono ɔ diirɛ mɔ-nyoro
mɔ, Wurubuaarɛ laa kpe-
legɛrɛ mɔ gɛsɛ, ne ɔbono,
mɔ, ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ
mɔ, Wurubuaarɛ laa diirɛ
mɔ."

Nbara Aŋmarasɛbo De Farasii Awura, Fɛye Laako!

13 Nfono mɔ, Yesu gi kisee
tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ ako yɛɛ,
"Fɛye nbara aŋmarasɛbo de
fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ daa o-dun-me,
ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ kyu
ilaa ibono nkana i laa yɛgɛ
asa mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
kyu ŋara mɔmɔ. Fɛye gbaa-
gbaa fɛ mɛŋ kya kyu gɛnen
akyenabi mɔ kyu kyena, ne
abono, mɔ, mɛ kya laarɛ mɛ'
kyena gɛnen gɛkyena mɔ,
fɛ kya ŋɛ fɔlɔgɛ fɛ kya tii
mɔmɔ-ɔkpa. [
14 Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ daa o-dun-me,
ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ kya
kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ-biana gyi, yɛgɛ fɛye,
mɔ, ne n kii fa-a dalaa
faa bolo-bolo de asa mɛ'
nyɛ yen fɛye yɛɛ fɛye ne
n nyi gɛdalaa. Owi ɔbono
Wurubuaarɛ laa gyi fɛye-
nbɛlɛ mɔ, fɛye-gisobiidɛ gi
laa nyaakyɔ too.]
15 Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ daa o-dun-
me, ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ
kya naa nkyu so de nsinkpan
so gyan' de fɛ' taa nyɛ ba-a
nyamesɛ kolon ɔ' kyɛɛgɛ baa
buu fɛye-lɛɛ Wurubuaarɛ
asonbi mɔ. Fɛ nyɛ ɔkolon
gɛnen mɔ, fɛ kya yɛgɛ ɔ
kya kii bingiri daa isa ɔbono
ɔ kaaborɛ o' kpe ɔgya dɔ
mɔ-lɛwu gɛmara mɔ kii don
fɛye-lɛɛ mɔ!
16 "Fɛye laako! Fɛ dɛ daa
fɛɛ agyaatanbo ne n gyang-
bara mɛ sa agyaatanbo. Fɛ
kya nyiile asa yɛɛ nengyene
ɔko gi ka Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ ntan mɔ, ɔ laa taalɛ
yɛgɛ i' gbangɛ. Sika kɔkɔɔ
ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ mɔ berɛ ne
ɔko gi kyu ka ntan mɔ, fɛye
asɛ mɔ, gi gyɛ ntan belɛ.

17 Fɛ dɛ fɛɛ agyaatanbo,
ne fɛ mɛŋ nyi ɔlaako! Imɔ
imɔmɔ ne n tiri gikyɔ, sika
kɔkɔɔ mɔ abɛɛ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ daa? Iŋ gyɛ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ ne sika kɔkɔɔ mɔ dɛ so ne
ɔ gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ?
18 Fɛ kya nyiile asa kee
yɛɛ nengyene ɔko gi ka Wu-
rubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten mɔ
ntan mɔ, mɔ-ntan mɔ giŋ
gyɛ ntan nko. Nengyene o
kyu ilaa ibono ɔ laa kyu lɛɛ
asunbi mɔ berɛ daa kyu ka
ntan mɔ, fɛ kya kyu nmɔ yɛɛ
gi gyɛ ntan belɛ.
19 Menɛ gigyaatanbo ne n
kya mɔɔ fɛye faa? Ilaa
ibono mɛ kyu ba mɛ' baa
lɛɛ asunbi mɔ ne n tiri abɛɛ
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten
mɔ ne n tiri daa? Iŋ gyɛ
asunbi ɔlɛɛten mɔ ne n kya
yɛgɛ asunbi atɔ mɔ a kya nyɛ
bingiri Wurubuaarɛ-lɛɛ?
20 Imɔso nengyene isa
gi ka Wurubuaarɛ asunbi
ɔlɛɛten mɔ ntan mɔ, ɔ ka
dabɔlɛ de asunbi atɔ abono
a gyan' asunbi ɔlɛɛten mɔ so
mɔ pɛwu ne.
21 Nengyene ɔko gi ka Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ ntan
mɔ, ɔ ka dabɔlɛ de Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo obu mɔ
dɔ mɔ kee ne.
22 Ne fɛɛ ɔko gi ka Wu-
rubuaarɛ dɔ ntan mɔ, ɔ ka
Wurubuaarɛ gɛwuragyapaa
mɔ ntan de Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ tɛ gɛwuragyapaa
mɔ so mɔ ntan kee ne.
23 “Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ o-dun-me,
ɔ-fon-me-ana gikyɔ! Ansi
so mɔ, fɛ kya yɛ fɛye-
afɛdaa gyisɛ fɛɛ agbɛɛma
de malebokyu de benkeni
afɛdaa dɔ gikpadɔ gudu-
gudu de fɛ' kyu gikolon-
gikolon kyu kpaa kyɛɛ
Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
i dɛ sa fɛye mɔ. Ilaa ibono i
tiri gikyɔ Wurubuaarɛ nbara
mɔ dɔ mɔ berɛ, fɛ kya nyaa
imɔ ibono yela nkan. Fɛɛ fɛ
laa gyi gɛsintin sa asa abɛɛ
fɛ' su asa so, abɛɛ fɛ' sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi mɔ, fɛ kya
lɛɛ ansi taa imɔ ibono yɛgɛ.
Nbara nbono ne i kaaborɛ
fɛ' tansi gyi nmɔ so. Iŋ gyɛ
yɛɛ fɛ' taa nbono fɛ ti fɛ kya
gyi nmɔ so mɔ yɛgɛ berɛ.
24 Fɛ dɛ fɛɛ agyaatanbo
ne n gyangbara mɛ sa
agyaatanbo. Fɛ kya wɔra fɛɛ
ɔbono ɔ laa wu kyɛsen mɔ-
agyudɔ dɔ de ɔ' bii lɛɛ pɛi
de o' gyi mɔ, ne tɛtɛmenyi
berɛ gi bo mɔ-agyudɔ dɔ ne
ɔ maŋ bii lɛɛ mɔ!
25 “Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ o-dun-me, ɔ-
fon-me anyamesɛ gɛsintin!
Fɛ dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya
foro mɔmɔ-nwɛ de mɔmɔ-
ilɛpɛ nyoro so taa imɔ tudɔ
yɛgɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ ansi so giyan ne fɛ kya
gyere lɔrɔ fɛye-nyoro. Fɛye-
itɔ dɔ de fɛye-amu dɔ berɛ
onsipara de gɛkyo ne n bɔla
nno.
26 Farasii awura, fɛ gyɛ
agyaatanbo gɛsintin! Fɛ'
foro fɛye-nwɛ tudɔ de imɔ-
nyoro so kee i' wɔra ɔdan.

Wurubuaarɛ Laa Biidɛ Fɛye Ndɛ Asa Adɛ Giso

27 “Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ daa o-dun-me,
ɔ-fon-me anyamesɛ! Fɛ dɛ
fɛɛ nkyan nbono mɛ pɔrɔ
nmɔ ne gi bo kanpɛ ansi so,
yɛgɛ nmɔ tudɔ mɔ, awuye
de anyamesɛ gyɔsɛ ne n bo
nno!
28 Gɛnen ne ansi so mɔ,
asa mɛ laa kyu fɛye yɛɛ
gɛsintin awura ne fɛ gyɛ,
yɛgɛ gikerɛansi de ilaa
nyɛnyɛn ne n bɔla fɛye-itɔ
dɔ.
29 “Fɛye nbara aŋmarasɛbo
de fɛye Farasii awura, fɛye
laako! Fɛ gyɛ o-dun-me, ɔ-
fon-me anyamesɛ! Fɛ kya
kerɛ ansi pɔrɔ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo de abono mɛ
gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ
baa kyon mɔ ako nkyan, ne
fɛ kya dɛnkyi mɔmɔ ako-lɛɛ,
30 de fɛ' kyu gyaabii asa
yɛɛ, ‘Fɛɛ aye ne nan kyena
aye-naanaana aberɛ dɔ mɔ,
nkana a maŋ kyule ibono
mɛ mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ.’
31 Imɔ mɔ mɔ, ibono fɛ nyɛ
kyule yɛɛ fɛye-naanaana ne
n mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ faa mɔ, fɛye-rɛ
mɔmɔ fɛ gyɛ daa oyuduu
kolon.
32 Imɔso fɛ' tɛsɛ logɛ fɛye-
naanaana gɛsun gɛbono mɛ
yii gɛsɛ mɔ!
33 “Fɛ bo ilaa nyɛnyɛn
ne fɛ gyɛ asa amɔɔbo fɛɛ
awɔɔ abono a bo gibɔrɔ mɔ!
Wurubuaarɛ laa bun fɛye
gipuɛɛ de o' kyu fɛye too
wɔra ɔgya ɔbono dɔ ɔ laa
biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
giso mɔ. Fɛ maŋ nyɛ lii
gɛnen gisobiidɛ gibono dɔ.
34 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ pɛi de
i' lɔɔ fo gɛnen mɔ, nan sun
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
de asɛɛbo de Wurubuaarɛ
nbara aŋmarasɛbo fɛye asɛ.
Fɛ laa mɔɔ mɔmɔ ako, de
fɛ' da mɔmɔ ako aŋanbi iyii
so mɔɔ de fɛ' taa mɔmɔ ako
awulibi fɛye-akyangbon dɔ
de fɛ' ka mɔmɔ ako ansi lii
isowolɛ so kpe isowolɛ so.
35 Imɔ idɛ so mɔ, asa
abono mɛ gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ ne asa
mɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ pɛwu,
Wurubuaarɛ laa kyu imɔ-
ilaa kyu taasɛ fɛye ndɛ
asa de ɔ' biidɛ fɛye-giso.
Ɔ laa yii gɛsɛ taasɛ fɛye
ilaa kyu lii Abelɛ ɔbono ɔŋ
wɔra sɛi ne mɛ mɔɔ mɔ
mɔ kyu gɛnen-n kyu kpaa
fo Sakariya, Barakaya mɔ-bi
mɔ-lɛɛ lɛwu mɔ so. Sakariya
ɔbono mɔ mɛ mɔɔ mɔ daa
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten
de Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ
nsana.
36 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin
yɛɛ Wurubuaarɛ laa biidɛ
fɛye ndɛ asa adɛ giso kyu lii
gɛnen asa abono so.

37 “O, Gyɛrusalem asa!
Fɛye ne n kpɛ fa-a mɔɔ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ, ne fɛ kya too abui fa-a
mɔɔ Wurubuaarɛ isɔɔ ibono
ɔ kya sun fɛye asɛ mɔ. Nɛ
tansi laarɛ fɛɛ n' nyaa fɛye
ba me asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
kyaasɛ kya nyaa mɔ-biana
baa wɔra mɔ-abantɛɛ dɔ mɔ.
Gikpadɔ gifonɛɛ ne nɛ laarɛ
n' koola fɛye gɛnen ne fɛŋ
kya kyule faa.

38 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ
laa lɛɛ ansi taa fɛye-ɔsowolɛ
yɛgɛ sa fɛye.
39 N kya buu mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ maŋ baa wu me
kpaa fo gɛkɛ gɛbono fɛ laa
bugi fɛye-nnɔ tɔgɛ yɛɛ, 'Wu-
rubuaarɛ ɔ' kosorɛ ɔnyen
baarɛ gimu! Wurubuaarɛ
ginyen dɔ ne ɔ naa ɔ kya ba
faa!' "

24

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyɛrusalem Laa Baa Boori

1 Yesu kya lii Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ naa
kpaa tu mɔ, ne mɛ kya tɔgɛ
mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ ibu mɔ ɔdan!
2 Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Nga fɛ wu ibu
idɛ pɛwu? N' tɔgɛ fɛye
gɛsintin, i laa baa fo owi ɔko
mɔ, ako mɛ laa baa boori
imɔ bun. Ba-a imɔ-gisodoo
kolon gi maŋ san yɛɛ gi maŋ
dɛ gɛsɛ."
3 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ
Nfɔ Iyii Gibii mɔ so mɔ, mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ ba mɔ asɛ
mɔmɔ-wolɛ ne mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa
boori imɔ bun gɛnen? Menɛ
ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ fo kya laarɛ fo' kii ba
gɛsinkpan so abɛɛ gɛsinkpan
so gɛkyena gɛ kya laarɛ gɛ'
yela ɔkara? A kya kolɛ fo,
tɔgɛ aye."

Ilaa Ibono I Laa Ba Gɛsinkpan So Nkɛ Laalaa-logɛ Dɔ Mɔ

4 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dandan daa de ɔko ɔ' mɛŋ sa
ɔ' nyɛ fɛye penɛ. Gɛnen ilaa
ibono i maŋ ba nperɛ.
5 Pɛi de i' lɔɔ ba gɛnen
mɔ, asa sakyɔ mɛ laa naa
mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne
gyɛ me, ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun yɛɛ n' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.
Gɛnen asa abono mɛ laa nyɛ
asa sakyɔ penɛ.
6 Fɛ laa nu ikɔ so titiritii
de koo-koo. Fɛ kya nu gɛnen
mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-
gisen gi' ŋmaa fɛye. Imɔ
idɛ i gyɛ ilaa ibono i laa ba
daa. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa
kamaasɛ i kya yela ɔkara
ayaa abono so ne.
7 I kya nyiile yɛɛ fɛ laa
nu gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi mɛ laa laarɛ ikɔ too
abara so. Abɛyin de abɛyin
mɛ laa koso yelɛ mɛ kya kɔ
de abara. Nten kpɛi-kpɛi
so mɔ, akon a laa tɔrɔ, ne
gɛsinkpan gɛ laa gyigisi.
8 Imɔ idɛana pɛwu i laa
nyiile yɛɛ gɛkyena gɛdɛ ilaa
i kya kpe laalaalogɛ ne. I laa
wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun
gɛ kya daa gitu ɔkyii ne i
mɛŋ gyɛ nfono-nfono ne ɔ
kya korogɛ mɔ.
9 "Gɛnen aberɛ abono mɔ,
ibono fɛ gyɛ me-akasɛbo faa
so mɔ, asa mɛ laa kyu fɛye
wɔra ako abaa dɔ de mɛ'
wɔra fɛye awɔrɔfɔɔ de mɛ'
mɔɔ fɛye ako. Me so mɔ, asa
kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa kyo
fɛye.
10 Nfono mɔ, me-akasɛbo
sakyɔ mɛ laa taa me yɛgɛ,
mɛŋ baa wɔra me-akasɛbo.
Mɛ laa fɛ abara sa mɔmɔ-

akyobo de mɛ' kyo abara.
11 Asa sakyɔ mɛ laa koso
mɛ kya kɛɛ abon yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ne
mɛ gyɛ, de mɛ' penɛ asa
sakyɔ kee.
12 Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i
laa gbigi gikyɔ so mɔ, asa
sakyɔ mɛ laa taa gɛsalaarɛ
yɛgɛ.
13 Fo ɔbono, mɔ, fo sɔɔ me
gyi ne fo yelɛ fo-ayaa so girin
gɛnen kaaborɛ fo wu' mɔ,
Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ fo
de fo' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ.
14 Asa mɛ laa naa
gɛsinkpan so gɛten kamaasɛ
pɛwu gyan' mɛ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ ma-a sa gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi pɛwu de mɛ' nyɛ
nu Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ so ilaa de
mɔmɔ-aso. I nyɛ ba gɛnen
ta mɔ, gɛsinkpan so gɛkyena
gɛ laa yela ɔkara.

Nkɛ Nbono Dɔ-Lɛɛ Awɔrɔfɔɔ A Laa Don Awɔrɔfɔɔ Kamaasɛ

15 “Pɛi de i' lɔɔ ba
gɛnen mɔ, fɛ laa wu ilaa
kyosɛ ibono i kya nyida
Wurubuaarɛ ɔson ilaa mɔ
i yelɛ Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ dɔ. I laa wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Danyɛlɛ mɔ
gi wolaa wu tɔgɛ yela mɔ.
(Fo ɔbono fo kya kalɛ ilaa
idɛ mɔ, nu imɔ gɛsɛ.) Fɛ wu
ilaa kyosɛ mɔ nno gɛnen mɔ,
16 fɛye abono fɛ bo
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ,
fɛ' selɛ kpe abii dɔ.
17 Fo ɔbono fo bo
nŋmaŋman gɛnen owi
ɔbono mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo'
kii loo obu dɔ yɛɛ fo laa kpaa
puru ilaa iko.
18 Ne fo ɔbono fo bo ndɔɔ
dɔ gɛnen owi ɔbono mɔ, gɛŋ
baa kii ba gɛwi yɛɛ fo kya ba
de fo' baa kyu fo-gikuru.
19 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ
gikyɔ so mɔ, akyii abono mɛ
dɛ itɔ gɛnen nkɛ nbono dɔ
abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ
kya nyabo mɔ, mɔmɔ laako!
20 Fɛ' dalaa yɛɛ gɛnen ilaa
idɛ i mɛŋ sa i' ba gikyɛ abɛɛ
gɛkɛ kyoolasɛ.
21 I lii fɛɛ gɛnen nkɛ
nbono dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ a
laa don awɔrɔfɔɔ kamaasɛ
abono nyamesɛ gi ti wu kerɛ
kpɛ kyu lii ko-o ibono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ
mɔ baa lii de ndɛ mɔ. Gɛnen
awɔrɔfɔɔ abono ɔnan kee a
maŋ baa ba gɛkaako.
22 Abono Wurubuaarɛ gi
tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so mɔ, ɔ keda awɔrɔfɔɔ nkɛ
nbono kɔɔgɛ. Iŋ gyɛ gɛnen
mɔ, nkana pɛi de nkɛ mɔ gi'
baa logɛ mɔ, iŋ baa san ba-a
isa.
23 “Gɛnen owi ɔbono mɔ,
ako mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, ‘Kerɛ,
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun
yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ
ne gɛrɛ.’ Ako, mɔ, mɛ
laa tɔgɛ yɛɛ, ‘Mɔ ne n gyɛ
ɔdɛ.’ Nengyene mɛ tɔgɛ fɛye
gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' sɔɔ
imɔ gyi.
24 I kya nyiile yɛɛ gɛnen
owi ɔbono mɔ, i laa nyɛ
abonbo ako. Ɔko laa tɔgɛ
yɛɛ, ‘Me ne n gyɛ ɔbono

Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun mɔ.’ Ɔbanban, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ, ‘N gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.’ Mɛ laa wɔra ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ de ilaa ibono i kya lɛɛ ɔlon belɛ nyiile mɔ. Nkana mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i laa penɛ asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ gbaa. I maŋ kii sa gɛnen.

25 Imɔso fɛ wu gɛnen ilaa idɛana mɔ, fɛ' nyingi yɛɛ nɛ wolaa gyɔ fɛye imɔ so ɔwɔlii yela.

26 Nengyene ako mɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ, ‘Fɛ' kerɛ, ɔ bo gipen dɔ’ mɔ, fɛŋ sa fɛ' buu mɔmɔ kpe nno. Ne mɛ kii tɔgɛ yɛɛ, ‘Fɛ' kerɛ, ɔ bo obu dɔ’ mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

27 I lii fɛɛ owi ɔbono me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan kii ba gɛsinkpan so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyangbon kya kyan gikolon kel-l lii owi ɔbaaliiten kpaa lii owi ɔtɔrɔten ne i kya wu gɛsinkpan so pɛwu mɔ.

28 Nfono gɛbuɛ wusɛ gɛ dɛ mɔ, nno ne ipatɛɛ mɛ kya da gikilen.

Kirisito Laa Lii Wurubuaarɛ Awolɛ Dɔ Ba De Nyisigyi De Ɔlon Belɛ

29 “Awɔrɔfɔɔ mɔ nkɛ mɔ gi baa kyon mɔ, owi laa biiri. Bosɛ laa yela asa gikulaa. Agyɛkpebi a laa kyigi giyan-giyan. Wurubuaarɛ laa keda ilaa ibono i bo soso mɔ gyigisi.

30 Nfono mɔ asa mɛ laa wu ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n kya laarɛ n' kii ba gɛsinkpan so mɔ. Mɛ wu imɔ gɛnen mɔ, gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa saawo. Mɛ laa wu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii Wurubuaarɛ awolɛ dɔ n kya ba, n dɛ nyisigyi de ɔlon belɛ.

31 Nan yɛgɛ gɛgandan belɛ gɛ' su de n' sun Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de mɛ' kpaa koola asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Mɛ laa koola-koola mɔmɔ lii gɛsinkpan gɛdɛ gɛten kamaasɛ pɛwu so.”

32 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' kasɛ ilaa lii gifeeya oyii so. Aye gɛrɛ mɔ, nengyene fɛ wu gifeeya ngyalenbi gi punge ne gi kya pɔrɔgɛ afɛdaa mɔ, fɛ kya bii yɛɛ gikyɛ gi kya fuude ne.

33 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛ wu ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa mɔ, fɛ' bii yɛɛ me-gikiiba gɛsinkpan so mɔ gi tansi fuude ne. N ti n yelɛ fɛye-gɛbunono gbaa-gbaa.

34 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa. Gɛsinkpan so asa adɛ mɛ maŋ wu' logɛ pɛi de gɛnen ilaa idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.

35 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-agyɛbi mɔ berɛ, a maŋ yela ɔkara gɛkaako kpa-a.

Wurubuaarɛ Mɔ Nkon Ne N Nyi Owi Ɔbono Kirisito Laa Kii Ba Mɔ

36 “Gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi
ɔbono nan kii ba mɔ berɛ,
ɔko mɛŋ nyi. Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ gbaa mɛ mɛŋ nyi, ne
me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ
kee, meŋ nyi. Gɛnen mɔ, me-
sɛ Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne
n nyi.
37 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, gikiiba
gɛsinkpan so mɔ i kya fuude
mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ Nowa
aberɛ dɔ-lɛɛ mɔ.
38 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ pɛi
de nkyu gi lɔɔ gyi asa Nowa
aberɛ mɔ dɔ mɔ, asa mɛ kpɛ
san mɛ dɛ mɔmɔ-gɛkyena
dɔ laawɔra, fɛɛ gigyi, ginun,
de gɛdena gɛnen-n kaaborɛ
gɛkaabono Nowa gi dii loo
gikolii mɔ dɔ mɔ. Ɔ loo
gikolii mɔ dɔ mɔ,
39 nkyu mɔ gi baa gyi asa
mɔ pɛwu, ibono mɛ mɛŋ
dɛsɛ. Gɛnen kee ne me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, gikiiba gɛsinkpan so mɔ
i laa wɔra ne.
40 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ,
i laa nyɛ fɛɛ asa anyɔ mɛ
yelɛ ndɔɔ dɔ dabɔlɛ. Wu-
rubuaarɛ laa baa puru ɔko
de ɔ' taa ɔko yɛgɛ.
41 Akyii anyɔ mɛ yelɛ
dabɔlɛ mɛ kya kɔrɔ fɛɛ
awayu mɔ, Wurubuaarɛ laa
puru ɔko de ɔ' taa ɔnyɔsɛ mɔ
yɛgɛ.
42 Imɔso fɛ' dɛsɛ fɛye-
nyoro so gyoo me-giba. Fɛ
mɛŋ nyi gɛkaabono me,
fɛye-wura mɔ, nan kii ba
mɔ.”
43 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ
yɛɛ, “Iŋ gyɛ fɛye gbaa-gbaa
fɛ nyi? Nkana gɛten wura
nyi yɛɛ owi baarɛ ɔkara ne
oyu laa ba mɔ, naafo ɔ maŋ
dɛ ginsi gidɛ. Ɔ laa dii mɔ-
gɛten de oyu ɔŋ sa ɔ' nyɛ
boori loo gɛmɔ dɔ yuuri mɔ.
44 Gɛnen kee ne i kaa-
borɛ fɛ' bii fɛye-nyoro aked-
abi owi kamaasɛ dɔ ne. I
kya nyiile yɛɛ me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan lii
Wurubuaarɛ dɔ kii ba daa
owi ɔbono fɛ mɛŋ dɛsɛ mɔ.”
45 Nfono mɔ, Wura Yesu
gi kii da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
“Anɛ ne n dɛ fɛɛ dega ɔbono
ilaa nan baa tɔgɛ faa? Ɔ kya
gyi gɛsintin sa mɔ-wura ne
o nyi ɔlaako. Mɔ-wura mɔ
gi kyu mɔ-gɛten dɔ ilaa wɔra
mɔ-abaa dɔ de owi gyisɛ gi
fo mɔ, ɔ' yɛ agyudɔ sa mɔ-
nanboana adega abono kee
mɛ tɛ mɔ-wura mɔ asɛ mɔ.
46 Nengyene mɔ-wura mɔ
gi baa tu mɔ ɔ kya wɔra
ibono ɔ yela sa mɔ mɔ, ɔ laa
gyi ginsi.”
47 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
“Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye
faa, mɔ-wura mɔ laa kyu
mɔ-ilaa pɛwu wɔra gɛnen
dega ɔbono abaa dɔ.
48 “To, ne fɛɛ gɛnen dega
ɔbono gyɛ nyamesɛ nyɛnyɛn
mɔ, foŋbii mɔ, ɔ laa tɔgɛ
sa mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Ilaa iko i
keda me-wura yela.’
49 Fo baa kerɛ mɔ, o
yii gɛsɛ ɔ kya daarɛ mɔ-
nanboana sɛnsɛ mɔ, ɔ kya
gyi ne ɔ kya nun nta ɔ kya
boo.
50 Ɔ kya wɔra gɛnen mɔ,
mɔ-wura mɔ laa baa tuule
mɔ owi ɔbono ɔ mɛŋ dɛsɛ
mɔ.
51 Ɔ laa tansi biidɛ dega
ɔbono giso de ɔ' kalɛ mɔ

bɔla gikerɛansi awura mɔ so. Osulon de anɛbi giwɛ ne n bo nno.”

25

Abolonbu Gudu Gikpalɛ

1 Yesu gi tɔgɛ idɛ ta mɔ, o kii da gikpalɛ giko yɛɛ, “A' kyu asa abono mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ ilaa kyu kɛserɛ de me-gikpalɛ gidɛ. Abolonbu gudu ne n kyena. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ mɛ puru mɔmɔ-ifatela de mɛ' kpaa gyoo ɔkyiifɔ mɔ-kuli. Nengyene ɔnyen mɔ gi kpii ɔkyii mɔ ɔ kya kpe mɔ-gɛwi mɔ, de mɛ' buu ɔmɔ kpaa kyaa de mɛ' gyi de mɛ' nun kpaa mɔmɔ.

2 Gɛnen abolonbu gudu adɛ dɔ mɔ, anun mɛ gyɛ asɛɛbo ne anun banban mɔ mɛ mɛŋ nyi ɔlaako.

3 Abolonbu mɔ mɛ kya kpe mɛ' kpaa gyoo ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gɛnen mɔ, abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ, mɛ puru mɔmɔ-ifatela mɔ, mɛŋ bii puru ifatela nfɔ baa keda too, nengyene fɛɛ nfɔ gi ta mɔmɔ-ifatela mɔ dɔ mɔ, de mɛ' nyɛ kii kɔ wɔra.

4 Asɛɛbo mɔ berɛ mɛ puru mɔmɔ-ifatela mɔ, mɛ bii puru ifatela nfɔ keda too.

5 Mɛ gyoo ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gɛnen mɔ, ɔŋ ba belen, ne ginsi gidɛ gi kyu mɔmɔ.

6 “I baa fo gɛnyɛ de nsana mɔ, mɛ nu ɔko gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ kya ba-o! Fɛ' koso de fɛ' kpaa gyangara mɔ.’

7 Nfono ne abolonbu gudu mɔ mɛ koso diirɛ mɔmɔ-ifatela mɔ.

8 Anun abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ, mɛ kolɛ asɛɛbo mɔ yɛɛ, ‘Aye-ifatela i kya wu. Fɛ' sa aye nfɔ.’

9 Asɛɛbo mɔ mɛ kine yɛɛ, ‘Kuaa. Ibono a dɛ mɔ i maŋ fo aye-rɛ fɛye. Fɛ' kpe ɔfɛten de fɛ' kpaa sɔɔ.’

10 Gɛsintin mɔ, abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ mɛ koso kyon ɔfɛten mɔ. Mɔmɔ-gɛmara mɔ, ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gi ba, ne abolonbu abono mɛ bii baala mɔmɔ-nyoro gyoo mɔ mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ san naa loo gɛten dɔ de mɛ' kpaa gyi de mɛ' nun de mɛ' kyaa. Mɛ loo mɔ, mɛ keda gisin tii wɔra mɔmɔ-nyoro.

11 “Iŋ kɛɛla iko mɔ, abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ mɛ kpaa ba, mɛ kya ŋmɛɛ gisin yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, Ɔbelɛnsɛ, tigi aye!’

12 Ne ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Gɛsintin ne n boran, meŋ nyi fɛye.’ ”

13 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. I lii fɛɛ fɛ mɛŋ nyi gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi ɔbono nan kii ba mɔ.”

Adega Abono Mɛ Buɛɛdɛ Gyoo Mɔmɔ-Wura Mɔ Gik-palɛ

14 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-gikiiba mɔ i laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan ba da faa. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbelɛnsɛ ɔko kya laarɛ o' kpe ɔkpa. Imɔso ɔ terɛ mɔ-adega

ba mɔ asɛ ne o kyu mɔ-ilaa wɔra mɔmɔ-abaa dɔ.
15 Ne ɔ yɛ mɔ-sika kɔkɔɔ
sa mɔmɔ, ɔkamaasɛ gi nyɛ
gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa bii
kerɛ imɔ so mɔ. Ɔko gi nyɛ
sika kɔkɔɔ abi nwɛ ikue-inyɔ
de saalaa, ne ɔbanban gi nyɛ
sika kɔkɔɔ abi nwɛ oko, ne
ɔsasɛ, mɔ, gi nyɛ sika kɔkɔɔ
abi nwɛ gudu. Ɔ yɛ sika
kɔkɔɔ mɔ sa mɔmɔ gɛnen
mɔ, o yii kyon mɔ-ɔkpa mɔ.
16 Ɔ kpɛ kyon mɔ, dega
gyangbarasɛ ɔbono ɔ nyɛ
sika kɔkɔɔ abi nwɛ ikue-inyɔ
de saalaa mɔ, ɔ kpaa fɛ sika
kɔkɔɔ mɔ nyɛ aterenbi ɔ dɛ ɔ
kya buɛɛdɛ, ne o kii nyɛ sɔɔ
sika kɔkɔɔ ɔbono ɔbelɛnsɛ
mɔ gi kyu wɔra mɔ-abaa dɔ
mɔ ɔnan gikpadɔ ginyɔ.
17 Gɛnen kee ne dega
ɔbono ɔ nyɛ sika kɔkɔɔ abi
nwɛ oko mɔ gi kpaa fɛ sika
kɔkɔɔ mɔ nyɛ aterenbi kyu
buɛɛdɛ. Ɔ buɛɛdɛ mɔ, o kii
nyɛ sɔɔ sika kɔkɔɔ ɔbono
ɔbelɛnsɛ mɔ gi kyu wɔra mɔ-
abaa dɔ mɔ ɔnan gikpadɔ
ginyɔ.
18 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika
kɔkɔɔ abi nwɛ gudu mɔ gi
kpaa kuru ɔbɔ, ne o kyu mɔ-
ɔbelɛnsɛ sika kɔkɔɔ mɔ ŋara
nno.
19 “Ɔbelɛnsɛ mɔ gi kɛela
nfono o kpe mɔ. Ɔ ba
mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega yɛɛ mɛ'
baa buu-buu agyan abono
ɔkamaasɛ gi nyɛ mɔ sa mɔ.
20 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika
kɔkɔɔ abi nwɛ ikue-inyɔ
de saalaa mɔ o kyu amɔ-
ɔnan gikpadɔ ginyɔ ba, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, sika kɔkɔɔ
abi nwɛ ikue-inyɔ de saalaa
ne fo kyu sa me. Amɔ ne.
Kerɛ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan kii
bɔla.’
21 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Fo
wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fo gyɛ
dega dɛnsɛ ne fo kya gyi
gɛsintin. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo
gyi gɛsintin ilaa pii idɛ dɔ
faa mɔ, nan kyu ilaa gikyɔ
kyu wɔra fo-abaa dɔ. Ba de
me-rɛ fo a' gyi ɔkon dabɔlɛ.’
22 Dega ɔbono ɔ nyɛ sika
kɔkɔɔ abi nwɛ oko mɔ kee
gi baa tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, sika kɔkɔɔ
abi nwɛ oko ne fo kyu sa
me; kerɛ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan
kii bɔla.’
23 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa
ɔbono kee yɛɛ, ‘Fo wɔra ilaa;
fɔɔ'kpon. Fo gyɛ dega dɛnsɛ
ne fo kya gyi gɛsintin. Fɛɛ
gɛnɔɔbono fo gyi gɛsintin
ilaa pii idɛ dɔ faa mɔ, nan
kyu ilaa gikyɔ kyu wɔra fo-
abaa dɔ. Ba de me-rɛ fo a'
gyi ɔkon dabɔlɛ.’
24 Nfono mɔ dega ɔbono ɔ
nyɛ sika kɔkɔɔ nwɛ gudu mɔ
gi baa tɔgɛ sa mɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, nɛ wu
yɛɛ fo-ilaa i bo lon, fo bo
onsipara. Fo kya laarɛ agyan
lii gɛsun gɛbono iŋ gyɛ fo ne
n wɔra gɛmɔ mɔ dɔ.
25 Imɔso nɛ selɛ fo gifuu,
ne nɛ kyu fo-sika kɔkɔɔ mɔ
kyu kpaa ŋara ɔbɔ dɔ. Kerɛ,
fo-sika kɔkɔɔ mɔ ne.’
26 Dega mɔ gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, ‘Fo gyɛ dega
nyɛnyɛn, ne fo bo wolɛgyɔ.

Fo nyi yɛɛ me-ilaa i bo lon.
N gyɛ onsipara wura. N kya
laarɛ agyan lii gɛsun gɛbono
iŋ gyɛ me ne n wɔra mɔ dɔ.
27 Ne i wonɛ so ne foŋ
kyu me-sika kɔkɔɔ mɔ kyu
kpaa fɛ de fo' kyu aterenbi
abono fo laa nyɛ mɔ kpaa
yela aterenbi ɔyelaten de
owi ɔbono nɛ ba ne nan
kpaa lɛɛ amɔ mɔ, n' nyɛ de
a' korogɛ sa me?'
28 Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ
gi tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ nno
mɔ yɛɛ, 'Fɛ' sɔgɛ me-sika
kɔkɔɔ mɔ lii dega baarɛ asɛ
kyu bɔla ɔbono ɔ nyɛ agyan
nwɛ ikue-inyɔ de saalaa mɔ
lɛɛ mɔ so.
29 I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔ
bo ne ɔ kya kyu wɔra ilaa
mɔ, ɔ laa kii nyɛ too de i'
tansi nyaakyɔ sa mɔ. Ne
ɔbono, mɔ, ɔŋ bo ne ɔŋ kya
wɔra sɛi mɔ, ipii ibono ɔ nyɛ
mɔ gbaa mɛ laa sɔgɛ imɔ lii
mɔ asɛ.
30 Fɛ' kyu dega ɔbono ɔŋ
bo agyan faa kyu lii me asɛ
kpaa too wɔra nfono i bo
gibiri mɔ. Osulon de anɛbi
giwɛ ne n bo nno.' "

Yesu Laa Tɛɛla Ilaa Dɛnsɛ Awɔrabo

31 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛkaako mɔ, me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan
kii ba gɛsinkpan so de n'
baa gyi gɛwura de nyisigyi.
Nan kii ba mɔ, me-rɛ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ne nan
ba de n' kpelegɛ kyena me-
gɛwuragyapaa so.
32 Nfono mɔ, asa kpɛi-
kpɛi pɛwu mɛ laa koola baa
gyan' me-ansi dɔ. Nan kyɛɛ
ilaa dɛnsɛ awɔrabo lɛɛ lii
asa sɛnsɛ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
nbuɛ ɔkparɛbo kya kyɛɛ mɔ-
isandɛ lɛɛ lii itiidɛ dɔ mɔ.
33 Nɛ kyɛ asa mɔ dɔ mɔ,
nan kyu ilaa dɛnsɛ awɔrabo
mɔ yela me-gibaa gyisɛ so,
de n' kyu asa sɛnsɛ mɔ, mɔ,
yela me-benɛ gibaa so.
34 "Nfono mɔ me ɔbono
n gyɛ wura mɔ nan tɔgɛ
sa abono mɛ yelɛ me-gibaa
gyisɛ so mɔ yɛɛ, 'Fɛye berɛ,
fɛ wɔra amudɛnsɛbo me-sɛ
Wurubuaarɛ asɛ. Fɛ' baa
kyena mɔ asɛ mɔ-gɛwuragyi
mɔ dɔ. Ɔ wolaa lɔrɔ nno yela
sa fɛye lii ko-o aberɛ abono ɔ
lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ.
35 I kya nyiile yɛɛ owi
ɔbono akon a dɛ me mɔ, fɛ sa
me agyudɔ; bolefɔ kya mɔɔ
me mɔ, fɛ sa me nkyu, n gyɛ
isafo fɛye-isowolɛ so mɔ, fɛ
keda me-gisafo,
36 meŋ bo gikuru bunsɛ
abɛɛ gɛgbɛ suusɛ mɔ, fɛ sa
me; nɛ lɔ mɔ, fɛ kerɛ me so;
ne mɛ keda me tii de obu mɔ,
fɛ kpaa laa me.'
37 Nfono mɔ, ilaa dɛnsɛ
awɔrabo mɔ mɛ laa taasɛ me
yɛɛ, 'Aye-wura, gɛmenkɛ ne
a wu fo yɛɛ akon a dɛ fo ne
a sa fo agyudɔ, abɛɛ bolefɔ
kya mɔɔ fo ne a sa fo nkyu?
38 Gɛmenkɛ ne fo ba aye-
ɔsowolɛ so ne a keda fo
gisafo, abɛɛ a wu yɛɛ foŋ bo
gikuru abɛɛ gɛgbɛ ne a sa fo?
39 Gɛmenkɛ ne a wu fo fo
kya lɔ abɛɛ mɛ tii fo de obu,
ne a kpaa laa fo?'
40 Me ɔbono n gyɛ wura
mɔ nan lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
yɛɛ, 'Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, owi ɔbono fɛ wɔra
gɛnen ilaa idɛana sa me-

nanboana adɛ dɔ ɔko, ba-a
gɛbii pii ne ɔ gyɛ mɔ, me ne
fo wɔra sa gɛnen.’

41 “Nfono mɔ, nan tɔgɛ
sa abono mɛ yelɛ me-benɛ
gibaa so mɔ yɛɛ, ‘Fɛye
berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
nnɔ wɔra fɛye. Fɛ' naa
me asɛ kpe ɔgya ɔbono ɔŋ
kya wu' gɛkaako mɔ dɔ!
Wurubuaarɛ gi baala ɔgya
ɔbono yela sa ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-
isɔɔ.
42 I lii fɛɛ owi ɔbono akon a
dɛ me mɔ, fɛŋ sa me agyudɔ;
bolefɔ kya mɔɔ me mɔ, fɛŋ
sa me nkyu;
43 nɛ gyi gisafo fɛye-
isowolɛ so mɔ, fɛŋ sɔɔ me
abaa anyɔ; meŋ bo gikuru
bunsɛ abɛɛ gɛgbɛ suusɛ mɔ,
fɛŋ sa me; nɛ lɔ abɛɛ mɛ
keda me tii de obu mɔ, fɛŋ
kpaa laa me.’
44 Nfono mɔ, mɛ laa taasɛ
me yɛɛ, ‘Aye-wura, gɛmenkɛ
ne a wu fo yɛɛ akon a dɛ fo
abɛɛ bolefɔ kya mɔɔ fo abɛɛ
fo kya gyi gisafo abɛɛ foŋ
bo gikuru abɛɛ gɛgbɛ abɛɛ fo
kya lɔ abɛɛ mɛ keda fo tii de
obu, ne a mɛŋ kerɛ fo so?’
45 Nan lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
yɛɛ, ‘N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin
yɛɛ gɛnɔɔbono fɛŋ kpaa me-
nanboana adɛ dɔ ɔko, ba-a
gɛbii ne ɔ gyɛ mɔ, me ne fɛŋ
kpaa gɛnen.’
46 Nfono mɔ, gɛnen asa
abono mɛ laa kpe daa
nfono Wurubuaarɛ laa biidɛ
mɔmɔ-giso gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ. Ilaa dɛnsɛ awɔrabo
mɔ berɛ, mɛ laa nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-
gɛkpaa.”

26

Mɛ Da Gɛnɔ Yesu So

1 Yesu gi nyiile asa ilaa idɛ
pɛwu ta mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ,
2 “Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nyi
mɔ, i san nkɛ nnyɔ de a'
gyi aye-Lɛwu Gi Seregɛ Aye
So gɛkɛ belɛ. Gɛnen gɛkɛ
belɛ gɛbono gigyi dɔ mɔ,
mɛ laa kyu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
me-akyobo abaa dɔ de mɛ'
da me aŋanbi oyii so mɔɔ.”
3 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ
kpaa gyan' Kayifasɛ gɛwi.
Kayifasɛ ne n gyɛ mɔmɔ-
asunbi alɛɛbo gɛmu.
4 Mɛ gyan' gɛnen mɔ, mɛ
da gɛnɔ gɛnɔɔbono mɛ laa
ŋara keda Yesu de mɛ' mɔɔ
mɔ mɔ.
5 Mɛ tɔgɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ
mɛ' mɔɔ mɔ gɛsi mɔ gigyi dɔ;
iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa
bara ikɔ.

Ɔkyii Ɔko Gi Kyɛɛgɛ Anuwanterɛ Worogɛ Yesu

6 Yesu gi kpe Bɛtani
ɔsowolɛ so. Ɔ bo nno mɔ,
o kpe Simon ɔbono nkana ɔ
gyɛ okononbu mɔ gɛten dɔ.
7 Mɛ wɔra agyudɔ, Yesu tɛ
ɔ kya gyi mɔ, ɔkyii ɔko gi
ba mɔ asɛ, ɔ dɛ puruntuwa
dɛnsɛ ɔko de anuwanterɛ
boɔgyalonsɛ. Ɔ fo Yesu asɛ
mɔ, ɔ kyɛɛgɛ anuwanterɛ
mɔ worogɛ mɔ-gimu so.
8 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu
gɛnen mɔ, i loo mɔmɔ, ne mɛ
taasɛ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne

ɔkyii baarɛ gi gyi anuwanterɛ mɔ gyɛrɛbi faa?
9 Anuwanterɛ baarɛ mɛn wɔra ɔfɛsɛ mɔ, nkana a laa nyɛ aterenbi belɛ de a' kyu yɛ sa ayenbo!”
10 Yesu gi nu mɔmɔ asɛ, imɔso ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne fɛ kya nyala ɔkyii baarɛ? Ilaa dɛnsɛ ne ɔ wɔra sa me faa.
11 Ayenbo abono fɛ darɛ faa, mɛ bo fɛye asɛ adaa-adaa. Me berɛ fɛ maŋ nyɛ me n' kyena fɛye asɛ kpaa lii.
12 Ɔ kyɛɛgɛ anuwanterɛ baarɛ worogɛ me-gimu so faa mɔ, o gyere me yela gyoo me-gipule ne.
13 Fɛ' sɔɔ gibui yela. Gɛsinkpan so gɛten kamaasɛ gɛbono mɛ laa tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii me so mɔ, mɛ laa tɔgɛ ilaa ibono ɔkyii baarɛ gi wɔra sa me faa kee kyu nyingi mɔ.”

Gyudasɛ Gi Kyule Yɛɛ Ɔ Laa Kyu Yesu Wɔra Mɔ-Akyobo Abaa Dɔ

14 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Gyudasɛ Isikaayɔtɛ ɔbono ɔ gyɛ Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko gi kpe kpaa wu Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ,
15 ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene nɛ taalɛ kyu Yesu wɔra fɛye abaa dɔ mɔ, menɛ ne fɛ laa sa me?” Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kalɛ aterenbi boduduusɛ ako abi oko de saalaa kyu sa mɔ.
16 San kyu lii nfono mɔ, Gyudasɛ gi san ɔ kya kerɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa yɛgɛ abelɛnsɛ mɔ mɛ' nyɛ Yesu mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Adɛ Mɛ Gyi Gɛkɛ Belɛ

17 Gɛkɛ gɛbono Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ ba mɔ asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, “Fonɛ ne fo kya laarɛ a' kpaa baala de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ?”
18 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛ' naa loo nten dɔ de fɛ' kpaa tɔgɛ sa ɔnyen ɔko yɛɛ, ‘Me, fɛye-onyiilebo mɔ yɛɛ, “Me-owi gi fo. Fo-gɛten dɔ ne me-rɛ me-akasɛbo a laa baa kyena de a' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ agyudɔ mɔ.” ’ ”
19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpaa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ, ne mɛ kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ agyudɔ mɔ yela nno.
20 I fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ kpe ogyiten mɔ.
21 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, fɛye dɔ ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me.”
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ-akasɛbo mɔ ayen gikyɔ, ne mɛ san mɛ kya taasɛ mɔ ɔko-ɔko yɛɛ, “Me-wura, imɔso me ne nan wɔra fo gɛnen?”
23 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ me mɔ me-rɛ kaasɛ ne n kya wɔra abaa gyi lɛpɛ kolon dɔ.

24 I bo no yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono
ɔnan mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
kyu lii me so mɔ. Ɔbono ɔ
laa kyu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-
akyobo abaa dɔ mɔ berɛ, mɔ
laako. I mɛŋnan korogɛ mɔ
mɔ, i boran sa mɔ.”
25 Nfono mɔ Gyudasɛ
ɔbono ɔ laa kyu Yesu wɔra
mɔ-akyobo abaa dɔ mɔ gi
taasɛ Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ,
me ne nan wɔra fo gɛnen?”
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
“Fo-gɛnɔ dɔ ne i lii.”

Yesu Lɛwu Laa Lɔrɔ Anyamesɛ Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana

26 Mɛ san mɛ kya gyi mɔ,
Yesu gi puru bodobodo keda,
o kyu afaala sa Wurubuaarɛ,
ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' sɔɔ
de fɛ' gyi. Me-nyoro ne.”
27 O puru konkon de nta
kee keda, o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ, ne o kyu nta
mɔ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Fɛye pɛwu fɛ' sɔɔ de fɛ' nun
kɔɔlɛ.
28 Nta nbono n dɛ mi-i
sa fɛye faa, me-nkalan ne.
Nan wu' mɔ, me-nkalan
gi laa kyɛɛgɛ fuɛ sa asa
sakyɔ de Wurubuaarɛ ɔ'
yɛgɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' nyɛ
wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
29 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ pɛi ne
nan kii nun nta fafaanan mɔ,
gɛnen mɔ, gɛkaabono me-rɛ
fɛye a tɛ a kya nun nmɔ
npobɔrɔ me-sɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ.”
30 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ gyi ta mɔ, mɛ bii
afaala ɔlon sa Wurubuaarɛ,
ne mɛ lii kyon Nfɔ Iyii Gibii
mɔ so.

Yesu Yɛɛ Piita Laa Sorogɛ Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

31 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu
gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ fɛye
pɛwu fɛ laa selɛ taa me yɛgɛ.
I kya nyiile yɛɛ mɛ wolaa
ŋmarasɛ me-ilaa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
‘Wurubuaarɛ laa mɔɔ
isandɛ ɔkparɛbo mɔ.
I ba gɛnen mɔ, isandɛ gikpen
mɔ gi laa yaasɛ giyan-
giyan.’ ”
32 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ
kyingi lii ibuni dɔ mɔ, nan
gyangbara fɛye kpe Galeli.”
33 Nfono ne Piita gi tɔgɛ
sa Yesu yɛɛ, “Ba-a me-
nanboana pɛwu mɛ laa selɛ
taa fo yɛgɛ mɔ, me berɛ maŋ
selɛ taa fo yɛgɛ kpa-a.”
34 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Sɔɔ gibui yela, ndɛ gɛnyɛ
gɛdɛ gbaa, pɛi de kyaasɛ
gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ,
fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa'
yɛɛ fo mɛŋ nyi me.”
35 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Ba-a mɛ laa mɔɔ me-rɛ fo
mɔ, maŋ sorogɛ yɛɛ meŋ nyi
fo.” Ne Yesu akasɛbo sɛnsɛ
mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen kee.

Yesu Gi Kpaa Dalaa Gɛsɛmeni

36 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kpe gɛtɛɛko, mɛ kya
terɛ nno yɛɛ Gɛsɛmeni. Mɛ
fo nno mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ'

kyena gɛrɛ gyoo me. Nan tu
kpe faanaa kpaa dalaa.”
37 Ɔ yɛgɛ Piita mɔ-rɛ
Sɛbedi mɔ-biana anyɔ mɔ
berɛ mɛ buu mɔ. Mɛ kya kpe
mɔ, mɔ-gisen dɔ i yii gɛsɛ i
kya dɛɛ mɔ, ne mɔ-nyoro gi
kya togɛ mɔ.
38 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“N kya wu' mi-i fuɛ. I kya
laarɛ i' mɔɔ me gbaa. Fɛ'
kyena gɛrɛ de fɛ' dii ilaa
kamaasɛ ibono i laa ba mɔ
kpaa me.”
39 Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ
kpe ansi dɔ ŋmaraa, ne
o kyu mɔ-nyoro da bun
gɛsinkpan, ɔ kya dalaa ɔ
kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, “Me-
sɛ, nengyene i laa sa mɔ,
yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono a kya
ba me so faa a' kyon gibaa-
fon. Nɛ dabɔlɛ dalaa gɛnen
faa mɔ, yɛgɛ fo-lɛɛ fo-gɛlaarɛ
ne gɛ' wɔra, iŋ gyɛ me-lɛɛ
me-gɛlaarɛ.”
40 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, o kii
kpe mɔ-akasɛbo asa' mɔ asɛ.
Ɔ baa kpe mɔ, mɛ dɛ ginsi
gidɛ. O kyingi mɔmɔ, ne ɔ
taasɛ Piita yɛɛ, “Imɔso fɛŋ
taalɛ kyena ba-a ŋmaraa de
fɛ' dii ilaa ibono i laa ba mɔ
kpaa me?
41 Fɛ' dii ilaa ibono i kya ba
mɔ de fɛ' dalaa yɛɛ imɔ iko
i mɛŋ' nyɛ fɛye penɛ de fɛ'
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wu
yɛɛ fɛye-asen dɔ mɔ, nkana
fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra me-
gɛlaarɛ, fɛye anyamesɛ-lɛɛ
ɔlon ne mɛŋ kya taalɛ.”
42 Yesu gi kii kyon taa
mɔmɔ yɛgɛ ginyɔsɛ kpaa
dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
“Me-sɛ, nengyene i maŋ sa
de awɔrɔfɔɔ abono a kya ba
me so faa a' kyon gibaafon
sa me berɛ mɔ, yɛgɛ fo-
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra.”
43 Ɔ baa kii kpe mɔ-
akasɛbo mɔ asɛ mɔ, mɛ kii
dɛ. I lii fɛɛ ginsi gidɛ gi dɛ
mɔmɔ.
44 Yesu gi taa ɔmɔ yɛgɛ
ne o kii kpaa dalaa gɛsasɛ.
Gɛdalaa kolon gɛbono ne ɔ
kpɛ ɔ kya dalaa.
45-46 O kii ba tu mɔ-
akasɛbo mɔ, o kyingi mɔmɔ,
ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ san
fɛ dɛ fɛ kya kyoola? Owi mɔ
gi fo. Kon ne ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo mɛ laa nyɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ ne. Fɛ' kerɛ. Ɔbono ɔ laa
kyu me wɔra mɔmɔ-abaa dɔ
mɔ ne n kya ba faa. Fɛ' koso
de a' gyangara mɔ.”

Mɛ Keda Yesu

47 Yesu san ɔ kya tɔngɛ
mɔ, Gyudasɛ, Yesu akasɛbo
gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko, gi ba
nfono. Sakpii belɛ buu mɔ,
mɛ dɛ nki de nkpotii. Mɛ lii
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ
sɛnsɛ mɔ asɛ.
48 Gyudasɛ ɔbono ɔ laa kyu
Yesu ɔ kya wɔra abelɛnsɛ
mɔ abaa dɔ gɛnen mɔ gi
wolaa tɔgɛ sa sakpii mɔ yɛɛ,
“Ɔbono fɛ wu nɛ faala mɔ da
mɔ gya-gya mɔ, mɔ ne; fɛ'
keda mɔ.”
49 Imɔso mɛ kpaa fo nno
mɔ, gɛsintin mɔ, Gyudasɛ gi
naa kpe Yesu asɛ, ɔ terɛ mɔ
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ,” ne ɔ faala
mɔ da mɔ gya-gya.
50 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔnyen, ilaa ibono fo ba de
fo' baa wɔra mɔ, wɔra.” Ɔ

tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, sakpii mɔ
dɔ asa mɛ lii keda Yesu.
51 Nfono mɔ, asa abono mɛ
bo Yesu asɛ mɔ dɔ ɔko gi
loorɛ mɔ-gɛki lɛɛ, ne ɔ ŋɛɛlɛ
dega ɔko giso fuɛ. Dega mɔ
wura ne n gyɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu.
52 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Kiiri gɛki mɔ wɔra gɛmɔ-
gifɔrɔ dɔ. Abono mɛ kya kɔ
de nki mɔ, nki lɛwu ne mɛ
kya wu'.
53 Fɛ nyi yɛɛ maŋ taalɛ
saawo terɛ me-sɛ Wu-
rubuaarɛ de ɔ' baa kpaa
me? Fɛɛ nɛ saawo terɛ mɔ
mɔ, ayaa adɛ so mɔ, ɔ laa
sun mɔ-isɔɔ akpen afonɛɛ-
afonɛɛ de mɛ' kpelegɛ baa
kpaa me.
54 Ne fɛɛ mɛ baa kpaa me
mɔ, nnɛ ne i laa nyɛ kyena
de Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ ilaa? I bo mɔ-
ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ i kaaborɛ
gɛnen ilaa idɛ i' ba me so.”
55 Mɛ bo nno mɔ, Yesu gi
taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, “I gyɛ
yɛɛ n gyɛ oyu nyɛnyɛn daa
ne fɛ kyu nki de nkpotii baa
keda me faa? N kya kpaa
kyena Wurubuaarɛ ɔson
obu gikpaara mɔ so gɛkɛ
kamaasɛ n kya nyiile asa
ilaa. I wonɛ so ne fɛŋ keda
me nno?
56 Imɔ idɛ pɛwu i ba me so
faa, i kyena daa de ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
mɔ.” Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ pɛwu mɛ selɛ taa mɔ
yɛgɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Ansi Dɔ

57 Abono mɛ keda Yesu mɔ
mɛ kparɛ mɔ kpe Kayifasɛ
gɛwi. Mɔ ne n gyɛ Gyuda
awura asunbi alɛɛbo gɛmu.
Mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo
de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ
abono mɛ kya gyi asa nbɛlɛ
mɔ mɛ gyan' mɔ-gɛwi.
58 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya
kpe gɛnen mɔ, Piita gi buu
mɔmɔ giyaa-giyaa gɛnen-n
kpaa loo asunbi alɛɛbo gɛmu
mɔ gikpaara mɔ so. Ɔ loo
nno mɔ, ɔ kpaa kyena saarɛ
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
adiibo mɔ dɔ de o' wu ilaa
ibono i laa ba mɔ.
59 Mɛ kya gyi Yesu nbɛlɛ
mɔ, asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de nbɛlɛ agyibo mɔ pɛwu
mɛ laarɛ asa abono mɛ laa
baa kɛɛ abon gyan' Yesu so
de mɛ' nyɛ mɔ mɔɔ mɔ,
60 mɛ mɛŋ nyɛ. Asa sakyɔ
mɛ baa kɛɛ abon gyan' mɔ so
berɛ. Mɛ mɛŋ kii nyɛ abon
abono mɛ laa yelɛ amɔ so de
mɛ' mɔɔ mɔ mɔ. Laalaalogɛ
mɔ asa anyɔ ako mɛ lii yelɛ
61 tɔgɛ yɛɛ, “Ɔnyen baarɛ
gi tɔgɛ yɛɛ ɔ laa taalɛ boori
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
de o' kyu nkɛ nsa kii kyu yii
mɔ.”
62 Nfono mɔ, asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi koso yelɛ ne ɔ
taasɛ Yesu yɛɛ, “Ibono pɛwu
mɛ dɛ ma-a gyan fo so faa,
foŋ bo gɛnɔ lɛɛ?”
63 Yesu mɛŋ tɔgɛ sɛi.
Asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi
kii tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Ilaa
ibono nan baa taasɛ fo faa,
ne foŋ tɔgɛ gɛsintin mɔ,
fo-rɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo nno gɛkpaa-gɛkpaa mɔ
abaa anyɔ. Imɔso fo ne n

gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi
sun fo yɛɛ fo' baa gyi gɛwura
mɔ-adɛ so mɔ? Fo ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ?”
64 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “Fo ne n tɔgɛ. N kya
buu mi-i sa fɛye yɛɛ gɛkaako
mɔ fɛ laa wu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n tɛ
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ
gyisɛ gibaa so, n kya gyi
gɛwura mɔ asɛ, ne nan
kyena Wurubuaarɛ awolɛ so
kpelegɛ ba gɛsinkpan so.”
65 Asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ
gi nu imɔ idɛ mɔ, ɔ biidɛ mɔ-
gɛgbɛ kyadɛ de i' nyiile yɛɛ
ilaa i ba, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Ɔ
dɛ mɔ-nyoro ɔ kya kɛserɛ de
Wurubuaarɛ! Ilaa imɔ ne a
baa a kya laarɛ de a' baa nu
lii mɔ asɛ baa don de idɛ?
Ilaa ibono ɔ tɔgɛ faa, idɛ kon
fɛye gbaa-gbaa fɛ nu de fɛye-
aso.
66 Menɛ nwɔnsa ne fɛ dɛ?”
Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Ɔ
kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.”
67 Nfono mɔ, mɛ too akyɔlɛ
wɔra mɔ-ansi dɔ ne mɛ ŋɛ
ŋɛ mɔ akɔn. Ako mɛ da mɔ
itan,
68 ne mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Fo
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun yɛɛ fo' gyi gɛwura
aye Gyuda awura so mɔ, bii
ɔbono ɔ ŋɛ fo mɔ.”

Piita Gi Sorogɛ Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

69 Piita tɛ gikpaara mɔ so
mɔ, obolonbu ɔko gi baa tu
mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo
kee fo-rɛ Yesu Galelinyen mɔ
ne n naa.”
70 Piita gi sorogɛ mɔmɔ
pɛwu ansi dɔ yɛɛ, “Meŋ nyi
ilaa ibono fo kya tɔgɛ faa so.”
71 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ koso
lii kpe gɛten mɔ gɛbunono.
Obolonbu ɔko kee gi kii wu
mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa abono mɛ
bo nfono mɔ yɛɛ, “Ɔnyen
baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu,
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n naa.”
72 Piita gi ka sa mɔ yɛɛ,
“Meŋ nyi gɛnen ɔnyen
ɔbono!”
73 I kii wɔra ŋmaraa too
mɔ, anyen abono mɛ yelɛ
nfono mɔ mɛ naa ba Piita
asɛ ne mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Gɛsintin
fo tansi fo gyɛ ɔmɔ dɔ ɔko.
Fo-gɛdɛ atɔgɛbi gbaa i kya
nyiile gɛnen.”
74 Nfono mɔ, Piita gi ka
sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ kerɛ
fɛɛ Wurubuaarɛ. Meŋ nyi
ɔnyen ɔbono fɛ darɛ faa.
Nengyene abon ne n' kya kɛɛ
mɔ, me-rɛ Wurubuaarɛ abaa
anyɔ.” Ayaa abono so mɔ,
kyaasɛ gi folɛ.
75 Nfono mɔ Piita gi nyingi
ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ mɔ. Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de
kyaasɛ ɔ' baa folɛ mɔ, fo laa
sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo
mɛŋ nyi me.” Piita gi nyingi
gɛnen mɔ, ɔ lii gikpaara mɔ
so kpaa su gɛnsipɛɛrɛ so.

27

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Ansi Dɔ

1 Nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ abelɛnsɛ
sɛnsɛ abono mɛ kya gyi
nbɛlɛ mɔ pɛwu mɛ da gɛnɔ
gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra de
Yesu ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.

2 Imɔso mɛ ŋminde mɔ, ne
mɛ kparɛ mɔ kyu kpaa wɔra
ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ tɛ sa Rom
wura mɔ abaa dɔ yɛɛ o' gyi
mɔ-nbɛlɛ. Mɛ kya terɛ gɛnen
ɔbelɛnsɛ ɔbono yɛɛ Pilato.

Gyudasɛ Gi Wɔra Mɔ-Nyoro Ɔfɛ

3 Gyudasɛ ɔbono ɔ yɛgɛ
Yesu akyobo mɛ nyɛ mɔ
mɔ gi nu yɛɛ Yesu laa
wɔra ɔmɔɔsɛ. Imɔso o
nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Gɛnen
so mɔ o kiiri aterenbi abi
oko de saalaa mɔ kperɛ
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ
de mɔmɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ,
4 ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nɛ fɛ ɔnyen ɔbono ɔŋ wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ sa fɛye kaa-
borɛ ɔ kya laarɛ ɔ' nyɛ lɛwu
faa, nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn!"
Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Imɔ
ibono iŋ fɛ aye-giso. Fo-nkon
ilaa ne!"
5 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyu-
dasɛ gi ŋmanyan aterenbi
mɔ too mɔmɔ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
nfono, ne ɔ naa kyon kpaa
wɔra mɔ-nyoro ɔfɛ mɔɔ.
6 Asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ mɛ tɔɔsɛ aterenbi mɔ ne
mɛ tɔgɛ yɛɛ, "Aterenbi adɛ
mɔ, nkalan aterenbi ne. I
lii fɛɛ amɔ ne a kyu sɔɔ
isa ɔbono a laa yɛgɛ de ɔ'
wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ, imɔso iŋ
dɛ ɔkpa yɛɛ a' kyu amɔ kpaa
saarɛ aye-ɔson aterenbi dɔ."
7 Mɔmɔ pɛwu mɛ tɔgɛ
kyule abara yɛɛ mɛ' kyu
gɛnen aterenbi mɔ kpaa
sɔɔ gɛsinkpan gɛbono mɛ
kya terɛ yɛɛ Nlɔbi Ɔpɔrɔbo
Gɛsinkpan mɔ de mɛ' kyu
nno wɔra asafo opuleten.
8 Imɔ idɛ so mɔ, asa
mɛ yela gɛsinkpan gɛbono
ginyen giko yɛɛ Nkalan
Gɛsinkpan. Mɛ san ma-a
terɛ gɛnen ginyen mɔ baa
lii de ndɛ.
9 Imɔ idɛ mɔ i yɛgɛ ilaa
ibono Gyɛrɛmaya gi wolaa
wu tɔgɛ mɔ i wɔra gɛsintin.
Gyɛrɛmaya gi wɔra Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo. Ɔ
tɔgɛ yela yɛɛ,
"Isirale awura mɛ kyule yɛɛ
mɛ laa sɔɔ mɔ aterenbi
boduduusɛ abi oko de
saalaa.
10 Ne mɛ kyu gɛnen aterenbi
mɔ kpaa sɔɔ nlɔbi
ɔpɔrɔbo gɛsinkpan.
Gɛnen ne Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ me yɛɛ n' wɔra
ne."

Ɔbelɛnsɛ Pilato Gi Taasɛ Yesu Ilaa

11 Ɔbelɛnsɛ Pilato kya gyi
Yesu nbɛlɛ mɔ, ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ wura sa
Gyuda awura mɔ?" Ne Yesu
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo-gɛnɔ dɔ
ne i lii."
12 Gɛnɔten gɛbono Gyuda
awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ ten
gyan' Yesu so mɔ berɛ, Yesu
mɛŋ tɔgɛ sɛi kyu naa de imɔ
so.
13 Pilato gi kii taasɛ mɔ yɛɛ,
"Foŋ kya nu ilaa ibono pɛwu
mɛ dɛ ma-a gyan' fo so faa?"
14 Yesu mɛŋ baa bugi mɔ-
gɛnɔ tɔgɛ sɛi, imɔso i tansi
dɛ ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnɔ.

Pilato Gi Sa Ɔkpa Yɛɛ Mɛ' Mɔɔ Yesu

15 Gɛsi kamaasɛ Gyuda
awura mɛ laa gyi mɔmɔ-
Lɛwu Gi Sorogɛ Aye So gɛkɛ
belɛ mɔ, Pilato kya kyena tigi
mɔmɔ-asa abono mɛ tii de
obu mɔ dɔ ɔko de kaasɛ ɔ'
nyɛ mɔ-nyoro naa. Gyuda
awura mɔ gbaa-gbaa ne n
kya lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔdɛ ne
mɛ kya laarɛ, ne Pilato kya
tigi mɔ.
16 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ
ɔnyen ɔko tii de obu, mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ [Yesu] Barabasɛ.
Asa sakyɔ mɛ nyi mɔ-ilaa so.
17 Imɔso asa mɛ koola mɛ
yelɛ, ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, "N' tigi anɛ sa fɛye?
[Yesu] Barabasɛ abɛɛ Yesu
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Kirisito mɔ?"
18 Pilato gi wu yɛɛ Yesu ilaa
i bo Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ gɛlaaloo daa so ne mɛ
kyu mɔ bara mɔ.

19 Pilato san ɔ tɛ nbɛlɛ
ogyiten ɔ kya gyi nbɛlɛ mɔ
gɛnen mɔ, mɔ-ka gi sun isa
mɔ asɛ yɛɛ, "Ɔnyen ɔbono
fo kya gyi mɔ-nbɛlɛ faa mɛŋ
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Imɔso
gɛŋ sa fo' wɔra mɔ sɛi. Deeri
gɛnyɛ nɛ kuu oderi wu mɔ,
ne baa lii de ndɛ faa, iŋ gyɛ
me ne n tɛ."
20 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ wolaa
tɔgɛ wɔra sakpii mɔ yɛɛ mɛ'
tɔgɛ Pilato yɛɛ o' tigi daa
Barabasɛ de ɔ' yɛgɛ Yesu ne
ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.
21 Pilato gi kii taasɛ sakpii
mɔ yɛɛ, "Gɛnen asa anyɔ
adɛ dɔ mɔ, anɛ ne fɛ kya
laarɛ yɛɛ n' tigi sa fɛye?"
Mɔmɔ pɛwu mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Barabasɛ."
22 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Pi-
lato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Mɔ,
nnɛ ne n' wɔra Yesu ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Kirisito
mɔ?" Nfono mɔ asa mɔ
pɛwu mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Da
mɔ aŋanbi mada de oyii de
o' wu'!"
23 Ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, "De i' wonɛ? Menɛ
ilaa nyɛnyɛn ne ɔ wɔra?"
Nfono mɔ, mɛ lɔrɔ kpen ken-
ken daa yɛɛ, "Da mɔ aŋanbi
mada de oyii de o' wu'!"
24 Pilato gi wu yɛɛ ɔ buɛɛlɛ
sakpii mɔ kpon. I kya laarɛ
i' bara ikɔ. Gɛnen so mɔ,
o kyu nkyu foro mɔ-abaa
sakpii mɔ ansi dɔ nfono, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛnen
ɔnyen baarɛ lɛwu berɛ, meŋ
nyi mɔ so sɛi. Fɛ' wolaa bii
yɛɛ fɛye ne n yɛgɛ ne ɔ laa
wɔra ɔmɔɔsɛ faa."
25 Sakpii mɔ pɛwu gi
lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Yɛgɛ
mɔ-lɛwu mɔ ɔ' sola daa
aye-rɛ aye-biana de aye-
naanaana!"
26 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, Pilato
gi tigi Barabasɛ sa mɔmɔ, ne
ɔ yɛgɛ asogya mɛ taa Yesu
awulibi ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ'
kyu mɔ naa kpaa da mɔ
aŋanbi mada de oyii de o'
wu'.

Pilato Asogya Mɔ Mɛ Kyɛfoo Yesu

27 Nfono mɔ Pilato asogya
mɔ mɛ kyu Yesu kyu loo
mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten, ne
mɛ terɛ mɔmɔ Rom asogya
gikpen pɛwu ba mɔ asɛ nno.
28 Mɛ luu mɔ-ngbɛ nbono
o suu mɔ ne mɛ kyu giwu-
rakuru kyu gyaabii bun mɔ.

29 Mɛ luo iwe kyu wɔra
fɛɛ wura gɛpɛ kyu bun mɔ-
gimu, ne mɛ kyu oyii tugɛsɛ
kyu wɔra mɔ-gibaa gyisɛ dɔ
fɛɛ ɔ gyɛ daa wura. Mɛ
san mɛ kya gyaabii mɛ kya
ŋmii mɔ mɛ kya koso mɛ kya
faala mɔ yɛɛ, “Gyuda awura
wura! Fo-rɛ gimu dɛnsɛ!”
30 Mɛ kya too akyɔlɛ ma-a
bun mɔ, ne mɛ sɔgɛ oyii
tugɛsɛ mɔ lii mɔ-gibaa dɔ
kiiri taa mɔ-gimu dɔ.
31 Mɛ kyɛfoo Yesu gɛnen ta
mɔ, mɛ maragɛ giwurakuru
mɔ, ne mɛ kiiri mɔ gbaa-
gbaa lɛɛ ngbɛ kyu suu mɔ, ne
mɛ san kparɛ mɔ lii de mɛ'
kpaa da mɔ aŋanbi mada de
oyii de o' wu'.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Lɛwu Oyii So

32 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya lii
ɔsowolɛ mɔ so mɛ' kpaa mɔɔ
mɔ mɔ, mɛ gyangara ɔnyen
ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Simon. Ɔ gyɛ daa Siirinnyen.
Ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola
Yesu lɛwu oyii mɔ.
33 Mɛ naa gɛnen kpaa fo
gɛtɛɛko, mɛ kya terɛ nno
yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ
ne n gyɛ yɛɛ Gimu Giwuye
Gikpalan.)
34 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu
ilaa bololosɛ iko kyu wɔra
nta dɔ ne mɛ kyu sa Yesu; ɔ
da kerɛ mɔ, o kine yɛɛ ɔ maŋ
nun.
35 Mɛ da Yesu aŋanbi
mada de oyii mɔ, ne mɛ yɛ
mɔ-nyoro so atɔ kyu. Mɛ kya
yɛ atɔ mɔ mɔ, mɛ too ilaa iko
kerɛ. Ibono ɔko gi gyi mɔ, o
kyu.
36 Mɛ yɛ atɔ mɔ ta mɔ, mɛ
san sii mɛ tɛ mɛ kya dii mɔ.
37 Ilaa ibono so mɛ da mɔ
aŋanbi oyii so gɛnen mɔ i
mada mɔ-amu so yɛɛ,

YESU, GYUDA AWURA
WURA MƆ NE.

38 Mɛ da iyu inyɔ iko kee
aŋanbi lɛwu iyii so fɛɛ Yesu-
lɛɛ mɔ. Ɔko bo de Yesu gyisɛ
gibaa so ne ɔko, mɔ, bo de
mɔ-benɛ so.
39 Yesu kyɔlɛ oyii mɔ so
gɛnen mɔ, asa abono mɛ kya
kyon de nfono mɔ mɛ kya
tugi mɔ inosun, ne mɛ kya
saalɛ mɔ yɛɛ,
40 “Fo ne yɛɛ fo laa boori
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
de fo' kyu nkɛ nsa kii yii
mɔ mɔ? Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro!
Nengyene fo ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ gɛsintin
mɔ, kpelegɛ lii lɛwu oyii mɔ
so de a' kerɛ.”
41 Gɛnen kee ne Gyuda
awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de nbara
aŋmarasɛbo mɔ de mɔmɔ
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ yoole
mɔ ne. Mɛ kya tɔgɛ
42 yɛɛ, “Mɔ ne n mɔlɛgɛ
asa. Ɔ maŋ taalɛ mɔlɛgɛ mɔ-
nyoro. Iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ
Isirale awura wura mɔ? O'
kii kpelegɛ oyii baarɛ so de
a' sɔɔ mɔ gyi!
43 Mɔ ne yɛɛ ɔ gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ. Mɔ ne
n kya ka gyan' Wurubuaarɛ
so. Imɔso nengyene Wu-
rubuaarɛ kya laarɛ mɔ-ilaa
mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ kon de a'
kerɛ!”
44 Ne iyu ibono mɛ da
mɔmɔ-rɛ Yesu aŋanbi mɔ
kee mɛ saalɛ mɔ gɛnen.

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

45 I fo owi ken-ken gerɛ-
gerɛ mɔ, i wɔra gibiri sirim
gɛnen gɛsinkpan mɔ pɛwu
so kaaborɛ owi gbaasɛ.
46 Gɛnen owi gbaasɛ ɔbono
dɔ mɔ, Yesu gi kpen ken-
ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ,
“Ilayi, Ilayi, lama sabaki-
tani?” (Imɔ gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ, “Me-Wurubuaarɛ,
me-Wurubuaarɛ, i wonɛ ne
fo lɛɛ ansi taa me yɛgɛ
gɛnen?”)
47 Asa abono mɛ yelɛ nno
mɔ ako mɛ nu mɔ asɛ ne mɛ
tɔgɛ yɛɛ, “Ɔ kya terɛ Oloobu
Ilaagya!”
48 Nfono mɔ, ɔko gi selɛ
kyu taatɔ dufu-dufu ɔko kyu
kpaa nyise wɔra mɔmɔ-nta
bonyansɛ nko dɔ, ne o kyu
de gɛyabii diirɛ kpe Yesu
gɛnɔ asɛ yɛɛ ɔ' kyogyoo.
49 Abono mɛ yelɛ nno mɔ
ako mɛ tɔgɛ sa kaasɛ mɔ yɛɛ,
“Yelɛ de a' kerɛ yɛɛ Ilaagya
laa lii Wurubuaarɛ dɔ baa
mɔlɛgɛ mɔ?”
50 Yesu gi kii kpen ken-ken
ne ɔ lɛɛ ɔŋɛ.
51 Nfono mɔ gikuru gibono
gi tii Wurubuaarɛ tudɔ-lɛɛ
obu belɛ mɔ gi kyan ginyɔ
lii soso baa yii gɛsɛ kyim.
Gɛsinkpan gɛ gyigisi, ne
afolɛ a boori-boori.
52 Nkyan nbono gi bo afolɛ
dɔ mɔ gi bugi-bugi ne asa
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ
sakyɔ mɛ kyingi lii ibuni dɔ,
53 ne mɛ lii nkyan mɔ
dɔ. Yesu gi kyingi mɔ,
imɔ gɛmara mɔ, gɛnen
ibuni ibono mɛ naa baa loo
Gyɛrusalem ɔsowolɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela
sa mɔ-ɔson mɔ, ne mɛ lɛɛ
mɔmɔ-nyoro gɛwi nyiile asa
sakyɔ.
54 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ
mɔ-rɛ asogya sɛnsɛ abono
mɛ kya dii Yesu mɔ mɛ wu
gɛsinkpan gigyigisibi mɔ de
ilaa ibono i wɔra-wɔra nfono
mɔ, i tansi dɛ ɔmɔ-gɛnɔ ne i
wɔra ɔmɔ gifuu, ne mɛ tɔgɛ
yɛɛ, “Gɛsintin, ɔnyen baarɛ
tansi ɔ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-
bi!”
55 Akyii sakyɔ abono
mɛ buu Yesu lii Galeli ba
Gyɛrusalem mɛ kya kpaa mɔ
mɔ kee mɛ bo nno. Mɛ yelɛ
gɛta-gɛta wu ilaa idɛ pɛwu.
56 Gɛnen akyii abono dɔ
ako ne n gyɛ Mariya Ma-
gadalakyii mɔ, de Mariya,
Gyeemesi de Gyosɛfo mɔmɔ-
nyi, de Sɛbedi mɔ-ka ɔbono
ɔ korogɛ Yesu akasɛbo anyɔ
ako mɔ.

Yesu Gipule

57 I baa wɔra gɛdɔɔdɛ mɔ,
aterenbi wura ɔko gi ba. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ
gyɛ daa Arimatiyanyen, ne ɔ
sɔɔ Yesu gyi.
58 O kpe Pilato asɛ ne ɔ
kpaa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ laa kpaa
saga Yesu gibuni mɔ lii lɛwu
oyii mɔ so kyu kpaa pule.
Pilato gi sa mɔ ɔkpa.
59 Imɔso Gyosɛfo gi kpaa
saga Yesu gibuni mɔ. O kyu
gikɛlɛlɛ kyabi-kyabi kyu mili
Yesu gibuni mɔ,
60 ne o kyu kpaa pule mɔ
Gyosɛfo gbaa-gbaa gɛkyan
pobɔrɔ dɔ. Gɛ gyɛ daa
folɛbɔ ɔbono ɔ wolaa yɛgɛ

mɛ logedi yela sa ibuni gipule mɔ. Nno ne o pule Yesu, ne ɔ belen gibui belɛ-belɛ baa tii ɔbɔ mɔ gɛbunono ne ɔ naa.
61 Ɔ kya pule Yesu gɛnen mɔ, Mariya Magadalakyii mɔ de Mariya banban ɔko mɔ mɛ tɛ nno mɔmɔ-ansi a sa de gɛkyan mɔ.

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Yɛgɛ Asogya Mɛ Dii Yesu Gɛkyan Mɔ

62 Gɛkaabono Yesu gi wu' mɔ gɛ gyɛ gɛkɛ gɛbono Gyuda awura mɛ kya baala nyoro ma-a gyoo mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ. Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de Farasii gikpen mɔ dɔ asa mɛ kpaa gyan' Pilato asɛ.
63 Mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a kya nyingi yɛɛ nkɛ nbono gɛnen ɔbonbo mɔ tɛ de ansi mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, 'Nɛ wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ Wurubuaarɛ laa kyingi me lii ibuni dɔ.'
64 Imɔso sa fo-asogya gɛnɔ yɛɛ mɛ' kpaa dii mɔ-gɛkyan mɔ dandan kaaborɛ nkɛ nsa mɔ gi' lɔɔ gyan'. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ laa naa kpaa yuuri mɔ-gibuni mɔ de mɛ' kyu naa mɛ kya kɛɛ abon yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Gɛnen gɛmara-gɛmara abon abono a laa wɔra nyɛnyɛn don abono mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ gbaa-gbaa tɛ de ansi ne ɔ kɛɛ mɔ."
65 Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Yo, nan sa fɛye asogya gikpen de mɛ' kpaa dii gɛkyan mɔ sa fɛye. Fɛye, mɔ, fɛ' kpaa wɔra ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa taalɛ mɔ de ɔko ɔŋ sa ɔ' nyɛ kpaa yii folɛbɔ mɔ."
66 Pilato gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ koso lii, ne mɛ kyon kpe gɛkyan mɔ gɛten. Mɛ kpaa wɔra adawo ako kyu daasɛ folɛbɔ mɔ. Ne mɛ san yɛgɛ asogya mɔ mɛ' yelɛ nno mɛ kya dii.

28

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Gɛkɛ kyoolasɛ mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, i gyɛ Kosida. Imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, Mariya Magadalakyii de Mariya nyɔsɛ mɔ mɛ kpe de mɛ' kpaa kerɛ Yesu gɛkyan mɔ.
2 Nfono mɔ, gɛsinkpan gɛ gyigisi ibono i wɔra ɔlon. Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi kpelegɛ lii soso baa belen gibui belɛ gibono gi tii folɛbɔ mɔ gɛbunono mɔ yela nkan, ne ɔ dii ɔ tɛ gimɔ so.
3 Ɔsɔɔ mɔ kya ŋɛlegi fɛɛ nyangbon gi wiisɛɛ, ne mɔilaa ibono o suu mɔ i fuuli parɛ-parɛ fɛɛ okurufɛpuu.
4 Asogya abono mɛ kya dii gɛkyan mɔ mɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ mɔ, i tansi wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ kya seli faa gyin-gyin. Ne mɛ lii tɔrɔ gɛsinkpan, mɛ dɛ fɛɛ mɛ wu' daa.
5 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa akyii mɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. Iŋ gyɛ Yesu ɔbono mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ ne fɛ kya laarɛ?
6 Ɔŋ baa ɔ bo gɛrɛnaa. O kyingi lii ibuni dɔ fɛɛ

gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ fɛye mɔ. Fɛ' baa kerɛ nfono nkana mɔ-gibuni mɔ gi dɛ mɔ.
7 Fɛ' kii belen kpaa tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ o kyingi
lii ibuni dɔ. Fɛ' tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ ɔ laa gyangbara
mɔmɔ kpe Galeli. Nno ne mɛ
laa kii wu mɔ. Mɔ-ɔkalan
ɔbono ɔ sa me yɛɛ n' tɔgɛ
fɛye mɔ ne."
8 Imɔso akyii mɔ mɛ nu
mɔ, mɛ selɛ belen lii gɛkyan
mɔ gɛten de mɛ' kpaa tɔgɛ
ɔkalan mɔ sa Yesu akasɛbo
mɔ. Mɛ kya kpe mɔ, ɔkon
belɛ bɔla mɔmɔ-asen dɔ, ne
i kii koso i bo mɔmɔ-gifuu.
9 Mɛ baa kerɛ mɔ, Yesu ne!
Mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ gyan', ne ɔ
faala mɔmɔ. Nfono mɔ, mɛ
tu sindi mɔ. Mɛ ŋmii keda
mɔ-ayaa dɔ ne mɛ yen mɔ.
10 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gi-
fuu! Fɛ' kpaa tɔgɛ sa me-
akasɛbo, mɔmɔ abono mɛ dɛ
fɛɛ me-tedɛana mɔ, yɛɛ mɛ'
kpe Galeli. Nno ne mɛ laa
wu me."

Asogya Mɔ Mɛ Kpaa Buu Sa Abelɛnsɛ Mɔ Yɛɛ Yesu Gi Kyingi

11 Akyii mɔ mɛ kya kpe
mɔ, asogya abono mɛ kya dii
Yesu gɛkyan mɔ dɔ ako mɛ
koso kpe nten dɔ kpaa buu
ilaa ibono i tu ɔmɔ gɛkyan
mɔ gidii mɔ dɔ mɔ pɛwu sa
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ.
12 Abelɛnsɛ mɔ mɛ
nu gɛnen mɔ, mɔmɔ-rɛ
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ
kpaa gyan', ne mɛ da gɛdɛ
gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra ne
Yesu gikyingi mɔ i maŋ nyɛ
lii gɛwi mɔ. Mɛ da gɛdɛ
gɛnen mɔ, mɛ kyu aterenbi
belɛ kyu sa asogya mɔ yɛɛ,
13 "Fɛ' sɔɔ de fɛ' naa tɔgɛ
sa asa yɛɛ gɛnyɛ fɛ dɛ mɔ,
Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa
yuuri mɔ-gibuni mɔ koso.
14 Nengyene ilaa idɛ i kpaa
nu Ɔbelɛnsɛ Pilato mɔ, aye
ne nan buɛɛlɛ mɔ de ɔŋ sa
o' kyu ilaa nyɛnyɛn iko kyu
wɔra fɛye."
15 Gɛsintin mɔ, asogya mɔ
mɛ sɔɔ aterenbi mɔ, ne mɛ
san mɛ naa mɛ kya tɔgɛ
gɛnen ilaa ibono ma-a sa
asa. Gɛnen ilaa idɛ i gbigi
mɔmɔ Gyuda awura mɔ dɔ
ne mɛ san mɛ kya tɔgɛ imɔ
baa lii de ndɛ.

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasɛbo Mɔ Gika Laalaalogɛsɛ

16 Yesu akasɛbo gudu ɔko
mɔ mɛ kpe Galeli mɔ, mɛ
kyon kpe gibii gibono so
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ mɛ'
kpaa gyan' mɔ.
17 Mɛ wu Yesu mɔ, mɛ ŋmii
mɔ ne mɛ yen mɔ. Mɔmɔ
ako berɛ, i wɔra mɔmɔ fɛɛ i
mɛŋ gyɛ Yesu gbaa-gbaa ne.
18 Yesu gi tu sindi mɔmɔ,
ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-
sɛ Wurubuaarɛ gi kyu soso
de gɛsinkpan so ɔlon ka-
maasɛ kyu wɔra me-abaa dɔ.
19 Imɔso fɛ' kpaa yɛgɛ
gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi pɛwu mɛ' bingiri me-
akasɛbo de fɛ' kyu aye-
sɛ Wurubuaarɛ ginyen, de
me, mɔ-bi mɔ ginyen, de
mɔ-Oduduu mɔ ginyen kyu
gyere gɛnen asa abono
Wurubuaarɛ sagyere,

20 de fɛ' nyiile mɔmɔ
yɛɛ mɛ' wɔra ilaa kamaasɛ
ibono nɛ ka sa fɛye yɛɛ fɛ'
wɔra mɔ. N bo fɛye asɛ
aberɛ kamaasɛ dɔ kpaa lii
owi ɔbono gɛsinkpan so
gɛkyena gɛ laa yela ɔkara
mɔ.”

Maako
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Kyu Lii Yesu So Mɔ

Gyɔn Gi Tɔgɛ Asa Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Yesu

1 Ɔkalan konkonsɛ kyu lii
Yesu Kirisito, Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ so giyiigɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ,
2-3 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa
mɔ-bi mɔ yɛɛ ɔ laa yɛgɛ mɔ
de ɔ' ba gɛsinkpan so. O kii
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Pɛi ne fo laa kpe mɔ,
nan sun ɔko de ɔ' gyang-
bara kpaa tɔgɛ sa asa
yɛɛ
mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-gɛkyena
dɔ gyoo fo.
Nengyene o kpe mɔ, asa
mɛ laa nu mɔ-gigyɛbi'
gipen dɔ,
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ,
'Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ
gyoo Wurubuaarɛ
de ɔ' nyɛ naa de ɔkpa
ntintin ba fɛye asɛ.' "

Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ sa mɔ-bi mɔ gɛnen mɔ,
ɔ yɛgɛ mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo
Isaya gi wolaa wu imɔ ne mɛ
ŋmarasɛ imɔ yela ɔwolɛ dɔ,
4 ne gɛnen ilaa ibono i ba
gɛsintin. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ gi sun ɔnyen
ɔko mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Gyɔn yɛɛ ɔ' gyangbara mɔ-
bi mɔ. Gyɔn gi kpe gipen dɔ
ɔ kya gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere. Ɔ kya tɔgɛ ɔ sa
asa yɛɛ, "Fɛ' nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ lii fɛye-
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛ
wɔra gɛnen mɔ, nan gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere de
i' nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
fɛye."
5 Gɛsintin mɔ asa sakyɔ
mɛ kya lii ma-a lii Gyudiya
gɛsinkpan so de Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so mɛ kya ba Gyɔn
asɛ gipen mɔ dɔ. Mɛ kya
kpe mɛ kya tɔgɛ mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra
mɔ, ne Gyɔn kya gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere
Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
6 Gyɔn gɛgbɛ suusɛ mɔ, mɛ
kyu daa gɛkpatitii ifuu kyu
luo gɛmɔ, ne o kyu gɛbuɛ
ɔwolɛ wɔra liide. Mɔ-ilaa
gyisɛ ne n gyɛ nkpenfuree
nko oyuduu de ŋmasan.
7 Gyɔn ilaa tɔgɛsɛ dɔ mɔ,
ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa asa yɛɛ,
"Me-gɛmara mɔ, ɔko laa ba.
Ɔ don me ilaa kamaasɛ dɔ.
Fɛɛ n' ba gɛsɛ de n' kyu mɔ-
ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa
mɔ gbaa mɔ, meŋ fo.
8 Me, n dɛ daa nkyu n
kya gyere fɛye Wurubuaarɛ
sagyere. Mɔ, ɔbono ɔ don
me mɔ berɛ, Wurubuaarɛ
Oduduu ne ɔ laa kyu gyere
fɛye."

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

9 Gɛnen nkɛ nbono Gyɔn
kya gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ ne Yesu gi lii
Nasarɛtɛ ɔsowolɛ Galeli
gɛsinkpan so ba Gyɔn
asɛ. Ne Gyɔn gi gyere

mɔ Wurubuaarɛ sagyere Gyɔɔdan ɔbon dɔ.
10 Yesu gi kpɛ lii nkyu
mɔ dɔ dii gyan gigengen so
mɔ, o wu Wurubuaarɛ dɔ
i kya bugi, ne Wurubuaarɛ
Oduduu gi kpelegɛ lii nno fɛɛ
bonbuɛ baa gyan mɔ so.
11 Ne Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
lii soso yɛɛ, “Fo gyɛ me-bi.
Fo-ilaa i bo me-gisen dɔ. Fo
kya gyi me-ginsi.”

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Gi Soo Yesu Idoo

12 Ayaa abono so mɔ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi
yɛgɛ Yesu gi kpe gipen mɔ
dɔ.
13 Ɔ kyena gipen mɔ dɔ nkɛ
ikue-inyɔ. Ɔ bo nno mɔ, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi
baa soo mɔ idoo kerɛ yɛɛ ɔ
laa nyɛ mɔ de o' nu mɔ asɛ?
Ɔ mɛŋ kii nyɛ mɔ. Aberɛ
abono mɔ, ɔko mɛŋ bo Yesu
asɛ nno, ifɛ dɔ nbuɛ wolɛ.
Ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ
kpaa kerɛ mɔ so.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo Gyangbarasɛ

14 I baa fo aberɛ ako dɔ
mɔ, mɛ keda Gyɔn tii de obu.
Imɔ gɛmara mɔ Yesu gi baa
kpe Galeli gɛsinkpan so ɔ
naa ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ ɔ sa
asa.
15 Mɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ dɔ
mɔ, ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Nkɛ
nbono Wurubuaarɛ gi yela
mɔ gi fo. Idɛ kon ne
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi a laa ba asa dɔ ne.
Imɔso fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ
de fɛ' kyɛɛgɛ de fɛ' sɔɔ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ gyi.”
16 Yesu naa Galeli ɔbon gi-
gengen mɔ so, ɔ baa kerɛ mɔ,
iken alɛɛbo ako ne, Simon
mɔ-rɛ mɔ-tedɛ Andiru. Mɛ
kya too asɛwu.
17 O wu mɔmɔ gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' baa
wɔra me-akasɛbo. Nɛ wu
yɛɛ nkana fɛ gyɛ iken alɛɛbo.
Nperɛ nan yɛgɛ de fɛ' san
laarɛ daa asa de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.”
18 Ayaa abono so mɔ, mɛ
taa mɔmɔ-asɛwu mɔ yɛgɛ,
ne mɛ naa buu mɔ.
19 Ɔ naa kpe ansi dɔ
ŋmaraa mɔ, o wu Gyeemesi
mɔ-rɛ mɔ-tedɛ Gyɔn, Sɛbedi
mɔ-biana, mɛ tɛ gikolii dɔ,
mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-asɛwu.
20 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ
mɔmɔ kee yɛɛ mɛ' baa
buu mɔ de mɛ' wɔra mɔ-
akasɛbo. Ne gɛsintin mɔ, mɛ
taa mɔmɔ-sɛ Sɛbedi de mɔ-
gɛsun awɔrabo yɛgɛ, ne mɛ
naa buu Yesu.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

21 Yesu mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ
naa kpaa loo Kapɛɛniyon.
Mɛ bo nno mɔ, mɔmɔ-gɛkɛ
kyoolasɛ gɛ fo. Asa mɛ kpaa
gyan mɔmɔ-gikyangbon dɔ,
ne Yesu gi nyiile mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ ilaa nno.
22 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ i
kya dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. I lii fɛɛ
mɛ nu mɔ-anyiilebi mɔ, mɛ
wolaa wu yɛɛ Wurubuaarɛ
ne n sa mɔ mɔ-ilaa nyiilesɛ
pɛi ne ɔ kya nyiile gɛnen.

I mɛŋ gyɛ gɛnen ne mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya nyiile ilaa ne.

23 Ɔnyen ɔko bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ dɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ so. Ɔnyen mɔ gi kpɛ wu Yesu mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono i tɛ mɔ so mɔ i tɔgɛ ken-ken taasɛ Yesu yɛɛ,

24 "Yesu, Nasarɛtɛnyen, menɛ ne fo kya laarɛ aye asɛ? Fo ba de fo' baa nyida aye ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi mɔ abɛɛ?" Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i kii tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "N nyi isa ɔbono fo Yesu fo gyɛ. Fo ne n gyɛ gisen fufuli wura ɔbono fo-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ."

25 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ, "Bun fo-gɛnɔ so de fo' koso lii ɔnyen baarɛ so, n kerɛ fo faa."

26 Gɛsintin mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i saawo ken-ken kuu ɔnyen mɔ da gɛsɛ, i kya gbebi mɔ, pɛi ne i koso lii ɔnyen mɔ so.

27 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra asa abono mɛ bo nno mɔ pɛwu giyan. Mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ilaa ne idɛ? Ilaa pobɔrɔ iko mɔ ne? Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi a bo gya! Ilaa nyɛnyɛn oduduu gbaa i kya nu mɔ asɛ!"

28 Nfono mɔ, ilaa ibono Yesu kya wɔra mɔ i nu gyan' de Galeli gɛsinkpan gɛbono so pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Sakyɔ

29 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpɛ lii gikyangbon mɔ dɔ mɔ, Simon mɔ-rɛ Andiru mɛ kyu Yesu kpe mɔmɔ-gɛwi. Gyeemesi mɔ-rɛ Gyɔn kee mɛ buu mɔmɔ kpe.

30 Simon mɔ-saa kyiisɛ kya lɔ ɔkyagyii, ɔ dɛ gifengen so. Imɔso Yesu gi loo mɔmɔ-gikpaara so mɔ, mɛ buu sa mɔ yɛɛ ɔkyii mɔ kya lɔ.

31 Yesu gi loo ɔkyii mɔ asɛ, ne ɔ keda mɔ-gibaa dɔ kosorɛ mɔ kyena. Nfono mɔ ɔkyii mɔ nyoro mɔ gi taa mɔ yɛgɛ, ne ɔ koso kii taalɛ keda mɔmɔ-gisafo.

32 Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛdɔɔdɛ owi gi tɔrɔ mɔ, asa mɛ kyu alɔbo bara Yesu yɛɛ ɔ' kyɛ mɔmɔ. Ne ako, mɔ, mɛ kyu abono ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ i tɛ mɔmɔ so mɔ ba yɛɛ Yesu ɔ' kosorɛ imɔ lii asa mɔ so.

33 Ɔsowolɛ ɔbono so asa pɛwu mɛ ba Yesu asɛ nfono. Mɛ yelɛ gikpaara mɔ so sindi obu mɔ gibunono.

34 Ne Yesu gi kyɛ asa alɔbi kpɛi-kpɛi gikyɔ ne ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so kee gikyɔ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i nyi Yesu, imɔso Yesu mɛŋ sa imɔ ɔkpa de i' nyɛ tɔngɛ.

Yesu Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Galeli

35 I kya laarɛ i' fo gibaadiikɛ mɔ, Yesu gi koso lii kpe nfono ɔko mɛŋ bo mɔ ne ɔ kpaa dalaa sa Wurubuaarɛ.

36 Simon mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɛ naa ma-a laarɛ Yesu.

37 Mɛ wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Ɔkamaasɛ kya
laarɛ fo-gɛten.”
38 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “A' kpe gɛten
banban isowolɛ ibono i sindi
gɛrɛ mɔ de n' nyɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ ilaa sa imɔ so
awura kee. Imɔso ne nɛ ba.”
39 Gɛsintin ɔ naa gyan de
Galeli isowolɛ mɔ so. Ɔ naa
mɔ, ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ilaa mɔmɔ-akyangbon dɔ ne
ɔ kya kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so.

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

40 Okononbu ɔko gi ba
Yesu asɛ baa ŋmii mɔ-
ayaa dɔ ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ,
“Nengyene i gyɛ fo-gɛlaarɛ
dɔ mɔ, fo laa taalɛ kyɛ me.”
41 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-
ilaa i wɔra Yesu ayen. Imɔso
Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa kpaa
yii mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “I gyɛ
me-gɛlaarɛ. Fo-gilɔ mɔ gi'
ta.”
42 Gɛsintin mɔ, ayaa abono
so mɔ, gilɔ mɔ gi ta.
43 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ
mɔ, ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Naa fo
kya kpe.” Ne o kii ka mɔ yɛɛ,
44 “Gɛŋ sa fo' tɔgɛ sa
ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me ne n
kyɛ fo. Naa kpaa wɔra
nbara ilaa ibono Mosisi gi
yela sa okononbu kamaasɛ
ɔbono mɔ-gilɔ gi ta mɔ. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ fo laa kperɛ
fo-nyoro kpaa nyiile Wu-
rubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo de
ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu gyan'.
Ɔ laa wu yɛɛ fo-gilɔ mɔ gi
ta de fo' kyu fo-afaala sa
mɔ de o' kyu lɛɛ asunbi sa
Wurubuaarɛ sa fo. Imɔ ne
nan yɛgɛ asa mɛ' bii yɛɛ fo-
alɔtɔ mɔ a ta.”
45 Ɔnyen mɔ gi kyon mɔ, ɔ
san ɔ naa ɔ kya da imɔ so
gikpengboo ɔ sa asa. Gɛten
kamaasɛ nfono ɔ kpɛ nyɛ ne
ɔ loo mɔ, ɔ kya tɔgɛ imɔ so
ilaa daa. Imɔso i yɛgɛ Yesu
mɛŋ baa nyɛ loo isowolɛ so
tentegelen. I lii fɛɛ asa mɛ
kya ŋmaa mɔ gikyɔ. Ɔ san
ɔ tɛ daa ifɛ dɔ. Imɔ gɛnen
gbaa mɔ, asa mɛ kya lii gɛten
kamaasɛ ba mɔ asɛ ifɛ mɔ dɔ
nno.

2

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

1 Imɔ nkɛ kalɛsɛ gɛmara
mɔ, Yesu gi kii ba
Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. Ne i
nu gyan de ɔsowolɛ mɔ yɛɛ
Yesu gi kii ba; ɔ bo mɔ-gɛten
dɔ.
2 Imɔso asa mɛ baa gyan
mɔ asɛ faa fiye-e. Mɛ gɛnda,
ibono isa mɛŋ baa nyɛ ɔkpa
tu ba gɛbunono asɛ. Ɔ kya
tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ɔ
kya sa mɔmɔ.
3 Mɛ bo nno gɛnen mɔ, asa
ako mɛ kpaa kyu ɔtɛgɛsɛ ɔko
ba mɔ asɛ. Anyen anan ne n
sola mɔ ba.
4 Asa mɛ nyaakyɔ nno so
mɔ, abono mɛ sola ɔlɔbo mɔ
ba mɔ mɛŋ nyɛ ɔkpa kyu
mɔ loo Yesu asɛ obu mɔ dɔ
de gɛbunono so. Imɔso mɛ
dii obu mɔ soso maragɛ mɔ
de nfono so Yesu yelɛ mɔ
ŋmaraa, ne mɛ kpelegɛrɛ
ɔlɔbo mɔ mɔ-rɛ mɔ-gifengen
loo de ɔmaragɛten mɔ kyu
mɔ yela Yesu asɛ.

5 Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ
mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ
mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ
yɛɛ, “Me-bi, nɛ kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn ibono fo wɔra Wu-
rubuaarɛ mɔ kyu kyɛɛ fo.”

6 Yesu gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ tɛ nno.
Mɛ kya taasɛ mɔmɔ-asen dɔ
yɛɛ,

7 “Ɔkpa ɔmɔ so ne ɔnyen
baarɛ kya tɔgɛ gɛnen? Ɔ
kya tɔngɛ fɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ. Ne iŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ wolɛ mɔ, fo anɛ
ne nan taalɛ kyu ɔko ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra Wu-
rubuaarɛ mɔ kyu kyɛɛ mɔ?”

8 Ayaa abono so mɔ, Yesu
gi bii mɔmɔ-nwɔnsa nbono
mɛ kya sa mɔ, ne ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra so
ne fɛ kya sa gɛnen nwɔnsa
ndɛ?

9 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa
ɔtɛgɛsɛ baarɛ. Giko ne n gyɛ
yɛɛ,

‘Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn
ibono fo wɔra Wu-
rubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.’

Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

‘Koso, puru fo-gifengen de
fo' naa.’

Imɔ inyɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ
ne fɛ laa wu de fɛye-ansi?

10 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ
bii yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu asa
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya
wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ.”

Gɛnen so mɔ, o kisee tɔgɛ
sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ,

11 “N' tɔgɛ sa fo yɛɛ koso,
puru fo-gifengen de fo' naa
kpe gɛwi.”

12 Gɛsintin, ayaa abono so
mɔ, ɔnyen mɔ gi koso ne o
puru mɔ-gifengen, ne ɔ naa
lii asa mɔ dɔ. Ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ bo nfono mɔ gi wu
mɔ mɔ, i wɔra mɔ giyan.
Mɛ san mɛ kya yen Wu-
rubuaarɛ, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ
mɛ mɛŋ ti wu imɔ idɛ ɔnan
gɛkaako kerɛ.

*Yesu Gi Terɛ Lɛfi Yɛɛ Ɔ'
Baa Wɔra Mɔ-Ɔkasɛbo*

13 Yesu gi kii naa kpe ɔbon
mɔ gigengen. Sakpii belɛ
ɔko gi ba mɔ asɛ nno, ne o
nyiile mɔmɔ ilaa.

14 Yesu gi nyiile mɔmɔ ilaa
ta mɔ, ɔ naa ɔ kya kyon mɔ,
o wu Lɛfi, Alefayo mɔ-bi, tɛ
lɛnpoo ɔsɔɔten, ɔ kya sɔɔ
lɛnpoo, ne Yesu gi tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Baa buu me de fo' wɔra
me-ɔkasɛbo.” Ne Lɛfi gi koso
baa buu mɔ.

15 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ
Lɛfi gɛten dɔ ɔ kya gyi mɔ,
lɛnpoo asɔɔbo abono Gyuda
awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa
nyɛnyɛn mɔ de ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo sɛnsɛ sakyɔ mɛ
baa tu mɔmɔ, ne mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ mɛ wɔra abaa gyi
dabɔlɛ. Lɛnpoo asɔɔbo
de ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
abono mɛ buu Yesu mɔ mɛ
nyaakyɔ.

16 Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo abono mɛ gyɛ
Farasii gikpen mɔ dɔ awura
mɔ mɛ wu yɛɛ lɛnpoo
asɔɔbo de ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo mɔmɔ-rɛ Yesu mɛ
kya gyi mɔ, mɛ taasɛ Yesu

akasɛbo mɔ yɛɛ, “Menɛ n
wɔra so ne fɛye-ɔbelɛnsɛ kya
wɔra abaa gyi de gɛnen asa
adɛ?”
17 Yesu gi nu gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔlɔbo tiri ɔkyɛbo
mɔ, gɛnen kee ne ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɛ tiri
me, Yesu, ne. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ bo alanfiya mɔ
ne n tiri ɔkyɛbo. Fɛ' bii yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne nɛ
ba de n' baa tɔgɛ yɛɛ mɛ'
wɔra me-akasɛbo. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ
gyɛ gɛsintin awura mɔ so ne
nɛ ba.”

Asa Ako Mɛ Taasɛ Yesu Ilaa Kyu Lii Nnɔ Ŋminde So

18 Owi ɔko dɔ mɔ, i
ba yɛɛ Gyɔn akasɛbo de
Farasii awura akasɛbo mɛ
kya ŋminde nnɔ. Nfono ne
asa ako mɛ baa taasɛ Yesu
yɛɛ, “Gyɔn akasɛbo mɛ kya
ŋminde nnɔ. Farasii awura
akasɛbo kee mɛ kya ŋminde
nnɔ. Ne menɛ n wɔra ne
fo-lɛɛ akasɛbo mɔ berɛ, mɛŋ
kya ŋminde nnɔ daa?”
19 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ da
mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, “I mɛŋ
gyɛ aberɛ adɛ ne mɛ laa
wɔra gɛnen. I dɛ daa
fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura a kya kpii ɔkyii mɔ.
A' kyu yɛɛ me ne n gyɛ
ɔkyiifɔ mɔ-kuli. Owi ɔbono
me-kyɛmenɛana mɛ ba me
asɛ a san a kya gyi ɔkon mɔ,
i kaaborɛ mɛ' ŋminde nnɔ?
I maŋ sa gɛnen.
20 I laa baa fo owi ɔko mɔ, i
laa puru ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ
lii mɔ-kyɛmenɛana asɛ. Lii
gɛnen owi ɔbono kyu kyon
mɔ, i laa sa de mɛ ŋminde
nnɔ kon.”

Yesu Gi Nyiile Asa Yɛɛ Ɔ Bara Akyenabi Pobɔrɔ

21 Yesu gi kii da mɔmɔ
gikpalɛ kyu nyiile yɛɛ ɔ bara
akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da
gikpalɛ mɔ yɛɛ, “Nengyene
gikuru dedaa gi tɛɛ mɔ, mɛŋ
kya kyu gikuru pobɔrɔ gi-
panan kyu baa tii ɔtɛɛten
mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
gikuru pobɔrɔ mɔ gɛten i laa
kyigi lɛɛ de i' wɔra ɔbɔ belɛ
nyɛ ibono i wolaa tɛɛ mɔ.”
22 A' kii laa ansi kerɛ
gɛnɔɔbono mɛ kya kyu nta
kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ
de a' kerɛ. Ɔko maŋ kyule
kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra
nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa
dɔ. Ɔbono ɔ wɔra gɛnen
mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ.
Nta mɔ gi laa paadɛ nta
ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta
mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ,
mɔ, kee i' nyida. Mɛ kya kyu
nta pobɔrɔ kyu wɔra daa nta
ɔwɔraten iwolɛ pobɔrɔ dɔ.

Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Kyoolasɛ So

23 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ,
Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ naa mɛ kya kpe mɔmɔ-
nten kpesɛ, ne mɛ baa loo
awayu ndɔɔ nko dɔ. Mɛ naa
awayu mɔ dɔ mɛ kya kpe
mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ yii
gɛsɛ mɛ kya kyadɛ awayu
mɔ, mɛ kya fɔlɔgɛ mɛ kya
wɛ.
24 Farasii gikpen mɔ dɔ
awura ako mɛ wu mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ taasɛ Yesu yɛɛ,
“Kerɛ, fo-akasɛbo mɔ mɛ kya

kyadɛ awayu adɛ faa, fo mɛŋ
nyi yɛɛ gɛsun ne mɛ kya
wɔra aye-gɛkɛ kyoolasɛ mɔ
dɔ faa? Aye-nbara giŋ kya sa
ɔkpa gɛnen."
25-26 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛye yɛɛ iŋ dɛ
ɔkpa gɛnen faa mɔ, imɔso
fɛŋ ti kalɛ Wura Deefidi
mɔ-rɛ mɔ-nanboana ilaa
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
kerɛ? Mɛ ŋmarasɛ nno yɛɛ
owi ɔko dɔ mɔ Abiyata gi
wɔra Wurubuaarɛ asunbi
alɛɛbo gɛmu. Abiyata
gɛkyena dɔ mɔ, gɛkɛ gɛko
dɔ mɔ, Wura Deefidi mɔ-rɛ
mɔ-nanboana mɛ kya wu
gɛnsipɛɛrɛ ne akon a dɛ
ɔmɔ. Imɔso ɔ loo Wu-
rubuaarɛ ɔson panpan mɔ
dɔ kpaa puru bodobodo
ɔbono asa mɛ kya kyu bara
Wurubuaarɛ mɔ. Naafo aye-
nbara mɔ giŋ kya sa ɔkpa
fɛɛ fo nyamesɛ giyan fo' nyɛ
gyi gɛnen bodobodo ɔbono,
gɛnen mɔ, Gyuda awura
asunbi alɛɛbo wolɛ. Wura
Deefidi, mɔ, gi gyi bodobodo
mɔ iko ne o kyu iko kee sa
mɔ-nanboana mɔ."
27 Imɔso Yesu gi lɛɛ gɛsɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' nu yɛɛ
Wurubuaarɛ gi yela gɛkɛ ky-
oolasɛ sa daa anyamesɛ. Ɔ
mɛŋ lɛɛ anyamesɛ mɔ sa
gɛkɛ kyoolasɛ.
28 Imɔso me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo
ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ kyoolasɛ
mɔ so."

3

Yesu Gi Kyɛ Gibaa Wusɛ Wura Gɛkɛ Kyoolasɛ

1 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko kee
mɔ Yesu gi kii kpaa loo
Gyuda awura gikyangbon
giko dɔ. Ɔnyen ɔko bo nno,
mɔ-gibaa giko gi wu'.
2 Yesu gi loo nno mɔ,
asa ako mɛ kya dii mɔ
de mɛ' kerɛ yɛɛ ɔ laa kyɛ
gibaa wusɛ wura mɔ abɛɛ?
Nengyene ɔ nyɛ kyɛ mɔ
gɛnen gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono
dɔ mɔ de mɛ' nyɛ kyu mɔ
wɔra nbɛlɛ dɔ yɛɛ ɔ wɔra
gɛsun gɛkɛ kyoolasɛ.
3 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Koso baa
yelɛ asa ansi dɔ gɛrɛ." Ne
ɔnyen mɔ gi naa kpaa yelɛ
ansi dɔ.
4 Nfono ne Yesu gi taasɛ
asa mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne Wu-
rubuaarɛ nbara gi kya nyi-
ile yɛɛ a' wɔra aye-gɛkɛ ky-
oolasɛ dɔ? A' wɔra ilaa
dɛnsɛ abɛɛ a' wɔra ilaa
nyɛnyɛn? A' sɔɔ abara nkpa
abɛɛ a' mɔɔ abara?"
Yesu gi taasɛ mɔmɔ gɛnen
mɔ, asa mɔ mɛŋ tɔgɛ sɛi.
5 Ɔ kerɛ mɔmɔ dɔ pɛwu
gyan. Mɔmɔ-gisoɔlon so mɔ,
i yɛgɛ o kyu ginyadon mɔmɔ
so, ne mɔmɔ-ilaa i kii kisee
wɔra mɔ ayen. Ɔ tɔgɛ sa
ɔnyen gibaa wusɛ wura mɔ
yɛɛ, "Tengɛ fo-gibaa mɔ."
Gɛsintin mɔ ɔ tengɛ gimɔ, ne
gibaa mɔ gi kii kyingi.
6 Nfono mɔ, Farasii awura
mɔ mɛ lii kpaa wu Wura
Hɛrodɛ adɛ, ne mɛ yii gɛsɛ
mɛ kya ŋminde gɛnɔɔbono
mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ.

Sakpii Belɛ Buu Yesu

7-8 Imɔso Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ lii kyon

Galeli ɔbon belɛ mɔ gigen-
gen so. Asa mɛ nu Yesu
ilaa wɔrasɛ so, imɔso sakpii
belɛ gi lii Galeli buu mɔ.
Ne ako kee mɛ lii Gyudiya
de Gyɛrusalem de Idumiya
nsinkpan so. Ako, mɔ, mɛ lii
Gyɔɔdan gɛmara nno so de
Taya de Sidon isowolɛ so ba
mɔ asɛ.
9 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ sakpii mɔ gi
don abaa. Imɔso mɛ' kyu
gikolii ba. Nengyene asa mɛ
laa gɛnda de mɔ gikyɔ mɔ de
ɔ' dii loo gikolii mɔ dɔ.
10 Mɔ-asa gikyɛ so mɔ,
ɔlɔbo kamaasɛ kya laarɛ de
ɔ' kpaa yii mɔ de mɔ-alɔtɔ a'
nyɛ ta.
11 Nengyene asa abono
ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ
mɔmɔ so mɔ mɛ wu Yesu
mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
i kya yɛgɛ asa mɔ mɛ kya
kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ de
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i'
saawo tɔgɛ yɛɛ, "Yesu, fo
ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ."
12 Yesu kya da ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ tii yɛɛ i
mɛŋ' sa i' lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile
asa.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

13 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi
dii kpe gibii giko so, ne ɔ terɛ
asa abono ɔ kya laarɛ mɔ yɛɛ
mɛ' ba mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ,
mɛ kpe,
14 ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa
gudu anyɔ abono mɛ laa
kyena mɔ asɛ de ɔ' kyena ɔ
kya sun mɔmɔ de mɛ' kpaa
tɔgɛ Wurubuaarɛ ilaa sa asa.
15 Ɔ sa mɔmɔ ɔlon de
mɛ' taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi koso asa
so.
16 Gɛnen asa gudu anyɔ
abono ɔ lɛɛ mɔ ɔko ne n
gyɛ Simon. Yesu gi yela mɔ-
ginyen giko yɛɛ Piita.
17 Ako ne n gyɛ Gyeemesi
de mɔ-tedɛ Gyɔn Sɛbedi mɔ-
biana, abono Yesu gi yela
mɔmɔ ayenbi yɛɛ Buwanee-
gyisi. (Buwaneegyisi gɛsɛ ne
n gyɛ yɛɛ "abono mɛ dɛ fɛɛ
nyangbon gigbere mɔ.")
18 Mɛ kya terɛ ako kee
yɛɛ Andiru de Filipo de
Batolomiyu de Matiyu de
Tomaasɛ de Gyeemesi ɔko
kee; Alefayo mɔ-bi, de
Taadiyusɛ,
19 de Simon ɔko kee, ɔbono
ɔŋ kya kyule mɔ-ɔsowolɛ so
mɔ de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ,
ɔbono gɛmara gɛmara ɔ fɛ
Yesu sa mɔ-akyobo mɔ.

Yesu Gi Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

Yesu ɔ baa lii gibii mɔ so
kpe gɛwi mɔ,
20 sakpii gi ti baa bɔla mɔ-
gɛten dɔ ibono i yɛgɛ mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ
mɛŋ kya nyɛ nyoro de mɛ'
kpɛɛ agyudɔ wɔra gɛnɔ.
21 Yesu mɔ-subuana mɛ
kya nu asa mɛ kya tɔngɛ
nkan-nkan yɛɛ, "Yesu mɛŋ
baa ɔ bo gimu. Itɛfaa i kya
pɛɛdɛ mɔ." Imɔso mɛ kpe
mɛ' kpaa keda mɔ lii sakpii
mɔ dɔ de mɛ' baa kerɛ mɔ
so.
22 Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ lii
Gyɛrusalem baa nu yɛɛ

Yesu kya gya ilaa nyɛnyɛn oduduu lii asa so. Gɛnen so mɔ, mɛ kya nyida mɔ-ginyen yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ giyan so ne Yesu kya taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn oduduu koso asa so gɛnen. Ilaa nyɛnyɛn oduduu pɛwu gɛmu mɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ ne n tɛ mɔ so, ɔ kya sa mɔ ɔlon gɛnen.”

23 Yesu gi nu yɛɛ mɛ kya nyida mɔ-ginyen gɛnen mɔ, ɔ terɛ Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ, ne ɔ tɔngɛ sa mɔmɔ akpalɛ dɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu de ilaa nyɛnyɛn oduduu kamaasɛ mɛ gyɛ nyamesɛ kolon. Imɔso ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ maŋ gya mɔ-adɛ koso asa so.

24 Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ' wɔra gɛnen mɔ, i laa wɔra fɛɛ wura mɔ-rɛ mɔ-adɛ ne n kya kɔ de abara. Mɛ kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ maŋ dɛ kpe.

25 Gɛten kolon dɔ asa mɛ yɛ mɔmɔ-nyoro dɔ mɛ kya kɔ de abara mɔ, gɛnen gɛten gɛbono gɛ laa boori.

26 Imɔso nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n kya kɔ de mɔ-adɛ ne mɛŋ bo gɛnɔ kolon mɔ, gɛnen berɛ mɔ, mɔ-gɛwuragyi gɛ maŋ dɛ kpe. Ɔ maŋ baa nyɛ ɔlon asa so.”

27 Ne Yesu gi kii da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ kya dii mɔ-gɛten dɔ atɔ pɛwu dandan. Nnɛ ne fo ɔko fo laa wɔra de fo' loo gɛnen gɛten gɛbono dɔ sɔgɛ ɔnyen mɔ atɔ kyu kyon daa? Gɛnen mɔ, fo taalɛ ŋminde mɔ yela.

28 “N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi kamaasɛ ibono fo nyamesɛ fo laa wɔra mɔ, de asebi kamaasɛ abono fo laa saalɛ Wurubuaarɛ mɔ, i laa sa de Wurubuaarɛ o' kyu kyɛɛ fo.

29 Ibono ɔko laa saalɛ mɔ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɔ berɛ, Wurubuaarɛ maŋ kyu imɔ ibono kyu kyɛɛ mɔ. Gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono berɛ, i laa sii fo kaasɛ mɔ so gɛkpaa.”

30 Nkana Yesu gi nu yɛɛ Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya nyida mɔ-ginyen yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu ne n tɛ mɔ so. Imɔso ne o bugi mɔ-gɛnɔ tɔgɛ ilaa idɛ sa mɔmɔ gɛnen.

Yesu Gi Nyiile Asa Abono Ɔnan Mɛ Gyɛ Mɔ-Subuana Mɔ

31 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-nyi de mɔ-tedɛana mɛ ba mɛ yelɛ nŋmaŋman, ne mɛ sun terɛ mɔ.

32 Sakpii tɛ kyaabɔɔ mɔ. Imɔso sakpii mɔ dɔ ako mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo-nyi de fo-tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu fo.”

33 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Anɛana ne n gyɛ me-nyi de me-tedɛana?”

34 Ɔ kerɛ abono mɛ tɛ kyaabɔɔ mɔ mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Me-nyi de me-tedɛana ne!

35 Isa ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ, mɔ ne n gyɛ me-tedɛ, mɔ ne n

gyɛ me-pikyii, mɔ ne n gyɛ me-nyi.”

4

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

1 Yesu kii ɔ kya nyiile asa ilaa Galeli ɔbon belɛ mɔ gi-gengen so. Asa mɛ kyaabɔɔ mɔ faa fiye-e. Imɔso ɔ dii loo gikolii dɔ ɔ gyan nkyu so, yɛgɛ asa mɔ mɛ san mɛ yelɛ gigengen, mɛ kya nu mɔ asɛ.

2 O nyiile mɔmɔ ilaa gikyɔ akpalɛ dɔ. Ɔ kya nyiile mɔmɔ ilaa ɔ kya kpe mɔ, ɔ baa tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,

3 “Fɛ' nu gikpalɛ gibono nan baa da faa. Dɔɔbo ɔko gi kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe ndɔɔ kpaa ŋmadɛ ayu.

4 Ɔ kya ŋmadɛ mɔ, amɔ ako a tɔrɔ ɔkpa dɔ ne nbuii mɛ tɔɔsɛ amɔ gyi.

5 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ kpandan so. Amɔ abono a kpaala kɔrɔ. I kya nyiile yɛɛ isɛ mɔ i bo kpandan mɔ so mɔ iŋ kyɔ,

6 imɔso ayu mɔ a mɛŋ nyɛ de amɔ-ilin i' loo gɛsɛ. Owi gi dii mɔ, a wiili ne a wu'.

7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ. Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ kee i kɔrɔ koso gɛɛlɛ amɔ, ne a mɛŋ nyɛ da amu de a' wɔra abi.

8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so. Amɔ berɛ, a kɔrɔ, ne a sen da amu kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi amɔ mɔ, ɔ nyɛ abono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, amɔ ako oko de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ ikue-inun.”

9 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.”

Yesu Gi Lɛɛ Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ Sa Mɔ-Akasɛbo Mɔ

10 I san Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ de asa kalɛsɛ ako mɔ, mɛ taasɛ mɔ akpalɛ mɔ gɛsɛ.

11 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye ne n gyɛ abono Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ ilaa boduduusɛ nyiile. Asɛnsɛ mɔ berɛ, mɛ laa nu ilaa kamaasɛ daa akpalɛ dɔ

12 de i' nyɛ kyena de ilaa ibono i bo Wurubuaarɛ ɔwolɛ mɔ agyɛbi dɔ mɔ. I bo nno yɛɛ,

‘Mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ ilaa,
mɛ maŋ kii wu sɛi;
Mɛ laa kpɛ mɛ kya nu
ilaa, mɛ maŋ kii nu
ilaa gɛsɛ.
Nkana mɛ nyɛ nu ilaa gɛsɛ
mɔ,
mɛ laa naa kii ba Wu-
rubuaarɛ asɛ
de Wurubuaarɛ o' kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ mɔmɔ.’ ”

13 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛŋ nu gikpalɛ gidɛ gɛsɛ? Gidɛ ne fɛŋ nu gɛsɛ faa, nnɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ' nu akpalɛ sɛnsɛ gɛsɛ?” Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

14 “Ayu abono dɔɔbo mɔ gi ŋmadɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ agyɛbi.

15 Asa ako mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ mɔ. Asa abono mɔ, mɛ kpɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ayaa abono so mɔ, ilaa

nyɛnyɛn pɛwu gɛmu kya baa lɛɛ agyɛbi mɔ lii mɔmɔ-nwɔnsa dɔ.
16-17 Gɛnen kee ne asa ako mɔ mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a tɔrɔ kpandan so, ne amɔ-ilin i mɛŋ nyɛ isɛ loo gɛsɛ mɔ. Gɛnen asa mɔ mɛ dɛ daa fɛɛ nbokyu. Mɛ kpɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, mɛ kya sɔɔ amɔ de ɔkon. Ɔgɛnda ɔko gi kpɛ tu mɔmɔ abɛɛ asa mɛ kpɛ ka mɔmɔ-ansi kyu lii agyɛbi mɔ so mɔ, fɛ laa kerɛ mɔ, mɛ kya luu nyoro.
18 Asa ako mɔ, mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ. Nengyene mɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ,
19 gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili, de nkyoola, de ilaa kpɛikpɛi kamaasɛ gilaarɛ i kya gyi mɔmɔ-gimu. Imɔso i kya gɛɛlɛ agyɛbi abono mɛ nu mɔ, ne mɛŋ baa ma-a taalɛ wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
20 Asa ako mɔ, mɛ dɛ fɛɛ ayu abono a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so mɔ. Mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, de mɛ' nu gɛsɛ wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono dɔɔbo mɔ gi nyɛ ayu abono ɔnan o kyu ŋmadɛ mɔ, ako gikpadɔ oko de saalaa, ako ikue-isa, ne ako mɔ gikpadɔ ikue-inun mɔ."

Yesu Gi Kii Da Akpalɛ Ako

21 Yesu san ɔ kya nyiile ɔmɔ ilaa mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela kyu loo obu dɔ de o' kyu fɛɛ gɛlɔbi baala bun mɔ so, abɛɛ o' kyu wɔra npa gɛsɛ. Ɔ laa kyu mɔ gyan' daa nfono i laa wu asa mɔ.
22 I lii fɛɛ sɛi mɛŋ bo no i bo ɔbɔ dɔ yɛɛ i maŋ lii gifuli, abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i maŋ lii gɛwi.
23 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu."
24 Ne Yesu yɛɛ, "Ilaa ibono fɛ nu mɔ, fɛ' kerɛ imɔ dɔ dɔɔdan. Kaala ɔbono fɛ laa kyu kaala mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-ɔnan kaala sa fɛye kee de o' kii too fɛye.
25 Ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ɔ laa nyɛ nu too, ne ɔbono ɔŋ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ."
26 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ a dɛ fɛɛ ilaa duusɛ. Dɔɔbo kya kpaa ŋmadɛ fɛɛ ayu de ɔ' naa ba gɛwi mɔ.
27 Gɛnyɛ de gɛpɛ, ɔ dɛ-o, ɔ kerɛ-o, gɛnɔɔbono ayu mɔ a kya kɔrɔ de a' sen mɔ, ɔ mɛŋ nyi.
28 Gɛsinkpan mɔ gbaa-gbaa ne n kya yɛgɛ ne ayu mɔ a kya kɔrɔ amɔ-gibaa so. A kɔrɔ mɔ de a' baa da itɔ. A da itɔ mɔ de a' boori wɔra abi de a' pɛɛrɛ.
29 A pɛɛrɛ mɔ, dɔɔbo mɔ mɛŋ baa ɔ waala nkɛ. Ɔ kya loo amɔ dɔ gikɛbi daa. I kya nyiile yɛɛ ayu mɔ akɛbiberɛ a fo."

Maasadɛ Gibi Gikpalɛ

30 O kii taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Nnɛ ne a laa tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ

akyenabi mɔ a dɛ? Menɛ gikpalɛ ne a laa kyu kɛserɛ ne?
31 Gɛnɔɔbono gɛnen akyenabi abono a kya yɛlegɛ asa dɔ mɔ i dɛ fɛɛ Maasadɛ giponfɛ ilaa. Pɛi ne fo laa duu gimɔ mɔ, gibi mɔ gi kerɛ faa ŋini-ŋini. Aponfɛ abi dɔ pɛwu mɔ, gimɔ ne mɛŋ kiirɛ.
32 Nengyene fo kyu gimɔ duu ne gi kɔrɔ mɔ, gi kya wɔra giponfɛ belɛ don giponfɛ kamaasɛ. Gi kya baba ngyalenbi kiirɛsɛ de nbuii gi' taalɛ luo asisaa kyena gimɔ-oyuli dɔ."
33 Akpalɛ gikyɔ fafaanan so-o ne Yesu gi kyu tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa mɔmɔ, gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ nu gɛsɛ mɔ.
34 Ɔŋ tɔngɛ de mɔmɔ yɛɛ ɔ mɛŋ da gikpalɛ. Nengyene i san mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ wolɛ mɔ, ɔ kya lɛɛ ilaa kamaasɛ gɛsɛ sa mɔmɔ.

Yesu Gi Yɛgɛ Afuu Belɛ A Taa Gida Yɛgɛ

35-36 Gɛnen gɛkaabono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ san mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "A' fara kpe gibenbɛ." Ne gɛsintin mɔ, akasɛbo mɔ mɛ palɛ Yesu de gikolii mɔ lii nfono kyon taa asa mɔ yɛgɛ. Akolii ako kee a buu mɔmɔ.
37-38 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu tɛ gikolii mɔ gɛmara. Ɔ dɛ ginsi gidɛ, o sin gɛputu. Nfono mɔ afuu belɛ ako a tigi, a kya da ginyadon so. A kya yɛgɛ nkyu mɔ gi kya loo gikolii mɔ dɔ. I wɔra mɔmɔ gifuu, ne mɛ da Yesu kyingi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ a' sii faa, iŋ fɛ fogiso?"
39 Yesu gi kyingi, ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ, de nkyu mɔ, mɔ, gi' wɔra bɔyin. Gɛsintin mɔ, afuu mɔ a tɔrɔ ne ilaa kamaasɛ i sii faa kurun.
40 Ne ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "I wonɛ so ne fɛ gyɛ afuubo gɛnen? Fɛŋ kya sɔɔ me gyi?"
41 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu ilaa ibono ɔ wɔra gɛnen mɔ, i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ ne i wɔra mɔmɔ gifuu, mɛ san ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ nyamesɛ ɔnan ne? Kerɛ, afuu de nkyu gbaa gi kya nu mɔ-gɛdɛ."

5

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ fara ɔbon belɛ mɔ kpe gibenbɛ giko so Gerigasa gɛsinkpan so.
2 Yesu gi kpɛ lii gikolii mɔ dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi da lii ibuni opuleten ba de ɔ' baa gyangara mɔ.

Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i tɛ gɛnen ɔnyen ɔbono sɔ.
3 Ibuni opuleten mɔ nno ne ɔnyen mɔ tɛ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i tɛ mɔ so mɔ so mɔ i yɛgɛ ɔko mɛŋ baa ɔ kya taalɛ ŋminde mɔ yela. Ba-a fo ne n kine fo kyu agbangbaran, fo maŋ taalɛ.

4 Gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ
mɔ, asa mɛ da mɔ abaa de
ayaa ilaran de ipan. Fɛɛ mɛ
da mɔ ilaran de ipan gɛnen
mɔ, ɔ kya wolaa gbaa-gbaa
imɔ. Ɔ bo ɔlon gikyɔ ibono
ɔko mɛŋ kya taalɛ mɔ.
5 Gɛnyɛ de gɛpɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya
yɛgɛ ɔnyen mɔ kya saawo
ken-ken, ɔ kya kpen ibuni
opuleten mɔ de abii so. I
san mɔ, ɔ dɛ abui ɔ kya ten
mɔ-nyoro giyan-giyan.

6 Gɛnen ɔnyen baarɛ gi wu
Yesu koo-koo ne ɔ selɛ kpaa
ŋmii Yesu ayaa dɔ.
7-8 Nfono ne Yesu gi ka
sa ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
yɛɛ i' koso lii ɔnyen mɔ so
ɔ kerɛ imɔ faa. Yesu gi
ka sa imɔ gɛnen mɔ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i yɛgɛ
ɔnyen mɔ gi kpen ken-ken
taasɛ Yesu yɛɛ, “Me-rɛ fo
menɛ asɛ, Yesu, Gitɔbelɛ mɔ
mɔ-bi? N dɛ Wurubuaarɛ
ginyen n kya kolɛ fo, gɛŋ
wɔra me awɔrɔfɔɔ.”

9 Yesu gi taasɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ yɛɛ,
“Mɛ kya terɛ fo-ginyen yɛɛ
menɛ?”
10 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ i lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Mɛ kya
terɛ me yɛɛ Sakpii, i kya
nyiile yɛɛ a kyɔ.” Nfono ne
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ
ɔnyen mɔ so mɔ i kpɛ i kya
dɛ Yesu giserɛ i kya kolɛ mɔ
yɛɛ ɔ mɛŋ' sa ɔ' gya imɔ lii
gɛnen gɛsinkpan gɛbono so.

11 Aberɛ abono mɔ, akuuri
gikpen belɛ giko gi yelɛ gibii
mɔ alan dɔ nno mɛ kya gyi.

12 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so mɔ i kolɛ
Yesu yɛɛ ɔ' yɛgɛ imɔ i' nyɛ
kpe kpaa kyena akuuri mɔ
so.
13 Imɔso Yesu gi sa imɔ
ɔkpa, ne i koso lii ɔnyen mɔ
so kpaa kyena akuuri mɔ so.
Akuuri mɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ
laa wɔra fɛɛ nwɛ oko. Mɔmɔ
pɛwu mɛ selɛ kpelegɛ de
gibii mɔ kpaa loo ɔbon belɛ
mɔ dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi
mɔmɔ.
14 Anyen abono mɛ kya
kerɛ akuuri mɔ so mɔ, mɛ
selɛ kpe nten dɔ de ndɔɔana
dɔ mɛ kya tɔgɛ ilaa ibono i
ba mɔmɔ-akuuri mɔ so mɔ
ma-a sa asa nno. Ne asa mɔ
mɛ lii kpaa kerɛ.
15 Mɛ ba Yesu asɛ mɔ, mɛ
wu ɔnyen mɔ nkana ilaa
nyɛnyɛn oduduu gikpen mɔ
gi tɛ mɔ so mɔ, o bun gikuru
ɔ tɛ Yesu asɛ. Ɔ nyɛ mɔ-
ginyamesɛ gɛwɔnsa. I wɔra
asa mɔ gifuu ne i dɛ mɔmɔ-
gɛnɔ.
16 Abono mɛ yelɛ nfono ne
mɛ wu ilaa kamaasɛ mɔ mɛ
buu ilaa ibono i wɔra ɔnyen
mɔ de ilaa ibono i wɔra aku-
uri mɔ sa asa abono mɛ selɛ
baa tu ɔmɔ mɔ.
17 Asa abono mɛ tɛ gɛnen
gɛsinkpan mɔ so mɔ mɛ
kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-
gɛsinkpan so.
18 Yesu kya dii ɔ loo gikolii
dɔ mɔ, ɔnyen ɔbono nkana
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i tɛ
mɔ so mɔ gi kolɛ mɔ yɛɛ ɔ'
yɛgɛ de ɔ' baa buu mɔ.
19 Yesu mɔ mɛŋ kyule sa
mɔ. Ɔ tɔgɛ mɔ daa yɛɛ ɔ'
naa kpe gɛwi de ɔ' kpaa tɔgɛ
sa mɔ-adɛ ilaa gbaa' ibono

Wurubuaarɛ gi wɔra sa mɔ mɔ de gɛnɔɔbono o su mɔ gitolon mɔ.

20 Imɔso ɔnyen mɔ gi naa kyon gɛsinkpan gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ Isowolɛ Gudu mɔ so. Ɔ kpaa tɔgɛ ilaa ibono pɛwu Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ. Asa mɛ nu mɔ, i wɔra mɔmɔ giyan.

Yesu Gi Kyingi Gɛbii Kyiisɛ Gɛko Ne Ɔ Kyɛ Ɔlɔbo Ɔko

21 Yesu gi kyu gikolii mɔ kii fara kpe ɔbon belɛ mɔ gibenbɛ giko so. O kpe mɔ, asa sakyɔ mɛ ba gigengen mɔ so nno baa kyaabɔɔ mɔ faa fina-a.

22 Nfono mɔ ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyarasɛ. Ɔ gyɛ Gyuda awura gikyangbon akerɛbo mɔ dɔ ɔko.

Gyarasɛ gi wu Yesu mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ

23 ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' gyan mɔ giwoo. Mɔ-bi kyiisɛ pii ɔko kya lɔ, ɔ kya laarɛ de o' wu. Imɔso ɔ' kpaa kyu mɔ-abaa gyan gɛbii mɔ so de ɔ' kyɛ mɔ de ɔ' nyɛ nkpa.

24 Yesu gi kyule ne o buu ɔnyen mɔ mɛ kya kpe ɔnyen mɔ gɛwi.

Mɛ kya kpe mɔ, asa abono mɛ buu mɔmɔ mɔ mɛ nyaakyɔ, mɛ kya gɛnda de abara. Imɔso mɛ dɛ mɔmɔ-nyoro ma-a kpiidɛ de mɔ.

25 Mɛŋ ti taa loo ɔnyen mɔ gɛwi mɔ, ɔkyii ɔko bo sakpii mɔ dɔ i kya da de mɔ. I kya da de mɔ faa, imɔ nsi gudu nnyɔ ne.

26 O kpe-kpe alɔtɔ akyɛbo asɛ, ne o wu ɔlaa mɔmɔ-abaa dɔ gikyɔ. Iŋ lɛɛ mɔ, i kya kii lɔrɔ kine daa. Ɔ nyida mɔ-aterenbi abono ɔ bo mɔ pɛwu, iŋ taa wɔra sɛi.

27-28 O nu Yesu so mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Me-gibaa gi taa kpɛ nyɛ yii mɔ-gɛgbɛ mɔ, n nyi ibono i laa kyɛ me." Ɔkyii mɔ gi buu Yesu gɛmara gɛmara baa loo sakpii mɔ dɔ lii kpaa yii Yesu gɛgbɛ.

29 Ayaa abono so mɔ, ibono i kya da de ɔkyii mɔ mɔ, i ten. Gɛnɔɔbono i tɛɛ mɔ-nyoro dɔ mɔ, i yɛgɛ ɔ bii yɛɛ mɔ-gilɔ mɔ gi ta.

30 Nfono mɔ, Yesu gi dɛsɛ yɛɛ mɔ-oduduu gi wɔra ilaa iko, ne o kisee kerɛ asa mɔ dɔ, ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Anɛ ne n yii me-gɛgbɛ mɔ?"

31 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ mɔ mɛ kisee taasɛ mɔ yɛɛ, "Ne aye asa kpatakperɛ abono a kya gɛnda de abara faa, i wonɛ so ne fo kya taasɛ yɛɛ ɔko gi yii fo?"

32 Yesu gi kisee ɔ kya kerɛ de o' wu ɔkolon ɔbono o yii mɔ-gɛgbɛ mɔ.

33 Ɔkyii mɔ nyi ilaa ibono i wɔra mɔ-nyoro dɔ so mɔ, ɔ lii kpaa ŋmii Yesu ansi dɔ, ɔ kya seli gyin-gyin. I wɔra mɔ gifuu, ne ɔ tɔgɛ ilaa ibono i ba mɔ pɛwu gɛsintin sa Yesu.

34 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ ta mɔ ne Yesu yɛɛ, "Me-bi, gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne n kyɛ fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli. Fo-nyoro gi' tɔrɔ fo."

35 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya
tɔngɛ ɔ kya sa ɔkyii mɔ mɔ,
ako mɛ lii Gyarasɛ gɛwi ba.
Gyarasɛ ne n gyɛ gikyang-
bon ɔkerɛbo ɔbono ɔ kolɛ
Yesu yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ-bi
sa mɔ mɔ. Mɛ baa tɔgɛ
Gyarasɛ yɛɛ, "Fo-bi mɔ gi
wu'. Menɛ so ne fo ba fi-i
nyala ɔbelɛnsɛ mɔ?"
36 Yesu gi nu ɔkalan
ɔbono mɛ baa tɔgɛ Ɔbelɛnsɛ
Gyarasɛ mɔ, o kisee tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' selɛ
gifuu. Fo berɛ, kpɛ sɔɔ me
gyi daa."
37 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
ɔ gya asa mɔ pɛwu. Ɔŋ
baa yɛgɛ mɛ buu mɔ baa too
de Piita, Gyeemesi, de Gyɔn,
Gyeemesi mɔ-tedɛ.
38 Mɛ naa kpaa loo
ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ mɔ,
ɔlanba ne. Asa mɛ dɛ osulon
mɛ yelɛ.
39 Yesu gi loo nno mɔ,
ɔ taasɛ yɛɛ, "Menɛ ɔlanba
de osulon ne fɛ dɛ fɛ yelɛ
gɛnen? Gɛbii mɔ gɛŋ wu', gɛ
dɛ daa."
40 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu
mɔ ŋmasɛ daa. Nfono mɔ ɔ
gya asa mɔ lii gɛten mɔ dɔ,
ne i san gɛbii mɔ mɔ-sɛ de
mɔ-nyi de mɔ-akasɛbo asa'
abono mɛ buu mɔ mɔ, ne
o kyu mɔmɔ loo obu mɔ dɔ
nfono obuni mɔ dɛ mɔ.
41 Ɔ keda gɛbii mɔ gibaa
dɔ, ne ɔ tɔgɛ de mɔ-gɛdɛ dɔ
yɛɛ, "Talita kum!" ("Talita
kum" gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
"Gɛbolonbubii, koso.")
42 Ayaa abono so mɔ, gɛbii
kyiisɛ mɔ gɛ koso gɛ naa. I
dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ kyɔde.
Gɛbii kyiisɛ mɔ gɛ gyi nsi
gudu nnyɔ gɛnen owi ɔbono.
43 Ne Yesu gi ka sa mɔmɔ
yɛɛ mɛŋ' sa mɛ' tɔgɛ imɔ sa
ɔko-rɛ ɔko. Ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ mɛ' laarɛ ilaa iko
sa gɛbii mɔ de gɛ' gyi.

6

Yesu Gɛwi Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Mɔ Abaa Anyɔ

1 Yesu gi lii gɛnen ɔsowolɛ
ɔbono so kpe mɔ-gɛwi. Mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ kpe.
2 I fo gɛkɛ kyoolasɛ mɔ,
Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya nyiile
asa ilaa mɔmɔ-gikyangbon
dɔ. Asa abono mɛ bo nno
mɔ mɛ nyaakyɔ. Mɛ nu mɔ-
ilaa nyiilesɛ mɔ, i dɛ mɔmɔ-
gɛnɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Fonɛ ne ɔdɛ gi nyɛ imɔ
idɛ pɛwu lii? Fonɛ ne ɔ nyɛ
ɔlaako ginyi gidɛ lii? Nnɛ so
nnɛ so ne ɔ kya nyɛ wɔra
amunale ilaa gɛnen?
3 Iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ
kaafenta mɔ? Iŋ gyɛ mɔ-nyi
ne n gyɛ Mariya? Iŋ gyɛ mɔ-
tedɛana ne n gyɛ Gyeemesi,
Gyosɛfo, Gyudasɛ de Simon?
Iŋ gyɛ aye-rɛ mɔ-pikyiiana
ne n tɛ gɛrɛ?" Yesu mɛŋ
gyɛ isafo sa mɔmɔ so mɔ, mɛ
mɛŋ kyule nu mɔ asɛ.
4 Yesu gi wu gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo kya
gyi ginsi gɛten kamaasɛ,
gɛnen mɔ, mɔ-gɛwi, mɔ
gbaa-gbaa gɛten dɔ de mɔ-
subuana asɛ wolɛ."
5 Yesu mɛŋ taalɛ wɔra
amunale ilaa ibono i kya dɛ

gɛnɔ mɔ nfono. O kyu mɔ-abaa gyan daa alɔbo kalɛsɛ ako so ne ɔ kyɛ mɔmɔ.
6 I dɛ Yesu gɛnɔ yɛɛ asa mɔ mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi.

Yesu Gi Sun Mɔ-Akasɛbo Gudu Anyɔ Mɔ

Yesu gi lii nno mɔ, ɔ naa de isowolɛ ibono i sindi nfono mɔ ɔ kya nyiile mɔmɔ Wurubuaarɛ agyɛbi.
7 Ɔ terɛ mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ, ne o sun mɔmɔ yɛɛ mɛ' naa anyɔ-anyɔ kpe isowolɛ so, ne ɔ sa mɔmɔ ɔlon de mɛ' taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi koso asa so.
8 Ɔ ka sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ kya kpe faa, fɛŋ sa fɛ' puru sɛi-sɛi keda baa too de fɛye-iyii tugɛsɛ. Fɛŋ sa fɛ' puru agyudɔ keda. Fɛ mɛŋ' keda atɔ ɔwɔraten. Fɛ mɛŋ' puru aterenbi wɔra fɛye-igo ibɔ dɔ.
9 Fɛŋ' sa fɛ' suu ngbɛ nnyɔ. Ayaawolɛ berɛ fɛ' wɔra."
10 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛten gɛbono dɔ fɛ loo mɔ, fɛ' kyena nno kaaborɛ fɛ laa lii ɔsowolɛ ɔbono so.
11 Nengyene fɛ loo ɔsowolɛ ɔko so ne nno asa mɛ kine mɛ mɛŋ bugi ansi dɛ fɛye abɛɛ mɛ mɛŋ nu fɛye asɛ mɔ, fɛ lii ɔsowolɛ mɔ so mɔ, fɛ' kpiisi fɛye-ayaa isɛ yela mɔmɔ. Imɔ ne nan lɛɛ nyiile asa yɛɛ mɛ kine Wurubuaarɛ ɔkalan faa mɔ, gisobiidɛ gi dɛ gi gyoo mɔmɔ."
12 Gɛsintin mɔ, Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ kyon kpaa tɔgɛ sa asa yɛɛ mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
13 Mɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi gikyɔ ibono i tɛ asa so mɔ, ne mɛ kyu nfɔ nko kyu nyaa alɔbo sakyɔ, ne mɔmɔ-alɔtɔ a ta.

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Gyɔn Gi Nyɛ Lɛwu Mɔ

14 Wura Hɛrodɛ kee gi nu Yesu ilaa wɔrasɛ mɔ so. I kya nyiile yɛɛ Yesu ginyen gi nu gyan de gɛten kamaasɛ. Ako yɛɛ, "Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne. O kyingi lii ibuni dɔ daa so ne ɔ nyɛ ɔlon ɔ kya wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i kya dɛ gɛnɔ gɛnen faa."
15 Ako mɔ mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ, "Kuaa. Oloobu Ilaagya ne n kii ba." Abanban mɔ yɛɛ, "Ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo fɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo adedaabo mɔ ɔko."
16 Wura Hɛrodɛ gi nu Yesu ilaa mɔ mɔ, mɔ-lɛɛ ibono ɔ kya tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ, "Gyɔn ɔbono nɛ yɛgɛ mɛ ten mɔ-gimu mɔ ne n kii kyingi faa."
17 Gɛnɔɔbono i ba ne Wura Hɛrodɛ gi yɛgɛ mɛ' ten Gyɔn gimu mɔ ne n gyɛ yɛɛ, wura mɔ mɔ-tedɛ Filipo gi dena ɔkyii ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Hɛrodiyasɛ, ne Wura Hɛrodɛ gi sɔgɛ ɔkyii mɔ kyu dena.
18 Gyɔn mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ kya tɔgɛ wura mɔ yɛɛ, "Fo sɔgɛ fo-tedɛ mɔ-ka faa, iŋ boran. Iŋ dɛ ɔkpa gɛnen."

19 Ɔkyii mɔ gi nu yɛɛ
Gyɔn kya kyɔɔlɛ mɔ-rɛ wura
mɔ gɛdena mɔ mɔ, ɔ sɔɔ
ginyadon de Gyɔn. Imɔso
mɔ-kuli wura mɔ gi kpaa
keda Gyɔn ŋminde tii de
obu. Ɔkyii mɔ gi laarɛ fɛɛ
mɛ' mɔɔ mɔ; oŋ kii nyɛ.
20 I kya nyiile yɛɛ wura
mɔ nyi yɛɛ Gyɔn gi lɔrɔ
mɔ-nyoro yela ne ɔ kya
gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ.
Imɔso ɔ selɛ mɔ, ne ɔ mɛŋ
yɛgɛ de mɛ' mɔɔ mɔ. Ɔ kya
kyena nu Gyɔn agyɛbi tɔgɛsɛ
mɔ, mɔ-gɛwɔnsa dɔ iŋ kya
kyena mɔ ɔkpa kolon. I kii
i dɛ mɔ agyɛbi mɔ ginu.

21 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Wura
Hɛrodɛ kya gyi mɔ-gɛkɛ ko-
rogɛsɛ gɛsi. Imɔso ɔ da gibaa
terɛ mɔ-abelɛnsɛ de mɔ-
asogya abelɛnsɛ de Galeli
abelɛnsɛ gbaa'gbaa yɛɛ mɛ'
baa gyi gɛkɛ mɔ kpaa mɔ.
Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ i
bugi ɔkpa sa Hɛrodiyasɛ de
ɔ' nyɛ Gyɔn mɔɔ.

22 Asa mɔ mɛ gyan mɛ kya
gyi gɛkɛ belɛ mɔ, Hɛrodiyasɛ
mɔ-bi obolonbu ɔko gi lii
kyaa tala asa mɔ ansi. Mɔ-
gɛkyaa mɔ gɛ wɔra Wura
Hɛrodɛ mɔ-rɛ mɔ-asafo mɔ
ɔbolɛ gikyɔ. Imɔso ɔ ka
sa obolonbu mɔ yɛɛ, "Ilaa
kamaasɛ ibono fo kya laarɛ
mɔ, tɔgɛ me, nan kyu sa fo."
23 O kii ka sa obolonbu mɔ
yɛɛ, "Nengyene fo taasɛ me
ne meŋ nyɛ sa fo mɔ, nɛ tɔrɔ
ntan. Ba-a me-gɛsinkpan
mɔ de gɛmɔ-asa mɔ gibaafon
pɛwu ne fo kya laarɛ mɔ,
nan kyu sa fo."
24 Obolonbu mɔ gi lii kpaa
taasɛ mɔ-nyi yɛɛ, "Menɛ ne
n' tɔgɛ wura mɔ yɛɛ ɔ' sa
me?" Ne mɔ-nyi yɛɛ, "Tɔgɛ
mɔ yɛɛ Gyɔn ɔbono ɔ gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ
gimu ne fo kya laarɛ."
25 Ayaa abono so mɔ,
obolonbu mɔ gi selɛ kpaa
tɔgɛ wura mɔ yɛɛ, "N
kya laarɛ daa Gyɔn ɔbono
ɔ gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ gimu tangalan
dɔ ayaa adɛ so."
26 Obolonbu mɔ gi taasɛ
gɛnen mɔ, i yɛgɛ Wura
Hɛrodɛ gisen dɔ i nyida mɔ.
Ɔ ti ka ntan abelɛnsɛ mɔ ansi
dɔ so mɔ, mɔ, iŋ kya sa mɔ
gikine.
27 Imɔso ayaa abono so
mɔ, o sun mɔ-nten amuana
mɔ dɔ ɔko yɛɛ ɔ' kpaa kyu
Gyɔn gimu ba, ne ɔ kpaa ten
mɔ-gimu nfono o tii de obu
mɔ,
28 ne o kyu gimɔ taga tan-
galan dɔ kyu bara obolonbu
mɔ, ne obolonbu mɔ gi kyu
kperɛ mɔ-nyi.
29 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu
gɛnen mɔ, mɛ kpaa kyu mɔ-
gibuni mɔ kyu kpaa pule.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Ɔko Agyudɔ

30 Yesu akasɛbo mɔ mɛ lii
nfono o sun mɔmɔ mɔ ba
mɔ, mɛ baa buu ilaa ibono
mɛ wɔra mɔ de ibono mɛ
nyiile mɔ pɛwu sa mɔ.
31 Mɛ ba mɔ, asa mɛ kpɛ
ma-a dii ma-a kpelegɛ mɔmɔ
so. Imɔso i yɛgɛ mɛŋ kya
nyɛ nyoro de mɛ' gyi gbaa.
Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa

mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' koso de aye-
wolɛ a' kpe nfono asa mɛŋ
tɛ mɔ de fɛ' nyɛ kyoola
ŋmaraa.”
32 Ne gɛsintin mɔ, mɛ dii
loo mɔmɔ-gikolii dɔ ne mɛ
kyon nfono asa mɛŋ bo mɔ.

33 Mɛ kya kpe mɔ, asa
sakyɔ mɛ wu mɔmɔ bii.
Imɔso mɛ kuu ɔnangya lii
isowolɛ mɔ pɛwu so kyu de
gigengen so, ne mɛ gyang-
bara kpaa gyoo mɔmɔ.
34 Yesu gi lii gikolii mɔ
dɔ yelɛ gigengen mɔ, o wu
sakpii belɛ-belɛ ti ɔ yelɛ. O
wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ-
ilaa i wɔra mɔ ayen, i lii fɛɛ
mɛ dɛ fɛɛ isandɛ ibono mɛŋ
bo ɔkparɛbo. Ne o nyiile
mɔmɔ ilaa gikyɔ.
35 Ɔ kya nyiile asa mɔ ilaa
ɔ kya kpe mɔ, owi kya ta.
Imɔso mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
kpaa tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Nfono a
bo faa, i gyɛ daa ifɛ nsana,
ne owi kya ta.
36 Imɔso lɛɛ asa mɔ ɔkpa
de mɛ' naa kpe isowolɛ de
ndɔɔana nbono gi sindi gɛrɛ
mɔ de mɛ' kpaa nyɛ agyudɔ
sɔɔ gyi.”

37 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' sa mɔmɔ
ilaa iko de mɛ' gyi.” Yesu
akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, “A' kyu aterenbi belɛ
kyu kpaa sɔɔ bodobodo bara
asa adɛ de mɛ' gyi?”
38 Nfono ne Yesu gi
taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Ibodobodo ifonɛ ne fɛ bo?
Fɛ' kpaa kerɛ de fɛ' baa buu
sa me.” Mɛ kpaa kerɛ, ne
mɛ baa buu sa mɔ yɛɛ, “A
bo daa ibodobodo inun de
iken inyɔ.”
39 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
yɛɛ asa mɔ pɛwu mɛ' kpe-
legɛ kyena ifɛ bonboli mɔ so
akpen-akpen.
40 Gɛsintin mɔ, mɛ kyena
ifɛ mɔ so akpen ako dɔ,
ikue inun-inun, de akpen
ako mɔ dɔ, ikue-inyɔ de
saalaa-saalaa.
41 Mɛ kyena gɛnen mɔ,
Yesu gi puru ibodobodo inun
mɔ de iken inyɔ mɔ, ne ɔ
diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso, o
kyu afaala sa Wurubuaarɛ,
ne ɔ gbaa ibodobodo mɔ dɔ
ne o kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ
de mɛ' kyu sa asa mɔ. Ɔ yɛ
iken inyɔ mɔ kee sa asa mɔ
pɛwu.
42 Mɔmɔ pɛwu mɛ gyi
kaabo.
43 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
koola-koola bodobodo mɔ de
iken agyisan mɔ pɛwu mɔ, i
bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
44 Anyen abono mɛ saarɛ
asa abono mɛ gyi agyudɔ mɔ
gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ anyen nwɛ
ikue-inyɔ de saalaa.

Yesu Gi Naa Nkyu So, I Mɛŋ Muiinɛ Mɔ Loo

45 Nfono mɔ, Yesu gi yɛgɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ dii loo
gikolii mɔ dɔ de mɛ' gyang-
bara mɔ fara kpe Bɛsayida,
gibenbɛ giko mɔ so de mɔ
mɔ ɔ' lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa de
ɔ' baa tu ɔmɔ.
46 Yesu gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa
ta mɔ, ɔ dii kpe abii dɔ de
ɔ' kpaa dalaa.
47 I kya bun mɔ, i san Yesu
wolɛ gɛsinkpan mɔ so nno
yɛgɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ bo
gikolii mɔ dɔ mɛ gyan nkyu

so mɛ kya kpe. Mɛ ti fo nkyu
mɔ nsansana.
48 Yesu gi wu mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kya yiyɛɛ de gikolii
mɔ nkyu mɔ so. I kya nyiile
yɛɛ afuu a kya da ken-ken
kyu kpe de nfono so mɛ lii
de mɔ. Imɔso i yɛgɛ mɛ kya
palɛ gikolii mɔ mɛ kya kpon.
I baa fo sindi gibaadiikɛ mɔ,
Yesu naa nkyu mɔ so ɔ kya
kpe de mɔmɔ asɛ. Ɔ kerɛ
ansi wɔra fɛɛ ɔ laa kyon
mɔmɔ so.
49 Mɛ wu mɔ ɔ naa nkyu
mɔ so ɔ kya ba mɔ, mɛ nyi
yɛɛ obuni. Mɛ san mɛ kya
saawo.
50 Mɔmɔ pɛwu mɛ wu
mɔ mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-asen.
Ayaa abono so mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' keda
nyoro. Me Yesu ne. Fɛŋ sa
fɛ' selɛ gifuu.”
51 Nfono mɔ ɔ dii loo
mɔmɔ asɛ gikolii mɔ dɔ ne
afuu mɔ a taa gida yɛgɛ.
A taa yɛgɛ gɛnen mɔ, i dɛ
mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ kyɔde.
52 I kya nyiile yɛɛ
gɛnɔɔbono Yesu gi yɛgɛ
ibodobodo mɔ i' ŋan mɔ, mɛ
mɛŋ ti nu imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ iŋ bugi de mɛ' bii
isa ɔbono ɔnan Yesu gyɛ mɔ.

Yesu Gi Kyɛ Alɔbo Gɛnɛsarɛtɛ Gɛsinkpan So

53 Mɛ fara ɔbon belɛ mɔ
lii kpe gibenbɛ giko mɔ so,
Gɛnɛsarɛtɛ gɛsinkpan so, ne
mɛ ŋminde mɔmɔ-gikolii mɔ
kyaga nfono.
54 Mɛ kpɛ mɛ kya lii gikolii
mɔ dɔ mɔ, asa mɛ wu Yesu
bii,
55 imɔso mɛ selɛ gyan de
gɛsinkpan mɔ pɛwu mɛ kya
sola alɔbo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
afengen mɛ dɛ ma-a kpe
nfono mɛ kya nu yɛɛ Yesu bo
mɔ.
56 Gɛten kamaasɛ gɛbono
Yesu gi kpɛ nyɛ loo mɔ,
isowolɛ belɛ-belɛ so-o,
nsowolɛbi so-o, ndɔɔ dɔ-o,
mɛ kya kyu alɔbo kpaa yela
sansana, de mɛ' kolɛ mɔ
yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɛ' yii ba-a mɔ-
gɛgbɛ ginɛbi. Gɛsintin mɔ,
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ nyɛ yii
mɔ-gɛgbɛ mɔ, mɔ-alɔtɔ a kya
ta.

7

Ako Mɛ Kya Penɛ Asa Yɛɛ Mɔmɔ-Nbara Gi Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

1 Farasii gikpen dɔ awura
ako de Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako mɛ lii
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so baa
gyan Yesu asɛ.
2 Nfono mɔ mɛ wu Yesu
akasɛbo ako mɛ tɛ mɛ kya
gyi ibono mɛ mɛŋ foro
mɔmɔ-abaa mɔmɔ Gyuda
awura itiibilaa aforobi de i'
lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ sa mɔmɔ
pɛi de mɛ' lɔɔ gyi.
3 Farasii awura de mɔmɔ
Gyuda awura asɛnsɛ mɔ
pɛwu berɛ mɛ kya wɔra
mɔmɔ-tiibi ilaa wɔrasɛ
ibono mɛ kasɛ lii mɔmɔ-
sɛana asɛ mɔ, imɔso mɛŋ
kya gyi yɛɛ mɛ mɛŋ foro
mɔmɔ-abaa itiibilaa aforobi.
4 Mɔmɔ-ilaa kyosɛ i
nyaakyɔ gikyɔ. Nengyene
ba-a mɛ lii gigya ba mɔ, mɛ
kya kyu nkyu ŋmadɛ mɔmɔ-
nyoro pɛi de mɛ' lɔɔ nyɛ gyi.
Ne mɛ kya kyu nkyu ŋmadɛ
nwɛ, nlɔbi, de ikuruwa de

sɛi ɔŋ' sa ɔ' kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.
5 Imɔso Farasii awura
mɔ de Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ mɛ taasɛ
Yesu yɛɛ, “I wonɛ so ne fo-
akasɛbo mɔ mɛ kya kerɛ
ansi taa aye-itiibilaa mɔ
giwɔra yɛgɛ daa? Imɔ ne
n gyɛ yɛɛ mɛ laa gyi mɔ,
mɛŋ kya foro mɔmɔ-abaa
aye-itiibilaa aforobi mɔ de
sɛi ɔŋ' sa ɔ' kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.”
6 Abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ
Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ
kyu bun mɔmɔ gipuɛɛ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ ɔkalan
ɔbono Isaya gi nu tɔgɛ mɔ
i kyena de fɛye-gikerɛansi
ilaa wɔrasɛ idɛ gɛsintin so.
Isaya gi nu Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ yɛɛ,
‘Ansi so ne me-asa adɛ mɛ
kya lɛɛ me-ginyen;
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ berɛ,
me-rɛ mɔmɔ aŋ bo
gɛsu.
7 Mɛ kya son me daa ansi so
giyan.
I kya nyiile yɛɛ anyamesɛ-
lɛɛ nbara ne mɛ dɛ mɛ
kya penɛ
mɛ kya nyiile asa yɛɛ i
gyɛ me Wurubuaarɛ-
lɛɛ.’
8 Fɛye Farasii awura de
nbara aŋmarasɛbo mɔ, fɛ
too Wurubuaarɛ-lɛɛ nbara
mɔ fuɛ ne fɛ san fɛ kya gyi
daa anyamesɛ-lɛɛ tiibi ilaa
wɔrasɛ mɔ so.”
9 Yesu gi kii tɔgɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Gɛnɔɔbono fɛ nyaa
Wurubuaarɛ nbara mɔ yela
nkan de fɛ' nyɛ sii de fɛye
anyamesɛ itiibilaa faa mɔ, fɛ
wɔra ilaa ne?
10 Adedaabo owi mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi yela nbara sa
Mosisi yɛɛ o' kyu sa fɛye.
Nbara mɔ nko ne n gyɛ yɛɛ,
‘Buu fo-sɛ de fo-nyi.’
Nko kee ne n gyɛ yɛɛ,
‘Fo ɔbono fo tɔgɛ nnɔ wɔra
fo-sɛ abɛɛ fo-nyi mɔ,
mɛ' mɔɔ fo.’
11 Fɛye Farasii awura de
nbara aŋmarasɛbo adɛ berɛ,
fɛŋ kya gyi nbara ndɛ
so. Ɔko bo no, ɔ laa sɔɔ
ginyadon wɔra mɔ-nyi de
mɔ-sɛ, ɔŋ kya laarɛ mɛ' yii
mɔ-ilaa. Ɔ laa tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, ‘Ilaa ibono n bo ne
nkana nan kyu kpaa fɛye
mɔ, fɛŋ baa nyɛ yii imɔ,
i gyɛ Koriban.’ (Koriban
gyɛ ntan nbono i kya nyiile
yɛɛ nɛ lɔrɔ imɔ yela sa
Wurubuaarɛ.)
12 Ɔ ka Koriban ntan ne
gɛmara o nu mɔ-nyoro gɛsɛ
yɛɛ iŋ boran mɔ, fɛye Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo
de Farasii awura mɔ fɛŋ baa
fa-a yɛgɛ mɔ de ɔ' lɛɛ Ko-
riban ntan mɔ de mɔ-nyi
abɛɛ mɔ-sɛ mɛ' nyɛ yii mɔ-
ilaa.
13 Fɛye-anyamesɛ itiibilaa
idɛ so mɔ, fɛ kya nyaa
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ yela
nkan. Fɛye-itiibilaa idɛ ne fɛ
dɛ fɛ kya nyiile fɛye-biana
baa lii de ndɛ faa. Iŋ gyɛ
yɛɛ Koriban ntan ndɛ wolɛ
gbaa; fɛ kya wɔra imɔ idɛ
ɔnan kee gikyɔ.”

Nyamesɛ Nwɔnsa Ne N Kya Kyɔlesɛ Mɔ-Wurubuaarɛ Ɔson

14 Yesu gi kii terɛ sakpii
ɔbono ɔ bo nfono mɔ ba mɔ

asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye pɛwu fɛ' yela giso de
fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ
15 sɛi mɛŋ bo no i laa
loo nyamesɛ gɛnɔ dɔ de
i' kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ
ɔson. Gɛnen mɔ, ilaa ibono
i kya lii mɔ-gɛnɔ dɔ mɔ
wolɛ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. [
16 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ bo
aso mɔ, o' nu.”]
17 Yesu gi taa sakpii mɔ
yɛgɛ ne ɔ loo gɛten dɔ mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ taasɛ mɔ
ilaa ibono ɔ tɔgɛ sa sakpii mɔ
mɔ gɛsɛ.
18 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Imɔso fɛye kee
fɛye-nwɔnsa dɔ iŋ ti bugi de
fɛ' nu ilaa gɛsɛ? Imɔso fɛ
mɛŋ nyi yɛɛ sɛi mɛŋ bo no i
laa loo nyamesɛ gɛnɔ dɔ de
i' kyɔlesɛ mɔ-Wurubuaarɛ
ɔson?
19 I kya nyiile yɛɛ iŋ kya
loo mɔ-gɛwɔnsa dɔ, i kya
loo daa mɔ-ɔtɔ dɔ de ɔ' kɔɔ
fuɛ.” Yesu gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, ɔ lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa
gyisɛ kamaasɛ i boran; iŋ
kya kyɔlesɛ nyamesɛ Wu-
rubuaarɛ ɔson.
20 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ
bɔla yɛɛ, “Ilaa ibono i kya
lii nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ
mɔ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.
21 I kya nyiile yɛɛ nyamesɛ
kya sa gɛwɔnsa pɛi ne ɔ kya
wɔra ilaa nyɛnyɛn fɛɛ ɔ kya
laarɛ ogyibara, ɔ kya yuuri,
ɔ kya mɔɔ asa,
22 ɔ kya lii mɔ-ka abɛɛ
mɔ-kuli gɛmara, ɔ kya wɔra
onsipara, ɔ kya sa gɛkpɛ
nwɔnsa, ɔ kya penɛ asa,
ɔ kya wɔra ilaayan, ɔ bo
gɛlaaloo, ɔ kya nyida asa, ɔ
kya nyiile mɔ-nyoro, ne ɔ
kya wɔra ilaa gyaga.
23 Gɛnen ilaa nyɛnyɛn
idɛana pɛwu i kya lii
nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ ne
imɔ ne n kya kyɔlesɛ mɔ-
Wurubuaarɛ ɔson.”

Isafokyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

24 Yesu gi koso lii nno
kyon kpe gɛsinkpan gɛko
so, gɛ sindi Taya [de Sidon
isowolɛ]. Ɔ fo nno mɔ, ɔ
kpaa loo gɛten gɛko dɔ. Ɔŋ
kya laarɛ de ɔko o' wu mɔ.
Ɔŋ bo ŋara dɔ so mɔ, imɔ
pɛwu i wɔra giyan.
25-26 Mɔ-rɛ mɔ-giloo mɔ,
ɔkyii ɔko gi nu mɔ so. Ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ gɛnen
ɔkyii mɔ mɔ-bi kyiisɛ so.
Ɔkyii mɔ gi baa kpelegɛ dɛ
Yesu ayaa dɔ, ne ɔ kolɛ
mɔ yɛɛ ɔ' gya gɛnen ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ koso
mɔ-bi mɔ so sa mɔ. Ɔkyii mɔ
gi lii Sirofinisiya gɛsinkpan
so. Ɔŋ gyɛ asa abono mɛ kya
son Wurubuaarɛ mɔ dɔ isa.
27 Ɔkyii mɔ gi kolɛ Yesu
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Iŋ kaaborɛ fɛɛ ɔko o' kyu
nbii agyudɔ kyu too sa igy-
oono aberɛ abono nbii mɔ
mɛŋ ti gyi mɔ.”
28 Ɔkyii mɔ yɛɛ, “Me-wura,
i gyɛ gɛsintin berɛ. Imɔ, mɔ,
igyoono gbaa kee mɛ kya nyɛ
tɔɔsɛ ibono nbii mɛ kya gyi
ne i kya lii tɔrɔ lɛpɛ gikɔɔdɔ
mɔ gyi.”
29 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ
sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “Ibono fo
tɔgɛ faa so mɔ, nɛ yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ gi koso

fo-bi mɔ so, imɔso fo berɛ,
naa kpe gɛwi.”
30 Gɛsintin mɔ, ɔkyii mɔ
gi kii kpe gɛwi mɔ, ɔ kpaa
wu mɔ-bi mɔ dɛ gifengen so;
ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono
nkana i tɛ gɛbii mɔ so mɔ i
koso.

Yesu Gi Kyɛ Omuumuu

31 Yesu gi lii gɛsinkpan
gɛbono gɛ sindi Taya
ɔsowolɛ so mɔ kpaa loo
lii Sidon ɔsowolɛ so kyu
gɛnen-n kpaa lii gɛsinkpan
gɛbono so Isowolɛ Gudu mɔ
i bo mɔ baa fo ɔbon belɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Galeli mɔ asɛ.
32 Asa ako mɛ kyu ɔlɔbo
ɔko kyu baa tu Yesu. Ɔlɔbo
mɔ gyɛ daa osintiribu ne
ɔ kya tɔngɛ mɔ, iŋ kya lii
dɔɔdaŋ. Nfono mɔ asa mɔ
mɛ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' wɔra
aniya de o' kyu mɔ-gibaa
gyan ɔlɔbo mɔ so de mɔ-gilɔ
mɔ gi' ta.
33 Yesu gi kyu ɔnyen mɔ lii
sakpii mɔ dɔ kpe nkan ne o
kyu mɔ-abaabi wɔra ɔnyen
mɔ aso dɔ. Imɔ gɛmara mɔ,
ɔ too akyɔlɛ bun mɔ-gibaabi
so ne o kyu yii ɔnyen mɔ
ɔnandii.
34 Ne Yesu gi diirɛ mɔ-ansi
kerɛ soso ne ɔ muusi. Ɔ kisee
kerɛ ɔnyen mɔ ne ɔ tɔgɛ
de mɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ “Ɛfata”.
(Ɛfata gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ,
“Tigi”.)
35 Nfono mɔ ɔnyen mɔ aso
mɔ a tigi, ne ɔ san ɔ kya
nu ilaa, ne mɔ-ɔnandii kee
gi sangɛ ɔ san ɔ kya tɔngɛ
dandan.
36 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ
mɔ, ɔ da asa mɔ tii yɛɛ mɛŋ
sa mɛ' buu ilaa idɛ sa ɔko-rɛ
ɔko. Ɔ kya gya mɔmɔ mɔ,
i kya lɔrɔ wɔra mɔmɔ iwen
daa.
37 Gɛnɔɔbono Yesu gi
kyɛ ɔnyen mɔ mɔ, i wɔra
ɔkamaasɛ giyan. Mɛ san
ma-a tɔgɛ yɛɛ, “Yesu kya
wɔra daa ilaa dɛnsɛ so-o.
Isintiribu de imuumuu gbaa,
ɔ kya kyɛ mɔmɔ mɛ kya nu
ilaa ne mɛ kya tɔngɛ.”

8

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ

1 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ
asa mɛ kii gyan Yesu asɛ faa
fiye-e. Ɔsowolɛ mɛŋ bo nno,
ne asa mɔ mɛŋ bo agyudɔ
de mɛ' gyi. Nfono mɔ Yesu
gi terɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
2 “Ndɛ nkɛ nsa ne asa
gikpen belɛ gidɛ mɛ buu me
faa, mɛ mɛŋ baa mɛ bo
agyudɔ de mɛ' gyi. Imɔso
mɔmɔ-ilaa i bo me ayen.
3 Nengyene nɛ tɔgɛ mɔmɔ
yɛɛ mɛ' naa kpe mɔmɔ-nwi
yɛgɛ mɛ mɛŋ nyɛ sɛi gyi mɔ,
mɛ laa tɔrɔ agbalɛ ɔkpa dɔ.
Ako mɛ maŋ taalɛ loo gɛwi.
Mɔmɔ ako mɛ lii gɛta-gɛta.”
4 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ifɛ nsana
gɛrɛ, nnɛ ne a laa nyɛ
agyudɔ sa gɛnyamesɛbi gɛdɛ
de mɛ' gyi?”
5 Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, mɔmɔ-lɛɛ bodobodo
mɔ mɛ bo mɔ i gyɛ ifonɛ? Mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ i gyɛ sono.

6 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ asa
abono pɛwu mɛ buu mɔmɔ
mɔ yɛɛ mɛ' kyena. Mɛ kpe-
legɛ kyena gɛsinkpan mɔ, o
puru ibodobodo sono mɔ, o
kyu afaala sa Wurubuaarɛ,
ne ɔ gbaa-gbaa imɔ dɔ kyu
sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ'
yɛ sa sakpii mɔ de mɛ' gyi.
Ne mɛ sɔɔ yɛ sa mɔmɔ.
7 Mɔ, mɛ bo nkenbii kalɛsɛ
nko. Nfono ne ɔ sɔɔ nkenbii
mɔ ne o kii kyu afaala sa
Wurubuaarɛ ne o kiiri sa
mɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu yɛ sa asa
mɔ de mɛ' kyu gyi de mɔmɔ-
bodobodo mɔ.
8 Mɛ yɛ gɛnen mɔ,
ɔkamaasɛ gi nyɛ gyi kaabo,
ne i fo mɔmɔ kii san. Mɛ
koola agyisan mɔ, i bɔla
nkeebii sono.
9 Asa abono mɛ gyi amɔ
mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ
nwɛ ikue-inyɔ.

Asa mɔ mɛ gyi ta mɔ, Yesu
gi lɛɛ mɔmɔ-ɔkpa, ne mɛ
kyon gɛwi.
10 Nfono mɔ Yesu mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ, mɔ, mɛ
san dii loo mɔmɔ-gikolii
dɔ ne mɛ kyon Dɔmanuta
gɛsinkpan so.

Farasii Awura Ako Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ilaa Lɛɛnyiilesɛ Sa Ɔmɔ

11 Mɛ bo nno mɔ, Farasii
gikpen dɔ awura ako mɛ
baa sɔɔ akyɔɔlɛ de Yesu.
Mɛ laarɛ fɛɛ ɔ' wɔra ilaa
lɛɛnyiilesɛ lii Wurubuaarɛ
dɔ sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ bii
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa mɔ
ɔlon ɔbono ɔ dɛ mɔ. Mɛ kya
laarɛ ɔ' wɔra gɛnen mɔ, mɛ
kya daasɛ mɔ mɛ kya kerɛ.
12 Yesu gi sɔnga faa fo-o
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Menɛ n wɔra
ne ndɛ asa adɛ mɛ kya laarɛ
ilaa lɛɛnyiilesɛ de mɛ' wu
gɛnen? Gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ fɛye faa, mɛ maŋ nyɛ
ba-a ilaa kolon wu de ansi."
13 Nfono ne ɔ naa taa
mɔmɔ yɛgɛ, ne o kii dii loo
gikolii mɔ dɔ fara kpe ɔbon
belɛ mɔ gibenbɛ giko mɔ so.

Bodobodo Gɛlin Gikpalɛ

14 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ tan
mɛ mɛŋ laarɛ agyudɔ keda.
Bodobodo kolon ne n san
mɔmɔ asɛ gikolii mɔ dɔ.
15 Yesu gi ka mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro
so dɔɔdan. Farasii gikpen dɔ
awura de Wura Hɛrodɛ ilaa
mɔ i dɛ fɛɛ gɛlin gɛbono gɛ
kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan
mɔ."
16 Yesu gi ka mɔmɔ gɛnen
mɔ, mɛ kyu mɛ kya taasɛ
abara yɛɛ, "Ibono a mɛŋ dɛ
bodobodo mɔ so ne ɔ tɔgɛ
aye gɛnen faa abɛɛ?"
17 Mɛ kya taasɛ abara
gɛnen mɔ, Yesu gi ti bii ilaa
ibono mɛ darɛ mɔ. Imɔso
ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n
wɔra ne fɛ kya tɔngɛ kyu lii
bodobodo ɔbono fɛ mɛŋ dɛ
mɔ so? Fɛŋ ti bii isa ɔbono n
gyɛ mɔ? Menɛtɔ so ne fɛye-
aso dɔ i kɔrɔ ifuu gɛnen?
18 Fɛ bo ansi, yɛgɛ fɛ mɛŋ
kya wu. Fɛ bo aso, yɛgɛ fɛ
mɛŋ kya nu. Imɔso fɛ tan
19 owi ɔbono nɛ gbaa-gbaa
ibodobodo inun dɔ ne asa
nwɛ ikue-inyɔ de saalaa mɛ
gyi kpon mɔ? Agyisan nkee-
bii nfonɛ ne fɛ koola mɔ?"

Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nkeebii gudu nnyɔ.”
20 Ne Yesu gi kii taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Ne owi ɔbono nɛ
gbaa-gbaa ibodobodo sono
mɔ dɔ kyu sa asa nwɛ ikue-
inyɔ mɔ de? Agyisan nkeebii
nfonɛ ne fɛ koola mɔ?” Mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kii lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Nkeebii sono.”
21 Nfono ne Yesu gi kii
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Imɔso fɛŋ
ti nu gɛsɛ?”

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo

22 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ baa fo Bɛsayida
ɔsowolɛ so. Ɔsowolɛ mɔ
so asa ako mɛ kyu ɔnyen
ɔko baa tu Yesu. Ɔnyen
mɔ gyɛ daa gyaatanbo. Mɛ
ba mɔ, mɛ kolɛ Yesu yɛɛ ɔ'
wɔra aniya de o' kyu mɔ-
abaa gyan mɔ so sa mɔmɔ de
mɔ-ansi mɔ a' bugi.
23 Yesu gi keda gyaatanbo
mɔ gibaa dɔ kyu mɔ lii nten
nkan ne ɔ too akyɔlɛ wɔra
mɔ-ansi dɔ ne o kyu mɔ-
abaa bun mɔ-ansi mɔ so.
Yesu gi lɛɛ mɔ-abaa ɔnyen
mɔ-ansi mɔ so ne ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya wu ilaa iko?”
24 Gyaatanbo mɔ gi diirɛ
mɔ-ansi ne ɔ kerɛ mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ, “N kya wu asa. Mɔ, mɛ
dɛ fɛɛ iyii mɛ naa mɛ naa.”
25 Ne Yesu gi kii kyu mɔ-
abaa bun gyaatanbo mɔ ansi
mɔ so ne ɔ lɛɛ. Nfono mɔ
gyaatanbo mɔ gi kii lɔrɔ kerɛ
mɔ, mɔ-ansi mɔ a bugi. Ɔ
san ɔ kya wu ilaa kamaasɛ
dɔɔdan.
26 Yesu gi kyɛ gyaatanbo
mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ'
naa kpe mɔ-gɛwi. Ɔ mɛŋ' sa
o' kyu de ɔsowolɛ mɔ so.

Piita Gi Lɛɛ Tɔgɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ

27 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ yii ɔkpa mɛ kya
kpe isowolɛ ibono i sindi
Sɛsariya Filipayi ɔsowolɛ so
mɔ. Mɛ naa mɛ kya kpe mɔ,
Yesu gi taasɛ mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, “Asa asɛ mɔ, menɛ
nyamesɛ ɔnan ne n' gyɛ?”
28 Ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ako mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ Oloobu Gyɔn
ɔbono ɔ naa kyena gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ.
Ako mɔ yɛɛ Kuaa! Fo ne n
gyɛ Oloobu Ilaagya. Ne ako,
mɔ, yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo iloobu mɔ dɔ ɔko
kpɛi ne n kyingi lii ibuni dɔ
ba gɛnen.”
29 Nfono ne Yesu gi kii
taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“Ne fɛye mɔ de? Menɛ
nyamesɛ ɔnan ne fɛ nyi yɛɛ
n' gyɛ?” Piita gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Fo ne n gyɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi sun de fo' baa
mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.”
30 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen
mɔ, Yesu gi ka sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ mɛŋ'
sa mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko
nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔ gyɛ
mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

31 Nfono ne Yesu gi yii gɛsɛ
ɔ kya nyiile mɔmɔ yɛɛ, “I
gyɛ ibono i laa ba yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa

mɔ, n' wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ. Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ laa kine me, ne mɛ laa yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."

32 Ɔ tɔgɛ tigi mɔmɔ, ɔŋ ŋara mɔmɔ. Ne Piita gi kyu mɔ lii nkan ne ɔ gya mɔ yɛɛ ɔŋ baa tɔgɛ gɛnen.

33 Ne Yesu gi kisee kerɛ mɔ-akasɛbo sɛnsɛ mɔ, ne ɔ gya Piita yɛɛ, "Naa me asɛ; ilaa nyɛnyɛn gɛmu! Fo-gɛwɔnsa gɛŋ gyan Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so. Anyamesɛ-lɛɛ gɛlaarɛ so ne fo-gɛwɔnsa gɛ gyan."

34 Nfono ne Yesu gi terɛ sakpii mɔ ba mɔ asɛ dabɔlɛ de mɔ-akasɛbo mɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ mɔ o' kyu mɔ-nyoro fuɛ, o' kyule wu awɔrɔfɔɔ me so, de ɔ' kasɛ me-gidebi. Ba-a mɛ laa da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ, mɛ' da mɔ.

35 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo kya kɔrɔsɛ fo-nkpa fo kya yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, kyu lii me-rɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

36 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa kamaasɛ pɛwu gyan ne fo too fo-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ fuɛ mɔ, fo nyi yɛɛ fo nyɛ gɛkyena ne?

37 Menɛ ne fo laa kyu sa Wurubuaarɛ de fo' kii nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ?

38 Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ fɛ tɛ saarɛ asa abono mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn ne mɛŋ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ. Imɔso fɛ' keda fɛye-nyoro. Nengyene asa adɛ ansi dɔ ne i bo fo ɔko ipeeli yɛɛ fo kya son me abɛɛ fo kya sɔɔ me-agyɛbi mɔ gyi mɔ, gɛnen kee ne i laa wɔra me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ipeeli sa fo gɛnen kaasɛ ɔbono, gɛkaabono nan kii ba gɛsinkpan so mɔ. Gɛnen gɛkaabono mɔ me-sɛ Wurubuaarɛ laa keda mɔ-isɔɔ sun lii Wurubuaarɛ dɔ. Me-rɛ ɔmɔ ne nan ba, ne me-sɛ Wurubuaarɛ laa lɛɛ me-nyisigyi nyiile asa."

9

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛye abono fɛ yelɛ gɛrɛnaa faa, fɛ maŋ wu' ta pɛi ne fɛ laa wu Wurubuaarɛ gɛwuragyi gɛkyena gɛ ba anyamesɛ dɔ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-ɔlon nyiile."

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

2 Imɔ nkɛ nsee gɛmara mɔ, Yesu gi kyu mɔ-akasɛbo Piita, Gyeemesi, de Gyɔn ne mɛ dii kpe gibii belɛ giko so mɔmɔ wolɛ. Mɛ bo nno gɛnen mɔ, Yesu nyoro gi kyɛɛgɛ kii lɔrɔ wɔra ɔdan too,

3 ne mɔ-ngbɛ nbono o suu
mɔ gi fuuli faa parɛ-parɛ, gi
kya ŋɛlegi. Gɛsinkpan gɛdɛ
so mɔ, nyamesɛ maŋ taalɛ
foro ilaa de i' lii fuuli parɛ-
parɛ gɛnen.
4 Mɛ baa kii kerɛ mɔ,
iloobu inyɔ iko ne: Ilaagya
mɔ-rɛ Mosisi. Mɛ ba Yesu
asɛ, mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ
kya gyi nsingyi.
5 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, Piita
gi ten loo tɔgɛ atɔgɛkpandɛ
sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, i
wɔra ɔdan yɛɛ a bo gɛrɛ.
Yɛgɛ de a' yii ipanpan isa' sa
fɛye: fo-lɛɛ ɔko, Ilaagya-lɛɛ
ɔko, de Mosisi-lɛɛ ɔko."
6 Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu
iloobu mɔ gɛnen mɔ, i ŋmaa
mɔmɔ-gisen ne i wɔra mɔmɔ
gifuu. Piita mɛŋ bii ilaa
ibono ɔ laa tɔgɛ mɔ. Imɔ ne
n bara mɔ-atɔgɛkpandɛ mɔ
gɛnen.
7 Mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ
yelɛ mɔ, gibuntɔ giko gi ba
baa bun mɔmɔ so faa kpem,
ne Wurubuaarɛ gigyɛbi gi
lii gibuntɔ mɔ dɔ tɔgɛ sa
akasɛbo mɔ yɛɛ, "Me-gisen
dɔ obi ne n gyɛ Yesu, fɛ' nu
mɔ asɛ."
8 Ayaa abono so mɔ,
Yesu akasɛbo mɔ mɛ kerɛ
kyaabɔɔ mɔ, mɛŋ baa wu
ɔko baa too de Yesu.
9 Mɛ kya kpelegɛ ma-a ba
mɔ, Yesu gi da mɔmɔ tii yɛɛ,
"Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ ilaa ibono fɛ
wu faa sa ɔko nperɛ. Me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nɛ wu' kii kyingi lii ibuni
dɔ mɔ, pɛi de fɛ' lɔɔ gyi imɔ
so gɛsingyi sa asa."
10 Ɔ gya mɔmɔ mɔ, mɛ nu
mɔ asɛ; mɛ mɛŋ buu sa ɔko.
Mɔmɔ-wolɛ ne n taasɛ abara
yɛɛ, "Ibono ɔ darɛ yɛɛ ɔ laa
wu' de o' kii kyingi faa mɔ,
imɔ gɛsɛ ne n gyɛ nnɛ?"
11 Ne Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo
mɔ mɛ kya kyena tɔgɛ sa
aye yɛɛ Oloobu Ilaagya laa
kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba pɛi
de ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ ɔ'
lɔɔ ba. Ne fo ne n gyɛ
gɛnen isa ɔbono mɔ, menɛ n
wɔra so ne Ilaagya mɛŋ baa
gyangbara fo ba?"
12 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "I
gyɛ gɛsintin yɛɛ i kaaborɛ
Ilaagya ɔ' gyangbara ba de ɔ'
baa lɔrɔ ilaa kamaasɛ pɛi de
n' lɔɔ ba. Mɛ ŋmarasɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ yela yɛɛ i gyɛ ibono
i laa ba yɛɛ n' wu awɔrɔfɔɔ
gikyɔ asa abaa dɔ de mɛŋ'
kyu me terɛ sɛi. Ilaa ibono
mɛ ŋmarasɛ gɛnen mɔ gɛsɛ
ne n gyɛ menɛ?
13 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ Ilaagya
gi ti wolaa kii ba, ne ibono
Gyuda awura mɛ kya laarɛ
mɔ mɛ ti kyu wɔra mɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa
ŋmarasɛ wɔra Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ mɔ."

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Gɛbii Gɛko So

14 Mɛ kpelegɛ mɛ kya
ba Yesu akasɛbo sɛnsɛ mɔ
asɛ mɔ, mɛ wu sakpii yelɛ
kyaabɔɔ mɔmɔ; mɔmɔ-rɛ
nbara aŋmarasɛbo mɛ kya
sɔɔ akyɔɔlɛ.

15 Sakpii mɔ gi da de ginsi
wu Yesu kya ba mɔ, i dɛ
sakpii mɔ gɛnɔ gikyɔ, ne mɛ
selɛ kpaa gyangara mɔ, ne
mɛ faala mɔ.
16 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Menɛ gɛsingyi ne
fɛye-rɛ me-akasɛbo fɛ kya
gyi mɔ?”
17 Nfono mɔ ɔko gi lɛɛ
gɛnɔ lii sakpii mɔ dɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu ɔko tɛ me-bi nyensɛ
so, i kya yɛgɛ gɛŋ kya taalɛ
tɔngɛ. Imɔso nɛ kyu mɔ ba
fo asɛ.
18 Nengyene i kyena gɛmɔ
so mɔ, i kya kuu gɛmɔ too
gɛsinkpan. I san mɔ, gɛmɔ-
gɛnɔ dɔ i kya furu afuru, ne
gɛ kya wɛ gɛmɔ-anyi. Gɛmɔ-
nyoro gi kya san faa kenke-
sen. Nɛ ba ne meŋ tu fo mɔ,
nɛ kolɛ fo-akasɛbo mɔ yɛɛ
mɛ' gya gɛnen ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ koso gɛmɔ so sa
me mɔ, mɛ mɛŋ taalɛ.”
19 Ne Yesu gi tɔgɛ sakpii
mɔ yɛɛ, “O! Fɛye nkɛ ndɛ
dɔ asa! Fɛŋ kya sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi. Nkɛ nfonɛ ne
nan kyena fɛye asɛ, n kpɛ
mi-i nyɛ gisen mi-i sa fɛye
daa? Fɛ' kyu gɛbii mɔ bara
me.”
20 Ne mɛ kyu gɛmɔ bara
mɔ.
Ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
gi wu Yesu mɔ, ayaa abono
so mɔ, i kyu gɛbii mɔ too
gɛsinkpan. Gɛ san gɛ kya
belen, gɛ kya kpiri, ne gɛmɔ-
gɛnɔ dɔ i kya furu.
21 Ne Yesu gi taasɛ gɛbii mɔ
mɔ-sɛ yɛɛ, “I kya wɔra gɛmɔ
ɔfaanan faa, i ti kɛɛla?”
Gɛbii mɔ mɔ-sɛ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Lii ko-o gɛmɔ-nbii dɔ
ne i yii gɛmɔ.
22 I kya laarɛ i' mɔɔ gɛmɔ
so mɔ, i kya kyu gɛmɔ kyu
too ɔgya dɔ de nkyu dɔ.
Nengyene fo laa taalɛ wɔra
ilaa iko kyu lii imɔ so mɔ, su
aye so de fo' mɔlɛgɛ aye.”
23 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ,
“Fo yɛɛ, ‘nengyene nan taalɛ
mɔ’? Imɔso fo kya sɔɔ
akyɔɔlɛ yɛɛ maŋ taalɛ? Nu
yɛɛ ɔbono ɔ kya sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi mɔ, ilaa ka-
maasɛ i kya wɔra sa mɔ.”
24 Gɛbii mɔ mɔ-sɛ gi kpɛ
nu yɛɛ gisɔɔgyi ne n tiri mɔ,
o kyu osulon kolɛ mɔ yɛɛ,
“N kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
berɛ. Ibono meŋ sɔɔ gyi mɔ,
yɛgɛ n' sɔɔ gyi.”
25 Yesu gi wu yɛɛ sakpii mɔ
kya nyaakyɔ ɔ kya too mɔ, ɔ
tɔgɛ sa ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ yɛɛ, “Fo ilaa nyɛnyɛn
oduduu ɔbono fo tɛ gɛbii
gɛdɛ so, ne fo yɛgɛ gɛ bingiri
gɛmugamuga de osintiribu
mɔ, n kya tɔgɛ mi-i sa fo yɛɛ,
koso gɛmɔ so, n kerɛ fo faa,
de foŋ' baa kii ba gɛmɔ so
gɛkaako.”
26 Ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ gi lɔgedɛ saawo, ne i kyu
ɔlon nyala gɛbii mɔ kerii-
kerii pɛi ne i koso gɛmɔ so.
I koso taa gɛbii mɔ yɛgɛ mɔ,
gɛ san gɛ dɛ fɛɛ obuni. Asa
sakyɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ gɛ wu'
daa.
27 Nfono ne Yesu gi keda
gɛmɔ-gibaa dɔ puru ne gɛ
koso yelɛ.
28 Yesu gi kpaa loo obu dɔ

mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ baa
taasɛ mɔ mɔmɔ-wolɛ yɛɛ,
“I wonɛ so ne aye berɛ, a
mɛŋ taalɛ gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ koso gɛbii mɔ so
daa?”
29 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Sɛi
mɛŋ bo no i laa taalɛ gya ilaa
idɛana ɔnan koso, gɛnen mɔ,
[gɛnɔ ŋminde de] gɛdalaa.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

30 Mɛ lii nfono mɔ, mɛ naa
loo Galeli gɛsinkpan so mɛ
kya kyon. Yesu mɛŋ kya
laarɛ de ɔko ɔ' bii nfono so
mɛ bo de mɔ.
31 I kya nyiile yɛɛ ɔ kya
laarɛ de o' nyiile mɔ-akasɛbo
mɔ ilaa mɔmɔ-wolɛ. Ɔ kya
nyiile mɔmɔ ilaa mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi mɔ gi fo
ibono me-akyobo mɛ laa kyu
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, wɔra asa ako abaa
dɔ de mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ
me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ,
nan kyingi lii ibuni dɔ.”
32 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. I kii i
bo mɔmɔ gifuu de mɛ' taasɛ
mɔ.

Isa Ɔbono Ɔnan Ɔ Don Mɔ-Nanboana Mɔ

33-34 Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kya kpe
Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. Mɛ
naa ɔkpa dɔ mɛ kya kpe
mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya
sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ mɔmɔ dɔ
mɔ, anɛ ne n don mɔ-nanbo.
Mɛ loo gɛten dɔ mɔ, Yesu
gi taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
“A kya ba mɔ, menɛ akyɔɔlɛ
ne fɛ kya sɔɔ mɔ?” Mɛ sii
kurun. I kya nyiile yɛɛ ipeeli
i gyi mɔmɔ kyu lii akyɔɔlɛ
mɔ so.
35 Ne Yesu gi kpelegɛ
kyena ne ɔ terɛ mɔ-akasɛbo
gudu anyɔ mɔ ba mɔ asɛ
ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Nengyene ɔko kya laarɛ
gɛbelɛnsɛ o' gyi mɔ, i
kaaborɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro
fɛɛ gɛbii de ɔ' wɔra dega sa
ɔkamaasɛ.”
36 Nfono ne Yesu gi keda
gɛbii pii gɛko, ne o kyu gɛmɔ
yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ, ne o kyu
mɔ-abaa mili gɛmɔ kyaabɔɔ,
ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
37 “Nengyene me so ne fo
ɔko fo bugi ansi de gɛbii gɛko
fɛɛ gɛdɛ ɔnan mɔ, me ne fo
bugi ansi de gɛnen. Ne fo
bugi ansi de me mɔ, fo bugi
ansi de me-sɛ ɔbono o sun
me mɔ kee ne.”

Yesu Yɛɛ Ɔbono Ɔŋ Kya Kyo Mɔ Mɔ Yelɛ Mɔ-Gɛmara Ne

38 Ne Gyɔn gi tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a wu ɔnyen
ɔko ɔ dɛ fo-ginyen ɔ kya gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi ɔ kya koso asa so. Kaasɛ
mɔ mɛŋ kii ɔ bo aye dɔ,
imɔso a gya mɔ yɛɛ ɔŋ' baa
wɔra gɛnen.”
39 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
sa mɔ yɛɛ, “Fɛ san wu
gɛnen mɔ, fɛŋ' baa gya mɔ.
Ɔbono ɔ dɛ me-ginyen ɔ
kya wɔra amunale ilaa mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono maŋ baa
kii tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn iko kyu
lii me so ayaa abono so.
40 I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔŋ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ de aye mɔ, ɔ
yelɛ aye-gɛmara ne.

41 Ibono fɛ kya son me,
Kirisito, mɔ so ne ɔko gi sa
fɛye ba-a nkyu nunsɛ mɔ,
n kya tɔgɛ fɛye gɛsintin,
kaasɛ mɔ maŋ wɔra imɔ too
nkyu dɔ giyan. Wurubuaarɛ
ntɛɛla gi dɛ sa mɔ.

Fɛŋ Kerɛ Dandan Mɔ, Fɛ Maŋ Nyɛ Kyena Wurubuaarɛ Asɛ

42 "Ɔbono, mɔ, ɔ laa yɛgɛ
apiipii abono mɛ sɔɔ me gyi
mɔ dɔ ɔko gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, nengyene fɛɛ mɛ
kyu gibui belɛ ŋminde kyaga
de kaasɛ ɔbono gibɔ ne mɛ
too mɔ wɔra apoo dɔ mɔ, i
tɛsɛ i bɔ.

43-44 Imɔso nengyene fo-
gibaa gi kya yɛgɛ fo-gisɔɔgyi
gi' koso me so mɔ, kɛbi gimɔ
fuɛ! I boran yɛɛ fo kyu gibaa
kolon de fo' kpaa kyena Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ don ibono
Wurubuaarɛ laa kyu fo-rɛ
fo-abaa anyɔ too wɔra ɔgya
ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako
mɔ dɔ mɔ.

45-46 "Nengyene fo-giyaa gi
kya yɛgɛ fo-gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, kɛbi gimɔ fuɛ! I
boran yɛɛ fo kyu giyaa kolon
kpaa kyena Wurubuaarɛ asɛ
don ibono Wurubuaarɛ laa
kyu fo-rɛ fo-ayaa anyɔ too
wɔra ɔgya ɔbono ɔŋ kya wu'
gɛkaako mɔ dɔ mɔ.

47 "Nengyene fo-ginsi gi
kya yɛgɛ fo-gisɔɔgyi gi' koso
me so mɔ, lɔgedɛ gimɔ lɛɛ
fuɛ. I boran yɛɛ fo' kyu
ginsi kolon kpaa kyena Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi mɔ dɔ
don ibono Wurubuaarɛ laa
kyu fo-rɛ fo-ansi anyɔ too
wɔra ɔgya dɔ mɔ.

48 Nno berɛ i don gɛsinkpan
so gibiinaa de gɛkyan
gbaa bun.
Imɔ-lɛɛ ɔgya ɔnan mɛŋ kya
nu giwu',
ne nno ilaa gyɔsɛ-lɛɛ
asonsɔɔ aŋ kya wu'
gɛkaako.

49 "Ɔgya laa fuo ɔkamaasɛ.
Ɔbono ɔ loo lii mɔ, i laa lɔrɔ
mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono nfɔlɛ gi
kya lɔrɔ ipɔ mɔ.

50 Nfɔlɛ gi bo kon.
Nengyene fɛɛ nfɔlɛ gi ta
nmɔ-ɔkon mɔ, nnɛ ne fɛ laa
wɔra nmɔ de gi' kii wɔra
ɔkon? Iŋ bo sɛi fɛ laa taalɛ
wɔra. Imɔso fɛ' wɔra fɛɛ
nfɔlɛ sa abara de fɛ' nyɛ
gisen yuuli kyu kyena."

10

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Ɔkyii Gikine Ilaa

1 Yesu gi koso lii nno, ne o
kpe Gyudiya gɛsinkpan so de
Gyɔɔdan ɔbon mɔ gibenbɛ
giko so. Sakpii gi ti kpaa
kyaabɔɔ mɔ, ne o nyiile
mɔmɔ ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
wolaa ɔ kya wɔra mɔ.

2 Nfono mɔ Farasii gikpen
mɔ dɔ awura ako mɛ baa soo
Yesu idoo kerɛ. Gɛnen so
mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye-
nbara dɔ mɔ, i dɛ ɔkpa fɛɛ
ɔnyen o' kine mɔ-ka?"

3 Ne Yesu gi kisee taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ nbara ne
Mosisi gi yela sa fɛye kyu lii
ɔkyii gikine so?"

4 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Mo-
sisi yɛɛ, nengyene ɔnyen laa
kine mɔ-ka mɔ, ɔ' sa mɔ
gikine ɔwolɛ de ɔ' lɛɛ mɔ
ɔkpa."

5 Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Ibono fɛye-aso dɔ i kɔrɔ
ifuu mɔ so ne Mosisi gi yela
nbara ndɛ sa fɛye gɛnen.
6 Nkana mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ
mɔ dɔ yɛɛ lii ko-o aberɛ
abono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
soso de gɛsɛ mɔ,
‘ɔ lɛɛ ɔnyen oyuduu de ɔkyii
oyuduu’.
Mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ,
7 ‘Imɔ idɛ so ne ɔnyen kya
taa mɔ-sɛ de mɔ-nyi
yɛgɛ
de o' kyu mɔ-nyoro
mada de mɔ-ka
8 de mɛ' bingiri nyamesɛ
kolon mɔ.’
Imɔso ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka
mɛŋ baa mɛ gyɛ asa anyɔ,
mɛ bingiri nyamesɛ kolon.
9 Ibono Wurubuaarɛ ne n
kyu mɔmɔ dabɔlɛ wɔra
nyamesɛ kolon faa mɔ, ɔko
ɔŋ sa ɔ' baragɛ mɔmɔ dɔ.”
10 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kii ba gɛten dɔ mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kii lɔrɔ
taasɛ mɔ kyu lii gɛdena
gɛsingyi mɔ so.
11 Ne Yesu gi tɔgɛ mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye yɛɛ nengyene
fo kine fo-ka kpaa kyu ɔkyii
pobɔrɔ mɔ, fo tɔrɔ Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ adenabi
nbara. Ɔ kya kyu imɔ yɛɛ
ɔko mɔ-ka ne fo laarɛ gɛnen.
12 Ne fo ɔkyii ɔbono fo
kine fo-kuli kpaa dena ɔnyen
pobɔrɔ mɔ, fo kee fo tɔrɔ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ aden-
abi nbara mɔ. Ɔ kya kyu imɔ
fɛɛ fo lii fo-kuli gɛmara ne.”

*Yesu Gi Sɔɔ Nbii Buru-
buru Abaa Anyɔ*

13 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako
mɛ kpɛ mɛ dɛ nbii ma-a
bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-
abaa gyan nmɔ so de ɔ' dalaa
sa mɔmɔ. Yesu akasɛbo mɔ,
mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ
mɛ' kiiri nbii mɔ.
14 Yesu gi wu gɛnen mɔ, i
loo mɔ. Ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ
nbii mɔ gi' ba me asɛ; fɛŋ'
baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono
mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii ndɛana
ɔnan mɔ ne n kya nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ.
15 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, fo nyamesɛ ka-
maasɛ ɔbono fo mɛŋ kyu
fo-nyoro wɔra fɛɛ gɛbii de
fo' kyule kyena Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ,
fo maŋ nyɛ gɛnen gɛkyena
gɛbono kpa-a.”
16 Imɔso Yesu gi puge nbii
mɔ ne ɔ kyu mɔ-abaa gyan
mɔmɔ so kolɛ Wurubuaarɛ
ayuule sa mɔmɔ.

*Anɛ Ne Nan Nyɛ
Ɔkyenaten Wurubuaarɛ
Gɛwuragyi Dɔ?*

17 Yesu kya laarɛ o' kpe
ɔkpa mɔ, ɔnyen ɔko gi selɛ
baa ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne
ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ
dɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra
de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa?”
18 Yesu gi kisee taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya terɛ me yɛɛ
nyamesɛ dɛnsɛ faa mɔ, fo
mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
wolɛ ne n gyɛ nyamesɛ
dɛnsɛ?

19 Iŋ gyɛ fo nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ? Nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ gɛŋ' sa fo' mɔɔ isa, gɛŋ' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara, gɛŋ' yuuri, gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ, gɛŋ' kudi ɔko gyi, buu fosɛ de fo-nyi."

20 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, kpɛ kyu lii me-nbii dɔ mɔ, n kya gyi nbara ndɛ pɛwu so."

21 Yesu gi kisee kerɛ ɔnyen mɔ mɔ, mɔ-ilaa i loo mɔgisen dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "I kya san fo ilaa kolon. Naa kpaa fɛ fo-ilaa ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterenbi mɔ kyu yɛ sa ayenbo. Fo wɔra gɛnen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ, de fo' san naa baa buu me wɔra me-ɔkasɛbo."

22 Ɔnyen mɔ gi nu ibono Yesu gi tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, i yɔɔ mɔ-nyoro, ne ɔ naa kyon. I kya nyiile yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra gɛnen.

23 Nfono mɔ, Yesu gi kerɛ mɔ-akasɛbo mɔ dɔ gyan, ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "I tansi i bo lon sa aterenbi awura de mɛ' kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi."

24 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-akasɛbo mɔ gɛnɔ gikyɔ. Ne o kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-biana, i tansi i bo lon de nyamesɛ ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi.

25 Pɛi de aterenbi wura ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ, i bo lon sa mɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ ɔbɔ dɔ lii mɔ."

26 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, i lɔrɔ dɛ mɔ-akasɛbo mɔ gɛnɔ too, ne mɛ san taasɛ mɔ yɛɛ, "Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne?"

27 Yesu gi kerɛ mɔmɔ faa yiridididi, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Imɔ idɛ i don nyamesɛ giwɔra. Wurubuaarɛ-lɛɛ kpɛi. I lii fɛɛ sɛi mɛŋ fo Wurubuaarɛ berɛ giwɔra."

28 Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Aye, mɔ, ibono a taa gɛsinkpan ilaa kamaasɛ yɛgɛ, ne a naa a buu fo faa mɔ, nnɛ ne?"

29-30 Yesu gi tɔgɛ sa mɔakasɛbo mɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ taa ilaa iko yɛgɛ me so abɛɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ, kaasɛ laa nyɛ gɛnen ilaa ibono ɔnan gikpadɔ ikue-inun. Fɛɛ ɔko gi taa mɔ-gɛten yɛgɛ, abɛɛ mɔsɛ, abɛɛ mɔ-nyi, abɛɛ mɔdaana, abɛɛ mɔ-tedɛana, abɛɛ mɔ-pikyiiana, abɛɛ mɔbiana, abɛɛ mɔ-nsinkpan yɛgɛ me so mɔ, kaasɛ laa nyɛ nten, adaa, atedɛ, anyi, apikyii, nbii de nsinkpan aberɛ abono ɔ tɛ de ansi faa. Iko kee ne n gyɛ yɛɛ asa mɛ laa ka mɔ-ansi. Ne gɛkyena gɛbono gɛ laa kii ba mɔ dɔ mɔ, ɔ laa nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaagɛkpaa."

31 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnen gɛkyena pobɔrɔ

gɛbono dɔ mɔ, abono mɛ gyɛ abelɛnsɛ gɛsinkpan so ilaa dɔ mɔ ako mɛ laa kpaa bingiri nbii. Ne abono mɛ gyɛ nbii gɛsɛ gɛrɛ ilaa dɔ mɔ ako mɔ, mɔ, mɛ laa kpaa wɔra abelɛnsɛ.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

32 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya kpe Gyɛrusalem. Asa ako kee mɛ buu mɔmɔ. Mɛ naa mɛ kya kpe mɔ, Yesu ne n gyangbara. Ako mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ Yesu Gyɛrusalem, imɔso ibono mɛ kii mɛ kya kpe nno mɔ, i dɛ mɔ-akasɛbo mɔ gɛnɔ ne i bo abono mɛ buu mɔmɔ mɔ gifuu. Yesu gi kii kyu mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ lii nkan ne o kii tɔgɛ ɔmɔ ilaa ibono i laa ba mɔ so Gyɛrusalem mɔ.

33 Ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' nu. A kya kpe Gyɛrusalem faa, ako mɛ laa kyu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra aye Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de aye-nbara aŋmarasɛbo abaa dɔ. Mɔmɔ, mɔ, mɛ laa tɔgɛ yɛɛ n gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo, imɔso n' wɔra ɔmɔɔsɛ, de mɔmɔ kee mɛ' kyu me wɔra asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ abaa dɔ.

34 Gɛnen asa abono mɛ laa gyaabii me ikpa kpɛi-kpɛi so, de mɛ' too akyɔlɛ bun me. Mɛ laa taa me awulibi de mɛ' mɔɔ me. Nɛ wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ.”

Gyeemesi Mɔ-rɛ Gyɔn Mɛ Kolɛ Yesu Gɛbelɛnsɛ

35 Imɔ gɛmara mɔ Gy-eemesi mɔ-rɛ Gyɔn, Sɛbedi mɔ-biana mɔ, mɛ ba Yesu asɛ, ne mɛ baa kolɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a dɛ fo giserɛ, ilaa ibono a kya laarɛ a' baa kolɛ fo faa, wɔra aniya de fo' wɔra imɔ sa aye.”

36 Ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ ne fɛ kya laarɛ n' wɔra sa fɛye?”

37 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aberɛ abono fo laa baa gyi gɛwura de nyisigyi mɔ, yɛgɛ aye ne a' wɔra fo-nwurabi nbono a laa sindi fo titiritii mɔ, ɔko ɔ' kyena fo-gibaa gyisɛ so de ɔko, mɔ, ɔ' kyena fo-benɛ so.”

38 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ mɛŋ nyi ilaa ibono fɛ kya kolɛ faa. Imɔso fɛ laa taalɛ wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan ɔ dɛ ɔ gyoo me mɔ? Me-awɔrɔfɔɔ sagyere ɔbono mɛ laa kyu gyere me mɔ, fɛ laa taalɛ de mɛ' gyere fɛye gɛnen sagyere ɔbono ɔnan kee?”

39 Mɛ kyule mɔ yɛɛ, “Ɛn, a laa taalɛ.” Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “I gyɛ gɛsintin berɛ. Fɛ laa wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan ɔ dɛ ɔ gyoo me mɔ, ne awɔrɔfɔɔ sagyere ɔbono nan gyere mɔ, fɛye kee fɛ laa gyere gɛnen sagyere ɔbono.

40 Me asɛ ikyenaten mɔ berɛ, meŋ bo ɔkpa de n' lɛɛ yɛɛ ɔdɛ ne ɔ' kyena me-gibaa gyisɛ so abɛɛ ɔdɛ ne ɔ' kyena me-benɛ so. Gɛnen ikyenaten ibono i gyɛ sa daa

abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ imɔ yela sa mɔ.”

41 Yesu akasɛbo sɛnsɛ gudu mɔ mɛ nu ilaa ibono Gyeemesi de Gyɔn mɛ kpaa kolɛ Yesu mɔ, i loo ɔmɔ.

42 Imɔso Yesu gi terɛ mɔmɔ pɛwu ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, asa abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɔmɔ-awura awura mɛ kya kyu abono mɛ bo mɔmɔ gɛsɛ mɔ wɔra fɛɛ mɔmɔ-nbide. Mɔmɔ-anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ kee, mɛ kya kyu ɔlon gyi gɛbelɛnsɛ asa sɛnsɛ so.

43 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaa-borɛ i' wɔra fɛɛ asa adɛ. Nengyene ɔko kya laarɛ ɔ' wɔra nyamesɛ gbaa' fɛye dɔ mɔ, i kaaborɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛɛ fɛye-dega,

44 ne ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra fɛye-wura mɔ, i kaa-borɛ ɔ' wɔra mɔ-nyoro fɛɛ gɛbide sa ɔkamaasɛ.

45 I lii fɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ gbaa, meŋ ba gɛsinkpan so yɛɛ asa mɛ' son me. Nɛ ba daa de n' baa son asa de n' kyu me-nkpa kyɛɛ de i' lɛɛ asa sakyɔ lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kiiri mɔmɔ sa Wurubuaarɛ.”

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo

46 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo de sakpii belɛ mɛ loo Gyɛriko ɔsowolɛ so. Mɛ loo mɛ kya lii mɔ, gyaatanbo ɔko tɛ ɔkpa nkan. Mɛ kya terɛ gɛnen gyaatanbo ɔbono yɛɛ Batimeyasɛ. Mɔ-sɛ ne n gyɛ Timeyasɛ.

47 Gyaatanbo mɔ gi nu yɛɛ Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ ne n ba ɔ kya kyon mɔ, o yii gɛsɛ ɔ kya kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Yesu, Wura Deefidi ɔnaanabi, su me so!”

48 Ɔ kya kpen gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ kya gya mɔ yɛɛ, “Bun fo-gɛnɔ so!” Mɛ kya gya mɔ gɛnen mɔ, idɛ kon gbaa ne ɔ lɔrɔ ɔ kya kpen ken-ken yɛɛ, “Wura Deefidi ɔnaanabi, su me so!”

49 Yesu gi nu gɛnen mɔ, o sii yelɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' terɛ mɔ sa me.” Gɛsintin mɔ, mɛ terɛ gyaatanbo mɔ yɛɛ, “Fo-gisen gi' yuule fo, koso, Yesu kya terɛ fo.”

50 Gyaatanbo mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ ŋmanyan mɔ-gikuru too nkan, ne ɔ firigi yelɛ mɔ-ayaa so, ne ɔ naa kpe Yesu asɛ.

51 Ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Menɛ ne fo kya laarɛ n' wɔra sa fo?” Gyaatanbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, n kya laarɛ me-ansi a' bugi.”

52 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Naa fo kya kpe. Gisɔɔgyi gibono fo bo sa me mɔ ne nan bugi fo-ansi faa.” Ayaa abono so mɔ, mɔ-ansi mɔ a bugi, ne ɔ san naa buu Yesu.

11

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

1 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kya fuude Gyɛrusalem mɔ, mɛ kpaa fo Bɛtɛfagye de Bɛtani isowolɛ ibono i gyan' Nfɔ Iyii Gibii mɔ so. Mɛ fo nno mɔ, Yesu gi sun mɔ-akasɛbo mɔ dɔ anyɔ

2 yɛɛ, “Fɛ' kpe ɔsowolɛ
ɔbono ɔ bo aye-ansi dɔ faa.
Fɛ kpɛ fɛ kya loo ɔsowolɛ
mɔ so mɔ, fɛ laa wu bee fɔlɛ
ɔbono ɔko mɛŋ ti gyan' mɔ
kerɛ mɔ kyaa de ɔfɛ. Fɛ'
sangɛ mɔ de fɛ' kyu mɔ bara
me gɛrɛ.
3 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye
yɛɛ, ‘Menɛ ne fɛ kya wɔra
gɛnen?’ mɔ, fɛ' tɔgɛ mɔ yɛɛ,
‘Wura mɔ tiri bee mɔ.’ Fɛ
tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ laa yɛgɛ
de fɛ' kyu mɔ ba ayaa adɛ
so.”
4 Imɔso mɛ kpe, ne
gɛsintin mɔ, mɛ kpaa wu bee
fɔlɛ kyaa de ɔfɛ gɛbunono
gɛko asɛ ɔkpa nkan, ne mɛ
sangɛ mɔ.
5 Mɛ kya sangɛ mɔ mɔ,
abono mɛ yelɛ nfono mɔ mɛ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n
wɔra ne fɛ kya sangɛ bee
mɔ?”
6 Ne akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ
mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi
tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ, imɔso mɛ
taa mɔmɔ yɛgɛ, ne mɛ sangɛ
bee mɔ kyon.
7 Mɛ kyu bee mɔ bara Yesu
mɔ, mɛ kyu akuru too gyan
mɔ so, ne Yesu gi dii gyan'.
8 Asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-
akuru too mɔ-ɔkpa dɔ, ne
ako mɛ kyadɛ afɛdaa mɛ kya
too de ɔkpa yɛɛ ɔ' baa naa.
9 Abono mɛ gyangbara de
abono mɛ buu mɔ-gɛmara
mɔ pɛwu, mɛ kya kpen mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ,
“Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-
gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo
naa fo kya ba faa!
10 Aye-naana Wura Deefidi
gɛwuragyi
gɛbono fo dɛ fo kya ba
mɔ gɛ' bara nkyoola!
Ayenbi a' wɔra Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo soso-soso
mɔ-lɛɛ!”
11 Yesu gi naa kpaa loo
Gyɛrusalem, ne ɔ kyon kpe
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so. Ɔ kerɛ
kerɛ ilaa kamaasɛ gyan. Owi
kya ta so mɔ, mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ mɛ lii
Gyɛrusalem kpe Bɛtani.

Yesu Gi Tɔgɛ Nnɔ Wɔra Gifeeya Oyii

12 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, mɛ
kii lii Bɛtani mɛ kya kpe
Gyɛrusalem mɔ, akon a dɛ
Yesu.
13 Ɔ lɛɛ ansi kerɛ mɔ, o wu
gifeeya oyii ɔko mɔ-rɛ mɔ-
afɛdaa. Ne ɔ naa kpe mɔ asɛ
de ɔ' kpaa kerɛ yɛɛ ɔ laa nyɛ
mɔ-abi de o' gyi abɛɛ. O kpe
mɔ, oŋ wu ba-a gibi kolon
oyii mɔ so, afɛdaa wolɛ ne
o wu. I lii fɛɛ oyii mɔ owi
sɔrɔsɛ mɛŋ ti fo.
14 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
nnɔ wɔra oyii mɔ yɛɛ, “Foŋ
baa nyɛ sɔrɔ de ɔko ɔ' nyɛ
fo-abi gyi gɛkaako.” Yesu gi
tɔgɛ sa oyii mɔ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nu.

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

15 Mɛ kpaa fo Gyɛrusalem
mɔ, Yesu gi kii naa kpe
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gikpaara mɔ so. Ɔ fo nno
mɔ, o wu yɛɛ asa mɛ kyu
nno bingiri gigya ogyiten. Ɔ
gya gigya agyibo abono lii

gikpaara mɔ so. Asa ako mɛ
tɛ mɛ kya boori aterenbi, ne
ako mɔ mɛ kya fɛ abonbuɛ
nno. O wu mɔmɔ mɔ, ɔ da
abono mɛ kya boori aterenbi
mɔ iteebulu bun, ne ɔ da
abono mɛ kya fɛ abonbuɛ
mɔ ngyapaa too-too.
16 O kine kee yɛɛ ɔko-rɛ
ɔko ɔ mɛŋ' sa ɔ' sola gɛsola
baa kyu de Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so.
17 O nyiile asa abono
mɛ bo nfono mɔ ilaa
yɛɛ, "Mɛ wolaa ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ako yela
yɛɛ,
'Me-ɔson obu mɔ laa wɔra
ɔdalaaten sa asa kpɛi-
kpɛi pɛwu.'
Ne i wonɛ ne fɛye, mɔ, fɛ kyu
nno bingiri iyu gikpalan?"
18 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ
i dɛ sakpii mɔ pɛwu gɛnɔ,
ne i tɔrɔ mɔmɔ-gisen.
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ nbara
aŋmarasɛbo mɔ berɛ, mɛ
nu ilaa ibono Yesu gi wɔra
mɔ, mɛ laarɛ ɔkpa ɔbono so
mɛ laa nyɛ mɔɔ mɔ mɔ. Mɛ
kii mɛ selɛ Yesu gifuu. I kya
nyiile yɛɛ mɛ wu yɛɛ sakpii
mɔ yelɛ mɔ-gɛmara.
19 I baa fo gɛnen gɛkɛ
gɛbono gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lii
ɔsowolɛ mɔ so.

Gifeeya Oyii Mɔ Gi Wu'

20 Gɛdɛ kɛsɛ nyɛnyɛngɛ
fu-u mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-
akasɛbo mɔ mɛ kii mɛ kya
kyon mɔ, mɛ wu gifeeya oyii
mɔ gi wu' lii mɔ-ilin dɔ kyu
dii.
21 Piita gi wu gɛnen mɔ,
o nyingi ilaa ibono Yesu gi
tɔgɛ sa oyii mɔ mɔ, ne o
nyiile Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ,
kerɛ, gifeeya oyii ɔbono fo
tɔgɛ nnɔ wɔra mɔ gi wu'
mɔ!"
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi.
23 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ
fɛye faa, nengyene fo ɔko
fo tɔgɛ sa gibii gidɛ yɛɛ,
'Koso gɛrɛ kpaa tɔrɔ apoo
dɔ', ne fo mɛŋ sɔɔ fo-nyoro
akyɔɔlɛ fo-gisen dɔ ne fo
sɔɔ gyi yɛɛ i laa wɔra mɔ,
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ i' wɔra
sa fo gɛsintin.
24 Imɔso n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono fo
ɔko fo laa dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ, sɔɔ gyi yɛɛ i
laa yii fo-gibaa, ne gɛsintin,
ɔ laa sa fo imɔ.
25 Fo yelɛ fo kya dalaa ne
fo nyi yɛɛ ɔko gi wɔra fo
ilaa nyɛnyɛn mɔ, kyu kyɛɛ
mɔ, de fo-sɛ ɔbono ɔ bo soso
mɔ o' kyu fo-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ fo. [
26 Nengyene fo maŋ kyu
kyɛɛ fo-nanboana mɔ, gɛnen
kee ne fo-sɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ maŋ kyu fo-lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ fo ne.]"

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

27 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kii ba Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so. Ɔ naa
Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ gikpaara mɔ so mɔ,
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara
aŋmarasɛbo de abelɛnsɛ
sɛnsɛ ako mɛ ba mɔ asɛ
28 ne mɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ,
"Ilaa ibono fo kya wɔra faa

mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo kya
wɔra imɔ daa? Anɛ ne n sa
fo ɔkpa yɛɛ fo' wɔra imɔ?”
29 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Nan taasɛ
fɛye ilaa kolon. Fɛ lɛɛ gɛnɔ
sa me mɔ, nan tɔgɛ fɛye
ɔbono ginyen n dɛ n kya
wɔra gɛnen ilaa idɛ mɔ.
30 Ilaa taasɛsɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ sagyere
ɔbono Gyɔn gi gyere asa mɔ,
anɛ ne n sa mɔ ɔkpa? Wu-
rubuaarɛ abɛɛ anyamesɛ?’
Fɛ' lɛɛ gɛnɔ de n' nu.”
31 Yesu gi taasɛ abelɛnsɛ
mɔ gɛnen mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ
mɔmɔ wolɛ-wolɛ so, ne mɛ
tɔgɛ yɛɛ, “Nengyene a tɔgɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa
Gyɔn gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ,
ɔ laa taasɛ aye yɛɛ ne menɛ
n wɔra so ne a mɛŋ sɔɔ Gyɔn
gyi?
32 Abɛɛ a' tɔgɛ yɛɛ
nyamesɛ ne n sa Gyɔn gɛnen
ɔkpa ɔbono daa? Kuaa!”
Ibono so mɛ mɛŋ taalɛ tɔgɛ
gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ
selɛ sakpii mɔ gifuu. I lii fɛɛ
sakpii mɔ kya buu Gyɔn yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sun mɔ
ne ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo gɛsintin.
33 Imɔso mɛ tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, “A mɛŋ nyi.” Ne Yesu
gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ maŋ tɔgɛ me berɛ mɔ,
me kee maŋ tɔgɛ fɛye ɔbono
ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra
ilaa ibono n kya wɔra mɔ.”

12

Yesu Gi Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa
abelɛnsɛ mɔ akpalɛ dɔ yɛɛ,
“Ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ
dɔɔ gifɔlɛ giko ndɔɔ. (Mɛ
kya kyu gɛnen gifɔlɛ gibono
abi kyu wɔra nta.) Ɔ pɔrɔ
ɔpɔɔrɛ kyaabɔɔ ndɔɔ mɔ, ɔ
wɔra nta mɔ ɔdooten ndɔɔ
mɔ dɔ, ne ɔ pɔrɔ obu faa
lege-lege nfono asa mɛ laa
nyɛ dii ndɔɔ mɔ mɔ. Ɔ wɔra
imɔ idɛ ta mɔ, o kyu ndɔɔ
mɔ kyu wɔra asa ako abaa
dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ so de
mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' yɛ agyan
abono mɛ laa nyɛ mɔ. Ne ɔ
koso kpe ɔkpa kpaa kɛɛla.
2 “Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ
tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ wura mɔ
gi sun mɔ-dega ɔko yɛɛ o'
kpe mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ
de ɔ' kpaa sɔɔ mɔ-lɛɛ ogyiten
bara mɔ.
3 Mɔ-dega mɔ gi kpe mɔ,
mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ
keda mɔ, ne mɛ daarɛ mɔ, ne
mɛ gya mɔ kii abaa gikpan.
4 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa
ibono i ba mɔ, o kii sun mɔ-
dega ɔko ndɔɔ akerɛbo mɔ
asɛ. Mɛ daarɛ ɔbono kee
gooli mɔ-gimu, ne mɛ wɔra
mɔ ibono i mɛŋ gyɛ iwɔrasɛ
mɔ.
5 Ndɔɔ wura mɔ gi kii sun
mɔ-dega ɔko kee. Ɔbono
berɛ mɔ, mɛ mɔɔ mɔ kpem!
O sun mɔ-adega sɛnsɛ gɛnen,
ne ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ kya
daarɛ ako, ne mɛ kya mɔɔ
ako.
6 “I san ndɔɔ wura mɔ isa
kolon ɔko ɔŋ ti sun mɔ. Mɔ
ne n gyɛ mɔ-bi kolon ɔbono
ɔ bo ne mɔ-ilaa ne n bo mɔ-
gisen dɔ mɔ. Ɔ tɔgɛ sa mɔ-
nyoro yɛɛ, ‘Me-bi mɔ berɛ,
mɛ laa kyu buubuu sa mɔ.’

Gɛsintin mɔ, o sun mɔ-bi mɔ
mɔmɔ asɛ.
7 Ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ wu
mɔ ɔ kya ba mɔ, mɛ tɔgɛ sa
abara yɛɛ, ‘Ɔbono ɔ laa gyi
mɔ-sɛ atɔ mɔ ne n kya ba
faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi
mɔ ɔ' nyɛ sii de aye.’
8 Gɛsintin mɔ, mɛ keda
ndɔɔ wura mɔ mɔ-bi mɔ
mɔɔ, ne mɛ too mɔ lii ndɔɔ
mɔ dɔ.”
9 Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta
mɔ, ɔ taasɛ abelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
“Fɛ nyi yɛɛ menɛ ne ndɔɔ
wura mɔ laa wɔra? N' tɔgɛ
sa fɛye: ɔ laa kpaa mɔɔ mɔ-
ndɔɔ akerɛbo mɔ de o' kyu
ndɔɔ mɔ wɔra apobɔrɔ abaa
dɔ.”
10 Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Imɔso fɛŋ ti kalɛ Wu-
rubuaarɛ ɔwolɛ mɔ agyɛbi
adɛ? Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
‘Gibui gibono ibu apɔrɔbo
mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ,
gɛnen gibui kolon gi-
bono ne n baa yɛgɛ
obu mɔ gi' wɔra ɔlon
ɔ yelɛ faa.
11 Gɛnen ilaa idɛ i kya lii
Wurubuaarɛ asɛ daa.
I bo aye ɔbolɛ ne i kya dɛ
aye-gɛnɔ.’ ”
12 Gikpalɛ mɔ Yesu gi da kyu
lii ndɔɔ akerɛbo mɔ so mɔ,
abelɛnsɛ mɔ mɛ laarɛ yɛɛ
mɛ' keda mɔ. I lii fɛɛ mɛ
bii yɛɛ mɔmɔ ne ɔ darɛ. Mɛ
kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ bo
nfono mɔ. Imɔso mɛ naa taa
mɔ yɛgɛ.

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ Ilaa Taasɛsɛ Dɔ

13 Abelɛnsɛ mɔ mɛ naa
gɛnen mɔ, mɛ kpaa sun
Farasii gikpen mɔ dɔ asa
ako de Wura Hɛrodɛ gɛmara
abuubo mɔ ako kpe Yesu asɛ
yɛɛ mɛ' kpaa taasɛ mɔ ilaa
adawo so; nengyene fɛɛ ɔ lɛɛ
gɛnɔ ɔkpa so mɔ, de ɔ' nyɛ
tɔrɔ mɔmɔ-ɔdoo dɔ.
14 Asunbo mɔ mɛ kpe,
ne mɛ kpaa too Yesu soso
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo
bo gɛsintin ne fo mɛŋ selɛ
ɔko. Fo berɛ, fo mɛŋ kya
kerɛ nyamesɛ sakyɔ abɛɛ
mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ
de fo' buu ɔko don ɔko. Fo
kya nyiile asa Wurubuaarɛ
ɔkpa daa gɛsintin ɔkpa so.
Rom wura belɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ aye so ne ɔŋ kya son
Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa
Wurubuaarɛ asɛ fɛɛ a' sɔɔ
mɔ-lɛnpoo abɛɛ a mɛŋ sa a'
sɔɔ?”
15 Yesu gi dɛsɛ yɛɛ mɛ kerɛ
ansi daa ne mɛ kya taasɛ
mɔ. Imɔso ɔ taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Menɛ so ne fɛ kya soo
me idoo gɛnen? Ɔko ɔ' lɛɛ
aterenbi gibi ba de n' kerɛ.”
16 Gɛsintin mɔ, mɛ kyu
aterenbi gibi kyu sa mɔ,
ne Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Anɛ gimu de mɔ-ginyen ne
n gyan aterenbi gibi gidɛ so
faa?” Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ.”
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
mɔmɔ yɛɛ, “To. Gɛnen
berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ
Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ mɔ,
fɛ' kyu sa mɔ, de ibono,
mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ
mɔ, fɛ' kyu sa Wurubuaarɛ.”
Gɛnɔɔbono Yesu gi tɔgɛ mɔ,
i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ

Yesu Ilaa

18 Saadusii gikpen dɔ
awura ako kee mɛ ba Yesu
asɛ. Saadusii awura adɛ ne
n kpɛ mɛ dɛ yɛɛ nyamesɛ
gi wu' mɔ, i ta. Iŋ baa i bo
gɛtɛɛko ɔ laa kpaa kyena, ne
Wurubuaarɛ maŋ kyingi asa
gɛkaako. Imɔso gɛnen asa
adɛ mɛ ba de mɛ' baa nu
Yesu gɛnɔ dɔ. Mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ,
19 "Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi
yela nbara nko sa aye yɛɛ,
'Nengyene ɔnyen gi wu' taa
mɔ-ka yɛgɛ owi ɔbono mɔ-
ka mɔ mɛŋ ti korogɛ sa mɔ
mɔ, mɔ-tedɛ abɛɛ mɔ-daa o'
kyu ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa de
mɔ-rɛ mɔ mɛ' korogɛ nbii sa
mɔ-kuli ɔbono o wu' mɔ.'
20 "To. Owi ɔko dɔ
mɔ, ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-
tedɛana asee mɛ kyena.
Gɛnen ɔnyen baarɛ gi kyu
ɔkyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ
korogɛ pɛi ne ɔnyen mɔ gi
wu' taa mɔ-ka mɔ yɛgɛ.
21 Mosisi nbara nbono ɔ
yela sa aye mɔ so mɔ, mɔ-
gigyanmara mɔ gi kyu ɔkyii
mɔ lɛɛ gikulaa. Mɔ-rɛ ɔkyii
mɔ mɛ mɛŋ korogɛ, ne mɔ
kee gi wu' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ.
Ɔsasɛ mɔ kee gɛnen.
22 Mɔmɔ anyen sono mɔ
pɛwu mɛ dena ɔkyii mɔ, ne
mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ. Ɔkyii
mɔ mɛŋ korogɛ sa mɔmɔ
ɔko-rɛ ɔko. Laalaalogɛ mɔ,
ɔkyii mɔ kee gi wu'.
23 To, nengyene Wu-
rubuaarɛ laa kyingi asa mɔ,
anɛ ne n bo ɔkyii mɔ gɛnen
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono dɔ?
I kya nyiile yɛɛ owi ɔbono
mɛ tɛ de ansi mɔ, mɔmɔ
anyen sono adɛ pɛwu mɛ
dena mɔ gyan."
24 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ fuɛ. I kya
nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ kya nu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsɛ, ne
fɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ ɔlon
ɔbono ɔ bo mɔ.
25 Asa abono Wurubuaarɛ
laa kyingi de mɛ' nyɛ
gɛkyena pobɔrɔ mɔ, gɛdena
gɛ mɛŋ baa gɛ bo no sa
mɔmɔ. Mɔmɔ-gɛkyena
gɛ laa wɔra daa fɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ
ɔnan."
26 Ne Yesu gi kii tɔgɛ sa
Saadusii awura mɔ yɛɛ, "Fɛ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ
wu' mɔ, iŋ baa i bo gɛtɛɛko
mɛ laa kpaa kyena mɔ faa
mɔ, a' kerɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ de a' kerɛ.
Imɔso fɛŋ ti kalɛ aye-naana
Mosisi ilaa nnɔ? Owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi yelɛ giponfɛ
giko dɔ tɔngɛ sa mɔ mɔ, ɔ
tɔgɛ Mosisi yɛɛ,
'Me ne n gyɛ Aberaham Wu-
rubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wu-
rubuaarɛ.'
27 Aberɛ abono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa
Mosisi mɔ, gɛnen asa adɛ mɛ
ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu
idɛ mɛŋ bo gɛtɛɛko daa mɔ,
Wurubuaarɛ maŋ tɔgɛ yɛɛ,
'N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.'
Nkana ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ,
'Nɛ naa kyena wɔra mɔmɔ-
Wurubuaarɛ yɛgɛ.' Fɛ fuɛ
gɛsintin."

Yesu Gi Nyiile Asa Wurubuaarɛ Nbara Nbono Gi Tansi Gi Tiri Mɔ

28 Mɛ yelɛ mɛ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ gɛnen mɔ, Gyuda
awura nbara ɔŋmarasɛbo
ɔko gi ba ɔ kya nu mɔmɔ
asɛ. O nu ibono Yesu
gi lɛɛ gɛnɔ kanpɛ mɔ, mɔ
kee gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ dɔ pɛwu
mɔ, nmɔ ne n tansi gi tiri
don nsɛnsɛ?"
29 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Nbono gi tiri don nsɛnsɛ mɔ
ne n gyɛ nbono gi kya tɔgɛ
yɛɛ,
'Isirale awura, fɛ' yela fɛye-
aso de fɛ' nu!
Aye-Wura Wurubuaarɛ gyɛ
daa ɔkolon.
30 Imɔso laarɛ fo-Wura Wu-
rubuaarɛ ilaa lii fo-
gisen dɔ.
Kyu fo-gisen pɛwu, fo-
gɛwɔnsa pɛwu de fo-
ɔlon pɛwu kyu
laarɛ Wurubuaarɛ ilaa.'
31 Nbara nyɔsɛ nbono kee gi
baa gi tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-
nyoro.'
I mɛŋ baa i bo nbara nko gi
tiri don nmɔ ndɛ."
32 Nbara ɔŋmarasɛbo mɔ
gi tɔgɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ,
ibono fo tɔgɛ mɔ, i gyɛ
gɛsintin; Wurubuaarɛ kolon
ne n bo no. Mɔ-gɛmara mɔ,
Wurubuaarɛ ɔko mɛŋ baa ɔ
bo no.
33 I kaaborɛ nyamesɛ o'
kyu mɔ-gisen pɛwu, mɔ-
nwɔnsa pɛwu, de mɔ-nyoro
ɔlon pɛwu kyu laarɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa de ɔ' laarɛ
mɔ-nanbo ilaa fɛɛ mɔ-nyoro.
Nyamesɛ gi gyi gɛnen nbara
nnyɔ ndɛ so mɔ, imɔ ne n
tiri gikyɔ don ibono ɔ laa kyu
nbuɛ lɛɛ asunbi kamaasɛ sa
Wurubuaarɛ mɔ."
34 Yesu gi nu gɛnɔɔbono
ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ fɛɛ
ɔlaako onyibo mɔ, ɔ tɔgɛ
mɔ yɛɛ, "Fo-rɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
iŋ bo gɛta de abara."

San kyu lii nfono mɔ, ɔko
mɛŋ baa taalɛ da otu taasɛ
Yesu ilaa de mɛ' daasɛ mɔ
kerɛ.

Yesu Gi Kisee Taasɛ Asa Mɔ Ilaa

35 Imɔ gɛmara mɔ Yesu
kya nyiile ilaa Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so
mɔ, ɔ taasɛ abelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
"Nnɛ so ne nbara anyiilebo
mɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de o'
gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ
adɛ so mɔ laa kisee wɔra daa
Wura Deefidi ɔnaanabi?
36 Yɛgɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi nyiile Wura
Deefidi ne mɔ gbaa-gbaa gi
wolaa tɔgɛ kaasɛ mɔ ilaa
yela yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa me-
Wura mɔ yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa
gyisɛ so de me-rɛ fo
a' gyi gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-
akyobo de fo-ayaa." '
"
37 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
"Imɔso Deefidi gbaa-gbaa
kya terɛ kaasɛ yɛɛ 'me-
Wura' faa mɔ, nnɛ so ne ɔ
laa kisee wɔra daa Deefidi
ɔnaanabi?"

Sakpii ɔbono ɔ bo nfono
mɔ pɛwu gi nu Yesu ilaa
tɔgɛsɛ mɔ, i wɔra mɔmɔ
ɔkon kyɔde.

Yesu Gi Lɛɛ Nbara Aŋmarasɛbo Mɔ Gidebi Nyiile

38 Yesu kya nyiile asa mɔ ilaa mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de aye Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo adɛ. Mɛ kya laarɛ daa ngbɛ belɛ-belɛ gisuu naa asa dɔ. Mɛ kya laarɛ de asa mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ ‘Abelɛnsɛ’ de mɛ' kyu buubuu faala ɔmɔ sansana de ɔkamaasɛ o' wu.

39 Ne fɛɛ mɛ kpe mɔmɔ-akyangbon dɔ abɛɛ mɛ laa gyi gɛkɛ belɛ mɔ, abelɛnsɛ de anyamesɛ gbaa'gbaa ikyenaten ne mɛ kya laarɛ gikyena.

40 Mɔmɔ gɛnen asa abono ne n kya kii kudi akyii ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-biana gyi, yɛgɛ mɛ laa dalaa mɔ, mɛ kya dalaa faa bolo-bolo de asa mɛ' nyɛ yen mɔmɔ yɛɛ mɛ nyi gɛdalaa. Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ, mɔmɔ-gisobiidɛ gi laa nyaakyɔ too.”

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

41 Yesu tɛ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so, mɔ-ansi a sa de aterenbi gidɛkaa. Nno ne asa mɛ kya kyu aterenbi abono mɛ kya kyɛɛ Wurubuaarɛ mɔ wɔra. Imɔso Yesu tɛ ɔ kerɛ asa sakyɔ abono mɛ kya baa too aterenbi mɔ. O wu aterenbi awura sakyɔ mɛ kya baa too aterenbi belɛ-belɛ mɛ kya wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.

42 Nfono mɔ, ɔkyii okulaabo yenbo ɔko gi ba. Ne o kyu aterenbi abi anyɔ kyu too wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.

43 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasɛbo mɔ, ne o nyiile mɔmɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ fɛ wu okulaabo yenbo baarɛ? Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, ɔkyii baarɛ gi kyɛɛ Wurubuaarɛ aterenbi don asa sɛnsɛ abono mɛ kya too mɔ pɛwu.

44 I kya nyiile yɛɛ asa adɛ pɛwu mɛ kya gyɔgɛ mɔmɔ-aterenbi dɔ daa kyu baa kyɛɛ Wurubuaarɛ. Ɔkyii mɔ berɛ, ipii ibono ɔ bo ne nkana imɔ ne ɔ tɛ ɔ kpasa de mɔ, imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ Wurubuaarɛ faa.”

13

Ilaa Ibono I Laa Ba Gɛsinkpan Mɔ Nkɛ Laalaa-logɛ Dɔ

1 Yesu kya lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, kerɛ ibu mɔ ɔdan. Kerɛ gɛnɔɔbono imɔ-abui mɔ a kiirɛ ne a bo kanpɛ mɔ.”

2 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ fɛ kya wu ibu belɛ-belɛ idɛ? Ako mɛ laa baa boori imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi maŋ san yɛɛ gi maŋ dɛ gɛsɛ.”

3 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu tɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ so mɔ-ansi a sa de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ, ne Piita, Gyeemesi, Gyɔn, de Andiru mɛ ba mɛ kya taasɛ mɔ ilaa mɔmɔ wolɛ. Mɛ taasɛ yɛɛ,

4 “Owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori imɔ bun gɛnen? Menɛ

ilaa ne nan ba de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ilaa idɛ pɛwu i kya laarɛ i' ba gɛsintin? A kya kolɛ fo, tɔgɛ aye."

5 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de ɔko ɔ mɛŋ' sa ɔ' nyɛ fɛye penɛ. Gɛnen ilaa ibono i maŋ ba nperɛ.

6 Pɛi de i' lɔɔ ba gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ me ɔbono Wurubuaarɛ gi sun mɔ. Gɛnen asa abono mɛ laa nyɛ asa sakyɔ penɛ.

7 Nengyene fɛ kya nu ikɔ so titiritii de koo-koo mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen gi' ŋmaa fɛye. I lii fɛɛ gɛnen ilaa idɛ i kaaborɛ i' ba. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ i kya yela ɔkara ayaa abono so ne.

8 I kya nyiile yɛɛ fɛ laa nu gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi mɛ laa laarɛ ikɔ too abara so. Abɛyin de abɛyin mɛ laa koso yelɛ mɛ kya kɔ de abara. Nten kpɛi-kpɛi so mɔ, gɛsinkpan gɛ laa gyigisi. Akon kee a laa tɔrɔ. Imɔ idɛana i laa nyiile yɛɛ gɛkyena gɛdɛ ilaa i kya yii gɛsɛ i kya kpe laalaalogɛ daa. I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔkyii, ne i mɛŋ gyɛ ayaa abono so ne ɔ kya korogɛ mɔ.

9 "Fɛye abono fɛ kya son me mɔ berɛ, fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Ibono fɛ gyɛ me-akasɛbo faa so mɔ, mɛ laa kyu fɛye kyu kpe nbɛlɛ agyibo asɛ. Mɛ laa taa fɛye awulibi mɔmɔ-akyangbon dɔ. Me so mɔ, fɛ laa yelɛ awura de abɛyin abelɛnsɛ ansi dɔ de mɛ' nyɛ nu me-ilaa lii fɛye-gɛnɔ dɔ.

10 Pɛi ne gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa ta ɔkara mɔ, gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ me-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi pɛwu gyan'.

11 "Nengyene mɛ kyu fɛye kyu kpe nbɛlɛ agyibo asɛ mɔ, fɛ mɛŋ' sa fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye gɛwɔnsa yɛɛ menɛ ne fɛ laa kpaa tɔgɛ nbɛlɛ ogyiten mɔ. Owi mɔ gi fo mɔ, fɛ' bugi fɛye-nnɔ de fɛ' tɔgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ laa sa fɛye yɛɛ fɛ' tɔgɛ mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne nan tɔngɛ naa de fɛye so, i mɛŋ gyɛ fɛye gbaa-gbaa ne nan tɔngɛ.

12 "I laa ba yɛɛ fɛye abono fɛ kya son me faa dɔ ako, fɛye-daana abɛɛ fɛye-tedɛana mɛ laa fɛ fɛye sa fɛye-akyobo de mɛ' mɔɔ fɛye. Ɔsɛ gbaa laa kyu gɛnen wɔra mɔ-bi, ne gɛbii gɛ laa koso yelɛ gɛmɔ-sɛ de gɛmɔ-nyi so de gɛ' yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ mɔmɔ.

13 Me so mɔ, ɔkamaasɛ laa kyo fɛye. Ɔbono ɔ laa yelɛ mɔ-ayaa so ka gyan me so kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ.

Nkɛ Nbono Dɔ-Lɛɛ Awɔrɔfɔɔ Mɔ A Laa Don Awɔrɔfɔɔ Kamaasɛ

14 "Pɛi de gɛkyena gɛdɛ gɛ' yela ɔkara mɔ, fɛ laa wu ilaa kyosɛ ibono i kya nyida Wurubuaarɛ ɔson ilaa mɔ i yelɛ nfono i mɛŋ kaaborɛ

i' yelɛ mɔ. (Fo ɔbono fo kya kalɛ ilaa idɛ mɔ, nu imɔ gɛsɛ.) Fɛ wu ilaa kyosɛ mɔ nno gɛnen mɔ, fɛye abono fɛ bo Gyudiya gɛsinkpan so mɔ, fɛ' selɛ kpe abii dɔ.

15 Fo ɔbono fo bo nŋmaŋman gɛnen owi ɔbono mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo' kii gɛmara abɛɛ fo' loo obu dɔ yɛɛ fo laa kpaa puru ilaa iko.

16 Fo ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ gɛnen owi ɔbono mɔ, gɛŋ baa kii ba gɛwi yɛɛ fo kya ba de fo' baa kyu fo-gikuru.

17 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ gikyɔ so mɔ, akyii abono mɛ dɛ itɔ gɛnen nkɛ nbono dɔ abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ san mɛ kya nyabo mɔ, mɔmɔ laako!

18 Fɛ' dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, i mɛŋ' sa i' ba gikyɛ dɔ.

19 I lii fɛɛ gɛnen nkɛ nbono dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ a laa don awɔrɔfɔɔ kamaasɛ abono nyamesɛ gi ti wu kerɛ kpɛ kyu lii ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ baa lii de ndɛ faa. Ne awɔrɔfɔɔ abono ɔnan kee a maŋ baa ba gɛkaako.

20 Asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so mɔ, ɔ keda awɔrɔfɔɔ nkɛ mɔ kɔɔgɛ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, nkana pɛi de nkɛ mɔ gi baa logɛ mɔ, iŋ baa san ba-a isa.

21 "Gɛnen owi ɔbono mɔ, ako mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, 'Kerɛ, ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ ne gɛrɛ.' Ako, mɔ, mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, 'Kerɛ, mɔ ne n gyɛ ɔdɛ.' Nengyene mɛ nyiile fɛye gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' sɔɔ mɔmɔ gyi.

22 I kya nyiile yɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, i laa nyɛ abonbo ako. Ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, 'Me ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun mɔ.' Ɔbanban, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ, 'N gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.' Mɛ laa wɔra ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ de ilaa ibono i kya lɛɛ ɔlon belɛ nyiile mɔ. Nkana mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i laa penɛ asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ' nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ gbaa. I maŋ kii sa gɛnen.

23 "Imɔso fɛye abono fɛ kya son me mɔ berɛ, fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Nɛ wolaa gyɔ fɛye ilaa kamaasɛ ɔwɔlii yela.

Kirisito Laa Lii Wurubuaarɛ Awolɛ Dɔ Ba De Nyisigyi De Ɔlon Belɛ

24 "Awɔrɔfɔɔ mɔ nkɛ mɔ gi baa kyon mɔ, gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, owi laa biiri. Bosɛ laa yela asa gikulaa.

25 Agyɛkpebi a laa kyigi giyan-giyan. Wurubuaarɛ laa keda ilaa ibono i bo soso mɔ gyigisi.

26 Nfono ne asa mɛ laa wu me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii Wurubuaarɛ awolɛ dɔ n kya ba, n dɛ nyisigyi de ɔlon belɛ.

27 Nan sun Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de mɛ' kpaa koola asa abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ. Mɛ laa koola mɔmɔ

lii gɛsinkpan gɛdɛ gɛten kamaasɛ.”

Owi Ɔbono Kirisito Laa Kyu Ba Mɔ, Wurubuaarɛ Mɔ-Nkon Ne N Nyi

28 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kasɛ ilaa lii gifeeya oyii so. Aye gɛrɛ mɔ, nengyene fɛ wu gifeeya ngyalenbi gi punge ne gi boori afɛdaa mɔ, fɛ kya bii yɛɛ gikyɛ gi kya fuude ne.

29 Gɛnen kee ne i dɛ ne. Nengyene fɛ wu ilaa ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa i kya ba mɔ, fɛ' bii yɛɛ megikiiba mɔ gi tansi fuude ne. N ti n yelɛ fɛye-gɛbunono gbaa-gbaa.

30 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ fɛye faa. Asa abono mɛ tɛ gɛsinkpan so gɛnen aberɛ adɛ dɔ mɔ mɛ maŋ wu' ta pɛi de gɛnen ilaa idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.

31 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-agyɛbi mɔ berɛ, a maŋ yela ɔkara gɛkaako kpa-a.

32 “Gɛkɛ gɛbono abɛɛ owi ɔbono nan kii ba mɔ berɛ, ɔko mɛŋ nyi. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa mɛ mɛŋ nyi, ne me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ kee, meŋ nyi, gɛnen mɔ, mesɛ Wurubuaarɛ mɔ-nkon ne n nyi.

33 Imɔso fɛ mɛŋ nyi owi ɔbono nan kii ba faa mɔ, fɛ' kerɛ dandan de fɛ' dɛsɛ fɛyenyoro so.

34 “I laa wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan baa da faa. Ɔbelɛnsɛ ɔko ne n kyena, ɔ kya laarɛ o' kpe ɔkpa. Gɛkaabono ɔ laa koso gɛwi mɔ, o kyu mɔgɛsun wɔra mɔ-adega abaa dɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ gɛsun wɔrasɛ. Ɔ tɔgɛ sa ɔbono ɔ tɛ ɔ kya dii mɔgɛbunono mɔ yɛɛ ɔ kya kyon faa, ɔ' kerɛ dɔɔdan; ɔ mɛŋ' sa ɔ' dɛ ginsi gidɛ.”

35 Yesu gi tɔgɛ sa mɔakasɛbo mɔ yɛɛ, “Imɔso fɛye kee, fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. I kya nyiile yɛɛ fɛ mɛŋ nyi aberɛ abono me, fɛye-gɛten wura mɔ, nan kii ba mɔ. I gyɛ gɛnyɛ-o, gɛnyɛ de nsana-o, kyaasɛ gyangbarasɛ afolɛberɛ-o, abɛɛ gibaadiikɛ daa-o, ɔko mɛŋ nyi.

36 Meŋ' kya laarɛ fɛɛ n' baa tuule fɛye ibono fɛ mɛŋ dɛsɛ.

37 Iŋ gyɛ fɛye-wolɛ ne n' kya tɔgɛ ilaa idɛ mi-i sa. N darɛ daa nyamesɛ kamaasɛ yɛɛ ɔ' dɛsɛ mɔ-nyoro so gyoo me-giba.”

14

Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

1 I kya san nkɛ nnyɔ de Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ de Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ gɛsi. Gɛnen owi ɔbono mɔ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo mɛ san mɛ kya laarɛ gɛnɔɔbono mɛ laa ŋara keda Yesu de mɛ' mɔɔ mɔ mɔ.

2 I kya nyiile yɛɛ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ mɛ' mɔɔ mɔ gɛsi mɔ gigyi dɔ; iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa bara ikɔ.

Ɔkyii Ɔko Gi Lɔrɔ Yesu Gyoo Gipule

3 Yesu gi kpe Bɛtani ɔsowolɛ so. Ɔ bo nno mɔ,
o kpe Simon ɔbono nkana ɔ
gyɛ okononbu mɔ gɛwi. Mɛ
tɛ mɛ kya gyi mɔ, ɔkyii ɔko gi
ba Yesu asɛ ɔ dɛ anuwanterɛ
boɔgyalonsɛ ɔko ɔnan. Nadi
oyii ilin ne mɛ kyu wɔra mɔ.
Ɔ fo Yesu asɛ mɔ, ɔ keda
puruntuwa dɛnsɛ ɔbono
anuwanterɛ mɔ bo mɔ dɔ
mɔ gibɔ kpɛɛdɛ, ne ɔ kyɛɛgɛ
anuwanterɛ mɔ worogɛ Yesu
gimu so.

4 Ibono ɔkyii mɔ gi wɔra
mɔ i loo asa abono mɛ bo
nno mɔ ako. Imɔso mɛ taasɛ
abara yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne
ɔkyii baarɛ gi gyi anuwan-
terɛ mɔ gyɛrɛbi faa?

5 Anuwanterɛ baarɛ mɛn
wɔra ɔfɛsɛ mɔ, nkana a laa
nyɛ aterenbi belɛ de a' kyu
yɛ yɛ sa ayenbo!" Imɔso mɛ
saalɛ ɔkyii mɔ.

6 Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne
fɛ kya nyala ɔkyii mɔ gɛnen?
Fɛ' taa mɔ yɛgɛ. Ilaa dɛnsɛ
ne ɔ wɔra sa me faa.

7 Ayenbo abono fɛ darɛ
faa, mɛ bo fɛye asɛ adaa-
adaa. Nengyene fɛ kya laarɛ
fɛ' wɔra mɔmɔ idɛnsɛ mɔ,
fɛ laa taalɛ wɔra sa mɔmɔ
aberɛ kamaasɛ. Me berɛ, fɛ
maŋ nyɛ me n' kyena fɛye
asɛ kpaa lii.

8 Ɔkyii mɔ gi wɔra ibono ɔ
laa taalɛ mɔ sa me. O gyere
me yela gyoo me-gipule ne.

9 Fɛ' sɔɔ gibui yela.
Gɛsinkpan so gɛten kamaasɛ
gɛbono mɛ laa tɔgɛ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
kyu lii me so mɔ, mɛ laa
tɔgɛ ilaa ibono ɔkyii baarɛ
gi wɔra sa me faa kee kyu
nyingi mɔ."

Gyudasɛ Laa Fɛ Yesu Sa Gyuda Awura Abelɛnsɛ

10 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ
dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Gyudasɛ Isikaayɔtɛ mɔ,
gi kpe kpaa wu Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ,
ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ ɔ laa
kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ Yesu.

11 Mɛ nu ibono Gyudasɛ
gi tɔgɛ mɔ, i wɔra mɔmɔ
ɔkon, ne mɛ ka sa mɔ yɛɛ
nengyene ɔ taalɛ wɔra gɛnen
mɔ, mɛ laa sa mɔ aterenbi.
Imɔso ɔ san ɔ kya kerɛ owi
ɔbono i laa sa de ɔ' yɛgɛ mɛ'
nyɛ Yesu mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Akasɛbo Mɔ Mɛ Laa Gyi Gɛkɛ Belɛ

12 Bodobodo Maadiisɛ Agy-
iberɛ gɛkɛ belɛ mɔ gɛ kya
yii gɛsɛ mɔ, mɛ kya kyɔɔlɛ
isandɛ de mɛ' kyu gyi mɔmɔ-
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ
belɛ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono
mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ
baa taasɛ mɔ yɛɛ, "Fonɛ ne
fo kya laarɛ a' kpaa kerɛ
agyudɔ yela de a' gyi Lɛwu
Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ
mɔ?"

13 Ne Yesu gi lɛɛ mɔ-
akasɛbo anyɔ sun, ne ɔ tɔgɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' naa loo nten
dɔ. Fɛ kya loo mɔ, fɛ laa wu
ɔnyen ɔko so nkyu de gɛlɔbi.
Fɛ' buu mɔ kpaa loo gɛten
gɛbono dɔ ɔ laa loo mɔ,

14 de fɛ' taasɛ gɛten wura
mɔ yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ

asafo obu ɔmɔ dɔ ne mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ laa baa
kyena de mɛ' gyi gɛkɛ belɛ
mɔ agyudɔ mɔ?'
15 Gɛten wura mɔ laa nyi-
ile fɛye soso-lɛɛ obu belɛ
ɔko. Ikyenaten de ikamaasɛ
i ti i bo nno. Fɛ' baala
agyudɔ mɔ yela sa aye nno."
16 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
kyon kpaa loo nten mɔ dɔ.
Gɛsintin mɔ, mɛ wu ibono
pɛwu Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
mɔ. Ne mɛ kerɛ Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ
agyudɔ mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Yɛɛ Ɔ Laa Wu'

De I' Yɛgɛ Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ' Nyɛ Wɔra Gɛnɔ Pobɔrɔ

17 I fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo gudu
anyɔ mɔ mɛ kpe nno de mɛ'
kpaa gyi.
18 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi
tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ mi-i sa fɛye faa; fɛye dɔ
ɔko laa yɛgɛ me-akyobo mɛ'
nyɛ me. Me-rɛ kaasɛ ne n
kya wɔra abaa gyi."
19 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
i wɔra mɔ-akasɛbo mɔ ayen,
ne mɛ san mɛ kya taasɛ mɔ
ɔko-ɔko yɛɛ, "Me ne nan
wɔra fo gɛnen?"
20 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Fɛye gudu anyɔ adɛ dɔ ɔko
laa yɛgɛ me-akyobo mɛ' nyɛ
me. Me-rɛ kaasɛ a kya wɔra
abaa gyi lɛpɛ kolon dɔ faa.
21 I bo no yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono
ɔnan mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ kyu lii me so mɔ. Ɔbono ɔ
laa kyu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, wɔra me-
akyobo abaa dɔ mɔ berɛ,
kaasɛ mɔ laako. I mɛŋnan
korogɛ mɔ mɔ, i bɔ sa mɔ."
22 Mɛ san mɛ kya gyi mɔ,
Yesu gi puru bodobodo keda,
o kyu afaala sa Wurubuaarɛ,
ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa
mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ
de fɛ' gyi. Me-nyoro ne."
23 Ne o puru konkon de
nta keda, ne o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ. O kyu nta mɔ
sa mɔ-akasɛbo mɔ, ne mɔmɔ
pɛwu mɛ nun kɔɔlɛ.
24 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Nta nbono nɛ sa fɛye
faa, me-nkalan ne. Nan wu'
mɔ, me-nkalan gi laa kyɛɛgɛ
fuɛ sa asa sakyɔ de i' yɛgɛ
mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ'
nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
25 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ
fɛye faa, pɛi ne nan kii
nun nta mɔ, gɛnen mɔ,
gɛkaabono n tɛ n kya nun
nmɔ npobɔrɔ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ mɔ."
26 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ gyi ta mɔ, mɛ bii
afaala ɔlon sa Wurubuaarɛ,
ne mɛ lii kyon Nfɔ Iyii Gibii
mɔ so.

Piita Laa Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

27 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Fɛye pɛwu fɛ laa selɛ taa
me yɛgɛ. I kya nyiile yɛɛ
mɛ wolaa ŋmarasɛ me-ilaa
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa mɔɔ
isandɛ ɔkparɛbo mɔ;

i ba gɛnen mɔ, isandɛ
mɔ mɛ laa yaasɛ
giyan-giyan.’ ”
28 Ne Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ
kyingi lii ibuni dɔ mɔ, nan
gyangbara fɛye kpe Galeli.”
29 Nfono ne Piita gi tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, “Ba-a asɛnsɛ mɔ
pɛwu mɛ laa selɛ taa fo yɛgɛ
mɔ, me berɛ, maŋ selɛ taa fo
yɛgɛ kpa-a.”
30 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Sɔɔ gibui yela, ndɛ gɛnyɛ
gɛdɛ pɛi de ikyaasɛ i' baa
folɛ ginyɔ mɔ, fo gbaa ne
nan sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ
fo mɛŋ nyi me.”
31 Ne Piita gi kii tɔgɛ mɔ
ginsi pɛɛrɛ so yɛɛ, “Ba-a mɛ
laa mɔɔ me-rɛ fo mɔ, maŋ
sorogɛ yɛɛ meŋ nyi fo.” Ne
akasɛbo sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ
gɛnen kee.

Yesu Gi Kpaa Dalaa Gɛsɛmeni

32 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kpe gɛtɛɛko, mɛ kya
terɛ nno yɛɛ Gɛsɛmeni. Mɛ
fo nno mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyena
gɛrɛ gyoo me de n' kpaa
dalaa.”
33 Ɔ yɛgɛ Piita, Gyeemesi,
de Gyɔn berɛ mɛ' buu mɔ.
Mɛ kya kpe mɔ, mɔ-gisen
dɔ i yii gɛsɛ i kya dɛɛ mɔ, ne
mɔ-nyoro gi kya togɛ mɔ.
34 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“N kya wu' mi-i fuɛ. I kya
laarɛ de i' mɔɔ me gbaa. Fɛ'
kyena gɛrɛ de fɛ' dii ilaa
kamaasɛ ibono i laa ba mɔ.”
35 Ɔ naa taa mɔmɔ
yɛgɛ kpe ansi dɔ ŋmaraa,
ne o kyu mɔ-nyoro too
gɛsinkpan, ɔ kya dalaa ɔ
kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ
nengyene i laa sa mɔ, ɔ' yɛgɛ
gɛnen ilaa ibono i kya ba mɔ
so faa, i' baa kyon nkan sa
mɔ.
36 O kii tɔgɛ yɛɛ, “Me-
sɛ, sɛi mɛŋ don fo giwɔra.
Nengyene fo laa kyule mɔ,
nkana yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono
a kya ba me so faa a' kyon
gibaafon. Nɛ dabɔlɛ kolɛ
gɛnen faa, yɛgɛ fo-lɛɛ fo-
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra. I mɛŋ
gyɛ me-lɛɛ gɛlaarɛ.”
37 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, o
kii kpe mɔ-akasɛbo asa' mɔ
asɛ. Ɔ baa kpe mɔ, mɛ dɛ
ginsi gidɛ. O kyingi mɔmɔ,
ne ɔ taasɛ Simon Piita yɛɛ,
“Simon, fɛ dɛ daa? Fɛ mɛŋ
taalɛ kyena ba-a ŋmaraa de
fɛ' dii ilaa ibono i laa ba
mɔ?”
38 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ' dii ilaa ibono i laa ba
mɔ de fɛ' dalaa yɛɛ imɔ iko
i mɛŋ' nyɛ fɛye penɛ de fɛ'
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wu
yɛɛ fɛye-asen dɔ berɛ mɔ
nkana fɛ kya laarɛ fɛ' wɔra
me-gɛlaarɛ; fɛye anyamesɛ-
lɛɛ ɔlon ne mɛŋ kya taalɛ.”
39 O kii kyon taa mɔmɔ
yɛgɛ kpaa dalaa gɛnen
gɛdalaa kolon gɛbono kee sa
Wurubuaarɛ.
40 Ɔ baa kii kpe mɔ-
akasɛbo mɔ asɛ mɔ, mɛ kii
dɛ. I lii fɛɛ ginsi gidɛ gi dɛ
mɔmɔ. O kyingi ɔmɔ mɔ,
mɛ mɛŋ bii ilaa ibono mɛ laa
tɔgɛ mɔ.
41-42 Gisasɛ mɔ, o kpe kii
baa tu mɔ-akasɛbo mɔ, o
kyingi mɔmɔ, ne ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ san fɛ dɛ,
fɛ kya kyoola? Fɛ' koso

gɛnen; owi mɔ gi fo. Kon
ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ
laa nyɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ. Fɛ' kerɛ.
Ɔbono ɔ laa kyu me wɔra
mɔmɔ-abaa dɔ mɔ ne n kya
ba faa. Fɛ' koso de a' kpaa
gyangara mɔ."

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

43 Yesu san ɔ kya tɔngɛ mɔ,
ayaa abono so mɔ, Gyudasɛ,
Yesu akasɛbo gudu anyɔ
mɔ dɔ ɔko, gi ba nfono.
Sakpii buu mɔ, mɛ dɛ nki de
nkpotii. Mɛ lii Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de
mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo
de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ
asɛ.
44 Gyudasɛ ɔbono ɔ laa kyu
Yesu wɔra abelɛnsɛ mɔ abaa
dɔ gɛnen mɔ gi wolaa tɔgɛ
sa sakpii mɔ yɛɛ, "Ɔbono fɛ
wu nɛ faala mɔ da mɔ gya-
gya mɔ, mɔ ne. Fɛ' keda mɔ
de fɛ' kparɛ mɔ kpe abelɛnsɛ
mɔ asɛ."
45 Imɔso mɛ kpaa fo nno
mɔ, gɛsintin mɔ, Gyudasɛ gi
naa kpe Yesu asɛ, ne ɔ terɛ
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ!" ne ɔ
faala mɔ da mɔ gya-gya.
46 Nfono mɔ sakpii mɔ gi
keda Yesu.
47 Ne Yesu asa abono mɛ
bo nfono mɔ dɔ ɔko gi loorɛ
mɔ-gɛki lɛɛ, ne ɔ ŋɛɛlɛ dega
ɔko giso fuɛ. Dega mɔ
wura ne n gyɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu.
48 Nfono ne Yesu gi taasɛ
sakpii mɔ yɛɛ, "N gyɛ oyu
nyɛnyɛn daa, ne fɛ kyu nki
de nkpotii ba de fɛ' baa keda
me faa?
49 Iŋ gyɛ me-rɛ fɛye ne n
bo no gɛkɛ kamaasɛ n kya
nyiile asa ilaa Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ
so? I wonɛ so ne fɛ mɛŋ
keda me nno? To. Ɔfaanan
ne fɛ laa kyu wɔra me de
i' yɛgɛ ilaa ibono mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ i' nyɛ ba
gɛsintin."
50 Nfono mɔ mɔ-akasɛbo
mɔ pɛwu mɛ selɛ taa mɔ
yɛgɛ.
51 Sakpii mɔ dɛ Yesu ɔ
kya kpe mɔ, gɛdegabi gɛko
berɛ gɛ buu mɔ. Gikuru
boɔgyalonsɛ wolɛ ne gɛ bun.
Sakpii mɔ gi laarɛ ɔ' keda
mɔ.
52 Ne o luu mɔ-nyoro lii
gikuru mɔ dɔ sa mɔmɔ selɛ
kyon gibolonbukpan.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Asɛ

53 Mɛ kparɛ Yesu kpe
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gɛwi, ne Gyuda
awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara
aŋmarasɛbo de mɔmɔ-
abelɛnsɛ sɛnsɛ abono mɛ
kya gyi nbɛlɛ mɔ pɛwu mɛ
baa gyan'.
54 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe
gɛnen mɔ, Piita gi buu mɔmɔ
giyaa-giyaa kpaa loo asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ gikpaara
mɔ so. Ɔ loo nno mɔ, o sii
kyena saarɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ ngbɛ awura dɔ, mɛ
tɛ mɛ kya wolɛ ɔgya.
55 Mɛ kya gyi Yesu nbɛlɛ
mɔ, Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ de nbɛlɛ
agyibo mɔ pɛwu mɛ kya
laarɛ ilaa ibono mɛ laa nyɛ

yelɛ imɔ so kyu bun Yesu
gipuɛɛ de mɛ' nyɛ mɔɔ mɔ
mɔ. Mɛ mɛŋ kya nyɛ.
56 Abono mɛ ten Yesu gɛnɔ
mɔ mɛ nyaakyɔ. Mɔmɔ
pɛwu nnɔ mɔ gɛŋ wɔra
gikolon.
57 Ako mɛ koso kɛɛ abon
gyan mɔ so yɛɛ,
58 "A nu Yesu gi tɔgɛ
yɛɛ, 'Nan boori Wurubuaarɛ
ɔson obu baarɛ bun de n'
kyu nkɛ nsa yii ɔpobɔrɔ.
Anyamesɛ abaa ne mɛ kyu
pɔrɔ ɔdɛ; ɔbono nan yii mɔ
berɛ, iŋ gyɛ anyamesɛ abaa
ne nan kyu yii mɔ.' "
59 Imɔ idɛ gɛnen gbaa mɔ,
mɔmɔ abono mɛ tɔgɛ mɔ
nnɔ gi mɛŋ wɔra gikolon.
60 Nfono ne asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi koso yelɛ
sansana, ne ɔ taasɛ Yesu yɛɛ,
"Ibono pɛwu mɛ dɛ ma-a
gyan fo so faa, foŋ bo gɛnɔ
lɛɛ?"
61 O sii kurun, ɔŋ tɔgɛ
sɛi. Nfono ne asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi kii taasɛ Yesu
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ
ɔ laa sun de o' gyi gɛwura
mɔ-adɛ so mɔ? Fo-sɛ ne n
gyɛ mɔ ɔbono ayenbi pɛwu
a kaaborɛ mɔ mɔ?"
62 Yesu yɛɛ, "Ɛn, me ne.
Ne fɛ laa wu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n tɛ
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ
gyisɛ gibaa so, n kya gyi
gɛwura mɔ asɛ. Nan kyena
Wurubuaarɛ awolɛ so kpe-
legɛ ba gɛsinkpan so."
63 Asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ
gi nu imɔ idɛ mɔ, ɔ biidɛ mɔ-
gɛgbɛ kyadɛ de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ ilaa i ba. Ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Abelɛnsɛ, ibono ɔ tɔgɛ faa,
iŋ don abaa? Ilaa imɔ ne a
baa a kya laarɛ de a' baa nu
lii mɔ so?
64 Fɛ nu gɛnɔɔbono o kyu
mɔ-nyoro kɛserɛ de Wu-
rubuaarɛ mɔ, fɛ dɛ nnɛ?"
Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ bun Yesu
gipuɛɛ, ne mɛ kyule yɛɛ ɔ
kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.
65 Nfono mɔ, mɔmɔ ako
mɛ too akyɔlɛ bun mɔ. Ne
mɛ kyu ilaa iko ŋminde mɔ-
ansi, mɛ kya ŋɛ ma-a ŋɛ mɔ
akɔn, ne mɛ kya tɔgɛ mɔ yɛɛ
ɔ' bii ɔbono ɔ ŋɛ mɔ mɔ.
Mɛ kyu mɔ sa asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ ngbɛ awura mɔ, ne
mɛ da-da mɔ itan.

Piita Gi Sorogɛ Gikpadɔ Gisa' Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

66 Piita san ɔ tɛ gikpaara
mɔ so gɛsɛ nno mɔ, asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ obolonbu
ɔko gi ba nfono.
67 O wu Piita tɛ ɔ kya wolɛ
ɔgya. Ɔ kpɛɛlɛ kerɛ mɔ, ne ɔ
tɔgɛ yɛɛ, "Fo kee fo-rɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n naa."
68 Ne Piita gi sorogɛ yɛɛ,
"Meŋ nyi ilaa ibono fo darɛ
faa. Meŋ kya nu imɔ gɛsɛ
gbaa." Piita gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, ɔ naa kpe gɛbunono asɛ.
[Ayaa abono so mɔ, ikyaasɛ i
folɛ.]
69 Obolonbu ɔko gi wu Pi-
ita ne ɔ tɔgɛ sa abono mɛ bo
nfono mɔ yɛɛ, "Ɔnyen baarɛ
bo Yesu adɛ mɔ dɔ."
70 Piita gi kii sorogɛ imɔ lɛɛ
ɔkpa. I kii wɔra ŋmaraa too
mɔ, abono mɛ yelɛ nfono mɔ
mɛ tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "I gyɛ
gɛsintin daa. Fo bo Yesu adɛ

mɔ dɔ, i lii fɛɛ fo kee fo gyɛ Galelinyen.”
71 Ne Piita gi ka sa mɔmɔ yɛɛ, “Nɛ kerɛ fɛɛ Wurubuaarɛ, meŋ nyi ɔnyen ɔbono fɛ darɛ faa. Nengyene abon ne n kya kɛɛ mɔ, me-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ.”
72 Ayaa abono so mɔ, ikyaasɛ i folɛ [ginyɔsɛ]. Ne Piita gi nyingi gɛnɔɔbono Yesu gi wolaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de ikyaasɛ i baa folɛ ginyɔsɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me.” Piita gi nyingi gɛnen mɔ, ɔ loo osuten.

15

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Ansi Dɔ

1 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, nbɛlɛ agyibo mɔ pɛwu mɛ kii gyan. Gɛnen nbɛlɛ agyibo abono ne n gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ-isowolɛ so abelɛnsɛ de mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo. Mɛ gyan gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara gɛnɔɔbono mɛ laa wɔra Yesu mɔ. Imɔso mɛ ŋminde mɔ, ne mɛ kparɛ mɔ lii kyu kpaa wɔra ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ tɛ sa Rom wura mɔ abaa dɔ yɛɛ o' gyi mɔ-nbɛlɛ. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔbelɛnsɛ ɔbono yɛɛ Pilato.
2 Ɔbelɛnsɛ Pilato kya gyi Yesu nbɛlɛ mɔ, ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ wura sa Gyuda awura mɔ?” Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo-gɛnɔ dɔ ne i lii.”
3 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ kyu ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ gyan Yesu so.
4 Imɔso Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ Yesu yɛɛ, “Foŋ kya nu gɛnɔɔbono mɛ dɛ ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ ma-a gyan fo so mɔ? Fo maŋ lɛɛ gɛnɔ?”
5 Yesu mɛŋ baa bugi mɔ-gɛnɔ tɔgɛ sɛi, imɔso i dɛ Ɔbelɛnsɛ Pilato gɛnɔ gikyɔ.

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔsɛ

6 Gɛsi kamaasɛ i wolaa i gyɛ ilaa ibono Ɔbelɛnsɛ Pilato kya wɔra sa Gyuda awura mɔ yɛɛ nengyene mɛ laa gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kya tigi mɔmɔ-asa abono ɔ keda tii de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon de ɔ' naa. Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ yii yɛɛ ɔdɛ ne mɛ kya laarɛ, ne Pilato kya tigi mɔ sa mɔmɔ.
7 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, ɔnyen ɔko tii de obu mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Barabasɛ. Owi ɔko dɔ mɔ, mɔ-rɛ asa ako mɛ koso kɔ de abɛyin awura. Ikɔ mɔ dɔ mɔ mɛ mɔɔ asa, imɔso mɛ keda ɔmɔ tii de obu. Gɛnen Barabasɛ baarɛ bo mɔmɔ dɔ.
8 Gɛkɛ belɛ mɔ so mɔ, sakpii gi kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ o' tigi abono o tii de obu mɔ dɔ ɔko sa mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ kya kyena wɔra mɔ.
9 Ne Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “N' tigi Yesu, fɛye Gyuda awura wura mɔ sa fɛye de ɔ' naa abɛɛ?”
10 I kya nyiile yɛɛ Pilato gi wu yɛɛ Yesu ilaa i bo Gyuda awura asunbi alɛɛbo

abelɛnsɛ mɔ gɛlaaloo daa so
ne mɛ kyu mɔ bara mɔ.
11 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ ti
wolaa wu sakpii mɔ yela yɛɛ,
“Nengyene Pilato gi taasɛ
fɛye yɛɛ anɛ ne ɔ' taa yɛgɛ
sa fɛye mɔ, fɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔ' tigi
daa Barabasɛ; iŋ gyɛ Yesu.”
Imɔso mɛ tɔgɛ sa Pilato yɛɛ
Barabasɛ ne mɛ kya laarɛ.
12 Ne Pilato gi kii taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Mɔ, nnɛ ne n'
wɔra Yesu ɔbono fɛ kya terɛ
yɛɛ fɛye Gyuda awura wura
mɔ?”
13 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ kpen tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Da
mɔ aŋanbi mada de oyii de
o' wu'!”
14 Ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “De i' wonɛ? Menɛ ilaa
nyɛnyɛn ne ɔ wɔra?” Nfono
mɔ mɛ lɔrɔ kpen ken-ken
daa yɛɛ, “Da mɔ aŋanbi oyii
so mɔɔ!”
15 Pilato kya laarɛ ɔ' buɛɛlɛ
sakpii mɔ de i' yuuli so mɔ,
o tigi Barabasɛ, ne ɔ yɛgɛ
asogya mɛ' taa Yesu awulibi,
ne yɛɛ mɛ' kyu mɔ kpaa da
aŋanbi oyii so mɔɔ.

Asogya Mɛ Kyɛfoo Yesu

16 Nfono mɔ, asogya mɔ
mɛ kyu Yesu kyu loo Pi-
lato gɛwi nfono i gyɛ mɔmɔ-
gɛsun ɔwɔraten mɔ. Ne
mɛ terɛ mɔmɔ Rom asogya
gikpen mɔ pɛwu baa gyan
nno.
17 Nfono mɔ, mɛ kyu giwu-
rakuru kyu gyaabii bun mɔ,
ne mɛ luo iwe wɔra fɛɛ wura
gɛpɛ ne mɛ kyu bun mɔ.
18 Mɛ san mɛ kya gyaabii
faala mɔ yɛɛ, “Gyuda awura
wura! Fo-rɛ gimu dɛnsɛ!”
19 Mɛ dɛ gɛyabii mɛ kya
taa mɔ-gimu so ma-a kpe
ma-a ba, ne mɛ kya too
akyɔlɛ ma-a bun mɔ. Mɛ
san mɛ kya faala mɔ mɛ kya
ŋmii mɛ kya koso fɛɛ wura-
lɛɛ mɔ ɔnan.
20 Mɛ gyaabii mɔ gɛnen ta
mɔ, mɛ maragɛ giwurakuru
mɔ, ne mɛ kiiri mɔ gbaa-
gbaa lɛɛ ngbɛ kyu suu mɔ,
ne mɛ san kparɛ mɔ lii de
mɛ' kpaa da mɔ aŋanbi oyii
so mɔɔ.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

21 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe
mɔ, mɛ gyangara ɔnyen ɔko,
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Simon.
Ɔ gyɛ daa Siirinnyen. Mɔ-
biana ne n gyɛ Alɛsanda de
Rufusɛ. Mɛ wu mɔ mɔ, ɔ naa
ɔ kya ba ɔ' baa loo ɔsowolɛ
mɔ so, ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ'
sola Yesu lɛwu oyii mɔ.
22 Mɛ kyu Yesu kpaa fo
gɛtɛɛko, mɛ kya terɛ nno
yɛɛ Gologota. (Gologota gɛsɛ
ne n gyɛ Gimu Giwuye Gik-
palan.)
23 Mɛ fo nno mɔ, mɛ kyu
gɛlin gɛko mɛ kya terɛ gɛmɔ
yɛɛ miira kyu saarɛ nta dɔ sa
Yesu yɛɛ o' nun, ne o kine.
24 Nfono mɔ, mɛ luu Yesu
ngbɛ nbono o suu mɔ ne mɛ
da mɔ aŋanbi mada de oyii
mɔ. Ne mɛ yɛ mɔ-nyoro so
atɔ kyu. Mɛ kya yɛ atɔ mɔ
mɔ, mɛ too ilaa iko kerɛ.
Ibono i yii de fo mɔ, fo kyu.

25 Nyɛnyɛngɛ iwi sango ne
mɛ da Yesu aŋanbi mada de
oyii mɔ.
26 Mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono
so mɛ kyu bun mɔ gipuɛɛ mɔ
mada mɔ-amu so yɛɛ,

GYUDA AWURA WURA MƆ
NE.

27 Mɛ da iyu inyɔ iko kee
aŋanbi mada de iyii Yesu asɛ
nfono, ɔko bo mɔ-gyisɛ gibaa
so, ne ɔko bo mɔ-benɛ so. [
28 Gɛnen ilaa idɛ i yɛgɛ ilaa
ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
kyu lii Yesu so mɔ i' ba
gɛsintin. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Mɛ laa kalɛ mɔ wɔra
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
dɔ."]
29 Asa abono mɛ yelɛ mɛ
kerɛ mɔ, mɛ kya tugi mɔ
inosun, mɛ kya yoole mɔ
yɛɛ, "Fo ne yɛɛ fo laa boori
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
de fo' kyu nkɛ nsa kii yii mɔ
mɔ?
30 Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro!
Kpelegɛ lii oyii mɔ so de a'
kerɛ!"
31 Gɛnen kee ne Gyuda
awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔmɔ-rɛ nbara
aŋmarasɛbo mɔ mɛ yoole
mɔ ne. Mɛ kya tɔgɛ ma-a
sa abara yɛɛ, "Mɔ ne n
mɔlɛgɛ asa, ne ɔŋ kya taalɛ
ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro faa.
32 Iŋ gyɛ mɔ ne Wu-
rubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ'
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ? Iŋ
gyɛ mɔ ne n gyɛ wura sa
Isirale awura mɔ? O' kii
kpelegɛ oyii baarɛ so de a'
kerɛ de a' sɔɔ mɔ gyi."

Ne abono mɛ da mɔmɔ-rɛ
Yesu aŋanbi mɔ kee mɛ kya
saalɛ mɔ gɛnen.

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

33 I fo owi ken-ken gerɛ-
gerɛ mɔ, i wɔra gibiri sirim
gɛnen gɛsinkpan mɔ pɛwu
so kaaborɛ owi gbaasɛ.
34 Gɛnen owi gbaasɛ
ɔbono mɔ, Yesu gi kpen
ken-ken tɔgɛ mɔ-gɛdɛ dɔ
yɛɛ, "Ilayi, Ilayi, lama
sabakitani?" (Imɔ gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ, "Me-Wurubuaarɛ,
me-Wurubuaarɛ, i wonɛ
ne fo lɛɛ ansi taa me yɛgɛ
gɛnen?")
35 Asa abono mɛ yelɛ nno
mɔ ako mɛ nu mɔ asɛ mɔ,
mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, "Fɛ'
nu! Ɔ kya terɛ Oloobu
Ilaagya."
36 Nfono mɔ ɔko gi selɛ
kyu taatɔ dufu-dufu ɔko kyu
kpaa nyise wɔra mɔmɔ-nta
bonyansɛ nko dɔ, ne o kyu
de gɛyabii diirɛ kpe Yesu
gɛnɔ asɛ yɛɛ ɔ' kyogyoo. Ne
kaasɛ mɔ gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ'
taa mɔ yɛgɛ de a' kerɛ yɛɛ
Ilaagya laa lii Wurubuaarɛ
dɔ baa kpelegɛrɛ mɔ oyii mɔ
so?"
37 Nfono mɔ Yesu gi kpen
ken-ken, ne ɔ lɛɛ ɔŋɛ.
38 Yesu gi wu' gɛnen mɔ,
gikuru gibono gi tii Wu-
rubuaarɛ tudɔ-lɛɛ obu belɛ
mɔ gi kyan ginyɔ lii soso baa
yii gɛsɛ kyim.
39 Asogya mɔ ɔbelɛnsɛ yelɛ
nfono mɔ-rɛ Yesu ansi a kerɛ
abara. O wu gɛnɔɔbono i
ba ne Yesu gi kyu lɛɛ ɔŋɛ
mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛsintin,
ɔnyen baarɛ tansi ɔ gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi."
40 Akyii kee mɛ yelɛ gɛta-
gɛta wu ilaa idɛ pɛwu.

Mɔmɔ ako ne n gyɛ Mariya Magadalakyii, de Salome, de Mariya ɔbono ɔ gyɛ Gyeemesi ɔpiiasɛ de Gyosesi mɔmɔ-nyi mɔ.

41 Aberɛ abono Yesu naa de Galeli gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ ne n buu mɔ mɛ kya kerɛ mɔ so. Akyii sakyɔ abono mɛ buu mɔ ba Gyɛrusalem mɔ kee mɛ bo mɔ-owuten mɔ nfono.

Mɛ Pule Yesu

42 Gɛnen gɛkaabono mɛ mɔɔ Yesu mɔ gɛ gyɛ abaala gɛkɛ sa Gyuda awura. Mɛ kya baala ma-a gyoo mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ. Imɔso i kya fo gɛdɔɔdɛ mɔ,

43 ɔnyen ɔko gi da otu kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato asɛ kpaa tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ de ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ kpaa pule. Mɛ kya terɛ ɔnyen ɔbono yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ lii Arimatiya ɔsowolɛ so. Ɔ gyɛ nyamesɛ gbaa' Gyuda awura nbɛlɛ agyibo mɔ dɔ, ne mɔ-gisen dɔ mɔ, mɔ-ansi a gyan gɛkaabono asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ so.

44 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi nu yɛɛ Yesu gi wu' belen gɛnen mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ. Imɔso ɔ terɛ asogya ɔbelɛnsɛ mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin yɛɛ Yesu gi ti wu'?"

45 Ne asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi kyule yɛɛ, "Ɛn, Yesu gi ti wu'." Nfono mɔ, Pilato gi sa Gyosɛfo ɔkpa de ɔ' taalɛ kpaa saga Yesu gibuni mɔ kpaa pule.

46 Gyosɛfo gi kpaa sɔɔ gikɛlɛlɛ ne ɔ baa saga Yesu gibuni mɔ lii oyii mɔ so, ne o kyu gikɛlɛlɛ mɔ kyu mili mɔ pɛwu. Ɔ mili mɔ ta mɔ, o kyu obuni mɔ kpaa pule folɛbɔ ɔbono mɛ wolaa logedi yela sa ibuni gipule mɔ dɔ. Ne ɔ belen gibui kpaatakpɛrɛ baa tii folɛbɔ mɔ gɛbunono.

47 Mariya Magadalakyii mɔ de Mariya, Gyosesi mɔ-nyi mɔ, mɛ bo nno mɛ kperɛ mɔmɔ-ansi kpaa wu Yesu opuleten.

16

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Gyuda awura gɛkɛ ky-oolasɛ mɔ gɛ kyon mɔ, Mariya Magadalakyii mɔ de Mariya, Gyeemesi mɔ-nyi, de Salome mɛ kpaa sɔɔ ilaa iko i dɛ fɛɛ atikee. Mɛ laa kyu kpe folɛbɔ mɔ dɔ de mɛ' kyu kpaa bɔ Yesu gibuni mɔ.

2 Gɛkɛ kyoolasɛ mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, i gyɛ Kosida. Imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ, gɛnen akyii adɛ mɛ puru ilaa ibono mɛ kpaa sɔɔ mɔ, ne owi mɔ-rɛ mɔ-gibalii mɔ, mɛ ba Yesu opuleten mɔ.

3 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, "Anɛ ne a laa nyɛ de ɔ' belen gibui mɔ lii folɛbɔ mɔ gɛbunono sa aye ne?"

4 Mɛ baa diirɛ ansi kerɛ mɔ, gibui kpaatakpɛrɛ mɔ gi dɛ nkan, giŋ baa gi tii folɛbɔ mɔ gɛbunono.

5 Mɛ loo folɛbɔ mɔ dɔ mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, mɛ wu dega ɔko tɛ de gyisɛ so, o suu gɛgbɛ fufuli wu-rugakyaa. Akyii mɔ mɛ wu

dega mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-
gisen.
6 Ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛŋ' yɛgɛ fɛye-gisen gi'
ŋmaa fɛye. Iŋ gyɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen ɔbono mɛ da
mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ
ne fɛ kya laarɛ faa? O kyingi
lii ibuni dɔ. Ɔŋ baa ɔ bo
gɛrɛnaa. Fɛ' kerɛ. Nfono
nkana mɔ-gibuni mɔ gi dɛ
mɔ ne.
7 Imɔso fɛ' kpaa tɔgɛ Piita
mɔ-rɛ Yesu akasɛbo sɛnsɛ
mɔ yɛɛ ɔ gyangbara mɔmɔ
kyon Galeli. Nno ne mɛ laa
kii wu mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
wolaa tɔgɛ mɔmɔ yela mɔ.”

8 Nfono mɔ akyii mɔ mɛ lii
ɔbɔ mɔ dɔ selɛ kyon. I dɛ
mɔmɔ-gɛnɔ, ne mɔmɔ-nyoro
gi kya da mɔmɔ. I wɔra
mɔmɔ gifuu so mɔ, mɛŋ tɔgɛ
sɛi sa ɔko-rɛ ɔko.

[
9 Kosida gɛkɛ mɔ Yesu
gi kyingi lii ibuni dɔ mɔ,
imɔ nyɛnyɛngɛ fu-u mɔ,
ɔ daa gilɛɛ mɔ-nyoro nyi-
ile daa Mariya Magadalakyii
mɔ. (Mɔ ne n gyɛ ɔkyii
ɔbono fɛ nu yɛɛ Yesu gi
naa kyena gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi sono koso
mɔ so mɔ.)
10 Yesu gi lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile mɔ gɛnen mɔ, ɔkyii
mɔ gi naa kpe abono nkana
mɛ buu Yesu mɔ asɛ. Ɔ baa
kpe mɔ, mɛ kya su, mɛ kya
nyingi Yesu. O buu sa mɔmɔ
11 yɛɛ o wu Yesu tɛ nkpa. O
buu sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛbo Ako

12 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu
mɔ-nanboana anyɔ ako mɛ
lii ɔsowolɛ belɛ ɔko so mɛ
kya kpe gɛtɛɛko. Mɛ naa
mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi baa
lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ.
Gɛnɔɔbono ɔ kyɛɛgɛ mɔ, mɛ
mɛŋ bii mɔ belen.
13 Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile
mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kii kpe
ɔsowolɛ belɛ mɔ so kpaa buu
sa mɔmɔ-nanboana asɛnsɛ
mɔ. Mɔmɔ-nanboana mɔ
berɛ mɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
14 Yesu akasɛbo gudu ɔko
mɔ mɛ tɛ mɛ kya gyi mɔ,
Yesu gi kpaa lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile mɔmɔ. Ɔ taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne fɛ bo
akyɔɔlɛ ne fɛŋ kya sɔɔ ilaa
gyi gɛnen? I kya nyiile yɛɛ
asa mɛ wu me nɛ kyingi lii
ibuni dɔ ne mɛ baa buu sa
fɛye mɔ, fɛ mɛŋ sɔɔ mɔmɔ
gyi.”
15 Ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ' kpe gɛsinkpan gɛten ka-
maasɛ so de fɛ' kpaa tɔgɛ
me-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
nyamesɛ kamaasɛ.
16 Ɔbono ɔ sɔɔ ɔkalan mɔ
gyi ne fɛ gyere mɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa mɔlɛgɛ mɔ de
ɔ' nyɛ kyena mɔ asɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ
sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa bun mɔ gipuɛɛ.
17 Abono mɛ sɔɔ me-
ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi mɔ,
mɛ laa wɔra ilaa gbaa'gbaa
ibono nkana nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ.
Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa
kyu me Yesu ginyen gya ilaa

nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
koso asa so; mɛ laa dalaa de
ndɛ nbono mɛŋ wolaa mɛ
kya nu mɔ;
18 mɛ laa keda awɔɔ de
abaa ne mɛ laa nun gibɔrɔ
kamaasɛ, i maŋ wɔra mɔmɔ
sɛi. Mɛ laa kyu mɔmɔ-abaa
gyan alɔbo so, de mɔmɔ-
alɔbi mɔ a' ta.”

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyon Wurubuaarɛ Dɔ

19 Wura Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ gɛnen ta mɔ, i
puru mɔ kyon Wurubuaarɛ
dɔ, ne o kpe ɔ tɛ Wu-
rubuaarɛ gibaa gyisɛ so ɔ
kya gyi gɛwura.
20 Yesu akasɛbo mɔ, mɔ,
mɛ naa kpe gɛten kamaasɛ
mɛ kya tɔgɛ mɔ-ɔkalan
konkonsɛ mɔ ma-a sa asa,
ne Wura Yesu gbaa-gbaa gi
naa de mɔmɔ so wɔra ilaa
gbaa'gbaa de i' lɛɛ nyiile
asa yɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ gyɛ
gɛsintin.]

Luka
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Kyu Lii Yesu So Mɔ

Ilaa Ibono So Luka Gi Ŋmarasɛ Yesu Ilaa Yela Mɔ

1 Ɔbelɛnsɛ Tiyofilo, fo
wolaa fo nyi yɛɛ asa sakyɔ
mɛ kyu too mɔmɔ-nyoro so
yɛɛ mɛ laa tɔɔsɛ ilaa ibono
Yesu gi wɔra aye dɔ mɔ de
mɛ' ŋmarasɛ imɔ yela.
2 Mɛ ŋmarasɛ imɔ yela
de i' kyu kyena gɛnɔ kolon
fɛɛ gɛnɔɔbono asa ako mɛ
wu tɔgɛ mɔ. Gɛnen asa
abono berɛ ne n wu Yesu ilaa
wɔrasɛ de mɔmɔ-ansi lii gɛsɛ
de gɛsɛ ne mɛ naa wɔra Yesu
agyɛbi mɔ so gɛsun.
3 Me kee, fɛɛ gɛnɔɔbono
aŋmarasɛbo mɔ mɛ
ŋmarasɛ mɔ, n wolaa mi-i
laarɛ Yesu gɛkyena dɔ ilaa
mɔ dɔ dɔɔdan lii imɔ gɛsɛ
de gɛsɛ. Ɔbelɛnsɛ Tiyofilo,
nɛ laarɛ imɔ dɔ wu mɔ, nɛ
wɔra me-gɛwɔnsa yɛɛ me
kee, nan ŋmarasɛ imɔ so
ilaa gigyan so gigyan so sa
fo
4 de fo' nyɛ bii gɛsintin kyu
lii ilaa ibono fo nu mɔ so.

Gyɔn Mɔ-Nyi De Mɔ-Sɛ Ilaa

5 Owi ɔbono Hɛrodɛ
kya gyi gɛwura Gyudiya
gɛsinkpan so mɔ, Gyuda
awura asunbi alɛɛbo mɔ dɔ
ɔko bo no, mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen yɛɛ Sakariya. Asunbi
alɛɛbo akpen mɔ dɔ mɔ,
Sakariya gyɛ Oloobu Abigya-
lɛɛ gikpen dɔ. Mɛ kya terɛ
mɔ-ka yɛɛ Elisabɛtɛ. Mɔ
kee gyɛ Gyuda awura asunbi
alɛɛbo gɛsu dɔ.
6 Sakariya mɔ-rɛ mɔ-ka
mɛ kya gyi gɛsintin sa Wu-
rubuaarɛ. Mɛ kya gyi mɔ-
nbara so, ne mɛ kya wɔra
itiibilaa pɛwu imɔ-ikpa so.
7 Imɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ
nyɛ gɛkorogɛ. Elisabɛtɛ
gyɛ daa ɔlabanbo, ne mɔmɔ
anyɔ mɛ ti mɛ kya belɛ.
8 Owi ɔko dɔ mɔ, i
tu Sakariya-lɛɛ gikpen dɔ
awura yɛɛ mɔmɔ ne mɛ'
wɔra asunbi ilaa sa Wu-
rubuaarɛ. Imɔso gɛkɛ gɛdɛ
mɛ kya wɔra Wurubuaarɛ
ɔson ilaa
9 fɛɛ gɛnɔɔbono Gyuda
awura asunbi alɛɛbo mɔ mɛ
kya wɔra mɔ, mɛ too ilaa
iko kerɛ de mɛ' wu ɔbono
ɔ laa loo Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ dɔ kpaa dɛɛ onufuii
de i' wɔra ofen mɔ. Mɛ too
imɔ kerɛ gɛnen mɔ, i baa yii
daa de Sakariya.
10 Imɔso mɛ kya son mɔ, i
fo onufuii adɛɛberɛ mɔ, ɔ loo
ɔson obu mɔ dɔ, yɛgɛ sakpii
mɔ pɛwu yelɛ nŋmaŋman
mɛ kya dalaa.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔko Gi Ba Sakariya Asɛ

11 Ɔ bo obu mɔ dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi
ba mɔ asɛ baa yelɛ Wu-
rubuaarɛ onufuii ɔdɛɛten
mɔ gyisɛ so.
12 Sakariya gi wu mɔ
gɛnen mɔ, i ŋmaa mɔ-gisen
ne i wɔra mɔ gifuu.
13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Sakariya,

gɛŋ sa fo' yɛgɛ i' wɔra fo gifuu. Wurubuaarɛ gi nu fo-gɛdalaa. Fo-ka Elisabɛtɛ laa korogɛ gɛbii nyensɛɛ sa fo. Yela mɔ-ginyen yɛɛ Gyɔn.

14 I laa wɔra fo-gisen dɔ ɔkon gikyɔ. Asa sakyɔ kee mɛ laa gyi ɔkon yɛɛ i korogɛ gɛnen gɛbii gɛbono.

15 Ɔ laa baa wɔra nyamesɛ gbaa' sa Wurubuaarɛ. Nta ne n gyɛ nta gi maŋ yii mɔ-gɛnɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa suu de mɔ lii ko-o mɔ-nyi ɔtɔ dɔ.

16 Ɔ laa yɛgɛ fɛye-Isirale awura sakyɔ mɛ' kii ba mɔmɔ-Wura Wurubuaarɛ asɛ baa son mɔ.

17 Pɛi ne Wurubuaarɛ laa ba mɔ-adɛ asɛ mɔ, Gyɔn baarɛ laa kyu oduduu de ɔlon belɛ fɛɛ Oloobu Ilaagya-lɛɛ mɔ ɔnan gyangbara mɔ. Ɔ laa lɔrɔ nbii de asɛ nsana. Ɔ laa yɛgɛ abono mɛ bo giso-maanu sa Wurubuaarɛ mɔ mɛ' bii ɔlaako fɛɛ abono mɛ kya gyi gɛsintin sa mɔ mɔ. Ɔ laa lɔrɔ Wurubuaarɛ adɛ sa Wurubuaarɛ de mɛ' wɔra asa abono mɛ baala mɔmɔ-nyoro yela mɔ."

Sakariya Mɛŋ Sɔɔ Gaberiyɛlɛ Gyi

18 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Sakariya gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne nan wɔra de n' bii yɛɛ gɛnen ilaa ibono fo tɔgɛ faa i laa ba gɛsintin? N gyɛ daa ɔnyen belɛnsɛ ne me-ka kee gi belɛ."

19 Nfono mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ Gaberiyɛlɛ. Me-rɛ Wurubuaarɛ ne owi kamaasɛ dɔ. Mɔ ne n keda me sun fo asɛ yɛɛ n' baa tɔgɛ fo gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ.

20 Sɔɔ gibui yela. Fo maŋ baa tɔngɛ. Fo laa bingiri omuumuu kaaborɛ gɛnen ilaa idɛ i laa ba gɛsintin. I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono nɛ tɔgɛ sa fo mɔ fo mɛŋ sɔɔ imɔ gyi. Owi mɔ gi fo mɔ, i laa ba gɛsintin."

21 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ asa abono mɛ bo ŋŋmaŋman mɔ mɛ gyoo Sakariya mɛ kya kpon. I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ yɛɛ ɔ kɛɛla Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ gikyɔ.

22 Owi ɔbono ɔ kpaa lii ba mɔ, ɔŋ baa ɔ taalɛ ɔ' tɔngɛ. Nfono mɔ, mɛ bii ibono o wu ilaa iko lii Wurubuaarɛ asɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Mɔ-abaa ne ɔ san ɔ dɛ ɔ kya kaala. O bingiri omuumuu.

23 Sakariya-lɛɛ owi ɔbono ɔ kya kyu wɔra asunbi ilaa sa Wurubuaarɛ mɔ gi logɛ mɔ, o kii kyon mɔ-ɔsowolɛ so.

24 Imɔ gɛmara mɔ, mɔ-ka Elisabɛtɛ gi da ɔtɔ. Ɔ da ɔtɔ mɔ, ɔ mɛŋ kyule lii gikpaara so gɛnen-n ibosɛ inun. Ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa mɔ-nyoro yɛɛ,

25 "Kerɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi wɔra sa me! Idɛ berɛ, o nyingi me so yɛɛ ɔ laa dengɛ me-ansi ipeeli me-nanboana dɔ."

Gaberiyɛlɛ Gi Ba Mariya Ɔbono Ɔ Laa Korogɛ Yesu Mɔ Asɛ

26 Elisabɛtɛ ɔtɔ ibosɛ isee dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi sun

mɔ-ɔsɔɔ Gaberiyɛlɛ lii Wurubuaarɛ dɔ kpe Nasarɛtɛ ɔsowolɛ so Galeli gɛsinkpan so yɛɛ o' kpe obolonbu ɔko asɛ.
27 Obolonbu mɔ mɛŋ ti taa bii ɔnyen. Ɔnyen ɔko ne n kya yɛ mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ gyɛ Oloobu Deefidi gɛsu dɔ. Obolonbu mɔ ginyen ne n gyɛ Mariya.
28 Imɔsɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi ba Mariya baarɛ asɛ baa faala mɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Omudɛnsɛbo! Wurubuaarɛ yelɛ fo-gɛmara."
29 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ ilaa tɔgɛsɛ mɔ i wɔra Mariya gɛwɔnsa gikyɔ. Ɔ san ɔ kya taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ, "Menɛ afaala ɔnan ne?"
30 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Mariya, gɛŋ yɛgɛ i' wɔra fo gifuu. Wurubuaarɛ gibaa gi gyan fo so.
31 Nu yɛɛ fo laa nyɛ ɔtɔ de fo' korogɛ ɔnyen. Yela mɔ-ginyen yɛɛ Yesu.
32 Ɔ laa wɔra nyamesɛ gbaa' ne mɛ laa terɛ mɔ yɛɛ Gitɔbelɛ mɔ-bi. Wura Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-naana Oloobu Deefidi gɛwuragyi mɔ sa mɔ
33 de o' gyi gɛwura Oloobu Gyeekɔpo gɛsu pɛwu so gɛkpaa-gɛkpaa. Mɔ-gɛwuragyi gɛ maŋ ta ɔkara."
34 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Mariya gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ so ne i laa ba gɛnen? Meŋ ti bii ɔnyen kerɛ."
35 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ Oduduu laa ba fo so. Gitɔbelɛ mɔ ɔlon laa baa bun fo so. Gɛnen so mɔ mɛ laa terɛ gɛbii gɛbono fo laa baa korogɛ faa yɛɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ, Wurubuaarɛ mɔ-bi.
36 Nu yɛɛ fo-subu Elisabɛtɛ kee gi nyɛ ɔtɔ mɔ-gikyiibelɛnsɛ gidɛ dɔ. Mɔ ɔbono nkana mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ ɔlabanbo mɔ, mɔ-ɔtɔ mɔ ibosɛ isee ne. Mɔ kee laa korogɛ ɔnyen.
37 I kya nyiile yɛɛ sɛi mɛŋ bo no i don Wurubuaarɛ giwɔra."
38 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Mariya gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Yo, nɛ nu. N tɛ sa daa Wurubuaarɛ. I' ba sa me fɛɛ gɛnɔɔbono fo tɔgɛ faa." Nfono mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi lii kyon taa Mariya yɛgɛ.

Mariya Gi Kpaa Laa Elisabɛtɛ

39 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, Mariya gi koso kyon belen-belen kpe Gyudiya gɛsinkpan so abii dɔ ɔsowolɛ ɔko so.
40 Ɔ fo nno mɔ, ɔ naa loo Ɔbelɛnsɛ Sakariya gɛten dɔ kpaa faala mɔ-ka Elisabɛtɛ.
41 Elisabɛtɛ gi kpɛ nu Mariya afaala de mɔ-aso mɔ, gɛbii mɔ gɛ kisee gikolon Elisabɛtɛ ɔtɔ dɔ. Ayaa abono so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu gi baa suu de Elisabɛtɛ,
42 ne o bugi gɛnɔ tɔgɛ Wurubuaarɛ ilaa ken-ken sa Mariya yɛɛ,
"Akyii dɔ pɛwu mɔ, fo ne Wurubuaarɛ gi yuule,
ne gɛbii gɛbono fo laa korogɛ mɔ,

Wurubuaarɛ ayuule a
bun gɛmɔ so.
43 Fo ɔbono fo laa wɔra
me-ɔmɔlɛgɛbo de me-
wura mɔ-nyi mɔ
ne n naa de fo-ayaa baa
laa me ɔdɛ faa?
44 Kerɛ! Nɛ kpɛ nu fo-afaala
mɔ, ayaa abono so mɔ,
gɛbii gɛbono gɛ bo me-
ɔtɔ dɔ mɔ gɛ kyu ɔkon
kisee.
45 Fo ɔkyii baarɛ, ibono fo
sɔɔ gyi yɛɛ
ɔkalan ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi sa fo mɔ
laa ba gɛsintin faa,
Wurubuaarɛ ayuule a
gyɛ fo-lɛɛ.”

Mariya Gi Bii Afaala Ɔlon Yen Wurubuaarɛ

46 Mariya gi tɔgɛ yɛɛ,
“N kya yen me Wura Wu-
rubuaarɛ lii me-gisen
dɔ.
47 Wurubuaarɛ, me-
ɔmɔlɛgɛbo mɔ so mɔ,
ɔkon bɔla me-gisen
dɔ.
48 Me, Wurubuaarɛ
obolonbu ɔbono meŋ
bo gikɔ dɔ mɔ,
me-ilaa i tiri Wu-
rubuaarɛ ne ɔ kalɛ me
wɔra asa dɔ.
Lii ndɛ kyu kyon mɔ,
nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono i korogɛ mɔ mɔ
laa san terɛ me yɛɛ
Omudɛnsɛbo.
49 Gɛsintin, Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ Ɔlolonbo
mɔ
gi wɔra ilaa gbaa' sa me.
Mɔ ne n gyɛ Gisen Fu-
uli Wura.
50 Asa abono mɛ selɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa kpɛ ɔ
kya su mɔmɔ gitolon
san sa abi san sa
anaana.
51 Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-
ɔlon belɛ nyiile.
Abono mɛ kya diirɛ mɔmɔ-
nyoro mɔ, ɔ laa bara
mɔmɔ gɛsɛ.
52 Ɔ laa kyigi awura mɔmɔ-
ngyapaa so
de ɔ' diirɛ abono mɛ
mɛŋ bo gikɔ dɔ mɔ loo
asa dɔ.
53 Abono mɛŋ bo sɛi mɔ ɔ
laa kyu ilaa dɛnsɛ kyu
kyɛɛ ɔmɔ
de i' tɔrɔ ɔmɔ-asen.
Aterenbi awura berɛ, ɔ laa
lɛɛ ɔmɔ-ɔkpa abaa
gudu, ayaa gudu.
54 Ɔ laa lɛɛ mɔ-gitolon gibono
ɔ bo mɔ nyiile
de ɔ' kpaa aye Isirale
awura abono a gyɛ
mɔ-asonbo mɔ.
55 Ɔ laa kpaa Isirale fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ wolaa ka
yela
sa aye-naanaana
agyangbarasɛ mɔ.
Ɔ ka yɛɛ ɔ laa su Oloobu
Aberaham mɔ-rɛ mɔ-
naana naanaana
pɛwu so gɛkpaa-
gɛkpaa.”
56 Mariya gi ba Elisabɛtɛ asɛ
gɛnen mɔ, ɔ kyena nno fɛɛ
ibosɛ isa' pɛi ne ɔ lɔɔ kii
gɛwi.

Elisabɛtɛ Gi Korogɛ Gyɔn

57 Elisabɛtɛ owi korogɛsɛ
gi fo mɔ, ɔ korogɛ ɔnyen.
58 Ɔ korogɛ mɔ, mɔ-
nanboana de mɔ-subuana
mɛ nu yɛɛ Wurubuaarɛ gi

tansi su mɔ gitolon, ne mɛ
gyi ɔkon kpaa mɔ.
59 Mɔ-gɛkorogɛ mɔ nkɛ
gukue gɛmara mɔ, mɛ ba
de mɛ' baa ten kyokyoo
mɔ giwɔrɛ de mɛ' yela
mɔ-ginyen fɛɛ gɛnɔɔbono
mɔmɔ-itiibilaa i kya nyiile
mɔ. Nkana mɛ kya laarɛ
de mɛ' kyu mɔ-sɛ Sakariya
ginyen kyu yela mɔ,
60 ne kyokyoo mɔ mɔ-nyi
gi kine yɛɛ, "Kuaa. A laa terɛ
mɔ yɛɛ Gyɔn."
61 Talabo mɔ gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, asa mɔ mɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Fɛye-gɛsu dɔ mɔ,
mɛ mɛŋ ti yela ɔko-rɛ ɔko
ginyen gidɛ."
62 Nfono mɔ mɛ kaala abaa
dɔ kyu taasɛ kyokyoo mɔ
mɔ-sɛ de mɛ' bii ginyen gi-
bono ɔ kya laarɛ mɛ' terɛ
gɛbii mɔ mɔ.
63 Mɛ kaala nyiile mɔ
gɛnen mɔ, ɔ taasɛ taatɔ
ŋmarasɛsɛ so, ne ɔ ŋmarasɛ
gyan yɛɛ, "Mɛ' terɛ mɔ yɛɛ
Gyɔn." Ɔ ŋmarasɛ gɛnen
mɔ, i dɛ mɔmɔ pɛwu gɛnɔ.
64 Ayaa abono so mɔ,
Sakariya gɛnɔ gɛ bugi ne o
kii taalɛ ɔ kya tɔngɛ, ne o yii
gɛsɛ ɔ kya yen Wurubuaarɛ.
65 Abono mɛ tɛ sindi mɔmɔ
mɔ pɛwu mɛ nu imɔ mɔ, i
wɔra mɔmɔ gifuu. Gɛnen
ilaa idɛ pɛwu ne n san wɔra
gɛsingyi gyisɛ sola kyon
kpaa lii Gyudiya abii mɔ dɔ
isowolɛ mɔ so.
66 Ɔkamaasɛ ɔbono o nu
ilaa ibono i ba mɔ pɛwu mɔ
gi sa imɔ so nwɔnsa gikyɔ ne
ɔ san ɔ kya taasɛ mɔ-nyoro
yɛɛ, "Menɛ ne gɛbii gɛdɛ gɛ
laa baa wɔra gɛkaako?" I
kya nyiile yɛɛ mɛ wu ibono
Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ.

Sakariya Gi Bii Ɔlon Yen Wurubuaarɛ

67 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi suu de gɛbii mɔ
mɔ-sɛ, Sakariya ne o wu
Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛ yɛɛ,
68 "Ayenbi a gyɛ sa Isir-
ale awura wura, Wu-
rubuaarɛ.
Ɔ ba aye abono a gyɛ mɔ-adɛ
mɔ asɛ
de ɔ' lɛɛ aye lii ilaa
nyɛnyɛn dɔ
de a' nyɛ kyena sa mɔ.
69 Ɔ laa bara aye ɔlolonbo de
ɔmɔlɛgɛbo ɔko
lii Deefidi ɔbono ɔ wɔra
Wurubuaarɛ sonbo
mɔ gɛsu dɔ.
70 Ɔ wolaa tɔgɛ gɛnen
ɔmɔlɛgɛbo baarɛ so
ilaa yela
lii ko-o dedaa kyu naa
de mɔ-ikalan atɔgɛbo
abono
ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun
mɔ so.
71 Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ
aye lii aye-akyobo asɛ.
Ɔ laa sɔgɛ aye lii asa abono
pɛwu
mɛ mɛŋ kya laarɛ aye-
ilaa mɔ abaa dɔ.
72 Ɔ laa mɔlɛgɛ aye gɛnen de
o' su aye gitolon
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ ka yela
sa aye-naanaana mɔ.
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ
ɔ laa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a'
wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.
Ɔ maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ gɛnen
gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono.
73 Ɔ laa gyi ntan nbono ɔ
ka yela sa aye Gyuda

awura ɔnaana gyang-
barasɛ, Aberaham, mɔ
so.
74 Ɔ ka ntan mɔ yɛɛ ɔ
laa sɔgɛ aye lii aye-
akyobo abaa dɔ
de ɔ' sa aye ɔkpa yɛɛ a'
son mɔ ibono a maŋ
selɛ sɛi.
75 A laa kyu gisen fufuli de
gɛsintin son mɔ aye-
nkɛ ɔkara.
76 Me-bi, fo-o fo mɔ,
mɛ laa terɛ fo yɛɛ
Gitɔbelɛ mɔ ikalan
ɔtɔgɛbo.
I kya nyiile yɛɛ fo laa gyang-
bara sa aye-Wura
ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye
mɔ de fo' lɔrɔ ɔkpa
gyoo mɔ.
77 Fo laa yɛgɛ mɔ-adɛ mɛ' nu
mɔ-amɔlɛgɛ mɔ so
yɛɛ ɔ laa kyu mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn kyu kyɛɛ
mɔmɔ.
78 Aye-Wurubuaarɛ mɔ gyɛ
otolonbo lii mɔ-gisen
dɔ.
Mɔ-gitolon mɔ so mɔ, ɔ laa
yɛgɛ gɛdɛ dɛnsɛ gɛ' kɛ
sa aye
79 de aye abono a tɛ
gibiri dɔ ne a selɛ
lɛwu mɔ,
i' nyɛ wu aye de a' naa
de gisen yuuli ɔkpa
mɔ.”
80 Gɛbii mɔ gɛ sɛɛ, ne ɔ
nyɛ oduduu dɔ ɔlon. Ɔ san
kyena daa gipen dɔ kpaa fo
gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi
baa lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile Isir-
ale awura mɔ.

2

Mariya Gɛkorogɛ Ilaa

1 Owi ɔbono dɔ mɔ, Gyuda
awura de asa oyuduu kpɛi-
kpɛi mɛ tɛ sa daa Rom
awura. Gɛnen nkɛ nbono
dɔ mɔ i ba yɛɛ mɔmɔ Rom
wura belɛ, Siisa Ɔgustusɛ,
gi yela nbara sa ɔkamaasɛ
yɛɛ ɔ' ŋmarasɛ mɔ-ginyen
de mɛ' kalɛ abono pɛwu mɛ
tɛ gɛsinkpan gɛbono so mɔ.
2 Imɔ idɛ ne n gyɛ ibono
i gyangbara yɛɛ mɛ kalɛ asa
de mɛ' bii gɛsinkpan so asa
gɛgyɔnɔ. I ba daa aberɛ
abono Ɔbelɛnsɛ Kuriniyusɛ
tɛ sa Rom abɛyin Siiriya
gɛsinkpan so mɔ.
3 Mɛ kya kalɛ asa gɛnen
mɔ, ɔkamaasɛ gi kpe mɔ-
gɛwi de ɔ' kpaa ŋmarasɛ
mɔ-ginyen.

4 Imɔso Gyosɛfo kee
gi koso lii Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ, ne o kpe
Gyudiya gɛsinkpan so de ɔ'
kpaa ŋmarasɛ mɔ-ginyen
Bɛtelɛhɛm ɔsowolɛ so nfono
mɛ korogɛ mɔ-naana Oloobu
Deefidi mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ
gyɛ daa Oloobu Deefidi gɛsu
dɔ de mɔ-gɛten dɔ isa.
5 Imɔso o kpe nno de mɛ'
kpaa ŋmarasɛ mɔ-rɛ mɔ-ka
Mariya ɔbono ɔ kya yɛ mɔ
ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ
ɔ da ɔtɔ mɔ anyen.

6 Mɛ bo Bɛtelɛhɛm nno
mɔ, owi gi fo ibono Mariya
laa korogɛ,
7 ne ɔ korogɛ mɔ-bi gyang-
barasɛ, gɛbii nyensɛɛ. O kyu
ataaban mili mɔ ne o kyu mɔ
diila nbuɛ ogyiten gidɛkaa
dɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ

nyɛ ɔkpa kpaa sogɛ asafo ɔlooten. Nno mɔ i ti bɔla.

Isandɛ Akparɛbo Ako Mɛ Nu Yɛɛ I Korogɛ Yesu

8 Gɛnen gɛsinkpan gɛbono
so kee mɔ, isandɛ akparɛbo
ako mɛ bo ndɔɔ dɔ mɛ kya
dii ɔmɔ-nbuɛ gɛnyɛ.
9 Mɛ bo nno gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko
gi lii ɔmɔ so. Ɔsɔɔ mɔ
gi lii ɔmɔ so gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ nyisigyi gi baa
ŋɛlegi kyaabɔɔ ɔmɔ. Mɛ
wu gɛnen mɔ, i wɔra isandɛ
akparɛbo mɔ gifuu gikyɔ
kyɔde.
10 I wɔra ɔmɔ gifuu gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛŋ
sa fɛ' selɛ gifuu. N dɛ
ɔkalan konkonsɛ mi-i bara
fɛye! Ɔkon belɛ ɔko kya ba.
Ɔ kya ba daa sa anyamesɛ
pɛwu.
11 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ndɛ
gɛkɛ gɛdɛ Oloobu Deefidi
ɔsowolɛ mɔ so mɔ, mɛ ko-
rogɛ ɔmɔlɛgɛbo. Mɔ ne n gyɛ
Wura. Mɔ ne Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de
ɔ' baa mɔlɛgɛ fɛye mɔ.
12 Ilaa ibono i laa lɛɛ mɔ-
gɛwi nyiile fɛye mɔ ne n gyɛ
yɛɛ fɛ laa wu kyokyoo mɛ
kyu ataaban kyu mili mɔ, ɔ
dɛ nbuɛ ogyiten gidɛkaa dɔ."
13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ baa
kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ alolonbo gikpen belɛ ne
n lii Wurubuaarɛ dɔ ba. Mɛ
ba mɛ yelɛ ɔsɔɔ gyangbarasɛ
mɔ asɛ mɛ kya yen Wu-
rubuaarɛ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
14 "Nyisigyi ɔ' wɔra Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ,
de gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ,
gisen yuuli gi' wɔra
abono
mɛ kya gyi Wurubuaarɛ
ginsi mɔ-lɛɛ."
15 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
mɛ naa taa ɔmɔ yɛgɛ kii kpe
Wurubuaarɛ dɔ. Mɛ kyon
mɔ, isandɛ akparɛbo mɔ mɛ
kya tɔgɛ mɛ kya sa abara
yɛɛ, "A' kpe Bɛtelɛhɛm de a'
kpaa kerɛ ilaa ibono i ba nno
ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
aye faa."
16 Ne gɛsintin mɛ yii ɔkpa
kyon belen-belen. Mɛ kpe
mɔ, mɛ kpaa wu Mariya
mɔ-rɛ Gyosɛfo. Ne mɛ wu
kyokyoo mɔ dɛ nbuɛ ogyiten
gidɛkaa mɔ dɔ.
17 Mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, mɛ
buu ɔkalan ɔbono mɛ nu lii
mɔ so mɔ sa mɔ-sɛ de mɔ-
nyi.
18 Ne i dɛ abono pɛwu mɛ
nu imɔ mɔ gɛnɔ gikyɔ.
19 Mariya berɛ, gi kyu ilaa
mɔ wɔra mɔ-gisen dɔ, ɔ kpɛ
ɔ kya sa imɔ so gɛwɔnsa.
20 Isandɛ akparɛbo mɔ,
mɔ, mɛ kii kpe mɔmɔ-isandɛ
mɔ asɛ mɛ kpɛ mɛ dɛ nyisi-
gyi mɛ kya sa Wurubuaarɛ,
mɛ kya yen mɔ kyu lii ilaa
ibono pɛwu mɛ nu ne mɛ
kpaa wu de mɔmɔ-ansi mɔ
so. I kya nyiile yɛɛ mɛ
kpaa wu ilaa kamaasɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ mɔ gi wolaa tɔgɛ ɔmɔ
mɔ.

Mɛ Yela Yesu Ginyen

21 Mariya gi korogɛ mɔ
imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, mɛ ten
kyokyoo mɔ-giwɔrɛ. Mɛ
wɔra kyokyoo mɔ itiibilaa
idɛ gɛnen mɔ, mɛ yela mɔ-
ginyen yɛɛ Yesu. Ginyen gidɛ
ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi wolaa sa mɔ pɛi ne mɔ-nyi
gi lɔɔ da mɔ-ɔtɔ.
22 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
owi mɔ gi fo ibono mɛ laa
wɔra tiibi ilaa sa Mariya
de i' nyiile yɛɛ ɔ kɔ lii
fɛɛ gɛnɔɔbono Oloobu Mo-
sisi nbara mɔ gi kya nyiile
sa atalabo mɔ. Imɔso mɛ
kyu kyokyoo mɔ kpe mɔmɔ-
ɔsowolɛ gɛmu Gyɛrusalem,
kyon kpaa loo Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara so
de mɛ' kyu mɔ kpaa wɔra
Wurubuaarɛ abaa dɔ.
23 (I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ dɔ
mɔ mɛ ŋmarasɛ yela sa
Gyuda awura mɔ yɛɛ, "Gɛbii
nyensɛɛ kamaasɛ gɛbono
mɛ laa daa gikorogɛ mɔ
mɛ' kyu gɛmɔ yɛɛ gɛ gyɛ
Wurubuaarɛ-lɛɛ.")
24 Mɛ kpe Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so
gɛnen mɔ, tiibi ilaa ibono mɛ
laa wɔra sa talabo mɔ de ɔ'
wɔra fɛɛ ɔ kɔ lii mɔ ne n
gyɛ yɛɛ mɛ laa kyu abonbuɛ
anyɔ abɛɛ gɛwi nbuii nko
ɔnan nmɔ nnyɔ kpaa lɛɛ
asunbi sa Wurubuaarɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ
mɔ.

Ɔbelɛnsɛ Simon Gi Wu Yesu Ilaa Tɔgɛ

25 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
ɔnyen ɔko tɛ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ ɔbono so, mɛ kya
terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Simon.
Ɔ gyɛ isa ɔbono ɔ selɛ
Wurubuaarɛ ne ɔ kya gyi
gɛsintin sa mɔ. Ɔnyen mɔ
tɛ ɔ gyoo owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa mɔlɛgɛ Isirale
awura de mɔmɔ-asen a' tɔrɔ
mɔmɔ mɔ. Wurubuaarɛ
Oduduu bo mɔ dɔ.
26 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi wolaa lɛɛ nyiile Simon
baarɛ yɛɛ pɛi ne ɔ laa wu'
mɔ, gɛnen mɔ, o' wu isa
ɔbono Wura Wurubuaarɛ
laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ mɔ
Wurubuaarɛ adɛ mɔ de mɔ-
ansi.
27 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu
de Simon ne ɔ kparɛ mɔ
kpe Wurubuaarɛ ɔson obu
gikpaara mɔ so. Owi ɔbono
Yesu mɔ-sɛ de mɔ-nyi mɛ
kyu kyokyoo Yesu baa loo
nno de mɛ' baa wɔra Wu-
rubuaarɛ nbara tiibi ilaa sa
mɔ mɔ,
28 Simon gi wu mɔmɔ. O
wu mɔmɔ mɔ, ɔ sɔɔ kyokyoo
mɔ keda, ne ɔ yen Wu-
rubuaarɛ yɛɛ,
29 "Me-Wurubuaarɛ, ɔbono
ilaa kamaasɛ i bo daa
fo-abaa dɔ,
idɛ kon berɛ, fo laa taalɛ
terɛ me
de n' ba fo asɛ de gisen
yuuli
fɛɛ gɛnɔɔbono fo wolaa
tɔgɛ yela mɔ.
30 I kya nyiile yɛɛ nɛ wu
ɔbono fo sun
de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ
de me-ansi.
31 Amɔlɛgɛ abono fo baala
fo laa lɛɛ nyiile asa kpɛi-
kpɛi pɛwu mɔ,
nɛ wu amɔ de me-ansi.

32 Kyokyoo baarɛ laa baa
wɔra fatela
de ɔ' lɛɛ fo Wurubuaarɛ
ilaa nyiile asa kpɛi-
kpɛi
abono mɛ mɛŋ nyi fo
Wurubuaarɛ mɔ
de o' kyu nyisigyi kyu
bara fo-adɛ Isirale
awura."
33 Ilaa ibono Simon gi tɔgɛ
kyu lii kyokyoo mɔ so gɛnen
mɔ, i dɛ mɔ-sɛ de mɔ-nyi
gɛnɔ.
34 Simon gi faala Wu-
rubuaarɛ gɛnen mɔ, ɔ kolɛ
Wurubuaarɛ ayuule bun
mɔmɔ so ne ɔ tɔgɛ sa
kyokyoo mɔ mɔ-nyi Mariya
yɛɛ, "Fo wu fo-bi baarɛ? Ɔ
paa ba yɛɛ ɔ laa yɛgɛ i' diirɛ
asa sakyɔ mɔmɔ-gɛkyena dɔ
de asa sakyɔ mɔ kee mɛ'
lii tɔrɔ mɔmɔ-gɛkyena dɔ
Isirale gɛsinkpan gɛdɛ so. Ɔ
paa ba yɛɛ ɔ laa wɔra ɔbono
ɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ nyiile asa de mɛ' sɔɔ
imɔ akyɔɔlɛ.
35 I laa yɛgɛ asa nwɔnsa
nbono mɛ dɛ mɔ gi' lii gɛwi.
Fo, Mariya mɔ, fo-gisen dɔ i
laa sogya fo fɛɛ gɛki ne mɛ
yii fo."

Ɔkyii belɛnsɛ Ana Gi Bii Kirisito

36 Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo kyiisɛ ɔko kee bo
nno. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen
yɛɛ Ana. Ɔ wɔra ɔkyii
belɛnsɛ. Mɔ-sɛ ginyen ne
n gyɛ Fanuwɛlɛ, Akya gɛsu
dɔ ne ɔ lii. Mɔ-gibolonbu dɔ
mɔ, ɔ dena nsi sono ɔkara ne
mɔ-kuli gi wu' taa mɔ yɛgɛ.
37 Mɔ-kuli gi wu' mɔ, ɔŋ
baa dena. Owi ɔbono mɛ
kyu kyokyoo Yesu ba Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ
gɛnen mɔ, ɔkyii mɔ gi gyi nsi
ikue-inan nsi nnan. Owi ka-
maasɛ dɔ mɔ ɔ kpɛ ɔ bo daa
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ ɔ kya son Wurubuaarɛ
ɔ kya ŋminde gɛnɔ, ɔ kya
dalaa gɛnyɛ de gɛpɛ.
38 Gɛnen ɔkyii belɛnsɛ
baarɛ gi kpaa loo Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so mɔ, i kpɛ kpaa
gyangara owi ɔbono Gyosɛfo
mɔ-rɛ Mariya de kyokyoo
mɔ mɛ bo nno mɔ. Mɛ
kpaa gyan gɛnen mɔ, ɔkyii
belɛnsɛ mɔ gi kyu afaala
kyu sa Wurubuaarɛ ne o
yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ilaa
ibono kyokyoo mɔ laa baa
wɔra mɔ ɔ kya sa asa. Ɔ
tɔgɛ kyokyoo mɔ ilaa sa
abono pɛwu mɛ kya kerɛ
ɔmɔlɛgɛbo mɔ ɔkpa mɔ.
Mɔmɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ
gɛnen kaasɛ ɔbono laa yɛgɛ
Gyɛrusalem, mɔmɔ-ɔsowolɛ
gɛmu mɔ, o' nyɛ mɔ-nyoro
lii mɔ-akyobo abaa dɔ.
39 Yesu mɔ-sɛ de mɔ-nyi
mɛ wɔra ilaa kamaasɛ logɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi kya nyiile mɔ,
mɛ kii kpe Galeli gɛsinkpan
so ne mɛ kii kpe Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ ɔbono so mɛ tɛ mɔ.

Gɛbii Yesu

40 Gɛbii mɔ gɛ sɛɛ ne gɛ
wɔra ɔlon. Ɔlaako ginyi gi
bɔla mɔ dɔ, ne Wurubuaarɛ
gibaa gi gyan mɔ so.
41 Gɛsi kamaasɛ dɔ mɔ owi
ɔbono mɛ kya gyi mɔmɔ
Gyuda awura Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ,

Yesu mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ kya
kyena kpe Gyɛrusalem.
42 Imɔso gɛsi gɛbono Yesu
gi gyi nsi gudu nnyɔ mɔ,
mɛ kyon kpe Gyɛrusalem de
mɛ' kpaa gyi gɛkɛ belɛ mɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ Gyuda
awura mɛ kya wɔra mɔ.
43 Mɛ gyi gɛkɛ belɛ mɔ ta
mɛ kya kii mɔ, Yesu berɛ,
gi sii kyena Gyɛrusalem yɛgɛ
mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ mɛŋ bii.
44 Mɛ kyu imɔ yɛɛ ɔ
bo mɔmɔ-gikpen gibono
mɛ naa mɔ dɔ. Mɛ naa
gɛkɛ mumuli toloowi pɛi
ne mɛ lɔɔ laarɛ mɔ-gɛten
mɔmɔ-subuana de mɔmɔ-
kyɛmenɛana asɛ.
45 Mɛ mɛŋ wu mɔ. Gɛnen
so mɛ kii kpe Gyɛrusalem
mɛ' kpaa laarɛ mɔ.
46 Mɛ kya laarɛ mɔ gɛnen
mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, mɛ
kpaa wu mɔ Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so.
Ɔ tɛ Wurubuaarɛ nbara
aŋmarasɛbo mɔ dɔ ɔ kya
nu mɔmɔ asɛ, ne ɔ kya taasɛ
mɔmɔ ilaa.
47 Gɛnɔɔbono gɛbii mɔ gɛ
kya nu gɛsɛ ne gɛ kya lɛɛ
gɛnɔ mɔ i dɛ ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ kya nu mɔ asɛ mɔ
gɛnɔ.
48 Mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ
kpaa wu mɔ gɛnen mɔ, i
dɛ ɔmɔ-gɛnɔ gikyɔ. Ne mɔ-
nyi gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Me-bi,
menɛtɔ ne n wɔra ne fo wɔra
aye gɛnen? Kerɛ gɛnɔɔbono
me-rɛ fo-sɛ a naa a kya yiyɛɛ
a kya laarɛ fo a kya kpon
mɔ.”
49 Mɔ-nyi gi taasɛ mɔ
gɛnen mɔ, Yesu gi kii taasɛ
ɔmɔ daa yɛɛ, “Menɛ n wɔra
ne fɛ naa fɛ kya laarɛ me?
Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ i kaaborɛ
ɔfaanan n bo me-sɛ gɛten
dɔ?”
50 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ mɛŋ nu mɔ gɛsɛ.
51 Imɔ idɛ gɛmara mɔ Yesu
gi buu mɔ-nyi de mɔ-sɛ lii
ne mɛ kii kyon Nasarɛtɛ
ɔsowolɛ so nfono mɛ tɛ mɔ.
Mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ, ɔ kya
bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa ɔmɔ.
Mɔ-nyi gi kyu gɛnen ilaa idɛ
pɛwu kyu wɔra mɔ-nwɔnsa
dɔ.
52 Yesu gi sɛɛ, ne mɔ-
ɔlaako ginyi gi nyaakyɔ,
ne o gyi Wurubuaarɛ de
anyamesɛ pɛwu ginsi.

3

Gyɔn Gi Tɔgɛ Sa Asa Yɛɛ Mɛ' Lɔrɔ Mɔmɔ-Gɛkyena Dɔ Gyoo Yesu

1-2 Owi ɔbono Tabiriyusɛ
gyɛ Rom wura belɛ mɔ,
imɔ nsi gudu nnun dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
sa Gyɔn, Sakariya mɔ-bi.
Gɛnen aberɛ abono mɔ, i
bo abelɛnsɛ abono mɛ kya
kerɛ Gyuda awura so sa Rom
wura belɛ mɔ. Ɔbono ɔ
kya kerɛ Gyudiya gɛsinkpan
so mɔ ne n gyɛ Pontiyusɛ
Pilato. Wura Hɛrodɛ ne n
kya kerɛ Galeli so, ne mɔ-
tedɛ Filipo gyɛ wura ɔ kya
kerɛ Ituriya de Tirakonitɛ
so. Wura Lisaniya mɔ ne
n kya kerɛ Abelin gɛsinkpan
so. Abono mɛ gyɛ Gyuda
awura asunbi alɛɛbo gɛmu
gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ ne
n gyɛ Anasɛ de Kayifasɛ.
Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ

Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa
Gyɔn gipen dɔ.
3 Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa
Gyɔn gɛnen mɔ, Gyɔn gi
naa gɛsinkpan gɛbono gɛ
kyaabɔɔ Gyɔɔdan ɔbon mɔ
ɔ kya tɔgɛ ɔ sa asa yɛɛ
mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
de mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Mɛ
wɔra gɛnen mɔ, ɔ laa gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere
de i' nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
gi kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ ɔmɔ.
4 Gyɔn naa ɔ kya tɔgɛ
ilaa idɛ ɔ kya sa asa gɛnen
mɔ, i kyena de ilaa ibono
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Isaya gi wolaa wu tɔgɛ mɔ.
Mɛ wolaa ŋmarasɛ Isaya
agyɛbi abono yela ɔwolɛ dɔ
yɛɛ,
"Asa mɛ laa nu ɔko gigyɛbi
gipen dɔ
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ,
'Fɛ' lɔrɔ fɛye-gɛkyena dɔ
gyoo Wurubuaarɛ
de ɔ' naa de ɔkpa ntintin
ba fɛye asɛ.
5 Nfonoana i wɔra fɛɛ i bo
igee mɔ
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ isɛ
i dii bɔla imɔ.
Ɔ laa yɛgɛ abii de nbiibi mɔ
pɛwu
gi' boori de gi' dɛ gitaga.
Nfonoana i mɛɛ mɛɛ mɔ, ɔ
laa yɛgɛ i laa kyirigi
ne nfonoana i bo ibɔ logoto-
logoto mɔ,
Wurubuaarɛ laa waalɛ
imɔ isɛ de i' dii kyaga.
6 Amɔlɛgɛ abono Wu-
rubuaarɛ laa kyu
mɔlɛgɛ anyamesɛ
de i' lɔrɔ mɔmɔ-rɛ mɔ
nsana mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ laa wu
amɔ de ansi.' "
7 Sakpii kya kpe Gyɔn
asɛ de o' gyere ɔmɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ, ɔ tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ dɛ daa
fɛɛ awɔɔ abono a bo gibɔrɔ
mɔ gikpen! Wurubuaarɛ
ginyadon gɛkɛ mɔ gɛ kya
ba. Ɔ laa biidɛ asa nyɛnyɛn
pɛwu giso. Imɔso fɛye kee fɛ
wu yɛɛ i kaaborɛ fɛ' selɛ lii
Wurubuaarɛ ginyadon mɔ
dɔ?
8 Gɛnen berɛ mɔ, fɛ' wɔra
ilaa wɔrasɛ ibono i laa lɛɛ
nyiile yɛɛ fɛ nu fɛye-nyoro
gɛsɛ gɛsintin mɔ daa. Fɛŋ
sa fɛ' penɛ fɛye-nyoro yɛɛ
ibono fɛ kpɛ nyɛ fɛ gyɛ Aber-
aham ɔpaa dɔ asa faa so
mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
kyɛɛ fɛye. N' tɔgɛ fɛye yɛɛ
Wurubuaarɛ laa taalɛ yɛgɛ
abui adɛ a' bingiri Abera-
ham ɔpaa dɔ asa.
9 Anyamesɛ mɛ dɛ fɛɛ iyii
ibono Wurubuaarɛ gi duu
mɔ. Oyii kamaasɛ ɔbono
ɔŋ kya sɔrɔ abi mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi ti puru mɔ-
gɛkyɔɔ ɔ laa ŋɛ mɔ too kyu
kpaa wɔra ɔgya dɔ."
10 Gyɔn gi tɔgɛ sa sakpii
mɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Nnɛ ne a laa wɔra de i'
lɛɛ nyiile yɛɛ a kyɛɛgɛ?"
11 Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ,
"Fɛye abono fɛ bo ngbɛ
nnyɔ-nnyɔ mɔ, fɛ' kyu gɛko-
gɛko sa abono mɛ mɛŋ bo
ba-a gɛkolon mɔ. Ɔbono,
mɔ, ɔ bo agyudɔ mɔ, mɔ kee
ɔ' sa mɔ-nanbo ɔbono ɔ mɛŋ

bo mɔ.”
12 Lɛnpoo asɔɔbo ako kee
mɛ saarɛ sakpii mɔ dɔ. Mɛ
kpe Gyɔn asɛ yɛɛ o' gyere
ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.
Pɛi ne ɔ laa gyere mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ, mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, nnɛ
ne a laa wɔra de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ a kyɛɛgɛ?”
13 Lɛnpoo asɔɔbo mɔ mɛ
taasɛ Gyɔn gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ
gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ laa sɔɔ
asa lɛnpoo mɔ, fɛŋ sa fɛ'
sɔɔ mɔmɔ aterenbi de i' don
gɛnɔɔbono i kaaborɛ fɛ' sɔɔ
mɔ.”
14 Asogya kee mɛ kpaa
taasɛ mɔ yɛɛ, “Ne aye mɔ
de-e? Nnɛ ne a laa wɔra de
i' lɛɛ nyiile yɛɛ a kyɛɛgɛ?”
Mɛ taasɛ Gyɔn gɛnen mɔ, ɔ
lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ'
mɛŋ kyu fɛye-gisogya ɔlon
ɔbono fɛ bo mɔ kyu sɔgɛ
aterenbi lii ako asɛ abɛɛ fɛ'
ŋaala mɔmɔ yɛɛ nengyene
mɛ maŋ sa fɛye aterenbi mɔ,
fɛ laa kyu mɔmɔ wɔra nbɛlɛ
dɔ. Gikɔ gibono abɛyin kya
ka fɛye mɔ, fɛ' yɛgɛ i' gyi
fɛye-ginsi.”
15 Gɛnen aberɛ abono mɔ
asa nwɔnsa gi gyan' daa
yɛɛ ɔfaanan Gyɔn ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa
sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ ɔmɔ
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ.
16 Lii gɛnen so mɔ, Gyɔn gi
tɔgɛ sa ɔmɔ pɛwu yɛɛ, “Me,
n dɛ daa nkyu n kya gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere.
Ɔbono ɔ don me mɔ kya
ba. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de n'
kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-
ayaa dɔ sa mɔ gbaa mɔ,
meŋ fo. Gɛnen kaasɛ ɔbono
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu de
ɔgya ne ɔ laa kyu gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere.
17 Kaasɛ ɔbono gi ti baala
de ɔ' baragɛ ilaa dɛnsɛ
awɔrabo lii ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo dɔ. Ɔ laa kyu
ilaa dɛnsɛ awɔrabo mɔ kpaa
yela mɔ asɛ de ɔ' biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ giso
gɛkpaa-gɛkpaa. I laa wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya fon
ɔmɔlɔgɔ mɔ. Mɛ kya kyu
ɔmɔlɔgɔ abi mɔ yela gɛten
dɛnsɛ de mɛ' kyu afonfontɛɛ
mɔ kpaa fuɛ de mɛ' yii amɔ
ɔgya. Gɛnen ɔgya ɔbono
mɛŋ kya nu giwu'.”
18 Gyɔn gi tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa sakpii mɔ, ne ɔ ka
mɔmɔ kyu lii ilaa kpɛi-kpɛi
gikyɔ so.
19 Gɛnen aberɛ abono
mɔ Gyɔn wolaa ɔ kya ka
Wura Hɛrodɛ kee kyu lii ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ kya wɔra
mɔ pɛwu so. Imɔ iko ne n
gyɛ yɛɛ Wura Hɛrodɛ gi sɔgɛ
mɔ-tedɛ mɔ-ka Hɛrodiyasɛ
kyu dena. Gyɔn mɔ gi nu
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Wura
Hɛrodɛ yɛɛ ibono ɔ wɔra
faa, iŋ boran. Ɔ ka wura mɔ
gɛnen mɔ, i loo wura mɔ,
20 ne ɔ keda Gyɔn kpaa
tii de obu. O tii Gyɔn de
obu gɛnen mɔ, i yɛgɛ o kii
lɔrɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn bɔla
ibono ɔ ti wolaa wɔra mɔ so.

Gyɔn Gi Gyere Yesu Wurubuaarɛ Sagyere

21 Mɛŋ ti keda Gyɔn tii de
obu ne asa pɛwu mɛ kya ba
mɔ asɛ de o' gyere mɔmɔ

Wurubuaarɛ sagyere ɔbon
dɔ mɔ, o gyere Yesu kee Wu-
rubuaarɛ sagyere. Ɔ gyere
mɔ ta ne Yesu kya dalaa mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ i bugi.
22 Nfono mɔ asa mɛ wu
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
kpelegɛ lii soso fɛɛ bonbuɛ
baa gyan' Yesu so, ne Wu-
rubuaarɛ gi tɔngɛ lii soso
yɛɛ, “Fo gyɛ me-bi. Fo-ilaa i
bo me-gisen dɔ. Fo kya gyi
me-ginsi.”

Ɔpaa Ɔbono Dɔ Asa Mɛ Nyi Yɛɛ Yesu Gi Lii Mɔ

23 Yesu gi gyi fɛɛ nsi oko
de saalaa pɛi ne o yii gɛsɛ ɔ
naa ɔ naa ɔ kya wɔra gɛsun
gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu
wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ. Asa
mɛ nyi mɔ mɔ, mɛ nyi mɔ
daa yɛɛ Gyosɛfo mɔ-bi.
Gyosɛfo-lɛɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ
Heeli,
24 Heeli mɔ-sɛ ne n gyɛ
Matati,
Matati mɔ-sɛ ne n gyɛ Lɛfi,
Lɛfi mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliki,
Mɛliki mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyanayi,
Gyanayi mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyosɛfo ɔko.
25 Gɛnen Gyosɛfo ɔbono mɔ-
sɛ ne n gyɛ Matatiya,
Matatiya mɔ-sɛ ne n gyɛ
Amɔsɛ,
Amɔsɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ
Nahum,
Nahum mɔ-sɛ ne n gyɛ Esili,
Esili mɔ-sɛ ne n gyɛ Nagayi,
26 Nagayi mɔ-sɛ ne n gyɛ
Maati,
Maati mɔ-sɛ ne n gyɛ
Matatiya ɔko,
Matatiya ɔbono mɔ-sɛ ne n
gyɛ Semeyin,
Semeyin mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyoseki,
Gyoseki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gy-
oodɛ,
27 Gyoodɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyowanan,
Gyowanan mɔ-sɛ ne n gyɛ
Resa,
Resa mɔ-sɛ ne n gyɛ Seruba-
belɛ,
Serubabelɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ
Sɛɛletɛɛ,
Sɛɛletɛɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Neri,
28 Neri mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛliki
ɔko.
Mɛliki ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ
Adi,
Adi mɔ-sɛ ne n gyɛ Koosam,
Koosam mɔ-sɛ ne n gyɛ Eli-
madam,
Elimadam mɔ-sɛ ne n gyɛ
Erɛ,
29 Erɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyi-
isasɛ,
Gyiisasɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ
Eliyasa,
Eliyasa mɔ-sɛ ne n gyɛ Gy-
orim,
Gyorim mɔ-sɛ ne n gyɛ
Matati ɔko.
Matati ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ
Lɛfi ɔko.
30 Lɛfi ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ
Simiyon,
Simiyon mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyuda,
Gyuda mɔ-sɛ ne n gyɛ
Gyosɛfo ɔko kee.
Gyosɛfo ɔbono mɔ-sɛ ne n
gyɛ Gyonam,
Gyonam mɔ-sɛ ne n gyɛ
Eliyakim,
31 Eliyakim mɔ-sɛ ne n gyɛ
Mɛliya,
Mɛliya mɔ-sɛ ne n gyɛ Mena,
Mena mɔ-sɛ ne n gyɛ Matata,

Matata mɔ-sɛ ne n gyɛ Natan,
Natan mɔ-sɛ ne n gyɛ Deefidi,
32 Deefidi mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyɛsi,
Gyɛsi mɔ-sɛ ne n gyɛ Obɛdɛ,
Obɛdɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Bowasɛ,
Bowasɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Salimon,
Salimon mɔ-sɛ ne n gyɛ Naason,
33 Naason mɔ-sɛ ne n gyɛ Aminadabɛ,
Aminadabɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Adamin,
Adamin mɔ-sɛ ne n gyɛ Hɛsuron,
Hɛsuron mɔ-sɛ ne n gyɛ Pɛrɛsɛ,
Pɛrɛsɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyuda ɔko.
34 Gyuda ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyeekɔpo,
Gyeekɔpo mɔ-sɛ ne n gyɛ Ayisiki,
Ayisiki mɔ-sɛ ne n gyɛ Aberaham,
Aberaham mɔ-sɛ ne n gyɛ Tera,
Tera mɔ-sɛ ne n gyɛ Neehɔ,
35 Neehɔ mɔ-sɛ ne n gyɛ Serugi,
Serugi mɔ-sɛ ne n gyɛ Rewu,
Rewu mɔ-sɛ ne n gyɛ Pelegi,
Pelegi mɔ-sɛ ne n gyɛ Ebɛ,
Ebɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sila,
36 Sila mɔ-sɛ ne n gyɛ Kayinan,
Kayinan mɔ-sɛ ne n gyɛ Afakisadɛ,
Afakisadɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Sem,
Sem mɔ-sɛ ne n gyɛ Nowa,
Nowa mɔ-sɛ ne n gyɛ Lamɛki,
37 Lamɛki mɔ-sɛ ne n gyɛ Mɛtusala,
Mɛtusala mɔ-sɛ ne n gyɛ Inɔki,
Inɔki mɔ-sɛ ne n gyɛ Gyaradɛ,
Gyaradɛ mɔ-sɛ ne n gyɛ Mahalali,
Mahalali mɔ-sɛ ne gyɛ Kayinan ɔko.
38 Kayinan ɔbono mɔ-sɛ ne n gyɛ Inosi,
Inosi mɔ-sɛ ne n gyɛ Sɛti,
Sɛti mɔ-sɛ ne n gyɛ Adam.
Adam berɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ daa kyu ba gɛsinkpan so.

4

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Gi Soo Yesu Idoo Kerɛ

1 Yesu gi lii Gyɔɔdan ɔbon mɔ dɔ nfono Gyɔn gi gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu gi suu de mɔ, ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi kyu mɔ kpe ɔ naa gipen mɔ dɔ.
2 Yesu gi gyi gipen mɔ dɔ nkɛ ikue-inyɔ. Ɔ bo nno gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya soo mɔ idoo ɔ kya kerɛ yɛɛ ɔ laa nu mɔ asɛ? Nkɛ nbono pɛwu dɔ mɔ, Yesu mɛŋ gyi sɛi-sɛi. Nkɛ mɔ gi baa logɛ mɔ, akon a kya mɔɔ mɔ kon.
3 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi tɔgɛ Yesu yɛɛ, “Nengyene gɛsintin fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, tɔgɛ sa gibui gidɛ de gi' bingiri bodobodo sa fo de fo' gyi.”
4 Yesu gi kine ne ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ

yɛɛ, ‘I mɛŋ gyɛ agyudɔ
wolɛ so ne nyamesɛ laa nyɛ
gɛkyena.’ ”
5 Yesu gi kine gɛnen mɔ,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi kyu Yesu kpaa yelɛ soso-
soso gɛtɛɛko, ne ɔ yɛgɛ Yesu
gi kerɛ gɛsinkpan so isowolɛ
kpɛi-kpɛi imɔ-rɛ imɔ-awura
pɛwu gyan' gikolon.
6 O nyiile Yesu gɛnen mɔ,
o kii soo Yesu ɔdoo yɛɛ,
“Gɛsinkpan so gɛwuragyi
pɛwu de gɛmɔ-nyisigyi
ɔbono fo kya wu faa mɔ, i
san i bo daa me-gibaa dɔ.
Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono n
kya laarɛ mɔ, nan taalɛ kyu
kyɛɛ mɔ.
7 Imɔso nengyene fo laa
ŋmii son me mɔ, imɔ ibono
fo kya wu faa nan kyu imɔ
pɛwu sa fo.”
8 Nfono mɔ, Yesu gi
kine, ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, ‘Ŋmii de
fo' kyu buubuu sa fo-Wura
Wurubuaarɛ. Mɔ-wolɛ guan
ne i kaaborɛ fo nyamesɛ fo'
son.’ ”
9 Yesu gi kii kine gɛnen mɔ,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi kyu mɔ kpe Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so. Mɛ fo nno
mɔ, o kyu mɔ kpaa gyan'
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
nfono i bo lege-lege mɔ ne
o kii soo mɔ ɔdoo kerɛ
yɛɛ, “Nengyene fo gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi gɛsintin mɔ,
lɛɛ fo-nyoro lii soso gɛrɛnaa
kpaa too gɛsɛ.
10 A nyi ibono mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ako yela
yɛɛ,
‘Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa mɔ
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
yɛɛ mɛ' dii fo dandan.
11 Mɛ laa kɔɔlɛ fo. Gisidi
gbaa fo maŋ sidi.’ ”
12 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ gi tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ,
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ agyɛbi
ako kee a tɔgɛ yɛɛ, ‘Gɛŋ
sa fo' daasɛ fo-Wura Wu-
rubuaarɛ kerɛ yɛɛ ɔ laa wɔra
fo-gɛlaarɛ sa fo.’ ”
13 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ gi soo Yesu idoo ikpa
kamaasɛ so kpon gɛnen mɔ,
ɔ naa kyon taa Yesu yɛgɛ kpe
ɔ gyoo owi ɔbono ɔ laa kii
nyɛ ɔkpa soo mɔ idoo mɔ.

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Galeli

14 Yesu gi kii kpe Galeli
gɛsinkpan so mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
wɔra ilaa kyu naa de Yesu
so. Imɔso mɔ-ilaa i nu gyan'
de isowolɛ ibono i sindi nno
mɔ pɛwu.
15 Ɔ kya kpe mɔmɔ-
akyangbon dɔ kpaa nyiile
mɔmɔ Wurubuaarɛ ilaa, ne
ɔkamaasɛ kya yen mɔ.
16 Yesu gi kyon kpe
Nasarɛtɛ ɔsowolɛ so nfono
mɛ bela mɔ mɔ. Ɔ bo nno
mɔ, mɔmɔ Gyuda awura
gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ, o
kpe mɔmɔ-gikyangbon dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ kya kyena
wɔra mɔ. Ɔ bo gikyangbon
mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔ koso
yelɛ de ɔ' kalɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi.
17 Nfono mɔ mɛ kyu ɔwolɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Isaya mɔ

gi wolaa ŋmarasɛ yela mɔ
kyu sa mɔ. Yesu gi sɔɔ
ɔwolɛ mɔ, ne o bugi mɔ,
ne ɔ kalɛ kyu lii nyamesɛ
ɔbono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ
so. Nno mɔ isa mɔ gi tɔgɛ
yɛɛ,
18 "Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-
Oduduu mɔ gi suu de
me,
ne o sun me de n' baa tɔgɛ
mɔ-ɔkalan konkonsɛ
mɔ
sa abono ilaa i tiri mɔmɔ
mɔ.
Ne abono ilaa i ŋminde
mɔmɔ fɛɛ mɛ keda
mɔmɔ tii de ibu mɔ
Wurubuaarɛ gi sun me
yɛɛ n' baa tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ
mɛ laa nyɛ mɔmɔ-nyoro.
O sun me yɛɛ n' baa bugi
agyaatanbo ansi
de n' yɛgɛ abono i kya ka
mɔmɔ-ansi mɔ
mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro.
19 O sun me de n' baa buu sa
asa yɛɛ
owi ɔbono Wura Wu-
rubuaarɛ laa mɔlɛgɛ
ɔmɔ mɔ gi fo kon."
20 Yesu gi kalɛ imɔ idɛ ta
mɔ, ɔ baala ɔwolɛ mɔ bun
ne o kiiri sa ɔbono ɔ kya
kerɛ gikyangbon mɔ so mɔ,
ne ɔ gbaa kyena de ɔ' lɛɛ
gɛsɛ sa mɔmɔ. Ɔ kpelegɛ ɔ tɛ
gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ ɔbono
ɔ bo mɔmɔ-gikyangbon mɔ
dɔ nfono mɔ pɛwu ansi a san
a yii daa mɔ so.
21 Nfono mɔ, o yii gɛsɛ ɔ
laa tɔngɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ agyɛbi abono
nɛ kalɛ sa fɛye faa, i kyena
de me-gɛkyena dɔ ilaa. Ndɛ'
gɛkɛ gɛdɛ mɔ agyɛbi abono
nɛ kalɛ faa a ba gɛsintin fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛ nu mɔ."

Wurubuaarɛ Ikalan Atɔgɛbo Mɛŋ Kya Gyi Ginsi Mɔmɔ-Nwi

22 Mɔmɔ abono pɛwu mɛ
bo nno mɔ mɛ kya yen mɔ.
I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ yɛɛ ɔ kya
taalɛ bii tɔgɛ agyɛbi abono a
kya gyi ginsi gɛnen. Mɛ san
ma-a taasɛ abara yɛɛ, "Iŋ gyɛ
Gyosɛfo mɔ-bi mɔ ne?"
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Nɛ bii fɛye-
nwɔnsa dɔ yɛɛ fɛ kya laarɛ
fɛ' tɔgɛ me yɛɛ, 'Fo gyɛ asa
ɔkyɛbo faa mɔ, kyɛ fo gbaa-
gbaa fo-adɛ. Ilaa ibonoana
a nu fo naa fo kya wɔra
Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so mɔ,
wɔra fo-ɔsowolɛ gbaa-gbaa
so gɛrɛ kee de a' kerɛ.' "
24 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko mɛŋ bo no ɔ kya
gyi ginsi mɔ-gɛwi.
25 N' sa fɛye sinkaala ɔko
de fɛ' nu. Dedaa mɔ, iku-
laabo mɛ nyaakyɔ aye Isirale
gɛsinkpan gɛdɛ so. Gɛnen
owi ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔko gi kyena.
Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔ
dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Ilaagya. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ
owi ɔko dɔ mɔ, i ba yɛɛ
nyangbon mɛŋ baa da nsi
nsa de gibaafon. Imɔso i
yɛgɛ akon belɛ ako a baa
tɔrɔ gɛsinkpan gɛdɛ pɛwu
so.
26 Nfono mɔ Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ Ilaagya gi' kpaa wɔra

ilaa dɛgɛnɔsɛ sa daa oku-
laabo kolon ɔko ne ɔ nyɛ
agyudɔ gyi kpaa lii owi
ɔbono akon mɔ aberɛ mɔ
a baa kyon mɔ. Oku-
laabo ɔbono gbaa mɛŋ taa
gyɛ aye Isirale awura dɔ.
Gɛnen okulaabo ɔbono mɔ ɔ
kyena daa Sarefa ɔsowolɛ so.
Sarefa mɔ gyɛ gɛsowolɛbi
sindi Sidon ɔsowolɛ.
27 Sinkaala nyɔsɛ kee ne n
gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko kee gi kyena,
Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔ
dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Elisiya. Mɔ-gɛkyena dɔ mɔ,
akononbu mɛ nyaakyɔ aye
Isirale gɛsinkpan gɛdɛ so.
Mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyɛ
de Elisiya ɔbono n' darɛ faa
ɔ' kyɛ mɔ. Siiriyanyen kolon
ɔko wolɛ ne n nyɛ ne Elisiya
gi kyɛ mɔ. Mɔ gbaa kee mɛŋ
gyɛ aye Isirale awura mɔ dɔ.
Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Naaman."
28 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ
faa so mɔ, i yɛgɛ asa abono
mɛ bo mɔmɔ-gikyangbon
mɔ dɔ nno mɔ pɛwu mɛ kyu
ginyadon de mɔ.
29 Mɛ koso ne mɛ nen mɔ
kyu lii ɔsowolɛ mɔ so kpe
ogee gɛnɔ de mɛ' kpaa nen
mɔ too wɔra ogee mɔ dɔ.
Mɛ yii ɔsowolɛ mɔ gyan' daa
gibii so.
30 Mɛ yelɛ ogee mɔ gɛnɔ
gɛnen mɔ, Yesu gi naa loo
mɔmɔ dɔ lii kyon taa mɔmɔ
yɛgɛ, ne mɛ mɛŋ baa nyɛ
nen mɔ wɔra ogee mɔ dɔ.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Ɔnyen Ɔko So

31 Yesu gi lii nno mɔ,
o kii kyon kpe Kapɛɛniyon
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ. Ɔ bo
nno mɔ, ɔ kya kyena nyi-
ile mɔmɔ Wurubuaarɛ ilaa
mɔmɔ-nkɛ kyoolasɛ.
32 Mɔ-anyiilebi mɔ a kya
dɛ asa gɛnɔ. I lii fɛɛ mɛ
kya wolaa wu bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ne n sa mɔ ilaa
nyiilesɛ mɔ.
33 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko
mɔ, ɔnyen ɔko bo mɔmɔ-
gikyangbon mɔ dɔ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ so.
Ɔnyen mɔ gi wu Yesu mɔ,
ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono
i tɛ mɔ so mɔ i tɔgɛ ken-ken
taasɛ Yesu yɛɛ,
34 "Ndo-o! Yesu
Nasarɛtɛnyen, menɛ ne fo
kya laarɛ aye asɛ? Fo ba
de fo' baa nyida aye ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
mɔ abɛɛ?" Ne ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i kii tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, "N nyi isa ɔbono fo,
Yesu, fo gyɛ. Fo ne n gyɛ
gisen fufuli wura ɔbono fo-
nkon ne n lii Wurubuaarɛ
asɛ mɔ."
35 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
yɛɛ, "Bun fo-gɛnɔ so de fo'
koso lii ɔnyen baarɛ so, n
kerɛ fo faa." Gɛsintin mɔ,
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ i
kuu ɔnyen mɔ da gɛsɛ asa
mɔ ansi dɔ nfono, ne i koso
lii ɔnyen mɔ so, iŋ wɔra
ɔnyen mɔ sɛi.
36 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra
asa abono mɛ bo nno mɔ
pɛwu giyan. Mɛ san ma-a
taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ilaa
ne idɛ? Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi

a bo gya! Ɔ bo ɔkpa lii
Wurubuaarɛ asɛ yɛɛ ɔ' gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu de i' nu
mɔ asɛ!”
37 Ilaa ibono Yesu kya
wɔra mɔ i nu gyan' de gɛnen
gɛsinkpan gɛbono so pɛwu.

Yesu Gi Kyɛ Asa Sakyɔ Alɔbi

38 Yesu gi lii mɔmɔ-
gikyangbon mɔ dɔ mɔ,
ɔ kyon kpe Simon gɛwi.
Gɛnen aberɛ abono mɔ,
Simon mɔ-saa kyiisɛ kya lɔ.
Ɔkyagyii dɛ mɔ. Imɔso Yesu
gi loo Simon gɛwi mɔ, abono
mɛ bo gɛten mɔ dɔ mɔ mɛ
kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya
de ɔ' kyɛ ɔkyii mɔ sa mɔmɔ.
39 Nfono mɔ Yesu gi kpaa
yelɛ ɔkyii mɔ amu so, ne ɔ
tɔgɛ sa gilɔtɔ mɔ yɛɛ gi' taa
ɔkyii mɔ yɛgɛ ɔ kerɛ gimɔ
faa. Ayaa abono so mɔ, ɔkyii
mɔ gi nyɛ alanfiya, ne ɔ koso
kii taalɛ keda mɔmɔ-gisafo.
40 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ
owi mɔ kya kpe ɔ' kpaa tɔrɔ
mɔ, asa abono mɛ dɛ alɔbo
mɔ mɛ kyu ɔmɔ pɛwu bara
Yesu. Ne o kyu mɔ-abaa
gyan' mɔmɔ ɔkamaasɛ so,
ɔ kya kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ ɔ sa
ɔmɔ.
41 Ɔ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi lii asa so
gikyɔ. Gɛnen ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i kya koso mɔ,
i kya saawo ken-ken tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, “Fo ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ.” Imɔso
Yesu kya da imɔ tii. Ɔ mɛŋ
kya sa imɔ ɔkpa de i' nyɛ
tɔngɛ. I kya nyiile yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i wu
Yesu bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun
yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ
mɔ.
42 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, Yesu gi
kpe nfono asa mɛŋ bo mɔ.
Asa mɛ laarɛ mɔ ne mɛ laarɛ
mɔ gɛnen-n kpaa wu mɔ ne
mɛ buɛɛlɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena
mɔmɔ asɛ, ɔŋ baa naa taa
mɔmɔ yɛgɛ.
43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “I kaaborɛ
n' naa isowolɛ banban so
de n' kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ kyu lii mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so sa nno asa. Imɔso ne
Wurubuaarɛ gi sun me ba
gɛsinkpan so.”
44 Imɔso Yesu gi naa
Gyudiya gɛsinkpan so tɔgɛ
tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa
asa mɔmɔ-akyangbon dɔ.

5

Yesu Gi Yii Gɛsɛ Ɔ Kya Lɛɛ Mɔ-Akasɛbo

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Yesu yelɛ
ɔbon belɛ ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Gɛnɛsarɛtɛ mɔ gigen-
gen so. Asa mɛ ba mɔ asɛ
mɛ kya nyise ma-a loo abara
dɔ de mɛ' nyɛ tu sindi mɔ de
mɛ' nu Wurubuaarɛ agyɛbi
abono ɔ kya tɔgɛ mɔ.
2 O wu akolii anyɔ ako a
yii ɔbon mɔ gigengen. Iken
akedabo ne n taa amɔ yɛgɛ
mɛ kya foro mɔmɔ-asɛwu
nkyu mɔ dɔ.
3 Yesu gi wu akolii mɔ
gɛnen mɔ, ɔ dii loo giko dɔ.
Simon ne n bo gɛnen gikolii
gibono. Yesu tɛ gikolii mɔ
dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ Simon yɛɛ ɔ'

nen gikolii mɔ loo nkyu mɔ
dɔ ŋmaraa. Gɛsintin mɔ,
Simon gi nen gikolii mɔ loo
nkyu mɔ dɔ. Yesu gi san
ɔ gyan' nkyu mɔ so ɔ kya
nyiile asa Wurubuaarɛ ilaa.

4 Yesu gi nyiile asa mɔ ilaa
ta mɔ, ɔ tɔgɛ Simon mɔ-rɛ
mɔ-nanboana abono mɛ bo
Yesu asɛ gikolii mɔ dɔ mɔ
yɛɛ, "Fɛ' palɛ gikolii mɔ kpe
nkyu bokensɛ mɔ dɔ de fɛ'
too fɛye-asɛwu mɔ de fɛ'
keda iken."
5 Simon gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, deeri gɛnyɛ pɛwu
mɔ a too asɛwu adɛ kalaadɛ,
aŋ nyɛ sɛi-sɛi mɔ, idɛ dɔ gɛrɛ
ne a laa nyɛ ilaa iko? To! Fo
ne n nyɛ tɔgɛ faa mɔ, a laa
too."
6 Gɛsintin mɔ, mɛ too
asɛwu mɔ mɔ, mɛ keda iken
gikyɔ-gikyɔ. Mɛ kya biidɛ
iken mɔ mɔ, asɛwu mɔ gbaa
a kya laarɛ de a' tɛɛ.
7 Mɛ terɛ mɔmɔ-nanboana
abono mɛ dɛ gikolii nyɔsɛ
mɔ yɛɛ mɛ' baa kpaa mɔmɔ.
Gɛsintin mɔ, mɛ kpe ne mɛ
kpaa lɛɛ iken mɔ bɔla akolii
mɔ anyɔ. Iken mɔ oduduu so
mɔ, akolii mɔ a kya laarɛ de
a' muiinɛ loo nkyu mɔ dɔ.

8 Simon Piita gi wu ilaa
ibono Yesu gi wɔra sa ɔmɔ
mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii Yesu ayaa
dɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Me-Wura, n gyɛ daa ilaa
nyɛnyɛn ɔwɔrabo. Imɔso tu
lii me asɛ."
9 Ilaa ibono so Simon gi
tɔgɛ gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ
iken mɔ ilaa mɔ i tansi dɛ
mɔ-rɛ abono mɛ bo gikolii
mɔ dɔ mɔ pɛwu gɛnɔ gikyɔ.

10 I dɛ Gyeemesi de Gyɔn,
Sɛbedi mɔ-biana mɔ gɛnɔ
kee. Mɔmɔ-rɛ Simon ne
n kya wɔra gɛsun gɛbono
dabɔlɛ. Nfono mɔ Yesu gi
tɔgɛ Simon yɛɛ, "Gɛŋ selɛ
gifuu. Nɛ wu yɛɛ fo kya lɛɛ
daa iken. Lii nperɛ kyu i kya
kpe mɔ nan yɛgɛ fo laa san
laarɛ daa asa de mɛ' baa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena."
11 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ,
Simon mɔ-rɛ mɔ-nanboana
Gyeemesi de Gyɔn, mɛ palɛ
akolii mɔ lii gyan' gigengen
so, ne mɛ kyon taa ilaa
kamaasɛ yɛgɛ san mɛ naa
mɛ buu daa Yesu.

Yesu Gi Kyɛ Okononbu Ɔko

12 Yesu bo gɛsinkpan
gɛbono so mɔ, gɛkɛ gɛdɛ mɔ,
ɔ bo mɔmɔ-isowolɛ mɔ ɔko
so, ne ɔnyen ɔko gi baa tu
mɔ. Ɔ gyɛ okononbu. O wu
Yesu mɔ, ɔ kpelegɛ bun Yesu
ayaa dɔ, ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, nengyene i gyɛ
fo-gɛlaarɛ mɔ, n nyi yɛɛ fo
laa taalɛ kyɛ me."
13 Yesu gi tengɛ mɔ-gibaa
kpaa yii okononbu mɔ, ne
ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "I
gyɛ me-gɛlaarɛ; fo-gilɔ mɔ
gi' ta." Ayaa abono so mɔ,
mɔ-gikononbu mɔ gi ta.
14 Yesu gi ka sa ɔnyen
mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' tɔgɛ sa
ɔko-rɛ ɔko yɛɛ me ne n kyɛ
fo. Naa kpaa wɔra ilaa ibono
Mosisi gi yela sa okononbu
kamaasɛ ɔbono mɔ-gilɔ gi ta
mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fo laa
kperɛ fo-nyoro kpaa nyiile
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo
de ɔ' kerɛ fo-nyoro pɛwu

gyan'. Ɔ laa wu yɛɛ fo-gilɔ
mɔ gi ta, de fo' kyu fo-afaala
abono fo laa kyu faala Wu-
rubuaarɛ mɔ kyu sa mɔ de
o' kyu lɛɛ asunbi sa fo. Imɔ
ne nan yɛgɛ asa mɛ' bii yɛɛ
fo-alɔtɔ mɔ a ta gɛsintin."
15 Yesu gi da ɔnyen mɔ tii
yɛɛ ɔŋ sa o' buu sa isa gbaa
faa, Yesu ilaa i dabɔlɛ nu
gyan' nten kpɛi-kpɛi. Imɔso
i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ kya san
kpandɛ kpaa mili Yesu. Mɛ
kya laarɛ mɛ' nu ilaa ibono
ɔ kya nyiile asa mɔ ne mɛ
kya laarɛ ɔ' kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ
sa ɔmɔ.
16 Asa mɛ kya mili Yesu
gikyɔ so mɔ, ɔ kya kyena lii
sakpii mɔ dɔ kpe nfonoana
asa mɛŋ bo mɔ kpaa dalaa.

Yesu Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

17 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ Yesu kya
nyiile asa Wurubuaarɛ ilaa
mɔ, Farasii awura gikpen
mɔ dɔ ako de Gyuda awura
nbara anyiilebo mɔ ako mɛ
tɛ mɔ asɛ. Mɛ lii isowolɛ
kpɛi-kpɛi so. Mɔmɔ ako
mɛ lii Galeli isowolɛ so
de Gyudiya isowolɛ so de
Gyɛrusalem. Wurubuaarɛ
ɔlon bo Yesu so ɔ kya kyɛ asa
alɔtɔ.
18 Anyen ako kee mɛ sola
ɔtɛgɛsɛ ɔko de gifengen kyu
ba de ɔ' kyɛ mɔ sa mɔmɔ.
Mɛ laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ
laa nyɛ kyu ɔtɛgɛsɛ mɔ loo
obu mɔ dɔ de mɛ' kyu mɔ
kpaa yela Yesu ansi dɔ.
19 Sakpii ɔbono ɔ bo nno
mɔ kyɔ so mɔ, mɛŋ kya nyɛ
ɔkpa. Imɔso mɛ sola ɔtɛgɛsɛ
mɔ dii kpaa gyan' obu mɔ
soso. Mɛ maragɛ obu mɔ
ŋmaraa, ne mɛ kyu ɔtɔgɛsɛ
mɔ loo de ɔmaragɛten mɔ
kpelegɛrɛ mɔ-rɛ gifengen
mɔ loo yela Yesu asɛ asa mɔ
nsana.
20 Yesu gi wu yɛɛ asa adɛ
mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ
mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ
yɛɛ, "Ɔnyen, nɛ kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn ibono fo wɔra Wu-
rubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo."
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura gikpen mɔ dɔ asa mɔ
mɛ kya taasɛ mɔmɔ-nyoro
yɛɛ, "Mɔ ne n gyɛ anɛ ne ɔ
kya tɔngɛ fɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ gɛnen? Ne iŋ
gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ mɔ,
fo anɛ ne nan taalɛ kyu ɔko
ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra
Wurubuaarɛ mɔ kyu kyɛɛ
mɔ?"
22 Yesu gi bii mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so
ne fɛ kya sa gɛnen nwɔnsa
ndɛ?
23 Nan tɔgɛ ilaa inyɔ sa
ɔtɛgɛsɛ baarɛ. Giko ne n gyɛ
yɛɛ,
'Nɛ kyu fo-ilaa nyɛnyɛn
ibono fo wɔra Wu-
rubuaarɛ mɔ kyɛɛ fo.'
Ginyɔsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
'Koso de fo' naa.'
Imɔ inyɔ idɛ dɔ mɔ, imɔmɔ
ne fɛ laa wu de fɛye-ansi?
24 N kya laarɛ de fɛ' nyɛ
bii yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, n bo ɔkpa
gɛsinkpan so de n' kyu
asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ
wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ
mɔmɔ." Gɛnen so mɔ, o

kisee tɔgɛ sa ɔtɛgɛsɛ mɔ yɛɛ,
“Koso, puru fo-gifengen de
fo' naa kpe gɛwi.”
25 Ayaa abono so mɔ, ɔnyen
mɔ gi koso yelɛ mɔmɔ
pɛwu-u ansi dɔ. O puru mɔ-
gifengen gibono so ɔ dɛ mɔ
ne o yen Wurubuaarɛ.
26 I wɔra mɔmɔ abono mɛ
bo nfono mɔ pɛwu giyan, mɛ
kya yen Wurubuaarɛ, ne i
kya wɔra ɔmɔ gifuu. Mɛ san
ma-a taasɛ abara yɛɛ, “Menɛ
ilaa ne a wu ndɛ gɛkɛ gɛdɛ
faa?”

Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo So Ne Yesu Gi Ba Gɛsinkpan So

27 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Yesu kya kpe gɛtɛɛko ne o
wu lɛnpoo ɔsɔɔbo ɔko. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Lɛfi. Ɔ tɛ
mɔ-gɛsun ɔwɔraten. Yesu gi
wu Lɛfi gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Baa buu me de fo'
wɔra me-ɔkasɛbo.”
28 Gɛsintin mɔ, Lɛfi gi koso
taa ilaa kamaasɛ yɛgɛ ne ɔ
san ɔ naa o buu Yesu.
29 Lɛfi naa o buu Yesu
gɛnen mɔ, gɛkɛ gɛdɛ mɔ ɔ
yɛgɛ mɛ' gyi gɛkɛ belɛ mɔ-
gɛten dɔ sa Yesu. Imɔso
lɛnpoo asɔɔbo abono Gyuda
awura asɛ mɔ mɛ gyɛ asa
nyɛnyɛn mɔ sakyɔ de Yesu
akasɛbo mɔ de asa kpɛi-kpɛi
sakyɔ mɛ baa wɔra abaa gyi
dabɔlɛ.
30 Imɔso Farasii awura
ako mɔmɔ-rɛ Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ
lɔgedɛ de Yesu akasɛbo mɔ
yɛɛ, “Menɛ n wɔra so ne
fɛye-rɛ lɛnpoo asɔɔbo de ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo fɛ kya gyi
fɛ kya nun de abara gɛnen?”
31 Yesu gi nu gɛnen mɔ,
ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛɛ gɛnɔɔbono ɔlɔbo ne n
tiri ɔkyɛbo mɔ, gɛnen kee
ne ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ
tiri me, Yesu, ne. I mɛŋ gyɛ
abono mɛ bo alanfiya mɔ ne
n tiri ɔkyɛbo.
32 Imɔso i mɛŋ gyɛ abono
mɛ nyi yɛɛ mɛ ti mɛ gyɛ
gɛsintin awura mɔ so ne
nɛ ba gɛsinkpan so. Nɛ
ba daa de n' baa tɔgɛ sa
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo yɛɛ
mɛ' nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
de mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ.”

Nnɔ Ŋminde

33 Asa ako mɛ baa tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, “Gyɔn akasɛbo mɛ
kya ŋminde nnɔ belen-belen
de mɛ' dalaa. Farasii awura
mɔ-lɛɛ akasɛbo mɔ kee mɛ
kya wɔra gɛnen. Ne menɛ
n wɔra ne fo-lɛɛ akasɛbo mɔ
berɛ mɛŋ kya ŋminde nnɔ
daa?”
34 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ
yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ aberɛ adɛ ne
mɛ laa wɔra gɛnen. I dɛ daa
fɛɛ gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura a kya kpii ɔkyii mɔ.
A' kyu yɛɛ me ne n gyɛ
ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ. Me-
kyɛmenɛana mɔ mɛ ba me
asɛ a kya gyi ɔkon mɔ, i laa
sa de mɛ' ŋminde nnɔ?
35 Kuaa. I laa baa fo
owi ɔko mɔ, i laa baa puru
ɔkyiifɔ mɔ-kuli mɔ lii me-
kyɛmenɛana asɛ. Lii gɛnen
owi ɔbono kyu kyon mɔ, i
laa sa de mɛ' ŋminde nnɔ
kon.”

Akyenabi Pobɔrɔ Abono Yesu Gi Bara Mɔ Gikpalɛ

36 Yesu gi kii da mɔmɔ gik-
palɛ kyu nyiile yɛɛ mɔ berɛ ɔ
bara akyenabi pobɔrɔ. Ɔ da
gikpalɛ mɔ yɛɛ, “Nengyene
gikuru dedaa gi tɛɛ mɔ, mɛŋ
kya ten gikuru pobɔrɔ kyu
baa tii ɔtɛɛten mɔ. Fɛ
wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa nyida
gikuru pobɔrɔ mɔ daa giyan.
Gi maŋ kyena de gidedaa
mɔ.”
37 Yesu gi kii da ɔmɔ gik-
palɛ yɛɛ, “A' laa ansi kerɛ
gɛnɔɔbono mɛ kya kyu nta
kyu wɔra nbuɛ iwolɛ dɔ mɔ
de a' kerɛ. Ɔko maŋ kyule
kyu nta pobɔrɔ kyu wɔra
nta ɔwɔraten iwolɛ dedaa
dɔ. Ɔbono ɔ wɔra gɛnen
mɔ, gyɛrɛbi ne ɔ kya laarɛ.
Nta mɔ gi laa paadɛ nta
ɔwɔraten iwolɛ mɔ de nta
mɔ gi' duuli fuɛ de iwolɛ mɔ,
mɔ, kee i' nyida.
38 Mɛ kya kyu nta pobɔrɔ
kyu wɔra daa nta ɔwɔraten
iwolɛ pobɔrɔ dɔ.
39 Fɛ' nu kee yɛɛ ɔko maŋ
nun nta dedaa de ɔ' koso
ayaa abono so kpe kpaa
laarɛ nta pobɔrɔ gɛten. O
nun nta dedaa mɔ, ilaa
ibono ɔ laa tɔgɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ nta ndɛ gi boran.”

6

*Yesu Bo Ɔlon Gɛkɛ Ky-
oolasɛ So*

1 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ,
Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ kya kpe gɛtɛɛko, ne mɛ
baa loo awayu ndɔɔ nko dɔ.
Mɛ naa awayu mɔ dɔ mɛ kya
kpe mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
yii gɛsɛ mɛ kya kyadɛ awayu
mɔ, mɛ kya fɔlɔgɛ mɛ kya
wɛ.
2 Farasii gikpen mɔ dɔ ako
mɛ wu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ kya
kyadɛ awayu adɛ faa, fɛ mɛŋ
nyi yɛɛ gɛsun ne fɛ kya wɔra
aye-gɛkɛ kyoolasɛ dɔ faa?
Aye-nbara giŋ kya sa ɔkpa
gɛnen.”
3 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
sa ɔmɔ yɛɛ, “Fɛ nyi yɛɛ
iŋ dɛ ɔkpa gɛnen faa mɔ,
imɔso fɛŋ ti kalɛ Wura
Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana
ilaa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ kerɛ? Mɛ ŋmarasɛ nno
yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, akon a dɛ
Deefidi mɔ-rɛ mɔ-nanboana.
4 Imɔso ɔ loo Wurubuaarɛ
ɔson panpan dɔ kpaa puru
bodobodo ɔbono asa mɛ
kyu bara Wurubuaarɛ mɔ.
Naafo aye-nbara mɔ giŋ kya
sa ɔkpa yɛɛ fo nyamesɛ
giyan fo' nyɛ gyi gɛnen
bodobodo ɔbono, gɛnen mɔ,
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
wolɛ. Wura Deefidi mɔ gi
gyi bodobodo mɔ iko ne o
kyu iko kee sa mɔ-nanboana
mɔ.”
5 Imɔso Yesu gi lɛɛ gɛsɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n bo
ɔlon dabɔlɛ gɛkɛ kyoolasɛ
mɔ so.”
6 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko kee
mɔ, Yesu gi kpe mɔmɔ
Gyuda awura gikyangbon
giko dɔ, ne ɔ kpaa nyiile asa
ilaa. Ɔnyen ɔko bo nno, mɔ-
gibaa gyisɛ gi wu'.
7 Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo ako de Farasii
gikpen mɔ dɔ ako mɛ kya
laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ laa
nyɛ kyu Yesu wɔra nbɛlɛ dɔ.
Imɔso mɛ kya dii mɔ de mɛ'

kerɛ yɛɛ ɔ laa kyɛ ɔnyen
mɔ gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono?
Nengyene ɔ kyɛ mɔ mɔ,
mɛ laa kyu imɔ yɛɛ Yesu gi
tɔrɔ nbara wɔra gɛsun gɛkɛ
kyoolasɛ.
8 Yesu gi bii mɔmɔ-nwɔnsa
dɔ. Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ
sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “Koso yelɛ
de fo' naa ba ansi dɔ gɛrɛ.”
Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi
koso naa kpaa yelɛ asa mɔ
ansi dɔ.
9 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ
ɔmɔ yɛɛ, “Nnɛ ne Wu-
rubuaarɛ nbara gi kya nyiile
aye yɛɛ a' wɔra gɛkɛ ky-
oolasɛ? A' wɔra idɛnsɛ abɛɛ
a' wɔra ilaa nyɛnyɛn? A'
sɔɔ abara nkpa abɛɛ a' mɔɔ
abara daa?”
10 Ɔ kerɛ asa mɔ dɔ pɛwu
gyan' ne ɔ tɔgɛ sa ɔnyen
mɔ yɛɛ, “Tengɛ fo-gibaa mɔ.”
Gɛsintin mɔ, ɔ tengɛ gimɔ,
ne gibaa mɔ gi kii kyingi.
11 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyɛ
ɔnyen mɔ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ
so mɔ, nbara aŋmarasɛbo
mɔ de Farasii awura mɔ mɛ
keda mɔ ginyadon, ne mɛ
lii kpe mɛ kya ŋminde ilaa
ibono mɛ laa kyu wɔra Yesu
mɔ.

Yesu Gi Dalaa Ne Ɔ Lɛɛ Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ

12 Gɛnen owi ɔbono mɔ
Yesu gi dii kpe gibii giko so
ɔ' kpaa dalaa, ne ɔ dalaa
sa Wurubuaarɛ gɛnen-n
kalaadɛ.
13 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ terɛ
mɔ-akasɛbo mɔ ba mɔ asɛ
ne ɔ lɛɛ mɔmɔ dɔ asa gudu
anyɔ, ne ɔ yela ɔmɔ ginyen
yɛɛ mɔ-isɔɔ.
14 Gɛnen asa gudu anyɔ
mɔ ne n gyɛ
Simon ɔbono Yesu gi yela mɔ
ginyen nyɔsɛ yɛɛ Piita
mɔ,
de Simon mɔ-tedɛ Andiru,
Gyeemesi de Gyɔn,
Filipo de Batolomiyu,
15 Matiyu de Tomaasɛ,
Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi,
de Simon ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Ɔbono Ɔŋ Kya
Kyule Mɔ-Ɔsowolɛ So
mɔ,
de Gyudasɛ, Gyeemesi mɔ-
tedɛ,
16 de Gyudasɛ Isikaayɔtɛ
ɔbono gɛmara gɛmara
ɔ fɛ Yesu sa Yesu
akyobo mɔ.

Yesu Kya Nyiile Asa Wurubuaarɛ Ilaa Ne Ɔ Kya Kyɛ Alɔbo

17 Yesu gi lɛɛ mɔ-isɔɔ mɔ
gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ
kpelegɛ lii gibii mɔ so ba
gitaga giko dɔ. Mɛ fo gitaga
mɔ dɔ mɔ, mɛ tu sakpii
belɛ yelɛ ɔ gyoo Yesu. Mɔ-
akasɛbo mɔ sakyɔ mɛ bo
nno. Asa abono mɛ lii nten
kpɛi-kpɛi mɔ sakyɔ kee mɛ
bo sakpii mɔ dɔ. Asa sakyɔ
mɛ lii Gyudiya isowolɛ so,
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so, de
isowolɛ ibono i bo apoo gɛnɔ
gɛnɔ ne i sindi Taya de Sidon
isowolɛ so mɔ.
18 Mɛ ba de mɛ' baa nu
Yesu ilaa tɔgɛsɛ de mɛ' nyɛ
ɔ' kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ. Abono
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi i kya nyala mɔmɔ mɔ
kee mɛ ba, ne Yesu gi kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ lii
mɔmɔ so ne mɛ nyɛ mɔmɔ-
nyoro.

19 Sakpii mɔ dɔ nyamesɛ
kamaasɛ kya laarɛ ɔkpa
ɔbono so ɔ laa nyɛ de o' yii
Yesu mɔ. I kya nyiile yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono o yii Yesu
mɔ, ɔlon ɔko kya lii Yesu dɔ
kpaa kyɛ kaasɛ mɔ.

Abono Mɛ Gyɛ Amudɛnsɛbo

20 Yesu yelɛ ɔ kerɛ mɔ-
akasɛbo mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
"Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye
abono fɛ gyɛ ayenbo
mɔ.
Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi a gyɛ
fɛye-lɛɛ.
21 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye
abono akon a kya mɔɔ
fɛye nperɛ faa mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fɛ
laa gyi kaabo.
Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye
abono fɛ dɛ ginsikyu
dɔ nperɛ mɔ.
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fɛ
laa baa ŋmasɛ.
22 Fɛye abono kyu lii
me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ so ne
asa mɛ laa kyo fɛye,
ne mɛ maŋ yɛgɛ fɛ' saarɛ
mɔmɔ dɔ, mɛ laa saalɛ
fɛye,
ne mɛ laa kpa fɛye-giso yɛɛ
fɛ gyɛ asa nyɛnyɛn
mɔ,
fɛ gyɛ amudɛnsɛbo.
23 I ba gɛnen mɔ, fɛ' yɛgɛ i'
wɔra fɛye ɔkon de fɛ'
kyaa.
I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ntɛɛla belɛ
gi dɛ gi sa fɛye Wu-
rubuaarɛ dɔ.
Fafaanan kee ne
fɛye-akyobo mɔmɔ-
naanaana mɔ mɛ kyu
wɔra Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ baa
kyon mɔ.

Abono Mɛ Mɛŋ Gyɛ Amudɛnsɛbo

24 Ne fɛye abono fɛ gyɛ
aterenbi awura nperɛ
faa mɔ,
fɛye laako.
Fɛye berɛ, fɛ ti nyɛ fɛye-
lɛɛ nkyoola ne.
Fɛye abono fɛ kya nyɛ fɛ kya
gyi fɛ kya kaabo nperɛ
faa mɔ,
fɛye laako.
Akon a laa baa mɔɔ fɛye.
25 Fɛye abono fɛ kya ŋmasɛ
nperɛ faa mɔ,
fɛye laako.
Fɛ laa suiili de fɛ' ŋɛ
gɛnɔ saawo.
26 Dedaa mɔ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo ako
mɛ taa Wurubuaarɛ
ikalan mɔ yɛgɛ
san tɔgɛ daa mɔmɔ
gbaa-gbaa lɛɛ
gɛwɔnsa dɔ ilaa sa
asa,
ne fɛye-naanaana mɛ
yen mɔmɔ.
Fɛye abono asa pɛwu mɛ
laa yen fɛye gɛnen kee
mɔ,
fɛye laako.

Yesu Yɛɛ A' Laarɛ Aye-Akyobo Ilaa

27 Fɛye abono fɛ kya nu me
asɛ mɔ berɛ, n kya
tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ' laarɛ fɛye-akyobo
ilaa.
Fɛ' wɔra gidɛnsɛ sa abono
mɛ kya kyo fɛye mɔ.

28 Fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ ayu-
ule sa abono
mɛ kya tɔgɛ nnɔ mɛ kya
wɔra fɛye mɔ.
Fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
sa abono
mɛ kya wɔra fɛye ilaa
nyɛnyɛn mɔ.
29 Nengyene ɔko gi da fo-
ɔtan gyisɛ so mɔ,
kisee ɔnyɔsɛ mɔ sa mɔ
de o' kii da.
Nengyene ɔko gi sɔgɛ fo
soso-lɛɛ gɛgbɛ mɔ,
yɛgɛ de o' kyu gɛsɛ-lɛɛ
mɔ kee bɔla.
30 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa
kolɛ fo ilaa iko ne fo
bo mɔ, sa mɔ.
Nengyene ɔko gi sɔgɛ ilaa
ibono i gyɛ fo-lɛɛ mɔ,
gɛŋ tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kiiri
imɔ sa fo.
31 Gɛnɔɔbono fɛ kya laarɛ
fɛɛ asa mɛ' wɔra sa
fɛye mɔ,
fɛ' wɔra imɔ ɔnan kee sa
asa.
32 "Nengyene fɛ kya laarɛ asa abono mɛ kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ wolɛ mɔ, nnɛ so ne i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' yen fɛye? Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya laarɛ asa abono mɛ kya laarɛ ɔmɔ-ilaa mɔ.
33 Nengyene fɛ kya wɔra gidɛnsɛ sa daa abono mɛ kya wɔra gidɛnsɛ sa fɛye wolɛ mɔ, nnɛ so ne i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' yen fɛye? Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya wɔra gɛnen.
34 Fɛ kya kyu fɛye-aterenbi kyu paa daa abono fɛ nyi mɔmɔ so yɛɛ ɔkɛ de ɔkaamara mɛ laa taalɛ kii nyɛ ka fɛye mɔ wolɛ mɔ, i kaaborɛ Wurubuaarɛ o' yen fɛye? Kuaa. Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo gbaa kee mɛ kya kyu mɔmɔ-aterenbi paa mɔmɔ-nanboana ilaa nyɛnyɛn awɔrabo. I lii fɛɛ mɛ nyi yɛɛ ɔkɛ de ɔkaamara mɛ laa kiiri mɔmɔ-atɔ mɔ bara mɔmɔ.
35 Imɔso fɛye abono fɛ gyɛ me-akasɛbo mɔ berɛ, fɛ' laarɛ fɛye-akyobo ilaa de fɛ' wɔra gidɛnsɛ sa ɔmɔ. Mɛ laa paa fɛye ilaa iko ne fɛ bo mɔ, fɛ' sa mɔmɔ de fɛŋ sa fɛ' sa gɛwɔnsa yɛɛ mɛ' kiiri bara fɛye. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ ntɛɛla belɛ, ne fɛ laa wɔra Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ mɔ-biana. I kya nyiile yɛɛ ɔ bo gidɛnsɛ sa dabɔlɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo de abono ɔ kya wɔra ilaa dɛnsɛ sa mɔmɔ ne iŋ kya gyi mɔmɔ-ginsi mɔ pɛwu.

Fɛ' Su Asa Gitolon

36 "Fɛ' wɔra gitolon awura fɛɛ fɛye-sɛ gitolon wura Wurubuaarɛ.
37 Fɛŋ sa fɛ' kerɛ ansi so tɔgɛ yɛɛ fɛye-nanboana ilaa iŋ boran, de Wurubuaarɛ kee ɔ mɛŋ' kerɛ fɛye-ilaa ansi so tɔgɛ yɛɛ iŋ boran. Fɛ mɛŋ sa fɛ' bun fɛye-nanboana gipuɛɛ de Wurubuaarɛ kee ɔ mɛŋ' bun fɛye gipuɛɛ. Fɛ' kyu ilaa nyɛnyɛn ibono asa mɛ kya wɔra fɛye mɔ kyu kyɛɛ mɔmɔ, de Wurubuaarɛ kee o' kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fɛye.
38 Fɛ' kyɛɛ ilaa. Fɛ kya kyɛɛ ilaa mɔ, Wurubuaarɛ

laa tansi kyɛɛ fɛye ilaa kee. I laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu mudu dɛnsɛ kyu kaala fɛɛ nnyufo faa. Akaalabo dɛnsɛ mɔ mɛ kya kaala bɔla de mɛ' gyigisi de mɛ' nyise de i' loo gɛnda abara dɔ de mɛ' kii gyɔgɛ too de i' bɔla i kya fuɛ. Mudu ɔbono ɔnan fɛ kyu kaala sa ako mɔ, mɔ-ɔnan kee ne Wurubuaarɛ laa kyu kaala sa fɛye."

Kerɛ Fo-Lɛɛ Ilaa Nyɛnyɛn So Pɛi De Fo' Kerɛ Fo Nanbo-Lɛɛ

39 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ gidɛ kee taasɛ yɛɛ, "Gyaatanbo laa taalɛ keda mɔ-nanbo gyaatanbo de oyii de i' kyena? Mɔmɔ anyɔ mɛ maŋ tɔrɔ ɔbɔ dɔ?

40 Ilaa ɔkasɛbo maŋ taalɛ don mɔ-onyiilebo. Ɔkasɛbo, mɔ, gi kasɛ ilaa kpaa logɛ mɔ, ɔ laa wɔra daa fɛɛ mɔ-onyiilebo.

41 "Menɛ n wɔra so ne fo kya wu fo-nanbo ilaa nyɛnyɛn pii ibono ɔ kya wɔra mɔ ne foŋ kya wu fo-lɛɛ ibelɛbelɛ idɛ? I dɛ daa fɛɛ fo wu gikpara gi bo ɔko ginsi dɔ ne fo maŋ wu yɛɛ gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ dɔ.

42 Nnɛ so ne fo laa tɔgɛ sa fo-nanbo yɛɛ, 'O, me-nanbo, kerɛ, gikpara gi bo fo-ginsi dɔ. Yɛgɛ n' lɛɛ gimɔ sa fo.' --Yɛgɛ gɛgyakpaabi gɛ taa fo-lɛɛ dɔ? O, gikerɛansi anyamesɛ! Fɛ' lɛɛ ngyakpaabi nbono gi taa fɛye-lɛɛ ansi dɔ mɔ de fɛ' nyɛ wu dɔɔdan kpaa lɛɛ akpara abono a bo fɛye-nanboana lɛɛ ansi abi dɔ mɔ sa mɔmɔ.

Nyamesɛ Laawɔra Ne N Kya Nyiile Mɔ-Gidebi

43-44 "Nyamesɛ ilaa wɔrasɛ ne fɛ laa kyu bii mɔ-gisen dɔ ilaa. Oyii ɔbono ɔ bo alanfiya mɔ maŋ taalɛ sɔrɔ abi nyɛnyɛn. Ne oyii ɔbono ɔ kya lɔ mɔ kee maŋ taalɛ sɔrɔ abi dɛnsɛ. Oyii kamaasɛ kee mɔ, mɔ-abi ne mɛ kya kyu bii mɔ. Ɔko maŋ nyɛ mango tɛɛ lii giwii oyii dɔ. Ɔko maŋ nyɛ payaa tɛɛ lii fɔlɔgɛ oyii dɔ.

45 Nyamesɛ dɛnsɛ berɛ, ilaa dɛnsɛ ne n bo mɔ-gisen dɔ; ne ilaa dɛnsɛ ne nan lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ilaa nyɛnyɛn ne n bo mɔ-gisen dɔ, ne ilaa nyɛnyɛn ne nan lii mɔ-gɛnɔ dɔ. Ilaa ibono i bo nyamesɛ gisen dɔ mɔ, imɔ ne ɔ kya lɛɛ tɔgɛ."

46 Yesu gi taasɛ asa abono mɛ buu mɔ mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra so ne fɛ kya terɛ me yɛɛ, 'Aye-Wura, Aye-Wura,' yɛgɛ fɛŋ kya wɔra ilaa ibono n kya tɔgɛ fɛye mɔ daa?

47 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ ba me asɛ, o nu me-ilaa tɔgɛsɛ, ne ɔ kya wɔra imɔ so ilaa mɔ, nan nyiile fɛye gɛnen nyamesɛ ɔbono oyuduu.

48 Kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔsɛɛbo ɔbono o yii obu. Ɔ laa yii obu mɔ mɔ, o kuru gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ gɛten kpaa tu gifolɛ pɛi ne ɔ too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ gyan' gifolɛ mɔ so. Ɔsɛɛbo mɔ gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔbon gi bɔla baa da de gɛnen obu mɔ.

Nkyu gi da de mɔ gɛnen mɔ,
ɔ mɛŋ boori. I lii fɛɛ ɔ pɔrɔ
mɔ dɔɔdan gyan gifolɛ so.
49 Nyamesɛ ɔbono, mɔ,
o nu me-ilaa tɔgɛsɛ, ne ɔ
mɛŋ kya wɔra imɔ so ilaa
mɔ, kaasɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔnyen
ɔbono oŋ nyi ɔlaako ne o
yii obu gyan' daa giŋɛsii so
giyan mɔ. Ɔ mɛŋ kuru gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ mɔ gɛten. Ɔnyen mɔ
gi ti pɔrɔ obu mɔ ta mɔ, gɛkɛ
gɛdɛ mɔ, ɔbon gi bɔla baa
da de obu mɔ. Ayaa abono
so mɔ, obu mɔ gi tɔrɔ daa
wurum!”

7

Rom Asogya Ɔbelɛnsɛ Ɔko Gi Sɔɔ Yesu Gyi

1 Yesu gi tɔngɛ sa sakpii mɔ
ta mɔ, ɔ naa loo Kapɛɛniyon
ɔsowolɛ so.
2 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ
ɔko bo ɔsowolɛ mɔ so, mɔ-
dega ɔbono mɔ-ilaa i bo mɔ-
gisen dɔ mɔ kya lɔ, ibono i
bo lon. Ɔ kya laarɛ de ɔ' lɛɛ
gibaa.
3 Ɔbelɛnsɛ baarɛ gi nu
Yesu so, ne ɔ keda Gyuda
awura abelɛnsɛ ako sun
Yesu asɛ yɛɛ mɛ' kpaa kolɛ
mɔ de ɔ' baa kyɛ mɔ-dega
mɔ sa mɔ.
4 Isɔɔ mɔ o sun mɔ mɛ
kpe Yesu asɛ mɔ, mɛ kpaa
kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra aniya
ɔ' kpaa kyɛ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ
dega mɔ sa mɔ. Mɛ tɔgɛ sa
Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ mɔ gi
kaaborɛ ibono fo' kpe de fo'
kpaa kyɛ mɔ-dega mɔ sa mɔ.
5 Ɔ kya laarɛ aye Gyuda
awura ilaa. Ɔ pɔrɔ aye-
gikyangbon kyɛɛ aye giyan.”
6 Isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ Yesu
gɛnen mɔ, Yesu gi naa buu
mɔmɔ. Mɛ kya fuude
ɔbelɛnsɛ mɔ gɛten dɔ mɔ,
ɔbelɛnsɛ mɔ gi kii sun mɔ-
kyɛmenɛana ako Yesu asɛ
yɛɛ, “Me-Wura, me ɔdɛ meŋ
kaaborɛ ibono fo' ba me-
gɛten dɔ. Imɔso gɛŋ' baa
nyala fo-nyoro.
7 Me gbaa-gbaa kee nɛ wu
yɛɛ meŋ kaaborɛ n' ba fo asɛ
baa yelɛ fo-ansi dɔ. Gɛnen so
mɔ, wɔra aniya, fo berɛ, kpɛ
lɛɛ gɛnɔ. Fo nyɛ lɛɛ gɛnɔ mɔ,
me-dega mɔ gilɔ mɔ gi laa ta.
8 Me kee n gyɛ ɔbelɛnsɛ
ɔbono n bo ɔko gɛsɛ, ne
n' bo abono, mɔ, mɛ bo
me gɛsɛ mɔ. Nengyene nɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ ‘fo ɔdɛ, kpe
faa’ mɔ, kaasɛ mɔ laa kpe,
abɛɛ n' tɔgɛ yɛɛ ‘fo ɔdɛ, ba
gɛrɛ’ mɔ, kaasɛ mɔ laa ba.
Nengyene nɛ tɔgɛ sa me-
dega yɛɛ, ‘wɔra idɛ’ mɔ, imɔ
ne ɔ laa wɔra.”
9 Yesu gi nu ɔbelɛnsɛ mɔ
ilaa tɔgɛsɛ mɔ, i dɛ mɔ-gɛnɔ
gikyɔ. Nfono ne Yesu gi
kisee tɔgɛ sa sakpii ɔbono
o buu mɔ mɔ yɛɛ, “N' tɔgɛ
sa fɛye yɛɛ ba-a aye Isirale
awura mɔ dɔ gbaa, meŋ wu
nyamesɛ ɔbono ɔ bo gisɔɔgyi
belɛ gidɛ ɔnan sa me fɛɛ
Rom ɔbelɛnsɛ baarɛ.”
10 Ɔbelɛnsɛ mɔ isɔɔ mɔ mɛ
baa kii kpe mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ gɛten dɔ mɔ, mɛ kpaa wu
daa dega mɔ gi nyɛ alanfiya.

Yesu Gi Kyingi Obuni

11 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Yesu gi naa kpe ɔsowolɛ ɔko
so mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Neen.
Ɔ kya kpe mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ de sakpii belɛ mɛ buu mɔ
kpe.
12 Mɛ yii gɛkpen kyaabɔɔ
Neen ɔsowolɛ mɔ ne mɛ
lɛɛ gɛbunono. Yesu kpɛ ɔ
kya sindi Neen gɛkpen mɔ
gɛbunono mɔ, ɔ baa kerɛ
mɔ, asa mɛ so obuni mɛ
kya lii mɛ kya kpe mɔmɔ-
ibuni opuleten mɛ' kpaa
pule. Gɛnen ɔnyen ɔbono o
wu' mɔ, mɔ-nkon ne gyɛ mɔ-
nyi mɔ-bi, ne mɔ-nyi mɔ gyɛ
daa okulaabo. Mɛ so obuni
mɔ mɛ kya lii gɛnen mɔ,
obuni mɔ mɔ-nyi de sakpii
belɛ mɛ buu mɔ mɛ kya kpe
opuleten mɔ.
13 Wura Yesu gi wu ɔkyii
mɔ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa i wɔra
mɔ ayen gikyɔ ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, gɛŋ baa su."
14 Nfono mɔ Yesu gi tu
sindi obuni mɔ ne o kyu mɔ-
gibaa yii ilaa ibono obuni mɔ
dɛ imɔ so mɔ. O yii imɔ
gɛnen mɔ, asa abono mɛ so
obuni mɔ mɛ sii yelɛ. Ne
Yesu gi tɔgɛ sa obuni mɔ yɛɛ,
"Dega, n kya tɔgɛ mi-i sa fo
yɛɛ, kyingi."
15 Nfono nfono mɔ, ɔnyen
mɔ o wu' mɔ gi kyingi koso
ɔ tɛ ɔ kya tɔngɛ. Ne Yesu gi
kiiri mɔ kyu wɔra mɔ-nyi mɔ
abaa dɔ.
16 Ibono Yesu gi kyingi
ɔnyen mɔ mɔ, i wɔra asa
abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu
gifuu. Mɛ yen Wurubuaarɛ
kyu lii imɔ so. Mɛ san
mɛ kya tɔgɛ ma-a sa abara
yɛɛ, "I korogɛ Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo gbaa' saarɛ
aye dɔ. Wurubuaarɛ gi ba de
ɔ' baa laa mɔ-adɛ."
17 Yesu ilaa idɛ i kpaa nu
gyan' de Gyudiya gɛsinkpan
so de gɛsinkpan gɛbono gɛ
sindi nno mɔ pɛwu.

Gyɔn Gi Sun Asa Yesu Asɛ

18 Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena
gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ-lɛɛ akasɛbo mɛ
kpaa buu ilaa ibono Yesu gi
wɔra mɔ pɛwu sa mɔmɔ-
ɔbelɛnsɛ.
19 Ibono Gyɔn gi nu imɔ
mɔ, ɔ terɛ mɔ-akasɛbo mɔ
dɔ asa anyɔ ne o sun mɔmɔ
Wura Yesu asɛ yɛɛ mɛ' kpaa
taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ
asa ɔmɔlɛgɛbo ɔbono a nu
yɛɛ ɔ laa ba mɔ abɛɛ a' kerɛ
nyamesɛ banban ɔko kpɛi
ɔkpa daa?"
20 Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ kpe
Yesu asɛ ne mɛ kpaa tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Gyɔn ɔbono ɔ gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ
ne n sun aye fo asɛ faa.
O sun aye de a' baa taasɛ
fo yɛɛ, 'Fo ne n gyɛ asa
ɔmɔlɛgɛbo ɔbono a nu yɛɛ
ɔ laa ba mɔ abɛɛ a' kerɛ
nyamesɛ banban ɔko kpɛi
ɔkpa daa?' "
21 Pɛi de Gyɔn isɔɔ mɔ mɛ
taasɛ Yesu gɛnen mɔ, mɛ wu
Yesu gi kpɛ kyɛ asa sakyɔ
alɔbi ta ne. Ɔ kyɛ dabɔlɛ de
alɔtɔ abono aŋ boran a kya
nyala asa gikyɔ gikyɔ mɔ. Ɔ
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi ibono i tɛ asa ako
so mɔ. O bugi agyaatanbo
sakyɔ ansi, ne mɛ kii nyɛ mɛ
kya wu ilaa.

22 Yesu laa lɛɛ gɛnɔ sa
Gyɔn isɔɔ mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kii kpe kpaa
buu ilaa ibono fɛ baa nu de
fɛye-aso de ilaa ibono fɛ wu
de fɛye-ansi n kya wɔra faa
sa Gyɔn.
Nɛ yɛgɛ agyaatanbo ansi a
bugi,
ne ɔtɛgɛsɛana mɛ koso
mɛ naa.
Nɛ yɛgɛ akononbu alɔtɔ a ta,
ne isintiribu mɛ kya
nu ilaa.
Nɛ kyingi abono mɛ wu' mɔ
ako.
Ne nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ
sa ayenbo.
23 Imɔso omudɛnsɛbo ne
n gyɛ nyamesɛ ɔbono mɔ-
gisɔɔgyi gi maŋ koso me so
mɔ.”

Yesu Gi Yen Gyɔn Sa Sakpii Mɔ

24 Yesu gi tɔngɛ de Gyɔn
isɔɔ mɔ ta ne mɛ kyon mɔ,
o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ Gyɔn
ilaa ɔ kya sa sakpii ɔbono ɔ
bo mɔ asɛ nfono mɔ. Mɔ-
gɛtɔngɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ taasɛ
sakpii mɔ yɛɛ, “Owi ɔbono
fɛ kpe Gyɔn asɛ gipen dɔ
kpaa nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ
mɔ, menɛ isa ɔnan ne fɛ kpe
fɛ' kpaa kerɛ daa? Fɛ wu mɔ
mɔ, ɔ dɛ fɛɛ gifɛdaa ne afuu
a kya da gimɔ a kya kpe a
kya ba abɛɛ?
25 Ne ɔŋ dɛ gɛnen mɔ, nnɛ
ne ɔ dɛ? Fɛ wu o bun gikuru
dɛnsɛ? Kuaa, asa abono mɛ
kya bun akuru dɛnsɛ ne mɛ
kyoola mɔ mɛ kya kyena daa
awura nten dɔ.
26 Imɔso fɛ kpe Gyɔn asɛ
mɔ, menɛ isa ɔnan ne fɛ
kpe de fɛ' kpaa kerɛ daa?
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
abɛɛ? Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ne fɛ kpaa wu
gɛsintin. N kya buu mi-i sa
fɛye yɛɛ ɔ don gɛnen gbaa.
27 Gyɔn ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono mɛ
ŋmarasɛ mɔ-ilaa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa sun mɔ de ɔ'
gyangbara kpaa tɔgɛ sa asa
yɛɛ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-gɛkyena
dɔ gyoo me ɔbono nan baa
mɔlɛgɛ asa mɔ.

28 “N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ iŋ
ti korogɛ nyamesɛ ɔbono ɔ
don Gyɔn baarɛ mɔ. Abono,
mɔ, mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi lii
nperɛ kyu kyon mɔ, mɔmɔ
dɔ ɔbono ɔŋ fo sɛi gbaa mɔ
laa don Gyɔn.
29 Asa abono pɛwu mɛ
kpaa nu Gyɔn ilaa tɔgɛsɛ mɔ
de lɛnpoo asɔɔbo abono fɛ
kya kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ
asa nyɛnyɛn mɔ gbaa mɛ sɔɔ
kyule yɛɛ Wurubuaarɛ ilaa
ibono Gyɔn gi tɔgɛ mɔ i gyɛ
gɛsintin, ne mɛ yɛgɛ Gyɔn
gi gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ
sagyere.
30 Farasii gikpen mɔ dɔ
asa de Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ berɛ, mɛ
nu Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa
ibono Gyɔn gi tɔgɛ mɔmɔ
mɔ, mɛŋ sɔɔ kyule, ne mɛ
kine yɛɛ Gyɔn maŋ nyɛ
gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ
sagyere.”

31 Yesu gi kii taasɛ sakpii
mɔ yɛɛ, “Menɛtɔ gbaa ne
nan nyɛ kyu kɛserɛ de ndɛ

asa adɛ ne? Nnɛ ne mɛ dɛ
daa?”
32 Yesu gi taasɛ gɛnen ne o
kii lɛɛ gɛsɛ sa sakpii mɔ yɛɛ,
“Ndɛ asa mɔ mɛ dɛ fɛɛ nbii
ne n kpaa gyan' sansana. Mɛ
gyan' gɛnen mɔ, nfono mɔ,
mɛ kya tɔgɛ mɛ kya sa abara
yɛɛ,

‘A lan akɔrɛ ne a bii ilon sa
fɛye mɔ, fɛ kine, fɛŋ
kyaa.

A kpen saawo bii lɛwu ilon
de fɛ' saawo mɔ, fɛ
kine, fɛŋ saawo.’ ”

33 Yesu gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
“Gyɔn ɔbono ɔ gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere mɔ gi
ba gɛsinkpan so mɔ, ɔ kya
ŋminde gɛnɔ belen-belen ne
ɔ mɛŋ kya nun nta. Imɔso
fɛ tɔgɛ yɛɛ, ‘Ilaa nyɛnyɛn
oduduu ne n tɛ mɔ so.’
34 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, mɔ, nɛ ba
gɛsinkpan so faa, n kya gyi
n kya nun. Imɔso fɛ kya
tɔgɛ yɛɛ, ‘Kerɛ, ɔnyen baarɛ!
Ogyibelɛbo de nta nunbo ne
ɔ gyɛ. Mɔ-kyɛmenɛana ne n
gyɛ lɛnpoo asɔɔbo de ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo sɛnsɛ.’
Fɛŋ nu ndɛ asa ilaa tɔgɛsɛ?”
35 Ne Yesu gi kii tɔgɛ bɔla
yɛɛ, “Abono mɛ buu ɔlaako
ginyi ɔkpa mɔ berɛ ne nan
lɛɛ gimɔ-gɛwi nyiile yɛɛ gi
gyɛ ɔlaako ginyi gɛsintin.”

Yesu Gi Kpaa Gyi Simon Farasiinyen Asɛ

36 Owi ɔko dɔ mɔ, Farasii
gikpen mɔ dɔ ɔnyen ɔko gi
sun kpaa terɛ Yesu yɛɛ ɔ'
ba mɔ-gɛten dɔ de mɔ-rɛ mɔ
mɛ' gyi dabɔlɛ. Yesu gi kpe
ne ɔ kpaa kyena saarɛ abono
mɛ tɛ ogyiten mɔ dɔ mɔ.
37 Ɔkyii ɔko bo ɔsowolɛ
ɔbono so. Asa pɛwu mɛ nyi
mɔ so yɛɛ mɔ-gɛkyena dɔ mɔ
ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo.
Gɛnen ɔkyii baarɛ gi nu yɛɛ
Yesu tɛ Farasiinyen mɔ gɛten
dɔ ɔ kya gyi mɔ, o kpe
gɛten mɔ dɔ. Yesu gi wolaa
kyu ɔkyii mɔ ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ wɔra Wurubuaarɛ
mɔ kyɛɛ mɔ. Ɔkyii mɔ kya
kpe mɔ, ɔ dɛ anuwanterɛ de
puruntuwa.
38 Ɔkyii mɔ gi loo gɛten
mɔ dɔ mɔ, o kyu de Yesu
gɛmara-gɛmara kpe Yesu
ayaa asɛ. Ɔ kya nyingi
gitolon gibono Yesu gi su
mɔ mɔ, i wɔra mɔ ɔkon,
ne i kii kyu wɔra mɔ gisu.
O sii ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne
o su gɛnen-n kaaborɛ mɔ-
ansikyu a palɛ Yesu ayaa,
ne o kyu mɔ-gimu iman kyu
kpaarɛ Yesu ayaa. Ɔ kpɛ ɔ
kya faala mɔ lii mɔ-gisen dɔ,
ne o kyu anuwanterɛ mɔ ɔ
dɛ mɔ kyu kyɛɛgɛ worogɛ
Yesu ayaa so.
39 Farasiinyen ɔbono ɔ
da gibaa terɛ Yesu mɔ gi
wu ibono ɔkyii mɔ gi wɔra
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-
nyoro yɛɛ, “Ɔkyii ɔbono
ɔ kya pusaa ɔnyen baarɛ
faa gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo. Nengyene fɛɛ
ɔnyen baarɛ gyɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
gɛsintin mɔ, ɔfaanan ɔ laa
bii nyamesɛ ɔbono ɔnan
ɔkyii baarɛ gyɛ mɔ.”
40 Farasiinyen mɔ kya tɔgɛ
ɔ kya sa mɔ-nyoro gɛnen mɔ,

Yesu gi bii. Imɔso Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Simon, n bo ilaa iko n kya laarɛ n' tɔgɛ sa fo.” Ne Simon gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, tɔgɛ me, n kya nu.”

41 Nfono ne Yesu gi da mɔ gikpalɛ yɛɛ, “Asa anyɔ ako mɛ dɛ aterenbi wura ɔko gikɔ. Ɔko dɛ mɔ gikɔ belɛ fɛɛ gɛsun ɔwɔrabo aterenbi abono ɔ laa nyɛ gɛsi dɔ mɔ. Ne ɔko, mɔ, dɛ mɔ gikɔ pi-i fɛɛ gɛsun ɔwɔrabo aterenbi abono ɔ laa nyɛ bosɛ dɔ mɔ.

42 Ɔ yela mɔmɔ owi ɔbono mɛ laa kyu baa ka mɔ mɔ. Owi mɔ gi fo ne mɛ mɛŋ kya taalɛ de mɛ' ka mɔ mɔ, o kyu kyɛɛ mɔmɔ asa anyɔ.” Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ taasɛ Simon yɛɛ, “Mɔmɔ asa anyɔ adɛ dɔ mɔ, ɔmɔ ne nan laarɛ aterenbi wura mɔ ilaa gikyɔ don mɔ-nanbo?”

43 Simon gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Itɛfaa i laa wɔra ɔbono mɔ-lɛɛ gikɔ gi nyaakyɔ mɔ.” Simon gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “I kyena.”

44 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa Simon yɛɛ, “Gɛnen ne fo-rɛ ɔkyii baarɛ ilaa i dɛ faa. Nyamesɛ ilaa nyɛnyɛn i dɛ fɛɛ gikɔ ne ɔ dɛ Wurubuaarɛ. Me n gyɛ isafo ne nɛ ba fo-gɛten dɔ. Nɛ ba faa, fo mɛŋ yɛgɛ mɛ' sa me nkyu de n' foro me-ayaa. Ɔkyii baarɛ, mɔ, mɔ-ansikyu ne o kyu foro me-ayaa, ne o kyu mɔ-gimu iman lɛɛ me-ayaa nkyu.

45 Fo faala me mɔ, foŋ da me gya-gya; ɔkyii baarɛ berɛ, lii aberɛ abono ɔ ba gɛrɛnaa faa, ɔ kpɛ ɔ dɛ daa me-ayaa dɔ ɔ kya faala me lii mɔ-gisen dɔ.

46 Fo mɛŋ worogɛ me-gimu nfɔ sa me. Ɔkyii baarɛ, mɔ, anuwanterɛ ne o kyu worogɛ me-ayaa gbaa.

47 N' tɔgɛ fo yɛɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono i nyaakyɔ ne nɛ kyu kyɛɛ mɔ mɔ ne n yɛgɛ ɔ nyɛ gɛlaarɛ' belɛ sa me faa. Isa ɔbono, mɔ, mɔ-ilaa nyɛnyɛn iŋ kyɔ ne ɔko gi kyu kyɛɛ mɔ mɔ, gɛlaarɛ' pi-i ne ɔ laa nyɛ sa kaasɛ kee.”

48 Yesu gi kisee tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “Ɔkyii, fo wɔra Wurubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn, ne nɛ kyu kyɛɛ fo.”

49 Nfono mɔ, abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ tɛ ogyiten mɔ mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, “Mɔ ne n gyɛ anɛ de ɔ' taalɛ kyu asa ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra Wurubuaarɛ mɔ kyɛɛ mɔmɔ?”

50 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔkyii mɔ yɛɛ, “Gɛnɔɔbono fo sɔɔ me gyi mɔ ne n mɔlɛgɛ fo faa. Imɔso naa fo kya kpe de gisen yuuli.”

8

Yesu Gi Naa Naa De Isowolɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ i mɛŋ kɛɛla ne Yesu gi naa de isowolɛ belɛ-belɛ de iburuburu so ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ɔ kya tɔgɛ asa de mɛ' nu Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa. Yesu naa de isowolɛ mɔ so gɛnen

mɔ, mɔ-akasɛbo gudu anyɔ
mɔ mɛ buu mɔ.
2 Akyii ako kee mɛ buu
ɔmɔ. Ɔ wolaa gya ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
koso gɛnen akyii abono ako
so ne ɔ kyɛ mɔmɔ ako alɔbi
kee. Mɔmɔ dɔ ɔko ne
n gyɛ Mariya Magadalakyii.
Ɔkyii baarɛ so ne Yesu gi
naa kyena gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi sono koso
mɔ.
3 Akyii mɔ dɔ ɔko kee
ginyen ne n gyɛ Gyowana.
Gyowana mɔ-kuli ne n gyɛ
Kyusa ɔbono ɔ kya kerɛ
Wura Hɛrodɛ gɛten de mɔ-
ilaa so mɔ. Mɛ kya terɛ akyii
mɔ dɔ ɔko kee yɛɛ Susana.
Akyii sakyɔ ako kee mɛ buu
Yesu. Mɛ naa mɛ naa gɛnen
mɔ, akyii adɛ mɛ dɛ mɔmɔ
gbaa-gbaa aterenbi mɛ kya
kpaa Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ.

Dɔɔbo Ɔko Gikpalɛ

4 Asa mɛ kpɛ ma-a lii ma-a
lii isowolɛ so ma-a ba Yesu
asɛ. Sakpii mɔ gi nyaakyɔ
mɔ, ɔ da gikpalɛ gidɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
5 “Dɔɔbo ɔko gi kyena.
Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ koso kpe
ndɔɔ kpaa ŋmadɛ ayu. Ɔ kya
ŋmadɛ ayu mɔ, ako a tɔrɔ
ɔkpa dɔ, ne asa mɛ kyise-
kyise amɔ ne nbuii mɛ baa
tɔɔsɛ amɔ gyi.
6 Ayu mɔ ako, mɔ, a tɔrɔ
kpandan so. A kɔrɔ lii
mɔ, a kii wu'. I nyiile yɛɛ
gɛsinkpan mɔ nfono iŋ bo
isɛ gikyɔ.
7 Ako kee a tɔrɔ iwe dɔ.
Abono a kɔrɔ mɔ, iwe mɔ
i koso bun wɔra amɔ, ne a
wu'.
8 Amɔ ako, mɔ, a tɔrɔ
gɛsinkpan dɛnsɛ so. Amɔ
berɛ, a kɔrɔ ne a sen da amu
kanpɛ. Dɔɔbo mɔ gi kɛbi
amɔ mɔ, ɔ nyɛ ibono ɔnan
o kyu ŋmadɛ mɔ, gikpadɔ
ikue-inun.” Yesu gi da gik-
palɛ mɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ sakpii
mɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ bo aso mɔ,
o' nu.”
9 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ gikpalɛ mɔ gɛsɛ.
10 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye ne n gyɛ
abono Wurubuaarɛ laa lɛɛ
mɔ-gɛwuragyi dɔ akyenabi
mɔ ilaa boduduusɛ nyiile.
Asɛnsɛ mɔ berɛ, n kya tɔgɛ
sa ɔmɔ daa akpalɛ dɔ de i'
nyɛ kyena de ilaa ibono i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
mɔ. I bo nno yɛɛ,
‘mɛ laa kpɛ mɛ kya kerɛ, mɛ
maŋ kii wu sɛi;
mɛ laa kpɛ mɛ kya nu
ilaa, mɛ maŋ kii nu
gɛsɛ.’

Yesu Gi Lɛɛ Gikpalɛ Mɔ Gɛsɛ

11 “Fɛ' nu gikpalɛ mɔ gɛsɛ
kon. Ayu abono dɔɔbo mɔ
gi ŋmadɛ mɔ ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi.
12 Abono a tɔrɔ ɔkpa dɔ
mɔ, a dɛ fɛɛ asa abono mɛ
kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ ne ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ kya baa lɛɛ amɔ
lii ɔmɔ-asen dɔ mɔ. Ilaa
nyɛnyɛn gɛmu mɔ mɛŋ kya
laarɛ de mɛ' nyɛ sɔɔ agyɛbi
mɔ gyi de Wurubuaarɛ ɔ'
mɔlɛgɛ mɔmɔ.
13 Ayu abono a tɔrɔ kpan-
dan so ne amɔ-ilin i mɛŋ nyɛ

isɛ loo gɛsɛ mɔ a dɛ fɛɛ asa abono mɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne mɛ nu gɛsɛ de ɔkon, yɛgɛ mɛ mɛŋ kya kyu amɔ wɔra mɔmɔ-asen dɔ mɔ. Mɛ kya sɔɔ amɔ gyi ŋmaraa, ne ɔgɛnda ɔko gi tu mɔmɔ mɔ, fo baa kerɛ mɔ, mɛ kya luu nyoro.

14 Ayu abono a tɔrɔ iwe dɔ mɔ a dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne gɛsinkpan gɛdɛ so nsuiili, aterenbi gilaarɛ, de anyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i kya gyi ɔmɔ-amu mɔ. Imɔso mɛŋ kya kpe ansi dɔ de mɛ' wɔra agyɛbi mɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.

15 Ayu abono a tɔrɔ gɛsinkpan dɛnsɛ so mɔ berɛ, a dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya kyu gɛsintin de gisen dɛnsɛ kyu nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ. Mɛ nu amɔ mɔ, mɛ kya sɔɔ amɔ wɔra mɔmɔ-amu dɔ de mɛ' nyɛ gisen mɛ kya wɔra amɔ so ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ."

16 Yesu gi kii da sakpii mɔ gikpalɛ yɛɛ, "Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa nyɔga fatela de o' kyu ŋara gɛlɔbi dɔ, abɛɛ o' kyu wɔra npa gɛsɛ. Ɔ laa kyu mɔ kyɔlɔga daa de i' nyɛ wu asa abono mɛ laa baa loo mɔ.

17 Sɛi mɛŋ bo no i bo ɔbɔ dɔ yɛɛ i maŋ lii gifuli, abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i maŋ lii gɛwi.

18 Imɔso ibono fɛ kya nu Wurubuaarɛ ilaa faa, fɛ' kerɛ imɔ so dɔɔdan. I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ɔ laa nyɛ nu too. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya nu Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ipii ibono o nu mɔ gbaa, i laa kii lii mɔ-gimu dɔ."

19 Gɛnen aberɛ abono mɔ Yesu mɔ-nyi de mɔ-tedɛana mɛ ba mɔ asɛ nno. Sakpii mɔ so mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa tu sindi mɔ.

20 Nfono mɔ, ako mɛ buu sa mɔ yɛɛ, "Fo-nyi de fo-tedɛana mɛ yelɛ nŋmaŋman mɛ kya laarɛ mɛ' wu fo."

21 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nyi de me-tedɛana ne n gyɛ asa abono mɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ne mɛ kya wɔra amɔ so ilaa mɔ."

Yesu Gi Tɔngɛ Sa Afuu Ne A Taa Gida Yɛgɛ

22 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɛ bo ɔbon belɛ mɔ asɛ mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "A' fara kpe gibenbɛ." Gɛsintin mɔ, mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ yii ɔkpa.

23 Mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi dɛ ginsi gidɛ gikolii mɔ dɔ. Nfono mɔ, afuu belɛ ako a tigi, a kya da ginyadon so. A kya yɛgɛ nkyu mɔ gi kya loo gi kya bɔla gikolii mɔ, ne gɛnsipɛɛrɛ gɛ tu ɔmɔ.

24 Mɛ da Yesu kyingi mɛ kya tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ de a' sii!" Yesu gi kyingi mɔ, ɔ koso ne ɔ tɔgɛ afuu mɔ yɛɛ a' taa gida yɛgɛ de nkyu nbono gi kya koso mɔ, mɔ, gi' wɔra bɔyin. Gɛsintin mɔ, afuu mɔ a taa gida yɛgɛ, ne ilaa kamaasɛ i sii kurun.

25 Nfono mɔ, ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Gisɔɔgyi

gibono fɛye yɛɛ fɛ bo sa
me mɔ gi bo fonɛ dɔ daa?”
Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu ilaa
ibono ɔ wɔra mɔ, i wɔra
mɔmɔ gifuu ne i wɔra mɔmɔ
giyan. Mɛ san mɛ kya taasɛ
abara yɛɛ, “Menɛ nyamesɛ
ɔnan ne? Kerɛ, ɔ kya tɔngɛ
sa afuu de nkyu gbaa ne i
kya nu mɔ gɛdɛ.”

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Kpɛi-Kpɛi Lii Oyeebu Ɔko So

26 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kii palɛ gikolii mɔ
kpaa fo Gerigasa awura
gɛsinkpan so. Fo lii Galeli
gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ-
gɛsinkpan gɛ bo ɔbon belɛ
mɔ gibenbɛ giko mɔ so.
27 Yesu gi lii gikolii mɔ
dɔ dii gyan' gigengen mɔ,
ɔsowolɛ mɔ so ɔnyen ɔko
gi baa gyangara mɔ. Ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ gɛnen
ɔnyen ɔbono so, i yɛgɛ ɔ
san ɔ naa daa gibolonbuk-
pan, ne ɔŋ baa ɔ tɛ nten dɔ.
Ibuni opuleten ne ɔ san ɔ tɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I wɔra mɔ
gɛnen mɔ, i kɛela.
28-29 O wu Yesu mɔ, Yesu
gi tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ yɛɛ i' koso lii ɔnyen mɔ
so, ɔ kerɛ imɔ faa. Nfono
mɔ ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ i yɛgɛ ɔnyen mɔ gi
saawo kpaa gyaa ŋmii Yesu
ansi dɔ, ne i kpen ken-
ken taasɛ Yesu yɛɛ, “Yesu,
Wurubuaarɛ Gitɔbelɛ mɔ-bi,
menɛ ne fo kya laarɛ fo'
wɔra me? N kya kolɛ fo,
gɛŋ wɔra me awɔrɔfɔɔ.” Pɛi
de Yesu mɔ-rɛ ɔnyen mɔ
mɛ' gyan' gɛnen mɔ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i kya
kyena ba ɔnyen mɔ so belen-
belen. I ba mɔ so mɔ, asa
mɛ kya kyu agbangbaran
ŋminde mɔ abɛɛ mɛ kya
da mɔ ilaran yela, ne mɛ
kya dii mɔ de ɔŋ sa ɔ' nyɛ
kpaa wɔra ilaa iko. Ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ ɔlon so
mɔ, ɔ kya wolaa gbaa gbaa
agbangbaran mɔ fuɛ, de i'
kparɛ mɔ kyu lii kpe gipen
dɔ.

30 Ɔnyen mɔ gi kpen
gɛnen mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ
yɛɛ, “Mɛ kya terɛ fo-ginyen
yɛɛ menɛ?” Ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i tɛ ɔnyen mɔ so
mɔ i lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ,
“Mɛ kya terɛ me yɛɛ Sakpii.”
I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi gikyɔ ne n
tɛ ɔnyen mɔ so.
31 Ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ i kpɛ i kya kolɛ Yesu
yɛɛ ɔ' mɛŋ sa ɔ' gya imɔ
koso lii ɔnyen mɔ so kyu kpe
nfono Wurubuaarɛ kya tii
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi wɔra ɔbɔ dɔ mɔ.

32 Akuuri gikpen giko gi
yelɛ gibii giko alan dɔ nfono,
mɛ kya gyi. Ilaa nyɛnyɛn
oduduu ibono i tɛ ɔnyen
mɔ so mɔ i kolɛ Yesu yɛɛ
nengyene ɔ laa gya imɔ koso
mɔ, ɔ' yɛgɛ de i' kpaa kyena
akuuri mɔ so. Ne Yesu gi sa
imɔ ɔkpa.
33 Imɔso i koso lii ɔnyen
mɔ so kpaa kyena akuuri mɔ
so. Ne akuuri gikpen mɔ
pɛwu gi selɛ kpelegɛ de gibii
mɔ kpaa loo ɔbon belɛ mɔ
dɔ, ne nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

34 Anyen abono mɛ kya
kerɛ akuuri mɔ so mɔ mɛ
wu ilaa ibono i ba mɔ pɛwu.
Imɔso mɛ selɛ kpe ɔsowolɛ
mɔ so de ndɔɔana dɔ mɔ
kpaa buu ilaa idɛ sa asa.
35 Gɛnen so mɔ, asa mɔ
mɛ kpaa wu ilaa ibono i ba
mɔ de ansi. Mɛ ba Yesu asɛ
mɔ, mɛ wu ɔnyen ɔbono ilaa
nyɛnyɛn oduduu mɔ i koso
mɔ so mɔ. O bun gikuru, ɔ
nyɛ mɔ-ginyamesɛ gɛwɔnsa,
ɔ tɛ Yesu gilan dɔ ɔ kya nu
mɔ asɛ. I wɔra asa mɔ gifuu,
ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ.
36 Abono mɛ wu ilaa
kamaasɛ de ansi mɔ mɛ
buu gɛnɔɔbono Yesu gi kyu
mɔlɛgɛ ɔnyen mɔ mɔ pɛwu
sa abono mɛ selɛ baa tu
mɔmɔ mɔ.
37 Mɛ nu imɔ mɔ, mɔmɔ
Gerigasa awura mɔ pɛwu mɛ
kolɛ Yesu yɛɛ ɔ' lii mɔmɔ-
gɛsinkpan so. I lii fɛɛ Yesu
ilaa mɔ i don wɔra mɔmɔ
gifuu gikyɔ. Gɛsintin mɔ,
Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ dii loo gikolii dɔ de mɛ'
kii.
38 Mɛ kya laarɛ mɛ' kii mɔ,
ɔnyen ɔbono Yesu gi kosorɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ lii
mɔ so mɔ gi kolɛ Yesu yɛɛ,
"Yɛgɛ me n' buu fo de n'
kpaa kyena fo asɛ." Yesu mɔ
mɛŋ kyule sa mɔ. Ɔ tɔgɛ mɔ
daa yɛɛ,
39 "Kii kpe fo-gɛwi de
fo' kpaa tɔgɛ ilaa gbaa'
ibono Wurubuaarɛ gi wɔra
sa fo faa sa fo-gɛwi awura."
Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kii
kpe mɔ-gɛwi, ne ɔ naa gyan'
de ɔsowolɛ mɔ ɔ kya tɔgɛ
ilaa gbaa' ibono Yesu gi wɔra
sa mɔ mɔ.

Yesu Gi Wɔra Ilaa Belɛ Sa Gyarasɛ De Ɔkyii Ɔlɔbo Ɔko

40 Yesu gi kii kpe ɔbon belɛ
mɔ gigengen gibono so ɔ daa
gilii mɔ. Ɔ baa loo nno mɔ,
sakpii belɛ ti ɔ yelɛ ɔ gyoo
mɔ mɛ kya faala mɔ mɔ-rɛ
ginaa-naa.
41 Ɔnyen ɔko gi ba Yesu asɛ
nno. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen
yɛɛ Gyarasɛ. Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ Gyuda
awura gikyangbon giko so.
Gɛnen ɔnyen baarɛ gi baa
kpelegɛ ŋmii Yesu ayaa dɔ,
ne ɔ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra
aniya, ɔ' yɛgɛ mɛ' kpe mɔ-
gɛwi.
42 I kya nyiile yɛɛ gɛbii
kolon ne ɔ korogɛ; gɛ gyɛ daa
ɔkyii. Gɛ gyi fɛɛ nsi gudu
nnyɔ. Gɛ kya lɔ gɛ kya laarɛ
gɛ' wu. O buu sa Yesu gɛnen
mɔ, Yesu gi nu mɔ asɛ, ne ɔ
naa buu mɔ. Mɛ kya kpe mɔ,
asa mɛ kya kpiidɛ de Yesu.
43 Ɔkyii ɔko bo ɔmɔ dɔ.
I kya da de mɔ. I kya da
de mɔ mɔ, imɔ nsi gudu
nnyɔ ne. [Ɔ nyida aterenbi
abono ɔ bo mɔ pɛwu] kpe-
kpe alɔtɔ akyɛbo asɛ; mɔmɔ
ɔko-rɛ ɔko mɛŋ taalɛ kyɛ mɔ.
44 Gɛnen ɔkyii baarɛ kya
laarɛ mɔ-gilɔ mɔ gi' ta so
mɔ, o kyu de Yesu gɛmara
gɛmara kpaa yii Yesu gɛgbɛ
ginɛbi. Ayaa abono so mɔ,
ibono i kya da de mɔ mɔ, i
ten.
45 Ɔkyii mɔ gi yuuri kpaa
yii Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi
dɛsɛ, ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Anɛ
ne n yii me mɔ?" Ɔkamaasɛ
kya kine yɛɛ iŋ gyɛ mɔ ne n
yii mɔ, ne Piita gi taasɛ mɔ

yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, sakpii ɔbono
ɔ kyaabɔɔ fo mɛ kya kpiidɛ
de fo faa mɔ, fo kya tɔgɛ yɛɛ
ɔko gi yii fo?”
46 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “Ɔko gi yii me. I kya
nyiile yɛɛ nɛ bii me-nyoro dɔ
yɛɛ me-oduduu gi wɔra ilaa
iko.”
47 Ɔkyii mɔ gi wu yɛɛ ibono
o yii Yesu mɔ i mɛŋ ŋara
mɔ. Imɔso ɔ lii baa ŋmii
Yesu ayaa dɔ, ɔ kya seli faa
gyin-gyin. Ɔ tɔgɛ ilaa ibono
so o yii mɔ mɔ de gɛnɔɔbono
i kpɛ kyɛ mɔ ayaa abono so
mɔ asa mɔ pɛwu ansi dɔ.
48 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Me-bi, gisɔɔgyi gibono
fo bo sa me mɔ ne n kyɛ fo
faa. Imɔso naa fo kya kpe de
gisen yuuli.”
49 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya
tɔngɛ mɔ, ɔko gi lii Ɔbelɛnsɛ
Gyarasɛ gɛten dɔ baa tɔgɛ
sa Gyarasɛ yɛɛ, “Fo-bi mɔ gi
wu'. Imɔso gɛŋ baa nyala
ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ ɔ' baa kyɛ
mɔ.”
50 Yesu gi nu imɔ idɛ mɔ,
o kisee tɔgɛ sa Gyarasɛ yɛɛ,
“Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. Fo
berɛ, kpɛ sɔɔ me gyi, ne gɛ
laa kii nyɛ nkpa kyena sa fo.”
51 Yesu gi kpaa loo Gyarasɛ
gɛten dɔ mɔ, ɔ mɛŋ yɛgɛ
de asa mɛ' nyɛ loo obu mɔ
dɔ obuni mɔ asɛ baa too
de mɔ-rɛ Piita, Gyɔn, de Gy-
eemesi, de gɛbii mɔ mɔ-sɛ de
mɔ-nyi.
52 Asa abono mɛ bo nno
mɔ pɛwu mɛ dɛ osulon mɛ
yelɛ. Mɛ kya yiyɛɛ gɛnen
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Fɛŋ baa saawo. Gɛbii
mɔ gɛŋ wu'. Gɛ dɛ daa.”
53 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kyu
mɔ ŋmasɛ daa. Mɛ nyi ibono
gɛbii mɔ gɛ wu' gɛsintin.
54 Yesu, mɔ, mɛŋ taa ka
ɔmɔ gɛnɔ. Ɔ keda gɛbii mɔ
gibaa dɔ ne ɔ tɔgɛ sa gɛmɔ
yɛɛ, “Gɛbii, koso.”
55 Yesu gi tɔgɛ sa gɛbii mɔ
gɛnen mɔ, o kiiri gɛmɔ-ɔŋɛ
baa wɔra gɛmɔ dɔ. Ayaa
abono so mɔ gɛ koso, ne Yesu
gi tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' laarɛ ilaa iko
sa gɛmɔ de gɛ' gyi.”
56 I dɛ gɛbii mɔ mɔ-nyi de
mɔ-sɛ gɛnɔ, ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ'
tɔgɛ ilaa ibono i ba faa sa
ɔko-rɛ ɔko.

9

Yesu Gi Keda Mɔ-Isɔɔ Gudu Anyɔ Mɔ Sun

1 Yesu gi terɛ mɔ-isɔɔ gudu
anyɔ mɔ baa gyan' ne ɔ
sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ' kyu
mɔ-ginyen de mɛ' nyɛ ɔlon
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi pɛwu so. Gɛnen ɔlon
mɔ laa yɛgɛ mɛ laa taalɛ kyɛ
asa alɔtɔ kee.
2 Ɔ sa mɔmɔ ɔlon mɔ
gɛnen mɔ, ɔ keda mɔmɔ
sun yɛɛ mɛ' naa tɔgɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ so ilaa sa asa
de mɛ' kyɛ asa alɔbi.
3 Ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛ kya kpe faa, fɛŋ sa fɛ'
puru sɛi-sɛi keda. Fɛ mɛŋ'
puru ba-a oyii tugɛsɛ, abɛɛ
gidiiku, abɛɛ agyudɔ, abɛɛ
aterenbi keda. Fɛ mɛŋ' puru
gɛgbɛ giwɔra nyɔsɛ gbaa baa
keda.

4 Gɛten gɛbono dɔ fɛ loo ne
mɛ kya kerɛ fɛye so mɔ, fɛ'
kyena nno kaaborɛ fɛ laa lii
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so.
5 Ɔsowolɛ ɔbono fɛ loo ne
nno asa mɛ kine mɛ mɛŋ
bugi ansi de fɛye mɔ, fɛ lii
mɔmɔ-ɔsowolɛ mɔ so mɔ,
fɛ' kpiisi fɛye-ayaa isɛ yela
mɔmɔ. Imɔ ne nan yɛgɛ mɛ'
bii yɛɛ mɛ kine Wurubuaarɛ
ɔkalan mɔ faa mɔ, gisobiidɛ
gi dɛ gi gyoo ɔmɔ."
6 Yesu gi sun mɔ-asunbo
mɔ gɛnen mɔ, gɛsintin mɔ,
mɛ yii ɔkpa ne mɛ naa de
isowolɛ, ne gɛten kamaasɛ
gɛbono mɛ kya kpe mɔ,
mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ ne mɛ
kya kyɛ asa alɔbi.

Wura Hɛrodɛ Kya Laarɛ O' Wu Yesu De Ansi

7 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Wura Hɛrodɛ gi nu ilaa
ibono Yesu kya wɔra mɔ. O
nu imɔ gɛnen mɔ, i wɔra
mɔ giyan, ne ɔŋ kya bii imɔ
dɔ. I lii fɛɛ asa mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ, "Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ
naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ ne n
kyingi lii ibuni dɔ ba gɛnen."
8 Ako mɔ yɛɛ, "Kuaa.
Oloobu Ilaagya ne n kii ba."
Abanban, mɔ, yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
adedaabo mɔ dɔ ɔko ne n
kyingi lii ibuni dɔ kii ba
gɛnen."
9 Wura Hɛrodɛ-lɛɛ ibono ɔ
tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ, "Nɛ
yɛgɛ mɛ ten Gyɔn gimu. Ne
anɛ, mɔ, ne n ba ɔ gyɛ ɔbono
n kya nu mɔ so gɛnen faa?"
Ne Wura Hɛrodɛ gi san ɔ kya
laarɛ gɛnɔɔbono ɔ laa nyɛ
wu Yesu de ansi mɔ.

Yesu Gi Sa Sakpii Belɛ Agyudɔ Ifɛ Nsana

10 Yesu asunbo mɔ mɛ kpe
nfono o sun mɔmɔ mɔ ne mɛ
kii ba mɔ, mɛ baa buu ilaa
ibono mɛ wɔra mɔ pɛwu sa
mɔ. Mɛ buu sa mɔ ta mɔ, ɔ
yɛgɛ mɔ-rɛ mɔmɔ wolɛ mɛ
kpe ɔsowolɛ ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Bɛsayida mɔ so.
11 Mɛ laa kpe mɔ, sakpii
ɔbono ɔ bo mɔmɔ asɛ mɔ
gi bii nfono mɛ kya kpe mɔ,
ne mɛ buu mɔmɔ. Sakpii
mɔ gi kpaa tu mɔmɔ mɔ,
Yesu gi faala ɔmɔ, ne ɔ
tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ so ilaa sa
mɔmɔ, ne ɔ kyɛ kyɛ abono
mɔ mɛ kya lɔ mɔ.
12 Owi gi kpelegɛ mɔ,
Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ
mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Lɛɛ sakpii mɔ ɔkpa de mɛ'
naa kpe isowolɛ de ndɔɔana
nbono gi sindi gɛrɛ mɔ de
mɛ' kpaa laarɛ nten nko
loo de mɛ' nyɛ agyudɔ gyi.
Nfono a bo faa, i gyɛ daa ifɛ
nsana."
13 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa
fɛ' sa mɔmɔ ilaa iko de
mɛ' gyi." Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Aye asɛ gɛrɛ mɔ, a bo
daa ibodobodo inun de iken
inyɔ. A laa taalɛ sɔɔ agyudɔ
sa ginyamesɛbi gidɛ pɛwu?"
14 Anyen abono mɛ bo
gɛnen sakpii belɛ ɔbono dɔ
mɔ gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra
fɛɛ nwɛ ikue-inyɔ de saalaa.
Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo
mɔ yɛɛ, "Fɛ' yɛgɛ de asa mɔ

mɛ' kpelegɛ kyena akpen-akpen; gikpen kamaasɛ dɔ asa mɛ' wɔra fɛɛ ikue-inyɔ de saalaa."
15 Gɛsintin mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ yɛgɛ asa mɔ pɛwu mɛ kpelegɛ kyena gɛsinkpan.
16 Mɛ kyena gɛnen mɔ, Yesu gi puru ibodobodo inun mɔ de iken inyɔ mɔ, ne ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ Wurubuaarɛ, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa ibodobodo mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ mɛ' kyu yɛ sa sakpii mɔ de mɛ' gyi.
17 Mɛ yɛ sa mɔmɔ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ nyɛ gyi kaabo kii san. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ koola agyisan mɔ mɔ, i bɔla nkeebii gudu nnyɔ.

Piita Gi Bii Tɔgɛ Nyamesɛ Ɔbono Yesu Gyɛ Mɔ

18 Owi ɔko dɔ mɔ Yesu kya dalaa mɔ wolɛ, ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ bo mɔ asɛ. Nfono mɔ ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Sakpii mɔ asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ne n' gyɛ?"
19 Ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Asa ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ Oloobu Gyɔn ɔbono ɔ naa kyena gyere asa Wurubuaarɛ sagyere mɔ. Ako mɔ yɛɛ Kuaa! Fo ne n gyɛ Oloobu Ilaagya. Ne ako, mɔ, yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo adedaabo mɔ dɔ ɔko kpɛi ne n kyingi lii ibuni dɔ ba gɛnen."
20 Nfono ne Yesu gi kii taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Ne fɛye asɛ mɔ de-e? Menɛ nyamesɛ ɔnan ne n' gyɛ?" Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ."
21 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi ka sa ɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ sa ɔko-rɛ ɔko yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun mɔ.
22 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "I gyɛ ilaa ibono i laa ba yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ. Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ laa kine me, ne mɛ laa yɛgɛ asa mɛ' mɔɔ me. Mɛ mɔɔ me mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi lii ibuni dɔ."
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ abono mɛ bo nno mɔ pɛwu yɛɛ, "Ɔbono ɔ kya laarɛ de ɔ' wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, kaasɛ mɔ o' kyu mɔ-nyoro fuɛ, gɛkɛ kamaasɛ mɔ o' kyule wu awɔrɔfɔɔ me so, de ɔ' kasɛ me-gidebi. Ba-a mɛ laa da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ, mɛ' da mɔ.
24 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo laa kɔrɔsɛ fo-nkpa yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, kyu lii me so ne fo-nkpa gi lii fo-gibaa mɔ, fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
25 Fo nyamesɛ fo nyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ilaa kamaasɛ pɛwu gyan' ne foŋ nyɛ ɔkpa kpe Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fo nyi yɛɛ fo nyɛ

gɛkyena ne?
26 Nengyene i bo fo ɔko
ipeeli yɛɛ fo gyɛ me-sonbo
abɛɛ fo kya sɔɔ me-agyɛbi
mɔ gyi mɔ, gɛnen kee ne
i laa wɔra me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, ipeeli
sa fo, gɛkaabono nan kii ba
gɛsinkpan so mɔ. Gɛnen
gɛkaabono mɔ, me-sɛ Wu-
rubuaarɛ laa keda mɔ-isɔɔ
sun, ne mɛ laa sun me ba
de nyisigyi. Wurubuaarɛ
laa kyu mɔ-lɛɛ nyisigyi ɔnan
kyu sa me de asa mɛ' wu de
ansi.
27 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, fɛye abono fɛ
yelɛ gɛrɛnaa faa fɛ maŋ
wu' ta pɛi de fɛ' lɔɔ wu
yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
gɛkyena mɔ gɛ ba anyamesɛ
dɔ."

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yesu Nyisigyi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Asa' Ako

28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ mɔ, fɛɛ nkɛ gukue
gɛmara mɔ, o kyu Piita de
Gyɔn de Gyeemesi, ne mɛ dii
kpe gibii giko so de ɔ' kpaa
dalaa.
29 Ɔ kya dalaa gɛnen mɔ,
mɔ-ansi dɔ i kyɛɛgɛ kii lɔrɔ
wɔra ɔdan too ne mɔ-ngbɛ
nbono o suu mɔ gi fuuli
gi kya ŋɛlegi faa ŋela-ŋela-
ŋela.
30 Mɛ baa kerɛ mɔ, iloobu
inyɔ iko ne: Mosisi mɔ-rɛ
Ilaagya. Mɛ ba Yesu asɛ,
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kya
gyi nsingyi.
31 Ibono mɛ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ ba mɔ so mɔ,
mɛ bo nyisigyi. Mɔmɔ-rɛ
Yesu mɛ tɔgɛ lɛwu ɔbono ɔ
laa wu' Gyɛrusalem mɔ so
ilaa.
32 Piita mɔ-rɛ mɔ-
nanboana mɔ berɛ, gɛnen
aberɛ abono pɛwu mɔ ginsi
gidɛ gi kya boo ɔmɔ. Imɔso
i ŋmangɛ mɔmɔ-ansi so mɔ,
mɛ wu Yesu de nyisigyi de
iloobu inyɔ mɔ mɛ yelɛ mɔ
asɛ.
33 Iloobu mɔ mɛ kya laarɛ
mɛ' kyon taa Yesu yɛgɛ
mɔ, Piita gi ten loo tɔgɛ
atɔgɛkpandɛ sa Yesu yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, i wɔra ɔdan yɛɛ
a bo gɛrɛnaa. Yɛgɛ de a' yii
ipanpan isa' sa fɛye: fo-lɛɛ
panpan ɔko, Mosisi-lɛɛ ɔko
de Ilaagya-lɛɛ ɔko."
34 Piita mɛŋ ti taa tɔngɛ
ta mɔ, gibuntɔ giko gi ba
baa bun mɔmɔ so faa kpem.
Aberɛ abono gibuntɔ mɔ gi
kya laarɛ gi' bun mɔmɔ so
gɛnen mɔ, i wɔra Piita mɔ-rɛ
mɔ-nanboana mɔ gifuu.
35 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
gigyɛbi' gi lii gibuntɔ mɔ dɔ
tɔgɛ kyu lii Yesu so yɛɛ, "Me-
bi ne. Mɔ ne nɛ lɛɛ gibaa yii
de ɔ' wɔra me-gisen dɔ ilaa.
Fɛ' nu mɔ asɛ."
36 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
gɛnen ta mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ mɛ kerɛ mɔ, mɔmɔ-rɛ
Yesu wolɛ ne n san mɛ yelɛ.
Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, mɛ
mɛŋ tɔgɛ gɛnen ilaa ibono
mɛ kpaa wu gibii mɔ so mɔ
sa ɔko-rɛ ɔko.

Yesu Gi Kosorɛ Ilaa Nyɛnyɛn Oduduu Lii Gɛbii Gɛko So

37 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo asa' mɔ
mɛ kpelegɛ lii gibii mɔ so mɛ

kya ba mɔ, sakpii belɛ gi baa
gyangara mɔmɔ.
38 Mɛ gyan' mɔ, ɔnyen ɔko
gi kpen tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, n dɛ fo giserɛ,
kerɛ me-bi so sa me. Mɔ-
nkon ne n' bo.
39 I bo no i bo no mɔ, ilaa
nyɛnyɛn oduduu kya baa
kyena mɔ so. I kyena mɔ
so gɛnen mɔ, ayaa abono so
mɔ, i kya yɛgɛ ɔ kya kpen
ken-ken gikolon de i' kuu mɔ
taa gɛsinkpan, i kya gbebi
mɔ yɛgɛ mɔ-gɛnɔ dɔ i kya
furu afuru. I kya nyala mɔ
gɛnen-n kɛɛla pɛi de i' lɔɔ
ba-a kyon mɔ so.
40 Nɛ kolɛ fo-akasɛbo yɛɛ
mɛ' wɔra aniya de mɛ' gya
gɛnen ilaa nyɛnyɛn oduduu
ɔbono koso mɔ so sa me mɔ,
mɛ mɛŋ taalɛ."

41 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "O! Ndɛ
fɛye nkɛ ndɛ dɔ asa! Fɛŋ kya
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Fɛ kpɛ
fa-a biidɛ gɛnɔ daa so-o! Nkɛ
nfonɛ ne nan kyena fɛye asɛ
n kpɛ mi-i nyɛ gisen mi-i sa
fɛye daa?" Ne ɔ tɔgɛ gɛbii
mɔ mɔ-sɛ yɛɛ, "Kyu fo-bi mɔ
ba gɛrɛ."
42 Gɛbii mɔ gɛ kya ba
Yesu asɛ mɔ, ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i kuu gɛmɔ taa
gɛsinkpan, i san i kya gbebi
gɛmɔ. Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ
yɛɛ i' koso gɛbii mɔ so ɔ kerɛ
imɔ faa. Yesu gi kyɛ gɛbii
mɔ, ne o kiiri gɛmɔ sa gɛmɔ-
sɛ.
43 Gɛnɔɔbono Yesu gi kyu
lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon belɛ
gɛwi nyiile asa mɔ nfono mɔ,
i dɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ gɛnɔ.

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Kyu Lii Mɔ-Lɛwu So

Owi ɔbono sakpii mɔ kya
diilɛ Yesu ilaa wɔrasɛ mɔ ne
i kya dɛ mɔmɔ-gɛnɔ gɛnen
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ,
44 "Fɛ' yela giso de fɛ'
nu dɔɔdan: me-akyobo mɛ
laa kyu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, wɔra asa ako
abaa dɔ de mɛ' wɔra me ilaa
ibono mɛ kya laarɛ mɔ."
45 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ i mɛŋ bugi de mɛ'
bii imɔ so ilaa. I kii i bo
mɔmɔ gifuu de mɛ' taasɛ mɔ.

Yesu Akasɛbo Mɔ Dɔ Mɔ, Anɛ Ne N Don Mɔ-Nanbo?

46 Owi ɔko dɔ mɔ, akyɔɔlɛ
a tɔrɔ Yesu akasɛbo mɔ
so. Mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ
mɔmɔ dɔ mɔ, anɛ ne n don
mɔ-nanbo?
47 Yesu gi bii yɛɛ mɛ kya
sɔɔ akyɔɔlɛ gɛnen mɔ, ɔ
keda gɛbii gɛko ba mɔ asɛ,
48 ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nengyene fɛɛ me so ne fo
ɔko fo bugi ansi de gɛnen
gɛbii gɛdɛ ɔnan mɔ, me ne
fo bugi ansi de gɛnen. Ne fo
bugi ansi de me mɔ, fo bugi
ansi de Wurubuaarɛ ɔbono
o sun me mɔ kee ne. I kya
nyiile yɛɛ ɔbono ɔ kya wɔra
mɔ-nyoro fɛɛ mɔ ne n gyɛ
gɛbii fɛye dɔ mɔ, mɔ ne n
gyɛ ɔbono ɔ gyɛ nyamesɛ
gbaa' fɛye dɔ."
49 Ne Gyɔn gi tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, a wu ɔnyen
ɔko dɛ fo-ginyen ɔ kya gya
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi ɔ kya koso asa so. I mɛŋ
kii i gyɛ aye-rɛ mɔ ne n naa.

Imɔso a gya mɔ yɛɛ ɔŋ baa wɔra gɛnen.”
50 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔ yɛɛ, “Fɛ san wu mɔ
gɛnen mɔ, fɛŋ' baa gya mɔ.
I kya nyiile yɛɛ isa ɔbono ɔ
mɛŋ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de fɛye
mɔ, ɔ yelɛ fɛye-gɛmara ne.”

Ako Mɛ Kine Yɛɛ Yesu Maŋ Nyɛ Kyena Mɔmɔ-Ɔsowolɛ So

51 Owi mɔ kya fuude ibono
Wurubuaarɛ laa puru Yesu
lii gɛsinkpan so kii kpe mɔ
asɛ mɔ, Yesu gi kyu mɔ-
ansi kyu yii de Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so yɛɛ nno ne ɔ laa
kpe kon.
52 Pɛi ne ɔ laa yii ɔkpa mɔ,
o sun isɔɔ yɛɛ mɛ' gyang-
bara mɔ. Isɔɔ mɔ mɛ kyon
mɔ, mɛ kpaa loo Samariya
ɔsowolɛ ɔko so de mɛ' lɔrɔ
ɔkpa sa mɔ.
53 Ibono Yesu gi tɔgɛ yɛɛ
Gyɛrusalem ne ɔ kya kpe so
mɔ, ɔsowolɛ mɔ so asa mɛ
mɛŋ kyule sɔɔ mɔ gisafo.
54 Isɔɔ mɔ mɛ kpaa buu sa
Yesu yɛɛ ɔsowolɛ mɔ so asa
mɛ kine mɔ. Mɔ akasɛbo,
Gyeemesi mɔ-rɛ Gyɔn, mɛ
nu gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Aye-wura, fo kya laarɛ
a' terɛ ɔgya lii Wurubuaarɛ
dɔ kpelegɛ ba de ɔ' baa dɛɛ
mɔmɔ?”
55 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
o kisee kerɛ mɔmɔ, ne ɔ tɔgɛ
mɔmɔ yɛɛ ibono mɛ tɔgɛ faa
iŋ boran.
56 Nfono mɔ, mɛ naa kyon
kpe ɔsowolɛ banban ɔko so.

Abono Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Wɔra Yesu Akasɛbo

57 Mɛ sɔɔ de ɔkpa ɔko mɛ
kya kpe mɔ, ɔnyen ɔko gi
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Nan buu fo
kpe gɛten kamaasɛ gɛbono
fo laa kpe mɔ.”
58 Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen mɔ
yɛɛ, “Agbowugbowu gbaa
mɛ bo ibɔ dɛsɛ, ne nbuii kee
mɛ bo asisaa. Me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ berɛ,
meŋ bo me-gimu okunten.”
59 Yesu gi tɔgɛ sa ɔnyen
banban ɔko berɛ yɛɛ, “Baa
buu me de fo' wɔra me-
ɔkasɛbo.” Ɔbono gi lɛɛ gɛnɔ
sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, yɛgɛ
me n' kpaa pule me-sɛ pɛi de
n' lɔɔ baa buu fo.”
60 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Yɛgɛ asa abono
Wurubuaarɛ ilaa iŋ fɛ ɔmɔ-
giso mɔ mɛ' pule abara.
Fo berɛ, baa kyon kpe de
fo' kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so ilaa sa asa.”
61 Ɔko mɔ gi buu sa Yesu
yɛɛ, “Me-wura, nan baa buu
fo de n' wɔra fo-ɔkasɛbo.
Imɔ mɔ mɔ, yɛgɛ de n' kpaa
kalɛ me-gɛten dɔ awura de
n' ba.”
62 Ɔ kolɛ Yesu gɛnen mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Fo ɔbono fo yii gɛsɛ fo
kya baalɛ baalɛ ne fo kya
kpɛɛlɛ fɛ kya kerɛ fo-gɛmara
mɔ, bii yɛɛ foŋ kaaborɛ fo'
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ ne.”

10

Yesu Gi Keda Asa Ikue-Isa De Saalaa Asa Anyɔ Sun

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu
gi lɛɛ asa ikue-isa de saalaa

asa anyɔ ako kee ne ɔ
keda ɔmɔ sun yɛɛ mɛ' naa
anyɔ-anyɔ kpe isowolɛ de
nten kpɛi-kpɛi nfonoana mɔ
gbaa-gbaa laa baa kpe mɔ
yɛɛ mɛ' gyangbara mɔ kpe
nnoana.
2 Mɛ laa kyon mɔ, Yesu
gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Asa
abono i kaaborɛ mɛ' nu Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ mɛ dɛ fɛɛ ɔmɔlɔgɔ ne
n pɛɛrɛ ndɔɔ belɛ nko dɔ.
Akɛbibo mɔ, mɔ, mɛŋ kyɔ
sa ndɔɔ wura mɔ. Imɔso
fɛ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ Ndɔɔ Wura mɔ
yɛɛ mɔ gbaa-gbaa o' kyu
akɛbibo ba mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ.
3 “Fɛ' naa fɛ kya kpe. Fɛ'
bii yɛɛ n kya sun fɛye fɛɛ
nsandɛbii ne n kya kpe ag-
bowugbowu dɔ.
4 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu
aterenbi, atɔ ɔwɔraten, abɛɛ
ayaawolɛ keda. Fɛ kya kpe
mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' waala fɛye-
nyoro yɛɛ fɛ kya faala ɔko-rɛ
ɔko ɔkpa dɔ.
5 Gɛten' gɛbono dɔ fɛ laa
loo mɔ, fɛ' daa gifaala gɛmɔ
dɔ asa yɛɛ, ‘Gisen yuuli gi'
wɔra fɛye-lɛɛ.’
6 Nengyene gisen yuuli
awura mɛ bo gɛten' gɛbono
dɔ mɔ, mɛ laa nyɛ gisen
yuuli. Nengyene gisen yuuli
awura mɛŋ bo nno mɔ, gisen
yuuli mɔ gi laa kii ba fɛye
asɛ.
7 “Gɛten' gɛbono dɔ fɛ sogɛ
mɔ, fɛ' kyena gɛmɔ dɔ kaa-
borɛ fɛ laa lii ɔsowolɛ ɔbono
so. Ilaa ibono mɛ laa sa fɛye
mɔ, fɛ' gyi de fɛ' nun. I kya
nyiile yɛɛ gɛsun ɔwɔrabo gi
kaaborɛ ɔ' nyɛ mɛ' kerɛ mɔ
so. Fɛ' sii de gɛten' kolon,
fɛŋ sa fɛ' sogɛ gɛten' gɛdɛ
dɔ de fɛ' lii kii kpaa sogɛ
gɛbanban gɛko dɔ.
8 “Nengyene fɛ loo
ɔsowolɛ so ne ɔsowolɛ
ɔbono so asa mɛ kya keda
fɛye gisafo mɔ, agyudɔ
abono mɛ laa kyu baa yii
fɛye-ansi dɔ mɔ, fɛ' gyi amɔ.
9 Fɛ' kyɛ alɔbo abono mɛ
bo gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so
mɔ de fɛ' tɔgɛ sa ɔsowolɛ mɔ
so asa mɔ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ
kya laarɛ ɔ' kalɛ fɛye bɔla
mɔ-adɛ so mɔ-gɛwuragyi mɔ
dɔ.’
10 “Nengyene fɛ loo
ɔsowolɛ ɔko so ne nno asa
mɛ kine mɛ maŋ bugi ansi
de fɛye mɔ, fɛ' lii kpaa yelɛ
ɔsowolɛ ɔbono ikpa dɔ de fɛ'
tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ,
11 ‘Fɛye-ɔsowolɛ mɔ so isɛ
ibono i yii aye-ayaa mɔ gbaa,
a kpiisi yela fɛye. Idɛ berɛ,
fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ gi
laarɛ ɔ' kalɛ fɛye bɔla mɔ-
adɛ so mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.
Fɛye ne n kine.’ ”
12 Yesu gi kii tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, “Fɛye berɛ n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye yɛɛ ɔsowolɛ
ɔbono fɛ loo ne mɛ maŋ
keda fɛye gisafo mɔ, gɛkɛ
gɛbono Wurubuaarɛ laa
biidɛ asa pɛwu giso mɔ,
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so asa-
lɛɛ gisobiidɛ gi laa nyaakyɔ
don Sodom awura lɛɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Laa Bun Isowolɛ Iko Asa Gipuɛɛ

13 “O, Korasin awura, fɛye
laako! O, Bɛsayida awura,
fɛye laako! Nɛ kyu Wu-
rubuaarɛ ɔlon wɔra ilaa

gbaa'gbaa fɛye asɛ ibono fɛ wu de ansi. Nengyene nkana Taya de Sidon awura ne nen nyɛ me-ilaa ibono wu gɛnen mɔ, ɔfaanan mɛ ti wolaa taa mɔmɔ ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ. Nkana ɔfaanan mɛ kya bɔɔda kyena mɛ kya pɛɛrɛ ansi nyiile Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ.

14 Fɛ' bii yɛɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ laa biidɛ asa nyɛnyɛn pɛwu giso mɔ, fɛye-lɛɛ i laa wɔra nyɛnyɛn don Taya de Sidon awura-lɛɛ.

15 Ne fɛye Kapɛɛniyon awura mɔ de-e? Gɛnen gɛkaabono mɔ fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyu fɛye kpe mɔ asɛ? Kuaa, ɔ laa too fɛye wɔra daa ɔbɔ dɔ nfono ɔ kya biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ."

16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Ɔbono o nu fɛye asɛ mɔ, me asɛ ne o nu gɛnen, ne ɔbono o kine yɛɛ ɔ maŋ nu fɛye asɛ mɔ, me ne kaasɛ mɔ gi kine gɛnen. Ɔbono o kine yɛɛ ɔ maŋ nu me asɛ kee mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono o sun me ba gɛsinkpan so mɔ ne kaasɛ mɔ gi kine gɛnen."

Yesu Asunbo Mɔ Mɛ Kpe Kii Ba

17 Asa ikue-isa de saalaa anyamesɛ anyɔ abono Yesu gi sun mɔ mɛ kpe ne mɛ kii ba de ɔkon. Mɛ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi gbaa i bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa aye fo-ginyen dɔ."

18 Mɛ buu sa Yesu gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nɛ wu ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ faa pila-a fɛɛ gɛnɔɔbono nyangbon kya wiisɛɛ gikolon mɔ baa kyon kpaa tɔrɔ.

19 Fɛ' nu yɛɛ nɛ sa fɛye ɔlon de fɛ' taalɛ kyise awɔɔ de nnan so de fɛ' taalɛ kyise ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ɔkyobo mɔ ɔlon pɛwu so. Sɛi maŋ wɔra fɛye.

20 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye ɔkon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi i bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa fɛye. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye ɔkon daa yɛɛ Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ fɛye-anyen yela Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ fɛ laa baa kyena nno."

21 Owi ɔbono Yesu kya tɔngɛ de mɔ-akasɛbo mɔ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi sa mɔ ɔkon belɛ mɔ-gisen dɔ, ne ɔ faala Wurubuaarɛ yɛɛ, "Me-sɛ, soso de gɛsinkpan pɛwu Wura, n kya faala fo yɛɛ fo kyu gɛnen ilaa idɛ ŋara abono mɛ nyi ɔlaako mɔ de abono mɛ sɛɛ mɔ, ne fo san lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile daa nbii de asa abono mɛ mɛŋ nyi gisɛɛ mɔ. Gɛsintin, me-sɛ. Imɔ ibono ne n wɔra fo ɔbolɛ."

22 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Me-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu ilaa kamaasɛ kyu wɔra me-abaa dɔ. Ɔko mɛŋ bo no o nyi me, Wurubuaarɛ mɔ-

bi mɔ, gɛnen mɔ, me-sɛ
Wurubuaarɛ wolɛ. Gɛnen
kee ne ɔko mɛŋ bo no o
nyi Wurubuaarɛ, gɛnen mɔ,
me ɔbono n gyɛ mɔ-bi mɔ;
me-rɛ asa abono n kya laarɛ
de n' lɛɛ mɔ gɛwi nyiile ɔmɔ
mɔ wolɛ ne n nyi mɔ."

23 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
mɔ-akasɛbo mɔ wolɛ yɛɛ,
"Amudɛnsɛbo ne n gyɛ fɛye
abono fɛ kya nyɛ wu me-ilaa
wɔrasɛ de ansi.
24 N kya tɔgɛ mi-i sa
fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo kpɛi-kpɛi de awura-
awura sakyɔ mɛ laarɛ mɛ'
wu ilaa ibono fɛ kya wu faa,
mɛŋ kii nyɛ; mɛ laarɛ mɛ' nu
ilaa ibono fɛ kya nu faa, mɛŋ
kii nyɛ."

Yesu Gi Nyiile Asa Ilaa Ibono I Tiri Sa Wurubuaarɛ Mɔ

25 Owi ɔko dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ nbara onyiilebo
ɔko gi ba de ɔ' baa daasɛ
Yesu kerɛ. Imɔso ɔ taasɛ
mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, nnɛ ne
nan wɔra de n' nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa?"

26 Yesu gi kisee taasɛ
mɔ yɛɛ, "Fo kya kalɛ
Wurubuaarɛ nbara mɔ mɔ,
fo kya nu nmɔ gɛsɛ nnɛ?"

27 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Wurubuaarɛ nbara mɔ
gi kya nyiile yɛɛ, 'Laarɛ
fo-Wura Wurubuaarɛ lii fo-
gisen dɔ. Kyu fo-gisen pɛwu,
fo-ɔlon pɛwu de fo-gɛwɔnsa
pɛwu kyu laarɛ Wurubuaarɛ
ilaa.' Ne i kya nyiile kee
yɛɛ, 'Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-
nyoro.' "

28 Nfono ne Yesu yɛɛ, "Fo
lɛɛ gɛnɔ mɔ, i kyena. Fo gyi
nmɔ ndɛ so mɔ, fo laa kyena
Wurubuaarɛ asɛ."

29 Nbara onyiilebo mɔ gi
laarɛ ɔ' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔŋ fuɛ.
Gɛnen so mɔ o kii taasɛ Yesu
yɛɛ, "Wurubuaarɛ nbara gi
kya nyiile yɛɛ n' laarɛ me-
nanbo fɛɛ me-nyoro faa mɔ,
anɛ mɔ ne n gyɛ me-nanbo
daa?"

30 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gikpalɛ
dɔ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, "Owi
ɔko dɔ mɔ aye-nanbo, Gyu-
danyen ɔko gi lii Gyɛrusalem
ɔ kya kpe Gyɛriko. Ɔ kya kpe
mɔ, nkyɛɛ iyu mɛ bun ɔkpa
dɔ ne. Mɛ lii tu mɔ, ne mɛ
daarɛ mɔ san ŋmaraa de o'
wu'. Mɛ puru mɔ-atɔ pɛwu
ne mɛ selɛ taa mɔ yɛgɛ.

31 Ɔ dɛ nfono gɛnen mɔ,
aye gbaa-gbaa aye-isa ɔko
gi baa kyu de nno. Ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo.
Ɔ fuɛ lii mɔ so gɛnen mɔ, o
wu ibono ɔ dɛ, ne ɔ gelegɛ
kyon.

32 Aye Gyudanyen ɔko kee
gi baa tu mɔ. Ɔ gyɛ Lɛfi gɛten
dɔ isa. Ɔ baa tu ɔnyen mɔ dɛ
gɛnen mɔ, mɔ kee gi gelegɛ
kyon mɔ so.

33 "Nfono mɔ, Samariyanyen
ɔko gi baa lii mɔ so. Ɔŋ taa
gyɛ aye isa gbaa. Ɔ baa tu
mɔ ɔ dɛ mɔ, mɔ-ilaa i wɔra
mɔ ayen gikyɔ.

34 Ɔ gyan' bee so, imɔso ɔ
kpelegɛ mɔ-bee so naa kpe
ɔnyen mɔ asɛ. O wu ibono
ɔnyen mɔ gi gooli mɔ, o kyu
nfɔ de nta nko kyu worogɛ
mɔ-ilɔ mɔ so ne ɔ ŋminde
imɔ. Ɔ ŋminde imɔ ta mɔ, ne

o puru mɔ gyan' mɔ-bee so
kyu mɔ kpe ɔsowolɛ ɔbono
o sindi nfono mɔ. Ɔ gyɛ
isafo so mɔ, ɔ kpaa loo asafo
ɔsogɛten. Imɔso o kyu ɔlɔbo
mɔ kee kpe nno, ne ɔ kerɛ
mɔ so.
35 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-
aterenbi kyu sa gɛten wura
mɔ ne ɔ tɔgɛ sa gɛten wura
mɔ yɛɛ, 'Kerɛ ɔlɔbo baarɛ
so sa me. N kya kpe de n'
ba. Aterenbi abono fo laa kii
nyida bɔla de adɛ so mɔ, nɛ
ba mɔ, nan ba ka fo.' "
36 Yesu gi da gikpalɛ mɔ
ta mɔ, ne ɔ taasɛ nbara
onyiilebo mɔ yɛɛ, "Fo asɛ
mɔ, gɛnen asa asa' adɛ
dɔ mɔ, anɛ ne n wɔra
gɛnanbo ilaa sa aye-nanbo
Gyudanyen ɔbono iyu mɔ
mɛ daarɛ mɔ?"
37 Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɔbono o su mɔ gitolon mɔ."
Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Gɛsintin, fo lɛɛ gɛnɔ mɔ, i
kyena. Imɔso naa fo kya kpe
de fo' kpaa wɔra gɛnen kee."

Mariya Gi Bii Lɛɛ Ilaa Dɛnsɛ

38 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
naa mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa
fo ɔsowolɛ ɔko so. Ɔkyii ɔko
bo gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so,
mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Maata. Mɔ-gɛwi ne Yesu gi
sogɛ.
39 Maata bo ɔtedɛ ɔko mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Mariya.
Wura Yesu gi loo gɛten mɔ
dɔ gɛnen mɔ, Mariya gi naa
kpaa gbaa kyena mɔ-ayaa dɔ
ɔ kya nu mɔ-ilaa nyiilesɛ.
40 Maata berɛ ilaa ibono
ɔ kya wɔra de o' kyu keda
asafo mɔ i nyaakyɔ ne imɔ
ne n kpɛ i bo mɔ-ansi so.
Imɔso ɔ kpaa taasɛ Yesu yɛɛ,
"Me-wura, ibono me-tedɛ gi
taa gɛsun mɔ giwɔra pɛwu
yɛgɛ sa me-nkon faa, i mɛŋ
fɛ fo-giso do-o? Tɔgɛ sa mɔ
de ɔ' koso baa kpaa me."
41 Maata gi tɔgɛ sa mɔ
gɛnen mɔ, Wura Yesu gi
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "O, Maata!
Ilaa kpɛi-kpɛi i kya wɔra fo
nwɔnsa gikyɔ, ne foŋ kya
nyɛ fo-nyoro.
42 Ilaa kolon, mɔ, ne n tiri
sa nyamesɛ. Imɔ ne Mariya
berɛ gi bii lɛɛ faa. Ɔko maŋ
taalɛ sɔgɛ imɔ lii mɔ asɛ."

11

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Akasɛbo Mɔ Adalaabi

1 I ba yɛɛ Yesu bo gɛtɛɛko
ɔ kya dalaa. Ɔ dalaa ta mɔ,
mɔ-ɔkasɛbo ɔko gi kolɛ mɔ
yɛɛ, "Aye-wura, nyiile aye
gɛdalaa fɛɛ gɛnɔɔbono Gyɔn
gi nyiile mɔ-lɛɛ akasɛbo
mɔ."
2 Nfono ne Yesu gi nyiile
mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛ laa
dalaa mɔ, fɛ' dalaa yɛɛ:
Aye-sɛ,
yɛgɛ asa mɛ' buu fo yɛɛ
fo-nkon ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ.
Yɛgɛ fo-gɛwuragyi dɔ akyen-
abi a' ba asa dɔ.
3 Sa aye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ-lɛɛ
ilaa gyisɛ.
4 Kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
aye.
Aye, mɔ, kee, a dɛ
ilaa nyɛnyɛn ibono
nyamesɛ kamaasɛ gi

wɔra aye mɔ a kya
kyɛɛ mɔ.
Kpaa aye de ilaa iko iŋ sa
i' nyɛ aye penɛ de a'
wɔra ilaa nyɛnyɛn.”

5 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “A' kyu yɛɛ fɛye dɔ
ɔko bo ɔkyɛmenɛ. Gɛnyɛ de
nsana gɛko mɔ, ɔ koso kpe
mɔ-kyɛmenɛ mɔ-gɛwi kpaa
ŋmɛɛ mɔ-gisen ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ,
6 ‘Me-kyɛmenɛ, nperɛ-
nperɛ ne me-kyɛmenɛ ɔko gi
kpɛ baa sogɛ me so faa. Meŋ
bo sɛi de n' sa mɔ. Imɔso
paa me ibodobodo isa'.’
7 Ɔ kolɛ mɔ gɛnen mɔ, mɔ-
kyɛmenɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
‘Gɛŋ sa fo' nyala me. Nɛ ti
tii. Me-biana mɛ dɛ me asɛ.
Maŋ baa taalɛ koso de n' baa
sa fo ilaa iko!’
8 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ nkana
fɛɛ gɛkyɛmenɛ mɔ wolɛ so
ne ɔ maŋ koso sa mɔ sɛi mɔ,
gɛnɔɔbono mɔ-kyɛmenɛ mɔ
laa kpɛ mada mɔ-gikolɛ mɔ,
i wɔra nnɛ mɔ, ɔ laa koso de
ɔ' sa mɔ ilaa kamaasɛ ibono
i tiri mɔ mɔ.
9 Imɔso n kya tɔgɛ mi-i
sa fɛye yɛɛ, ‘Fɛ' dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ; ɔ laa sa fɛye.
Fɛ' laarɛ; fɛ laa nyɛ. Fɛ'
ŋmɛɛ Wurubuaarɛ gisin; ɔ
laa tigi fɛye.’
10 I kya nyiile yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kpɛ ɔ
kya kolɛ mɔ, Wurubuaarɛ
kya sa mɔ. Ne ɔbono ɔ kpɛ
ɔ kya laarɛ mɔ, ɔ kya nyɛ.
Ɔbono mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya ŋmɛɛ
Wurubuaarɛ gisin mɔ, ɔ kya
tigi mɔ.
11 Fɛye dɔ ɔsɛ ɔmɔ ne n
bo no yɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ
ɔken de o' kyu daa giwɔɔ
kyu sa mɔ?
12 Abɛɛ mɔ-bi laa kolɛ mɔ
gibɔli de o' kyu daa gɛnan
kyu sa mɔ?
13 Fɛye abono fɛ gyɛ ilaa
nyɛnyɛn awura mɔ gbaa ne
n kya bii kyu ilaa dɛnsɛ kyu
sa fɛye-biana faa. Menɛtɔ
so ne aye-sɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ maŋ kyu mɔ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kyu sa
asa abono mɛ kya kolɛ mɔ
mɔ?”

Yesu Ne N Kya Gyi Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu So

14 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu gi
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
ɔnyen ɔko so. Ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ mɛŋ kya tɔngɛ,
ne i yɛgɛ ɔnyen mɔ gi wɔra
omuumuu. Yesu gi kosorɛ
gɛnen oduduu ɔbono ɔnyen
mɔ so mɔ, ɔnyen mɔ gi taalɛ
ɔ kya tɔngɛ. I dɛ sakpii
ɔbono ɔ gyan' nno mɔ gɛnɔ.
15 Asa mɔ ako berɛ mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn
oduduu pɛwu gɛmu mɔ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen giko yɛɛ Besibuli mɔ
ne n kya sa Yesu ɔlon. Imɔso
ne ɔ kya taalɛ ɔ kya gya ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi
koso asa so gɛnen.”
16 Mɔmɔ ako, mɔ, mɛ tɔgɛ
mɔ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa lii Wu-
rubuaarɛ dɔ sa mɔmɔ de i'
lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
ne n sa mɔ ɔlon ɔbono ɔ
dɛ mɔ. Mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen
mɔ, mɛ kya daasɛ mɔ mɛ kya
kerɛ.
17 Yesu, mɔ, gi bii mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ, ne ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ akpalɛ dɔ yɛɛ,

"Nengyene ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ne n kya yɛgɛ n' kosorɛ mɔ-adɛ mɔ, i laa wɔra fɛɛ wura mɔ-rɛ mɔ-adɛ ne n kya kɔ de abara. Mɛ kya kɔ gɛnen mɔ, mɔ-gɛwuragyi mɔ gɛ laa nyida. Ne gɛten kolon dɔ asa mɛ yɛ mɔmɔ-nyoro dɔ mɛ kya kɔ de abara mɔ, gɛnen gɛten gɛbono gɛ laa boori.

18 Imɔso nengyene i gyɛ gɛsintin yɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya kɔ de mɔ-adɛ mɔ, nnɛ so ne mɔ-gɛwuragyi gɛ laa dɛ kpe? Fɛye yɛɛ ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ɔlon ne n' dɛ n kya kosorɛ mɔ gbaa-gbaa adɛ. Fɛ sɔɔ gyi yɛɛ ɔ laa kyule sa me gɛnen? Ɔ maŋ kyule.

19 Ne ibono fɛye-adɛ ako, mɔ, mɛ kya kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu asa so faa mɔ de-e? Anɛ ɔlon dɔ ne mɛ kya kosorɛ imɔ gɛnen daa? Fɛye gbaa-gbaa adɛ mɔ mɛ laa kyɔɔlɛ fɛye yɛɛ iŋ gyɛ Besibuli ɔlon dɔ ne isa laa taalɛ kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi.

20 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, Wurubuaarɛ ɔlon ne n' dɛ mi-i kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu asa so. Imɔso i kya lɛɛ i kya nyiile fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi a ti ba fɛye dɔ ne."

Yesu Kya Sɔgɛ Asa Lii Ilaa Nyɛnyɛn Gɛmu Mɔ Abaa Dɔ

21 Ne Yesu gi kii da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ dɛ daa fɛɛ ɔnyen bolonsɛ ɔbono ɔ dɛ adontɔ ɔ kya dii mɔ-gɛten dɔ atɔ pɛwu dandan. Ɔ bo nno gɛnen mɔ, ɔko maŋ nyɛ sɔgɛ sɛi lii mɔ-abaa dɔ.

22 Ne fɛɛ ɔko gi ba ne ɔ bo lon don mɔ mɔ, ɔbono laa baa kɔ de mɔ. O gyi mɔ so mɔ, ɔ laa sɔgɛ mɔ-adontɔ abono ɔ kya ka gyan' amɔ so mɔ lii mɔ asɛ de ɔ' san kyu atɔ mɔ yɛ-yɛ sa asa.

23 "Fɛ' nu yɛɛ ɔbono ɔŋ kya buu me mɔ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de me ne. Ɔbono ɔŋ kya kpaa me de n' koola asa mɔ kya yaasɛ mɔmɔ ne.

24 "Nengyene ilaa nyɛnyɛn oduduu i koso isa so mɔ, i kya naa kingi, ne i kya wɔra imɔ fɛɛ i naa gɛsinkpan so nfono nkyu giŋ bo mɔ i kya laarɛ ɔkyoolaten. Nengyene iŋ nyɛ ɔkyoolaten mɔ, i kya tɔgɛ sa imɔ-nyoro yɛɛ, 'Nan kii kpaa kyena isa ɔbono so n wolaa n tɛ mɔ.'

25 I kii kpe isa mɔ asɛ mɔ, i kya kpaa wu yɛɛ isa mɔ gi wɔra fɛɛ gɛten gɛbono mɛ kpa gɛmɔ lɔrɔ gɛmɔ dɔ ne gɛ wɔra ɔdan mɔ.

26 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ kya kpaa terɛ imɔ-nanboana sono ibono i bo ilaa nyɛnyɛn don imɔ-nyoro mɔ kyu baa bɔla imɔ-nyoro so de i' kpaa kyena isa mɔ so kon. Nengyene i ba gɛnen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa isa mɔ don gigyangbarasɛ mɔ."

Yesu Gi Nyiile Isa Ɔbono Ɔ Gyɛ Omudɛnsɛbo Mɔ

27 Ɔkyii ɔko bo sakpii mɔ dɔ. Yesu gi tɔgɛ idɛ ta mɔ, o kpen tɔgɛ Yesu yɛɛ, "Kaasɛ ɔbono ɔ korogɛ fo ne fo

nyabo mɔ mɔ, mɔ-rɛ gimu
dɛnsɛ.”
28 Yesu, mɔ, gi lɛɛ gɛnɔ sa
ɔkyii mɔ yɛɛ, “Omudɛnsɛbo
gbaa-gbaa, mɔ, ne n gyɛ
ɔbono ɔ laa nu Wurubuaarɛ
agyɛbi ne ɔ laa gyi amɔ so
mɔ.”
29 Sakpii ɔbono ɔ kya ba
Yesu asɛ mɔ kpɛ ɔ kya
nyaakyɔ ɔ kya too mɔ, Yesu
gi yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ kya
sa mɔmɔ yɛɛ, “Ndɛ nkɛ ndɛ
asa mɛ bo ilaa nyɛnyɛn. Mɛ
kpɛ mɛ kya laarɛ yɛɛ n'
wɔra ilaa sa mɔmɔ de i' lɛɛ
nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n
sa me ɔlon ɔbono n dɛ mɔ.
Ilaa lɛɛnyiilesɛ kolon guan-n
ne Wurubuaarɛ laa wɔra sa
ɔmɔ. Gɛnen ilaa ibono mɔ i
laa wɔra daa fɛɛ ibono i ba
Gyoona so mɔ ɔnan.
30 Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
ɔlon wɔra ilaa sa mɔ-ikalan
ɔtɔgɛbo Gyoona, ne i wɔra
ilaa lɛɛnyiilesɛ sa Ninifa
awura. Gɛnen kee ne ɔ laa
kyu mɔ-ɔlon wɔra ilaa sa
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ ne. I laa wɔra ilaa
lɛɛnyiilesɛ sa ndɛ asa adɛ.
31 “Owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ mɔ, wura kyiisɛ
ɔbono o gyi gɛwura Siiba
gɛsinkpan so dedaa mɔ laa
yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ
Wurubuaarɛ o' bun fɛye ndɛ
asa adɛ gipuɛɛ. I lii fɛɛ Wura
Solomon owi mɔ, gɛnen
ɔkyii baarɛ gi nu Solomon
ɔlaako ginyi mɔ so, ne ɔ koso
lii koo-koo mɔ-gɛwi kpaa nu
Wura Solomon ɔlaako ginyi
ilaa nyiilesɛ mɔ. Fɛye berɛ,
fɛ nyɛ me ɔbono nɛ don
Wura Solomon mɔ n bo fɛye
asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ mɛŋ sɔɔ
me gyi.
32 Gɛkaabono kee mɔ,
Ninifa awura mɛ laa
yelɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ
Wurubuaarɛ o' bun fɛye
ndɛ asa gipuɛɛ. I lii fɛɛ
Gyoona owi mɔ, Gyoona
gi tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
sa Ninifa awura mɔ, mɛ
nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne
mɛ kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛye
berɛ, fɛ nyɛ me ɔbono nɛ
don Gyoona mɔ, n bo fɛye
asɛ gɛrɛ ndɛ, ne fɛ mɛŋ sɔɔ
me gyi.”
33 Yesu gi da mɔmɔ gikpalɛ
yɛɛ, “Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa
nyɔga fatela de o' kyu yii
nfono i ŋara mɔ abɛɛ o' kyu
fɛɛ tasa baala bun mɔ so. Ɔ
laa kyu mɔ kyɔlɔga daa de
asa abono mɛ laa ba fatela
mɔ asɛ mɔ i' nyɛ wu mɔmɔ
peren-n.
34 Fɛye-nwɔnsa gi boran
mɔ, fɛ dɛ fɛɛ ɔbono mɔ-ansi
a boran mɔ. Fɛye-ansi a
boran mɔ, fɛ laa wu ilaa
kamaasɛ. Ne fɛɛ fɛye-ansi aŋ
boran mɔ, fɛye-ilaa kamaasɛ
i bo daa gibiri dɔ.
35 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so dɔɔdan de fɛye-
gɛwɔnsa gɛbono gɛ kya yɛgɛ
fɛ kya nu ilaa gɛsɛ mɔ gɛŋ sa
gɛ' nyida.
36 Nengyene Wurubuaarɛ
kya yɛgɛ fɛ' nu ilaa gɛsɛ ne
sɛi mɛŋ sii gibiri dɔ sa fɛye
mɔ, fɛye-gɛkyena dɔ ilaa i
laa wɔra fɛɛ fatela ne n kya
wu hayin.”

Nbara Aŋmarasɛbo de Farasii Awura, Fɛye Laako!

37 Ibono Yesu gi tɔngɛ ta
mɔ, Farasii gikpen mɔ dɔ
ɔnyen ɔko gi da gibaa terɛ
mɔ yɛɛ ɔ' ba mɔ-gɛten dɔ de
mɔ-rɛ mɔ mɛ' gyi. Yesu gi
kpe kpaa tu asa ako ogyiten
mɔ.
38 Yesu gi yii gɛsɛ ɔ kya
gyi agyudɔ mɔ mɔ, i dɛ
Farasiinyen mɔ gɛnɔ yɛɛ
Yesu mɛŋ foro mɔ-abaa
mɔmɔ Gyuda awura itiibilaa
aforobi de iŋ sa i' kyɔlesɛ
mɔ-Wurubuaarɛ ɔson.
39 Gɛnen so mɔ, Wura
Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Gɛnɔɔbono fɛye Farasii
awura fɛ kya wɔra mɔ, fɛ
dɛ fɛɛ asa abono mɛ kya
foro mɔmɔ-nwɛ de mɔmɔ-
ilɛpɛ imɔ-nyoro so taa imɔ
tudɔ yɛgɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ ansi so giyan ne fɛ kya
gyere lɔrɔ fɛye-nyoro. Fɛye-
itɔ dɔ de fɛye-amu dɔ berɛ,
onsipara de gɛkyo ne n bɔla
nno.
40 Fɛŋ kya sa gɛwɔnsa kpe
gɛta! Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ
kolon ɔbono ɔ pɔrɔ nyoro
mɔ kee ne n pɔrɔ ɔtɔ?
41 Fɛ' kyu ilaa ibono i bo
fɛye-asen dɔ mɔ kyu wɔra
gidɛnsɛ sa ayenbo. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, fɛ laa wu yɛɛ sɛi
maŋ baa kyɔlesɛ fɛye-ɔson
mɔ.
42 "Fɛye Farasii awura adɛ,
fɛye laako! Ansi so berɛ mɔ,
fɛ kya bii yɛ fɛye-ilaa dɔ gik-
padɔ gudu-gudu de fɛ' kyu
gikpadɔ kolon-kolon kyu sa
Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
i dɛ sa fɛye mɔ, dabɔlɛ de
afɛdaa gyisɛ fɛɛ agbɛɛma de
malebokyu gbaa. Fɛ kya
wɔra imɔ idɛ pɛwu faa mɔ,
gɛnɔɔbono fɛ laa gyi gɛsintin
sa asa abɛɛ fɛ' laarɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa mɔ berɛ, fɛ
kya lɛɛ ansi yɛgɛ imɔ. Nbara
nbono, mɔ, ne i kaaborɛ fɛ'
tansi gyi nmɔ so. Iŋ gyɛ yɛɛ
fɛ' taa nbono fɛ ti fɛ kya gyi
nmɔ so mɔ yɛgɛ daa.
43 "Fɛye Farasii awura,
fɛye laako! Nengyene fɛ kya
kpe fɛye-akyangbon dɔ mɔ,
abelɛnsɛ ikyenaten gikyena
ne n tiri fɛye. Fɛ kya laarɛ
asa mɛ' kyu buubuu faala
fɛye sakpii dɔ de ɔkamaasɛ
o' wu.
44 "Fɛye laako! Fɛye-ilaa
nyɛnyɛn i ŋara fɛye-itɔ dɔ
fɛɛ nkyan nbono mɛ mɛŋ
daasɛ nmɔ ne asa mɛ kya
kyise nmɔ so kyon mɔ."
45 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ mɔ,
Gyuda awura nbara anyi-
ilebo mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo tɔgɛ ilaa
idɛ mɔ, fɛ saalɛ aye kee ne."
46 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Fɛye nbara anyiilebo mɔ
kee, fɛye laako! Fɛye-
anyiilebi mɔ a dɛ daa fɛɛ
nsola boduduusɛ nbono giŋ
bo gisola ne fɛ dɛ fa-a nyise
asa. Fɛye gbaa-gbaa berɛ
fɛ maŋ kyu ba-a fɛye-gibaa
kolon taa puru kpaa mɔmɔ.
47 "Fɛye laako! Fɛ kya
pɔrɔ nkyan fɛ kya wɔra
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
abono fɛye-naanaana mɛ
mɔɔ mɔ.
48 Fɛ kya pɔrɔ mɔmɔ-
nkyan mɔ faa mɔ, fɛ
kya kyule yɛɛ ibono fɛye-
naanaana mɔ mɛ mɔɔ mɔmɔ
gɛnen mɔ, i boran sa fɛye ne.
49 Fɛye-rɛ fɛye-naanaana
ilaa wɔrasɛ i kyena de ibono

Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
mɔ-Ɔlaako Ginyi Ɔwolɛ mɔ
dɔ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
‘Nan sun me-ikalan atɔgɛbo
de me-isɔɔ mɔmɔ asɛ.
Mɛ laa mɔɔ mɔmɔ ako, ne
mɛ laa ka mɔmɔ ako
ansi.’
50 “Imɔ idɛ so mɔ, Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
abono pɛwu asa mɛ mɔɔ
kyu lii gɛsinkpan so gɛkyena
giyiigɛsɛ kyu baa lii de ndɛ
mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu
imɔ-ilaa kyu taasɛ ndɛ asa
de ɔ' biidɛ mɔmɔ-giso. I lii
fɛɛ mɛ kyule yɛɛ ibono mɛ
mɔɔ mɔmɔ mɔ, i kyena sa
mɔmɔ.
51 Ɔ laa yii gɛsɛ taasɛ
ndɛ asa ilaa kyu lii Abelɛ
ɔbono mɛ gyangbara mɔɔ
mɔ mɔ kyu gɛnen-n baa
lii Sakariya-lɛɛ lɛwu mɔ so.
Ɔbono, mɔ, mɛ mɔɔ mɔ Wu-
rubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten de
Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ
nsana. N kya buu mi-i
sa fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ laa
biidɛ fɛye ndɛ asa adɛ giso
kyu lii gɛnen asa abono lɛwu
so.
52 “Fɛye nbara anyiilebo,
fɛye laako! Fɛ kyu ilaa ibono
nkana i laa yɛgɛ de asa mɛ'
bii Wurubuaarɛ ilaa mɔ kyu
ŋara mɔmɔ. Fɛye gbaa-gbaa
fɛ mɛŋ kya kyu de ɔlaako
ginyi ɔkpa mɔ, ne fɛ kii koso
ŋɛ fɔlɔgɛ tii abono mɛ kya
laarɛ de mɛ' kyu de ɔkpa
ɔbono mɔ.”
53 Lii owi ɔbono Yesu gi
lii Farasiinyen mɔ gɛwi mɔ,
nbara aŋmarasɛbo mɔ de
Farasii awura mɔ mɛ san mɛ
dɛ mɔ ginyadon, ne mɛ kya
laarɛ mɛ' nu mɔ-gɛnɔ dɔ.
54 Mɛ kya soo mɔ idoo de
ɔ' nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn iko
de mɛ' nyɛ mɔ.

12

Yesu Gi Ka Mɔ-Akasɛbo Mɔ Kyu Lii Farasii Awura Mɔ So

1 Gɛnen aberɛ abono dɔ
mɔ, asa sakyɔ mɛ koola
gyan' Yesu asɛ kaaborɛ mɛ
kya kyise abara ayaa. Mɛ
ba gɛnen mɔ, Yesu gi daa
gitɔngɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
yɛɛ, “Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro
so dɔɔdan. Farasii awura
mɔ mɛ gyɛ o-dun-me, ɔ-
fon-me anyamesɛ. Mɔmɔ-
ilaa nyiilesɛ i dɛ daa fɛɛ
gɛlin gɛbono gɛ kya yɛgɛ
bodobodo kya ŋan mɔ.
2 I lii fɛɛ sɛi mɛŋ bo no i bo
asiiri dɔ yɛɛ i maŋ lii gɛwi,
abɛɛ ilaa iko i ŋara yɛɛ i maŋ
lii gifuuli.
3 Imɔso ilaa ibono fɛ ŋara
tɔgɛ gɛnyɛ mɔ, asa mɛ laa
nu imɔ owi ken-ken, ne ilaa
ibono fɛ tɔgɛ adɛɛdɛɛ dɔ
wɔra abara aso dɔ obu dɔ
fɛye-wolɛ mɔ, asa mɛ laa
liirɛ imɔ da gikpengboo.
4 “N' buu sa fɛye abono
fɛ gyɛ me-kyɛmenɛana mɔ
yɛɛ fɛ' mɛŋ sa fɛ' selɛ
mɔmɔ abono mɛ laa mɔɔ
daa nyamesɛ nyoro gibi mɔ
wolɛ ne mɛ maŋ baa taalɛ
nyida mɔ-oduduu bɔla mɔ.
5 Nan tɔgɛ fɛye ɔbono i
kaaborɛ fɛ' selɛ mɔ. Fɛ' selɛ
daa Wurubuaarɛ. Mɔ berɛ,
nengyene ɔ mɔɔ fɛye-nyoro
gibi mɔ, ɔ bo ɔlon de o'
kii taalɛ too fɛye wɔra ɔgya
dɔ nfono ɔ kya biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo giso mɔ.

Ɛn, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ mɔ ne fɛ' selɛ.
6 Abonbuɛ abono mɛ kya
fɛ mɔmɔ anun aterenbi abi
anyɔ gbaa mɔ, Wurubuaarɛ
mɛŋ kya tan mɔmɔ dɔ
ɔkolon so.
7 Ne fɛye mɔ de-e? Wu-
rubuaarɛ nyi dabɔlɛ fɛye-
gimu dɔ iman gɛgyɔnɔ gbaa.
Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ gi-
fuu. Fɛ tiri sa Wurubuaarɛ
gikyɔ don gɛnen abonbuɛ
abono afonɛɛ-afonɛɛ.

8 "N' buu sa fɛye yɛɛ,
ɔbono ɔ yelɛ asa dɔ tɔgɛ
yɛɛ me ne n gyɛ mɔ-wura
mɔ, gɛnen ne me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ kee,
nan lɛɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ gyɛ me-
sonbo.
9 Ne ɔbono, mɔ, o kine me
sansana yɛɛ meŋ gyɛ mɔ-
wura mɔ, gɛnen ne me kee
nan kine mɔ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ ɔ mɛŋ
gyɛ me-sonbo.
10 Fo ɔbono fo saalɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ mɔ, i laa sa de Wu-
rubuaarɛ o' kyu kyɛɛ fo.
Ɔbono, mɔ, ɔ saalɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ mɔ
berɛ, Wurubuaarɛ maŋ kyu
imɔ ibono kyɛɛ kaasɛ mɔ.
11 Nengyene fɛɛ asa mɛ
kyu fɛye kpe akyangbon
dɔ, awura-awura asɛ de
abelɛnsɛ asɛ mɔ, fɛ' mɛŋ sa
fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye gɛwɔnsa
yɛɛ nnɛ ne fɛ laa lɛɛ gɛnɔ
abɛɛ menɛ ilaa ne fɛ laa tɔgɛ.
12 Owi mɔ gi fo mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ laa
nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ laa
lɛɛ gɛnɔ mɔ."

Fo Kya Ka Gyan' Fo-Atɔ So Mɔ, Fo Mɛŋ Nyi Ɔlaako

13 Ɔnyen ɔko bo sakpii mɔ
dɔ nfono. Ɔ tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, tɔgɛ sa me-
daa de ɔ' yɛgɛ a' gyi aye-sɛ
atɔ abono o wu' taa yɛgɛ sa
aye mɔ."
14 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ,
"Ɔnyen, me ne n gyɛ fɛye-atɔ
ɔyɛbo? Iŋ gyɛ fɛye-atɔ giyɛ
so ne Wurubuaarɛ gi sun me
ba gɛsinkpan so."
15 Yesu gi kine sa ɔnyen
mɔ gɛnen mɔ, o kisee tɔgɛ sa
sakpii mɔ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so dandan. Onsipara
ne n gyɛ onsipara, fɛŋ sa fɛ'
wɔra. Fo nyamesɛ ne n kine
fo bo awuratɔ nnɛ, i maŋ
yɛgɛ fo' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan."

16 Nfono ne Yesu gi too
ɔtarɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Aberɛ
ako dɔ mɔ, aterenbi wura
ɔko gi kyena ibono ɔ bo
ndɔɔ. Gɛsi gɛko dɔ mɔ, mɔ-
ndɔɔ gi wɔra ɔdan sa mɔ.
17 Ne ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ,
'Nnɛ ne nan wɔra? Me-
agbaran mɔ aŋ kyɔ sa me-
agyudɔ abono nɛ dɔɔ faa.
18 Nbuo, nɛ bii ilaa ibono
nan wɔra mɔ. Nan singi
agbaran adɛ, de n' kii lɔrɔ
yii abelɛ-belɛ. Nfono ne nan
kyu me-ilaa gyisɛ mɔ pɛwu
yela.
19 Nɛ wɔra gɛnen ta mɔ,
nan tɔgɛ sa me-nyoro yɛɛ
n bo ilaa gyisɛ ibono i laa
fo me gigyi nsi nfonɛ nfonɛ.
Imɔso nan kyoola, de n' gyi,
de n' nun, de me-gisen gi'
tɔrɔ me.'

20 “Ɔ kpɛ ɔ kya sa idɛana pɛwu gɛwɔnsa mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Fo mɛŋ nyi ɔlaako. Ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ kpini fo laa wu'. Fo wu' mɔ, anɛ ne nan san nyɛ gyi ilaa ibono fo baala baala yela sa fo-nyoro gɛnen mɔ?’ ”
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “Gɛnen kee ne i laa wɔra fo ɔbono fo baala awuratɔ yela sa fo-nyoro ne foŋ wɔra gidɛnsɛ de fo' nyɛ awuratɔ Wurubuaarɛ dɔ mɔ.”

Fɛŋ Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛkyena Dɔ Ilaa Tirisɛ I' Wɔra Fɛye Nwɔnsa

22 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ' mɛŋ sa fɛ' suiili kyu lii fɛye-gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ so, fɛɛ ilaa ibonoana fɛ laa gyi abɛɛ fɛ laa kyu gyan' fɛye-nyoro so mɔ.
23 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ sa fɛye-nkpa mɔ maŋ taalɛ sa fɛye agyudɔ kee? Ɔbono ɔ sa fɛye nyoro gibi mɔ maŋ taalɛ sa fɛye ilaa ibono fɛ laa kyu gyan fɛye-nyoro so mɔ?
24 Fɛ' taa laa ansi kerɛ nbuii. Giŋ kya duu. Giŋ kya tɛɛ. Giŋ bo agyudɔ ikoolayelaten. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, Wurubuaarɛ kya sa mɔmɔ agyudɔ owi kamaasɛ dɔ. Ne fɛye mɔ de-e? Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ don nbuii gbaa bun?
25 “Fɛ suiili fɛye-gɛkyena dɔ ilaa so mɔ, nnɛ ne i laa kpaa fɛye? I maŋ yɛgɛ fɛ' nyɛ kyena ba-a gɛkɛ kolon bɔla.
26 Nengyene fɛ maŋ taalɛ wɔra gɛnen ilaa petɛ-petɛ idɛ mɔ, menɛ n wɔra so ne fɛ kya nyala fɛye-nyoro de ilaa sɛnsɛ?
27 “Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono iyii i kya wɔra afototo mɔ. Iŋ kya wɔra gɛsun ne iŋ kya luo akuru sa imɔ-nyoro. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ Wura Solomon mɔ-rɛ mɔ-awuratɔ pɛwu mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ akuru abono a wɔra ɔdan fo gɛnen afototo adɛ.
28 Iyii ibono i kya bingiri ngya mɔ gbaa ne Wurubuaarɛ kya gyere imɔ lɔrɔ kanpɛ faa. Fɛye anyamesɛ ne ɔ laa lɛɛ ansi yɛgɛ de fɛ' naa gibolonbukpan? O, fɛye asa adɛ, gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ giŋ ti taa wɔra sɛi.
29 “Fɛ' mɛŋ sa fɛ' pɛɛrɛ ginsi ilaa ibono fɛ laa gyi de fɛ' nun mɔ so. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye nwɔnsa.
30 Asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ansi ne n kya pɛɛrɛ gɛnen ilaa idɛana so. Fɛye-sɛ Wurubuaarɛ nyi yɛɛ i tiri fɛye.
31 Imɔso fɛye berɛ, fɛ' pɛɛrɛ ansi daa de Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a' ba asa dɔ. Fɛ ti fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ilaa sɛnsɛ idɛana pɛwu kee i' yii fɛye-abaa.”

I Bo Wurubuaarɛ Ɔbolɛ Yɛɛ Ɔ' Sa Fɛye Mɔ-Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi

32 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Me-adɛ kalɛsɛ, fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu. I gyɛ fɛye-sɛ Wurubuaarɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ yɛɛ ɔ' sa fɛye ikyenaten dɛnsɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.

33 Fɛ' fɛ fɛye-atɔ de fɛ' kyu amɔ-aterenbi kyɛɛ ayenbo. Fɛ' laarɛ daa ikpengyo ibono ɔnan i mɛŋ kya nyida mɔ yela sa fɛye-nyoro. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ laa wɔra idɛnsɛ yela de fɛ' nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ. Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ntɛɛla mɔ berɛ, giŋ kya ta, oyu mɛŋ kya tu sindi nmɔ ne ntakpenbi giŋ kya nyida nmɔ.

34 Imɔso fɛ' laarɛ daa sosolɛɛ awuratɔ. I lii fɛɛ nfono fo-awuratɔ a bo mɔ, nfono kee ne fo-nwɔnsa gi bo.”

Fɛ' Baala Fɛye-Nyoro Gyoo Me-Gikiiba Mɔ

35-36 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' baala fɛye-nyoro gyoo owi ɔbono nan kii lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ de fɛ' wɔra fɛɛ gikpalɛ gibono nan da faa. Adega ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-wura ne n bo nno. Mɔmɔ-wura mɔ gi koso kyon gɛkɛ belɛ gigyi de ɔ' ba. Mɛ baala mɔmɔ-nyoro mɛ tɛ mɛ gyoo mɔ. Mɛ wu yɛɛ owi gi ta ne ɔŋ ti ba mɔ, mɛ nyɔga ifatela yela, mɛ kya kerɛ mɔ-ɔkpa. Mɛ kya laarɛ fɛɛ ɔ baa ŋmɛɛ gisin mɔ, de mɛ' nyɛ koso tigi mɔ kusaa.

37 Amudɛnsɛbo ne n gyɛ adega abono mɔmɔ-wura laa kii baa tu mɔmɔ, mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa gɛnen mɔ. Fɛye kee fɛ' kyena kerɛ me-ɔkpa de fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi gɛnen. Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, aberɛ abono adega mɔ wura mɔ gi kii baa tu ɔmɔ mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa mɔ, ɔ laa lɔrɔ mɔ-nyoro de ɔ' yɛgɛ mɛ' kpelegɛ kyena ogyiten, de mɔ gbaa-gbaa ne ɔ' san kyu agyudɔ baa yii mɔmɔ.

38 Gɛnyɛ de nsana abɛɛ gibaadiikɛ gbaa ne ɔ kpaa kii ba mɔ, ɔ baa tu mɔmɔ mɛ tɛ mɛ kerɛ mɔ-ɔkpa gɛnen mɔ, mɛ laa gyi mɔ-ginsi.”

39 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ yɛɛ, “Iŋ gyɛ fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi? Nkana gɛten wura nyi yɛɛ owi baarɛ ɔkara ne oyu laa ba mɔ, naafo ɔ maŋ yɛgɛ de oyu ɔ' nyɛ loo mɔ-gɛten dɔ baa yuuri mɔ.

40 Gɛnen kee ne i kaaborɛ fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi owi kamaasɛ dɔ. I kya nyi-ile yɛɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan lii Wurubuaarɛ dɔ kii ba daa owi ɔbono fɛ mɛŋ dɛsɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Gi Kyɛɛ Fo Gikyɔ Mɔ, Ɔ Laa Taasɛ Fo Gikyɔ Kee

41 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, aye fo-akasɛbo mɔ wolɛ ne fo kya da gikpalɛ gidɛ faa abɛɛ ɔkamaasɛ daa?”

42 Nfono mɔ, Wura Yesu gi da mɔ gikpalɛ yɛɛ, “Anɛ ne n dɛ fɛɛ dega ɔbono ilaa nan baa tɔgɛ faa? Ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ-wura ne o nyi ɔlaako. Mɔ-wura mɔ gi kyu mɔ-gɛten dɔ ilaa wɔra mɔ-abaa dɔ de owi gyisɛ gi fo

mɔ, ɔ' yɛ agyudɔ sa gɛten mɔ
dɔ awura.
43 Nengyene mɔ-wura mɔ
gi baa tu mɔ ɔ kya wɔra
ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ, ɔ
laa gyi mɔ-ginsi."
44 Ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, mɔ-wura mɔ laa
kyu mɔ-ilaa pɛwu kyu wɔra
gɛnen dega ɔbono abaa dɔ.
45 "To, ne fɛɛ dega mɔ gi
tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, 'Ilaa
iko i keda me-wura yela,'
fo baa kerɛ mɔ, o yii gɛsɛ
ɔ kya daarɛ mɔ-nanboana
sɛnsɛ, anyen de akyii mɔ, ɔ
kya gyi ne ɔ kya nun nta ɔ
kya boo.
46 Ɔ kya wɔra gɛnen mɔ,
mɔ-wura mɔ laa baa tuule
mɔ owi ɔbono ɔ mɛŋ dɛsɛ
mɔ. Ɔ baa tuule mɔ mɔ, ɔ
laa tansi biidɛ mɔ-giso de ɔ'
kalɛ mɔ bɔla asa abono mɛŋ
kya gyi gɛsintin mɔ so.
47 "Dega ɔbono o nyi mɔ-
wura gɛlaarɛ ne ɔ mɛŋ baala
ilaa yela abɛɛ ɔ mɛŋ wɔra
mɔ-wura mɔ gɛlaarɛ mɔ,
wura mɔ laa yɛgɛ mɛ laa
tansi koree mɔ gɛsintin so.
48 Dega ɔbono, mɔ, ɔ mɛŋ
nyi ne ɔ kpaa wɔra ilaa
ibono i gyɛ ilaa koreesɛ mɔ,
wura mɔ laa yɛgɛ mɛ laa
koree mɔ ŋmaraa daa de
mɛ' taa mɔ yɛgɛ." Yesu
gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ,
ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, "Ɔkamaasɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi kyɛɛ
mɔ gikyɔ mɔ, gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ laa taasɛ ilaa
gikyɔ lii mɔ asɛ. Ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi kyu ilaa gikyɔ
wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ, ilaa
ibono Wurubuaarɛ laa baa
taasɛ lii mɔ asɛ mɔ kee i laa
nyaakyɔ."

Yesu Gi Ba Baa Nyɔga Ɔgya Kyu Too Gɛsinkpan So

49 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ
ba gɛsinkpan so faa, ɔgya
ne nɛ ba de n' baa nyɔga
kyu too gɛmɔ so. Nkana
fɛɛ gɛnen ɔgya ɔbono gi ti
kyangɛ gbaa mɔ, i gyɛ me-
gɛlaarɛ.
50 Pɛi de n' wɔra gɛnen
mɔ, ɔlaawusɛ ɔko laa tu
me. Gɛnen ɔlaawusɛ ɔbono
ne nan yɛgɛ n' wɔra Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ kpaa logɛ.
Ɔlaawusɛ ɔbono mɛŋ ti tu
me faa mɔ, me-gisen giŋ tɛ
me gɛten kolon.
51 "Imɔso fɛ nyi yɛɛ nɛ ba
faa mɔ, i laa yɛgɛ asa mɛ'
nyɛ gisen yuuli kyu kyena de
abara daa? Kuaa! N' buu sa
fɛye yɛɛ me-giba mɔ gi laa
baragɛ asa abono mɛ kya nu
me-gɛdɛ mɔ lii abono mɛŋ
kya nu me-gɛdɛ mɔ dɔ.
52 Kpɛ kyu lii ndɛ kyu kyon
mɔ, gɛten kolon dɔ asa anun
dɔ mɔ, asa' mɛ laa wɔra gɛnɔ
anyɔ mɔ so, ne anyɔ mɔ, mɔ,
mɛ laa wɔra gɛnɔ asa' mɔ so.
53 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɛ
maŋ nu abara asɛ.
Ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-nyi mɛ maŋ
nu abara asɛ.
Ne ɔkyii mɔ-rɛ mɔ-saa kyiisɛ
mɛ maŋ nu abara
asɛ."

I Kaaborɛ Fɛ' Taalɛ Kerɛ Ndɛ Ilaa De Fɛ' Bii Ilaa Ibono I Kya Ba Mɔ

54 Yesu gi kii tɔgɛ sa sakpii
ɔbono ɔ bo nno mɔ yɛɛ,
"Nengyene fɛ kpɛ nyɛ ne fɛ

wu nyangbon kya yii mɔ, fɛ
kya bii tɔgɛ yɛɛ nyangbon
laa da. Gɛsintin mɔ, nyang-
bon mɔ kya baa da.
55 Ne fɛ wu yɛɛ owi gi baa
lii nyɛnyɛngɛ fu-u awulun
aberɛ mɔ, fɛ kya bii tɔgɛ kee
yɛɛ, 'Ndɛ berɛ owi laa lii de
ɔlon.' Gɛsintin mɔ, i kya ba
gɛnen.
56 Gikerɛansi awura! Fɛ
kya kerɛ soso de gɛsinkpan
adebi de fɛ' bii tɔgɛ yɛɛ ilaa
idɛ ne nan wɔra. Fɛŋ kaa-
borɛ fɛ' bii kerɛ nkɛ ndɛ-
lɛɛ ilaa dɔ de fɛ' bii ilaa
ibono Wurubuaarɛ kya laarɛ
ɔ' baa wɔra mɔ?
57 Fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ
ilaa dɛnsɛ de ilaa nyɛnyɛn
dɔ de fɛ' lɛɛ ibono i boran
mɔ wɔra.
58 "Nengyene ɔko gi terɛ
fo ɔko nbɛlɛ ne fɛ kya kpe
nbɛlɛ mɔ ogyiten mɔ, kyu
aniya de fo-rɛ mɔ fɛ' tɔgɛ
lɔrɔ ɔkpa dɔ pɛi de fɛ' lɔɔ
loo. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ,
foŋbii ɔ laa kyu fo kpe nbɛlɛ
ogyibo mɔ asɛ de ɔbono, mɔ,
o' kyu fo kpaa wɔra ngbɛ
awura ɔbelɛnsɛ abaa dɔ de
ɔ' keda fo tii de obu.
59 N kya buu mi-i sa fɛye
yɛɛ mɛ keda fo tii de obu
gɛnen mɔ, fo laa sii nno
gɛnen-n kpaa fo owi ɔbono
ɔkara mɛ' wu yɛɛ fo ka fo-
ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ ta mɔ,
pɛi de mɛ' lɔɔ tigi fo."

13

Fɛŋ Kyɛɛgɛ Mɔ, Fɛ Laa Nyɛ Lɛwu

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ,
asa ako mɛ baa buu sa Yesu
yɛɛ Ɔbelɛnsɛ Pilato gi mɔɔ
Galeli asa ako. Owi ɔbono
ɔ mɔɔ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
yelɛ mɛ kya kyan asunbi mɛ
kya sa Wurubuaarɛ. Imɔso
i yɛgɛ mɔmɔ-nkalan gbaa gi
saarɛ nbuɛ nbono mɛ kyu
kyan asunbi mɔ lɛɛ nkalan
dɔ.
2 Mɛ buu sa Yesu gɛnen
mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ taasɛ yɛɛ,
"Gɛnɔɔbono gɛnen asa adɛ
mɛ wu' awɔrɔfɔɔ lɛwu faa
mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn i kyɔ don Galeli asa
sɛnsɛ daa abɛɛ?
3 Kuaa. N kya buu mi-i sa
fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu
fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ
lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ mɔ, gɛnen kee ne fɛye
pɛwu fɛ laa wu' ne."
4 Yesu gi kii taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, "Ne asa gudu gukue
abono obu lege-lege mɔ gi
gbaa mɔɔ mɔmɔ Silowam
mɔ de-e? Fɛ nyi yɛɛ
gɛnen asa abono kee, mɔmɔ-
lɛɛ ilaa nyɛnyɛn i kyɔ don
Gyɛrusalem awura-lɛɛ?
5 Kuaa. N kya buu mi-i sa
fɛye yɛɛ nengyene fɛ maŋ nu
fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ
lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ mɔ, gɛnen kee ne fɛye
pɛwu fɛ laa wu' ne."
6 Nfono mɔ, Yesu gi da
mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ, "Ɔnyen
ɔko gi kyena. Ɔ bo ndɔɔ, ne
o duu oyii ɔko ɔ laa sɔrɔ abi
gyisɛ mɔ-ndɔɔ mɔ dɔ. Ɔ bo
ɔko kya kerɛ ndɔɔ mɔ so ɔ
sa mɔ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, o kpe
ndɔɔ, ne ɔ naa kpe oyii mɔ
asɛ de ɔ' kpaa kerɛ yɛɛ ɔ laa
nyɛ mɔ-abi de o' gyi abɛɛ?
O kpe gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ

ba-a gibi kolon.

7 Imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔ-ndɔɔ
ɔkerɛbo mɔ yɛɛ ɔ' ŋɛ oyii mɔ
fuɛ. I lii fɛɛ nsi nsa ne ɔ kya
ba gɛrɛ faa, ɔŋ kya nyɛ oyii
mɔ abi. Ɔ yelɛ giyan. Ɔ mɛŋ
bo agyan.

8 Nfono mɔ ne mɔ-ndɔɔ
ɔkerɛbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ, yɛgɛ ɔ' yelɛ gɛsi
kolon de a' kerɛ. Nan puligi
mɔ-gikɔɔrɛ dɔ kyaabɔɔ de
n' kyu fɛɛ inaadɛbin worogɛ
opuligiten mɔ.

9 Gɛsi gɛ' baa gyan'
mɔ, foŋbii mɔ ɔ laa sɔrɔ.
Nengyene ɔ mɛŋ kii sɔrɔ
berɛ mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wɔra
ɔŋɛfuɛsɛ.' "

Yesu Gi Kyɛ Ɔkyii Ɔko Gɛkɛ Kyoolasɛ Dɔ

10 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛko mɔ,
Yesu kya nyiile asa ilaa
Gyuda awura gikyangbon
giko dɔ.

11 Ɔkyii ɔko bo nno, ilaa
nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ so,
ne i yɛgɛ ɔ loo gilɔ. Ɔ mɛɛ
faa gɔn'gerɔn'gɔn. Ɔ mɛŋ
kya taalɛ yelɛ ntintin. I wɔra
ɔkyii mɔ gɛnen mɔ, imɔ nsi
gudu gukue ne.

12 Yesu gi wu ɔkyii mɔ mɔ,
ɔ terɛ mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ
tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, fo-gilɔ
mɔ gi' ta sa fo!"

13 Ne o kyu mɔ-abaa kyu
gyan' ɔkyii mɔ so. Ayaa
abono so mɔ, gilɔ mɔ gi ta ne
ɔkyii mɔ gi tengɛ yelɛ ntintin
ne ɔ yen Wurubuaarɛ kyu
lii ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ Yesu gi wɔra sa mɔ mɔ
so.

14 Yesu gi kyɛ ɔkyii mɔ
gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, i kya
loo ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ gikyangbon gibono so
mɔ. Gɛnen so mɔ ɔbelɛnsɛ
mɔ gi tɔgɛ sa asa abono mɛ
bo gikyangbon mɔ dɔ mɔ
yɛɛ, "Nkɛ sono dɔ mɔ, nkɛ
nsee ne i kaaborɛ fɛɛ a' kyu
wɔra gɛsun; gɛkɛ sonosɛ mɔ
gɛ gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ sa aye.
Imɔso fɛ' kyena ba daa nkɛ
nbono dɔ i kaaborɛ asa mɛ'
wɔra gɛsun mɔ de mɛ' kyɛ
fɛye. Fɛ mɛŋ' baa kyena
ba nkɛ kyoolasɛ yɛɛ mɛ' kyɛ
fɛye."

15 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ
gɛnen sa asa mɔ mɔ, Wura
Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
"Fo-rɛ abono fɛ dɛ gɛnen
gɛwɔnsa gɛdɛ mɔ, fɛ gyɛ o-
dun-me, ɔ-fon-me anyamesɛ.
Imɔso aye-gɛkɛ kyoolasɛ so
mɔ, fɛye ɔkamaasɛ mɛŋ kya
sangɛ mɔ-gɛbuɛ fɛɛ naadɛ
abɛɛ bee de ɔ' kparɛ mɔ lii
mɔ-ɔdɛten kyu mɔ kpe de ɔ'
kpaa nun nkyu?

16 To! Fɛ' kerɛ gɛnen ɔkyii
baarɛ, aye-naana Aberaham
ɔpaa dɔ isa ne. Ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi nyɛ mɔ
wɔra mɔ-gyɔlɔ dɔ faa, imɔ
nsi gudu gukue ne. Imɔso
i mɛŋ kaaborɛ fɛɛ gɛkɛ ky-
oolasɛ fɛɛ gɛdɛ faa mɔ, ɔkyii
baarɛ ɔ' nyɛ de n' lɛɛ mɔ lii
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
abaa dɔ?"

17 Yesu ilaa taasɛsɛ mɔ ɔ
taasɛ gɛnen mɔ, i wɔra mɔ-
akyobo pɛwu ipeeli. Sakpii
ɔbono ɔ kya kyena buu mɔ
mɔ pɛwu berɛ ilaa dɛnsɛ
ibono Yesu kya kyena wɔra

fɛɛ idɛ ɔnan pɛwu mɔ i bo
mɔmɔ ɔbolɛ gikyɔ kyɔde.

*Wurubuaarɛ Gɛwuragyi
Dɔ Akyenabi A Dɛ Nnɛ?*

18 Nfono mɔ, Yesu gi
taasɛ yɛɛ, “Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi a
dɛ nnɛ? Menɛ ne nan kyu
kɛserɛ de amɔ ne?
19 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi a kya yɛlegɛ asa
dɔ mɔ, i dɛ daa fɛɛ Maasadɛ
giponfɛ ilaa. Dɔɔbo gi duu
gimɔ abi ŋini-ŋini ndɔɔ dɔ
mɔ, gi laa kɔrɔ de gi' sen
wɔra giponfɛ kpatakperɛ.
Nbuii gbaa gi laa baa luo
asisaa gimɔ-ngyalenbi dɔ.”
20 Yesu gi kii taasɛ yɛɛ,
“Menɛ ne nan kyu Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi kyu kɛserɛ de ne?
21 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi a kya yɛlegɛ asa dɔ
mɔ i dɛ daa fɛɛ gɛlin gɛbono
mɛ kya kyu wɔra bodobodo
ne ɔ kya ŋan dii mɔ. Mɛ kya
kyu gɛnen gɛlin gɛbono kyu
bagadɛ bodobodo nnyufo fɛɛ
imudu isa' dɔ mɔ, gɛ kya
yɛlegɛ loo saarɛ nnyufo mɔ
pɛwu dɔ de bodobodo mɔ ɔ'
ŋan dii.”
22 Yesu kya kpe
Gyɛrusalem mɔ, ɔ naa de
isowolɛ belɛ-belɛ de ipii-pii
so ɔ kya nyiile asa ilaa.
23 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔko
gi kpaa taasɛ Yesu yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, imɔso asa abono
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ ɔ'
mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ
kyena mɔ asɛ mɔ mɛ laa
wɔra daa asa kalɛsɛ?” Ɔ
taasɛ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa asa abono mɛ bo mɔ asɛ
nfono mɔ yɛɛ,
24 “Fɛ' nyanga ansi de fɛ'
loo de gɛbunono pi-i gɛbono
gɛ dɛ kpe Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ dɔ mɔ. N' buu
sa fɛye yɛɛ asa abono mɛ laa
laarɛ yɛɛ mɛ' nyɛ gɛkyena
Wurubuaarɛ asɛ ne mɛ maŋ
nyɛ mɔ, mɛ laa nyaakyɔ.”
25 Yesu gi da imɔ so gikpalɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi gi ta mɔ,
gɛten wura laa yɛgɛ mɛ' tii
mɔ-gikpaara gɛbunono wɔra
giŋanbi, asa mɛŋ baa nyɛ
loo. Fɛye dɔ ako fɛ laa san fɛ
yelɛ nŋmaŋman fɛ kya ŋmɛɛ
mɔ-gisin yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, tigi
aye!’ Nfono mɔ, mɔ mɔ laa
tɔgɛ yɛɛ, ‘Meŋ nyi fɛye.’
26 I ba gɛnen mɔ, fɛ laa
dɛ mɔ giserɛ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ,
aye-rɛ fo a gyi ne a nun
dabɔlɛ kerɛ. Fo nyiile asa
ilaa aye-isowolɛ so.’
27 Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ
laa kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Meŋ
nyi fɛye. Me ne n tɔgɛ
sa fɛye. Fɛ gyɛ daa ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo. Fɛ' naa
me-ansi so!’
28 Nfono mɔ osulon de
anɛbi giwɛ i laa tɔrɔ fɛye
so. I lii fɛɛ fɛ laa wu
Iloobu Aberaham, Ayisiki, de
Gyeekɔpo de mɔmɔ abono
pɛwu mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ
ikalan baa kyon mɔ mɛ
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
gɛwuragyi mɔ dɔ, ne fɛye,
mɔ, Wurubuaarɛ gi gya fɛye
lii mɔ asɛ.
29 Asa mɛ laa lii ansi de
gɛmara de benɛ so de gyisɛ
so pɛwu ba, de mɛ' baa
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ

gɛwuragyi mɔ dɔ. Mɛ laa gyi
de mɛ' nun de ɔkon.
30 Gɛnen gɛwuragyi
gɛbono dɔ mɔ, fɛ laa wu
yɛɛ abono mɛ gyɛ gɛmara
awura gɛsinkpan so ilaa dɔ
mɔ ako mɛ laa kpaa wɔra
agyangbarabo, ne abono mɛ
gyɛ agyangbarabo gɛsɛ gɛrɛ
mɔ ako mɛ laa kpaa bingiri
gɛmara awura."

Gyɛrusalem Ilaa I Kya Loo Yesu

31 Yesu gi kpɛ tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, ayaa abono so mɔ,
Farasii awura ako mɛ baa
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa lii gɛrɛ
kpe gɛten banban. I kya
nyiile yɛɛ Wura Hɛrodɛ kya
laarɛ fo-imɔɔten."
32 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' kpaa tɔgɛ sa
Wura Hɛrodɛ ɔbono ɔ dɛ fɛɛ
agyagaa mɔ yɛɛ, 'Nkɛ kalɛsɛ
ndɛ dɔ mɔ, n kya gya ilaa
nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi n
kya koso asa so ne n' kya kyɛ
asa alɔtɔ. Imɔ idɛ gɛmara
mɔ, nan wɔra ilaa ibono so
nɛ ba gɛsinkpan so mɔ.'
33 To. Nkɛ kalɛsɛ ndɛ dɔ
mɔ, i kaaborɛ n' yii ɔkpa
de n' kpaa loo Gyɛrusalem
de i' kyu kyena de fɛye-
gɛlaarɛ yɛɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo ba-a ɔkolon
maŋ wɔra ɔmɔɔsɛ ɔsowolɛ
banban ɔko so baa too de
Gyɛrusalem.
34 "O, Gyɛrusalem asa!
Fɛye ne n kpɛ fa-a mɔɔ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ ne fɛ kya too fa-a too
abui fa-a mɔɔ Wurubuaarɛ
isɔɔ ibono ɔ kya sun fɛye
asɛ mɔ. Nɛ tansi laarɛ
fɛɛ n' nyaa fɛye ba me asɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono kyaasɛ kya
nyaa mɔ-biana baa wɔra mɔ-
abantɛɛ dɔ mɔ. Gikpadɔ
gifonɛɛ ne nɛ laarɛ n' koola
fɛye gɛnen ne fɛŋ kya kyule
faa.
35 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ
laa lɛɛ ansi taa fɛye-ɔsowolɛ
yɛgɛ sa fɛye. N kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin yɛɛ fɛ maŋ baa
wu me kpaa fo gɛkɛ gɛbono
fɛ laa bugi fɛye-nnɔ tɔgɛ
yɛɛ, 'Wura Wurubuaarɛ ɔ'
kosorɛ ɔnyen baarɛ gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne ɔ
naa ɔ kya ba faa!' "

14

Yesu Gi Kyɛ Ɔnyen Ɔbono Ɔ Kya Lɔ Kyankpan Mɔ Gɛkɛ Kyoolasɛ

1 Gyuda awura gɛkɛ
kyoolasɛ gɛko mɔ, Farasii
awura ɔbelɛnsɛ gbaa' ɔko gi
da gibaa terɛ Yesu yɛɛ ɔ' baa
gyi mɔ-gɛwi. Yesu gi kpe mɔ,
ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ-rɛ abono
mɛ bo mɔ asɛ mɔ mɛ kya dii
mɔ de mɛ' kerɛ ilaa ibono ɔ
laa wɔra mɔ.
2 Nfono mɔ, ɔnyen ɔko
gi ba Yesu asɛ, ɔ kya lɔ
kyankpan.
3 Yesu gi wu ɔlɔbo mɔ mɔ,
ɔ taasɛ Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura abono mɛ bo nfono
mɔ yɛɛ, "I dɛ ɔkpa fɛɛ a'
kyɛ alɔtɔ gɛkɛ kyoolasɛ abɛɛ
i mɛŋ dɛ ɔkpa?"
4 Yesu gi taasɛ mɔmɔ mɔ,
mɛ mɛŋ lɛɛ gɛnɔ. Nfono ne ɔ
tengɛ gibaa yii ɔlɔbo mɔ ne ɔ
kyɛ mɔ ne ɔ lɛɛ mɔ-ɔkpa yɛɛ
ɔ' naa kpe gɛwi.

5 Yesu gi kyɛ ɔnyen mɔ
ta mɔ, ɔ taasɛ asa mɔ yɛɛ,
“Fɛye ɔko mɔ-bi abɛɛ mɔ-
naadɛ gi tɔrɔ lɔkɔ dɔ gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ, ɔ maŋ lɛɛ mɔ
ayaa abono so? Ɔ laa kyena
yɛɛ i gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ so
mɔ, ɔ maŋ lɛɛ mɔ?”
6 Yesu gi taasɛ mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛŋ taa lɛɛ gɛnɔ.

Abelɛnsɛ De Nbii Ikyenaten Gikpalɛ

7 Yesu gi wu yɛɛ asa abono
gɛten wura mɔ gi da gibaa
terɛ mɔ mɛ kya laarɛ daa
abelɛnsɛ ikyenaten. Imɔso ɔ
da mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
8 “Nengyene ɔko gi da
gibaa terɛ fo ɔko yɛɛ fo' baa
gyi gɛkɛ belɛ kpaa mɔ mɔ,
fo kpe mɔ, gɛŋ kpaa laarɛ
abelɛnsɛ ikyenaten. Foŋbii
mɔ, nyamesɛ gbaa' ɔbono ɔ
don fo mɔ kee laa ba giterɛ
mɔ.
9 I ba gɛnen mɔ, ɔbono ɔ
da gibaa terɛ fɛye mɔ laa baa
tɔgɛ sa fo yɛɛ, ‘Koso de fo' sa
ɔbelɛnsɛ gɛgyapaa.’ Nfono
mɔ, fo laa koso de ansi ipeeli
kpaa kyena nbii ikyenaten.
10 Imɔso nengyene ɔko gi
da gibaa terɛ fo ɔko mɔ, fo
kpe mɔ, fo berɛ, kpaa laarɛ
daa nbii ɔkyenaten de fo'
kyena. Ɔbono ɔ terɛ fo mɔ gi
wu yɛɛ fo gyɛ nyamesɛ gbaa'
sa mɔ mɔ, ɔ laa baa tɔgɛ sa fo
yɛɛ, ‘Me-kyɛmenɛ, koso baa
kyena ansi dɔ gɛrɛ.’ Nfono
mɔ fo laa gyi ginsi asa abono
mɛ bo nfono mɔ pɛwu asɛ.
11 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ kya diirɛ mɔ-nyoro mɔ,
Wurubuaarɛ laa bara mɔ
gɛsɛ. Ne ɔbono, mɔ, ɔ kya
bara mɔ-nyoro gɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa diirɛ mɔ.”
12 Yesu gi tɔgɛ sa ɔbono
ɔ da gibaa terɛ mɔ mɔ
kee yɛɛ, “Fo laa wɔra gɛkɛ
belɛ agyudɔ owi kenken
abɛɛ gɛdɔɔdɛ ne fo laa da
gibaa terɛ asa mɔ, gɛŋ terɛ
fo-kyɛmenɛana, fo-daana,
fo-tedɛana, fo-subuana, de
aterenbi awura wolɛ. Fo terɛ
mɔmɔ mɔ, mɔmɔ kee mɛ laa
da gibaa terɛ fo gɛkaako ka
gikɔ.
13 Imɔso fo laa da gibaa
terɛ asa gɛnen mɔ, terɛ daa
ayenbo, abono mɛ lii giden,
ɔtɛgɛsɛana, de agyaatanbo.
14 Abono ne fo terɛ mɔ, fo
laa wɔra omudɛnsɛbo Wu-
rubuaarɛ asɛ. I kya nyiile
yɛɛ mɔmɔ berɛ, mɛ maŋ
taalɛ wɔra imɔ ɔnan ka fo
gikɔ. Wurubuaarɛ ne nan ka
fo gikɔ sa mɔmɔ gɛkaabono
ɔ laa kyingi gɛsintin awura
lii ibuni dɔ de mɛ' kpaa
kyena mɔ asɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Gɛkɛ Belɛ Gikpalɛ

15 Asa abono mɔmɔ-rɛ
Yesu mɛ tɛ ogyiten mɔ dɔ
ɔko gi nu ilaa ibono Yesu
gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa Yesu yɛɛ, “Amudɛnsɛbo
ne n gyɛ asa abono mɛ laa
nyɛ gyi Wurubuaarɛ gɛkɛ
belɛ agyudɔ gɛkaabono asa
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ.”
16 Nfono ne Yesu gi da gik-
palɛ kyu lii imɔ so sa ɔnyen
mɔ yɛɛ, “Ɔnyen ɔko bo nno.
Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔ da gibaa

terɛ asa sakyɔ yɛɛ ɔ laa gyi
gɛkɛ belɛ, imɔso mɛ' ba de
mɛ' baa gyi de mɛ' nun kpaa
mɔ.
17 Owi mɔ gi fo mɔ, o sun
mɔ-dega yɛɛ ɔ' naa kpaa terɛ
abono ɔ da gibaa terɛ mɔ yɛɛ
mɛ' ba. Mɛ gyan ta.
18 Dega mɔ gi kpe asa mɔ
asɛ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ nyɛ
ikyɛɛrɛgyanten yɛɛ mɛ maŋ
nyɛ nyoro ba. Mɔmɔ ɔko
yɛɛ ɔ sɔɔ gɛsinkpan gɛtɛɛko.
Ɔ kya kpe de ɔ' kpaa kerɛ
gɛmɔ. Imɔso ɔ' kpaa tɔgɛ
mɔ-wura mɔ yɛɛ ɔ dɛ mɔ
giserɛ, ɔ maŋ nyɛ nyoro ba.
19 Ɔbanban kee yɛɛ ɔ sɔɔ
inaadɛ gudu ibono ɔ kya
laarɛ ɔ' kpaa kerɛ mɔmɔ-
gidebi. Imɔso ɔ dɛ mɔ-wura
mɔ giserɛ yɛɛ ɔ maŋ nyɛ
nyoro ba.
20 Ɔko kee yɛɛ ɔ kpɛ dena
ɔkyii ne, imɔso ɔ maŋ nyɛ
nyoro ba.
21 "Dega mɔ gi kii baa
buu sa mɔ-wura mɔ yɛɛ
nfono o sun mɔ mɔ, o
kpe mɔ, asa mɔ ɔkamaasɛ
yɛɛ ɔ maŋ nyɛ nyoro ba.
Mɔ-wura mɔ gi nu gɛnen
mɔ, i kyu mɔ ginyadon ne
ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' kpaala
de ɔ' naa kpe nten-ana dɔ
de gɛbɔgɔlɔn kamaasɛ dɔ
de ɔ' kpaa terɛ ayenbo,
ɔtɛgɛsɛana, abono mɛ lii
giden mɔ, de agyaatanbo
pɛwu yɛɛ mɛ' ba de mɛ' baa
gyi.
22 Dega mɔ gi kpe kpaa
terɛ mɔmɔ ba, ne ɔ baa tɔgɛ
mɔ-wura mɔ yɛɛ, 'Nfono fo
sun me mɔ, nɛ kpe ba.
Abono nɛ nyɛ mɔ, mɛ mɛŋ
taalɛ bɔla ikyenaten mɔ.'
23 Nfono ne mɔ-wura mɔ
yɛɛ, 'Kii naa kpe ibunmara
de ndɔɔ ikpa dɔ de fo' kpaa
pɛɛrɛ ansi wɔra asa abono fo
laa nyɛ mɔ pɛwu yɛɛ mɛ' baa
bɔla me-gɛwi.
24 N kya buu mi-i sa fɛye
abono fɛ bo gɛrɛnaa mɔ yɛɛ
abono nɛ terɛ yɛɛ mɛ' ba ne
mɛ kine mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ
ɔko maŋ nyɛ agyudɔ abono
nɛ yɛgɛ mɛ' gyan yela mɔmɔ
mɔ daa kerɛ.' "

Ɔbono Ɔ Kya Laarɛ O' Buu Yesu Mɔ Ɔ' Taasɛ Mɔ-Nyoro Ilaa

25 Owi ɔko dɔ mɔ, sakpii
belɛ ɔko buu Yesu. Nfono ne
Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ,
26 "Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
laarɛ fɛɛ ɔ' ba me asɛ de ɔ'
baa wɔra me-ɔkasɛbo mɔ, i
kaaborɛ ɔ' lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa
lii mɔ-sɛ de mɔ-nyi de mɔ-
subuana pɛwu so. Ɔ' lɛɛ mɔ-
gɛwɔnsa lii mɔ-ka de mɔ-
biana kee so de ɔ' lɛɛ mɔ-
gɛwɔnsa lii mɔ gbaa-gbaa
mɔ-nyoro kee so. Nengyene
ɔ mɛŋ wɔra gɛnen mɔ, ɔ
maŋ taalɛ wɔra me-ɔkasɛbo.
27 Ne fo ɔbono fo maŋ
kyule wu awɔrɔfɔɔ me so de
fo' kasɛ me-gidebi, ba-a mɛ
laa da fo aŋanbi oyii so mɔɔ
mɔ ne fo maŋ kyule gɛnen
mɔ, fo maŋ taalɛ wɔra me-
ɔkasɛbo.
28 "Imɔso i kaaborɛ ɔbono
ɔ laa buu me mɔ ɔ' taasɛ mɔ-
nyoro yɛɛ ɔ laa taalɛ buu me
kpaa lii? I dɛ daa fɛɛ ɔbono
ɔ kya laarɛ ɔ' pɔrɔ gikagya
mɔ. Pɛi ne ɔ laa pɔrɔ gɛnen
obu ɔbono mɔ, i kaaborɛ ɔ'

kyena de o' buu-buu kerɛ
yɛɛ ɔ laa taalɛ yii mɔ kpaa
logɛ?
29 I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, ɔ
too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ ne ɔŋ baa
taalɛ logɛ obu mɔ mɔ, asa mɛ
laa ŋmasɛ mɔ yɛɛ,
30 'Kaasɛ baarɛ gi yii gɛsɛ ɔ
kya pɔrɔ gikagya ne ɔ kpon-
derɛ gimɔ.'
31 "Abɛɛ a' kyu yɛɛ wura
ɔko laa kpaa kɔ de wura ban-
ban. Mɔ-lɛɛ ikɔ akɔbo mɔ
mɛ laa wɔra fɛɛ nwɛ gɛwɛ.
Ne mɔ-nanbo mɔ-lɛɛ, mɔ,
mɛ laa wɔra fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ
ɔnan gikpadɔ ginyɔ. Pɛi ne
ɔ laa kpe ikɔ mɔ mɔ, ɔ maŋ
daa gikyena de ɔ' taasɛ mɔ-
nyoro yɛɛ imɔso nan taalɛ kɔ
de wura ɔbono mɔ-ikɔ akɔbo
mɔ mɛ kyɔ don me-lɛɛ mɔ
gikpadɔ ginyɔ faa?
32 Nengyene o wu yɛɛ ɔ
maŋ taalɛ mɔ, ɔ laa lɛɛ isɔɔ
wolaa sun wura banban mɔ
asɛ owi ɔbono mɛ san mɛ bo
gɛta de abara mɔ de ɔ' kpaa
kolɛ mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ kyule
abara de mɛ' lɔrɔ mɔmɔ
nsana de gisen yuuli gi' ba.
33 Gɛnen kee ne i kaaborɛ
fɛ' taasɛ fɛye-nyoro ilaa ne.
I lii fɛɛ ɔbono ɔ maŋ lɛɛ
mɔ-ansi lii mɔ-atɔ abono ɔ
bo mɔ pɛwu so de ɔ' baa
buu me mɔ, gɛnen kaasɛ
ɔbono maŋ taalɛ wɔra me-
ɔkasɛbo."

Fɛ' Yɛgɛ Fɛye-Akyenabi A' Wɔra Fɛɛ Nfɔlɛ

34 Yesu gi da mɔmɔ imɔ so
gikpalɛ yɛɛ, "Nfɔlɛ gi bo kon.
Ne fɛɛ nfɔlɛ mɔ gi ta nmɔ-
ɔkon mɔ? Nnɛ ne fɛ laa wɔra
nmɔ de gi' kii wɔra ɔkon? Iŋ
bo sɛi fɛ laa wɔra.
35 Gɛnen nfɔlɛ nbono giŋ
baa gi bo giko dɔ. Mɛ kya too
nmɔ fuɛ daa. Ɔbono ɔ bo aso
mɔ, o' nu."

15

Sandɛ Fuɛsɛ Gikpalɛ

1 Aberɛ ako dɔ mɔ, ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo de lɛnpoo
asɔɔbo abono mɛ kya kudi
asa gyi mɔ mɛ ba Yesu asɛ
baa nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ.
2 Gɛnen so mɔ Farasii
awura de Gyuda awura
nbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ
kya lɔgedɛ yɛɛ, "Menɛ ne n
ba ne Yesu kya bugi ansi de
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo adɛ
ne ɔ kya gyi de mɔmɔ?"
3 Nfono mɔ, Yesu gi da
mɔmɔ gikpalɛ yɛɛ,
4 "N' taasɛ fɛye ilaa
iko. Nengyene nyamesɛ bo
isandɛ ikue-inun ne ɔkolon
gi fuɛ mɔ, ɔ maŋ taa asɛnsɛ
mɔ yɛgɛ mɔmɔ-ogyiten de
ɔ' kpaa laarɛ ɔbono ɔ fuɛ
mɔ? Gɛsintin, ɔ laa laarɛ mɔ
gɛnen-n kaaborɛ o' wu mɔ.
5 O wu mɔ mɔ, i kya wɔra
mɔ ɔkon gikyɔ kyɔde, de o'
puru mɔ gyan' gigɔngɔn kyu
mɔ ba gɛwi.
6 Ɔ ba gɛwi mɔ, ɔ laa
terɛ mɔ-gɛten dɔ awura de
mɔ-nanboana de ɔ' tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, 'Aye pɛwu a' gyi
ɔkon me-sandɛ fuɛsɛ mɔ so.
I lii fɛɛ nɛ kpaa wu mɔ baa
bɔla asɛnsɛ mɔ so.'
7 Gɛnen kee ne i dɛ ne.
Nengyene fɛɛ gɛsinkpan so
gɛrɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo
kolon gi nu mɔ-nyoro gɛsɛ
ne ɔ kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ,

abono mɛ bo Wurubuaarɛ
dɔ mɔ mɛ laa gyi ɔkon belɛ.
Fɛɛ asa ikue-inan de saalaa
asa sango mɛ bo no mɛ nyi
yɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura
ne iŋ tiri yɛɛ mɛ' kyɛɛgɛ mɔ,
n' buu sa fɛye yɛɛ mɔmɔ-ilaa
i maŋ wɔra Wurubuaarɛ dɔ
asa mɔ ɔkon fɛɛ nyamesɛ
kolon ɔbono ɔ kyɛɛgɛ mɔ lɛɛ
mɔ.”

Aterenbi Gibi Fuɛsɛ Gikpalɛ

8 Yesu gi kii da gikpalɛ yɛɛ,
“Ɔkyii ɔko bo aterenbi abi
tirisɛ gudu, ne gɛnyɛ gɛko
mɔ, gikolon gi fuɛ mɔ asɛ
mɔ-obu dɔ. Nnɛ ne ɔ laa
wɔra? Ɔ laa nyɔga fatela de
ɔ' kpa mɔ-obu mɔ laarɛ gimɔ
dɔɔdan kaaborɛ ɔ' kpaa wu
gimɔ.
9 Nengyene o wu gimɔ
mɔ, ɔ kya terɛ mɔ-gɛten dɔ
awura de mɔ-nanboana baa
gyan' de ɔ' tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, ‘Aye pɛwu a' gyi ɔkon,
i lii fɛɛ nɛ wu me-aterenbi
gibi gibono gi fuɛ mɔ.’ ”
10 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “N' buu
sa fɛye yɛɛ nengyene fɛɛ
ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo kolon
gi nu mɔ-nyoro gɛsɛ ne ɔ
kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ mɔ, gɛnen kee ne
i kya wɔra Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ ɔkon ne.”

Gɛbii Fuɛsɛ Gikpalɛ

11 Yesu gi kii da gikpalɛ
kyu lii Wurubuaarɛ so yɛɛ,
“Aberɛ ako dɔ mɔ, ɔnyen
ɔko gi kyena. Ɔ bo nbii
nyensɛɛ nnyɔ.
12 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, ɔpiiasɛ
mɔ gi koso kpaa tɔgɛ mɔ-
sɛ yɛɛ, ‘Me-sɛ, yɛ fo-atɔ de
fo' kyu me-lɛɛ ogyiten sa me,
ibono fo san fo tɛ de ansi
faa.’ Gɛsintin mɔ, mɔmɔ-sɛ
gi yɛ mɔ-atɔ mɔ dɔ sa mɔmɔ.
13 Ɔ yɛ sa mɔmɔ gɛnen
mɔ, imɔ nkɛ kalɛsɛ nko mɔ,
ɔpiiasɛ mɔ gi baala mɔ-ilaa
pɛwu ne ibono i gyɛ ifɛsɛ
mɔ, ɔ fɛ. Ne ɔ koso taa mɔ-
sɛ de mɔ-daa yɛgɛ kyon kpe
ɔsowolɛ ɔko so koo gɛta-gɛta.
O kpe nno mɔ, ɔ kpaa gyi
ɔkon giyan-giyan nyida mɔ-
aterenbi mɔ.
14 Aberɛ abono mɔ-
aterenbi mɔ a ta wɔra mɔ
mɔ, akon belɛ ako a tɔrɔ
gɛsinkpan gɛbono so ɔ tɛ mɔ.
Nfono mɔ, ayen a keda mɔ.
Ɔŋ baa ɔ dɛ sɛi.
15 Ɔ san koso kyu mɔ-
nyoro kpaa da mada de nten
obi ɔko ne ɔbono, mɔ, yɛɛ ɔ'
kpaa kyena mɔ-ndɔɔ dɔ de ɔ'
kerɛ akuuri so.
16 Akon mɔ a don mɔ-abaa
so mɔ, nengyene fɛɛ ɔ nyɛ
akuuri mɔ ilaa gyisɛ gbaa
mɔ, nkana ɔ kya laarɛ kyɔde.
Imɔ gɛnen mɔ, ɔko mɛŋ kya
sa mɔ imɔ iko-rɛ iko.
17 Gɛkɛ gɛdɛ, ɔ baa nu mɔ-
nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn. Imɔso ɔ tɔgɛ sa
mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Adega abono
mɛ tɛ me-sɛ asɛ mɔ gbaa,
mɔmɔ pɛwu mɛ kya nyɛ gyi
kaabo kii san. Kerɛ, me ne
n tɛ gɛrɛnaa, n kya wu akon
mɔ.
18 Nan koso de n' kpe me-
sɛ asɛ de n' kpaa dɛ mɔ
giserɛ. Nɛ loo mɔ asɛ mɔ,
nan tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Me-sɛ, nɛ
wɔra fo-rɛ Wurubuaarɛ ilaa

nyɛnyɛn.
19 Meŋ kaaborɛ fo' baa terɛ me yɛɛ fo-bi. Imɔso, me-
sɛ, n dɛ fo giserɛ, sɔɔ me de
fo' kyu me wɔra fɛɛ fo-adega
mɔ dɔ ɔko.” ’
20 “Ɔ sa gɛnen gɛwɔnsa
gɛdɛ ta mɔ, gɛsintin mɔ, ɔ
koso ne ɔ kyon mɔ-sɛ asɛ. Ɔ
kya fuude mɔ-sɛ gɛten mɔ,
mɔ-sɛ gi wu mɔ koo-koo gɛta.
O wu mɔ gɛnen mɔ, i wɔra
mɔ ayen. Ne o kuu ɔnangya
kpaa puge mɔ ɔ kya da mɔ
gya-gya.
21 Ɔ faala mɔ ta mɔ, mɔ-
bi mɔ gi dɛ mɔ giserɛ yɛɛ,
‘Me-sɛ, nɛ wɔra fo-rɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa nyɛnyɛn. Meŋ
baa kaaborɛ fo' baa terɛ me
yɛɛ fo-bi.’
22 Mɔ-sɛ mɔ, mɔ, gi kyu mɔ
naa loo gɛten dɔ, ne ɔ tɔgɛ
sa mɔ-adega yɛɛ, ‘Belen! Fɛ'
kpaala! Fɛ' kyu gɛgbɛ dɛnsɛ
baa suu mɔ de fɛ' wɔra mɔ
gɛbɔɔrɛ gibaa dɔ de fɛ' kyu
ayaawolɛ kyu tolɛ mɔ-ayaa
dɔ.
23 De fɛ' kpaa keda naadɛ
kiirɛsɛ ɔbono ɔ laa wɔra nfɔ
mɔ de fɛ' baa mɔɔ de fɛ' kyu
wɔra agyudɔ de a' gyi de a'
nun de a' kyaa.
24 I kya nyiile yɛɛ me-bi
baarɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔbono o wu'
ne o kii kyingi. Ɔ fuɛ, ne a kii
wu mɔ.’ Gɛsintin mɔ, ɔnyen
mɔ adega mɔ mɛ wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono mɔmɔ-wura mɔ
gi tɔgɛ mɔmɔ mɔ, ne mɛ gyi
ne mɛ nun ne mɛ kyaa.
25 “Gɛnen owi ɔbono dɔ
pɛwu mɔ, ɔnyen mɔ mɔ-bi
belɛnsɛ mɔ, mɔ, bo ndɔɔ dɔ.
Ɔ lii ndɔɔ ɔ kya ba gɛwi ne
o kya fuude gɛten dɔ mɔ, ɔ
kya nu ilon de gɛkyaa i dɛ i
yelɛ mɔ-sɛ gɛten dɔ.
26 Nfono mɔ, ɔ terɛ mɔ-sɛ
adega mɔ dɔ ɔko ne ɔ taasɛ
mɔ ilaa ibono i ba nno mɔ.
27 Ɔ taasɛ mɔ gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Fo-tedɛ
ne n ba ne fo-sɛ gi yɛgɛ mɛ
keda naadɛ ɔbono ɔ wɔra
nfɔ mɔ mɔɔ yɛɛ mɔ-bi gi kii
ba baa tu mɔ gimu nkpa de
alanfiya.’
28 “O nu gɛnen mɔ, ɔ sɔɔ
ginyadon ne o kine yɛɛ ɔ
maŋ baa loo gɛten dɔ. Mɔ-sɛ
gi nu yɛɛ mɔ-bi belɛnsɛ mɔ
gi sɔɔ ginyadon mɔ, ɔ lii kpe
mɔ asɛ, ɔ kya buɛɛlɛ mɔ.
29 Nfono mɔ, mɔ-bi mɔ gi
lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, ‘Me-sɛ,
fo gbaa-gbaa kerɛ, nsi ndɛ dɔ
pɛwu mɔ, n yelɛ n kya son
fo. Meŋ wɔra gisomaanu sa
fo gɛkaako kerɛ. Mi-i me mɔ,
fo mɛŋ sa me ba-a gɛtiidɛbi
yɛɛ n' mɔɔ de me-rɛ me-
kyɛmenɛana a' kyu gyi ɔkon.
30 Foŋ wu fo-bi ɔbono ɔ
kpaa nyida fo-aterenbi akyii
so giyan mɔ gi kpaa kii ba
mɔ, fo bii yɛgɛ mɛ keda
naadɛ ɔbono ɔ wɔra nfɔ mɔ
mɔɔ sa mɔ mɔ?’
31 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɔ-
sɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
‘Me-bi, fo bo me asɛ gɛrɛ owi
kamaasɛ dɔ. Ilaa ibono n bo
mɔ pɛwu i gyɛ daa fo-lɛɛ.
32 Fo-tedɛ baarɛ, mɔ, i kaa-
borɛ a' kyaa sa mɔ de a' yɛgɛ
i' wɔra aye ɔkon. I kya nyiile
yɛɛ ɔ dɛ fɛɛ ɔbono o wu' ne o
kii kyingi. Ɔ wɔra fɛɛ ɔbono
o fuɛ ne a kii wu mɔ mɔ.’ ”

16

Dega Ɔbono O Nyi Gisɛɛ Mɔ Gikpalɛ

1 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Owi ɔko
dɔ mɔ aterenbi wura ɔko gi
kyena. Ɔ bo dega ɔbono ɔ
kya kerɛ mɔ-ilaa so ɔ kya sa
mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ i ba
yɛɛ aterenbi wura mɔ gi nu
yɛɛ mɔ-dega mɔ kya gyi mɔ-
aterenbi mɔ gyɛrɛbi.
2 O nu gɛnen mɔ, ɔ terɛ
mɔ-dega mɔ ba mɔ asɛ ne ɔ
tɔgɛ mɔ yɛɛ, ‘N kya nu yɛɛ
fo kya gyi me gyɛrɛbi. Imɔso
meŋ baa mi-i laarɛ fo yɛɛ fo'
kerɛ me-ilaa so sa me. Baa
buu-buu ilaa ibono fo kya
kerɛ imɔ so mɔ gɛgyɔnɔ sa
me de fo' nyɛ ɔkpa.’
3 “Mɔ-dega mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ,
‘Me-ɔbelɛnsɛ kya gya me ɔ
kya lii gɛsun gɛdɛ dɔ ne. Nnɛ
ne nan wɔra? Me ne, meŋ
bo lon de n' taalɛ wɔra gɛsun
bolonsɛ, ne i laa wɔra me
ipeeli yɛɛ n' lii kpaa kolɛ pɛi
de n' lɔɔ nyɛ gyi.
4 Nbuo! Nɛ bii ilaa ibono
nan wɔra mɔ. Nan wɔra
ilaa ibono i laa yɛgɛ n' nyɛ
akyɛmenɛ de owi ɔbono me-
wura mɔ gi lɛɛ me-ɔkpa mɔ,
mɛ' nyɛ sɔɔ me kyena mɔmɔ
asɛ mɔmɔ-nten-ana dɔ.’
5 “Dega mɔ gi sa gɛwɔnsa
gɛnen ta mɔ, ɔ terɛ asa
abono mɛ dɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ
mɔ akɔ mɔ pɛwu ɔko-ɔko. Ɔ
taasɛ ɔgyangbarasɛ mɔ yɛɛ,
‘Nnɛ ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ
gikɔ?’
6 Ɔbono gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
‘Nfɔ nlɔ gɛwɛ.’ Dega mɔ gi
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Sɔɔ ɔwolɛ de
fo' ŋmarasɛ gɛwɛfan yela,
imɔ ne n gyɛ fo-gikɔ gibono
fɛ laa kɔ mɔ.’
7 O kii taasɛ ɔnyɔsɛ mɔ
yɛɛ, ‘Ne fo-o fo mɔ de-e? Nnɛ
ne fo dɛ me-ɔbelɛnsɛ gikɔ?’
Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Awayu iko-
toku gɛwɛ.’ Dega mɔ gi kii
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Sɔɔ ɔwolɛ de
fo' ŋmarasɛ akpanyaa ikue-
inan. Fo-gikɔ gibono fo laa
ka mɔ ne.’
8 “Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu
gɛnen mɔ, ɔ yen mɔ-dega
ɔbono ɔŋ bo gɛsintin faa
yɛɛ ɔ bii sa gɛwɔnsa kyu
lii ɔkɛ so. Me Yesu, n kya
tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ asa
abono gɛsinkpan gɛrɛ-lɛɛ
gɛkyena ne n tiri mɔmɔ mɔ
mɛ kya bii sa gɛwɔnsa kyu
lii ɔkɛ so. Fɛye abono fɛ nyɛ
Wurubuaarɛ fatela mɔ berɛ,
fɛŋ kya bii sa gɛwɔnsa kyu lii
Wurubuaarɛ ilaa so gɛnen.
9 Asa mɛ dɛ aterenbi ma-a
kudi abara. N' tɔgɛ sa fɛye
yɛɛ fɛye berɛ fɛ' kyu fɛye-
aterenbi kyu lɛɛ akyɛmenɛ;
de owi ɔbono iŋ baa i gyɛ
aterenbi ilaa mɔ fɛ' nyɛ
akyɛmenɛ mɛ' da fɛye gya-
gya Wurubuaarɛ gɛten dɔ de
fɛ' kyena.
10 “Ɔbono ɔ kya gyi
gɛsintin ilaa buru-buru dɔ
mɔ mɔ kee ne nan gyi
gɛsintin ilaa belɛ-belɛ dɔ.
Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya gyi
gɛsintin ilaa buru-buru dɔ
mɔ, ɔ maŋ taalɛ gyi gɛsintin
ilaa belɛ-belɛ dɔ kee.
11 To! Nengyene
gɛsinkpan so-lɛɛ awuratɔ
ne fɛŋ kya gyi gɛsintin kyu
kerɛ amɔ so faa, fɛ nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ laa kyule kyu

awuratɔ gbaa-gbaa mɔ wɔra fɛye-abaa dɔ?
12 Ne fɛɛ gɛsinkpan so ilaa
ibono i maŋ wɔra fɛye-lɛɛ
kpaa lii mɔ ne fɛŋ kya gyi
gɛsintin kyu kerɛ imɔ so mɔ,
fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa
kyule kyu ilaa ibono i laa
wɔra fɛye-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ kyu sa fɛye?
13 Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no
ɔ laa taalɛ son awura anyɔ.
Ɔ laa laarɛ ɔko ilaa de ɔ' kyo
ɔko, abɛɛ ɔ laa buu ɔko, ne
ɔ maŋ kyu ɔbanban mɔ kyu
terɛ sɛi. Fɛ maŋ taalɛ son
Wurubuaarɛ de fo' kii son
aterenbi.”

Wurubuaarɛ-Lɛɛ Gɛlaarɛ Kpɛi ne Anyamesɛ-Lɛɛ Gɛlaarɛ Kee Kpɛi

14 Yesu gi tɔgɛ ilaa idɛ
pɛwu mɔ, Farasii awura
gikpen mɔ dɔ asa mɛ nu mɔ
asɛ. Mɔmɔ berɛ, mɛ kya
laarɛ aterenbi ilaa. Imɔso
mɛ kyu mɔ ŋmasɛ daa.
15 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Fɛye berɛ fɛ kya laarɛ
fɛ' gyi ginsi asa ansi so. Wu-
rubuaarɛ nyi fɛye-asen dɔ.
Ilaa ibono i gyɛ ilaa gbaa' sa
anyamesɛ mɔ i gyɛ daa ilaa
kyosɛ sa Wurubuaarɛ.
16 “Pɛi ne Gyɔn ɔbono
ɔ gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ gi ba gɛsinkpan
so mɔ, asa mɛ kya kasɛ
daa Wurubuaarɛ nbara
de mɔ-ikalan atɔgɛbo ilaa
ŋmarasɛsɛ mɔ de mɛ' nyɛ
bii gɛnɔɔbono mɛ laa kyena
sa Wurubuaarɛ mɔ. San kyu
lii Gyɔn owi mɔ, asa mɛ yii
gɛsɛ mɛ kya nu Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ kyu lii mɔ-
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so. Imɔso ɔkamaasɛ kya
nyise ɔ kya loo ɔlon so de
ɔ' nyɛ gɛnen awuragyibo
akyenabi mɔ.
17 Iŋ gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ
nbara mɔ giŋ bo no daa.
Fɛ' nu yɛɛ gɛnɔɔbono soso
de gɛsɛ ilaa pɛwu i laa
ŋaa mɔ i maŋ wɔra ɔsen
fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
laa lɛɛ mɔ-nbara mɔ gigyɛbi
kolon fuɛ mɔ.
18 Fo ɔbono fo kine fo-
ka kpaa kyu ɔkyii pobɔrɔ
mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ adenabi nbara. Ɔ
kya kyu imɔ fɛɛ ɔko mɔ-
ka ne fo laarɛ gɛnen. Ne
ɔnyen ɔbono ɔ dena fo-ka
dedaa mɔ, mɔ, kee gi tɔrɔ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ aden-
abi nbara fɛɛ ɔko mɔ-ka ne
ɔ laarɛ gɛnen.”

Lasarosɛ Mɔ-rɛ Aterenbi Wura Mɔ Ilaa

19 Yesu gi kii tɔgɛ yɛɛ,
“Aterenbi wura ɔko gi
kyena. Ɔ kya bun daa akuru
dɛnsɛ de akuru bɔɔgyalonsɛ
ne ɔ kpɛ ɔ kya gyi ɔkon adaa-
adaa.
20 Ɔnyen ɔko kee gi kyena.
Ɔ gyɛ daa yenbo. Mɔ-nyoro
gi tigi ilɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Lasarosɛ. Asa mɛ kya kyena
kyu mɔ kpaa yela aterenbi
wura mɔ-gɛbunono asɛ.
21 Lasarosɛ kya laarɛ yɛɛ
aterenbi wura mɔ gi gyi
ta mɔ, ɔ' nyɛ ɔ kya tɔɔsɛ
mɔ-lɛpɛ gikɔɔdɔ ɔ kya gyi.
Aterenbi wura mɔ mɛŋ kya
sa mɔ ɔkpa. Ɔ tɛ gɛbunono
asɛ gɛnen mɔ, igyoono i kya

baa ninde mɔ-ilɔ mɔ kii siile
mɔ bɔla.
22 “Gɛkɛ gɛdɛ mɔ yenbo
mɔ gi wu' ne mɛ pule mɔ, ne
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ baa
kyu mɔ kpaa yela aye-naana
Aberaham gɛkɛlɛbi dɔ Wu-
rubuaarɛ dɔ. Aterenbi wura
mɔ kee gi baa wu' ne mɛ
pule mɔ.
23 O kpe ɔgya dɔ nfono asa
nyɛnyɛn mɛ kya nyɛ giso-
biidɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara
mɔ, i kya ka mɔ-ansi. Ɔ bo
nno mɔ, ɔ baa diirɛ mɔ-ansi
mɔ, o wu Aberaham koo-koo
Wurubuaarɛ dɔ. Lasarosɛ tɛ
mɔ-gɛkɛlɛbi dɔ.
24 “O wu mɔmɔ gɛnen mɔ,
o kpen ken-ken tɔgɛ sa Aber-
aham yɛɛ, ‘Me-sɛ Aberaham,
su me gitolon; sun Lasarosɛ
de o' kyu mɔ-gibaabi kpaa
nyɔɔ nkyu dɔ de ɔ' taa kyu
baa yuule me-ɔnandii sa me.
I kya nyiile yɛɛ n kya yiyɛɛ
ɔgya baarɛ dɔ gɛrɛ.’
25 “Nfono mɔ, Aberaham
gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, ‘Me-
bi, nyingi yɛɛ owi ɔbono fo
kyena gɛsinkpan so mɔ, fo
nyɛ ilaa dɛnsɛ, ne Lasarosɛ,
mɔ, gi nyɛ ilaa nyɛnyɛn. Idɛ
kon berɛ, Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ Lasarosɛ nyoro gi tɔrɔ
mɔ, ne fo, mɔ, fo kya yiyɛɛ.
26 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara
kee mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
ɔbɔ belɛ gi dɛ aye-rɛ fɛye
nsana. Ɔbono ɔ kya laarɛ
ɔ' lii aye asɛ kpe fɛye asɛ
nno mɔ, maŋ taalɛ. Ne ɔko
mɔ kee maŋ taalɛ lii fɛye asɛ
nno ba aye asɛ gɛrɛnaa.’
27 “Aberaham gi tɔgɛ sa
mɔ gɛnen mɔ, ɔ kolɛ Aber-
aham yɛɛ, ‘Me-sɛ, n dɛ fo
giserɛ, gɛnen berɛ mɔ, sun
Lasarosɛ de o' kpe me-sɛ
gɛten dɔ gɛsinkpan so sa me.
28 N bo atedɛ anun. O' kpe
de ɔ' kpaa ka mɔmɔ sa me.
I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔmɔ
kee mɛ laa baa loo gɛnen
ɔlaawusɛ baarɛ dɔ.’
29 “Ɔ kolɛ Aberaham gɛnen
mɔ, Aberaham gi tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, ‘Fo-tedɛana mɔ mɛ
ti mɛ bo ɔkpa de mɛ' nu
Wurubuaarɛ agyɛbi abono
Mosisi mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ. Imɔso mɛ'
nu imɔ ibono.’
30 “Nfono mɔ, ɔbono
nkana ɔ gyɛ aterenbi wura
mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Kuaa,
me-sɛ Aberaham, mɛ maŋ
taa nu imɔ ibono. Nengyene
fɛɛ fo yɛgɛ ɔko gi lii ibuni dɔ
fɛye asɛ kii kpe gɛsinkpan so
kpaa tɔngɛ sa mɔmɔ mɔ, mɛ
laa nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de
mɛ' kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ.’
31 Ne Aberaham yɛɛ,
‘Nengyene mɛ maŋ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi abono
Mosisi mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ, gɛnen kee
ne ba-a ɔko gi kii lii ibuni dɔ
kpe mɔmɔ asɛ mɔ, mɛ maŋ
taa nu kaasɛ ɔbono asɛ.’ ”

17

Aŋ Sa A' Yɛgɛ Aye-Nanboana Mɛ' Fuɛ Wurubuaarɛ Ɔkpa

1 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “I wɔra nnɛ
mɔ, ilaa ibonoana i laa yɛgɛ

asa mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ i laa ba. Imɔ mɔ, ɔbono
ɔ laa yɛgɛ i ba gɛnen mɔ,
kaasɛ mɔ laako!
2 Nengyene fɛɛ mɛ kyu
gibui belɛ ŋminde kyaga de
mɔ-gibɔ ne mɛ too mɔ wɔra
apoo dɔ mɔ, i bɔ sa mɔ
nyɛ ibono ɔ laa yɛgɛ apiipii
abono mɛ sɔɔ me gyi mɔ dɔ
ɔko gisɔɔgyi gi' koso me so
mɔ.
3 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-nyoro
so dɔɔdan! Nengyene fɛɛ fo-
nanbo ɔko gi wɔra fo ilaa
nyɛnyɛn mɔ, tɔgɛ mɔ. Fo
tɔgɛ mɔ ne o nu mɔ-nyoro
gɛsɛ yɛɛ ɔ wɔra, iŋ boran
mɔ, kyu kyɛɛ mɔ.
4 Nengyene fɛɛ ɔ wɔra fo
ilaa nyɛnyɛn gikpadɔ sono
gɛkɛ kolon dɔ ne imɔ ika-
maasɛ dɔ ɔ kya ba fo asɛ baa
tɔgɛ sa fo yɛɛ o nu mɔ-nyoro
gɛsɛ mɔ, kpɛ fo dɛ fo kya
kyɛɛ mɔ gɛnen kee."

Gɛdegabi Dɛnsɛ Gikpalɛ

5 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɔ-isɔɔ mɔ mɛ kolɛ mɔ yɛɛ,
"Aye-Wura, kpaa aye de a'
nyɛ kii sɔɔ fo gyi too."
6 Mɛ kolɛ gɛnen mɔ, Wura
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nengyene fɛye-gisɔɔgyi mɔ
gi dabɔlɛ gi kerɛ pi-i fɛɛ
Maasadɛ giponfɛ gibi gbaa
mɔ, fɛ laa taalɛ tɔgɛ sa gɛnen
oyii belɛ-belɛ ɔbono ɔ yelɛ
faa yɛɛ, 'Kyigi koso gɛrɛ de
fo' kyu fo-nyoro kpaa too
wɔra apoo dɔ.' Gɛsintin mɔ,
oyii mɔ laa nu fɛye asɛ de o'
kyigi.
7 "A' kyu imɔ yɛɛ ɔbelɛnsɛ
gbaa' ɔko bo gɛdegabi gɛ tɛ
mɔ asɛ, ne o sun gɛmɔ yɛɛ
gɛ' kpaa dɔɔ mɔ-ndɔɔ abɛɛ
gɛ' kerɛ mɔ-nbuɛ so. Ne fɛɛ
gɛ lii aponfɛ dɔ ba mɔ, nnɛ
ne ɔ laa tɔgɛ sa gɛmɔ? Imɔso
ɔ laa tɔgɛ sa gɛmɔ yɛɛ, 'Ba de
n' kyu agyudɔ baa yii fo?'
8 Kuaa. Ɔ laa tɔgɛ sa
gɛmɔ daa yɛɛ, 'Ba kyon
kpaa gyere, de fo' baa laarɛ
agyudɔ ako sa me de n' gyi.
Nɛ gyi ta mɔ, de fo' kpaa gyi
kon.'
9 "Fɛɛ fɛye dɔ ɔko bo dega
ɔ tɛ fo asɛ ne fo sa mɔ gɛsun
ne ɔ wɔra mɔ, iŋ tiri yɛɛ fo'
yen mɔ.
10 Wurubuaarɛ kee gi sa
fɛye nsun wɔrasɛ. Fɛ wɔra
nmɔ ta mɔ, fɛ' tɔgɛ daa
yɛɛ, 'A gyɛ daa Wurubuaarɛ
adega. Nsun nbono gi gyɛ
aye-nwɔrasɛ mɔ ne a wɔra.
Iŋ tiri yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ'
yen aye.' "

Yesu Gi Kyɛ Ikononbu Gudu

11 Yesu naa ɔ kya kpe
Gyɛrusalem mɔ, o kyu de
Samariya de Galeli nsinkpan
mɔ nsana.
12 Ɔ naa ɔ kya kpe gɛnen
mɔ, ibono ɔ kya laarɛ de
o' loo ɔsowolɛ ɔko so mɔ,
mɔ-rɛ ikononbu gudu iko mɛ
gyan'. Ikononbu mɔ mɛ laa
gyangara Yesu gɛnen mɔ, mɛ
sii yelɛ fɛɛ koo-koo faa,
13 ne mɛ kpen tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ Yesu, a dɛ fo
giserɛ, su aye so."
14 Yesu gi nu gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ'
kyu fɛye-nyoro kpaa nyiile
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
de mɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
gyan' de mɛ' bii yɛɛ fɛye-gilɔ

mɔ gi ta sa fɛye.” Akononbu
mɔ mɛ naa mɛ kya kpe Wu-
rubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ
asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi
tɔgɛ mɔmɔ mɔ, mɛ baa kerɛ
mɔ, mɔmɔ-gilɔ mɔ gi ta.
15 Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko
berɛ, ibono o wu yɛɛ mɔ-gilɔ
mɔ gi ta mɔ, o kii kpe Yesu
asɛ. Ɔ kya kpe gɛnen mɔ,
ɔ kya kpen ɔ kya faala Wu-
rubuaarɛ kyu lii ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi
wɔra sa mɔ mɔ so.
16 Ɔ kpaa fo Yesu asɛ mɔ,
ɔ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ
ɔ kya faala mɔ. Gɛnen
okononbu baarɛ gyɛ daa
Samariyanyen.
17 O kii ba ɔ kya faala Yesu
gɛnen mɔ, Yesu gi taasɛ yɛɛ,
“I mɛŋ gyɛ asa gudu ne nɛ
kyɛ mɔ? Ne sango abono mɛ
san mɔ mɛ bo fonɛ?
18 Imɔso mɔmɔ dɔ ba-a
ɔkolon mɛŋ taalɛ kii ba de
ɔ' baa kyu afaala kyu sa Wu-
rubuaarɛ, gɛnen mɔ, ɔbono
ɔ gyɛ isafo mɔ wolɛ?”
19 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
ɔnyen ɔbono o kii baa ɔ kya
faala mɔ mɔ yɛɛ, “Koso naa.
Gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa me
mɔ ne n mɔlɛgɛ fo faa.”

Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Laa Ba Mɔ

20 Farasii awura ako mɛ
taasɛ Yesu yɛɛ, “Owi ɔmɔ
dɔ ne asa mɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
gɛkyena?” Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi a
laa ba mɔ, fɛ maŋ wu ilaa
ibono i laa lɛɛ imɔ nyiile
tentegelen.
21 Ɔko maŋ tɔgɛ sa mɔ-
nanbo yɛɛ, ‘Kerɛ, Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
gɛkyena mɔ ne.’ I kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ a ti a bo fɛye
asɛ.”
22 Nfono mɔ ɔ tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Gɛkaako fɛ
laa laarɛ yɛɛ me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' kii
kyena fɛye asɛ fɛɛ gɛkɛ
kolon gbaa mɔ, fɛ maŋ nyɛ.
23 I laa baa nyɛ abono mɛ
laa tɔgɛ fɛye yɛɛ, ‘Kerɛ, mɔ
ne faanaa’ abɛɛ ‘Kerɛ, mɔ ne
gɛrɛ!’ I ba gɛnen mɔ, fɛŋ sa
fɛ' ka mɔmɔ-gɛnɔ.
24 I kya nyiile yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan kii ba gɛsinkpan
so mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ
gɛnɔɔbono nyangbon kya
wiisɛɛ pila-a baa kyon ne i
kya wu gɛsinkpan so mɔ.
25 Pɛi de n' lɔɔ lii
gɛsinkpan so kpe Wu-
rubuaarɛ dɔ mɔ, i tiri yɛɛ
n' wu ɔlaawusɛ de ndɛ nkɛ
ndɛ dɔ asa mɛ' kine me.
26 “Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, gikiiba
gɛsinkpan so mɔ i kya fuude
mɔ, i laa wɔra daa fɛɛ Nowa
berɛ dɔ-lɛɛ mɔ kee.
27 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ pɛi
de nkyu gi lɔɔ gyi asa
Nowa berɛ mɔ, asa mɛ kpɛ
san mɛ dɛ mɔmɔ-gɛkyena
dɔ laawɔra mɛ kya wɔra,
fɛɛ gigyi, ginun, de gɛdena
gɛnen-n kaaborɛ gɛkaabono
Nowa gi dii loo gikolii mɔ
dɔ. Ɔ loo gikolii mɔ dɔ gɛnen

mɔ, nkyu gi baa gyi asa mɔ
pɛwu.
28 Me-gikiiba mɔ gi laa
wɔra fɛɛ Lɔtɛ owi mɔ kee.
Lɔtɛ owi mɔ dɔ mɔ asa
mɛ kya gyi mɛ kya nun.
Mɔmɔ ako mɛ dɛ gɛbuɛɛdɛ
dɔ. Abanban, mɔ, mɛ kya
dɔɔ, ne ako, mɔ, mɛ kya pɔrɔ
ibu.
29 Gɛkɛ gɛbono Lɔtɛ giyaa
gi lii Sodom mɔ, ɔgya de
fɛrɛwuta i lii Wurubuaarɛ
dɔ baa ŋmadɛ ɔsowolɛ mɔ
ne i dɛɛ asa mɔ pɛwu mɔɔ.
30 Gɛnɔɔbono nɛ kaala faa
pɛwu mɔ, gɛnen ne i laa
wɔra asa gɛkɛ gɛbono me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan lɛɛ me-nyoro gɛwi
nyiile mɔ.
31 "Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ,
fo ɔbono fo bo nŋmaŋman
mɔ, selɛ. Gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ
fo-ilaa i bo obu dɔ, fo laa
kpaa puru. Gɛnen kee ne fo
ɔbono fo bo ndɔɔ dɔ gɛnen
owi ɔbono mɔ, gɛŋ tɔgɛ yɛɛ
fo laa kii gɛwi kpaa puru ilaa
iko.
32 Fɛ' nyingi ilaa ibono i
wɔra Lɔtɛ mɔ-ka mɔ!
33 Ɔbono ɔ laa kɔrɔsɛ
mɔ-nkpa yela mɔ-gibaa
so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛ laa lii mɔ-gibaa,
ne ɔbono, mɔ, kyu lii me
so ne mɔ-nkpa gi lii mɔ-
gibaa mɔ, kaasɛ mɔ laa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
34 "N kya buu mi-i sa fɛye
yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono nan
lɛɛ me-nyoro gɛwi nyiile asa
mɔ, i laa nyɛ fɛɛ asa anyɔ
mɛ dɛ npa kolon so mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa baa puru ɔko
de ɔ' taa ɔko yɛgɛ.
35 Akyii anyɔ mɛ yelɛ
dabɔlɛ mɛ kya kɔrɔ fɛɛ
awayu mɔ, Wurubuaarɛ laa
puru ɔko de ɔ' taa ɔnyɔsɛ mɔ
yɛgɛ. [
36 Anyen anyɔ mɛ bo ndɔɔ
dɔ dabɔlɛ mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyɔlɛ ɔko lɛɛ de ɔ' taa ɔko
yɛgɛ.]"
37 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ,
fonɛ dɔ ne ilaa idɛ pɛwu i
laa ba gɛnen?" Ne Yesu gi
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nfono gɛbuɛ
wusɛ gɛ dɛ mɔ, nno ne ipatɛɛ
mɛ kya da gikilen."

18

Tɔɔraa Wurubuaarɛ De Gɛdalaa; Ɔ Laa Nu Fo Asɛ

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu gi da
gikpalɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ
kyu nyiile mɔmɔ yɛɛ i kaa-
borɛ mɛ' dalaa owi kamaasɛ
dɔ. Mɛ mɛŋ sa mɛ' yɛgɛ i'
yɔɔ mɔmɔ-nyoro de mɛ' taa
yɛgɛ.
2 Yesu gi da gimɔ yɛɛ, "Owi
ɔko dɔ mɔ nbɛlɛ gyibo ɔko
gi kyena ɔsowolɛ ɔko so.
Gɛnen ɔnyen baarɛ mɛŋ kya
kyu Wurubuaarɛ kyu terɛ
sɛi, i' baa yɛgɛ nyamesɛ.
3 Owi ɔbono dɔ mɔ ɔkyii
okulaabo ɔko mɔ kee bo
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so.
Okulaabo baarɛ kpɛ ɔ kya
dii ɔ kya kpelegɛ nbɛlɛ gyibo
mɔ so ɔ kya kolɛ mɔ yɛɛ,
'Ɔbelɛnsɛ, n dɛ fo giserɛ, ɔko
kya gɛnda me. Imɔso gyi
me-rɛ mɔ nbɛlɛ de n' nyɛ
me-nyoro.'
4 Okulaabo mɔ gi tɔɔraa
nbɛlɛ gyibo mɔ gɛnen-n
kɛɛla. Nbɛlɛ gyibo baarɛ gi

kine lɛɛ ɔkpa. Okulaabo mɔ, mɔ, mɛŋ taa mɔ-gitɔɔraa yɛgɛ. Imɔso nbɛlɛ gyibo mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, ‘I bo no yɛɛ meŋ kya kyu Wurubuaarɛ terɛ sɛi i' baa yɛgɛ nyamesɛ.

5 Gɛnɔɔbono ɔkyii baarɛ kya tɔɔraa me faa berɛ, nan kerɛ de n' kɛbi mɔ-nbɛlɛ ndɛ lɛɛ lii me-ayaa dɔ de n' kyu mɔ-amɔlɛgɛ abono a gyɛ mɔ-lɛɛ mɔ sa mɔ. Meŋ wɔra gɛnen mɔ, ɔ laa tɔɔraa me don idɛ.’ ”

6 Aye-Wura Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ nu ilaa ibono nbɛlɛ gyibo ɔbono ɔŋ bo gɛsintin mɔ gbaa gi tɔgɛ sa mɔ-nyoro mɔ?

7-8 To, ne Wurubuaarɛ, Gɛsintin Wura mɔ, mɔ de-e? Ɔ maŋ gyi gɛsintin sa fɛye abono ɔ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne fɛ kya tɔɔraa mɔ gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ de ɔ' mɔlɛgɛ fɛye? N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ, Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ de i' kɛɛla ne ɔ laa wolaa mɔlɛgɛ fɛye. Imɔ-rɛ imɔ ibono Wurubuaarɛ kya gyi gɛsintin sa fɛye faa mɔ, imɔso me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, n' baa kii ba gɛsinkpan so mɔ, nan baa wu yɛɛ anyamesɛ mɛ kya ka gyan' Wurubuaarɛ so berɛ ne?”

Farasiinyen De Lɛnpoo Sɔɔbo Gikpalɛ

9 Yesu gi kii da gikpalɛ giko sa asa abono mɛ kya sɔɔ mɔmɔ-nyoro gyi yɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura ne mɛŋ kya kyu mɔmɔ-nanboana anyamesɛ terɛ sɛi mɔ,

10 yɛɛ, “Anyen anyɔ ako mɛ kpe Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so de mɛ' kpaa dalaa. Gɛnen anyen anyɔ adɛ dɔ mɔ, ɔko gyɛ Farasii awura gikpen mɔ dɔ isa ne ɔko, mɔ, gyɛ lɛnpoo sɔɔbo.

11 “Mɛ loo ɔdalaaten mɔ gɛnen mɔ, Farasiinyen mɔ gi koso dalaa mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ, n kya faala fo yɛɛ meŋ dɛ fɛɛ asa sɛnsɛ. Asa sɛnsɛ berɛ mɛ kya kudi asa gyi, mɛŋ kya gyi gɛsintin, ne mɛ kya laarɛ asa mɔmɔ-kaana. Meŋ kii n dɛ fɛɛ lɛnpoo sɔɔbo baarɛ.

12 Fo-ɔson mɔ so mɔ, nkɛ sono kamaasɛ dɔ mɔ, n kya kyu nkɛ nnyɔ kyu ŋminde gɛnɔ. Ne me-aterenbi abono n kya nyɛ bosɛ mumuli dɔ mɔ, n kya yɛ amɔ dɔ gikpadɔ gudu de n' kyu giko kyu sa fo Wurubuaarɛ.’

13 “Lɛnpoo ɔsɔɔbo mɔ, mɔ, gi yelɛ koo-koo. O nyi yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo so mɔ, ɔ selɛ Wurubuaarɛ ansi ipeeli, imɔso o kyu mɔ-gimu kyu too gɛsɛ, ne ɔ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ, su me so. N gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo.’ ”

14 Yesu gi da gikpalɛ mɔ ta mɔ, ɔ lɛɛ gɛsɛ yɛɛ, “N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ mɔmɔ asa anyɔ adɛ dɔ mɔ, lɛnpoo ɔsɔɔbo baarɛ ne n wɔra nyamesɛ dɛnsɛ Wurubuaarɛ ansi so; i mɛŋ gyɛ Farasiinyen mɔ. I kya nyi-ile yɛɛ fo nyamesɛ ɔbono fo kya diirɛ fo-nyoro mɔ, Wurubuaarɛ laa bara fo gɛsɛ.

Ne fo ɔbono fo kya bara fo-nyoro gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa diirɛ fo.”

Yesu Mɔ-rɛ Nbii Buru-buru

15 Owi ɔko dɔ mɔ, asa ako mɛ dɛ nbii buru-buru kee ma-a bara Yesu yɛɛ o' kyu mɔ-abaa gyan' mɔmɔ so de ɔ' dalaa sa mɔmɔ. Yesu akasɛbo mɔ, mɔ, mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ kya gya mɔmɔ yɛɛ mɛ' kiiri nbii mɔ.

16 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ terɛ nbii mɔ ba mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ nbii mɔ mɛ' ba me asɛ; fɛŋ' baa tii mɔmɔ-ɔkpa. Abono mɛ dɛ fɛɛ gɛnen nbii ndɛana ɔnan mɔ ne n kya nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.

17 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fo nyamesɛ ka-maasɛ ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro wɔra fɛɛ gɛbii pii de fo' kyule kyena Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ, fo maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ kpa-a.”

Anɛ Ne Nan Nyɛ Kyena Wurubuaarɛ Asɛ?

18 Owi ɔko dɔ mɔ, Gyuda awura ɔbelɛnsɛ gbaa' ɔko gi baa taasɛ Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ dɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra de n' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa?”

19 Yesu gi kisee taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya terɛ me yɛɛ ɔbelɛnsɛ dɛnsɛ faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ wolɛ ne n gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ?

20 Iŋ gyɛ fo nyi Wu-rubuaarɛ nbara mɔ? Nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ, ‘Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara laarɛ ɔko. Gɛŋ' mɔɔ isa. Gɛŋ' yuuri. Gɛŋ' ten ɔko gɛnɔ nbɛlɛ dɔ. Buu fo-sɛ de fo-nyi.’ ”

21 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, kpɛ kyu lii me-nbii dɔ mɔ, n kya gyi nbara ndɛ pɛwu so.”

22 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “I kya san fo ilaa kolon. Kpaa fɛ fo-ilaa ibono fo bo mɔ pɛwu de fo' kyu aterenbi mɔ yɛ sa ayenbo. Fo wɔra gɛnen mɔ, fo laa nyɛ ntɛɛla Wurubuaarɛ dɔ de fo' san naa baa buu me wɔra me-ɔkasɛbo.”

23 Ɔnyen mɔ gi nu gɛnen mɔ, i yɔɔ mɔ-nyoro. I kya nyiile yɛɛ ɔ tansi ɔ bo atɔ gikyɔ. Ɔ kerɛ mɔ, ɔ maŋ taalɛ wɔra gɛnen.

24 Yesu gi kerɛ ɔnyen mɔ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “I tansi i bo lon sa aterenbi awura de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.

25 Gɛsintin, pɛi de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ, i laa wɔra ɔlon sa mɔmɔ don gɛnɔɔbono gɛkpatitii gɛ laa loo ɔbaatɔ ɔbɔ dɔ lii mɔ.”

26 Asa mɛ nu imɔ idɛ mɔ, mɛ taasɛ yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, anɛ kaasɛ ne nan nyɛ amɔlɛgɛ de ɔ' nyɛ kyena Wu-rubuaarɛ asɛ ne?”

27 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ilaa ibono i don nyamesɛ giwɔra mɔ, iŋ fo Wurubuaarɛ berɛ giwɔra.”

28 Nfono mɔ Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, aye berɛ,

a taa ilaa ibono a bo mɔ
pɛwu yɛgɛ ne a ba a naa a
buu fo faa, nnɛ ne?”
29 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
fɛye faa, nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ taa mɔ-gɛten yɛgɛ,
abɛɛ mɔ-sɛ, abɛɛ mɔ-nyi,
abɛɛ mɔ-daana, abɛɛ mɔ-
tedɛana, abɛɛ mɔ-biana abɛɛ
mɔ-ka yɛgɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
so mɔ,
30 kaasɛ laa nyɛ imɔ ɔnan
gikpadɔ gifonɛɛ gifonɛɛ
aberɛ abono ɔ tɛ de ansi
faa. Ne gɛkyena gɛbono gɛ
laa kii ba mɔ dɔ mɔ, ɔ laa
nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa.”

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Yɛɛ Ɔ Laa Wu' De O' Kyingi Lii Ibuni Dɔ

31 Yesu gi kyu mɔ-akasɛbo
gudu anyɔ mɔ lii nkan ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ'
nu. A kya kpe Gyɛrusalem
faa, ilaa ibono Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela kyu lii me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ so mɔ, i laa ba gɛsintin
kon.
32 Gyuda awura mɛ laa
kyu me wɔra asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
abaa dɔ. Gɛnen asa abono
mɛ laa gyaabii me ikpa kpɛi-
kpɛi so. Mɛ laa saalɛ me, de
mɛ' too akyɔlɛ bun me.
33 Mɛ laa taa me awulibi,
de mɛ' mɔɔ me. Nɛ wu' mɔ,
imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, nan kyingi
lii ibuni dɔ.”
34 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
mɛŋ nu ilaa ibono ɔ tɔgɛ mɔ
iko-rɛ iko gɛsɛ. Imɔ gɛsɛ
ginu i ŋara mɔmɔ, ne mɛ
mɛŋ taalɛ bii ilaa ibono ɔ
darɛ mɔ.

Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo Gyɛriko Ɔsowolɛ So

35 Yesu kya sindi Gyɛriko
ɔsowolɛ mɔ, gyaatanbo ɔko
tɛ ɔkpa nkan ɔ kya kolɛ ilaa.
36 O nu sakpii mɔ kya kyon
mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, “Menɛ ne n
ba daa?”
37 Asa mɔ dɔ ako mɛ
lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ ne n ba ɔ
kya kyon.”
38 Nfono mɔ gyaatanbo mɔ
gi kpen ken-ken yɛɛ, “Yesu!
Wura Deefidi ɔnaanabi, su
me so!”
39 Asa abono mɛ gyang-
bara Yesu ansi dɔ mɔ mɛ gya
ɔnyen mɔ yɛɛ o' bun mɔ-
gɛnɔ so. Mɛ gya mɔ gɛnen
mɔ, idɛ kon gbaa ne ɔ lɔrɔ
ɔ kya kpen ken-ken daa yɛɛ,
“Wura Deefidi ɔnaanabi, su
me so!”
40 Yesu gi nu gɛnen mɔ, o
sii yelɛ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu
gyaatanbo mɔ ba. Mɛ kyu
mɔ ba mɔ, Yesu gi taasɛ mɔ
yɛɛ,
41 “Menɛ ne fo kya laarɛ n'
wɔra sa fo?” Ɔnyen mɔ gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Me-wura, n kya
laarɛ me-ansi a' bugi.”
42 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔ yɛɛ, “Fo-ansi a' bugi!
Gisɔɔgyi gibono fo bo sa me
mɔ ne nan kyɛ fo faa.”
43 Ayaa abono so mɔ,
ɔnyen mɔ ansi a bugi, ɔ
kya wu ilaa kamaasɛ, ne ɔ
san naa buu Yesu ɔ kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ginyen. Sakpii
mɔ gi wu ilaa ibono i ba
mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ yen
Wurubuaarɛ.

19

Sakiyɔsɛ Gi Nyɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ

1 Yesu gi loo Gyɛriko ɔ kya
lii mɔ,
2 ɔbelɛnsɛ ɔko bo nno. Mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Sakiyɔsɛ. Ɔ
bo abono mɛ kya sɔɔ lɛnpoo
ne mɛ kya kudi asa gyi mɔ
gikpen mɔ dɔ. Ɔ gyɛ aterenbi
wura gɛsintin.
3 Yesu gi loo ɔsowolɛ mɔ
so gɛnen mɔ, Sakiyɔsɛ baarɛ
ginsi gi pɛɛrɛ ɔ kya laarɛ
de o' wu Yesu de mɔ-ansi.
Sakiyɔsɛ gyɛ daa nyamesɛ
din. Imɔso ibono sakpii mɔ
kyɔ gikyɔ so mɔ, ɔ mɛŋ kya
nyɛ de o' wu Yesu.
4 Gɛnen so mɔ, o kuu
ɔnangya kyon asa mɔ so ne
ɔ kpaa dii ɔ gyan' Siikamɔɔ
oyii belɛ ɔko so nfono Yesu
laa kyu de mɔ. Yesu laa kyon
mɔ, de ɔ' nyɛ wu mɔ.
5 Yesu gi baa fo oyii mɔ
gikɔɔdɔ mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi
kerɛ oyii mɔ dɔ, ne ɔ terɛ
yɛɛ, "Sakiyɔsɛ, kpelegɛ ba
belen. Fo-gɛwi ne i kaaborɛ
n' kyena ndɛ."
6 Nfono mɔ Sakiyɔsɛ gi
kpelegɛ lii oyii mɔ so ne o
kyu Yesu kpe mɔ-gɛwi kpaa
keda mɔ gisafo de ɔkon.
7 Asa abono mɛ wu yɛɛ
Yesu gi kpe ɔ bo Sakiyɔsɛ
gɛten dɔ mɔ pɛwu, mɛ
kya lɔgedɛ yɛɛ, "Kerɛ, Yesu
gi kpe kpaa sogɛ daa ilaa
nyɛnyɛn ɔwɔrabo gɛwi."
8 Yesu bo Sakiyɔsɛ gɛwi
gɛnen mɔ, Sakiyɔsɛ gi koso
yelɛ ne ɔ tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
"Me-wura, nu me asɛ. Nan
yɛ me-ilaa kamaasɛ ibono n
bo mɔ dɔ de n' kyu gibaafon
kyu yɛ-yɛ sa ayenbo. Asa
abono pɛwu nɛ kudi mɔmɔ
gyi baa kyon mɔ nan ka
ibono nɛ kudi mɔmɔ gyi mɔ
sa mɔmɔ de n' kii ka da
gyan' mɔmɔ gikpadɔ ginan."
9 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,
"Ndɛ berɛ, gɛnen gɛten gɛdɛ
dɔ asa mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ. Fɛye abono pɛwu
fɛ bo gɛrɛnaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ
gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ aye-
naana Aberaham ɔpaa dɔ isa
fɛɛ fɛye kee.
10 Me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nɛ ba daa de
n' baa laarɛ asa abono mɛ
fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ
gɛten de n' mɔlɛgɛ ɔmɔ de
mɛ' kii wu ɔkpa mɔ."

Yesu Gɛwuragyi Mɔ Gikpalɛ

11 Asa mɔ mɛ san mɛ kya
nu Yesu ilaa tɔgɛsɛ mɔ, ɔ
da mɔmɔ gikpalɛ giko. I
kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa
ne n gyɛ yɛɛ ɔ kya fuude
Gyɛrusalem faa mɔ, Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi gɛbono
o kyu sa mɔ mɔ gɛ laa lii
gɛwi kon ne. Gikpalɛ gɛbono
ɔ da mɔmɔ mɔ ne n gyɛ
12 yɛɛ, "Nyamesɛ gbaa' ɔko
gi kyena, ɔ gyɛ wuragyibo.
Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ kya laarɛ
de o' kpe ɔbono ɔ gyɛ Wura
belɛ mɔ asɛ de Wura belɛ mɔ
ɔ' kpaa yii mɔ gɛwura de o'
kyu baa gyi mɔ-lɛɛ ɔsowolɛ
so.
13 "Pɛi ne ɔ laa kyon
mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega gudu
abono mɛ tɛ mɔ asɛ mɔ
ne ɔ yɛ aterenbi sa mɔmɔ
ɔkamaasɛ. Mɔmɔ ɔkamaasɛ

gi nyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔ laa yɛ aterenbi mɔ sa mɔmɔ mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Fɛ' sɔɔ aterenbi adɛ bueɛdɛ gyoo me de n' baa kii ba mɔ a' wɔra agyan sa me.’

14 Mɔ-ɔsowolɛ mɔ so asa, mɔ, mɛ kya kyo mɔ. Imɔso ɔ kyon mɔ, mɛ sun isɔɔ kpe Wura belɛ mɔ asɛ de mɛ' kpaa tɔgɛ sa Wura belɛ mɔ yɛɛ mɛŋ kya laarɛ yɛɛ o' gyi gɛwura sa mɔmɔ.

15 “Wura belɛ mɔ mɔ gi dabɔlɛ kyu gɛwuragyi mɔ sa mɔ, ne o kii ba mɔ-ɔsowolɛ mɔ so. Ɔ ba mɔ, ɔ terɛ mɔ-adega abono ɔ sa ɔmɔ aterenbi mɔ ba mɔ asɛ yɛɛ mɛ' baa buu-buu agyan abono ɔkara mɛ nyɛ mɔ.

16 Mɔ-dega gyangbarasɛ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, kerɛ, aterenbi abono fo kyu sa me mɔ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu.’

17 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Fo wɔra ilaa; fɔɔ'kpon. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo gyi gɛsintin ilaa ipii idɛ dɔ faa mɔ, nan kyu isowolɛ gudu kyu sa fo de fo' kerɛ imɔ so.’

18 Mɔ-dega nyɔsɛ mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, aterenbi abono fo kyu sa me mɔ, nɛ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ ginun.’

19 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Fo, mɔ, nan yɛgɛ fo laa kerɛ isowolɛ inun so.’

20 “Mɔ-dega mɔ ɔko berɛ, gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, fo-aterenbi ne! Nɛ kyu amɔ ŋminde de gipanan ŋara kyin-n.

21 Nɛ wu yɛɛ fo-ilaa i bo lon, imɔso nɛ selɛ fo gifuu. Fo bo onsipara. Fo kya laarɛ agyan lii gɛsun gɛbono iŋ gyɛ fo ne n wɔra mɔ dɔ.’

22 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, ‘Fo gyɛ dega nyɛnyɛn. Nan kyu fo-ilaa tɔgɛsɛ idɛ kyu bun fo gipuɛɛ. Fo nyi yɛɛ me-ilaa i bo lon. N gyɛ onsipara wura. N kya laarɛ agyan lii gɛsun gɛbono iŋ gyɛ me ne n wɔra mɔ dɔ.

23 Ne i wonɛ ne foŋ kyu me-aterenbi mɔ kpaa yela aterenbi ɔyelaten de owi ɔbono nɛ ba ne nan kpaa lɛɛ amɔ mɔ, n' nyɛ de a' korogɛ sa me?’

24 “Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ nno mɔ yɛɛ, ‘Fɛ' sɔgɛ me-aterenbi mɔ lii dega baarɛ asɛ kyu bɔla ɔbono ɔ nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu mɔ.’

25 Mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, ‘Ɔbelɛnsɛ, ɔ ti nyɛ amɔ-ɔnan gikpadɔ gudu!’

26 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘N' buu sa fɛye yɛɛ ɔbono ɔ bo ne ɔ kya kyu wɔra ilaa mɔ, ɔ laa kii nyɛ too. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ bo ne ɔŋ kya kyu wɔra sɛi mɔ, ipii ibono ɔ nyɛ mɔ gbaa mɛ laa sɔgɛ lii mɔ asɛ.

27 I san abono mɛ gyɛ me-akyobo ne mɛ mɛŋ kya laarɛ n' wɔra mɔmɔ-wura mɔ, fɛ' kyu mɔmɔ baa mɔɔ me-ansi dɔ gɛrɛnaa.’ ”

Yesu Gi Naa Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

28 Yesu gi tɔgɛ imɔ idɛ
ta mɔ, idɛ kon mɔ o yii
ɔkpa ɔ kya dii ɔ kya kpe
Gyɛrusalem.
29 O sindi Bɛtɛfagye de
Bɛtani isowolɛ ibono i gyan'
Nfɔ Iyii gibii mɔ so mɔ, o sun
mɔ-akasɛbo mɔ dɔ anyɔ
30 yɛɛ, “Fɛ' kpe ɔsowolɛ
ɔbono ɔ bo aye-ansi dɔ faa.
Fɛ kya loo ɔsowolɛ mɔ so
mɔ, fɛ laa wu bee fɔlɛ ɔbono
ɔko mɛŋ ti gyan' mɔ kerɛ mɔ
kyaa de ɔfɛ. Fɛ' sangɛ mɔ
kyu bara me gɛrɛ.
31 Ne fɛɛ ɔko gi taasɛ fɛye
yɛɛ, ‘Menɛ n wɔra ne fɛ kya
sangɛ bee mɔ’ mɔ, fɛ' tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, ‘Wura mɔ tiri bee
mɔ.’ ”
32 Abono o sun mɔ mɛ
kyon mɔ, mɛ kpaa wu ilaa
kamaasɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ.
33 Mɛ kya sangɛ bee mɔ
mɔ, bee mɔ mɔ-wuraana mɛ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n
wɔra ne fɛ kya sangɛ bee
mɔ?”
34 Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Wura mɔ tiri bee mɔ.”
35 Imɔso mɛ sangɛ bee mɔ
kyu kperɛ Yesu. Ne mɛ kyu
mɔmɔ-akuru too gyan' bee
mɔ so, ne mɛ puru Yesu
gyan'.
36 Asa sakyɔ mɛ buu mɔ.
Ako, mɔ, mɛ gyangbara sa
mɔ mɛ kya kyu mɔmɔ-akuru
too mɔ-ɔkpa dɔ yɛɛ ɔ' baa
naa amɔ so kyon.
37 Mɛ kya laarɛ mɛ' kpe-
legɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ mɔ, i
bo mɔ-akasɛbo gikpen belɛ
mɔ ɔkon kyɔde, ne mɛ
yii gɛsɛ mɛ kya yen Wu-
rubuaarɛ ken-ken kyu lii ilaa
gbaa'gbaa ibono pɛwu Yesu
gi kyu Wurubuaarɛ ɔlon kyu
kpaa asa ne mɛ wu de
mɔmɔ-ansi mɔ so.
38 Mɛ naa mɛ kya kpen
yɛɛ,
“Fo ne n gyɛ Wura!
Wura Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ
fo-gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo
naa fo kya ba faa!
Gisen yuuli gi bo Wu-
rubuaarɛ dɔ!
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ tansi ɔ bo ny-
isigyi!”
39 Farasii awura abono mɛ
bo sakpii mɔ dɔ mɔ mɛ tɔgɛ
sa Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, gya
fo-adɛ mɔ yɛɛ mɛ' sii ku-
run.”
40 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ
yɛɛ, “N' buu sa fɛye yɛɛ ba-a
mɛ' sii kurun mɔ, abui gbaa
a laa bugi gɛnɔ kpen.”

Yesu Gi Su Sa Gyɛrusalem

41 Yesu kya fuude
Gyɛrusalem. Ɔ da de ginsi
ne o wu ɔsowolɛ mɔ mɔ, o
su sa nno asa.
42 Ɔ kya su gɛnen mɔ,
ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Gyɛrusalem
awura, me-gisen dɔ gɛlaarɛ
ne yɛɛ nkana fɛ' bii ɔkpa
ɔbono so fɛ laa kyu de fɛ' nyɛ
gisen yuuli ndɛ gɛkɛ gɛdɛ
mɔ! Imɔ, mɔ, mɔ, i baala
fɛye-ansi bun; fɛŋ nyɛ bii
gɛnen ɔkpa ɔbono.
43 Gɛkaako mɔ fɛye-
akyobo mɛ laa kyaabɔɔ fɛye
faa kilenten. Mɛ laa sola isɛ
mada gɛkpen gɛbono fɛ yii
kyaabɔɔ fɛye-ɔsowolɛ mɔ de
i' dii kyaga de ɔpɔɔrɛ mɔ. I
dii kyaga mɔ, mɛ laa kyu de

nfono so kpelegɛ loo fɛye-
ɔsowolɛ dɔ baa kɔ de fɛye.
Mɛ laa tii fɛye wɔra nsana.
44 Fɛye-akyobo mɛ laa
boori fɛye-ibu bun, ba-a
ɔpɔɔrɛ kolon maŋ san, ne
mɛ laa mɔɔ fɛye. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi sun me yɛɛ
n' baa kerɛ fɛye mɔ, fɛŋ wu
me bii.”

Yesu Gi Gya Asa Lii Wurubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara Mɔ So

45 Yesu gi loo Gyɛrusalem
mɔ, ɔ kyon kpe Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpara mɔ so. Ɔ fo
nno mɔ, o wu yɛɛ asa mɛ kyu
nno bingiri gigya ogyiten. O
wu gɛnen mɔ, o yii gɛsɛ ɔ
kya gya abono mɛ kya fɛ ilaa
nno mɔ,
46 ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,
“Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yela yɛɛ,
‘Me-ɔson obu mɔ laa wɔra
daa ɔdalaaten.’
Fɛye, mɔ, fɛ kyu nno bingiri
iyu gikpalan.”
47 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ Yesu
kya nyiile asa ilaa Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so. Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ, mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo, de
mɔmɔ-anyamesɛ gbaa'gbaa
mɔ mɛ kya laarɛ mɔ-
imɔɔten.
48 Mɔmɔ-asa sɛnsɛ mɔ so
mɔ, mɛŋ kii mɛ kya nyɛ de
mɛ' keda mɔ. I kya nyiile yɛɛ
mɔmɔ abono pɛwu mɛ kpɛ
mɛ kya nu mɔ asɛ.

20

Abelɛnsɛ Ako Mɛ Daasɛ Yesu Kerɛ

1 Gɛkɛ gɛdɛ, Yesu kya
nyiile asa ilaa ne ɔ kya
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gikpaara
mɔ so, ne Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de
mɔmɔ-nbara aŋmarasɛbo
de mɔmɔ-abelɛnsɛ sɛnsɛ ako
mɔ mɛ kpe mɔ asɛ,
2 ne mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ilaa ibonoana fo kya wɔra
faa mɔ, anɛ ginyen dɔ ne fo
kya wɔra imɔ daa? Anɛ ne n
sa fo ɔkpa yɛɛ fo' wɔra imɔ?
Tɔgɛ aye.”
3 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me
kee nan taasɛ fɛye ilaa kolon
de fɛ' lɛɛ gɛnɔ sa me.
4 Wurubuaarɛ sagyere
ɔbono Gyɔn gi gyere asa
mɔ, anɛ ne n sa mɔ ɔkpa?
Wurubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ?
Fɛ' lɛɛ gɛnɔ de n' nu.”
5 Yesu gi taasɛ ɔmɔ gɛnen
mɔ, akyɔɔlɛ a tɔrɔ mɔmɔ
wolɛ-wolɛ so, ne mɛ tɔgɛ yɛɛ,
“Nengyene a kyule sa mɔ yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sa Gyɔn
gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ, ɔ laa
taasɛ aye yɛɛ, ne menɛ n
wɔra ne a mɛŋ sɔɔ Gyɔn gyi?
6 Ne fɛɛ a kii tɔgɛ yɛɛ
nyamesɛ ne n sa Gyɔn gɛnen
ɔkpa ɔbono mɔ, asa mɔ
pɛwu mɛ laa da aye abui
mɔɔ. I lii fɛɛ mɛ nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sun Gyɔn
ne ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo.”
7 Gɛnen so mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ
sa Yesu yɛɛ, “A mɛŋ nyi
ɔbono ɔ sa Gyɔn gɛnen ɔkpa
ɔbono mɔ.”
8 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Fɛ maŋ tɔgɛ me berɛ

mɔ, me kee maŋ tɔgɛ fɛye ɔbono ɔ sa me ɔkpa ne n' kya wɔra ilaa ibono n kya wɔra mɔ.”

Yesu Gi Da Abelɛnsɛ Mɔ Gikpalɛ

9 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Ɔnyen ɔko gi kyena. Ɔ dɔɔ gifɔlɛ giko ndɔɔ. Ɔ dɔɔ ndɔɔ mɔ gɛnen mɔ, o kyu nmɔ wɔra asa ako abaa dɔ yɛɛ mɛ' kerɛ nmɔ so sa mɔ de mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ' yɛ agyan abono mɛ laa nyɛ mɔ. Ne ɔ koso kpe ɔkpa kpaa kɛɛla.

10 Gifɔlɛ mɔ abi aberɛ tɛɛsɛ a fo mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi sun mɔ-dega ɔko yɛɛ, ɔ' kpe mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ de mɛ' kyu mɔ-lɛɛ ogyiten bara mɔ. Mɔ-dega mɔ gi kpe mɔ, mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ mɔ, ne mɛ gya mɔ kii abaa gikpan.

11 Ndɔɔ wura mɔ gi nu ilaa ibono i ba mɔ, o kii sun mɔ-dega ɔko mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ asɛ. Ɔbono kee gi kpe mɔ, ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ mɔ ne mɛ wɔra mɔ ibono i mɛŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ gya mɔ kii abaa gikpan.

12 Ndɔɔ wura mɔ gi sun dega sasɛ. O kpe mɔ, ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ daarɛ ɔbono kee gooli mɔ, ne mɛ too mɔ lii ndɔɔ mɔ dɔ.

13 Nfono mɔ, ndɔɔ wura mɔ gi taasɛ mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Nnɛ ne nan wɔra me-ilaa idɛ ne?’ Ne o kii tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, ‘Nan sun me gbaa-gbaa me-gisen dɔ obi me-ndɔɔ akerɛbo adɛ asɛ. Mɔ berɛ, nɛ sɔɔ gyi yɛɛ mɛ laa kyu buubuu sa mɔ.’ Gɛsintin mɔ, o sun mɔ-bi mɔ mɔmɔ asɛ.

14 Mɔ-bi mɔ gi kpe mɔ, mɔ, ndɔɔ akerɛbo mɔ mɛ kpɛ da de ginsi wu mɔ mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, ‘Ɔbono ɔ laa gyi mɔ-sɛ atɔ mɔ ne n kya ba faa. A' mɔɔ mɔ de mɔ-tɔgyi mɔ ɔ' nyɛ sii de aye.’

15 Gɛsintin mɔ, mɛ keda ndɔɔ wura mɔ mɔ-bi mɔ biidɛ lii ndɔɔ mɔ dɔ ne mɛ mɔɔ mɔ.”

Yesu gi da gikpalɛ gidɛ ta mɔ, ɔ taasɛ asa mɔ yɛɛ, “Imɔso menɛ ne ndɔɔ wura mɔ laa wɔra mɔ-ndɔɔ akerɛbo mɔ?

16 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ ndɔɔ wura mɔ laa kpaa mɔɔ mɔmɔ de o' kyu ndɔɔ mɔ kyu wɔra akerɛbo pobɔrɔ abaa dɔ.” Asa mɔ mɛ nu imɔ idɛ mɔ, mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Iŋ sa i' ba gɛnen!”

17 Mɛ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi kerɛ ɔmɔ faa yiridi-didi ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, “Ne fɛɛ i maŋ ba gɛnen mɔ, i wonɛ so ne mɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ? Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

‘Gibui gibono ibu apɔrɔbo
mɔ mɛ kyu too
gɛbaamara mɔ
gɛnen gibui kolon gi-
bono
ne n kii baa yɛgɛ ne obu
mɔ gi wɔra ɔlon
ɔ yelɛ faa.

18 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ laa tɔrɔ gɛnen gibui
gibono so mɔ,
kaasɛ laa gbaa gberi-
gberi.

Ne gibui mɔ, mɔ, ne n kii baa
tɔrɔ fo ɔko so mɔ berɛ,

fo laa kɔrɔ faa dogo-dogo wɔra fɛɛ nnyufo.’ ”

19 Yesu gi da gikpalɛ mɔ gɛnen mɔ, Gyuda awura nbara aŋmarasɛbo mɔ de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ bii yɛɛ mɔmɔ ne ɔ darɛ. Imɔso mɛ laarɛ fɛɛ mɛ' keda mɔ gɛnen owi ɔbono. Mɛ kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ bo nfono mɔ gifuu.

Mɛ Soo Yesu Idoo Kyu Lii Lɛnpoo Gisɔɔ So

20 Imɔso abelɛnsɛ abono mɛ kya laarɛ mɛ' keda Yesu mɔ mɛ san mɛ kya dii mɔ daa. Mɛ sun asa ako mɔ asɛ yɛɛ mɛ' kpaa penɛ fɛɛ mɛ gyɛ gɛsintin awura; nengyene ɔ tɔgɛ ilaa ibono mɛ laa nyɛ yelɛ imɔ so mɔ, de mɛ' kyu mɔ wɔra mɔmɔ-abɛyin ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ mɔmɔ so mɔ abaa dɔ.

21 Imɔso isɔɔ mɔ mɛ kpe Yesu asɛ ne mɛ kpaa too mɔ soso yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ fo kya tɔgɛ ne fo kya nyiile ilaa de i' kyena ɔkpa so. Fo berɛ, fo mɛŋ kya kerɛ nyamesɛ sakyɔ abɛɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ de fo' buu ɔko don ɔko. Fo kya nyiile asa Wurubuaarɛ ɔkpa daa de i' kyena de Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ.

22 A dɛ fo giserɛ, tɔgɛ aye, imɔso Rom wura belɛ ɔbono ɔ kya kerɛ aye so ne ɔŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ, i dɛ ɔkpa Wurubuaarɛ asɛ yɛɛ a' sɔɔ mɔ-lɛnpoo abɛɛ a mɛŋ sa a' sɔɔ?”

23 Yesu, mɔ, gi dɛsɛ yɛɛ mɛ kya soo mɔ idoo daa. Ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ,

24 “Ɔko ɔ' lɛɛ aterenbi gibi ba de n' kerɛ.” Gɛsintin mɔ, mɛ kyu aterenbi gibi kyu sa mɔ, ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ, “Anɛ gimu de mɔ-ginyen ne n gyan' aterenbi gibi gidɛ so faa?” Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ.”

25 Ne Yesu gi kisee tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “To! Gɛnen berɛ mɔ, ilaa ibono i gyɛ Rom wura belɛ mɔ-lɛɛ mɔ fɛ' kyu sa mɔ, ne ibono, mɔ, i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, fɛ' kyu sa Wurubuaarɛ.”

26 Gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ gɛnɔ sa ɔmɔ mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛ mɛŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko lii ilaa ibono ɔ tɔgɛ sansana mɔ de mɛ' kyu mɔ wɔra nbɛlɛ dɔ. Imɔso mɛ mɛŋ baa taalɛ tɔgɛ sɛi.

Saadusii Awura Mɛ Taasɛ Yesu Lɛwu Gɛmara Ilaa

27 Saadusii gikpen dɔ awura ako kee mɛ ba Yesu asɛ. Saadusii awura adɛ ne n kpɛ mɛ dɛ yɛɛ nengyene nyamesɛ gi wu' mɔ, i ta. Iŋ baa i bo gɛtɛɛko ɔ laa kpaa kyena, ne Wurubuaarɛ maŋ baa kyingi asa gɛkaako.

28 Gɛnen asa adɛ mɛ ba Yesu asɛ baa taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, Mosisi gi yela nbara nko sa aye yɛɛ, ‘Nengyene ɔnyen gi wu' taa mɔ-ka yɛgɛ owi ɔbono mɔ-ka mɔ mɛŋ ti korogɛ sa mɔ mɔ, mɔ-daa abɛɛ mɔ-tedɛ o' kyu ɔkyii mɔ lɛɛ gikulaa de mɔ-rɛ mɔ mɛ' korogɛ nbii sa mɔ-kuli ɔbono o wu' mɔ.’

29 To. Owi ɔko dɔ
mɔ, ɔnyen ɔko mɔ-rɛ mɔ-
tedɛana asee ne n kyena.
Gɛnen ɔnyen baarɛ gi kyu
ɔkyii. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɔ mɛŋ
korogɛ ne o wu' taa mɔ-ka
mɔ yɛgɛ.
30 Mosisi nbara nbono ɔ
yela sa aye mɔ so mɔ, mɔ-
gigyaamara mɔ gi kyu ɔkyii
mɔ lɛɛ gikulaa. Mɔ-rɛ ɔkyii
mɔ mɛ mɛŋ korogɛ, ne mɔ
kee gi wu' taa ɔkyii mɔ yɛgɛ.
31 Ɔsasɛ mɔ kee gɛnen, ne
mɔmɔ anyen sono mɔ pɛwu
mɛ dena ɔkyii mɔ gyan', ne
mɛ wu' taa mɔ yɛgɛ. Ɔkyii
mɔ mɛŋ korogɛ sa mɔmɔ
ɔko-rɛ ɔko.
32 Laalaalogɛ mɔ, ɔkyii mɔ
kee gi wu'.
33 To, nengyene Wu-
rubuaarɛ laa kyingi asa
mɔ, anɛ ne n bo gɛnen
ɔkyii baarɛ gɛkyena pobɔrɔ
gɛbono dɔ? I kya nyiile yɛɛ
owi ɔbono mɛ tɛ de ansi mɔ,
mɔmɔ anyen sono adɛ pɛwu
mɛ dena mɔ.”
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Abono mɛ tɛ de ansi mɔ ne
n kya dena.
35 Asa abono Wurubuaarɛ
gi wu yɛɛ mɛ kaaborɛ mɛ'
nyɛ kyena mɔ asɛ ne ɔ laa
kyingi mɔmɔ lii ibuni dɔ
gɛkaako mɔ, mɔmɔ berɛ,
gɛdena gɛŋ baa gɛ bo no sa
mɔmɔ.
36 Mɛ maŋ baa wu'
gɛkaako. Mɔmɔ-gɛkyena
gɛ laa wɔra daa fɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ
ɔnan. Mɛ gyɛ Wurubuaarɛ
mɔ-biana gɛsintin. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyingi mɔmɔ
lii ibuni dɔ.”
37 Ne Yesu gi kii tɔgɛ sa
Saadusii awura mɔ yɛɛ, “Fɛ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ asa mɛ
wu' mɔ, iŋ baa i bo gɛtɛɛko
mɛ laa kpaa kyena mɔ,
a' kerɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ de a' kerɛ.
Ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, Mosisi
gbaa' gi wolaa lɛɛ nyiile aye
yɛɛ asa mɛ wu' mɔ, mɛ bo
gɛtɛɛko mɛ kya kpaa kyena.
O nu Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
sa mɔ lii giponfɛ giko dɔ ne ɔ
ŋmarasɛ agyɛbi mɔ yela yɛɛ,
‘Me ne n gyɛ Aberaham Wu-
rubuaarɛ.
N gyɛ Ayisiki Wurubuaarɛ,
ne n' gyɛ Gyeekɔpo Wu-
rubuaarɛ.’
38 Aberɛ abono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa
Mosisi mɔ, gɛnen asa adɛ mɛ
ti wolaa wu'. Ne fɛɛ iloobu
idɛ mɛŋ bo gɛtɛɛko daa mɔ,
Wurubuaarɛ maŋ tɔgɛ yɛɛ,
‘N gyɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ.’
Nkana ɔ laa tɔgɛ daa yɛɛ,
‘Nɛ naa kyena wɔra mɔmɔ-
Wurubuaarɛ yɛgɛ.’ Imɔso
Wurubuaarɛ nyi yɛɛ mɛ bo
gɛtɛɛko mɛ tɛ.”
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ ako mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, fo lɛɛ
gɛnɔ kanpɛ.”
40 Kpɛ kyu lii nfono mɔ, ɔko
mɛŋ baa taalɛ too Yesu soso
kerɛ.

Yesu Gi Kisee Taasɛ Asa Mɔ Wura Deefidi Ilaa

41 Nfono mɔ, Yesu, mɔ,
gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Nnɛ
so ne ɔkamaasɛ kya tɔgɛ
yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun de o' gyi gɛwura mɔ

Wurubuaarɛ adɛ so mɔ laa
kisee wɔra daa Wura Deefidi
ɔnaanabi?
42 Yɛgɛ Deefidi gbaa-gbaa
gi ti tɔgɛ kaasɛ mɔ ilaa wolaa
yela. Ɔ tɔgɛ Wurubuaarɛ
Ilon Ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ laa tɔgɛ sa me-
Wura mɔ yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa
gyisɛ so de me-rɛ fo
a' gyi gɛwura
43 de n' yɛgɛ fo' kyise fo-
akyobo de fo-ayaa." '
"
44 Yesu gi kii lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
"Imɔso Deefidi kya terɛ
kaasɛ yɛɛ, 'Me-Wura' faa
mɔ, nnɛ so ne ɔ laa kisee
wɔra daa Deefidi ɔnaanabi?"

Fɛ' Kerɛ Fɛye-Nyoro So De Nbara Aŋmarasɛbo Mɔ

45 Owi ɔbono asa mɔ pɛwu
mɛ kya nu Yesu asɛ mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
46 "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro
so dɔɔdan de aye Gyuda
awura nbara aŋmarasɛbo
adɛ. Mɛ kya laarɛ daa
ngbɛ belɛ-belɛ gisuu naa
asa dɔ. Mɛ kya laarɛ
fɛɛ asa mɛ' terɛ mɔmɔ yɛɛ
'Abelɛnsɛ' de mɛ' kyu bu-
ubuu faala ɔmɔ sakpii dɔ de
ɔkamaasɛ o' wu. Ne fɛɛ mɛ
kya kpe mɔmɔ-akyangbon
dɔ mɔ, abɛɛ mɛ laa gyi
gɛkɛ belɛ mɔ, abelɛnsɛ de
anyamesɛ gbaa'gbaa ikye-
naten ne mɛ kya laarɛ.
47 Mɔmɔ gɛnen asa abono
ne n kya kii kudi akyii
ikulaabo mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
biana gyi, yɛgɛ mɛ laa
dalaa mɔ, mɛ kya dalaa faa
bolo-bolo de asa mɛ' nyɛ
yen mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ ne
n nyi gɛdalaa. Owi ɔbono
Wurubuaarɛ laa gyi mɔmɔ-
nbɛlɛ mɔ, mɔmɔ-gisobiidɛ gi
laa nyaakyɔ too."

21

Yesu Gi Yen Okulaabo Yenbo Ɔko

1 Yesu bo Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so
mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ
gidɛkaa gibono asa mɛ kya
kyu aterenbi wɔra sa Wu-
rubuaarɛ mɔ. O wu aterenbi
awura mɛ kya lɛɛ mɔmɔ-
aterenbi mɛ kya wɔra.
2 Nfono mɔ, o wu ɔkyii
okulaabo yenbo ɔko, mɔ, gi
baa kyu aterenbi abi anyɔ
ako baa wɔra gidɛkaa mɔ dɔ.
3 Yesu gi wu gɛnen mɔ,
o nyiile mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Iŋ gyɛ fɛ wu okulaabo
yenbo baarɛ? Gɛsintin ne
n' kya tɔgɛ fɛye faa, ɔkyii
baarɛ gi kyɛɛ Wurubuaarɛ
aterenbi don asa sɛnsɛ adɛ
pɛwu.
4 I kya nyiile yɛɛ asa adɛ
pɛwu mɛ lɛɛ mɔmɔ-aterenbi
dɔ daa kyu baa kyɛɛ Wu-
rubuaarɛ. Ɔkyii baarɛ, mɔ,
ipii ibono ɔ bo ne nkana
imɔ ne ɔ tɛ kpasa de mɔ,
imɔ pɛwu ne o kyu baa kyɛɛ
Wurubuaarɛ faa."

Yesu Gi Tɔgɛ Yela Yɛɛ Gyɛrusalem Laa Baa Boori

5 Yesu akasɛbo mɔ ako mɛ
kya gyi nsingyi kyu lii Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ so.
Mɛ kya diilɛ mɔ-ɔdan ne mɛ
kya kerɛ abui dɛnsɛ-dɛnsɛ
abono mɛ kyu pɔrɔ mɔ mɔ
de ilaa dɛnsɛ ibono asa mɛ

kyu baa kyɛɛ Wurubuaarɛ
ne mɛ kyu lɔrɔ obu mɔ mɔ.
Yesu, mɔ, gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ,
6 “Imɔ ibono pɛwu fɛ kya
wu faa, i laa baa fo owi ɔko
mɔ, ako mɛ laa baa boori
imɔ bun. Ba-a gibui kolon gi
maŋ san yɛɛ gi maŋ dɛ gɛsɛ.”
7 Yesu akasɛbo mɔ dɔ ako
mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ,
owi ɔmɔ dɔ ne mɛ laa boori
imɔ bun gɛnen? Menɛ ilaa
ne nan ba de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ ilaa idɛ i kya laarɛ i' ba
gɛsintin?”
8 Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ
fɛye-nyoro so dandan daa de
ɔko ɔ' mɛŋ sa ɔ' nyɛ fɛye
penɛ. Asa sakyɔ mɛ laa naa
mɛ kya tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ ne n
gyɛ me ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun mɔ. Mɛ laa tɔgɛ yɛɛ,
‘Owi mɔ gi fuude.’ Fɛ nu
gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' buu
mɔmɔ-gitan.
9 “Nengyene fɛ kya nu
yɛɛ faanaa isowolɛ mɛ kya
kɔ de abara, de faanaa
asa mɛŋ kya kyule mɔmɔ-
ɔsowolɛ mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ'
yɛgɛ fɛye-gisen gi' ŋmaa
fɛye. Imɔ idɛ i gyɛ ilaa ibono
i laa daa giba mɔ daa. Ne
i mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa kamaasɛ
i kya yela ɔkara ayaa abono
so ne.”
10 Ne Yesu gi kii tɔgɛ ɔmɔ
yɛɛ, “Fɛ laa nu asa kpɛi-kpɛi
mɛ laa laarɛ ikɔ too abara
so. Abɛyin mɛ abɛyin mɛ
laa koso yelɛ mɛ kya kɔ de
abara.
11 Nten kpɛi-kpɛi so mɔ,
gɛsinkpan gɛ laa gyigisi de
ɔlon, akon a laa tɔrɔ, ne
alɔtɔ abono a kya kyangɛ
asa mɔ a laa gbigi. Ilaa
ibono i laa wɔra gɛsinkpan
mɔ so mɔ, i laa wɔra asa
gifuu. Ilaa belɛ-belɛ i laa
wɔra Wurubuaarɛ awolɛ dɔ,
ne i laa lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon
nyiile asa.
12 “Pɛi ne gɛnen ilaa
idɛana pɛwu i laa baa ba
mɔ, ibono fɛ gyɛ me-akasɛbo
faa so mɔ, asa abaa a laa
gyan' fɛye so de mɛ' ka fɛye-
ansi. Mɛ laa kparɛ fɛye kpe
mɔmɔ-akyangbon dɔ kpaa
gyi fɛye-nbɛlɛ de mɛ' kyu
fɛye tii de ibu. Mɛ laa kparɛ
fɛye kpe awura de abɛyin
abelɛnsɛ ansi dɔ. Me so ne
mɛ laa wɔra fɛye imɔ idɛ
pɛwu.
13 I ba gɛnen mɔ, i laa bugi
ɔkpa sa fɛye daa de fɛ' nyɛ
tɔgɛ me-ilaa sa mɔmɔ.
14 Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so
yɛɛ fɛ maŋ sa gɛwɔnsa yela
yɛɛ idɛ ne a laa kpaa tɔgɛ
nbɛlɛ mɔ ogyiten.
15 Owi mɔ gi fo mɔ, me,
Yesu ne nan sa fɛye agyɛbi
de ɔlaako ginyi de fɛ' kyu
lɛɛ gɛnɔ. Fɛye-akyobo mɔ
dɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ nyɛ lɛɛ
imɔ gɛnɔ abɛɛ mɛ' sɔɔ imɔ
akyɔɔlɛ.
16 Fɛye abono fɛ kya son
me faa dɔ ako akorogɛbo,
abɛɛ fɛye-daana, abɛɛ fɛye-
tedɛana, abɛɛ fɛye-subuana,
abɛɛ fɛye-kyɛmenɛana, mɛ
laa fɛ fɛye dɔ ako sa fɛye-
akyobo de mɛ' mɔɔ fɛye dɔ
ako.
17 Me so mɔ, ɔkamaasɛ laa
kyo fɛye.
18 Mɛ dabɔlɛ kyo fɛye nnɛ
mɔ, mɛ maŋ taalɛ wɔra fɛye

sɛi.
19 Fo ɔbono fo ka gyan me
so kpaa lii mɔ, fo laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

20 “Nengyene fɛ wu asogya
mɛ kyaabɔɔ Gyɛrusalem mɔ,
fɛ' bii yɛɛ i maŋ kɛɛla ne
ɔsowolɛ mɔ laa boori bun.
21 Fɛ wu gɛnen mɔ,
fɛye abono fɛ bo Gyudiya
gɛsinkpan so mɔ, fɛ' selɛ kpe
abii dɔ. Fɛye abono fɛ bo
ɔsowolɛ mɔ so mɔ, fɛ' lii mɔ
dɔ, ne fɛye abono, mɔ, fɛ bo
ndɔɔ dɔ gɛnen owi ɔbono
mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ fɛ
laa kii ba nten dɔ.
22 Gɛnen owi ɔbono ne
Wurubuaarɛ laa ka asa ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ
gikɔ. Ɔ biidɛ mɔmɔ-giso
gɛnen mɔ, i laa yɛgɛ ilaa
kamaasɛ ibono mɛ ŋmarasɛ
yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ mɔ i' nyɛ ba gɛsintin.
23 Awɔrɔfɔɔ a laa nyaakyɔ
gikyɔ so mɔ, akyii abono
mɛ da itɔ gɛnen nkɛ nbono
dɔ mɔ abɛɛ mɔmɔ-biana mɛ
san mɛ kya nyabo mɔmɔ
mɔ, mɔmɔ laako. I kya
nyiile yɛɛ gɛyiyɛɛ belɛ gɛ
laa tɔrɔ gɛsinkpan so, ne
Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-
ginyadon gɛwi nyiile fɛye
Gyuda awura adɛ.
24 Asa mɛ laa mɔɔ Gyuda
awura ako de nki. Mɛ
laa keda mɔmɔ ako gikyii
ŋminde mɔmɔ kyu kpaa
bingiri asafo gɛten kamaasɛ
kyaabɔɔ de gɛsinkpan so.
Asafo ne nan san kyu
Gyɛrusalem ɔsowolɛ kyu
bingiri mɔmɔ-lɛɛ kpaa fo
owi ɔbono mɔmɔ-lɛɛ ɔlon
laa yela ɔkara mɔ.

Yesu Gi Kii Tɔgɛ Mɔ-Gɛsinkpan So Gikiiba Ilaa

25 “Asa mɛ laa wu ilaa
lɛɛnyiilesɛ owi de bosɛ de
agyɛkpebi dɔ. Gɛsinkpan so
asa kpɛi-kpɛi mɛ laa nu apoo
kya gbere, ne mɛ laa nu
afuu abono a laa da apoo so
mɔ, i laa ŋmaa mɔmɔ-asen,
ne mɔmɔ-nyoro gi laa togɛ
mɔmɔ.
26 Asa mɛ laa wu ilaa ibono
i kya wɔra gɛsinkpan so mɔ,
imɔ-gifuu dɔ so-o so mɔ, i laa
yɛgɛ mɛ laa lii tɔrɔ mɛ kya
kiidɛ ma-a wu. I kya nyiile
yɛɛ ɔlon kpɛi-kpɛi ɔbono ɔ
bo soso ne i yɛgɛ a taalɛ a tɛ
gɛsɛ gɛrɛ mɔ, Wurubuaarɛ
laa keda mɔ kyɛɛgɛ.
27 Nfono mɔ, asa mɛ laa
wu me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, nan naa lii
Wurubuaarɛ awolɛ dɔ n kya
ba, n dɛ ɔlon de nyisigyi belɛ.
28 Nengyene fɛ wu gɛnen
ilaa idɛana i yii gɛsɛ i kya ba
mɔ, fɛ' diirɛ fɛye-ansi kerɛ
soso. I lii fɛɛ owi ɔbono
Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ fɛye
de fɛ' nyɛ fɛye-nyoro mɔ gi
fuude ne.”

Fɛ' Kerɛ Dɔɔdan De Kirisito Gikiiba Mɔ Gi Mɛŋ Tuule Fɛye

29 Ne Yesu gi da gikpalɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ gifeeya
oyii de iyii sɛnsɛ.
30 Nengyene fɛ kya wu iyii
i kya yaa ne i kya laarɛ i'
pɔrɔgɛ mɔ, fɛ kya bii yɛɛ
gikyɛ gi kya fuude ne.
31 Gɛnen kee ne i dɛ
ne. Nengyene fɛ wu ilaa
ibonoana nɛ tɔgɛ sa fɛye faa

i kya ba mɔ, fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ ɔ' lɛɛ mɔgɛwuragyi mɔ nyiile asa kon.
32 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa. Asa abono mɛ tɛ gɛsinkpan so gɛnen aberɛ adɛ dɔ mɔ mɛ maŋ wu' logɛ pɛi de gɛnen ilaa idɛana pɛwu i' lɔɔ ba.
33 Soso de gɛsɛ i laa yela ɔkara. Me-agyɛbi mɔ berɛ a maŋ yela ɔkara gɛkaako kpa-a.

34 "Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Fɛ' mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔkon gigyi de nta giboo de fɛyegɛkyena dɔ ilaa tirisɛ i' gyi fɛye-amu. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, gɛkɛ gɛbono nan kii ba mɔ, i laa tuule fɛye; fɛ maŋ dɛsɛ.
35 I kya nyiile yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ laa tuule asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo gɛsinkpan so mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔdoo kya too gɛbuɛ mɔ.
36 Fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so owi kamaasɛ dɔ fɛ kpɛ fɛ kya dalaa fɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' sa fɛye ɔlon de nengyene gɛnen ilaa idɛ pɛwu i ba i kya wɔra mɔ de fɛ' nyɛ taalɛ lii imɔ dɔ de fɛ' nyɛ ayaa yelɛsɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ-ansi dɔ."

37 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ Yesu kya nyiile asa ilaa Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so. Owi gi ta mɔ, ɔ kya lii Gyɛrusalem de ɔ' kpaa dɛ Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.
38 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, ɔ kya kii ba Gyɛrusalem Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so. Asa mɔ pɛwu mɛ kya ba mɔ asɛ nno nyɛnyɛngɛ fu-u de mɛ' nyɛ nu mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ.

22

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

1 Gyuda awura Bodobodo Maadiisɛ gɛkɛ belɛ gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So mɔ gɛ kya fuude.
2 Ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔnbara aŋmarasɛbo mɔ mɛ kya laarɛ gɛnɔɔbono mɛ laa nyɛ Yesu mɔɔ mɔ, mɛ kii mɛ selɛ sakpii ɔbono ɔ yelɛ Yesu gɛmara mɔ.
3 Nfono mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi suu de Gyudasɛ. Ɔ gyɛ Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko. Mɔ-ginyen giko ne n gyɛ Isikaayɔtɛ.
4 Ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ gi suu de Gyudasɛ mɔ, o kpe kpaa wu gɛnen asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adiibo abelɛnsɛ. Ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ ɔ laa laarɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa nyɛ kyu Yesu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ.
5 Mɛ nu gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ ɔ taalɛ wɔra gɛnen mɔ, mɔmɔ, mɔ, mɛ laa sɔɔ mɔ ka gikɔ.
6 O kyule ne ɔ san ɔ kya laarɛ owi ɔbono i laa sa de o' kyu Yesu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ ne asa sɛnsɛ mɔ mɛ maŋ bii mɔ.

Yesu Mɔ-rɛ Mɔ-Adɛ Mɛ Gyi Gɛkɛ Belɛ

7 Gɛkɛ gɛbono Bodobodo Maadiisɛ Agyiberɛ mɔ gɛ kya yii gɛsɛ mɔ, mɛ kya kyɔɔlɛ isandɛ de mɛ' kyu gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ.
8 Gɛnen gɛkɛ gɛbono dɔ mɔ, Yesu gi lɛɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn sun yɛɛ, "Fɛ' kpe de fɛ' kpaa baala Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ agyudɔ sa aye de a' baa gyi."
9 Ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Fonɛ ne fo kya laarɛ a' kpaa baala agyudɔ mɔ yela?"
10 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' naa loo nten dɔ. Fɛ kya loo mɔ, fɛ laa wu ɔnyen ɔko, ɔ so nkyu de gɛlɔbi. Fɛ' buu mɔ kpaa loo gɛten gɛbono dɔ ɔ laa loo mɔ
11 de fɛ' taasɛ gɛten wura mɔ yɛɛ, 'Ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ asafo obu ɔmɔ dɔ ne mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ laa kyena de mɛ' gyi Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛkɛ Belɛ agyudɔ mɔ?'
12 Gɛten wura mɔ laa nyiile fɛye soso-lɛɛ obu belɛ ɔko. Ikyenaten de ikamaasɛ i ti i bo nno. Fɛ' kerɛ agyudɔ mɔ yela sa aye nno."
13 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyon. Gɛsintin mɔ, mɛ kpaa wu ilaa kamaasɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu gi nyiile mɔmɔ mɔ. Ne mɛ kerɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ agyudɔ mɔ yela nno.

Yesu Gi Nyiile Mɔ-Isɔɔ Mɔ Yɛɛ Ɔ Laa Wu' Sa Mɔmɔ

14 Owi gyisɛ mɔ gi fo mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ mɔ mɛ kpe nno kpaa kyena mɛ kya gyi.
15 Mɛ kya gyi mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Nɛ tansi laarɛ yɛɛ me-rɛ fɛye a' gyi gɛnen Lɛwu Gi Seregɛ Aye So agyudɔ adɛ dabɔlɛ pɛi de n' lɔɔ wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔ dɛ sa me mɔ.
16 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ meŋ baa kii gyi gɛnen gɛsi gɛdɛ. Pɛi de n' kii gyi gɛmɔ mɔ, gɛnen mɔ, ilaa ibono so a kya gyi gɛmɔ gɛsi kamaasɛ mɔ i ba gɛsintin ne Wurubuaarɛ gi ti yɛgɛ asa mɛ nyɛ mɔ-gɛwuragyi dɔ gɛkyena."
17 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, o puru konkon de nta, ne o kyu afaala kyu sa Wurubuaarɛ, ne o kyu sa mɔ-isɔɔ mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ nta ndɛ de fɛ' nun kɔɔlɛ.
18 N' tɔgɛ fɛye yɛɛ pɛi ne nan kii nun nta mɔ, gɛnen mɔ, asa mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena."
19 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, o puru bodobodo keda, o kyu afaala sa Wurubuaarɛ, ne ɔ gbaa-gbaa mɔ dɔ kyu sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Menyoro ne. N dɛ mi-i sa fɛye. Fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me."
20 Gɛnen kee ne mɛ gyi ta mɔ, o puru konkon de nta keda, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nta nbono n dɛ mii sa fɛye faa, me-nkalan ne. Nan wu' mɔ, me-nkalan gi laa kyɛɛgɛ fuɛ sa fɛye, de Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛye-rɛ mɔ fɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ.

21 “Ɔbono ɔ laa yɛgɛ me-
akyobo mɛ' nyɛ me mɔ bo
me asɛ gɛnen ogyiten baarɛ.
22 I bo no yɛɛ me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nan wu' lɛwu ɔbono
ɔnan Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yela mɔ. Ɔbono ɔ laa
kyu me wɔra me-akyobo
mɔ abaa dɔ mɔ berɛ, kaasɛ
laako!”
23 Nfono mɔ mɔ-isɔɔ mɔ
mɛ yii gɛsɛ mɛ kya taasɛ
abara de mɛ' bii mɔmɔ dɔ
ɔkolon ɔbono ɔ laa wɔra
gɛnen mɔ.
24 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ
mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔlɛ
yɛɛ mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ anɛ
ne n don mɔ-nanbo.
25 Imɔso Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Asa abono mɛ
mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ, mɔmɔ-awura mɛ kya
kyu abono mɛ bo mɔmɔ
gɛsɛ mɔ wɔra fɛɛ mɔmɔ-
nbide, ne abono mɛ kya gyi
gɛbelɛnsɛ mɔmɔ so mɔ, mɛ
kya yɛgɛ ɔmɔ mɛ' terɛ mɔmɔ
yɛɛ, ‘Aye-sɛana.’
26 Fɛye-lɛɛ berɛ, iŋ kaa-
borɛ i' wɔra fɛɛ asa abono.
Ɔbono ɔ don mɔ-nanboana
mɔ gi kaaborɛ ɔ' bara mɔ-
nyoro gɛsɛ de o' bingiri
fɛɛ gɛbii pii gɛkpaa fɛye
dɔ de ɔbono ɔ gyɛ fɛye-
ɔgyangbarabo mɔ ɔ' wɔra
mɔ-nyoro fɛɛ fɛye-dega.
27 Ɔbono ɔ tɛ ne mɛ kya
kyu agyudɔ baa yii mɔ de
o' gyi mɔ, de ɔbono ɔ laa
kyu agyudɔ mɔ baa yii mɔ
mɔ, ɔmɔ dɔ mɔ, anɛ ne n
don mɔ-nanbo? Asa asɛ mɔ,
ɔbono ɔ tɛ ne mɛ kya kyu
agyudɔ baa yii mɔ mɔ ne n
don. Me berɛ nɛ ba daa de
n' baa son fɛye.
28 “Me-ɔlaawusɛ kamaasɛ
dɔ mɔ, fɛye ne n gyɛ abono
fɛ mili me.
29 Fɛɛ gɛnɔɔbono me-
sɛ Wurubuaarɛ gi sa me
gɛwuragyi mɔ, me kee nɛ
sa fɛye gɛwuragyi.
30 Aberɛ abono n kya gyi
gɛwura mɔ, me-rɛ fɛye a laa
wɔra abaa gyi de a' nun
dabɔlɛ. Fɛ laa gyi gɛwura
Isirale nten gudu nnyɔ mɔ
so de fɛ' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ sa
mɔmɔ.”

Yesu Gi Tɔgɛ Yɛɛ Piita Laa Kine Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Mɔ

31 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa
Simon yɛɛ, “Simon, Simon,
kerɛ! Ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ gi kolɛ ɔkpa de ɔ'
nyɛ fo-rɛ fo-nanboana adɛ
de ɔ' daasɛ gisɔɔgyi gibono
fɛ bo sa me mɔ kerɛ.
32 Fo berɛ nɛ dalaa sa fo
yɛɛ fo-gisɔɔgyi mɔ giŋ sa gi'
koso me so. Nengyene fo-
gisɔɔgyi gi kii wɔra ɔlon mɔ,
kpaa fo-nanboana de mɔmɔ-
lɛɛ gi' wɔra ɔlon kee.”
33 Simon Piita, mɔ, gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Me-wura, mɛ laa
tii fo de obu-o, mɛ laa mɔɔ
fo daa-o, me-rɛ fo ne.”
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “Sɔɔ gibui yela, gɛnyɛ
gɛdɛ pɛi de kyaasɛ gyang-
barasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ, fo laa
sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo
mɛŋ nyi me.”
35 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ
mɔ-isɔɔ mɔ yɛɛ, “Owi ɔbono
nɛ sun fɛye ne fɛ mɛŋ keda
aterenbi, abɛɛ ilaa ɔwɔraten

abɛɛ ayaawolɛ mɔ, fɛ kpon-
derɛ ilaa iko?” Mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Kuaa, aŋ kponderɛ sɛi
sɛi.”
36 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Nperɛ berɛ fɛye
dɔ ɔbono ɔ bo aterenbi
ɔwɔraten abɛɛ atɔ ɔwɔraten
mɔ o' puru keda. Ne ɔbono,
mɔ, ɔŋ bo gɛki mɔ ɔ' fɛ mɔ-
gɛgbɛ de o' kyu sɔɔ gɛki.
37 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ yɛɛ,
‘Mɛ kalɛ mɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo dɔ.’
N kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ
i laa ba me so gɛnen. Me-
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ kya
ba laalaalogɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ wolaa ŋmarasɛ yela
mɔ.”
38 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-
isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, kerɛ, a bo nki
nnyɔ.” Ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “I kaabo gɛnen.”

Yesu Gi Kpaa Dalaa Nfɔ Iyii Gibii So

39 Yesu gi lii kpe Nfɔ Iyii
Gibii mɔ so, fɛɛ gɛnɔɔbono
ɔ wolaa ɔ kya wɔra mɔ, ne
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ buu mɔ.
40 Mɛ fo nno mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' dalaa yɛɛ
ilaa ibono i kya ba mɔ i mɛŋ'
nyɛ fɛye penɛ de fɛ' wɔra
ilaa nyɛnyɛn.”
41 Ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ tu
kpe ansi dɔ ŋmaraa, ne o sii
ŋmii ɔ kya dalaa.
42 Ɔ dalaa yɛɛ, “Me-sɛ,
nengyene fo laa kyule mɔ,
nkana yɛgɛ awɔrɔfɔɔ abono
a kya ba me so faa a' kyon
gibaafon. Nɛ dabɔlɛ kolɛ
gɛnen faa, i mɛŋ gyɛ me-lɛɛ
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra. Fo-lɛɛ
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra.” [
43 Ɔ dalaa gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ ɔsɔɔ gi lii Wu-
rubuaarɛ dɔ ba mɔ asɛ baa
sa mɔ ɔlon.
44 Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
mɔ-gisen dɔ i kya dɛɛ mɔ,
ne o kii lɔrɔ pɛɛrɛ ansi
dalaa. Gisisiri gibono gi
kya lii mɔ-nyoro so gi kya
tɔrɔ gɛsinkpan mɔ gi dɛ fɛɛ
nkalan.]
45 Yesu gi kyon ɔ' kpaa
dalaa mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ kya yiyɛɛ mɔ so, ne ginsi
gidɛ gi baa yuuri mɔmɔ.
Yesu gi dalaa ta ne ɔ baa tu
mɔmɔ mɔ, mɛ dɛ ginsi gidɛ.
46 O kyingi mɔmɔ, ne ɔ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ dɛ daa?
Fɛ' koso de fɛ' dalaa yɛɛ ilaa
ibono i kya ba mɔ i mɛŋ' nyɛ
fɛye penɛ de fɛ' wɔra ilaa
nyɛnyɛn.”

Yesu Akyobo Abaa A Gyan' Mɔ So

47 Yesu san ɔ yelɛ ɔ kya
tɔngɛ mɔ, sakpii belɛ ɔko gi
dii lii mɔmɔ so. Gyudasɛ
ɔbono ɔ gyɛ mɔ-isɔɔ gudu
anyɔ mɔ dɔ ɔko gyangbara
ɔ sa mɔmɔ. Gyudasɛ gi fo
mɔ, ɔ naa kpe Yesu asɛ, ɔ kya
laarɛ ɔ' faala mɔ da mɔ gya-
gya.
48 O kpe Yesu asɛ mɔ, Yesu
gi taasɛ mɔ yɛɛ, “Gyudasɛ,
me-afaala ne? Gɛnen ne
fo laa kyu me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, wɔra
me-akyobo abaa dɔ ne?”
49 Yesu isɔɔ mɔ mɛ wu ilaa
ibono i kya ba mɔ, mɛ taasɛ
Yesu yɛɛ, “Aye-wura, a' ŋɛ
mɔmɔ nki?”

50 Yesu mɛŋ ti lɛɛ gɛnɔ mɔ,
mɔ-isɔɔ mɔ dɔ ɔko gi ŋɛɛlɛ
dega ɔko gyisɛ giso fuɛ. Dega
mɔ wura ne n gyɛ asunbi
alɛɛbo gɛmu.
51 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ-isɔɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ' taa
yɛgɛ!" Ne ɔ tengɛ mɔ-gibaa
yii dega mɔ giso, ne giso mɔ
gi kii baa kyaga.
52 Ne Yesu gi taasɛ asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ adi-
ibo abelɛnsɛ de abelɛnsɛ
sɛnsɛ abono mɛ ba de mɛ'
baa keda mɔ mɔ yɛɛ, "N gyɛ
oyu nyɛnyɛn daa, ne fɛ kyu
nki de nkpotii baa keda me
faa?
53 Iŋ gyɛ me-rɛ fɛye ne,
Wurubuaarɛ ɔson obu gik-
paara mɔ so adaa-adaa? I
wonɛ ne fɛ mɛŋ keda me
nno? Idɛ kon berɛ fɛye-
owi mɔ ne n fo faa, ne ilaa
nyɛnyɛn gɛmu ɔbono ɔ bo
lon gibiri dɔ mɔ laa nyɛ
mɔ-nyoro wɔra mɔ-gɛlaarɛ
kon."

Piita Gi Sorogɛ Gikpadɔ Gisa' Yɛɛ Oŋ Nyi Yesu

54 Imɔso mɛ keda Yesu,
ne mɛ kparɛ mɔ kpe asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ gɛten dɔ.
Mɛ kya kpe gɛnen mɔ, Piita
gi buu mɔmɔ giyaa-giyaa.
55 Mɛ loo asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gɛten dɔ mɔ,
mɛ wu yɛɛ asa mɛ baada
ɔgya gikpaara mɔ so mɛ tɛ
kyaabɔɔ ɔgya mɔ mɛ kya
wolɛ, ne Piita gi naa kpaa
kyena mɔmɔ asɛ.
56 Obolonbu ɔko gi wu Pi-
ita tɛ ɔgya mɔ asɛ, ne ɔ kerɛ
mɔ-ansi dɔ faa yirididi, ne
ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛnen ɔnyen
baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu ne n
naa."
57 Piita gi sorogɛ kpalɛ-
kpalɛ yɛɛ, "Ɔkyii, meŋ taa
nyi mɔ!"
58 I wɔra ŋmaraa mɔ,
ɔnyen ɔko kee gi wu Piita ne
ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo kee
fo gyɛ gɛnen asa abono dɔ."
Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ,
"Ɔnyen, meŋ bo mɔmɔ dɔ!"
59 I kii wɔra ŋmaraa too
mɔ, ɔnyen ɔko kee gi tɔgɛ
yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin daa.
Ɔnyen baarɛ kee mɔ-rɛ Yesu
ne n naa. I lii fɛɛ mɔ kee gyɛ
Galelinyen."
60 Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa ɔbono
kee yɛɛ, "Ɔnyen, meŋ taa nyi
ilaa ibono fo kya tɔgɛ faa."
Piita san ɔ kya tɔngɛ mɔ,
ayaa abono so mɔ, kyaasɛ
gyangbarasɛ gi folɛ.
61 Nfono mɔ Wura Yesu gi
kpɛɛlɛ kerɛ mɔ. Mɔmɔ-ansi
a gyan' mɔ, Piita gi nyingi
gɛnɔɔbono Wura Yesu gi
wolaa tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ndɛ
gɛnyɛ gɛdɛ pɛi de kyaasɛ
gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ mɔ,
fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa'
yɛɛ fo mɛŋ nyi me."
62 Piita gi nyingi gɛnen mɔ,
ɔ lii gikpaara mɔ so kpaa su
gɛnsipɛɛrɛ so.

Mɛ Daarɛ Yesu Ne Mɛ Tɔgɛ Gɛlaaloo Agyɛbi Sa Mɔ

63 Nfono mɔ, ngbɛ awura
abono mɛ kya dii Yesu mɔ
mɛ gyaabii mɔ ikpa kpɛi-
kpɛi so, ne mɛ daarɛ mɔ.
64 Mɛ ŋminde mɔ-ansi
yɛgɛ mɛ kya ŋɛ mɔ, ne mɛ
kya taasɛ mɔ yɛɛ, "Anɛ ne n

ŋɛ fo? Bii ɔbono ɔ ŋɛ fo mɔ
de a' kerɛ."
65 Mɛ tɔgɛ agyɛbi loosɛ
kpɛi-kpɛi gikyɔ sa mɔ kee.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Nbɛlɛ Agyibo Asɛ

66 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ
mɔ, Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ de mɔmɔ
nbara aŋmarasɛbo de mɔmɔ
abelɛnsɛ gbaa'gbaa ako mɛ
baa gyan', ne mɛ yɛgɛ mɛ
kpaa kyu Yesu bara mɔmɔ.
67 Mɛ kyu mɔ ba mɔ,
abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa gyi
gɛwura mɔ-adɛ so mɔ? Tɔgɛ
aye." Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Me ne n kine n' tɔgɛ
fɛye nnɛ mɔ, fɛ maŋ sɔɔ me
gyi.
68 Nengyene nɛ kii taasɛ
fɛye ilaa iko kee mɔ, fɛ maŋ
lɛɛ gɛnɔ sa me.
69 Lii ndɛ kyu i kya kpe mɔ,
me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-
daa mɔ, nan san kyena daa
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ
gyisɛ gibaa so n kya gyi
gɛwura."
70 Ɔ tɔgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ taasɛ mɔ
yɛɛ, "Gɛnen berɛ mɔ, fo ne
n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ
ne!" Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fɛye
gbaa-gbaa fɛ bii ne."
71 Mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ
taasɛ abara yɛɛ, "Ilaa imɔ ne
a baa a kya laarɛ de a' baa
nu lii mɔ so? Aye gbaa-gbaa
a nu de aye-aso lii mɔ-gɛnɔ
dɔ kon."

23

Mɛ Kyu Yesu Kpe Ɔbelɛnsɛ Pilato Asɛ

1 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ,
abelɛnsɛ gikpen mɔ pɛwu
mɛ koso ne mɛ kyu Yesu kpe
Ɔbelɛnsɛ Pilato asɛ.
2 Mɛ kpɛ fo Pilato asɛ
mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya
buu mɔmɔ-lɛɛ gɛnɔ mɛ kya
sa Pilato yɛɛ, "A wu ɔnyen
baarɛ yelɛ ɔ kya penɛ aye-
adɛ Gyuda awura. Ɔ gya
mɔmɔ yɛɛ mɛ' mɛŋ sa mɛ'
sɔɔ Rom awura wura belɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ aye so mɔ
lɛnpoo. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro
yɛɛ mɔ ne n gyɛ wura ɔbono
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ ɔ laa sun mɔ."
3 Imɔso Pilato gi taasɛ Yesu
yɛɛ, "Fo ne n gyɛ wura sa
Gyuda awura mɔ?" Ne Yesu
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Fo-gɛnɔ dɔ
ne i lii."
4 Nfono mɔ Pilato gi tɔgɛ sa
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ de sakpii mɔ
yɛɛ, "Me berɛ, meŋ wu ilaa
nyɛnyɛn iko lii gɛnen ɔnyen
baarɛ so."
5 Pilato gi buu sa mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ kii lɔrɔ tɔgɛ
bɔla yɛɛ, "Gɛnen ɔnyen
baarɛ kya yogesi asa mɔ-
ilaa nyiilesɛ dɔ Gyudiya
gɛsinkpan pɛwu so. O yii
gɛsɛ lii Galeli gɛsinkpan
so kaaborɛ o kyu baa loo
gɛrɛnaa."
6 Pilato gi nu gɛnen mɔ,
ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Ɔ gyɛ
Galelinyen daa?"
7 Pilato gi bii yɛɛ Yesu
gi lii daa nfono so Wura
Hɛrodɛ kya kerɛ mɔ, ɔ yɛgɛ

mɛ kyu Yesu kyu kperɛ
Hɛrodɛ. Gɛnen owi ɔbono
mɔ Hɛrodɛ gbaa-gbaa kee bo
Gyɛrusalem nno.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Wura Hɛrodɛ Asɛ

8 Hɛrodɛ gi da dɛ ginsi ne o
wu Yesu mɔ, i wɔra mɔ ɔkon
gikyɔ kyɔde. I kya nyiile yɛɛ
o nu Yesu so mɔ, i kɛɛla,
ne ɔ kya laarɛ o' wu mɔ de
ansi. Ɔ kya laarɛ fɛɛ Yesu
ɔ' wɔra ilaa ibono nyamesɛ
maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so
mɔ iko de ɔ' kerɛ.
9 Hɛrodɛ gi taasɛ Yesu ilaa
gikyɔ. Yesu, mɔ, mɛŋ lɛɛ
gɛnɔ sa mɔ.
10 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo mɔ de mɔmɔ-nbara
aŋmarasɛbo mɛ yelɛ nno mɛ
kya kyu ilaa ibono i bo lon
mɔ mɛ kya gyan' Yesu so.
11 Nfono mɔ Hɛrodɛ mɔ-rɛ
mɔ-ngbɛ awura mɔ mɛ
kyɛfoo Yesu, ne mɛ gyaabii
mɔ ikpa kpɛi-kpɛi so. Mɛ
kyu giwurakuru kyu gyaabii
bun mɔ, ne Hɛrodɛ gi yɛgɛ
mɛ kyu mɔ kiiri kperɛ
Ɔbelɛnsɛ Pilato.
12 Nkana Pilato mɔ-rɛ
Hɛrodɛ mɛ mɛŋ kya loo.
Kyu lii gɛnen gɛkɛ gɛbono
kyu kyon mɔ, mɛ kyu abara
gɛkyɛmenɛ.

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔsɛ

13 Mɛ kiiri Yesu bara
Pilato mɔ, ɔ terɛ Gyuda
awura asunbi alɛɛbo de
mɔmɔ-abelɛnsɛ gbaa'gbaa
de mɔmɔ-asa sɛnsɛ abono
mɛ bo nfono mɔ,
14 ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ kyu gɛnen ɔnyen baarɛ
ba me asɛ mɔ, fɛye yɛɛ ɔ
kya yogesi asa. Ilaa ibono
fɛ dɛ fɛ kya gyan' mɔ so
mɔ, nɛ taasɛ mɔ fɛye-ansi dɔ
gɛrɛnaa mɔ, meŋ wu yɛɛ ɔ
wɔra imɔ iko-rɛ iko.
15 Hɛrodɛ kee mɛŋ wu ilaa
nyɛnyɛn iko mɔ so. I kya
nyiile yɛɛ nɛ yɛgɛ mɛ kyu
mɔ kpe Hɛrodɛ ansi dɔ ne
Hɛrodɛ gi kpaa kiiri mɔ bara
me-rɛ fɛye faa. Fɛ' nu yɛɛ
ilaa iko i mɛŋ bo no i kya
nyiile yɛɛ ɔnyen baarɛ gi
wɔra ilaa nyɛnyɛn ibono i
kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.
16 Imɔso nan yɛgɛ mɛ'
biidɛ mɔ-giso de n' taa mɔ
yɛgɛ de ɔ' naa." [
17 I wolaa i gyɛ ilaa ibono
Ɔbelɛnsɛ Pilato kya wɔra
sa Gyuda awura mɔ yɛɛ
nengyene mɛ laa gyi mɔmɔ-
gɛkɛ belɛ gɛdɛ mɔ, ɔ kya tigi
mɔmɔ-asa abono ɔ keda tii
de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon
de ɔ' naa. Gɛnen so mɔ,
Pilato gi taasɛ Gyuda awura
mɔ yɛɛ anɛ ne mɛ kya laarɛ
de o' tigi sa mɔmɔ gɛnen gɛsi
gɛbono dɔ?]
18 Sakpii mɔ gi nu yɛɛ ɔ
laa tigi Yesu mɔ, mɔmɔ pɛwu
mɛ kpen gikolon yɛɛ, "Fɛ'
kyu gɛnen ɔnyen baarɛ kpaa
mɔɔ! Fɛ' tigi daa Barabasɛ
sa aye!"
19 Ibono so Barabasɛ tii de
obu gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ
owi ɔko dɔ mɔ, mɔ-rɛ asa
ako mɛ koso kɔ de abɛyin
awura Gyɛrusalem ɔsowolɛ
mɔ so, ne ɔ mɔɔ isa gɛnen
ikɔ ibono dɔ.
20 Pilato gi laarɛ fɛɛ nkana
ɔ taa Yesu yɛgɛ de ɔ' naa.
Gɛnen so mɔ, o kii kpen
tɔngɛ sa sakpii mɔ de ɔ'

buɛɛlɛ mɔmɔ.
21 Sakpii mɔ, mɔ, kpɛ ɔ kya
kpen ɔ kya sa mɔ yɛɛ, “Da
mɔ aŋanbi oyii so! Da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ!”
22 Mɛ tɔgɛ sa Pilato gɛnen
mɔ, o kii taasɛ mɔmɔ gisasɛ
yɛɛ, “De i' wonɛ? Menɛ ilaa
nyɛnyɛn ne ɔ wɔra? Meŋ
wu ilaa ibono ɔ wɔra ne i
kaaborɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.
Imɔso nan yɛgɛ mɛ' biidɛ
mɔ-giso de n' taa mɔ yɛgɛ de
ɔ' naa.”
23 Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ lɔrɔ mɛ kya
kpen ken-ken yɛɛ ɔ' da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ. Mɛ kpɛ
ma-a kpen gɛnen mɔ, mɔmɔ-
lɛɛ mɔ ne Pilato gi san nu.
24 O kyule yɛɛ ɔ laa wɔra
ilaa ibono mɛ kya laarɛ mɔ
sa ɔmɔ.
25 Ɔ tigi ɔnyen ɔbono ɔ
bara ikɔ ne ɔ mɔɔ isa mɔ
sa mɔmɔ. Yesu berɛ, ɔ yɛgɛ
mɛ kyu mɔ kyon de ɔ' kpaa
wɔra ɔmɔɔsɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ kya laarɛ mɔ.

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

26 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe
gɛnen mɔ, mɛ gyangara Si-
mon ɔbono ɔ lii Siirini mɔ.
Mɛ wu mɔ mɔ, ɔ naa ɔ kya
ba ɔ' baa loo ɔsowolɛ mɔ so,
ne mɛ nyise mɔ yɛɛ ɔ' sola
Yesu lɛwu oyii mɔ. Mɛ kyu
oyii mɔ sola mɔ yɛɛ o' buu
Yesu de mɛ' kpe.
27 Sakpii belɛ buu mɔmɔ.
Akyii ako kee mɛ buu mɔmɔ
mɛ kya saawo mɛ kya yiyɛɛ
mɛ kya sa Yesu.
28 Yesu gi kisee tɔgɛ sa
akyii mɔ yɛɛ, “Gyɛrusalem
akyii, fɛ' mɛŋ sa fɛ' su sa me.
Fɛ' su sa daa fɛye-nyoro de
fɛye-biana.
29 Awɔrɔfɔɔ owi kya ba.
Asa abono mɛ laa wu
awɔrɔfɔɔ abono mɔ mɛ laa
tɔgɛ yɛɛ, ‘Amudɛnsɛbo ne n
gyɛ alabanbo de abono nbii
mɛŋ nyabo mɔmɔ kerɛ mɔ.’
30 Awɔrɔfɔɔ belɛ abono so
mɔ, asa mɛ laa tɔgɛ sa abii
de nbiibi yɛɛ, ‘Fɛ' boori bun
aye so.’
31 Asa mɛ dɛ me ɔbono
n dɛ fɛɛ oyii bonboli mɛ
kya wɔra ɔgya faa mɔ, fɛye
abono fɛ dɛ fɛɛ ngya wolɛsɛ
mɔ berɛ ne mɛ laa yɛgɛ?”
32 Asa mɔ mɛ dɛ Yesu mɛ
kya kpe gɛnen mɔ, mɛ dɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo anyɔ
ako kee mɛ kya kpe mɛ' kpaa
da aŋanbi iyii so mɔɔ.
33 Mɛ naa gɛnen kpaa
fo gikpalan giko asɛ. Mɛ
kya terɛ nno yɛɛ Gimu Gi-
wuye Gikpalan. Nno ne mɛ
da Yesu mɔ-rɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo anyɔ mɔ aŋanbi
mada de iyii. Mɔmɔ dɔ ɔko
bo de Yesu gyisɛ so ne ɔko,
mɔ, bo de mɔ-benɛ so. I san
Yesu, mɔ, bo nsana. [
34 Nfono ne Yesu gi dalaa
kolɛ Wurubuaarɛ sa abono
mɛ da mɔ aŋanbi mada de
oyii mɔ yɛɛ, “Me-sɛ, kyu
kyɛɛ mɔmɔ. Mɛ mɛŋ nyi ilaa
ibono mɛ kya wɔra faa.”] Mɛ
wɔra ilaa idɛ pɛwu ta mɔ,
mɛ yɛ mɔ-nyoro so atɔ kyu.
Mɛ kya yɛ atɔ mɔ mɔ, mɛ too
ilaa iko kerɛ. Ɔbono i yii de
mɔ mɔ, o kyu.
35 Gɛnen owi ɔbono pɛwu
mɔ, asa mɛ yelɛ mɛ kerɛ mɔ.
Ne Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ kya yoole mɔ. Mɛ

kya tɔgɛ yɛɛ, “Mɔ ne n
mɔlɛgɛ asa; ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-
nyoro. Nengyene ɔ gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ ne n lɛɛ
gibaa yii yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ asa
mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-nyoro de
a' kerɛ.”
36 Asogya mɔ kee mɛ yoole
mɔ, ne mɛ kpaa kyu mɔmɔ-
nta bonyansɛ nko kyu ba mɛ
kya sa mɔ,
37 ne mɛ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Fo ne n gyɛ wura sa
Gyuda awura mɔ gɛsintin
mɔ, mɔlɛgɛ fo-nyoro de a'
kerɛ.”
38 Mɛ ŋmarasɛ kpaa mada
Yesu amu so yɛɛ,

GYUDA AWURA WURA MƆ
NE.

39 Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
anyɔ mɔ dɔ ɔko mada de
mɔ-lɛɛ oyii mɔ mɔ, ɔ tɔgɛ
ilaa loosɛ sa Yesu yɛɛ, “Iŋ
gyɛ fo ne Wurubuaarɛ gi
sun yɛɛ fo' baa gyi gɛwura
mɔ Wurubuaarɛ adɛ sɔ mɔ?
Kii mɔlɛgɛ fo-nyoro de fo'
mɔlɛgɛ aye kee.”
40 Ɔ kya tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɔ-nanbo ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo mɔ gi gya mɔ yɛɛ
ɔŋ' baa tɔgɛ gɛnen, ne ɔ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo mɛŋ selɛ
Wurubuaarɛ do-o? Aye-rɛ
mɔ pɛwu ne mɛ kya biidɛ
giso mɛ kya mɔɔ faa.
41 Aye berɛ, i kaaborɛ aye.
I lii fɛɛ aye-ilaa nyɛnyɛn
ibono a wɔra mɔ gikɔ ne mɛ
kya ka aye faa. Ɔnyen baarɛ,
mɔ, ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn
iko.”
42 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-
nanbo mɔ gɛnen mɔ, ne o
kisee tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Yesu,
n dɛ fo giserɛ, nyingi me so
owi ɔbono fo-gɛwuragyi mɔ
gɛ laa yii fo-gibaa mɔ.”
43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n kya
buu mi-i sa fo faa, ndɛ gɛkɛ
gɛdɛ fo laa loo ɔkyoolaten
me asɛ Wurubuaarɛ dɔ.”

Yesu Gi Lɛɛ Ɔŋɛ

44-45 I baa wɔra fɛɛ owi
ken-ken gerɛ-gerɛ mɔ, owi
mɛŋ baa ɔ kya lii ne i wɔra
gibiri sirim gɛnen gɛsinkpan
mɔ pɛwu so kaaborɛ owi
gbaasɛ. Gikuru gibono gi tii
Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ gi
kyan ginyɔ lii soso baa yii
gɛsɛ kyim.
46 Nfono mɔ, Yesu gi kpen
ken-ken tɔgɛ sa Wurubuaarɛ
yɛɛ, “Me-sɛ, fo-abaa dɔ ne n'
dɛ me-ɔŋɛ mi-i wɔra.” Ɔ tɔgɛ
gɛnen ta mɔ, ɔ lɛɛ ɔŋɛ.
47 Asogya abono mɛ kya dii
Yesu mɔ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ gi
wu ilaa ibono i ba gɛnen mɔ,
ɔ yen Wurubuaarɛ ne ɔ tɔgɛ
yɛɛ, “Gɛsintin, ɔnyen baarɛ
tansi ɔ gyɛ gɛsintin wura.”
48 Gɛnen kee ne sakpii belɛ
ɔbono ɔ kpaa yelɛ kerɛ Yesu
gimɔɔ ne mɛ wu ilaa ka-
maasɛ mɔ mɛ kii mɛ kya kpe
gɛwi mɔ, mɔmɔ ɔkamaasɛ
kya wɛ nyoro ɔ kpɛ ɔ dɛ mɔ-
abaa ɔ kya suii mɔ-gikan. I
kya nyiile yɛɛ, mɔmɔ-asen
dɔ i nyida mɔmɔ gikyɔ.
49 Yesu mɔ-kyɛmenɛana de
akyii abono mɛ buu mɔ lii
Galeli kpe Gyɛrusalem mɔ
mɛ yelɛ gɛta-gɛta wu ilaa idɛ
pɛwu.

Mɛ Pule Yesu

50 Ɔnyen ɔko bo gɛnen
ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kya

terɛ mɔ yɛɛ Gyosɛfo. Ɔ lii Arimatiya, Gyudiya awura ɔsowolɛ ɔko so. Ɔ gyɛ Gyuda awura nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko. Ɔ gyɛ isa dɛnsɛ ne ɔ kya gyi gɛsintin.
51 Mɔ berɛ, ɔ mɛŋ yelɛ kyule ibono mɛ kyu wɔra Yesu mɔ. Owi kamaasɛ dɔ mɔ, mɔ-ansi a gyan' gɛkaabono asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ gɛkyena mɔ.
52 Gɛnen Gyosɛfo baarɛ gi kpe Pilato asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ, ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa saga Yesu gibuni mɔ lii lɛwu oyii mɔ so kyu kpaa pule. Pilato mɛŋ kine.
53 Imɔso Gyosɛfo gi kpaa saga Yesu gibuni mɔ. O kyu gikɛlɛlɛ kyu mili obuni mɔ ne o kyu mɔ kpaa pule gi-folɛ gibono mɛ wolaa logedi wɔra ɔbɔ yela sa ibuni gip-ule mɔ dɔ. Mɛ mɛŋ ti taa pule obuni gɛnen folɛbɔ ɔbono dɔ kerɛ.
54 Owi kya ta mɔmɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ gyɛ abaala gɛkɛ kyu sa mɔmɔ Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ, mɛ kya kpaala.
55 Akyii abono mɛ buu Yesu lii Galeli ba Gyɛrusalem nfono mɔ mɛ buu Gyosɛfo kpe, ne mɛ kperɛ mɔmɔ-ansi kpaa wu folɛbɔ mɔ de gɛnɔɔbono Gyosɛfo gi kyu pule Yesu mɔ.
56 Owi kya ta so mɔ, akyii mɔ mɛ kii kpe gɛwi, ne mɛ kpaa baala ilaa ikoana ibono mɛ kya kyu bɔ ibuni mɔ fɛɛ onufuii de piperɛ yela. Mɛ kyena kyoola gɛkɛ kyoolasɛ mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ-nbara gi kya nyiile mɔ.

24

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Mɛ pule Yesu mɔ, imɔ Kosida gibaadiikɛ mɔ, akyii mɔ mɛ kyu ibono mɛ kpaa baala yela i dɛ fɛɛ onufuii de piperɛ mɔ kyu kyon kpe Yesu folɛbɔ gɛkyan mɔ asɛ de mɛ' kyu imɔ kyu kpaa bɔ mɔ.
2 Mɛ fo nno mɔ, mɛ wu gibui belɛ gɛbono nkana gi tii folɛbɔ mɔ gɛbunono mɔ gi belen kpe gi dɛ nkan.
3 Nfono mɔ, mɛ loo folɛbɔ mɔ dɔ. Mɛ loo nno gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ wu Wura Yesu gibuni mɔ.
4 I wɔra ɔmɔ ya-a. Mɛ san sii mɛ yelɛ. Mɛ yelɛ mɔ, anyen anyɔ ako mɛ lii tuule mɔmɔ. Mɛ suu ngbɛ, gi kya ŋɛlegi ŋalɛ-ŋalɛ.
5 I wɔra akyii mɔ gifuu gikyɔ, ne mɛ kyu mɔmɔ-ansi too gɛsɛ. Nfono mɔ anyen mɔ mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne fɛ ba ibuni opuleten ba fɛ kya laarɛ ɔbono ɔ tɛ de ansi mɔ?
6 Ɔ mɛŋ bo gɛrɛ. O kyingi lii ibuni dɔ. Fɛ' nyingi ilaa ibono ɔ wolaa tɔgɛ fɛye nkɛ nbono ɔ bo fɛye asɛ Galeli gɛsinkpan so mɔ.
7 Ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ i gyɛ ilaa ibono i laa ba yɛɛ mɛ laa kyu mɔ ɔbono ɔ gyɛ anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ kyu wɔra ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abaa dɔ de mɛ' da mɔ aŋanbi mada de oyii de

o' wu'. Imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, ɔ
laa kyingi lii ibuni dɔ.”
8 Anyen mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, nfono mɔ, akyii mɔ
mɛ nyingi yɛɛ Yesu gi naa
kyena tɔgɛ ɔmɔ gɛnen ilaa
idɛ.
9 Akyii mɔ mɛ lii opuleten
mɔ mɔ, mɛ kyon Yesu isɔɔ
gudu ɔko mɔ de mɔ-akasɛbo
sɛnsɛ mɔ asɛ, ne mɛ kpaa
buu ilaa ibono mɛ kpaa wu
nno mɔ pɛwu sa mɔmɔ.
10 Akyii abono mɛ kpaa
buu ilaa idɛ sa Yesu isɔɔ
mɔ ne n gyɛ Mariya Ma-
gadalakyii de Gyowana de
Mariya, Gyeemesi mɔ-nyi.
Akyii ako kee mɛ bɔla mɔmɔ
so.
11 Yesu isɔɔ mɔ mɛ nu ilaa
ibono akyii mɔ mɛ kpaa wu
mɔ, mɛ mɛŋ kyu imɔ kyu
wɔra ilaa dɔ; mɛ mɛŋ sɔɔ
imɔ gyi. [
12 Piita berɛ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ koso ne o kuu ɔnangya
kyon gɛkyan mɔ gɛten. Ɔ fo
nno mɔ, o sunge kerɛ folɛbɔ
mɔ dɔ, mɔ, o wu daa gikɛlɛlɛ
gibono mɛ kyu mili Yesu mɔ
wolɛ ne n dɛ. I wɔra mɔ
giyan, ne ɔ lii nno san ɔ kya
sa imɔ so gɛwɔnsa.]

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛbo Anyɔ Ako

13 Gɛnen gɛkɛ kolon
gɛbono mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ dɔ anyɔ ako mɛ kya
kpe ɔsowolɛ ɔko so. Mɛ
kya terɛ gɛnen ɔsowolɛ mɔ
yɛɛ Imayɔsɛ. Lii Gyɛrusalem
kpe nno mɔ, i gyɛ akpaaten
sono.
14 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kya
gyi nsingyi kyu lii ilaa ibono
pɛwu i ba Yesu so mɔ,
15 ne mɛ kya sa imɔ so
gɛwɔnsa. Nfono mɔ, Yesu
gbaa-gbaa gi kpaa tu mɔmɔ,
ne mɔmɔ pɛwu mɛ san naa
dabɔlɛ mɛ kya kpe.
16 Mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ naa
gɛnen mɔ, i lɛɛ mɔmɔ-
nwɔnsa, mɛ mɛŋ nyɛ bii mɔ.
17 Nfono mɔ, Yesu gi taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ nsingyi ne
fɛ naa fɛ kya gyi ne i bo fɛye
ayen gɛnen?” Ɔ taasɛ ɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ sii yelɛ.
18 Ne mɔmɔ dɔ ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Kulopasɛ
mɔ gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ilaa ibono i ba Gyɛrusalem
gɛnen nkɛ nsa ndɛ dɔ faa,
imɔso fo-wolɛ ne n gyɛ isafo
ɔbono fo mɛŋ ti nu imɔ?”
19 Yesu gi kisee taasɛ yɛɛ,
“Menɛ ilaa?” Ne mɛ lɛɛ
gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, “Ilaa ibono
i ba Yesu Nasarɛtɛnyen mɔ
so mɔ ne a darɛ. Nkana ɔ
gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo. Wurubuaarɛ gbaa-
gbaa de anyamesɛ pɛwu mɛ
wu yɛɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ de
mɔ-ilaa tɔgɛsɛ i bo duduu.
20 Aye Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ de
aye-abelɛnsɛ gbaa'gbaa mɛ
kyu mɔ wɔra abɛyin abaa
dɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɛ' mɔɔ mɔ,
ne gɛsintin mɔ, mɛ da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ.
21 “Aye, mɔ, aye-ansi a
gyan' yɛɛ nkana mɔ ne n gyɛ
ɔbono ɔ laa lɛɛ aye Isirale
awura lii aye-akyobo abaa
dɔ de aye-nyoro gi' tɔrɔ aye.
Mɛ mɔɔ mɔ faa, ndɛ nkɛ nsa
ne.
22 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara
mɔ, ndɛ mɔ aye-gikpen mɔ
dɔ akyii ako mɛ yɛgɛ i

wɔra aye ya-a. I lii fɛɛ
gibaadiikɛ mɔ, mɛ koso kpe
Yesu gɛkyan mɔ gɛten;
23 mɔ, mɛ mɛŋ wu mɔ-
gibuni mɔ. Mɛ kii ba baa
tɔgɛ sa aye yɛɛ mɛ kpe mɔ,
mɛ wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
iko. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ Yesu tɛ
de ansi.
24 Aye dɔ ako kee mɛ kpe
gɛkyan mɔ gɛten nno. Mɛ
kpaa wu fɛɛ gɛnɔɔbono akyii
mɔ mɛ baa tɔgɛ mɔ. Mɔmɔ
kee mɛ mɛŋ wu mɔ."
25 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ,
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Fɛ ŋaabaa-o! Imɔso
kookoomenɛ fɛ kya nu ilaa
ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela
pɛwu faa mɔ, fɛŋ ti sɔɔ imɔ
gyi?
26 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ i kaa-
borɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi
sun yɛɛ o' gyi gɛwura mɔ
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ o'
wu ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan pɛi
de mɔ-nyisigyi mɔ ɔ' lɔɔ yii
mɔ-gibaa?"
27 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi abono
mɛ tɔgɛ kyu naa de mɔ so
mɔ gɛsɛ sa mɔmɔ. O yii gɛsɛ
lii Mosisi iwolɛ mɔ dɔ kyu
kpaa lii Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo asɛnsɛ mɔ pɛwu-lɛɛ
mɔ dɔ.

Akasɛbo Mɔ Ansi A Bugi,
Ne Mɛ Bii Yesu Kon

28 Mɛ fo ɔsowolɛ ɔbono so
mɛ kya kpe mɔ, Yesu gi wɔra
fɛɛ mɔ berɛ ɔ kya loo ɔ kya
lii daa.
29 Mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
keda mɔ yela yɛɛ, "Owi gi ta.
I laa bun fo ɔkpa dɔ. Naa dɛ
aye asɛ gɛrɛ." Mɛ tɔgɛ mɔ
gɛnen mɔ, o nu mɔmɔ asɛ.
30 I fo owi gyisɛ mɔ, o
puru bodobodo ne ɔ faala
Wurubuaarɛ ne ɔ gbaa-gbaa
bodobodo mɔ dɔ ne o kyu sa
mɔmɔ.
31 Nfono mɔ, mɔmɔ-ansi a
bugi ne mɛ bii mɔ kon. Ayaa
abono so mɔ, mɛŋ baa wu
mɔ.
32 Mɛ san mɛ kya tɔgɛ
ma-a sa abara yɛɛ, "Nkyɛɛ
imɔso ne ɔ kya lɛɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsɛ ɔ
kya sa aye ɔkpa dɔ ne i
keda aye-nyoro ne i wɔra
aye-asen dɔ ɔkon mɔ."
33 Mɛŋ baa wu Yesu gɛnen
mɔ, mɛ nyise koso ayaa
abono so kii kpe Gyɛrusalem
nfono Yesu isɔɔ mɔ mɛ bo
mɔ. Mɛ loo nno mɔ, mɛ
wu Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ
mɔmɔ-rɛ Yesu akasɛbo ako
mɛ koola mɛ tɛ,
34 ne mɛ nu mɛ kya tɔgɛ
ma-a sa abara yɛɛ, "Aye-
wura mɔ gi kyingi lii ibuni
dɔ gɛsintin. Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro
nyiile Simon."
35 Nfono mɔ, anyen anyɔ
mɔ kee mɛ lɛɛ mɔmɔ-lɛɛ
ibono mɛ wu mɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ. Mɛ tɔgɛ ibono i ba
ɔkpa dɔ mɔ de gɛnɔɔbono
mɔmɔ-wura mɔ gi gbaa gbaa
bodobodo dɔ kyu sa mɔmɔ
ne mɛ lɔɔ bii mɔ mɔ kee sa
mɔmɔ.
36 Anyɔ mɔ mɛ san mɛ kya
tɔgɛ imɔ mɔ, mɛ baa kerɛ
mɔ, Wura Yesu gbaa-gbaa
ne n yelɛ mɔmɔ dɔ. [Ne ɔ
faala ɔmɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ
gisen yuuli gi' wɔra fɛye-
lɛɛ."]

37 Mɛ wu Yesu gɛnen mɔ, i
ŋmaa mɔmɔ-gisen ne i wɔra
mɔmɔ gifuu. Mɛ nyi yɛɛ
obuni.
38 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ n wɔra ne
i bo fɛye-nwɔnsa dɔ kpada-
kpada? Menɛ n wɔra ne fɛ
bo akyɔɔlɛ gɛnen?
39 Fɛ' kerɛ me-abaa, de fɛ'
kerɛ me-ayaa. Me gbaa-gbaa
ne. Meŋ gyɛ obuni. Fɛ' tabo
me de fɛ' kerɛ. Obuni mɛŋ
bo awuye de nyoro inun fɛɛ
me-lɛɛ idɛ.” [
40 Ɔ tɔgɛ imɔ idɛ mɔ, o kyu
mɔ-abaa de mɔ-ayaa kyu
nyiile mɔmɔ.]
41 Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
gɛnɔɔbono i wɔra mɔmɔ
ɔkon kyɔde so mɔ, i dɛ
mɔmɔ fɛɛ i gyɛ daa abon ne
i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Imɔso Yesu
gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ bo
ilaa gyisɛ iko gɛrɛ?”
42 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɛ sa
mɔ ɔken.
43 Ɔ sɔɔ ɔken mɔ ne ɔ wɛ,
mɔmɔ pɛwu ansi dɔ nfono.
44 Nfono ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Ilaa ibonoana
fɛ wu i ba me so faa, owi
ɔbono n bo fɛye asɛ mɔ, nɛ
wolaa tɔgɛ sa fɛye yɛɛ i laa
ba gɛsintin fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ wolaa ŋmarasɛ yela mɔ.
Ilaa ibono i bo Mosisi nbara
mɔ dɔ mɔ de ibono Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ
mɛ yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ yela
mɔ de ibono i bo Wu-
rubuaarɛ Ilon Ɔwolɛ mɔ dɔ
kyu lii me so mɔ pɛwu i
kaaborɛ i' ba gɛsintin.”
45 Nfono mɔ ɔ yɛgɛ mɛ nyɛ
nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
gɛsɛ,
46 ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Mɛ ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ i
dɛ sa ɔbono Wurubuaarɛ laa
sun de ɔ' mɔlɛgɛ mɔ-adɛ mɔ
yɛɛ o' wu ɔlaawusɛ lɛwu de
imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ o' kyingi lii
ibuni dɔ.
47 Mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ asa
mɛ laa naa kaasɛ mɔ ginyen
dɔ mɛ kya tɔgɛ ɔkamaasɛ
yɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ lii mɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ de Wu-
rubuaarɛ o' kyu mɔ-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ mɔ. Mɛ laa
tɔgɛ ilaa idɛ sa gɛsinkpan so
asa kpɛi-kpɛi pɛwu. Mɛ laa
yii gɛsɛ lii daa Gyɛrusalem
gɛrɛ.
48 Fɛye ne n gyɛ abono fɛ
wu ilaa ibono nɛ wɔra de
ilaa ibono i ba me so mɔ
pɛwu de fɛye-ansi. Fɛye ne
nan tɔgɛ me-ilaa sa asa de
mɛ' nu.
49 Fɛ' nu! Nan kyu me-
sɛ Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono
ɔ ka yela sa fɛye mɔ kyu
bunge fɛye. Imɔso, fɛ' kyena
Gyɛrusalem gɛrɛ gyoo gɛnen
ɔlon mɔ. Ɔ laa kpelegɛ
lii Wurubuaarɛ dɔ baa bun
fɛye so.”

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe Mɔ Asɛ

50 Yesu gi tɔngɛ sa mɔmɔ
ta mɔ, ɔ kparɛ mɔmɔ lii
ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kpaa fo
sindi Bɛtani mɔ, ɔ diirɛ mɔ-
abaa mɔmɔ so ne ɔ kolɛ Wu-
rubuaarɛ ayuule bun ɔmɔ
so.
51 Ɔ san ɔ kya yuule mɔmɔ
mɔ, i puru mɔ dii kyon kpe
Wurubuaarɛ dɔ taa mɔmɔ
yɛgɛ.

52 Mɛ son Yesu nno, ne mɛ
kii kpe Gyɛrusalem de ɔkon
belɛ.
53 Kpɛ kyu lii gɛnen gɛkɛ
gɛbono mɔ, mɛ kya kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so gɛkɛ kamaasɛ kpaa
yen Wurubuaarɛ.

Gyɔn
Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Kyu Lii Yesu So Mɔ

Wurubuaarɛ Gigyɛbi Mɔ Gi Baa Bingiri Nyamesɛ

1 Lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ
mɔ, Wurubuaarɛ Gigyɛbi mɔ
gi bo no. Ɔbono ɔ gyɛ
gɛnen Gigyɛbi mɔ ti ɔ bo
Wurubuaarɛ asɛ, ne Gigyɛbi
mɔ kee gi gyɛ Wurubuaarɛ.
2 Gigyɛbi mɔ gi bo Wu-
rubuaarɛ asɛ lii ko-o gɛsɛ de
gɛsɛ.
3 Ilaa kamaasɛ ibono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ
pɛwu mɔ, ɔ lɛɛ imɔ naa
daa de mɔ-Gigyɛbi mɔ so.
Sɛi mɛŋ bo no ibono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ iŋ gyɛ
mɔ-rɛ mɔ-Gigyɛbi mɔ ne n
lɛɛ imɔ.
4 Lii Wurubuaarɛ Gigyɛbi
mɔ so ne anyamesɛ mɛ
kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan ne gɛnen
gɛkyena mɔ gɛ gyɛ fatela sa
anyamesɛ.
5 Fatela mɔ kya wu gibiri
dɔ, ne gibiri mɔ gi mɛŋ taalɛ
mɔɔ fatela mɔ.
6 Wurubuaarɛ gi sun
ɔnyen ɔko mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Gyɔn.
7 O sun mɔ de ɔ' baa
tɔgɛ ilaa ibono o nyi kyu lii
fatela mɔ so mɔ sa asa de
ɔkamaasɛ o' kyu mɔ-nyoro
too fatela mɔ so kyu lii ilaa
ibono gɛnen Gyɔn baarɛ laa
buu sa mɔmɔ mɔ so.
8 Gyɔn mɛŋ gyɛ fatela mɔ
berɛ. Ɔ ba de ɔ' baa buu
fatela mɔ nyoro so ilaa sa asa
daa.
9 Fatela mɔ gbaa-gbaa bo
no. Mɔ ne n kya kyangɛ sa
nyamesɛ kamaasɛ ne i kya
wu mɔ mɔ. Gɛnen fatela mɔ
ne n kya ba gɛsinkpan so faa.
10 Ɔ wolaa ɔ bo gɛsinkpan
mɔ so ne mɔ ne n lɛɛ
gɛsinkpan mɔ, ne gɛsinkpan
so anyamesɛ mɛ mɛŋ bii mɔ.
11 Ɔ ba mɔ gbaa-gbaa mɔ-
gɛsinkpan so, ne mɔ gbaa-
gbaa asa mɛŋ kyule sɔɔ mɔ.
12 Asa abono mɛ sɔɔ mɔ,
ne mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too
mɔ so mɔ berɛ, Wurubuaarɛ
gi sa mɔmɔ ɔkpa de mɛ'
wɔra mɔ Wurubuaarɛ mɔ-
biana gɛsintin.
13 Gɛnen Wurubuaarɛ mɔ-
biana abono, mɔmɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ gɛsɛ de gibi mɔ gi
mɛŋ dɛ fɛɛ ibono anyamesɛ
mɛ kya da itɔ korogɛ mɔ.
Ne iŋ gyɛ nyamesɛ anɔkyu
abɛɛ nyamesɛ ne n wɔra
adawo sa gɛwɔnsa kyu ko-
rogɛ mɔmɔ. Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa ne n yɛgɛ ne mɛ
wɔra mɔ-biana.
14 Gɛnen Wurubuaarɛ
Gigyɛbi gibono gi baa wɔra
nyamesɛ ne ɔ kyena saarɛ
aye dɔ. A wu mɔ-nyisigyi
de aye-ansi. Gɛnen nyisigyi
ɔbono ɔ bo mɔ kya nyiile
yɛɛ mɔ-nkon ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono ɔ
lii Wurubuaarɛ asɛ. Ɔ kpɛ ɔ
kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ
ne ɔ tansi ɔ gyɛ gɛsintin
wura.
15 Gɛnen Wurubuaarɛ
Gigyɛbi gibono ilaa ne Gyɔn
gi tɔgɛ mɔ. Gyɔn gi lɛɛ gibaa

nyiile mɔ yɛɛ, “Ɔdɛ ilaa ne nɛ naa kyena tɔgɛ yɛɛ, ‘Mɔ ɔbono ɔ laa ba me-gɛmara mɔ gi don me ilaa kamaasɛ dɔ mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa ɔ bo no pɛi ne i lɔɔ korogɛ me.’ ”

16 Ɔ ta gudu ilaa kamaasɛ dɔ so mɔ, ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne ɔ kya wɔra ilaa ɔ kya sa aye pɛwu ɔ kya kpe ɔ kya ba.

17 Dedaa Wurubuaarɛ gi sa anyamesɛ mɔ-ɔson nbara mɔ, o kyu naa daa de Oloobu Mosisi so. Ne Wurubuaarɛ gi san lɛɛ mɔ-gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɔ-gɛsintin nyiile anyamesɛ mɔ, o kyu naa daa de Yesu Kirisito so.

18 Nyamesɛ kamaasɛ mɛŋ ti taa wu Wurubuaarɛ kerɛ. Wurubuaarɛ mɔ-bi kolon ɔbono o nyi Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa mɔ ne n lɛɛ Wurubuaarɛ gidebi nyiile anyamesɛ.

Gyɔn Ɔbono Ɔ Lɔrɔ Ɔkpa Sa Ɔmɔlɛgɛbo Mɔ

19 Fɛ' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ gi sun Gyɔn yɛɛ ɔ' baa tɔgɛ anyamesɛ mɔ. I lii fɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ abono mɛ bo Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ, mɛ sun Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo ako de Lɛfi gikpen dɔ asa ako Gyɔn asɛ, ne mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ anɛ?

20 Mɛ kpaa taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ gɛsintin sa mɔmɔ. Ɔ mɛŋ ŋara ɔmɔ. Ɔ tɔgɛ tigi mɔmɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ me ne n gyɛ asa ɔmɔlɛgɛbo ɔbono Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa sun mɔ.”

21 Gyɔn gi tɔgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ kii taasɛ mɔ yɛɛ, “Ne iŋ gyɛ fo ne n gyɛ kaasɛ ɔbono mɔ, fo ne n gyɛ anɛ? Fo gyɛ Oloobu Ilaagya abɛɛ?” Gyɔn gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa, meŋ gyɛ Ilaagya.” “Mɔ, fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ?” Ne Gyɔn gi kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa.”

22 Nfono mɔ, isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Kii tɔgɛ aye isa ɔbono fo gyɛ mɔ. I kaaborɛ a' nyɛ ilaa iko kpaa tɔgɛ abono mɛ sun aye mɔ. Fo gbaa-gbaa asɛ mɔ, fo ne n gyɛ anɛ daa?”

23 Gyɔn gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Isaya mɔ gi ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

Mɛ laa nu ɔko gigyɛbi gipen dɔ,
ɔ laa kpen ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa mɔmɔ yɛɛ,
‘Fɛ' lɔrɔ fɛye-akyenabi de fɛ' baala fɛye-nyoro gyoo Wurubuaarɛ.’

Me ne n gyɛ gɛnen kaasɛ ɔbono Isaya darɛ mɔ.”

24 Gyuda awura abelɛnsɛ abono mɛ sun isɔɔ mɔ Gyɔn asɛ gɛnen mɔ mɛ gyɛ daa Farasii gikpen dɔ asa.

25 Imɔso isɔɔ mɔ mɛ taasɛ Gyɔn yɛɛ, “Fo yɛɛ iŋ gyɛ fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ, foŋ gyɛ Oloobu Ilaagya, ne foŋ kii fo gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ, i wonɛ so ne fo kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere?”

26 Mɛ taasɛ Gyɔn gɛnen
mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me berɛ,
n dɛ daa nkyu n kya gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere.
Ɔko, mɔ, gi ti ba ɔ saarɛ fɛye
dɔ gbaa, fɛŋ kii fɛ nyi mɔ.
27 I bo no yɛɛ n gyɛ mɔ-
ɔbelɛnsɛ berɛ. Meŋ kii fo
mɔ de sɛi. Fɛɛ n' ba gɛsɛ de
n' kyu mɔ-ayaawolɛ kyu tolɛ
mɔ-ayaa dɔ sa mɔ gbaa mɔ,
meŋ fo.”
28 Gɛnen ilaa idɛ pɛwu
i ba daa Bɛtani ɔsowolɛ
so Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ
giko mɔ so owi ɔbono Gyɔn
kya gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ.

Yesu Gi Wɔra Fɛɛ Wurubuaarɛ Sandɛ

29 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Gyɔn
gi wu Yesu naa ɔ kya ba de
mɔ asɛ, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ'
kerɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa
kyu lɛɛ asunbi fɛɛ sandɛ
mɔ. Ɔnyen baarɛ lɛwu ne
nan kpaarɛ anyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ.
30 Ɔdɛ ilaa ne nɛ naa kyena
tɔgɛ yɛɛ, ‘N gyɛ mɔ-ɔbelɛnsɛ
berɛ. Meŋ kii fo mɔ de sɛi
mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa
ɔ bo no pɛi ne i' lɔɔ korogɛ
me.’
31 Me-gibaa so mɔ, maŋ
wu mɔ bii. Mɔ so ne
Wurubuaarɛ gi sun me ba
gɛsinkpan so de n' gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere de n'
baa lɛɛ mɔ gɛwi nyiile Isirale
awura.”
32 Gyɔn gi buu Yesu ilaa
sa asa mɔ yɛɛ, “Nɛ wu Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi kpe-
legɛ fɛɛ bonbuɛ lii soso, ne ɔ
baa suu de Yesu.
33 Gɛnen owi ɔbono pɛwu
mɔ, meŋ wolaa bii mɔ. Wu-
rubuaarɛ ɔbono o sun me
yɛɛ n' baa gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ ne n
tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Nyamesɛ
ɔbono fo wu Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi kpelegɛ lii
soso baa suu de mɔ mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan
kyu Wurubuaarɛ Oduduu
kyu gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere mɔ.’
34 Nɛ wu imɔ de me-ansi.
Imɔso ne n' kya buu mi-i
sa fɛye yɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.”

Yesu Akasɛbo Gyangbarasɛ

35 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ kee mɔ,
Gyɔn mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ
dɔ anyɔ ako mɛ yelɛ.
36 O wu Yesu naa ɔ kya
kyon mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ'
kerɛ. Ɔbono Wurubuaarɛ
laa kyu lɛɛ asunbi fɛɛ sandɛ
mɔ ne.”
37 Gyɔn akasɛbo mɔ mɛ nu
ibono ɔ tɔgɛ gɛnen so mɔ,
mɛ naa buu Yesu.
38 Yesu gi kisee kerɛ ne
o wu mɔmɔ mɛ buu mɔ
gɛnen mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
“Menɛ ne fɛ kya laarɛ?” Mɛ
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Rabi! Fonɛ ne
fo sogɛ?” (Rabi gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ onyiilebo.)
39 Mɛ taasɛ mɔ-ɔlooten
gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' baa kpe de
fɛ' kpaa kerɛ.” Imɔso mɛ
naa buu mɔ kpaa fo nfono
ɔ bo mɔ. Mɛ kyena mɔ asɛ
nno owi ɔbono ɔkara ɔ san
gɛnen gɛkɛ mɔ dɔ mɔ pɛwu.
Owi ɔbono mɛ naa buu Yesu

gɛnen mɔ, i laa wɔra fɛɛ owi gbaasɛ, iwi inan dɔ.
40 Andiru, Simon Piita mɔ-tedɛ, gyɛ asa anyɔ abono mɛ nu ilaa ibono Gyɔn gi tɔgɛ mɔ ne mɛ naa buu Yesu mɔ dɔ ɔko.
41 Andiru gi kpe nno kii ba mɔ, ilaa ibono ɔ daa giwɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ kpaa laarɛ mɔ-tedɛ Simon gɛten, ne o buu sa mɔ yɛɛ, "A wu Masaya mɔ." (Masaya gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.)
42 Andiru gi buu sa mɔ-tedɛ Simon gɛnen mɔ, o kyu mɔ kpe Yesu asɛ. Yesu gi kerɛ mɔ, ne ɔ terɛ mɔ-ginyen sa mɔ yɛɛ, "Fo ne n gyɛ Simon, Gyɔn mɔ-bi mɔ. Mɛ laa san terɛ fo-ginyen yɛɛ Sɛfasɛ." (Sɛfasɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Piita abɛɛ gifolɛ.)

Yesu Gi Terɛ Filipo De Natanelɛ

43 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Yesu gi sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kpe Galeli gɛsinkpan so. O wu Filipo ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Baa buu me de fo' wɔra me-ɔkasɛbo."
44 Filipo kee gi lii Bɛsayida, ɔsowolɛ ɔbono so Andiru de Piita mɛ lii mɔ.
45 Filipo gi wu Natanelɛ ne o buu sa mɔ yɛɛ, "Nyamesɛ ɔbono Mosisi gi wolaa tɔgɛ mɔ-ilaa yela Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ mɔ ne Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ kee mɛ kpɛ ma-a tɔgɛ mɔ-ilaa mɔ, ndɛ berɛ, a wu mɔ de aye-ansi. Mɔ ne n gyɛ Yesu Nasarɛtɛnyen, Gyosɛfo mɔ-bi mɔ."
46 Filipo gi tɔgɛ Yesu ilaa sa mɔ gɛnen mɔ, Natanelɛ gi kisee taasɛ Filipo yɛɛ, "Imɔso nyamesɛ gbaa' ɔko laa taalɛ lii Nasarɛtɛ ɔsowolɛ ɔbono so?" Nfono ne Filipo gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo berɛ, baa kerɛ."
47 Yesu gi wu Natanelɛ naa ɔ kya ba mɔ asɛ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ, Isiralenyen gbaa-gbaa, ɔŋ kya penɛ asa."
48 Yesu gi tɔgɛ sa Natanelɛ gɛnen mɔ, Natanelɛ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ ne fo wɔra ne fo bii me-gidebi?" Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Pɛi de Filipo ɔ' lɔɔ terɛ fo lii gifeeya oyii mɔ asɛ mɔ, nɛ ti wolaa wu fo."
49 Yesu gi buu Natanelɛ nyoro so ilaa sa mɔ gɛnen mɔ, Natanelɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ. Fo ne n gyɛ wura sa aye Isirale awura mɔ."
50 Nfono ne Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ibono nɛ buu sa fo yɛɛ nɛ wolaa wu fo gifeeya oyii mɔ asɛ mɔ so ne n yɛgɛ ne fo sɔɔ me gyi faa? Fo berɛ, yɛgɛ! Fo laa baa wu ilaa gbaa'gbaa don idɛ gbaa.
51 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, fɛ laa wu Wurubuaarɛ dɔ i laa bugi de fɛ' wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ laa dii mɛ kya kpelegɛ me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ so."

2

Mɛ Kpii Ɔkyii Keena Ɔsowolɛ So

1 Imɔ nkɛ nsa gɛmara mɔ,
mɛ kya kpii ɔkyii Keena
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ. Yesu mɔ-
nyi bo nno.
2 Mɛ da gibaa terɛ Yesu
mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ kee.
Gɛsintin mɔ, mɛ kpe gɛdena
mɔ gɛten.
3 Mɛ tɛ mɛ kya gyi gɛkɛ
belɛ mɔ mɔ, mɔmɔ-nta gi ta
wɔra ɔmɔ. Ne Yesu mɔ-nyi
gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Mɛŋ baa
mɛ bo nta."
4 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi
taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, idɛ i
gyɛ me-rɛ fo ilaa iko? Me-
owi mɛŋ ti fo."
5 Nfono ne Yesu mɔ-nyi gi
tɔgɛ sa adega abono mɛ kya
kerɛ gɛten gɛbono so mɔ yɛɛ,
"Ilaa kamaasɛ ibono Yesu
laa tɔgɛ fɛye mɔ, fɛ' wɔra."
6 Gɛten mɔ dɔ mɔ, nkyu
nlɔ nsee nko gi yii nno. Afolɛ
ne mɛ kyu wɔra gɛnen nlɔ
nbono. Mɛ kya saa nkyu
lii nlɔ nbono dɔ kyu foro
mɔmɔ-ayaa de abaa mɔmɔ
Gyuda awura itiibilaa ɔkpa
so de iŋ' sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. Nkyu fɛɛ
ankɔrɔn gidin ne nan loo
gɛnen nlɔ nbono gɛkamaasɛ
dɔ.
7 Yesu gi tɔgɛ sa gɛten mɔ
dɔ adega mɔ yɛɛ, "Fɛ' saa
nkyu wɔra nlɔ ndɛ dɔ." Ne
mɛ saa nkyu wɔra nmɔ dɔ
ne gi bɔla yelɛ-yelɛ.
8 Nkyu mɔ gi bɔla nlɔ mɔ
gɛnen mɔ, ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Idɛ kon, fɛ'
saa nko kyu kperɛ ɔbelɛnsɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ gɛkɛ belɛ
gɛdɛ so mɔ." Gɛsintin mɔ,
adega mɔ mɛ saa nmɔ nko
kperɛ mɔ.
9 Ɔ daa kerɛ mɔ, gi gyɛ nta.
Ɔ mɛŋ nyi nfono gɛnen nta
mɔ gi lii mɔ. (Adega mɔ mɛ
saa nkyu mɔ mɔ berɛ mɛ nyi
yɛɛ nkyu ne Yesu gi yɛgɛ gi
bingiri nta.) Ɔbelɛnsɛ mɔ gi
terɛ ɔkyiifɔ mɔ mɔ-kuli mɔ,
10 ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya
kpii ɔkyii fafaanan mɔ kya
daa gikyu nta dɛnsɛ yɛ pɛi.
Nengyene mɛ ti nun ne i fo
mɔmɔ mɔ, idɛ kon mɔ de ɔ'
san loo nta nbono giŋ boran
mɔ dɔ. Fo-o fo mɔ, fo kyu
nta dɛnsɛ mɔ daa yela baa fo
gɛnen aberɛ adɛ?"
11 Yesu gi wɔra gɛnen
ilaa lɛɛnyiilesɛ idɛ Keena
ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli
gɛsinkpan so mɔ. I gyɛ ilaa
ibono ɔ da giwɔra ne i lɛɛ
mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ
gɛwi nyiile, ne mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ.
12 Ɔkyiifɔ mɔ gikpii mɔ i
kyon mɔ, imɔ gɛmara mɔ,
Yesu mɔ-rɛ mɔ-nyi, de mɔ-
tedɛana de mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ kyon kpe Kapɛɛniyon
ɔsowolɛ so. Ne mɛ kyena
nno nkɛ kalɛsɛ nko.

*Yesu Gi Gya Asa Lii Wu-
rubuaarɛ Ɔson Obu Gikpaara
Mɔ So*

13 Gyuda awura mɔ gɛkɛ
belɛ gɛbono mɛ kya terɛ yɛɛ
Lɛwu gi Seregɛ Aye So mɔ
gɛ kya fo mɔ, Yesu gi kpe
Gyɛrusalem.
14 Ɔ loo Wurubuaarɛ ɔson
obu gikpaara mɔ so mɔ, o
wu asa mɛ kya fɛ inaadɛ

de isandɛ de abonbuɛ. O wu asa abono mɛ kya boori aterenbi nno mɛ dɛ mɔmɔ-gɛsun dɔ.

15 Yesu gi wu gɛnen asa mɔ, o fili ɔfɛ wɔra giwulibi ne o kyu gya asa mɔ pɛwu de isandɛ mɔ de inaadɛ mɔ lii Wurubuaarɛ ɔson obu gik-paara mɔ so. Abono mɛ kya boori aterenbi mɔ ɔ kyɛɛgɛ mɔmɔ-aterenbi abi mɔ fuɛ ne ɔ da mɔmɔ-iteebulu mɔ too-too.

16 Ne ɔ tɔgɛ sa asa abono mɛ kya fɛ abonbuɛ mɔ yɛɛ, "Fɛ' puru fɛye-abonbuɛ lii gɛrɛ. Fɛŋ' sa fɛ kyu me-sɛ, Wurubuaarɛ gɛten dɔ kyu bingiri gigya ogyiten."

17 Ibono Yesu gi gya asa mɔ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nyingi ilaa ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yela nno yɛɛ,

Gɛnɔɔbono me-gɛwɔnsa gɛ
gyan fo-ɔson obu mɔ
so mɔ,
i gyi me-gimu.

18 Gɛnen ilaa ibono Yesu gi kyu wɔra asa Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so mɔ, i yɛgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo laa taalɛ wɔra de i' lɛɛ nyiile aye yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa fo ɔkpa yɛɛ fo' wɔra gɛnen ilaa idɛ?"

19 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nengyene fɛ boori Wurubuaarɛ ɔson obu baarɛ bun mɔ, nan kyu nkɛ nsa kii yii mɔ."

20 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, "Wu-rubuaarɛ ɔson obu ɔbono a kyu nsi ikue-inyɔ nsi nsee kyu yii mɔ, ne fo yɛɛ fo laa kyu nkɛ nsa kyu yii mɔ faa?"

21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-nyoro ne ɔ darɛ gɛnen. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gbaa-gbaa.

22 Imɔso, ibono asa mɛ mɔɔ Yesu ne o kii kyingi lii ibuni dɔ mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ nyingi yɛɛ ɔ wolaa tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ kyu lii mɔ-nyoro so baa kyon, ne mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ de mɔ Yesu ilaa tɔgɛsɛ mɔ gyi.

Yesu Nyi Ɔkamaasɛ Dɔ Son Lii

23 Gyuda awura mɛ kya gyi mɔmɔ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ, Yesu san ɔ bo Gyɛrusalem. Ɔ wɔra ilaa ibono i lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ dɔ, ne asa sakyɔ mɛ sɔɔ mɔ gyi.

24 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Yesu mɛŋ kyu mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ kyu wɔra ilaa dɔ.

25 I kya nyiile yɛɛ o nyi ɔkamaasɛ dɔ son lii. Ɔŋ tɛ de ɔko ne ɔ' baa buu ɔko nyoro so ilaa sa mɔ. Mɔ gbaa-gbaa gi ti wolaa o nyi ilaa ibono i bo nyamesɛ gisen dɔ mɔ.

3

Yesu Gi Nyiile Nikodemusi Ilaa

1 Mɛ kya terɛ ɔnyen ɔko yɛɛ Nikodemusi. Ɔ gyɛ Farasii gikpen mɔ dɔ de Gyuda awura isowolɛ so abelɛnsɛ mɔ dɔ ɔko.

2 Gɛnyɛ gɛko mɔ, gɛnen
Nikodemusi baarɛ gi ba
Yesu asɛ baa tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a wu yɛɛ
fo gyɛ onyiilebo ɔbono
Wurubuaarɛ ne n sun fo
mɔ. I lii fɛɛ ɔko mɛŋ bo
no ɔ laa taalɛ wɔra ilaa
lɛɛnyiilesɛ gbaa'gbaa ibono
ɔnan fo kya wɔra faa, gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ
dɔ.”
3 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n'
kya tɔgɛ fo faa, iŋ kii lɔrɔ
korogɛ nyamesɛ mɔ, ɔ maŋ
nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ.”
4 Nfono ne Nikodemusi gi
taasɛ Yesu yɛɛ, “Nnɛ so ne i
laa sa de mɛ' kii lɔrɔ korogɛ
nyamesɛ aberɛ abono ɔ ti sɛɛ
mɔ? Ɔ maŋ taalɛ kii kpaa loo
mɔ-nyi ɔtɔ dɔ de mɔ-nyi o'
kii lɔrɔ korogɛ mɔ ginyɔsɛ.”
5 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Foŋ
ti nu me gɛsɛ. Gɛsintin ne
n' kya tɔgɛ fo faa, nengyene
mɛ mɛŋ kyu nkyu de Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kii
kyu lɔrɔ korogɛ nyamesɛ
mɔ, ɔ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.
6 Ilaa ibono nyamesɛ gi
korogɛ mɔ, nyamesɛ oyuduu
ne i gyɛ. Ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi ko-
rogɛ mɔ berɛ, oduduu ne i
gyɛ.
7 Imɔso nengyene nɛ tɔgɛ
sa fo yɛɛ i kaaborɛ i' kii lɔrɔ
korogɛ fo mɔ, gɛŋ sa fo' yɛgɛ
de i' dɛ fo-gɛnɔ.
8 “Afuu a kya da kpe de
nfono so a kya laarɛ mɔ
daa. Nengyene a kya da
gɛnen mɔ, fo nyamesɛ fo laa
nu amɔ-ɔlanba daa de fo-
aso: fo maŋ wu amɔ de fo-
ansi. Fo mɛŋ nyi nfono so
a kya lii de mɔ, ne fo mɛŋ
nyi nfono so a kya kpe de
mɔ. Gɛnen kee ne i dɛ sa
nyamesɛ ɔbono i kya kyu
Wurubuaarɛ Oduduu lɔrɔ
korogɛ mɔ mɔ.”
9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
Nikodemusi gi taasɛ mɔ yɛɛ,
“Nnɛ so nnɛ so ne i laa taalɛ
ba gɛnen?”
10 Nfono ne Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Fo ɔbono fo
gyɛ Wurubuaarɛ nbara onyi-
ilebo sa Isirale awura mɔ ne
mɛŋ kya nu gɛnen ilaa idɛ
gɛsɛ faa?
11 N kya tɔgɛ fo gɛsintin,
ilaa ibono a nyi mɔ, imɔ so
ilaa ne a kya tɔgɛ, ne ilaa
ibono a wu de ansi mɔ ne a
kya buu sa asa. Fɛye mɔ, fɛŋ
kya laarɛ fɛ' sɔɔ imɔ gyi.
12 Gɛsinkpan so ilaa ne nɛ
tɔgɛ sa fɛye ne fɛ mɛŋ kya
sɔɔ gyi faa, nengyene nɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ dɔ ilaa sa fɛye
mɔ, nnɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ'
sɔɔ imɔ gyi?
13 Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no
ɔ ti dii kpe Wurubuaarɛ asɛ,
gɛnen mɔ, me, anyamesɛ
pɛwu mɔmɔ-daa ɔbono nɛ
kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ
ba mɔ wolɛ.
14 “Ɖedaa mɔ Oloobu Mo-
sisi gi puru giwɔɔ de oyii
diirɛ soso gipen mɔ dɔ, ne
asa mɛ nyɛ nkpa. Gɛnen
kee ne i gyɛ ilaa ibono i laa
ba yɛɛ asa mɛ laa puru me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ diirɛ soso,

15 de nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ ɔ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

16 “Ibono Wurubuaarɛ kya laarɛ aye anyamesɛ ilaa gikyɔ so mɔ, o kyu mɔ-bi kolon sa aye yɛɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too mɔ-bi mɔ so mɔ ɔ' nyɛ kyena mɔ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ mɛŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara.

17 Wurubuaarɛ mɛŋ sun mɔ-bi mɔ ba gɛsinkpan so yɛɛ ɔ' baa bun asa gipuɛɛ. O sun mɔ daa yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' lɔrɔ kyu naa de mɔ-bi mɔ so.

18 “Fo nyamesɛ ɔbono fo kyu fo-nyoro too mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ maŋ bun fo gipuɛɛ. Fo ɔbono fo mɛŋ kyu fo-nyoro too mɔ so mɔ berɛ, Wurubuaarɛ gi ti wolaa bun fo gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ foŋ kyu fo-nyoro too Wurubuaarɛ mɔ-bi kolon mɔ so.

19 Ilaa ibono so Wurubuaarɛ laa kyu bun anyamesɛ gipuɛɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbono ɔ gyɛ fatela mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ ba anyamesɛ dɔ mɔ, mɛ laarɛ gibiri mɔ ilaa daa taa fatela mɔ yɛgɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ iŋ boran.

20 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ kya kyo fatela, ɔŋ kya tu sindi mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ kya wɔra mɔ i laa naa lii gɛwi.

21 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin mɔ berɛ, kya kyu mɔ-nyoro ba fatela asɛ de asa mɛ' wu mɔ-ilaa wɔrasɛ de mɔmɔ-ansi yɛɛ ilaa ibono ɔ wɔra mɔ, ɔ wɔra imɔ naa daa de Wurubuaarɛ so.”

Gyɔn Gi Lɛɛ Isa Ɔbono Ɔnan Yesu Gyɛ Mɔ Tɔgɛ

22 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kyon kpe Gyudiya gɛsinkpan so ne mɛ kyena nno nkɛ kalɛsɛ nko, ne ɔ gyere asa Wurubuaarɛ sagyere.

23 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Gyɔn kee kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere Ayinon ɔsowolɛ ɔbono o sindi Salim mɔ so. I kya nyiile yɛɛ nkyu gi nyaakyɔ nno. Asa mɛ kya kpe Gyɔn asɛ nno ne ɔ kya gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.

24 (Gɛnen owi ɔbono mɔ, mɛ mɛŋ ti taa keda Gyɔn tii de obu.)

25 Gyɔn-lɛɛ akasɛbo mɔ de Gyuda awura mɔ dɔ ɔko mɛ nyɛ biidɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɔmɔ Gyuda awura mɛ kya wɔra de iŋ sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson mɔ.

26 Mɛ biidɛ ta mɔ, mɛ naa kpe Gyɔn asɛ ne mɛ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, ɔnyen ɔbono ɔ baa tu aye Gyɔɔdan ɔbon gibenbɛ ne fo lɛɛ mɔ nyiile aye mɔ gi ba ɔ bo faanaa ɔ kya gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. Kerɛ asa mɔ pɛwu mɛ san ma-a kpe daa mɔ asɛ.”

27 Gyɔn gi lɛɛ gɛnɔ sa
ɔmɔ yɛɛ, “Ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi kyu sa ɔko lii
Wurubuaarɛ dɔ mɔ wolɛ
guan-n ne nan taalɛ wɔra
mɔ-lɛɛ.
28 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nu lii
me-gɛnɔ dɔ yɛɛ i mɛŋ gyɛ me
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun de n' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ. Me berɛ, n
gyɛ daa ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun yɛɛ n' baa lɔrɔ ɔkpa
sa mɔ.
29 “Ɔkyiifɔ mɔ-kuli ne n
bo mɔ-ka. Pɛi de ɔnyen
ɔ' nyɛ ɔkyii mɔ, ɔ kya nyɛ
okpowura. Mɛ dena ne
ɔnyen mɔ kya tɔgɛ gɛdena
mɔ so ilaa mɔ, i kya wɔra
okpowura mɔ ɔkon gikyɔ
kyɔde. Imɔso me n' dɛ daa
fɛɛ okpowura. Yesu ne n bo
mɔ-adɛ. Nɛ nyɛ wu yɛɛ asa
mɛ san mɛ kya kpe daa mɔ
asɛ faa mɔ, idɛ kon ne i wɔra
me ɔkon kpaa logɛ ne.
30 Imɔso mɔ-lɛɛ nyisigyi ɔ'
kpɛ ɔ kya ŋan ɔ kya too de
me-lɛɛ mɔ, ɔ' kɔɔgɛ.”
31 “Nyamesɛ ɔbono ɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ ba mɔ
gi don nyamesɛ kamaasɛ.
Ɔbono ɔ lii gɛsinkpan so mɔ
ɔ gyɛ daa gɛsinkpan so isa.
Ne ilaa ibono ɔ kya tɔngɛ
mɔ, ɔ kya tɔngɛ naa daa de
gɛsinkpan so ilaa. Ɔbono ɔ
lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ gi don
nyamesɛ kamaasɛ.
32 Ilaa ibono o wu de mɔ-
ansi mɔ de ibono o nu de mɔ-
aso mɔ ne ɔ kya tɔgɛ. Ɔko-rɛ
ɔko mɛŋ kii ɔ laarɛ o' nu mɔ
asɛ.
33 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
nu mɔ asɛ mɔ berɛ, kaasɛ
mɔ gi kyule ne ɔ nyise
gibaa yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ
gɛsintin wura.
34 I kya nyiile yɛɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun lii
Wurubuaarɛ dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ne n kya lii
mɔ-gɛnɔ dɔ. Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ pɛwu
gi' suu de mɔ. Ɔŋ sa mɔ-
Oduduu mɔ san.
35 Wurubuaarɛ kya laarɛ
mɔ-bi mɔ ilaa ne o kyu ilaa
kamaasɛ wɔra mɔ-abaa dɔ.
36 Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono o kyu mɔ-nyoro kyu
too Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ
so mɔ laa nyɛ ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. Ne ɔbono mɔ ɔ
mɛŋ kya nu Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ gɛdɛ mɔ, maŋ nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan kpa-a. Wurubuaarɛ
ginyadon ne nan sii de mɔ.”

4

Samariyakyii Gi Sɔɔ Yesu Gyi

1 Farasii awura mɔ mɛ nu
yɛɛ Yesu kya nyɛ asa don
Gyɔn. Mɛ nu yɛɛ asa sakyɔ
mɛ buu Yesu ne ɔ kya gyere
ɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.
2 (Gɛsintin berɛ mɔ, Yesu
gbaa-gbaa mɛŋ gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere. Mɔ-
akasɛbo mɔ ne n gyere
mɔmɔ.)
3 Wura Yesu gi nu ilaa
ibono Farasii awura mɔ mɛ
kya tɔgɛ kyu lii mɔ so
gɛnen mɔ, ɔ koso lii Gyudiya
gɛsinkpan mɔ so kyon kpe
Galeli.

4 Ɔ laa kpe Galeli mɔ, i kaa-
borɛ ɔ' naa daa de Samariya
gɛsinkpan so.
5 Imɔso ɔ kya kpe
mɔ, ɔ kpaa fo Samariya
awura ɔsowolɛ ɔko so, mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Sayikaa.
Sayikaa ɔsowolɛ baarɛ
sindi gɛsinkpan gɛbono
aye Gyuda awura naana
Gyeekɔpo gi kyu sa mɔ-bi
Gyosɛfo mɔ.
6 Gyeekɔpo lɔkɔ bo gɛnen
gɛsinkpan gɛbono so. Yesu
gi kpaa fo nno mɔ, i tagerɛ
mɔ, ne ɔ kpaa kyena lɔkɔ mɔ
asɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ, i
gyɛ owi kenken gerɛ-gerɛ fɛɛ
iwi gudu inyɔ.
7 Yesu tɛ lɔkɔ mɔ asɛ ɔ kya
kyoola mɔ, Samariyakyii ɔko
gi ba de ɔ' baa saa nkyu.
Nfono ne Yesu gi kolɛ ɔkyii
mɔ yɛɛ, "Sa me nkyu de n'
nun."
8 (Ɔkyii mɔ gi ba ne Yesu
gi kolɛ mɔ nkyu mɔ gɛnen
mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ
kyon nten dɔ mɛ' kpaa sɔɔ
agyudɔ.)
9 Yesu gi kolɛ Samariyakyii
mɔ nkyu mɔ gɛnen mɔ, ɔkyii
mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nnɛ
so ne fo Gyudanyen fo kya
kolɛ me, Samariyakyii nkyu
de fo' nun?" (Ɔkyii mɔ
mɛŋ taasɛ Yesu gɛnen giyan.
Gyuda awura mɔmɔ-rɛ
Samariya awura mɛ mɛŋ
kya yii abara ilaa.)
10 Ɔkyii mɔ gi taasɛ mɔ
gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Nengyene fɛɛ fo nyi
gidɛnsɛ gibono Wurubuaarɛ
kya laarɛ ɔ' wɔra sa fo
de nyamesɛ ɔbono ɔnan
n gyɛ ne nɛ kolɛ fo yɛɛ
fo' sa me nkyu de n' nun
faa mɔ, nkana fo gbaa ne
nan kolɛ me nkyu. Gɛnen
nkyu nbono mɔ gi laa kpɛ
gi kya kyon gi kya sa fo
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan."
11 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi
taasɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, fo
mɛŋ dɛ ilaa ibono fo laa kyu
saa nkyu mɔ. Lɔkɔ baarɛ bo
kin. Fonɛ dɔ ne fo laa nyɛ
gɛnen nkyu nbono gi laa kpɛ
gi kya kyon mɔ sa isa?
12 Fo ne n don aye-naana
Gyeekɔpo ɔbono o kyu lɔkɔ
mɔ sa aye mɔ abɛɛ? Gy-
eekɔpo gbaa-gbaa de mɔ-
biana de mɔ-nbuɛ kee mɛ
nun lɔkɔ baarɛ nkyu."
13 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɔkamaasɛ ɔbono o nun
lɔkɔ baarɛ nkyu mɔ, bolefɔ
laa kii mɔɔ mɔ.
14 Ɔbono, mɔ, ɔ laa nun
me-lɛɛ nkyu nbono nan sa
mɔ mɔ berɛ, bolefɔ maŋ
baa mɔɔ mɔ gɛkaako kpa-a.
I laa sa mɔ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan fɛɛ ɔbon
ɔbono mɔ-gɛmu gɛŋ kya ŋaa
mɔ."
15 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ gi
kolɛ Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, sa
me gɛnen nkyu nbono fo
darɛ faa de bolefɔ ɔ mɛŋ baa
mɔɔ me, de meŋ baa ba gɛrɛ
baa saa nkyu."
16 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Naa kpe gɛwi de fo'
kpaa terɛ fo-kuli de fɛ' ba."
17 Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Meŋ bo ɔnyen."
Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Fo bo gɛsintin fɛɛ ibono fo
tɔgɛ yɛɛ foŋ bo ɔnyen faa.

18 Fo ti dena anyen anun
ne ɔbono fo-rɛ mɔ fɛ bo no
nperɛ faa kee mɛŋ gyɛ fo-
kuli. Gɛnen so mɔ fo tɔgɛ yɛɛ
foŋ bo ɔnyen faa mɔ, fo tɔgɛ
gɛsintin.”

19 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, n kya wu fo
faa, fo gyɛ daa Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo.
20 Aye-naanaana Samariya
awura mɛ baa son Wu-
rubuaarɛ daa gibii gidɛ so.
Ne fɛye Gyuda awura, mɔ,
fɛ kya tɔgɛ yɛɛ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so ne i kaaborɛ asa
mɛ' kpaa son Wurubuaarɛ.”
21 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔkyii, gɛsintin ne n kya tɔgɛ
fo faa, owi mɔ kya fo ibono
Wurubuaarɛ gison giŋ baa
tiri yɛɛ gibii gidɛ so abɛɛ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so
ne mɛ laa son Wurubuaarɛ.
22 Fɛye Samariya awura fɛ
kya wu daa ɔson fɛ kya son
giyan. Fɛ mɛŋ nyi ilaa ibono
fɛ kya son mɔ. Aye Gyuda
awura berɛ, a nyi ɔbono a
kya son mɔ. Gɛnɔɔbono
asa mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ'
kyena mɔ i laa lii daa aye
Gyuda awura asɛ.

23 “Owi ɔko kya ba, owi mɔ
gi ti fo gbaa ibono aye-sɛ Wu-
rubuaarɛ asonbo mɛ laa kyu
gɛsintin son mɔ oduduu dɔ.
Gɛnen asonbo abono ɔnan
ne n gyɛ asonbo gbaa-gbaa
abono aye-sɛ Wurubuaarɛ
kya laarɛ mɔ.
24 Wurubuaarɛ gyɛ daa
Oduduu. Abono mɛ laa son
mɔ mɔ, i kaaborɛ mɛ' kyu
gɛsintin son mɔ oduduu dɔ.”
25 Nfono mɔ, ɔkyii mɔ yɛɛ,
“N nyi ibono Masaya mɔ
kya ba, mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ'
baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.
Nengyene ɔ ba mɔ, ɔ laa lɛɛ
ilaa kamaasɛ gɛsɛ sa aye.”
26 Yesu gi buu sa mɔ yɛɛ,
“Me ɔbono n kya tɔngɛ de
fo faa, me ne n gyɛ Masaya
ɔbono fo-gɛwɔnsa gɛ gyan
mɔ so mɔ.”

Akasɛbo Mɔ Mɛ Kii Ba Yesu Asɛ

27 Yesu mɔ-rɛ Samariyakyii
mɔ mɛ yelɛ mɛ kya tɔngɛ
gɛnen mɔ, Yesu akasɛbo mɔ
mɛ baa tu mɔmɔ. Mɛ baa wu
mɔmɔ gɛnen mɔ, i dɛ ɔmɔ-
gɛnɔ yɛɛ Yesu mɔ-rɛ ɔkyii
mɔ mɛ kya tɔngɛ. Mɔmɔ
dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kii taalɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Menɛ ne fo
kya laarɛ lii ɔkyii mɔ asɛ?”
abɛɛ “Menɛ n wɔra ne fo kya
tɔngɛ de ɔkyii mɔ?”
28 Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi
taa mɔ-nkyu gɛlɔbi mɔ yɛgɛ
ne ɔ selɛ kpe ɔsowolɛ mɔ dɔ
kpaa tɔgɛ sa asa yɛɛ,
29 “Fɛ' baa kpe fɛ' kpaa
kerɛ ɔnyen ɔko! O buu ilaa
kamaasɛ ibono nɛ wɔra me-
gɛkyena dɔ mɔ pɛwu sa me.
Abɛ-ɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ fɛɛ?”
30 Ɔkyii mɔ gi kpaa buu sa
asa gɛnen mɔ, mɛ koso lii
ɔsowolɛ mɔ so mɛ kya kpe
Yesu asɛ.
31 Ɔkyii mɔ gi kyon nten
dɔ ɔ' kpaa terɛ asa mɔ,
Yesu akasɛbo mɔ mɛ kyu

agyudɔ mɔ mɛ kpaa sɔɔ mɔ
sa mɔ, ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, wɔra aniya, sɔɔ
agyudɔ mɔ gyi.”
32 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “N bo agyudɔ abono n
kya gyi ne fɛ mɛŋ nyi amɔ
so sɛi.”
33 Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ san
mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,
“Abɛɛ ɔko gi ti kyu agyudɔ
bara mɔ daa?”
34 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-ilaa gyisɛ
ne n gyɛ yɛɛ n' wɔra ɔbono o
sun me ba gɛsinkpan so mɔ
gɛlaarɛ de n' wɔra mɔ-gɛsun
mɔ kpaa logɛ.
35 Fɛye fɛ laa tɔgɛ yɛɛ,
‘I san daa ibosɛ inan de
ɔmɔlɔgɔ akɛbiberɛ a' fo.’
Mi-i me mɔ, n kya tɔgɛ mi-i
sa fɛye yɛɛ fɛ' laa ansi de
fɛ' kerɛ asa abono i tiri yɛɛ
mɛ' nu Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ. Mɛ dɛ fɛɛ ɔmɔlɔgɔ ne n
pɛɛrɛ de gikɛbi.
36 Abono mɛ kya kpaa
asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ mɛ dɛ
fɛɛ adɔɔbo abono mɛ kya
koola agyudɔ kyu kpaa gyan'
agbaran so mɔ. Gɛnen
Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo
abono mɛ ti loo gɛsun mɔ
dɔ mɛ kya wɔra. Mɛ ti mɛ
kya nyɛ mɔmɔ-ntɛɛla ne. I
kya ba gɛnen de aduubo mɔ
de akoolabo mɔ mɛ' nyɛ gyi
ɔkon kolon dabɔlɛ.
37 Ilaa ibono adedaabo mɛ
tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin yɛɛ,
‘Ɔko kya duu de ɔko, mɔ, ɔ'
kɛbi de ɔ' koola.’
38 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
nɛ sun fɛye ne i wɔra fɛɛ fɛ
kpaa koola agyudɔ abono i
mɛŋ gyɛ fɛye ne n nyaadɛ gi-
sisiri duu amɔ. Asa ako kpɛi
ne n nyaadɛ mɔmɔ-gisisiri
kyu duu amɔ, ne fɛye mɔ, fɛ
baa kyu gɛnen gɛsun mɔ fɛ
kya wɔra faa.”

Samariya Awura Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Yesu Gyi

39 Gɛnen Samariya awura
ɔsowolɛ mɔ so asa sakyɔ mɛ
sɔɔ Yesu gyi kyu lii ilaa ibono
ɔkyii mɔ gi buu sa mɔmɔ mɔ
so. Ɔkyii mɔ gi buu sa mɔmɔ
yɛɛ, “Ɔ tɔgɛ me-nyoro so ilaa
kamaasɛ ibono nɛ wɔra mɔ
sa me.”
40 Asa mɔ mɛ lii ɔsowolɛ
mɔ so ba Yesu asɛ gɛnen
mɔ, mɛ kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena
mɔmɔ asɛ. Imɔso ɔ kyena
nno nkɛ nnyɔ.
41 Kyu lii Yesu ilaa nyiilesɛ
so mɔ, asa sakyɔ mɛ' kii sɔɔ
mɔ gyi too.
42 Asa mɔ mɛ tɔgɛ sa ɔkyii
mɔ yɛɛ, “I mɛŋ baa i gyɛ mɔ-
ilaa ibono fo tɔgɛ aye mɔ so
ne a kya sɔɔ mɔ gyi. Aye
gbaa-gbaa a nu de aye-aso,
ne a nyi yɛɛ i mɛŋ bo sɛi,
ɔnyen baarɛ gyɛ ɔbono ɔ laa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.”

Yesu Gi Kyɛ Galelinyen Ɔko Mɔ-Bi

43 Yesu gi kyena Samariya
awura asɛ nkɛ nnyɔ mɔ, ɔ
koso lii nno, ne ɔ kyon kpe
Galeli gɛsinkpan so.
44 Yesu gbaa-gbaa gi wolaa
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko mɛŋ bo no ɔ kya gyi ginsi
mɔ-gɛwi.
45 Yesu gi loo Galeli
gɛsinkpan so gɛnen mɔ,

Galeli awura mɔ mɛ sɔɔ
mɔ abaa anyɔ. I kya nyiile
yɛɛ mɔmɔ kee mɛ kpe kpaa
gyi mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ,
mɛ wu ilaa ibono Yesu gi
wɔra mɔ.
46 Yesu naa de Galeli
gɛsinkpan so mɔ, o kii kpe
Keena ɔsowolɛ so. Nno ne ɔ
yɛgɛ nkyu gi bingiri nta mɔ.
Ɔ bo nno gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ
ɔko bo Kapɛɛniyon ɔsowolɛ
so, mɔ-bi nyensɛ kya lɔ.
47 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu
yɛɛ Yesu gi lii Gyudiya
gɛsinkpan so ba Galeli
gɛsinkpan so mɔ, ɔ kpaa kolɛ
Yesu yɛɛ ɔ' baa kyɛ mɔ-bi mɔ
sa mɔ. Ɔ kya laarɛ de o' wu.
48 Ɔ kolɛ mɔ gɛnen mɔ,
Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Imɔso
fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ sɔɔ gyi
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun
me, gɛnen mɔ, fɛ wu amu-
nale ilaa de ilaa ibono i kya
dɛ gɛnɔ mɔ de fɛye-ansi?"
49 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi kolɛ Yesu
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, yɛgɛ de a'
kpe gɛbii mɔ asɛ pɛi de gɛ'
lɔɔ lɛɛ ɔŋɛ."
50 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Kii kpe
gɛwi. Nɛ yɛgɛ fo-bi mɔ gi
nyɛ nkpa." Ɔbelɛnsɛ mɔ gi
sɔɔ Yesu ilaa tɔgɛsɛ mɔ gyi.
Imɔso o kii kyon gɛwi.
51 Ɔ kya kpe gɛwi mɔ,
mɔ-rɛ mɔ-adega mɔ ako mɛ
gyan ɔkpa dɔ ne mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ mɔ-bi mɔ gi nyɛ
alanfiya.
52 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ taasɛ mɔ-adega mɔ,
"Owi ɔmɔ dɔ ne gilɔ mɔ
gi ta?" Ne mɛ buu sa mɔ
yɛɛ, "Deeri owi gi kpɛɛlɛ mɔ
ne ɔkyagyii mɔ gi taa gɛmɔ
yɛgɛ."
53 Nfono mɔ, ɔ bii yɛɛ
gɛnen owi ɔbono gbaa-gbaa
ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
"Kii; nɛ yɛgɛ fo-bi mɔ gi nyɛ
nkpa" mɔ. Imɔso mɔ-rɛ mɔ-
gɛten dɔ asa pɛwu mɛ sɔɔ
Yesu gyi.
54 Yesu gi lii Gyudiya
gɛsinkpan so ba Galeli mɔ,
gɛnen ilaa idɛ ne n gyɛ ilaa
lɛɛnyiilesɛ nyɔsɛ ibono ɔ
wɔra ne i lɛɛ nyiile asa yɛɛ
Wurubuaarɛ ne n sun mɔ.

5

Yesu Gi Kyɛ Ɔlɔbo Bɛsayida Gibun Mɔ Asɛ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
mɔmɔ Gyuda awura gɛkɛ
belɛ gɛko gɛ baa gyan'.
Ne Yesu gi kpe Gyɛrusalem
mɔmɔ ɔsowolɛ gɛmu mɔ so.
2 Gibun giko gi bo
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ
so. De Gyuda awura gɛdɛ
dɔ mɔ, mɛ kya terɛ gibun
gibono yɛɛ Bɛtesata. Gibun
mɔ gi sindi ɔsowolɛ mɔ
gɛkpen gɛbunono gɛbono
mɛ kya terɛ gɛmɔ yɛɛ Isandɛ
Gɛbunono mɔ. Mɛ yii
ipanpan inun kyaabɔɔ gibun
mɔ.
3 Mɛ kya kyu alɔbo sakyɔ
abono mɛ mɛŋ kya taalɛ
wɔra sɛi, fɛɛ agyaatanbo,
ɔtɛgɛsɛana, de abono mɔmɔ-
nyoro abaafon a wu' mɔ kyu
kpaa yela gɛnen ipanpan mɔ
dɔ [de mɛ' gyoo owi ɔbono
nkyu mɔ gi laa luburu mɔ.
4 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ kya kyena

kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ baa luburu nkyu mɔ. Owi ɔbono nkyu mɔ gi kya luburu gɛnen mɔ, ɔlɔbo ɔbono ɔ daa ginyɛ loo nkyu mɔ dɔ mɔ, mɔ-gilɔ mɔ gi kya ta].

5 Ɔnyen ɔko bo gɛnen alɔbo adɛ dɔ ɔ kya lɔ faa, imɔ nsi oko de saalaa nsi gukue ne.

6 Yesu gi wu gɛnen ɔnyen baarɛ ne ɔ bii yɛɛ ɔ dɛ nno kɛɛla gikyɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya laarɛ fo-gilɔ mɔ gi' ta sa fo?”

7 Ɔlɔbo mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, meŋ bo ɔko de ɔ' kpaa me de n' nyɛ loo nkyu mɔ dɔ. Owi ɔbono nkyu mɔ gi kya luburu ne n' kya laarɛ de n' loo nmɔ dɔ mɔ, ɔko kya wolaa da me.”

8 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Koso yelɛ, puru fo-gifengen de fo' naa.”

9 Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ gilɔ mɔ gi ta. Ɔ koso puru mɔ-gifengen ne ɔ naa.

Gɛnen gɛkɛ gɛbono Yesu gi kyu kyɛ gɛnen ɔlɔbo baarɛ mɔ, gɛ gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ.

10 Imɔso Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ wu ɔnyen ɔbono Yesu gi kyɛ mɔ so mɔ-gifengen mɔ, mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ndɛ i gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ. I mɛŋ dɛ ɔkpa yɛɛ fo' sola gifengen.”

11 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbono ɔ kyɛ me mɔ ne n tɔgɛ sa me yɛɛ n' koso, puru me-gifengen de n' naa.”

12 Nfono mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ ɔnyen mɔ yɛɛ, “Anɛ ne n gyɛ ɔnyen ɔbono ɔ tɔgɛ sa fo yɛɛ ‘koso puru fo-gifengen de fo' naa’ mɔ?”

13 Ɔnyen mɔ maŋ bii Yesu. I lii fɛɛ asa mɛ nyaakyɔ nno, ne Yesu gi naa loo mɔmɔ dɔ kyon.

14 Imɔ gɛmara mɔ Yesu gi kpe kpaa wu ɔnyen mɔ Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so, ne Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Fo wu gɛnɔɔbono fo kii nyɛ alanfiya mɔ? Taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ de ilaa iko i mɛŋ sa i' kii baa wɔra fo de i' don gilɔ gibono fo lɔ faa.”

15 Ɔnyen mɔ gi kyon kpe Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ asɛ ne ɔ kpaa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono ɔ kyɛ mɔ mɔ.

16 Imɔ idɛ so mɔ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ kya ka Yesu ansi. I kya nyiile yɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ ne Yesu gi kyu kyɛ ɔnyen mɔ.

17 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Owi kamaasɛ dɔ mɔ me-sɛ Wurubuaarɛ kya wɔra gɛsun. Imɔso me kee n kpɛ mi-i wɔra gɛsun.”

18 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, i yɛgɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kii lɔrɔ keda nyoro mɛ kya laarɛ mɔ-imɔɔten. Mɔmɔ asɛ mɔ Yesu gi tɔrɔ mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ nbara mɔ ne mɛ kii tɔgɛ yɛɛ iŋ gyɛ ibono wolɛ gbaa. Ɔ tɔgɛ kee yɛɛ Wurubuaarɛ ne n gyɛ mɔ-sɛ. Mɛ kyu imɔ yɛɛ Yesu kya nyiile

yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔko mɛŋ don mɔ-nanbo.

Wurubuaarɛ Gi Kyu Asa Nbɛlɛ Gigyi Sa Yesu

19 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa, me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, maŋ wɔra ilaa iko me-gibaa so. N kya wɔra daa ilaa ibono n kya wu me-sɛ Wurubuaarɛ kya wɔra mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono ɔ kya wɔra mɔ, imɔ kee ne me, mɔ-bi mɔ kya wɔra.

20 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ me, mɔ-bi mɔ, ilaa. Imɔso ɔ kya kyu ilaa ibono mɔ gbaa-gbaa kya wɔra mɔ pɛwu kyu nyiile me. Ɔ laa baa kyu ilaa belɛ-belɛ ibono i don idɛ mɔ gbaa kyu nyiile me de i' dɛ fɛye-gɛnɔ.

21 Fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa baa kyingi asa abono mɛ wu' mɔ de ɔ' sa mɔmɔ nkpa mɔ, gɛnen kee ne me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ n' kya kyu Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan sa asa abono n kya laarɛ n' sa mɔmɔ mɔ.

22 "Wurubuaarɛ mɛŋ kya gyi asa nbɛlɛ. O kyu asa nbɛlɛ gigyi kyu sa daa me, mɔ-bi mɔ

23 de ɔkamaasɛ o' kyu buubuu kyu sa me, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu buubuu sa Wurubuaarɛ mɔ. Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo mɛŋ kya buu me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, gɛnen kee ne fo mɛŋ kya buu Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ kee ne.

24 "Gɛsintin ne n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa, fo ɔbono fo nu me-gɛdɛ ne fo kyu fo-nyoro too ɔbono o sun me mɔ so mɔ, fo gɛnen kaasɛ ɔbono fo ti fo bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Maŋ bun fo kaasɛ ɔbono gipuɛɛ. Fo lii Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ baa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

25 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, owi mɔ kya ba, owi mɔ gi ti fo gbaa. Asa abono mɛ wɔra fɛɛ mɛ wu' mɛ naa mɔ, mɛ laa nu me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gigyɛbi', ne mɔmɔ abono mɛ nu me-gɛdɛ mɔ mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan kon.

26 I kya nyiile yɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ ne n dɛ nkpa de mɔ-gibaa mɔ, gɛnen ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ me, mɔ-bi mɔ kee n' dɛ nkpa de me-gibaa ne.

27 Wurubuaarɛ gi sa me, mɔ-bi mɔ ɔkpa yɛɛ n' gyi asa nbɛlɛ, i kya nyiile yɛɛ me ne n gyɛ anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ.

28 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ilaa idɛ i' dɛ fɛye-gɛnɔ. I kya nyiile yɛɛ owi mɔ kya ba, asa abono mɛ dɛ nkyan dɔ mɔ pɛwu mɛ laa nu me-gigyɛbi' kon.

29 Abono mɛ wɔra idɛnsɛ mɔ mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ ba de mɛ' kyena Wurubuaarɛ asɛ, ne abono, mɔ, mɛ wɔra inyɛnyɛn mɔ, mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ ba de n' bun mɔmɔ gipuɛɛ.

Ilaa Ibonoana I Kya Yɛgɛ Asa Mɛ' Wu Yesu Gidebi Mɔ Bii

30 “Maŋ taalɛ wɔra sɛi me-
gibaa so. Gɛnɔɔbono n kya
nu mɔ, gɛnen ne n' kya kyu
kerɛ asa ilaa dɔ wu mɔmɔ-
gidebi ne. Gɛnɔɔbono n kya
kyu wu asa ilaa mɔ, i gyɛ
gɛsintin ɔkpa so. I kya nyiile
yɛɛ meŋ kya laarɛ me-lɛɛ
gɛlaarɛ. Ɔbono o sun me mɔ
gɛlaarɛ ne n' kya laarɛ.

31 Nengyene nɛ tɔgɛ yɛɛ
me gbaa-gbaa n' buu sa asa
isa ɔbono ɔnan n gyɛ mɔ, i
maŋ sa de asa mɛ' bii yɛɛ i
gyɛ gɛsintin.

32 Ɔko bo soso ɔ kya lɛɛ
me-gidebi nyiile, ne n' nyi
yɛɛ ilaa ibono ɔ kya lɛɛ nyiile
mɔ i gyɛ gɛsintin.

33 “Fɛ sun kpaa taasɛ Gyɔn
kyu lii me so, ne ɔ lɛɛ
gɛsintin gɛbono o nyi mɔ
tɔgɛ sa fɛye.

34 Iŋ gyɛ yɛɛ n kya sɔɔ ilaa
ibono anyamesɛ mɛ kya tɔgɛ
kyu lii me so mɔ kyule berɛ.
Nɛ taa tɔgɛ Gyɔn ilaa idɛ
daa de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
ɔ' mɔlɛgɛ fɛye.

35 Gyɔn gi wɔra fɛɛ fatela
ɔbono ɔ kyangɛ ne i kya wu
mɔ. Fɛ kyule kyena de mɔ-
fatela mɔ ŋmaraa daa ne fɛ
gyi ɔkon.

36 “N bo ilaa ibono i kya
lɛɛ me-gidebi nyiile ne i don
Gyɔn-lɛɛ mɔ gbaa. I kya
nyiile yɛɛ nsun nbono me-
sɛ Wurubuaarɛ gi kyu wɔra
me-abaa dɔ de n' wɔra logɛ
mɔ, nmɔ dɔ ne n' kpɛ n dɛ
faa. Gɛnen nsun mɔ ne n kya
lɛɛ me nyiile asa yɛɛ me-sɛ
Wurubuaarɛ ne n sun me.

37 “Me-sɛ ɔbono o sun me
mɔ gbaa-gbaa kee gi lɛɛ isa
ɔbono ɔnan n' gyɛ mɔ nyiile.
Fɛŋ ti taa nu mɔ-gigyɛbi', ne
fɛŋ ti taa wu mɔ de fɛye-ansi
kerɛ.

38 Ne mɔ-agyɛbi mɔ kee aŋ
bo fɛye-asen dɔ. I kya nyiile
yɛɛ fɛ mɛŋ kya kyu fɛye-
nyoro too me ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi sun me mɔ so.

39 “Fɛ kya pɛɛrɛ ansi kasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ. Fɛ
nyi yɛɛ amɔ ne nan yɛgɛ fɛ'
nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa. To! Gɛnen Wu-
rubuaarɛ agyɛbi abono kee
ne n kya lɛɛ me-ilaa nyiile.

40 Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
fɛ kine fɛ maŋ ba me asɛ
de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.

41 Nengyene anyamesɛ mɛ
kya yen me mɔ, meŋ kya kyu
imɔ wɔra ilaa dɔ.

42 N nyi fɛye, fɛŋ kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa fɛye-asen
dɔ.

43 Nɛ ba me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ginyen dɔ ne fɛŋ
kya laarɛ fɛ' nu me asɛ.
Nengyene fɛɛ ɔko kpɛi ne n
ba fɛye asɛ mɔ-gibaa so mɔ,
ɔbono berɛ, fɛ laa nu mɔ asɛ.

44 Fɛ kpɛ fa-a laarɛ de fɛ'
gyi ginsi fɛye-nanboana asɛ.
Iŋ tiri fɛye yɛɛ fɛ' gyi ginsi
ɔbono mɔ-nkon ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ asɛ. Nnɛ ne
fɛ laa taalɛ sɔɔ me gyi?

45 Imɔso fɛ' mɛŋ sa fɛ'
sa gɛwɔnsa yɛɛ me ne nan
kpaa tɔgɛ fɛye-gidebi sa Wu-
rubuaarɛ. Mosisi ɔbono
fɛye-ansi a gyan mɔ so mɔ ne

nan kpaa tɔgɛ fɛye-gidebi sa
Wurubuaarɛ de o' gyi fɛye-
nbɛlɛ.
46 Nengyene fɛɛ fɛ sɔɔ Mo-
sisi gyi gɛsintin mɔ, nkana
fɛ laa sɔɔ me kee gyi. I kya
nyiile yɛɛ ɔ ŋmarasɛ me-ilaa
yela.
47 Ibono fɛ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi
faa, nnɛ so ne fɛ laa sɔɔ ilaa
ibono n kya tɔgɛ mɔ gyi?"

6

Yesu Gi Sa Asa Nwɛ Ikue-Inyɔ De Saalaa Agyudɔ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Yesu
gi fara kpe Galeli ɔbon belɛ
mɔ gigengen giko so. Mɛ kya
terɛ gɛnen ɔbon mɔ ginyen
giko yɛɛ Tabiriyasɛ.
2 Sakpii belɛ buu mɔ. I lii
fɛɛ asa mɛ kya wu Yesu kya
kyɛ alɔbo ne i kya lɛɛ nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo mɔ
dɔ.
3 Yesu gi kpe nno mɔ, o dii
kpe gibii giko so, ne mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpelegɛ
kyena.
4 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Gyuda awura gɛkɛ belɛ
gɛbono mɛ kya terɛ gɛmɔ
yɛɛ Lɛwu Gi Seregɛ Aye So
mɔ gɛ kya fuude.
5 Yesu tɛ gibii mɔ so gɛnen
mɔ, o wu sakpii belɛ kya ba
mɔ asɛ. Imɔso ɔ taasɛ Filipo
yɛɛ, "Nnɛ ne a laa wɔra de
a' nyɛ agyudɔ sɔɔ de asa adɛ
mɛ' nyɛ gyi ne?"
6 Yesu gi taasɛ Filipo gɛnen
mɔ, ɔ kya too mɔ soso daa. Ɔ
ti wolaa o nyi ilaa ibono ɔ laa
wɔra mɔ.
7 Filipo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Aye ne n kine a nyɛ
aterenbi abono ɔnan gɛsun
ɔwɔrabo laa nyɛ ibosɛ gukue
dɔ kyu kpaa sɔɔ agyudɔ gbaa
mɔ, iŋ gyɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ
ne nan nyɛ baa pii faa gyi."
8 Yesu akasɛbo mɔ dɔ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Andiru, Simon Piita mɔ-tedɛ
mɔ, gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ,
9 "Gɛdegabi gɛko gɛ dɛ
ibodobodo pii-pii inun de
nkenbii nnyɔ nko. Gɛnen
agyudɔ pii adɛ mɔ, menɛ ne
i laa wɔra sa asa belɛ adɛ
pɛwu?"
10 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ'
yɛgɛ asa mɔ mɛ' kpelegɛ
kyena." Ifɛ bonboli i
nyaakyɔ nfono, imɔso mɛ
kpelegɛ kyena. Mɔmɔ-
gɛgyɔnɔ gɛ laa wɔra fɛɛ nwɛ
ikue-inyɔ de saalaa.
11 Mɛ kyena mɔ, Yesu gi
puru ibodobodo mɔ, o kyu
afaala sa Wurubuaarɛ, ne
ɔ yɛgɛ mɛ' yɛ sa asa mɔ
nfono mɛ tɛ mɔ. Gɛnɔɔbono
Yesu gi wɔra ibodobodo mɔ,
gɛnen kee ne o wɔra iken
mɔ, ne mɛ gyi kaabo kii san.
12 Mɛ gyi kaabo mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"Fɛ' kpaa puru agyisan mɔ
de imɔ iko i mɛŋ sa i' dɛ
nyida."
13 Imɔso mɛ wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ tɔgɛ mɔmɔ mɔ.
Agyisan mɔ mɛ kii nyɛ lii
ibodobodo inun mɔ dɔ mɔ, i
bɔla nkeebii gudu nnyɔ.
14 Asa mɔ mɛ wu ilaa
ibono Yesu gi wɔra ne i lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono ɔ
bo mɔ dɔ mɔ nyiile mɔ, mɛ
tɔgɛ yɛɛ, "I gyɛ gɛsintin yɛɛ
ɔdɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ

ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ laa ba gɛsinkpan so mɔ.”
15 Gɛnen so mɔ mɛ kya laarɛ de mɛ' baa keda mɔ ɔlon so kyu kpaa yii gɛwura. Yesu gi bii gɛnen mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ kii kpe gibii mɔ so mɔ-wolɛ.

Yesu Gi Naa Nkyu So, Iŋ Muiinɛ Mɔ Loo

16 I baa fo gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ mɛ kii kpelegɛ kpe ɔbon belɛ mɔ dɔ.
17 Mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ palɛ gimɔ foro mɛ kya kpe de Kapɛɛniyon ɔsowolɛ so. I wɔra gɛnyɛ ne Yesu mɛŋ ti taa baa tu ɔmɔ.
18 Gɛnen aberɛ abono kee mɔ, afuu belɛ a koso a kya da ne i yɛgɛ nkyu mɔ gi kya gyigisi.
19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ palɛ gikolii mɔ gɛnen-n kpe ansi dɔ fɛɛ akpaaten asa' abɛɛ anan mɔ, mɛ wu isa naa nkyu mɔ so ɔ kya ba de mɔmɔ asɛ so sindi gikolii mɔ. Mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, i ŋmaa mɔmɔ-gisen.
20 Ne isa mɔ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me Yesu ne. Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.”
21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ yɛgɛ mɔ ɔ' baa loo gikolii mɔ dɔ. Mɔ-rɛ mɔ-gidiiloo gikolii mɔ dɔ mɔ, mɛ ti loo nfono mɛ kya kpe mɔ.

Asa Mɛ Naa Mɛ Kya Laarɛ Yesu

22 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ asa abono mɛ san ɔbon belɛ mɔ gigengen mɔ so mɔ mɛ wu ibono nkana gikolii kolon ne n san nno. Mɛŋ kii wu Yesu ɔ' loo gikolii mɔ dɔ mɔ-akasɛbo mɔ asɛ. Mɔmɔ-wolɛ ne n kyon.
23 Akolii ako a lii Tabiriyasɛ baa sindi nfono. (Nno ne Yesu gi kyu afaala sa Wurubuaarɛ ne o kyu bodobodo sa asa mɔ ne mɛ gyi mɔ.)
24 Imɔso ibono asa mɔ mɛŋ wu Yesu abɛɛ mɔ-akasɛbo mɔ nfono mɔ, mɛ dii loo akolii abono a ba nfono mɔ dɔ ne mɛ kyon Kapɛɛniyon mɛ' kpaa laarɛ Yesu.

Yesu Ne N Gyɛ Agyudɔ Abono A Kya Sa Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena

25 Asa mɔ mɛ kpaa wu Yesu ɔbon belɛ mɔ gigengen giko mɔ so mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, owi mɔmɔ dɔ ne fo ti baa loo gɛrɛ?”
26 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “N' tɔgɛ fɛye gɛsintin yɛɛ fɛ naa fɛ kya laarɛ me faa, bodobodo ɔbono fɛ nyɛ gyi kaabo mɔ so. Nkana i mɛŋ gyɛ ilaa ibono nɛ wɔra ne i lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo me dɔ mɔ so.
27 Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra gɛsun kyu laarɛ gɛsinkpan-lɛɛ agyudɔ wolɛ. Fɛ' wɔra gɛsun laarɛ daa agyudɔ abono a laa yɛgɛ fɛ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne nan sa fɛye gɛnen agyudɔ abono. Aye-sɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile yɛɛ me ne o sun de n' yɛgɛ asa mɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena.”
28 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, asa mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Menɛ gɛsun ne

Wurubuaarɛ kya laarɛ a' wɔra?”
29 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ
kya laarɛ yɛɛ fɛ' wɔra mɔ ne
n gyɛ yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro
too me, ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun me mɔ so.”

Asa Mɛ Dɛ Nwɔnsa Nnyɔ Kyu Lii Yesu Ilaa Nyiilesɛ So

30 Nfono ne asa mɔ mɛ
taasɛ Yesu yɛɛ, “Menɛ ne fo
laa wɔra de i' lɛɛ nyiile aye
yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sun fo
de a' kyu aye-nyoro too fo
so? Menɛ gɛsun ne fo laa
wɔra?
31 Owi ɔko dɔ mɔ, aye-
naanaana adedaabo mɔ mɛ
nyɛ agyudɔ abono mɛ kya
terɛ yɛɛ ‘mana’ mɔ gyi gipen
dɔ. Ne mɛ ŋmarasɛ imɔ
wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ yela yɛɛ,
Ɔ sa mɔmɔ agyudɔ lii soso ne
mɛ gyi.”
32 Asa mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “N kya tɔgɛ fɛye
gɛsintin, i mɛŋ gyɛ Mosisi ne
n sa fɛye-adedaabo agyudɔ
abono a lii Wurubuaarɛ dɔ
mɔ. Me-sɛ Wurubuaarɛ ne n
sa ɔmɔ gɛnen agyudɔ abono.
Ne idɛ kon mɔ ɔ kya sa
fɛye Wurubuaarɛ dɔ agyudɔ
gbaa-gbaa.
33 Gɛnen Wurubuaarɛ dɔ
agyudɔ abono n darɛ mɔ ne
n gyɛ ɔbono ɔ kpelegɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ ne ɔ kya sa
anyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.”
34 Nfono mɔ, asa mɔ mɛ
kolɛ Yesu yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, sa
aye gɛnen agyudɔ abono owi
kamaasɛ.”
35 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me
ne n gyɛ agyudɔ abono a kya
sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan mɔ. Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ ba me asɛ mɔ, akon
a maŋ baa mɔɔ mɔ gɛkaako
kpa-a. Ɔbono o kyu mɔ-
nyoro too me so mɔ, bolefɔ
maŋ baa mɔɔ mɔ gɛkaako
kpa-a.
36 “Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ
wolaa buu sa fɛye mɔ, fɛ wu
me, fɛŋ kii kyu fɛye-nyoro
too me so.
37 Abono pɛwu me-sɛ Wu-
rubuaarɛ kya sa me mɔ, mɛ
laa ba me asɛ. Ne ɔbono ɔ ba
gɛnen mɔ, maŋ gya mɔ yɛɛ
o' kii.
38 I kya nyiile yɛɛ nɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ ba de n'
baa wɔra ɔbono o sun me
mɔ ɔbolɛ gɛlaarɛ, i mɛŋ gyɛ
me gbaa-gbaa lɛɛ gɛlaarɛ.
Ɔbono o sun me mɔ-gɛlaarɛ
so ne n naa.
39 Mɔ-gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ
abono o kyu sa me mɔ dɔ
ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-
lɛwu gɛmara. Ɔ kya laarɛ
daa fɛɛ n' kyingi mɔmɔ lii
ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ
gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi
anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ.
40 Me-sɛ Wurubuaarɛ kya
laarɛ yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono o wu me bii yɛɛ me
ne n gyɛ mɔ-bi mɔ ne o
kyu mɔ-nyoro too me so
mɔ, gɛnen kaasɛ mɔ ɔ' nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. Nan kyingi
mɔ lii ibuni dɔ gɛkɛ laalaa-
logɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ
laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.”

41 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Me
ne n gyɛ agyudɔ abono a lii
Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ.”
42 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kya
ŋuiini kyu lii imɔ so yɛɛ, “Iŋ
gyɛ Yesu, Gyosɛfo mɔ-bi mɔ
ne? Iŋ gyɛ mɔ-sɛ de mɔ-nyi
ne a nyi mɔ? Ne menɛ so ne
idɛ kon ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lii
Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ daa?”
43 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' yɛgɛ giŋuiini
mɔ.
44 Ɔko maŋ taalɛ ba me
asɛ mɔ-gibaa so, gɛnen
mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono o
sun me mɔ gi biidɛ mɔ
ba. Ne nan kyingi mɔ lii
ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ
gɛbono Wurubuaarɛ laa gyi
anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
45 Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ,
mɛ ŋmarasɛ yela yɛɛ,

Wurubuaarɛ laa nyiile asa
pɛwu ilaa.

N kya tɔgɛ fɛye yɛɛ nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono o nu imɔ ne
ɔ kasɛ lii me-sɛ Wurubuaarɛ
asɛ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono
laa ba me asɛ.
46 Nɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ
yɛɛ n kya tɔgɛ yɛɛ nyamesɛ
ɔko gi ti wu Wurubuaarɛ de
ansi kerɛ. Ɔbono ɔ lii Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ mɔ-nkon
ne n ti wu Wurubuaarɛ de
ansi.
47 Gɛsintin ne n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye faa, ɔbono o
kyu mɔ-nyoro too me so mɔ
laa kyena Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa-gɛkpaa.
48 Me ne n gyɛ agyudɔ abono
a kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ.
49 I gyɛ gɛsintin yɛɛ fɛye-
naanaana mɛ gyi agyudɔ
abono mɛ kya terɛ yɛɛ
‘mana’ mɔ gipen dɔ. Imɔ
gɛnen gbaa mɔ, mɛ wu'.
50 Me berɛ, n gyɛ agyudɔ
abono a lii Wurubuaarɛ dɔ
ba mɔ. Nengyene fo ɔko fo
gyi amɔ mɔ, fo maŋ wu fuɛ
fo-lɛwu gɛmara.
51 Me ne n gyɛ agyudɔ
abono a kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan mɔ. Nɛ
kpelegɛ lii Wurubuaarɛ
dɔ ba. Nengyene ɔko
gi gyi gɛnen agyudɔ adɛ
mɔ, ɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena ɔnan gɛkpaa.
Gɛnen agyudɔ abono nan
kyu sa anyamesɛ de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan mɔ ne n gyɛ me-
nyoro.”

Yesu Ilaa Tɔgɛsɛ I Yɛgɛ Akyɔɔlɛ A Tɔrɔ Abelɛnsɛ Mɔ So

52 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ
gɛnen mɔ, i yɛgɛ akyɔɔlɛ a
tɔrɔ Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ so. Mɛ san mɛ kya
taasɛ abara yɛɛ, “Nnɛ ne
ɔnyen baarɛ laa taalɛ kyu
mɔ-nyoro sa aye de a' gyi?”
53 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin; nengyene fɛŋ
kya gyi me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ-nyoro ne fɛ
mɛŋ kya nun me-nkalan
mɔ, fɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan.
54 Ɔbono ɔ kya gyi me-
nyoro ne o kya nun me-
nkalan mɔ, ɔ ti nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
gɛkpaa. Nan kyingi mɔ lii

ibuni dɔ gɛkɛ laalaalogɛsɛ
gɛbono nan gyi anyamesɛ
nbɛlɛ mɔ.
55 Me-nyoro gi gyɛ agyudɔ
gɛsintin so, ne me-nkalan gi
gyɛ nkyu nunsɛ gɛsintin so.
56 Ɔbono ɔ kya gyi me-
nyoro ne ɔ kya nun me-
nkalan mɔ, gɛnen kaasɛ
ɔbono bo me dɔ, ne me kee
n bo mɔ dɔ.
57 “Me-sɛ ɔbono ɔ bo no
adaa-adaa mɔ ne n sun me.
Kyu lii mɔ so ne n' bo Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
faa. Gɛnen kee ne, kyu lii
me so mɔ, ɔbono ɔ kya gyi
me-nyoro mɔ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.
58 Me ne n gyɛ agyudɔ
abono a lii Wurubuaarɛ dɔ
ba mɔ. Meŋ dɛ fɛɛ agyudɔ
abono ɔnan aye-naanaana
mɔ mɛ gyi ne mɛ dabɔlɛ
wu' mɔ. Nyamesɛ ɔbono o
gyi gɛnen agyudɔ abono n
darɛ faa berɛ, laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
gɛkpaa.”
59 Yesu gi tɔgɛ imɔ idɛana
gikyangbon dɔ aberɛ abono
ɔ kya nyiile ilaa Kapɛɛniyon
mɔ.
60 Akasɛbo mɔ mɛ nu
ibono ɔ tɔgɛ mɔ, mɔmɔ dɔ
asa sakyɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Ilaa
idɛ berɛ, i bo lon. Anɛ
ne nan taalɛ sɔɔ imɔ idɛ
kyule?”
61 Yesu gi ti wolaa bii mɔ-
gisen dɔ yɛɛ mɛ kya ŋuiinɛ
kyu lii ilaa idɛ so. Imɔso
ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Imɔ
idɛ i kya laarɛ i' yɛgɛ fɛye-
gisɔɔgyi gi' koso me so?
62 To! Imɔ idɛ gbaa
ne. N baa kerɛ fɛ wu me,
anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa
mɔ, nɛ kii dii n kya kpe Wu-
rubuaarɛ dɔ nfono nkana n
wolaa n bo pɛi ne nɛ kpelegɛ
ba gɛsinkpan so mɔ.
63 “Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne n kya sa nyamesɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.
Nyamesɛ gibaa so mɔ ɔ maŋ
taalɛ wɔra sɛi de ɔ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
Agyɛbi abono nɛ tɔgɛ sa fɛye
faa a gyɛ daa oduduu dɔ ilaa
ne a kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan.
64 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ,
fɛye ako fɛŋ kya sɔɔ gyi.”
Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ ti
wolaa o nyi asa mɔ dɔ abono
mɛ mɛŋ sɔɔ mɔ gyi mɔ de
ɔbono ɔ laa yɛgɛ mɔ-akyobo
mɛ' nyɛ mɔ mɔ.
65 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Imɔ idɛ
so ne nɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ ɔko
mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ ba me
asɛ mɔ-gibaa so, gɛnen mɔ,
me-sɛ Wurubuaarɛ gi sa mɔ
ɔkpa.”
66 Lii gɛnen aberɛ abono
mɔ, akasɛbo mɔ sakyɔ mɛ
tɛɛ mɔmɔ-nyoro lii mɔ dɔ,
mɛŋ baa mɛ naa buu mɔ.
67 Imɔso Yesu gi taasɛ mɔ-
akasɛbo gudu anyɔ mɔ yɛɛ,
“Ne fɛye mɔ de-e? Fɛye kee
fɛ laa tɛɛ fɛye-nyoro lii me
dɔ?”
68 Nfono mɔ Piita gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Aye-Wura, anɛ
asɛ ne a laa kpe? Fo ne
n bo agyɛbi abono a laa
yɛgɛ nyamesɛ ɔ' kyena Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ.

69 A ti kyu aye-nyoro too
fo so ne a bii yɛɛ fo ne n
gyɛ gisen fufuli wura ɔbono
fo-nkon ne n lii Wurubuaarɛ
asɛ mɔ.”
70 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Me ne n lɛɛ fɛye
gudu anyɔ adɛ. Fɛye dɔ ɔko,
mɔ, bo nwɔnsa nyɛnyɛn.”
71 Yesu kya tɔgɛ gɛnen mɔ,
Gyudasɛ, Simon Isikaayɔtɛ
mɔ-bi mɔ ne ɔ darɛ gɛnen.
Gɛsintin mɔ, Gyudasɛ baarɛ
gi baa kyu Yesu wɔra mɔ-
akyobo abaa dɔ, yɛgɛ ɔ gyɛ
Yesu akasɛbo gudu anyɔ mɔ
dɔ ɔko.

7

Yesu Mɔ-Tedɛana Mɛŋ Kya Sɔɔ Mɔ Gyi

1 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi
san naa-naa daa de Galeli
isowolɛ so. Ɔ mɛŋ baa kyule
kpe Gyudiya isowolɛ so. I
kya nyiile yɛɛ Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ kya laarɛ
mɔ-imɔɔten.
2 Mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gɛko gɛ
kya fuude. Gɛnen gɛkɛ belɛ
gɛbono gigyi dɔ mɔ, mɛ kya
lii kpaa da ipanpan kyena
imɔ dɔ.
3 Gɛnen so mɔ, Yesu mɔ-
tedɛana mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Koso lii gɛrɛ de fo' kpe
aye-isowolɛ gɛmu Gyudiya
gɛsinkpan so de fo-akasɛbo
mɛ' nyɛ wu ilaa gbaa'gbaa
ibono fo kya wɔra mɔ de
mɔmɔ-ansi.
4 Nengyene ɔko kya laarɛ
de asa mɛ' bii mɔ so mɔ, ɔ
mɛŋ kya wɔra mɔ-ilaa kyu
ŋara. Nengyene fo kya taalɛ
wɔra gɛnen ilaa idɛ mɔ, tɛsɛ
lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile asa
tentegelen.”
5 Yesu mɔ-tedɛana mɛ tɔgɛ
gɛnen mɔ, i kya nyiile yɛɛ
mɔmɔ gbaa mɛ mɛŋ kya sɔɔ
Yesu gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ne
n sun mɔ.
6 Mɛ tɔgɛ sa Yesu gɛnen
mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Me-owi mɔ mɛŋ ti fo.
Fɛye berɛ, owi kamaasɛ dɔ
mɔ, fɛye-owi gi fo sa fɛye.
7 Asa abono gɛsinkpan so
ilaa ne n bo mɔmɔ-ansi so
mɔ mɛ maŋ taalɛ kyo fɛye.
Me berɛ mɛ kya kyo me. I
kya nyiile yɛɛ n kya tɔgɛ
mɔmɔ gɛsintin yɛɛ mɔmɔ-
ilaa wɔrasɛ mɔ iŋ boran.
8 Fɛ' koso kpe gɛkɛ belɛ
mɔ gigyi. Me berɛ, maŋ
kpe. Me-owi ɔbono nan kyu
lɛɛ me-nyoro gɛwi sa asa mɔ
mɛŋ ti fo.”
9 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
tedɛana mɔ gɛnen mɔ, o sii
kyena Galeli. Mɔ-tedɛana
mɔ, mɔ, mɛ kyon.

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Laarɛ Yesu Gɛkɛ Belɛ Ogyiten Mɔ Kpon

10 Yesu mɔ-tedɛana mɔ mɛ
kyon gɛnen mɔ, imɔ gɛmara
mɔ ne Yesu mɔ kee gi koso
kpe nno. Ɔ mɛŋ kyule naa
kpe tentegelen de o' kyu mɔ-
nyoro saarɛ asa dɔ.
11 Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ kya laarɛ mɔ gɛkɛ
belɛ ogyiten mɔ mɛ kya
kpon. Mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, “Ɔ bo fonɛ daa?”
12 Sakpii mɔ dɔ asa kee mɛ
kya gyi nsingyi adɛɛdɛɛ dɔ
kyu lii mɔ so gikyɔ. Ako mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, “Ɔ gyɛ nyamesɛ

dɛnsɛ." Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ,
"Kuaa. Ɔ kya penɛ asa
daa de mɛ' fuɛ Wurubuaarɛ
ɔkpa."
13 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ tɔgɛ imɔ
so ilaa tentegelen. I kya nyi-
ile yɛɛ mɛ selɛ Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ.

*Yesu Ilaa Nyiilesɛ I Lii
Wurubuaarɛ Asɛ*

14 Mɛ gyi Ipanpan Dɔ
Gikyena gɛsi mɔ baa fo
nsansana mɔ, idɛ kon mɔ,
Yesu gi koso kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so kpe ɔ kya nyiile asa
ilaa.
15 Yesu ilaa nyiilesɛ mɔ i dɛ
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
gɛnɔ. Mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Nnɛ so ne mɔ ɔbono ɔ
mɛŋ kpe imɔ-ɔwolɛ mɔ ne n
kii o nyi ilaa mɔ gɛnen?"
16 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Me-ilaa nyiilesɛ
i mɛŋ lii me gbaa-gbaa asɛ.
I lii daa ɔbono o sun me mɔ
asɛ.
17 Fo nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono fo kya laarɛ fo' wɔra
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ, fo
ne n gyɛ ɔbono fo laa bii
yɛɛ me-ilaa nyiilesɛ idɛ i lii
daa Wurubuaarɛ asɛ, abɛɛ
me gbaa-gbaa gibaa so ne n'
kya kyu nyiile ilaa gɛnen.
18 Ɔbono ɔ kya nyiile asa
ilaa mɔ-gibaa so mɔ kya
laarɛ daa nyisigyi ɔ kya sa
mɔ-nyoro. Ne ɔbono, mɔ, ɔ
kya laarɛ fɛɛ ɔbono o sun
mɔ mɔ ne ɔ' nyɛ nyisigyi mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono ne n bo
gɛsintin. Ɔŋ kya penɛ asa.
19 Iŋ gyɛ Mosisi ne n kyu
Wurubuaarɛ nbara sa fɛye?
Ne i wonɛ so ne fɛye dɔ
ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kya gyi nmɔ
so ne fɛ kii fɛ kya laarɛ me-
imɔɔten daa?"
20 Yesu gi taasɛ asa mɔ
gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ fo
so. Anɛ ne n kya laarɛ ɔ' mɔɔ
fo?"
21 Nfono mɔ, Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Ilaa kolon ne nɛ
wɔra gɛkɛ kyoolasɛ ne i dɛ
fɛye gɛnɔ faa.
22 Iŋ gyɛ Mosisi gi yela
awɔrɛ giten nbara sa fɛye? I
mɛŋ lii Mosisi gbaa-gbaa asɛ
berɛ. Gɛnen nbara nbono
gi lii daa aye-naanaana
agyangbarabo mɔ asɛ. Fɛ
korogɛ gɛbii nyensɛɛ ne gɛkɛ
gɛbono mɛ laa kyu ten gɛmɔ-
giwɔrɛ mɔ i baa yii de gɛkɛ
kyoolasɛ mɔ, fɛ mɛŋ kya tɔgɛ
yɛɛ i gyɛ gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ
fɛ' kosorɛ yela gɛkɛ pobɔrɔ.
23 Ibono i ti i gyɛ nbara so
mɔ fɛ kya dabɔlɛ ten awɔrɛ
nkɛ kyoolasɛ gɛnɔɔbono i
laa wɔra ne fɛ maŋ tɔrɔ
Mosisi nbara mɔ. Menɛ n
wɔra ne fɛ kyu ginyadon me
so yɛɛ nɛ kyɛ nyamesɛ gɛkɛ
kyoolasɛ?
24 Fɛŋ sa fɛ' kerɛ asa ansi
so tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ-ilaa iŋ bo-
ran. Fɛ' kyu gɛsintin bun asa
gipuɛɛ de fɛ' sa aso."

*Yesu Ne N Gyɛ Ɔbono Wu-
rubuaarɛ Yɛɛ Ɔ Laa Sun Mɔ
Abɛɛ?*

25 Yesu kya tɔgɛ gɛnen mɔ,
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so
nten abi abono mɛ bo nfono
mɔ, mɛ kya taasɛ yɛɛ, "I mɛŋ
gyɛ gɛnen ɔnyen baarɛ ne

mɛ kya laarɛ de mɛ' mɔɔ
mɔ?
26 Kerɛ, mɔ ne n yelɛ ten-
tegelen sansana ɔ kya tɔngɛ
ne ɔko mɛŋ kya tɔgɛ mɔ sɛi
mɔ. Abɛɛ idɛ kon, abelɛnsɛ
mɔ mɛ bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yɛɛ ɔ laa sun de ɔ' baa
mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ daa?
27 Ɔdɛ berɛ a nyi ɔsowolɛ
ɔbono so ɔ lii mɔ. Ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ'
baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ,
nkana a nyi yɛɛ ɔko-rɛ ɔko
maŋ bii nfono ɔ laa lii mɔ."
28 Akyɔɔlɛ mɔ so mɔ, Yesu
san ɔ kya nyiile ilaa Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so gɛnen mɔ, ɔ taasɛ ɔmɔ
ken-ken yɛɛ, "Fɛ nyi me? Fɛ
nyi nfono nɛ lii mɔ? I mɛŋ
gyɛ me-gibaa so ne nɛ ba.
Ɔbono o sun me mɔ bo no
gɛsintin. Fɛye berɛ, fɛ mɛŋ
nyi mɔ.
29 Me berɛ, n nyi mɔ. Mɔ
asɛ ne nɛ lii ne mɔ ne n sun
me."
30 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, nfono mɔ Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ san mɛ kya
laarɛ ɔkpa de mɛ' nyɛ keda
mɔ. Imɔ gɛnen mɔ, ɔko-rɛ
ɔko gibaa gi mɛŋ yii mɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɔ-owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi yela mɔ mɛŋ
ti taa fo.
31 Sakpii mɔ dɔ asa sakyɔ
berɛ, mɛ sɔɔ Yesu gyi
ne mɛ san mɛ kya taasɛ
yɛɛ, "Ɔbono Wurubuaarɛ
laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ laa ba mɔ,
ɔbono laa taalɛ baa wɔra
ilaa lɛɛnyiilesɛ de i' don
ibono ɔnyen baarɛ gi wɔra
faa?"

Mɛ Keda Yesu

32 Farasii awura mɔ mɛ
kya nu ibono sakpii mɔ
mɛ kya gyi nsingyi kyu
lii Yesu so gɛnen mɔ,
mɔmɔ-rɛ Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɛ
sun Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ adiibo ako yɛɛ mɛ' kpaa
keda Yesu ba.
33 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ
yɛɛ, "Nan kii kyena fɛye asɛ
daa ŋmaraa faa bɔla de n'
kii kpe ɔbono o sun me mɔ
asɛ.
34 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
fɛ laa laarɛ me, fɛ maŋ kii
nyɛ me wu. Nfono nan kpaa
kyena mɔ fɛye berɛ, fɛ maŋ
taalɛ ba nno."
35 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
mɛ san mɛ kya tɔgɛ ma-a sa
abara yɛɛ, "Ndo, fɛ' nu mɔ-
ilaa tɔgɛsɛ! Fonɛ ne ɔnyen
baarɛ kya laarɛ o' kpe daa
ne ɔ kya tɔgɛ yɛɛ a laa laarɛ
mɔ-gɛten, a maŋ wu mɔ faa?
Abɛɛ ɔ laa selɛ kpaa kyena
aye-adɛ abono mɛ tɛ saarɛ
Geriiki awura dɔ mɔ de o'
nyiile Geriiki awura mɔ ilaa
daa?
36 Ibono ɔ tɔgɛ yɛɛ a laa
laarɛ mɔ-gɛten kpon, a maŋ
wu mɔ, ne nfono ɔ laa kpe
mɔ, a maŋ taalɛ kpe nno mɔ,
menɛ ne ɔ darɛ gɛnen?"
37 Gɛkɛ gɛbono gɛ tiikara
mɔmɔ-gɛkɛ belɛ gigyi dɔ mɔ
ne n gyɛ gɛkɛ gbaa' sa
mɔmɔ. Gɛnen gɛkɛ gɛbono
mɔ, Yesu gi koso yelɛ ne ɔ
tɔgɛ ken-ken yɛɛ, "Nengyene
bolefɔ dɛ ɔko mɔ, kaasɛ ɔ' ba
me asɛ de ɔ' baa nun nkyu.

38 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
'Ɔbon laa kyon lii mɔ-gisen dɔ.
Gɛnen ɔbon ɔbono maŋ ŋaa gɛkaako.' "
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-Oduduu mɔ sa asa abono mɛ laa kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ. Aberɛ abono Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ ti taa kyu mɔ-Oduduu mɔ sa ɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ ti lɛɛ Yesu nyisigyi gɛwi nyiile asa.

Akyɔɔlɛ A Tɔrɔ Asa Mɔ So

40 Asa mɔ mɛ nu ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔmɔ ako yɛɛ, "Gɛsintin mɔ, ɔnyen baarɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono a nyi yɛɛ ɔ laa ba mɔ."
41 Mɔmɔ ako, mɔ, yɛɛ, "Mɔ ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ." Ne mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, "Ɔ maŋ taalɛ wɔra isa ɔbono Wurubuaarɛ laa sun mɔ. Gɛnen kaasɛ ɔbono maŋ lii Galeli gɛsinkpan so.
42 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ, i tɔgɛ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun gɛnen mɔ laa wɔra daa Deefidi mɔ-naanaana dɔ de ɔ' lii Bɛtelɛhɛm, Deefidi gɛwi."
43 Mɔmɔ-nnɔ giŋ wɔra gikolon kyu lii Yesu so.
44 Mɔmɔ ako mɛ laarɛ fɛɛ mɛ' keda mɔ kpaa tii. Mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko gibaa gi mɛŋ kii nyɛ yii mɔ.

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Yesu Gyi

45 Nfono mɔ Wurubuaarɛ ɔson ɔbu mɔ dɔ adiibo mɔ mɛ kii kpe Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de Farasii awura mɔ asɛ. Ne abelɛnsɛ mɔ mɛ taasɛ adiibo mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fɛ mɛŋ bara mɔ?"
46 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nyamesɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ tɔngɛ lɛɛ ɔnyen baarɛ."
47 Nfono mɔ Farasii awura mɔ mɛ taasɛ adiibo mɔ yɛɛ, "Imɔso ɔ kpaa nyɛ fɛye kee penɛ?
48 Abelɛnsɛ mɔ ako abɛɛ aye Farasii awura mɔ dɔ ako kee mɛ sɔɔ mɔ gyi do-o?
49 Gɛnen asa abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ berɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ nbara nbono Mosisi gi yela mɔ. Imɔso mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ."
50 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ ɔko bo mɔmɔ Farasii awura mɔ dɔ mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Nikodemusi. (Gɛnen Nikodemusi baarɛ ne n gyɛ ɔnyen ɔbono ɔ naa kyena kpaa wu Yesu gɛnyɛ gɛko mɔ.) Nikodemusi gi taasɛ mɔ-nanboana abelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
51 "Aye-nbara gi kya bun nyamesɛ gipuɛɛ owi ɔbono ɔŋ ti taa buu mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa de a' nu de a' bii ilaa ibono ɔ wɔra mɔ?"
52 Mɛ kisee taasɛ mɔ daa yɛɛ, "Fo kee fo lii Galeli

daa do-o? Lɔrɔ kpaa kerɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
dandan. Fo laa wu de fo'
bii yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko mɛŋ bo no ɔ laa
taalɛ lii Galeli gɛsinkpan so.”

[
53 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ,
mɔmɔ ɔkamaasɛ gi yaasɛ
kyon mɔ-gɛten dɔ.

8

Mɛ Keda Ɔkyii Ɔko

1 Yesu berɛ, gi naa kyon
kpe Nfɔ Iyii Gibii mɔ so.
2 Gibaadiikɛ fu-u mɔ, Yesu
gi baa loo ɔsowolɛ mɔ so ne
o kii naa kpe Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so.
Asa abono mɛ bo nfono mɔ
pɛwu mɛ naa ba Yesu asɛ, ne
o kpelegɛ kyena ɔ kya nyiile
mɔmɔ ilaa.
3 Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura mɔ mɛ kpaa kyu ɔkyii
ɔko ba Yesu asɛ nfono. Mɛ
keda mɔ de ɔnyen. Mɛ kyu
mɔ baa yelɛ sansana
4 ne mɛ tɔgɛ sa Yesu
yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a keda ɔkyii
baarɛ de ɔnyen.
5 To, Wurubuaarɛ nbara
dɔ mɔ Mosisi gi ŋmarasɛ
yela yɛɛ a' too abui mɔɔ
gɛnen asa abono ɔnan. Fo-o
fo mɔ, nnɛ ne fo dɛ?”
6 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen ilaa
idɛ daa kyu soo mɔ idoo kerɛ
de mɛ' kyu mɔ wɔra nbɛlɛ
dɔ. Mɛ taasɛ Yesu gɛnen
mɔ, o sii wuruge ne o kyu
mɔ-gibaabi ɔ kya ŋmarasɛ
gɛsinkpan.
7 Mɛ kpɛ ma-a taasɛ mɔ
gɛnen so mɔ, ɔ koso yelɛ ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye
dɔ ɔbono ɔŋ ti wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, ɔ' daa gigyang-
bara too gibui da ɔkyii mɔ.”
8 Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ gɛnen
mɔ, o kii sii wuruge kyu
mɔ-gibaabi ɔ kya ŋmarasɛ
gɛsinkpan mɔ.
9 Gyuda awura nbara
aŋmarasɛbo mɔ de Farasii
awura mɔ mɛ nu ilaa ibono
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen
mɔ, mɛ yaasɛ gɛbelɛnsɛ so
gɛkuii-gɛkuii ne i san ɔkyii
mɔ wolɛ gi san ɔ yelɛ Yesu
asɛ sakpii mɔ dɔ.
10 I san mɔmɔ-wolɛ gɛnen
mɔ, Yesu gi koso yelɛ ne ɔ
taasɛ ɔkyii mɔ yɛɛ, “Ɔkyii,
mɛ bo fonɛ? I mɛŋ nyɛ ɔko
de o' bun fo gipuɛɛ?”
11 Ɔkyii mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Kuaa, me-wura.” Nfono ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Me
kee maŋ bun fo gipuɛɛ. Naa
fo kya kpe de fo' taa fo-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ.”]

Yesu Ne N Gyɛ Fatela Sa Anyamesɛ

12 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Me ne n gyɛ fatela
sa anyamesɛ. Ɔbono ɔ laa
wɔra me-ɔkasɛbo mɔ maŋ
naa gibiri dɔ. Ɔ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
de i' wɔra fɛɛ fatela ne n kya
wu mɔ.”
13 Nfono mɔ Farasii awura
mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo-
wolɛ ne n kya buu faa. I maŋ
sa de a' kyu imɔ wɔra ilaa
dɔ.”

14 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-wolɛ ne n
kya buu gbaa mɔ, i kaaborɛ
fɛ' nu me asɛ. I kya nyiile
yɛɛ me ne n nyi nfono nɛ
lii mɔ ne me ne n nyi nfono
nan kii kpe mɔ. Fɛye berɛ,
fɛ mɛŋ nyi nfono nɛ lii mɔ
ne fɛ mɛŋ nyi nfono nan kii
kpe mɔ.
15 Ansi so ne fɛ kya kerɛ de
fɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔko ilaa i boran
abɛɛ iŋ boran. Me berɛ, meŋ
kya kerɛ asa ilaa dɔ tɔgɛ sɛi.
16 Nengyene fɛɛ n' taa tɔgɛ
ɔko ilaa gbaa mɔ, nkana i laa
kyena. I kya nyiile yɛɛ i mɛŋ
gyɛ me-wolɛ ne n kya kerɛ
imɔ dɔ. Me-rɛ me-sɛ ɔbono
o sun me mɔ ne n kya kerɛ
imɔ dɔ.
17 Fɛye gbaa-gbaa nbara
dɔ mɔ, mɛ wolaa ŋmarasɛ
yela yɛɛ nengyene fɛɛ asa
anyɔ nnɔ gi wɔra gikolon
nbɛlɛ dɔ mɔ i kaaborɛ fɛ' nu
mɔmɔ asɛ.
18 To, me n kya tɔgɛ me-
nyoro so ilaa ne; me-sɛ
ɔbono o sun me mɔ kee laa
lɛɛ nyiile yɛɛ me-ilaa tɔgɛsɛ
idɛ i gyɛ gɛsintin.”
19 Lii gɛnen so mɔ, mɛ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo-sɛ mɔ bo
fonɛ?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Fɛ mɛŋ nyi me. Me-sɛ ne
fɛ laa bii? Nengyene fɛ nyi
me mɔ, nkana ɔfaanan fɛ nyi
me-sɛ kee.”
20 Owi ɔbono Yesu gi tɔgɛ
gɛnen agyɛbi adɛ sa mɔmɔ
mɔ, o sindi nfono mɛ kya
too aterenbi wɔra sa Wu-
rubuaarɛ, ɔson obu gikpaara
mɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kii
keda mɔ nfono, i kya nyiile
yɛɛ mɔ-owi kedasɛ mɛŋ ti fo.

Nfono N Kya Kpe Mɔ, Fɛ Maŋ Taalɛ Kpe Nno

21 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “N kya kii mi-i kyon
ne. Fɛ laa san laarɛ me de
Wurubuaarɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ
fɛye, fɛŋ baa nyɛ. Fɛ laa wu'
de fɛye-ilaa nyɛnyɛn daa.
Nfono n kya kpe mɔ, fɛ maŋ
taalɛ ba nno.”
22 Nfono mɔ, Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ kya tɔgɛ
ma-a sa abara mɛ kya ŋmasɛ
yɛɛ, “Ɔnyen baarɛ tɛ faa, ɔ
laa mɔɔ mɔ-nyoro. Fɛ mɛŋ
kya nu gɛnɔɔbono ɔ kya kalɛ
aye mɔ? Ɔ tɔgɛ yɛɛ nfono ɔ
kya kpe mɔ a maŋ taalɛ ba
nno.”
23 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Fɛ lii daa gɛsɛ gɛrɛ. Me
berɛ, nɛ lii daa Wurubuaarɛ
dɔ. Gɛsinkpan gɛrɛ-lɛɛ wolɛ
asa ne fɛ gyɛ. Fɛŋ kya nyingi
Wurubuaarɛ so. Me berɛ,
meŋ dɛ fɛɛ fɛye gɛnen asa
abono ɔnan.
24 Nɛ ti wolaa tɔgɛ sa fɛye
yɛɛ fɛ laa wu' daa de fɛye-
ilaa nyɛnyɛn. I gyɛ gɛsintin
yɛɛ nengyene fɛ kine fɛ maŋ
sɔɔ me gyi yɛɛ me ne n bo
no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo
no mɔ fɛ laa wu' daa de fɛye-
ilaa nyɛnyɛn.”

25 Yesu gi tɔgɛ ɔmɔ gɛnen
mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo ne
n gyɛ anɛ?” Yesu gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Nɛ ti wolaa tɔgɛ fɛye lii
ko-o gɛsɛ de gɛsɛ.
26 N bo ilaa gikyɔ nan tɔgɛ
kyu lii fɛye so de i' kyu bun
fɛye gipuɛɛ. Ɔbono o sun
me mɔ, mɔ, ne n bo gɛsintin.
Ilaa ibono nɛ nu lii mɔ asɛ

mɔ wolɛ ne n' kya lɛɛ tɔgɛ
sa anyamesɛ."
27 Yesu kya tɔngɛ de ɔmɔ
gɛnen pɛwu faa, mɛ mɛŋ nu
gɛsɛ yɛɛ mɔ-sɛ Wurubuaarɛ
ne ɔ darɛ yɛɛ mɔ ne n sun
mɔ mɔ.
28 Imɔso Yesu gi kii tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Nengyene mɛ
ti puru me, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, diirɛ gyan
lɛwu oyii so mɔ, nfono ne
fɛ laa bii yɛɛ me ne n bo
no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo
no. Gɛnen kee mɔ fɛ laa
bii yɛɛ meŋ kya wɔra ilaa
iko abɛɛ n' tɔgɛ ilaa iko me-
gibaa so. Ilaa ibono me-sɛ
Wurubuaarɛ gi nyiile me mɔ
ne n' kya tɔgɛ.
29 Ɔbono o sun me mɔ bo
me asɛ. Ɔ mɛŋ taa me yɛgɛ.
I kya nyiile yɛɛ owi kamaasɛ
dɔ mɔ, n kya wɔra daa ilaa
ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ."
30 Asa mɔ mɛ nu Yesu
gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ,
mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ sɔɔ mɔ
gyi yɛɛ Wurubuaarɛ ne n
sun mɔ.

Asa Abono Mɛ Mɛŋ Gyɛ Nbide De Abono Mɛ Gyɛ Nbide Mɔ

31 Yesu gi tɔgɛ sa Gyuda
awura abono mɛ sɔɔ mɔ gyi
mɔ yɛɛ, "Nengyene fɛ keda
me-ilaa nyiilesɛ ibono n kya
nyiile fɛye faa dɔ mɔ, fɛ gyɛ
me-akasɛbo gɛsintin.
32 Fɛ laa bii Wurubuaarɛ
gɛsintin ilaa mɔ, ne gɛnen
gɛsintin ilaa ibono mɔ i laa
yɛgɛ fɛ laa nyɛ fɛye-nyoro.
Fɛŋ baa wɔra nbide."
33 Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Abera-
ham mɔ-naanaana ne a gyɛ.
Gɛkaako a mɛŋ ti taa wɔra
nbide sa ako. Ne nnɛ so ne
fo kya tɔgɛ yɛɛ a laa nyɛ aye-
nyoro?"
34 Nfono mɔ Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne n
kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa,
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ gyɛ daa gɛbide sa ilaa
nyɛnyɛn.
35 Gɛbide ne n kine gɛ
kɛɛla nnɛ mɔ, gɛ maŋ bin-
giri gɛmɔ-wura mɔ-bi. Gɛten
wura mɔ-bi mɔ berɛ, gyɛ
gɛten mɔ dɔ gɛkpaa.
36 Imɔso nengyene me,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nɛ
yɛgɛ fo ɔko fo' nyɛ fo-nyoro
lii gɛbide dɔ mɔ, fo nyɛ fo-
nyoro gɛsintin.
37 N nyi ibono Aberaham
mɔ-naanaana ne fɛ gyɛ. Fɛ
kii fɛ kya laarɛ me-imɔɔten.
I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono
n kya nyiile mɔ fɛŋ kya nu
gɛsɛ sa me.
38 Ilaa ibono nɛ wu me-sɛ
Wurubuaarɛ asɛ mɔ ne n'
kya tɔgɛ. Fɛye mɔ kee, ilaa
ibono fɛ nu lii fɛye-sɛ asɛ mɔ
ne fɛ kya wɔra."
39 Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Aberaham ne n gyɛ daa
aye-naana." Nfono ne
Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Nengyene fɛɛ Aberaham
mɔ-naanaana ne fɛ gyɛ
gɛsintin mɔ, nkana fɛ laa
wɔra ilaa ibono Aberaham
gi wɔra mɔ ɔnan.
40 Imɔmɔ mɔ, n kya tɔgɛ
gɛsintin gɛbono nɛ nu lii me-
sɛ Wurubuaarɛ asɛ n kya
sa fɛye mɔ, fɛ kya laarɛ
me-imɔɔten daa. Aberaham

berɛ mɛŋ wɔra fɛye-lɛɛ idɛ ɔnan.
41 Ɔbono ɔ gyɛ fɛye-sɛ
gbaa-gbaa mɔ ilaa wɔrasɛ
mɔ ɔnan ne fɛ kya wɔra faa.”
Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aye berɛ, a
mɛŋ gyɛ agyibara nbii. Ɔsɛ
kolon ne a bo. Mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ.”
42 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene Wu-
rubuaarɛ ne n gyɛ fɛye-sɛ
mɔ, nkana fɛ laa laarɛ me-
ilaa. Nɛ lii daa Wurubuaarɛ
asɛ ne nɛ ba. Wurubuaarɛ
ne n sun me. I mɛŋ gyɛ me
gbaa-gbaa me-gibaa so ne nɛ
ba.
43 Menɛ n wɔra ne fɛ mɛŋ
kya nu ilaa ibono n kya tɔgɛ
mɔ gɛsɛ daa? Fɛ kya kyo me
me-ilaa tɔgɛsɛ so. Gɛnen so
ne fɛ mɛŋ kya nu me-gɛsɛ
faa.
44 Fɛ lii fɛye-sɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
asɛ. Imɔso fɛye-gɛlaarɛ ne n
gyɛ yɛɛ fɛ' wɔra fɛye-sɛ mɔ
gɛlaarɛ. Lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ
mɔ, ɔ gyɛ daa ɔbono ɔ kya
mɔɔ asa. Mɔ-rɛ gɛsintin mɛŋ
kya wu abara ginsi. Gɛsintin
gɛ mɛŋ bo mɔ dɔ. Nengyene
ɔ kya kɛɛ abon mɔ, mɔ-ilaa
wɔrasɛ ne i wolaa i gyɛ.
Mɔ-oyuduu ne. Ɔ gyɛ daa
ɔbonbo, ne mɔ ne n gyɛ abon
pɛwu gɛmu.
45 Me berɛ, n kya tɔgɛ daa
gɛsintin. Imɔso ne fɛ mɛŋ
kya sɔɔ me gyi faa.
46 “Fɛye dɔ anɛ ne nan
taalɛ lɛɛ yii me yɛɛ nɛ wɔra
ilaa nyɛnyɛn iko kerɛ? Fɛ
nyi ibono gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ. Ne menɛ n wɔra ne fɛ
maŋ sɔɔ me gyi?
47 Abono mɛ gyɛ Wu-
rubuaarɛ adɛ mɔ mɛ kya nu
Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ. Fɛ
mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ adɛ
so ne fɛ mɛŋ kya nu Wu-
rubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ faa.”

Yesu Mɔ-rɛ Aberaham

48 Yesu gi tɔgɛ Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ gɛnen
mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ
a tɔgɛ yɛɛ i tɛ faa fo gyɛ daa
Samariyanyen, ilaa nyɛnyɛn
oduduu i tɛ fo so, i mɛŋ gyɛ
imɔ ne?”
49 Nfono ne Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn
oduduu iŋ taa tɛ me so. N
kya kyu buubuu kyu sa me-
sɛ Wurubuaarɛ daa, ne fɛye
berɛ, fɛ mɛŋ kya buu me.
50 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa, meŋ
kya laarɛ nyisigyi mi-i sa me-
nyoro. I bo ɔbono ɔ kya
laarɛ nyisigyi ɔ sa me mɔ.
Mɔ ne nan gyi me-rɛ fɛye-
nbɛlɛ.
51 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye faa, ɔbono ɔ
kya nu me-gɛdɛ mɔ, maŋ
wu' lɛwu gbaa-gbaa gɛkaako
kpa-a.”
52 Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Idɛ
kon berɛ, a wu gɛsintin yɛɛ
ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ fo
so. Aberaham gi wu'. Wu-
rubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ
kee mɛ wu'. Fo-o fo berɛ,
fo kya tɔgɛ daa yɛɛ nyamesɛ
ɔbono ɔ kya nu fo-gɛdɛ mɔ,
maŋ wu' gɛkaako kpa-a.
53 Fo ne n don aye-naana
Aberaham? Aberaham gi
wu' ne Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ kee mɛ wu'. Ne

menɛ nyamesɛ ɔnan ne fo
kya tɔgɛ yɛɛ fo gyɛ daa?”
54 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Nengyene fɛɛ n kya lɛɛ me-
nyisigyi nyiile asa me-gibaa
so mɔ, gɛnen nyisigyi ɔbono
mɛŋ gyɛ sɛi. Me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ne n kya lɛɛ me-
nyisigyi nyiile. Mɔ ne n gyɛ
ɔbono fɛ kya ten fɛye-nyoro
gɛnɔ yɛɛ fɛye-Wurubuaarɛ
mɔ.
55 Yɛgɛ fɛ mɛŋ nyi mɔ. Me
berɛ, n nyi mɔ. Nengyene nɛ
tɔgɛ yɛɛ meŋ nyi mɔ mɔ, nan
wɔra ɔbonbo fɛɛ fɛye. N nyi
mɔ, ne n' kya nu mɔ-gɛdɛ.
56 “Fɛye-naana Aberaham
gi nu yɛɛ ɔ laa nyɛ wu me-
gɛsinkpan so giba mɔ, i wɔra
mɔ ɔkon. Ne gɛsintin mɔ, o
wu me-giba, ne o gyi ɔkon.”
57 Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ taasɛ Yesu yɛɛ, “Fo
ɔbono foŋ ti taa gyi nsi ikue-
inyɔ de saalaa mɔ, nnɛ ne fo
wɔra ne fo-rɛ Aberaham fɛ
wu abara?”
58 Nfono mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “N' tɔgɛ fɛye
gɛsintin yɛɛ pɛi de i' lɔɔ ko-
rogɛ Aberaham mɔ, n wolaa
n bo no. Me ne n bo no pɛi
ne ilaa kamaasɛ i bo no.”
59 Ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen
so mɔ, mɛ puru abui mɛ laa
too da mɔ mɔɔ. O wu gɛnen
mɔ, ɔ ŋara lii Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so ne
ɔ kyon taa mɔmɔ yɛgɛ.

9

Yesu Gi Kyɛ Ɔnyen Ɔbono I Korogɛ Mɔ De Gigyaatanbo Mɔ

1 Yesu gi lii Wurubuaarɛ
ɔson obu gikpaara mɔ so ɔ
kya kyon mɔ, o wu ɔnyen
gyaatanbo ɔko. Mɛ korogɛ
mɔ daa de gigyaatanbo mɔ.
2 Nfono mɔ Yesu akasɛbo
mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, anɛ ilaa nyɛnyɛn
so ne mɛ korogɛ ɔnyen baarɛ
de gigyaatanbo faa? Mɔ-sɛ
de mɔ-nyi abɛɛ mɔ gbaa-
gbaa daa?”
3 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ gɛnen mɔ, Yesu
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ
ɔnyen baarɛ ilaa nyɛnyɛn
so, ne i mɛŋ kii i gyɛ mɔ-
sɛ abɛɛ mɔ-nyi ilaa nyɛnyɛn
so ne mɛ korogɛ mɔ de
gigyaatanbo. I ba gɛnen
daa de Wurubuaarɛ gɛsun
wɔrasɛ mɔ gɛ' lii gɛwi kyu
naa de ɔnyen mɔ so.
4 Aye berɛ, ilaa ibono i
kaaborɛ a' wɔra mɔ ne n gyɛ
yɛɛ a' kpɛ keda ɔbono o sun
me mɔ gɛsun mɔ dɔ a' kpɛ
a kya wɔra aberɛ abono a
bo nyoro faa. Gɛnyɛ gɛ kya
ba. I baa bun wɔra aye mɔ,
ɔko-rɛ ɔko maŋ baa taalɛ
wɔra sɛi.
5 Aberɛ abono me n san
n bo gɛsinkpan so faa, n
gyɛ fatela sa gɛsinkpan so
anyamesɛ.”

6 Yesu gi tɔgɛ gɛnen
ta mɔ, ɔ too akyɔlɛ bun
yela gɛsinkpan ne ɔ fɔgedɛ
wɔra gipatɛɛ ne o kyu bɔ
gyaatanbo mɔ ansi. Ɔ bɔ mɔ
ta mɔ,
7 ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Naa
kpaa foro fo-ansi Silowam
gibun dɔ.” (Silowam gɛsɛ ne
n gyɛ yɛɛ abunge.) Ɔnyen

mɔ gi naa kpaa foro mɔ-ansi ne ɔ lii nfono mɔ, mɔ-ansi mɔ a bugi. Idɛ kon mɔ, ɔ san ɔ kya wu.

8 Asa abono mɔmɔ-rɛ gyaatanbo mɔ-lɛɛ nten gi sindi abara mɔ de abono pɛwu nkana mɛ nyi mɔ yɛɛ ɔ kya kyena kolɛ aterenbi mɔ, mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ ɔnyen baarɛ ne n kya kyena ikpa nkan-nkan kolɛ aterenbi mɔ?”

9 Asa ako mɛ kyule yɛɛ, “Ɛn, mɔ ne.” Ne mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “Kuaa, i mɛŋ gyɛ mɔ ne. Ɔ lii mɔ daa.” Mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔlɛ gɛnen mɔ, ɔnyen mɔ gbaa-gbaa gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Me ne.”

10 Imɔso asa mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ne nnɛ ne fo-ansi mɔ a wɔra ne a bugi?”

11 Ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ɔnyen ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Yesu mɔ ne n wɔra gipatɛɛ ne o kyu bɔ me-ansi ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Naa kpaa foro fo-ansi Silowam gibun dɔ.’ Gɛsintin mɔ, nɛ naa kpaa foro me-ansi mɔ, me-ansi a bugi. Imɔ ne nɛ nyɛ n kya wu faa.”

12 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa asa mɔ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔ bo fonɛ dɔ?” Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Meŋ nyi.”

Abelɛnsɛ Mɛ Kya Taasɛ Gɛnɔɔbono Yesu Gi Kyɛ Gyaatanbo Mɔ

13 Nfono mɔ, asa mɔ mɛ kyu ɔnyen mɔ kpe Farasii awura mɔ ansi dɔ.

14 Gɛkɛ gɛbono Yesu gi wɔra gipatɛɛ mɔ kyu bugi gyaatanbo baarɛ ansi mɔ, gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ gyɛ mɔmɔ Gyuda awura gɛkɛ kyoolasɛ.

15 Asa mɔ mɛ kyu ɔnyen mɔ kperɛ Farasii awura mɔ gɛnen mɔ, Farasii awura mɔ kee mɛ taasɛ mɔ gɛnɔɔbono i ba ne mɔ-ansi a bugi ne ɔ nyɛ ɔ kya wu mɔ. Ɔnyen mɔ gi buu sa mɔmɔ yɛɛ, “O kyu gipatɛɛ kyu bɔ me-ansi ne nɛ kpaa foro me-ansi ne a bugi ne nɛ nyɛ n kya wu faa.”

16 Ɔnyen mɔ gi buu sa Farasii awura mɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ ako mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Ɔnyen ɔbono ɔ wɔra gɛnen ilaa idɛ faa, i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne n sun mɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛŋ kya gyi Wurubuaarɛ gɛkɛ kyoolasɛ nbara mɔ so.” Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “Nengyene ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ, nnɛ so ne ɔ laa taalɛ wɔra amunale ilaa idɛ ɔnan?” Mɔmɔ pɛwu nnɔ gi wɔra kpɛi-kpɛi.

17 Nfono mɔ, Farasii awura mɔ mɛ kii taasɛ ɔnyen mɔ yɛɛ, “Fo-o fo mɔ, fo-ansi ne o bugi sa fo mɔ. Imɔso menɛ ilaa ne fo bo fo laa tɔgɛ kyu lii mɔ so?” Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo.”

18 Imɔ idɛ gɛmara pɛwu mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ sɔɔ gyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin fɛɛ nkana gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ daa gyaatanbo. Imɔso mɛ sun kpaa terɛ mɔ-nyi de mɔ-sɛ,

19 ne mɛ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Fɛye-bi ɔbono fɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ korogɛ mɔ de gi-gyaatanbo mɔ ne? Ne menɛ

n wɔra ne mɔ-ansi a bugi ne
ɔ kya wu kon?”
20 Nfono mɔ, ɔnyen mɔ
mɔ-sɛ de mɔ-nyi mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “A nyi ibono aye-bi ne.
A korogɛ mɔ de gigyaatanbo
daa.
21 To, gɛnɔɔbono i ba ne
idɛ kon ɔ kya wu faa berɛ,
aye a maŋ taalɛ bii. A
mɛŋ kii a nyi nyamesɛ kolon
ɔbono o bugi mɔ-ansi mɔ. Ɔ
mɛŋ baa ɔ gyɛ gɛbii. Fɛ'
taasɛ mɔ gbaa-gbaa. Ɔ laa
taalɛ tɔngɛ sa mɔ-nyoro.”
22 Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ gifuu so-o so ne n yɛgɛ ne
ɔnyen mɔ mɔ-nyi de mɔ-sɛ
mɛ tɔgɛ gɛnen. I kya nyiile
yɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ mɛ ti tɔgɛ yela yɛɛ ɔbono
ɔ laa lɛɛ tɔgɛ sansana yɛɛ
Yesu ne n gyɛ ɔmɔlɛgɛbo
ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
yɛɛ ɔ laa sun ne mɛ nu mɔ,
mɛ laa tii kaasɛ yɛɛ mɔ-giyaa
gi maŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-
gikyangbon dɔ.
23 Gɛnen ilaa ibono so ne
mɛ tɔgɛ sa Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Ɔ mɛŋ baa
ɔ gyɛ gɛbii. Fɛ' taasɛ mɔ
gbaa-gbaa” mɔ.

Ɔnyen Mɔ Giyaa Gi Maŋ Baa Nyɛ Yii Gikyangbon Dɔ

24 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ
mɛ kii terɛ ɔnyen mɔ nkana
ɔ gyɛ gyaatanbo mɔ ba
mɔmɔ asɛ ginyɔsɛ, ne mɛ
tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Kerɛ fɛɛ Wu-
rubuaarɛ de fo' tɔgɛ gɛsintin
gɛbono fo nyi mɔ. Aye berɛ,
a nyi ibono gɛnen ɔnyen
baarɛ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo.”
25 Mɛ tɔgɛ sa mɔ gɛnen mɔ,
ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Me ne yɛɛ
ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo
abɛɛ fɛye daa? Ilaa kolon
ibono n nyi mɔ ne n gyɛ yɛɛ
nkana n gyɛ daa gyaatanbo,
ne idɛ kon mɔ n kya wu
ilaa.”
26 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kii
taasɛ mɔ yɛɛ, “Menɛ ne o
kyu wɔra fo? Nnɛ so nnɛ so
ne ɔ wɔra ne o bugi fo-ansi
mɔ sa fo daa?”
27 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Nɛ ti wolaa buu sa fɛye
gɛnɔɔbono i ba mɔ, ne fɛ
mɛŋ nu me asɛ. Menɛ ne fɛ
kii fɛ kya laarɛ de fɛ' kii nu?
Abɛɛ fɛye kee fɛ kya laarɛ
fɛɛ fɛ' baa wɔra mɔ-akasɛbo
daa?”
28 Ɔnyen mɔ gi taasɛ
mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ tɔrɔ
loo mɔ-asebi dɔ, ne mɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ mɔ-
ɔkasɛbo. Aye berɛ, a gyɛ daa
Mosisi-lɛɛ.
29 A nyi ibono Wu-
rubuaarɛ gi tɔngɛ sa Mosisi.
Gɛnen ɔnyen baarɛ berɛ, a
mɛŋ nyi nfono ɔ lii mɔ.”
30 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, i gyɛ
ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ ne.
Fɛye yɛɛ fɛ mɛŋ nyi nfono ɔ
lii mɔ. Mɔ, mɔ ne n kii bugi
me-ansi sa me faa.
31 A nyi ibono Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kya nu ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo ndalaa.
Nyamesɛ ɔbono ɔ kya selɛ
mɔ Wurubuaarɛ, ne ɔ
kya wɔra mɔ-gɛlaarɛ ilaa
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono ne
Wurubuaarɛ kya nu mɔ-
gɛdalaa.
32 Kpɛ kyu lii ko-o ibono

Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ baa fo gɛnen owi baarɛ faa, a mɛŋ ti taa nu yɛɛ nyamesɛ ɔko gi ti taalɛ bugi gyaatanbo ɔbono mɛ korogɛ mɔ de gigyaatanbo mɔ ansi gɛkaako kerɛ.

33 Imɔso, nengyene i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne n sun gɛnen ɔnyen baarɛ mɔ, nkana ɔfaanan ɔ mɛnaŋ taalɛ wɔra sɛi.”

34 Ɔnyen mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Fo ɔbono i korogɛ fo de gibusafo mɔ, fo ne nan kii baa nyiile aye ilaa?” Nfono ne mɛ tii mɔ yɛɛ mɔ-giyaa gi maŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-gikyangbon dɔ.

Mɛ Gyɛ Agyaatanbo Yɛgɛ Mɔmɔ-Ansi A Mɛŋ Kii Boori

35 Yesu gi nu yɛɛ Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tii ɔnyen mɔ gɛnen mɔ, ɔ kpaa wu ɔnyen mɔ, ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo sɔɔ anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ gyi?”

36 Ɔnyen mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ ne n gyɛ anɛ? Nyiile me mɔ de n' sɔɔ mɔ gyi.”

37 Yesu gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Fo ti wu mɔ ne. Mɔ ne n kya tɔngɛ de fo faa.”

38 Nfono mɔ, ɔnyen mɔ gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “Me-wura, nɛ sɔɔ gyi,” ne o ŋmii mɔ ne o kyu buubuu sa mɔ.

39 Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ ba gɛsinkpan so daa de i' baragɛ anyamesɛ dɔ de asa abono iŋ kya wu ɔmɔ mɔ, mɛ' nyɛ wu ilaa, de abono, mɔ, mɛ kya wu mɔ, mɛ' bingiri agyaatanbo.”

40 Farasii awura abono mɛ bo Yesu asɛ nfono mɔ mɛ nu ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Aye ne n gyɛ agyaatanbo mɔ faa?”

41 Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ gyɛ agyaatanbo mɔ, nkana fɛ maŋ gyi gipuɛɛ. To, ibono mɔ, fɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ kya wu faa, fɛye-gipuɛɛ mɔ gi sii de fɛye.”

10

Isandɛ Gɛkpen Gɛbunono Gikpalɛ

1 Yesu gi da gikpalɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin, nyamesɛ ɔbono ɔ mɛŋ kyu de gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen mɔ dɔ ne ɔ kpaa dii de gɛtɛɛko so kyu loo mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono gyɛ daa oyu abɛɛ ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa yuuri gɛyu pinini daa.

2 Ne nyamesɛ ɔbono, mɔ, o kyu de gɛbunono so kyu loo isandɛ gɛkpen mɔ dɔ mɔ ne n gyɛ isandɛ mɔ ɔkparɛbo.

3 Isandɛ ɔkparɛbo mɔ kya naa kpe gɛbunono asɛ ne ɔbono ɔ kya dii isandɛ gɛbunono mɔ kya tigi gisen sa mɔ de ɔ' loo. Ɔ kya terɛ mɔ-isandɛ mɔ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-ginyen de o' kyu mɔmɔ kyu kpe gigyi.

4 Ɔkparɛbo mɔ gi kparɛ mɔ-isandɛ mɔ lii gɛkpen mɔ dɔ mɔ, ɔ kya gyangbara sa mɔmɔ de mɛ' buu mɔ. I

kya nyiile yɛɛ mɛ kya bii mɔ-
gɛnɔ de mɛ' nu mɔ asɛ.
5 Isa ɔko giyan berɛ, mɛ
maŋ kyule naa buu mɔ. Mɛ
laa selɛ taa mɔ yɛgɛ. I kya
nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ kya bii
mɔ-gɛnɔ de mɛ' nu mɔ asɛ."
6 Yesu gi da Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ gikpalɛ gɛnen
mɔ, mɛ mɛŋ nu gimɔ gɛsɛ.
7 Gɛnen so mɔ, o kii
tɔgɛ yɛɛ, "N kya tɔgɛ fɛye
gɛsintin. Me ne n gyɛ isandɛ
gɛkpen mɔ gɛbunono mɔ.
8 Mɔmɔ abono pɛwu mɛ da
gibaa wɔra fɛɛ me-lɛɛ ɔnan
mɔ, mɛ dɛ daa fɛɛ iyu abɛɛ
abono mɛ kya yuuri gɛyu
pinini mɔ. Isandɛ mɔ mɛ
mɛŋ ka mɔmɔ abono gɛnɔ.
9 Me n dɛ fɛɛ gɛkpen
gɛbunono mɔ. Nengyene
ɔko laa naa de me so kyu loo
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono laa
nyɛ amɔlɛgɛ. Ɔ laa loo de ɔ'
lii owi kamaasɛ ɔbono ɔ kya
laarɛ mɔ de ɔ' nyɛ ogyiten.
10 Iyu mɔ mɛ ba daa de
mɛ' baa yuuri, mɛ' mɔɔ de
mɛ' nyida. Mi-i me berɛ,
nɛ ba daa de n' yɛgɛ asa
mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa.

Yesu Ne N Gyɛ Isandɛ Ɔkparɛbo Dɛnsɛ Mɔ

11 "Me ne n gyɛ isandɛ
ɔkparɛbo dɛnsɛ mɔ. Ɔbono
ɔ gyɛ isandɛ ɔkparɛbo dɛnsɛ
mɔ ne n kya kyu mɔ-nyoro
fuɛ de ɔ' sɔɔ mɔ-isandɛ lɛwu.
12 Ɔbono ɔ kya kparɛ
isandɛ de mɛ' ka mɔ gikɔ mɔ
berɛ, i mɛŋ gyɛ mɔ ne n bo
isandɛ mɔ. Nengyene o wu
fɛɛ kuntun kya ba isandɛ mɔ
dɔ mɔ, ɔ laa selɛ taa isandɛ
mɔ yɛgɛ de kuntun mɔ ɔ' baa
keda isandɛ mɔ, de ɔ' yaasɛ
mɔmɔ.
13 Ibono so ɔ kya selɛ taa
isandɛ mɔ yɛgɛ gɛnen mɔ ne
n gyɛ yɛɛ ɔ kya kerɛ mɔmɔ
so daa de mɛ' ka mɔ gikɔ.
Isandɛ mɔ ilaa i mɛŋ tiri mɔ
de sɛi.
14 "Me ne n gyɛ isandɛ
ɔkparɛbo dɛnsɛ mɔ. N nyi
me-isandɛ ne me-isandɛ, mɔ,
kee mɛ nyi me,
15 fɛɛ gɛnɔɔbono me-sɛ
Wurubuaarɛ nyi me ne me
kee n nyi mɔ mɔ. Nan kyu
me-nyoro fuɛ de n' sɔɔ me-
isandɛ mɔ lɛwu.
16 N bo isandɛ iko kee nten
nko. Mɔmɔ abono mɛ mɛŋ
bo gikpen gidɛ dɔ. I kaa-
borɛ n' kyu mɔmɔ ba kee de
mɛ' nu me asɛ de mɛ' wɔra
isandɛ gikpen kolon de mɛ'
nyɛ isandɛ ɔkparɛbo kolon.
17 "Wurubuaarɛ kya laarɛ
me-ilaa. I kya nyiile yɛɛ nan
kyu me-nkpa fuɛ de n' kii
kpaa kyu.
18 Ɔko maŋ sɔgɛ me-nkpa
lii me-abaa dɔ. Me gbaa-
gbaa me-gibaa so ne n' kya
kyu me-nkpa kyu fuɛ. N bo
ɔkpa de n' kyu me-nkpa fuɛ
ne n' bo ɔkpa de n' kii kpaa
kyu me-gibaa so. Gɛnen ne
me-sɛ Wurubuaarɛ gi ka sa
me ne."
19 Ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ
faa so mɔ, i yɛgɛ Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ nwɔnsa
nbono mɛ kya sa kyu lii mɔ
so mɔ gi kii wɔra kpɛi-kpɛi.
20 Asa mɔ dɔ sakyɔ mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ, "Ilaa nyɛnyɛn
oduduu i tɛ Yesu so. Ɔ kya

lɔ giyee daa. Ma-a nu' ɔdɛ asɛ?”
21 Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ isa ɔbono ɔnan ilaa nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔ so mɔ atɔngɛbi ne. Nnɛ so ne ilaa nyɛnyɛn oduduu i laa taalɛ bugi agyaatanbo ansi?”

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɛ Mɛŋ Gyɛ Yesu Isandɛ Mɔ Dɔ

22 Owi ɔko dɔ mɔ Yesu bo Gyɛrusalem, ne owi gi fo ibono Gyuda awura mɔ mɛ kya gyi gɛkɛ belɛ kyu nyingi gɛnɔɔbono mɛ lɔrɔ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ.
23 Gɛnen owi ɔbono mɔ, i gyɛ awo aberɛ. Yesu naa de Wurubuaarɛ ɔson obu gikpaara mɔ so gɛsalaga gɛbono mɛ kya terɛ gɛmɔ yɛɛ Solomon gɛsalaga mɔ dɔ.
24 Nfono mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ baa kyaabɔɔ Yesu ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo kya laarɛ a' kyena kpaa fo owi ɔmɔ daa? Nengyene fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ, tɛsɛ tɔgɛ tigi aye.”
25 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nɛ wolaa tɔgɛ sa fɛye. Fɛŋ sɔɔ me gyi daa. Ilaa gbaa'gbaa ibono n dɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ginyen n kya wɔra mɔ ne n kya lɛɛ nyamesɛ ɔbono ɔnan n gyɛ mɔ gɛwi nyiile.
26 Fɛye mɔ, fɛ mɛŋ kii sɔɔ me gyi. I kya nyiile yɛɛ fɛŋ gyɛ me-isandɛ.

Abono Mɛ Gyɛ Yesu Isandɛ Mɔ

27 “Isandɛ ibono i gyɛ me-lɛɛ mɔ, mɛ kya nu me-gɛdɛ. N nyi mɔmɔ ne mɛ kya naa buu me.
28 N kya sa mɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa. Iŋ bo no yɛɛ mɔmɔ dɔ ɔko laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa sɔgɛ mɔmɔ lii me-abaa dɔ.
29 Me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono o kyu mɔmɔ sa me mɔ bo lon don ilaa kamaasɛ. Ne ɔko mɛŋ bo no, ɔ laa taalɛ sɔgɛ mɔmɔ lii me-sɛ Wurubuaarɛ abaa dɔ.
30 Me-rɛ me-sɛ Wurubuaarɛ mɔ a gyɛ daa gikolon.”

Abelɛnsɛ Mɔ Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Da Yesu Abui Mɔɔ

31 Ibono Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ kii puru abui mɛ laa da mɔ mɔɔ.
32 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ gi yɛgɛ nɛ wɔra ilaa gbaa'gbaa fɛye-ansi so. Imɔ imɔmɔ so ne fɛ kya laarɛ de fɛ' da me abui faa?”
33 Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ ilaa gbaa'gbaa ibono fo wɔra mɔ so ne a kya laarɛ de a' da fo abui mɔɔ. Ibono fo kya kyu fo-nyoro kɛserɛ de Wurubuaarɛ mɔ so ne a kya laarɛ de a' mɔɔ fo gɛnen. Fo gyɛ daa nyamesɛ ne fo kya kyu fo-nyoro yɛɛ fo gyɛ Wurubuaarɛ.”
34 Yesu gi kii taasɛ ɔmɔ yɛɛ, “Mɛ mɛŋ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,

Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ
fɛ gyɛ Wurubuaarɛ
ɔnan?
35 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
berɛ, a mɛŋ kya kɛɛ abon
gɛkaako. Asa abono mɛ
nyɛ Wurubuaarɛ gi tɔngɛ
sa mɔmɔ mɔ gbaa ne Wu-
rubuaarɛ gi terɛ mɔmɔ yɛɛ
mɛ gyɛ Wurubuaarɛ ɔnan
faa.
36 Ne me, ɔbono me-sɛ Wu-
rubuaarɛ gi lɔrɔ me yela sa
mɔ-nyoro ne o sun me ba
gɛsinkpan so mɔ, n kya tɔgɛ
yɛɛ 'N gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-
bi' mɔ, nnɛ so ne fo laa
tɔgɛ yɛɛ n dɛ me-nyoro mi-i
kɛserɛ de Wurubuaarɛ?

37 "Nengyene fɛɛ fɛ wu yɛɛ
meŋ kya wɔra ilaa ibono i
gyɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ me
gyi.
38 Ne fɛɛ fɛ wu yɛɛ n kya
wɔra imɔ berɛ mɔ, ba-a ne
fɛ maŋ sɔɔ me gbaa-gbaa gyi
mɔ, fɛ' sɔɔ me-sɛ ilaa wɔrasɛ
ibono n kya wɔra mɔ gyi
de fɛ' nu gɛsɛ de fɛ' bii yɛɛ
Wurubuaarɛ bo me dɔ ne
me kee n bo mɔ dɔ."
39 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
asa mɔ mɛ kii laarɛ fɛɛ mɛ'
keda mɔ. Mɛ mɛŋ nyɛ mɔ. Ɔ
lii mɔmɔ-abaa dɔ.

40 Yesu gi kii naa foro
Gyɔɔdan ɔbon mɔ, ne ɔ san
kpaa kyena nfono Gyɔn gi
naa kyena gyere asa Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ.

41 Asa sakyɔ mɛ kya kpe
mɔ asɛ nno. Mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ, "Gyɔn mɛŋ wɔra ilaa
lɛɛnyiilesɛ iko. Ilaa kamaasɛ
ibono ɔ tɔgɛ kyu lii ɔnyen
baarɛ so mɔ berɛ, i gyɛ
gɛsintin."
42 Imɔso asa sakyɔ mɛ sɔɔ
Yesu gyi nno.

11

Lasarosɛ Lɛwu

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ
ɔnyen ɔko kya lɔ gɛnsipɛɛrɛ
so. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Lasarosɛ. Ɔ gyɛ Bɛtaninyen.
(Bɛtani ɔsowolɛ baarɛ gyɛ
Mariya de mɔ-daa Maata
gɛwi.
2 Mariya ne n gyɛ ɔkyii
ɔbono fɛ nu yɛɛ o kyu
anuwanterɛ worogɛ Yesu ne
o kyu mɔ-gimu iman kpaarɛ
Yesu ayaa mɔ. Gɛnen Mariya
baarɛ mɔ-pinyen ne n gyɛ
Lasarosɛ ɔbono ɔ kya lɔ mɔ.)
3 Ɔ kya lɔ gɛnen mɔ, mɔ-
pikyiiana adɛ mɛ sun kpaa
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Aye-wura,
fo-kyɛmenɛ ɔbono fo kya
laarɛ mɔ-ilaa mɔ kya lɔ."
4 Yesu gi nu gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ yɛɛ, "Gilɔ gidɛ giŋ ba
de gi' baa mɔɔ Lasarosɛ. Gi
ba daa de gi' baa lɛɛ Wu-
rubuaarɛ nyisigyi mɔ nyiile
de Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ me,
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nyisi-
gyi mɔ kee nyiile."
5 Yesu kya laarɛ Maata
de mɔ-tedɛ de mɔmɔ-pinyen
Lasarosɛ ilaa.
6 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, o
nu Lasarosɛ gilɔ mɔ so mɔ, o
sii kyena nfono ɔ bo mɔ nkɛ
nnyɔ bɔla.
7 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu gi
tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ,
"A' kii kpe Gyudiya."
8 Ɔ tɔgɛ ɔmɔ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa

mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ mɛ laarɛ
de mɛ' da fo abui mɔɔ faa, iŋ
ti gyi nkɛ nko. Fo laa kii kpe
nno?”
9 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
taasɛ mɔ gɛnen mɔ, o kisee
da mɔmɔ gikpalɛ de o' kyu
nyiile mɔmɔ yɛɛ gɛnen owi
ɔbono dɔ mɔ iŋ bo gifuu.
Ɔ da gikpalɛ mɔ yɛɛ, “Iŋ
gyɛ iwi gudu inyɔ ne n bo
gɛkɛ dɔ? Nyamesɛ ɔbono
ɔ naa owi kenken mɔ, mɛŋ
kya sidi. I kya nyiile yɛɛ
gɛsinkpan gɛdɛ so fatela kya
wu mɔ.
10 Ne ɔbono, mɔ, ɔ naa
gɛnyɛ mɔ kya sidi. I kya
nyiile yɛɛ ɔŋ bo fatela mɔ
asɛ.”
11 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ
ne o kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Aye-kyɛmenɛ Lasarosɛ gi
dɛ. Nan kpaa kyingi mɔ.”
12 Nfono mɔ, mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Ɔbelɛnsɛ, nengyene ɔ dɛ
ginsi gidɛ berɛ mɔ, ɔ laa nyɛ
alanfiya ne.”
13 Yesu akasɛbo mɔ mɛ
mɛŋ bii yɛɛ ɔ kya tɔgɛ kyu
lii Lasarosɛ lɛwu so daa. Mɛ
nyi daa yɛɛ ginsi gidɛ gbaa-
gbaa ne ɔ darɛ.
14 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
tigi mɔmɔ yɛɛ, “Lasarosɛ gi
wu'.
15 Fɛye so mɔ, i wɔra me
ɔkon fɛɛ meŋ bo nno pɛi ne
o wu' de fɛ' nyɛ sɔɔ me gyi.
Imɔso fɛ' yɛgɛ de a' kpe mɔ
asɛ.”
16 Nfono mɔ, Tomaasɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Ata mɔ gi tɔgɛ sa mɔ-
nanboana mɔ yɛɛ, “Aye-rɛ
mɔ pɛwu a' kpe. Nengyene
i gyɛ lɛwu mɔ, aye-rɛ Yesu
pɛwu a' kpe de a' kpaa wu'.”

Yesu Ne N Kya Sa Wu-
rubuaarɛ Asɛ Gɛkyena Ɔnan

17 Yesu gi kpaa loo nno mɔ,
o nu yɛɛ Lasarosɛ gi wu'. O
wu' ne mɛ pule mɔ mɔ, imɔ
nkɛ nnan ne.
18 Bɛtani ɔsowolɛ mɔ de
Gyɛrusalem i mɛŋ bo gɛta de
abara. I maŋ fo akpaaten
anyɔ dandan.
19 Imɔso i yɛgɛ Gyuda
awura mɔ asa sakyɔ mɛ kpe
Maata de Mariya asɛ de mɛ'
kpaa tɔgɛ wɔra mɔmɔ kyu lii
mɔmɔ-pinyen lɛwu mɔ so.
20 Maata gi nu Yesu so mɔ,
ɔ lii kyon ɔ' kpaa gyangara
mɔ, yɛgɛ Mariya, mɔ, tɛ
gɛten dɔ.
21 Maata gi wu Yesu mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Me-Wura,
ne fɛɛ fo bo gɛrɛ mɔ, nkana
me-pinyen ɔ mɛŋnan wu'.
22 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
faa, n nyi yɛɛ ba-a nperɛ,
ilaa kamaasɛ ibono fo kolɛ
lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ ɔ laa
kyu sa fo.”
23 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Fo-pinyen laa kii kyingi
kyena nkpa.”
24 Maata gi kyule mɔ yɛɛ,
“N nyi ibono me-pinyen laa
kii nyɛ nkpa gɛkɛ laalaa-
logɛsɛ gɛbono Wurubuaarɛ
laa kyingi ibuni de o' gyi
ɔmɔ-nbɛlɛ mɔ.”
25 Nfono mɔ, Yesu gi kii
lɔrɔ tɔgɛ sa Maata yɛɛ, “Me
ne n gyɛ ɔbono n bo ɔkpa de
n' kyingi asa abono mɛ wu'
mɔ. Me ne n gyɛ ɔbono n
kya sa asa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan mɔ. Nyamesɛ

ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, ba-a o wu' mɔ, ɔ laa kyena Wurubuaarɛ asɛ.

26 Ne nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ tɛ ne o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ, mɔ-Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ gɛ maŋ lii mɔ-gibaa kpa-a. Maata, fo kya sɔɔ ilaa idɛ gyi?"

27 Maata gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɛɛn, me-wura. Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun de fo' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. Fo ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono aye-ansi a gyan mɔ so yɛɛ ɔ laa kpelegɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ba gɛsinkpan so mɔ."

Mariya Gi Kpaa Gyangara Yesu

28 Maata gi tɔgɛ Yesu gɛnen ta mɔ, ɔ kpaa terɛ mɔ-tedɛ Mariya lii nkan ne ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ mɔ gi ba, ɔ bo faanaa, ɔ kya terɛ fo."

29 Mariya gi nu gɛnen mɔ, ɔ kpɛ koso daa ne ɔ lii kpaa gyangara mɔ.

30 Gɛnen owi ɔbono mɔ, Yesu mɛŋ ti loo ɔsowolɛ mɔ gbaa-gbaa so. Ɔ san ɔ bo nfono Maata gi kpaa gyangara mɔ mɔ.

31 Gyuda awura abono mɛ bo Mariya asɛ gɛten mɔ dɔ mɔ mɛ kya tɔgɛ ma-a wɔra mɔ mɔ, mɛ wu gɛnɔɔbono Mariya gi kpɛ nyise koso lii gɛnen mɔ, mɛ nyi fɛɛ ɔ kya kpe nfono mɛ pule mɔ-pinyen mɔ ɔ' kpaa saawo daa. Imɔso mɛ buu mɔ.

32 Mariya gi kpaa fo nfono Yesu bo mɔ, ɔ da de ginsi wu mɔ mɔ, ɔ kpelegɛ ŋmii mɔ-ayaa dɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-Wura, nengyene fɛɛ fo bo gɛrɛ daa mɔ, nkana me-pinyen ɔ mɛŋnan wu'."

33 Ibono Yesu gi wu gɛnɔɔbono Mariya kya saawo de Gyuda awura abono mɛ buu mɔ mɔ kee mɛ kya saawo mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ, ne i loo mɔ kee gikyɔ.

34 Ne ɔ taasɛ yɛɛ, "Fonɛ dɔ ne fɛ pule mɔ?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, ba de fo' baa kerɛ."

35 Nfono mɔ Yesu gi su.

36 Gyuda awura mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, "Fɛ' kerɛ, ɔ laarɛ mɔ-ilaa gikyɔ ne-o!"

37 Asa mɔ ako, mɔ, yɛɛ, "Mɔ ɔbono ɔ kyɛ gyaatanbo mɔ mɔ mɛŋ taalɛ yɛgɛ de Lasarosɛ ɔ mɛŋ sa o' wu'?"

38 Imɔso Yesu gisen gi kii nyida mɔ ginyɔsɛ. Nfono mɔ ɔ naa kpe nfono mɛ pule mɔ mɔ.

Yesu Gi Kyingi Lasarosɛ Lii Ibuni Dɔ

Folɛbɔ dɔ ne mɛ pule Lasarosɛ ne mɛ kyu gibui belɛ giko kyu tii gifolɛ mɔ gɛbunono.

39 Yesu gi naa kpe nno gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, "Fɛ' belen gibui mɔ lii folɛbɔ mɔ gɛbunono." Nfono mɔ Lasarosɛ mɔ-pikyii Maata gi tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, mɛ pule mɔ faa, ndɛ nkɛ nnan ne. Ɔ laa lii son."

40 Yesu gi taasɛ mɔ
yɛɛ, “Meŋ tɔgɛ sa fo yɛɛ
nengyene fo kyu fo-nyoro
too me so mɔ, fo laa wu
Wurubuaarɛ nyisigyi?”
41 Nfono mɔ, mɛ belen
gibui belɛ mɔ lii folɛbɔ
mɔ gɛbunono, ne Yesu gi
diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso ne ɔ
faala Wurubuaarɛ yɛɛ, “Me-
sɛ, fo'sun, fɛɛ fo nu me asɛ.
42 N nyi yɛɛ fo kya nu me
asɛ owi kamaasɛ dɔ. Asa
abono mɛ yelɛ gɛrɛnaa faa
so ne n' kya tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ faa de mɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ
fo ne n sun me.”
43 Yesu gi dalaa ta mɔ, o
kpen ken-ken yɛɛ, “Lasarosɛ,
lii ba!”
44 Nfono mɔ Lasarosɛ
ɔbono o wu' mɔ gi lii ba
Yesu asɛ gɛsintin. Ɔ lii ba
gɛnen mɔ, akuru abono mɛ
kyu dela mɔ-gibuni mɔ a
kpɛ san a mili mɔ-ayaa de
mɔ-abaa de mɔ-ansi gɛnen.
Yesu gi tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ,
“Fɛ' maragɛ akuru mɔ lii
mɔ-nyoro so de ɔ' naa.”

Abelɛnsɛ Mɛ Da Gɛdɛ Yela De Mɛ' Nyɛ Yesu Mɔɔ

45 Gyuda awura mɔ mɛ
buu Mariya kpe nno mɔ mɛ
wu ilaa ibono Yesu gi wɔra
faa mɔ, mɔmɔ dɔ asa sakyɔ
mɛ sɔɔ Yesu gyi.
46 Mɔmɔ ako mɔ, mɛ naa
kpe Farasii awura mɔ asɛ ne
mɛ kpaa buu ilaa ibono Yesu
gi wɔra mɔ sa mɔmɔ.
47 Imɔso Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ
de Farasii awura mɔ mɛ terɛ
Gyuda awura nbɛlɛ agyibo
baa gyan' ne mɛ taasɛ abara
yɛɛ, “Ilaa lɛɛnyiilesɛ kpɛi-
kpɛi ibono ɔnyen baarɛ kya
wɔra faa, nnɛ ne a laa wɔra
mɔ?
48 A taa mɔ yɛgɛ mɔ, asa
mɔ pɛwu mɛ laa naa sɔɔ mɔ
gyi yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi sun de ɔ' baa
gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ
adɛ so mɔ. Nengyene i ba
gɛnen mɔ, Rom awura mɔ
mɛ laa baa boori aye Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ de
mɛ' sɔgɛ gɛwura mɔ lii aye
asɛ.”
49 Mɔmɔ dɔ ɔbono ɔ gyɛ
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu gɛnen gɛsi gɛbono dɔ
mɔ ginyen ne n gyɛ Kayifasɛ.
Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ gyan
mɛ kya sa gɛwɔnsa gɛnen
mɔ, Kayifasɛ baarɛ gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛŋ taa nyi
ɔlaako.
50 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ
nengyene asa mɔ pɛwu lɛwu
so ne nyamesɛ kolon gi tɛsɛ
wu' sa mɔmɔ mɔ, i boran?”
51 Gɛsintin so mɔ, Kayi-
fasɛ baarɛ, mɛŋ tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ mɔ gbaa-gbaa gibaa
so. Ibono mɔ ne n gyɛ
asunbi alɛɛbo gɛmu gɛnen
gɛsi gɛbono dɔ mɔ so ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ wolaa
wu tɔgɛ ilaa ibono i laa baa
ba Yesu so mɔ gɛnen. Ɔ wu
yɛɛ Yesu laa wu' sa mɔmɔ
Gyuda awura pɛwu.
52 Gɛnen gbaa mɔ, Kay-
ifasɛ mɛŋ bii yɛɛ i mɛŋ
gyɛ mɔmɔ Gyuda awura mɔ
wolɛ ne Yesu laa wu' sa.
Yesu gi nyɛ wu' mɔ, de
i' koola Wurubuaarɛ mɔ-
biana gbaa-gbaa abono mɛ
yaasɛ mɛ bo nten kpɛi-kpɛi

mɔ pɛwu, kyu baa wɔra
nyamesɛ kolon.
53 San kyu lii gɛnen gɛkɛ
gɛbono nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ
gyan' kyu kyon mɔ, Gyuda
awura abelɛnsɛ adɛ mɛ da
gɛdɛ yela de mɛ' nyɛ Yesu
mɔɔ.
54 Kyu lii gɛnen so mɔ,
Yesu mɛŋ baa naa tentegelen
saarɛ Gyuda awura mɔ dɔ.
Mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ mɛ
san naa kpaa kyena daa Ifi-
ram ɔsowolɛ so sindi gipen
giko.
55 Mɛ bo nno mɔ, mɔmɔ
Gyuda awura Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ
mɔ gɛ kya fuude. Imɔso
asa sakyɔ mɛ kya lii gɛnen
gɛsinkpan gɛbono so mɛ
kya kpe Gyɛrusalem, mɔmɔ-
isowolɛ gɛmu mɔ so. Mɛ
kya daa gigyangbara kpe
nno kpaa wɔra itiibilaa iko
baala gyoo mɔmɔ-gɛkɛ belɛ
mɔ gigyi de iŋ' sa i' kyɔlesɛ
mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson.
56 I fo gɛnen owi ɔbono
mɔ, asa mɔ mɛ yelɛ Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so, mɛ kya laarɛ Yesu.
Mɛ san mɛ kya taasɛ abara
yɛɛ, “Nnɛ ne n gyɛ fɛye-
nwɔnsa? Fɛ nyi yɛɛ ɔ laa baa
gyi gɛkɛ belɛ gɛdɛ abɛɛ?”
57 Asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ
mɔ de Farasii awura mɔ
mɛ wolaa ka sa asa yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono o nyi nfono
Yesu bo mɔ ɔ' baa buu sa
mɔmɔ de mɛ' nyɛ keda mɔ
kpaa tii.

12

Mariya Gi Kyɛɛgɛ Anuwanterɛ Worogɛ Yesu Ayaa So

1 I kya san nkɛ nsee de
Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ-
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ
belɛ mɔ, Yesu gi kpe Bɛtani
ɔsowolɛ ɔbono so Lasarosɛ
tɛ mɔ. (Lasarosɛ ne n gyɛ
ɔnyen ɔbono o wu' ne mɛ
pule mɔ ne Yesu gi kyingi mɔ
lii ibuni dɔ mɔ.)
2 Ɔ loo nno mɔ, mɛ wɔra
agyudɔ ne mɛ kyu gyi gɛkɛ
belɛ sa mɔ. Lasarosɛ mɔ-
pikyii Maata ne n kerɛ
gɛgyan mɔ so. Lasarosɛ kee
bo mɔmɔ dɔ ogyiten mɔ.
3 Mɛ tɛ mɛ kya gyi mɔ,
Lasarosɛ mɔ-pikyii Mariya
gi kpaa kyu puruntuwa de
anuwanterɛ boɔgyalonsɛ
ɔko ɔnan kyu ba. Nadi oyii
ilin ne mɛ kyu wɔra mɔ.
Mariya gi kyu anuwanterɛ
mɔ ba mɔ, ɔ kyɛɛgɛ worogɛ
Yesu ayaa so ne o kyu mɔ-
gimu iman kyu kpaarɛ Yesu
ayaa. Ɔ wɔra gɛnen mɔ,
anuwanterɛ mɔ-ofen gi sɔɔ
gɛten gɛbono dɔ mɛ bo mɔ
pɛwu gyi.
4 Owi ɔbono mɔ, Gyudasɛ
Isikaayɔtɛ, Yesu akasɛbo
gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko bo
nno. (Mɔ ne n baa yɛgɛ Yesu
akyobo mɛ nyɛ mɔ mɔ.)
5 O wu ilaa ibono Mariya
gi wɔra mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
“Anuwanterɛ baarɛ mɛn
wɔra ɔfɛsɛ mɔ, nkana a laa
nyɛ aterenbi belɛ de a' kyu
yɛ sa ayenbo!”
6 Gyudasɛ gi tɔgɛ gɛnen
mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ mɔ-
gɛwɔnsa gɛ gyan' ayenbo mɔ
so gɛsintin daa. Ɔ gyɛ daa
oyu. Mɔ ne n kya keda

mɔmɔ-aterenbi ɔwɔraten. Ɔ
kya kyena yuuri aterenbi mɔ
ako. Imɔ ne n yɛgɛ ne ɔ tɔgɛ
gɛnen.
7 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ
yɛɛ, “Taa ɔkyii mɔ yɛgɛ.
Ɔ wɔra imɔ yela gyoo me-
gipule ne.
8 Ayenbo abono fo darɛ
faa, mɛ bo fɛye asɛ adaa-
adaa. Me berɛ, fɛ maŋ nyɛ
me de n' kyena fɛye asɛ kpaa
lii.”

Asunbi Alɛɛbo Abelɛnsɛ Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Mɔɔ Lasarosɛ

9 Ibono Gyuda awura
sakyɔ mɛ nu yɛɛ Yesu bo
Bɛtani ɔsowolɛ so mɔ, mɛ
kpe mɔ asɛ nno. I mɛŋ gyɛ
Yesu mɔ-nkon so ne sakpii
belɛ mɔ gi kpe nno gɛnen.
Mɛ kpe nno kee daa de mɛ'
kpaa kerɛ Lasarosɛ ɔbono o
wu' ne Yesu gi kyingi mɔ lii
ibuni dɔ mɔ.
10 Imɔso Gyuda awura
asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ
mɛ laarɛ ɔkpa ɔbono so mɛ
laa nyɛ de mɛ' mɔɔ Lasarosɛ
kee mɔ.
11 I lii fɛɛ kyu lii Lasarosɛ
so mɔ, mɔmɔ Gyuda
awura sakyɔ mɛ san ma-a
kine mɔmɔ-asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ-lɛɛ mɔ, ne mɛ
san ma-a sɔɔ Yesu gyi.

Yesu Gi Loo Gyɛrusalem Fɛɛ Wura

12 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, sakpii
belɛ ɔbono ɔ ba Gyɛrusalem
de mɛ' baa gyi mɔmɔ-
gɛkɛ belɛ mɔ mɛ nu yɛɛ
Yesu bo ɔkpa dɔ ɔ kya ba
Gyɛrusalem.
13 Gɛnen so mɔ, mɛ kyadɛ-
kyadɛ abelafɛ ne mɛ kyu lii
kpe mɛ' kpaa gyangara mɔ.
Mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya
tɔgɛ yɛɛ,
“Ayenbi a gyɛ fo-lɛɛ!
Wurubuaarɛ ɔ' kosorɛ fo-
gimu!
Wurubuaarɛ ginyen dɔ ne fo
naa fo kya ba faa!
Fo ne n gyɛ ɔbono fo laa
gyi gɛwura aye Isirale
awura so!”
14 Yesu gi laarɛ bee fɔlɛ
ɔko ne ɔ dii gyan' mɔ so
ɔ kya kpe, fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ.
Mɛ ŋmarasɛ yela yɛɛ,
15 Sayon! Ɔsowolɛ belɛ so
awura!
Fɛŋ sa fɛ' selɛ gifuu.
Fɛ' kerɛ, fɛye-wura ne n
gyan' bee fɔlɛ so
ɔ kya ba mɔ.
16 I ba gɛnen pɛwu faa, Yesu
akasɛbo mɔ mɛ mɛŋ nu gɛsɛ
ayaa abono so. Owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi kyu nyisi-
gyi kyu sa Yesu mɔ, pɛi ne
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ lɔɔ baa
nyingi yɛɛ ilaa ibono mɛ
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ mɔ, nkyɛɛ Yesu
ne mɛ darɛ gɛnen.
17 Sakpii ɔbono o wu Yesu
gi kyingi Lasarosɛ ne ɔ terɛ
mɔ lii folɛbɔ gɛkyan mɔ dɔ
mɔ, mɛ naa tɔgɛ tɔgɛ imɔ so
ilaa sa asa pɛi ne mɔmɔ-gɛkɛ
belɛ gigyi mɔ gi lɔɔ fo.
18 Amunale ilaa ibono Yesu
gi wɔra mɔ so ne asa sakyɔ
mɛ lii kpaa gyangara mɔ
gɛnen.
19 Sakpii ɔbono o buu Yesu
mɔ so mɔ, Farasii awura mɔ
mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Fɛ
mɛŋ wu? A laa taa kpon daa.

Fɛ' kerɛ. Asa mɔ pɛwu ne n kpandɛ kpaa mili mɔ mɔ.”

Yesu Gi Tɔgɛ Mɔ-Giwukyingi Mɔ So Ilaa

20 Owi ɔbono asa mɛ kpe Gyɛrusalem kpaa son Wurubuaarɛ gɛnen gɛkɛ belɛ gɛbono mɔ, abono mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ ako kee mɛ saarɛ mɔmɔ dɔ.
21 Gɛnen asa adɛ mɛ ba Filipo asɛ baa tɔgɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, a kya laarɛ fɛɛ a' wu Yesu.” (Gɛnen Filipo baarɛ gyɛ Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko. Ɔ lii Bɛsayida, Galeli gɛsinkpan so.)
22 Mɛ tɔgɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ kpaa tɔgɛ imɔ sa Andiru, ne mɔmɔ asa anyɔ mɛ naa kpaa tɔgɛ sa Yesu.

23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Idɛ kon berɛ, owi mɔ gi fo ibono me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ, nan nyɛ nyisigyi belɛ.
24 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ fɛye faa; nengyene giwayu gibi giŋ tɔrɔ isɛ dɔ de gi' wu' mɔ, gi kya sii de gimɔ-nkon. Nengyene giwayu gibi mɔ gi wu' isɛ dɔ mɔ, gi kya kɔrɔ de gi' sɔga wɔra abi gikyɔ.
25 Imɔso fo ɔbono fo-nkpa ne n tiri fo ne fo kya kɔrɔsɛ nmɔ fi-i yela fo-gibaa so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛ laa lii fo-gibaa. Ne fo ɔbono, mɔ, Wurubuaarɛ ilaa so ne fo yɛɛ fo-nkpa giŋ tiri fo gɛsɛ gɛrɛ mɔ, fo kya baala nmɔ fi-i yela de fo' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa ne.
26 Fo nyamesɛ kamaasɛ ɔbono fo kya laarɛ de fo' son me mɔ, i kaaborɛ fo' baa wɔra me-ɔkasɛbo. Nfono mɛ laa wu me mɔ, nno kee ne mɛ laa wu me-asonbo. Me-sɛ Wurubuaarɛ laa tɛɛla ɔbono ɔ kya son me mɔ.

Yesu Gi Tɔgɛ Lɛwu Ɔbono Ɔnan Ɔ Laa Wu' Mɔ

27 “Idɛ kon, me-gisen dɔ i kya dɛɛ me fɛɛ ɔgya. Nnɛ ne nan tɔgɛ ne? N' kolɛ me-sɛ yɛɛ ɔ' mɔlɛgɛ me de awɔrɔfɔɔ abono a kya ba me so faa a' kyon gibaafon abɛɛ? Kuaa. Gɛnen awɔrɔfɔɔ adɛ so ne nɛ ba gɛsinkpan so.”
28 Yesu gi dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, “Me-sɛ, lɛɛ fo-nyisigyi gɛwi.” Ɔ dalaa gɛnen mɔ, gigyɛbi' giko gi lii Wurubuaarɛ dɔ tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ ti wolaa lɛɛ me-nyisigyi gɛwi nyiile, ne nan kii lɛɛ mɔ gɛwi.”
29 Sakpii mɔ ɔ yelɛ nfono mɔ gi nu gigyɛbi' mɔ gɛnen mɔ, mɔmɔ ako mɛ tɔgɛ yɛɛ, “Nyangbon gi gbere.” Ako mɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ne n tɔngɛ sa mɔ.”
30 Asa mɔ mɛ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fɛye so ne gigyɛbi' gidɛ gi tɔngɛ gɛnen, nkana i mɛŋ gyɛ me so.
31 Idɛ kon Wurubuaarɛ laa bun gɛsinkpan so asa gipuɛɛ kyu lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn so. Nkana ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n bo ɔlon gɛsinkpan so. Idɛ kon Wurubuaarɛ laa kosorɛ mɔ gɛgyapaa mɔ so.
32 Nengyene i puru me diirɛ lɛwu oyii so ne nɛ wu'

mɔ, nan biidɛ asa kpɛi-kpɛi
pɛwu kyu ba me asɛ de i'
mɔlɛgɛ ɔmɔ.”
33 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ kyu lɛɛ nyiile lɛwu ɔbono
ɔnan ɔ laa kyu wu' mɔ.
34 Nfono mɔ asa mɔ mɛ
tɔgɛ sa Yesu yɛɛ, “A nu
lii Wurubuaarɛ nbara mɔ
dɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ
laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ laa kyena
gɛkpaa-gɛkpaa. Ne i wonɛ so
ne fo kya tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ
mɛ' puru anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ diirɛ lɛwu
oyii so de o' wu'? Anɛ ne
n gyɛ gɛnen anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ daa?”
35 Asa mɔ mɛ taasɛ Yesu
gɛnen mɔ, ɔ da gikpalɛ kyu
lii mɔ-nyoro so sa mɔmɔ yɛɛ,
“I san ŋmaraa daa de owi ɔ'
ta. Owi san ɔ bo no faa, fɛ'
naa de owi mɔ. Nengyene i
bun wɔra fɛye mɔ, fɛ laa naa
gibiri. Nyamesɛ ɔbono ɔ naa
gibiri mɔ, mɛŋ kya bii nfono
so ɔ kya kpe de.
36 Imɔso ibono owi san ɔ
bo no faa, fɛ' kyu fɛye-nyoro
too mɔ so de fɛ' nyɛ wɔra
fɛɛ asa abono fɛ gyɛ owi mɔ
asa.” Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, ɔ naa taa mɔmɔ yɛgɛ
kpaa ŋara.

Gyuda Awura Abelɛnsɛ Mɔ Mɛŋ Kya Sɔɔ Yesu Gyi

37 Ilaa lɛɛnyiilesɛ ibono
Yesu gi wɔra mɔ i nyaakyɔ
gikyɔ, ne asa mɔ mɛ wu imɔ
de mɔmɔ-ansi. Mɛŋ kii sɔɔ
mɔ gyi.
38 I mɛŋ gyɛ giyan. I ba
gɛnen mɔ i nyɛ kyena de
ilaa ibono Isaya gi wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ daa. Isaya
gi wɔra Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo, ne ɔ naa kyena
taasɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
“Me-Wura Wurubuaarɛ,
mɔmɔ dɔ anɛ
ne n sɔɔ fo-ɔkalan
ɔbono a tɔgɛ sa mɔmɔ
mɔ gyi?
Ne amɔlɛgɛ abono fo kya
laarɛ fo' kyu mɔlɛgɛ
asa mɔ
anɛana ne n wu amɔ
bii?”
39 Gɛnen kee ibono mɛ mɛŋ
taalɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, i
dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Isaya
baarɛ gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
40 “Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ
wɔra fɛɛ agyaatanbo.
Mɔmɔ-nwɔnsa dɔ iŋ sa i'
bugi de ilaa gɛsɛ ginu.
Mɔmɔ adɛ berɛ mɛ maŋ nyɛ
wu ilaa ibono i bo no
mɔ,
abɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i'
bugi de ilaa gɛsɛ ginu.
Nkana mɛ nu ilaa gɛsɛ mɔ,
mɛ laa kii ba me Wu-
rubuaarɛ asɛ
de n' kyɛ mɔmɔ-gilɔtɔ
gibono mɛ kya lɔ faa.”
41 Isaya mɛŋ tɔgɛ gɛnen
giyan. Ɔ wolaa wu Yesu
nyisigyi mɔ, imɔso ne ɔ tɔgɛ
kyu lii mɔ so gɛnen.
42 Gyuda awura mɔ mɛ
kine Yesu faa, imɔ-rɛ imɔ
gɛnen mɔ, mɔmɔ sakyɔ
mɛ sɔɔ Yesu gyi, dabɔlɛ
de mɔmɔ abelɛnsɛ mɔ ako.
Mɛ mɛŋ kyule lɛɛ mɔmɔ-
gisɔɔgyi mɔ gɛwi daa. I kya
nyiile yɛɛ mɛ selɛ Farasii
awura mɔ gifuu yɛɛ mɛ laa
naa gya mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-
giyaa giŋ baa nyɛ yii mɔmɔ-
gikyangbon dɔ.

43 Nyisigyi ɔbono asa mɛ
laa kyu sa mɔmɔ mɔ ne mɛ
kya laarɛ don Wurubuaarɛ-
lɛɛ nyisigyi ɔbono ɔ laa sa
mɔmɔ mɔ.
44 Yesu gi kpen tɔgɛ sa asa
mɔ yɛɛ, "Ɔbono ɔ sɔɔ me gyi
mɔ, i mɛŋ gyɛ me-wolɛ ne ɔ
sɔɔ gyi. Kaasɛ gi sɔɔ ɔbono
ɔ sun me mɔ kee gyi ne.
45 Ɔbono o wu me mɔ gi
wu ɔbono o sun me mɔ kee
ne.
46 Me nɛ ba gɛsinkpan so
daa fɛɛ fatela de ɔbono o kyu
mɔ-nyoro too me so mɔ ɔ
mɛŋ sa o' sii gibiri dɔ.
47 "Nengyene fo ɔko fo kya
nu me-ilaa tɔgɛsɛ ne foŋ kya
gyi imɔ so mɔ, iŋ gyɛ me ne
nan bun fo gipuɛɛ. I kya
nyiile yɛɛ meŋ ba gɛsinkpan
so de n' baa bun anyamesɛ
gipuɛɛ. Nɛ ba daa de n' baa
mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ
gɛkyena Wurubuaarɛ asɛ.
48 Nyamesɛ ɔbono o kine
me ne o kine de me-ilaa
tɔgɛsɛ mɔ berɛ bo ɔbono
ɔ laa bun mɔ gipuɛɛ mɔ.
Me-agyɛbi abono nɛ tɔgɛ
mɔ ne nan bun mɔ gipuɛɛ
gɛkɛ gɛbono gɛsinkpan so
gɛkyena gɛ laa yela ɔkara
mɔ.
49 I kya nyiile yɛɛ ilaa
ibono n kya tɔgɛ mɔ, i
mɛŋ gyɛ me-gibaa so ne n
kya tɔgɛ imɔ. Me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono o sun me
mɔ gbaa-gbaa ne n ka sa me
yɛɛ idɛ de idɛ ne n' tɔgɛ.
50 N nyi yɛɛ ilaa ibono ɔ ka
sa me gɛnen mɔ i laa yɛgɛ
asa mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ
gɛkpaa. Imɔso ilaa ibono
n kya tɔgɛ mɔ, n kya tɔgɛ
daa gɛnɔɔbono me-sɛ Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ me yɛɛ n'
tɔgɛ mɔ."

13

Yesu Gi Foro Mɔ-Akasɛbo Mɔ Ayaa

1 I san gɛkɛ kolon de
Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So gɛkɛ
belɛ mɔ, Yesu gi bii yɛɛ
owi mɔ gi fo ibono ɔ laa
lii gɛsinkpan so de o' kii
kpe mɔ-sɛ asɛ. Mɔ-gɛkyena
dɔ mɔ, ɔ laarɛ mɔ-akasɛbo
abono mɛ bo mɔ asɛ mɔ ilaa.
Gɛnen aberɛ adɛ dɔ mɔ Yesu
kya laarɛ ɔ' baa lɛɛ nyiile
gɛnɔɔbono ɔkara ɔ kya laarɛ
ɔmɔ-ilaa mɔ.
2 Gɛnen gɛkɛ gɛbono
gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɛ mɛ
kya gyi mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gi ti suu de
Gyudasɛ Isikaayɔtɛ, ɔbono ɔ
gyɛ Simon mɔ-bi mɔ de ɔ'
yɛgɛ Yesu akyobo mɛ' nyɛ
mɔ.
3 Yesu nyi ibono mɔ-sɛ
Wurubuaarɛ gi kyu ilaa ka-
maasɛ kyu wɔra mɔ Yesu
abaa dɔ. O nyi kee yɛɛ ɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ ne ɔ laa kii
kpe mɔ asɛ.
4 Mɛ gyi ta mɔ, ɔ koso
yelɛ ne o luu soso-lɛɛ gɛgbɛ
gɛbono o suu mɔ, ne o kyu
bɔdɛbaa kyu dela mɔ-gɛsara
dɔ.
5 Nfono mɔ, ɔ kyɛɛgɛ nkyu
wɔra tasa dɔ ne o yii gɛsɛ
ɔ kya foro mɔ-akasɛbo mɔ-
ayaa ɔko ɔko yɛgɛ ɔ dɛ
bɔdɛbaa mɔ o kyu dela mɔ-
gɛsara dɔ mɔ, ɔ kya lɛɛ
mɔmɔ-ayaa nkyu.

6 Yesu gi baa fo Simon Piita
asɛ mɔ, Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ,
“Me-Wura, fo ne nan foro
me-ayaa sa me?”
7 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Fo mɛŋ nyi ilaa ibono n kya
wɔra faa. Gɛmara mɔ, fo laa
baa bii.”
8 Piita gi kii tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “O kuaa! Iŋ kaa-
borɛ fo' foro me-ayaa sa me
gɛkaako.” Yesu gi tɔgɛ mɔ
yɛɛ, “Nengyene maŋ foro fo-
ayaa sa fo mɔ, gɛnen berɛ
mɔ, me-rɛ fo a mɛŋ baa a bo
sɛi giwɔra.”
9 Nfono mɔ, Piita gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, gɛnen
berɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ me-ayaa
wolɛ. Tɛsɛ foro me-abaa de
me-gimu kee sa me.”

10 Ne Yesu gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, “Nengyene nyamesɛ gi
gyere mɔ, mɔ-nyoro gɛtɛɛko
giŋ baa gi bo ineesi ibono i
tiri yɛɛ o' kii gyere. Mɔ-ayaa
dɔ wolɛ ne n tiri yɛɛ ɔ' foro.
Fɛye adɛ pɛwu fɛŋ bo ineesi,
gɛnen mɔ, fɛye dɔ nyamesɛ
kolon guan ne n bo ineesi.”
11 Yesu ti wolaa o nyi
ɔbono ɔ laa yɛgɛ mɔ-akyobo
mɛ' nyɛ mɔ mɔ. Imɔso ne ɔ
tɔgɛ yɛɛ, “Fɛye adɛ pɛwu fɛŋ
bo ineesi, gɛnen mɔ, fɛye dɔ
nyamesɛ kolon guan.”

12 Yesu gi foro mɔ-akasɛbo
mɔ ayaa ta mɔ, o kiiri
mɔ-soso lɛɛ gɛgbɛ mɔ suu
ne ɔ naa kii kpaa kyena
mɔ-ɔkyenaten ogyiten mɔ.
Nfono mɔ ɔ taasɛ mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ nu ilaa
ibono nɛ wɔra sa fɛye faa
gɛsɛ?
13 Fɛ kya terɛ me yɛɛ fɛye-
Ɔbelɛnsɛ de fɛye-Wura. Fɛ
terɛ me gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ
fuɛ. I kya nyiile yɛɛ gɛnen
nyamesɛ ne n' gyɛ.
14 To, me ɔbono n gyɛ fɛye-
ɔbelɛnsɛ de fɛye-wura mɔ ne
n bara me-nyoro gɛsɛ, ne nɛ
foro fɛye-ayaa sa fɛye faa.
Imɔso, fɛye kee fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ de fɛ' foro abara
ayaa sa abara gɛnen.
15 Nɛ wɔra sinkaala yela sa
fɛye ne. Fɛye kee fɛ' wɔra
ilaa ibono nɛ wɔra sa fɛye
faa ɔnan.
16 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye faa, dega mɛŋ
kya don mɔ-ɔbelɛnsɛ. Ɔsɔɔ
mɛŋ kya don ɔbono o sun
mɔ mɔ.
17 Ibono fɛ nyɛ bii yɛɛ i
kaaborɛ fɛ' son abara faa, ne
fɛ kya son abara gɛsintin mɔ,
fɛ laa wɔra amudɛnsɛbo.
18 “I mɛŋ gyɛ fɛye pɛwu ne
n' darɛ. N nyi fɛye abono
nɛ lɛɛ yɛɛ fɛ' wɔra me-gɛsun
mɔ. I tiri yɛɛ ilaa ibono
mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ,
mɔ, i' nyɛ ba gɛsintin. Mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela yɛɛ,
‘Nyamesɛ ɔbono me-rɛ mɔ a
kya wɔra abaa gyi mɔ
ne nan kisee dii yelɛ me
so.’
19 N wolaa mi-i tɔgɛ fɛye
gɛnen ilaa idɛ nperɛ pɛi de
i' lɔɔ ba. Nengyene i san
ba mɔ, de fɛ' sɔɔ me gyi yɛɛ
me ne n bo no pɛi ne ilaa
kamaasɛ i bo no.
20 Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye faa, ɔbono ɔ sɔɔ
ɔbono nɛ sun mɔ abaa anyɔ
mɔ, me ne ɔ sɔɔ gɛnen. Ne

ɔbono ɔ sɔɔ me abaa anyɔ mɔ, ɔbono o sun me mɔ ne ɔ sɔɔ gɛnen.”

Yesu Yɛɛ Ɔko Laa Kyu Mɔ Wɔra Mɔ-Akyobo Abaa Dɔ

21 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ ne o buu sa mɔmɔ yɛɛ, “Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa; fɛye dɔ ɔko laa kyu me wɔra me-akyobo abaa dɔ.”

22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ mɛ kpɛɛlɛ kerɛ abara. Mɛ mɛŋ nyi ɔbono ɔ darɛ mɔ.

23 Me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-ilaa mɔ ne n tɛ n sindi mɔ ogyiten mɔ.

24 Nfono ne Simon Piita gi da gimu sa me yɛɛ n' taasɛ mɔ yɛɛ aye dɔ anɛ ne ɔ darɛ daa?

25 Gɛsintin mɔ, nɛ tu sindi Yesu ne nɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ, anɛ ne fo darɛ daa?”

26 Yesu gi tɔgɛ sa me yɛɛ, “Kaasɛ ɔbono nan kyu bodobodo nyɔɔ ipɔ dɔ sa mɔ de o' gyi mɔ, mɔ ne n' darɛ gɛnen.” Nfono mɔ Yesu gi kyu bodobodo ɔbono ɔ dɛ mɔ kyu nyɔɔ ipɔ mɔ dɔ gɛsintin ne o kyu sa Gyudasɛ, Simon Isikaayɔtɛ mɔ-bi yɛɛ ɔ' sɔɔ gyi.

27 Gyudasɛ gi kpɛ sɔɔ bodobodo mɔ gyi mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi suu de mɔ. Nfono mɔ Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ yɛɛ, “Idɛ kon ilaa ibono fo laa wɔra mɔ, wɔra imɔ kusaa.”

28 (Aye akasɛbo sɛnsɛ abono aye-rɛ Yesu a tɛ a kya gyi mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nu ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ sa Gyudasɛ mɔ gɛsɛ.

29 Mɔmɔ ako berɛ, mɛ nyi daa yɛɛ Yesu kya tɔgɛ ɔ kya sa Gyudasɛ yɛɛ ɔ' kpaa sɔɔ ilaa ibonoana mɛ laa kyu gyi gɛkɛ belɛ mɔ abɛɛ ɔ' kpaa kyu ilaa iko kpaa sa ayenbo. I kya nyiile yɛɛ Gyudasɛ ne n kya keda mɔmɔ-aterenbi.)

30 Gyudasɛ gi kpɛ gyi bodobodo mɔ, ayaa abono so mɔ, ɔ lii taa mɔmɔ yɛgɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ, i gyɛ gɛnyɛ.

Nbara Pobɔrɔ

31 Gyudasɛ gi lii, ne i san Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo sɛnsɛ mɔ, Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, “Idɛ kon ne me, anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-daa mɔ nyisigyi mɔ laa lii gɛwi ne. Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ-lɛɛ nyisigyi mɔ laa lii gɛwi kyu lii me so ne.

32 Nengyene Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ gi lii gɛwi kyu lii me so mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa yɛgɛ me-lɛɛ nyisigyi mɔ ɔ' lii gɛwi kyu lii mɔ Wurubuaarɛ so ne. Ayaa adɛ so ne Wurubuaarɛ laa wɔra gɛnen ilaa idɛ.”

33 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-biana, nan kyena fɛye dɔ ŋmaraa daa faa bɔla. Fɛ laa laarɛ me-gɛten. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ sa Gyuda awura abelɛnsɛ baa kyon mɔ, nperɛ n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye kee yɛɛ nfono n kya kpe mɔ, fɛ maŋ taalɛ kpe nno.

34 Pɛi ne nan kyon mɔ, n kya yela nbara pobɔrɔ n kya sa fɛye yɛɛ fɛ' laarɛ abara ilaa. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ laarɛ

fɛye-ilaa mɔ, fɛye kee fɛ' laarɛ abara ilaa gɛnen.
35 Nengyene fɛ laarɛ abara ilaa mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ɔkamaasɛ ɔ' bii yɛɛ me-akasɛbo ne fɛ gyɛ."

Yesu Yɛɛ Piita Laa Kine Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Mɔ

36 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Simon Piita gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, fo laa kpe fonɛ?" Nfono ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Nfono n kya kpe mɔ, fo maŋ taalɛ buu me kpe nno nperɛ. Gɛmara mɔ fo laa buu me ba nno."
37 Piita gi kii taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, menɛ n wɔra so ne maŋ taalɛ buu fo kpe nno nperɛ yɛgɛ nan taalɛ sɔɔ fo-lɛwu wu'?"
38 Ne Yesu gi taasɛ Piita yɛɛ, "Fo laa sɔɔ me-lɛwu wu'? Sɔɔ gibui yela, pɛi de kyaasɛ gyangbarasɛ ɔ' lɔɔ folɛ ndɛ mɔ, fo laa sorogɛ gikpadɔ gisa' yɛɛ fo mɛŋ nyi me."

14

Yesu Gi Tɔgɛ Wɔra Mɔ-Akasɛbo Mɔ

1 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-akasɛbo mɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ i' nyida fɛye. Fɛye berɛ fɛ' kpɛ kyu fɛye-nyoro too Wurubuaarɛ so daa. Fɛ' kyu fɛye-nyoro too me so kee.
2 Ibu kyenasɛ i nyaakyɔ me-sɛ Wurubuaarɛ gɛten dɔ. Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, nkana maŋ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan kpaa lɔrɔ gɛtɛɛko gyoo fɛye.
3 Nengyene nɛ kpaa lɔrɔ nno yela sa fɛye gɛnen mɔ, nan kii ba fɛye asɛ de n' baa puru fɛye kyu kpe me asɛ. Nfono nan kyena mɔ, nno ne fɛye kee fɛ laa kyena.
4 Ɔkpa ɔbono so nan naa de n' kpe mɔ, fɛ ti fɛ nyi gɛnen ɔkpa mɔ."
5 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Tomaasɛ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Me-wura, a mɛŋ nyi nfono fo kya kpe mɔ. Ne nnɛ ne a laa wɔra de a' bii ɔkpa mɔ?"
6 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ ɔkpa mɔ. Me so ne asa mɛ laa bii gɛsintin mɔ ne mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ kpe Wurubuaarɛ asɛ, gɛnen mɔ, kaasɛ mɔ gi kyu de me so.
7 Fɛɛ fɛ bii me mɔ, fɛ bii me-sɛ Wurubuaarɛ kee ne. San kyu lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ, fɛ ti nyɛ me-sɛ Wu-rubuaarɛ bii, ne fɛ nyɛ mɔ wu de fɛye-ansi ne."
8 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ, Filipo gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-Wura, nyiile aye aye-sɛ Wu-rubuaarɛ. A nyɛ bii mɔ mɔ, i kaabo aye."
9 Yesu gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Fil-ipo, ko-o ibono me-rɛ fɛye a kyena kaaborɛ faa, imɔso fo mɛŋ ti taa bii me? Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o wu me mɔ, o wu me-sɛ Wurubuaarɛ ne, ne nnɛ so ne fo kii fi-i tɔgɛ me yɛɛ n' nyiile fɛye me-sɛ Wurubuaarɛ?
10 Fo mɛŋ kya sɔɔ me gyi yɛɛ me-sɛ Wurubuaarɛ bo me dɔ ne me kee n bo mɔ dɔ? Ilaa ibono n kya tɔgɛ

mɔ i mɛŋ gyɛ me-gibaa so ne n' kya tɔgɛ imɔ. I gyɛ daa me-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ me dɔ mɔ ne n kya wɔra mɔ-gɛsun.
11 Sɔɔ me gyi yɛɛ n bo me-sɛ dɔ, ne mɔ kee bo me dɔ. Nɛ tɔgɛ faa ne fo maŋ sɔɔ gyi mɔ, kii sɔɔ me gyi kyu lii me-ilaa ibono n dɛ Wurubuaarɛ ɔlon n kya wɔra mɔ so.
12 "Gɛsintin ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye; ɔbono o kyu mɔ-nyoro too me so mɔ laa wɔra ilaa ibono ɔnan n kya wɔra mɔ de i' kii don me-lɛɛ mɔ gbaa. I kya nyiile yɛɛ nan kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ.
13 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ naa de me so mɔ, nan wɔra sa fɛye de asa mɛ' nyɛ wu Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ kyu naa de me, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ so.
14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ dalaa kolɛ me-ginyen dɔ mɔ, gɛsintin, nan wɔra sa fɛye.

Yesu Gi Ka Yɛɛ Ɔ Laa Kpaa Sun Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ba

15 "Nengyene fɛ kya laarɛ me-ilaa mɔ, fɛ laa gyi me-nbara mɔ so.
16 Nan dalaa kolɛ me-sɛ Wurubuaarɛ de o' kii sun ɔkpaabo ɔko de ɔ' baa kyena fɛye asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
17 Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo gɛsintin mɔ. Abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ mɛ maŋ taalɛ sɔɔ mɔ abaa anyɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ nyi yɛɛ ɔ bo no, ne mɛ mɛŋ kii mɛ nyi mɔ. Fɛye berɛ, fɛ nyi mɔ. Ɔ tɛ fɛye asɛ ne ɔ laa kyena fɛye-asen dɔ.
18 "Maŋ taa fɛye yɛgɛ fɛye-nkon fɛɛ aŋmenbi. Nɛ kpe mɔ, nan kii ba fɛye asɛ.
19 I kpɛ san ŋmaraa daa, abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ mɛ maŋ baa wu me. Fɛye berɛ, fɛ laa wu me. Me, n ti n bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Imɔso fɛye kee fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
20 Gɛnen owi ɔbono mɔ, fɛ laa nyɛ bii yɛɛ n bo me-sɛ Wurubuaarɛ dɔ ne fɛye mɔ, fɛ bo me dɔ, ne mi-i me mɔ, n bo fɛye dɔ.
21 Fo nyamesɛ ɔbono fo kya sɔɔ me-nbara wɔra fo-gisen dɔ ne fo kya gyi nmɔ so mɔ, fo ne n kya laarɛ me-ilaa. Me-sɛ Wurubuaarɛ laa laarɛ fo gɛnen kaasɛ ɔbono ilaa. Me kee nan laarɛ fo-ilaa ne nan lɛɛ me-nyoro gɛwi nyiile fo."
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, mɔ-akasɛbo mɔ dɔ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyudasɛ mɔ (I mɛŋ gyɛ Gyudasɛ Isikaayɔtɛ berɛ) gɛnen Gyudasɛ baarɛ gi taasɛ Yesu yɛɛ, "Me-Wura, menɛ n wɔra so ne aye-wolɛ ne fo laa lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile, ne abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ, fo maŋ lɛɛ fo-nyoro gɛwi nyiile mɔmɔ daa?"
23 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa mɔ yɛɛ, "Ɔbono ɔ kya laarɛ me-ilaa mɔ kya nu me-gɛdɛ. Me-sɛ Wurubuaarɛ laa laarɛ mɔ-ilaa, ne me-rɛ me-sɛ Wurubuaarɛ a laa ba mɔ asɛ de a' baa kyena mɔ dɔ.
24 Ɔbono ɔ mɛŋ kya laarɛ me-ilaa mɔ, mɛŋ kya nu me-

gɛdɛ. Ɔkalan ɔbono nɛ tɔgɛ sa fɛye faa mɛŋ lii me asɛ, ɔ lii daa Wurubuaarɛ ɔbono o sun me mɔ asɛ.

25 “Ibono a san a tɛ dabɔlɛ faa ne n' kya tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ faa.
26 Nengyene nɛ kyon mɔ, Wurubuaarɛ laa sun ɔko de ɔ' baa yii me-giyaa de ɔ' kpaa fɛye. Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ. Ɔ laa baa nyiile fɛye ilaa kamaasɛ de o' nyingi fɛye-ilaa ibono pɛwu nɛ tɔgɛ fɛye mɔ.
27 Gisen yuuli ne n' dɛ mi-i yela fɛye. Me-gisen yuuli ne n' dɛ mi-i sa fɛye. I mɛŋ gyɛ gɛsinkpan gɛdɛ so gisen yuuli mɔ ɔnan. Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye-asen a' nyida fɛye. Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye gifuu.

28 “Fɛ ti wolaa nu me nɛ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan kpe de n' kii ba fɛye asɛ. Nengyene fɛ kya laarɛ me-ilaa gɛsintin mɔ, nkana fɛ nu yɛɛ n kya kpe me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i laa wɔra fɛye ɔkon daa. I kya nyiile yɛɛ me-sɛ gi don me.
29 N wolaa mi-i buu mi-i sa fɛye aberɛ adɛ pɛi de i' lɔɔ ba. I san ba mɔ, de fɛ' nyɛ sɔɔ me gyi.
30 Maŋ baa nyɛ tɔngɛ de fɛye gikyɔ iko. I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu ɔbono ɔ bo ɔlon gɛsinkpan so mɔ kya ba. Me berɛ, ɔ mɛŋ bo ɔlon ɔko me so.
31 Ilaa ibono me-sɛ Wurubuaarɛ gi ka sa me mɔ ne n' kya wɔra. Imɔ ne nan yɛgɛ asa mɛ laa wu bii yɛɛ n kya laarɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ilaa.
“Fɛ' koso de a' lii gɛrɛ.”

15

Yesu Dɛ Fɛɛ Oyii

1 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔ akasɛbo mɔ yɛɛ, “Me n dɛ fɛɛ oyii duusɛ kolon ɔbono me-sɛ Wurubuaarɛ gi duu mɔ. Mɔ ne n kya kerɛ gɛnen oyii ɔbono so.
2 Me-gɛgyalenbi kamaasɛ gɛbono gɛ mɛŋ kya sɔrɔ abi mɔ, me-sɛ Wurubuaarɛ kya ŋɛ gɛmɔ fuɛ, ne me-gɛgyalenbi gɛbono, mɔ, gɛ kya sen ne gɛŋ kya sɔrɔ abi gikyɔ mɔ, ɔ kya ŋɛɛlɛ gɛmɔ-gimu so de gɛ' ba ngyalenbi de gi' nyɛ sɔrɔ gikyɔ.
3 Fɛye ne n gyɛ me-ngyalenbi nbono Wurubuaarɛ kya kerɛ nmɔ so gɛnen mɔ. I kya nyiile yɛɛ kyu lii Wurubuaarɛ agyɛbi abono nɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ so mɔ, fɛ nyɛ ne i kpaarɛ fɛye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fɛye.
4 Fɛ' kyena me dɔ de me kee n' kyena fɛye dɔ. Oyii gɛgyalenbi wolɛ gɛ maŋ taalɛ sɔrɔ abi gɛmɔ-gibaa so, gɛnen mɔ, gɛ kyaa de oyii mɔ. Gɛnen kee ne i dɛ sa fɛye ɔkamaasɛ faa. Fo-wolɛ fo maŋ taalɛ wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa wɔrasɛ, gɛnen mɔ, me-rɛ fo ne n tɛ.
5 “Me ne n gyɛ oyii mɔ. Fɛye mɔ, ne n gyɛ oyii mɔ ngyalenbi mɔ. Ɔbono ɔ tɛ me dɔ ne me kee n tɛ mɔ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan tansi wɔra Wurubuaarɛ

gɛlaarɛ ilaa wɔrasɛ mɔ. Ne
fɛɛ i mɛŋ gyɛ me-rɛ fo ne n
tɛ mɔ fo maŋ taalɛ wɔra imɔ
iko-rɛ iko.
6 Nengyene nyamesɛ mɛŋ
tɛ me dɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ
gɛgyalenbi gɛbono mɛ kya
ŋɛɛlɛ fuɛ. Gɛ wolɛ ne asa mɛ
kya puru kpaa too wɔra ɔgya
dɔ de gɛ' dɛɛ mɔ.
7 "Nengyene fɛ tɛ me dɔ
ne me-agyɛbi a tɛ fɛye dɔ
mɔ, ilaa kamaasɛ ibono fɛ
kya laarɛ ne fɛ dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ mɔ, ɔ laa wɔra
imɔ sa fɛye.
8 Ilaa ibono i laa lɛɛ me-
sɛ Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ
nyiile mɔ ne n gyɛ yɛɛ fo'
tansi wɔra mɔ-gɛlaarɛ ilaa
wɔrasɛ. Imɔ ne nan lɛɛ
nyiile yɛɛ fɛ gyɛ me-akasɛbo
gɛsintin.
9 "Fɛɛ gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi laarɛ me-ilaa
mɔ, gɛnen ne me kee nɛ
laarɛ fɛye-ilaa faa. Fɛ' kpɛ
fɛ tɛ me dɔ de n' laarɛ fɛye-
ilaa gɛnen kyu i kya kpe.
10 Nengyene fɛ kya gyi me-
nbara so mɔ, fɛ laa kyena
me dɔ de n' laarɛ fɛye-ilaa
fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ gyi me-sɛ
Wurubuaarɛ nbara so, ne n'
tɛ mɔ dɔ ɔ kya laarɛ me-ilaa
faa.
11 Nɛ buu gɛnen ilaa idɛ sa
fɛye de i' nyɛ wɔra fɛye ɔkon
fɛɛ gɛnɔɔbono i bo me ɔkon
mɔ. N kya laarɛ i' wɔra fɛye-
gisen dɔ ɔkon kpaa logɛ.
12 "Me-nbara nbono n dɛ
n kya sa fɛye mɔ ne n gyɛ
yɛɛ fɛ' laarɛ abara ilaa fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ laarɛ fɛye-ilaa
mɔ.
13 Gɛlaarɛ gɛko gɛŋ bo
no gɛ baa don de ibono
nyamesɛ laa sɔɔ mɔ-
kyɛmenɛana lɛwu mɔ.
14 Ilaa ibono n kya ka
fɛye yɛɛ fɛ' wɔra faa, ne fɛ
wɔra imɔ mɔ, fɛ gyɛ me-
kyɛmenɛana.
15 Meŋ baa n kya terɛ fɛye
yɛɛ me-adega. I kya nyi-
ile yɛɛ dega mɛŋ nyi mɔ-
ɔbelɛnsɛ gɛwɔnsa. Idɛ berɛ,
nɛ terɛ fɛye daa yɛɛ me-
kyɛmenɛana. I kya nyiile
yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono nɛ
nu lii me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ
mɔ, nɛ kyu nyiile fɛye.
16 "I mɛŋ gyɛ fɛye ne n
tɔɔsɛ me lɛɛ de n' wɔra fɛye-
ɔbelɛnsɛ. Me ne n tɔɔsɛ fɛye
lɛɛ yɛɛ fɛ' wɔra Wurubuaarɛ
gɛsun de i' bara ilaa dɛnsɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono oyii kya sɔrɔ
abi mɔ. N kya laarɛ yɛɛ
gɛnen ilaa dɛnsɛ mɔ i' dɛ
kpe gɛkpaa-gɛkpaa. I ba
gɛnen mɔ, fɛ dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa kamaasɛ me-
ginyen dɔ mɔ, ɔ laa yɛgɛ i'
yii fɛye-gibaa.
17 Ilaa ibono n kya ka fɛye
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' laarɛ
abara ilaa.

Asa Abono Mɛ Mɛŋ Kya Sɔɔ Wurubuaarɛ Gyi Mɔ Mɛ Laa Kyo Fɛye

18 "Nengyene abono mɛŋ
kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ
mɛ kya kyo fɛye mɔ, fɛ'
nyingi yɛɛ me ne mɛ wolaa
kyo pɛi ne i tu fɛye gɛnen.
19 Fɛɛ fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ gyɛ
nyamesɛ kolon daa mɔ,
nkana mɛ laa laarɛ fɛye-ilaa.
Idɛ mɔ faa mɔ, fɛ mɛŋ baa fɛ

gyɛ mɔmɔ dɔ. Nɛ tɔɔsɛ fɛye lɛɛ lii mɔmɔ dɔ. Imɔso ne mɛ kya kyo fɛye gɛnen.

20 Fɛ' nyingi gigyɛbi gibono nɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ. Nɛ tɔgɛ yɛɛ, 'Dega mɛŋ kya don mɔ-ɔbelɛnsɛ.' Nengyene mɛ ka me ɔbono n gyɛ fɛye-ɔbelɛnsɛ mɔ ansi mɔ, i dɛ i gyoo fɛye kee. Nengyene mɛ nu me-gɛdɛ mɔ, mɛ laa nu fɛye-gɛdɛ kee.

21 Me so ne mɛ laa ka fɛye-ansi gɛnen. I kya nyiile yɛɛ mɛ mɛŋ nyi ɔbono o sun me mɔ.

22 "Nengyene fɛɛ meŋ ba gɛsinkpan gɛdɛ so de n' baa tɔngɛ sa asa mɔ, nkana ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, Wurubuaarɛ maŋ bun mɔmɔ gipuɛɛ. Imɔ idɛ, mɔ, nɛ ba ne mɛ nu lii me asɛ faa, mɛ mɛŋ baa mɛ bo ɔkyɛɛrɛgyanten.

23 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya kyo me mɔ kya kyo me-sɛ Wurubuaarɛ kee ne.

24 Nɛ wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ ibonoana ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa wɔra kerɛ. Ne fɛɛ nkana meŋ wɔra gɛnen de mɛ' wu de mɔmɔ-ansi mɔ, nkana ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, Wurubuaarɛ maŋ bun mɔmɔ gipuɛɛ. Imɔ idɛ, mɔ, mɛ wu de mɔmɔ-ansi ne mɛ dabɔlɛ kyo me-rɛ me-sɛ Wurubuaarɛ pɛwu.

25 I mɛŋ ba gɛnen giyan. I ba gɛnen mɔ, i kyena daa de ilaa ibono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ yela mɔ-agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ sa mɔmɔ mɔ. Mɛ wolaa ŋmarasɛ nno yɛɛ,

I mɛŋ bo ilaa kolon ibono so mɛ kyo me mɔ.

26 "Nan sun ɔbono ɔ laa kpaa fɛye mɔ fɛye asɛ. Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ laa lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Ɔ gyɛ gɛsintin wura. Nengyene ɔ ba mɔ, ɔ laa lɛɛ me-ilaa nyiile asa.

27 Fɛye kee fɛ laa lɛɛ me-ilaa nyiile asa. I kya nyiile yɛɛ kpɛ kyu lii owi ɔbono nɛ yii me-gɛsun mɔ gɛsɛ mɔ, me-rɛ fɛye ne."

16

1 "Awɔrɔfɔɔ abono a dɛ a gyoo fɛye mɔ so ne nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ pɛwu sa fɛye, de fɛye-gisɔɔgyi mɔ gi mɛŋ sa gi' koso me so.

2 Asa mɛ laa tii fɛye yɛɛ fɛye-giyaa gi maŋ nyɛ yii mɔmɔ-akyangbon dɔ. I mɛŋ gyɛ ibono wolɛ gbaa. Owi ɔko kya ba ibono fɛɛ ɔko gi mɔɔ fɛye dɔ ɔko mɔ, ɔ laa kyu imɔ yɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ ne ɔ kpɛ ɔ dɛ gɛnen yɛgɛ iŋ gyɛ gɛnen ne.

3 Ibono mɛ mɛŋ nyi me abɛɛ me-sɛ Wurubuaarɛ mɔ so ne mɛ laa wɔra fɛye gɛnen ilaa ibonoana faa.

4 I mɛŋ gyɛ giyan so ne n' kya tɔgɛ fɛye gɛnen ilaa idɛ. Meŋ kya laarɛ awɔrɔfɔɔ mɔ a' baa tuule fɛye. N kya laarɛ daa fɛɛ nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a baa tu fɛye mɔ de fɛ' nyingi yɛɛ nɛ wolaa tɔgɛ fɛye amɔ so ilaa yela de i' nyɛ keda fɛye-nyoro.

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Gɛsun Wɔrasɛ

"Meŋ wolaa tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ sa fɛye lii gɛsɛ de
gɛsɛ. I kya nyiile yɛɛ n san
n bo fɛye asɛ.
5 Idɛ kon berɛ, n kya kii n
kya kpe ɔbono o sun me mɔ
asɛ. Fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ
kii taasɛ me yɛɛ fonɛ ne n
kya kpe.
6 Nɛ wu yɛɛ ilaa ibono
pɛwu nɛ tɔgɛ sa fɛye faa ne n
yɛgɛ ne fɛye-asen dɔ i nyida
fɛye gikyɔ gɛnen.
7 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin
yɛɛ nɛ kii kpe mɔ, fɛye ne i
laa wɔra ɔdan sa. I kya nyi-
ile yɛɛ nengyene meŋ kii kpe
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, ɔbono
nan sun de ɔ' baa kpaa fɛye
mɔ maŋ ba. Nengyene nɛ kii
kpe mɔ, pɛi ne nan sun mɔ
fɛye asɛ.
8 "Ɔ ba mɔ, ɔ laa bugi
anyamesɛ nwɔnsa kyu lii
ilaa nyɛnyɛn giwɔra de
gɛsintin gigyi de gipuɛɛ
gibun so. Ɔ laa nyiile mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa nbono
mɛ dɛ kyu lii gɛnen ilaa
ibonoana so mɔ iŋ kyena.
9 Kyu lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra so mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ laa yɛgɛ asa mɛ'
bii yɛɛ mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo. I lii fɛɛ mɛ mɛŋ
kyu mɔmɔ-nyoro too me so.
10 Kyu lii gɛsintin gigyi
so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ laa yɛgɛ asa mɛ' bii
yɛɛ nɛ gyi gɛsintin sa Wu-
rubuaarɛ. I lii fɛɛ nan kpe
me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ne
fɛŋ baa wu me.
11 Ne kyu lii gipuɛɛ gibun
so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ laa yɛgɛ asa mɛ' bii
kee yɛɛ mɛŋ kyɛɛgɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa bun ɔmɔ
gipuɛɛ. I lii fɛɛ ɔ ti bun ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu ɔbono
ɔ bo ɔlon gɛsinkpan so mɔ
gipuɛɛ.
12 "N san n bo ilaa gikyɔ
nan tɔgɛ sa fɛye. Imɔ gɛnen
mɔ, nengyene nɛ tɔgɛ imɔ
pɛwu ayaa adɛ so mɔ, i laa
don fɛye-abaa, fɛ maŋ taalɛ
nu imɔ gɛsɛ.
13 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya
lɛɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ilaa nyiile. Nengyene gɛnen
Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono
gi ba mɔ, mɔ ne nan baa
gyangbara sa fɛye de fɛ' bii
Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa
mɔ pɛwu. I kya nyiile yɛɛ
i mɛŋ gyɛ mɔ-gibaa so ne ɔ
laa baa tɔngɛ. Ilaa ibono o
nu mɔ, imɔ ne ɔ laa tɔgɛ, ne
ɔ laa tɔgɛ fɛye ilaa ibono i
laa baa ba mɔ.
14 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ laa kyu nyisigyi bara me.
Ɔ laa lɛɛ ilaa ibono i gyɛ me-
lɛɛ mɔ gɛwi nyiile fɛye.
15 Ilaa ibono pɛwu me-sɛ
Wurubuaarɛ bo mɔ, i gyɛ
me-lɛɛ. Imɔso ne nɛ tɔgɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa
lɛɛ ilaa ibono i gyɛ me-lɛɛ
mɔ gɛwi nyiile fɛye mɔ.

Gɛyiyɛɛ De Ɔkon

16 "I san daa ŋmaraa faa,
fɛ maŋ baa wu me ne i kii
wɔra ŋmaraa mɔ, fɛ laa kii
wu me."
17 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ ako mɛ kya
taasɛ abara yɛɛ, "Menɛ ilaa
ne ɔ darɛ gɛnen? Ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ i san daa ŋmaraa faa,

a maŋ baa wu mɔ, ne i kii
wɔra ŋmaraa mɔ, a laa kii
wu mɔ. O kii tɔgɛ kee yɛɛ ɔ
kya kpe mɔ-sɛ Wurubuaarɛ
asɛ.”
18 Mɛ kpɛ san ma-a taasɛ
abara yɛɛ, “Menɛ ne ɔ darɛ
yɛɛ, ‘ŋmaraa daa faa’? A
mɛŋ kya nu imɔ gɛsɛ.”

19 Yesu akasɛbo mɔ mɛ kpɛ
ma-a taasɛ abara gɛnen mɔ,
ɔ bii yɛɛ mɛ kya laarɛ fɛɛ mɛ'
taasɛ mɔ imɔ gɛsɛ. Ɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, “Ibono nɛ tɔgɛ
fɛye yɛɛ, ‘I san daa ŋmaraa
faa, fɛ maŋ baa wu me; ne i
kii wɔra ŋmaraa mɔ, fɛ laa
kii wu me’ mɔ, imɔ gɛsɛ ne
fɛ kya taasɛ abara faa?
20 N kya tɔgɛ fɛye gɛsintin;
ilaa ibono i laa ba me so
mɔ, fɛ laa saawo de fɛ'
yiyɛɛ. Asa abono mɛŋ kya
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ berɛ
i laa wɔra mɔmɔ ɔkon. Imɔ
gɛnen mɔ, fɛye-gɛyiyɛɛ mɔ
gɛ laa baa bingiri ɔkon sa
fɛye.
21 I laa wɔra fɛye fɛɛ owi
ɔbono ɔkyii kya dun mɔ.
Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, ɔ
kya yiyɛɛ, i kya nyiile yɛɛ
gɛdun gɛ yii mɔ. Nengyene
ɔ nyɛ ne ɔ korogɛ mɔ, ɔ
kya tan mɔ-gɛyiyɛɛ mɔ so.
Ɔŋ baa ɔ kya nyingi imɔ. I
kya nyiile yɛɛ i kya wɔra mɔ
ɔkon yɛɛ ɔ korogɛ nyamesɛ
ba gɛsinkpan so.
22 Gɛnen ne i laa baa wɔra
fɛye kee ne. Nperɛ faa berɛ
mɔ, fɛ bo gɛyiyɛɛ dɔ. Nan kii
ba fɛye asɛ de fɛye-gisen gi'
tɔrɔ fɛye. Gɛnen owi ɔbono
mɔ ɔko mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ
sɔgɛ ɔkon ɔbono fɛ laa gyi
mɔ lii fɛye-abaa dɔ.
23 Nengyene gɛnen gɛkɛ
gɛbono gɛ fo mɔ, fɛ maŋ baa
taasɛ me ilaa taasɛsɛ iko.
“Gɛsintin ne n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye faa; ilaa ka-
maasɛ ibono fɛ laa dalaa
kolɛ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
ɔ laa yɛgɛ de i' yii fɛye-gibaa
kyu lii me Yesu so.
24 Fɛ mɛŋ ti taa dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ ilaa iko kyu
naa de me so gɛkaako kerɛ.
Fɛ' dalaa kolɛ mɔ kyu naa de
me so. Ɔ laa yɛgɛ i' yii fɛye-
gibaa de i' tansi wɔra fɛye-
asen dɔ ɔkon.

Yesu Gi Ti Gyi Gɛsinkpan So Ilaa Kamaasɛ So

25 “Akpalɛ dɔ ne nɛ tɔgɛ
me-sɛ ilaa sa fɛye faa. Owi
ɔko kya ba ibono maŋ baa
da fɛye akpalɛ kyu lii mɔ
so. Nan san tɔgɛ me-sɛ
Wurubuaarɛ ilaa sa fɛye mɔ,
nan tɔgɛ tigi fɛye daa.
26 San kyu lii gɛnen owi
ɔbono kyu kyon mɔ, fɛ laa
dalaa kolɛ Wurubuaarɛ ilaa
kyu naa de me so. I mɛŋ
gyɛ yɛɛ me ne nan kolɛ me-
sɛ Wurubuaarɛ sa fɛye.
27 Me-sɛ Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa kya laarɛ fɛye-
ilaa. I kya nyiile yɛɛ fɛ
laarɛ me-ilaa ne fɛ sɔɔ me
gyi yɛɛ nɛ kpelegɛ lii daa
Wurubuaarɛ asɛ.
28 Nɛ lii me-sɛ asɛ ne nɛ ba
gɛsinkpan so. Nperɛ mɔ n
kya lii gɛsinkpan so n kya kii
mi-i kpe me-sɛ Wurubuaarɛ
asɛ.”
29 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Foŋ wu? Idɛ kon
berɛ ne fo tɔgɛ tigi aye ne.

Foŋ baa tɔngɛ akpalɛ dɔ sa aye.
30 Idɛ kon ne a bii yɛɛ fo nyi ilaa kamaasɛ. I mɛŋ baa i tiri yɛɛ ɔko ɔ' baa taasɛ fo ilaa. Imɔ idɛ i yɛgɛ a' sɔɔ fo gyi yɛɛ fo lii daa Wurubuaarɛ asɛ gɛsintin.”
31 Mɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, Yesu gi taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Idɛ kon berɛ, fɛ sɔɔ me gyi?
32 To, owi ɔko kya ba, ɔ ti fo gbaa, ibono fɛ laa yaasɛ giyan-giyan de fɛ' kii kpe fɛye-nwi taa me yɛgɛ de i' san me-nkon. I maŋ kii san me-nkon berɛ. Me-sɛ Wurubuaarɛ bo me asɛ.
33 Nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa fɛye daa de fɛ' nyɛ gisen yuuli. I lii fɛɛ me-rɛ fɛye a wɔra nyamesɛ kolon. Asa mɛ laa yɛgɛ fɛ' wu awɔrɔfɔɔ gɛsinkpan so gɛrɛ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ' yɛgɛ i' keda fɛye-nyoro. Nɛ ti gyi anyamesɛ ɔlon pɛwu so.”

17

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Nyoro

1 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi kerɛ soso ne ɔ dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ, “Me-sɛ, owi mɔ gi fo. Lɛɛ me, fo-bi mɔ nyisigyi nyiile asa. Fo lɛɛ me-nyisigyi nyiile mɔ, de me, fo-bi mɔ n' lɛɛ fo-lɛɛ nyisigyi mɔ nyiile.
2 Fo sa me ɔlon nyamesɛ kamaasɛ so de n' yɛgɛ asa abono fo sa me mɔ mɛ' kyena fo Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
3 Gɛnɔɔbono asa mɛ laa nyɛ fo asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' bii fo ɔbono fo-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ, de mɛ' bii me, Yesu Kirisito ɔbono fo sun me mɔ.
4 Nɛ lɛɛ fo-nyisigyi mɔ gɛwi nyiile. I lii fɛɛ nɛ logɛ gɛsun gɛbono fo sa me yɛɛ n' baa wɔra gɛsinkpan so mɔ.
5 Idɛ kon, me-sɛ, fo-o fo mɔ, yɛgɛ n' gyi ginsi fo asɛ, de fo' kiiri me-nyisigyi ɔbono n wolaa n bo mɔ fo asɛ pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ sa me.

Yesu Gi Dalaa Sa Mɔ-Akasɛbo

6 “Asa abono fo sa me lii asa sɛnsɛ dɔ mɔ, nɛ lɛɛ fo-gidebi mɔ nyiile mɔmɔ. Mɛ wolaa mɛ gyɛ daa fo-lɛɛ pɛi ne fo kyu ɔmɔ kyu sa me. Mɔmɔ, mɔ, mɛ nu fo-gɛdɛ.
7 Idɛ kon mɛ bii yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono fo kyu sa me mɔ, i lii daa fo asɛ.
8 Ikalan ibono fo sa me mɔ, nɛ tɔgɛ mɔmɔ, ne mɔmɔ, mɔ, mɛ nu me asɛ, ne mɛ bii ibono i gyɛ gɛsintin yɛɛ nɛ lii fo asɛ. Mɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me.
9 “Mɔmɔ ne n' kya dalaa mi-i sa faa. Iŋ gyɛ asa sɛnsɛ ne n kya dalaa mi-i sa. Mɔmɔ abono fo kyu sa me ne mɛ sɔɔ me gyi mɔ ne n' kya dalaa n kya sa. I kya nyiile yɛɛ mɛ gyɛ daa fo-lɛɛ.
10 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ gyɛ me-lɛɛ mɔ, ɔ gyɛ daa fo-lɛɛ ne ɔkamaasɛ ɔbono ɔ gyɛ fo-lɛɛ mɔ, ɔ gyɛ me-lɛɛ kee. N kya nyɛ nyisigyi kyu naa de mɔmɔ so.
11 Idɛ kon berɛ maŋ baa kyena gɛsinkpan so. Mɔmɔ

adɛ berɛ mɛ san mɛ tɛ saarɛ asa abono mɛ mɛŋ sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Mi-i me mɔ, n kya kii n kya ba fo asɛ mi-i taa ɔmɔ mi-i yɛgɛ. Imɔso, me-sɛ, fo ɔbono fo-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ, kyu ɔlon ɔbono fo sa me mɔ, kyu kerɛ mɔmɔ so de mɛ' wɔra nyamesɛ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono me-rɛ fo a gyɛ nyamesɛ kolon mɔ.

12 Owi ɔbono n bo mɔmɔ asɛ mɔ, nɛ kyu fo-ɔlon kerɛ mɔmɔ so, gɛnen ɔlon ɔbono ne fo kyu sa me mɔ. Nɛ kun mɔmɔ, ne mɔmɔ dɔ ba-a nyamesɛ kolon meŋ yɛgɛ mɔ-ɔkyenaten ɔbono ɔ laa nyɛ fo asɛ mɔ ɔ' lii mɔ-gibaa, gɛnen mɔ, ɔkolon ɔbono i wolaa i gyɛ mɔ-npaaba mɔ wolɛ, de i' yɛgɛ ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ yela fo-agyɛbi mɔ dɔ mɔ i' ba gɛsintin.

13 “Idɛ kon n kya kii mi-i ba fo asɛ ne. N san n bo gɛsinkpan so faa mɔ, n kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ, de ɔkon ɔbono nɛ nyɛ mɔ, mɔmɔ adɛ kee mɛ' nyɛ gɛnen ɔkon ɔbono kpaa logɛ.

14 Nɛ tɔgɛ fo-ɔkalan mɔ sa me-adɛ adɛ, ne abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ mɛ kya kyo mɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛŋ gyɛ ɔmɔ dɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono me kee, meŋ gyɛ mɔmɔ dɔ mɔ.

15 Meŋ kya dalaa yɛɛ fo' lɛɛ mɔmɔ lii abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ fo Wurubuaarɛ gyi mɔ dɔ daa. N kya kolɛ fo daa yɛɛ fo' kerɛ mɔmɔ so de Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ ɔmɔ.

16 Meŋ gyɛ abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ. Gɛnen kee me-adɛ adɛ mɛŋ gyɛ abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ dɔ.

17 Lɔrɔ mɔmɔ yela sa fo-nyoro kyu naa de fo Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ so. Fo-agyɛbi mɔ ne n gyɛ gɛnen gɛsintin gɛbono.

18 Fɛɛ gɛnɔɔbono fo Wurubuaarɛ fo sun me ba abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ asɛ mɔ, gɛnen ne me kee n kya sun me-akasɛbo adɛ asa abono mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ asɛ ne.

19 Mɔmɔ so mɔ, nɛ lɔrɔ me-nyoro yela sa fo de mɔmɔ kee mɛ' nyɛ lɔrɔ ɔmɔ-nyoro yela sa fo gɛsintin mɔ.”

Yesu Gi Dalaa Sa Ɔkamaasɛ Ɔbono Ɔ Laa Sɔɔ Mɔ Gyi Mɔ

20 Yesu gi kii dalaa yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ adɛ wolɛ ne n' kya dalaa n kya sa. N kya dalaa n kya sa asa abono kee mɛ laa kyu mɔmɔ-nyoro too me so kyu lii ɔkalan ɔbono adɛ mɛ laa tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ so.

21 Me-sɛ, yɛgɛ mɔmɔ pɛwu mɛ wɔra nyamesɛ kolon. Fɛɛ gɛnɔɔbono fo bo me dɔ ne me kee n bo fo dɔ mɔ, yɛgɛ mɔmɔ kee mɛ' kyena aye dɔ de i' yɛgɛ asa abono mɛ mɛŋ kya sɔɔ fo gyi mɔ mɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ fo ne n sun me.

22 Fo-nyisigyi ɔbono fo kyu sa me mɔ, nɛ kyu sa mɔmɔ. Imɔ ne nan yɛgɛ mɛ' wɔra nyamesɛ kolon fɛɛ gɛnɔɔbono me-rɛ fo a gyɛ nyamesɛ kolon faa.

23 Nan kyena mɔmɔ dɔ de
fo fo, mɔ, fo' kyena me dɔ, de
mɛ' nyɛ wɔra nyamesɛ kolon
kpaa logɛ. I ba gɛnen mɔ,
asa abono mɛŋ kya sɔɔ fo
gyi mɔ mɛ laa nyɛ bii yɛɛ fo
ne n sun me ne fo kya laarɛ
mɔmɔ-ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono fo
kya laarɛ me-ilaa mɔ.
24 "Me-sɛ, me-gisen dɔ mɔ,
n kya laarɛ fɛɛ nfono nan
kyena mɔ, mɔmɔ abono fo
kyu sa me mɔ me-rɛ ɔmɔ a'
kyena nno de mɛ' nyɛ wu
me-nyisigyi ɔbono fo kyu sa
me pɛi ne soso de gɛsɛ i' lɔɔ
wɔra ilɛɛsɛ mɔ. Gɛnɔɔbono
fo laarɛ me-ilaa mɔ ne n
yɛgɛ ne fo kyu gɛnen nyisi-
gyi ɔbono sa me.
25 O, me-sɛ, Gɛsintin Wura,
anyamesɛ mɛ mɛŋ nyi fo
gɛsinkpan gɛdɛ so. Me berɛ
n nyi fo. Ne me-adɛ mɔ kee,
mɛ nyɛ bii yɛɛ fo ne n sun
me.
26 Nɛ lɛɛ fo-gidebi mɔ nyi-
ile mɔmɔ. Ne nan kpɛ mi-i
lɛɛ fo-gidebi mɔ n kya nyi-
ile mɔmɔ de gɛlaarɛ' gɛbono
fo bo sa me mɔ gɛ' kyena
mɔmɔ dɔ, de me kee n'
kyena mɔmɔ dɔ."

18

Mɛ Keda Yesu

1 Yesu gi dalaa gɛnen ta
mɔ, mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo mɔ
mɛ lii fara Kideron gɛkolobi
mɔ kyon kpe ndɔɔ nko dɔ.
2 Yesu mɔ-rɛ mɔ-akasɛbo
mɔ mɛ kya kyena kpaa gyan'
nno. Imɔso Gyudasɛ ɔbono
ɔ kya laarɛ o' kyu Yesu wɔra
abelɛnsɛ mɔ abaa dɔ mɔ nyi
nno.
3 Gyudasɛ baarɛ gi kpe
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ de Farasii awura
asɛ ne mɛ lɛɛ mɔmɔ-asogya
gikpen belɛ de Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ adiibo ako
kyu wɔra de mɔ yɛɛ mɛ' kpe
ndɔɔ mɔ dɔ kpaa keda Yesu.
Mɛ kya kpe mɔ, mɛ dɛ ifatela
de afulaa de adontɔ.
4 Yesu gi ti wolaa bii ilaa
ibono i kya ba mɔ so mɔ.
Gɛnen so mɔ, ɔ lii kpaa gyan-
gara mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, "Anɛ ne fɛ kya laarɛ?"
5 Yesu gi taasɛ mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ ne a
kya laarɛ." Ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Me ne." (Gɛnen
owi ɔbono dɔ mɔ, Gyudasɛ
ɔbono ɔ yɛgɛ abelɛnsɛ mɔ
mɛ nyɛ mɔ gɛnen mɔ yelɛ
mɔmɔ asɛ nfono.)
6 Yesu gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ
"Me ne" mɔ, mɛ kii gɛmara
ŋmaraa ne mɛ lii-lii tɔrɔ.
7 Yesu gi kii lɔrɔ taasɛ
mɔmɔ yɛɛ, "Anɛ ne fɛ kya
laarɛ?" Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ ne a
kya laarɛ."
8 Yesu gi kii tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Meŋ buu sa fɛye yɛɛ,
'Me ne'? Imɔso nengyene
me ne fɛ kya laarɛ berɛ mɔ,
fɛ' yɛgɛ de me-akasɛbo adɛ
mɛ' naa."
9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ de i' yɛgɛ ibono ɔ wolaa
daa gitɔgɛ mɔ, i' nyɛ ba
gɛsintin. Ɔ wolaa tɔgɛ sa
mɔ-sɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, "Asa
abono fo kyu sa me mɔ, meŋ
yɛgɛ mɔmɔ dɔ ba-a ɔkolon
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ

mɔ ɔ' lii mɔ-gibaa."
10 Mɛ kya laarɛ de mɛ' keda Yesu mɔ, Simon Piita gi loorɛ gɛki gɛbono ɔ dɛ mɔ lɛɛ ne ɔ ŋɛɛlɛ dega ɔko giso fuɛ. Mɛ kya terɛ dega mɔ yɛɛ Malekosi. Mɔ-wura ne n gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ.
11 Yesu gi wu gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "Kiiri gɛki mɔ wɔra gɛmɔ-gifɔrɔ dɔ." Ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ, "Meŋ sa n' wu awɔrɔfɔɔ abono me-sɛ Wurubuaarɛ yɛɛ n' wu mɔ?"

Mɛ Kyu Yesu Kyu Kpe Anasɛ Ansi Dɔ

12 Nfono mɔ, asogya mɔ de mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ adi-ibo mɔ mɛ keda Yesu ne mɛ ŋminde mɔ.
13 Mɛ ŋminde mɔ gɛnen mɔ, mɛ daa gikyu mɔ kpe Anasɛ asɛ daa pɛi. (Anasɛ ne n gyɛ Kayifasɛ mɔ-saa nyensɛ. Gɛnen Kayifasɛ baarɛ ne n gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu gɛnen gɛsi gɛbono.
14 Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ wolaa tɔgɛ gigyɛbi giko sa Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Nyamesɛ kolon gi tɛsɛ wu' sa asa mɔ pɛwu mɔ, i boran.")

Piita Gi Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Meŋ Nyi Yesu

15 Mɛ dɛ Yesu mɛ kya kpe Anasɛ asɛ gɛnen mɔ, Simon Piita de me, Yesu ɔkasɛbo ɔko, a buu mɔ. Me berɛ, me-rɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ a nyi abara so mɔ, nɛ nyɛ buu Yesu loo gikpaara mɔ so. Ne i san Piita gi sii ɔ yelɛ nŋmaŋman gɛbunono asɛ.
16 O sii gɛnen mɔ, nɛ kii kpe gɛbunono mɔ asɛ ne nɛ kpaa tɔngɛ de obolonbu ɔbono ɔ kya kerɛ gɛbunono mɔ so mɔ, ne o kyu Piita loo.
17 Piita kya loo mɔ, obolonbu mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Fo kee foŋ bo ɔnyen baarɛ akasɛbo mɔ dɔ?" Piita gi kine yɛɛ, "Kuaa! Meŋ gyɛ mɔ-akasɛbo mɔ dɔ."
18 Gɛnen owi ɔbono gyɛ awo aberɛ so mɔ, asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ adega de abono mɛ kya dii mɔ-gɛten mɔ mɛ wɔra ɔgya gikpaara mɔ so mɛ yelɛ mɛ kya wolɛ. Piita gi naa sii yelɛ mɔmɔ asɛ, mɔ kee kya wolɛ ɔgya mɔ.

Asunbi Alɛɛbo Abelɛnsɛ Gɛmu Mɔ Gi Taasɛ Yesu Ilaa

19 Yesu bo Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ asɛ gɛnen mɔ, ɔ taasɛ Yesu ilaa kyu lii mɔ-akasɛbo de mɔ-ilaa nyiilesɛ mɔ so.
20 Ne Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Nɛ yelɛ tentegelen tɔngɛ Wurubuaarɛ ilaa sa ɔkamaasɛ. Owi ka-maasɛ dɔ mɔ, nɛ nyiile asa ilaa akyangbon dɔ de Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ gikpaara mɔ so, nfono Gyuda awura pɛwu mɛ kya kpaa gyan' mɔ. Meŋ tɔgɛ sɛi asiiri dɔ.
21 Imɔso gɛŋ sa fo' taasɛ me. Kpaa taasɛ asa abono mɛ nu me-ilaa nyiilesɛ mɔ. Mɛ nyi ilaa ibono nɛ tɔgɛ mɔ."
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, abono mɛ kya dii gɛten

mɔ dɔ ɔko yelɛ sindi Yesu. Ɔ
fon Yesu ɔtan ne ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Gɛnen ne i kaaborɛ fo'
tɔngɛ de asunbi alɛɛbo gɛmu
mɔ ne?”
23 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Nengyene nɛ tɔgɛ
ilaa iko ne i mɛŋ boran mɔ,
tɔgɛ de n' nu. Ne i gyɛ ilaa
dɛnsɛ ne nɛ kii tɔgɛ daa mɔ,
i gyɛ itan ilaa daa?”
24 Nfono mɔ mɛ kparɛ Yesu
de ɔfɛ kpe Kayifasɛ ɔbono ɔ
gyɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ
asɛ.

Piita Gi Kii Sorogɛ Yɛɛ Ɔ Mɛŋ Nyi Yesu

25 Simon Piita san ɔ yelɛ
ɔgya mɔ asɛ ɔ kya wolɛ mɔ,
nfono mɔ, asa abono mɛ bo
ɔgya mɔ asɛ mɔ mɛ taasɛ
mɔ yɛɛ, “Fo kee fo mɛŋ gyɛ
Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko?”
Ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Kuaa! Meŋ gyɛ mɔ-akasɛbo
mɔ dɔ.”
26 Mɛ taasɛ Piita gɛnen mɔ,
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ-dega
ɔko bo nfono, mɔ-rɛ ɔbono
Piita gi kɛbi mɔ-giso mɔ mɛ
bo gɛsu. Gɛnen dega baarɛ
gi taasɛ Piita yɛɛ, “Meŋ wu
fo Yesu asɛ ndɔɔ mɔ dɔ?”
27 Ne Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Kuaa.” Ayaa abono so mɔ,
kyaasɛ gi folɛ.

Mɛ Kyu Yesu Kpe Pilato Ansi Dɔ

28 Gɛdɛ gɛ kpɛ kɛ mɔ,
Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ
mɛ kyu Yesu lii Kayifasɛ asɛ
kyu mɔ kpe Ɔbelɛnsɛ Pi-
lato gɛwi. Ɔbelɛnsɛ Pilato
baarɛ tɛ sa Rom awura ɔ kya
kerɛ mɔmɔ Gyuda awura so.
Gyuda awura mɔ Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So gɛkɛ belɛ mɔ
gɛ fo so mɔ, mɛ kpe Ɔbelɛnsɛ
Pilato gɛwi gɛnen mɔ, mɔmɔ
gbaa-gbaa berɛ, mɛ mɛŋ loo
gɛten mɔ dɔ. I kya nyiile yɛɛ
nengyene mɛ loo gɛten mɔ
dɔ mɔ, i laa kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. I kyɔlesɛ
mɔmɔ mɔ, mɛ maŋ nyɛ gyi
mɔmɔ-gɛkɛ belɛ mɔ.
29 Gɛnen so mɔ, Ɔbelɛnsɛ
Pilato gi lii kpe mɔmɔ asɛ
ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Menɛ
ilaa ne ɔnyen baarɛ gi wɔra
so ne fɛ dɛ mɔ fɛ kya bara
me?”
30 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Nengyene
ɔ mɛŋ gyɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo mɔ, nkana a maŋ
kyu mɔ baa wɔra fo-abaa
dɔ.”
31 Nfono ne Ɔbelɛnsɛ Pi-
lato gi tɔgɛ sa Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyu
mɔ naa, de fɛye gbaa-gbaa
fɛ' kpaa kyu fɛye-lɛɛ nbara
kpaa gyi mɔ-nbɛlɛ.” Pilato gi
tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Rom awura
abɛyin mɔ mɛŋ sa aye ɔkpa
yɛɛ a' mɔɔ isa.”
32 Gɛnen ilaa ibono Gyuda
awura abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ
sa Pilato faa, i yɛgɛ ilaa
ibono Yesu gi wolaa tɔgɛ kyu
lii lɛwu ɔbono ɔnan ɔ laa
wu' mɔ so mɔ i' nyɛ ba
gɛsintin.
33 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi nu
gɛnen mɔ, o kii naa loo mɔ-
gɛten dɔ ne ɔ terɛ Yesu ne ɔ
taasɛ mɔ yɛɛ, “Fo ne n gyɛ
wura sa Gyuda awura mɔ?”
34 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Fo
gbaa-gbaa ne n kya tɔgɛ abɛɛ

ako ne n tɔgɛ me-ilaa sa fo
daa?”
35 Ne Pilato gi taasɛ Yesu
yɛɛ, “Fo nyi yɛɛ n gyɛ Gyu-
danyen? Fo gbaa-gbaa fo-
gɛwi awura de mɔmɔ-asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ ne n kyu fo
baa wɔra me-abaa dɔ. Menɛ
ilaa ne fo tansi wɔra daa?”
36 Nfono ne Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ
gɛsinkpan so gɛwura ɔnan
ne n' kya gyi. Nengyene me-
gɛwuragyi gɛ gyɛ gɛsinkpan
so lɛɛ ɔnan mɔ, nkana me-
adɛ mɛ laa kɔ de meŋ sa n'
loo Gyuda awura abelɛnsɛ
adɛ abaa dɔ. Idɛ mɔ faa mɔ,
me-gɛwuragyi gɛŋ bo gɛrɛ.”
37 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ
mɔ yɛɛ, “Gɛnen berɛ mɔ, fo
gyɛ wura ne?” Ne Yesu gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Fo ne n kya tɔgɛ
yɛɛ n gyɛ wura. I korogɛ me
ba gɛsinkpan so de n' baa lɛɛ
gɛsintin nyiile anyamesɛ de
mɛ' nyɛ bii gɛmɔ-ilaa. Imɔso
ne nɛ ba. Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ kya laarɛ gɛsintin
mɔ kya nu me asɛ.”
38 Nfono mɔ, Ɔbelɛnsɛ Pi-
lato gi taasɛ yɛɛ, “Menɛ, mɔ,
ne n gyɛ gɛsintin?”

Mɛ Tɔgɛ Yɛɛ Yesu Ɔ' Wɔra Ɔmɔɔsɛ

Nfono mɔ Pilato gi lii kpe
Gyuda awura mɔ asɛ, ne
ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Meŋ
wu ilaa nyɛnyɛn kolon ibono
ɔnyen baarɛ gi wɔra mɔ.
39 I wolaa i gyɛ ilaa ibono
a kya wɔra sa fɛye gɛsi ka-
maasɛ yɛɛ nengyene fɛ kya
gyi fɛye Lɛwu Gi Seregɛ Aye
So gɛkɛ belɛ mɔ, n kya tigi
fɛye asa abono nɛ keda tii
de obu mɔ dɔ nyamesɛ kolon
de ɔ' naa. Imɔso n' tigi fɛye
Gyuda awura wura mɔ sa
fɛye de ɔ' naa?”
40 Ɔbelɛnsɛ Pilato gi taasɛ
gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Kuaa! I mɛŋ gyɛ ɔbono.
Tigi daa Barabasɛ sa aye!”
(Owi ɔko dɔ mɔ, Barabasɛ
baarɛ mɔ-rɛ asa ako mɛ koso
kɔ de abɛyin awura. Imɔso
ne mɛ keda mɔ tii de obu.)

19

1 Imɔ gɛmara mɔ, Pilato gi
yɛgɛ mɛ taa Yesu awulibi.
2 Ne asogya mɔ mɛ luo
iwe wɔra fɛɛ wura gɛpɛ ne
mɛ kyu bun mɔ, ne mɛ kyu
giwurakuru kyu gyaabii bun
mɔ.
3 Nfono mɔ, mɛ san mɛ kya
gyaabii mɔ mɛ kya faala mɔ
mɛ kya kpe mɛ kya ba yɛɛ,
“Gyuda awura wura! Fo-rɛ
gimu dɛnsɛ!” mɛ san mɛ kya
da mɔ itan.
4 Pilato asogya mɔ mɛ
wɔra Yesu gɛnen ta mɔ, Pi-
lato gi kii lii kpaa tɔgɛ sa
Gyuda awura mɔ yɛɛ, “Fɛ'
nu yɛɛ nan kyu Yesu bara
fɛye de fɛ' bii yɛɛ meŋ wu
ilaa nyɛnyɛn ibono so nan
kyu bun mɔ gipuɛɛ mɔ.”
5 Imɔso Pilato gi kyu Yesu
lii baa nyiile Gyuda awura
mɔ. O bun iwe gɛpɛ gɛbono
asogya mɔ mɛ kyu bun mɔ
mɔ, ne o bun giwurakuru
mɔ. Ne Pilato gi tɔgɛ sa
Gyuda awura mɔ yɛɛ, “Fɛ'
kerɛ fɛye-ɔnyen mɔ!”
6 Gyuda awura asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de
mɔmɔ-asogya mɔ mɛ wu
Yesu mɔ, mɛ kpen ken-ken

tɔgɛ sa Pilato yɛɛ, “Da mɔ
aŋanbi oyii so! Da mɔ
aŋanbi oyii so mɔɔ!” Mɛ
kpen tɔgɛ sa Pilato gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛye gbaa-gbaa fɛ' baa kyu
mɔ kpaa da mɔ aŋanbi mɔɔ
fɛye-atɔ. Me berɛ, meŋ wu
ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra
mɔ.”
7 Nfono ne Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa Pi-
lato yɛɛ, “A bo nbara nko.
Imɔso kyu lii gɛnen nbara
nbono so mɔ, i kaaborɛ ɔ'
wɔra ɔmɔɔsɛ. I lii fɛɛ ɔ
kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi.”
8 Ibono Pilato gi nu gɛnen
ilaa idɛ mɔ, i lɔrɔ wɔra mɔ
gifuu too.
9 Ɔ naa loo gɛten dɔ, ne ɔ
taasɛ Yesu yɛɛ, “Fo lii fonɛ
daa?” Ɔ taasɛ Yesu gɛnen
mɔ, Yesu mɛŋ ka mɔ-gɛnɔ.
10 Ibono ɔ mɛŋ ka mɔ-gɛnɔ
mɔ, Pilato gi kii taasɛ mɔ yɛɛ,
“Fo maŋ ka me-gɛnɔ? Fo
mɛŋ nyi yɛɛ n bo ɔkpa de
n' taa fo yɛgɛ de fo' naa, ne
n' bo ɔkpa kee de n' yɛgɛ de
mɛ' da fo aŋanbi mada de
oyii de fo' wu?”
11 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “I mɛŋ gyɛ fo-
gibaa so ne fo nyɛ ɔkpa me
so faa. Fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ
sa fo ɔkpa mɔ, nkana fo
maŋ nyɛ ɔkpa me so. Imɔso
nyamesɛ ɔbono o kyu me
baa wɔra fo-abaa dɔ mɔ ne
n so ilaa nyɛnyɛn ibono i
nyaakyɔ mɔ.”
12 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
Pilato gi san ɔ kya laarɛ
ɔkpa ɔbono so ɔ laa kyu
de ɔ' taa Yesu yɛgɛ de
ɔ' naa mɔ. Nfono mɔ
Gyuda awura mɔ mɛ kpɛ
ma-a kpen ken-ken daa ma-a
tɔgɛ ma-a sa Ɔbelɛnsɛ Pilato
yɛɛ, “Nengyene fo taa ɔnyen
baarɛ yɛgɛ ne ɔ naa mɔ,
fo mɛŋ kya buu fɛye Rom
awura wura belɛ mɔ. Nu yɛɛ
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gyɛ
wura fɛɛ gɛnɔɔbono ɔnyen
baarɛ kya wɔra faa mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono kya laarɛ
fɛye-wura belɛ mɔ abolɔn
ne.”
13 Pilato gi nu ilaa ibono
Gyuda awura mɔ mɛ tɔgɛ
gɛnen mɔ, ɔ yɛgɛ mɛ' kparɛ
Yesu kyu lii kpe gikpalan
giko dɔ ne Pilato gi kpaa kpe-
legɛ kyena awura gɛgyapaa
gɛbono mɛ kya kyena gɛmɔ
so gyi nbɛlɛ mɔ. (Mɛ kya terɛ
gikpalan gibono yɛɛ Abui
Ɔtagaten Gikpalan. Gyuda
awura gɛdɛ dɔ mɔ, mɛ kya
terɛ gimɔ yɛɛ Gabata.)
14 Gɛnen gɛkɛ gɛbono gɛ
gyɛ abaala gɛkɛ sa Gyuda
awura Lɛwu Gi Seregɛ Aye
So gɛkɛ belɛ mɔ gigyi. Owi
ɔbono mɛ lii kpe gikpalan
mɔ dɔ mɔ, i san ŋmaraa de i'
wɔra fɛɛ owi kenken aberɛ.
Nfono ne Pilato gi kyu Yesu
nyiile Gyuda awura mɔ yɛɛ,
“Fɛye-wura mɔ ne.”
15 Pilato gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
mɛ kpen ken-ken gikolon
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kyu mɔ
naa. Aŋ kya laarɛ de a'
baa wu mɔ. Da mɔ aŋanbi
mada de oyii de o' wu'.”
Ne Pilato gi taasɛ mɔmɔ
yɛɛ, “N' da fɛye-wura mɔ

aŋanbi mada de oyii de o' wu'?” Ɔ taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Aŋ bo wura ɔko baa too de fɛye-Rom wura belɛ mɔ.”

Mɛ Da Yesu Aŋanbi Mada De Oyii

16 Pilato gi kerɛ mɔ, kuaa daa. Ne o kyu Yesu kyu wɔra mɔ-asogya mɔ abaa dɔ yɛɛ mɛ' kpaa da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ. Ne asogya mɔ mɛ kyu Yesu kyu kyon.

17 Mɛ kyu mɔ lii mɛ kya kpe mɔ, mɛ yɛgɛ Yesu gbaa-gbaa ne n so mɔ-lɛwu oyii. Mɛ kpaa fo gɛtɛɛko mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gimu Giwuye Gikpalan. De Gyuda awura gɛdɛ dɔ mɔ, mɛ kya terɛ nno yɛɛ Gologota.

18 Nno ne mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii. Mɛ da anyen anyɔ ako kee aŋanbi mada de iyii bɔla de Yesu. Mɔmɔ dɔ ɔko bo de Yesu gyisɛ gibaa so ne ɔko, mɔ, bo de mɔ-benɛ gibaa so, i san Yesu, mɔ, bo nsansana.

19 Pilato gi yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ kyu kpaa mada Yesu amu so yɛɛ,

YESU, NASARƐTƐNYEN,
GYUDA AWURA WURA MƆ
NE.

20 Nfono mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii mɔ i mɛŋ bo gɛta de nten. Imɔso i yɛgɛ Gyuda awura sakyɔ mɛ kalɛ ilaa ibono Pilato gi yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ mada Yesu amu so mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ de Gyuda awura gɛdɛ dɔ, de Rom awura gɛdɛ dɔ, de Geriiki awura gɛdɛ dɔ.

21 Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ lɔgedɛ de Pilato yɛɛ, “I mɛŋ kaaborɛ fo' yɛgɛ de mɛ' ŋmarasɛ yɛɛ, ‘Gyuda awura wura mɔ ne’ kyu kpaa mada gɛnen. I kaaborɛ fo' yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ daa yɛɛ ‘Ɔnyen baarɛ ne yɛɛ mɔ ne n gyɛ Gyuda awura wura mɔ.’ ”

22 Nfono ne Pilato gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Ilaa ibono nɛ yɛgɛ mɛ' ŋmarasɛ mɔ, mɛ ŋmarasɛ daa gɛkpaa.”

Mɛ Yɛ Yesu Nyoro So Atɔ Kyu

23 Asogya mɔ mɛ da Yesu aŋanbi mada de oyii mɔ ta mɔ, mɛ yɛ ilaa ibono nkana i bo mɔ-nyoro so mɔ dɔ gikpadɔ ginan ne mɔmɔ ɔkamaasɛ gi kyu giko. Mɛ yɛ imɔ gɛnen mɔ, i san Yesu gɛgbɛ gɛbono ɔ kya suu gɛsɛ pɛi de o' suu ngbɛ sɛnsɛ gyan' mɔ. Gɛnen gɛgbɛ gɛbono berɛ, mɛ mɛŋ baa-baa gɛmɔ kyaga. Mɛ kpɛ luo gɛmɔ daa lii soso baa yii gɛsɛ.

24 Asogya mɔ mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ, “Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de a' kyadɛ gɛgbɛ gɛdɛ dɔ yɛ. A' too ilaa iko kerɛ. Ɔbono i yii de mɔ mɔ, kaasɛ mɔ o' kyu gɛmɔ.” Ilaa ibono mɛ too kerɛ gɛnen mɔ, i yɛgɛ ilaa ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ i ba gɛsintin. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

Mɛ yɛ me-nyoro so atɔ kyu

ne mɛ too ilaa iko kerɛ
de mɛ' wu ɔbono ɔ laa
kyu me-gɛgbɛ mɔ.

25 Asogya mɔ mɛ kya
wɔra gɛnen pɛwu mɔ, Yesu
mɔ-nyi, de mɔ-nyibelɛ, de
Mariya, Kulopasɛ mɔ-ka mɔ,
de Mariya Magadalakyii mɔ
mɛ yelɛ Yesu lɛwu oyii mɔ
asɛ.
26 Ibono Yesu gi wu mɔ-nyi
de me, mɔ-ɔkasɛbo ɔbono ɔ
kya laarɛ me-ilaa mɔ, a yelɛ
sindi abara mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-
nyi yɛɛ, "Ɔkyii, fo-bi ne."
27 Ne o kii kisee tɔgɛ sa
me yɛɛ, "Fo-o fo mɔ, fo-nyi
ne." Kpɛ kyu lii gɛnen gɛkɛ
gɛbono dɔ ne nɛ kyu mɔ
kpaa kyena me asɛ me-gɛten
dɔ.

Yesu Gi Wu'

28 Yesu mada de lɛwu oyii
mɔ gɛnen mɔ, o wu yɛɛ
idɛ kon berɛ ɔ logɛ ilaa
kamaasɛ. Ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Bolefɔ kya mɔɔ me." Ɔ tɔgɛ
gɛnen de i' yɛgɛ ilaa ibono
mɛ wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ i' nyɛ
ba gɛsintin.
29 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
nta bonyansɛ nko oyuduu gi
yii de gɛlɔbi nno. Imɔso mɛ
kyu taatɔ dufu-dufu ɔko kyu
kpaa nyise wɔra nta mɔ dɔ,
ne mɛ kyu de hisopo gɛyabii
kyu diirɛ kpe mɔ-gɛnɔ asɛ.
30 Yesu gi kyogyoo nta mɔ
mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, "I logɛ kon."
Ne o kyu mɔ-gimu too gɛsɛ,
o lɛɛ mɔ-ɔŋɛ kyu wɔra Wu-
rubuaarɛ abaa dɔ.

Mɛ Yii Yesu Gɛkɛlɛbi Dɔ Fondi

31 Ibono gɛdɛ gɛ laa kɛ
ne mɛ laa gyi mɔmɔ Gyuda
awura gɛkɛ kyoolasɛ so mɔ,
Gyuda awura mɔ mɛ kya
laarɛ yɛɛ abono mɛ da
mɔmɔ aŋanbi mada de iyii
mɔ mɛ' nyɛ wu' kusaa de
mɛŋ sa mɛ' sii mɛ kyɔlɛ iyii
mɔ so gɛnen gɛkɛ gɛbono dɔ
de i mɛŋ sa i' kyɔlesɛ mɔmɔ-
gɛsi mɔ gigyi. I kya nyiile yɛɛ
mɔmɔ-gɛkɛ kyoolasɛ gɛdɛ
gɛ baa saarɛ mɔmɔ Gyuda
awura gɛsi gigyi. Imɔso
Gyuda awura mɔ mɛ kpaa
wu Pilato yɛɛ ɔ' yɛgɛ de mɔ-
asogya mɔ mɛ' kpaa boori
gɛnen asa asa' abono ayaa
awuye. Nengyene mɛ nyɛ
wu' kusaa mɔ de mɛ' saga
mɔmɔ lii iyii mɔ so kpaa
pule.

32 Gɛnen so mɔ, asogya mɔ
mɛ kpaa boori ɔko-lɛɛ ayaa
awuye de ɔbanban mɔ kee.
33 Mɛ baa fo Yesu asɛ de
mɛ' baa boori mɔ-lɛɛ ayaa
awuye fɛɛ anyen anyɔ ako
mɔ-lɛɛ mɔ, mɛ' baa kerɛ mɔ,
Yesu gi ti wolaa wu'. Imɔso
mɛ mɛŋ baa boori mɔ-ayaa
awuye mɔ.
34 Asogya mɔ dɔ ɔko gi
san lɛɛ mɔ-gikpɛ yii Yesu
gɛkɛlɛbi dɔ fondi. Ayaa
abono so mɔ, nkalan de
nkyu gi tigi lii Yesu nyoro dɔ.
35 Me ɔbono n kya
ŋmarasɛ ilaa idɛ mɔ nɛ wu
imɔ de me-ansi, ne ibono nɛ
wu mɔ ne n' kya buu mi-i sa
fɛye faa. N nyi yɛɛ n kya tɔgɛ
fɛye gɛsintin de fɛye kee fɛ'
nyɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu
so.
36 Ibono Yesu gi wu' ne

Gyuda awura mɔ mɛ mɛŋ
nyɛ boori mɔ-ayaa awuye
mɔ, i yɛgɛ ilaa ibono mɛ
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ i ba gɛsintin.
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

Ba-a mɔ-giwuye kolon gi
maŋ wɔra gibooriseɛ.

37 Ne mɛ kii ŋmarasɛ yɛɛ,

Gyuda awura mɔ mɛ laa
kerɛ nyamesɛ
ɔbono mɛ yii mɔ fondi
mɔ.

Mɛ Pule Yesu

38 Gyosɛfo, Arimatiyanyen
ɔko bo no. Ɔ sɔɔ Yesu
gyi. Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ gifuu so mɔ, ɔŋ lɛɛ mɔ-
gisɔɔgyi mɔ gɛwi. Yesu gi
wu' mɔ, ɔ kpaa wu Pilato yɛɛ
ɔ' yɛgɛ mɔ de ɔ' kpaa saga
Yesu gibuni mɔ lii oyii mɔ so
kyu kpaa pule. Pilato gi sa
mɔ ɔkpa ne ɔ kpaa saga Yesu
gibuni mɔ kyu kyon ɔ' kpaa
pule.

39 Nfono ne Nikodemusi
ɔbono ɔ naa kyena kpaa wu
Yesu gɛnyɛ gɛko mɔ gi kpaa
kyu ilaa iko i dɛ fɛɛ onu-
fuii de piperɛ ne mɛ kyu
saarɛ abara dɔ gɛnen mɔ.
Nikodemusi gi kyu gɛnen
ilaa idɛ kpaa tu Gyosɛfo de
mɛ' kyu kpaa bɔ Yesu gibuni
mɔ. Ilaa ibono Nikodemusi
gi kyu kpe gɛnen mɔ, imɔ-
oduduu laa wɔra fɛɛ awayu
bagi oduduu.

40 Gyosɛfo mɔ-rɛ Nikode-
musi mɛ kyu gikɛlɛlɛ de ilaa
ibono i dɛ fɛɛ onufuii de
piperɛ mɔ kyu mili Yesu gi-
buni mɔ itiibilaa ɔkpa so
fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ Gyuda
awura mɛ kya kyu pule
ibuni mɔ.

41 Ndɔɔ nko gi sindi nfono
mɛ da Yesu aŋanbi mada de
oyii ne o wu' mɔ. Gɛnen
ndɔɔ nbono dɔ mɔ, gifolɛ
giko gi bo nno mɛ wolaa
logedi gimɔ wɔra ɔbɔ yela
sa ibuni gipule. Mɛ mɛŋ ti
taa pule obuni gɛnen folɛbɔ
ɔbono dɔ kerɛ.

42 Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɛ
da Yesu aŋanbi mɔ gɛ gyɛ
abaala gɛkɛ sa Gyuda awura
gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so mɔ,
Gyosɛfo mɔ-rɛ Nikodemusi
mɛ san mɛ kya kpaala.
Folɛbɔ mɔ sindi nfono mɛ da
Yesu aŋanbi mɔ. Imɔso mɔ
dɔ ne mɛ kyu Yesu gibuni mɔ
kpaa pule.

20

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Mɛ pule Yesu mɔ, imɔ
Kosida gɛkɛ mɔ, Mariya
Magadalakyii mɔ gi koso
kpe nfono mɛ pule mɔ mɔ.
Ɔ koso gɛnen mɔ, i gyɛ
gibaadiikɛ, i mɛŋ ti taa
ŋmangɛ logɛ. Ɔ fo nno mɔ, o
wu yɛɛ gibui belɛ gibono mɛ
kyu tii folɛbɔ mɔ gɛbunono
mɔ, giŋ baa gi tii.

2 O wu gɛnen mɔ, ɔ selɛ
kpe Simon Piita de me, Yesu
ɔkasɛbo ɔbono Yesu kya
laarɛ me-ilaa mɔ asɛ ne ɔ
kpaa tɔgɛ sa aye yɛɛ, “Mɛ
kpaa puru aye-wura gibuni
mɔ lii folɛbɔ mɔ dɔ. A mɛŋ
bii nfono mɛ kyu mɔ kpaa
yela mɔ.”

3 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa aye
gɛnen mɔ, me-rɛ Piita a yii

ɔkpa kyon nten nkan folɛbɔ
mɔ gɛten.
4 A kya kpe mɔ, a selɛ
daa. Nɛ selɛ belen-belen
kyon Piita so. Gɛnen so mɔ,
nɛ daa mɔ kpaa loo folɛbɔ
mɔ asɛ.
5 Nɛ fo nno mɔ, nɛ mada
kerɛ folɛbɔ mɔ dɔ ne nɛ wu
akuru mɔ mɛ kyu mili obuni
mɔ a dɛ nno. Meŋ loo folɛbɔ
mɔ dɔ berɛ.
6 Simon Piita gi selɛ lii
gɛmara gɛmara baa tu me,
ne ɔ loo folɛbɔ mɔ dɔ kpaa
wu akuru abono mɛ kyu mili
obuni mɔ a dɛ.
7 O wu gitaaban gibono mɛ
kyu ŋminde obuni mɔ gɛnɔ
kyaga de mɔ-gimu mɔ gi bɔɔ
gi dɛ nkan gi mɛŋ kya yii
akuru abono mɛ kyu mili mɔ
mɔ.
8 Nfono mɔ, me, ɔbono nɛ
gyangbara kpaa fo nno mɔ
kee nɛ loo folɛbɔ mɔ dɔ kpaa
wu de me-ansi ne nɛ sɔɔ gyi
yɛɛ Yesu gi kyingi lii ibuni dɔ
gɛsintin.
9 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a wolaa nyiile yɛɛ Yesu laa
kyingi lii ibuni dɔ. Nkana
kyu baa fo gɛnen aberɛ
abono mɔ, aye, mɔ-akasɛbo
mɔ, a mɛŋ ti taa nu gɛnen
agyɛbi adɛ gɛsɛ.
10 Lii nfono mɔ, a yaasɛ
kyon aye-ntenana dɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mariya Magadalakyii Mɔ

11 Mariya Magadalakyii
mɔ berɛ, gi sii ɔ yelɛ folɛbɔ
mɔ asɛ ɔ kya su. Ɔ kya
su gɛnen mɔ, ɔ mada kerɛ
folɛbɔ mɔ dɔ.
12 Ɔ mada kerɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ inyɔ iko ne
n tɛ folɛbɔ mɔ dɔ mɛ suu ilaa
fufuli. Mɔmɔ dɔ ɔko tɛ de
nfono so nkana Yesu ayaa a
sa de mɔ ne ɔnyɔsɛ mɔ, mɔ,
tɛ de nfono so nkana Yesu
gimu gi dɛ de mɔ.
13 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ mɔ mɛ taasɛ Mariya
yɛɛ, "Ɔkyii, menɛ n wɔra ne
fo kya su?" Ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ako mɛ baa puru me-wura
gibuni mɔ. Meŋ nyi nfono
mɛ kyu mɔ kpaa yela."
14 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ baa
kpɛɛlɛ kerɛ mɔ, Yesu ne. O
wu mɔ gɛnen mɔ, ɔ mɛŋ nyi
yɛɛ i gyɛ mɔ.
15 Nfono mɔ Yesu gi taasɛ
mɔ yɛɛ, "Ɔkyii, menɛ n wɔra
ne fo kya su? Anɛ ne fo
kya laarɛ?" Mariya berɛ nyi
daa yɛɛ ɔfaanan ɔbono ɔ kya
kerɛ ndɔɔ nbono gi bo nfono
mɔ so mɔ ne n kya taasɛ mɔ
gɛnen. Imɔso ɔ tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ, nengyene fo
puru mɔ kpaa yela gɛtɛɛko
mɔ, nyiile me de n' kpaa
puru mɔ."
16 Ne Yesu gi terɛ mɔ yɛɛ,
"Mariya." Ɔ terɛ mɔ gɛnen
mɔ, Mariya gi dɛsɛ ne ɔ terɛ
mɔ de Gyuda awura gɛdɛ dɔ
yɛɛ, "Raboni!" (Raboni gɛsɛ
ne n gyɛ yɛɛ onyiilebo.)
17 Nfono ne Yesu gi tɔgɛ
sa Mariya yɛɛ, "Gɛŋ baa mili
me gɛnen. Meŋ ti dii kpe
me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ. Fo
berɛ, naa kpaa tɔgɛ sa me-
akasɛbo abono mɛ wɔra me-
tedɛana mɔ yɛɛ n kya dii
mi-i kpe me-sɛ Wurubuaarɛ
asɛ, me-sɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-

sɛ, me-Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ gyɛ fɛye-Wurubuaarɛ mɔ
asɛ.”
18 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
Mariya Magadalakyii mɔ gi
naa, ne ɔ kpaa tɔgɛ sa Yesu
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Nɛ wu aye-
Wura Yesu,” ne o buu ilaa
ibono Yesu gi tɔgɛ mɔ mɔ sa
ɔmɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasɛbo

19 Gɛnen Kosida ɔbono
gɛdɔɔdɛ mɔ, Yesu akasɛbo
mɔ mɛ gyan' obu ɔko dɔ. Mɛ
selɛ Gyuda awura abelɛnsɛ
mɔ gifuu so mɔ, mɛ tii gisin
wɔra giŋanbi wɔra mɔmɔ-
nyoro. Mɛ bo obu mɔ
dɔ gɛnen mɔ, mɛ baa kerɛ
mɔ, Yesu ne n yelɛ mɔmɔ
nsana. Ne ɔ faala ɔmɔ yɛɛ,
“Wurubuaarɛ gisen yuuli gi'
wɔra fɛye-lɛɛ.”
20 Yesu gi tɔgɛ mɔ-akasɛbo
mɔ gɛnen mɔ, o kyu mɔ-
abaa dɔ apan mɔ de mɔ-
gɛkɛlɛbi dɔ-lɛɛ mɔ kyu nyiile
ɔmɔ. Mɔ-akasɛbo mɔ mɛ wu
mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ, i wɔra
mɔmɔ ɔkon gikyɔ.
21 Yesu gi kii faala mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Wu-
rubuaarɛ gisen yuuli gi'
wɔra fɛye-lɛɛ.” Ne o
kii tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Fɛɛ gɛnɔɔbono me-sɛ
Wurubuaarɛ gi sun me mɔ,
me kee n kya sun fɛye.”
22 Yesu gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
ɔ sɔnga bun mɔmɔ so, ne ɔ
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Fɛ' sɔɔ
Wurubuaarɛ Oduduu.
23 Asa abono fɛ kyu mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ
wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ mɔ,
Wurubuaarɛ laa kyu kyɛɛ
mɔmɔ kee. Ne asa abono,
mɔ, fɛ kine ne fɛ maŋ kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono
mɛ wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ mɔ,
Wurubuaarɛ kee maŋ kyu
kyɛɛ mɔmɔ.”

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Tomaasɛ

24 Owi ɔbono Yesu gi kpaa
tuule mɔ-akasɛbo sɛnsɛ mɔ,
Tomaasɛ, ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Ata mɔ, Yesu akasɛbo
gudu anyɔ mɔ dɔ ɔko mɛŋ
bo nno.
25 Imɔso ɔ baa loo mɔ,
mɔ-nanboana mɔ mɛ buu sa
mɔ yɛɛ, “A wu aye-Wura
Yesu.” Ne Tomaasɛ gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, “Nengyene meŋ
wu aŋanbi mɔ apan nten
mɔ-abaa dɔ de n' kyu me-
gibaabi kyu yii nfono aŋanbi
mɔ a fondi mɔ de n' kyu me-
gibaa yii mɔ-gɛkɛlɛbi dɔ-lɛɛ
mɔ, maŋ sɔɔ gyi.”
26 Imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, Yesu
akasɛbo mɔ mɛ kii mɛ bo
obu mɔ dɔ. Idɛ kon berɛ,
Tomaasɛ kee bo mɔmɔ dɔ.
Mɛ tii gisen wɔra giŋanbi.
Mɛ baa kerɛ mɔ, Yesu ne n
yelɛ mɔmɔ dɔ. Ɔ faala ɔmɔ
yɛɛ, “Wurubuaarɛ gisen yu-
uli gi' wɔra fɛye-lɛɛ.”
27 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa
Tomaasɛ yɛɛ, “Kyu fo-
gibaabi yii gɛrɛ de fo' kerɛ
me-abaa. Tengɛ fo-gibaa baa
yii me-gɛkɛlɛbi. Gɛŋ baa sɔɔ
akyɔɔlɛ. Sɔɔ gyi.”
28 Tomaasɛ gi terɛ mɔ
yɛɛ, “Me-wura de me-
Wurubuaarɛ!”
29 Nfono ne Yesu gi taasɛ
mɔ yɛɛ, “Iŋ gyɛ ibono fo

wu me mɔ so ne fo sɔɔ gyi faa? Nu yɛɛ omudɛnsɛbo ne n gyɛ ɔbono ɔ mɛŋ wu me de mɔ-ansi ne ɔ sɔɔ gyi yɛɛ nɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ."

Ilaa Ibono So Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

30 Yesu gi wɔra ilaa gbaa'gbaa gikyɔ kee ibono i lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile ne mɔ-akasɛbo mɔ mɛ wu de ansi. I mɛŋ gyɛ imɔ pɛwu ne nɛ ŋmarasɛ wɔra ɔwolɛ baarɛ dɔ.

31 Nɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ ɔkara yela daa de i' kpaa fɛye de fɛ' nyɛ sɔɔ gyi yɛɛ Yesu ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono o sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ de mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' nyɛ lɔrɔ mɔ. Nengyene fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

21

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Mɔ-Akasebo Sono Ako

1 Imɔ nkɛ kalɛsɛ gɛmara mɔ, Yesu gi kii lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-akasɛbo ɔbon belɛ ɔko gɛten. Mɛ kya terɛ gɛnen ɔbon ɔbono yɛɛ Tabiriyasɛ. Gɛnɔɔbono so i ba mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

2 owi ɔko dɔ mɔ, Simon Piita de Tomaasɛ Ata mɔ, de Natanelɛ ɔbono ɔ lii Keena ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Galeli gɛsinkpan so mɔ, de Sɛbedi mɔ-biana mɔ, de Yesu akasɛbo mɔ dɔ anyɔ ako kee mɛ bo gɛten kolon.

3 Nfono mɔ, Simon Piita gi kalɛ mɔ-nanboana mɔ yɛɛ, "N kya kpe n' kpaa keda iken." Piita gi kalɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Aye-rɛ fo a laa kpe!" Nfono mɔ, mɛ lii ne mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ kyon. Gɛnyɛ gɛbono pɛwu mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ sɛi.

4 Gɛdɛ gɛ kpɛ gɛ kya kɛ mɔ, mɛ' baa kerɛ mɔ, Yesu ne n yelɛ ɔbon mɔ gigengen so. Yesu akasɛbo mɔ mɛ wu mɔ gɛnen mɔ, mɛ mɛŋ bii yɛɛ i gyɛ Yesu.

5 Yesu gi wu mɔmɔ ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Adega, fɛŋ nyɛ sɛi?" Ne mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa."

6 Ne Yesu gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' too asɛwu mɔ wɔra nkyu mɔ dɔ kyu kpe de gikolii mɔ gyisɛ so. Fɛ laa keda iken." Gɛsintin mɔ, mɛ too amɔ mɔ, mɛ keda iken gikyɔ. Mɛ mɛŋ kya taalɛ de mɛ' biidɛ asɛwu mɔ. Iken ibono mɛ keda mɔ, i nyaakyɔ gikyɔ.

7 Me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-ilaa mɔ, nɛ tɔgɛ sa Piita yɛɛ, "I gyɛ daa aye-wura." Simon Piita kya wɔra gɛsun gikolii mɔ dɔ gɛnen owi ɔbono dɔ so mɔ, ɔ mɛŋ suu gɛgbɛ. Ibono ɔ kpɛ nu yɛɛ i gyɛ aye-wura mɔ, o kyu mɔ-ngbɛ kyu suu ne o tin loo nkyu mɔ dɔ fara lii kyon gigengen so.

8 Aye asɛnsɛ mɔ berɛ, a palɛ gikolii mɔ a kya biidɛ asɛwu mɔ, yɛgɛ iken mɔ i bɔla amɔ dɔ. Nfono a yelɛ ne a wu Yesu mɔ de gigengen mɔ iŋ bo gɛta de abara. I laa kpɛ wɔra daa fɛɛ ifɛ inan gisoro.

9 A dii lii gigengen mɔ so
mɔ, a wu ɔken tɔ agyangbalii
dɔ ne a wu bodobodo kee dɛ
nfono.
10 Yesu gi tɔgɛ sa mɔ-
akasɛbo mɔ yɛɛ, “Fɛ' kyu
iken ibono fɛ keda nperɛ-
nperɛ mɔ iko ba.”
11 Nfono ne Simon Piita gi
dii loo gikolii mɔ dɔ ne o
biidɛ asɛwu mɔ de iken belɛ-
belɛ ibono i bɔla asɛwu mɔ
mɔ lii gigengen so. Iken
ibono mɛ keda mɔ gɛgyɔnɔ
gɛ gyɛ ikue-sono de saalaa
iken isa. Dabɔlɛ ibono iken
mɔ i kiirɛ ne i nyaakyɔ
gɛnen faa, mɛ biidɛ imɔ mɔ,
asɛwu mɔ a mɛŋ tɛɛ.
12 Yesu gi tɔgɛ sa aye
yɛɛ, “Fɛ' ba gyi nyɛnyɛngɛ
agyudɔ.” Aye dɔ ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ taalɛ da otu taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo ne n gyɛ anɛ?” A ti
wolaa bii yɛɛ i gyɛ aye-wura
ne.
13 Nfono mɔ Yesu gi kpaa
puru bodobodo mɔ ne o kyu
sa aye. Gɛnen kee ne o puru
ɔken mɔ ɔ tɔ ɔgya mɔ dɔ mɔ
ne o kyu sa aye yɛɛ a' kyu gyi
de bodobodo mɔ.
14 Yesu gi kyingi lii ibuni
dɔ mɔ, ɔbon baarɛ so-lɛɛ idɛ
ne n wɔra gisasɛ ibono ɔ
kya lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔ-
akasɛbo mɔ.

Yesu Gi Kii Lɔrɔ Sa Piita Gɛbelɛnsɛ

15 A gyi ta mɔ, Yesu gi
terɛ Simon Piita yɛɛ, “Simon,
Gyɔn mɔ-bi.” Ne ɔ taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya laarɛ me-ilaa
don gɛnɔɔbono mɔmɔ adɛ
mɛ kya laarɛ me-ilaa mɔ?”
Ɔ taasɛ mɔ gɛnen mɔ, Piita
gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɛn, me-
wura. Fo nyi ibono n kya
laarɛ fo-ilaa.” Piita gi lɛɛ
gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, “Sa me-nsandɛbii
mɔ agyudɔ.”
16 Yesu gi kii terɛ Piita yɛɛ,
“Simon, Gyɔn mɔ-bi.” Ne o
kii taasɛ mɔ ginyɔsɛ yɛɛ, “Fo
kya laarɛ me-ilaa?” Piita gi
kii lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɛn, me-
wura, fo nyi ibono n kya
laarɛ fo-ilaa.” Piita gi lɛɛ
gɛnɔ mɔ, Yesu gi kii tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Kerɛ me-isandɛ mɔ
so.”
17 Yesu gi kii terɛ Piita
gisasɛ yɛɛ, “Simon, Gyɔn mɔ-
bi.” Ne o kii taasɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya laarɛ me-ilaa?”
Ibono Yesu gi taasɛ mɔ gisasɛ
gidɛ mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida
mɔ yɛɛ Yesu gi kii taasɛ mɔ
gɛnen. Nfono ne Piita gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Me-wura, fo nyi
ilaa kamaasɛ. Fo nyi ibono
n kya laarɛ fo-ilaa.” Piita gi
lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, Yesu gi
kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kerɛ me-
isandɛ mɔ so de agyudɔ.
18 N kya tɔgɛ fo gɛsintin;
owi ɔbono fo gyɛ dega mɔ, fo
kya dela fo-gbagya fo-atɔ de
fo' naa kpe gɛten kamaasɛ
gɛbono fo kya laarɛ mɔ. Fo
baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ, fo laa
tengɛ fo-abaa de ɔko ne ɔ'
san kyu fo-gbagya dela fo de
ɔ' sola fo kpe de nfono so fo
mɛŋ kya laarɛ mɔ.”
19 (Yesu gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ sa Piita kyu lɛɛ nyiile mɔ
lɛwu ɔbono ɔnan mɔ Piita
laa baa wu' de i' kyu nyisigyi
bara Wurubuaarɛ mɔ.) Idɛ
gɛmara mɔ, Yesu gi tɔgɛ sa

Piita yɛɛ, “Baa buu me de fo' wɔra fɛɛ me-lɛɛ mɔ ɔnan.”
20 Piita gi kisee kerɛ mɔ, o wu me, Yesu ɔkasɛbo ɔbono Yesu kya laarɛ me-ilaa mɔ. (Owi ɔko dɔ a tɛ a kya gyi mɔ, me ne n faga taasɛ Yesu ilaa mɔ-giso dɔ yɛɛ, “Me-wura, anɛ ne nan yɛgɛ fo-akyobo mɛ' nyɛ fo mɔ?”)
21 Piita gi kisee kerɛ ne o wu me gɛnen mɔ, ɔ taasɛ Yesu yɛɛ, “Me-wura, ne ɔnyen baarɛ mɔ de-e? Menɛ ne nan ba mɔ so gɛkaako?”
22 Yesu gi lɛɛ gɛnɔ sa Piita yɛɛ, “Nengyene i gyɛ me-gɛlaarɛ yɛɛ ɔ' kyena kaaborɛ n' kii ba mɔ, i gyɛ fo menɛ? Fo berɛ baa buu me de fo' wɔra me-lɛɛ mɔ ɔnan daa.”
23 Gɛnen ilaa ibono Yesu gi tɔgɛ kyu lii me, mɔ-ɔkasɛbo ɔbono ɔ kya laarɛ me-ilaa faa so mɔ, i yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ san mɛ naa ma-a tɔgɛ yɛɛ me berɛ, maŋ wu'. Yesu mɔ, mɛŋ kii tɔgɛ gɛnen. Ɔ tɔgɛ daa yɛɛ nengyene i gyɛ mɔ-gɛlaarɛ yɛɛ n' kyena kaaborɛ o' kii baa tu me mɔ, i gyɛ Piita menɛ?

Ɔwolɛ Baarɛ Agyɛbi Laalaalogɛ

24 Ɔbono Yesu akasɛbo mɔ mɛ darɛ gɛnen mɔ ne n ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ faa. O wu imɔ de mɔ-ansi, ne aye kee a wu yɛɛ ibono ɔ ŋmarasɛ yela faa i gyɛ gɛsintin.
25 Yesu gi wɔra wɔra ilaa kpɛi-kpɛi gikyɔ. Iŋ gyɛ imɔ pɛwu ne nɛ taalɛ ŋmarasɛ wɔra ɔwolɛ baarɛ dɔ faa. Nengyene mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ' ŋmarasɛ imɔ ikamaasɛ yela mɔ, nɛ sɔɔ gyi yɛɛ iwolɛ mɔ i laa bɔla gɛsinkpan san. I maŋ nyɛ iyelaten.

Yesu Isɔɔ Gɛsun Wɔrasɛ

Yesu Gi Kyingi Mɔ, O Nyiile Mɔ-Isɔɔ Ilaa Ibono I Kaaborɛ Mɛ' Wɔra Mɔ

1 Tiyofilo dɛnsɛ, me-ɔwolɛ
gyangbarasɛ mɔ dɔ mɔ, nɛ
tɔgɛ ilaa ibono Yesu gi wɔra
de ilaa ibono o nyiile asa kyu
lii gɛsɛ de gɛsɛ kyu kpaa fo
gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi
puru mɔ kyu dii kpe mɔ asɛ
mɔ.
2 Pɛi ne Wurubuaarɛ laa
puru mɔ dii kpe mɔ asɛ
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ ilaa sa mɔ-
isɔɔ mɔ ɔ lɛɛ mɔ. Kyu naa
de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ɔlon dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ mɔmɔ ilaa
ibono i kaaborɛ mɛ' wɔra
mɔ.
3 Yesu awɔrɔfɔɔ lɛwu
gɛmara mɔ, o kii kyingi. O
kyingi mɔ, nkɛ ikue-inyɔ dɔ
mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi
nyiile mɔ-isɔɔ mɔ yɛɛ ɔ tɛ
de ansi ibono iŋ bo akyɔɔlɛ.
Ɔ tɔgɛ ilaa sa mɔmɔ kyu naa
de Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi mɔ so.

Yesu Yɛɛ Mɔ-Adɛ Mɔ Mɛ' Kyena Gyoo Wurubuaarɛ Oduduu

4 Gɛnen nkɛ ikue-inyɔ
nbono dɔ mɔ, imɔ gɛkɛ gɛdɛ
mɔ, Yesu mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ mɔ
mɛ koola mɛ tɛ mɔ, ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ mɛŋ sa fɛ' lii
Gyɛrusalem ɔsowolɛ baarɛ
so kpe gɛtɛɛko. Fɛ' kyena
gɛrɛ gyoo ilaa ibono me-sɛ
Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu
baa kyɛɛ fɛye mɔ. Fɛ ti nu
me nɛ tɔgɛ gɛnen ilaa ibono
so ilaa sa fɛye baa kyon.
5 Nɛ tɔgɛ fɛye yɛɛ Gyɔn gi
kyu daa nkyu kyu gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere. Fɛye
berɛ, nkɛ kalɛsɛ ndɛ dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ laa kyu mɔ-
Oduduu mɔ daa kyu gyere
fɛye Wurubuaarɛ sagyere."
6 Gɛkɛ gɛdɛ mɛ kii mɛ tɛ
dabɔlɛ mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
"Aye-Wura, idɛ kon owi mɔ
gi fo ibono fo laa sɔgɛ aye
Isirale awura mɔ gɛwuragyi
mɔ kiiri wɔra aye-abaa dɔ?"
7 Mɛ taasɛ Yesu gɛnen mɔ,
ɔ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ,
"Owi ɔbono ilaa idɛ i laa
ba mɔ i mɛŋ gyɛ ibono i
kaaborɛ fɛ' bii. Me-sɛ Wu-
rubuaarɛ ne n kya yela imɔ-
aberɛ mɔ-gibaa so.
8 Fɛ' nu yɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ laa ba fɛye
so de fɛ' nyɛ ɔlon. Fɛ
laa naa fɛ kya tɔgɛ me-
ilaa ibono fɛ wu de ansi
mɔ sa asa Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so de Gyudiya de
Samariya nsinkpan pɛwu so
de gɛsinkpan gɛten kamaasɛ
so."

Wurubuaarɛ Gi Puru Yesu Kyu Dii Kpe Mɔ Asɛ

9 Yesu gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, i puru mɔ dii i kya
kpe soso yɛgɛ mɛ yelɛ mɛ
kerɛ mɔ kaaborɛ o muule
Wurubuaarɛ awolɛ dɔ.
10 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kpɛ
san mɛ yelɛ ma-a kerɛ soso
yiridididi mɔ, ayaa abono so
mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, anyen
anyɔ ako ne n yelɛ mɔmɔ
asɛ. Mɛ suu ilaa fufuli.

11 Anyen mɔ mɛ taasɛ Yesu isɔɔ mɔ yɛɛ, “Galeli awura, menɛ n wɔra ne fɛ yelɛ fɛ kya kerɛ soso yiridididi gɛnen? Gɛnen Yesu ɔbono Wurubuaarɛ gi puru dii kpe mɔ asɛ taa fɛye yɛgɛ faa laa kii ba fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ wu mɔ ɔ kya kyon Wurubuaarɛ dɔ mɔ.”

12 Anyen anyɔ mɔ mɛ tɔgɛ mɔmɔ gɛnen ta mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ naa lii gibii gibono mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Nfɔ Oyii Gibii mɔ so nno kii kyon kpe Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so. Lii gibii mɔ so nno kyu kpe ɔsowolɛ mɔ so mɔ i mɛŋ bo gɛta; i laa wɔra daa fɛɛ gikpaaten kolon.

Matiyasɛ Gi Yii Gyudasɛ Giyaa

13 Yesu isɔɔ mɔ mɛ loo ɔsowolɛ mɔ so mɔ, mɛ naa kpe abansoro nfono mɛ kya kyena sogɛ mɔ, ne mɛ dii loo soso-lɛɛ obu mɔ dɔ. Gɛnen Yesu isɔɔ ibono anyen ne n gyɛ Piita, Gyɔn, Gyeemesi, Andiru, Filipo, Tomaasɛ, Batolomiyu, Matiyu de Gyeemesi, Alefayo mɔ-bi. Mɔmɔ ako ne n gyɛ Simon ɔbono ɔŋ kya kyule mɔ-ɔsowolɛ so mɔ de Gyudasɛ, Gyeemesi mɔ-bi.

14 Mɔmɔ asa adɛ pɛwu de akyii ako de Mariya Yesu mɔ-nyi de Yesu mɔ-tedɛana mɛ kpɛ mɛ dɛ gɛdalaa dɔ de gɛnɔ kolon.

15 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ, imɔ gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Yesu asonbo adɛ ako mɛ gyan'. Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ fɛɛ asa ikue-isee. Ne Piita gi koso yelɛ ne ɔ tɔngɛ sa mɔmɔ yɛɛ,

16 “Me-nanboana, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi naa de aye-naana Wura Deefidi so tɔgɛ Gyudasɛ nyoro so ilaa, ne mɛ ŋmarasɛ imɔ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ. Imɔso i kaaborɛ i' ba gɛsintin. Gyudasɛ baarɛ ne n gyɛ ɔbono ɔ gyangbara sa abono mɛ kpaa keda Yesu mɔ.

17 Nkana ɔ bo aye-gikpen gidɛ dɔ. Aye-rɛ mɔ ne Wurubuaarɛ gi sa gɛnen gɛsun gɛdɛ.”

18 Ilaa nyɛnyɛn ibono Gyudasɛ gi wɔra ne mɛ nyɛ Yesu mɔ, mɛ ka mɔ imɔ so gikɔ, o kyu gɛnen aterenbi abono kpaa sɔɔ gɛsinkpan. Imɔ gɛmara mɔ, Gyudasɛ gi tɔrɔ paadɛ, ne mɔ-ɔtɔ dɔ ilaa pɛwu i lii.

19 Asa abono pɛwu mɛ tɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ mɛ nu Gyudasɛ ilaa idɛ so. Lii gɛnen so mɔ, mɛ yela gɛsinkpan gɛbono ginyen mɔmɔ-gɛdɛ dɔ yɛɛ Akɛledama. (Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Nkalan Gɛsinkpan.)

20 Piita gɛtɔngɛ mɔ dɔ mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ nfono mɛ kya terɛ yɛɛ Ilon Ɔwolɛ mɔ, mɛ ŋmarasɛ Gyudasɛ nyoro so ilaa yela yɛɛ,

‘Mɔ-ɔkyenaten i' bingiri akyanfon.
Ɔko ɔŋ' sa ɔ' kyena nno.’

I kii tɔgɛ kee yɛɛ,

‘Ɔko kpɛi ne o' kyu mɔ-gɛsun wɔrasɛ wɔra.’

21-22 “Imɔso, me-
nanboana, i kaaborɛ a' laarɛ
ɔko kyu bɔla aye so de
aye-rɛ mɔ pɛwu a' nyɛ a kya
tɔgɛ Wura Yesu giwukyingi
mɔ so ilaa a kya sa asa.
I kaaborɛ kaasɛ ɔ' wɔra
nyamesɛ ɔbono aye-rɛ mɔ
a naa owi ɔbono pɛwu
aye-rɛ aye-Wura Yesu a naa
a kya kingi, kpɛ kyu lii
aberɛ abono Gyɔn kya gyere
asa Wurubuaarɛ sagyere
mɔ kyu baa fo gɛnen gɛkɛ
gɛbono Wurubuaarɛ gi puru
Yesu dii kyon Wurubuaarɛ
dɔ taa aye yɛgɛ mɔ.”

23 Piita gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ,
mɛ lɛɛ asa anyɔ yɛɛ mɛ' kerɛ
mɔmɔ anyɔ dɔ de mɛ' lɛɛ
ɔko. Gɛnen asa anyɔ abono
anyen ne n gyɛ Gyosɛfo de
Matiyasɛ. Gyosɛfo baarɛ
anyen ako ne n gyɛ Basabasɛ
abɛɛ Gyusetisɛ.

24 Mɛ lɛɛ Gyosɛfo de
Matiyasɛ gɛnen mɔ, mɛ
dalaa yɛɛ, “Aye-Wura
Wurubuaarɛ, fo ne n nyi
nyamesɛ kamaasɛ gisen dɔ.
Gɛnen asa anyɔ abono a lɛɛ
faa mɔ, fo ne nan nyiile aye
ɔkolon ɔbono fo lɛɛ

25 de ɔ' baa wɔra Yesu ɔsɔɔ
fɛɛ aye de ɔ' wɔra gɛnen
gɛsun gɛbono Gyudasɛ gi
wu' taa yɛgɛ kyon kpe nfono
i kaaborɛ mɔ mɔ.”

26 Mɛ dalaa gɛnen ta
mɔ, nfono mɔ, mɛ too ilaa
iko kerɛ ne i kpaa yii de
Matiyasɛ ne mɛ kyu mɔ kyu
bɔla mɔmɔ Yesu isɔɔ gudu
ɔko abono mɛ san mɔ so.

2

Wurubuaarɛ Gi Yɛgɛ Mɔ-Oduduu Mɔ Gi Suudɛ Yesu Asonbo Mɔ

1 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, Gyuda
awura mɛ kya gyi mɔmɔ-
agyudɔ ako akɛbiberɛ gɛsi.
Mɛ kya terɛ gɛnen gɛsi mɔ
yɛɛ Pɛntekosi. Gɛnen gɛsi
gɛbono dɔ mɔ, Yesu asonbo
pɛwu mɛ kpaa gyan' gɛten
kolon.

2 Mɛ bo nno mɔ, mɛ nu
ɔlanba ɔko gi tɔrɔ! Ɔlanba
mɔ gi lii Wurubuaarɛ dɔ fɛɛ
afuu belɛ ako ne n kya da
a kya ba, ne ɔlanba mɔ gi
kpaa bɔla gɛten gɛbono dɔ
mɛ gyan' mɔ pɛwu.

3 Mɛ baa kerɛ mɔ, ilaa iko
ne n baa yɛ gyan'gyan mɔmɔ
ɔkamaasɛ so fɛɛ ɔgya ɔbono
ɔ kya dɛ mɔ.

4 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi suu de Yesu
asonbo mɔ, mɛ san ma-a
bugi nnɔ ma-a tɔngɛ ndɛ
kpɛi-kpɛi nbono mɛŋ wolaa
ma-a tɔgɛ mɔ. Mɛ kya tɔgɛ
gɛnɔɔbono ɔkara Oduduu
mɔ gi sa ɔmɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ
mɔ.

5 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
asa mɛ nyaakyɔ Gyɛrusalem
ɔsowolɛ mɔ so. I lii fɛɛ
mɔmɔ-nanboana Gyuda
awura abono mɛ selɛ
Wurubuaarɛ mɔ ako kee mɛ
ba bɔla mɔmɔ so mɛ kya
son Wurubuaarɛ. Mɛ lii
nten kpɛi-kpɛi mɛ kya tɔgɛ
ndɛ nbono asa mɛ kya tɔgɛ
gɛsinkpan pɛwu so mɔ.

6 Ɔlanba ɔbono ɔ wɔra
gɛten mɔ dɔ so mɔ, sakpii
belɛ gi kpaa gyan' nno. Yesu
asonbo mɔ mɛ kya tɔngɛ mɔ,
i wɔra sakpii mɔ giyan. I kya
nyiile yɛɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ

kya nu mɔmɔ-ilaa tɔngɛsɛ de
mɔmɔ gbaa-gbaa ndɛ dɔ.
7 I dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, mɛŋ baa
mɛ nyi gibono dɔ mɛ dɛ mɔ.
Mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ,
"Gɛnen anyen abono mɛ kya
tɔngɛ faa mɔmɔ pɛwu mɛ
mɛŋ gyɛ Galeli awura daa?
8 Ne i wonɛ so ne mɛ kya
taalɛ mɛ kya tɔngɛ de aye
ɔkamaasɛ ndɛ gɛnen?
9 A lii isowolɛ kpɛi-kpɛi
so. Kerɛ, aye dɔ ako mɛ
gyɛ Paatiya awura. Ako mɔ
mɛ gyɛ Miidi awura. Elamiti
awura mɛ bo aye dɔ. Ako
mɔ mɛ tɛ Mɛsopotemiya.
Ako mɛ gyɛ Gyudiya awura,
Kapadosiya awura, Pontusɛ
awura, Esiya awura,
10 Firigyiya awura, Panfil-
iya awura, Igyipiti awura, ne
ako mɛ lii Libiya gibaafon gi-
bono gi sindi Siirin ɔsowolɛ
so mɔ. Aye dɔ ako mɛ
gyɛ asafo kpan-n abono mɛ
lii Rom ɔsowolɛ so. Gɛnen
asafo adɛ ako mɛ gyɛ Gyuda
awura gbaa-gbaa ne ako mɛ
loo daa Gyuda awura ɔson
mɔ dɔ.
11 Aye ako mɛ gyɛ Keriiti
awura ne ako mɛ gyɛ Ara-
biya awura. Aye gɛnen asa
adɛ ɔkamaasɛ kya nu ilaa
belɛ-belɛ ibono Wurubuaarɛ
gi wɔra ne mɛ kya tɔgɛ imɔ
so ilaa faa aye-ndɛ dɔ."
12 Sakpii mɔ ɔkamaasɛ kya
nu ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ
mɔ gɛsɛ de mɔmɔ-ndɛ dɔ
mɔ, i dɛ mɔmɔ pɛwu gɛnɔ
ne i wɔra mɔmɔ giyan. Mɛ
san mɛ kya taasɛ abara daa
yɛɛ, "Menɛ ilaa ne a laa wu
gɛsinkpan so faa?"
13 Sakpii mɔ dɔ asa ako
berɛ mɛ kya ŋmasɛ Yesu
asonbo mɔ yɛɛ, "Ŋmaawo,
mɛ mɛŋ boo daa?"

Piita Gi Lɛɛ Gɛsɛ Sa Sakpii Mɔ

14 Ibono mɛ kya ŋmasɛ
Yesu asonbo mɔ gɛnen mɔ,
Piita mɔ-rɛ mɔ-nanboana
Yesu isɔɔ gudu ɔko mɔ
mɛ koso yelɛ, ne Piita gi
bugi gɛnɔ tɔgɛ ken-ken
sa sakpii mɔ yɛɛ, "Me-
nanboana Gyudiya awura
de fɛye asa abono pɛwu fɛ
tɛ Gyɛrusalem gɛrɛ mɔ, fɛ'
yela giso de fɛ' nu dɔɔdan.
15 Aye gɛnen anyen abono
fɛ kya wu aye faa, a mɛŋ
kya boo fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-
nwɔnsa gɛ kya nyiile fɛye
mɔ. I san i gyɛ nyɛnyɛngɛ
gikyɔ de giboo. Nperɛ ibono
a yelɛ faa, i laa wɔra daa fɛɛ
iwi sango.
16 "To, ilaa ibono i ba aye
so faa mɔ ilaa ne mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Gyowelɛ mɔ
ne n ŋmarasɛ imɔ yela. Ɔ
ŋmarasɛ yɛɛ,
17 'Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsinkpan so gɛkyena
nkɛ laalaalogɛ mɔ dɔ
mɔ,
i laa ba yɛɛ me Wu-
rubuaarɛ nan kyɛɛgɛ
me-Oduduu bun
anyamesɛ so.
Gɛnen asa abono, anyen de
akyii
mɛ laa tɔngɛ me Wu-
rubuaarɛ ilaa sa asa.

Abelɛnsɛ de adega mɛ laa
wu me-ilaa fɛɛ ideri
yɛgɛ mɛ kerɛ,
ne mɛ laa kuu me ilaa
wɔrasɛ so ideri kee.
18 Abono mɛ gyɛ me-adɛ mɔ,
nan kyɛɛgɛ me-Oduduu
bun mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
anyen de akyii so
gɛnen nkɛ nbono dɔ
de mɛ' tɔngɛ me Wu-
rubuaarɛ ilaa sa asa.
19 Nan lɛɛ ilaa nyiile asa
Wurubuaarɛ awolɛ dɔ
fɛɛ nkalan, ɔgya, de
igyɛsii.
Nan wɔra adɛgɛnɔ ilaa
gɛsinkpan so.
20 Pɛi de me Wura Wu-
rubuaarɛ nyisigyi
gɛkɛ gbaa' mɔ
gɛ lɔɔ baa fo mɔ,
owi laa kisee bingiri
obibiri de bosɛ mɔ ɔ'
pɛɛrɛ fɛɛ nkalan.
21 I laa ba yɛɛ ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ saawo terɛ
Wura Wurubuaarɛ
mɔ,
ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ.” ’
22 “Me-nanboana Isirale
awura, fɛ' nu ilaa idɛ. Wu-
rubuaarɛ gi nyiile fɛye yɛɛ
Yesu, Nasarɛtɛnyen mɔ, ne n
gyɛ ɔbono mɔ Wurubuaarɛ
gi sun mɔ. Ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi wɔra fɛye-ansi
so ne i lɛɛ nyiile gɛnen mɔ ne
n gyɛ nsun boduduusɛ kpɛi-
kpɛi nbono Yesu gi wɔra
aberɛ abono ɔ bo gɛsinkpan
so mɔ. Ɔ wɔra ilaa gbaa'gbaa
ibono nkana nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ,
de ilaa ibono i lɛɛ Wu-
rubuaarɛ nyisigyi nyiile asa
mɔ. Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi
imɔ so.
23 Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ yela ne ɔ wolaa o nyi
yɛɛ anyamesɛ mɛ laa nyɛ
Yesu baarɛ mɔɔ. Imɔso ne i
ba yɛɛ fɛ yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo mɛ da mɔ aŋanbi
oyii so, ne o wu'.
24 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, Wurubuaarɛ gi kii
kyingi mɔ. Ɔ lɛɛ mɔ lii lɛwu
anyanyan dɔ. I kya nyiile
yɛɛ iŋ bo no yɛɛ ɔ laa wu' sii
isɛ dɔ.
25 “Aye-naana Deefidi gi
wolaa wu Yesu gisen dɔ ilaa,
ne ɔ ŋmarasɛ imɔ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
‘Owi kamaasɛ dɔ mɔ n
kya wu me-Wura
Wurubuaarɛ sindi me.
Imɔso i maŋ ŋmaa
me-gisen.
26 Imɔso i bo me-gisen dɔ
ɔkon. N kya lɛɛ mɔ-
ginyen.
Ne me-ansi a gyan yɛɛ sɛi
maŋ taasɛ me-nyoro
gibi so.
27 I kya nyiile yɛɛ fo Wu-
rubuaarɛ, fo maŋ yɛgɛ
me-oduduu mɔ
ɔ' kpaa sii ibuni dɔ.
Nɛ kyu me-nyoro fuɛ sa fo.
Fo maŋ yɛgɛ me n' gyɔ
sii isɛ dɔ.
28 Fo ne n nyiile me ikpa
ibono so nyamesɛ laa
naa
de ɔ' nyɛ ɔkyenaten
dɛnsɛ fo asɛ.
N bo fo asɛ mɔ, i laa tansi
wɔra me ɔkon gikyɔ.’
”
29 Ne Piita gi lɛɛ gɛsɛ yɛɛ,
“Me-nanboana, nan tɔgɛ tigi
fɛye yɛɛ aye-naana Deefidi
ɔbono ɔ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ
mɔ gi wu' ne mɛ pule mɔ.

Mɔ-gɛkyan gɛ dɛ aye asɛ
gɛrɛ kyu baa lii de ndɛ.
30 Ɔ wɔra daa Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo. Wu-
rubuaarɛ gi ka sa mɔ yɛɛ
ɔ' kerɛ fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa, ɔ laa kyu mɔ
Deefidi mɔ-naanaana dɔ ɔko
kyu yii gɛwura mɔ Deefidi
giyaa dɔ gɛkaako mɔ-lɛwu
gɛmara.
31 Wurubuaarɛ gi lɛɛ
nyiile mɔ gɛnen mɔ, ɔ bii
yɛɛ gɛnen mɔ-ɔnaanabi
ɔbono ne nan gyi gɛwura
Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.
Ne o wu yɛɛ Wurubuaarɛ
laa kyingi mɔ lii ibuni dɔ.
Gɛnen so mɔ, ɔ tɔgɛ imɔ so
ilaa yela yɛɛ, 'Wurubuaarɛ
maŋ yɛgɛ mɔ de o' wu' sii
asa abono mɛ wu' mɔ dɔ,
ne mɔ-nyoro inun i maŋ nyɛ
gyɔ gɛkyan dɔ kpa-a.'
32 Gɛsintin mɔ, Yesu baarɛ
gi wu' mɔ, Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Aye
adɛ pɛwu a wu imɔ de ansi.
33 "Wurubuaarɛ gi diirɛ
mɔ kpe mɔ asɛ, kyu mɔ yela
mɔ-gyisɛ gibaa so, ne o kyu
mɔ-Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ sa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
wolaa ka yela sa mɔ mɔ.
Imɔso ilaa ibono fɛ kya wu
de ansi ne fɛ kya nu de aso
faa, Yesu ne n kyu imɔ kyu
kyɛɛgɛ bun aye so.
34 Aye-naana Deefidi berɛ,
i mɛŋ diirɛ mɔ kpe Wu-
rubuaarɛ dɔ. Deefidi gbaa-
gbaa gi wu tɔgɛ yɛɛ,
'Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
sa me-Wura yɛɛ,
"Baa kyena me-gyisɛ
gibaa so de me-rɛ fo
a' gyi gɛwura
35 de n' yɛgɛ fo' kyise fo-
akyobo de fo-ayaa." '
36 "Imɔso me-nanboana
Isirale awura pɛwu, fɛ' bii
yɛɛ iŋ bo akyɔɔlɛ yɛɛ Yesu
ne n gyɛ Wura. Mɔ ne
Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ o' gyi
gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ
so mɔ. Ne mɔ mɔ ne fɛ yɛgɛ
mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ
mɔ."

Asa Sakyɔ Mɛ Sɔɔ Gyi Ne Mɛ Gyere Ɔmɔ Wurubuaarɛ Sagyere

37 Asa mɛ nu ilaa ibono
Piita gi tɔgɛ faa mɔ, i selɛ
mɔmɔ-nyoro nyer-r. Nfono
ne mɛ taasɛ Piita de mɔ-
nanboana Yesu isɔɔ sɛnsɛ
mɔ yɛɛ, "Ansaana, nnɛ ne a
laa wɔra ne?"
38 Asa mɔ mɛ taasɛ gɛnen
mɔ, Piita gi lɛɛ gɛnɔ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye ɔkamaasɛ
o' nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ
gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo de
fɛ' kyɛɛgɛ de mɛ' gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere Yesu
Kirisito ginyen dɔ de Wu-
rubuaarɛ o' kyu fɛye-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ fɛye. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa
kyu mɔ-Oduduu mɔ kyɛɛ
fɛye.
39 I kya nyiile yɛɛ
ilaa ibono aye-Wura Wu-
rubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu kyɛɛ
asa mɔ, fɛye ne ɔ darɛ
yɛɛ ɔ laa kyɛɛ mɔ. Ɔ ka
yela sa fɛye-rɛ fɛye-biana
de fɛye-naanaana de asa
abono mɛ bo gɛta-gɛta mɔ
pɛwu. Ɔ ka yela sa daa
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa tɔgɛ mɔ yɛɛ

o' kyu mɔ-nyoro kyu sa mɔ
Wurubuaarɛ mɔ."
40 Piita gi tɔgɛ ilaa sakyɔ
sa asa mɔ gɛnsipɛɛrɛ so. Ɔ
tɔgɛ wɔra mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ'
mɔlɛgɛ fɛye-nyoro lii abono
mɛ mɛŋ bo gɛsintin mɔ dɔ de
fɛŋ sa fɛ' loo mɔmɔ-gisobiidɛ
mɔ dɔ."
41 Piita gi tɔngɛ sa mɔmɔ
gɛnen mɔ, asa sakyɔ mɛ
nu gɛsɛ, ne mɛ gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere.
Asa abono mɛ baa bɔla
Yesu asonbo so gɛnen gɛkɛ
gɛbono wolɛ mɔ mɛ laa wɔra
fɛɛ asa nwɛ oko de saalaa.

Yesu Asonbo Mɔ Gikyen-abi

42 Yesu asonbo mɔ mɛ
kpɛ mɛ kya kasɛ Yesu isɔɔ
mɔ ilaa nyiilesɛ mɔ, ne mɛ
kpɛ mɛ bo abara dɔ. Mɛ
kya kpaa gyan' dabɔlɛ, mɛ
kya gyi agyudɔ abono a kya
nyiile yɛɛ mɛ gyɛ nyamesɛ
kolon mɔ, ne mɛ kya dabɔlɛ
dalaa.
43 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono
nkana nyamesɛ maŋ taalɛ
wɔra mɔ-gibaa so mɔ ne i
kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon mɔ
nyiile. Imɔso i yɛgɛ gifuu gi
keda ɔkamaasɛ.
44 Asa abono pɛwu mɛ
kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so
mɔ mɛ kyena fɛɛ nyamesɛ
kolon. Ɔkamaasɛ ilaa i gyɛ
mɔ-nanbo ilaa.
45 I bo no i bo no mɔ,
mɛ kya fɛ mɔmɔ-ilaa ibono
mɛ bo mɔ de mɛ' yɛ
imɔ-aterenbi mɔ sa abara
gɛnɔɔbono ɔkara i tiri ɔmɔ
mɔ.
46 Gɛkɛ kamaasɛ mɛ kya
kpaa gyan' Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ dabɔlɛ. Mɛ
kya gyan' mɔmɔ-nten-ana
dɔ kee, mɛ kya gyi agyudɔ
abono a kya lɛɛ mɔmɔ-
ginyamesɛ kolon nyiile mɔ.
Mɛ kya gyi amɔ de ɔkon lii
mɔmɔ-asen dɔ.
47 Mɛ kya yen Wu-
rubuaarɛ, ne mɛ kya gyi
asa sɛnsɛ ginsi. Gɛkɛ
kamaasɛ Wurubuaarɛ kya
kyu asa pobɔrɔ abono ɔ kya
mɔlɛgɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ baa
bɔla mɔmɔ so.

3

Piita Mɔ-rɛ Gyɔn Mɛ Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ Ɔko

1 Gɛkɛ gɛdɛ owi gbaasɛ
ibono mɔmɔ Isirale awura
mɛ kya kpaa gyan' dalaa mɔ,
Piita mɔ-rɛ mɔ-nanbo Gyɔn
mɛ koso mɛ kya kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ de
mɛ' kpaa dalaa.
2 Mɛ kpaa fo Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ gɛbunono
gɛbono mɛ kya terɛ gɛmɔ
yɛɛ Ɔdan Gɛbunono mɔ asɛ
mɔ, mɛ baa kerɛ mɔ, ɔnyen
ɔko ne. Ɔnyen baarɛ gyɛ
daa ɔtɛgɛsɛ. Gɛnen ne i
kyu korogɛ mɔ ne. Gɛkɛ
kamaasɛ mɔ, asa mɛ kya
sola mɔ kyu baa yela gɛnen
gɛbunono gɛbono asɛ de ɔ'
kyena kolɛ asa abono mɛ
kya kpaa dalaa Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ mɔ aterenbi.
3 Ɔnyen mɔ gi wu Piita
mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kya laarɛ de
mɛ' loo ɔson obu mɔ dɔ mɔ,

ɔ kolɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' sa mɔ aterenbi.
4 Nfono mɔ, Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kerɛ mɔ yiridididi, ne mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Kerɛ aye gɛrɛ.”
5 Gɛsintin mɔ, ɔnyen mɔ gi kerɛ mɔmɔ mɔ, o nyi yɛɛ ɔ laa nyɛ ilaa iko lii mɔmɔ asɛ daa.
6 Nfono mɔ, Piita gi tɔgɛ sa ɔnyen mɔ yɛɛ, “Aterenbi berɛ, meŋ bo. Ilaa ibono n bo ne nan kyu sa fo mɔ ne n gyɛ yɛɛ kyu lii Yesu Kirisito, Nasarɛtɛnyen mɔ-ginyen dɔ mɔ, koso yelɛ de fo' naa.”
7 Piita gi tɔgɛ gɛnen sa ɔnyen mɔ mɔ, ɔ keda mɔ-gibaa gyisɛ dɔ, ne o puru mɔ koso yelɛ mɔ-ayaa so. Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ-ayaa dɔ de mɔ-aŋmeli dɔ pɛwu i wɔra mɔ ɔlon.
8 Ɔ koso tin, ne ɔ naa buu mɔmɔ loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Ɔ naa ɔ kya tin o-o tin ne ɔ kya faala Wurubuaarɛ ɔ kya yen mɔ.

9 Asa abono mɛ bo nfono mɔ pɛwu mɛ wu ɔnyen mɔ naa ɔ kya yen Wurubuaarɛ mɔ,
10 mɔmɔ pɛwu mɛ wu mɔ bii yɛɛ nkana mɔ ne n kya kyena Ɔdan Gɛbunono mɔ asɛ kolɛ aterenbi Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ asɛ mɔ. Gɛnɔɔbono i wɔra ne ɔnyen mɔ gi nyɛ alanfiya mɔ, i wɔra asa mɔ giyan, mɛŋ baa mɛ nyi imɔ-atɔgɛbi.
11 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ naa kpe mɛ yelɛ Solomon gikpalan mɔ dɔ mɔ, ɔnyen mɔ mili mɔmɔ. Ibono asa mɛ wu ɔnyen mɔ gi taalɛ ɔ naa mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, ne mɔmɔ kee mɛ selɛ kpe mɔmɔ asɛ nno.

Piita Gi Tɔgɛ Gɛnɔɔbono I Ba Ne Ɔ Taalɛ Kyɛ Ɔnyen Mɔ

12 Piita gi wu yɛɛ i dɛ asa gɛnɔ mɔ, ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, “Me-nanboana, Isirale awura, menɛ n wɔra ne imɔ idɛ i kya dɛ fɛye-gɛnɔ gikyɔ gɛnen? Menɛ n wɔra ne fɛ kya kerɛ aye ŋaa-a gɛnen? Fɛ nyi yɛɛ aye ne n nyɛ ɔlon aye-gibaa so abɛɛ aye ne n kya gyi Wurubuaarɛ ginsi so ne ɔnyen baarɛ gi taalɛ ɔ naa faa?
13 Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana, Aberaham, Ayisiki, de Gyeekɔpo, de aye-adedaabo ṣɛnsɛ mɔ mɛ son mɔ ne n kyu nyisigyi kyu sa Yesu, Wurubuaarɛ Gɛsun Ɔwɔrabo mɔ. Fɛye berɛ, fɛ kyu gɛnen Yesu baarɛ kyu wɔra nbɛlɛ dɔ, ne fɛ kine mɔ Ɔbelɛnsɛ Pilato ansi dɔ, yɛgɛ nkana Pilato gi laarɛ fɛɛ ɔ' taa mɔ yɛgɛ de ɔ' naa.
14 Fɛ kine Gɛsintin de Gisen Fufuli Wura mɔ, ne asa ɔmɔɔbo berɛ ne fɛ kolɛ Pilato yɛɛ o' tigi sa fɛye de ɔ' naa.
15 Ɔbono ɔ kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ ne fɛ yɛgɛ mɛ' kyu mɔɔ. Wurubuaarɛ, mɔ, gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Aye a wu imɔ de ansi ne a kya tɔgɛ fɛye faa.
16 “Fɛ kya wu ɔtɛgɛsɛ baarɛ ne fɛ wolaa fɛ nyi mɔ. Yesu ginyen mɔ dɔ ne mɔ-ayaa a kyaga faa. Gɛnɔɔbono a sɔɔ Yesu gyi mɔ so ne ɔ nyɛ alanfiya fɛye pɛwu ansi dɔ gɛrɛ faa.

17 “Me-nanboana, Isirale
awura, nɛ wu yɛɛ ilaa ibono
fɛye-rɛ fɛye-abelɛnsɛ mɔ fɛ
kyu wɔra Yesu mɔ, fɛ mɛŋ
nyi daa.
18 I mɛŋ ba gɛnen giyan.
I gyɛ daa ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa naa de
mɔ-ikalan atɔgɛbo mɔ pɛwu
so tɔgɛ yela yɛɛ ɔbono ɔ laa
sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa
mɔ laa wu awɔrɔfɔɔ. Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ i ba gɛnen
gɛsintin.
19 Imɔso fɛ' nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ de Wu-
rubuaarɛ ɔ' kpaarɛ fɛye ilaa
nyɛnyɛn ibono fɛ kya wɔra
mɔ fuɛ sa fɛye.
20 Fɛ wɔra gɛnen mɔ, i bo
no i bo no mɔ, ɔ laa kpɛ ɔ
kya kpaa fɛye de fɛye-nyoro
gi' tɔrɔ fɛye. Imɔ gɛmara
mɔ, ɔ laa yɛgɛ Yesu o' kii ba
gɛsinkpan so. Mɔ ne ɔ wolaa
lɛɛ yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ fɛye
mɔ.
21 “Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
o' sii kyena Wurubuaarɛ dɔ
kpaa fo owi ɔbono mɔ Wu-
rubuaarɛ laa lɔrɔ ilaa ka-
maasɛ mɔ. Lii ko-o dedaa
mɔ, ɔ wolaa tɔgɛ ilaa idɛ yela
kyu naa de asa abono ɔ lɔrɔ
yela yɛɛ mɛ' tɔgɛ mɔ-ikalan
mɔ so.
22 Aye-naana Mosisi gbaa
kee gi wolaa tɔgɛ kyu lii Yesu
baarɛ so yela yɛɛ,

‘Wura Wurubuaarɛ laa lɛɛ
mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo fɛɛ
me, Mosisi
lii fɛye dɔ sa fɛye.

Ilaa kamaasɛ ibono gɛnen
Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔbono
laa tɔgɛ fɛye mɔ, fɛ' nu
mɔ asɛ.
23 I laa ba yɛɛ nyamesɛ ka-
maasɛ ɔbono ɔ maŋ
nu
gɛnen Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono
asɛ mɔ,
Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ
lii mɔ-adɛ mɔ dɔ.’
24 “Lii Samuɛlɛ aberɛ kyu
ba lii de ndɛ, abono pɛwu
mɛ wɔra Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wu ndɛ nkɛ
ndɛ dɔ ilaa tɔgɛ yela kyu lii
Yesu so.
25 Fɛye ne Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ
gɛnen ilaa idɛ yela. Ne
fɛye so ne Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ mɔ-rɛ fɛye-naanaana
mɛ wɔra gɛnɔ. Wurubuaarɛ
gi ka yela sa aye-naana Aber-
aham yɛɛ, ‘Kyu naa de fo-
naanaana so ne gɛsinkpan
so ɔpaa kamaasɛ asa mɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ o' yuule
mɔmɔ.’
26 Gɛsintin mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ Yesu yɛɛ
ɔ' baa wɔra mɔ-Gɛsun
Ɔwɔrabo gɛsinkpan so. Ɔ ba
mɔ, fɛye asɛ ne ɔ daa gikpe
de ɔ' nyɛ yuule fɛye de fɛye
ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ lii
mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.”

4

Mɛ Tii Piita Mɔ-rɛ Gyɔn De Obu

1 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ san
mɛ kya tɔngɛ mɛ kya sa asa
mɔ mɔ, abelɛnsɛ ako mɛ kpe
mɔmɔ asɛ nno. Mɔmɔ ne
n gyɛ Gyuda awura asunbi
alɛɛbo de Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ, de
Saadusii awura.

2 Gɛnen abelɛnsɛ adɛ mɛ
kpaa tu mɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ
wu ibono Piita mɔ-rɛ Gyɔn
mɛ kya nyiile asa ilaa yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyingi Yesu
lii ibuni dɔ. Ibono i kya
nyiile yɛɛ nyamesɛ gi wu'
mɔ, ɔ bo gɛtɛɛko ɔ kya kpe.
Abelɛnsɛ mɔ mɛ wu gɛnen
mɔ, mɛ kyu ginyadon de
Piita mɔ-rɛ Gyɔn.
3 Gɛnen so mɔ, abelɛnsɛ
mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' kyu
Piita mɔ-rɛ Gyɔn wɔra nbɛlɛ
dɔ. Owi gi ta so mɔ, mɛ
keda mɔmɔ kyu tii de obu
kaaborɛ gɛdɛ gɛ kɛ.
4 Asa abono mɛ nu Pi-
ita mɔ-rɛ Gyɔn gɛtɔngɛ mɔ
berɛ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ
kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so.
Mɔmɔ-rɛ abono mɛ ti wolaa
kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so
mɔ kyu dabɔlɛ mɔ, anyen
abono mɛ bo mɔmɔ dɔ mɔ
gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ nwɛ ikue-
inyɔ de saalaa.
5 Mɛ keda Piita de Gyɔn
kyu tii de obu gɛnen mɔ,
gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, abelɛnsɛ mɔ
mɛ kpaa gyan' Gyɛrusalem
ɔsowolɛ mɔ so nno. Mɛ gyɛ
abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ
mɔmɔ Gyuda awura mɔ so,
de Gyuda awura nbɛlɛ agy-
ibo, de Wurubuaarɛ nbara
aŋmarasɛbo.
6 Abelɛnsɛ mɔ mɛ kpaa
gyan' Gyuda awura asunbi
alɛɛbo gɛmu ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Anasɛ mɔ
asɛ. Kayifasɛ, de Gyɔn
ɔko, de Alɛsanda, de asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ gɛsu mɔ dɔ
abelɛnsɛ pɛwu mɛ bo gɛnen
gɛgyan' mɔ dɔ kee.

Piita Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Gyuda Awura Abelɛnsɛ Pɛwu Ansi Dɔ

7 Mɛ tigi Piita mɔ-rɛ Gyɔn
ne mɛ kyu mɔmɔ kyu baa
yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ ne mɛ
taasɛ mɔmɔ yɛɛ, "Menɛtɔ
ɔlon dɔ abɛɛ anɛ ginyen dɔ
ne fɛ kyɛ ɔtɛgɛsɛ mɔ daa?"
8 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi suu de Pi-
ita, ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, "Abelɛnsɛ abono fɛ kya
kerɛ aye Gyuda awura so de
ɔsowolɛ so abelɛnsɛ,
9 iŋ gyɛ gidɛnsɛ gibono
a wɔra sa ɔtɛgɛsɛ baarɛ
faa so ne fɛ kya taasɛ
aye imɔ so ilaa ndɛ' faa?
Nengyene fɛ kya laarɛ de fɛ'
bii gɛnɔɔbono a kyu kyɛ mɔ
berɛ mɔ de-e,
10 n kya laarɛ n' tɔgɛ
tigi fɛye pɛwu de Isirale
awura pɛwu de fɛ' nu yɛɛ
Yesu Kirisito, Nasarɛtɛnyen
mɔ, ɔbono fɛ yɛgɛ mɛ da
mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ
ginyen dɔ ne ɔnyen baarɛ
gi nyɛ mɔ-nyoro alanfiya ɔ
yelɛ fɛye-ansi so faa. Wu-
rubuaarɛ, mɔ, gi kyingi mɔ
lii ibuni dɔ.
11 Yesu baarɛ ilaa ne mɛ
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛɛko mɔ.
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

Gibui kolon gibono fɛye ibu
apɔrɔbo mɔ
fɛ kyu too gɛbaamara
mɔ
ne n kii baa yɛgɛ ne obu
mɔ gi wɔra ɔlon ɔ yelɛ
faa.

12 Ɔko mɛŋ bo no gɛsinkpan
so, ɔ laa taalɛ mɔlɛgɛ asa lii
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra

dɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Gɛnen mɔ, Yesu ginyen wolɛ ne Wurubuaarɛ gi sa aye yɛɛ a' saawo terɛ de a' nyɛ gɛnen amɔlɛgɛ abono."

13 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ tɔgɛ tigi nbɛlɛ agyibo mɔ gɛnen mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Mɛŋ kii mɛ gyɛ mɔmɔ ɔsowolɛ so abelɛnsɛ, ne mɛ mɛŋ kii mɛ nyi ɔwolɛ. Idɛ kon mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ san baa bii yɛɛ ibono nkana mɔmɔ-rɛ Yesu ne n kya naa mɔ so ne mɛ sɔɔ ɔmɔ-nyoro gyi ne mɛ taalɛ tɔgɛ tigi mɔmɔ gɛnen.

14 Ibono abelɛnsɛ mɔ mɛ wu ɔnyen ɔbono Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ kyɛ mɔ mɔ yelɛ mɔmɔ asɛ nfono mɔ, mɛ mɛŋ baa taalɛ tɔgɛ sɛi.

Nbɛlɛ Agyibo Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Gyoo Piita Mɔ-rɛ Gyɔn

15 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ yɛgɛ Piitaana mɛ lii taa mɔmɔ yɛgɛ ne mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ san mɛ kya taasɛ abara yɛɛ,

16 "Nnɛ ne a laa wɔra gɛnen anyen adɛ ne? Ilaa gbaa' ibono i ba kyu naa de mɔmɔ so faa iŋ bo ŋara dɔ. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ tɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ baarɛ so mɔ gi nu imɔ. A maŋ taalɛ sɔɔ imɔ so akyɔɔlɛ.

17 Imɔso ilaa ibono a laa wɔra ne gɛnen ilaa idɛ i maŋ nyɛ gbigi kyon gɛta-gɛta mɔ ne n gyɛ yɛɛ a laa terɛ ɔmɔ de a' ka sa mɔmɔ yɛɛ gɛkaako-gɛkaako mɛ' mɛŋ baa kii tɔngɛ Yesu ilaa sa ɔko-rɛ ɔko."

18 Mɛ tɔgɛ kyule abara gɛnen mɔ, ne mɛ terɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn kii ba mɔmɔ asɛ ne mɛ da mɔmɔ tii yɛɛ, "Gɛkaako-gɛkaako fɛ mɛŋ' baa tɔgɛ abɛɛ fɛ' nyiile asa ilaa kyu naa de Yesu ginyen dɔ."

19 Mɛ tɔgɛ sa Piita de Gyɔn gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-gbaa fɛ' kerɛ imɔ idɛ dɔ yɛɛ imɔmɔ ne n boran sa Wurubuaarɛ: A' nu fɛye asɛ abɛɛ a' nu Wurubuaarɛ asɛ daa?

20 Aye berɛ Yesu ilaa ibono a wu de ansi ne a nu de aso mɔ, a maŋ taalɛ baala aye-nnɔ bun yɛɛ a maŋ tɔgɛ imɔ sa asa."

21 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ kii lɔrɔ ka sa mɔmɔ ken-ken yɛɛ nengyene mɛ kii wɔra gɛnen mɔ, mɛ laa wu mɔmɔ kyule. Nfono ne mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ. Kyu lii asa so mɔ, abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa ɔbono mɛ laa kyu biidɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn giso mɔ. I kya nyi-ile yɛɛ asa mɔ pɛwu mɛ kya yen Wurubuaarɛ kyu lii gɛnɔɔbono mɛ taalɛ kyɛ ɔnyen mɔ mɔ.

22 Ɔnyen ɔbono mɛ wɔra gɛnen ilaa gbaa' idɛ kyu kyɛ mɔ gɛnen mɔ nsi gi laa don nsi ikue-inyɔ.

Yesu Asonbo Mɔ Mɛ Wɔra Gɛnɔ Kolon Dalaa Sa Wurubuaarɛ

23 Abelɛnsɛ mɔ mɛ taa Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛgɛ gɛnen mɔ, mɛ naa kpe mɔmɔ-nanboana asɛnsɛ mɔ asɛ ne mɛ kpaa buu ilaa

ibono pɛwu asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ mɔ.
24 Mɔmɔ-nanboana mɔ mɛ nu imɔ mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ dabɔlɛ ne mɛ bugi gɛnɔ dalaa sa Wurubuaarɛ yɛɛ, "Wura Wurubuaarɛ, fo ɔbono ilaa kamaasɛ i bo daa fo-gibaa dɔ mɔ, fo ne n lɛɛ soso de gɛsinkpan, apoo, de ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ dɔ mɔ pɛwu.
25 Fo ne n tɔgɛ ilaa naa de fo-dega, aye-naana Deefidi so. Fo-Oduduu gi yɛgɛ mɔ ɔ taalɛ lɛɛ gɛnɔ taasɛ ilaa, ne mɛ ŋmarasɛ imɔ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

'Menɛ n wɔra ne gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi mɛ kya kyu ginyadon nyɛnyɛn, mɛ kya wɔra gɛnɔ Wurubuaarɛ so daa?

Mɛ kya too owi abui ne.
26 Awura-awura de isowolɛ so abelɛnsɛ mɛ laa gyan' de mɛ' baala yɛɛ mɛ laa kɔ de Wurubuaarɛ mɔ-rɛ ɔbono o sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura mɔ Wurubuaarɛ adɛ so mɔ.' "
27 Yesu asonbo mɔ mɛ dalaa yɛɛ, "Wurubuaarɛ, i gyɛ gɛsintin yɛɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ baarɛ so mɔ, asa mɛ gyan' yɛɛ mɛ laa kɔ de fo-Gɛsun Ɔwɔrabo, Yesu. Mɔ ne fo lɔrɔ yela ne fo sun yɛɛ ɔ' baa gyi gɛwura fo-adɛ so mɔ. Wura Hɛrodɛ, Ɔbelɛnsɛ Pontiyusɛ Pilato, fo-adɛ Isir-ale awura, de asa kpɛi-kpɛi mɛ gyan'
28 de mɛ' wɔra ilaa ibono fo wolaa tɔgɛ yela mɔ. Fo ɔlon dɔ de fo-gɛlaarɛ dɔ ne fo wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa ba gɛnen.
29 "Idɛ kon berɛ, Wu-rubuaarɛ, kerɛ ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ laa wɔra aye abono a tɛ sa fo mɔ. Sa aye otu de a' taalɛ tɔgɛ fo-agyɛbi mɔ sa asa de a mɛŋ' selɛ gifuu
30 de fo' tengɛ fo-gibaa gyan' aye so de a' taalɛ kyɛ asa alɔbi. Yɛgɛ de a' taalɛ wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono nkana nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa so kyu naa de fo-Gɛsun Ɔwɔrabo Yesu ɔbono fo lɔrɔ yela sa fo-nyoro mɔ ginyen dɔ."
31 Yesu asonbo mɔ mɛ dalaa kolɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ, nfono mɛ bo mɔ i gyigisi. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de mɔmɔ pɛwu, ne mɛ san da otu mɛ kya tɔngɛ Wurubuaarɛ agyɛbi. Mɛ mɛŋ selɛ nyamesɛ gifuu.

Yesu Asonbo Mɔ Gikyen-abi

32 Asa abono mɛ ka gyan' Yesu so mɔ pɛwu gɛwɔnsa de mɔmɔ-asen a san wɔra daa gikolon. Ilaa kamaasɛ ibono mɔmɔ ɔkamaasɛ bo mɔ, kaasɛ mɔ mɛŋ kya kyu imɔ yɛɛ gɛnen ilaa ibono i baa i gyɛ mɔ wolɛ-lɛɛ. Mɛ kya kyu imɔ fɛɛ i gyɛ daa mɔmɔ pɛwu ilaa.
33 Wurubuaarɛ gi sa Yesu isɔɔ mɔ gɛtɔngɛ, ne mɔ-ɔlon dɔ mɔ mɛ kya tansi bii lɛɛ Wura Yesu giwukyingi mɔ so

ilaa mɛ kya tɔgɛ mɛ kya sa
asa. Wurubuaarɛ tansi ɔ kya
kpaa ɔmɔ ne ɔ kya wɔra ilaa
sa mɔmɔ pɛwu.
34 Sɛi mɛŋ kya tiri mɔmɔ
abono mɛ ka gyan' Yesu so
mɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko. I kya nyi-
ile yɛɛ mɔmɔ dɔ ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ bo nsinkpan abɛɛ
ibu mɔ, mɛ kya fɛ imɔ ne mɛ
kya kyu imɔ-aterenbi abono
mɛ nyɛ mɔ,
35 kyu baa wɔra Yesu isɔɔ
mɔ abaa dɔ. Ne fɛɛ i tiri Yesu
asonbo mɔ dɔ ɔko mɔ, Yesu
isɔɔ mɔ mɛ kya yɛ sa mɔmɔ
ɔkamaasɛ gɛnɔɔbono ɔkara i
tiri mɔ mɔ.
36 Gɛnen ɔwi ɔbono mɔ
ɔnyen ɔko bo mɔmɔ dɔ.
Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ
Gyosɛfo. Yesu isɔɔ mɔ mɛ
yela mɔ ayenbi yɛɛ Ban-
abasɛ. (Banabasɛ gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ ɔbono ɔ kya wɔra
ilaa keda asa nyoro.) Ɔ gyɛ
daa Gyudanyen, ne ɔ lii Lɛfi
gɛten dɔ. Ɔ lii Saapurosɛ
gɛsinkpan so.
37 Gɛnen Gyosɛfo baarɛ bo
ndɔɔ. Ɔ fɛ ndɔɔ mɔ, ne o kyu
aterenbi abono ɔ nyɛ mɔ kyu
baa wɔra Yesu isɔɔ mɔ abaa
dɔ.

5

Ananiyasɛ Mɔ-rɛ Mɔ-Ka Mɛ Nyɛ Lɛwu

1 Ɔnyen ɔko mɔ kee bo
Yesu asonbo mɔ dɔ, mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ,
ne mɔ-ka ginyen ne n gyɛ
Safira. Mɔ-rɛ mɔ-ka mɛ
bo gɛsinkpan, ne ɔ kpaa fɛ
gɛmɔ.
2 Ɔ lɛɛ gɛsinkpan mɔ
aterenbi abono ɔ nyɛ mɔ dɔ
ako yela, ne o kyu abono a
san mɔ kyu kpaa penɛ wɔra
Yesu isɔɔ mɔ abaa dɔ yɛɛ ɔ
fɛ mɔ-gɛsinkpan gɛko mɔ,
aterenbi abono ɔ nyɛ mɔ
pɛwu ne ɔ dɛ ɔ kya kyɛɛ faa.
Ɔ kya wɔra gɛnen pɛwu mɔ,
mɔ-ka kee nyi imɔ so.

3 O kyu aterenbi mɔ ba
gɛnen mɔ, Piita gi terɛ
mɔ ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ,
“Ananiyasɛ, menɛ n wɔra ne
fo yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn gɛmu
mɔ gi suu de fo ne fo kya
penɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gɛnen? Menɛ n wɔra
ne fo keda aterenbi abono fo
nyɛ lii fo-gɛsinkpan mɔ fo fɛ
mɔ dɔ iko kɔɔgɛ yela?
4 Nengyene gɛsinkpan mɔ
gɛ dɛ ne fo mɛŋ fɛ gɛmɔ mɔ,
gɛ mɛŋ gyɛ fo-lɛɛ daa? Ne
fo kii fɛ gɛmɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ
fo ne n bo fo-aterenbi? Ne i
wonɛ ne fo sa gɛwɔnsa gɛdɛ
gɛnen? Fo nyi yɛɛ anyamesɛ
ne fo penɛ faa? Wurubuaarɛ
ne fo penɛ gɛnen.”

5-6 Ananiyasɛ gi nu ilaa
ibono Piita gi taasɛ mɔ gɛnen
mɔ, ɔ lii tɔrɔ ne o wu'. Nfono
mɔ adega abono mɛ bo nno
mɔ mɛ koso kyu akuru mili
mɔ ne mɛ keda mɔ lii kyu
kyon kpaa pule. Ɔkamaasɛ
ɔbono o nu gɛnen Ananiyasɛ
ilaa idɛ mɔ, gifuu belɛ gi
keda mɔ.

7 Adega mɔ mɛ keda
Ananiyasɛ gibuni mɔ kyu
kyon mɛ' kpaa pule mɔ, i
baa wɔra ŋmaraa mɔ, mɔ-ka
gi baa loo. Ɔ baa loo gɛnen
mɔ, ɔ mɛŋ nyi ilaa ibono i
ba mɔ-kuli so mɔ so sɛi.

8 Nfono ne Piita gi tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, "Tɔgɛ me, imɔso
i gyɛ gɛsintin yɛɛ aterenbi
gɛgyɔnɔ gɛdɛ ɔkara ne fo-rɛ
fo-kuli fɛ nyɛ lii gɛsinkpan
gɛbono fɛ fɛ mɔ dɔ?" Piita
gi taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, "Ɛn, aterenbi adɛ
ɔkara ne a nyɛ."
9 Ɔkyii mɔ gi tɔgɛ sa Piita
gɛnen mɔ, Piita gi taasɛ mɔ
yɛɛ, "I wonɛ so ne fo-rɛ fo-
kuli fɛ tɔgɛ kyule abara ne
fɛ ba fɛ kya soo Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ idoo fɛ kya kerɛ
gɛnen? To, asa abono mɛ
kyu fo-kuli kpaa pule mɔ,
gɛnen asa abono mɛ laa kyu
fo kee kyu lii kpe kpaa pule."
10 Ɔkyii mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ayaa abono so mɔ, ɔ lii
tɔrɔ Piita ayaa dɔ ne o wu'.
Adega abono mɛ kpaa pule
mɔ-kuli mɔ mɛ baa loo mɔ,
ɔkyii mɔ kee gi wu' ɔ dɛ, ne
mɛ kyu mɔ lii kyon mɛ' kpaa
pule sindi mɔ-kuli.
11 Nfono mɔ gifuu belɛ
giko gi keda Yesu asonbo mɔ
pɛwu de asa abono mɛ nu
gɛnen ilaa idɛ mɔ pɛwu.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Kya Wɔra Ilaa Gbaa'Gbaa

12 Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono
i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon bo mɔmɔ dɔ.
Mɔmɔ-rɛ Yesu asonbo sɛnsɛ
mɔ pɛwu mɛ kya kyena kpaa
gyan' fɛɛ nyamesɛ kolon
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ gibaafon giko nfono mɛ
kya terɛ yɛɛ Solomon Gik-
palan mɔ.
13 Asa sɛnsɛ abono mɛ
mɛŋ bo mɔmɔ-gikpen mɔ dɔ
mɔ mɛŋ kya taalɛ da otu
kpaa saarɛ mɔmɔ dɔ. Imɔ
gɛnen gbaa faa mɔ, Yesu
asonbo mɔ mɛ dabɔlɛ mɛ
kya gyi ginsi asa ansi so.
14 Asa sakyɔ, anyen de
akyii, mɛ kya sɔɔ Wura Yesu
gyi ne mɛ kpɛ ma-a ba ma-a
bɔla mɔ-asonbo mɔ so.
15 Kyu lii ilaa dɛnsɛ ibono
Yesu isɔɔ mɔ mɛ kya wɔra
mɔ so mɔ, asa mɛ kya
sola alɔbo de mɔmɔ-idɛten
kyu kpaa diila de ikpa de
nengyene Piita kya kyon de
nfono so mɔ, ba-a mɔ-gɛyii
gbaa gɛ' taa nyɛ ten kyon
alɔbo mɔ ako so mɔ de i' kyɛ
mɔmɔ.
16 Asa sakyɔ mɛ kya lii
ma-a lii isowolɛ ibono i sindi
Gyɛrusalem mɔ mɛ kya sola
alɔbo de asa abono ilaa
nyɛnyɛn oduduu i tɛ mɔmɔ
so i kya nyala mɔmɔ mɔ mɛ
kya bara Yesu isɔɔ mɔ, ne
mɔmɔ mɔ mɛ kya kyɛ mɔmɔ
pɛwu.

Mɛ Tii Yesu Isɔɔ Mɔ De Obu

17 Nfono mɔ, Gyuda awura
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ
mɔ-rɛ mɔ-nanboana pɛwu
abono mɛ bo Saadusii
gikpen mɔ dɔ mɔ, mɛ wu
Yesu isɔɔ mɔ gɛsun wɔrasɛ
mɔ, i bo mɔmɔ gɛlaaloo
gikyɔ,
18 imɔso mɛ kpaa keda
mɔmɔ, ne mɛ kyu mɔmɔ
kpaa tii de obu nfono mɛ
kya tii ɔsowolɛ mɔ so ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɔ.
19 Mɛ keda mɔmɔ kyu tii
de obu gɛnen mɔ, imɔ gɛnyɛ
mɔ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ gi
baa keda obu mɔ tigi ne ɔ

kparɛ mɔmɔ lii, ne ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
20 “Fɛ' naa kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so de fɛ' kpaa tɔgɛ
gɛkyena pobɔrɔ gɛbono Yesu
kya sa mɔ ilaa pɛwu sa asa.”
21 Yesu isɔɔ mɔ mɛ nu ilaa
ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
mɔ gi tɔgɛ sa mɔmɔ. Gɛdɛ gɛ
kɛ mɔ, mɛ naa kpaa loo Wu-
rubuaarɛ ɔson obu gikpaara
mɔ so, ne mɛ yii gɛsɛ mɛ kya
nyiile asa ilaa.
Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Isirale awura asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ mɔ-rɛ mɔ-
nanboana mɛ terɛ abelɛnsɛ
sɛnsɛ mɔ pɛwu (mɔmɔ ne
n gyɛ nbɛlɛ agyibo sa Isirale
awura mɔ), ne mɛ baa gyan'.
Mɛ baa gyan' mɔ, mɛ sun
asogya kpe nfono mɛ kya tii
asa de obu mɔ yɛɛ mɛ' kpaa
kyu Yesu isɔɔ mɔ ba mɔmɔ-
ansi dɔ.
22 Asogya abono mɛ lɛɛ
sun gɛnen mɔ mɛ kpe mɔ,
mɛ mɛŋ wu Yesu isɔɔ mɔ mɛ
keda tii de obu mɔ, ne mɛ kii
kpaa buu sa abelɛnsɛ mɔ
23 yɛɛ, “A kpe mɔ, obu mɔ
asin mɔ a tii kpem, ne abono
mɛ kya dii nno mɔ mɛ yelɛ
gɛbunono mɔ asɛ mɛ kya dii.
A tigi ne a loo obu mɔ dɔ mɔ,
a mɛŋ wu ɔko-rɛ ɔko.”
24 Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ mɔ de
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ-rɛ
mɔ-nanboana mɔ mɛ nu
gɛnen mɔ, i wɔra mɔmɔ
giyan ne i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ mɛ
mɛŋ nyi gɛnɔɔbono i wɔra
ne i ba gɛnen mɔ.

Yesu Isɔɔ Mɔ Mɛ Buu
Mɔmɔ-Gɛnɔ Sa Abelɛnsɛ Mɔ

25 Nfono mɔ, ɔko gi baa
buu sa mɔmɔ yɛɛ, “Anyen
abono fɛ keda tii de obu mɔ,
mɛ yelɛ Wurubuaarɛ ɔson
obu gikpaara mɔ so mɛ kya
nyiile asa ilaa.”
26 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ adiibo ɔbelɛnsɛ
mɔ-rɛ mɔ-asogya mɔ, mɛ lii
kyon de mɛ' kpaa keda Yesu
isɔɔ mɔ ba abelɛnsɛ mɔ ansi
dɔ. Asogya mɔ mɛ selɛ gifuu
yɛɛ asa mɛ laa naa da mɔmɔ
abui mɔɔ so mɔ, mɛ mɛŋ kyu
Yesu isɔɔ mɔ kiri-kiri.
27 Mɛ kpaa kyu Yesu isɔɔ
mɔ ba gɛnen mɔ, mɛ yɛgɛ
mɔmɔ-rɛ nbɛlɛ agyibo mɔ
mɛ baa gyan'. Nfono mɔ,
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi taasɛ Yesu isɔɔ
mɔ ilaa. Ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ,
28 “A mɛŋ gya fɛye yɛɛ
gɛkaako-gɛkaako fɛ' mɛŋ
baa nyiile asa ilaa kyu lii
Yesu baarɛ ginyen dɔ? Fɛ'
kerɛ gɛnɔɔbono fɛ naa fɛ kya
nyiile asa mɔ-ilaa gyan' de
Gyɛrusalem pɛwu mɔ. Fɛ
kya laarɛ fɛɛ fɛ' kyu mɔ-
lɛwu mɔ kyu sola aye ne.”
29 Ɔ taasɛ mɔmɔ gɛnen mɔ,
Piita mɔ-rɛ Yesu isɔɔ sɛnsɛ
mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Wu-
rubuaarɛ gɛdɛ ne i kaaborɛ
a' nu. I mɛŋ gyɛ nyamesɛ-lɛɛ
gɛdɛ.
30 Wurubuaarɛ ɔbono aye-
naanaana mɛ son mɔ mɔ gi
kii kyingi Yesu ɔbono fɛ da
mɔ aŋanbi kyɔlɔga oyii so
mɔɔ mɔ.
31 Wurubuaarɛ gi diirɛ
mɔ kpe mɔ asɛ kyu mɔ
kpaa yii gɛwura buu de mɔ
Wurubuaarɛ. Wurubuaarɛ

yɛɛ Yesu ne ɔ' wɔra ɔgyangbarabo de ɔmɔlɛgɛbo sa asa. I lii fɛɛ gɛnen Yesu baarɛ laa yɛgɛ Isirale awura mɛ' nyɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ.

32 Aye ne n wu Yesu ilaa idɛ de aye-ansi ne a kya tɔgɛ imɔ a kya sa asa faa. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya lɛɛ imɔ-gɛsintin nyiile asa. Mɔ-Oduduu ɔbono ne ɔ kya kyu sa asa abono mɛ kya nu mɔ-gɛdɛ mɔ.”

Ɔbelɛnsɛ Gameeliya Gi Gya Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

Yɛɛ Mɛ Mɛŋ' Mɔɔ Yesu Isɔɔ Mɔ

33 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ nu ilaa ibono Yesu isɔɔ mɔ mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ gɛnen mɔ, i kyogedɛ mɔmɔ-gisen dɔ, ne mɛ laarɛ mɔmɔ-imɔɔten.

34 Ɔbelɛnsɛ ɔko bo abelɛnsɛ mɔ dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gameeliya. Asa pɛwu mɛ kya kyu buubuu sa mɔ gikyɔ. Ɔ gyɛ daa Farasii gikpen mɔ dɔ ne ɔ kya nyiile Wurubuaarɛ nbara. Gameeliya baarɛ gi koso tɔgɛ yɛɛ mɛ' kyu Yesu isɔɔ mɔ kyu lii kpe nkan ŋmaraa pɛi.

35 Mɛ liirɛ mɔmɔ nkan gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa nbɛlɛ agyibo mɔ yɛɛ, “Menanboana Isirale awura, ilaa ibono fɛ kya laarɛ de fɛ' kyu wɔra gɛnen asa adɛ faa, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan.

36 Nkɛ nko dɔ mɔ, ɔnyen ɔko gi koso yɛɛ ɔ gyɛ ɔmɔlɛgɛbo, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Tiyodasɛ. Asa mɛ laa wɔra fɛɛ asa nwɛ nnan mɛ kpaa kpandɛ mili mɔ. Asa ako mɛ mɔɔ mɔ. Mɛ mɔɔ mɔ gɛnen mɔ, asa abono pɛwu mɛ buu mɔ mɔ mɛ yaasɛ ne ilaa ibono nkana mɛ kya wɔra mɔ pɛwu i sii giyan.

37 “Mɔ-gɛmara mɔ, owi ɔbono mɛ naa kyena kalɛ asa iko dɔ mɔ, Gyudasɛ, Galelinyen mɔ kee gi koso yelɛ yɛɛ ɔ laa kɔ de abɛyin. Mɔ kee gi baa nyɛ asa mɛ kpandɛ mili mɔ. Ako mɛ mɔɔ mɔ kee, ne asa abono mɛ mili mɔ gɛnen mɔ pɛwu mɛ yaasɛ giyan-giyan.

38 Imɔso nperɛ-nperɛ ilaa ibono anyen adɛ mɛ dɛ faa, n' tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ fɛye berɛ fɛ' taa mɔmɔ yɛgɛ. Ɔko ɔŋ' sa o yii mɔmɔ. I kya nyiile yɛɛ nengyene ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, mɔmɔ-anyamesɛ gbaa-gbaa ne n ŋminde yɛɛ mɛ laa wɔra mɔmɔ-gibaa so mɔ, mɛ laa kpon daa.

39 Ne kuaa, ilaa ibono mɛ kya wɔra faa, i lii daa Wurubuaarɛ asɛ mɔ, nkana fɛ maŋ taalɛ gyi mɔmɔ so. Laalaalogɛ mɔ, fɛ laa baa wu daa yɛɛ fɛ kya kɔ de Wurubuaarɛ.”

Gameeliya gi ka abelɛnsɛ mɔ de nbɛlɛ agyibo mɔ gɛnen mɔ, mɛ nu mɔ asɛ,

40 ne mɛ terɛ Yesu isɔɔ mɔ kii loo kpe mɔmɔ asɛ. Mɛ yɛgɛ mɛ taa mɔmɔ, ne mɛ da ɔmɔ tii yɛɛ gɛkaako mɛ' mɛŋ baa yelɛ Yesu ginyen dɔ tɔngɛ sa asa. Nfono

mɔ nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ taa mɔmɔ yɛgɛ,
41 ne mɛ naa lii.
Yesu isɔɔ mɔ mɛ lii gɛnen
mɔ, i wɔra mɔmɔ ɔkon fɛɛ
Wurubuaarɛ gi kalɛ ɔmɔ
wɔra mɔ-asonbo dɔ yɛɛ asa
mɛ ka ɔmɔ-ansi kyu lii Yesu
so gɛnen.
42 Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
gɛkɛ gɛŋ bo no yɛɛ Yesu
isɔɔ mɔ mɛ mɛŋ kpe Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ de
nten-ana dɔ kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa asa yɛɛ Yesu ne n
gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.

6

Mɛ Lɛɛ Asa Sono Yɛɛ Mɛ' Kpaa Yesu Isɔɔ Mɔ

1 Owi ɔbono Yesu akasɛbo
mɔ mɛ kya nyaakyɔ ma-a
too mɔ, i bo Gyuda awura
abono mɛ kya tɔgɛ Geri-
iki awura gɛdɛ ne i bo
abono mɛ kya tɔgɛ mɔmɔ
Gyuda awura-lɛɛ gɛdɛ wolɛ
mɔ mɔmɔ dɔ. Gɛnen owi
ɔbono mɔ, biidɛ ɔko gi baa
tɔrɔ akpen anyɔ adɛ so.
Gyuda awura abono mɛ kya
tɔgɛ Geriiki awura gɛdɛ mɔ
mɛ kya lɔgedɛ yɛɛ nengyene
gɛkɛ kamaasɛ Yesu akasɛbo
mɔ mɛ kya yɛ agyudɔ sa iku-
laabo mɔ, mɛ kya ligi mɔmɔ-
lɛɛ ikulaabo.
2 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ
gudu anyɔ mɔ mɛ terɛ Yesu
akasɛbo mɔ pɛwu baa gyan'
ne mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "I
mɛŋ boran yɛɛ a' nyaa Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ gitɔgɛ
yela nkan de a' nu de agyudɔ
giyɛ sa asa wolɛ.
3 Imɔso, ansaana, fɛ' kerɛ
fɛye dɔ de fɛ' lɛɛ asa sono
sa aye de a' kyu gɛsun
gɛbono wɔra mɔmɔ-abaa dɔ.
Abono fɛ laa lɛɛ mɔ, fɛ'
kerɛ yɛɛ asa mɛ kya terɛ
mɔmɔ-ginyen dɛnsɛ ne Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ
mɔmɔ so ne mɛ nyi ɔlaako;
4 de aye mɔ, a' nyɛ aye-
nyoro a kya nu daa de
gɛdalaa de Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ gɛsun gɛbono o
kyu wɔra aye-abaa dɔ mɔ."
5 Ilaa ibono Yesu isɔɔ gudu
anyɔ mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ,
i wɔra sakpii mɔ pɛwu ɔkon.
Nfono ne mɛ lɛɛ Sitiifen
de asa asee ako. Gɛnen
Sitiifen baarɛ kya ka gyan'
Yesu so gikyɔ-gikyɔ ne Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ tansi
ɔ tɛ mɔ so. Asɛnsɛ abono
mɛ lɛɛ mɔ anyen ne n gyɛ
Filipo, Perokoro, Nikanɔ, Ti-
mon, Pamenasɛ, de Nikolasɛ.
Gɛnen Nikolasɛ baarɛ gi lii
Antiyoki. Ɔ gyɛ isafo, ne o
kyu mɔ-nyoro wɔra Gyuda
awura ɔson dɔ.
6 Mɛ kyu gɛnen asa sono
abono mɛ lɛɛ faa kyu baa
yela Yesu isɔɔ gudu anyɔ mɔ
ansi dɔ ne mɔmɔ mɔ, mɛ
kyu mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ
so dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa
mɔmɔ.
7 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a kya yɛlegɛ a kya too ne
Yesu akasɛbo mɛ kya ŋan
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so
gikyɔ-gikyɔ. Wurubuaarɛ
asunbi alɛɛbo mɔ dɔ sakyɔ
kee mɛ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ
ne mɛ sɔɔ Yesu ɔkalan mɔ
gyi.

Mɛ Keda Sitiifen

8 Wurubuaarɛ gibaa gi
gyan Sitiifen so ne mɔ-ɔlon
bo mɔ dɔ. Imɔso i yɛgɛ ɔ kya
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono
nkana nyamesɛ maŋ taalɛ
wɔra mɔ-gibaa so mɔ de ilaa
ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ
ɔlon gɛwi nyiile mɔ.

9 Asa ako mɛ lii Gyuda
awura gikyangbon giko dɔ.
Mɔmɔ dɔ ako mɛ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ de Sitiifen. Mɛ kya
terɛ gɛnen gikyangbon mɔ
yɛɛ Asa Abono Mɛŋ Baa
Mɛ Gyɛ Nbide Mɔ Gikyang-
bon. Mɔmɔ ako mɛ lii Siirini
ɔsowolɛ so de Alɛsandiriya
ɔsowolɛ so, ne ako mɛ lii
Silisiya de Esiya nsinkpan so.

10 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi sa Sitiifen ɔlaako ginyi
giko. Nengyene ɔ kya tɔngɛ
mɔ, asa abono mɛ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ de mɔ mɔ mɛ mɛŋ
kya taalɛ wɔda.

11 Imɔso gɛnen asa abono
mɛ sa anyen ako aterenbi
ŋara yɛɛ mɛ' ten Sitiifen
gɛnɔ yɛɛ mɛ nu ɔ kya saalɛ
mɔmɔ-naana Mosisi de Wu-
rubuaarɛ.

12 Asa adɛ mɛ ten Siti-
ifen gɛnɔ ne i yɛgɛ Gyuda
awura abelɛnsɛ de mɔmɔ-
nbara aŋmarasɛbo de asa
sɛnsɛ mɔ mɛ kyu ginyadon
wɔra Sitiifen. Nfono mɔ, mɛ
kpaa keda mɔ ne mɛ kparɛ
mɔ kpe nbɛlɛ agyibo mɔ ansi
dɔ.

13 Mɛ kyu mɔ kpe nbɛlɛ
agyibo mɔ asɛ gɛnen mɔ, mɛ
ten mɔ-gɛnɔ yɛɛ, "Owi ka-
maasɛ dɔ mɔ, gɛnen ɔnyen
baarɛ kpɛ ɔ kya tɔgɛ daa
ilaa nyɛnyɛn kyu lii Wu-
rubuaarɛ ɔson obu baarɛ de
aye-naana Mosisi nbara mɔ
so.

14 A nu ɔ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen mɔ laa baa
nyida Wurubuaarɛ ɔson obu
baarɛ de ɔ' kyɛɛgɛ idedaabo-
laa ibono aye-naana Mosisi
gi yela sa aye mɔ."

15 Asa abono pɛwu mɛ tɛ
nbɛlɛ mɔ ogyiten mɔ mɛ
kerɛ Sitiifen yiridididi mɔ,
mɔ-ansi dɔ i wɔra fɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ansi dɔ
ɔnan.

7

Sitiifen Gi Lɛɛ Ilaa Gɛsɛ Sa Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

1 Mɛ bo nbɛlɛ mɔ ogyiten
gɛnen mɔ, asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gi taasɛ Sitiifen
yɛɛ, "Ilaa ibono mɛ kya
tɔgɛ kyu lii fo so faa i gyɛ
gɛsintin?"

2 Sitiifen gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Me-sɛana de me-subuana,
fɛ' nu me asɛ. Nyisigyi
Wura Wurubuaarɛ gi lɛɛ
mɔ-nyoro nyiile aye-naana
Aberaham owi ɔbono ɔ tɛ
Mɛsopotemiya gɛsinkpan so
pɛi ne ɔ lɔɔ kpaa kyena Ha-
ran ɔsowolɛ so.

3 Owi ɔbono Wurubuaarɛ
gi lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyi-
ile Aberaham gɛnen mɔ, ɔ
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, 'Aberaham,
koso fo-gɛsinkpan gɛdɛ so de
fo' naa taa fo-subuana yɛgɛ
de fo' kpaa kyena gɛsinkpan
gɛbono nan nyiile fo mɔ so.'

4 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
Aberaham gɛnen mɔ,
gɛsintin mɔ Aberaham gi
koso lii kyon Kaladiya

gɛsinkpan so, ne ɔ kpaa
kyena Haran ɔsowolɛ so.
Aberaham mɔ-sɛ lɛwu
gɛmara ne Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ ɔ koso lii Haran
baa kyena gɛnen gɛsinkpan
gɛbono so aye Gyuda awura
a tɛ ndɛ faa.
5 “Owi ɔbono Wurubuaarɛ
gi kyu Aberaham baa kyena
gɛsinkpan gɛbono a tɛ
faa mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ
sa mɔ yɛɛ mɔ-gɛsinkpan
ogyiten ne. Baa nyamesɛ
giyaa ɔŋmangɛ ɔkara Wu-
rubuaarɛ mɛŋ sa mɔ. Imɔ
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ gi
ka yela sa Aberaham yɛɛ
ɔ laa kyu gɛmɔ kyu kyɛɛ
mɔ gɛkaako de gɛ' wɔra
mɔ-rɛ mɔ-biana kyu kpaa
lii mɔ-naanaana gɛnɔ-gɛnɔ
gɛsinkpan gɛkpaa. Owi
ɔbono Wurubuaarɛ kya ka
ɔ kya sa Aberaham gɛnen
mɔ, Aberaham mɛŋ bo ba-a
gɛbii.
6 Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ
agyɛbi abono ɔ tɔgɛ sa
Aberaham mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
‘Aberaham, fo-naanaana
oyuduu dɔ pɛwu mɛ
laa kpaa gyi gisafo ako
gɛsinkpan so. Nten abi mɔ
mɛ laa ka mɔmɔ-ansi de mɛ'
kyu mɔmɔ wɔra nbide san
sa abi san sa anaana nsi nwɛ
nnan.
7 Nan biidɛ asa abono fo-
oyuduu mɔ mɛ laa son mɔ
giso. Imɔ gɛmara mɔ mɛ laa
lii nten abi mɔ dɔ de mɛ' kii
baa kyena gɛsinkpan gɛbono
so fo yelɛ faa de mɛ' son me.’
8 Wurubuaarɛ gi yela
awɔrɛ giten nbara sa
Aberaham de i' lɛɛ nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
mɔ-rɛ Aberaham mɛ wɔra
gɛnɔ kolon. Gɛnen so mɔ,
Aberaham gi korogɛ Ayisiki
mɔ, imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, ɔ ten
Ayisiki giwɔrɛ. Ayisiki gi kyu
korogɛ Gyeekɔpo mɔ, mɔ
kee gi ten mɔ-bi mɔ giwɔrɛ.
Gyeekɔpo gi korogɛ ne ɔ
ten mɔ-biana gudu anyɔ mɔ
awɔrɛ. Gɛnen Gyeekɔpo mɔ-
biana gudu anyɔ adɛ ne n
yɛgɛ aye-Isirale awura ɔpaa
mɔ gi yɛlegɛ.
9 “Aye-naana Gyeekɔpo
mɔ-biana adɛ mɔmɔ-
gɛnɔɔrɛ asɛ ne n gyɛ
Gyosɛfo. Mɔ-ilaa i wɔra mɔ-
daana gɛlaaloo gikyɔ. Gɛnen
so mɔ, mɛ fɛ mɔ sa asa ako
ne mɛ kyu mɔ kpe Igyipiti.
Mɛ fɛ Gyosɛfo gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ dɛ mɔ ɔ naa.
10 Imɔso Wurubuaarɛ gi
lɛɛ mɔ lii mɔ-awɔrɔfɔɔ ka-
maasɛ dɔ. Ɔ yɛgɛ Igyipiti
wura gi wu mɔ bii yɛɛ o nyi
ɔlaako. Imɔso o gyi Igyipiti
wura mɔ ginsi ne wura mɔ
gi yii mɔ gɛbelɛnsɛ buu de
mɔ. Gyosɛfo kee ne n kya
kerɛ wura mɔ-gɛten dɔ ilaa
kamaasɛ so.
11 Mɛ bo nno gɛnen-n mɔ,
owi ɔko dɔ mɔ, akon belɛ
ako a tɔrɔ Igyipiti gɛsinkpan
pɛwu so de Keena gɛsinkpan
so nfono aye-naanaana mɛ
tɛ mɔ. Nfono mɔ awɔrɔfɔɔ
belɛ a tu mɔmɔ. Aye-
naanaana mɛŋ kya nyɛ
agyudɔ de mɛ' gyi.
12 Ibono aye-naana Gy-
eekɔpo gi nu yɛɛ Igyipiti
berɛ agyudɔ a bo no mɛ kya
fɛ mɔ, ɔ keda aye-naanaana
kyu sun ne mɛ kpe mɔmɔ-

gikpe gyangbarasɛ.
13 Ginyɔsɛ mɔ o kii sun
mɔmɔ mɔ, idɛ kon ne mɔmɔ-
tedɛ Gyosɛfo mɔ gi lɔɔ
lɛɛ mɔ-nyoro nyiile mɔmɔ.
Nfono ne Igyipiti wura mɔ
gi kyu bii gɛsu gɛbono dɔ
Gyosɛfo gi lii mɔ.
14 Gyosɛfo gi sun kpaa
kyu mɔ-sɛ Gyeekɔpo mɔ-rɛ
mɔ-adɛ pɛwu yɛɛ mɛ' baa
kyena mɔ asɛ. Mɔmɔ pɛwu
gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ asa ikue-isa
de saalaa asa anun.
15 Gɛsintin mɔ, Gyeekɔpo
gi koso mɔ-rɛ mɔ-adɛ mɔ,
ne mɛ kpaa kyena Igyipiti
gɛsinkpan so. Gyeekɔpo de
mɔ-biana, aye-naanaana mɔ,
mɛ kyena Igyipiti kaaborɛ
mɛ wu' nno.
16 Mɛ kya wu' mɔ, abono
mɛ tɛ de ansi mɔ mɛ kya sola
ibuni mɔ kyu kpe Sikyem
ɔsowolɛ so kpaa wɔra folɛbɔ
gɛkyan gɛko dɔ. Mɔmɔ-
naana Aberaham ne n kalɛ
aterenbi wolaa sɔɔ gɛnen
gɛkyan gɛbono yela. Ɔ sɔɔ
gɛmɔ lii ɔnyen ɔko mɔ-biana
asɛ mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Hamɔ.
17 "Owi ɔbono Wu-
rubuaarɛ laa baa wɔra ilaa
ibono ɔ wolaa ka yela sa
Aberaham mɔ kya fuude
mɔ, aye-asa abono mɛ kpaa
kyena Igyipiti awura asɛ mɔ
mɛ yɛlegɛ nyaakyɔ too.
18 I bo no i bo no mɔ,
wura pobɔrɔ ɔko gi baa gyi
gɛwura sa Igyipiti awura.
Gɛnen wura ɔbono berɛ mɛŋ
nyi Gyosɛfo.
19 O kyu adawo ɔ kya wɔra
aye-gɛsu mɔ gɛnɔ. Ɔ kya
nyise mɔmɔ okyugya. Ɔ
kya yɛgɛ mɛ' kyu mɔmɔ-
nbii nyensɛɛ pobɔrɔ abono
mɛ kya korogɛ mɔ kpaa yela
nŋmaŋman de mɛ' wu'.
20 "Mɔmɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ
aberɛ dɔ ne i kyu korogɛ
Mosisi. Mɛ korogɛ Mosisi
gɛnen mɔ, ɔ wɔra ɔdan
Wurubuaarɛ ansi so. Mɛ
ŋara kerɛ mɔ so mɔ-sɛ gɛten
dɔ ibosɛ isa'.
21 Mɛ kyu mɔ lii kpaa
yela nŋmaŋman mɔ, wura
mɔ mɔ-bi kyiisɛ ɔko gi kpaa
puru mɔ, ne o kyu mɔ bela
wɔra fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-
bi.
22 Imɔso mɛ kyu Igyipiti
awura ilaa wɔrasɛ pɛwu kyu
bela mɔ. Mosisi gi sɛɛ wɔra
nyamesɛ gbaa' mɔ-gɛtɔngɛ
dɔ de mɔ-ilaa wɔrasɛ dɔ.
23 "O gyi nsi ikue-inyɔ mɔ,
i ba mɔ-gɛwɔnsa dɔ yɛɛ ɔ'
kpaa laa mɔ-nanboana Isir-
ale awura.
24 Ɔ kpaa laa mɔmɔ
gɛnen mɔ, o wu Igyipitinyen
ɔko kya kudi mɔ-nanbo
Isiralenyen ɔko ɔ kya daarɛ
giyan. Mosisi gi wu gɛnen
mɔ, ɔ kɔɔlɛ mɔ-nanbo
Isiralenyen mɔ so, ne ɔ mɔɔ
Igyipitinyen mɔ.
25 Mosisi gi wɔra gɛnen
mɔ, mɔ berɛ, o nyi yɛɛ mɔ-
nanboana Isirale awura mɔ
mɛ laa nu ilaa ibono ɔ wɔra
mɔ gɛsɛ de mɛ' bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ kya laarɛ de ɔ' naa
de mɔ Mosisi so lɛɛ mɔmɔ
lii mɔmɔ-gɛbide mɔ dɔ daa.
Mosisi gi dabɔlɛ wɔra gɛnen
faa, mɔ-nanboana mɔ mɛ
mɛŋ taa nu imɔ gɛsɛ sa mɔ.
26 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ,
Mosisi gi naa kpaa lii mɔ-

nanboana Isirale awura
wolɛ-wolɛ anyɔ ako so mɛ
yelɛ mɛ kya kɔ. Nfono
ne Mosisi gi keda mɔmɔ
ne ɔ taasɛ mɔmɔ yɛɛ, ‘Me-
nanboana, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ
fɛ gyɛ daa nyamesɛ kolon?
Fɛŋ' baa kɔ.’

27 “Mosisi kya keda mɔmɔ
gɛnen mɔ, ɔbono ɔ kya kudi
mɔ-nanbo mɔ gi nen Mosisi
kpaa yela nkan ne ɔ taasɛ
Mosisi yɛɛ, ‘Anɛ ne n lɛɛ fo
yɛɛ fo' kerɛ aye so de fo' gyi
aye-nbɛlɛ?

28 Fo kya laarɛ de fo' mɔɔ
me fɛɛ gɛnɔɔbono deeri fo ti
mɔɔ Igyipitinyen mɔ abɛɛ?’

29 Mosisi gi nu ilaa ibono
mɔ-nanbo Isiralenyen gi
taasɛ mɔ mɔ, ɔ koso selɛ lii
gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so ne ɔ
kpaa kyena Midiyan awura
gɛsinkpan so. Ɔ korogɛ nbii
nyensɛɛ nnyɔ nno.

30 “Owi ɔbono Mosisi
tɛ Midiyan mɔ, imɔ nsi
ikue-inyɔ gɛmara mɔ, Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ gi lɛɛ mɔ-
nyoro nyiile mɔ giponfɛ giko
dɔ. Giponfɛ mɔ gi yelɛ gi kya
dɛɛ gipen dɔ sindi Saanayi
gibii.

31 Mosisi gi wu gɛnen mɔ,
i dɛ mɔ-gɛnɔ. Imɔso ɔ kya
tu ɔ kya sindi giponfɛ mɔ
de ɔ' lɔrɔ kerɛ dɔɔdan mɔ,
o nu Wurubuaarɛ gigyɛbi'.
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ,

32 ‘Me ne n gyɛ
Wurubuaarɛ ɔbono fo-
naanaana Aberaham, de
Ayisiki, de Gyeekɔpo mɛ
son mɔ.’ Nfono mɔ, i wɔra
Mosisi gifuu. Ɔ san ɔ yelɛ
nno ɔ kya seli. Ɔŋ baa taalɛ
diirɛ ansi kerɛ giponfɛ mɔ
gɛten gbaa.

33 Nfono ne Wura Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ sa Mosisi
yɛɛ, ‘Nɛ kpelegɛ ba nfono
fo yelɛ faa. Imɔso lɛɛ fo-
ayaawolɛ.

34 Gɛnɔɔbono Igyipiti
awura mɛ kya wɔra me-
adɛ abono mɛ bo mɔmɔ-
gɛsinkpan so mɔ gɛnɔ mɔ,
nɛ wu de me-ansi. Nɛ nu
mɔmɔ-osulon ne nɛ kpelegɛ
ba de n' baa mɔlɛgɛ ɔmɔ.
Idɛ kon tu ba. Nan sun fo
Igyipiti.’

35 “Gɛnen Mosisi baarɛ ne
aye-naanaana Isirale awura
mɔ mɛ naa kyena gya mɔ.
Mɛ taasɛ mɔ gɛnen aberɛ
abono dɔ yɛɛ, ‘Anɛ ne n lɛɛ
fo yɛɛ fo' kerɛ aye so de fo'
gyi aye-nbɛlɛ?’ Mosisi baarɛ,
mɔ, kee ne Wurubuaarɛ gi
sun yɛɛ ɔ' kerɛ mɔmɔ so
de ɔ' sɔgɛ mɔmɔ lii mɔmɔ-
gɛbide dɔ. Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔbono Mosisi gi wu
giponfɛ mɔ dɔ mɔ ne nan
kpaa mɔ.

36 Mosisi gi lɛɛ aye-
naanaana mɔ lii Igyipiti
awura gɛsinkpan mɔ so. Ɔ
wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono i
lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
ɔlon bo mɔ dɔ. Ɔ wɔra
ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ mɔ
Igyipiti gɛsinkpan so de apoo
abono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Apoo Pebara mɔ so. Nsi
ikue-inyɔ mumuli dɔ kee
mɔ, ɔ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa
gbaa'gbaa gipen mɔ dɔ.

37 “Gɛnen Mosisi baarɛ ne
n tɔgɛ sa aye-naanaana Isir-
ale awura mɔ owi ɔko dɔ baa

kyon yɛɛ, ‘Wurubuaarɛ laa
lɛɛ mɔ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko lii fɛye dɔ sa
fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ me
Mosisi kee sa fɛye mɔ.’
38 Owi ɔbono aye-
naanaana mɛ bo gipen
mɔ dɔ mɔ, Mosisi mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ kee
mɛ bo mɔmɔ asɛ nno.
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya
tɔngɛ sa Mosisi Saanayi gibii
so de Mosisi mɔ o' kyu gɛnen
ikalan ibono kyu kpaa buu
sa aye-naanaana mɔ. Imɔ
ne n dɛ sa aye baa lii de
ndɛ faa, ne i laa dɛ sa aye
gɛkpaa-gɛkpaa.
39 “Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, aye-naanaana mɔ mɛ
kine mɛ mɛŋ nu Mosisi gɛdɛ.
Mɛ nyaa Mosisi-lɛɛ mɔ yela
nkan ne mɔmɔ-nwɔnsa gi kii
kpe Igyipiti gɛsinkpan so.
40 Aberɛ abono Mosisi bo
gibii mɔ so ɔ kya nu Wu-
rubuaarɛ ikalan mɔ, mɛ baa
kolɛ aye-naana Aron yɛɛ,
‘Wɔra ikperɛ sa aye de a' son
imɔ de i' nyɛ gyangbara sa
aye. Mosisi ɔbono ɔ kparɛ
aye kyu lii Igyipiti gɛsinkpan
mɔ so mɔ berɛ aŋ baa wu
mɔ, ne a mɛŋ nyi ilaa ibono
i wɔra mɔ mɔ.’
41 Nfono ne Aron gi
yɛgɛ mɛ wɔra ɔkperɛ fɛɛ
gɛnaadɛbi ne mɛ kyu nbuɛ
kyu kyɔɔlɛ mɔ. Mɛ kerɛ
gɛnen ɔkperɛ ɔbono mɔmɔ
anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-
abaa kyu pɔrɔ gɛnen mɔ, i
wɔra mɔmɔ ɔkon.
42 Wurubuaarɛ, mɔ, mɛŋ
kya laarɛ gɛnen. Gɛnen so
mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-ansi taa mɔmɔ
yɛgɛ yɛɛ mɛ' wɔra ibono
i bo mɔmɔ ɔbolɛ mɔ, ne
mɛ san kyu agyɛkpebi kyu
bingiri mɔmɔ-ikperɛ mɛ kya
son amɔ ibono iŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ. Mɛ wolaa
ŋmarasɛ mɔmɔ-ilaa idɛ yela
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
ɔwolɛ mɔ dɔ. Mɛ ŋmarasɛ
nno yɛɛ,
‘O, Isirale awura, menɛ ilaa
ne fɛ wɔra faa?
Nsi ikue-inyɔ nbono fɛ kyu
kyena gipen mɔ dɔ
ne fɛye yɛɛ fɛ kya kyɔɔlɛ
nbuɛ fɛ kya sa me mɔ,
iŋ gyɛ me ne fɛ kya wɔra
imɔ fɛ kya sa.
43 Fɛ sola fɛye-ɔkperɛ Moloki
mɔ-rɛ mɔ-obu kee fɛ
naa fɛ kya son.
Ne fɛye-ɔkperɛ Refan
ɔbono fɛ salɛ mɔ fɛɛ
gigyɛkpebi mɔ kee
ne fɛ sola fɛ naa.
Gɛnen ilaa ibono fɛye gbaa-
gbaa ne n kyu fɛye-
abaa kyu wɔra imɔ
mɔ,
fɛ baa kii son imɔ?
Kyu lii gɛnen ilaa ibono so
mɔ, me Wurubuaarɛ
nan gya fɛye koso
de n' kperɛ fɛye
kpaa kyena Babilon
awura gɛsinkpan mɔ
gɛmara.’
44 “Ansaana, fɛ' nu yɛɛ
aye-naanaana mɛ bo gipen
mɔ dɔ mɔ, mɛ nyɛ Wu-
rubuaarɛ ɔsonten mɔmɔ asɛ.
I gyɛ nbuɛ iwolɛ-lɛɛ pan-
pan ɔbono mɛ kya taalɛ bɔɔ
mɔ sola naa naa mɔ. Wu-
rubuaarɛ ne n kaala pan-
pan mɔ gidebi nyiile Mosisi,
ne Mosisi gi yɛgɛ mɛ wɔra
panpan mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono

Wurubuaarɛ gi kaala nyiile mɔ mɔ.
45 Aye-naanaana mɔ mɛ
kyu panpan mɔ kyu sa
mɔmɔ-biana, ne mɔmɔ-
biana mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
ɔbelɛnsɛ Gyosuwa mɛ
kyu panpan mɔ kyu ba
gɛsinkpan gɛbono so a tɛ
faa. Pɛi de mɛ' lɔɔ baa
loo gɛrɛnaa mɔ, asa kpɛi-
kpɛi mɛ ti wolaa mɛ tɛ
gɛrɛ, ne Wurubuaarɛ gi gya
mɔmɔ abono koso ne ɔ sɔgɛ
gɛsinkpan mɔ kyu sa aye-
naanaana.
"Gɛnen Wurubuaarɛ nbuɛ
iwolɛ-lɛɛ panpan ɔbono n
darɛ faa gi sii aye-naanaana
asɛ gɛnen-n kaaborɛ i baa fo
Deefidi gɛkyena dɔ.
46 Deefidi gi gyi Wu-
rubuaarɛ ginsi ne Wu-
rubuaarɛ gi wɔra wɔra ilaa
sa mɔ. Ne Deefidi gi kolɛ
Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' yɛgɛ
mɔ de o' yii obu gbaa-gbaa
de i' wɔra mɔ Wurubuaarɛ
ɔbono mɔ-naana Gyeekɔpo
gi son mɔ ɔsonten.
47 Deefidi gi kolɛ Wu-
rubuaarɛ gɛnen mɔ, i mɛŋ
gyɛ mɔ gbaa-gbaa ne n nyɛ
yii Wurubuaarɛ ɔsonten mɔ.
Mɔ-bi Solomon ne n baa yii
gɛnen obu mɔ.
48 "Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
Solomon gi dabɔlɛ yii
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
gɛnen gbaa faa, Gitɔbelɛ
mɔ mɛŋ kya kyena ibu
ibono anyamesɛ mɛ kyu
mɔmɔ-abaa kyu pɔrɔ mɔ dɔ.
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi wolaa ŋmarasɛ imɔ
so ilaa yela
49 yɛɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
'Wurubuaarɛ dɔ ne n gyɛ
me-gɛwuragyapaa.
Gɛsinkpan ne n gyɛ me-
ayaa dɔ ɔwolɛ toosɛ.
Ne menɛ obu ɔnan ne fɛ laa
pɔrɔ wɔra me yɛɛ me-
obu ne?
Fonɛ dɔ ne fɛ laa taalɛ
lɔrɔ yela yɛɛ n' baa
kyena?
50 I mɛŋ gyɛ me gbaa-gbaa ne
n' kyu me-abaa
kyu pɔrɔ ilaa kamaasɛ
pɛwu?'
51 "Fɛye abelɛnsɛ abono fɛ
tɛ gɛrɛ faa, fɛye-aso dɔ i kɔrɔ
ifuu. I wonɛ so ne fɛ bo
gisomaanu fɛɛ abono mɛŋ
kya son Wurubuaarɛ gɛnen?
Fɛ maŋ kyu fɛye-gisen kyu
sa Wurubuaarɛ, ne fɛ maŋ
nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Ilaa
ibono aye-naanaana de aye-
sɛana mɛ wɔra mɔ, imɔ-
ayaa kee ne fɛ buu faa.
Owi kamaasɛ dɔ fɛ kpɛ fa-a
kine Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gɛlaarɛ.
52 Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔmɔ ne n bo no yɛɛ
aye-sɛana de aye-naanaana
mɛ mɛŋ ka mɔ-ansi? Mɛ
mɔɔ-mɔɔ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo abono mɛ
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ Gɛsintin
Wura laa ba gɛsinkpan so
mɔ. Gɛsintin mɔ, Yesu,
ɔbono ɔ gyɛ Gɛsintin Wura
mɔ, gi kpaa ba mɔ, fɛ kyu
mɔ wɔra asa abaa dɔ, ne mɛ
mɔɔ mɔ sa fɛye.
53 Yɛgɛ fɛye ne Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ kyu
Wurubuaarɛ nbara mɔ baa
sa, ne fɛye, mɔ, ne mɛŋ gyi
nmɔ so faa."

54 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ nu
gɛnen ilaa ibono Sitiifen yelɛ
ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa mɔmɔ
mɔ, i kyogedɛ mɔmɔ-asen dɔ
ne mɛ san mɛ kya wɛ nyoro
kyu lii mɔ so.
55 Sitiifen berɛ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu
de mɔ so mɔ, ɔ diirɛ mɔ-ansi
kerɛ soso yiridididi mɔ, o
wu Wurubuaarɛ nyisigyi ne
o wu Yesu yelɛ Wurubuaarɛ
asɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ
so.
56 Sitiifen gi wu gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, "Fɛ' kerɛ! Soso i bugi
ne Yesu, anyamesɛ pɛwu
mɔmɔ-daa mɔ, yelɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ-gibaa gyisɛ
so."
57 Sitiifen gi tɔgɛ sa mɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ puiidɛ mɔ so,
ne mɛ kyu mɔmɔ-abaa tii
mɔmɔ-aso de mɛŋ' baa nu
ilaa ibono ɔ kya tɔgɛ mɔ.
Nfono mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ
dabun mɔ so gikolon,
58 ne mɛ biidɛ mɔ lii nten
nkan kpe mɛ' kpaa da mɔ
abui mɔɔ. Pɛi ne nbɛlɛ agy-
ibo mɔ mɛ laa da mɔ abui
mɔɔ mɔ, mɛ maragɛ mɔmɔ-
akuru kyu kpaa yela ɔnyen
ɔko asɛ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Sɔɔlo.
59 Mɛ kya da Sitiifen abui
gɛnen mɔ, Sitiifen gi saawo
terɛ Yesu yɛɛ, "Me-Wura
Yesu, fo-abaa dɔ ne n' dɛ me-
ɔŋɛ n kya wɔra."
60 Nfono mɔ, Sitiifen gi
sii ŋmii ne o kpen ken-ken
yɛɛ, "Me-wura, kyu mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya
wɔra faa kyu kyɛɛ mɔmɔ."
Sitiifen gi dalaa gɛnen mɔ, ɔ
lɛɛ ɔŋɛ.

8

Mɛ Ka Yesu Asonbo Gikpen Mɔ Ansi

1 Sɔɔlo gi yelɛ abono mɛ
mɔɔ Sitiifen mɔ gɛmara.
Kpɛ san kyu lii gɛkɛ
gɛbono mɛ da Sitiifen abui
mɔɔ mɔ kyu kyon mɔ, asa
mɛ lɔrɔ mɛ kya ka Yesu
asonbo gikpen gibono gi bo
Gyɛrusalem mɔ ansi gikyɔ.
I yɛgɛ mɔmɔ pɛwu mɛ san
yaasɛ gyan' de Gyudiya de
Samariya nsinkpan so. I san
daa Yesu isɔɔ mɔ wolɛ nno.
2 Mɛ mɔɔ Sitiifen gɛnen
mɔ, asa abono mɛ selɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ dɔ ako mɛ pule
mɔ, ne mɛ su mɔ gɛsintin so.
3 Yesu asonbo gikpen mɔ
ɔson mɔ so mɔ, Sɔɔlo kpɛ
ɔ kya wɔra mɔmɔ anyanyan
daa. Ɔ kya gbere loo nten-
ana dɔ kpaa biidɛ anyen de
akyii lii kyu kyon kpaa tii de
obu.

Filipo Gi Naa Samariya So

Ɔ Kya Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ So Ilaa

4 Yesu asonbo abono mɛ
yaasɛ mɛ naa mɔ, mɛ kpɛ
mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ mɛ kya
sa asa nfonoana mɛ naa mɛ
naa mɔ.
5 Filipo gi kyon kpe
ɔsowolɛ belɛ ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Samariya mɔ
ne ɔ kpaa tɔgɛ sa nno asa
yɛɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ gi ti ba
gɛsinkpan so.

6 Sakpii belɛ mɔ dɔ
ɔkamaasɛ gi yela giso ne
o nu Filipo asɛ, ne asa mɛ
wu ilaa gbaa'gbaa ibono o
kyu Yesu ɔlon wɔra mɔ de
mɔmɔ-ansi.
7 I lii fɛɛ ɔ kyɛ asa sakyɔ
abono i mara ɔmɔ mɔ de
ɔtɛgɛsɛana. Ne ɔ yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn oduduu ibono i tɛ
asa sakyɔ so mɔ i saawo ken-
ken koso mɔmɔ so.
8 Kyu lii gɛnen so mɔ, i
wɔra ɔsowolɛ ɔbono so asa
ɔkon kyɔde.

*Fɛwura Ɔko Gi Nu Wu-
rubuaarɛ Agyɛbi*

9 Ɔnyen ɔko gi kyena
gɛnen Samariya ɔsowolɛ
ɔbono so, mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Simon. Simon baarɛ kya
wɔra afɛ nno mɔ i kɛɛla. Ɔ
kya nyiile mɔ-nyoro yɛɛ mɔ
ne n bo no. Mɔ-ilaa wɔrasɛ
i kya dɛ asa gɛnɔ Samariya
gɛsinkpan pɛwu so.
10 Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ bo nno mɔ, gɛbii-o,
ɔbelɛnsɛ-o, kya yela giso
nu Simon baarɛ asɛ. Asa
mɛ san mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛnen ɔnyen baarɛ ne n
gyɛ Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ɔbelɛ
mɔ."
11 Simon baarɛ wolaa ɔ
kya wɔra afɛ ne i kya dɛ asa
gɛnɔ mɔ, iŋ gyɛ gɛnen owi
ɔbono dɔ, i kɛɛla. Imɔso asa
mɔ mɛ kya nu mɔ-gɛdɛ.
12 Filipo gi kpe nno, ne
ɔ kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa
de mɛ' nu Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ
ilaa. Ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ Yesu ne
n gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ asa
de mɛ' nyɛ gɛnen akyenabi
abono. Asa mɔ mɛ nu
Filipo ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɛ
sɔɔ imɔ gyi, ne ɔ gyere
mɔmɔ Wurubuaarɛ sagyere,
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-anyen de
akyii.
13 Simon fɛwura baarɛ
gbaa kee gi sɔɔ Filipo ilaa
tɔgɛsɛ mɔ gyi ne ɔ nyɛ Wu-
rubuaarɛ sagyere. Ɔ san kyu
mɔ-nyoro kyu da mada de
Filipo. Filipo kya wɔra ilaa
gbaa'gbaa ibono nyamesɛ
maŋ taalɛ wɔra mɔ-gibaa
so ne i kya lɛɛ Yesu ɔlon
belɛ gɛwi nyiile asa. Simon
ɔbono nkana ɔ gyɛ fɛwura
mɔ, kya wu gɛnen mɔ, i kya
dɛ mɔ-gɛnɔ gikyɔ.
14 Imɔ gɛmara mɔ Yesu
isɔɔ mɔ mɛ bo Gyɛrusalem
mɔ mɛ nu yɛɛ Samariya
awura mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ gyi. Imɔso Yesu
isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ mɔmɔ dɔ
asa anyɔ, Piita mɔ-rɛ Gyɔn
kyu sun gɛnen asa abono asɛ
nno.
15 Mɛ kpe mɔ, mɛ kpaa
dalaa sa mɔmɔ de mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ'
ba mɔmɔ so.
16 I kya nyiile yɛɛ
Samariya awura mɔ mɛ nyɛ
daa Wurubuaarɛ sagyere
mɔ wolɛ Wura Yesu ginyen
dɔ. Mɛŋ ti nyɛ de Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' baa
bun mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko so.
17 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ
dalaa sa mɔmɔ mɔ, mɛ kyu
mɔmɔ-abaa gyan' mɔmɔ so,
ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi baa bun mɔmɔ so.

*Fɛwura Mɔ Nyi Yɛɛ
Aterenbi A Laa Taalɛ Sɔɔ*

Wurubuaarɛ Oduduu Ɔlon

18 Nfono mɔ, ibono Simon gi wu Piita mɔ-rɛ Gyɔn, Yesu isɔɔ mɔ, mɛ kya kyu mɔmɔ-abaa gyan' asa so ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya baa bun mɔmɔ so mɔ, o kyu aterenbi kyu sa mɔmɔ.

19 Ne ɔ tɔgɛ sa Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, "Fɛ' sɔɔ aterenbi adɛ de fɛ' kyu gɛnen ɔlon ɔbono fɛ bo faa kyu gbaa me-gibaa de ɔkamaasɛ ɔbono me kee nɛ nyɛ kyu me-abaa gyan' mɔ so mɔ, ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' baa bun mɔ so."

20 Simon gi tɔgɛ gɛnen mɔ ne Piita gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo-rɛ fo-aterenbi nnɛ, fo-rɛ Wurubuaarɛ abaa anyɔ! Aterenbi a maŋ taalɛ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaarɛ kya kyu kyɛɛ mɔ.

21 Fo maŋ taalɛ saarɛ aye dɔ de fo' wɔra ilaa idɛ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ fo-gisen dɔ iŋ boran Wurubuaarɛ ansi so.

22 Nu fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn ibono fo dɛ faa dɔ de fo' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ nengyene i laa sa mɔ, o' kyu fo-nwɔnsa nbono fo dɛ faa kyu kyɛɛ fo.

23 I kya nyiile yɛɛ nɛ wu fo faa ako gɛnyɛ gɛ gyɛ fo gɛlaaloo. Ilaa nyɛnyɛn kee i suu fo gɛgbɛ."

24 Nfono mɔ, Simon mɔ gi kolɛ Piita mɔ-rɛ Gyɔn yɛɛ, "Fɛ' dalaa sa Wurubuaarɛ sa me de gɛnen ilaa ibono fɛ darɛ faa dɔ iko-rɛ iko i' mɛŋ sa i' ba me so."

25 Piita mɔ-rɛ Gyɔn mɛ lɛɛ Wura Yesu agyɛbi de mɔ-ilaa ibono mɛ wu de mɔmɔ-ansi mɔ tɔgɛ sa nno asa ta mɔ, mɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem. Mɛ kya kpe mɔ, mɛ naa de Samariya awura isowolɛ gikyɔ so mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa nno awura kee pɛi ne mɛ kpaa loo Gyɛrusalem.

Filipo Gi Tɔgɛ Wurubuaarɛ Ɔkalan Sa Itopiyanyen Ɔko

26 Owi ɔko dɔ mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi baa tɔgɛ sa Filipo yɛɛ, "Koso, de fo' kpelegɛ de gɛsɛ so naa de ɔkpa ɔbono ɔ dɛ lii Gyɛrusalem kyu kpe de Gaasa ɔsowolɛ so mɔ. Gɛnen ɔkpa ɔbono ne n kya loo de gipen dɔ lii mɔ."

27 Gɛsintin mɔ, Filipo gi koso yii ɔkpa ɔ kya kpe. Filipo kya kpe mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, Itopiyanyen ɔko ne. Itopiyanyen mɔ gyɛ daa ɔbelɛnsɛ gbaa', ne ɔ bo abono mɛ kya kerɛ Itopiya wura so mɔ dɔ. Itopiya awura berɛ mɔmɔ-wura gyɛ daa ɔkyii. Ɔnyen mɔ ne n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ wura kyiisɛ mɔ aterenbi de mɔ-awuratɔ pɛwu so. Gɛnen ɔbelɛnsɛ baarɛ gi kpe Gyɛrusalem kpaa son Wurubuaarɛ.

28 Ɔ kya kii mɔ ne Filipo gi kpaa tu mɔ gɛnen. Ɔbelɛnsɛ mɔ tɛ ilaa iko dɔ i naa, mɔ, bee ne n kya biidɛ gɛnen ilaa mɔ. I so Itopiyanyen mɔ i naa gɛnen mɔ, ɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii ɔwolɛ ɔbono

Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
Isaya gi ŋmarasɛ mɔ dɔ.
29 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Filipo
yɛɛ, “Naa kpe de fo' kpaa
naa sindi ɔbelɛnsɛ baarɛ.”
30 Gɛsintin mɔ, Filipo gi
selɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ ɔ
naa sindi mɔ. O nu ɔbelɛnsɛ
mɔ kya kalɛ ilaa ɔ kya lii
ɔwolɛ ɔbono Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo Isaya gi
ŋmarasɛ mɔ dɔ. Filipo gi
nu mɔ, ɔ taasɛ ɔbelɛnsɛ mɔ
yɛɛ, “Fo kya nu ilaa ibono fo
kya kalɛ faa gɛsɛ ne?”
31 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, “Nnɛ ne nan wɔra de
n' nu gɛsɛ? Gɛnen mɔ, nɛ
nyɛ ɔko gi lɛɛ gɛsɛ sa me.”
Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi
kolɛ Filipo yɛɛ ɔ' dii loo baa
kyena mɔ asɛ. Gɛsintin mɔ,
Filipo gi dii loo kyena mɔ
asɛ.
32 Wurubuaarɛ agyɛbi
abono ɔbelɛnsɛ mɔ kya kalɛ
gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ ne
n gyɛ yɛɛ,
“Mɛ kparɛ mɔ lii kpaa mɔɔ
fɛɛ sandɛ.
Mɔ mɔ gi sii kurun fɛɛ
gɛsandɛbi ne mɛ keda
mɛ laa daasɛ.
Oŋ bugi mɔ-gɛnɔ.
33 Mɛ wɔra mɔ ipeeli.
Mɛ mɛŋ gyi mɔ-nbɛlɛ
gɛsintin ɔkpa so.
Ibono mɛ ten mɔ-agyo faa,
ɔko-rɛ ɔko maŋ baa nyɛ
wu mɔ-biana abɛɛ
mɔ-naanaana ilaa
tɔgɛ.”
34 Filipo gi dii ɔ tɛ ɔbelɛnsɛ
mɔ asɛ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi
taasɛ mɔ yɛɛ, “Anɛ ne Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ
darɛ faa? Ɔ tɔgɛ kyu lii mɔ
gbaa-gbaa mɔ-nyoro so abɛɛ
ɔko kpɛi ne ɔ darɛ daa?”
35 Ɔ taasɛ Filipo gɛnen mɔ,
Filipo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ Yesu
ne ɔ darɛ gɛnen, ne ɔ tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
ɔbelɛnsɛ mɔ. Filipo laa lɛɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ
tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ, o
yii gɛsɛ lii daa Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ nfono ɔbelɛnsɛ
mɔ kya kalɛ mɔ.

36 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa
tu nkyu nko. Ɔbelɛnsɛ mɔ gi
tɔgɛ Filipo yɛɛ, “Kerɛ, nkyu.
Menɛ ne n bo no i laa taa
tii me-ɔkpa de meŋ sa n' nyɛ
sɔɔ Wurubuaarɛ sagyere?” [
37 Filipo gi tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ
mɔ yɛɛ, “Nengyene fo ka
gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ
berɛ mɔ, ɔkpa dɛ fɛɛ fo'
nyɛ Wurubuaarɛ sagyere.”
Nfono mɔ ɔbelɛnsɛ mɔ gi lɛɛ
gɛnɔ yɛɛ, “Nɛ ka gyan Yesu
Kirisito so yɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.”]
38 Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ
gi yɛgɛ mɛ sii yelɛ ne mɔ-rɛ
Filipo mɛ loo nkyu mɔ dɔ
ne Filipo gi gyere mɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere.
39 Mɛ dii lii nkyu mɔ dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
gi puru Filipo kyon kpe
gɛtɛɛko. Ɔbelɛnsɛ mɔ mɛŋ
baa wu mɔ. Ɔbelɛnsɛ mɔ gi
san keda mɔ-gɛwi ɔkpa de
ɔkon fɛɛ ɔ ka gyan Yesu so.
40 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi puru Filipo lii Itopiya
ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ gɛnen mɔ,
Filipo gbaa-gbaa ɔ' baa kerɛ
mɔ, ɔ ti ɔ yelɛ ɔsowolɛ ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Asotusi

mɔ so. Nfono mɔ Filipo gi naa de isowolɛ ɔ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ɔ sa asa gɛnen-n kaaborɛ ɔ kpaa loo ɔsowolɛ belɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sɛsariya mɔ so.

9

Yesu Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Sɔɔlo Ɔkpa Nsana

1 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, Sɔɔlo gi luu mɔ-ansi gyan' Wura Yesu akasɛbo mɔ so, ɔ kya laarɛ ɔmɔ-imɔɔten. Gɛnen so mɔ o kpe Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ asɛ kpaa tɔgɛ mɔ

2 yɛɛ ɔ kya laarɛ de o' kpe Damasikosɛ ɔsowolɛ so de o' kpe mɔmɔ Gyuda awura akyangbon dɔ. O kpe ne o wu ɔko kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ, ɔ gyɛ ɔnyen-o ɔkyii-o mɔ de ɔ' ŋminde mɔ kyu mɔ ba Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ ansi dɔ Gyɛrusalem nno. Imɔso asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ ɔ' sa mɔ mɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ de i' wɔra yɛɛ mɔ ne n sun mɔ.

3 Gɛsintin mɔ, Sɔɔlo gi nyɛ ɔwolɛ mɔ, ne o yii ɔkpa. O fuude Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ, fatela gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa kyaabɔɔ mɔ gikolon fɛɛ nyangbon ne n wiisɛɛ.

4 Ɔ lii tɔrɔ ne o nu gigyɛbi' giko gi terɛ mɔ nnɔ nnyɔ yɛɛ, "Sɔɔlo, Sɔɔlo." Ne gigyɛbi' mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ n wɔra ne fo kya ka me-ansi gɛnen?"

5 Sɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ taasɛ yɛɛ, "Me-wura ɔmɔ ne?" Ne gigyɛbi' mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ, "Me ne n gyɛ Yesu, ɔbono fo kya ka ansi mɔ.

6 Fo berɛ, dabɔlɛ koso de fo' naa loo ɔsowolɛ mɔ so. Fo ti loo nno mɔ, mɛ laa tɔgɛ fo ilaa ibono i kaaborɛ fo' wɔra mɔ."

7 Anyen abono mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ kya kpe ɔkpa ɔbono mɔ mɛ sii yelɛ mɛ mɛŋ tɔgɛ ba-a gigyɛbi. Mɛ nu gigyɛbi' mɔ berɛ, mɛ mɛŋ kii wu ɔko-rɛ ɔko.

8 Sɔɔlo gi nyise koso ne o bugi mɔ-ansi mɔ, ɔŋ baa ɔ kya wu sɛi. Imɔso mɛ keda mɔ daa de gibaa kyu loo Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ so.

9 Nkɛ nsa pɛwu mɔ, ɔ mɛŋ kya wu. Ɔŋ kya gyi, ne ɔŋ kya nun.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Ananiyasɛ Yɛɛ Ɔ' Kpaa Dalaa Bugi Sɔɔlo Ansi

10 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu akasɛbo mɔ dɔ ɔko bo Damasikosɛ ɔsowolɛ ɔbono so nno; mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ. Wura Yesu gi lɛɛ nyiile Ananiyasɛ baarɛ fɛɛ oderi ne ɔ terɛ mɔ-ginyen so yɛɛ, "Ananiyasɛ." Yesu gi terɛ mɔ gɛnen mɔ ne o kyule yɛɛ, "Me-wura, me ne."

11 Ananiyasɛ gi kyule mɔ, Wura Yesu gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Koso kpe ɔkpa ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Ntintin Ɔkpa mɔ dɔ de fo' kpe Gyudasɛ gɛten dɔ. Fo loo gikpaara mɔ so mɔ, taasɛ ɔnyen ɔko so, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Sɔɔlo. Ɔ gyɛ

Taasu ɔsowolɛ so isa; ɔ ba ɔ bo nno ɔ kya dalaa.
12 Ɔ kya dalaa mɔ, nɛ ti wolaa lɛɛ nyiile mɔ fɛɛ oderi yɛɛ ɔko laa ba mɔ asɛ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ. Nɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ Ananiyasɛ laa kyu mɔ-abaa kyu gyan' mɔ so de mɔ-ansi mɔ a' bugi sa mɔ de o' kii nyɛ ɔ kya wu."
13 Nfono mɔ Ananiyasɛ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Me-wura, nɛ ti nu Sɔɔlo baarɛ ilaa lii asa sakyɔ asɛ. Nɛ nu yɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ dɛ ɔ kya wɔra fo Yesu adɛ abono fo lɔrɔ yela sa fo-nyoro Gyɛrusalem ɔsowolɛ so mɔ i nyaakyɔ.
14 Ne ibono ɔ ba gɛrɛ faa, ɔ bo ɔkpa lii Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ asɛ de ɔ' ŋminde nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ laa dalaa terɛ fo Yesu ginyen mɔ kyu kpaa tii de obu."
15 Nfono mɔ Wura Yesu gi buu sa Ananiyasɛ yɛɛ, "Fo berɛ, koso kpe mɔ asɛ daa. Nɛ lɛɛ gibaa yii mɔ yɛɛ ɔ' tɔgɛ me-ilaa sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi, de awura-awura, de Isirale awura kee.
16 Me gbaa-gbaa ne nan nyiile mɔ gɛnɔɔbono ɔkara ɔ laa wu awɔrɔfɔɔ me so mɔ."
17 Nfono mɔ, Ananiyasɛ gi koso lii kpaa loo gɛten gɛbono dɔ Sɔɔlo gi sogɛ mɔ, ne ɔ kpaa kyu mɔ-abaa kyu gyan' Sɔɔlo so ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Me-nanbo Sɔɔlo, Wura Yesu ɔbono ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile fo ɔkpa dɔ gɛkaabono fo kya ba gɛrɛnaa mɔ ne n sun me fo asɛ faa. O sun me yɛɛ n' baa yɛgɛ fo-ansi mɔ a' bugi de fo' kii nyɛ wu ilaa de Wurubuaarɛ Oduduu kee ɔ' baa suu de fo."
18 Ananiyasɛ gi kpɛ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ayaa abono so mɔ, i wɔra Sɔɔlo fɛɛ ilaa iko ne n kyalɛ lii mɔ-ansi dɔ. Mɔ-ansi mɔ a bugi ne o kii nyɛ ɔ kya wu. Ɔ koso yelɛ ne mɛ gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere.
19 Mɛ laarɛ ilaa iko sa mɔ ne o gyi. I baa wɔra ŋmaraa mɔ, ɔ nyɛ ɔlon kon.

Sɔɔlo Gi San Ɔ Kya Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Ɔ Kya Sa Asa

Idɛ gɛmara mɔ, Sɔɔlo gi sii kyena Yesu akasɛbo mɔ asɛ Damasikosɛ nno nkɛ kalɛsɛ.
20 Ayaa abono so mɔ, ɔ san ɔ kya kpe daa Gyuda awura akyangbon dɔ ɔ kya lɛɛ ɔ kya tɔgɛ ɔ sa asa yɛɛ, "Yesu ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ."
21 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono o nu ilaa ibono Sɔɔlo kya tɔgɛ mɔ, i kya dɛ mɔ-gɛnɔ. Asa mɛ san mɛ kya taasɛ yɛɛ, "Iŋ gyɛ Sɔɔlo ne n kya yɛgɛ ɔlanba kya tɔrɔ Gyɛrusalem asa abono mɛ dɛ Yesu ginyen mɛ kya son Wurubuaarɛ dɔ mɔ? Iŋ gyɛ gɛnen so ne ɔ ba gɛrɛ de ɔ' baa keda asa ŋminde kyu kperɛ asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ faa?"
22 Sɔɔlo, mɔ, kpɛ ɔ kya lɔrɔ ɔ kya tɔgɛ Yesu ilaa ɔ kya too daa. Ɔ keda nyoro ɔ kya lɛɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono ɔ kya mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ,

ne Gyuda awura abono mɛ
bo Damasikosɛ nno mɔ gɛnɔ
gɛ wu'.
23 Sɔɔlo gi kyena nno kɛɛla
mɔ, Gyuda awura abono mɛ
bo nno mɔ mɛ gyan' ne mɛ
da gɛdɛ yela yɛɛ mɛ laa mɔɔ
mɔ.
24 Mɛ da mɔ gɛdɛ gɛnen
mɔ, Sɔɔlo gi bii. Gɛnyɛ de
gɛpɛ mɔ, mɛ san mɛ kya
dii nbunono nbono gi dɛ lii
ɔsowolɛ mɔ dɔ mɔ de mɛ'
nyɛ mɔ mɔɔ.
25 Gɛnyɛ gɛko mɔ Sɔɔlo
akasɛbo mɛ kyu mɔ kpe
de gɛkpen mɔ mɛ yii wɔra
ɔsowolɛ mɔ gɛtɛɛko so.
Ne mɛ kyu mɔ kyu wɔra
gɛkeebii dɔ ne mɛ kpelegɛrɛ
mɔ de ɔfɛ ne ɔ selɛ kyon.

Sɔɔlo Gi Kii Kpe Gyɛrusalem

26 Sɔɔlo gi naa kyon kpaa
loo Gyɛrusalem mɔ, ɔ laarɛ
fɛɛ o' kyu mɔ-nyoro kpaa loo
Yesu akasɛbo gikpen mɔ dɔ.
Yesu akasɛbo mɔ pɛwu mɛ
selɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ mɛ
mɛŋ sɔɔ mɔ gyi yɛɛ o bingiri
Yesu ɔkasɛbo gɛsintin.
27 Nfono mɔ, mɔmɔ dɔ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Banabasɛ mɔ gi keda mɔ
de gibaa ne o kyu mɔ kpe
Yesu isɔɔ mɔ asɛ. Nno ne
Banabasɛ gi lɛɛ gɛsɛ dandan
sa mɔmɔ kyu lii gɛnɔɔbono
so Sɔɔlo gi wu Wura Yesu
ɔkpa dɔ ne Yesu gi tɔngɛ sa
mɔ mɔ. Banabasɛ gi buu
sa mɔmɔ gɛnɔɔbono Sɔɔlo gi
naa Damasikosɛ ɔsowolɛ so
ɔ kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa
tɔgɛ sa asa Yesu ginyen dɔ
mɔ, ne ɔ mɛŋ selɛ nyamesɛ
gifuu.
28 San kyu lii nno mɔ,
mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ san ma-a
wɔra ilaa kamaasɛ dabɔlɛ
Gyɛrusalem nno, ne Sɔɔlo
kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa
tɔgɛ sa asa Wura Yesu
ginyen dɔ. Ɔŋ kya selɛ gifuu.
29 Sɔɔlo kya lɛɛ Wura Yesu
ilaa tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ
sa Gyuda awura abono mɛ
kya tɔgɛ Geriiki gɛdɛ mɔ kee,
ne mɔmɔ-rɛ Sɔɔlo mɛ sɔɔ
akyɔɔlɛ de abara. Mɔmɔ
berɛ, mɛ kpɛ ma-a laarɛ mɔ-
imɔɔten daa.
30 Nfono mɔ, mɔ-
nanboana abono mɛ bo Yesu
ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ nu gɛnen
mɔ, mɛ kyu Sɔɔlo kpelegɛ
kyon Sɛsariya, ne mɛ lɛɛ mɔ-
ɔkpa ne ɔ kyon kpe mɔ-gɛwi
Taasu.
31 Imɔ gɛmara mɔ, asa
mɛŋ baa ma-a ka Yesu
asonbo mɔ ansi. Yesu
asonbo abono mɛ bo
Gyudiya de Galeli de
Samariya nsinkpan so mɔ
pɛwu nyoro gi tɔrɔ ɔmɔ.
Wurubuaarɛ kya lɔrɔ ɔmɔ,
ne mɛ dɛ buubuu mɛ kya sa
Wura Yesu mɔmɔ-gɛkyena
dɔ. Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ kya kpaa ɔmɔ. Imɔso
owi kamaasɛ dɔ mɔ mɛ kpɛ
ma-a nyaakyɔ ma-a too daa.

Piita Gi Wɔra Ilaa Dɛnsɛ Sa Asa Anyɔ Ako

32 Piita kpɛ ɔ naa gɛten
kamaasɛ. Gɛkɛ gɛdɛ mɔ ɔ
naa kpaa lii mɔ-nanboana
abono mɛ kya son Yesu Lida
ɔsowolɛ so mɔ so.

33 Ɔ bo nno mɔ, o wu
ɔnyen ɔko mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen yɛɛ Aniyasɛ. Gɛnen
Aniyasɛ baarɛ ayaa a wu'.
Nsi gukue mumuli pɛwu mɔ,
ɔ kpɛ ɔ dɛ daa gifengen so. Ɔ
mɛŋ kya taalɛ koso yelɛ.
34 Piita gi wu ɔnyen mɔ
gɛnen mɔ, ɔ terɛ mɔ-ginyen
yɛɛ, "Aniyasɛ" ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Yesu Kirisito laa
kyɛ fo nperɛ-nperɛ. Koso.
Bɔɔ fo-gifengen de fo' naa."
Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ
gi koso.
35 Asa abono mɛ tɛ
Lida ɔsowolɛ so de Sarɔn
gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ
wu yɛɛ mɛ kyu Yesu ginyen
kyɛ Aniyasɛ mɔ, mɛ kyɛɛgɛ
lii kpe mɛ kya son Wura
Yesu.
36 Yesu ɔkasɛbo kyiisɛ ɔko
tɛ Gyopa ɔsowolɛ so. Mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Tabita. De Geri-
iki gɛdɛ dɔ mɔ mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Dɔkasɛ. Mɔ-gɛkyena
dɔ mɔ ɔ kpɛ ɔ kya wɔra daa
gidɛnsɛ ne mɔ-gibaa dɔ i kya
bugi sa ayenbo.
37 Gɛnen nkɛ nbono Piita
bo Lida mɔ, gilɔ gi baa keda
Dɔkasɛ baarɛ ne o wu'. O
wu' gɛnen mɔ, mɛ gyere mɔ
kpasa abansoro soso-lɛɛ obu
ɔko dɔ.
38 Gyopa ɔsowolɛ de Lida
ɔsowolɛ iŋ bo gɛta de abara.
Imɔso Yesu akasɛbo abono
mɛ bo Gyopa mɔ mɛ nu yɛɛ
Piita bo Lida mɔ, mɛ lɛɛ asa
anyɔ kyu sun mɔ asɛ yɛɛ mɛ'
kpaa terɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra
aniya de ɔ' kpaala ba mɔmɔ
asɛ. Ɔŋ sa ɔ' waala owi.
39 Gɛsintin mɔ, Piita gi
koso ne mɔ-rɛ abono mɛ sun
mɔ mɛ kyon. Mɛ kpaa loo
mɔ, mɛ kyu Piita kyu dii kpe
soso obu mɔ dɔ abansoro mɔ
soso. Ɔ loo obu mɔ dɔ mɔ,
akyii akulaabo abono mɛ bo
nno mɔ pɛwu mɛ baa yelɛ
kyaabɔɔ mɔ mɛ kya saawo.
Mɛ kyu ngbɛ nbono Dɔkasɛ
gi baa owi ɔbono ɔ san ɔ tɛ
de ansi mɔ kyu nyiile mɔ.
40 Piita gi kpiisi mɔmɔ
pɛwu lii obu mɔ dɔ ne o sii
ŋmii ne ɔ dalaa. Ɔ dalaa ta
mɔ, o kisee mɔ-ansi sa obuni
mɔ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Tabita,
koso." Piita gi tɔngɛ sa obuni
mɔ gɛnen mɔ, obuni mɔ gi
bugi mɔ-ansi, o wu Piita, ne
ɔ koso kyena.
41 Ɔ koso kyena gɛnen mɔ,
Piita gi keda mɔ-gibaa dɔ
ne ɔ koso yelɛ mɔ-ayaa so.
Nfono mɔ, Piita gi terɛ asa
abono mɛ kya son Yesu de
akyii akulaabo mɔ yɛɛ mɛ'
loo ba, ne o kyu mɔ kyu wɔra
mɔmɔ-abaa dɔ de ansi.
42 Ɔkyii mɔ gikyingi mɔ gi
nu gyan' de Gyopa ɔsowolɛ
mɔ pɛwu. Kyu lii gɛnen so
mɔ asa sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-
nyoro too Wura Yesu so.
43 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Pi-
ita gi sii kyena ɔnyen ɔko asɛ
Gyopa ɔsowolɛ mɔ so nno
kɛɛla. Mɛ kya terɛ ɔnyen
mɔ yɛɛ Simon. Nbuɛ iwolɛ
gɛsun ne ɔ kya wɔra.

10

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Lɛɛ Mɔ-Nyoro Nyiile Kɔniiliyusɛ

1 Owi ɔko dɔ mɔ, ɔnyen
ɔko gi kyena Sɛsariya
ɔsowolɛ so. Mɛ kya terɛ

mɔ-ginyen yɛɛ Kɔniiliyusɛ. Ɔŋ gyɛ Gyudanyen. Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ sa Rom asogya gikpen gibono mɛ kya terɛ gimɔ yɛɛ Itali Awura Gikpen mɔ.

2 Kɔniiliyusɛ baarɛ gi kyu mɔ-gisen kyu sa Wurubuaarɛ. Mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa pɛwu mɛ kya son Wurubuaarɛ. Ɔ kya kpaa ayenbo de aterenbi gikyɔ lii mɔ-gisen dɔ. Owi kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ kya dalaa sa Wurubuaarɛ.

3 Gɛkɛ gɛdɛ owi gbaasɛ mɔ, i lɛɛ nyiile mɔ fɛɛ oderi ne o wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ naa ɔ kya loo mɔ asɛ faa tentegelen, ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi terɛ mɔ-ginyen so yɛɛ "Kɔniiliyusɛ."

4 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi terɛ Kɔniiliyusɛ gɛnen mɔ, i wɔra Kɔniiliyusɛ gifuu ne ɔ kerɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ faa yirididi. Nfono mɔ Kɔniiliyusɛ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Ɔbelɛnsɛ?"

Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Fo-gɛdalaa gɛbono fo kya dalaa sa Wurubuaarɛ mɔ de fo-ayɛ abono fo kya wɔra sa ayenbo mɔ i loo Wurubuaarɛ asɛ, ne ɔ kya nyingi fo so.

5 Idɛ kon berɛ koso, de fo' sun ako de mɛ' kpe Gyopa kpaa terɛ ɔnyen ɔko nno. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Simon. Mɔ-ginyen giko kee ne n gyɛ Piita.

6 Ɔ sogɛ daa Simon asɛ kee. Nbuɛ iwolɛ gɛsun ne ɔ kya wɔra. Mɔ-gɛten gɛ sindi apoo."

Kɔniiliyusɛ Gi Sun Kpaa Terɛ Piita

7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔngɛ de Kɔniiliyusɛ gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔ-gikyon mɔ, Kɔniiliyusɛ gi terɛ mɔ-adega anyɔ ako abono mɛ tɛ mɔ asɛ mɔ mɔmɔ-rɛ mɔ-asogya mɔ dɔ ɔko ba mɔ asɛ. Gɛnen sogya ɔbono gi kyu mɔ gisen kyu sa Wurubuaarɛ ne ɔ gyɛ abono mɛ kya dii Kɔniiliyusɛ mɔ dɔ ɔko.

8 Kɔniiliyusɛ gi terɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, o buu ilaa ibono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa mɔ mɔ pɛwu sa ɔmɔ. Ne ɔ keda ɔmɔ sun Gyopa.

9 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, mɛ yii ɔkpa mɛ kya kpe Gy-opa ɔsowolɛ so. Mɛ kya sindi ɔsowolɛ mɔ mɔ, gɛnen owi ɔbono mɔ, Piita gi dii kpe ɔ bo obu soso nfono mɛ tɛlensɛ mɔ ɔ kya dalaa. Gɛnen owi ɔbono mɔ i laa wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-gerɛ.

10 Akon a da mɔ, ne ɔ kya laarɛ mɛ' sa mɔ ilaa iko de o' gyi. Ɔ bo soso nno ne mɔ-gɛten wura mɔ adɛ mɔ, mɔ, mɛ kya wɔra agyudɔ gɛsɛ. Ɔ bo nno gɛnen mɔ, i lɛɛ ilaa iko nyiile mɔ fɛɛ oderi, ne

11 ɔ nyɛ wu Wurubuaarɛ dɔ. O wu ilaa iko i dɛ fɛɛ barapaa belɛ-belɛ ɔko i kpelegɛ lii soso i kya ba. Ilaa inan iko i dɛ gɛnen ilaa mɔ nkan-nkan i kya kpelegɛrɛ imɔ i kya ba gɛsɛ.

12 Piita gi kerɛ ilaa mɔ so mɔ, o wu nbuɛ de ilaa ibono i kya kpii imɔ-itɔ so mɔ de nbuii oyuduu kamaasɛ.

13 I kpelegɛ baa yii mɔ-ansi

dɔ mɔ, Piita gi nu gigyɛbi' giko gi terɛ mɔ tɔgɛ yɛɛ, “Piita, koso de fo' mɔɔ wɛ.”
14 Piita gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Kuaa, me-wura. Maŋ taalɛ wɔra gɛnen. I kya nyiile yɛɛ lii ko-o ibono i korogɛ me faa, meŋ ti taa gyi aye Gyuda awura ilaa kyosɛ abɛɛ ilaa ibono i laa kyɔlesɛ aye mɔ.”
15 Piita gi lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, o kii nu gigyɛbi' mɔ gi kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ iŋ baa i gyɛ ilaa kyosɛ mɔ, fo nyamesɛ gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ i gyɛ ilaa kyosɛ.”
16 I wɔra Piita gɛnen so-o gikpadɔ gisa'. Gikpadɔ gisasɛ mɔ gɛmara mɔ, ayaa abono so mɔ, i puru ilaa mɔ de ilaa ibonoana i gyan' barapaa mɔ so mɔ kiiri dii kyon Wurubuaarɛ dɔ.
17 Piita kya sa ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ oderi faa so gɛwɔnsa ɔ kya kpon mɔ, gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, Kɔniiliyusɛ isɔɔ mɔ o sun mɔ asɛ mɔ, mɛ ti baa loo ɔsowolɛ mɔ so mɛ kya taasɛ Simon gɛwi ɔkpa. Mɛ ti ba mɛ yelɛ gɛbunono gbaa.
18 Isɔɔ mɔ mɛ taasɛ gɛten mɔ dɔ asa mɔ yɛɛ, “Isafo ɔko mɛŋ bo gɛrɛ mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Simon Piita?”
19 Owi ɔbono Simon Piita san ɔ kya sa ilaa ibono i wɔra mɔ fɛɛ oderi mɔ so gɛwɔnsa ɔŋ kya nu imɔ gɛsɛ mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi buu sa mɔ yɛɛ, “Kerɛ, anyen asa' ako mɛ kya taasɛ fo so.
20 Koso de fo' kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ de fo-rɛ ɔmɔ fɛ' kpe nfono mɛ lii mɔ. Gɛŋ sɔɔ akyɔɔlɛ yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa yɛɛ fo' kpe abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ gɛwi. I kya nyiile yɛɛ me ne n sun ɔmɔ fo asɛ.”
21 Nfono mɔ, Piita gi kpelegɛ kpaa tu ɔmɔ ne o buu sa ɔmɔ yɛɛ, “Me ne n gyɛ isa ɔbono fɛ kya laarɛ mɔ. Megɛrɛ i dɛ gɛsɛ?”
22 Piita gi taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Ɔbelɛnsɛ Kɔniiliyusɛ ne n sun aye fo asɛ. Ɔ gyɛ ɔbelɛnsɛ gbaa' sa asogya gikpen giko. Ɔ gyɛ isa ɔbono ɔ selɛ Wurubuaarɛ ne ɔ kya gyi gɛsintin sa mɔ. Fɛye Gyuda awura mɔ pɛwu fɛ kya lɛɛ mɔ-ginyen. Wurubuaarɛ ne n keda mɔ-ɔsɔɔ ɔko sun lii Wurubuaarɛ dɔ ne ɔ baa kaala nyiile Ɔbelɛnsɛ Kɔniiliyusɛ yɛɛ o' sun baa kyu fo lii gɛrɛnaa kpe mɔ-gɛwi de o' nu ilaa ibono fo laa tɔgɛ sa mɔ mɔ.”
23 Mɛ buu sa Piita gɛnen mɔ, Piita gi kyu ɔmɔ loo gɛten dɔ ne mɔmɔ pɛwu mɛ naa dɛ nno gɛnen gɛkɛ gɛbono. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Piita gi koso ne mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ isɔɔ mɔ mɛ yii ɔmɔ-ɔkpa. Piita mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo Gyopa nno mɔ ako mɛ buu ɔmɔ.
24 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ mɛ kpaa loo Kɔniiliyusɛ gɛwi Sɛsariya. Kɔniiliyusɛ gi sun mɔ-isɔɔ mɔ gɛnen mɔ, ɔ san ɔ tɛ ɔ kerɛ ɔmɔ-ɔkpa daa ne ɔ terɛ mɔ-subuana de mɔ-nanboana abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ kya loo mɔ baa gyan'.

Piita Gi Kpaa Loo Kɔniiliyusɛ Gɛten Dɔ

25 Piita kya loo Kɔniiliyusɛ
gɛten dɔ mɔ, Kɔniiliyusɛ gi
lii ɔ' baa gyangara mɔ. Ɔ
kpelegɛ dɛ Piita ayaa dɔ faa
bura-a, i wɔra mɔ yɛɛ o' kyu
buubuu sa mɔ fɛɛ ɔ kya son
mɔ.
26 Nfono mɔ, Piita gi tɔgɛ
Kɔniiliyusɛ yɛɛ, "Koso, me
kee n gyɛ daa nyamesɛ fɛɛ
fo-ɔnan."
27 Piita mɔ-rɛ Kɔniiliyusɛ
mɛ faala ne mɛ gyi nsingyi
naa loo gɛten dɔ. Piita gi
loo nno mɔ, ɔ baa kerɛ mɔ,
asa ne faa birim. Mɛ gyan'
Kɔniiliyusɛ gɛwi.
28 Nfono ne Piita gi tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, "Fɛye gbaa-
gbaa fɛ nyi ibono i mɛŋ dɛ
ɔkpa sa aye Gyuda awura
yɛɛ aye-rɛ asa sɛnsɛ fɛɛ fɛye
mɔ a' saarɛ abara dɔ abɛɛ
a' kpe fɛye-nwi. Me berɛ,
Wurubuaarɛ ne n lɛɛ nyiile
me yɛɛ meŋ sa n' kerɛ me-
nanbo nyamesɛ yɛɛ ɔ mɛŋ
gyɛ sɛi abɛɛ nengyene me-rɛ
mɔ a dabɔlɛ mɔ i laa kyɔlesɛ
me-Wurubuaarɛ ɔson.
29 Lii gɛnen so mɔ, fo sun
kpaa terɛ me mɔ, mi-i me
mɔ, meŋ kine. Imɔ ne nɛ ba
faa. Menɛ so ne fo sun baa
terɛ me daa?"
30 Piita gi taasɛ gɛnen mɔ,
Kɔniiliyusɛ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ndɛ i laa wɔra fɛɛ nkɛ nnan
ne, owi baarɛ ɔkara mɔ, n bo
me-gɛten dɔ gɛrɛ n kya dalaa
fɛɛ gɛnɔɔbono n wolaa mi-i
wɔra owi gbaasɛ kamaasɛ
mɔ. N baa kerɛ mɔ, ɔnyen
ɔko ne n ba ɔ yelɛ me-ansi
dɔ o suu ngbɛ fufuli gi kya
ŋɛlegi.
31 Ɔnyen mɔ gi terɛ me-
ginyen so yɛɛ, 'Kɔniiliyusɛ,'
ne o buu sa me yɛɛ, 'Wu-
rubuaarɛ gi nu fo-gɛdalaa
ne ɔ kya nyingi fo-gidɛnsɛ
gibono fo kya wɔra fo kya sa
asa mɔ.
32 Imɔso sun kpe Gyopa de
mɛ' kpaa terɛ Simon ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko
kee yɛɛ Piita mɔ. Ɔ sogɛ
daa Simon ɔbono ɔ kya wɔra
nbuɛ iwolɛ gɛsun mɔ asɛ.
Mɔ-gɛwi gɛ sindi apoo.
33 Ayaa abono so ne nɛ sun
fo asɛ, ne fo-o fo mɔ, foŋ
kine ne fo ba faa. Aye abono
pɛwu a gyan' Wurubuaarɛ
ansi dɔ nperɛ-nperɛ faa, a
ba daa de a' baa nu ilaa
kamaasɛ ibono Wura Wu-
rubuaarɛ gi buu sa fo yɛɛ fo'
tɔgɛ mɔ.' "

Piita Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Kɔniiliyusɛ Mɔ-rɛ Gɛten Dɔ Asa

34 Nfono mɔ, Piita gi bugi
mɔ-gɛnɔ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Idɛ
kon berɛ, nɛ wu ibono i gyɛ
gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ
mɛŋ kya ligi ɔko.
35 Fo nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono fo selɛ Wurubuaarɛ
ne fo kya gyi gɛsintin mɔ,
fo gɛnen kaasɛ ɔbono ne n
kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.
Fo gyɛ fonɛ-o, fo mɛŋ gyɛ
fonɛ-o, imɔ ibono iŋ tiri.
36 "Wurubuaarɛ gi kyu
mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ
bunge aye Isirale awura. Ɔ
tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ Yesu Kirisito ne
nan yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen

yuuli. Yesu Kirisito ne n gyɛ
Wura sa nyamesɛ kamaasɛ.
37 Ɔfaanan fɛ ti nu Yesu
Kirisito so de ilaa dɛnsɛ
ibono ɔ wɔra Gyudiya
gɛsinkpan pɛwu so mɔ.
Gyɔn gi tɔgɛ Wurubuaarɛ
sagyere mɔ so ilaa sa asa
mɔ, imɔ gɛmara mɔ ne Yesu
gi yii mɔ-gɛsun mɔ giwɔra
gɛsɛ. O yii gɛsɛ lii daa Galeli
gɛsinkpan so.
38 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi sun Yesu
Nasarɛtɛnyen ne ɔ yɛgɛ
mɔ-Oduduu gi sa mɔ-ɔlon
mɔ, i mɛŋ gyɛ fɛye gisafo.
Wurubuaarɛ kya kpaa mɔ so
mɔ, ɔ naa wɔra idɛnsɛ, ɔ kya
kyɛ asa abono ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ kya nyala
mɔmɔ mɔ.
39 "Ilaa kamaasɛ ibono
Yesu gi wɔra aye Gyuda
awura gɛsinkpan so de
Gyɛrusalem, aye ɔsowolɛ
gɛmu mɔ so mɔ, a wu de aye-
ansi. Mɛ kyu mɔ da aŋanbi
kyɔlɔga oyii so kyu mɔɔ.
40 O wu' mɔ, imɔ gɛkɛ sasɛ
mɔ Wurubuaarɛ gi kyingi
mɔ lii ibuni dɔ, ne ɔ yɛgɛ asa
mɛ wu mɔ de ansi.
41 I mɛŋ gyɛ asa mɔ pɛwu
ne n nyɛ wu mɔ. Aye abono
Wurubuaarɛ gi kyɔɔlɛ aye
lɛɛ yɛɛ a' tɔgɛ mɔ Yesu ilaa
sa asa mɔ wolɛ ne n wu
mɔ. Ɔ kyingi lii ibuni dɔ mɔ,
aye-rɛ mɔ a wɔra abaa gyi ne
a nun.
42 Yesu gi ka sa aye yɛɛ a'
naa a kya tɔgɛ mɔ-ɔkalan mɔ
sa asa de a' buu sa mɔmɔ
yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ yela yɛɛ
gɛkaako mɔ, asa abono mɛ tɛ
de ansi de abono mɛ wu' mɔ
pɛwu, mɔ ne nan gyi mɔmɔ-
nbɛlɛ.
43 Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ pɛwu mɛ wolaa
wu mɔ-ilaa ŋmarasɛ yela sa
aye yɛɛ fo nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono fo ka gyan Yesu
Kirisito so mɔ fo laa nyɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ fo kyu naa de
mɔ so."

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Gi Suu De Asa

Abono Mɛŋ Gyɛ Gyuda Awura Mɔ

44 Piita san ɔ kya tɔgɛ
gɛnen ilaa idɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa
suu de asa abono pɛwu mɛ
gyan' Kɔniiliyusɛ gɛwi mɛ
kya nu mɔ asɛ mɔ.
45 Gyuda awura abono mɛ
ka gyan Yesu so ne mɛ
buu Piita kpe Kɔniiliyusɛ
gɛwi mɔ pɛwu mɛ wu gɛnen
mɔ, i dɛ mɔmɔ-gɛnɔ. I
lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
mɔ-Oduduu mɔ gi baa suu
de asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
mɔmɔ Gyuda awura mɔ kee.
46 I kya nyiile yɛɛ mɛ nu
mɛ kya yen Wurubuaarɛ de
ndɛ nbono mɛŋ wolaa mɛ
kya nu mɔ dɔ.
Nfono ne Piita gi taasɛ yɛɛ,
47 "Nengyene nɛ gyere
gɛnen asa adɛ Wurubuaarɛ
sagyere mɔ, nɛ fuɛ? Fɛ' kerɛ
ibono mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu
sa mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono o
kyu sa aye kee mɔ. Menɛ n
wɔra ne fo ɔko fo laa kine
yɛɛ meŋ sa n' gyere ɔmɔ
Wurubuaarɛ sagyere?"

48 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ
mɛ' gyere ɔmɔ Wurubuaarɛ
sagyere Yesu Kirisito ginyen
dɔ. Mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
sagyere mɔ gɛnen mɔ, mɛ
kolɛ Piita yɛɛ o' kii kyena
ɔmɔ asɛ nkɛ kalɛsɛ nko.

11

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Asa Kpɛi-Kpɛi Pɛwu Mɛ' Loo Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

1 Imɔ gɛmara mɔ, Yesu
isɔɔ mɔ de mɔmɔ-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ
bo Gyudiya gɛsinkpan mɔ
pɛwu so mɔ mɛ nu yɛɛ Pi-
ita gi kpe abono mɛŋ gyɛ
ɔmɔ Gyuda awura mɔ asɛ
kee kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ sa ɔmɔ, ne mɔmɔ
mɔ mɛ sɔɔ agyɛbi mɔ gyi.

2 Imɔso owi ɔbono Piita gi
dii kpe Gyɛrusalem mɔ, Yesu
asonbo mɔ dɔ abono mɛ
dɛ yɛɛ Gyuda awura awɔrɛ
giten nbara gi tiri sa Yesu
asonbo pɛwu mɔ mɛ lɔgedɛ
de Piita yɛɛ ibono ɔ wɔra mɔ
iŋ tɛ.

3 Mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “I wonɛ
so ne fo kpe asa abono mɛŋ
ten awɔrɛ mɔ asɛ ne fo-rɛ
mɔmɔ fɛ wɔra abaa gyi?
Aye-nbara mɔ giŋ kya sa
ɔkpa gɛnen.”

4 Nfono mɔ, Piita gi lɛɛ
gɛsɛ sa mɔmɔ gɛnɔɔbono i
yii gɛsɛ mɔ pɛwu kpaa logɛ.
Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

5 “Me berɛ n bo Gyopa
ɔsowolɛ so n kya dalaa.
Nfono mɔ i wɔra me fɛɛ
oderi. I wɔra me fɛɛ n kya
kuu oderi gɛnen mɔ, nɛ wu
ilaa iko fɛɛ barapaa belɛ-
belɛ ɔko ne n kpɛ kpelegɛ lii
Wurubuaarɛ dɔ. Ilaa inan
iko i dɛ barapaa mɔ nkan-
nkan, ne i kpelegɛrɛ mɔ ba
me asɛ.

6 Nɛ lɔrɔ kerɛ barapaa mɔ
so dɔɔdan mɔ, nɛ wu nbuɛ
de nbuii de ilaa ibono i
kya kpii imɔ-itɔ so mɔ de
ntakpenbi kpɛi-kpɛi pɛwu.

7 Nɛ wu nmɔ gɛnen mɔ, nɛ
nu gigyɛbi giko gi tɔgɛ sa me
yɛɛ, ‘Piita, koso de fo' mɔɔ
wɛ.’

8 Nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, ‘Kuaa,
me-wura. Maŋ taalɛ wɔra
gɛnen. I kya nyiile yɛɛ lii
ko-o ibono i korogɛ me faa,
gɛkaako meŋ ti taa kyu ilaa
ibono i gyɛ aye-ilaa kyosɛ
abɛɛ i kya kyɔlesɛ aye Gyuda
awura ɔson mɔ kyu yii me-
gɛnɔ kerɛ.’

9 Nfono mɔ, gigyɛbi mɔ gi
kii tɔgɛ lii Wurubuaarɛ dɔ sa
me yɛɛ, ‘Ilaa kamaasɛ ibono
Wurubuaarɛ yɛɛ iŋ baa i gyɛ
ilaa kyosɛ mɔ, fo nyamesɛ
gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ i gyɛ ilaa
kyosɛ.’

10 Gɛnen ilaa idɛ i wɔra me
gɛnen so-o gikpadɔ gisa' ne i
puru imɔ pɛwu kiiri dii kyon
Wurubuaarɛ dɔ.

11 “Ayaa abono so mɔ,
anyen asa' ako mɛ ti ma-a
laarɛ mɛ' loo gɛten gɛbono
dɔ n bo mɔ. Kɔniiliyusɛ ne n
sun ɔmɔ lii Sɛsariya me asɛ.

12 Nfono mɔ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa me
yɛɛ n' koso de me-rɛ ɔmɔ
a' kpe. Meŋ sa n' sɔɔ
akyɔɔlɛ yɛɛ iŋ dɛ ɔkpa fɛɛ n'
kpe asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
aye Gyuda awura mɔ gɛwi.
Aye-nanboana asee adɛ kee
mɛ buu me lii Gyopa kpe

Sɛsariya nno, ne a kpaa loo
ɔnyen ɔbono o sun kpaa terɛ
me mɔ gɛten dɔ.
13 “A loo ɔnyen mɔ
gɛten dɔ mɔ, o buu sa
aye gɛnɔɔbono o wu Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi
ba ɔ yelɛ mɔ-gɛten dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, ‘Sun
kpe Gyopa kpaa terɛ Simon
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen giko kee yɛɛ Piita mɔ.
14 Fo sun kpaa terɛ mɔ
mɔ, ɔ laa lɛɛ ɔkalan ɔko
tɔgɛ sa fo de i' yɛgɛ fo-rɛ fo-
gɛten dɔ asa pɛwu fɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fɛye
de fɛ' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena.’
15 “Ɔnyen mɔ gi buu sa
me gɛnen mɔ, nɛ tɔngɛ sa
mɔ-rɛ abono mɛ gyan' nno
mɔ. N san n kya tɔngɛ mi-i
sa mɔmɔ mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi kpelegɛ baa
bun mɔmɔ so kee fɛɛ aye-lɛɛ
mɔ ɔnan.
16 Nfono mɔ, nɛ nyingi
ilaa ibono Wura Yesu gi naa
kyena tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ
yɛɛ, ‘Gyɔn dɛ daa nkyu ɔ
kya gyere asa Wurubuaarɛ
sagyere. Fɛye berɛ Wu-
rubuaarɛ laa kyu daa mɔ-
Oduduu mɔ kyu gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere.’
17 Imɔso nengyene Wu-
rubuaarɛ dɛ mɔ-Oduduu
mɔ ɔ kya sa asa adɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono a ka gyan'
Wura Yesu Kirisito so ne
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
Oduduu mɔ sa aye mɔ, me
ne n gyɛ anɛ de n' taalɛ tii
Wurubuaarɛ ɔkpa?”
18 Piita mɔ-nanboana Yesu
asonbo gikpen mɔ dɔ mɔ
mɛ nu ilaa ibono o buu
sa ɔmɔ mɔ, mɔmɔ-gɛnɔ gɛ
wu'. Mɛ nu mɔ gɛsɛ, ne mɛ
yen Wurubuaarɛ ne mɛ tɔgɛ
yɛɛ, “Idɛ kon Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ aye Gyuda awura mɔ dɔ
ako kee mɛ nyɛ nu mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ lii
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena.”

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Ka Gyan' Wura Yesu So

19 Aberɛ abono asa mɛ
mɔɔ Sitiifen ne mɛ kya ka
Yesu asonbo asɛnsɛ mɔ ansi
Gyɛrusalem mɔ, i yɛgɛ Yesu
asonbo mɔ mɛ yaasɛ kpe
nten kpɛi-kpɛi. Ako mɛ loo
ifɛ kpaa fo koo-koo Fonisiya
gɛsinkpan so de Saapurosɛ
gikyaafiya so de Antiyoki
ɔsowolɛ so. Mɛ yaasɛ gɛnen
mɔ, mɛ naa mɛ kya tɔgɛ Yesu
agyɛbi mɔ mɛ kya sa daa
Gyuda awura wolɛ.
20 Mɔmɔ asa ako berɛ, mɛ
baa loo Antiyoki mɔ, mɛ tɔgɛ
Yesu ilaa sa Geriiki awura
kee. Abono mɛ kyule tɔgɛ
Yesu ilaa sa Geriiki awura
mɔ ako mɛ lii Saapurosɛ de
Siirini ɔsowolɛ so. Mɛ tɔgɛ
Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa asa.
21 Wurubuaarɛ gi kpaa
abono mɛ tɔgɛ Yesu ilaa mɔ,
ne asa sakyɔ mɛ ka gyan'
Wura Yesu so ne mɛ kisee ba
mɛ kya son mɔ.
22 Yesu asonbo gikpen gi-
bono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ
mɛ nu yɛɛ gɛnen asa abono
mɛ ka gyan' Yesu so mɔ, mɛ
keda ɔnyen ɔko sun Antiyoki

nno, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Banabasɛ.
23-24 Banabasɛ gi kpe ne ɔ
kpaa wu Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ ibono ɔ kya wɔra
Antiyoki mɔ de mɔ-ansi mɔ,
i wɔra mɔ-gisen dɔ ɔkon.
Banabasɛ baarɛ gyɛ isa
dɛnsɛ gɛsintin. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kya wɔra ilaa
mɔ-gɛkyena dɔ ne ɔ tansi
ɔ bo gikagyan sa Wura
Yesu. Imɔso Banabasɛ gi
tɔgɛ keda Antiyoki awura
abono pɛwu nyoro yɛɛ mɛ'
kpɛ kyu mɔmɔ-asen pɛwu sa
Wura Yesu de mɛ' kpɛ ma-a
ka ma-a gyan mɔ so gɛnen.
Nfono mɔ, asa sakyɔ mɛ kyu
ɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so
baa bɔla mɔmɔ so.
25 Banabasɛ gi lii nfono
mɔ, ɔ kyon kpe Taasu kpaa
laarɛ Sɔɔlo.
26 O wu Sɔɔlo mɔ, o
kyu mɔ kpe Antiyoki, ne
ɔmɔ asa anyɔ mɛ sii kyena
Yesu asonbo gikpen gibono
gi bo nno mɔ asɛ gɛsi
mumuli. Mɛ nyiile asa
sakyɔ Wurubuaarɛ ilaa An-
tiyoki ɔsowolɛ ɔbono so.
Nno ne asa mɛ daa giterɛ
Yesu akasɛbo mɔ yɛɛ Kirisito
awura.
27 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
ako mɛ lii Gyɛrusalem ba
Antiyoki nno.
28 Mɛ ba gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu
de ɔmɔ dɔ ɔko, mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Agabusɛ. O wu ilaa
ibono i laa baa ba owi ɔko
dɔ mɔ. O wu gɛnen mɔ, ɔ
koso yelɛ ne ɔ tɔgɛ yɛɛ akon
belɛ ako a kya laarɛ de a'
baa tɔrɔ gɛsinkpan pɛwu so.
Wura Kelɔɔdiyusɛ gɛkyena
dɔ ne ilaa ibono Agabusɛ gi
wu tɔgɛ mɔ i lɔɔ ba gɛsintin.
29 Nfono mɔ, Yesu akasɛbo
abono mɛ bo Antiyoki nno
mɔ mɛ ŋminde yela yɛɛ
mɔmɔ ɔkamaasɛ ɔ' too
aterenbi gɛnɔɔbono ɔkara ɔ
laa taalɛ mɔ de mɛ' kyu kpe
Gyudiya gɛsinkpan so kpaa
kpaa mɔmɔ-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ abono mɛ tɛ nno
mɔ.
30 Gɛsintin mɔ, mɛ too
aterenbi mɔ gɛnen, ne mɛ
kyu sun Banabasɛ mɔ-rɛ
Sɔɔlo yɛɛ mɛ' kyu kpaa wɔra
abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ
Yesu asonbo gikpen mɔ so
nno mɔ abaa dɔ.

12

Asa Mɛ Kii Ka Yesu Asonbo Mɔ Ansi

1 Gɛnen owi ɔbono mɔ,
Wura Hɛrodɛ gi luu mɔ-ansi
yii Wura Yesu asonbo gikpen
mɔ dɔ ako so, ɔ kya ka ɔmɔ-
ansi.
2 Ɔ yɛgɛ mɛ mɔɔ Gyeemesi,
Gyɔn mɔ-daa mɔ, de gɛki.
3 Ibono o wu yɛɛ gimɔɔ
mɔ ɔ yɛgɛ mɛ mɔɔ Gyeemesi
mɔ i wɔra Gyuda awura
mɔ ɔkon mɔ, ɔ mɛŋ sin
gɛnen. Ɔ yɛgɛ mɛ keda Piita
kee. Gɛnen owi ɔbono dɔ
mɔ, i gyɛ owi ɔbono mɛ
kya gyi mɔmɔ Gyuda awura
bodobodo maadiisɛ gɛsi.
4 Hɛrodɛ gi yɛgɛ mɛ keda
Piita gɛnen mɔ, mɛ kyu mɔ
kpaa tii de obu, ne ɔ yɛgɛ
mɛ kyu mɔ kyu wɔra aso-
gyaana abaa dɔ mɛ kya dii
mɔ anan-anan mɛ kya kyarɛ

abara. Asogya mɔ mɛ bo
akpen anan. Wura Hɛrodɛ
gi laarɛ daa fɛɛ Gyuda awura
mɔ mɛ' gyi mɔmɔ-Lɛwu Gi
Seregɛ Aye So Gɛsi mɔ logɛ
pɛi de ɔ' lɔɔ gyi Piita nbɛlɛ
sansana.
5 Imɔso ibono mɛ mɛŋ ti
taa gyi gɛnen gɛsi gɛbono
ta so mɔ, mɛ yɛgɛ Piita kpɛ
o tii de obu. Owi ɔbono
Piita tii de obu mɔ gɛnen mɔ,
Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ
kya lɛɛ ɔmɔ-gisen dɔ ndalaa
mɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ mɛ
kya sa mɔ.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Tigi Piita

6 Fɛɛ ɔkɛ Wura Hɛrodɛ laa
yɛgɛ de mɛ' tigi Piita kyu mɔ
ba sansana baa gyi mɔ-nbɛlɛ
mɔ, imɔ gɛnyɛ mɔ Piita gi
dɛ ginsi gidɛ asogya anyɔ
nsana. Mɛ da mɔ abeletɔ
ilaran inyɔ kyaga de ɔmɔ.
Sogyaana ako mɔ mɛ yelɛ
mɛ kya dii obu ɔbono dɔ ɔ
bo mɔ gɛbunono.
7 Nfono mɔ, Wura Wu-
rubuaarɛ ɔsɔɔ gi ba Piita
asɛ obu mɔ dɔ, ne fatela
gi kyangɛ nno faa ŋma-a.
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi
da mɔ kyingi ne ɔ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, “Koso belen.” Nfono
mɔ, abeletɔ ilaran mɔ i lii
mɔ-abaa dɔ.
8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ sa Piita yɛɛ, “Puru
fo-ngbɛ suu de fo' kyu fo-
ayaawolɛ wɔra.” Piita gi
wɔra gɛnen, ne ɔsɔɔ mɔ gi
kii tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Keda
fo soso-lɛɛ gɛgbɛ mɔ mili fo-
nyoro de fo' naa buu me.”
9 Gɛsintin mɔ, Piita gi buu
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ lii
obu mɔ dɔ. Gɛnen aberɛ
abono pɛwu mɔ, ilaa ibono
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya
wɔra mɔ, Piita berɛ mɛŋ nyi
yɛɛ i gyɛ gɛsintin. I kya wɔra
mɔ daa fɛɛ oderi.
10 Mɛ naa baa kyon asogya
gyangbarasɛ abono mɛ kya
dii nno mɔ so, ne mɛ kii baa
kyon anyɔsɛ mɔ kee so naa
baa fo gɛkpen gɛbono mɛ
pɔrɔ kyaabɔɔ asa otiiten mɔ
gɛbunono. Gɛnen gɛbunono
gɛbono gɛ dɛ kyu lii kpe nten
dɔ. Gisin gibono mɛ kyu tii
gɛmɔ mɔ gi gyɛ daa abeletɔ
gisin. Mɛ fo gɛbunono mɔ
asɛ gɛnen mɔ, gimɔ gbaa-
gbaa gi tigi gimɔ-atɔ sa ɔmɔ
ɔkpa ne mɛ lii loo nten dɔ.
Mɛ lii gɛnen mɔ, mɛ kyu
de nten dɔ ɔkpa ɔko. Ayaa
abono so mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ gi kyon taa Piita
yɛgɛ.
11 Nfono kon mɔ, Piita ansi
a ba ilaa ibono i wɔra mɔ
mɔ so, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-
nyoro yɛɛ, “Idɛ kon berɛ,
nɛ bii ibono i gyɛ gɛsintin
yɛɛ Wura Wurubuaarɛ ne n
sun mɔ-ɔsɔɔ baa mɔlɛgɛ me
lii Hɛrodɛ abaa dɔ, de ilaa
ibono pɛwu Gyuda awura
mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' kyu
wɔra me mɔ i' nyɛ wɔra
giyan.”
12 Piita gi bii mɔ-ɔyelɛten
ɔbono ɔ yelɛ mɔ, ɔ naa kyon
kpe Mariya, Gyɔn mɔ-nyi
gɛwi. Mɛ kya terɛ gɛnen
Gyɔn ɔbono ginyen giko kee
yɛɛ Maako. Asa sakyɔ mɛ
gyan' Mariya mɔ gɛwi mɛ
kya dalaa gɛnen owi ɔbono
dɔ.

13 Piita gi fo gɛbunono mɔ,
ɔ sa ago-o. Ɔ sa ago-o gɛnen
mɔ, obolonbu ɔko gi naa kpe
de ɔ' kpaa tigi mɔ. Mɛ kya
terɛ gɛnen obolonbu ɔbono
yɛɛ Roda.
14 Roda gi nu Piita gigyɛbi'
mɔ, ɔ bii mɔ. I wɔra mɔ ɔkon
gikyɔ so mɔ, ɔŋ taa baa wu
ansi de o' tigi mɔ. Ɔ selɛ
kpaa buu sa asa abono mɛ
bo nno mɛ kya dalaa mɔ yɛɛ
Piita yelɛ gɛbunono.
15 Roda gi buu sa ɔmɔ
gɛnen mɔ, mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
"Fo kya budi daa do-o?" Mɔ,
ɔ kpɛ ɔ dɛ daa yɛɛ i gyɛ daa
Piita. Nfono mɔ mɛ tɔgɛ yɛɛ,
"I gyɛ daa Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya kerɛ Piita
so mɔ ne."
16 Piita kpɛ san ɔ kya ŋmɛɛ
gisin mɔ daa. Mɛ kpaa tigi
ne mɛ wu yɛɛ i gyɛ Piita mɔ,
i dɛ ɔmɔ-gɛnɔ.
17 Piita gi diirɛ mɔ-gibaa
yɛɛ mɛ' wɔra kurun, ne
ɔ lɛɛ gɛsɛ pɛwu nyiile
ɔmɔ gɛnɔɔbono Wura Wu-
rubuaarɛ gi kpaa lɛɛ mɔ
lii obu mɔ dɔ mɔ. O buu
sa ɔmɔ ta mɔ, ɔ tɔgɛ sa
ɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' buu gɛnen
ilaa idɛ sa Gyeemesi de aye-
nanboana Yesu asonbo sɛnsɛ
mɔ." Nfono ne ɔ lii taa
ɔmɔ yɛgɛ ne ɔ kyon gɛten
banban.
18 Gɛdɛ gɛ baa kɛ mɔ, as-
ogya abono mɛ kya dii Piita
mɔ mɛŋ baa wu mɔ. Mɛ
yiyɛɛ gikyɔ yɛɛ fonɛ ne Piita
gi kyon wɔra ɔmɔ.
19 Wura Hɛrodɛ gi laarɛ
Piita kpon ɔŋ kya wu mɔ
mɔ, ɔ terɛ asogya mɔ mɛ
kya dii Piita mɔ kpaa taasɛ
ilaa. Ɔ taasɛ ɔmɔ ilaa ta mɔ,
ɔ tɔgɛ yɛɛ mɛ' mɔɔ gɛnen
asogya abono. Imɔ gɛmara
mɔ, Hɛrodɛ gi lii Gyudiya
gɛsinkpan mɔ so ne ɔ kyon
kpe Sɛsariya kpaa kyena nno
ŋmaraa.

Hɛrodɛ Lɛwu

20 Gɛnen aberɛ abono
dɔ mɔ Wura Hɛrodɛ dɛ
ginyadon de Taya de Sidon
isowolɛ so asa. Imɔso asa
mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ
mɛ laa kpaa wu mɔ. Mɛ daa
giwu ɔbono o buu de wura
mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Belasitusɛ, ne mɔmɔ-rɛ mɔ
mɛ wɔra gɛnɔ kolon pɛi. Mɛ
wɔra gɛnɔ kolon gɛnen mɔ,
ne mɛ nyɛ kpaa wu wura
mɔ, ne mɛ kolɛ wura mɔ
yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɛ' nyɛ gisen
yuuli de mɛ' kyu kyena. I
kya nyiile yɛɛ pɛi de mɛ' nyɛ
agyudɔ gyi mɔ, mɛ kya kpaa
sɔɔ lii daa mɔ-gɛsinkpan so
awura asɛ.
21 Ɔ yela gɛkɛ sa ɔmɔ
de mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ gyan',
ne o kyu mɔ-giwurakuru
kyu bun ne ɔ kpaa kyena
gɛwuragyapaa so. Mɛ gyan'
gɛnen mɔ ne ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ.
22 Hɛrodɛ gi tɔngɛ sa ɔmɔ
gɛnen ta mɔ, asa mɔ mɛ san
mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ, "Ɔnyen mɔ berɛ, ɔkperɛ
ne, i mɛŋ gyɛ nyamesɛ."
23 Ayaa abono so mɔ, Wura
Wurubuaarɛ ɔsɔɔ gi kyu gilɔ
too Hɛrodɛ so. Ɔ loo asonsɔɔ
faa nyiŋɛ-nyiŋɛ pɛi ne ɔ
lɔɔ wu'. I kya nyiile yɛɛ
ɔ mɛŋ kyu nyisigyi ɔbono
ɔ gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ-lɛɛ
mɔ kyu sa mɔ.

Banabasɛ de Sɔɔlo Mɛ Kii Kpe Antiyoki

24 I baa lii aberɛ abono mɔ,
Wura Yesu agyɛbi mɔ a kpɛ a
kya yɛlegɛ ne asa abono mɛ
kya sɔɔ amɔ gyi mɔ mɛ kya
nyaakyɔ mɛ kya too.
25 Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo
mɛ logɛ ɔmɔ-ilaa ibono mɛ
kpe Gyɛrusalem kpaa wɔra
mɔ, mɛ kii kyon nfono mɛ lii
mɔ. Mɛ kya kii mɔ, mɛ kyu
Gyɔn ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen giko kee yɛɛ Maako
mɔ buu mɔmɔ-nyoro.

13

Mɛ Sun Banabasɛ Mɔ-rɛ Sɔɔlo

1 Yesu asonbo gikpen gi-
bono gi bo Antiyoki ɔsowolɛ
so mɔ gi nyɛ asa abono mɛ
kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan
de abono mɛ kya nyiile asa
Yesu ilaa. Mɔmɔ-anyen ne
n gyɛ Banabasɛ de Sɔɔlo
de Simiyon ɔbono mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Nigyɛrɛ mɔ,
de Lusiyusɛ ɔbono ɔ lii Si-
irini mɔ, de Manayan ɔbono
mɛ bela mɔ-rɛ Wura Hɛrodɛ
gɛten kolon dɔ mɔ.
2 Owi ɔko dɔ mɔ, Yesu
asonbo gikpen mɔ mɛ kya
son Wura Yesu ne mɛ kya
ŋminde nnɔ. Mɛ kya son
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa ɔmɔ
yɛɛ, “Fɛ' lɔrɔ Banabasɛ
mɔ-rɛ Sɔɔlo yela sa me
Wurubuaarɛ de mɛ' kpaa
wɔra gɛsun gɛbono n kya
laarɛ mɛ' wɔra mɔ.”
3 Gɛsintin mɔ, mɛ lɔrɔ Ba-
nabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo yela, ne
mɛ kii ŋminde nnɔ ne mɛ
dalaa kyu mɔmɔ-abaa gyan
mɔmɔ so kolɛ Wurubuaarɛ
yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ, ne mɛ lɛɛ
ɔmɔ ɔkpa.
4 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi sun Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo
gɛnen mɔ, mɛ kpe Siluusiya
ɔsowolɛ so. Mɛ kpaa loo nno
mɔ, mɛ loo gikolii kyu kyon
kpe Saapurosɛ gikyaafiya so.
5 Mɛ kya kpe mɔ, mɛ kpaa
fo Salamisɛ ɔsowolɛ so mɔ,
mɛ yii gɛsɛ mɛ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ ma-a sa
asa Gyuda awura akyangbon
dɔ. Banabasɛ mɔ-rɛ Sɔɔlo
mɛ nyɛ Gyɔn Maako gi kpaa
ɔmɔ.

Sɔɔlo Mɔ-rɛ Banabasɛ Mɛ Gyangara Biila Wura Ɔko

6 Sɔɔloana mɛ naa-naa
gyan' de gɛnen gikyaafiya
gɛbono pɛwu kpaa fo Pafosɛ
ɔsowolɛ so mɔ, mɛ kpaa lii
Gyudanyen ɔko so. Gɛnen
ɔnyen mɔ gyɛ daa biila
wura. Ɔ kya kyu mɔ-nyoro
yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ne ɔ gyɛ. Mɛ kya
terɛ mɔ yɛɛ Baayesu.
7 Baayesu baarɛ tɛ
ɔbelɛnsɛ ɔko asɛ. Mɛ kya
terɛ ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ Sɛgyisɛ
Pɔɔlosɛ. Mɔ ne n kya kerɛ
gɛnen gɛsinkpan gɛbono so
sa Rom awura. Ɔbelɛnsɛ mɔ
nyi ɔlaako. O nu Banabasɛ
mɔ-rɛ Sɔɔlo so mɔ, o sun
kpaa terɛ ɔmɔ de ɔ' nyɛ nu
Wurubuaarɛ agyɛbi.
8 Mɛ kpe ɔbelɛnsɛ mɔ
giterɛ mɔ de-e, biila wura
mɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ.
Mɔ-ginyen Baayesu mɔ gɛsɛ
de Geriiki awura gɛdɛ dɔ ne
n gyɛ Elimasɛ. Elimasɛ mɔ
kya laarɛ daa gɛnɔɔbono ɔ

laa yɛgɛ ne ɔbelɛnsɛ mɔ maŋ nyɛ nu mɔmɔ asɛ de ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi. Imɔso ne ɔ kya sɔɔ mɔmɔ akyɔɔlɛ gɛnen.

9 Sɔɔlo ginyen giko ne n gyɛ Pɔɔlo.

Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de mɔ, ne ɔ kerɛ biila wura mɔ-ansi dɔ faa yiridididi

10 ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, “Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-bi ne n gyɛ fo. Fo-lɛɛ ne n kpɛ i gyɛ ibono fo laa kyu ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi kyu penɛ asa adawo so. Gɛsintin gigyi ilaa berɛ, fo kya kyo imɔ pɛwu. Fo kpɛ fi-i laarɛ gɛnɔɔbono fo laa kyu penɛ yɛɛ Wura Yesu gɛsintin ilaa ne n gyɛ abon. Fo maŋ taa imɔ yɛgɛ gɛnen?

11 Idɛ kon berɛ, Wurubuaarɛ laa nyiile fo ŋmaraa pii de fo' kerɛ. Fo-ansi a laa boori wɔra fo. Fo maŋ baa nyɛ wu owi kpaa fo ɔkara ɔko pɛi de fo' kii nyɛ wu ilaa.” Ayaa abono so mɔ, ɔnyen mɔ ansi so a wɔra mɔ faa tum, ne i wɔra gibiri wɔra mɔ. Ɔ san ɔ naa ɔ kya laa abaa ɔ kya laarɛ ɔbono ɔ laa keda mɔ.

12 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi wu ibono i ba biila wura mɔ so mɔ, i yɛgɛ ɔ ka gyan Wura Yesu so. I kya nyiile yɛɛ ibono Pɔɔloana mɛ dɛ Wurubuaarɛ ilaa mɛ kya nyiile asa kyu naa de Wura Yesu so mɔ, i naa mɔ-gimu dɔ.

Pɔɔloana Mɛ Kyu Gikolii Kpe Panfiliya Gɛsinkpan So

13 Pɔɔlo mɔ-rɛ abono mɛ kya naa gɛnen mɔ mɛ lii Pafosɛ kyu gikolii kpe Pɛɛga ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Panfiliya gɛsinkpan so mɔ. Gyɔn Maako berɛ gi naa taa ɔmɔ yɛgɛ kii kyon kpe Gyɛrusalem.

14 Pɔɔlo mɔ-rɛ asɛnsɛ mɔ mɛ loo Pɛɛga mɔ, mɛ dɛngɛ kyon kpe ko-o Antiyoki ɔbono ɔ bo Pisidiya gɛsinkpan so mɔ.

Gɛkɛ kyoolasɛ gɛdɛ mɔ, mɛ koso kpe mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon dɔ. Mɛ loo nno mɔ, mɛ kpelegɛ kyena.

15 Asa abono mɛ gyan' nno mɔ mɛ kalɛ Wurubuaarɛ nbara ɔwolɛ de Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo ɔwolɛ. Mɛ kalɛ ta mɔ, abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ mɔmɔ-gikyangbon mɔ so mɔ mɛ lɛɛ isa kpaa tɔgɛ sa Pɔɔloana yɛɛ, “Aye-nanboana Isirale awura, nengyene fɛ bo gɛtɔngɛ gɛko fɛ laa tɔgɛ keda asa abono mɛ bo gɛrɛnaa faa nyoro mɔ, fɛ' tɔgɛ sa ɔmɔ.”

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Isirale Awura Antiyoki Ɔsowolɛ So

16 Nfono mɔ, Pɔɔlo gi koso yelɛ ne ɔ diirɛ mɔ-gibaa yɛɛ mɛ' wɔra kurun de mɛ' nu mɔ asɛ ne o yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Me-nanboana Isirale awura de fɛye asafo abono fɛ selɛ aye-Wurubuaarɛ mɔ, fɛ' nu me asɛ.

17 Wurubuaarɛ ɔbono aye Isirale awura a kya son mɔ ne n lɛɛ aye-naanaana

adedaabo mɔ yela sa mɔ-nyoro. Mɛ kpaa gyi gisafo Igyipiti gɛsinkpan so, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋan wɔra ɔsowolɛ gbaa'. Imɔ gɛmara mɔ, o kyu mɔ-ɔlon belɛ mɔ kparɛ ɔmɔ lii Igyipiti gɛsinkpan mɔ so.

18 Ɔ kerɛ ɔmɔ so gipen dɔ gɛnen-n nsi ikue-inyɔ.

19 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ baa loo Keena gɛsinkpan so. Gɛnen owi ɔbono mɔ asa akpen kpɛi-kpɛi sono mɛ ti mɛ tɛ gɛsinkpan mɔ so. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ aye-naanaana mɛ nyida asa abono isowolɛ mɔ, ne o kyu mɔmɔ-gɛsinkpan mɔ sa aye-naanaana mɔ.

20 Pɛi de mɛ lɔɔ nyɛ gɛsinkpan mɔ, i gyi fɛɛ nsi nwɛ nnan de ikue-inyɔ de saalaa. Aye-naanaana mɔ mɛ tɛ gɛsinkpan mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ kya lɛɛ agyangbarabo lii mɔmɔ kee-kee dɔ yɛɛ mɔmɔ ne mɛ' gyangbara sa ɔmɔ. I ba gɛnen kaaborɛ Samuɛlɛ ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ owi gi baa fo.

21 Samuɛlɛ gɛkyena dɔ mɔ aye-naanaana mɔ mɛ kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' sa ɔmɔ wura. Mɛ kolɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ, gɛsintin mɔ Wurubuaarɛ gi kyu Sɔɔlo ɔbono ɔ gyɛ Kisi mɔ-bi mɔ kyu sa ɔmɔ yɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔ-wura. Sɔɔlo gyɛ Bɛngyamin gɛsu dɔ. O gyi gɛwura mɔ, nsi ikue-inyɔ.

22 Wurubuaarɛ gi kyigi Sɔɔlo lii gɛgyapaa mɔ so ne o kyu Deefidi kyu yii. Deefidi baarɛ ilaa ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ tɔgɛ aye yɛɛ, 'Nɛ wu yɛɛ Deefidi, Gyɛsi mɔ-bi mɔ, gyɛ me-gisen dɔ isa ɔnan; ɔ laa wɔra me-gɛlaarɛ ilaa kpaa lii.'

23 "Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela yɛɛ ɔ laa lɛɛ ɔmɔlɛgɛbo lii gɛnen Deefidi baarɛ mɔ-anaanaanabi dɔ sa aye Isirale awura. Gɛnen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono gi ti ba. Mɔ ne n gyɛ Yesu.

24 Pɛi ne ɔ ba mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Gyɔn gi wolaa baa tɔgɛ sa aye Isirale awura pɛwu yɛɛ a' nu aye-nyoro gɛsɛ de a' kyɛɛgɛ lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de mɛ' gyere aye Wurubuaarɛ sagyere.

25 Gyɔn gɛsun gɛbono ɔ baa wɔra mɔ gɛ kya kpe laalaalogɛ mɔ, ɔ taasɛ yɛɛ, 'Fɛye asɛ mɔ, menɛ nyamesɛ ne me n gyɛ? Iŋ gyɛ me ne n gyɛ ɔbono fɛye-ansi a gyan' mɔ so mɔ. Me-gɛmara mɔ, ɔko laa ba. Meŋ fo de n' ba gɛsɛ kyu mɔ-ayaawolɛ tolɛ mɔ-ayaa dɔ sa mɔ gbaa.'

26 "Me-subuana Aberaham gɛten dɔ asa, de fɛye asafo abono kee fɛ selɛ Wurubuaarɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ me-rɛ fɛye a nyɛ nu ɔmɔlɛgɛbo ɔbono so ilaa ne.

27 Asa abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ de ɔmɔ-abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ mɛ mɛŋ wu Yesu bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔmɔlɛgɛbo mɔ. Gɛkɛ kyoolasɛ kamaasɛ mɔ, mɛ kya kalɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo iwolɛ mɔ, mɛ mɛŋ kya nu imɔ gɛsɛ. Mɔmɔ, mɔ,

ne n gyɛ abono mɛ yɛgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ yela mɔ
i nyɛ ba gɛsintin. I lii fɛɛ
mɔmɔ ne n yɛgɛ ne mɛ mɔɔ
Yesu.
28 Nkana mɛ mɛŋ wu ilaa
ibono so mɛ laa yelɛ tɔgɛ
yɛɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ,
mɛ dabɔlɛ tɔgɛ Pilato yɛɛ ɔ'
lɛɛ gɛnɔ yɛɛ Yesu ɔ' wɔra
ɔmɔɔsɛ. Gɛsintin mɔ, Pilato
gi lɛɛ gɛnɔ, ne mɛ da Yesu
aŋanbi oyii so mɔɔ.
29 Mɛ wɔra Yesu ɔmɔ-
iwɔrasɛ pɛwu ta fɛɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela kyu lii mɔ so
mɔ, mɛ saga mɔ lii mɔ-lɛwu
oyii mɔ so, ne mɛ kyu mɔ
kpaa pule folɛbɔ gɛkyan dɔ.
30 Wurubuaarɛ, mɔ, gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ.
31 Yesu gi kyingi lii ibuni
dɔ gɛnen mɔ, nkɛ gikyɔ dɔ
mɔ ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile asa
abono nkana mɛ buu mɔ lii
Galeli kpe Gyɛrusalem mɔ.
Asa abono mɛ wu mɔ de ansi
gɛnen mɔ ne n gyɛ abono mɛ
kya lɛɛ mɔ-ilaa mɛ kya tɔgɛ
ma-a sa aye Isirale awura
mɔ.

Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Sa Aye-Naanaana Mɔ

I Ba Gɛsintin Kon

32 “Aye kee, a ba gɛrɛnaa
faa, a dɛ daa ɔkalan
konkonsɛ kyu lii mɔ so a
kya bara fɛye. Ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi wolaa ka
yela sa aye-naanaana mɔ,
ɔ yɛgɛ i ba gɛsintin sa aye
mɔmɔ-biana mɔ.
33 Nnɛ ne ɔ wɔra ne ɔ
yɛgɛ i ba gɛsintin sa aye
gɛnen? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ
o kyingi Yesu lii ibuni dɔ.
Wurubuaarɛ Ilon Ɔwolɛ mɔ
dɔ kee Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
Yesu ilaa ɔlon nyɔsɛ mɔ dɔ
yɛɛ,

‘Fo gyɛ me-gisen dɔ obi. Ndɛ
nɛ wɔra fo-sɛ.’

34 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
gɛtɛɛko kee ɔ tɔgɛ yela yɛɛ
ɔ laa kyingi Yesu lii ibuni dɔ
de gɛkaako ɔ mɛŋ sa ɔ' kpaa
loo isɛ dɔ de ɔ' gyɔ. Kyu lii
ilaa idɛ so mɔ ɔ tɔgɛ yɛɛ,

‘Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ka yela
sa Deefidi mɔ i maŋ
gbangɛ.

Me Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
nan kpaa fo.’

35 Ne Wurubuaarɛ ilon
ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, ɔko gi tɔgɛ
sa Wurubuaarɛ yɛɛ,

‘Ɔbono o kyu mɔ-nyoro fuɛ
sa fo mɔ berɛ,
fo maŋ yɛgɛ mɔ ɔ' gyɔ sii
isɛ dɔ kpa-a.’

36 I mɛŋ gyɛ Deefidi ne
Wurubuaarɛ ɔwolɛ mɔ darɛ
gɛnen. I kya nyiile yɛɛ
Deefidi gi wɔra Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ-gɛkyena dɔ
pɛwu, ne o wu' kpe mɔ-
naanaana asɛ, ne mɔ-nyoro
gibi mɔ gi gyɔ.
37 Ɔbono Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ
berɛ, mɛŋ gyɔ.

38 “Imɔso, aye-nanboana,
fɛ' nu gɛsɛ yɛɛ kyu naa de
Yesu baarɛ so ne fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fɛye-ilaa
nyɛnyɛn kyu kyɛɛ fɛye.

39 Nengyene fo nyamesɛ
fo tɔgɛ yɛɛ fo laa gyi Wu-
rubuaarɛ nbara nbono Mo-
sisi gi ŋmarasɛ sa aye mɔ
so pɛi de Wurubuaarɛ o' kyu
fo-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ fo mɔ,
fo maŋ taalɛ. Ɔkamaasɛ
ɔbono o kyu mɔ-nyoro too
Yesu so berɛ mɔ laa nyɛ
Wurubuaarɛ ɔ' kpaarɛ mɔ-
ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ fuɛ sa
mɔ de Wurubuaarɛ o' kyu
mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
40 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dɔɔdan de gisobiidɛ gibono
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ darɛ mɔ gi mɛŋ' ba
fɛye so. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela mɔ
mɔmɔ-iwolɛ dɔ yɛɛ,
41 'Fɛye abono fɛ kya ŋmasɛ
me-ɔkalan mɔ
ne fɛŋ kya kyu me kyu
terɛ sɛi mɔ,
fɛ' kyena de fɛ' kerɛ ilaa
ibono nan baa wɔra
mɔ.
I laa baa dɛ fɛye-gɛnɔ ne fɛ
laa wu' kpem.
I kya nyiile yɛɛ nan wɔra ilaa
fɛye-gɛkyena dɔ.
Nengyene ɔko gi buu gɛnen
ilaa mɔ sa fɛye gbaa
mɔ,
fɛ maŋ sɔɔ gyi.' "
42 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta ne
mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ laa lii
Gyuda awura gikyangbon
mɔ dɔ mɔ, asa mɔ mɛ
kolɛ ɔmɔ yɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ
gɛbono gɛ laa kii ba mɔ
mɛ' wɔra aniya de mɛ' kii
baa nyiile mɔmɔ gɛnen ilaa
ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ
faa.
43 Mɛ yaasɛ lii gikyangbon
mɔ dɔ mɔ, Gyuda awura de
asafo abono mɛ selɛ Wu-
rubuaarɛ ne mɛ loo Gyuda
awura ɔson mɔ dɔ mɔ sakyɔ
mɛ naa buu Pɔɔlo mɔ-rɛ
Banabasɛ. Mɛ buu mɔmɔ
gɛnen mɔ, Pɔɔloana mɛ tɔgɛ
keda ɔmɔ-nyoro yɛɛ, "Fɛ nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ kyu
naa de Yesu so faa mɔ, fɛ'
kpɛ fa-a ka gyan mɔ so."

Pɔɔlo Ilaa I Wɔra Gyuda Awura Ako Gɛlaaloo

44 Gɛkɛ kyoolasɛ gɛbono
gɛ kii ba mɔ, asa mɛ kpaa
gyan faa fina-a de mɛ' nyɛ
nu Wurubuaarɛ agyɛbi kyu
lii Yesu so. Mɛ gyan gɛnen
mɔ, i san daa pi-i de ɔsowolɛ
mɔ so asa pɛwu mɛ' lii kpe
nno.
45 Gyuda awura mɔ ako
mɛ wu gɛnɔɔbono asa mɛ
nyaakyɔ Pɔɔloana asɛ gɛnen
mɔ, i wɔra mɔmɔ gɛlaaloo.
Imɔso ɔ kya tɔngɛ mɔ, mɛ
sɔɔ mɔ akyɔɔlɛ, ne mɛ saalɛ
mɔ fili.
46 Nfono mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ
Banabasɛ mɛ da otu tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, "I tiri yɛɛ fɛye
ne a daa gitɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ sa. Ibono fɛ
kine amɔ ginu ne fɛye gbaa-
gbaa ne n bun fɛye-nyoro
gipuɛɛ yɛɛ fɛye berɛ, fɛŋ
kaaborɛ fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛkpaa faa mɔ,
a laa naa taa fɛye yɛgɛ.
A kya kyon asa kpɛi-kpɛi
abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ asɛ ne.
47 I kya nyiile yɛɛ Wura
Wurubuaarɛ gi wolaa ka
yela mɔ-agyɛbi dɔ yɛɛ,

‘Nan lɛɛ fo yela de fo ne fo'
wɔra fɛɛ fatela
sa gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi.

Gɛsinkpan gɛbɔgɔlɔn ka-
maasɛ gɛbono dɔ mɛ
bo mɔ,
fo ne nan kyu me
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
kperɛ ɔmɔ
de mɛ' nyɛ ɔkyenaten
me asɛ.’ ”

48 Abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ mɛ nu
gɛnen ɔkalan baarɛ mɔ, i
wɔra ɔmɔ ɔkon, ne mɛ tɔgɛ
yɛɛ ɔkalan ɔbono mɛ nu
kyu lii Wura Yesu so faa
gyɛ ɔkalan dɛnsɛ, ne mɔmɔ
dɔ asa abono i wolaa i gyɛ
yɛɛ mɛ laa nyɛ gɛkyena Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkpaa mɔ, mɛ
ka gyan Yesu so.
49 Wura Yesu agyɛbi mɔ
a nu gyan' de nsana nno
pɛwu.
50 Nfono mɔ, Gyuda awura
mɔ berɛ mɛ kpe akyii abono
mɛ bo aterenbi ne mɛ bo
Gyuda awura mɔ dɔ mɔ
asɛ de anyen abono mɛ
gyɛ anyamesɛ gbaa'gbaa
ɔsowolɛ mɔ so mɔ asɛ, ne
mɛ kpaa nyida Pɔɔlo de
Banabasɛ sa ɔmɔ. Imɔso i
yɛgɛ asa mɛ kya ka Pɔɔlo
mɔ-rɛ Banabasɛ ansi ne mɛ
gya ɔmɔ lii isowolɛ ibono i
bo nsana nno mɔ so.
51 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
mɛ laa lii ɔsowolɛ mɔ so
mɔ, mɛ kpiisi mɔmɔ-ayaa isɛ
yela mɔmɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ
mɛŋ ba mɛ nyi ɔsowolɛ mɔ
so awura ilaa, ne mɛ kyon
kpe Ikoniyon.
52 Mɔmɔ-nanboana Yesu
akasɛbo abono mɛ san
ɔsowolɛ mɔ so mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu
de mɔmɔ, ne mɛ san mɛ tɛ
de ɔkon.

14

Pɔɔloana Mɛ Wɔra Ilaa Gbaa'gbaa Ikoniyon

1 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
mɛ kpaa loo Ikoniyon mɔ,
mɛ naa kpe Gyuda awura
gikyangbon dɔ. Mɛ tɔgɛ Yesu
ilaa, ne i yɛgɛ Gyuda awura
de asa kpɛi-kpɛi sakyɔ mɛ
sɔɔ Yesu gyi.
2 Gyuda awura abono mɛ
kine mɛ mɛŋ sɔɔ Yesu gyi
mɔ berɛ, mɛ baa nyida Yesu
asonbo mɔ sa asa kpɛi-kpɛi
ne i nyida mɔmɔ nsana.
3 Imɔso Pɔɔlo mɔ-rɛ Ban-
abasɛ mɛ sii kyena Ikoniyon
nno kɛɛla ŋmaraa mɛ kya
da ɔtu lɛɛ Wura Yesu ilaa
mɛ kya tɔgɛ asa. Mɛ lɛɛ
tɔgɛ ɔmɔ gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ kya naa de Yesu so
mɔlɛgɛ anyamesɛ, ne Wura
Yesu kee gi lɛɛ nyiile yɛɛ i
gyɛ gɛsintin. I kya nyiile
yɛɛ ɔ yɛgɛ mɛ taalɛ wɔra
ilaa gbaa'gbaa ibono nkana
nyamesɛ maŋ taalɛ wɔra
mɔ-gibaa so mɔ.
4 Nfono mɔ, ɔsowolɛ mɔ
so asa mɔ mɛ yɛ ginyɔ.
Ako mɛ yelɛ Gyuda awura
mɔ gɛmara, ne mɔmɔ ako,
mɔ, mɛ yela Yesu isɔɔ mɔ
gɛmara.
5 Gyuda awura mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ-abelɛnsɛ abono mɛ
kya kerɛ ɔmɔ so mɔ de asa
kpɛi-kpɛi mɛ wɔra gɛnɔ yɛɛ

mɛ laa wɔra Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ ilaa nyɛnyɛn de mɛ' da ɔmɔ abui mɔɔ.
6 Mɛ nu gɛnen mɔ, mɛ kpandɛ lii nno kyon Likoniya gɛsinkpan so, ne mɛ kpe Lisitera de Dɛɛbi isowolɛ so, de gɛsinkpan gɛbono gɛ sindi nno mɔ.
7 Nno kee mɛ naa mɛ kya tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a sa asa.

Pɔɔlo Gi Kyɛ Ɔtɛgɛsɛ

8 Owi ɔbono mɛ bo Lisitera mɔ, mɛ wu ɔnyen ɔko tɛ, mɔ-ayaa a wu'. Lii ko-o ibono i korogɛ mɔ mɔ, ɔŋ naa kerɛ.
9 Pɔɔlo kya tɔngɛ mɔ, gɛnen ɔnyen baarɛ kya nu mɔ asɛ. Pɔɔlo gi kerɛ mɔ faa yiridididi mɔ, ɔ bii yɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ bo gisɔɔgyi gibono gi laa taalɛ kyɛ mɔ.
10 Pɔɔlo gi wu gɛnen mɔ, o kpen ken-ken yɛɛ, "Koso yelɛ fo-ayaa so." Nfono mɔ, ɔnyen mɔ gi firigi yelɛ mɔ-ayaa so, ne ɔ san ɔ kya naa kon.
11 Sakpii mɔ gi wu ilaa belɛ ibono Pɔɔlo gi wɔra mɔ, mɛ kpen tɔgɛ Likoniya gɛdɛ dɔ yɛɛ, "Ikperɛ ne n bingiri anyamesɛ ba aye asɛ faa!"
12 Gɛnen so mɔ asa mɔ mɛ kyu Banabasɛ yɛɛ mɔ ne n gyɛ ɔkperɛ ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Susɛ ne Pɔɔlo, mɔ, ibono mɔ ne n kpɛ ɔ kya gyangbara tɔngɛ sa asa so mɔ, mɛ kyu mɔ yɛɛ ɔ gyɛ ɔkperɛ ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Hɛrɛmisɛ.
13 Nfono mɔ Susɛ ɔkpegyɔrɔ ɔbono mɔ-ɔkperɛ obu sindi gɛbunono gɛbono mɛ kya kyu loo ɔsowolɛ mɔ so mɔ gi kpaa kyu inaadɛ de iyii afototo kyu kpe ɔsowolɛ mɔ gɛkpen gɛbunono mɔ asɛ de mɔ-rɛ sakpii mɔ mɛ' kyɔɔlɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ fɛɛ ikperɛ-lɛɛ mɔ ɔnan.
14 Banabasɛ mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ nu yɛɛ mɛ laa kyɔɔlɛ ɔmɔ gɛnen mɔ, mɛ keda ngbɛ nbono mɛ suu mɔ kyadɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kine imɔ, ne mɛ selɛ loo saarɛ sakpii mɔ dɔ mɛ san mɛ kya kpen mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
15 "Anyen, menɛ n wɔra ne fɛ kya wɔra gɛnen? A gyɛ daa anyamesɛ fɛɛ fɛye kee. Aye berɛ a kyu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ bara fɛye daa de fɛ' nyɛ kyɛɛgɛ lii fɛye-ikperɛ gison gibono giŋ kya kpaa fɛye de sɛi faa dɔ de fɛ' baa son Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo nno adaa-adaa mɔ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ de apoo de ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ dɔ pɛwu mɔ.
16 Dedaa mɔ, ɔ sa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi ɔkpa de mɛ' wɔra ilaa ibono i bo mɔmɔ ɔbolɛ mɔ.
17 Ɔ dabɔlɛ sa fɛye ɔkpa gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ ɔ mɛŋ wɔra ilaa de i' lɛɛ nyiile fɛye yɛɛ ɔ bo no. Ɔ kya wɔra gidɛnsɛ sa fɛye. Ɔ kya sa fɛye nyangbon ne ɔ kya yɛgɛ ilaa duusɛana i kya sɔrɔ imɔ-abi imɔ-aberɛ dɔ. Ɔ kya sa fɛye agyudɔ de ilaa dɛnsɛ gikyɔ ibono i kya yɛgɛ fɛye-asen a kya tɔrɔ fɛye."
18 Banabasɛ mɔ-rɛ Pɔɔlo

mɛ dabɔlɛ tɔgɛ ilaa idɛ sa ɔmɔ gbaa faa, i wɔra ɔlon sa ɔmɔ, mɛŋ laarɛ mɛ' taalɛ tii sakpii mɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' kyɔɔlɛ ɔmɔ fɛɛ ikperɛ-lɛɛ mɔ.

19 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Gyuda awura ako mɛ lii Antiyoki de Ikoniyon baa tɔgɛ asa mɔ yɛɛ mɛ' yɛgɛ mɔmɔ-rɛ ɔmɔ mɛ' wɔra gɛnɔ Pɔɔlo so. Gɛsintin mɔ mɛ wɔra gɛnɔ, ne mɛ kpaa da mɔ abui ne mɛ kpii mɔ lii ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kpii mɔ lii ɔsowolɛ mɔ so gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ o wu' daa!

20 Yesu akasɛbo mɔ mɛ baa kyaabɔɔ mɔ. Ɔ koso yelɛ ne o kii naa loo ɔsowolɛ mɔ so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ kyon kpe Dɛɛbi.

Mɛ Tɔgɛ Wurubuaarɛ Agyɛbi Nten Kpɛi-Kpɛi

21 Mɛ loo Dɛɛbi mɔ, mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa ne i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ wɔra Yesu akasɛbo. Mɛ lii nno mɔ, mɛ kii kyon kpe Lisitera de Ikoniyon de Antiyoki.

22 Mɛ kpe Yesu akasɛbo abono mɛ bo nno mɔ asɛ kpaa tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro, ne mɛ tɔgɛ wɔra ɔmɔ yɛɛ mɛ' kpɛ sii de mɔmɔ-gisɔɔgyi gibono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ. Mɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “I bo no yɛɛ a laa wu awɔrɔfɔɔ gikyɔ berɛ. Imɔ gɛmara mɔ, a laa nyɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ.”

23 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ lɛɛ abelɛnsɛ sa Wura Yesu asonbo akpen mɔ. Mɛ ŋminde gɛnɔ ne mɛ dalaa kyu gɛnen abelɛnsɛ mɔ wɔra Wura Yesu ɔbono mɛ ka gyan mɔ so mɔ abaa dɔ.

24 Mɛ naa de Pisidiya gɛsinkpan so, ne mɛ baa fo Panfiliya gɛsinkpan so.

25 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ kpe Pɛɛga ɔsowolɛ so. Mɛ tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa abono mɛ bo nno mɔ, ne mɛ kyon kpelegɛ kpe Ataliya ɔsowolɛ so. Mɛ lii Ataliya mɔ, mɛ kyu gikolii ne mɛ palɛ kyon kii kpe Antiyoki.

26 Pɛi ne mɛ laa kpe gɛnen ɔkpa ɔbono mɔ, Antiyoki nno ne mɛ bo, ne Wura Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kyu mɔmɔ wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ de mɛ' wɔra gɛnen gɛsun gɛbono.

27 Imɔso mɛ kpaa loo Antiyoki nno mɔ, mɛ koola Yesu asonbo gikpen mɔ kpaa gyan', ne mɛ buu ilaa ibono pɛwu Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ taalɛ wɔra mɔ sa ɔmɔ de gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi bugi ɔkpa sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne mɛ nyɛ kyu ɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.

28 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ sii kyena Yesu akasɛbo mɔ asɛ nno kɛɛla.

15

Mɛ Sun Ako Gyɛrusalem

1 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, anyen ako mɛ lii Gyudiya ba mɛ kya nyiile Yesu asonbo ilaa yɛɛ, “Nengyene mɛ mɛŋ ten fo ɔko giwɔrɛ fɛɛ gɛnɔɔbono aye-naana Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, fo maŋ nyɛ Wurubuaarɛ

ɔ' mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ."
2 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
mɛ nu gɛnen ilaa idɛ mɔ,
akyɔɔlɛ belɛ ako a tɔrɔ
ɔmɔ-rɛ gɛnen asa abono so,
mɛŋ nu abara gɛsɛ. Imɔso
Yesu asonbo mɔ mɛ kyu
amu sindi abara, ne mɛ
lɛɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ
de mɔmɔ-nanboana ako sun
Gyɛrusalem de mɛ' kpaa wu
Yesu isɔɔ mɔ de abelɛnsɛ
abono mɛ kya kerɛ Yesu
asonbo gikpen gibono gi bo
nno mɔ so de mɛ' kyu gɛnen
ilaa ibono kyu kpaa too
mɔmɔ-ansi dɔ.
3 Yesu asonbo gikpen mɔ
mɛ lɛɛ abono mɛ sun mɔ
ɔkpa mɔ, mɛ kyu de Fonisiya
de Samariya nsinkpan so.
Mɛ naa mɛ kya kpe gɛnen
mɔ, mɛ kya buu sa mɔmɔ-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
yɛɛ asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ mɔmɔ dɔ
ako kee mɛ nu mɔmɔ-nyoro
gɛsɛ ne mɛ kyɛɛgɛ mɛ kya
son Wura Yesu. Abono mɛ
kya nu gɛnen mɔ, i kya wɔra
mɔmɔ pɛwu ɔkon gikyɔ.
4 Mɛ kpaa loo Gyɛrusalem
mɔ, Yesu asonbo gikpen gi-
bono gi bo nno mɔ de mɔmɔ-
abelɛnsɛ de Yesu isɔɔ mɔ
mɛ sɔɔ mɔmɔ abaa anyɔ,
ne mɔmɔ mɔ, mɛ buu ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi wɔra
kyu naa de ɔmɔ so mɔ sa
mɔmɔ.
5 Nfono mɔ, asa ako mɛ
koso yelɛ. Gɛnen asa abono
mɛ gyɛ Farasii ɔson gikpen
mɔ dɔ abono mɛ sɔɔ Yesu
gyi mɔ. Mɛ kpɛ koso yelɛ
mɔ, ilaa ibono i laa lii ɔmɔ-
gɛnɔ dɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
"I kaaborɛ asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura
ne mɛ kya laarɛ mɛ' son Yesu
mɔ mɛ' ten ɔmɔ-awɔrɛ de a'
ka sa ɔmɔ yɛɛ mɛ' gyi aye-
naana Mosisi nbara mɔ so."

Abelɛnsɛ Mɛ Gyan' Imɔ-Gɛsingyi Gyɛrusalem

6 Nfono mɔ, Yesu isɔɔ mɔ
de Yesu asonbo gikpen mɔ
abelɛnsɛ mɔ mɛ kpaa gyan'
de mɛ' gyi imɔ so gɛsingyi.
7 Mɛ kpaa gyan' mɔ, mɛ
kyena imɔ so kɛɛla. Nfono
mɔ, Piita gi koso ne ɔ tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana
Yesu asonbo, fɛye gbaa-gbaa
fɛ nyi yɛɛ aberɛ ako dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ me
lɛɛ yɛɛ n' tɔgɛ Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa abono mɛ
mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura
mɔ kee de mɛ' nyɛ ka gyan
mɔ so. Wurubuaarɛ gi lɛɛ
me gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ
ndɛ'.
8 Wurubuaarɛ nyi
nyamesɛ kamaasɛ gisen dɔ.
O kyu mɔ-Oduduu mɔ sa
abono mɛ mɛŋ gyɛ aye
Gyuda awura mɔ kee fɛɛ
aye-lɛɛ mɔ ɔnan de i' lɛɛ
nyiile yɛɛ mɔmɔ kee mɛ laa
nyɛ wɔra Yesu asonbo.
9 Wurubuaarɛ asɛ mɔ aye
Gyuda awura aŋ kɔrɔ, ne
mɔmɔ kee mɛŋ kɔrɔ. I kya
nyiile yɛɛ mɔmɔ dɔ abono
mɛ kyu ɔmɔ-nyoro too
Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi
kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
fuɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wɔra
sa aye abono kee a wolaa
kyu aye-nyoro too Yesu so
mɔ.

10 Ne idɛ kon i wonɛ so
ne fɛ kya laarɛ i' wɔra ɔlon
sa Yesu akasɛbo abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ?
Gɛsola gɛbono fɛ dɛ fɛ kya
laarɛ fɛ' kyu sola mɔmɔ
faa, aye-naanaana mɛŋ taalɛ
gɛmɔ ne aye kee a mɛŋ taalɛ
gɛmɔ. Fɛ sola ɔmɔ gɛnen
gɛsola gɛdɛ mɔ, fɛ kya soo
Wurubuaarɛ idoo ne.
11 Iŋ kaaborɛ i' ba gɛnen.
A sɔɔ gyi yɛɛ a nyɛ Wu-
rubuaarɛ amɔlɛgɛ kyu naa
de Wura Yesu gitolon gibono
ɔ bo mɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono
mɔmɔ kee mɛ nyɛ mɔ."

12 Piita gi tɔngɛ ta mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ sii faa
kurun, ne mɛ yela mɔmɔ-
aso de mɛ' nu Pɔɔlo
mɔ-rɛ Banabasɛ kee asɛ.
Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ mɛ
tɔgɛ gɛnɔɔbono mɛ kpe
asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ asɛ ne
Wurubuaarɛ gi kpaa ɔmɔ de
mɛ' nyɛ wɔra ilaa ibono i
kya lɛɛ Yesu ɔlon mɔ nyiile
mɔ de ilaa gbaa'gbaa ibono
nkana nyamesɛ maŋ taalɛ
wɔra imɔ mɔ-gibaa so mɔ.

13 Mɛ tɔngɛ ta mɔ, Gy-
eemesi gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
14 "Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛ' nu me asɛ.
Kyu lii asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ so
mɔ, Simon Piita gi lɛɛ gɛsɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi
kpaa laa mɔmɔ gigyang-
barasɛ mɔ. Ɔ kpaa laa ɔmɔ
gɛnen mɔ, ɔ kya laarɛ de
ɔ' lɛɛ mɔmɔ dɔ ako de mɛ'
wɔra mɔ-asonbo.
15 Gɛnen ne Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so kee ne.
Mɛ tɔgɛ yɛɛ,
16 'Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
nan kii ba. Nɛ kii ba
mɔ,
nan baa lɔrɔ Wura
Deefidi gɛten gɛbono
gɛ boori mɔ yii.
Nan lɔrɔ akyanfon mɔ
pɔrɔ.
17 Imɔ ne nan yɛgɛ
gɛsinkpan so asa
sɛnsɛ pɛwu
mɛ' laarɛ me ɔbono n
gyɛ wura mɔ gɛten.
Asa abono pɛwu nɛ tɔgɛ
ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra me-
asonbo mɔ
mɛ laa lii asa kpɛi-kpɛi
pɛwu dɔ ba me asɛ."
Gɛnen ne Wura Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ ne.
Mɔ ne n kya wɔra imɔ
idɛ pɛwu.
18 Lii ko-o dedaa ne Wu-
rubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ lɛɛ ilaa idɛ nyiile.'
"

19 Gyeemesi gi kii tɔgɛ yɛɛ,
"Imɔso me-lɛɛ ibono n bo
nan tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ i
mɛŋ taa kaaborɛ a' yɛgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔson ɔ' wɔra ɔlon
sa asa sɛnsɛ kpɛi-kpɛi abono
mɛ kya son Wurubuaarɛ kyu
naa de Yesu so faa. Aŋ sa a'
tɔgɛ yɛɛ mɛ' gyi aye Gyuda
awura nbara mɔ pɛwu so.

20 A' ŋmarasɛ kpaa sa ɔmɔ
daa yɛɛ mɛ' mɛŋ sa mɛ' gyi
akyɔɔlɛtɔ. Imɔ ibono i laa
kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ
ɔson. Gɛnen kee ne a' tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa
mɛ' laarɛ agyibara. Mɛ mɛŋ
sa mɛ' gyi nkalan de mɛ
mɛŋ sa mɛ' gyi gɛbuɛ gɛbono

mɛ mɛŋ ten gɛmɔ-lɛɛ nkalan mɔ.
21 Nengyene fɛɛ Mosisi
nbara mɔ berɛ ne mɛ kya
laarɛ mɛ' nu mɔ, kpɛ kyu
lii kɔ-o adedaabo aberɛ dɔ
mɔ, isowolɛ kamaasɛ so mɔ i
bo abono mɛ kya tɔgɛ nbara
mɔ sa asa aye Gyuda awura
akyangbon dɔ. Mɛ kya tɔgɛ
nmɔ so ilaa gɛkɛ kyoolasɛ
kamaasɛ."

Ilaa Ibono Abelɛnsɛ Mɛ Wu Mɔ

22 Gyeemesi gi tɔngɛ ta mɔ,
Yesu isɔɔ mɔ de abelɛnsɛ
sɛnsɛ mɔ de asa abono mɛ
bo Yesu ɔson gikpen mɔ dɔ
mɔ pɛwu mɛ wu yɛɛ i kyena
sa ɔmɔ, ne mɛ kyule ne mɛ
tɔgɛ yɛɛ mɛ laa lɛɛ mɔmɔ dɔ
asa ako de gɛnen asa abono
mɔmɔ-rɛ Pɔɔlo de Banabasɛ
mɛ' kyu ɔwolɛ kpe Antiyoki.
Gɛsintin mɔ, mɛ keda Gyu-
dasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen giko yɛɛ Baasabasɛ
mɔ de Siilasɛ sun. Gɛnen asa
abono mɛ gyɛ agyangbarabo
ako Yesu ɔson mɔ dɔ.
23 Mɛ laa kpe gɛnen mɔ,
abelɛnsɛ abono mɛ kya sun
ɔmɔ mɔ mɛ ŋmarasɛ mɔmɔ-
gibaa dɔ ɔwolɛ sa ɔmɔ yɛɛ,

"Aye Yesu isɔɔ de
aye abono a gyɛ fɛye-
nanboana Yesu ɔson mɔ
dɔ mɔ, aye-rɛ aye-abelɛnsɛ
ne n gyan' ne a ŋmarasɛ
fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ. A
kya ŋmarasɛ fɛye abono
fɛ tɛ Antiyoki ɔsowolɛ
so de Siiriya de Silisiya
nsinkpan so ne fɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura ne fɛ baa
loo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.
A kya faala fɛye.

24 "A nu yɛɛ aye asa ako
mɛ lii aye asɛ gɛrɛnaa owi
ɔbono i mɛŋ gyɛ aye ne n
sun ɔmɔ ne mɛ kpe kpaa
nyala fɛye. A nu yɛɛ ilaa
ibono mɛ kpaa tɔgɛ sa fɛye
mɔ i yɛgɛ fɛye-nwɔnsa dɔ
i bo fɛye kpada-kpada.

25-27 Imɔso a gyan' ne a
kyu amu sindi abara ne a
tɔgɛ kyule abara yɛɛ a laa
lɛɛ asa ako sun fɛye asɛ de
fɛ' nu ilaa ibono a ŋminde
mɔ lii mɔmɔ gbaa-gbaa nnɔ
dɔ. Abono a lɛɛ mɔ ne n
gyɛ Gyudasɛ mɔ-rɛ Siilasɛ.
Aye-nanboana laarɛsɛ, Pɔɔlo
mɔ-rɛ Banabasɛ, mɛ bɔla
mɔmɔ so. Pɔɔlo mɔ-rɛ Ban-
abasɛ mɛ gyɛ asa abono mɛ
kyu mɔmɔ-nkpa fuɛ sa aye-
Wura Yesu Kirisito gɛsun
mɔ.
28 "Aye-rɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ a kerɛ faa, i
mɛŋ boran fɛɛ a' kii kyu
gɛsola gɛko kii baa sola
fɛye baa too de ilaa tirisɛ
ibono a laa tɔgɛ fɛye faa.
Imɔ ne n gyɛ yɛɛ,
29 fɛ' mɛŋ sa fɛ' gyi
akyɔɔlɛtɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' gyi
nkalan abɛɛ gɛbuɛ gɛbono
fɛŋ ten gɛmɔ-lɛɛ nkalan mɔ.
Fɛ mɛŋ sa fɛ' laarɛ agyibara.
Nengyene fɛ gyi gɛnen ilaa
idɛana so mɔ, fɛ wɔra ibono
i kaaborɛ fɛ' wɔra mɔ ne. Fɛ'
kyena dandan. A sin gɛrɛ."

Gyɛrusalem Abelɛnsɛ Mɛ Sun Asa Antiyoki

30 Yesu isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ
asunbo mɔ ɔkpa ne mɛ kyon
kpe Antiyoki. Mɛ loo An-
tiyoki mɔ, mɛ terɛ asonbo
gikpen mɔ gi bo nno mɔ

kpaa gyan' ne mɛ lɛɛ ɔwolɛ mɔ kyu sa ɔmɔ.
31 Yesu asonbo gikpen mɔ mɛ kalɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, i wɔra ɔmɔ ɔkon gikyɔ. I kya nyiile yɛɛ ɔwolɛ mɔ gi yɛgɛ i keda ɔmɔ-nyoro.
32 Gyudasɛ mɔ-rɛ Siilasɛ gbaa-gbaa kee mɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo. Mɛ tɔgɛ ilaa gikyɔ sa mɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ de i' nyɛ keda ɔmɔ-nyoro de mɔmɔ-nyoro giŋ sa gi' yɔɔ mɔmɔ.
33 Mɛ kyena nno ŋmaraa mɔ, abono asɛ mɛ sun ɔmɔ mɔ, mɛ lɛɛ ɔmɔ-ɔkpa de gisen yuuli ne mɛ kii kpe abelɛnsɛ abono mɛ sun ɔmɔ mɔ asɛ. [
34 Mɛ laa kii mɔ, Si-ilasɛ berɛ gi sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa kyena Antiyoki nno ŋmaraa.]
35 Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ kee mɛ sii kyena Antiyoki, ne mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-nanboana sakyɔ kee mɛ tɔgɛ Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa, ne mɛ nyiile mɔmɔ ilaa kyu lii ɔkalan mɔ so.

Pɔɔlo Mɔ-rɛ Banabasɛ Mɛ Yaasɛ Kpe Nten Kpɛi-Kpɛi

36 Imɔ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa Banabasɛ yɛɛ, "Yɛgɛ de a' kii kpe isowolɛ ibono so a naa kyena tɔgɛ aye-Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa mɔ de a' kpaa laa abono mɛ sɔɔ Yesu gyi nno mɔ de a' kerɛ gɛnɔɔbono mɛ tɛ mɔ."
37 Banabasɛ gi laarɛ fɛɛ mɛ' kyu Gyɔn Maako de mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kpe.
38 Pɔɔlo berɛ mɛŋ laarɛ gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Gyɔn gi tɛɛ mɔ-nyoro naa taa ɔmɔ yɛgɛ Panfiliya owi ɔko dɔ; ɔ mɛŋ yɛgɛ de ɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' naa wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi gɛsun mɔ kpaa logɛ.
39 Nfono mɔ akyɔɔlɛ a tɔrɔ Pɔɔlo mɔ-rɛ Banabasɛ so mɛ mɛŋ tɔgɛ kyule abara. Imɔso mɛ tɔgɛ yɛɛ mɛ laa yaasɛ kpe nten kpɛi-kpɛi. Banabasɛ gi kyu Maako kyu buu mɔ-nyoro ne mɛ dii loo gikolii dɔ ne mɛ palɛ kyon Saapurosɛ gɛsinkpan so.
40 Pɔɔlo, mɔ, gi lɛɛ Siilasɛ, ne mɔ-rɛ mɔ mɛ kyu de mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa. Mɛ laa kyon gɛnen mɔ, ɔmɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ kyu ɔmɔ kyu wɔra Wura Yesu abaa dɔ yɛɛ ɔ' kpaa mɔmɔ gɛsun mɔ dɔ.
41 Imɔso mɛ naa-naa gyan' de Siiriya de Silisiya nsinkpan so, ne ɔ tɔgɛ keda Yesu asonbo akpen mɔ nyoro.

16

Pɔɔlo Gi Nyɛ De Timoti Ɔ' Kpaa Mɔ

1 Pɔɔlo gi kingi kpaa fo Dɛɛbi de Lisitera isowolɛ so. Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, Yesu ɔkasɛbo ɔko tɛ Lisitera nno, mɛ kya terɛ mɔ ginyen yɛɛ Timoti. Mɔ-nyi gyɛ Gyu-dakyii, ne ɔ sɔɔ Yesu gyi; mɔ-sɛ mɔ gyɛ Geriikinyen.
2 Timoti mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ abono mɛ bo Lisitera de Ikoniyon isowolɛ so mɔ mɛ kya yen mɔ.
3 Pɔɔlo kya laarɛ Timoti ɔ' wɔra mɔ-dega de mɔ-rɛ mɔ mɛ' naa kingi. Imɔso

o kyu Timoti kpe, ne mɛ
ten mɔ-giwɔrɛ Gyuda awura
tiibi ɔkpa so. I kya nyiile yɛɛ
Gyuda awura abono mɛ bo
nsana-nsana nno mɔ pɛwu
mɛ nyi ibono Timoti mɔ-sɛ
gyɛ Geriikinyen.
4 Pɔɔloana mɛ naa mɛ
naa de isowolɛ. Ilaa ibono
Yesu isɔɔ mɔ de Yesu
asonbo abelɛnsɛ abono mɛ
tɛ Gyɛrusalem mɔ mɛ yela
sa Yesu asonbo mɔ pɛwu mɔ
mɛ dɛ imɔ mɛ kya tɔgɛ de
asa mɛ' nyɛ gyi imɔ so.
5 Yesu asonbo akpen mɔ
mɛ nu imɔ mɔ, i yɛgɛ mɛ lɔrɔ
sɔɔ Yesu gyi too, ne mɔmɔ-
gɛgyɔnɔ gɛ kya nyaakyɔ gɛ
kya too gɛkɛ kamaasɛ.
6 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
mɛŋ sa Pɔɔloana ɔkpa de
mɛ' nyɛ kpaa tɔgɛ Yesu
ɔkalan mɔ Ɛsiya gɛsinkpan
so. Lii gɛnen so mɔ mɛ naa
daa de Firigyiya de Galati
nsinkpan so mɛ kya tɔgɛ
Yesu ɔkalan mɔ.
7 Mɛ fo Misiya gɛsinkpan
ɔkara mɔ i wɔra ɔmɔ fɛɛ mɛ'
naa de Bitiniya gɛsinkpan so.
Yesu Oduduu mɔ mɔ mɛŋ
kyule sa ɔmɔ.
8 Imɔso mɛ loo Misiya lii
kyon kpelegɛ kpe Tirowasɛ.
9 Mɛ bo Tirowasɛ mɔ,
gɛnyɛ gɛko mɔ, i wɔra
Pɔɔlo fɛɛ oderi, ne o wu
Masadoniyanyen ɔko gi ba
ɔ yelɛ ɔ kya kolɛ mɔ yɛɛ,
“Wɔra aniya, ba Masadoniya
de fo' baa kpaa aye.”
10 Aberɛ abono mɔ, me
ɔbono n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ
baarɛ mɔ, n bo Pɔɔloana
asɛ nno. Ibono Pɔɔlo gi wu
gɛnen ilaa idɛ fɛɛ oderi mɔ,
a wu yɛɛ Wurubuaarɛ ne n
kya sun aye yɛɛ a' kpaa tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
Masadoniya awura. Imɔso
ayaa abono so mɔ, a koso
baala.

Lidiya Gi Sɔɔ Yesu Gyi

11 A kya kpe mɔ, a kyu
gikolii lii Tirowasɛ kpe
Samotirasi gɛsinkpan so. Aŋ
bagɛ gɛtɛɛko. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ
a loo Niyapolisi ɔsowolɛ so.
12 A lii nfono mɔ, a kyon
kpe daa Filipayi. Filipayi gyɛ
ɔsowolɛ belɛ Masadoniya
gɛsinkpan so. Rom awura
abɛyin ne n kya kerɛ ɔmɔ
so. A loo Filipayi gɛnen mɔ,
a sii kyena nno nkɛ kalɛsɛ
nko.
13 I fo gɛkɛ kyoolasɛ mɔ,
a koso lii kpe ɔsowolɛ mɔ
nkan kpe ɔbon ɔko gigengen.
A kya kpe gɛnen mɔ, a nyi
yɛɛ ɔfaanan nno ne asa mɛ
kya gyan' dalaa fɛɛ? A fo
nno mɔ, a kpelegɛ kyena ne
a tɔngɛ sa akyii abono mɛ
baa gyan' nno mɔ.
14 Abono mɛ nu aye asɛ
mɔ dɔ ɔko ginyen ne n
gyɛ Lidiya. Ɔ lii Tayatira
ɔsowolɛ so, ɔ kya fɛ akuru
pebara boɔgyalonsɛ. Ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ ɔsonbo. Wura
Yesu gi yɛgɛ Lidiya gi bugi
mɔ-gisen ne ɔ yɛ mɔ-giso nu
ne ɔ sɔɔ ilaa ibono Pɔɔlo gi
tɔgɛ kyu lii Yesu so mɔ gyi.
15 Ɔ sɔɔ Yesu gyi gɛnen mɔ,
a gyere mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ
awura Wurubuaarɛ sagyere.
Nfono mɔ ɔkyii mɔ gi kolɛ
aye yɛɛ, “Nengyene fɛ nyɛ
wu me bii yɛɛ nɛ sɔɔ Wura
Yesu gyi gɛsintin mɔ, fɛ' baa

loo me asɛ.” Ne ɔ keda aye yela mɔ-gɛwi.

Obolonbu Ɔko Buu Aye Ɔ Kya Kpen

16 Gɛkɛ gɛdɛ mɔ, a koso a kya kpe ɔdalaaten mɔ de-e, aye-rɛ obolonbu ɔko a gyan'. Ilaa nyɛnyɛn oduduu tɛ mɔ so, ne i kya yɛgɛ ɔ kya wu ilaa tɔgɛ. Ɔ tɛ asa ako asɛ, ne mɔ-wuraana mɔ mɛ kya nyɛ aterenbi gikyɔ lii mɔ-ilaa ibono ɔ kya wu tɔgɛ mɔ so.

17 Aye-rɛ mɔ a gyan' gɛnen mɔ, ɔ kpɛ san ɔ naa o buu aye-rɛ Pɔɔlo. Ɔ kya kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Fɛ' kerɛ, gɛnen anyen adɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ adega. Mɔmɔ ne n kya tɔgɛ mɛ kya sa fɛye ɔkpa ɔbono so fɛ laa naa de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ mɔ.”

18 Nkɛ gikyɔ dɔ mɔ, gɛnen ilaa idɛ ne ɔkyii baarɛ kpɛ ɔ kya tɔgɛ. Gɛkɛ gɛdɛ berɛ mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ kya kpen gɛnen mɔ, i kyu Pɔɔlo ginyadon ne o kisee faa imɔ so yɛɛ, “Wura Yesu Kirisito ginyen dɔ mɔ, me yɛɛ koso lii ɔkyii baarɛ so.” Ayaa abono so mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu mɔ gi koso obolonbu mɔ so.

Mɛ Keda Pɔɔlo Mɔ-rɛ Siilasɛ Kyu Wɔra Nbɛlɛ Dɔ

19 I ba gɛnen mɔ, mɔ-wuraana mɔ mɛ wu yɛɛ idɛ kon berɛ mɛ maŋ baa nyɛ aterenbi lii mɔ so. Imɔso mɛ keda Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ kpii mɔmɔ lii kpe sansana ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ ansi dɔ.

20 Mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ kyu kperɛ nbɛlɛ agyibo ne mɛ buu sa nbɛlɛ agyibo mɔ yɛɛ, “Gɛnen anyen anyɔ adɛ mɛ gyɛ daa Gyuda awura. Ilaa ibono i laa bara nbɛlɛ ɔsowolɛ mɔ so mɔ ne mɛ kya wɔra.

21 I kya nyiile yɛɛ mɛ kya bara itiibilaa ibono iŋ dɛ ɔkpa yɛɛ aye Rom awura a' wɔra abɛɛ a' gyi imɔ so mɔ.”

22 Nfono mɔ, sakpii ɔbono ɔ bo nno mɔ de nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ wɔra gɛnɔ yɛɛ mɛ laa wɔra Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ anyanyan. Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ kyadɛ kyadɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ ngbɛ lii mɔmɔ-nyoro so ne mɛ yɛgɛ mɛ taa mɔmɔ nyaabii.

23 Mɛ taa Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ mɔmɔ-gɛlaarɛ ta mɔ, mɛ kyu ɔmɔ kyu kpaa tii de obu. Mɛ laa kyu ɔmɔ kpaa tii gɛnen mɔ, nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya dii asa abono mɛ keda tii de obu mɔ yɛɛ ɔ' kerɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ so dandan de mɛŋ sa mɛ' nyɛ selɛ.

24 O nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, o kyu ɔmɔ kyu kpaa wɔra tudɔ tudɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ ne ɔ da ɔmɔ-ayaa dɔ ipan.

Gɛsinkpan Gɛ Gyigisi Tigi Obu Mɔ Asin

25 Imɔ gɛnyɛ de nsana mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ mɛ kya dalaa mɛ kya bii ilon mɛ kya sa Wurubuaarɛ. Mɔmɔ-nanboana abono mɔmɔ kee mɛ tii obu mɔ dɔ mɔ, mɛ bugi ɔmɔ-aso mɛ kya nu ɔmɔ asɛ.

26 Mɛ kpɛ ma-a dalaa
mɛ kya bii ilon mɔ gɛnen
mɔ, nfono mɔ, gɛsinkpan gɛ
gyigisi de ɔlon ne i yɛgɛ obu
mɔ ipɔɔrɛ mɔ i gyigisi kpaa
tu gɛsɛ. Ayaa abono so mɔ,
obu mɔ asin mɔ pɛwu a tigi
ne ipan mɔ mɛ da mɔmɔ mɔ
i kyalɛ lii mɔmɔ-ayaa dɔ.

27 Ɔbono ɔ kya dii asa
abono mɛ keda tii de obu mɔ
gi wu asin mɔ a tigi mɔ, o nyi
yɛɛ asa mɔ ɔ kya dii ɔmɔ mɔ
mɛ selɛ lii kyon daa. Imɔso ɔ
biidɛ gɛki lɛɛ ɔ laa kyu mɔɔ
mɔ-nyoro.

28 Pɔɔlo gi kpen ken-ken
tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo'
mɔɔ fo-nyoro. Aye pɛwu a
bo gɛrɛ; aŋ selɛ."

29 Ɔbono mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ saawo terɛ asa yɛɛ
mɛ' bara fatela, ne o gbere
loo obu mɔ dɔ. Mɔ-nyoro gi
kya da mɔ faa gyin-gyin, ne
ɔ kpelegɛ ŋmii Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ ayaa dɔ.

30 Nfono mɔ o kyu ɔmɔ
lii ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ,
"Abelɛnsɛ, nnɛ ne nan wɔra
de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ
me de n' nyɛ kyena mɔ asɛ?"

31 Ɔ taasɛ ɔmɔ gɛnen mɔ,
mɛ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Kyu
fo-nyoro too Wura Yesu so.
Fo wɔra gɛnen mɔ, fo-rɛ fo-
gɛten dɔ awura fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de fɛ'
nyɛ kyena mɔ asɛ."

32 Mɛ tɔgɛ sa mɔ gɛnen
mɔ, mɛ kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
kyu lii Wura Yesu so sa
mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura
pɛwu.

33-34 O kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ
Siilasɛ gɛnen gɛnyɛ gɛbono
kpe mɔ-gɛten dɔ. Ɔ mada
ɔmɔ-ilɔ, ne mɛ gyere mɔ-rɛ
mɔ-gɛten dɔ awura pɛwu
Wurubuaarɛ sagyere ayaa
abono so. Ɔ sa ɔmɔ agyudɔ
ne mɛ gyi, ne mɔ-rɛ mɔ-
gɛten dɔ awura mɔ pɛwu
mɛ gyi ɔkon. I kya nyiile
yɛɛ o kyu mɔ-nyoro kyu too
Wurubuaarɛ so.

Pɔɔlo Maŋ Kyule Yɛɛ Mɛ' Yɛgɛ Ɔmɔ Mɛ' Naa Asiiri Dɔ

35 Gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, nbɛlɛ
agyibo mɔ mɛ sun ngbɛ
awura kpaa tɔgɛ sa ɔbono ɔ
kya tii asa de obu mɔ yɛɛ,
"Yɛgɛ anyen mɔ mɛ' naa."

36 Nfono mɔ ɔbono ɔ kya
dii asa abono mɛ keda tii de
obu mɔ gi tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ,
"Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ sun
baa tɔgɛ yɛɛ a' yɛgɛ fɛye de
fɛ' naa. Imɔso fɛ' lii naa de
gisen yuuli."

37 O buu sa ɔmɔ gɛnen mɔ,
Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔ-rɛ ngbɛ
awura abono mɛ bo nno mɔ
yɛɛ, "Mɛ koree aye sansana,
yɛgɛ mɛ mɛŋ gyi aye-nbɛlɛ
de mɛ' wu yɛɛ a gyi gipuɛɛ.
Ne mɛ kyu aye kpaa tii de
obu, yɛgɛ Rom awura mɛ
kya kyu aye kee yɛɛ a gyɛ
mɔmɔ Rom awura. Ne i
wonɛ so ne mɛ laa tigi aye de
a' naa ne mɛ kya wɔra imɔ
daa asiiri dɔ? A maŋ kyule.
Mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ' ba de
mɛ' lɛɛ aye lii obu mɔ dɔ."

38 Ngbɛ awura mɔ mɛ
kyu gɛnen ɔkalan baarɛ kyu
kpaa tɔgɛ sa nbɛlɛ agyibo
mɔ. Mɛ nu yɛɛ Rom awura

mɛ kyu Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ fɛɛ mɛ gyɛ mɔmɔ Rom awura mɔ, i wɔra ɔmɔ gifuu.
39 Imɔso nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ kpaa dɛ ɔmɔ giserɛ, ne mɛ tigi ɔmɔ. Mɛ tigi ɔmɔ mɔ, mɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra aniya, mɛ' lii ɔsowolɛ mɔ so.
40 Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ mɛ lii obu mɔ dɔ mɔ, mɛ naa kpe Lidiya gɛwi. Mɛ wu mɔmɔ-nanboana Yesu asonbo mɔ, mɛ tɔgɛ ilaa sa ɔmɔ de i' keda ɔmɔ-nyoro, ne mɛ naa lii ɔsowolɛ mɔ so kyon.

17

Asa Mɛ Ka Pɔɔloana Ansi Tɛsalonika Ɔsowolɛ So

1 Mɛ naa kpaa loo Anfipolisɛ de Apoloniya isowolɛ so lii kpaa fo Tɛsalonika ɔsowolɛ so. Gyuda awura gikyangbon gi bo nno.
2 Pɔɔlo gi kpe nno kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa mɔ-nanboana Gyuda awura fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa ɔ kya wɔra mɔ. Mɔ-rɛ Gyuda awura mɔ mɛ gyi amɔ so nsingyi nkɛ kyoolasɛ nsa gyan abara so.
3 Ɔ lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsɛ ne ɔ nyiile ɔmɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ wolaa ɔ gyɛ ɔbono ɔ laa wu ɔlaawusɛ de o' wu' de mɛ' pule mɔ de imɔ gɛmara mɔ o' kyingi lii ibuni dɔ. Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Yesu ɔbono ilaa n kya tɔgɛ fɛye faa ne n gyɛ gɛnen nyamesɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ."
4 Nfono mɔ asa abono mɛ bo nno mɔ ako mɛ sɔɔ ibono ɔ tɔgɛ mɔ gyi, ne mɛ baa bɔla Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ so. Mɔmɔ dɔ mɔ i nyɛ Geriiki awura abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ de akyiinyen sakyɔ.

5 Gyuda awura abono mɛ mɛŋ sɔɔ gyi mɔ berɛ i wɔra ɔmɔ gɛlaaloo. Imɔso mɛ kpaa koola ilaa nyɛnyɛn awɔrabo abono mɛ naa giyan mɛ mɛŋ bo giko dɔ mɔ wɔra gikpen belɛ, mɛ san mɛ kya faa mɛ kya wɔra ɔlanba belɛ ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ gbere kpe Gyeeson gɛwi mɛ' kpaa laarɛ Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ de mɛ' nyɛ kyu ɔmɔ kpaa wɔra ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ abaa dɔ.
6 Mɛ kpe Gyeeson gɛwi ne mɛ mɛ̀ŋ wu mɔmɔ mɔ, mɛ san kyu keda daa Gyeeson mɔ-rɛ Yesu asonbo mɔ ako kpii ɔmɔ kperɛ abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ ɔsowolɛ mɔ so mɔ. Mɛ kyu ɔmɔ kpe mɔ, mɛ kpen tɔgɛ sa abelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Gɛnen anyen adɛ ne n gyɛ abono mɛ kya kpadɛɛ ilaa gɛsinkpan gɛten kamaasɛ mɔ. Mɛ kyu mɔmɔ gɛnen ilaa ibono kyu baa loo ɔsowolɛ baarɛ so kee,
7 ne Gyeeson baarɛ gi sɔɔ ɔmɔ yela mɔ-gɛten dɔ. Mɔmɔ pɛwu mɛŋ kya gyi aye Rom awura wura belɛ mɔ nbara mɔ so. Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ iŋ gyɛ mɔ ne n gyɛ wura belɛ mɔ. Mɛ dɛ daa yɛɛ wura belɛ mɔ ne n gyɛ Yesu."

8 Abelɛnsɛ mɔ de asa sɛnsɛ
abono kee mɛ ba nfono mɔ
mɛ nu gɛnen ilaa idɛ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa gi nyida ɔmɔ.
9 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ
mɛ yɛgɛ Gyeeson mɔ-rɛ
Yesu asonbo abono mɛ ka
aterenbi ako yela de i' nyiile
yɛɛ kyu lii gɛnen owi ɔbono
kyu i kya kpe mɔ, mɛ
laa yɛgɛ gisen yuuli gi' ba
ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ taa
ɔmɔ yɛgɛ.

Mɛ Kyu Pɔɔloana Ŋara Lii Tɛsalonika Kyon Kpe Biroya

10 Imɔ gɛnyɛ mɔ, Yesu
asonbo abono mɛ bo
Tɛsalonika nno mɔ mɛ kyu
Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ ŋara
lii ɔsowolɛ mɔ so, ne mɛ
lɛɛ ɔmɔ-ɔkpa, ne mɛ kyon
Biroya. Pɔɔlo mɔ-rɛ Siilasɛ
mɛ kpaa loo Biroya mɔ, mɛ
kyon kpe daa mɔmɔ Gyuda
awura gikyangbon dɔ.
11 Asa abono mɛ bo Biroya
nno mɔ berɛ, mɛ kya nu ilaa
gɛsɛ don Tɛsalonika awura
mɔ. I kya nyiile yɛɛ i kya
da ɔmɔ ɔbolɛ de mɛ' yela
giso nu Yesu ɔkalan mɔ, ne
gɛkɛ kamaasɛ mɔ mɛ kya
pɛɛrɛ ansi kerɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ de mɛ'
wu yɛɛ ilaa ibono Pɔɔlo kya
tɔgɛ mɔ i kya kyena de Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ?
12 Lii gɛnen so mɔ, nno asa
sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-nyoro
too Yesu so. Ɔmɔ dɔ mɔ i nyɛ
Geriiki akyiinyen de mɔmɔ
anyen kee sakyɔ.
13 Gyuda awura abono mɛ
bo Tɛsalonika mɔ mɛ nu
yɛɛ Pɔɔlo gi kpaa tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ Biroya
kee mɔ, mɛ kpe nno kpaa
kpadɛɛ nno asa nwɔnsa ne
mɛ yogesi mɔmɔ, ne sakpii
belɛ gi baa gyan.
14 Ayaa abono so mɔ, Pɔɔlo
mɔ-nanboana Yesu ɔson mɔ
dɔ mɛ lɛɛ Pɔɔlo ɔkpa, ne
ɔmɔ dɔ ako mɛ sun mɔ kpe
ko-o apoo gɛnɔ; Siilasɛ mɔ-rɛ
Timoti berɛ mɛ sii kyena
Biroya.
15 Asa abono mɛ sun Pɔɔlo
lii Biroya kpe apoo gɛnɔ mɔ,
mɛ sun mɔ kpaa loo ko-o
Atɛnsɛ ɔsowolɛ so. Mɛ laa kii
mɔ, Pɔɔlo gi sa ɔmɔ ɔkalan
yɛɛ mɛ kpe mɔ, mɛ' tɔgɛ sa
Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti yɛɛ mɛ'
kpaala de mɛ' lii nno baa tu
mɔ belen.

Atɛnsɛ Awura Mɛ Kya Laarɛ Mɛ' Nu Ilaa Pobɔrɔ

16 Owi ɔbono Pɔɔlo tɛ
Atɛnsɛ ɔ gyoo Siilasɛ mɔ-rɛ
Timoti mɔ, o wu yɛɛ ikperɛ
gison i tansi i nyaakyɔ
ɔsowolɛ mɔ so. O wu gɛnen
mɔ, mɔ-gisen dɔ i kya dɛɛ
mɔ.
17 Imɔso ɔ kya kpe mɔmɔ
Gyuda awura gikyangbon dɔ
kpaa tɔgɛ Yesu ilaa sa Gyuda
awura de asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne
mɛ selɛ Wurubuaarɛ mɔ, de
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' gyi imɔ so
nsingyi. Gɛkɛ kamaasɛ kee
mɔ, ɔ kya kpe sansana fɛɛ
oyii dɔ faa, ne mɔ-rɛ asa
abono ɔ kya kpaa tu nno mɔ
mɛ kya gyi nsingyi kyu lii
Yesu ilaa so.
18 Nfono mɔ, anyiilebo ako
mɛ baa sɔɔ mɔ akyɔɔlɛ.
Mɔmɔ ako mɛ dɛ Epikuriya
ilaa nyiilesɛ, ne ako mɔ mɛ

dɛ Setoowikɛ-lɛɛ ilaa nyi-ilesɛ. Anyiilebo mɔ mɛ nu Pɔɔlo-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɔmɔ ako mɛ kya taasɛ yɛɛ, “Menɛ ilaa ne ɔtɔngɛbo baarɛ darɛ daa?” Mɔmɔ ako mɔ yɛɛ, “Ɔfaa gɛtɛɛko ikperɛ ilaa ne ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa aye gɛnen.” I kya nyiile yɛɛ Pɔɔlo kya tɔgɛ Yesu ilaa sa mɔmɔ yɛɛ Yesu gi wu' ne mɛ pule mɔ ne o kyingi lii ibuni dɔ. Imɔso ne asa mɔ ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ ikperɛ iko ne ɔ darɛ mɔ.

19 Gɛnen so mɔ, asa mɔ mɛ kyu Pɔɔlo kpe Aropagusɛ gibii so nfono ɔsowolɛ mɔ so abelɛnsɛ mɛ kya kyena kpaa gyan' mɔ, ne mɛ taasɛ mɔ yɛɛ, “A laa nyɛ nu ilaa nyiilesɛ pobɔrɔ ibono fo dɛ fi-i nyiile asa faa?

20 I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono fo kya tɔgɛ mɔ, a mɛŋ ti taa nu imɔ ɔnan kerɛ. Imɔso a kya laarɛ de fo' lɛɛ imɔ gɛsɛ sa aye de a' nu.”

21 Atɛnsɛ nten abi de asafo abono pɛwu mɛ bo nno mɔ mɔmɔ-lɛɛ ne n kpɛ i gyɛ ilaa pobɔrɔ gitɔgɛ abɛɛ ilaa pobɔrɔ ginu.

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Ikperɛ Asonbo Aropagusɛ Gibii So

22 Pɔɔlo yelɛ Aropagusɛ gibii so abelɛnsɛ mɔ nsana mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Atɛnsɛ awura, nɛ wu yɛɛ fɛye gɛrɛ fɛ kya pɛɛrɛ ansi de fɛye-ɔson ɔkpa kamaasɛ so.

23 I kya nyiile yɛɛ n naa n naa ne n' kya wu fɛye isonten mɔ, nɛ wu fɛye-ɔson gibui giko gɛtɛɛko. Mɛ ŋmarasɛ gyan gɛnen gibui mɔ so yɛɛ,

ƆBONO A KYA SON NE A MƐŊ NYI MƆ MƆ ƆSONTEN.

To, ɔbono fɛ kya son yɛgɛ fɛ mɛŋ kii fɛ nyi mɔ mɔ, idɛ kon, mɔ-ilaa ne n' kya tɔgɛ mi-i sa fɛye faa.

24 Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ gɛsinkpan de ilaa kamaasɛ ibono pɛwu i bo gɛmɔ dɔ mɔ. Mɔ ne n gyɛ Wura sa soso de gɛsɛ, imɔso iŋ gyɛ ɔsonten ɔbono nyamesɛ gi kyu mɔ-abaa pɔrɔ mɔ ne Wurubuaarɛ laa kyu wɔra mɔ-ɔkyenaten.

25 Gɛnen kee ne nyamesɛ maŋ taalɛ kyu mɔ-abaa wɔra ilaa iko de i' mɔlɛgɛ Wurubuaarɛ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n kya sa anyamesɛ pɛwu nkpa de gɛsɔnga de ilaa kamaasɛ.

26 “Aye anyamesɛ kpɛi-kpɛi pɛwu Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a gyɛ daa ɔnaana kolon, ne ɔ yɛgɛ a yaasɛ kyena kyaabɔɔ gɛsinkpan mɔ pɛwu so. Wurubuaarɛ ne n wolaa tɔgɛ yela aberɛ abono anyamesɛ kpɛi-kpɛi mɛ laa kyena de ɔkara ɔbono mɛ laa kyena kpaa lii mɔ, ne ɔ wolaa yela mɔmɔ-nsinkpan kpɛi-kpɛi ikara nfono mɛ laa kyena mɔ.

27 Wurubuaarɛ gi lɛɛ isowolɛ mɔ so anyamesɛ daa de mɛ' laarɛ mɔ-gɛten fɛɛ gɛnɔɔbono agyaatanbo mɛ kya laa abaa mɔ. Ɔ kya laarɛ fɛɛ a' nyɛ wu mɔ. Yɛgɛ oŋ kii ɔ bo gɛta de aye ɔko-rɛ ɔko.

28 I kya nyiile yɛɛ Wu-

rubuaarɛ gi kyaabɔɔ aye, ne
mɔ so ne a bo ɔŋɛ a naa,
ne a gyɛ anyamesɛ faa. I dɛ
daa fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-ilon
abiibo ɔko gi tɔgɛ yɛɛ, 'A gyɛ
daa Wurubuaarɛ mɔ-biana'
mɔ.
29 Imɔso ibono a gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-biana faa mɔ,
i mɛŋ taa kaaborɛ a' sa
gɛwɔnsa yɛɛ Wurubuaarɛ
gidebi gi dɛ fɛɛ ilaa ibono
nyamesɛ gi kyu sika kɔkɔɔ
abɛɛ silibaa abɛɛ gibui kyu
adawo wɔra mɔ.
30 Owi ɔbono anyamesɛ
mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ, Wurubuaarɛ gi
lɛɛ ansi, ne o kyu kyɛɛ
ɔmɔ. Imɔ idɛ kon berɛ, Wu-
rubuaarɛ kya ka nyamesɛ
kamaasɛ ɔbono ɔ bo gɛten
kamaasɛ mɔ yɛɛ o' nu mɔ-
nyoro gɛsɛ de ɔŋ' baa wɔra
ilaa ibono Wurubuaarɛ mɛŋ
kya laarɛ mɔ.
31 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ gɛkaako. Ɔ ti
wolaa yela gɛkɛ, ne ɔ lɛɛ
gibaa yii ɔko yɛɛ o' gyi mɔmɔ
pɛwu nbɛlɛ gɛsintin ɔkpa
so sa mɔ. O kyingi gɛnen
nyamesɛ ɔbono lii ibuni dɔ
de i' lɛɛ nyiile aye anyamesɛ
pɛwu yɛɛ gɛnen ilaa ibono ɔ
darɛ mɔ i laa ba gɛsintin."

32 Ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ
gikyingi lii ibuni dɔ so ilaa
mɔ, asa mɔ ako berɛ mɛ
kyu mɔ ŋmasɛ daa. Ako mɔ
yɛɛ, "Gɛkɛ banban mɔ a kya
laarɛ fo' kii baa tɔgɛ ilaa idɛ
sa aye."
33 Nfono mɔ Pɔɔlo gi naa
kyon taa abelɛnsɛ mɔ yɛgɛ.
34 Mɔmɔ dɔ anyen ako mɛ
kpaa bɔla de mɔ, ne mɛ ka
gyan Yesu so. Mɛ kya terɛ
ɔko yɛɛ Dayonisɛ. Dayonisɛ
baarɛ gyɛ abelɛnsɛ abono
mɛ kya kpaa gyan Aropa-
gusɛ gibii mɔ so mɔ dɔ ɔko.
Akyii ako kee mɛ bo abono
mɛ ka gyan Yesu so mɔ dɔ.
Mɛ kya terɛ mɔmɔ dɔ ɔko
yɛɛ Damarisɛ.

18

Pɔɔlo Gi Kpe Korinti Ɔsowolɛ So

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Pɔɔlo gi koso lii Atɛnsɛ, ne o
kpe Korinti ɔsowolɛ so.
2 O kpe nno gɛnen mɔ, ɔ
kpaa wu Gyudanyen ɔko,
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Akuila.
Mɛ korogɛ mɔ Pontusɛ
gɛsinkpan so. Nkɛ kalɛsɛ
nbono dɔ ne Akuila mɔ-rɛ
mɔ-ka Pirisila mɛ lii Itali
gɛsinkpan so ba Korinti nno.
Ibono so mɛ koso Itali ba
Korinti nno mɔ ne n gyɛ
yɛɛ Wura Kelɔɔdiyusɛ gi
gya Gyuda awura abono mɛ
tɛ Itali mɔ pɛwu yɛɛ mɛ'
koso lii mɔmɔ Rom awura
gɛsinkpan so. Pɔɔlo gi kpe
Akuila mɔ-rɛ mɔ-ka Pirisila
baarɛ gɛwi kpaa laa ɔmɔ.
3 Mɔ-rɛ ɔmɔ pɛwu mɛ
kya wɔra daa gɛsun kolon.
Gɛnen so mɔ, ɔ kyena ɔmɔ
asɛ ne mɛ wɔra gɛnen gɛsun
gɛbono. Mɔmɔ-gɛsun mɔ ne
n gyɛ yɛɛ mɛ kya kyu nbuɛ
iwolɛ baa-baa kyaga de i'
wɔra fɛɛ ibu.
4 Gɛkɛ kyoolasɛ kamaasɛ
mɔ, Pɔɔlo kya kpe mɔmɔ
Gyuda awura gikyangbon dɔ
kpaa tɔgɛ Yesu ilaa sa Gyuda

awura de Geriiki awura abono mɛ bo nno mɔ. Ɔ kya tɔgɛ wɔra ɔmɔ de mɛ' sɔɔ Yesu gyi.

5 Owi ɔbono Siilasɛ mɔ-rɛ Timoti mɛ lii Masadoniya ba Korinti nno mɔ, Pɔɔlo san ɔ dɛ Yesu ilaa gitɔgɛ mɔ dɔ owi kamaasɛ. Ɔ kya lɛɛ nyiile Gyuda awura ne ɔ kya buu ɔ kya sa ɔmɔ yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono mɔmɔ-ansi a gyan mɔ so yɛɛ ɔ laa baa mɔlɛgɛ mɔmɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

6 Gyuda awura mɔ mɛ kine ilaa ibono Pɔɔlo kya tɔgɛ mɔ, ne mɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii mɔ so. Imɔso o kpiisi mɔ-gɛgbɛ ne ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Nengyene fɛye-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gi lii fɛye-gibaa mɔ i mɛŋ lii me asɛ. Fɛye gbaa-gbaa asɛ ne i lii. Kyu lii nperɛ kyu i kya kpe mɔ, nan san kpe daa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ taa fɛye yɛgɛ."

7 Ɔ tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ naa kyon kpe ɔnyen ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Titiyusɛ Gyusetusɛ mɔ gɛwi. Titiyusɛ gyɛ Wurubuaarɛ ɔsonbo. Fo kpɛ lii mɔ-gɛwi mɔ, mɔmɔ Gyuda awura gikyangbon ne fo laa tu.

8 Pɔɔlo bo nno mɔ, Kirisipusɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gikyangbon gibono so mɔ mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ awura pɛwu mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so. Gɛnen kee ne Korinti awura abono mɛ nu Yesu ɔkalan mɔ lii Pɔɔlo asɛ mɔ, mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ kyu mɔmɔ-nyoro too Wura Yesu so ne mɛ nyɛ Wurubuaarɛ sagyere.

9 Gɛnyɛ gɛko mɔ, Wura Yesu gi tɔngɛ sa Pɔɔlo fɛɛ ɔ kya kuu oderi daa. Ɔ tɔngɛ sa mɔ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. Kpɛ fɛ kya tɔngɛ fɛ kya sa ɔmɔ. Gɛŋ sa fo' baala fo-gɛnɔ bun.

10 I kya nyiile yɛɛ n bo fo asɛ. Ɔko-rɛ ɔko maŋ taalɛ baa wɔra fo ilaa nyɛnyɛn iko. N bo asa sakyɔ gɛnen ɔsowolɛ baarɛ so."

11 Idɛ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi sii kyena Korinti nno gɛsi de gibaafon ɔ kya nyiile asa mɔ Wurubuaarɛ agyɛbi.

12 Gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ Galiyo gyɛ Rom abɛyin mɔ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ Akaya gɛsinkpan gɛbono so. Mɔ-aberɛ dɔ mɔ Gyuda awura mɔ mɛ wɔra gɛnɔ kolon ne mɛ gbere kpe kpaa keda Pɔɔlo ne mɛ kyu mɔ kpe nfono Ɔbelɛnsɛ Galiyo kya gyi asa nbɛlɛ mɔ.

13 Mɛ tɔgɛ sa ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Ɔnyen baarɛ kya penɛ asa de mɛ' son Wurubuaarɛ ɔkpa ɔko so ibono iŋ kya kyena de nbara mɔ."

14 Pɔɔlo kpɛ ɔ kya laarɛ de o' bugi mɔ-gɛnɔ mɔ, Galiyo gi lɛɛ gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ, "O! Fɛye Gyuda awura, nengyene fɛɛ i gyɛ ilaa nyɛnyɛn iko daa ne ɔ wɔra mɔ, abɛɛ fɛɛ gɛyu ne ɔ kpaa yuuri ne fɛ kyu mɔ ba me asɛ berɛ mɔ, nkana i kaaborɛ n' nyɛ gisen nu fɛye asɛ.

15 Imɔ idɛ berɛ, i gyɛ daa ilaa taasɛsɛ kyu lii fɛye

Gyuda awura ilaa nyiilesɛ
de fɛye-ɔson anyen de fɛye-
nbara mɔ so. Imɔso fɛye
gbaa-gbaa fɛ' kerɛ imɔ so
fɛye atɔ. Maŋ kyule gyi
gɛnen nbɛlɛ ndɛ."
16 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ gya
ɔmɔ lii nbɛlɛ ogyiten mɔ dɔ.
17 Nfono mɔ, asa sɛnsɛ
abono mɛ bo nno mɔ mɔmɔ
pɛwu mɛ too keda Sositɛni,
ɔbono ɔ kya kerɛ Gyuda
awura gikyangbon mɔ so
mɔ, ne mɛ daarɛ mɔ nbɛlɛ
ogyiten nno. Ɔbelɛnsɛ
Galiyo mɛŋ taa ka ɔmɔ-gɛnɔ.

Pɔɔlo Gi Naa Kpe Nten Kpɛi-Kpɛi

18 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Pɔɔlo gi kii gyi nkɛ nno. Ɔ
laa kyon mɔ, ɔ kalɛ mɔ-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ,
ne o kyu gikolii kyon Si-
iriya gɛsinkpan so. Mɔ-rɛ
Pirisila de Akuila ne n kpe.
Ɔ kpaa lii Sɛnkiriya ɔsowolɛ
so mɔ, ɔ sɛɛ mɔ-gimu nno
de i' nyiile yɛɛ ɔ wɔra ɔmɔ
Gyuda awura itiibilaa iko sa
Wurubuaarɛ ne.
19 Imɔ gɛmara mɔ, mɛ
kpaa loo Efiso ɔsowolɛ so.
Nfono ne ɔ laa naa taa
Pirisila de Akuila yɛgɛ. Pɛi
de Pɔɔlo ɔ lɔɔ kyon mɔ,
ɔ kpaa loo Gyuda awura
gikyangbon dɔ, ne mɔ-rɛ
Gyuda awura mɔ mɛ gyi ns-
ingyi.
20 Mɛ tɔgɛ mɔ yɛɛ ɔ' kyena
ɔmɔ asɛ too mɔ, o kine.
21 Ɔ kolɛ mɔmɔ ɔkpa ne ɔ
tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Nengyene
Wurubuaarɛ gi kyule mɔ,
nan kii ba fɛye asɛ". Nfono
mɔ ɔ naa kpaa dii loo gikolii
dɔ lii Efiso nno.
22 Ɔ kpaa loo Sɛsariya mɔ,
ɔ lii gikolii mɔ dɔ naa kpe
Gyɛrusalem kpaa faala Yesu
asonbo gikpen mɔ mɛ bo
nno mɔ ne ɔ naa kyon An-
tiyoki ɔsowolɛ so.
23 Ɔ kyena nno ŋmaraa
mɔ, ɔ koso lii nno, ne ɔ
naa-naa de isowolɛ so gyan'
de Galati de Firigyiya awura
nsinkpan so. Ɔ naa ɔ naa
ɔ kya tɔgɛ ɔ kya keda Yesu
akasɛbo mɔ nyoro.

Apolosɛ Gi Tɔgɛ Yesu Ilaa Sa Asa

24 Gyudanyen ɔko gi baa
loo Efiso ɔsowolɛ so. Mɛ kya
terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Apolosɛ.
Ɔ gyɛ Alɛsandiriya ɔsowolɛ
so isa. O nyi gɛtɔngɛ, ne
ɔ tansi o nyi Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ ilaa dɔ dandan.
25 Ɔ nyɛ kasɛ Wura Yesu
ɔson ɔkpa mɔ ilaa lii ako asɛ.
Imɔ ne ɔ san ɔ dɛ, ne ɔ kya
bugi mɔ-gisen tɔgɛ imɔ sa
asa. Ɔ kya nyiile Yesu ilaa
dandan, yɛgɛ Wurubuaarɛ
sagyere ɔbono Gyɔn gi kyu
gyere asa mɔ ilaa wolɛ ne o
nyi.
26 Apolosɛ gi da gikan ɔ
yelɛ ɔ kya tɔgɛ Yesu ilaa ɔ
sa asa mɔmɔ Gyuda awura
gikyangbon dɔ. Pirisila
mɔ-rɛ Akuila mɛ nu Apolosɛ
ilaa tɔgɛsɛ mɔ, mɛ kyu mɔ
lii nkan, ne mɛ lɛɛ gɛsɛ sa
mɔ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
ɔson ɔkpa dɛ mɔ bɔla de ɔ'
nyɛ bii imɔ dɔ too.

27 Apolosɛ kya laarɛ ɔ'
fara kpe Akaya mɔ, mɔ-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
abono mɛ bo Efiso nno mɔ
mɛ tɔgɛ keda mɔ-nyoro, ne
mɛ ŋmarasɛ ɔwolɛ bunge
Yesu akasɛbo abono mɛ bo
Akaya nfono ɔ kya kpe mɔ
yɛɛ mɛ' sɔɔ mɔ abaa anyɔ.
Ɔ loo nno mɔ, ɔ tansi kpaa
asa abono Wurubuaarɛ gi su
mɔmɔ so ne mɛ nyɛ kyu
mɔmɔ-nyoro too Yesu so mɔ.
28 Kyu lii gɛnɔɔbono mɔ-
gɛtɔngɛ mɔ gɛ kya lɛɛ
gɛsintin nyiile so mɔ, ɔ tɔngɛ
lɛɛ Gyuda awura mɔ. Ɔ lɛɛ
nyiile kyu lii Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ Yesu ne
n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa
de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.

19

Asa Ako Mɛ Nyɛ Wurubuaarɛ Oduduu Gi Suu De Mɔmɔ

1 Owi ɔbono Apolosɛ san ɔ
bo Korinti mɔ, Pɔɔlo gi naa
de gɛsinkpan gɛbono gɛ bo
de soso so mɔ, ne ɔ kpaa loo
Efiso ɔsowolɛ so. Ɔ loo nno
mɔ, o wu Kirisito akasɛbo
ako,
2 ne ɔ taasɛ ɔmɔ yɛɛ,
"Aberɛ abono fɛ sɔɔ Kirisito
gyi mɔ, fɛ nyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi baa suu
de fɛye?" Mɛ lɛɛ gɛnɔ
yɛɛ, "Kuaa! Gɛkaako aŋ
ti nu kerɛ yɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu bo no gbaa."
3 O kii taasɛ ɔmɔ yɛɛ,
"Menɛ Wurubuaarɛ sagyere
ɔnan ne mɛ gyere fɛye daa?"
Mɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Gyɔn-lɛɛ
Wurubuaarɛ sagyere mɔ ne
mɛ kyu gyere aye."
4 Nfono ne Pɔɔlo gi tɔgɛ
sa ɔmɔ yɛɛ, "Gyɔn-lɛɛ Wu-
rubuaarɛ sagyere mɔ kya
nyiile daa yɛɛ nyamesɛ gi nu
mɔ-nyoro gɛsɛ ne ɔ kyɛɛgɛ lii
mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
Ne ɔ kya tɔgɛ ɔ kya sa asa mɔ
yɛɛ mɛ' ka gyan' ɔbono ɔ laa
ba mɔ-gɛmara mɔ so. Gɛnen
kaasɛ ɔbono ne n gyɛ Yesu."
5 Akasɛbo mɔ mɛ nu imɔ
idɛ mɔ, mɛ yɛgɛ Pɔɔlo gi
gyere mɔmɔ Wurubuaarɛ
sagyere Wura Yesu ginyen
dɔ.
6 Pɔɔlo gi kyu mɔ-abaa
kyu gyan' ɔmɔ so mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi ba
suu de ɔmɔ, ne mɛ yii gɛsɛ
mɛ kya yen Wurubuaarɛ de
ndɛ nbono mɛŋ wolaa mɛ
kya nu mɔ, ne mɛ kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ikalan mɛ kya
tɔgɛ mɛ kya sa abara.
7 Mɔmɔ pɛwu gɛgyɔnɔ gɛ
laa wɔra fɛɛ anyen gudu
anyɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Yesu Ɔkalan

8 Pɔɔlo gi kyon kpaa loo
Gyuda awura gikyangbon
dɔ. Ibosɛ isa' mumuli mɔ ɔ
da otu tɔgɛ Yesu ilaa sa ɔmɔ,
ne ɔ tɔgɛ buɛɛlɛ asa kyu naa
de Wurubuaarɛ gɛwuragyi
dɔ akyenabi ilaa so.
9 Mɔmɔ ako mɛ kya wɔra
gisoɔlon, mɛ kya kine yɛɛ mɛ
maŋ sɔɔ ibono ɔ kya tɔgɛ
mɔ gyi, ne mɛ kya tɔgɛ ilaa
nyɛnyɛn kyu lii Wura Yesu
ɔson ɔkpa mɔ so ma-a sa
asa sakyɔ. Kyu lii gɛnen so
mɔ Pɔɔlo gi tɛɛ mɔ-nyoro lii

gisomaanu awura adɛ dɔ, ne
o kyu Yesu akasɛbo mɔ kyu
buu mɔ-nyoro ne mɛ san mɛ
kya gyan' Tiranusɛ gikyang-
bon dɔ gɛkɛ kamaasɛ. Mɛ
kya gyan' mɔ, Pɔɔlo kya yɛgɛ
mɛ kya gyi daa Yesu ɔkalan
mɔ so nsingyi.
10 Pɔɔlo gi yɛgɛ mɛ keda
ilaa idɛ dɔ gɛnen nsi nnyɔ
gyan' abara so. Imɔso asa
abono mɛ tɛ Esiya gɛsinkpan
so, mɔmɔ Gyuda awura de
asa sɛnsɛ mɔ pɛwu, mɛ nyɛ
nu Wura Yesu ɔkalan mɔ so
ilaa.
11 Gɛnen nkɛ nbono dɔ mɔ
Wurubuaarɛ gi naa de Pɔɔlo
so wɔra ilaa gbaa'gbaa ibono
nkana nyamesɛ maŋ taalɛ
wɔra imɔ mɔ-gibaa so mɔ.
12 Ba-a asa mɛ kyu Pɔɔlo
ntaakufibi nbono ɔ kya keda
mɔ de mɔ-nyoro so akuru
kyu kpe alɔbo asɛ mɔ, i kya
kyɛ mɔmɔ-alɔtɔ, ne i kya
kosorɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu
kpɛi-kpɛi ibono i tɛ i tɛ ɔmɔ
so mɔ.
13 Gyuda awura ako mɛ
wolaa mɛ kya kyu ɔkpa ɔko
so ma-a gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu ma-a koso asa so.
Mɛ mɛŋ kii mɛ bo Wura
Yesu asonbo mɔ dɔ. Mɛ wu
Yesu asonbo ilaa wɔrasɛ mɔ,
mɔmɔ ako mɛ laarɛ fɛɛ mɛ'
kyu Yesu ginyen wɔra kerɛ
yɛɛ i laa yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn
oduduu i' koso asa so? Ako
mɛ kya tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ
Yesu ɔbono Pɔɔlo kya tɔgɛ
mɔ-ilaa ɔ kya sa asa mɔ yɛɛ
koso kaasɛ baarɛ so, n kerɛ
fo faa."
14 Anyen sono ako kee mɛ
naa mɛ kya wɔra gɛnen mɛ
kya kerɛ. Anyen mɔ mɛ gyɛ
ɔbelɛnsɛ ɔko mɔ-biana. Ɔ
gyɛ daa Gyuda awura asunbi
alɛɛbo ɔbelɛnsɛ; mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Sikifa. Owi ɔko
dɔ mɔ mɔ-biana sono mɔ
mɛ kyu Yesu ginyen mɛ kya
laarɛ mɛ' gya ilaa nyɛnyɛn
oduduu koso ɔnyen ɔko so.
15 Ne ilaa nyɛnyɛn oduduu
mɔ i tɔgɛ asa sono adɛ yɛɛ,
"N nyi Yesu, ne n nyi Pɔɔlo.
Fɛye mɔ ne n gyɛ anɛana de
fɛ' taalɛ kosorɛ me?"
16 Nfono mɔ ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i yɛgɛ ɔnyen mɔ
gi gbere loo asa sono mɔ
dɔ. Ɔ gooli-gooli ɔmɔ, ne mɛ
koso selɛ lii obu ɔbono dɔ mɛ
bo mɔ gibolonbukpan.
17 Gɛnen ilaa idɛ i nu gyan'
de Efiso gɛsinkpan pɛwu so.
Gyuda awura de asa kpɛi-
kpɛi pɛwu mɛ nu gɛnen ilaa
idɛ. Imɔso gifuu gi keda
ɔmɔ, ne mɛ kyu Yesu ginyen
mɔ yɛɛ gi tansi gi gyɛ ginyen
boduduusɛ.
18 I ba gɛnen mɔ, Yesu
asonbo mɔ sakyɔ mɛ nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ, ne mɛ san
baa gyan mɔ, mɛ kya lɛɛ
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra
wɔra mɔ tɔgɛ sa abara.
19 Asa abono nkana mɛ
kya wɔra afɛ ne mɛ sɔɔ Yesu
gyi mɔ, mɛ koola mɔmɔ-
afɛ anyen de amɔ-laawɔra
iwolɛ baa gyan', ne mɛ dɛɛ
imɔ asa mɔ pɛwu ansi dɔ.
Mɛ buu aterenbi abono mɛ
kyu sɔɔ afɛ mɔ de imɔ-iwolɛ
mɔ pɛwu gɛgyɔnɔ mɔ, i gyɛ
fɛɛ aterenbi abono gɛsun
awɔrabo anan mɛ laa nyɛ
nsi oko de saalaa nsi nnun
dɔ mɔ.
20 Kyu lii ilaa idɛ so mɔ,

Wura Yesu agyɛbi mɔ a kpɛ a kya yɛlegɛ, ne abono mɛ kya sɔɔ amɔ gyi mɔ, a kya wɔra ilaa mɔmɔ-gɛkyena dɔ.

21 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Pɔɔlo gi kyu too mɔ-nyoro so yɛɛ ɔ laa kyu de Masadoniya de Akaya nsinkpan so kyu kpe Gyɛrusalem. Ɔ tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ, "Nɛ ti nyɛ kpe nno mɔ, i kaaborɛ n' kpe Rom ɔsowolɛ so kee."

22 Gɛnen so mɔ, o sun mɔ-akpaabo mɔ dɔ anyɔ Masadoniya de mɛ' gyangbara kpaa lɔrɔ ɔkpa gyoo mɔ, ne mɔ mɔ gi sii kyena Esiya gɛsinkpan so ŋmaraa. Abono o sun mɔ ne n gyɛ Timoti de Irasitusɛ.

Ɔlanba Belɛ Gi Tɔrɔ Efiso Ɔsowolɛ So

23 Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ, ɔlanba belɛ gi tɔrɔ Efiso nno. I kya nyiile yɛɛ asa abono mɛŋ kya son Wura Yesu mɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Yesu-lɛɛ ɔson mɔ laa kpadɛɛ mɔmɔ.

24 Ɔnyen ɔko bo Efiso nno. Ɔ gyɛ daa ɔbelɛbo. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Dimiiterosi. Ɔ kya kyu isilibaa belɛ ɔkperɛ ɔko mɔ-rɛ mɔ-ɔson ilaa fɛ sa asa. Ɔkperɛ mɔ gyɛ daa ɔkyiisɛ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Atemisɛ. Lii gɛnen gɛsun gɛbono so mɔ Dimiiterosi mɔ-rɛ abono mɛ bo adawo ɔsowolɛ mɔ so mɔ mɛ kya nyɛ aterenbi gikyɔ.

25 Dimiiterosi gi koola mɔmɔ adawo awura mɔ de abono mɔmɔ-gɛsun gɛ lii ɔmɔ-lɛɛ mɔ pɛwu baa gyan' ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Ansaana, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu yɛɛ gɛnen gɛsun gɛdɛ so ne a kya nyɛ aterenbi.

26 Fɛ kya wu ne fɛ kya nu gɛnɔɔbono Pɔɔlo baarɛ gi ti penɛ asa sakyɔ ne ɔ kya kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa mɔ. Ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ilaa ibono anyamesɛ mɛ kyu mɔmɔ-abaa kyu wɔra mɔ i maŋ taalɛ wɔra ɔkperɛ kpa-a. Iŋ gyɛ Efiso gɛrɛ wolɛ ne ɔ kya tɔgɛ ilaa idɛ. I ti nu gyan' de Esiya gɛsinkpan pɛwu.

27 Gɛnen so mɔ i laa taalɛ ba yɛɛ aye-gɛsun gɛdɛ gɛ laa nyida wɔra aye. I mɛŋ gyɛ aye-gɛsun gɛdɛ wolɛ gbaa. I laa taalɛ ba yɛɛ asa maŋ baa kyu aye-ɔkperɛ bogyasɛ Atemisɛ obu mɔ kyu terɛ sɛi. Asa maŋ baa buu ɔkperɛ mɔ yɛɛ ɔ bo gya, nkana Esiya awura pɛwu mɛ kya son mɔ ne mɔ-ɔson mɔ bo gɛsinkpan gɛten kamaasɛ so."

28 Gɛsun awɔrabo mɔ mɛ nu gɛnen ilaa idɛ mɔ, mɛ kyu ginyadon belɛ ne mɛ san mɛ kya kpen yɛɛ, "Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!"

29 Gɛnen ilaa idɛ i yɛgɛ asa sakyɔ mɛ san mɛ kya wɔra ɔlanba ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ selɛ lii kpaa koola dabɔlɛ fɛɛ oyii dɔ faa. Asa mɔ dɔ ako mɛ keda Pɔɔlo mɔ-nanboana anyɔ ako abono mɔ-rɛ ɔmɔ mɛ naa mɛ naa mɔ ne mɛ kyu mɔmɔ kpe nfono mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɛ kya terɛ mɔmɔ yɛɛ Gayusɛ de Arisetaakusɛ. Mɛ gyɛ Masadoniya awura.

30 Pɔɔlo kya laarɛ de mɔ gbaa-gbaa kee o' kpe nfono

mɛ kpaa gyan' mɔ. Mɔ-nanboana Yesu akasɛbo mɔ mɛŋ sa mɔ ɔkpa.
31 Mɔ-kyɛmenɛana ako abono mɛ gyɛ Esiya awura abelɛnsɛ mɔ kee mɛ sun asa mɔ asɛ kpaa kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' mɛŋ sa ɔ' tɔgɛ yɛɛ mɔ-giyaa gi laa yii oyii mɔ dɔ nfono mɛ kyu mɔ-nanboana anyɔ mɔ kyu kpe mɔ.
32 Gɛnen aberɛ abono mɔ asa abono mɛ gyan' fɛɛ oyii dɔ mɔ mɛ kya kpen giyan-giyan; mɔmɔ ɔkamaasɛ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ kpɛi. Mɔmɔ dɔ asa sakyɔ mɛ mɛŋ nyi ilaa kolon ibono so mɛ tansi kpaa gyan' nno mɔ gbaa'.
33 Gyuda awura mɛ lɛɛ Alɛsanda yɛɛ ɔ' yelɛ mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' tɔngɛ sa sakpii mɔ. Imɔso sakpii mɔ mɛ san lɛɛ yii mɔ yɛɛ mɔ ne n bara ɔlanba mɔ. Mɔ, mɔ, gi kaala abaa dɔ nyiile asa mɔ yɛɛ mɛ' sii kurun de ɔ' nyɛ lɛɛ ibono mɛ dɛ ma-a gyan' mɔ so mɔ gɛnɔ sa mɔmɔ.
34 Ibono asa mɔ mɛ bii yɛɛ ɔ gyɛ daa Gyudanyen mɔ, mɔmɔ pɛwu mɛ san mɛ kya kpen gikolon mɛ kya tɔgɛ mɛ kya kpe mɛ kya ba gɛnen-n fɛɛ iwi inyɔ mumuli yɛɛ, “Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya! Aye Efiso awura ɔkperɛ Atemisɛ bo gya!”

Efiso Ɔbelɛnsɛ Ɔko Gi Yɛgɛ Sakpii Mɔ Gi Sii Kurun

35 Mɛ kya kpen gɛnen mɔ, Efiso ɔsowolɛ mɔ so ɔbelɛnsɛ ɔko gi ba nno. Ɔ yɛgɛ sakpii mɔ gi sii kurun, ne ɔ tɔngɛ sa ɔmɔ yɛɛ, “Efiso awura, ɔkamaasɛ nyi yɛɛ aye-ɔkperɛ kyiisɛ, Atemisɛ tansi ɔ bo gya. Ɔkamaasɛ nyi ibono aye ne n kya kerɛ mɔ-obu belɛ mɔ so de mɔ-gibui belɛ gibono gi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔrɔ mɔ so.
36 Ɔko mɛŋ bo no ɔ laa sɔɔ gɛnen ilaa idɛ akyɔɔlɛ. Imɔso fɛ' sii kurun de fɛ mɛŋ sa fɛ' kpaala wɔra ilaa iko de i' baa nyida ilaa.
37 Ibono fɛ kpaa kyu gɛnen asa anyɔ adɛ ba gɛrɛnaa faa, i gyɛ daa giyan. I mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ kpaa yuuri ɔkperɛ mɔ obu mɔ dɔ ilaa iko ne mɛ mɛŋ kii saalɛ aye-ɔkperɛ kyiisɛ mɔ.
38 Imɔso nengyene Dimi-iterosi de mɔ-nanboana adawo awura mɔmɔ-rɛ ɔko mɛ bo nbɛlɛ mɔ, nbɛlɛ igyiten i bo no ne nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ kee mɛ bo no. Mɛ' kyu kaasɛ mɔ kyu kpe nno de mɛ' kpaa gyi mɔ-nbɛlɛ.
39 Kuaa, nengyene ilaa banban iko kpɛi ne fɛ kya laarɛ mɔ, fɛ' kyu imɔ kpe gɛgyan gɛbono abelɛnsɛ mɛ kya kyena gyan' mɔ dɔ kpaa lɔrɔ.
40 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, nengyene a mɛŋ bii mɔ, aye Rom abelɛnsɛ abono mɛ kya kerɛ aye so mɔ mɛ laa bun aye gipuɛɛ yɛɛ ibono a wɔra ndɛ mɔ, a kya laarɛ a' bara ikɔ daa. A maŋ kii nyɛ ilaa kolon ibono so a wɔra ɔlanba mɔ.”
41 Efiso ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ gɛnen ta mɔ, ɔ yaasɛ abono mɛ gyan' nfono mɔ.

20

Pɔɔlo Gi Kyon Masadoniya De Geriiki Nsinkpan So

1 Ɔlanba mɔ gi ta mɔ, imɔ gɛmara mɔ, Pɔɔlo gi sun terɛ mɔ-nanboana Yesu akasɛbo mɔ baa gyan' ne ɔ tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro ne ɔ kalɛ ɔmɔ, ne ɔ koso kyon Masadoniya gɛsinkpan so.

2 Ɔ naa-naa de Masadoniya ɔ kya tɔgɛ ilaa gikyɔ ibono i laa keda asa abono mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ nyoro, ne ɔ naa kpaa loo Geriiki gɛsinkpan so.

3 O gyi Geriiki nno ibosɛ isa'. Imɔ gɛmara mɔ, ɔ laarɛ o' kyu gikolii kpe Siiriya gɛsinkpan so. Ɔ kya baala de o' kpe mɔ, o nu yɛɛ Gyuda awura abono mɛ bo Geriiki gɛsinkpan so mɔ mɛ da gɛdɛ mɔ so. Imɔso ɔ tɔgɛ mɔ-nyoro yɛɛ ɔ laa kii kpaa kyu de Masadoniya nfono so ɔ lii de mɔ.

4 Ɔ laa kii gɛnen mɔ, asa ako yɛɛ mɛ laa buu mɔ kpe. Gɛnen asa abono ne n gyɛ Sopata, Pirusɛ mɔ-bi ɔbono ɔ lii Biroya mɔ, de Arisetaakusɛ mɔ-rɛ Sɛkundo, Tɛsalonika awura mɔ, de Dɛɛbinyen mɔ mɛ kya terɛ yɛɛ Gayusɛ mɔ de Timoti mɔ-rɛ Esiya awura asa anyɔ ako mɛ kya terɛ ɔmɔ yɛɛ Tikakusɛ de Tirofimusɛ.

5 Mɛ gyangbara me ɔbono n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ faa, me-rɛ me-nanboana, kpaa gyoo aye Tirowasɛ ɔsowolɛ so.

6 Aye berɛ a sii kyena gyi Bodobodo Maa Diisɛ Gɛsi mɔ ta, ne a kyu gikolii lii Filipayi ɔsowolɛ so. A gyi nkɛ nnun ɔkpa dɔ, ne a kpaa tu mɔmɔ Tirowasɛ. A kyena Tirowasɛ nkɛ sono.

Dega Ɔko Gi Lii Soso Nfansɛrɛ Dɔ Baa Tɔrɔ

7 Imɔ Mɛmereda gɛdɔɔdɛnyɛ mɔ, aye-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ a koola gyan' a laa gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile mɔ. A baa gyan' gɛnen mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ sa asa abono mɛ bo nno mɔ. Ɔ kalɛ mɔmɔ yɛɛ gɛdɛ gɛ kɛ mɔ, ɔ laa kpe gɛtɛɛko. Gɛnen so mɔ, ɔ tɔngɛ gɛnen-n kaaborɛ gɛnyɛ de nsana.

8 Ifatela i nyaakyɔ soso-lɛɛ obu ɔbono dɔ a gyan' gɛnen mɔ.

9 Dega ɔko, mɔ, tɛ de nfansɛrɛ gɛten. Mɛ kya terɛ mɔ-ginyen yɛɛ Yutikusɛ. Ɔ tɛ gɛnen mɔ, ɔ kya gyɔsɛ. Pɔɔlo kpɛ ɔ kya tɔngɛ ɔ kya kpe mɔ, ginsi gidɛ gi kyu dega mɔ, ne i lɛɛ mɔ lii de nfansɛrɛ soso obu mɔ dɔ kpaa too gɛsinkpan. Asa mɛ baa kpelegɛ kpaa puru mɔ mɔ, ɔ ti wu'.

10 Pɔɔlo gi kpelegɛ kpaa tu mɔ, ne ɔ mɛɛ bun mɔ so. O mili mɔ ne ɔ san kyingi mɔ. Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa asa mɔ yɛɛ, “Fɛ' nyɛ gisen. Ɔ kerɛ.”

11 Imɔ gɛmara mɔ, aye-rɛ Pɔɔlo a kii dii kpe soso nno, ne a kpaa gyi agyudɔ abono a kya lɛɛ aye ginyamesɛ kolon mɔ nyiile mɔ. A gyi ta mɔ, Pɔɔlo gi kii tɔngɛ gɛnen-n kaaborɛ i ŋmangɛ.

Ibono Pɔɔlo gi wɔra pɛi ne a kyon taa asa mɔ yɛgɛ mɔ ne.
12 Pɔɔlo gi kyon taa asa mɔ yɛgɛ mɔ, mɛ sun dega ɔbono o kii nyɛ nkpa mɔ kpe mɔ-gɛten dɔ. I tansi wɔra ɔmɔ ɔkon.

Pɔɔlo Gi Lii Tirowasɛ Mɔ, Ɔ Kyon Mileto

13 A laa kpe Asosɛ ɔsowolɛ so mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa aye yɛɛ aye a' kyu gikolii gyang-bara mɔ. Mɔ berɛ ɔ kya laarɛ de ɔ' naa de ayaa de a' kpaa gyan'. Imɔso a kyu gikolii, ne a kyon de apoo.
14 Pɔɔlo gi baa tu aye Asosɛ mɔ, ɔ loo gikolii mɔ dɔ aye asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa tɔgɛ yela mɔ, ne a palɛ gikolii mɔ kyon kpe Mitelin ɔsowolɛ so.
15 A lii Mitelin mɔ, imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, aye-rɛ Kiyosɛ gikyaafiya ansi a sa de abara. Gɛkɛ nyɔsɛ mɔ a baa yelɛ Samosɛ gikyaafiya so ne imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a kpaa loo Mileto ɔsowolɛ so.
16 Pɔɔlo gi wolaa tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa palɛ kpaa kyon Efiso ɔsowolɛ so de iŋ sa i' waala mɔ-nkɛ Esiya gɛsinkpan so. I kya nyiile yɛɛ ɔ kya kpaala de ɔ' nyɛ loo Gyɛrusalem ɔsowolɛ so pɛi de mɔmɔ Gyuda awura mɛ' gyi mɔmɔ-agyudɔ ako Akɛbiberɛ Gɛsi.

Pɔɔlo Gi Kalɛ Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Abono Mɛ Bo Efiso Mɔ

17 A loo Mileto mɔ, Pɔɔlo gi sun kpaa terɛ Yesu asonbo gikpen abelɛnsɛ abono mɛ bo Efiso ɔsowolɛ so mɔ.
18 Mɛ ba mɔ, ɔ tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ, "Kpɛ kyu lii gɛkaabono me-ayaa a yii Esiya gɛsinkpan so mɔ, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu me-gikyenabi fɛye dɔ.
19 Fɛ nyi gɛnɔɔbono nɛ bara me-nyoro gɛsɛ wɔra Wura Yesu gɛsun mɔ. N kya wɔra Yesu gɛsun mɔ mɔ, Gyuda awura mɔ mɛ ta me-gɛnɔ kii ta me gɛnɔ. Nɛ loo loo mɔmɔ-idoo dɔ lii, ne nɛ kyu osulon wɔra gɛsun mɔ.
20 Nɛ lɛɛ ilaa kamaasɛ ibono i laa kpaa fɛye mɔ tɔgɛ fɛye, meŋ selɛ sɛi. Nɛ nyiile fɛye ilaa sansana de fɛye-nten-ana dɔ kee.
21 Gɛnen owi ɔbono pɛwu mɔ, n kpɛ mi-i lɛɛ Yesu ilaa mi-i nyiile fɛye. Fo gyɛ Gyuda isa-o, fo gyɛ asa sɛnsɛ mɔ dɔ-o, nɛ ka sa fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ' taa mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ kii ba Wurubuaarɛ asɛ de ɔ' ka gyan aye-Wura Yesu so.
22 "Idɛ kon mɔ, fɛ' nu yɛɛ n kya kpe Gyɛrusalem. Wu-rubuaarɛ Oduduu mɔ ne n nyiile me yɛɛ n' kpe. Imɔso maŋ taalɛ kine. Meŋ nyi ilaa ibono i laa kpaa tu me nno mɔ.
23 Ɔsowolɛ kamaasɛ ɔbono so nɛ kpe mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile me yɛɛ nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ, mɛ laa keda me tii de obu, ne mɛ laa ka me-ansi.
24 Mi-i me mɔ, meŋ kya kyu me-nkpa yɛɛ gi gyɛ sɛi sa me. I tiri me daa yɛɛ n' nyɛ wɔra gɛsun gɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra me-abaa dɔ mɔ kpaa logɛ. Ɔ

tɔgɛ me yɛɛ n' lɛɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ nyiile asa de mɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ.

25 "Idɛ kon berɛ, n nyi yɛɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ baa wu me gɛkaako. Nkana me ne n naa fɛye dɔ n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ so ilaa mi-i sa fɛye.

26 Imɔso n kya buu mi-i sa fɛye ndɛ gɛkɛ gɛdɛ yɛɛ nengyene fɛye dɔ ɔko gi fuɛ, ɔ mɛŋ nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ, me-ayaa de me-abaa a mɛŋ bo nno.

27 I kya nyiile yɛɛ nɛ tɔgɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa wɔra mɔ pɛwu sa fɛye. Meŋ kyu imɔ iko ŋara fɛye.

28 "Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de fɛ' kerɛ Yesu asonbo sɛnsɛ mɔ so dandan kee. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ ne fɛ wɔra abelɛnsɛ sa ɔmɔ. Imɔso fɛ' kerɛ ɔmɔ so dandan fɛɛ gɛnɔɔbono isandɛ ɔkerɛbo dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-isandɛ so mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-bi gi kyu mɔ gbaa-gbaa nkalan kyɛɛ de i' lɔrɔ fɛye-rɛ mɔmɔ pɛwu de Wurubuaarɛ nsana.

29 N nyi ibono nɛ kyon taa fɛye yɛgɛ mɔ, anyiilebo nyɛnyɛn ako mɛ laa ba fɛye dɔ. Mɛ laa wɔra fɛɛ akuntun ne n loo isandɛ dɔ. Mɛ maŋ yɛgɛ Yesu asonbo abono fɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ.

30 Fɛye-abelɛnsɛ mɔ dɔ ako mɛ laa koso kɛɛ abon de mɛ' nyɛ akasɛbo mɛ' buu ɔmɔ taa gɛsintin mɔ yɛgɛ.

31 "Imɔso fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi. Fɛ' wolaa nyingi yɛɛ nsi nsa mumuli dɔ mɔ n kpɛ mi-i nyiile fɛye ɔkpa dɛnsɛ mɔ gɛnyɛ de gɛpɛ. Nkɛ nko mɔ n kya ka fɛye ɔkamaasɛ yɛgɛ n kya su.

32 Idɛ kon berɛ, n dɛ fɛye n kya wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ yɛɛ ɔ' kerɛ fɛye so. Ne n dɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mi-i wɔra fɛye-abaa dɔ. Gɛnen agyɛbi mɔ a kya nyiile aye gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya naa de Yesu so mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ. A laa taalɛ lɔrɔ fɛye de a' yɛgɛ fɛye-rɛ abono pɛwu ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa fɛye mɔ.

33 "Meŋ yɛgɛ ɔko aterenbi abɛɛ ɔko atɔ a' wɔra me onsipara.

34 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ me ne n wɔra gɛsun kyu laarɛ me-ilaa tirisɛ me-atɔ, ne nɛ kii kerɛ abono mɛ bo me asɛ mɔ so kee.

35 Nɛ kyu ɔkpa kamaasɛ so nyiile fɛye yɛɛ i kaaborɛ a' nyanga ansi wɔra gɛsun de a' kpaa abono mɛ mɛŋ bo alanfiya mɔ. A' nyingi ilaa ibono Wura Yesu gi tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ, 'Fo kya kyɛɛ ilaa mɔ, fo gyɛ omudɛnsɛbo don isa ɔbono mɛ kya kyɛɛ mɔ ilaa mɔ.' "

Efiso Awura Mɛ Kalɛ Pɔɔlo

36 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta mɔ, mɔ-rɛ asa abono mɛ bo

nfono pɛwu mɛ sii ŋmii, ne
ɔ dalaa.
37 Nfono mɔ, osulon gi tɔrɔ
mɔmɔ pɛwu so. Mɛ san too
mili Pɔɔlo, mɛ kalɛ mɔ fɛɛ
mɛ gyɛ daa anyibi asɛbi.
38 Ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ mɛ maŋ baa wu
mɔ gɛkaako mɔ ne n yɛgɛ
mɔmɔ-ansi a nyan mɔmɔ
gikyɔ mɔ. Mɛ sun mɔ kpe
apoo gɛnɔ gikolii mɔ asɛ.

21

Pɔɔlo Gi Kyon Gyɛrusalem

1 A fo gikolii mɔ asɛ mɔ, a
kalɛ asa mɔ ne a dii loo gimɔ
dɔ ne a yii ntintin kpelegɛ
kyon kpaa fo Kɔsɛ gɛsinkpan
so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a loo
Rodisɛ gikyaafiya so. A lii
nno mɔ, a kyon kpe Patara
ɔsowolɛ so.
2 A loo Patara mɔ, a wu
gikolii giko. Gi kya fara gi
kya kpe Fonisiya gɛsinkpan
so. Imɔso a dii loo gimɔ dɔ
ne a kyon.
3 A kya kyon mɔ, a wu Saa-
purosɛ gikyaafiya aye-benɛ
so, ne a kpelegɛ kyon kpaa
loo Siiriya gɛsinkpan so, ne
a kpaa yelɛ Taya ɔsowolɛ so.
I kya nyiile yɛɛ nno ne gikolii
mɔ gi kya kpe de gi' kpaa lɛɛ
nsola nbono gi so mɔ.
4 A loo nno mɔ, a laarɛ
Yesu akasɛbo abono mɛ bo
nfono mɔ gɛten. A wu ɔmɔ
mɔ, a kyena mɔmɔ asɛ nkɛ
sono. Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi lɛɛ nyiile gɛnen Yesu
akasɛbo abono ne mɛ wu
tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ ɔ' mɛŋ sa
o' kpe Gyɛrusalem.
5 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, aye-nkɛ gi fo mɔ, a koso
ne a yii ɔkpa kyon. Yesu
akasɛbo mɔ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
kaana de mɔmɔ-biana pɛwu
mɛ sun aye lii ɔsowolɛ mɔ
so. A fo apoo gɛnɔ mɔ, aye
pɛwu a ŋmii gigengen ne a
dalaa.
6 A kalɛ abara ta mɔ ne a
dii loo gikolii dɔ, ne mɔmɔ,
mɔ, mɛ kii kpe mɔmɔ-nwi.
7 A kyu gikolii lii Taya
ɔsowolɛ so mɔ, Petolimasɛ
ɔsowolɛ so ne a kpaa
kpelegɛ. A fo nno mɔ, a
kpaa faala aye-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ ako, ne a sii
kyena mɔmɔ asɛ gɛkɛ kolon.
8 Imɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ a
koso ne a kpaa loo Sɛsariya
ɔsowolɛ so, ne a kpaa sogɛ
Filipo gɛwi. Gɛnen Filipo
baarɛ ne n kya kyena tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
asa. Ɔ gyɛ asa sono abono
mɛ lɛɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra
Yesu asonbo mɔ akpaabo mɔ
dɔ ɔko.
9 Ɔ bo nbii kyiisɛ nnan
nbono mɛ mɛŋ nyi anyen.
Mɛ kya lɛɛ ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
nyiile ɔmɔ mɔ mɛ kya tɔgɛ
sa asa.
10 A bo Sɛsariya nkɛ kalɛsɛ
mɔ, Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko gi lii Gyudiya
ba aye asɛ. Mɛ kya terɛ mɔ-
ginyen yɛɛ Agabusɛ.
11 Ɔ ba aye asɛ mɔ, o puru
Pɔɔlo liide kyu ŋminde mɔ
gbaa-gbaa ayaa de mɔ-abaa
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
‘Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ ŋminde
me-ayaa de me-abaa faa,

gɛnen kee ne Gyuda awura
mɔ mɛ bo Gyɛrusalem mɔ
mɛ laa kyu wɔra liide baarɛ
wura ne, de mɛ' kyu mɔ
wɔra abono mɛ mɛŋ kya son
Wurubuaarɛ mɔ abaa dɔ.′ ”
12 A nu gɛnen ilaa idɛ
mɔ, aye-rɛ asa abono mɛ bo
nfono mɔ a kolɛ Pɔɔlo yɛɛ ɔŋ
baa kpe Gyɛrusalem mɔ.
13 A kolɛ mɔ gɛnen mɔ, o
kisee taasɛ aye yɛɛ, “Menɛ n
wɔra ne fɛ kya su de i' yɔɔ
me-nyoro gɛnen? Nɛ kpe
Gyɛrusalem ne mɛ ŋminde
me tii de obu Wura Yesu so
mɔ, nɛ kyule. Ba-a mɛ laa
mɔɔ me mɔ, nan sɔɔ abaa
anyɔ.”
14 Ibono a wu yɛɛ a buɛɛlɛ
mɔ kpon mɔ, a taa mɔ yɛgɛ,
ne a tɔgɛ yɛɛ, “Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ ne gɛ' wɔra.”

Pɔɔloana Mɛ Kpe Gyɛrusalem

15 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, a
kyena nno nkɛ kalɛsɛ mɔ,
a baala ne a kyon kpe
Gyɛrusalem.
16 Yesu akasɛbo abono mɛ
tɛ Sɛsariya nno mɔ dɔ ako
mɛ sun aye lii nno kpe
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ so.
Mɛ kyu aye kpe Menason
ɔbono ɔ lii Saapurosɛ mɔ
gɛwi. Menason ɔbono gi
wɔra Yesu ɔkasɛbo mɔ iŋ gyɛ
ndɛ.
17 A loo Gyuda awura
ɔsowolɛ belɛ Gyɛrusalem
mɔ, aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ abono mɛ tɛ nno mɔ
mɛ da aye gya-gya ne mɛ
keda aye gisafo.
18 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, aye-rɛ
Pɔɔlo a kpaa laa Ɔbelɛnsɛ
Gyeemesi mɔ-rɛ Yesu ɔson
mɔ dɔ abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ
pɛwu mɛ bo nno mɔ.
19 Pɔɔlo gi faala mɔmɔ,
ne o buu mɔ-gɛsun gɛbono
ɔ kya wɔra sa Wurubuaarɛ
mɔ so ilaa sa ɔmɔ. Ɔ tɔgɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi
naa de gɛnen gɛsun mɔ so
wɔra ilaa kpɛi-kpɛi sa asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ. O buu imɔ sa
ɔmɔ gigyan so gigyan so.
20 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nu
ilaa ibono Pɔɔlo gi buu sa
mɔmɔ mɔ, mɛ kyu nyisigyi
kyu sa Wurubuaarɛ. Nfono
mɔ mɛ tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ,
“Aye-nanbo Yesu sonbo, aye
Gyɛrusalem gɛrɛ berɛ fo ti
wolaa fo nyi gɛnɔɔbono i dɛ
mɔ. Aye Gyuda awura abono
mɛ sɔɔ Yesu gyi fɛɛ aye kee
mɔ mɛ tansi mɛ nyaakyɔ faa
birim, ne mɔmɔ pɛwu ansi
a pɛɛrɛ nbara mɔ so gigyi
gɛsintin so.
21 Ako mɛ ten fo-gɛnɔ
sa mɔmɔ yɛɛ fo kya nyiile
Gyuda awura abono pɛwu
mɛ tɛ saarɛ asa sɛnsɛ dɔ mɔ
yɛɛ mɛ' kyɛɛgɛ lii aye-naana
Mosisi nbara mɔ gigyi dɔ
de mɛ mɛŋ' baa ten mɔmɔ-
biana awɔrɛ abɛɛ mɛ mɛŋ'
baa wɔra aye Gyuda awura
itiibilaa imɔ-ɔkpa so.
22 Nnɛ ne a laa wɔra ne? I
wɔra nnɛ mɔ, mɛ laa nu fo
so yɛɛ fo ba.
23 Imɔso wɔra daa ilaa
ibono a laa tɔgɛ fo mɔ.
Anyen anan ako mɛ bo aye
dɔ gɛrɛ. Gɛnen anyen adɛ
mɛ ka ntan nko sa Wu-
rubuaarɛ.
24 Mɛ laa gyere de i' lɛɛ ilaa

kyɔlesɛsɛ lii mɔmɔ-nyoro so sa mɔmɔ de mɛ' ka mɔmɔ-amu so akɔ de mɛ' nyɛ sɛɛ mɔmɔ-amu itiibilaa ɔkpa so. Fo-rɛ ɔmɔ fɛ' buu abara kpaa wɔra itiibilaa idɛ de fo' ka mɔmɔ-amu so akɔ mɔ sa mɔmɔ. Fo wɔra gɛnen mɔ, ɔkamaasɛ laa lɛɛ fo-gɛnɔ yɛɛ ilaa ibono ako mɛ dɛ mɛ kya gyan fo so mɔ i gyɛ daa gɛnɔten giyan. Fo gbaa-gbaa fo-gɛkyena dɔ mɔ mɛ laa wu yɛɛ fo kya gyi aye-naana Mosisi nbara mɔ so.

25 Abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ne mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ berɛ, a wolaa ŋmarasɛ ibono a tɔgɛ yela mɔ wɔra ɔwolɛ dɔ kyu kpaa sa mɔmɔ yɛɛ i kaaborɛ mɛ' kine akyɔɔlɛtɔ gigyi, mɛ mɛŋ sa mɛ' gyi nkalan de nbuɛ nbono mɛ mɔɔ nmɔ ne mɛ mɛŋ lɛɛ nmɔ-nkalan fuɛ mɔ, de mɛ mɛŋ sa mɛ' laarɛ agy-ibara."

26 Gɛsintin mɔ gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Pɔɔlo mɔ-rɛ anyen anan mɔ mɛ kyon de mɛ' kpaa gyere de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii mɔmɔ-nyoro so sa mɔmɔ. Mɛ kpaa gyere ta mɔ, Pɔɔlo gi kpaa loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ɔ' kpaa tɔgɛ nkɛ nbono ɔkara itiibilaa mɔ i laa logɛ mɔ de Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ mɛ' kyu Pɔɔloana atɔ kyu lɛɛ asunbi sa mɔmɔ ɔkamaasɛ.

Mɛ Keda Pɔɔlo Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ Dɔ

27 Itiibilaa mɔ gɛkɛ sonosɛ mɔ gɛ kya laarɛ gɛ baa gyan' mɔ, Pɔɔlo bo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ne Gyuda awura abono mɛ lii Esiya gɛsinkpan so mɔ ako mɛ baa tu mɔ nno. Mɛ baa tu mɔ mɔ, mɛ keda mɔ, ne i yogesi asa abono mɛ bo nno mɔ pɛwu.

28 Mɛ kpen tɔgɛ yɛɛ, "Aye-nanboana Isirale awura, fɛ' kpaa aye! Ɔnyen baarɛ ne n kpɛ ɔ naa ɔ naa gɛten kamaasɛ ɔ kya nyiile asa ilaa nyɛnyɛn kyu lii aye Isirale awura so de aye-naana Mo-sisi nbara mɔ so de Wu-rubuaarɛ ɔson obu baarɛ so mɔ. Imɔ idɛ gɛmara mɔ, o kii kpaa kyu asa abono mɛ mɛŋ gyɛ aye Gyuda awura mɔ ako kyu kpaa loo aye Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ, ne i kyɔlesɛ obu ɔbono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-ɔson mɔ."

29 Ibono mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Pɔɔlo gi kyu asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura ako kyu loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ, mɛ wu mɔ-rɛ Efisonyen ɔko ɔsowolɛ mɔ so. Mɛ kya terɛ ɔnyen mɔ yɛɛ Tirofimusɛ. Mɛ wu mɔ-rɛ Pɔɔlo mɛ naa mɔ, mɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ ɔfaanan Pɔɔlo gi kyu mɔ kpaa loo Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ ne.

30 Ibono Gyuda awura abono mɛ lii Esiya mɔ mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ i yɛgɛ ɔsowolɛ mɔ pɛwu gi singi, ne asa mɛ selɛ kpaa da gikilen mɔmɔ asɛ nno. Mɛ too keda Pɔɔlo kpii mɔ lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ, ne ayaa abono so mɔ, mɛ tii nbunono mɔ.

31 Sakpii mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ Pɔɔlo. Nfono

mɔ, ɔko gi kpaa sa asogya gikpen belɛ ɔbelɛnsɛ gɛnɔ yɛɛ Gyɛrusalem gi singi.

32 Ayaa abono so mɔ, o kyu asogya ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-abelɛnsɛ, ne mɛ selɛ kpelegɛ kpe nfono sakpii mɔ gi koola gyan' mɔ. Ibono mɛ wu ɔbelɛnsɛ mɔ mɔ-rɛ asogya mɔ gɛnen mɔ, abono mɛ kya daarɛ Pɔɔlo mɔ mɛ taa mɔ-gidaarɛ yɛgɛ.

33 Nfono mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi naa kpe Pɔɔlo asɛ kpaa keda mɔ, ne ɔ tɔgɛ sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ mɛ' kyu agbangbaran anyɔ kyu ŋminde mɔ.

Nfono mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ sakpii mɔ yɛɛ, "Anɛ ne n gyɛ gɛnen ɔnyen baarɛ, ne menɛ ne ɔ wɔra?"

34 Sakpii mɔ dɔ ako mɛ kya kpen mɛ kya lɛɛ gɛnɔ ma-a sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ, mɔ, adɛ gɛnɔ kpɛi, abanban gɛnɔ kpɛi. Gɛnɔɔbono sakpii mɔ kpɛ ɔ kya wɔra giyan-giyan so mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ mɔ mɛŋ kya nyɛ de ɔ' bii ilaa kolon ibono Pɔɔlo gi wɔra so ne mɛ kya daarɛ mɔ mɛ laa mɔɔ gɛnen mɔ. Gɛnen so mɔ ɔ tɔgɛ sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ, "Belen, fɛ' kyu Pɔɔlo kyu kpe aye-gɛsun ɔwɔraten."

35 Asogya mɔ mɛ keda Pɔɔlo gɛnen-n kyu baa fo nfono mɛ wɔra ayaa ikyiseten atanbuwaa mɛ kya kyu dii loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten mɔ, mɛ wu gɛnɔɔbono sakpii mɔ kya nyise ɔlon so ma-a gbebi Pɔɔlo mɔ, asogya mɔ mɛ san puru mɔ sola daa.

36 Nfono mɔ, sakpii mɔ gi san ɔ kya kpen o buu mɔmɔ yɛɛ, "Fɛ' mɔɔ mɔ!"

Pɔɔlo Gi Kolɛ Tɔngɛ Sa Sakpii Mɔ

37 Asogya mɔ mɛ kpɛ mɛ kya laarɛ de mɛ' kyu Pɔɔlo kyu loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ mɔ, Pɔɔlo gi taasɛ mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Nan nyɛ ɔkpa tɔgɛ ilaa iko sa fo ne?" Pɔɔlo gi kolɛ ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Nkyɛɛ fo kya nu Geriiki gɛdɛ?

38 Gɛnen berɛ mɔ ɔfaa fo ne n gyɛ Igyipitinyen ɔbono ɔ naa kyena kyu ikɔ ba too abɛyin so mɔ. Fo ne n kyu asa nwɛ ikue-inyɔ abono mɛ kya kɔ ikɔ ɔmɔ-gibaa so mɔ kyu lii kpe gipen dɔ mɔ."

39 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Kuaa, me berɛ, n gyɛ daa Gyudanyen. Nɛ lii Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo Silisiya mɔ. Me-ɔsowolɛ mɔ mɛŋ gyɛ gɛsowolɛbi. N kya kolɛ fo, wɔra aniya de fo' yɛgɛ me n' tɔngɛ sa sakpii mɔ."

40 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi sa Pɔɔlo ɔkpa. Nfono mɔ Pɔɔlo gi dii yelɛ ayaa atanbuwaa mɔ so, ne ɔ diirɛ gibaa nyiile mɔmɔ yɛɛ mɛ' nu mɔ asɛ. Sakpii mɔ gi wɔra kurun mɔ, Pɔɔlo gi tɔngɛ mɔmɔ Gyuda awura gɛdɛ dɔ sa ɔmɔ. Gɛmɔ ne n gyɛ Hiiburu.

22

Pɔɔlo Ilaa Tɔgɛsɛ

1 Ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Me-sɛana de
me-subuana, idɛ kon fɛ' yɛgɛ
n' lɛɛ me-gɛnɔ de fɛ' nu.”
2 Gyuda awura sakpii mɔ
mɛ nu ibono Pɔɔlo gi tɔngɛ
sa mɔmɔ de mɔmɔ Hiiburu
gɛdɛ dɔ gɛnen mɔ mɛ kii lɔrɔ
kii sii kurun too. Nfono mɔ,
Pɔɔlo gi kperɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ,
3 “N gyɛ daa Gyu-
danyen. Mɛ korogɛ me
Taasu ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo
Silisiya gɛsinkpan so mɔ.
Gyɛrusalem gɛrɛ ne mɛ bela
me. Onyiilebo Gameeliya
ne n nyiile me Wurubuaarɛ
ɔson ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono aye-
naanaana mɛ tɔgɛ yɛɛ a' gyi
imɔ so mɔ. Gɛnen owi ɔbono
mɔ me-ansi a pɛɛrɛ gɛnen
Wurubuaarɛ ɔson mɔ so fɛɛ
gɛnɔɔbono fɛye pɛwu kee
ansi a pɛɛrɛ imɔ so ndɛ faa.
4 Lii gɛnen so mɔ, nkana
asa abono mɛ kya son Wu-
rubuaarɛ kyu naa de Yesu-
lɛɛ ɔkpa mɔ so mɔ nɛ ka
mɔmɔ-ansi kaaborɛ mɔmɔ
ako mɛ nyɛ lɛwu. Nɛ
ŋminde mɔmɔ ako, anyen
de akyii, kyu tii de ibu.
5 Aye Gyuda awura asunbi
alɛɛbo gɛmu mɔ de aye-
nbɛlɛ agyibo gikpen mɔ
pɛwu mɛ laa taalɛ lɛɛ me-
gɛnɔ yɛɛ ilaa ibono n kya
tɔgɛ faa i gyɛ gɛsintin. Owi
ɔko dɔ mɔ mɛ ŋmarasɛ
mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ sa
me yɛɛ n' kyu kperɛ aye-
nanboana Gyuda awura
abono mɛ bo Damasikosɛ
ɔsowolɛ so mɔ de mɛ' sa me
ɔkpa de n' keda Yesu asonbo
abono mɛ bo nno mɔ kyu
ba Gyɛrusalem. Nengyene
nɛ nyɛ kyu mɔmɔ ba mɔ,
abelɛnsɛ mɔ mɛ laa ka ɔmɔ-
ansi. Nɛ kpe ne nan kii mɔ,
n' ŋminde abono nan nyɛ
mɔ kyu ba Gyɛrusalem.
6 “Gɛsintin mɔ, me-rɛ me-
nanboana ako a yii ɔkpa a
kya kpe Damasikosɛ. A kya
fuude nno mɔ, i laa wɔra fɛɛ
owi kenken gerɛ-gerɛ mɔ,
fatela belɛ ɔko gi lii Wu-
rubuaarɛ dɔ baa kyaabɔɔ
me gikolon fɛɛ nyangbon ne
n wiisɛɛ.
7 Nfono mɔ nɛ lii tɔrɔ
gɛsinkpan, ne nɛ nu gigyɛbi
giko gi taasɛ me yɛɛ, ‘Sɔɔlo,
Sɔɔlo, menɛ n wɔra ne fo kya
ka me-ansi gɛnen?’
8 “Nɛ nu gigyɛbi mɔ mɔ,
nɛ taasɛ yɛɛ, ‘Me-wura ɔmɔ
ne?’ I lɛɛ gɛnɔ sa me
yɛɛ, ‘Me ne n gyɛ Yesu
Nasarɛtɛnyen ɔbono fo kya
ka me-ansi mɔ.’
9 Asa abono mɛ bo me asɛ
nno gɛnen owi ɔbono mɔ
mɛ wu fatela mɔ. Gigyɛbi'
gibono gi tɔngɛ de me mɔ
berɛ, mɛ mɛŋ nu.
10 Nɛ taasɛ yɛɛ, ‘Me-wura,
nnɛ ne nan wɔra?’ Nfono
mɔ, me-wura mɔ gi tɔgɛ sa
me yɛɛ, ‘Koso de fo' naa
loo Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ
so. Fo loo nno mɔ, ɔko
laa baa nyiile fo ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yela yɛɛ
fo' wɔra mɔ.’
11 Fatela belɛ mɔ gi wu
gikyɔ so mɔ, me-ansi a
nyida. Me-nanboana abono
me-rɛ ɔmɔ a ŋaa mɔ ne n
san keda me de gibaa kyu
loo Damasikosɛ ɔsowolɛ mɔ
so.

12 “Ɔnyen ɔko bo ɔsowolɛ
mɔ so nno, mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Ananiyasɛ. Ɔ kya son
Wurubuaarɛ mɔ-gɛkyena
dɔ, ne ɔ kya gyi aye Gyuda
awura nbara mɔ so. Gyuda
awura abono pɛwu mɛ tɛ
nno mɔ mɔmɔ ɔkamaasɛ
kya terɛ mɔ ginyen dɛnsɛ.
13 Gɛnen ɔnyen baarɛ gi
naa ba me asɛ. Ɔ baa yelɛ
sindi me. Ɔ terɛ me-ginyen,
ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Me-
nanbo Sɔɔlo, fo-ansi mɔ a'
bugi de fo' kii nyɛ wu ilaa.’
Ayaa abono so mɔ, me-ansi
mɔ a bugi sa me, ne nɛ wu
mɔ de me-ansi.
14 “O buu sa me yɛɛ,
‘Wura Wurubuaarɛ ɔbono
aye-naanaana mɛ son mɔ gi
lɛɛ yii fo yɛɛ fo' bii mɔ-
gɛlaarɛ ilaa de fo' baa bii
Yesu, Gɛsintin Wura mɔ, de
ɔ' tɔngɛ, de fo' nu de fo-aso.
15 I kya nyiile yɛɛ fo laa lɛɛ
mɔ-ilaa ibono fo wu de ansi
ne fo nu de fo-aso faa tɔgɛ sa
anyamesɛ pɛwu.
16 Idɛ kon mɔ menɛ ne fo
baa fo gyoo? Koso, de fo'
dalaa sa Wura Yesu de fo'
nyɛ Wurubuaarɛ sagyere de
Wurubuaarɛ o' kyu fo-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ fo.’ Gɛsintin
mɔ, nɛ wɔra gɛnen.

Yesu Gi Tɔgɛ Pɔɔlo Yɛɛ O' Kpe Abono Mɛŋ Gyɛ Gyuda Awura Mɔ Asɛ

17 “Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
nɛ lii Damasikosɛ kpe
Gyɛrusalem. N bo nno mɔ,
owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kpaa
dalaa Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ dɔ. N kya dalaa gɛnen
mɔ, i wɔra me fɛɛ oderi.
18 Nɛ wu Wura Yesu ne ɔ
tɔgɛ sa me yɛɛ, ‘Kpaala de fo'
lii Gyɛrusalem gɛrɛ. Me-ilaa
ibono fo kya tɔgɛ fo kya sa
asa mɔ, gɛrɛnaa awura mɛ
maŋ nu gɛsɛ sa fo.’
19 Ne mi-i me mɔ, nɛ tɔgɛ
sa mɔ yɛɛ, ‘Nkana mɔmɔ
gbaa-gbaa mɛ nyi yɛɛ nɛ naa
kyena kpe-kpe aye Gyuda
awura akyangbon dɔ kpaa
daarɛ abono mɛ sɔɔ fo gyi
mɔ, ne nɛ keda ako kyu tii
de ibu.
20 I ba yɛɛ ako mɛ mɔɔ Siti-
ifen ɔbono ɔ naa kyena lɛɛ
fo-ilaa nyiile asa mɔ. Mɛ kya
mɔɔ mɔ mɔ, me kee, n yelɛ n
kerɛ. Gɛnen owi ɔbono mɔ,
i gyɛ me kee gɛlaarɛ. Me
gbaa ne n kerɛ abono mɛ
mɔɔ Sitiifen mɔ ngbɛ so sa
ɔmɔ.’
21 Nɛ tɔgɛ Wura Yesu
gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ me yɛɛ, ‘Fo
berɛ, naa daa. Nan sun fo
koo-koo asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ.’ ”

Mɛ Ŋminde Pɔɔlo Mɛ Laa Taa

22 Sakpii mɔ gi nu Pɔɔlo
asɛ gɛnen-n kaaborɛ ɔ tɔgɛ
yɛɛ Yesu yɛɛ ɔ laa sun mɔ
kpe asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ asɛ. Nfono
mɔ, mɛ yii gɛsɛ mɛ kya kpen
yɛɛ, “Fɛ' mɔɔ mɔ! Iŋ baa
kaaborɛ ɔ' kyena gɛsinkpan
so.”
23 Asa mɔ mɛ san mɛ kya
kpen giyan-giyan mɛ kya
ŋmalan akuru ne mɛ kya
kuu supuu ma-a too ma-a
wɔra afuu so.
24 Gɛnen so mɔ asogya
akpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ
sa mɔ-adɛ mɔ yɛɛ mɛ' kyu

Pɔɔlo kyu naa loo mɔmɔ-gɛsun ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ belenten de mɛ' taa mɔ de mɛ' taasɛ mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa de mɛ' nyɛ bii ilaa ibono so Gyuda awura mɛ kya kpen giyan-giyan gɛnen mɔ.

25 Ibono mɛ ŋminde Pɔɔlo mɛ laa taa awulibi mɔ, Rom asogya gikpen giko ɔbelɛnsɛ yelɛ sindi nno. Pɔɔlo gi taasɛ mɔ yɛɛ, "Imɔso i dɛ ɔkpa fɛɛ mɛ' ŋminde Rom obi taa owi ɔbono mɛ mɛŋ ti gyi mɔ-nbɛlɛ de mɛ' bii yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ?"

26 Asogya gikpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen mɔ, ɔ naa kpe asogya akpen ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ ne ɔ kpaa taasɛ mɔ yɛɛ, "Menɛ ne fo kya laarɛ mɛ' wɔra ɔnyen baarɛ? Kerɛ imɔ dɔɔdan-o, ɔ gyɛ daa Romanyen."

27 Nfono mɔ asogya akpen ɔbelɛnsɛ mɔ gi kpaa taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, "Fo gyɛ Romanyen daa?" Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, "Ɛn."

28 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi buu sa Pɔɔlo yɛɛ, "Me, nɛ ka gikɔ belɛ pɛi ne nɛ nyɛ bingiri Rom isa." Pɔɔlo mɔ gi tɔgɛ sa asogya ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ, "Me berɛ, meŋ lɛɛ aterenbi sɔɔ. I korogɛ me daa Rom awura gɛsinkpan so, imɔso n wolaa n gyɛ nno isa."

29 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen mɔ, ayaa abono so mɔ, asa abono nkana mɛ kya laarɛ mɛ' taasɛ taasɛ mɔ ilaa mɔ mɛ naa taa mɔ yɛgɛ mɛ mɛŋ baa taalɛ taasɛ mɔ sɛi. Nfono mɔ asogya ɔbelɛnsɛ mɔ kee gi loo gifuu fɛɛ ɔ yɛgɛ mɛ ŋminde Pɔɔlo ɔbono ɔ gyɛ Rom obi mɔ gɛnen.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Abono Mɛ Kya Gyi Asa Nbɛlɛ Mɔ Asɛ

30 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ kya laarɛ de ɔ' bii ilaa nyɛnyɛn kolon ibono Gyuda awura mɔ yɛɛ Pɔɔlo gi wɔra mɔ. Gɛnen so mɔ, gɛdɛ kɛsɛ mɔ ɔ yɛgɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo abelɛnsɛ mɔ mɛ gyan'. Mɛ gyan' gɛnen mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ gi sangɛ Pɔɔlo kyu kpe mɔmɔ-ansi dɔ.

23

Pɔɔlo Gi Tɔngɛ Sa Nbɛlɛ Agyibo Mɔ

1 Pɔɔlo gi kerɛ nbɛlɛ agyibo mɔ faa yiridididi ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, "Menanboana, lii me-nbii dɔ baa lii de ndɛ faa, n kya wɔra ilaa ibono n nyi me-gisen dɔ yɛɛ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ."

2 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔbono ɔ gyɛ Gyuda awura asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ gi tɔgɛ sa abono mɛ yelɛ sindi mɔ mɔ yɛɛ, "Fɛ' ŋɛ mɔ-gɛnɔ so!"

3 Nfono mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ sa asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ yɛɛ, "Fo berɛ, i wɔra nnɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa ŋɛ fo kee. Fo kya gyaabii asa daa. Fo dɛ fɛɛ obu ɔpɔɔrɛ ɔbono mɛ kyu ilaa fufuli kokuaa mɔ mɔ. Fo ba fo tɛ gɛrɛ yɛɛ fo dɛ Wurubuaarɛ nbara fo laa gyi me-nbɛlɛ, yɛgɛ gɛnɔɔbono fo

nyiile asa yɛɛ mɛ' ŋɛ me-
gɛnɔ so faa, iŋ kya kyena de
nbara mɔ.”
4 Abono mɛ yelɛ sindi
Pɔɔlo mɔ mɛ taasɛ mɔ yɛɛ,
“I wonɛ ne fo kya saalɛ
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ gɛnen?”
5 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Me-nanboana, meŋ bii yɛɛ
mɔ ne n gyɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ. Nkana n nyi
ibono mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
‘Fɛye-ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ fɛye-asa so mɔ, fɛŋ sa
fɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii
mɔ so.’ ”
6 Pɔɔlo gi wu yɛɛ nbɛlɛ
agyibo mɔ mɛ bo gikpen
ginyɔ. Gikpen giko gi kya
son Wurubuaarɛ Farasii
ɔkpa so, ne gikpen nyɔsɛ mɔ,
mɔ, gi kya son Wurubuaarɛ
Saadusii ɔkpa so. Imɔso
Pɔɔlo gi kpen tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, “Me-nanboana, fɛ' nu.
N bo daa Farasii gikpen mɔ
dɔ. Me-sɛ de me-nyi kee,
gɛnen. Aye Farasii awura
gikpen mɔ ansi a gyan'
yɛɛ gɛkaako Wurubuaarɛ
laa kyingi anyamesɛ pɛwu.
Gɛnen ilaa idɛ ne nɛ tɔgɛ so
ne nɛ loo fɛye-nbɛlɛ faa.”
7 Pɔɔlo gi kpɛ tɔgɛ gɛnen
ilaa idɛ mɔ, akyɔɔlɛ a
tɔrɔ Farasii awura mɔ de
Saadusii awura mɔ so.
Mɔmɔ-nbɛlɛ agyibo mɔ mɛŋ
baa wɔra gɛnɔ kolon Pɔɔlo
so.
8 I kya nyiile yɛɛ Saadusii
gikpen mɔ dɔ awura mɛ kpɛ
mɛ dɛ yɛɛ Wurubuaarɛ maŋ
kyingi anyamesɛ lii ibuni dɔ,
ne iŋ bo Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ kee, abɛɛ ibuni. Farasii
gikpen mɔ awura berɛ, mɛ
kya sɔɔ gyi yɛɛ gɛnen ilaa idɛ
pɛwu i bo no.
9 Nbɛlɛ agyibo mɔ mɛ san
mɛ kya faa abara so mɛ kya
wɔra ɔlanba belɛ. Nfono mɔ,
Farasii awura abono mɛ kya
nyiile Wurubuaarɛ ɔson mɔ
nbara mɔ ako mɛ koso yelɛ
tɔgɛ ken-ken yɛɛ, “A mɛŋ wu
ilaa nyɛnyɛn iko lii gɛnen
ɔnyen baarɛ so. Ɔfaanan
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ abɛɛ
obuni ne n tɔngɛ sa mɔ faa.”
10 Nbɛlɛ agyibo mɔ
akyɔɔlɛ mɔ a wɔra ɔlon
gikyɔ so mɔ, asogya ɔbelɛnsɛ
mɔ gi selɛ gifuu yɛɛ mɛ laa
biidɛ Pɔɔlo kyadɛ. Gɛnen so
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ-asogya mɔ
yɛɛ mɛ' kpelegɛ loo nbɛlɛ
agyibo mɔ dɔ de mɛ' kpaa
gbebi Pɔɔlo lii de mɛ' kyu
mɔ kyu loo mɔmɔ asogya
mɔ gɛsun ɔwɔraten gɛkpen
mɔ dɔ.
11 Gɛdɛ kɛsɛ gɛnyɛ mɔ,
Wura Yesu gi baa yelɛ Pɔɔlo
asɛ ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Pɔɔlo, keda fo-gisen. Fɛɛ
gɛnɔɔbono fo taalɛ tɔgɛ
me-ilaa sa asa Gyɛrusalem
ɔsowolɛ so faa fo laa wɔra
gɛnen kee sa Rom awura.”

Gyuda Awura Mɔ Mɛ Da Gɛdɛ Mɛ Laa Mɔɔ Pɔɔlo

12 Imɔ gɛdɛ gɛ kɛ mɔ,
Gyuda awura ako mɛ kpaa
ŋara gyan' gɛtɛɛko kyu lii
Pɔɔlo so. Mɛ da gɛdɛ ne
mɛ ka ntan sa abara yɛɛ
nengyene mɛ mɛŋ ti nyɛ
Pɔɔlo mɔɔ mɔ, mɛ maŋ gyi,
mɛ maŋ nun.

13 Gyuda awura abono mɛ
kpaa gyan gɛnen mɔ, mɛ laa
don asa ikue-inyɔ.
14 Mɛ kpe mɔmɔ-asunbi
alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de
abelɛnsɛ sɛnsɛ mɔ asɛ ne
mɛ kpaa tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“A wɔra gɛnɔ ne a ka ntan
sa abara yɛɛ nengyene aŋ ti
nyɛ mɔɔ Pɔɔlo mɔ aye-gɛnɔ
gɛ maŋ daa sɛi sɛi.
15 Imɔso fɛye-rɛ nbɛlɛ agy-
ibo mɔ fɛ' sa Rom awura as-
ogya ɔbelɛnsɛ mɔ gɛnɔ de fɛ'
penɛ mɔ yɛɛ fɛ kya laarɛ fɛ'
kii nu Pɔɔlo ilaa mɔ dɔɔdan.
Imɔso ɔ' yɛgɛ mɛ' kyu mɔ
bara fɛye. Aye mɔ a baala
ta ibono a laa mɔɔ mɔ ɔkpa
dɔ.”
16 Mɛ kya ŋminde gɛnen
ilaa idɛ pɛwu mɔ, Pɔɔlo mɔ-
pikyii mɔ-bi nyensɛ ɔko gi
nu. Imɔso ɔ naa kpaa loo
asogya mɔ gɛsun ɔwɔraten
gɛkpen mɔ dɔ ne ɔ kpaa kyu
imɔ pɛwu kyu buu sa Pɔɔlo.
17 Nfono mɔ Pɔɔlo gi terɛ
asogya akpen abelɛnsɛ mɔ
dɔ ɔko ne ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,
“Kyu dega baarɛ kyu kpe
fɛye-ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ fɛye pɛwu so mɔ asɛ. Ɔ
bo ilaa iko ɔ laa tɔgɛ mɔ.”
18 Gɛsintin mɔ o kyu dega
mɔ kpe, ne ɔ kpaa buu
sa mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ yɛɛ,
“Ɔnyen ɔbono o tii de obu
mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Pɔɔlo
mɔ, ne n tɔgɛ sa me yɛɛ n'
kyu dega baarɛ kyu ba fo
asɛ. Yɛɛ ɔ bo ilaa iko ɔ laa
tɔgɛ fo.”
19 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi keda
dega mɔ gibaa dɔ kyu lii
nkan ne ɔ taasɛ mɔ yɛɛ,
“Menɛ ilaa ne fo bo fo laa
tɔgɛ me mɔ?”
20 Dega mɔ gi tɔgɛ mɔ yɛɛ,
“Gyuda awura mɔ mɛ tɔgɛ
kyule abara yɛɛ mɛ laa kolɛ
fo de ɔkɛ mɔ fo' kii kyu Pɔɔlo
kpe nbɛlɛ agyibo mɔ ansi dɔ.
Mɛ laa wɔra fɛɛ mɛ kya laarɛ
de mɛ' taasɛ mɔ-gɛnɔ dɔ ilaa
dɔɔdan too.
21 Ɔbelɛnsɛ, gɛŋ sa fo'
kyule sa ɔmɔ. I kya nyiile
yɛɛ mɔmɔ dɔ asa mɛ laa bun
gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ. Mɛ
laa don asa ikue-inyɔ. Mɛ
ka ntan yela sa mɔmɔ-nyoro
yɛɛ nengyene mɛ mɛŋ mɔɔ
mɔ mɔ, mɛ maŋ gyi, ne mɛ
maŋ nun. Mɛ ti wolaa baala
ta. Mɛ san mɛ tɛ mɛ gyoo
gɛnɔɔbono fo laa tɔgɛ mɔ
daa.”
22 Ɔbelɛnsɛ mɔ gi nu gɛnen
ilaa idɛ mɔ, ɔ da dega mɔ tii
gisu yɛɛ, “Gɛŋ sa fo' tɔgɛ ɔko
yɛɛ fo buu ilaa idɛ sa me.” Ɔ
tɔgɛ gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ dega mɔ
ɔkpa.

Mɛ Kyu Pɔɔlo Kpe Wura Fɛlisɛ Asɛ

23 Nfono mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ
gi terɛ mɔ-asogya akpen
anyɔ abelɛnsɛ, ne ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, “Belen, fɛ'
kpaa baala asogya akpen
asa'. Nwɛ nnyɔ mɛ laa naa
de ayaa, ikue-isa de saalaa
mɛ laa gyan abee so, ne
nwɛ nnyɔ mɔ mɛ laa keda
akpɛ. Fɛ laa kpe Sɛsariya
ndɛ gɛnyɛ gɛdɛ, asa adɛberɛ.
24 Fɛ' laarɛ abee ako sa
Pɔɔlo kee de fɛ' kyu mɔ kpe
Wura Fɛlisɛ asɛ gimu nkpa
de alanfiya.”
25 Nfono mɔ, asogya
ɔbelɛnsɛ mɔ gi ŋmarasɛ

ɔwolɛ kyu sa mɔ-isɔɔ mɔ
de mɛ' kyu kperɛ wura mɔ. Ɔwolɛ mɔ agyɛbi mɔ ne n
gyɛ yɛɛ,
26 "Wura Fɛlisɛ, me,
Kelɔɔdiyusɛ Lisiyasɛ ne n
kya ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ
baarɛ mi-i sa fo faa. Bu-
ubuu belɛ gyɛ fo-lɛɛ. N
kya faala fo.
27 Gyuda awura mɛ keda
gɛnen ɔnyen baarɛ mɛ kya
laarɛ mɛ' mɔɔ. Gɛnen owi
ɔbono dɔ mɔ, nɛ baa bii yɛɛ
Rom isa ne ɔ gyɛ. Gɛnen so
mɔ, me-rɛ me-asogya mɔ a
loo nno, ne a kpaa sɔgɛ mɔ
lii mɔmɔ-abaa dɔ.
28 N kya laarɛ de n' nyɛ
bii ilaa ibono mɛ darɛ yɛɛ
ɔ wɔra mɔ, imɔso nɛ kyu
mɔ kpe mɔmɔ Gyuda awura
nbɛlɛ agyibo mɔ asɛ.
29 Nɛ kyu mɔ kpe gɛnen
mɔ, nɛ wu yɛɛ ɔŋ wɔra ilaa
nyɛnyɛn ibono i kaaborɛ mɛ'
mɔɔ mɔ abɛɛ mɛ' tii mɔ de
obu.
30 Nɛ baa bii yɛɛ mɛ da
gɛdɛ ibono mɛ kya laarɛ mɛ'
mɔɔ mɔ. Ayaa abono so mɔ,
nɛ tɔgɛ yɛɛ me-adɛ' adɛ mɛ'
kyu mɔ bara fo. Nɛ buu sa
Gyuda awura mɔ yɛɛ abono
mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ
bo nbɛlɛ mɔ, mɛ' kpaa buu
ilaa ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ sa
fo. Nɛ sin gɛrɛ, n kya faala
fo."
31 Asogya mɔ mɛ nu
mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ mɔ asɛ.
Imɔso gɛnen gɛnyɛ gɛbono
mɔ, mɛ kyu Pɔɔlo kyu kpaa
loo Antipatirisɛ ɔsowolɛ so.
32 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, aso-
gya abono mɛ naa de ayaa
mɔ mɛ taa Pɔɔlo yɛgɛ nno,
ne mɛ kii kpe mɔmɔ-gɛsun
ɔwɔraten gɛkpen mɔ dɔ. I
san abono mɛ gyan abee so
mɔ ne nan sun Pɔɔlo kpaa
loo Sɛsariya.
33 Mɛ kpaa loo nno mɔ, mɛ
kyu ɔwolɛ mɔ de Pɔɔlo kyu
wɔra Wura Fɛlisɛ abaa dɔ.
34 Wura Fɛlisɛ gi kalɛ
ɔwolɛ mɔ ta mɔ, ɔ taasɛ
Pɔɔlo nfono ɔ lii mɔ. Ne
Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ Silisiya.
35 Wura mɔ gi nu gɛnen
mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Abono
fo-rɛ ɔmɔ fɛ bo nbɛlɛ mɔ mɛ
ti ba mɔ, nan nu fo-gɛnɔ dɔ
ilaa." Nfono mɔ, wura mɔ
yɛɛ mɛ' kyu Pɔɔlo kpaa tii
de obu Wura Hɛrodɛ gɛwi de
asogya mɛ' dii mɔ.

24

Gyuda Awura Mɛ Tɔgɛ Pɔɔlo Ilaa Sa Wura Fɛlisɛ

1 Nkɛ nnun gɛmara mɔ,
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
gɛmu ɔbono mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Ananayasɛ mɔ,
mɔ-rɛ mɔmɔ-abelɛnsɛ ako
de mɔmɔ-gɛnɔ ɔlɛɛbo ɔbono
mɛ kya terɛ yɛɛ Tɛtulusɛ mɔ
mɛ kpe Sɛsariya de mɛ' kpaa
tɔgɛ ilaa ibono Pɔɔlo gi wɔra
mɔ sa Wura Fɛlisɛ.
2 Mɛ bo Wura Fɛlisɛ
asɛ mɔ, ɔ terɛ mɔmɔ-gɛnɔ
ɔlɛɛbo, Tɛtulusɛ ba ansi dɔ,
ne Tɛtulusɛ gi koso yelɛ ne o
yii gɛsɛ ɔ kya tɔgɛ ilaa ibono
mɛ tɔgɛ yɛɛ Pɔɔlo gi wɔra
mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Wura belɛ, nɛ bugi fo
gɛpɛ, fo so mɔ, aye Gyuda
awura a kpɛ a kya nyɛ gisen
yuuli aye-gɛkyena dɔ. A wu
yɛɛ fo kya sa aye so gɛwɔnsa
dɛnsɛ. Imɔso ilaa dɛnsɛ

ibono i kya lɔrɔ aye-isowolɛ ne fo kya bara.

3 Wura dɛnsɛ, gɛten ka-maasɛ de ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, a kya yen fo ne a kya faala fo kyu lii ilaa idɛ so.

4 “Gɛnɔɔbono i laa wɔra ne maŋ waala fo-ilaa so mɔ, nan buu kpenkpesen. Imɔso n kya kolɛ fo, nyɛ gisen de fo' nu aye asɛ ŋmaraa.

5 A wu yɛɛ gɛnen ɔnyen baarɛ mɛŋ boran daa ne ɔŋ boran. Gyan' de gɛsinkpan gɛten kamaasɛ mɔ, ɔ kya yogesi Gyuda awura mɔ gikyɔ-gikyɔ, ne ɔ gyɛ ɔgyangbarabo ɔko sa gikpen gibono mɛ fuɛ ɔson ɔkpa, ne mɛ san mɛ kya son daa Yesu Nasarɛtɛnyen mɔ.

6 Nkana ɔ laarɛ fɛɛ ɔ' kpaa kyɔlesɛ aye Gyuda awura Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ, ne a keda mɔ [kyu kpe a' kpaa gyi mɔ-nbɛlɛ kyu naa de aye Gyuda awura nbara ɔkpa so.

7 Nfono mɔ, Rom awura asogya ɔbelɛnsɛ ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Lisiyasɛ mɔ gi kpaa sɔgɛ mɔ ɔlon so lii aye-abaa dɔ ne mɛ kyu mɔ ba fo asɛ gɛrɛ faa.

8 Asogya ɔbelɛnsɛ mɔ gi tɔgɛ yɛɛ aye abono a kyu ɔnyen baarɛ wɔra nbɛlɛ dɔ mɔ a' ba fo asɛ]. Fo gbaa-gbaa fo taasɛ mɔ mɔ, fo laa wu yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono a kya tɔgɛ yɛɛ ɔ wɔra mɔ i gyɛ gɛsintin.”

9 Gyuda awura abono mɛ bo nno mɔ pɛwu kee mɛ kɔɔlɛ kyule yɛɛ ibono Tɛtulusɛ gi buu mɔ, i gyɛ gɛsintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Wura Fɛlisɛ Ansi Dɔ

10 Tɛtulusɛ gi buu mɔmɔ Gyuda awura mɔ gɛnɔ ta mɔ, Wura Fɛlisɛ gi lɛɛ gibaa nyiile Pɔɔlo yɛɛ mɔ, mɔ, o' buu mɔ-lɛɛ. Pɔɔlo, mɔ, gi lɛɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ,

“I bo me ɔkon yɛɛ fo-ansi dɔ ne nan lɛɛ me-gɛnɔ. I kya nyiile yɛɛ fo kya gyi aye Gyuda awura nbɛlɛ mɔ, i mɛŋ gyɛ ndɛ.

11 Nɛ kpe Gyɛrusalem n' kpaa son Wurubuaarɛ mɔ, ndɛ i laa wɔra daa fɛɛ nkɛ gudu nnyɔ. Fo laa taalɛ taasɛ ako de fo' nu imɔ dɔ gɛsintin.

12 Gɛnen nkɛ nbono n darɛ pɛwu faa dɔ mɔ, gɛkaako ɔko mɛŋ nu me so yɛɛ me-rɛ ɔko a kya sɔɔ akyɔɔlɛ abɛɛ n kya yogesi sakpii Wu-rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ abɛɛ mɔmɔ-akyangbon dɔ abɛɛ ɔsowolɛ so giyan.

13 Gɛnen ilaa ibono mɛ dɛ ma-a gyan' me so faa, mɛ nyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin mɔ, mɛ' nyiile. Mɛ maŋ taalɛ tɔgɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ i gyɛ gɛsintin.

14 Ibono nɛ wu ne nan kyule sa fo yɛɛ i gyɛ gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya son Wurubuaarɛ ɔbono aye-naanaana mɛ son mɔ kyu naa daa de ɔkpa ɔbono gɛnen asa adɛ mɛ darɛ yɛɛ me nɛ fuɛ ɔson ɔkpa mɔ. Ilaa kamaasɛ ibono i bo aye-naana Mosisi nbara iwolɛ dɔ de ibono i bo Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo iwolɛ dɔ mɔ, me kee nɛ sɔɔ imɔ gyi.

15 Gɛnɔɔbono aye Gyuda
awura ansi a gyan' mɔ, me
kee me-ansi a gyan' gɛnen
yɛɛ Wurubuaarɛ laa kyingi
anyamesɛ pɛwu, abono
mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ
mɔ de abono mɛ kya wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ pɛwu, de o'
gyi mɔmɔ-nbɛlɛ.
16 Lii gɛnen so mɔ, me
berɛ, nɛ kyu too me-nyoro
so yɛɛ nan wɔra daa ilaa
ibono n nyi me-gisen dɔ yɛɛ
i boran mɔ wolɛ. Maŋ wɔra
Wurubuaarɛ abɛɛ nyamesɛ
ilaa nyɛnyɛn.
17 "Nɛ kpe Gyɛrusalem mɔ,
i kɛɛla. I gyi nsi pɛi ne nɛ
kii kpe nno nperɛ dɔ faa. Nɛ
kpe n' kpaa son Wurubuaarɛ
mɔ, nɛ kyu aterenbi kperɛ
me-nanboana Gyuda awura
de mɛ' kyu yɛ sa ayenbo
ne nɛ lɛɛ asunbi sa Wu-
rubuaarɛ.
18 Asunbi ne n' yelɛ n kya
lɛɛ ne aye Gyuda awura ako
mɛ baa tu me Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ. Pɛi ne nan
loo obu mɔ dɔ mɔ, nɛ wolaa
lɛɛ me-nyoro lii ilaa kyosɛ dɔ
itiibilaa ɔkpa so. Gɛnen owi
ɔbono mɔ sakpii ɔko mɛŋ taa
bo me asɛ nno, ne meŋ kii
wɔra ɔlanba tii asa aso.
19 Gɛnen aberɛ abono
mɔ, Gyuda awura ako mɛ
baa tu me nno. Mɛ lii
Esiya gɛsinkpan so. Nkana
nengyene fɛɛ nɛ taa wɔra
ilaa iko nno mɔ gɛnen Gyuda
awura abono ne i kaaborɛ
fɛɛ mɛ' baa yelɛ fo-ansi dɔ
gɛrɛ de mɛ' tɔgɛ ilaa ibono
mɛ wu me nɛ wɔra mɔ.
20 Asa abono mɛ yelɛ gɛrɛ
faa, mɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono mɛ wu lii me so owi
ɔbono mɛ kperɛ me aye
Gyuda awura nbɛlɛ agyibo
mɔ asɛ mɔ.
21 Ilaa kolon ibono n kya
nyingi ne mɛ laa taalɛ tɔgɛ
yɛɛ nɛ wu mɔ ne n gyɛ yɛɛ
n yelɛ nbɛlɛ ogyiten mɔ, nɛ
kpen ken-ken tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, 'Ilaa ibono nɛ tɔgɛ ne nɛ
loo fɛye-nbɛlɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ gɛkaako Wurubuaarɛ
laa kyingi anyamesɛ pɛwu.'
"
22 Wura Fɛlisɛ ti wolaa o
nyi Yesu ɔson ɔkpa mɔ so
ilaa dandan. Imɔso ɔ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ, "Asogya ɔbelɛnsɛ
Lisiyasɛ mɔ gi ba mɔ, nan
kerɛ fɛye-ilaa idɛ dɔ." Ɔ tɔgɛ
sa ɔmɔ gɛnen mɔ ne ɔ kosorɛ
nbɛlɛ mɔ yela.
23 Nfono mɔ, ɔ tɔgɛ sa
asogya ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ Pɔɔlo so mɔ yɛɛ ɔ laa
san dii mɔ mɔ, ɔ' yɛgɛ mɔ ɔ'
nyɛ mɔ-nyoro ŋmaraa. Yɛɛ
nengyene fɛɛ ilaa iko i tiri
mɔ ne mɔ-nanboana mɛ laa
sa mɔ mɔ, ɔ' sa mɔmɔ ɔkpa
de mɛ' kyu bara mɔ.

Wura Fɛlisɛ Gi Sun Mɛ' Kpaa Kyu Mɔ Ba Mɔ-rɛ Mɔ-Ka Asɛ

24 Nkɛ kalɛsɛ gɛmara mɔ,
Fɛlisɛ gi lii gɛtɛɛko ba, mɔ-rɛ
mɔ-ka Dirusila. Mɔ-ka mɔ
gyɛ daa Gyudakyii. Mɛ ba
gɛnen mɔ, wura mɔ gi sun
kpaa terɛ Pɔɔlo, ne o nu ilaa
ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ kyu lii
Kirisito Yesu ɔson mɔ so mɔ.
25 Pɔɔlo kya tɔngɛ ɔ kya
kpe mɔ, ɔ baa tɔgɛ kyu lii
gɛsintin gigyi, nyamesɛ ny-
oro gikedabi, de gɛkaabono
Wurubuaarɛ laa baa gyi
anyamesɛ nbɛlɛ mɔ so.

Nfono mɔ, i wɔra Wura Fɛlisɛ gifuu gikyɔ ne ɔ tɔgɛ sa Pɔɔlo yɛɛ, “Koso naa gɛnen. Owi ɔbono nɛ kii nyɛ me-nyoro mɔ, nan yɛgɛ de mɛ' terɛ fo de a' kii kyena.”

26 Gɛnen owi ɔbono kee mɔ, Wura Fɛlisɛ kya laarɛ fɛɛ Pɔɔlo ɔ' sa mɔ ilaa iko de ɔ' taa mɔ yɛgɛ. Lii gɛnen so mɔ, ɔ san ɔ kya sun kpaa terɛ Pɔɔlo belen-belen ne mɔ-rɛ mɔ mɛ kya kyena gyi nsingyi.

Fɛsitusɛ Gi Baa Yii Wura Fɛlisɛ Giyaa Dɔ, Ɔ Laa Gyi Pɔɔlo Nbɛlɛ

27 Nsi nnyɔ gɛmara mɔ, Pɔsiisɛ Fɛsitusɛ ne mɛ san kyu baa yii Wura Fɛlisɛ giyaa dɔ. Wura Fɛlisɛ kya laarɛ ɔ' wɔra ilaa iko de i' wɔra Gyuda awura ɔkon so mɔ, ɔ yɛgɛ Pɔɔlo gi sii obu mɔ dɔ nfono mɛ tii mɔ mɔ.

25

1 Wura Fɛsitusɛ gi kpe Sɛsariya ɔ' kpaa gyi gɛwura mɔ, imɔ nkɛ nsa mɔ, ɔ lii nno kyon kpe Gyɛrusalem.

2 Nno ne Gyuda awura asunbi alɛɛbo abelɛnsɛ mɔ de mɔmɔ-abelɛnsɛ gbaa'gbaa mɔ mɛ buu mɔmɔ-rɛ Pɔɔlo nbɛlɛ mɔ sa mɔ ne mɛ kolɛ mɔ yɛɛ

3 ɔ' wɔra aniya de ɔ' wɔra ilaa iko sa mɔmɔ. Ɔ' terɛ Pɔɔlo ba Gyɛrusalem nno. Mɛ ŋminde yela yɛɛ mɛ laa bun ɔkpa dɔ gyoo mɔ de mɛ' mɔɔ mɔ ɔkpa mɔ dɔ nno.

4 Mɛ kolɛ Fɛsitusɛ gɛnen mɔ, ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Pɔɔlo tii de obu Sɛsariya ɔsowolɛ so. I maŋ kɛɛla ne me gbaa-gbaa nan kpe nno.

5 Imɔso i fo mɔ, fɛ' yɛgɛ me-rɛ abelɛnsɛ abono fɛ nyi mɔmɔ so mɔ a' kpe. Nengyene ɔ wɔra ilaa iko mɔ, fɛ' kpaa buu imɔ nno.”

6-7 Fɛsitusɛ gi kyena Gyuda awura abelɛnsɛ mɔ asɛ Gyɛrusalem nno fɛɛ nkɛ gukue abɛɛ nkɛ gudu pɛi ne ɔ lɔɔ kii kyon Sɛsariya. Gyuda awura ako kee mɛ lii Gyɛrusalem kpe Sɛsariya. Wura Fɛsitusɛ gi loo nno mɔ, gɛdɛ kɛsɛ mɔ, ɔ kpaa kyena wura gɛgyapaa gɛbono so mɛ kya kyena gyi asa nbɛlɛ mɔ, ne o sun yɛɛ mɛ' kpaa kyu Pɔɔlo ba mɔ-ansi dɔ.

Mɛ kpaa bara Pɔɔlo mɔ, Gyuda awura abono mɛ lii Gyɛrusalem ba mɔ, mɛ yelɛ sindi Pɔɔlo ne mɛ kɛɛ abon belɛ-belɛ gikyɔ gyan' mɔ so, yɛgɛ mɛŋ nyɛ ilaa ibono mɛ laa taalɛ tɔgɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ibono mɛ tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin.

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Fɛsitusɛ Ansi Dɔ

8 Pɔɔlo gi lɛɛ mɔ-gɛnɔ yɛɛ, “Meŋ tɔrɔ Gyuda awura abɛɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ nbara, ne mɛŋ kii tɔrɔ Rom awura wura belɛ mɔ lɛɛ nbara.”

9 Fɛsitusɛ kya laarɛ ɔ' wɔra ilaa iko de i' wɔra Gyuda awura mɔ ɔkon so mɔ, ɔ taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, “Fo laa kyule de a' kii kpe Gyɛrusalem, de fo' kpaa lɛɛ fo-gɛnɔ me-ansi dɔ kyu lii ilaa ibono Gyuda awura adɛ mɛ dɛ ma-a gyan fo so faa?”

10 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Rom awura wura belɛ mɔ
ne n kaaborɛ o' gyi me-
nbɛlɛ. Mɔ-giyaa dɔ mɔ ne
fo tɛ fo kya gyi me-nbɛlɛ faa.
Meŋ wɔra Gyuda awura mɔ
ilaa nyɛnyɛn iko. Fo gbaa-
gbaa kee fo nyi gɛnen.
11 Nengyene fɛɛ nɛ taa
wɔra ilaa nyɛnyɛn iko ne i
kaaborɛ n' wu imɔ so lɛwu
mɔ, maŋ kine. Ne kuaa,
meŋ wɔra ilaa ibono mɛ dɛ
ma-a gyan me so faa dɔ iko
mɔ, ɔko mɛŋ bo ɔkpa de o'
kyu me kyu wɔra aye Gyuda
awura mɔ abaa dɔ. Kiiri
me-nbɛlɛ kpe daa Rom wura
belɛ mɔ asɛ.”
12 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
Fɛsitusɛ gi wu mɔ-abelɛnsɛ
abono mɛ sin mɛ sin mɔ mɔ,
ne mɛ kyu amu sindi abara.
Nfono mɔ, ɔ san taasɛ Pɔɔlo
yɛɛ, “Fo yɛɛ Rom wura belɛ
mɔ ne fo kya laarɛ o' gyi fo-
nbɛlɛ? To. Fo laa kpe mɔ
asɛ.”

Wura Agiripa Mɔ-rɛ Mɔ-Pikyii Bɛnisi Mɛ Baa Faala Fɛsitusɛ

13 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
Wura Agiripa mɔ-rɛ mɔ-
pikyii Bɛnisi mɛ kpe Sɛsariya
de mɛ' kpaa faala Fɛsitusɛ.
14 Mɛ kyena nno nkɛ nko
mɔ, Fɛsitusɛ gi kyu Pɔɔlo
ilaa mɔ kyu too mɔmɔ-ansi
dɔ yɛɛ, “Ɔnyen ɔko bo gɛrɛ.
Fɛlisɛ gɛkyena dɔ ne mɛ
keda mɔ tii de obu.
15 Nɛ kpe Gyɛrusalem
mɔ, Gyuda awura abelɛnsɛ
de mɔmɔ-asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ buu ilaa
ibono i ba mɔ sa me, ne
mɛ kolɛ me yɛɛ n' bun mɔ
gipuɛɛ sa mɔmɔ.
16 Mɛ kolɛ me gɛnen mɔ,
nɛ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Aye
Rom awura berɛ pɛi de a' lɛɛ
isa ɔbono a tii mɔ de obu mɔ
sa abono mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ bo
nbɛlɛ mɔ, gɛnen mɔ, a' gyi
mɔ-nbɛlɛ.’
17 “Imɔso Gyuda awura
abelɛnsɛ mɔ mɛ ba gɛrɛ mɔ,
meŋ taa waala owi baa pii.
Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, nɛ kpaa kyena
aye awura gɛgyapaa gɛbono
a kya kyena gɛmɔ so gyi
nbɛlɛ mɔ ne nɛ sun kpaa terɛ
ɔnyen mɔ.
18 Abono mɛ kya tɔgɛ yɛɛ
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ bo nbɛlɛ mɔ
mɛ koso yelɛ de mɛ' tɔgɛ ilaa
ibono ɔ wɔra ɔmɔ mɔ, ilaa
ibono me-gɛwɔnsa gɛ gyan'
yɛɛ mɛ laa tɔgɛ mɔ, i mɛŋ
gyɛ imɔ ne mɛ tɔgɛ.
19 Ilaa ibono mɛ dɛ lii mɔ
so mɔ kpɛi. Akyɔɔlɛ ilaa ne
mɛ dɛ kyu naa de mɔmɔ-
ɔson nbara so de ɔnyen ɔko
ilaa so mɛ kya terɛ ɔnyen
ɔbono yɛɛ Yesu. Ɔ ti wolaa
wu', ne ɔbono o tii de obu
mɔ dɛ yɛɛ o kyingi lii ibuni
dɔ ɔ tɛ de ansi.
20 “Gɛnen ilaa idɛ i wɔra
me-nwɔnsa dɔ faa sentan.
Meŋ bii ilaa ibono nan wɔra
de n' kerɛ imɔ dɔ mɔ. Imɔso
nɛ taasɛ mɔ yɛɛ ɔ kya laarɛ
de o' kii kpe Gyɛrusalem de
ɔ' kpaa lɛɛ mɔ-gɛnɔ nno kyu
lii ilaa ibono asa mɔ mɛ tɔgɛ
mɔ so?
21 Nɛ taasɛ mɔ gɛnen mɔ, ɔ
kolɛ me yɛɛ n' yɛgɛ o' tii de
obu gɛrɛ kpaa fo owi ɔbono
Rom wura belɛ mɔ laa gyi
mɔ-nbɛlɛ mɔ. Gɛnen so mɔ,
me yɛɛ a' keda mɔ yela gɛrɛ

kpaa fo owi ɔbono nan yɛgɛ
de mɛ' kyu mɔ kperɛ wura
belɛ mɔ mɔ."
22 Fɛsitusɛ gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, Agiripa gi tɔgɛ sa mɔ
yɛɛ, "Me gbaa-gbaa n kya
laarɛ de n' nu lii mɔ-gɛnɔ
dɔ." Fɛsitusɛ gi buu sa mɔ
yɛɛ, "Ɔkɛ fo laa nu lii mɔ
asɛ."

Fɛsitusɛ Gi Yɛgɛ Mɛ Kyu Pɔɔlo Ba De Agiripa O' Nu Mɔ-Ilaa

23 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, Agiripa
mɔ-rɛ mɔ-pikyii Bɛnisi mɛ
gyere lɔrɔ nyoro mɔmɔ-
gɛwuragyi ɔkpa so, ne
mɔmɔ-rɛ abelɛnsɛ abono
mɛ kya kerɛ asogya akpen
mɔ so mɔ de ɔsowolɛ mɔ
so anyamesɛ gbaa'gbaa mɔ
mɛ kyon kpe nfono mɛ kya
kpaa gyan' gyi nbɛlɛ mɔ, ne
Fɛsitusɛ gi yɛgɛ mɛ kpaa kyu
Pɔɔlo kpe mɔmɔ asɛ nno.
24 Nfono ne Fɛsitusɛ gi
taasɛ yɛɛ, "Wura Agiripa de
fɛye abono pɛwu fɛ bo aye
asɛ gɛrɛnaa mɔ, fɛ wu gɛnen
ɔnyen baarɛ? Gyuda awura
abono mɛ bo Gyɛrusalem
mɔ de Gyuda awura abono
mɛ bo gɛrɛ kee mɔ mɛ nyida
mɔ sa me. Mɛ kya kpen mɛ
kya tɔgɛ mɛ kya sa me yɛɛ n'
yɛgɛ ɔ' wɔra ɔmɔɔsɛ.
25 Mi-i me mɔ, meŋ wu ilaa
ibono ɔ wɔra ne i kaaborɛ ɔ'
wɔra ɔmɔɔsɛ mɔ. Mɔ gbaa-
gbaa gi kolɛ me yɛɛ a' kyu
mɔ kpe wura belɛ mɔ ansi
dɔ de o' gyi mɔ-nbɛlɛ. Imɔso
me yɛɛ nan yɛgɛ de mɛ' kyu
mɔ kpe wura belɛ mɔ asɛ.
26 Meŋ nyi ilaa kolon kiti-i
ibono nan ŋmarasɛ kyu
bunge me-wura belɛ mɔ.
Gɛnen so ne nɛ yɛgɛ mɛ kyu
mɔ kyu ba fɛye-ansi dɔ faa,
titirigu mɔ, fo Wura Agiripa.
Nengyene a taasɛ nu mɔ-
gɛnɔ dɔ ilaa dandan mɔ, nan
nyɛ ilaa iko ŋmarasɛ kyu
bunge aye-wura belɛ mɔ.
27 Nan kyu isa ɔbono mɛ
keda tii de obu mɔ bunge
giyan ne meŋ ŋmarasɛ ilaa
ibono kaasɛ mɔ gi wɔra mɔ,
me asɛ mɔ, i gyɛ ilaa ibono
iŋ bo gɛsɛ."

26

Pɔɔlo Gi Buu Mɔ-Gɛnɔ Sa Agiripa

1 Fɛsitusɛ gi tɔgɛ gɛnen ta
mɔ, Agiripa gi tɔgɛ sa Pɔɔlo
yɛɛ, "Fo bo ɔkpa de fo' buu
fo-gɛnɔ."
Nfono ne Pɔɔlo gi diirɛ
mɔ-gibaa ne ɔ lɛɛ mɔ-gɛnɔ
yɛɛ,
2 "Wura Agiripa, nɛ wɔra
gimu dɛnsɛ gikyɔ yɛɛ nan
nyɛ gɛnɔ lɛɛ ilaa ibono
Gyuda awura mɔ mɛ dɛ
ma-a gyan me so mɔ pɛwu
fo-ansi dɔ ndɛ.
3 I kya nyiile yɛɛ aye
Gyuda awura itiibilaa mɔ de
aye-ɔson ilaa ibono so a kya
kyena sɔɔ akyɔɔlɛ mɔ, fo
berɛ fo nyi imɔ pɛwu kpaa
lii. Imɔso n dɛ fo giserɛ, nyɛ
gisen de fo' nu me asɛ.
4 "Kpɛ kyu lii me-gidega
dɔ, aye Gyuda awura mɔ
ɔkamaasɛ nyi me-gidebi.
Mɛ nyi lii ko-o giyiigɛsɛ
gɛnɔɔbono nɛ kyu kyena
saarɛ me gbaa-gbaa me-gɛwi
awura mɔ.

5 Mɛ nyi me mɔ, iŋ gyɛ
ndɛ. Nengyene mɛ laa kyule
tɔgɛ gɛsintin mɔ, nkana mɛ
laa lɛɛ me-gɛnɔ yɛɛ n dɛ
aye-ɔson mɔ dɔ imɔ-ɔkpa so
ibono n kya gyi aye Farasii
gikpen mɔ nbara ilaa so
gɛsintin.
6 Me-ansi a gyan' ilaa
dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa aye-naanaana mɔ
so. Imɔso ne nɛ loo nbɛlɛ
ndɛ' faa.
7 Aye asa akpen gudu
anyɔ mɔ pɛwu ansi a gyan'
daa gɛnen ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi ka yela sa aye
mɔ so. Imɔso ne a kya son
Wurubuaarɛ gɛnyɛ de gɛpɛ
mɔ. O, me-wura, kyu lii
gɛnen ilaa ibono so ne aye
Gyuda awura mɔ yɛɛ me-rɛ
ɔmɔ a bo nbɛlɛ faa.
8 I wonɛ ne aye Gyuda
awura aŋ kya laarɛ a' sɔɔ
imɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa
taalɛ kyingi anyamesɛ daa?

9 "Me gbaa-gbaa ɔbono
n yelɛ faa, nkana nɛ sa
gɛwɔnsa yɛɛ i kaaborɛ n'
nyida Yesu Nasarɛtɛnyen
mɔ-lɛɛ ɔson mɔ gɛnɔɔbono
ɔkara nan taalɛ mɔ.
10 Gɛnen ne nɛ naa kyena
wɔra Gyɛrusalem ɔsowolɛ so
ne. Gɛnen owi ɔbono mɔ aye
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ kya sa me
ɔkpa de n' kpaa keda asa
abono mɛ kya naa de Yesu so
son Wurubuaarɛ mɔ kyu tii
de obu. Iŋ gyɛ ɔmɔ-gikeda
tii mɔ wolɛ gbaa. Nengyene
nbɛlɛ agyibo mɛ tɔgɛ yɛɛ
gɛnen asa abono mɛ' wɔra
amɔɔsɛ mɔ, me kee n kya
kyule yɛɛ mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
11 Nɛ ti naa kyena biidɛ
mɔmɔ-giso aye-akyangbon
dɔ, ne nɛ nyise mɔmɔ de
mɛ' kine Yesu-lɛɛ ɔkpa mɔ.
Nɛ tansi wɔra mɔmɔ gɛnɔ
kaaborɛ nɛ dabɔlɛ buu
mɔmɔ-ayaa kpaa ka mɔmɔ-
ansi koo-koo asafo isowolɛ
so.
12 "Nkana gɛnen ilaa idɛ
kee ne nɛ koso n kya kpe
Damasikosɛ n' kpaa wɔra.
Pɛi ne nan koso mɔ, aye
Gyuda awura asunbi alɛɛbo
abelɛnsɛ mɔ mɛ sa me
mɔmɔ-gibaa dɔ ɔwolɛ.
13 Me-wura, n kya kpe mɔ,
nɛ kpaa fo gɛtɛɛko mɔ, i laa
wɔra fɛɛ owi kenken gerɛ-
gerɛ mɔ, n baa kerɛ mɔ,
fatela belɛ ɔko ne n lii Wu-
rubuaarɛ dɔ baa kyaabɔɔ
me-rɛ abono a naa mɔ.
Fatela mɔ kya wu don owi
gbaa.
14 Aye pɛwu a lii tɔrɔ, ne
nɛ nu gigyɛbi' giko gi terɛ
me ne gi taasɛ me de aye
Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ, 'Sɔɔlo,
Sɔɔlo, menɛ n wɔra ne fo
kya ka me-ansi gɛnen? Fo
kine yɛɛ fo maŋ nu fo-wura
gɛdɛ mɔ, fo kya mɔɔ fo-
nyoro daa.'
15 "Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ,
nɛ taasɛ yɛɛ, 'Me-wura ɔmɔ
ne?' Ne ɔ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, 'Me
Yesu ɔbono fo kya ka ansi
mɔ ne.
16 Koso yelɛ fo-ayaa so. Nɛ
lɛɛ me-nyoro nyiile fo de
n' lɛɛ fo yela de fo' wɔra
me-gɛsun ɔwɔrabo. Fo laa
tɔgɛ me-ilaa ibono fo wu ndɛ
faa de ibonoana nan baa lɛɛ
nyiile fo mɔ sa asa.

17 Nan mɔlɛgɛ fo lii fo
gbaa-gbaa fo-adɛ Gyuda
awura abaa dɔ de asa sɛnsɛ
kee abaa dɔ. Nan keda fo
sun
18 abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ asɛ de fo'
kpaa bugi mɔmɔ-ansi de mɛ'
lii gibiri dɔ ba fatela mɔ asɛ
de mɛ' nyɛ lii ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ kii
ba Wurubuaarɛ asɛ de Wu-
rubuaarɛ o' kyu mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ de mɛ'
nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ
laa sa abono pɛwu ɔ lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro kyu naa de
mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ
ka gyan me so mɔ.'

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Pɔɔlo Ilaa Mɔ, Ɔ Mɛŋ Wɔra Gisomaanu

19 "O Wura Agiripa, Yesu gi
lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔgɛ
sa me gɛnen mɔ, meŋ wɔra
gisomaanu.
20 Imɔso n naa mi-i tɔgɛ
mi-i sa asa yɛɛ mɛ' nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de mɛ' lii
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kii
ba Wurubuaarɛ asɛ. Nɛ
tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra ilaa
ibono i laa nyiile yɛɛ mɛ nu
ɔmɔ-nyoro gɛsɛ gɛsintin. Nɛ
yii gɛsun gɛdɛ gɛsɛ lii daa
Damasikosɛ ɔsowolɛ so, ne
nɛ kpe kpaa loo Gyɛrusalem
kyon kpaa naa gyan' de
Gyudiya gɛsinkpan so. N
kya kpe asa abono mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ asɛ kee.
21 Imɔ idɛ so ne owi ɔbono
n bo Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ dɔ mɔ Gyuda awura ako
mɛ kpaa keda me ne mɛ
laarɛ mɛ' mɔɔ me mɔ.
22 "Wurubuaarɛ, mɔ, gi
kpaa me gɛnen-n baa fo ndɛ
gɛkɛ gɛdɛ. Imɔ ne n yɛgɛ
ne n' san n yelɛ me-ayaa so
n kya lɛɛ Yesu ilaa mɔ mi-i
nyiile ɔkamaasɛ, abelɛnsɛ de
nbii pɛwu faa. Ilaa ibono n
kya tɔgɛ mɔ i gyɛ daa ibono
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ de aye-naana Mosisi mɛ
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ i laa baa
ba mɔ. Meŋ kya tɔgɛ ilaa iko
kpɛi.
23 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔbono
Wurubuaarɛ laa sun de ɔ'
baa mɔlɛgɛ asa mɔ laa wu
ɔlaawusɛ, ne mɔ ne nan
wɔra nyamesɛ gyangbarasɛ
ɔbono ɔ laa daa gikyingi lii
ibuni dɔ. Ɔ laa lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa nyiile Gyuda
awura de asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
pɛwu de i' wɔra fɛɛ fatela sa
mɔmɔ."

Pɔɔlo Ilaa I Mɛŋ Gyɛ Agiripa Ilaa Pobɔrɔ

24 Pɔɔlo kya lɛɛ ilaa gɛsɛ
gɛnen mɔ, Fɛsitusɛ gi ten mɔ
ne ɔ faa mɔ so yɛɛ, "Pɔɔlo, fo
kya budi daa do-o? Fo-ilaa
gikasɛ gikyɔ ne n yɛgɛ ne fo
kya lɔ giyee faa."
25 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Me-wura, meŋ kya lɔ giyee.
Gɛsintin de ɔlaako ginyi ilaa
ne n' kya tɔgɛ faa.
26 Wura Agiripa berɛ,
gɛnen ilaa idɛ i mɛŋ gyɛ mɔ
ilaa pobɔrɔ. Gɛnen so ne
nɛ taalɛ bugi me-gisen n kya
tɔngɛ de mɔ faa. Ilaa ibono i
ba ne n' kya tɔgɛ imɔ so ilaa
faa, i mɛŋ gyɛ ŋara dɔ.
27 Wura Agiripa, fo kya sɔɔ
ilaa ibonoana Wurubuaarɛ

ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ tɔgɛ
mɔ gyi? N nyi fo so yɛɛ fo
sɔɔ imɔ gyi.”
28 Nfono mɔ Wura Agiripa
gi taasɛ Pɔɔlo yɛɛ, “Fo nyi
yɛɛ fo laa taalɛ kyɛɛgɛ me
de n' wɔra Kirisito ɔsonbo
kusaa gɛnen?”
29 Pɔɔlo gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
“Kusaa daa-o, i laa kɛɛla
daa-o, me berɛ, n kya dalaa
n kya kolɛ Wurubuaarɛ mi-i
sa fo-rɛ abono mɛ kya nu me
asɛ gɛrɛ ndɛ faa pɛwu yɛɛ
Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' wɔra
fɛɛ me. Gɛnen mɔ me-abaa
dɔ lɛɛ agbangbaran adɛ wolɛ
ne Wurubuaarɛ ɔ' maŋ sa ɔ'
yɛgɛ de a' loo fɛye ɔko-rɛ ɔko
abaa dɔ.”

Rom Awura Abelɛnsɛ Mɛ Kerɛ Mɔ, Pɔɔlo Gi Gyi Aso

30 Pɔɔlo gi tɔngɛ ta
mɔ, Wura Fɛsitusɛ, Wura
Agiripa, mɔ-ka Bɛnisi,
de asɛnsɛ abono pɛwu
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ tɛ mɛ kya
nu mɔ asɛ mɔ mɛ koso lii
ɔkyii belɛnsɛ.
31 Mɛ lii gɛnen mɔ, mɛ
tɔgɛ kyule abara yɛɛ, “Gɛnen
ɔnyen baarɛ mɛŋ taa wɔra
ilaa ibono i kaaborɛ fɛɛ ɔ'
wɔra ɔmɔɔsɛ abɛɛ mɛ' keda
mɔ tii de obu.”
32 Nfono mɔ, Agiripa
gi tɔgɛ sa Fɛsitusɛ yɛɛ,
“Nengyene fɛɛ gɛnen ɔnyen
baarɛ ɔ mɛŋ kolɛ yɛɛ wura
belɛ mɔ ne o' gyi mɔ-nbɛlɛ
mɔ, nkana a laa taa mɔ yɛgɛ
de ɔ' naa ɔ kya kpe.”

27

Pɔɔlo Gi Kyu Gikolii De O' Kpe Rom

1 Imɔ gɛmara mɔ, Wura
Fɛsitusɛ mɔ-rɛ mɔ-abelɛnsɛ
mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ
Pɔɔlo mɔ-rɛ mɔ-nanboana
mɛ' loo gikolii kyu kpe Itali
gɛsinkpan so. Mɛ kyu Pɔɔlo
de asa abono mɛ keda ɔmɔ
kyu tii de ibu mɔ dɔ ako
kyu wɔra ɔbelɛnsɛ ɔko abaa
dɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Gyuliyusɛ. Mɔ ne n kya kerɛ
Rom awura asogya gikpen
gibono mɛ kya terɛ yɛɛ
Ɔgusitan gikpen mɔ so.
2 Me-rɛ Pɔɔloana a nyɛ
gikolii giko gibono gi lii
Adiramatiyum ɔsowolɛ so.
Gikolii mɔ gi laa naa-naa de
Esiya isowolɛ so nfono akolii
belɛ-belɛ a kya kpaa yelɛ
mɔ. Imɔso a dii loo gikolii
mɔ dɔ, ne a kyon. Ɔnyen
ɔko bo aye dɔ, mɛ kya terɛ
mɔ yɛɛ Arisetaakusɛ. Ɔ lii
Tɛsalonika ɔsowolɛ ɔbono ɔ
bo Masadoniya gɛsinkpan so
mɔ.
3 Gɛdɛ kɛsɛ mɔ, a kpaa loo
Sidon ɔsowolɛ so. Ɔbelɛnsɛ
Gyuliyusɛ gi kerɛ Pɔɔlo so
dɔɔdan. I lii fɛɛ ɔ sa mɔ ɔkpa
yɛɛ ɔ laa taalɛ kpaa faala
mɔ-kyɛmenɛana de mɛ' nyɛ
sa mɔ ilaa tirisɛ de o' kyu
kpe ɔkpa mɔ.
4 A lii Sidon kyon a kya
kpe mɔ, afuu a kya da lii
de aye-ansi dɔ. Imɔso a naa
de gikyaafiya gibono mɛ kya
terɛ gimɔ yɛɛ Saapurosɛ mɔ
gikun dɔ kyon
5 kpaa naa de nkyu mɔ
nsansana. Ne a kpaa
sindi Silisiya de Panfiliya
nsinkpan so, ne a kyon kpaa
loo Mira ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo
Lisiya gɛsinkpan so mɔ.

6 A fo nno mɔ, a lii
gikolii gibono dɔ. Ɔbelɛnsɛ
Gyuliyusɛ gi kpaa wu gikolii
giko. Gikolii mɔ gi lii
Alɛsandiriya gi kya kpe Itali
gɛsinkpan so. Imɔso o kyu
aye kyu wɔra gɛnen gikolii
gɛbono dɔ.
7 Gikolii mɔ gi naa faa
dɛɛ-dɛɛ gɛnen-n nkɛ kalɛsɛ
nko. Afuu a yɛgɛ i wɔra
ɔlon sa aye pɛi ne a kpaa loo
Kinidusɛ ɔsowolɛ so. Afuu
mɔ aŋ kya sa aye ɔkpa
de a' nyɛ kpe ansi ntintin.
A san kpasa daa de Keri-
iti gikyaafiya gikun dɔ, ne
a kpaa kyon sindi Salimoni
nfono apoo mɔ gi bɔɔ mɔ.
8 A naa de nfono nkyu gi
bɔɔ mɔ, i kii wɔra ɔlon sa
aye pɛi ne a kpaa fo gɛtɛɛko
mɛ kya terɛ nno yɛɛ Okun-
ten Dɛnsɛ. Nno i sindi Lasiya
ɔsowolɛ.
9 Pɛi de a' loo Okunten
Dɛnsɛ gɛnen mɔ, a wu yɛɛ a
kɛɛla ɔkpa dɔ. Gɛnen aberɛ
abono mɔ, Gyuda awura
gɛnɔ ŋminde gɛkɛ gɛ ti baa
kyon. Lii gɛnen gɛkɛ gɛbono
kyu kyon mɔ, afuu aberɛ
ne. Imɔso fo kyu gikolii naa
ɔbon so mɔ, iŋ boran. Nfono
mɔ, Pɔɔlo gi ka abono mɛ bo
gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ,
10 "Abelɛnsɛ, fɛɛ
gɛnɔɔbono n kya wu aye-
ɔkpa ɔbono a kya kpe faa, a
tɔgɛ yɛɛ a' kpe ansi dɔ mɔ, a
laa gyi gyɛrɛbi belɛ. Iŋ gyɛ
gikolii mɔ de atɔ mɔ wolɛ.
Foŋbii aye gbaa-gbaa kee a
laa sii."
11 Gikolii wura mɔ de
ɔbono ɔ kya kerɛ gikolii
mɔ so mɔ mɛ mɛŋ kyule
ibono Pɔɔlo gi tɔgɛ mɔ, ne
Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ gi nu
mɔmɔ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ mɔ taa
Pɔɔlo-lɛɛ gɛnɔ mɔ yɛgɛ.
12 Abono mɛ tɔgɛ yɛɛ a'
kpe mɔ mɛ nyaakyɔ don aye
abono nkana a laarɛ fɛɛ a' sii
kyena pɛi mɔ. I kya nyiile
yɛɛ nfono a laa sii kyena pɛi
mɔ iŋ bo gikyena awo aberɛ.
Mɔmɔ-nwɔnsa ne yɛɛ foŋbii
mɔ, a laa taalɛ loo Fiinisi
ɔsowolɛ so de a' sii kyena
nno awo aberɛ mɔ pɛi de
a' kii yii ɔkpa. Fiinisi bo
Keriiti gɛsinkpan so. Keriiti
nno mɔ afuu a kya da lii
daa gibaafon kolon wolɛ so.
Imɔ ne n gyɛ owi ɔtɔrɔten so.
Imɔso a koso Okunten Dɛnsɛ
mɔ, ne a yii aye-ɔkpa.

Afuu Belɛ A Tigi Wɔra Aye

13 A kya tɔgɛ yɛɛ a laa
nyise ɔkpa mɔ, nfono mɔ,
afuu abono a laa nen gikolii
mɔ kanpɛ mɔ a kya da kyu
kpe de nfono so a kya laarɛ
de a' kpe mɔ. Abono mɛ
bo gikolii mɔ dɔ mɔ, mɛ wu
gɛnen mɔ, mɛ mara akyɔlɛ
yɛɛ gɛnen afuu abono so mɔ,
aye-gikpe mɔ gi laa wɔra
ɔdan. Gɛnen so mɔ a loo
gikolii mɔ dɔ, ne mɛ sangɛ
gikolii mɔ ɔfɛ, ne a yii ɔkpa.
A kpɛ san a naa sindi Keriiti
gigengen.
14 Iŋ taa kɛɛla mɔ, afuu
belɛ ako ne n kpɛ kpaa
da ginyadon so lii gigen-
gen so. Mɛ kya terɛ gɛnen
afuu abono ginyen yɛɛ Owi
Ɔbaliiten Soso Afuu.
15 Nfono mɔ afuu mɔ a da
gikolii mɔ mɔ, iŋ bo awɔrabi
de gikolii mɔ gi' nyɛ kpe de

nfono so a kya laarɛ mɔ. I yɛgɛ afuu mɔ a sola aye-rɛ gikolii mɔ kpe nfono so afuu mɔ a kya kpe de mɔ.

16 Afuu mɔ a sola aye kyu kpaa loo gikyaafiya pii giko gikun dɔ. Mɛ kya terɛ gɛnen gikyaafiya mɔ yɛɛ Kawuda. Nno ne a san kyu gɛnsipɛɛrɛ kyu lɛɛ gikolii pii gibono gi kyaa de gikolii belɛ mɔ lii nkyu mɔ dɔ ne a bɔɔ bɔɔ ifɛ mɔ, ne a kyu gimɔ kyu taga gikolii belɛ mɔ dɔ.

17 A lɛɛ gikolii pii mɔ lii nkyu mɔ dɔ gɛnen mɔ, gikolii mɔ apalɛbo mɛ kyu ɔkpa ɔko so ne mɛ kyu ifɛ kyu ŋminde gikolii belɛ mɔ gɛten kamaasɛ pɛwu kyaabɔɔ faa girin de afuu mɔ a mɛŋ sa a' nyɛ kyadɛ gimɔ. I bo gikolii apalɛbo mɔ gifuu yɛɛ afuu mɔ a laa naa sola gikolii mɔ kyu kpe Sɛɛtisɛ nfono giŋɛsii gi da agyɛsi nkyu mɔ dɔ mɔ de gikolii mɔ gi' sii. Imɔso mɛ lɛɛ gikuru gibono afuu a kya da gimɔ kyu nen gikolii mɔ mɔ, ne nkyu mɔ gi san gi so gikolii mɔ gi naa gi naa.

18 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, afuu mɔ a kya da ken-ken, ne i yɛgɛ gikolii mɔ gi kya kyengben. Imɔso gɛdɛ kɛsɛ mɔ mɛ yii gɛsɛ mɛ kya lɛɛ ilaa ibono gikolii mɔ gi so mɔ mɛ kya too nkyu dɔ de gikolii mɔ gi' nyɛ koso oduduu.

19 Gɛkɛ sasɛ mɔ, mɛ lɛɛ gikolii mɔ nyoro so ilaa tirisɛ iko kyu too nkyu dɔ.

20 Owi ɔbono mɔ, soso i wɔra faa tum-m, ne aŋ baa a kya wu yɛɛ owi ne, abɛɛ gigyɛkpebi ne, nkɛ gikyɔ. Afuu belɛ mɔ a kpɛ san a kya da de ginyadon, aŋ kya tɔrɔ. Imɔso aye-nwɔnsa berɛ giŋ taa baa gi gyan' yɛɛ a laa baa nyɛ nkpa.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Pɔɔlo Yɛɛ

Gikolii Mɔ Dɔ Awura Mɛ Laa Nyɛ Nkpa

21 Gɛnen nkɛ nbono mɔ abono pɛwu mɛ bo gikolii mɔ dɔ mɔ mɛ mɛŋ baa mɛ kya gyi sɛi. Nfono mɔ Pɔɔlo gi lii yelɛ mɔmɔ-ansi dɔ ne ɔ tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, “Me-nanboana, fɛmɛn nu me asɛ de a mɛŋ sa a' koso lii Keriiti mɔ, nkana gɛnen gɛnsipɛɛrɛ de gyɛrɛbi baarɛ ɔnan maŋ tu aye.

22 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa, idɛ kon berɛ, n dɛ fɛye giserɛ. Fɛ' keda fɛye-nyoro. I kya nyiile yɛɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ sii nkyu ndɛ dɔ, gɛnen mɔ, gikolii belɛ mɔ wolɛ ne nan wɔra gisiisɛ.

23 I mɛŋ gyɛ giyan so ne nɛ taalɛ n kya tɔgɛ fɛye gɛnen. Deeri gɛnyɛ mɔ, me-Wurubuaarɛ ɔbono n' bo mɔ-gibaa dɔ ne mɔ ne n' kya son mɔ, gi yɛgɛ mɔ-ɔsɔɔ ɔko gi lii Wurubuaarɛ dɔ ba me asɛ.

24 Ɔsɔɔ mɔ gi buu sa me yɛɛ, ‘Pɔɔlo! Gɛŋ sa fo' selɛ gifuu. I gyɛ ibono fo laa yelɛ Rom wura belɛ mɔ ansi dɔ. Nu kee yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyule sa fo yɛɛ fo-nanboana abono mɛ bo gikolii gidɛ dɔ pɛwu faa kee mɛ laa nyɛ nkpa.’

25 “Imɔso me-nanboana,
fɛ' keda fɛye-nyoro. Me
berɛ, nɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
yɛɛ gɛnɔɔbono ɔ yɛgɛ mɔ-
ɔsɔɔ mɔ gi baa tɔgɛ sa me
faa, gɛnen ne i laa wɔra kee
ne.
26 Afuu mɔ a laa da gikolii
mɔ de aye kyu kpaa fo
gikyaafiya giko gigengen.”

Gɛnsipɛɛrɛ Gɛ Tu Gikolii Awura Mɔ

27 A koso lii “Okunten
Dɛnsɛ” mɔ, imɔ nkɛ gudu
nnan mɔ, gɛnen gɛkɛ gɛbono
gɛnyɛ mɔ, afuu mɔ a sola
aye-rɛ gikolii mɔ a dɛ aye
a naa a naa Adiriya ɔbon
belɛ mɔ so. I baa fo gɛnyɛ
de nsana mɔ, abono mɛ kya
palɛ gikolii mɔ mɛ dɛsɛ yɛɛ
nno a fo mɔ, a kya fuude
gigengen.
28 Gɛnen so mɔ mɛ kaala
nkyu mɔ okin kerɛ. Mɛ
kaala kerɛ gɛnen mɔ, mɛ wu
yɛɛ nfono a naa mɔ, imɔ-
okin gyɛ fɛɛ nyamesɛ abaa
gisoro gikpadɔ oko. A kpe
ansi dɔ ŋmaraa mɔ mɛ kii
kaala nkyu mɔ okin kerɛ.
Mɛ kaala ginyɔsɛ gibono mɔ,
mɛ wu yɛɛ nno-lɛɛ okin mɔ
i gyɛ abaa gisoro gikpadɔ
gudu ginun.
29 Mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ
selɛ gifuu yɛɛ foŋbii mɔ, i
laa naa sola aye kpaa da
de afolɛ abono a bo gigen-
gen mɔ fɛɛ. Imɔso mɛ lɛɛ
lɛɛ ilaa boduduusɛ inan iko
kyu kyɔlɔga de gikolii mɔ
gɛmara-gɛmara, ne mɛ san
ma-a dalaa yɛɛ, “Gɛdɛ gɛ' kɛ
daa de-e.”
30 Gikolii mɔ apalɛbo mɔ
ako mɛ laarɛ fɛɛ mɛ' selɛ
lii gikolii mɔ dɔ. Imɔso mɛ
penɛ yɛɛ mɛ kya laarɛ de
mɛ' kii kyu ilaa boduduusɛ
iko kyu kyɔlɔga de gikolii mɔ
ansi-ansi bɔla de gɛmara-lɛɛ
mɔ. Mɛ kya penɛ gɛnen daa
de mɛ' nyɛ ŋara lɛɛ gikolii
pii gibono gi bo gikolii belɛ
mɔ dɔ mɔ gyan' nkyu mɔ so.
31 Mɛ kya wɔra gɛnen
pɛwu mɔ, Pɔɔlo gi bii mɔmɔ-
nwɔnsa dɔ. Imɔso ɔ tɔgɛ
sa Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ mɔ-rɛ
asogya abono aye-rɛ ɔmɔ a
bo gikolii mɔ dɔ mɔ yɛɛ,
“Anyen adɛ mɛ nyi ne mɛ
mɛŋ sii kyena gikolii gidɛ dɔ
mɔ, fɛye ɔko-rɛ ɔko maŋ lii.
Fɛ laa sii nkyu ndɛ dɔ.”
32 Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ
gɛnen mɔ, asogya mɔ mɛ
ŋɛ ifɛ ibono i dɛ gikolii pii
mɔ kyaga de gibelɛ mɔ kɛbi,
ne gikolii pii mɔ gi kyon de
nkyu.
33 Gɛdɛ gɛ kya ba gɛ' baa
kɛ mɔ, Pɔɔlo gi kolɛ abono
pɛwu mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ yɛɛ mɛ' gyi agyudɔ.
Pɔɔlo gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
“Ibono fɛye-nwɔnsa gi mɛŋ
tɛ fɛye gɛten kolon ne fɛ mɛŋ
kya gyi faa, ndɛ imɔ nkɛ
gudu nnan ne.
34 Imɔso n kya kolɛ fɛye,
fɛ' gyi agyudɔ de fɛ' nyɛ nyɛ
ɔlon. Sɛi maŋ wɔra fɛye dɔ
ɔko-rɛ ɔko. Fɛ laa lii gimu
nkpa de alanfiya.”
35 Pɔɔlo gi tɔgɛ sa ɔmɔ
gɛnen ta mɔ, o puru
bodobodo ne ɔ dalaa faala
Wurubuaarɛ, asa mɔ pɛwu
ansi dɔ. Ɔ dalaa ta mɔ, ɔ

gbaa bodobodo mɔ ne o yii
gɛsɛ ɔ kya gyi.
36 Nfono mɔ, i keda mɔmɔ
pɛwu kee nyoro, ne mɛ san
laarɛ ilaa ikoana, ne mɛ gyi.
37 Aye abono pɛwu a bo
gikolii mɔ dɔ gɛnen mɔ
gɛgyɔnɔ gɛ gyɛ asa nwɛ nnyɔ
ikue-isa de saalaa anyamesɛ
asee.
38 Mɛ gyi kaabo mɔ, mɛ lɛɛ
ilaa ibono i bo gikolii mɔ dɔ
mɔ too nkyu dɔ de gikolii mɔ
gi' nyɛ koso oduduu.

Gikolii Mɔ Gi Kyadɛ

39 Gɛdɛ gɛ kɛ ne gikolii mɔ
apalɛbo mɔ mɛ wu yɛɛ mɛ
kya fuude gɛsinkpan so mɔ,
mɛ mɛŋ bii yɛɛ gɛsinkpan
kolon gɛdɛ ne. Mɛ wu apoo
mɔ gigengen gɛtɛɛko, mɔ,
mɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ i laa sa
gikolii belɛ giyelɛ. Imɔso
mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ mɛ
laa palɛ gikolii mɔ kpaa yela
nno.
40 Nfono mɔ mɛ kɛbi
ilaa boduduusɛ mɔ mɛ kyu
kyɔlɔga de gikolii mɔ mɔ too
nkyu dɔ. Mɛ wɔra gɛnen mɔ,
mɛ sangɛ ifɛ ibono nkana
mɛ kyu ŋminde iyii ibono
i kya palɛ gikolii mɔ mɔ.
Ne mɛ diirɛ gikolii mɔ ansi
dɔ-lɛɛ gikuru belɛ gibono gi
kya keda afuu ne i kya nen
gikolii mɔ mɔ. Nfono mɔ
gikolii mɔ gi yii ansi gi kya
kpe de gigengen mɔ so.
41 Nno mɔ giŋɛsii gi da
agyɛsi belɛ-belɛ, ne gikolii
mɔ gi kpaa ŋmɛɛ de amɔ, ne
gi sii. Afuu bolonsɛ ako a san
a kya da gikolii mɔ gɛmara-
gɛmara, gi kya kyadɛ.
42 Asogya mɔ mɛ wu gɛnen
mɔ, mɛ tɔgɛ kyule abara yɛɛ
mɛ laa mɔɔ abono pɛwu mɛ
keda tii de ibu ne mɛ kyu
ɔmɔ kyu wɔra mɔmɔ-abaa
dɔ mɔ. I mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ,
foŋbii mɔmɔ ako mɛ laa naa
tɔɔlɛ lii gigengen so de mɛ'
selɛ.
43 Ɔbelɛnsɛ Gyuliyusɛ
ɔbono ɔ kya kerɛ asogya
gikpen mɔ so mɔ berɛ kya
laarɛ de ɔ' mɔlɛgɛ Pɔɔlo de
ɔ' nyɛ nkpa. Imɔso ɔ gya
asogya mɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa
mɛ' wɔra gɛnen. Ɔ tɔgɛ
abono mɛ bo gikolii mɔ dɔ
mɔ yɛɛ, "Fɛye abono fɛ nyi
nkyu mɔ, fɛ' daa gitin loo
nkyu mɔ dɔ de fɛ' tɔɔlɛ lii
gigengen.
44 Fɛye asɛnsɛ mɔ, mɔ, fɛ'
keda iyii ibono i kyadɛ kyadɛ
i gyan' nkyu mɔ so mɔ kyu lii
gigengen." Gɛnen ne a san
wɔra ne aye pɛwu a nyɛ lii
gimu nkpa de alanfiya.

28

A Loo Malita Ɔsowolɛ So

1 A dii gyan' gigengen
so gimu nkpa de alanfiya
pɛi ne a nyɛ bii yɛɛ mɛ
kya terɛ gɛsinkpan gɛbono
ginyen yɛɛ Malita.
2 Nono asa mɛ kyu
gɛsalaarɛ kerɛ aye so dan-
dan. Mɛ sɔɔ aye pɛwu abaa
anyɔ. Nyangbon kya da, ne
i bo awo. Imɔso mɛ wɔra
ɔgya sa aye yɛɛ a' wolɛ.
3 Pɔɔlo gi kpaa koola ngya,
ɔ dɛ ɔ kya wɔra ɔgya mɔ
dɔ mɔ, nkyɛɛ giwɔɔ gi bo
gɛgya gɛko dɔ. Ɔgya mɔ
awulewule so mɔ giwɔɔ mɔ

gi da lii gɛgya mɔ dɔ, ne gi
kyaga Pɔɔlo gi san gi kyɔlɛ
de mɔ-gibaa.
4 Nno asa mɛ wu gimɔ
gi kyɔlɛ de mɔ-gibaa gɛnen
mɔ, mɛ tɔgɛ sa abara yɛɛ,
“Imɔ idɛ berɛ, iŋ bo sɛi,
gɛnen ɔnyen baarɛ gyɛ daa
asa ɔmɔɔbo. Ɔbono ɔ kya
ka ilaa nyɛnyɛn gikɔ mɔ maŋ
kyule yɛɛ ɔ' nyɛ nkpa. I mɛŋ
gyɛ gɛnen mɔ, gɛnɔɔbono ɔ
ti nyɛ lii ɔbon belɛ mɔ dɔ
gimu nkpa de alanfiya faa,
nkana iŋ ti ta ne?”
5 Pɔɔlo gi ŋmanyan mɔ-
gibaa mɔ, ne i lɛɛ giwɔɔ mɔ
too ɔgya mɔ dɔ. Iŋ wɔra mɔ
sɛi.
6 Asa mɔ mɛ san mɛ tɛ
mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi gyan
daa yɛɛ Pɔɔlo laa kpɛ punge
ne, abɛɛ i laa kpɛ ŋmaa
mɔ ŋmɛɛ de o' wu' ayaa
abono so ne. Mɛ gyoo
gɛnen-n kɛɛla kpon, mɛŋ taa
wu yɛɛ ilaa iko i wɔra mɔ.
Nfono mɔ, mɛ kyɛɛgɛ mɔmɔ-
nwɔnsa ne mɛ san tɔgɛ yɛɛ,
“Gɛnen ɔnyen baarɛ tɛ faa, ɔ
gyɛ daa ɔkperɛ ɔko!”
7 Ɔsowolɛ ɔbono so wura
mɔ bo nsinkpan sindi nfono
aye-rɛ Pɔɔlo a tɛ a kya wolɛ
ɔgya mɔ. Mɛ kya terɛ wura
mɔ-ginyen yɛɛ Pubilasɛ. Ɔ
yɛgɛ a' loo mɔ asɛ ne ɔ keda
aye gisafo nkɛ nsa.
8 Pubilasɛ baarɛ mɔ-sɛ kya
lɔ ɔkyagyii, ne ɔ kya kyalɛ.
Pɔɔlo gi naa loo mɔ asɛ obu
dɔ. O kyu mɔ-abaa gyan mɔ
so ne ɔ dalaa sa mɔ ne mɔ-
alɔtɔ mɔ a ta.
9 I ba gɛnen mɔ, alɔbo
sɛnsɛ abono mɛ bo gɛnen
gikyaafiya gibono so mɔ mɛ
ba Pɔɔlo asɛ ne ɔ kyɛ mɔmɔ.
10 Mɛ kyɛɛ aye ilaa gikyɔ.
Ne a tɔgɛ yɛɛ a laa kyu gikolii
giko de a' kyon mɔ, mɛ sa
aye ilaa ibono i laa tiri aye
apoo mɔ so mɔ pɛwu.

A Lii Malita Ne A Keda Rom Ɔkpa

11 A kyena ɔmɔ asɛ nno
ibosɛ isa'. A laa koso
nno mɔ, a nyɛ gikolii gi-
bono gi lii Alɛsandiriya ne
gimɔ-wuraana mɛ sii kyena
Malita gikyaafiya so nno
awo aberɛ dɔ mɔ. Mɛ kya
terɛ gikolii mɔ ginyen yɛɛ
Ikperɛ Ataana.
12 A loo Sirakusɛ ɔsowolɛ
so, ne a kyena nno nkɛ nsa.
13 A koso nno, ne a palɛ
gikolii mɔ kpaa loo Regiyo
ɔsowolɛ so. Gɛdɛ kɛsɛ mɔ,
afuu a yii gɛsɛ a kya da lii de
gɛsɛ so. Imɔ gɛkɛ nyɔsɛ mɔ,
a kpaa loo Putili ɔsowolɛ so.
14 A fo nno mɔ, a wu aye-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
ako. Mɛ kyu aye kpe mɔmɔ
asɛ ne mɛ kolɛ aye yɛɛ a'
kyena mɔmɔ asɛ nkɛ sono. A
lii mɔmɔ asɛ nno mɔ, a kyon
a kya kpe Rom.
15 A fuude Rom mɔ, aye-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
abono mɛ bo nno mɔ mɛ
nu aye so yɛɛ a kya ba.
Imɔso mɛ baa gyangara aye
ɔkpa dɔ nten nnyɔ, Apiyasɛ
Foram de nfono mɛ kya
terɛ yɛɛ Ikyoolaten Isa' mɔ.
Pɔɔlo gi kpɛ wu mɔmɔ gɛnen
mɔ, ɔ faala Wurubuaarɛ ne i
keda mɔ-nyoro.

Pɔɔloana Gi Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Mɔ Rom Ɔsowolɛ So

16 A loo Rom mɔ, asogya
ɔbelɛnsɛ mɔ gi sa Pɔɔlo ɔkpa
de ɔ' taalɛ kyena mɔ-gibaa
so, ne mɛ yɛgɛ sogya kolon
kya dii mɔ de ɔŋ sa ɔ' nyɛ
selɛ.
17 Imɔ nkɛ nsa gɛmara mɔ,
Pɔɔlo gi terɛ Gyuda awura
abelɛnsɛ abono mɛ tɛ Rom
nno mɔ yɛɛ mɛ' baa gyan'
mɔ asɛ. Mɛ gyan' mɔ, ɔ tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, "Me-nanboana
Gyuda awura, meŋ wɔra
aye-adɛ ilaa nyɛnyɛn iko, ne
i mɛŋ gyɛ yɛɛ meŋ gyi aye-
naanaana itiibilaa so. Imɔ
gɛnen gbaa mɔ, mɛ keda
me Gyɛrusalem kyu me kpaa
wɔra Rom awura abaa dɔ.
18 Rom awura mɔ mɛ taasɛ
taasɛ me ilaa mɔ, mɛ mɛŋ
wu ilaa nyɛnyɛn ibono nɛ
wɔra ne i kaaborɛ n' wɔra
ɔmɔɔsɛ.
19 Gyuda awura mɔ, mɔ,
mɛ mɛŋ kyule. I ba gɛnen
mɔ, i yɛgɛ nɛ kolɛ yɛɛ mɛ'
tɛsɛ kyu me kyu ba wura
belɛ ansi dɔ gɛrɛ de mɔ ne ɔ'
kerɛ ilaa mɔ dɔ sa me. Iŋ gyɛ
yɛɛ nɛ ba n' baa nyida me-
adɛ Gyuda awura mɔ daa.
20 Aye Isirale awura ansi
a gyan' yɛɛ Wurubuaarɛ laa
sun ɔko de ɔ' baa mɔlɛgɛ
aye. Gɛnen kaasɛ ɔbono
so ne mɛ da me ilaran faa.
Imɔso ne nɛ koola fɛye baa
gyan faa."
21 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ buu
sa mɔ yɛɛ, "Ɔko mɛŋ baa
buu ilaa nyɛnyɛn iko kyu lii
fo so sa aye. A mɛŋ nyɛ
iwolɛ lii Gyudiya kyu lii fo
so gbaa, ne aye-adɛ dɔ ɔko-rɛ
ɔko mɛŋ kii kyu ɔkalan ɔko
lii nno bara aye.
22 I tiri sa aye yɛɛ a' nu
ilaa ibono fo dɛ mɔ. I kya
nyiile yɛɛ a nyi ibono gɛten
kamaasɛ mɔ asa mɛ kya tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn kyu lii ɔson
ɔkpa ɔbono fɛye-gikpen mɔ
fɛ dɛ mɔ so."
23 Mɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ
kyu gɛkɛ kyu yela ibono
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ laa kii nyɛ
gɛkyena.

Gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, asa
sakyɔ mɛ ba mɔ asɛ gɛten
gɛbono dɔ ɔ tɛ mɔ. Mɛ
don asa abono mɛ daa giba
gigyangbarasɛ mɔ. Ɔ lɛɛ ilaa
gɛsɛ sa ɔmɔ toloowi. Ɔ lɛɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ so ilaa nyiile
ɔmɔ. Ne ɔ kalɛ Gyuda awura
mɔmɔ-naana Mosisi nbara
mɔ iwolɛ de Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo iwolɛ mɔ dɔ
ɔ kya nyiile asa ɔ kya tɔgɛ
wɔra ɔmɔ de mɛ' nu gɛsɛ yɛɛ
Yesu ilaa ne iwolɛ mɔ i wolaa
tɔgɛ yela mɔ.
24 Mɔmɔ ako mɛ sɔɔ ibono
ɔ tɔgɛ mɔ gyi, ne mɔmɔ ako
mɔ mɛ kine mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.
25 Mɔmɔ wolɛ-wolɛ mɛ san
mɛ kya sɔɔ abara akyɔɔlɛ, ne
mɛ kyon taa mɔ yɛgɛ.

Pɛi ne mɛ laa kyon gɛnen
mɔ, Pɔɔlo gi tɔgɛ ilaa kolon
sa mɔmɔ yɛɛ, "Gɛsintin ne
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
tɔgɛ kyu naa de mɔ-ikalan
ɔtɔgɛbo Isaya so sa aye-
naanaana mɔ.
26 Ɔ tɔgɛ yɛɛ,

'Naa kpe asa adɛ asɛ de fo'
kpaa tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ laa kpɛ fɛ kya nu
ilaa; fɛ maŋ kii nu imɔ
gɛsɛ.

Fɛ laa kpɛ fɛ kya kerɛ
ilaa; fɛ maŋ kii wu
sɛi.”
27 I lii fɛɛ asa adɛ asen dɔ iŋ
baa bugi de ilaa gɛsɛ
ginu.
Mɔmɔ-aso a tii daa, ne mɛ
bun mɔmɔ-ansi.
Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ,
ɔfaanan mɛ kya wu ilaa
ibono i bo no mɔ,
mɛ kya nu ilaa de
mɔmɔ-aso,
ne mɛ kya nu ilaa gɛsɛ
mɔmɔ-asen dɔ.
Ne fɛɛ mɛ nyɛ mɛ kya nu ilaa
gɛsɛ mɔ,
mɛ laa kii ba me Wu-
rubuaarɛ asɛ
de n' kyɛ mɔmɔ-gilɔtɔ
gibono mɛ kya lɔ faa.’
”

28 Pɔɔlo gi tɔgɛ Isaya
agyɛbi mɔ ta mɔ, o kii tɔgɛ
sa Gyuda awura mɔ yɛɛ, “Fɛ'
nu yɛɛ Wurubuaarɛ laa sun
asa de mɛ' tɔgɛ mɔ-amɔlɛgɛ
mɔ so ilaa ibono n darɛ mɔ
sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ. Mɔmɔ
berɛ mɛ laa nu mɔ-isɔɔ mɔ
asɛ.” [
29 Pɔɔlo gi tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ sa ɔmɔ gɛnen mɔ, Gyuda
awura mɔ mɛ yaasɛ. Mɔmɔ
wolɛ-wolɛ mɛ kya sɔɔ abara
akyɔɔlɛ.]
30 Rom nno mɔ, Pɔɔlo gi
kyena obu ɔko dɔ ibono ɔ
kya ka gikɔ. Ɔ kyena gɛnen
obu ɔbono dɔ nsi nnyɔ mu-
muli. Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ
kya kpe mɔ asɛ mɔ ɔ kya sɔɔ
mɔ abaa anyɔ,
31 ne ɔ kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ so ilaa sa mɔ.
Ɔ kya nyiile ɔkamaasɛ Wura
Yesu Kirisito ilaa mɔ-gɛlaarɛ
ɔkara. Ɔko mɛŋ kya tii mɔ-
ɔkpa.

Ɔwolɛ Ɔbono Pɔɔlo Gi Ŋmarasɛ Bunge Rom Awura Mɔ

Wurubuaarɛ Gi Tɔgɛ Pɔɔlo Yɛɛ Ɔ' Tɔgɛ Mɔ-Ɔkalan Mɔ Sa Asa

1 Me Pɔɔlo, ɔbono n tɛ sa
Kirisito Yesu mɔ, ne n kya
ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ
baarɛ. Wurubuaarɛ ne n
tɔgɛ me yɛɛ n' wɔra Yesu
ɔsɔɔ, ne ɔ lɔrɔ me yela de
n' wɔra mɔ-ɔkalan konkonsɛ
mɔ gɛsun.
2 Wurubuaarɛ gi wolaa ka
yela yɛɛ ɔ laa sa anyamesɛ
gɛnen ɔkalan konkonsɛ
baarɛ. Lii ko-o dedaa mɔ
ɔ yɛgɛ mɔ-ikalan atɔgɛbo
mɛ wolaa ŋmarasɛ ɔkalan
baarɛ ilaa mɔ gbaa-gbaa
agyɛbi dɔ yela sa anyamesɛ.
3 Gɛnen ɔkalan baarɛ
gyɛ daa mɔ-bi Yesu ilaa.
Anyamesɛ gɛsu dɔ mɔ, Yesu
gyɛ Oloobu Wura Deefidi
ɔpaa dɔ.
4 Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ
gɛsu dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi
lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito
baarɛ gɛwi nyiile yɛɛ mɔ ne
n gyɛ mɔ-bi. I kya nyiile yɛɛ
Yesu gi wu' mɔ, Wurubuaarɛ
gi kyu ɔlon belɛ kyingi mɔ
lii ibuni dɔ kyu naa de mɔ-
Oduduu mɔ so.
5 Kyu naa de Yesu so
ne Wurubuaarɛ gi wɔra
gidɛnsɛ sa aye ako ne a nyɛ
wɔra mɔ-isɔɔ sa gɛsinkpan
so asa kpɛi-kpɛi pɛwu faa. Ɔ
kya laarɛ mɛ' ka gyan Yesu
so de mɛ' nu mɔ-gɛdɛ de mɔ-
ginyen gi' nyɛ dii.
6 Asa abono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra
Yesu Kirisito adɛ mɔ, fɛye
kee fɛ too gɛnen asa abono
so.
7 N kya ŋmarasɛ gɛnen
ɔwolɛ baarɛ n kya sa fɛye
abono pɛwu fɛ bo Rom
ɔsowolɛ so ne Wurubuaarɛ
kya laarɛ fɛye-ilaa, ne ɔ tɔgɛ
fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro
yela sa mɔ mɔ. Aye-sɛ Wu-
rubuaarɛ de aye-Wura Yesu
Kirisito mɛ' sa fɛye gisen yu-
uli de mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa
dɛnsɛ.
8 Ibono i gyangbara mɔ, n
kya faala me-Wurubuaarɛ n
kya sa fɛye pɛwu kyu naa
de Yesu Kirisito so. I lii fɛɛ
asa mɛ kya tɔgɛ gɛnɔɔbono
fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ
gɛsinkpan gɛten kamaasɛ.
9 Nɛ kyu me-gisen pɛwu
n kya son Wurubuaarɛ n
kya tɔgɛ mɔ-bi mɔ ɔkalan
konkonsɛ mɔ mi-i sa asa.
Gɛnɔɔbono n kya dalaa mi-i
sa fɛye owi kamaasɛ dɔ mɔ,
Wurubuaarɛ ne n nyi me-
gisen dɔ.
10 N kya kolɛ mɔ yɛɛ
nengyene i laa wɔra mɔ-
gɛlaarɛ mɔ, nkana idɛ berɛ,
ɔ' yɛgɛ de n' nyɛ nyoro de n'
baa laa fɛye.
11 Nɛ tansi n kya laarɛ
yɛɛ me-rɛ fɛye a' wu abara
de n' yɛgɛ fɛ' nyɛ ilaa iko
lii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
asɛ de i' nyɛ kpaa fɛye fɛye-
gisɔɔgyi dɔ.
12 Ibono n kya tɔgɛ mɔ ne
n gyɛ yɛɛ nengyene a nyɛ wu
abara mɔ, me-lɛɛ gisɔɔgyi gi

laa kpaa fɛye de fɛye-lɛɛ mɔ
kee gi' kpaa me.
13 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii
yɛɛ n kya sa nwɔnsa gifonɛɛ-
gifonɛɛ yɛɛ nan baa laa fɛye
mɔ, baa lii de ndɛ mɔ, ilaa
iko i kya tii me-ɔkpa. Rom
ɔsowolɛ ɔbono so fɛ tɛ faa,
asa sakyɔ mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura. N kya laarɛ n' nyɛ
asa lii mɔmɔ dɔ sa Yesu
ɔson mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ
ti nyɛ asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ lii nten
kpɛi-kpɛi kee mɔ.
14-15 I dɛ me so yɛɛ n'
tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa asa abono
mɔmɔ-ansi a bugi mɔ de asa
abono mɛ san mɛ tɛ gibiri
dɔ mɔ, abono mɛ nyi ɔwolɛ
de abono mɛŋ nyi ɔwolɛ mɔ
pɛwu. Gɛnen so mɔ, i kya
da me ɔbolɛ yɛɛ n' nyɛ ba
fɛye asɛ Rom ɔsowolɛ so kee
de n' baa lɛɛ gɛnen ɔkalan
konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa fɛye.

Ɔkalan Mɔ Kya Mɔlɛgɛ Asa De Mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana I' Lɔrɔ

16 Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ ɔbono n kya tɔgɛ
mi-i sa asa kyu lii Yesu so mɔ
mɛŋ bo me ipeeli. I lii fɛɛ
ɔkalan mɔ kya sa asa abono
pɛwu mɛ kya ka gyan' Yesu
so mɔ Wurubuaarɛ ɔlon de
mɛ' nyɛ ɔ' mɔlɛgɛ ɔmɔ de
mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' nyɛ
lɔrɔ. Gyuda awura ne n daa
ginu gɛnen ɔkalan mɔ pɛi ne
asa sɛnsɛ kee mɛ nyɛ nu.
17 Kyu naa de Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ baarɛ so
ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyi-
ile anyamesɛ gɛnɔɔbono mɛ
laa nyɛ de o' kyu ɔmɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran sa
mɔ mɔ. Anyamesɛ gikagyan
gibono mɛ laa ka gyan Wu-
rubuaarɛ so mɔ ne nan yɛgɛ
o' kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran sa mɔ. Wu-
rubuaarɛ so gikagyan ne n
kpɛ gi gyɛ ilaa ibono i tiri.
Imɔso ne mɛ ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ
ne Wurubuaarɛ kya kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena."

Wurubuaarɛ Kya Kyu Ginyadon Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo

18 Wurubuaarɛ kya lɛɛ
nyiile asa yɛɛ ɔ kya kyu
ginyadon lii Wurubuaarɛ dɔ
wɔra mɔmɔ abono pɛwu
mɛŋ selɛ mɔ ne mɛ kya wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ. Mɔmɔ-
asen dɔ iŋ boran sa Wu-
rubuaarɛ so mɔ, i kya tii Wu-
rubuaarɛ gɛsintin ilaa ɔkpa,
ne gɛsintin mɔ gɛŋ kya nyɛ
lii gɛwi mɔmɔ-gɛkyena dɔ.
19 Nkana ilaa ibono
nyamesɛ laa taalɛ bii kyu
lii Wurubuaarɛ so mɔ iŋ bo
ŋara dɔ. Wurubuaarɛ gi
wolaa lɛɛ imɔ-gɛwi nyiile.
20 Kpɛ kyu lii owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de
gɛsɛ mɔ, ɔ lɛɛ mɔ-gidebi nyi-
ile anyamesɛ. Nkana mɛŋ
kya wu mɔ de ansi. Kyu
naa de mɔ-ilaa lɛɛsɛ so ne
ɔ yɛgɛ mɛ kya bii mɔ-ɔlon
ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ ne
mɛ kya bii yɛɛ mɔ ne n gyɛ

Wurubuaarɛ. Imɔso mɛŋ bo ɔkyɛɛrɛgyanten mɔ asɛ.

21 Anyamesɛ mɛ nyi Wurubuaarɛ, mɛŋ kii ma-a kyu buubuu sa mɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ abɛɛ mɛ' taa kyu afaala sa mɔ. I yɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa nbono mɛ dɛ mɔ giŋ baa gi kya kpaa mɔmɔ, ne mɛŋ baa mɛ nyi ilaa dɛnsɛ de inyɛnyɛn.

22 Mɛ kya kyu mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ gyɛ ɔlaako anyibo; Wurubuaarɛ asɛ mɔ, mɛ kya bingiri asa abono mɛŋ nyi sɛi.

23 Mɛŋ kya kyu Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ nyisigyi mɔ terɛ sɛi. Mɛ san mɛ kya son daa ikperɛ ibono mɛ salɛ abɛɛ mɛ pɔrɔ mɔ. Mɛ wɔra imɔ fɛɛ nbuii abɛɛ nbuɛ abɛɛ ilaa ibono i kya kpii imɔ-itɔ so mɔ. Mɛ kya wɔra imɔ iko fɛɛ nyamesɛ ɔbono ndɛ ɔ bo nkpa, ɔkɛ, fo baa kerɛ mɔ, o wu' mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Ansi Taa Mɔmɔ Yɛgɛ

24 Gɛnen so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wɔra ilaa kankaran ibono i gyɛ mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa mɔ. Mɛ san mɛ kya wɔra ilaayan ibono i gyɛ gɛmumɔɔ mɔ de abara.

25 I lii fɛɛ mɛ sɔɔ abon gyi taa gɛsintin gɛbono gɛ dɛ kyu lii Wurubuaarɛ so mɔ yɛgɛ. Mɛ san mɛ kya kyu soso de gɛsɛ Ɔlɛɛbo mɔ ayenbi abono a gyɛ mɔ-lɛɛ mɔ ma-a sa daa mɔ-ilaa lɛɛsɛ. Ne mɛ kya son imɔ taa mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa yɛgɛ. Ayenbi a gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

26 Asa mɔ mɛ kya son daa Wurubuaarɛ ilaa lɛɛsɛ taa mɔ gbaa-gbaa yɛgɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ, mɛ san mɛ kya wɔra ipeeli ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu. Mɔmɔ akyii mɛŋ baa ma-a laarɛ mɛ' dɛ de anyen fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ. Mɛ san ma-a dɛ de abara daa taa ɔkpa ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ sa anyamesɛ yɛɛ mɛ' dɛ de abara mɔ yɛgɛ.

27 Gɛnen kee ne anyen mɛŋ baa ma-a laarɛ mɛ' dɛ de akyii fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ. Ibono i san i dɛ ɔmɔ-ɔbolɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' dɛ de mɔmɔ-nanboana anyen taa akyii gidɛde yɛgɛ. Anyen wolɛ-wolɛ mɛ kya san laarɛ daa abara gidɛde taa akyii yɛgɛ, ne i kya kyu ipeeli bun mɔmɔ. Mɔmɔ-ilaa kankaran idɛ so mɔ, mɛ kya nyɛ gisobiidɛ gibono i kaaborɛ mɔmɔ mɔmɔ-nyoro dɔ.

28 Fɛɛ gɛnɔɔbono iŋ tiri asa adɛ yɛɛ mɛ' bii Wurubuaarɛ mɔmɔ-asen dɔ faa mɔ, Wurubuaarɛ kee gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛgɛ yɛɛ mɛ' sa nwɔnsa gyaga de mɛ' wɔra ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ.

29 Mɛ san mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ fɛɛ nwɔnsa nyɛnyɛn gisa, onsipara, gɛkyo, gɛlaaloo, asa gimɔɔ, laatɔngɛ, npenɛ, ilaa

nyɛnyɛn gikerɛansi wɔra, de
gɛsakuli.
30 Mɛ kya kɛɛ abon gyan
abara, mɛ kya kyo Wu-
rubuaarɛ, mɛ kya saalɛ asa,
mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro,
mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro, mɛ
kya laarɛ ikpa pobɔrɔ ibono
so mɛ laa naa de mɛ' wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ, mɛŋ kya
nu mɔmɔ-sɛana de mɔmɔ-
nyiana gɛdɛ.
31 Mɛŋ bo nwɔnsa, mɛŋ
kya gyi gɛsintin sa asa,
mɛŋ nyi gɛsu gbaa, mɛŋ bo
senkyɔɔ.
32 Mɛ nyi ibono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela
yɛɛ abono mɛ kya wɔra
gɛnen ilaa ibonoana ɔnan
mɔ, lɛwu ne n kaaborɛ
mɔmɔ. Mɛ dabɔlɛ mɛ nyi
gɛnen gbaa faa, mɛ kpɛ san
mɛ kya wɔra imɔ, ne mɛ kya
kii faa' wɔra abono mɛ kya
wɔra imɔ mɔ yɛɛ mɛ' pɛɛrɛ
ansi.

2

Wurubuaarɛ Laa Gyi Nyamesɛ Kamaasɛ Nbɛlɛ

1 Imɔso fo nyamesɛ ka-
maasɛ ɔbono fo kya bun fo-
nanbo nyamesɛ gipuɛɛ yɛɛ
ɔ gyɛ nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ,
fo maŋ nyɛ gɛnɔ lɛɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ. Fo kya bun fo-
nanbo gipuɛɛ gɛnen mɔ, fo
kya bun fo-nyoro kee gipuɛɛ
ne. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ kya wɔra ne fo kya
bun mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔ gyɛ
nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, fo kee
fo kya wɔra imɔ.
2 Wurubuaarɛ ne n bun
abono mɛ kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn ibonoana nɛ tɔgɛ
kyon faa gipuɛɛ mɔ, a nyi
yɛɛ imɔ-ɔkpa so ne.
3 Imɔso nengyene fɛɛ ako
mɛ kya wɔra gɛnen ilaa
nyɛnyɛn ibonoana ne fo
nyamesɛ fo kya bun mɔmɔ
gipuɛɛ, yɛgɛ fo kee fo kya
wɔra imɔ mɔ, fo berɛ fo nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ fo?
4 Wurubuaarɛ gi tansi ɔ bo
gisen sa fo. Ɔ kya yɛgɛ fo-ilaa
kyɛɛ fo. Ɔ kya wɔra gidɛnsɛ
sa fo faa mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ
ɔ kya kpaa fo de fo' nyɛ nu
fo-nyoro gɛsɛ de fo' kyɛɛgɛ
ne? Imɔso fo laa kyu mɔ-
gidɛnsɛ gidɛ yɛɛ gi mɛŋ gyɛ
ilaa gbaa' iko?
5 I bo gɛkaabono Wu-
rubuaarɛ ginyadon de mɔ-
gɛsintin gɛbono ɔ laa kyu
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ i laa
lii gɛwi. Fo ɔbono fo berɛ,
fo laa wɔra gisoɔlon ne fo
maŋ nu fo-nyoro gɛsɛ de fo'
kyɛɛgɛ mɔ, fo laa yɛgɛ ɔ'
baala mɔ-ginyadon gyoo fo
gɛkaabono ne.
6 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ laa
tɛɛla nyamesɛ kamaasɛ kyu
naa de mɔ-ilaa wɔrasɛ so.
7 Asa abono mɛ kya kyu
gisen wɔra gidɛnsɛ mɛ kya
laarɛ nyisigyi, buubuu, de
gɛkyena gɛbono gɛŋ bo
ɔkara mɔ, Wurubuaarɛ laa
kyu mɔ asɛ gɛkyena gɛkpaa
kyu tɛɛla mɔmɔ.
8 Asa abono, mɔ, mɔmɔ
wolɛ-lɛɛ ne mɛ kerɛ ne
mɛ kya kine yɛɛ mɛ maŋ
nu Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa
ne mɛ kya laarɛ daa ilaa
nyɛnyɛn mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyu ginyadon belɛ ka

mɔmɔ gikɔ.
9 Gɛyiyɛɛ de ɔlaawusɛ ne
nan tu nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ. I laa yii gɛsɛ
lii Gyuda awura so de i' san
tu asa sɛnsɛ.
10 Nyisigyi, buubuu, de
gisen yuuli ne nan tu
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
kya wɔra gidɛnsɛ mɔ. I laa
yii gɛsɛ lii Gyuda awura so
de i' san tu asa sɛnsɛ kee.
11 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
mɛŋ bo gɛligi.
12 Wurubuaarɛ laa gyi asa
nbɛlɛ mɔ, abono mɛ mɛŋ
nyɛ nu mɔ-nbara ne mɛ
wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, i mɛŋ
gyɛ nbara mɔ ne ɔ laa kyu
bun mɔmɔ-gipuɛɛ. Mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra
mɔ ne nan yɛgɛ mɛ maŋ
nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ.
Abono, mɔ, mɛ nyi Wu-
rubuaarɛ nbara ne mɛ mɛŋ
gyi nmɔ so mɔ, gɛnen nbara
nbono ne Wurubuaarɛ laa
kyu bun mɔmɔ gipuɛɛ.
13 I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ asa
abono mɛ kpɛ nyɛ mɛ kya nu
Wurubuaarɛ nbara mɔ ne ɔ
kya kyu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i
boran sa mɔ. Gɛnen mɔ, asa
abono mɛ kya gyi nmɔ so mɔ
ne ɔ laa kyu yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran sa mɔ.
14 Asa abono mɛ mɛŋ nu
Wurubuaarɛ nbara mɔ kerɛ,
ne mɛ kya wɔra ilaa ibono i
kya kyena de nbara mɔ mɔ,
mɔmɔ-asen dɔ i kya nyiile
mɔmɔ yɛɛ nbara ndɛ ne i
kaaborɛ nyamesɛ o' gyi nmɔ
so.
15 Mɛ kya wɔra gɛnen mɔ,
mɛ kya lɛɛ mɛ kya nyiile yɛɛ
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ mɔ mɛ ti
mɛ nyi Wurubuaarɛ nbara
mɔ. Mɛ kya wɔra ilaa iko
mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi kya
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ inyɛnyɛn
ne mɛ kya wɔra faa abɛɛ
idɛnsɛ ne i gyɛ. Imɔ ibono
kee i kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ
nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ
ilaa.
16 Gɛkaako Wurubuaarɛ
laa naa de Kirisito Yesu so
de o' kyu anyamesɛ asiiri
ilaa kyu gyi mɔmɔ-nbɛlɛ,
fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
ɔkalan konkonsɛ ɔbono n
kya tɔgɛ mɔ kya nyiile mɔ.

Iŋ Kaaborɛ Gyuda Awura Mɛ' Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

Wurubuaarɛ Nbara So

17 Fo ɔko fo gyɛ Gyuda isa
so mɔ, i yɛgɛ fo kya ka gyan
Wurubuaarɛ nbara mɔ so
yɛɛ nmɔ ne n yɛgɛ ne fo-rɛ
Wurubuaarɛ fɛ bo kon don
mɔ-rɛ asa sɛnsɛ. Lii gɛnen
so mɔ, i yɛgɛ fo kya nyiile fo-
nyoro.
18 Fo nyi ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ kya laarɛ nyamesɛ
ɔ' wɔra mɔ. Fo nyɛ mɛ nyiile
fo Wurubuaarɛ nbara mɔ so
mɔ, i yɛgɛ fo kya bii tɔgɛ
yɛɛ ilaa idɛ ne n boran sa
Wurubuaarɛ.
19 Fo yɛɛ fo gyɛ isa ɔbono
fo kya kparɛ asa lii gibiri dɔ,
ne fo gyɛ fatela sa mɔmɔ.
20 Fo nyi ibono ɔlaako
ginyi de gɛsintin pɛwu i
bo daa Wurubuaarɛ nbara
nbono fo dɛ mɔ dɔ. Fo
nyi yɛɛ fo kya bii ka asa
abono mɛŋ nyi ɔlaako mɔ,
ne abono mɛ kya kasɛ Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ nperɛ

mɔ, fo kya bii nyiile mɔmɔ ilaa.
21 Fo gɛnen isa ɔbono fo kya bii nyiile asa sɛnsɛ ilaa gɛnen faa mɔ, fo maa nyiile fo-nyoro ilaa kee? Ibono fo kya nyiile asa yɛɛ gɛyu gɛŋ boran mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya yuuri?
22 Fo ɔbono fo kya tɔgɛ yɛɛ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' lii mɔ-ka abɛɛ mɔ-kuli gɛmara mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya lii fo-lɛɛ gɛmara? Fo ɔbono fo kya kyo ikperɛ gison mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya yuuri ikperɛ ɔson atɔ lii ikperɛ ibu dɔ?
23 Fo ɔbono fo kya yen fo-nyoro yɛɛ fo ne n nyi Wu-rubuaarɛ nbara mɔ, imɔso foŋ ti tɔrɔ gɛnen nbara nbono so de i' sa asa ɔkpa de mɛ' nyɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii Wurubuaarɛ so?
24 Mɛ ŋmarasɛ Wu-rubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Kyu lii fɛye so mɔ, gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi
abono mɛŋ nyi Wu-rubuaarɛ agyɛbi mɔ
mɛ kya nyɛ nyida mɔ-ginyen."

Ansi So Giyan Ne Fo Kya Son Wurubuaarɛ Mɔ,

Foŋ Kya Gyi Mɔ-Ginsi

25 A' kyu yɛɛ fo Gyuda isa fo ten fo-giwɔrɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya nyiile Gyuda awura yɛɛ mɛ' wɔra mɔ. Nengyene fo kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ so bɔla mɔ, fo-giwɔrɛ giten gi kya gyi Wurubuaarɛ ginsi. Foŋ kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ so berɛ mɔ, fo-giwɔrɛ giten gibono fo ten mɔ iŋ gyɛ giwɔrɛ giten giko.
26 Asa abono Wurubuaarɛ mɛŋ yela awɔrɛ giten nbara sa mɔ, nengyene mɛ kya gyi Wurubuaarɛ nbara sɛnsɛ mɔ pɛwu so mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ ten mɔmɔ-awɔrɛ kee ne.
27 Gɛnen asa abono so mɔ, i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔ' bun Gyuda awura abono mɛ kya ten mɔmɔ-awɔrɛ ne mɛŋ kya gyi mɔ-nbara sɛnsɛ mɔ so mɔ gipuɛɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ berɛ mɛŋ dabɔlɛ ten awɔrɛ faa mɔ, mɛ kya gyi mɔ-nbara sɛnsɛ mɔ so. Aye Gyuda awura, mɔ, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ mɔ-nbara mɔ yela sa, ne aye kee ne ɔ yela awɔrɛ giten nbara mɔ sa.
28 Ansi so giyan ne fo gyɛ Gyuda isa mɔ, foŋ gyɛ Gyuda isa gɛsintin ne. Ansi so giyan ne fo kya gyi awɔrɛ giten nbara mɔ so ne i kyɛɛgɛ fo-nyoro gibi mɔ wolɛ daa mɔ, Wurubuaarɛ asɛ mɔ, iŋ gyɛ gɛsintin awɔrɛ giten ne fo ten gɛnen.
29 Ɔbono Wurubuaarɛ ilaa i bo mɔ-gisen dɔ mɔ ne n gyɛ Gyuda isa gɛsintin. Iŋ gyɛ ɔbono ɔ ten mɔ-giwɔrɛ itiibi-laa ɔkpa so giyan mɔ. Ɔbono mɔ-giwɔrɛ giten gi laa gyi Wurubuaarɛ ginsi mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ lɔrɔ mɔ-gisen yela sa Wurubuaarɛ kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so mɔ. Wurubuaarɛ ne nan

yen kaasɛ ɔbono. Iŋ gyɛ anyamesɛ.

3

1 Gɛnen ne i dɛ berɛ mɔ,
menɛ ilaa ne Wurubuaarɛ gi wɔra sa Gyuda awura don asa sɛnsɛ? Agyan amɔ ne
Gyuda awura mɛ kya nyɛ lii mɔmɔ-awɔrɛ giten nbara mɔ so?
2 Gyuda awura mɛ wɔra gimu dɛnsɛ gikyɔ ɔkpa ka-maasɛ so. Gigyangbarasɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔmɔ-abaa dɔ ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-agyɛbi mɔ wɔra.
3 To! Ne fɛɛ mɔmɔ ako mɛŋ gyi gɛsintin sa Wu-rubuaarɛ mɔ, Wurubuaarɛ
laa taa mɔ-lɛɛ gɛsintin gigyi yɛgɛ?
4 I maŋ ba gɛnen. Nengyene nyamesɛ kamaasɛ gi bingiri ɔbonbo mɔ,
Wurubuaarɛ berɛ, ɔ kpɛ san ɔ gyɛ gɛsintin wura. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono ɔko gi naa
kyena tɔgɛ ne mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

"Gɛnen ne ɔkamaasɛ laa nyɛ
wu yɛɛ fo tɔgɛ mɔ, foŋ
fuɛ.
Mɛ kerɛ imɔ dɔ mɔ, mɛ laa
wu yɛɛ fo wɔra mɔ, i
kyena."

5 Aye anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa dɛnsɛ
giwɔra i kya lii gɛwi. To! Aye so ne Wurubuaarɛ ilaa dɛnsɛ i kya lii gɛwi
faa mɔ, iŋ bo ɔkpa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' baa' biidɛ aye-giso? Anyamesɛ-lɛɛ ilaa
taasɛsɛ ne nɛ taasɛ faa.
6 Iŋ taa gyɛ gɛnen. Fɛɛ iŋ bo ɔkpa yɛɛ Wurubuaarɛ
ɔ' biidɛ nyamesɛ giso mɔ, nnɛ ne ɔ laa wɔra de o' gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ?
7 Ako kee mɛ kya taalɛ tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn yɛɛ, "A kya kɛɛ abon mɔ, asa mɛ
laa kyu aye-abon kyu kɛserɛ de Wurubuaarɛ gɛsintin mɔ, de i' yɛgɛ mɛ' nyɛ yen Wu-rubuaarɛ. I ba gɛnen mɔ, i
laa yɛgɛ o' kii nyɛ nyisigyi daa bɔla. Ɔ ti ɔ kya nyɛ nyisi-gyi gɛnen mɔ, menɛtɔ so ne ɔ
laa baa bun aye gipuɛɛ yɛɛ a gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo?"
8 Lii gɛnen ilaa idɛ so mɔ, ako mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, "A' wɔra ilaa nyɛnyɛn de asa mɛ' tɛsɛ
wu ilaa dɛnsɛ ibono i laa lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra mɔ dɔ mɔ." Asa abono mɛ
kya tɔgɛ gɛnen ilaa ibono mɔ, nengyene Wurubuaarɛ gi bun mɔmɔ gipuɛɛ mɔ,
imɔ-ɔkpa so ne. Ako mɛ kya ten me-rɛ me-nanboana gɛnɔ yɛɛ a dɛ gɛnen ilaa idɛ
a kya nyiile asa.

Aye Pɛwu A Gyɛ Ilaa Nyɛnyɛn Awɔrabo

9 To! A tɔrɔ fonɛ; a koso fonɛ? Aye Gyuda awura a gyɛ asa dɛnsɛ Wurubuaarɛ
asɛ don asa sɛnsɛ? Kuaa. Nɛ ti wolaa tɔgɛ baa kyon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i
nyɛ ɔlon aye Gyuda awura de asa sɛnsɛ pɛwu so.
10 Imɔ idɛ i kyena de ilaa ibono mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
gɛtɛɛko mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

"Ba-a nyamesɛ kolon mɛŋ
kya gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ.
11 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ kya nu
Wurubuaarɛ ilaa gɛsɛ.
I mɛŋ taa tiri ɔko yɛɛ mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i'
wɔra ɔkon.
12 Nyamesɛ kamaasɛ gi
lɛɛ mɔ-ansi lii Wu-
rubuaarɛ so.
Mɔmɔ kpini koro mɛ san mɛ
kya wɔra ilaa ibono
iŋ boran Wurubuaarɛ
ansi so.
Ba-a nyamesɛ kolon mɛŋ kya
taa wɔra ilaa ibono i
boran mɔ.
13 Mɔmɔ-agyɛbi tɔgɛsɛ a dɛ
fɛɛ adontɔ ne mɛ dɛ
ma-a mɔɔ asa.
Abon ne n kya lii mɔmɔ-nnɔ
dɔ.
Mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ i dɛ
fɛɛ giwɔɔ gibɔrɔ.
14 Mɔmɔ-nnɔ dɔ agyɛbi a bo
loloo,
ne mɛ kya tɔgɛ nnɔ wɔra
asa.
15 Anyamesɛ gimɔɔ giŋ bo
mɔmɔ ɔsen.
16 Mɔmɔ-inaaten kamaasɛ
mɔ, mɛ dɛ gɛyiyɛɛ mɛ
kya too asa so,
ne mɛ kya yɛgɛ abuaru
a kya gyi asa.
17 Mɛ mɛŋ kya laarɛ yɛɛ
gisen yuuli gi' ba asa
dɔ.
18 Mɛŋ taa selɛ Wurubuaarɛ
ba-a pii faa."

19 Fɛɛ gɛnɔɔbono a nyi
mɔ, Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
nbara mɔ sa asa de ɔko-rɛ
ɔko ɔŋ sa ɔ' nyɛ gɛnɔ lɛɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ yɛɛ mɔ berɛ
ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn kerɛ.
Nyamesɛ kamaasɛ laa yelɛ
Wurubuaarɛ ansi dɔ de o'
gyi gipuɛɛ.
20 I lii fɛɛ nyamesɛ ɔko
mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ
gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ
pɛwu so de Wurubuaarɛ o'
wu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.
Wurubuaarɛ nbara mɔ gi bo
no sa nyamesɛ daa de ɔ' nyɛ
bii yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn.

Wurubuaarɛ Gi Nyiile Aye

Gɛnɔɔbono Ɔ Laa Lɔrɔ Aye-rɛ Mɔ Nsana Mɔ

21 Nperɛ berɛ ɔkpa ɔbono
so Wurubuaarɛ laa kyu asa
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran
mɔ i lii gɛwi yɛɛ i mɛŋ gyɛ
nbara gigyi so. I wolaa i
bo Wurubuaarɛ nbara dɔ de
mɔ-ikalan atɔgɛbo iwolɛ dɔ
yɛɛ
22 i laa naa daa de gik-
agyan so. Wurubuaarɛ laa
kyu asa abono pɛwu mɛ laa
ka gyan Yesu Kirisito so mɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
Iŋ bo yɛɛ adɛ-lɛɛ kpɛi abɛɛ
adɛ-lɛɛ kpɛi.
23 I lii fɛɛ anyamesɛ pɛwu
mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn, ne
mɛ fuɛ Wurubuaarɛ nyisigyi
ɔbono nkana mɛ laa nyɛ mɔ.
24 Wurubuaarɛ mɔ, kya sa
anyamesɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ
lii mɔ-gisen dɔ so mɔ, ɔ
yɛgɛ Kirisito Yesu gi kyu mɔ-
nyoro kyɛɛ aye ne ɔ lɛɛ aye
lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ kiiri sa Wurubuaarɛ. Imɔ
ne n yɛgɛ ne o kyu aye yɛɛ
aye-asen dɔ i boran.
25-26 Yesu Kirisito ne n
gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi
lɛɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi sa

anyamesɛ. Asunbi abono
ɔ lɛɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ o
kyu mɔ-nyoro kyu sa ne
mɛ mɔɔ. Mɔ-nkalan gi
kyɛɛgɛ fuɛ de asa abono
mɛ laa ka gyan mɔ so
mɔ mɛ' nyɛ de mɔmɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i' lɔrɔ.
Yesu gi yelɛ aye-giyaa dɔ
ne Wurubuaarɛ gi kyu aye-
gisobiidɛ gibono nkana a laa
nyɛ mɔ kyu biidɛ daa mɔ-
giso. Wurubuaarɛ gi wɔra
gɛnen daa de anyamesɛ mɛ'
nyɛ bii yɛɛ ɔ gyɛ gɛsintin
wura. Nkana anyamesɛ mɛ
wolaa mɛ kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ
mɛŋ biidɛ mɔmɔ-giso. Ɔ nyɛ
gisen gyoo Yesu lɛwu mɔ ne
ɔ san lɛɛ nyiile gɛnɔɔbono ɔ
kya gyi gɛsintin ne ɔ kya kyu
asa abono mɛ kya ka gyan
Yesu so mɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran.

Anyamesɛ Mɛ Maŋ Baa Nyɛ Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

27 Menɛtɔ so ne aye
anyamesɛ a laa baa nyiile
aye-nyoro? Nyoro ginyiile
giŋ bo no. I wonɛ so? I
kya nyiile yɛɛ i mɛŋ gyɛ aye-
Wurubuaarɛ nbara mɔ gigyi
so ne aye-rɛ mɔ nsana i nyɛ
lɔrɔ. I gyɛ daa aye-gikagyan
gibono a kya ka gyan Yesu
so mɔ.
28 Aye-ilaa ibono a dɛ mɔ
ne n gyɛ yɛɛ fo nyamesɛ fo-
gikagyan gibono fo kya ka
gyan Yesu so mɔ ne nan yɛgɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fo yɛɛ fo-
gisen dɔ i boran. Fo gyi mɔ-
nbara nbono ɔ sa aye Gyuda
awura mɔ so-o, foŋ gyi imɔ
so-o, ɔŋ kya kyu imɔ ibono
wɔra ilaa dɔ.
29 Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
gyɛ Gyuda awura wolɛ Wu-
rubuaarɛ daa? Ɔŋ gyɛ
Wurubuaarɛ sa asa sɛnsɛ
pɛwu? Wurubuaarɛ gyɛ
Wurubuaarɛ sa mɔmɔ kee.
30 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
gyɛ daa ɔkolon. Imɔso aye
Gyuda awura abono a kya
ten awɔrɛ mɔ, nengyene a
nyɛ ka gyan Yesu so mɔ, aye-
gikagyan so ne Wurubuaarɛ
laa kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ
i boran. Ne asa sɛnsɛ mɔ
mɛ nyɛ ka gyan Yesu so mɔ,
kyu naa de mɔmɔ-gikagyan
so kee ne ɔ laa kyu mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.
31 To. Iŋ gyɛ yɛɛ a kya
nyiile fɛye yɛɛ fɛ nyɛ ka gyan
Yesu so faa mɔ, fɛŋ' baa gyi
Wurubuaarɛ nbara mɔ so.
Gikagyan gibono fɛ kya ka
gyan Yesu so mɔ gbaa ne
nan yɛgɛ fɛ taalɛ gyi Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ so.

4

Aberaham Gi Ka Gyan Wurubuaarɛ So

1 Nnɛ ne a laa tɔgɛ kyu
lii Aberaham, aye Gyuda
awura ɔpaa gyangbarasɛ mɔ
so? Menɛ ne ɔ wɔra ne
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ
mɔ-gisen dɔ i boran mɔ daa?
2 Fɛɛ mɔ-gidɛnsɛ giwɔra so
ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ,
nkana ɔ laa nyɛ yelɛ imɔ so
de ɔ' nyiile mɔ-nyoro. Ne idɛ
faa mɔ, iŋ gyɛ gɛnen. Imɔso
ɔ maŋ nyɛ nyiile mɔ-nyoro
Wurubuaarɛ asɛ.

3 Fɛ' nu ilaa ibono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ kyu lii ilaa idɛ so
mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Aberaham gi ka gyan Wu-
rubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so
mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i bo-
ran."
4 Nengyene nkana ilaa iko
ne ɔ wɔra sa Wurubuaarɛ
mɔ, i laa wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono
nyamesɛ kya wɔra gɛsun ne
mɛ kya ka mɔ gikɔ mɔ. Mɛŋ
kya kyu gɛnen gikɔka gibono
yɛɛ i gyɛ ilaa kyɛɛsɛ. Gɛsun
mɔ gikɔ ne mɛ ka mɔ.
5 Fo ɔbono fo-gisen dɔ i
boran sa Wurubuaarɛ mɔ-
lɛɛ berɛ, iŋ dɛ fɛɛ gɛsun
ɔwɔrabo-lɛɛ mɔ ɔnan. Fo
berɛ fo nyi yɛɛ i mɛŋ gyɛ
ilaa wɔrasɛ ne fo kya wɔra
sa Wurubuaarɛ. Fo kya
ka gyan Wurubuaarɛ so yɛɛ
ɔ kya kyu ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo yɛɛ mɔmɔ-gisen dɔ
i boran. Fo nyɛ ka gyan
Wurubuaarɛ so gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ kya kyu fo yɛɛ
fo-gisen dɔ i boran.

Deefidi Kee Gi Tɔngɛ Kyu Lii Wurubuaarɛ So Gikagyan

6 Oloobu Deefidi kee gi
tɔgɛ kyu lii isa ɔbono ɔ gyɛ
omudɛnsɛbo Wurubuaarɛ
asɛ mɔ so. I mɛŋ gyɛ
kaasɛ mɔ laawɔra so ne
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ
mɔ-gisen dɔ i boran.
7 Ilaa ibono Deefidi gi tɔgɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ,
"Mɔmɔ abono mɛ tɔrɔ Wu-
rubuaarɛ nbara
ne mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
gi kyu kyɛɛ mɔmɔ mɔ,
amudɛnsɛbo ne mɛ gyɛ.
Wurubuaarɛ gi kuru mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono
pule
gɛkpaa-gɛkpaa.
8 Mɔmɔ abono Wurubuaarɛ
maŋ kyu mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn
kyu wɔra ilaa dɔ mɔ,
amudɛnsɛbo ne mɛ
gyɛ."
9 Gɛnen amudɛnsɛbo
abono mɛ gyɛ daa abono
mɛ ten awɔrɛ mɔ wolɛ daa?
Abɛɛ mɛ gyɛ dabɔlɛ asa
abono mɛ mɛŋ ten awɔrɛ mɔ
kee? A ti tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi ako yɛɛ,
"Aberaham gi ka gyan Wu-
rubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so
mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i bo-
ran."
10 Aberɛ amɔ dɔ ne Wu-
rubuaarɛ gi kyu Aberaham
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ
daa? Owi ɔbono ɔŋ ti ten
mɔ-giwɔrɛ mɔ abɛɛ ibono ɔ
ti ten giwɔrɛ mɔ daa? Wu-
rubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-
gisen dɔ i boran gɛnen mɔ,
Aberaham mɛŋ ti taa ten
mɔ-giwɔrɛ.
11 Mɔ-giwɔrɛ giten mɔ berɛ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ taa
ten mɔ daa de i' daasɛ mɔ de
i' lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
gi ti wolaa kyu mɔ yɛɛ mɔ-
gisen dɔ i boran kyu naa de
mɔ-gikagyan mɔ so. Aberɛ
abono Aberaham gi ka gyan
Wurubuaarɛ so mɔ, ɔŋ ti
ten mɔ-giwɔrɛ. Imɔso ne

ɔ nyɛ wɔra fɛɛ ɔsɛ sa asa abono pɛwu mɛ ka gyan Wurubuaarɛ so ne mɔmɔ kee mɛ mɛŋ ten mɔmɔ-awɔrɛ mɔ. I lii fɛɛ mɔmɔ kee mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu naa de mɔmɔ-gikagyan so.
12 Ne aye-naana Aberaham gi wɔra ɔsɛ kee sa asa abono mɛ ten mɔmɔ-awɔrɛ ne i mɛŋ gyɛ ansi so giyan mɔ. I lii fɛɛ mɛ kasɛ Aberaham gikagyan gibono ɔ ka gyan Wurubuaarɛ so aberɛ abono ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ mɔ.

Wurubuaarɛ Laa Wɔra Ilaa Ibono Ɔ Ka Yela Mɔ

13 Wurubuaarɛ gi ka sa Aberaham mɔ-rɛ mɔ-biana san sa abi san sa anaana abono mɛ laa ka gyan mɔ so mɔ yɛɛ ɔ laa kyu gɛsinkpan pɛwu kyu sa ɔmɔ de gɛ' bingiri mɔmɔ-lɛɛ. Wurubuaarɛ gi ka ilaa idɛ yela sa mɔmɔ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ mɛ gyi mɔ-nbara mɔ so daa. Mɛ ka gyan mɔ so daa so ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran. Imɔso ne ɔ ka yela sa ɔmɔ gɛnen.
14 Wurubuaarɛ gi ka ilaa dɛnsɛ yela sa asa mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ' gyi daa mɔ-nbara so pɛi ne ɔ' sa mɔmɔ gɛnen ilaa dɛnsɛ ibono. Fɛɛ i gyɛ nbara gigyi so berɛ mɔ, a' tɛsɛ gyi nbara mɔ so de a' taa gikagyan yɛgɛ. Ɔko-rɛ ɔko, mɔ, maŋ kii taalɛ gyi nbara mɔ so.
15 I kya nyiile yɛɛ asa mɛ kya tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara mɔ, de i' kyu mɔ ginyadon. Nkana nbara giŋ bo no mɔ, i maŋ ba yɛɛ ɔko gi tɔrɔ nmɔ so.
16 Imɔso ne kyu naa de gikagyan so ne asa mɛ laa nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔmɔ mɔ. I gyɛ Wurubuaarɛ ilaa kyɛɛsɛ so mɔ, asa mɛ laa taalɛ ka gyan mɔ so yɛɛ ilaa ibono ɔ ka yela mɔ i laa baa gɛsintin sa Aberaham ɔpaa dɔ asa pɛwu. Asa abono pɛwu mɛ ka gyan Wurubuaarɛ so fɛɛ gɛnɔɔbono Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ, mɛ laa nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ laa sa Aberaham mɔ kee. I mɛŋ gyɛ Gyuda awura abono Wurubuaarɛ nbara mɔ gi dɛ sa ɔmɔ mɔ wolɛ ne nan nyɛ imɔ. I kya nyiile yɛɛ Aberaham gi wɔra ɔsɛ sa aye abono pɛwu a ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ.
17 Mɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Nan yɛgɛ fo laa wɔra ɔsɛ sa
asa kpɛi-kpɛi sakyɔ."

Imɔso ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela mɔ, mɔ gbaa-gbaa laa kerɛ imɔ so de i' ba gɛsintin. Wurubuaarɛ ɔbono Aberaham gi ka gyan mɔ so mɔ kya kyingi asa abono mɛ ti wu' mɔ de mɛ' kii nyɛ nkpa. Nengyene Wurubuaarɛ gi kpɛ nyɛ tɔgɛ yɛɛ ilaa idɛ i laa ba mɔ, gɛsintin i laa ba.
18 Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa Aberaham mɔ, iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ so mɔ, nkana i maŋ taalɛ ba gɛnen kpa-a. Aberaham berɛ gi ka gyan Wurubuaarɛ so ne o kyu mɔ-

ansi gyan ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ so. Imɔso gɛsintin ɔ nyɛ wɔra ɔsɛ sa asa kpɛi-kpɛi sakyɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,

"Kerɛ, fafaanan ne fo-ɔpaa dɔ asa mɛ laa nyaakyɔ ne."

19 Gɛnen aberɛ abono mɔ, Aberaham gi wu yɛɛ o gyi fɛɛ nsi ikue-inun, ne mɔ-nyoro gi tansi pɔɔ. Mɔ-ka mɛŋ korogɛ kerɛ, ne mɔ-ka mɔ gi belɛ ibono ɔŋ baa taalɛ korogɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen pɛwu mɔ, gɛnɔɔbono Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so so mɔ, i mɛŋ yɔɔ mɔ-nyoro.

20 Ɔŋ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ akyɔɔlɛ. Mɔ-gikagyan mɔ giŋ koso Wurubuaarɛ so. Gi lɔrɔ kii nyaakyɔ too daa, ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi nyɛ nyisigyi.

21 O nyi mɔ-gisen dɔ ne ɔ ka gyan Wurubuaarɛ so yɛɛ Wurubuaarɛ laa taalɛ wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.

22 Mɔ-gikagyan gidɛ so ne mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ, "Wurubuaarɛ gi kyu Aberaham yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran."

23 Ibono mɛ ŋmarasɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, iŋ gyɛ Aberaham mɔ-nkon so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ imɔ gɛnen.

24 Dabɔlɛ aye pɛwu so ne ɔ tɔgɛ imɔ. Nengyene a ka gyan Wurubuaarɛ ɔbono o kyingi aye-Wura Yesu lii ibuni dɔ mɔ so mɔ, ɔ laa kyu aye kee yɛɛ aye-gisen dɔ i boran sa mɔ.

25 Aye-ilaa nyɛnyɛn so mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ mɔɔ aye-Wura Yesu, ne o kii kyingi mɔ lii ibuni dɔ de ɔ' nyɛ kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran.

5

Abono Mɛ Ka Gyan Wurubuaarɛ So Mɔ, Mɔmɔ-rɛ Mɔ Nsana I Lɔrɔ

1 Imɔso Wurubuaarɛ gi nyɛ kyu aye yɛɛ aye-gisen dɔ i boran sa mɔ kyu naa de aye-gikagyan so faa, idɛ kon kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i lɔrɔ.

2 Mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye kyu naa de aye-gikagyan so ne Wurubuaarɛ gi san ɔ yelɛ aye-gɛmara faa. I bo aye-asen dɔ ɔkon. A nyi ibono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ aye kee a' nyɛ mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ.

3 Iŋ gyɛ gɛnen wolɛ gbaa. Ba-a a kya wu ɔlaawusɛ mɔ, i bo daa aye ɔkon. I lii fɛɛ a nyi yɛɛ ɔlaawusɛ ɔbono a kya wu mɔ laa yɛgɛ a laa baa wɔra asa abono mɛ laa nyɛ gisen kpaa lii.

4 Ɔbono ɔ kya nyɛ gisen kpaa lii mɔ laa baa wɔra isa ɔbono ɔ bo oduduu dɔ ɔlon ɔ kya kyu wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Ɔ bo oduduu dɔ ɔlon ɔ kya kyu wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ

mɔ, ɔ kya taalɛ kyu mɔ-gɛwɔnsa gyan' Wurubuaarɛ so ilaa kamaasɛ dɔ.
5 Ɔbono mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan' Wurubuaarɛ so gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ maŋ lɛɛ mɔ tanga. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ sa aye mɔ kya yɛgɛ a kya nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ aye-ilaa.

6 Owi ɔbono aye anyamesɛ aŋ kya taalɛ de a' wɔra ilaa dɛnsɛ aye-gibaa so ne aŋ kya kyu Wurubuaarɛ terɛ sɛi mɔ, gɛnen owi ɔbono ne Kirisito gi baa wu' sa aye.
7 I bo lon sa nyamesɛ de o' kyule wu' sa mɔ-nanbo nyamesɛ, ba-a mɔ-nanbo mɔ dabɔlɛ ɔ gyɛ gɛsintin wura. Nengyene o wu yɛɛ mɔ-nanbo ɔbono tansi ɔ gyɛ isa dɛnsɛ mɔ, foŋbii ɔ laa taalɛ da gikan wu' sa mɔ.
8 Wurubuaarɛ berɛ, gi lɛɛ mɔ-gɛlaarɛ belɛ gɛbono ɔ bo sa aye anyamesɛ mɔ gɛwi nyiile. I lii fɛɛ owi ɔbono a san a gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, gɛnen owi ɔbono ne ɔ yɛgɛ Kirisito gi wu' sa aye.

9 Kirisito gi wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa aye ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran. Imɔso Kirisito gi ti nyɛ kpaa aye gɛnen faa mɔ, i baa i bo ɔlon sa mɔ de ɔ' mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ?
10 Aye abono nkana a gyɛ Wurubuaarɛ akyobo mɔ, mɔ-bi Kirisito lɛwu mɔ ne n taalɛ lɔrɔ aye-rɛ mɔ nsana. Imɔso nperɛ Kirisito kii ɔ tɛ ɔ bo Wurubuaarɛ asɛ faa mɔ, gɛnɔɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye lii Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ dɔ mɔ ne nan baa wɔra mɔ ɔlon?
11 I mɛŋ gyɛ gɛnen wolɛ gbaa. Nperɛ kee ɔkon belɛ ɔko bo aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana. Aye-Wura Yesu Kirisito ne n yɛgɛ ne aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i nyɛ lɔrɔ ne a nyɛ gɛnen ɔkon ɔbono faa.

Adam Gi Nyida Aye-rɛ Wurubuaarɛ Nsana Ne Kirisito Gi Lɔrɔ Aye

12 Kyu naa de nyamesɛ kolon so ne ilaa nyɛnyɛn giwɔra i ba gɛsinkpan so. Gɛnen nyamesɛ ɔbono gi nyɛ imɔ so lɛwu. Mɔ-ilaa nyɛnyɛn mɔ ne n yɛgɛ ne lɛwu gi san ɔ dɛ sa aye anyamesɛ pɛwu faa. I lii fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ san ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn.
13 I gyɛ gɛsintin yɛɛ anyamesɛ mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ yela nbara sa mɔmɔ. Owi ɔbono ɔŋ ti taa yela nbara sa mɔmɔ mɔ, ɔ mɛŋ kalɛ ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra aberɛ abono dɔ mɔ wɔra ilaa dɔ.
14 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, kpɛ kyu lii nyamesɛ gyangbarasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Adam mɔ baa fo aberɛ abono Mosisi gi ŋmarasɛ nbara mɔ yela mɔ, lɛwu gi nyɛ ɔlon anyamesɛ pɛwu so. Abono mɛ mɛŋ wɔra Adam-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔnan ɔ wɔra Wurubuaarɛ mɔ,

mɔmɔ kee, lɛwu gi dabɔlɛ nyɛ ɔlon mɔmɔ sɔ. A' kyu Adam mɔ-rɛ Kirisito ɔbono ɔ ba Adam gɛmara mɔ ilaa wɔrasɛ kɛserɛ de abara de a' kerɛ.
15 Ilaa ibono Yesu Kirisito gi wɔra sa asa lii mɔ-gisen dɔ mɔ de ilaa nyɛnyɛn ibono Adam gi wɔra mɔ i kɔrɔ de abara. Kirisito gi tansi wɔra ilaa don Adam. I lii fɛɛ kyu naa de Adam ilaa nyɛnyɛn mɔ so mɔ, asa sakyɔ mɛ nyɛ lɛwu. Kyu naa de Yesu Kirisito-lɛɛ gitolon gɛbono ɔ bo ne o kyu mɔ-nyoro kyɛɛ asa so mɔ, asa sakyɔ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ kya sa ɔmɔ so gɛwɔnsa dɛnsɛ.
16 Adam ilaa nyɛnyɛn mɔ i mɛŋ dɛ fɛɛ Yesu ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wɔra mɔ. Ilaa nyɛnyɛn kolon ibono Adam gi wɔra mɔ i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi gyi mɔ-nbɛlɛ bun anyamesɛ gipuɛɛ. Yesu gidɛnsɛ gibono ɔ wɔra mɔ berɛ, i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn gikyɔ kyɛɛ mɔmɔ ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ.
17 Nyamesɛ kolon ilaa nyɛnyɛn so ne lɛwu gi nyɛ nyɛ ɔlon anyamesɛ so faa. Ne Yesu Kirisito, nyamesɛ kolon kee so ne anyamesɛ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran ne mɛ nyɛ mɔ asɛ gɛkyena ɔnan. Imɔso Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛbono a nyɛ lii Yesu so mɔ gi tansi don lɛwu ɔlon ɔbono nkana ɔ bo aye so mɔ.
18 Imɔso fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon gi wɔra ilaa nyɛnyɛn gikolon ne i bun anyamesɛ pɛwu gipuɛɛ faa, gɛnen kee ne nyamesɛ kolon gi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ gikolon ne i bugi ɔkpa sa anyamesɛ pɛwu de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran de mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.
19 Fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon mɛŋ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ anyamesɛ sakyɔ mɛ bingiri ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, gɛnen kee ne nyamesɛ kolon gi nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu anyamesɛ sakyɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ ne.
20 Wurubuaarɛ gi yela nbara sa anyamesɛ de mɛ' nyɛ wu yɛɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra i tansi i kyɔ. To! Owi ɔbono anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya nyaakyɔ mɔ, Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ kee gi tansi gi kya nyaakyɔ gi kya don mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn mɔ.
21 Fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ' nyɛ lɛwu mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ gi laa nyɛ ɔlon anyamesɛ gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

6

Kirisito Gi Sa Aye Gɛkyena Pobɔrɔ

1 Idɛ faa mɔ, a' tɔgɛ yɛɛ menɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ a laa kpɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn de Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ bo sa aye mɔ gi' nyɛ gi kya nyaakyɔ gi kya bɔla abɛɛ?

2 Kuaa! Aye-gidebi dedaa gibono gi kya yɛgɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gi ti wu'. Imɔso nnɛ so ne a laa baa kii kyena sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra?

3 Mɛ gyere aye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, aye-rɛ Kirisito Yesu a wɔra nyamesɛ kolon. Imɔso fɛ mɛŋ nyi yɛɛ aye abono pɛwu mɛ gyere aye gɛnen mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito Yesu kee ne n wu' mɔ-lɛwu mɔ?

4 Kyu lii aye-gɛnen Wurubuaarɛ sagyere ɔbono so mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ Kirisito a wu' ne mɛ pule aye-rɛ mɔ dabɔlɛ. Imɔso gɛnɔɔbono aye-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-ɔlon kyingi Kirisito lii ibuni dɔ de nyisigyi mɔ, i wɔra fɛɛ aye-rɛ mɔ ne o kyingi gɛnen de a' nyɛ kyena gɛkyena pobɔrɔ.

5 Gɛnɔɔbono aye-rɛ Kirisito a ti nyɛ wu' dabɔlɛ faa mɔ, gɛnen kee ne a laa nyɛ de aye-rɛ mɔ a' kyingi kyena gɛkyena pobɔrɔ dabɔlɛ ne.

6 A nyi yɛɛ ibono mɛ da Kirisito aŋanbi mada de oyii mɔɔ mɔ, i wɔra fɛɛ aye-gidebi dedaa mɔ kee ne mɛ da aŋanbi gɛnen, ne gɛnen gidebi dedaa mɔ ɔlon ɔbono nkana ɔ kya yɛgɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ kee i ta. I ba gɛnen mɔ, aŋ baa wɔra nbide sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra.

7 I lii fɛɛ isa ɔbono o wu' mɔ, ɔ nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.

8 Aye-rɛ Kirisito a wu' dabɔlɛ faa mɔ, a sɔɔ gyi yɛɛ aye-rɛ mɔ kee a laa kyena dabɔlɛ.

9 A nyi yɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi kyingi Kirisito lii ibuni dɔ faa mɔ, Kirisito maŋ baa kii wu'. Lɛwu mɛŋ baa ɔ bo ɔlon ɔko mɔ so.

10 Lɛwu ɔbono o wu' mɔ, o wu' daa gikolon de ɔ' nyɛ gyi ilaa nyɛnyɛn giwɔra so gɛkpaa. Gɛkyena pobɔrɔ gɛbono ɔ nyɛ ɔ tɛ faa mɔ, ɔ tɛ sa daa Wurubuaarɛ.

11 Imɔso fɛye kee fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛye-gidebi dedaa gibono gi kya yɛgɛ fɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gi wu' kee, ne fɛ san fɛ tɛ sa daa Wurubuaarɛ kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.

12 Fɛŋ' baa yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i' nyɛ ɔlon fɛye-nyoro dɔ. Fɛye-nyoro gi laa baa wu' gɛkaako daa. Fɛŋ sa fɛ' kyule yɛɛ nmɔ-gɛlaarɛ ilaa ne i' gyi fɛye-amu.

13 Fɛŋ baa kyu fɛye-nyoro gɛtɛɛko kyu sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra de fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛ' kyu fɛye-nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ fɛɛ asa abono fɛ kyingi lii ibuni dɔ baa nyɛ gɛkyena pobɔrɔ mɔ.

Fɛ' kyu fɛye-nyoro gɛten kamaasɛ kyu sa Wurubuaarɛ de i' yɛgɛ fɛ' gyi gɛsintin sa mɔ.
14 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn giwɔra i maŋ baa nyɛ ɔlon fɛye so. I lii fɛɛ iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n baa gi dɛ fɛye. I gyɛ daa Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ ne n san gi dɛ fɛye.

Fɛ' Wɔra Fɛye-Nyoro Fɛɛ Nbide Sa Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra

15 Ibono iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara so ne a nyɛ aye-rɛ mɔ nsana i lɔrɔ, ne i gyɛ mɔ-gitolon so faa mɔ, a' tɔgɛ yɛɛ a laa san wɔra ilaa nyɛnyɛn a kya kpe a kya ba? Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ!
16 Nengyene fɛ kyu fɛye-nyoro sa ɔko fɛ kya nu mɔ-gɛdɛ mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ fɛ gyɛ nbide sa kaasɛ mɔ ne? Nengyene fɛɛ fɛ kyu fɛye-nyoro kyu sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa fuɛ fɛye-lɛwu gɛmara. Ne fɛ kyu fɛye-nyoro sa Wurubuaarɛ fɛ kya nu mɔ asɛ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa nyɛ gyi gɛsintin.
17 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. I kya nyiile yɛɛ nkana fɛ gyɛ daa nbide sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra. Idɛ kon berɛ, ɔ yɛgɛ asa mɛ baa nyiile fɛye Yesu ilaa ne fɛ san fɛ kya gyi imɔ so lii fɛye-asen dɔ.
18 Fɛ nyɛ fɛye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ ne. Fɛ san fɛ gyɛ nbide sa daa gɛsintin gigyi.
19 Nɛ wu yɛɛ i bo lon sa aye anyamesɛ de a' nu Wurubuaarɛ ilaa gɛsɛ. Imɔso ne nɛ kyu kɛserɛ de anyamesɛ gɛkyena dɔ ilaa mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ, nkana fɛ dɛ fɛye-nyoro nten kpɛi-kpɛi fɛ kya wɔra ilaayan de ilaa nyɛnyɛn-ana ibono i kpɛ i kya nyaakyɔ i kya too mɔ. Idɛ kon berɛ, fɛ' kyu fɛye-nyoro nten kpɛi-kpɛi sa gɛsintin gigyi de fɛye-asen dɔ a' nyɛ lɔrɔ fuuli too.
20 Owi ɔbono fɛ gyɛ nbide sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra mɔ, gɛsintin gigyi iŋ fɛ fɛye-giso.
21 Ilaa nyɛnyɛn ibono fɛ wɔra gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ, menɛ agyan ne fɛ nyɛ lii imɔ dɔ? Iŋ gyɛ idɛ kon fɛ kya nyingi imɔ mɔ, i kya wɔra fɛye ipeeli? Nkana imɔ-laalaalogɛ mɔ, i laa yɛgɛ fɛ laa fuɛ fɛye-lɛwu gɛmara.
22 Nperɛ berɛ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ fɛye lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ, ne fɛ bingiri mɔ-lɛɛ nbide. Idɛ kon ne fɛ kya nyɛ agyan. Agyan mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ kya lɔrɔ fɛye de fɛye-asen dɔ a' lɔrɔ fuuli too. Ne laalaalogɛ mɔ, fɛ laa nyɛ kyena mɔ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
23 I lii fɛɛ agyan abono nyamesɛ laa nyɛ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ ne n gyɛ ɔ laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ilaa kyɛɛsɛ ibono Wurubuaarɛ kya kyɛɛ nyamesɛ kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so mɔ berɛ, ne n gyɛ ɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena

gɛkpaa.

7

A' Kyu Nbara Ilaa Kyu Kɛserɛ De Gɛdena Ilaa

1 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye abono fɛ nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n kya tɔgɛ ilaa idɛ mi-i sa. Ilaa ibono n kya laarɛ n' tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ owi ɔbono nyamesɛ san ɔ tɛ de ansi mɔ ne i kaaborɛ o' gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so.

2 I dɛ daa fɛɛ gɛdena. Nengyene ɔkyii gi dena mɔ, nbara gi kya ŋminde mɔ ibono mɔ-kuli ne ɔ laa sii de kaaborɛ mɔ-kuli mɔ o' wu' pɛi de ɔ' lɔɔ nyɛ ɔkpa kii dena ɔnyen banban.

3 Owi ɔbono mɔ-kuli mɔ san ɔ tɛ de ansi ne ɔ kpaa dena ɔnyen banban gɛtɛɛko mɔ, ɔ lii mɔ-kuli gɛmara ne. Nengyene mɔ-kuli mɔ gi wu' berɛ mɔ, san kyu lii gɛnen owi ɔbono kyu kyon mɔ, ɔ nyɛ mɔ-nyoro lii gɛnen gɛdena nbara nbono dɔ. Nfono mɔ, nengyene ɔ kya laarɛ mɔ, ɔ laa taalɛ kii dena ɔnyen banban kon. Iŋ gyɛ yɛɛ ɔ lii mɔ-kuli gɛmara ne.

4 Me-nanboana Yesu asonbo, gɛnen kee ne fɛ nyɛ fɛye-nyoro lii Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ ne. I lii fɛɛ kyu naa de Kirisito lɛwu mɔ so mɔ, fɛye kee fɛ wu' lii Wurubuaarɛ nbara mɔ-lɛɛ gɛkyena mɔ dɔ. Nperɛ mɔ, i wɔra fɛɛ fɛ nyɛ okuli pobɔrɔ fɛ dena ne. Mɔ ne n gyɛ Kirisito. Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ sa aye de aye-rɛ mɔ ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, a' nyɛ wɔra ilaa ibono i laa gyi Wurubuaarɛ ginsi fɛɛ gɛnɔɔbono oyii kya sɔrɔ abi mɔ.

5 Owi ɔbono a san a naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon mɔ, nbara mɔ gi kya yɛgɛ aye-ɔbolɛ kya kyɔɔlɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra so. Gɛnen ne nkana ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya nyɛ ɔkpa wɔra gɛsun aye-nyoro dɔ ne i kya yɛgɛ a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ a laa fuɛ aye-lɛwu gɛmara.

6 Idɛ kon berɛ, i wɔra fɛɛ a wu' lii nbara mɔ gɛkyena dɔ. Imɔso a nyɛ aye-nyoro lii nmɔ dɔ, ne a san nyɛ ɔkpa pobɔrɔ a kya son Wurubuaarɛ. Iŋ baa i gyɛ dedaa nbara nbono mɛ ŋmarasɛ yela mɔ so ne a laa gyi. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n san ɔ kya nyiile aye gɛnɔɔbono a laa son Wurubuaarɛ mɔ.

Nbara Mɔ Gi Nyiile Anyamesɛ Ilaa Ibono I Gyɛ Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

7 Menɛ ne a laa san tɔgɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ, mɔ, gi gyɛ ilaa nyɛnyɛn abɛɛ? Kuaa! Naafo i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, nkana n tɛ faa, maŋ bii ilaa ibono i gyɛ ilaa nyɛnyɛn mɔ. Fɛɛ nbara mɔ gi mɛŋ tɔgɛ yɛɛ, “Gɛŋ sa fo' yɛgɛ fo-ansi a pɛɛrɛ ɔko-ilaa so” mɔ, maŋ bii yɛɛ onsipara gyɛ ilaa nyɛnyɛn.

8 Ilaa nyɛnyɛn i naa de
nbara ndɛ so ne i nyɛ ɔkpa
i kya yɛgɛ me-ɔbolɛ kya
kyɔɔlɛ ilaa nyɛnyɛn kpɛi-
kpɛi giwɔra so. Ne fɛɛ nbara
giŋ bo no mɔ, nkana ilaa
nyɛnyɛn i maŋ nyɛ gɛnen
ɔkpa ɔbono.
9 Aberɛ abono mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ nbara mɔ mɔ,
me-gisen gi tɛ me gɛten
kolon Wurubuaarɛ asɛ. Owi
ɔbono nɛ san baa bii ilaa
ibono Wurubuaarɛ nbara
mɔ gi kya nyiile mɔ, nfono
ne nɛ wu yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
giwɔra ne n' tɛ n sa,
10 ne i kya kperɛ me daa
lɛwu nyɔsɛ dɔ. Imɔso nbara
nbono Wurubuaarɛ gi yela
yɛɛ nkana gi' kpaa me de
n' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena mɔ,
ne n san yɛgɛ gɛnen gɛkyena
gɛbono gɛ lii me-gibaa.
11 I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn i
naa de Wurubuaarɛ nbara
mɔ so penɛ me, ne nɛ wɔra
ilaa nyɛnyɛn. Nɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, i yɛgɛ Wu-
rubuaarɛ gi naa de mɔ-
nbara mɔ so bun me gipuɛɛ,
ne nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa.
12 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa ne n yela gɛnen
nbara ndɛ sa aye. Ilaa ka-
maasɛ ibono ɔ ka sa aye yɛɛ
a' wɔra mɔ, i kyena, ne i
boran. Ilaa nyɛnyɛn iko iŋ
bo imɔ dɔ.
13 Mɔ, i laa nyiile yɛɛ ilaa
ibono i boran mɔ ne n kii
yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n
naa faa abɛɛ? Kuaa! I gyɛ
daa ilaa nyɛnyɛn giwɔra ne
n naa de Wurubuaarɛ nbara
nbono gi gyɛ ilaa dɛnsɛ mɔ
so ne i yɛgɛ me-ɔkyenaten
Wurubuaarɛ asɛ mɔ gi lii
me-gibaa gɛnen. Gɛnen ne n
kya yɛgɛ ne asa mɛ kya nyɛ
bii gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn
i dɛ mɔ. Wurubuaarɛ nbara
mɔ gi gyɛ ilaa dɛnsɛ so mɔ,
ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya lii
gɛwi ne ɔkamaasɛ kya nyɛ
wu yɛɛ iŋ tansi i boran baa
pii faa.

Ilaa Nyɛnyɛn Giwɔra I Kyu Me Wɔra Imɔ-Gɛbide

14 A nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi gyɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa.
Mi-i me mɔ, n gyɛ daa
nyamesɛ oyuduu, meŋ bo
ɔlon ɔko me-gibaa so. Imɔso
ne ilaa nyɛnyɛn giwɔra i nyɛ
kyu me wɔra imɔ-gɛbide faa.
15 Meŋ kya nu ilaa ibono
n kya wɔra mɔ gɛsɛ. Fo laa
kerɛ mɔ, ilaa ibono n kya
kyo mɔ, imɔ ne n' kya wɔra.
Meŋ kya wɔra ilaa ibono i
gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ.
16 Fɛɛ nɛ bii yɛɛ ilaa ibono
nɛ wɔra faa iŋ boran mɔ,
i kya nyiile yɛɛ nɛ kyule
yɛɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ
gi boran ne.
17 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, i
mɛŋ gyɛ me gbaa-gbaa ne n
kya wɔra imɔ. I tansi i gyɛ
daa ilaa nyɛnyɛn gɛwɔnsa
gɛbono gɛ bo me dɔ mɔ ne n
kya yɛgɛ me n kya wɔra imɔ
gɛnen.
18 N nyi yɛɛ me-gibaa so
mɔ, meŋ bo lon de n' taalɛ
wɔra ilaa dɛnsɛ ikɔ. I lii fɛɛ
nkana i gyɛ me-gɛlaarɛ yɛɛ
n' wɔra ilaa ibono i boran
mɔ. Meŋ kii mi-i taalɛ.

19 Ilaa dɛnsɛ ibono i
gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ, meŋ
kya wɔra imɔ ibono. Ilaa
nyɛnyɛn ibono nkana i mɛŋ
gyɛ me-gɛlaarɛ mɔ, imɔ ne
n' kya wɔra.
20 Ibono n kya wɔra ilaa
ibono i mɛŋ gyɛ me-gɛlaarɛ
mɔ, iŋ baa i gyɛ me ne n
kya wɔra imɔ. Ilaa nyɛnyɛn
gɛwɔnsa gɛbono gɛ bo me dɔ
mɔ ne n kya yɛgɛ n kya wɔra
imɔ gɛnen.
21 Nɛ wu yɛɛ owi kamaasɛ
mɔ gɛnen ne i kya ba ne. N
kya laarɛ n' wɔra ilaa dɛnsɛ
mɔ, ilaa nyɛnyɛn ne n kya
wɔra gɛsun me dɔ.
22 Nkana me-oduduu de
me-gɛwɔnsa dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ nbara mɔ gi kya da
me ɔbolɛ gikyɔ.
23 N kya kerɛ me-nyoro dɔ
mɔ mɔ, n kya wu yɛɛ ilaa iko
i kya kɔ de nbara nbono me-
nwɔnsa gi kya nyiile me yɛɛ
gi boran mɔ. I wɔra fɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono i kya wɔra
gɛsun me-nyoro dɔ mɔ ne n
ŋminde me ne meŋ kya nyɛ
me-nyoro gɛnen.
24 Me-ilaa i bo ayen. Anɛ
ne nan mɔlɛgɛ me lii me-
nyoro gibi gibono gi kya mɔɔ
me faa dɔ ne?
25 N kya faala Wurubuaarɛ
yɛɛ kyu naa de aye-Wura
Yesu Kirisito so mɔ, ɔ laa
mɔlɛgɛ me!

Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ
kyon mɔ, me-gɛwɔnsa dɔ
mɔ, i kya wɔra me yɛɛ n'
wɔra gɛbide sa Wurubuaarɛ
nbara mɔ. I san gɛnɔɔbono
nan lɛɛ wɔra me-gibaa so
mɔ, meŋ kii mi-i taalɛ. I yɛgɛ
nɛ san bingiri gɛbide sa daa
ilaa nyɛnyɛn giwɔra.

8

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ɔlon Gi Yɛgɛ Nɛ Nyɛ Me-Nyoro

1 Imɔso idɛ kon Wu-
rubuaarɛ maŋ baa bun asa
abono mɔmɔ-rɛ Kirisito Yesu
mɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ
gipuɛɛ.
2 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon kya yɛgɛ
nyamesɛ kya nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
kyu naa de mɔ-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ
so. Gɛnen ɔlon ɔbono so
ne a nyɛ aye-nyoro faa.
Imɔso ilaa nyɛnyɛn ɔlon
ɔbono nkana i kya nyɛ aye
so mɔ i maŋ baa nyɛ lɛɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan mɔ lii aye-abaa dɔ.
3 Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
ne n wɔra ilaa ibono nkana
mɔ-nbara mɔ gi mɛŋ taalɛ
wɔra sa aye mɔ. I kya nyiile
yɛɛ kyu lii aye anyamesɛ-lɛɛ
oyuduu mɔ so mɔ, nkana aŋ
bo lon de a' gyi mɔ-nbara
mɔ so. Imɔso gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi san wɔra
imɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ o sun
mɔ gbaa-gbaa mɔ-bi ne ɔ
ba gɛsinkpan so baa wɔra
nyamesɛ fɛɛ aye-oyuduu.
Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i kya
naa de anyamesɛ-lɛɛ oyuduu
so wɔra imɔ-gɛsun. Imɔso
Wurubuaarɛ gi naa de mɔ-bi
mɔ ginyamesɛ oyuduu mɔ so
kyu bun ilaa nyɛnyɛn giwɔra
gipuɛɛ.

4 Wurubuaarɛ gi wɔra
gɛnen daa de a' nyɛ taalɛ
wɔra ilaa dɛnsɛ kamaasɛ
ibono mɔ-nbara gi kya nyiile
aye yɛɛ a' wɔra mɔ. Aye
abono n darɛ mɔ ne n
gyɛ abono aŋ baa a naa
de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so
ne a san a naa daa de
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ɔlon mɔ dɔ mɔ.
5 Abono mɛ naa de
anyamesɛ-lɛɛ ɔlon mɔ so mɔ,
mɛ kya kyu mɔmɔ-nwɔnsa
kyu gyan daa anyamesɛ-
lɛɛ ilaa wolɛ so. Abono,
mɔ, mɛ naa de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon mɔ so
mɔ, mɔmɔ berɛ, mɛ kya
kyu mɔmɔ-nwɔnsa gyan daa
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ilaa so.
6 Nengyene fo ɔko fo
kyu fo-gɛwɔnsa kyu gyan
anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ
so mɔ, i laa yɛgɛ fo laa
fuɛ fo-lɛwu gɛmara. Fo
kyu fo-gɛwɔnsa kyu gyan
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
ilaa so berɛ mɔ, i laa yɛgɛ
fo laa nyɛ gisen yuuli de
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan.
7 I kya nyiile yɛɛ fo
ɔbono fo-gɛwɔnsa gɛ gyan
anyamesɛ-lɛɛ ilaa wolɛ so
mɔ, fo gɛnen gɛwɔnsa
gɛbono so mɔ, fo-rɛ Wu-
rubuaarɛ fɛ maŋ loo. Fo
maŋ gyi mɔ-nbara mɔ so,
ne gɛsintin mɔ fo maŋ taalɛ
kee.
8 Gɛnen kee ne abono mɛ
naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon so
mɔ, mɛ maŋ taalɛ gyi Wu-
rubuaarɛ ginsi.
9 Fɛye berɛ, nengyene i gyɛ
gɛsintin yɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ tɛ fɛye dɔ mɔ,
fɛŋ baa fɛ naa de anyamesɛ-
lɛɛ ɔlon so ne. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n san ɔ dɛ
fɛye ɔ naa. Fo ɔbono Kirisito
Oduduu mɔ mɛŋ tɛ fo dɔ mɔ,
foŋ gyɛ Kirisito isa ne.
10 Fo ɔbono fo ti nyɛ
Kirisito tɛ fo dɔ mɔ, i bo no
yɛɛ lɛwu dɛ sa fo-nyoro gibi
mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ dɛ sa
aye anyamesɛ pɛwu kyu lii
ilaa nyɛnyɛn giwɔra so mɔ.
Imɔ gɛnen gbaa mɔ, bii yɛɛ
fo ti fo bo Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan ne. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu fo yɛɛ fo-
gisen dɔ i boran sa mɔ.
11 Nengyene i gyɛ gɛsintin
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono o
kyingi Kirisito Yesu lii ibuni
dɔ mɔ Oduduu mɔ tɛ fo
dɔ mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ
kolon ɔbono ɔ wolaa kyingi
Yesu mɔ laa kyingi fo-nyoro
gibi mɔ kee lii ibuni dɔ. Mɔ-
Oduduu tɛ fo dɔ daa ne ɔ laa
naa de mɔ so kyu kyingi fo.
12 Me-nanboana Yesu
asonbo, ilaa ibono nɛ tɔgɛ
faa pɛwu so mɔ, iŋ kaaborɛ
a' baa naa de aye-anyamesɛ
lɛɛ ɔlon mɔ so.
13 Fo ɔbono berɛ, fo laa
naa de anyamesɛ-lɛɛ ɔlon
so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ gɛ laa lii fo-
gibaa. Fo ɔbono, mɔ, kyu
naa de Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ so ne fo kya kine ilaa
nyɛnyɛn ibono fo-nyoro gibi
gi kya laarɛ fo' wɔra mɔ,
fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
14 I kya nyiile yɛɛ asa
abono pɛwu mɛ kya buu
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ

ɔkpa ɔbono ɔ kya nyiile mɔmɔ mɔ, mɔmɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin.

15 Fɛye abono fɛ kyu fɛye-nyoro kyu too Yesu so mɔ, Oduduu ɔbono fɛ nyɛ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ maŋ yɛgɛ fɛ' kii wɔra afuubo fɛɛ nbide nbono gi selɛ nmɔ-wuraana mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono fɛ nyɛ mɔ gi yɛgɛ fɛye-rɛ Wurubuaarɛ fɛ wɔra fɛɛ ɔsɛ mɔ-rɛ mɔ-biana. Gɛnen Oduduu ɔbono ne n kya yɛgɛ ne a kya taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, "N-sɛ, n-sɛ!" mɔ.

16 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya tɔngɛ sa aye aye-asen dɔ de a' bii yɛɛ gɛsintin a gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana.

17 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ a kya bii kee yɛɛ ilaa ibono ɔ laa kyu sa mɔ-bi Kirisito mɔ, ɔ laa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a' dabɔlɛ de a' nyɛ gɛnen ilaa ibono. Pɛi de a' lɔɔ nyɛ gɛnen ilaa ibono mɔ, i gyɛ ibono a laa wu awɔrɔfɔɔ fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan de gɛmara mɔ, a' nyɛ mɔ-nyisigyi mɔ ɔnan kee.

Wurubuaarɛ Laa Yɛgɛ A Laa Baa Nyɛ Nyisigyi

18 Nɛ kerɛ pɛwu faa mɔ, gɛkyena gɛdɛ dɔ awɔrɔfɔɔ abono a kya wu mɔ, a maŋ taa fo nyisigyi ɔbono Wurubuaarɛ laa baa sa aye gɛkaako mɔ ba-a pi-i.

19 Gɛnen nyisigyi baarɛ so mɔ, i kya da ilaa ibono pɛwu Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ kpakpa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ asa abono mɛ gyɛ mɔ-biana mɔ gɛwi nyiile.

20 Nperɛ berɛ mɔ, ɔ yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛsɛ kamaasɛ i kya kpon. I mɛŋ kya lii imɔ gbaa-gbaa asɛ yɛɛ nkana i' kpon gɛnen. I lii daa mɔ asɛ. Mɔ-ansi a gyan ilaa iko so.

21 I lii fɛɛ gɛkaabono ɔ laa yɛgɛ mɔ-biana mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro lii awɔrɔfɔɔ dɔ de mɛ' nyɛ nyisigyi mɔ, ɔ laa yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛsɛ pɛwu kee i' nyɛ imɔ-nyoro de iŋ baa wu' gyɔ de imɔ kee i' nyɛ nyisigyi.

22 A nyi yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ, i kya yiyɛɛ baa lii de ndɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔkyii ne ɔ kya yiyɛɛ mɔ.

23 Dabɔlɛ aye abono Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu kyɛɛ aye mɔ gbaa a kya yiyɛɛ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne ɔ daa gikyu sa aye de i' lɛɛ nyiile aye yɛɛ a laa nyɛ gɛkaako-lɛɛ nyisigyi kee. A san a tɛ a gyoo daa gɛkaabono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ i' lii gɛwi yɛɛ aye ne o kyu yɛɛ a' wɔra mɔ-biana gɛsintin mɔ. I lii fɛɛ ɔ laa yɛgɛ aye-nyoro gibi mɔ gi' kyingi de gi' nyɛ nyisigyi.

24 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye ne o kyu aye yɛɛ a gyɛ mɔ-biana mɔ, i yɛgɛ aye-ansi a gyan ilaa ibono ɔ laa kii wɔra sa aye gɛkaako mɔ so. Naafo a ti nyɛ ibono aye-ansi a gyan imɔ so mɔ, nkana iŋ baa tiri yɛɛ a' baa kii kerɛ imɔ-ɔkpa. Anɛ ne nan kii kyena kerɛ ilaa ibono ɔ ti ɔ kya wu mɔ

ɔkpa?

25 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, aye-
ansi a gyan ilaa dɛnsɛ ibono
a mɛŋ ti wu kerɛ mɔ so, ne
a nyɛ gisen a tɛ a gyoo imɔ
kaaborɛ i' baa yii aye-gibaa.

26 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ kee kya kpaa aye ibono
aŋ bo lon mɔ so. A mɛŋ
nyi gɛdalaa fɛɛ gɛnɔɔbono i
kaaborɛ a' dalaa mɔ. Imɔso
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gbaa-gbaa ne n kya dalaa
ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ ɔ
kya kpaa aye. Ɔ kya dalaa
mɔ, ɔ kya sɔnga foo-foo,
ibono nyamesɛ maŋ bii imɔ-
atɔgɛbi.

27 Wurubuaarɛ ɔbono o
nyi nyamesɛ gisen dɔ ilaa
mɔ berɛ kya bii ilaa ibono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
darɛ mɔ. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kya dalaa kolɛ ilaa sa aye
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
aye yela sa mɔ-nyoro mɔ,
ɔ kya dalaa daa naa de
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so.

28 Fɛɛ gɛnɔɔbono a nyi mɔ,
ilaa kamaasɛ ibono i kya ba
mɔ, Wurubuaarɛ kya kyu
imɔ pɛwu wɔra gɛsun de
i' bara ilaa dɛnsɛ sa abono
mɛ kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ.
Mɔmɔ ne n gyɛ abono ɔ
tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu mɔmɔ-
nyoro sa mɔ gɛnɔɔbono i laa
nyɛ kyena de mɔ-gɛwɔnsa
gɛbono ɔ wolaa sa yela mɔ.

29 I kya nyiile yɛɛ pɛi de
ɔ' lɛɛ ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ
wolaa bii asa ako, ne gɛnen
asa abono ne ɔ tɔgɛ yela yɛɛ
mɛ laa baa wɔra fɛɛ mɔ-bi
mɔ ɔnan de mɔ-bi mɔ, mɔ,
ɔ' wɔra ɔdaa sa asa sakyɔ.

30 Imɔso mɔmɔ abono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ yela
yɛɛ mɛ laa wɔra fɛɛ mɔ-bi
mɔ mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ tɔgɛ
yɛɛ mɛ' kyu mɔmɔ-nyoro sa
mɔ. Abono ɔ tɔgɛ ɔmɔ gɛnen
mɔ, mɔmɔ kee ne o kyu yɛɛ
mɔmɔ-gisen dɔ i boran sa
mɔ. Abono o kyu ɔmɔ gɛnen
mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ laa kyu
mɔ-nyisigyi mɔ sa.

Wurubuaarɛ Gi Tansi Laarɛ Aye-Ilaa Kyu Naa De Yesu So

31 To! A tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ
faa mɔ, menɛ ne n baa san?
Nengyene Wurubuaarɛ yelɛ
aye-gɛmara mɔ, anɛ ne nan
taalɛ kɔ de aye?

32 Wurubuaarɛ mɛŋ kine
yɛɛ ɔ maŋ kyu mɔ-bi gbaa-
gbaa kyu sa de o' wu' sa aye
pɛwu faa mɔ, fɛ mɛŋ nyi yɛɛ
ɔ laa bugi mɔ-gisen kyu ilaa
dɛnsɛ kamaasɛ kee kyu bɔla
aye?

33 Aye abono Wurubuaarɛ
gi lɛɛ gibaa yii yɛɛ ɔ laa
lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro
mɔ, anɛ ne nan taalɛ tɔgɛ
yɛɛ a bo ilaa nyɛnyɛn? Wu-
rubuaarɛ gbaa-gbaa ne n ti
nyɛ kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ
i boran faa mɔ,

34 anɛ ne nan baa bun aye
gipuɛɛ? Kirisito Yesu abɛɛ?
Mɔ ne n wu' sa aye, ne o
kyingi lii ibuni dɔ sa aye. Ɔ
tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ
so ɔ kya gyi gɛwura, ne mɔ
kee ne n gyɛ ɔbono ɔ kya dɛ
Wurubuaarɛ giserɛ ɔ kya sa
aye.

35 Menɛ ne nan tu aye
ne Yesu Kirisito maŋ baa
laarɛ aye-ilaa? Gɛyiyɛɛ abɛɛ

awɔrɔfɔɔ abɛɛ mɛ laa ka
aye-ansi, abɛɛ akon, abɛɛ
ayen, abɛɛ gɛnsipɛɛrɛ, abɛɛ
asa mɛ laa mɔɔ aye daa, fɛ
nyi yɛɛ imɔ idɛ dɔ iko i laa
taalɛ yɛgɛ Yesu ɔŋ baa laarɛ
aye-ilaa?
36 Mɛ ŋmarasɛ ilaa idɛ
ɔnan yela Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ, fo so mɔ, owi
kamaasɛ dɔ mɔ
asa mɛ kpɛ ma-a laarɛ
aye-imɔɔten daa.
Imɔso a dɛ daa fɛɛ isandɛ
ibono mɛ tɔgɛ yela yɛɛ
mɛ laa mɔɔ mɔ."
37 Imɔ idɛ pɛwu dɔ mɔ, a nyi
yɛɛ Kirisito kya laarɛ aye-
ilaa. Kyu naa de mɔ so ne a
kya kɔ lii imɔ ikamaasɛ dɔ.
38 N tansi n nyi me-gisen
dɔ yɛɛ sɛi-sɛi maŋ taalɛ
yɛgɛ Yesu ɔŋ baa laarɛ
aye-ilaa. Lɛwu-o, nkpa-o,
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-o, ilaa
ibonoana pɛwu i kya nyɛ
ɔlon anyamesɛ so mɔ-o,
ilaa ibono i laa ba ndɛ-ndɛ
daa-o, ɔkɛ abɛɛ ɔkaamara
ilaa daa-o,
39 i bo daa gɛsinkpan gɛsɛ-o,
i bo soso daa-o, abɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa lɛɛsɛ sɛnsɛ
ibono i san mɔ pɛwu mɔ
daa-o, imɔ iko-rɛ iko i maŋ
taalɛ yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔŋ
baa laarɛ aye-ilaa. Ɔ laa kpɛ
ɔ kya laarɛ aye-ilaa kyu naa
de aye-Wura Kirisito Yesu so.

9

Wurubuaarɛ Gi Lɛɛ Yii Mɔ-Adɛ Isirale Awura Mɔ

1 Kyu lii me-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
n nyi yɛɛ ilaa ibono nan baa
tɔgɛ faa i gyɛ gɛsintin. Meŋ
kya kɛɛ abon. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kee kya yɛgɛ n'
bii me-gisen dɔ yɛɛ i gyɛ
gɛsintin.
2-3 Ibono me-adɛ Isirale
awura mɛŋ kyule ka gyan
Kirisito so de mɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ amɔlɛgɛ so mɔ,
mɔmɔ-ilaa i tansi i bo me
ayen, ne me-gisen gi kya dɛɛ
me owi kamaasɛ dɔ mɔmɔ
so. Naafo i laa sa de i' kyu
me kyu kyarɛ mɔmɔ de mɛ'
nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
mɔ mɔ, nkana nan kyule
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' tɔgɛ nnɔ
wɔra me de ɔ' kyadɛ me-
lɛɛ ɔwolɛ fuɛ lii Kirisito adɛ
dɔ de i' kyu mɔmɔ kyu
yii me-giyaa. I kya nyiile
yɛɛ me-rɛ mɔmɔ a gyɛ daa
nkalan kolon.
4 Isirale awura ne Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yii yɛɛ mɛ'
wɔra mɔ-asonbo. Mɔmɔ
kee ne ɔ lɛɛ mɔ-nyisigyi mɔ
gɛwi nyiile. Ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ
mɔmɔ mɛ wɔra gɛnɔ gik-
padɔ gifonɛɛ, ne mɔmɔ-abaa
dɔ ne o kyu mɔ-nbara mɔ
kyu wɔra. O nyiile mɔmɔ
gɛnɔɔbono mɛ' kyu son mɔ
mɔ. Ɔ ka ilaa dɛnsɛ yela sa
mɔmɔ.
5 Mɔmɔ-adedaabo gyang-
barasɛ mɛ wɔra asa
gbaa'gbaa Wurubuaarɛ
asɛ. Mɔmɔ-ɔpaa dɔ ne mɛ
korogɛ ɔbono ɔ kya yɛgɛ
asa mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ. Ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya
gyi gɛwura ilaa kamaasɛ
so. Ayenbi a' wɔra mɔ-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Iŋ Gyɛ Aberaham Ɔpaa

Dɔ Awura Pɛwu Ne N Gyɛ

Mɔ-Anaanabi Gɛsintin

6 Tɔ! Imɔso Wurubuaarɛ maŋ baa wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa Isirale awura mɔ? Ɔ laa wɔra! Iŋ gyɛ mɔmɔ pɛwu berɛ ne ɔ laa wɔra imɔ sa. I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ Isirale anaanabi mɔ pɛwu ne n gyɛ Isirale awura gɛsintin.

7 I mɛŋ gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ pɛwu kee ne n gyɛ mɔ-anaanabi gɛsintin. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Aberaham yɛɛ,

"Kyu naa de fo-bi Ayisiki so
ne fo laa nyɛ anaana
de anaana-anaana-ana
abono nɛ ka yela sa fo
mɔ."

8 Agyɛbi adɛ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kalɛ nbii nbono Aberaham gi korogɛ mɔ pɛwu yɛɛ mɛ gyɛ mɔ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin. Nbii nbono Wurubuaarɛ gi wolaa ka yela sa Aberaham mɔ wolɛ ne Wurubuaarɛ gi kyu yɛɛ mɛ gyɛ Aberaham mɔ-biana gɛsintin.

9 Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi abono o ka yela sa Aberaham mɔ ne n gyɛ yɛɛ,

"Gɛsi gɛko fafaanan berɛ n'
baa kii ba mɔ,
fo-ka Sara dɛ gɛbii
nyensɛɛ."

10 Iŋ gyɛ imɔ idɛ wolɛ. Gɛnen gɛbii nyensɛɛ mɔ ne n gyɛ aye-naana Ayisiki. Aye-naana Ayisiki baarɛ gi kyu ɔkyii, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Rebɛka. Rebɛka gi korogɛ ataana sa mɔ. Mɛ gyɛ anyen. Yɛgɛ nbii mɔ gi dabɔlɛ gi gyɛ onyi kolon ɔsɛ kolon faa mɔ,

11-12 owi ɔbono gi san gi bo mɔmɔ-nyi ɔtɔ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ-nyi yɛɛ,

"Fo-nbii mɔ dɔ mɔ, ɔbelɛnsɛ
mɔ laa kisee son ɔpii
mɔ."

Gɛnen berɛ abono pɛwu mɔ, nbii ndɛ giŋ ti lii gifuli de gi' wɔra ilaa dɛnsɛ abɛɛ ilaa nyɛnyɛn. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa onyi mɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ kya lɛɛ yii asa gɛnɔɔbono i laa kyena de mɔ-gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa sa yela mɔ. Iŋ gyɛ asa ilaa wɔrasɛ so; Wurubuaarɛ ne n kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lɛɛ yii isa daa ne i kya ba gɛnen.

13 Mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ako kyu lii nbii ndɛ so yela yɛɛ,

"Nɛ laarɛ Gyeekɔpo ilaa.
Isawu berɛ nɛ kyo
mɔ."

Wurubuaarɛ Kya Wɔra Ilaa Imɔ-Ɔkpa So

14 Imɔ idɛ faa mɔ, nnɛ ne a laa tɔgɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya wɔra mɔ-ilaa imɔ-ɔkpa so abɛɛ? I mɛŋ gyɛ gɛnen.

15 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Mosisi mɔ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,

"Ɔbono n kya laarɛ n' su mɔ
gitolon mɔ, mɔ ne nan
su gitolon,
ne isa ɔbono mɔ-ilaa i bo
me ayen ne i gyɛ me-
gɛlaarɛ yɛɛ n' kpaa

mɔ mɔ, mɔ ne nan
kpaa.”
16 Imɔso i mɛŋ gyɛ nyamesɛ
gɛlaarɛ ilaa abɛɛ mɔ-ilaa
wɔrasɛ so ne Wurubuaarɛ
kya kerɛ de ɔ' kpaa mɔ. I kya
lii daa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
kya su asa gitolon mɔ asɛ.
17 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ mɛ ŋmarasɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Igyip-
iti wura ɔko yɛɛ,
“Me ne n yɛgɛ fo' gyi
gɛwura.
Nan yɛgɛ ilaa ibono i laa tu
fo mɔ
i' lɛɛ me-ɔlon gɛwi nyiile
asa
de mɛ' lɛɛ me-ginyen
gɛsinkpan so gɛten ka-
maasɛ.”
18 Imɔso asa abono Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ ɔ laa su
mɔmɔ gitolon mɔ, mɔmɔ ne
ɔ kya su gitolon, ne abono ɔ
tɔgɛ yɛɛ mɛ' wɔra gisoɔlon
mɔ, mɔmɔ ne nan wɔra
gisoɔlon.

Fo Laa Sɔɔ Akyɔɔlɛ De Wurubuaarɛ?

19 Fɛye dɔ ɔko laa taasɛ me
yɛɛ, “Ne gɛnen ne i dɛ berɛ
mɔ, nnɛ so ne Wurubuaarɛ
laa baa tɔgɛ yɛɛ a bo ilaa
nyɛnyɛn? I lii fɛɛ anɛ ne
n bo no ɔ laa taalɛ kine
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ?”
20 N' kisee taasɛ kaasɛ mɔ
kee yɛɛ, “Fo nyamesɛ fo ne
n gyɛ anɛ, fo laa sɔɔ akyɔɔlɛ
de Wurubuaarɛ?” Gɛlɔbi
gɛ maŋ taalɛ taasɛ gɛmɔ-
ɔpɔrɔbo yɛɛ, “Menɛ n wɔra
ne fo pɔrɔ me gɛnen?”
21 Ɔpɔrɔbo mɔ bo ɔkpa
gɛbɔlɛ mɔ so de ɔ' taalɛ yɛ
gɛmɔ-gisodoo kolon dɔ de
o' kyu gibaafon kyu pɔrɔ
ilaa ibono mɛ kya kyu gyi
nkɛ belɛ mɔ de o' kyu
gibaafon nyɔsɛ mɔ kyu pɔrɔ
ilaa ibono mɛ kya keda nkɛ
yanyansɛ mɔ.
22 Gɛnen kee ne Wu-
rubuaarɛ ilaa wɔrasɛ i dɛ
ne. Ɔ bo ɔkpa de ɔ' lɛɛ mɔ-
ginyadon de mɔ-ɔlon nyiile
asa. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, ɔ
nyɛ gisen belɛ sa asa abono
ɔ dɛ ɔmɔ ginyadon ne nkana
mɛ kaaborɛ ɔ' biidɛ mɔmɔ-
giso gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.
23 Ɔ nyɛ gisen gɛnen daa
de ɔ' nyɛ lɛɛ mɔ-nyisigyi
belɛ nyiile asa abono ɔ laa
su mɔmɔ gitolon mɔ. Ɔ
wolaa lɔrɔ gɛnen asa abono
yela yɛɛ ɔ laa sa mɔmɔ mɔ-
nyisigyi belɛ.
24 Aye ne n gyɛ gɛnen asa
abono ɔ tɔgɛ yɛɛ a' kyu aye-
nyoro sa mɔ. I mɛŋ gyɛ yɛɛ
aye gɛnen asa abono pɛwu
a gyɛ Gyuda awura. Aye
dɔ ako mɛ gyɛ asa kpɛi-kpɛi
kee.
25 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
gɛnen ilaa idɛ ɔnan sa mɔ-
ikalan ɔtɔgɛbo Hoseeya, ne ɔ
ŋmarasɛ imɔ yela mɔ-ɔwolɛ
dɔ yɛɛ,
“Asa abono nkana mɛ mɛŋ
gyɛ me-adɛ mɔ,
idɛ kon berɛ nan terɛ
mɔmɔ yɛɛ ‘me-adɛ’.
Abono nkana meŋ laarɛ
mɔmɔ-ilaa mɔ, nan
tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ,
‘Idɛ kon berɛ n kya laarɛ
fɛye-ilaa.’ ”
26 Hoseeya gi kii ŋmarasɛ
mɔ-ɔwolɛ mɔ dɔ kee yɛɛ,
“Nfono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Fɛŋ gyɛ
me-adɛ’ mɔ,

nono kee ne Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
no adaa-adaa mɔ
laa kisee tɔgɛ sa mɔmɔ
yɛɛ, ‘Fɛ gyɛ me-
biana’.”
27 Isaya gi wu Isirale
awura ilaa tɔgɛ yela yɛɛ,
“Isirale awura ne n kine mɛ
nyaakyɔ
fɛɛ apoo gigengen so
giŋɛsii mɔ,
mɔmɔ dɔ asa kalɛsɛ
ne Wurubuaarɛ laa
mɔlɛgɛ
de mɛ' nyɛ ɔkyenaten
mɔ asɛ.
28 Wura Wurubuaarɛ laa gyi
anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ
mɔ,
ilaa ibono ɔ laa tɔgɛ
nbɛlɛ mɔ dɔ mɔ, imɔ
ne ɔ laa wɔra.
Ɔ maŋ yɛgɛ i' kɛɛla.”
29 I dɛ daa fɛɛ ilaa ibono
Isaya gi wolaa wu tɔgɛ kee
mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
“Nengyene Wura Wu-
rubuaarɛ Ɔlolonbo
mɔ
ɔ mɛŋnan taa anaanabi
kalɛsɛ ako yɛgɛ sa aye
mɔ,
naafo ɔfaanan aye-
oyuduu gi sii
fɛɛ Sodom de Gomora
isowolɛ-lɛɛ mɔ ɔnan.”

Gyuda Awura Mɛ Mɛŋ Sɔɔ Wurubuaarɛ Ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Gyi

30 Imɔso a' baa' tɔgɛ yɛɛ
menɛ? Nkana asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ mɛŋ kya laarɛ ɔkpa
ɔbono so Wurubuaarɛ laa
kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran. Idɛ kon mɔ,
kyu naa de mɔmɔ-gikagyan
gibono mɛ ka gyan Kirisito
so mɔ, mɛ nyɛ Wurubuaarɛ
gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran.
31 Gyuda awura mɔ berɛ,
owi kamaasɛ dɔ mɔ, mɛ kpɛ
mɛ kya pɛɛrɛ ansi daa nbara
gigyi so de Wurubuaarɛ ɔ'
kerɛ de o' kyu mɔmɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran. Mɛ
mɛŋ kii nyɛ gɛnen.
32 I wonɛ so? I kya nyiile
yɛɛ mɛ nyi yɛɛ mɔmɔ-nbara
gigyi so ne Wurubuaarɛ laa
kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen
dɔ i boran. Mɛ mɛŋ naa
de gikagyan gibono mɛ laa
ka gyan Kirisito so mɔ. Mɔ
ne n gyɛ gibui gibono Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ akpalɛ dɔ
yɛɛ gi laa yɛgɛ de asa mɛ'
sidi mɔ. Gɛsintin mɔ, i wɔra
fɛɛ Gyuda awura mɔ mɛ sidi
de gɛnen gibui mɔ ne.
33 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
“Fɛ' kerɛ! Nan kyu gibui
yela Sayon ɔsowolɛ so.
Gɛnen gibui mɔ gi laa yɛgɛ
asa mɛ' sidi de mɛ' lii
tɔrɔ.
Asa abono mɛ ka gyan gɛnen
gibui gibono so mɔ
berɛ,
ipeeli i maŋ gyi mɔmɔ.”

10

I Tansi I Tiri Me Yɛɛ Isirale Awura

Mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ Nsana I' Nyɛ Lɔrɔ

1 Me-nanboana Yesu
asonbo, i tansi i tiri me
yɛɛ Isirale awura mɛ' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de mɛ'
nyɛ mɔ asɛ gɛkyena. Lii

gɛnen so mɔ, n kya kolɛ
Wurubuaarɛ mi-i sa mɔmɔ.
2 N nyi mɔmɔ so yɛɛ nkana
mɛ tansi kyu mɔmɔ-nyoro
kyu sa Wurubuaarɛ ɔson
mɔ. Mɛ mɛŋ kii bii ɔkpa
ɔbono so i kaaborɛ mɛ' kyu
de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu
ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i bo-
ran mɔ.
3 Mɛ mɛŋ nyi yɛɛ pɛi
ne Wurubuaarɛ laa kyu
nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran mɔ, i kya lii daa mɔ
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa asɛ.
Isirale awura mɔ berɛ, mɛ
kya laarɛ mɛ' tɔgɛ mɔmɔ-
gibaa so daa yɛɛ, "A gyi
Wurubuaarɛ nbara ndɛ abɛɛ
ndɛ so mɔ, Wurubuaarɛ
laa wu yɛɛ aye-asen dɔ i
boran." Imɔso mɛ mɛŋ kya
bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa
Wurubuaarɛ de mɔ ne o'
kyu mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i
boran.
4 I kya nyiile yɛɛ Kirisito
gi logɛ gɛnɔɔbono asa mɛ
laa gyi Wurubuaarɛ nbara
mɔ so de Wurubuaarɛ o' kyu
mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i
boran mɔ. Wurubuaarɛ gi
san ɔ kya laarɛ daa yɛɛ o'
kyu ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa
ka gyan Kirisito so mɔ yɛɛ
mɔ-gisen dɔ i boran.
5 Abono mɛ laa tɔgɛ yɛɛ
mɛ laa gyi Wurubuaarɛ
nbara mɔ so daa pɛi de
Wurubuaarɛ ɔ' lɔɔ kyu
ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i
boran mɔ, Mosisi gi ŋmarasɛ
mɔmɔ so ilaa yela yɛɛ,
"Ɔbono o gyi nbara mɔ so
mɔ ne nan nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ kyu
naa de nmɔ so."
6 Abono, mɔ, mɛ laa ka gyan
Wurubuaarɛ so de ɔ' mɔlɛgɛ
mɔmɔ de o' kyu ɔmɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ,
mɛ ŋmarasɛ mɔmɔ so ilaa
yela Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
kee yɛɛ,
"Gɛŋ sa fo' taasɛ fo-nyoro
yɛɛ,
'Anɛ ne nan kpe Wu-
rubuaarɛ dɔ sa me
ne?' "
(Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' kpaa
kpelegɛrɛ Kirisito lii
Wurubuaarɛ dɔ ba de
ɔ' baa mɔlɛgɛ fo.)
7 "Abɛɛ 'Anɛ ne nan kpelegɛ
kpe ibuni dɔ sa me
ne?' "
(Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' kpaa
kyu Kirisito ba de ɔ'
baa mɔlɛgɛ fo.)
8 Mɔ, menɛ ne a laa wɔra de
a' nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
mɔ? Gɛnen ɔkalan mɔ ne
a kpɛ a kya tɔgɛ a sa asa
yɛɛ, "Fɛ' ka gyan Kirisito
so, fɛ' ka gyan Kirisito so"
mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a kya tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ
mɛŋ bo gɛta de fɛye;
ɔ bo fɛye-nnɔ dɔ ne ɔ bo
fɛye-asen dɔ."
9 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ nengyene
fo nyamesɛ fo bugi fo-gɛnɔ
tɔgɛ yɛɛ
"Yesu Kirisito ne n gyɛ
Wura,"
ne fo sɔɔ gyi fo-gisen dɔ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyingi mɔ lii ibuni dɔ
mɔ,
Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ
fo de fo' nyɛ mɔ asɛ
gɛkyena.

10 I lii fɛɛ nyamesɛ kya sɔɔ
gyi mɔ-gisen dɔ daa ne
Wurubuaarɛ kya kyu
mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ
i boran.
Ne ɔ kya kii bugi gɛnɔ tɔgɛ
imɔ sa asa ne
ɔ kya nyɛ Wurubuaarɛ
kya mɔlɛgɛ mɔ de ɔ'
nyɛ kyena mɔ asɛ.
11 Mɛ ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ
dɔ yɛɛ,
"Ɔbono ɔ ka gyan mɔ so mɔ,
kaasɛ maŋ gyi ipeeli."
12 Gisɔɔgyi ilaa idɛ i gyɛ
gɛsintin sa Gyuda awura de
asa sɛnsɛ pɛwu. I lii fɛɛ
anyamesɛ pɛwu mɛ bo daa
Wura kolon. Ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ saawo terɛ mɔ mɔ,
ɔ laa tansi wɔra ilaa sa mɔ.
13 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-
agyɛbi dɔ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ saawo
terɛ Wura Wu-
rubuaarɛ mɔ,
ɔ laa mɔlɛgɛ mɔ."
14 Nnɛ so ne anyamesɛ mɛ
laa saawo terɛ isa ɔbono mɛ
mɛŋ ka gyan mɔ so mɔ? Ne
nnɛ so ne mɛ laa ka gyan isa
ɔbono mɛ mɛŋ ti nu mɔ so
kerɛ mɔ? Nengyene asa mɛ
maŋ nyɛ ɔko de ɔ' tɔgɛ mɔ-
ilaa sa mɔmɔ mɔ, nnɛ ne mɛ
laa wɔra de mɛ' nu mɔ so?
15 Nengyene Wurubuaarɛ
mɛŋ lɛɛ asa sun de mɛ' tɔgɛ
mɔ-ilaa sa asa mɔ, i maŋ
nyɛ atɔgɛbo. I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ yela
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ.
Mɛ ŋmarasɛ yɛɛ,
"Asa abono mɛ naa mɛ kya
tɔgɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ
mɛ kya sa asa mɔ,
mɔmɔ-ginaa gibono gi
tansi gi kya gyi ginsi!"
16 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen
gbaa faa, iŋ taa gyɛ asa
abono pɛwu mɛ nu ɔkalan
konkonsɛ baarɛ mɔ ne n
laarɛ mɛ' nu ɔkalan mɔ gɛsɛ.
Gɛnen so mɔ, Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo ɔbono mɛ
kya terɛ mɔ yɛɛ Isaya mɔ
gi taasɛ Wurubuaarɛ yɛɛ,
"O Wurubuaarɛ, fo-ɔkalan
ɔbono a tɔgɛ faa,
anɛ ne n sɔɔ mɔ gyi ne?"
17 Imɔso pɛi ne nyamesɛ laa
sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, gɛnen
mɔ, o nu mɔ. Ne nyamesɛ,
mɔ, laa nyɛ nu ɔkalan mɔ
mɔ, gɛnen mɔ, ɔ nyɛ ɔko gi
tɔgɛ Kirisito ilaa sa mɔ.
18 N kya taasɛ yɛɛ imɔso
Isirale awura mɔ mɛ mɛŋ
ti nu gɛnen Wurubuaarɛ
ɔkalan baarɛ? Mɛ ti nu! I lii
fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ mɔ i tɔgɛ kyu lii ɔkalan
mɔ atɔgɛbo mɔ so yɛɛ,
"Mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ i nu gyan
gɛsinkpan gɛten ka-
maasɛ.
Gɛsinkpan so gɛtɛɛko iŋ san
yɛɛ asa mɛ mɛŋ nu
mɔmɔ-agyɛbi tɔgɛsɛ."
19 N' kii taasɛ kee yɛɛ,
"Imɔso Isirale awura mɔ
mɛ mɛŋ nu Wurubuaarɛ
ɔkalan mɔ gɛsɛ?" Mɛ nu
mɔ gɛsɛ. Gigyangbarasɛ
mɔ, Mosisi gi ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ako yela
yɛɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa Isir-
ale awura mɔ yɛɛ,

"Asa abono fɛye yɛɛ mɛ
mɛŋ bo gikɔ dɔ mɔ,
nan mɔlɛgɛ ɔmɔ de i'
nyɛ loo fɛye!
Asa abono fɛye yɛɛ mɛ mɛŋ
nyi ɔlaako mɔ,
nan mɔlɛgɛ gɛnen asa
mɔ de fɛ' nyɛ kyu
ginyadon."
20 Isaya kee gi taalɛ da gikan
tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi ako
yɛɛ,
"Mɔmɔ abono nkana mɛŋ
kya pɛɛrɛ ansi de mɛ'
bii me mɔ,
mɔmɔ ne nan nyɛ bii
me.
Nan lɛɛ me-nyoro nyiile
asa abono mɛ mɛŋ kya
taa taasɛ me so mɔ."
21 Isirale awura mɔ berɛ
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu lii
mɔmɔ so yɛɛ,
"Gɛkɛ kamaasɛ n kpɛ mi-i
buɛɛlɛ
gisomaanu de ansiɔlon
awura adɛ
yɛɛ mɛ' ba de n' kun
ɔmɔ."

11

Wurubuaarɛ Gi Su Isirale Awura Gitolon

1 N' taa taasɛ ilaa idɛ.
"Wurubuaarɛ gi kine mɔ-
adɛ Isirale awura mɔ?"
Kuaa! Ɔŋ kine mɔmɔ. Me,
Pɔɔlo, gbaa-gbaa n gyɛ daa
Isiralenyen. Aberaham
ɔnaanabi ne n' gyɛ. Nɛ lii
daa Bɛngyamin gɛten dɔ.
2 Wurubuaarɛ mɛŋ kine
mɔ gbaa-gbaa adɛ abono ɔ
wolaa o nyi ɔmɔ pɛi ne ɔ lɛɛ
ilaa kamaasɛ mɔ. Fɛ mɛŋ
nyi Ilaagya agyɛbi abono mɛ
ŋmarasɛ yela Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ? Ilaagya
gi lɔgedɛ kyu lii Isirale
awura ilaa wɔrasɛ so sa Wu-
rubuaarɛ, ne mɛ ŋmarasɛ
imɔ yela yɛɛ,
3 "Wurubuaarɛ, mɛ boori fo-
asunbi ilɛɛten,
ne mɛ mɔɔ fo-ikalan
atɔgɛbo.
I san daa me-wolɛ. Ne
mɛ kya laarɛ me kee
imɔɔten."
4 Ilaagya gi tɔgɛ gɛnen mɔ,
nnɛ ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ
gɛnɔ sa mɔ? Wurubuaarɛ
yɛɛ,
"I san me anyen nwɛ ikue-
isa de saalaa
abono nɛ kɔrɔsɛ yela sa
me-nyoro.
Mɔmɔ gɛnen asa abono berɛ,
mɛ mɛŋ ŋmii ɔkperɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Baalɛ mɔ kerɛ."
5 Aye-lɛɛ aberɛ adɛ dɔ kee
mɔ, i bo Isirale awura
akalɛsɛ abono Wurubuaarɛ
gi kɔrɔsɛ yela sa mɔ-nyoro.
Mɔ-gitolon mɔ so ne ɔ lɛɛ
gibaa yii ɔmɔ gɛnen.
6 Ne i gyɛ daa Wurubuaarɛ
gitolon mɔ so berɛ mɔ, iŋ
baa i gyɛ mɔmɔ-ilaa dɛnsɛ
ibono mɛ taalɛ wɔra sa mɔ
mɔ so. Nkana fɛɛ mɔmɔ-ilaa
dɛnsɛ mɔ so ne ɔ lɛɛ gibaa yii
ɔmɔ mɔ, nkana aŋ baa nyɛ
tɔgɛ yɛɛ gitolon ne ɔ bo ne ɔ
wɔra gɛnen.
7 N' baa tɔgɛ yɛɛ menɛ?
Isirale awura mɔ mɛ laarɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ o' kyu
mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran. Mɛŋ kii nyɛ
gɛnen. Mɔmɔ dɔ abono
Wurubuaarɛ gi wolaa lɛɛ
gibaa yii mɔ berɛ ne n nyɛ
Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ
yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.

Isirale awura sɛnsɛ mɔ, mɔ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔmɔ-
asɔ dɔ i kɔrɔ ifuu.
8 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ
yɛɛ,
“Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ
wɔra fɛɛ asa abono
mɛ dɛ ginsi gidɛ.
Mɛŋ kya wu mɔ-ilaa bii, ne
mɛŋ kya nu mɔ asɛ.
Imɔ ne n kpɛ san i dɛ sa
mɔmɔ kyu baa lii de
ndɛ faa.”
9 Deefidi gi tɔgɛ kyu lii mɔmɔ
so yɛɛ,
“Yɛgɛ mɔmɔ-ɔkon ɔbono mɛ
kya gyi mɔ ɔ' wɔra fɛɛ
ɔdoo
de i' da mɔmɔ.
Yɛgɛ ɔkon mɔ mɛ kya gyi mɔ
ɔ' wɔra fɛɛ agyondi-
worɔ
de mɛ' tɔrɔ mɔ dɔ de mɛ'
nyɛ fo-gisobiidɛ.
10 Yɛgɛ i' baala mɔmɔ-ansi
bun de mɛ' mɛŋ baa
nyɛ wu sɛi-sɛi.
Yɛgɛ mɔmɔ-ɔlaawusɛ ɔ'
wɔra fɛɛ gɛsola belɛ
sa mɔmɔ
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ ky-
oola gɛkaako.”

Wurubuaarɛ Gi Mɔlɛgɛ Asa Banban De I' Nyɛ Loo Isirale Awura

11 N' kii taasɛ: “Imɔso
Isirale awura adɛ mɔ, mɛ
sidi kpaa tɔrɔ ibono mɛ maŋ
baa taalɛ nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ gɛkaako ne?” Iŋ gyɛ
gɛnen. Ilaa mɔ ne n gyɛ
yɛɛ mɛ wɔra Wurubuaarɛ
ilaa nyɛnyɛn. Imɔ ne n yɛgɛ
Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ asa
abono mɛ mɛŋ gyɛ Isirale
awura mɔ de mɔmɔ abono
ne mɛ' nyɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ
Wurubuaarɛ nsana i' nyɛ
lɔrɔ. Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
gɛnen asa banban abono daa
de i' loo Isirale awura mɔ de
mɔmɔ kee mɛ' nu mɔ-gɛdɛ.
12 Isirale awura mɔ ilaa
nyɛnyɛn so mɔ, Wurubuaarɛ
gi mɔlɛgɛ gɛsinkpan so asa
sɛnsɛ. Nengyene Isirale
awura mɔ pɛwu mɔmɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i' kii lɔrɔ
mɔ, i laa yɛgɛ asa sɛnsɛ
abono mɛ mɛŋ gyɛ Isirale
awura mɔ mɛ' lɔrɔ nyɛ Wu-
rubuaarɛ ayuule don owi
ɔbono nkana Isirale awura
mɔ mɔmɔ-rɛ Wurubuaarɛ
nsana i nyida mɔ.
13 Nan baa tɔngɛ sa fɛye
abono fɛ mɛŋ gyɛ Isirale
awura mɔ kon. Wurubuaarɛ
gi lɛɛ me yɛɛ n' wɔra Yesu
ɔsɔɔ de i' nyɛ kpaa fɛye
abono fɛŋ gyɛ Isirale awura
mɔ. Imɔso nan kyu gɛnen
gɛsun mɔ yɛɛ gɛ gyɛ ilaa
tirisɛ. Nan wɔra gɛmɔ lii me-
gisen dɔ
14 gɛnɔɔbono i laa nyɛ
loo me-adɛ Isirale awura
yɛɛ fɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ taa ɔmɔ yɛgɛ mɔ
de i' yɛgɛ mɔmɔ ako kee
mɛ' nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ abono.
15 Owi ɔbono Wurubuaarɛ
gi kine Isirale awura mɔ mɔ,
i yɛgɛ ɔ san bugi mɔ-ansi de
fɛye asa sɛnsɛ, ne fɛye-rɛ mɔ
nsana i nyɛ lɔrɔ kon. Imɔso
owi ɔbono Wurubuaarɛ laa
kii bugi ansi de Isirale awura
mɔ, i laa tansi wɔra ɔkon
fɛɛ anyamesɛ ne n kyingi lii
ibuni dɔ daa.
16 Wurubuaarɛ gi lɔrɔ

Isirale awura mɔmɔ-naana-ana agyangbarasɛ mɔ yela sa mɔ-nyoro. Mɛ wɔra fɛɛ gidoo gyangbarasɛ gibono mɛ kya daa gikpɛɛ too Wurubuaarɛ mɔ. Mɛ kpɛɛ gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ agyudɔ abono a san mɔ kee a gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ pɛi ne mɛ nyɛ amɔ mɛ kya gyi gɛnen. Abɛɛ nengyene oyii ilin i gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ, mɔ-ngyalenbi kee gi maŋ wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ?

17 Isirale awura mɛ dɛ fɛɛ nfɔ oyii ɔbono mɛ duu mɔ mɔ, ne fɛye asa sɛnsɛ mɔ fɛ dɛ fɛɛ nfɔ oyii ɔbono ɔ kɔrɔ ifɛ dɔ mɔ. Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa iko sa fɛye asa sɛnsɛ mɔ. I wɔra fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya ŋɛ oyii duusɛ ngyalenbi nko fuɛ, de mɛ' kyu ifɛ dɔ-lɛɛ oyii ngyalenbi nko kyu ŋminde kyaga oyii duusɛ mɔ nfono mɛ ŋɛ nmɔ fuɛ mɔ. I ba gɛnen mɔ, ngyalenbi nbono mɛ ŋminde kyaga mɔ gi kya nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono i kya lii oyii duusɛ mɔ ilin dɔ mɔ. Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ kya yɛgɛ fɛye asa abono fɛ mɛŋ gyɛ Isirale awura mɔ fɛ kya nyɛ mɔ-ayuule kyu naa de Isirale awura mɔ so ne.

18 Iŋ kaaborɛ ngyalenbi nbono mɛ kyu ŋminde kyaga de oyii duusɛ mɔ gi' nyiile nmɔ-nyoro sa ngyalenbi nbono mɛ ŋɛ fuɛ mɔ. Imɔso fɛye kee fɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro sa Isirale awura abono Wurubuaarɛ gi kine mɔmɔ ne ɔ san sɔɔ daa fɛye baa yii mɔmɔ-giyaa mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ oyii ilin ne n dɛ mɔ; iŋ gyɛ oyii ngyalenbi ne n dɛ oyii mɔ ne ɔ bo nkpa.

19 Fɛye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, “Me ɔbono nkana n gyɛ fɛɛ ifɛ dɔ oyii gɛgyalenbi mɔ so ne Wurubuaarɛ gi ŋɛ fɛye fuɛ de n' baa nyɛ ɔkyenaten.”

20 Ɛɛn! I bo no gɛnen berɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ Isirale awura mɛ mɛŋ ka gyan' Wurubuaarɛ so daa ne n yɛgɛ ne ɔ ŋɛ mɔmɔ fuɛ gɛnen. Fɛye berɛ, fɛ ka gyan Wurubuaarɛ so ne fɛ nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ faa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra fɛye gifuu daa.

21 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ oyii duusɛ mɔ-lɛɛ ngyalenbi. Fɛye abono fɛ gyɛ apɔrɔkyaga mɔ ne ɔ laa baa yɛgɛ?

22 Imɔso a' laa ansi kerɛ Wurubuaarɛ gidɛnsɛ gibono ɔ kya wɔra ɔ kya sa ako mɔ de gɛnɔɔbono ɔ kya yɛgɛ i kya wɔra ɔlon sa abono mɛ tɔrɔ mɔ so mɔ. Wurubuaarɛ gidɛnsɛ mɔ gi laa kpɛ gi dɛ gi sa fo ɔbono fo-ansi a gyan mɔ so mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa ŋɛ fo kee fuɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋɛ oyii duusɛ mɔ ngyalenbi nko fuɛ mɔ.

23 Isirale awura mɔ, mɔ, nengyene mɛ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne mɛ ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ, Wurubuaarɛ laa kiiri mɔmɔ ba mɔ asɛ. Iŋ bo sen sa Wurubuaarɛ de o' kii kyu oyii

mɔ gbaa-gbaa ngyalenbi baa
kyaga de oyii mɔ.
24 Fɛye abono nkana fɛ
wɔra fɛɛ ifɛ dɔ oyii mɔ
ngyalenbi mɔ gbaa, o kyu
fɛye mada de mɔ-nyoro fɛɛ
oyii duusɛ mɔ-lɛɛ mɔ. Nkana
iŋ gyɛ gɛnen ne Wurubuaarɛ
gi lɛɛ imɔ ne. Imɔso ibono
ɔ wɔra gɛnen sa fɛye faa
mɔ, gɛnɔɔbono ɔ laa kyu
oyii duusɛ mɔ gbaa-gbaa lɛɛ
ngyalenbi mɔ ɔ ŋɛ fuɛ mɔ kii
baa kyaga de gɛnen oyii mɔ
mɔ, i laa wɔra mɔ ɔsen?

Wurubuaarɛ Bo Gitolon Sa Anyamesɛ Pɛwu

25 Me-nanboana Yesu
asonbo, Wurubuaarɛ ilaa
boduduusɛ iko i bo no.
Meŋ kya laarɛ fɛ' kyena
yɛɛ fɛ maŋ bii imɔ. Fɛ
nyɛ bii imɔ mɔ, i laa yɛgɛ
fɛ maŋ baa nyiile fɛye-
nyoro yɛɛ fɛ nyi ɔlaako.
Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Isirale
awura mɔ gisoɔlon gibono
mɛ bo sa Wurubuaarɛ mɔ gi
maŋ dɛ gɛnen kpe gɛkpaa-
gɛkpaa. Wurubuaarɛ kya
laarɛ asa sɛnsɛ mɛ' nyɛ mɔ-
amɔlɛgɛ. Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ
gɛbono ɔkara ɔ kya laarɛ
mɔ mɛ nyɛ baa loo mɔ-ɔson
mɔ dɔ mɔ, Isirale awura
gisoɔlon mɔ gi laa yela
ɔkara.
26 Gɛnen owi mɔ gi fo mɔ,
Isirale awura pɛwu mɛ laa
nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i'
kii nyɛ lɔrɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ
yɛɛ,
"Ɔmɔlɛgɛbo mɔ laa lii Sayon
ɔsowolɛ so.
Ɔ laa lɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra
pɛwu lii Gyeekɔpo
mɔ-naanaana dɔ.
27 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
'Gɛnɔ gɛbono nan yɛgɛ
me-rɛ ɔmɔ a' wɔra mɔ
ne n gyɛ yɛɛ
nan kpaarɛ mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn fuɛ.' "
28 Ibono Isirale awura
mɔ mɛ kine mɛ mɛŋ
sɔɔ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ gyi mɔ, i
yɛgɛ mɛ wɔra Wurubuaarɛ
akyobo. Fɛye abono fɛ
mɛŋ gyɛ Isirale awura
mɔ so ne Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ i' ba gɛnen de
fɛye-rɛ mɔ nsana i' nyɛ lɔrɔ.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa faa,
Wurubuaarɛ gi wolaa lɛɛ yii
Isirale awura yɛɛ mɛ' wɔra
mɔ-kyɛmenɛana. Mɔmɔ-
naanaana agyangbarasɛ mɔ
so ne ɔ lɛɛ mɔmɔ gɛkyɛmenɛ
gɛnen. Wurubuaarɛ mɛŋ
kine gɛnen gɛkyɛmenɛ mɔ.
29 I lii fɛɛ nengyene o kyu
mɔ-ilaa gbaa' kyɛɛ ako ne
ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu
mɔmɔ-nyoro sa mɔ mɔ, ɔŋ
kya kii kyɛɛgɛ mɔ-gɛwɔnsa.
30 Aberɛ abono fɛŋ kya nu
Wurubuaarɛ gɛdɛ mɔ, Isir-
ale awura abono nkana mɛ
gyɛ Wurubuaarɛ adɛ mɔ kee
mɛ kine mɛ mɛŋ nu mɔ-
gɛdɛ. Imɔso i yɛgɛ o kisee su
fɛye gitolon ne ɔ mɔlɛgɛ fɛye
lii fɛye-gisomaanu mɔ dɔ taa
Isirale awura mɔ yɛgɛ.
31 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi su fɛye so mɔ
i laa yɛgɛ i' bugi ɔkpa sa
Isirale awura abono nperɛ

mɛ kya wɔra gisomaanu de
Wurubuaarɛ faa de ɔ' su
mɔmɔ kee gitolon.
32 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
gisomaanu gi nyɛ ɔlon
anyamesɛ pɛwu so,
gɛnɔɔbono mɛ maŋ taalɛ
nyɛ mɔmɔ-nyoro mɔmɔ-
gibaa so mɔ, de ɔ' nyɛ su
mɔmɔ pɛwu gitolon.

Ayenbi A Gyɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ

33 Wurubuaarɛ gidɛnsɛ giŋ
bo ɔkara! Ɔ tansi o nyi
ɔlaako, ne o nyi ilaa ka-
maasɛ dɔ son lii. Wu-
rubuaarɛ nwɔnsa nbono ɔ
kya kyu wɔra mɔ-ilaa mɔ,
ɔko maŋ taalɛ bii nmɔ. Ɔko
maŋ taalɛ bii Wurubuaarɛ
ikpa ibono so ɔ kya kyu wɔra
mɔ-ilaa mɔ kpa-a.
34 "Anɛ ne n ti taalɛ bii Wura
Wurubuaarɛ nwɔnsa
nbono ɔ dɛ mɔ?
Wurubuaarɛ gi ti kpe anɛ
asɛ yɛɛ kaasɛ ɔ' kpaa
mɔ-nwɔnsa?
35 Abɛɛ anɛ ne n ti sa Wu-
rubuaarɛ ilaa iko
de gɛmara mɔ Wu-
rubuaarɛ ɔ' baa ka mɔ
imɔ gikɔ?"
36 Wurubuaarɛ ne n lɛɛ ilaa
kamaasɛ. Kyu naa de mɔ
so ne ilaa kamaasɛ i bo no
faa, ne mɔ kee ne i bo no
sa. Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

12

Fɛ' Kyu Fɛye-Nyoro Kyu Sa Wurubuaarɛ

1 Imɔso me-nanboana
Yesu asonbo, Wurubuaarɛ
gitolon belɛ gibono ɔ bo
sa aye so mɔ, n kya kolɛ
fɛye: fɛ' kyu fɛye-nyoro
wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ
de owi kamaasɛ ɔbono fɛ
naa mɔ, i' wɔra fɛɛ fɛ gyɛ
daa mɔ-asunbi atɔ. Gɛnen
ne fɛ laa lɔrɔ fɛye-nyoro
yela sa Wurubuaarɛ de fɛ'
gyi mɔ-ginsi. Imɔ ne n gyɛ
oduduu dɔ-lɛɛ ɔson ɔbono ɔ
kaaborɛ nyamesɛ o' kyu son
Wurubuaarɛ mɔ.
2 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kasɛ
asa abono gɛsinkpan so ilaa
wolɛ ne n bo mɔmɔ-nwɔnsa
dɔ mɔ. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ
ne ɔ' sa fɛye-nwɔnsa pobɔrɔ
de i' kyɛɛgɛ fɛye-akyenabi. Ɔ
kya kyɛɛgɛ fɛye gɛnen mɔ, fɛ
laa nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ ilaa ne n gyɛ ilaa
dɛnsɛ giwɔra, ilaa ibono i
kya gyi ginsi, de ilaa ibono i
kya wɔra ɔdan kpaa logɛ mɔ.

3 Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa
sa me ne nɛ baa bingiri mɔ-
ɔsɔɔ. Imɔso n kya tɔgɛ mi-i
sa fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ ɔ mɛŋ
sa o' kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ
gyɛ nyamesɛ dɛnsɛ abɛɛ isa
tirisɛ don gɛnɔɔbono ɔ dɛ
mɔ. Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' dɛsɛ
mɔ-nyoro so de ɔ' kerɛ daa
gisɔɔgyi gibono ɔkara Wu-
rubuaarɛ gi sa mɔ mɔ de ɔ'
bii nyamesɛ ɔbono ɔnan ɔ
gyɛ mɔ.
4 Kirisito mɔ-rɛ mɔ-adɛ
mɛ dɛ fɛɛ nyamesɛ nyoro.
Nyamesɛ nyoro gi gyɛ daa
ilaa kolon, yɛgɛ nmɔ dɔ mɔ
i bo nten kpɛi-kpɛi nbono
gi bo ilaa wɔrasɛ kpɛi-kpɛi.
Gɛnen ne
5 aye Kirisito asonbo mɔ
kee a nyaakyɔ, yɛgɛ aye-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon gi-
bono a wɔra mɔ so mɔ, i
yɛgɛ aye pɛwu a dabɔlɛ wɔra

nyamesɛ kolon, ne aye dɔ
ɔkamaasɛ bo no sa asa sɛnsɛ
pɛwu.

6 Gɛnɔɔbono nyamesɛ
nyoro nten kpɛi-kpɛi gi kya
kpaa abara mɔ, gɛnen kee
ne Wurubuaarɛ gi kyɛɛ
aye ɔkamaasɛ adawo kpɛi-
kpɛi de a' kyu kpaa abara.
Imɔso a' kyu amɔ kpaa
abara gɛnen. Nengyene
Wurubuaarɛ gi sa fo ɔko yɛɛ
fo' nu mɔ-ikalan de fo' lɛɛ
tɔgɛ sa asa mɔ, gɛnɔɔbono
ɔkara fo sɔɔ imɔ gyi mɔ ne i
kaaborɛ fo' lɛɛ tɔgɛ.

7 Nengyene Wurubuaarɛ
gi sa fo ɔko yɛɛ fo' kpaa fo-
nanboana Yesu asonbo mɔ
mɔ, kpaa mɔmɔ gɛnen. I kii
i gyɛ daa Wurubuaarɛ ilaa
ginyiile ne o kyu sa fo mɔ,
kyu imɔ nyiile asa.

8 Nengyene i gyɛ gitɔgɛ
keda asa nyoro ne o kyu
sa fo ɔko mɔ, tɔgɛ keda
mɔmɔ-nyoro. I kii i gyɛ
daa asa ayɛ giwɔra ne Wu-
rubuaarɛ gi kyu sa fo mɔ,
wɔra ayɛ lii fo-gisen dɔ.
Nengyene Wurubuaarɛ yɛɛ
fo' wɔra ɔgyangbarabo sa
asa mɔ, wɔra gɛsun mɔ
fɛɛ ɔgyangbarabo ne fo gyɛ
gɛsintin. Nengyene i kii i gyɛ
daa gitolon ne Wurubuaarɛ
gi kyu kyɛɛ fo ɔko mɔ, bugi
fo-gisen su asa so.

9 Fɛ' laarɛ abara ilaa lii
fɛye-asen dɔ. Fɛ' kyo ilaa
nyɛnyɛn giwɔra de fɛ' wɔra
ilaa dɛnsɛ.

10 Fɛ' laarɛ fɛye-nanboana
abono fɛye-rɛ mɔmɔ fɛ bo
Yesu ɔson mɔ dɔ ilaa fɛɛ any-
ibi ne fɛ gyɛ. Fɛ' buu fɛye-
nanboana don gɛnɔɔbono fɛ
kya buu fɛye-nyoro mɔ.

11 Fɛ' nyanga ansi wɔra
Wurubuaarɛ gɛsun mɔ. Fɛŋ
sa fɛ' yɛgɛ fɛye-nyoro gi yɔɔ
fɛye. Fɛ' bugi fɛye-gisen
pɛwu daa de fɛ' son aye-
Wura Yesu.

12 Fɛ' kyu fɛye-ansi gyan
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka
yela sa fɛye mɔ so de ɔkon.
Nengyene fɛ bo ɔlaawusɛ dɔ
mɔ, fɛ' nyɛ gisen. Fɛ' dalaa
owi kamaasɛ dɔ.

13 Ilaa i tiri fɛye-nanboana
abono mɔmɔ kee mɛ kya son
Yesu mɔ, fɛ' kpaa mɔmɔ de
fɛ' bugi ansi keda asafo.

14 Nengyene asa mɛ kya
ka fɛye-ansi mɔ, fɛ' kolɛ
Wurubuaarɛ ayuule sa ɔmɔ.
Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ nnɔ wɔra
mɔmɔ.

15 Fɛ' gyi ɔkon kpaa abono
mɛ kya gyi ɔkon mɔ de fɛ'
kpaarɛ ansikyu kpaa abono
mɛ kya su mɔ.

16 Fɛ' wɔra gɛnɔ kolon.
Fɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro.
Fɛŋ sa fɛ' lɛɛ ansi yɛgɛ abono
asa mɛŋ kya buu yɛɛ mɛ gyɛ
asa gbaa' ako mɔ. Fɛŋ sa fɛ'
kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛye ne n
nyi ɔlaako.

17 Nengyene ɔko gi wɔra fo
ɔko ilaa nyɛnyɛn mɔ, gɛŋ sa
fo' kyu ilaa nyɛnyɛn ka mɔ
gikɔ. Fɛ' kerɛ de fɛ' wɔra ilaa
ibono ɔkamaasɛ laa wu yɛɛ i
boran mɔ.

18 Fɛ' wɔra fɛye-lɛɛ abaa
ɔkara de fɛ' kyu gisen yuuli
kyena de nyamesɛ kamaasɛ.

19 Me-kyɛmenɛana adɛnsɛ,
nengyene ɔko gi wɔra fɛye
ɔko ilaa nyɛnyɛn iko mɔ,

kaasɛ ɔŋ sa ɔ' ka mɔ imɔ
gikɔ. Ɔ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ne
ɔ' biidɛ mɔ-giso. I lii fɛɛ i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Me ne n kya biidɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo
giso.
Me ne nan ka ilaa nyɛnyɛn
giwɔra gikɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ
gɛnen."
20 I kii i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ gɛtɛɛko kee yɛɛ,
"Nengyene akon a dɛ fo-
ɔkyobo mɔ, sa mɔ
agyudɔ de o' gyi.
Nengyene bolefɔ dɛ mɔ mɔ,
sa mɔ nkyu de o' nun.
Fo kya wɔra gɛnen ilaa idɛ
pɛwu fo kya sa fo-
ɔkyobo mɔ,
i kya wɔra fɛɛ ɔgya de
agyangbalii ne fo kya
kuu
fo kya bun mɔ-gimu so
gɛnen."
21 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn i' gyi fɛye so. Fɛ'
wɔra ilaa dɛnsɛ de i' yɛgɛ
fɛ' nyɛ ɔlon ilaa nyɛnyɛn
giwɔra so.

13

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Sa Abɛyin Abelɛnsɛ

1 Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bara
mɔ nyoro gɛsɛ sa mɔ-abɛyin
abelɛnsɛ. I kya nyiile yɛɛ
iŋ gyɛ Wurubuaarɛ so mɔ,
mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ nyɛ
gɛnen gɛbelɛnsɛ gɛbono.
Wurubuaarɛ ne n yela
mɔmɔ.
2 Imɔso fo ɔbono fo kine
yɛɛ fo maŋ nu fɛye-abɛyin
abelɛnsɛ gɛdɛ mɔ, ilaa ibono
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gi
yela mɔ ne fo kine gɛnen.
Imɔso fo laa nyɛ imɔ so giso-
biidɛ.
3 Ilaa dɛnsɛ awɔrabo mɛŋ
kya selɛ abelɛnsɛ abono mɛ
kya kerɛ nbara gigyi so mɔ.
Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne
n kya selɛ gɛnen abelɛnsɛ
abono. Fɛŋ kya laarɛ fɛ' wu
mɔmɔ de i' ŋmaa fɛye-asen
mɔ, fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ. Fɛ
wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ, fɛ laa
nyɛ de abelɛnsɛ mɔ mɛ' yen
fɛye.
4 Ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya
kerɛ nbara gigyi so mɔ gyɛ
Wurubuaarɛ osunbo ɔbono
Wurubuaarɛ ne n lɛɛ mɔ yɛɛ
ɔ' kpaa fɛye. Nengyene ilaa
nyɛnyɛn ne fɛ wɔra mɔ, fɛ
wu mɔ mɔ, i kaaborɛ i' ŋmaa
fɛye-asen. I kya nyiile yɛɛ
iŋ gyɛ giyan so ne ɔ bo ɔlon
fɛye so. Ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
osunbo ɔbono ɔ yelɛ Wu-
rubuaarɛ giyaa dɔ de ɔ' biidɛ
ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso
ka gikɔ.
5 Imɔso i kaaborɛ
ɔkamaasɛ ɔ' bara mɔ-nyoro
gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ. I
mɛŋ gyɛ gisobiidɛ gibono
fɛ laa nyɛ mɔ wolɛ so.
Gɛnɔɔbono fɛ laa bii fɛye-
gisen dɔ yɛɛ fɛ wɔra ilaa
ibono i boran mɔ kee so mɔ,
fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa
abɛyin abelɛnsɛ.

6 Gɛnen ilaa ibono kee so
mɔ, too-too ɔbono abɛyin
laa yela yɛɛ fɛ' too mɔ, fɛ'
too. I kya nyiile yɛɛ i tiri
yɛɛ abɛyin abelɛnsɛ mɛ' kpɛ
mɛ kya wɔra gɛsun gɛbono
Wurubuaarɛ gi kyu wɔra

mɔmɔ-abaa dɔ mɔ.
7 Ilaa ibono i kaaborɛ fɛ' wɔra sa ɔkamaasɛ mɔ, fɛ' wɔra imɔ sa mɔ. I gyɛ too-too ne fɛ laa too daa-o, lɛnpoo ne i gyɛ daa-o, fɛŋ sa fɛ' gbigbili gimu. Ne i gyɛ buubuu ne i kaaborɛ fɛ' kyu sa ɔko mɔ, fɛ' kyu buubuu sa kaasɛ. I gyɛ nyisigyi ne i kaaborɛ ɔko ɔ' nyɛ lii fɛye asɛ mɔ, fɛ' kyu nyisigyi sa mɔ.

Fɛ' Laarɛ Abara

8 Fɛŋ sa fɛ' keda ɔko gikɔ. Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so daa yɛɛ fɛ laa laarɛ abara ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ dɛ gikɔ ne ɔ kya laarɛ ɔ' ka gimɔ mɔ. I lii fɛɛ ɔbono ɔ kya laarɛ mɔ-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so ne.
9 Nbara mɔ nko ne n gyɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gɛmara laarɛ ɔko; gɛŋ sa fo' mɔɔ isa; gɛŋ sa fo' yuuri; gɛŋ sa fo' yɛgɛ fo-ansi a' pɛɛrɛ ɔko ilaa so." Gɛnen nbara ndɛ de nsɛnsɛ mɔ pɛwu gi kya yii daa de nbara kolon so yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro."
10 Fo nyamesɛ fo kya laarɛ fo-nanbo mɔ, fo maŋ wɔra mɔ ilaa nyɛnyɛn. Imɔso fo ɔbono fo kya laarɛ fo-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, fo kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so ne.
11 Fɛ' wɔra gɛnen ilaa ibono nɛ tɔgɛ faa. I lii fɛɛ fɛ nyi aberɛ abono dɔ a bo faa. Fɛɛ fɛ dɛ mɔ, fɛ' kyingi. Lii gɛkaabono a daa gikagyan Yesu so mɔ, gɛkɛ kamaasɛ gɛ kya kɔɔgɛ nkɛ nbono gi san de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ aye de a' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena mɔ.
12 Gɛdɛ gɛ kya laarɛ gɛ' kɛ kon. Imɔso a' taa ilaa nyɛnyɛn ibono gibiri dɔ awura mɔ mɛ kya wɔra mɔ yɛgɛ. A' wɔra ilaa dɛnsɛ fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ ɔmɔ mɔ. Aye-idɛnsɛ giwɔra i' wɔra fɛɛ adontɔ ne a dɛ a kya kyu kun aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
13 Aye-akyenabi a' wɔra ɔdan fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ mɔmɔ, ne mɛ taa gibiri dɔ ilaa wɔrasɛ yɛgɛ mɔ. A mɛŋ sa a' wɔra asa abono mɛ kya gyan' wɔra ilaayan, abɛɛ a' wɔra nta aboobo, abɛɛ a' laarɛ agyibara, abɛɛ a' wɔra ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ. A mɛŋ sa a' laarɛ gɛluu abɛɛ a' yɛgɛ aye-nanboana ilaa i' wɔra aye gɛlaaloo.
14 Fɛ' yɛgɛ Wura Yesu Kirisito ɔ' wɔra fɛɛ fɛye-ngbɛ suusɛ de fɛŋ sa fɛ' sa fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ɔkpa de i yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.

14

Fɛŋ Sa Fɛ' Bun Abara Gipuɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Mɔ Dɔ

1 Asa ako mɛ bo no faa mɔ, gisɔɔgyi gibono mɛ bo sa Yesu mɔ giŋ kyɔ. Fɛ' dabɔlɛ sɔɔ gɛnen asa abono abaa anyɔ de fɛ mɛŋ sa fɛ' sɔɔ abara akyɔɔlɛ abono aŋ bo agyan mɔ.
2 Nan sa fɛye sinkaala ɔko. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye abono

fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ ako mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ. Ne ako, mɔ, ibono mɔmɔ-lɛɛ gisɔɔgyi mɔ giŋ kyɔ so mɔ, mɛŋ kya gyi ginun abɛɛ ɔken. Afɛdaa ipɔ wolɛ ne mɛ kya gyi.

3 Ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' terɛ mɔ-nanbo ɔbono ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ giyan yɛɛ mɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ asonbi mɔ aŋ boran. Ne ɔbono, mɔ, ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ, ɔ mɛŋ sa o' bun mɔ-nanbo ɔbono ɔ kya gyi ilaa kamaasɛ mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔŋ gyɛ Wurubuaarɛ sonbo dɛnsɛ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi sɔɔ aye ɔkamaasɛ abaa anyɔ.

4 Wurubuaarɛ ne n gyɛ aye pɛwu wura ɔbono a kya son mɔ. Imɔso fo ne n gyɛ anɛ de fo' bun fo-nanbo ɔbono iŋ gyɛ fo ne ɔ kya son mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔŋ gyɛ sonbo dɛnsɛ? Mɔ-wura mɔ gbaa-gbaa ne nan tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ sonbo dɛnsɛ abɛɛ sonbo nyɛnyɛn. Gɛsintin, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ de ɔ' son mɔ dandan. I kya nyiile yɛɛ Wura Wurubuaarɛ bo lon de ɔ' kpaa mɔ de ɔ' taalɛ yelɛ mɔ-ayaa so mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Ɔkamaasɛ Ɔ' Bii Sa Mɔ-Nyoro Yɛɛ "Ilaa Idɛ Ne N Boran Sa Me"

5 Ɔko laa sa gɛwɔnsa yɛɛ nkɛ nko gi bo no mɔ, gi gyɛ nkɛ gbaa'gbaa don nko. Ɔko, mɔ, laa tɔgɛ yɛɛ nkɛ mɔ pɛwu gi gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ. Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bii sa mɔ-nyoro yɛɛ ilaa ibono ɔ sa gɛwɔnsa yɛɛ i boran mɔ imɔ ibono ne n boran sa mɔ.

6 Abono mɛ kya sa nwɔnsa yɛɛ nkɛ nko gi gyɛ nkɛ gbaa'gbaa sa mɔmɔ mɔ, mɛ kya kyu nmɔ gɛnen daa de mɛ' nyɛ kyu nyisigyi bara Wura Yesu. Abono, mɔ, mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ kee mɔ, mɛ kya gyi imɔ daa de i' kyu nyisigyi bara Wura Yesu. I kya nyiile yɛɛ mɛ kya gyi imɔ mɔ, mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so. Abono, mɔ, mɛŋ kya gyi ilaa ikoana mɔ, mɛ kya laarɛ daa de i' nyɛ kyu nyisigyi bara Wura Yesu, ne mɛ kya faala Wurubuaarɛ kyu lii mɔmɔ-lɛɛ ilaa gyisɛ so kee.

7 Aye dɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ tɛ mɔ-gibaa so, ne fɛɛ o wu' daa kee mɔ, iŋ gyɛ mɔ-gibaa so ne o wu'.

8 A tɛ nkpa mɔ, a tɛ a sa daa Wura Yesu, ne a kii baa wu' daa mɔ, a wu' sa daa Wura Yesu. Imɔso aye abono a ka gyan Yesu so mɔ, a tɛ nkpa daa-o, a wu' daa-o, a gyɛ daa Wura Yesu-lɛɛ.

9 I kya nyiile yɛɛ Yesu Kirisito gi wu' ne o kyingi lii ibuni dɔ de ɔ' nyɛ wɔra Wura sa asa abono mɛ tɛ de ansi mɔ de abono mɛ wu' mɔ pɛwu.

10 Fo Yesu sonbo, menɛ n wɔra ne fo kya bun fo-nanbo Yesu sonbo gipuɛɛ yɛɛ mɔ berɛ mɛŋ gyɛ Yesu sonbo dɛnsɛ? Iŋ kaaborɛ fo' kerɛ fo-nanbo Yesu sonbo ta gɛnen. I lii fɛɛ gɛkaako mɔ aye pɛwu a laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ nfono ɔ laa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ

mɔ.
11 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
“Me Wurubuaarɛ n bo no
faa,
nyamesɛ kamaasɛ laa
ŋmii daa me.
Nyamesɛ kamaasɛ laa bugi
gɛnɔ lɛɛ me-ginyen
yɛɛ me ne n gyɛ Wu-
rubuaarɛ.”
12 Aye ɔkamaasɛ laa buu ilaa
ibono ɔ wɔra mɔ-gɛkyena dɔ
mɔ sa Wurubuaarɛ.
13 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
de a' baa bun abara gipuɛɛ
yɛɛ ɔdɛ berɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo ne ɔ gyɛ. A' kyu
too aye-nyoro so yɛɛ a maŋ
wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ
aye-nanbo ɔko ɔ' loo ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ abɛɛ i'
yɛgɛ mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ bo
sa Yesu mɔ gi' kɔɔgɛ.

A' Kyu Gɛsintin Gigyi, Gisen Yuuli, De Ɔkon Kyu Kyena

14 Wura Yesu gi lɛɛ nyiile
me ne nɛ tansi sɔɔ gyi yɛɛ
sɛi mɛŋ bo no ibono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ i gyɛ ilaa
kyosɛ. Ilaa ibono fo ɔko fo
laa kyu yɛɛ i gyɛ ilaa kyosɛ
mɔ, gɛsintin mɔ, i laa wɔra
ilaa kyosɛ sa fo.
15 Nengyene fo ɔko fo kya
gyi ilaa gyisɛ iko ne i kya
yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo
kya sɔɔ mɔ-nyoro akyɔɔlɛ
mɔ, iŋ gyɛ gɛsalaarɛ gɛkyena
ne fo dɛ fo tɛ de mɔ gɛnen.
Gɛŋ sa fo' yɛgɛ ilaa ibono fo
kya gyi mɔ i' nyida fo-nanbo
gisɔɔgyi gibono ɔ sɔɔ Kirisito
gyi mɔ. I lii fɛɛ mɔ kee so ne
Kirisito gi wu'.
16 Gɛŋ sa fo' nyida fo-
nanbo gisɔɔgyi gɛnen de asa
mɛŋ sa mɛ' nyɛ tɔgɛ ilaa
nyɛnyɛn kyu lii ilaa ibono fo
kya kyu yɛɛ i gyɛ ilaa dɛnsɛ
mɔ so.
17 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyi dɔ akyenabi
abono a laa kyu kyena mɔ i
mɛŋ gyɛ ilaa gyisɛ abɛɛ ilaa
nunsɛ ne n tiri. Ilaa ibono i
tiri mɔ ne n gyɛ gɛnɔɔbono a
laa kyu gɛsintin gigyi, gisen
yuuli de ɔkon kyu kyena
de abara, fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
kya sa aye mɔ.
18 Fo ɔbono fo kya son
Kirisito ɔkpa baarɛ so mɔ, fo
laa gyi Wurubuaarɛ ginsi, ne
anyamesɛ kee mɛ laa wu yɛɛ
i boran.
19 Imɔso a' wɔra aniya de
a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ
gisen yuuli gi' ba aye dɔ mɔ
de a' kpaa abara de a' sɛɛ
Yesu ɔson mɔ dɔ.
20 Ilaa ibono Wurubuaarɛ
gi wɔra sa fɛye-nanbo Yesu
sonbo mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ
fɛye-ilaa gyisɛ iko gigyi i'
nyida imɔ. Agyudɔ kamaasɛ
a boran, a maŋ kyɔlesɛ
fɛye-Wurubuaarɛ ɔson. Ilaa
ibono fo ɔko fo laa gyi ne i
laa yɛgɛ fo-nanbo ɔ' loo ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ berɛ
ne mɛŋ boran.
21 Nengyene fo ɔko fo kya
wɔra ilaa ibono i kya yɛgɛ
fo-nanbo Yesu sonbo kya loo
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ,
taa imɔ yɛgɛ. I gyɛ daa ginun
gigyi, abɛɛ nta ginun, abɛɛ
menɛ ne i gyɛ mɔ, fo-nanbo

mɔ so mɔ, taa imɔ yɛgɛ.
22 Ilaa ibono fo ɔko fo
nyi kyu lii gɛnen akyɔɔlɛ
adɛ ɔnan so mɔ, yɛgɛ i'
sii de fo-rɛ fo-Wurubuaarɛ
wolɛ. Omudɛnsɛbo ne n
gyɛ nyamesɛ ɔbono ɔ wɔra
ilaa ibono o nyi yɛɛ i boran
ne mɔ-gisen dɔ iŋ kya bun
mɔ gipuɛɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ.
23 Ɔbono, mɔ, ɔ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ mɔ-gisen dɔ yɛɛ,
"Agyudɔ abono nan gyi faa,
Wurubuaarɛ ɔson dɔ mɔ, i
boran abɛɛ iŋ boran?" ne ɔ
dabɔlɛ gyi mɔ, Wurubuaarɛ
laa bun mɔ gipuɛɛ. I kya
nyiile yɛɛ ɔ mɛŋ sɔɔ mɔ-
nyoro gyi yɛɛ ɔ wɔra ilaa
dɛnsɛ. Ilaa kamaasɛ ibono
fo nyamesɛ fo laa wɔra ne
foŋ kya sɔɔ fo-nyoro gyi yɛɛ
i gyɛ ilaa dɛnsɛ Wurubuaarɛ
asɛ mɔ, bii yɛɛ i gyɛ ilaa
nyɛnyɛn sa fo.

15

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kpaa Fɛye-Nanboana Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

1 Aye abono a ka gyan
Kirisito so dandan mɔ, i kaa-
borɛ a' kpaa aye-nanboana
abono mɛŋ ti ka gyan mɔ so
dandan mɔ. Gɛnɔɔbono mɛ
kya kyo ilaa kpɛi-kpɛi mɔ, a'
nyɛ gisen sa mɔmɔ. Aye dɔ
ɔko ɔŋ sa ɔ' wɔra ilaa ibono
i bo mɔ gbaa-gbaa ɔbolɛ mɔ
wolɛ.
2 Aye-nanboana ɔdan
giwɔra so mɔ, ɔkamaasɛ ɔ'
wɔra ilaa ibono i laa gyi ginsi
de i' nyɛ kpaa ɔmɔ de mɛ'
sɛɛ Kirisito ɔson mɔ dɔ.
3 I kya nyiile yɛɛ Kirisito gi
ba gɛsinkpan so mɔ, mɔ kee
mɛŋ wɔra ilaa ibono i gyɛ
mɔ wolɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ
mɔ. I bo Wurubuaarɛ agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ Kirisito gi
tɔgɛ sa Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Asebi abono asa mɛ kyu
saalɛ fo mɔ, a baa bin-
giri me-lɛɛ."
4 Ilaa kamaasɛ ibono mɛ
wolaa ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ dedaa
mɔ, mɛ ŋmarasɛ imɔ yela
daa sa aye de i' nyiile aye
ilaa. Ilaa ibono i kya nyiile
aye mɔ i kya yɛgɛ a kya nyɛ
gisen ilaa kamaasɛ dɔ kpaa
lii. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a
kya tɔgɛ wɔra aye de a' nyɛ
kyu aye-ansi gyan ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela sa
aye mɔ so.
5 Wurubuaarɛ ne n gyɛ
ɔbono ɔ kya yɛgɛ a kya nyɛ
gisen ilaa kamaasɛ dɔ, ne
mɔ kee ne n kya tɔgɛ wɔra
aye. Ɔ' yɛgɛ fɛye pɛwu fɛ'
tɔgɛ kyule abara de fɛ' kyena
fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito Yesu
gi kyena mɔ.
6 Wurubuaarɛ ɔ' wɔra
gɛnen sa fɛye de fɛ' nyɛ
gɛnɔ kolon de fɛye pɛwu fɛ'
dabɔlɛ yen mɔ ɔbono ɔ gyɛ
aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-
sɛ mɔ.

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Nu Yesu Ɔkalan Konkonsɛ

7 Fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gi
sɔɔ fɛye abaa anyɔ mɔ, fɛye
kee fɛ' sɔɔ abara abaa anyɔ
gɛnen de i' nyɛ kyu nyisigyi
kyu sa Wurubuaarɛ.
8 N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ Kirisito gi ba gɛsinkpan

so mɔ, ɔ wɔra Gyuda awura
ɔkpaabo de ɔ' lɛɛ nyiile
asa yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ
gɛsintin wura. I lii fɛɛ
Kirisito ne n yɛgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi ka
yela sa aye Gyuda awura
anaana agyangbarasɛ mɔ i
ba gɛsintin.
9 Kirisito gi wɔra gɛnen
daa de gɛsinkpan so asa
sɛnsɛ mɛ' nyɛ yen Wu-
rubuaarɛ kyu lii mɔ-gitolon
gibono ɔ bo mɔ so. I bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Gɛnen ilaa idɛ so mɔ, nan
terɛ fo-ginyen dɛnsɛ
sa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ.
Nan bii ilon yen fo."
10 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
kee i tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛye asa kpɛi-kpɛi pɛwu
abono fɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ,
fɛ' bɔla Wurubuaarɛ
adɛ, Gyuda awura, mɔ
so
de fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ' gyi
ɔkon dabɔlɛ."
11 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
ako kee a kii tɔgɛ yɛɛ,
"Fɛye abono fɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ pɛwu, fɛ'
yen Wurubuaarɛ.
Asa kpɛi-kpɛi pɛwu, fɛ' yen
mɔ."
12 Isaya gi tɔgɛ kyu lii ilaa idɛ
so yɛɛ,
"Gyɛsi ɔnaanabi ɔko laa ba.
Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa baa
gyi gɛwura asa kpɛi-
kpɛi pɛwu so.
Mɔ so ne asa kpɛi-kpɛi pɛwu
mɛ laa kyu mɔmɔ-ansi
gyan."
13 Wurubuaarɛ ne n kya
kpaa nyamesɛ ne ɔ kya
kyu mɔ-ansi gyan mɔ so.
Imɔso fɛ ka gyan Yesu so
faa mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ
kolon ɔbono ɔ' tansi sa fɛye
ɔkon de gisen yuuli de fɛye-
ansi a' kpɛ a gyan Yesu so
gɛnen kyu naa de mɔ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon
dɔ.

Ilaa Ibono So Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

14 Me-nanboana Yesu
asonbo, me gbaa-gbaa n
nyi yɛɛ gidɛnsɛ giwɔra i
nyaakyɔ fɛye dɔ. Fɛ nyi
Wurubuaarɛ ilaa dandan, ne
fɛye gbaa-gbaa fɛ laa taalɛ
ka abara.
15 Ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ, mɔ,
nɛ yelɛ me-gɛbelɛnsɛ so tɔgɛ
ilaa bolonsɛ ikoana nyingi
fɛye kyu lii imɔ so. Wu-
rubuaarɛ gi wɔra ilaa sa me
16 ne ɔ yɛgɛ nɛ taalɛ wɔra
Kirisito Yesu gɛsun ɔwɔrabo.
Mɔ ne n nyiile me yɛɛ
n' tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ kyu lii Yesu so
sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ. Nɛ wɔra
fɛɛ asunbi ɔlɛɛbo ne mɔmɔ,
mɔ, mɛ wɔra fɛɛ asunbi atɔ.
N dɛ ɔmɔ mi-i kperɛ Wu-
rubuaarɛ de mɔ-Oduduu mɔ
ɔ' lɔrɔ mɔmɔ yela sa Wu-
rubuaarɛ de ɔ' nyɛ sɔɔ ɔmɔ
abaa anyɔ.
17 Imɔso ibono n kya wɔra
gɛsun mi-i sa Wurubuaarɛ
faa, nɛ wu yɛɛ Kirisito Yesu
gi kpaa me, ne nɛ taalɛ wɔra
ilaa gikyɔ. Kirisito so mɔ,
nan taalɛ gyiide.

18 Ilaa ibono Kirisito gi
kpaa me ne nɛ wɔra mɔ wolɛ
ne nan lɛɛ tɔgɛ. Maŋ taalɛ
tɔgɛ yɛɛ nɛ wɔra ilaa iko
me-gibaa so. Mɔ ne n yɛgɛ
nɛ taalɛ kpaa asa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ
ne mɛ nyɛ nu Wurubuaarɛ
gɛdɛ. Me-ilaa tɔgɛsɛ de me-
ilaa wɔrasɛ ne n kpaa mɔmɔ.
19 Nɛ wɔra ilaa lɛɛnyiilesɛ
kpɛi-kpɛi de ilaa dɛgɛnɔsɛ
kyu naa de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon dɔ. Mɔ-
ɔlon mɔ dɔ ne nɛ taalɛ
naa lii Gyɛrusalem kpaa lii
ko-o Ilirikum gɛsinkpan so n
kpɛ mi-i lɛɛ Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mɔ pɛwu gɛsɛ mi-i
sa asa.
20 Ilaa ibono nɛ kyu too
me-nyoro so mɔ ne n gyɛ
yɛɛ n' lɛɛ Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa asa
nten nbonoana mɛ mɛŋ ti nu
ɔkalan mɔ kerɛ mɔ. Meŋ kya
laarɛ i' ba yɛɛ ɔko-lɛɛ ɔpɔɔrɛ
so ne n' kya pɔrɔ mi-i gyan.
21 I wɔra daa fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
Kirisito ilaa yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ nno yɛɛ,
"Asa abono mɛŋ ti nyɛ de
asa mɛ' tɔgɛ mɔ-ilaa
sa mɔmɔ mɔ,
mɛ laa nyɛ wu mɔ de
mɔmɔ-ansi.
Ne asa abono mɛ mɛŋ ti nu
sɛi kyu lii mɔ so mɔ,
mɛ laa nu mɔ-ilaa gɛsɛ."

N Kya Laarɛ N' Baa Laa Fɛye Yesu Asonbo Abono Fɛ Bo Rom Mɔ

22 Owi kamaasɛ n kya
laarɛ n' baa laa fɛye mɔ,
gɛsun gɛdɛ ne n kya keda me
yela, ne meŋ kya nyɛ ba fɛye
asɛ mɔ.
23 Nperɛ berɛ meŋ baa n
bo gɛsun gɛsinkpan gibaa-
fon gidɛ so gɛrɛ. Ibono n kya
laarɛ n' baa laa fɛye faa, i ti
wɔra nsi.
24 Imɔso idɛ kon berɛ nɛ
sa gɛwɔnsa yɛɛ nan baa kpe
Sipeen faa mɔ, nan naa de
fɛye asɛ de a' tala abara ansi
ŋmaraa. I fo me-gikyon mɔ,
de fɛ' kpaa me de n' taalɛ
kpaa loo nfono n kya kpe
mɔ.
25 Owi baarɛ dɔ mɔ, me-
ayaa a ti lii ibono n kya kpe
Gyɛrusalem n' kpaa kpaa'
aye-nanboana abono mɛ kya
son Yesu nno mɔ.
26 I kya nyiile yɛɛ Yesu
asonbo akpen abono a
bo Masadoniya de Akaya
nsinkpan so mɔ mɛ tɔgɛ
kyule abara ne mɛ too-too
aterenbi lii mɔmɔ-asen dɔ de
mɛ' kyu kpaa kpaa' ayenbo
abono mɛ saarɛ Yesu asonbo
abono mɛ bo Gyɛrusalem
mɔ. Mɛ kyu gɛnen aterenbi
abono kyu wɔra me-abaa dɔ.
27 Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n
kyu too mɔmɔ-nyoro so yɛɛ
mɛ laa wɔra gidɛnsɛ gidɛ sa
Gyuda awura ayenbo abono
mɛ kya son Yesu ne mɛ
bo Gyɛrusalem mɔ, yɛgɛ iŋ
gyɛ yɛɛ mɔmɔ gbaa-gbaa
mɛ gyɛ Gyuda awura. Mɛ
kpaa mɔmɔ gɛnen mɔ, imɔ-
ɔkpa so ne. I kya nyiile
yɛɛ Gyuda awura mɔ kee
mɛ kpaa mɔmɔ ne mɛ nyɛ
oduduu dɔ ilaa tirisɛ. Imɔso
i kaaborɛ abono mɛŋ gyɛ
Gyuda awura mɔ mɛ' kpaa
Gyuda awura mɔ de mɛ' nyɛ

anyamesɛ gɛkyena dɔ ilaa
tirisɛ kee.
28 Imɔso nengyene nɛ nyɛ
kyu aterenbi mɔ kpaa sa
Yesu asonbo abono mɛ bo
Gyɛrusalem mɔ, nɛ logɛ
gidɛnsɛ gibono asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ mɛ wɔra mɔ ne. Nfono
kon mɔ nan kyu de fɛye asɛ
kpe Sipeen.
29 N nyi me-gisen dɔ yɛɛ
nengyene nɛ ba fɛye asɛ mɔ,
Kirisito laa yɛgɛ me-giba mɔ
gi' tansi kpaa fɛye.

30 Me-nanboana Yesu
asonbo, Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gɛsalaarɛ
gɛbono ɔ kya kyu sa aye
mɔ so mɔ, n kya kolɛ
fɛye aye-Wura Yesu Kirisito
ginyen dɔ yɛɛ fɛ' dalaa
kolɛ Wurubuaarɛ sa me,
fɛɛ gɛnɔɔbono me kee
n dɛ aniya n kya kolɛ
Wurubuaarɛ n kya sa me-
nyoro mɔ.
31 Fɛ' dalaa kpaa me yɛɛ
Gyudiya gɛsinkpan so nfono
n kya kpe mɔ, Wurubuaarɛ
ɔ' mɔlɛgɛ me lii asa abono
mɛŋ kya sɔɔ Yesu gyi mɔ
abaa dɔ. A' dalaa kee yɛɛ
Yesu asonbo abono mɛ bo
Gyɛrusalem mɔ mɛ' sɔɔ ilaa
ibono nan kyu kperɛ mɔmɔ
mɔ abaa anyɔ.
32 I ba gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ, nan
nyɛ ba fɛye asɛ de ɔkon de
me-rɛ fɛye a' kyena de i'
keda aye-nyoro.
33 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
gyɛ gisen yuuli gɛmu mɔ ɔ'
kyena fɛye dɔ. I' ba gɛnen.

16

Afaala

1 N kya buu mi-i sa fɛye
yɛɛ aye-pikyii Fiibi ɔbono
ɔ kya kpaa Yesu asonbo
gikpen Sɛnkiriya ɔsowolɛ so
mɔ tansi ɔ gyɛ isa.
2 Imɔso fɛ' kerɛ mɔ so
Wura Yesu ginyen dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
aye yela sa mɔ-nyoro mɔ a'
keda abara mɔ. Ilaa ka-
maasɛ ibono i tiri mɔ mɔ, fɛ'
kpaa mɔ de ɔ' nyɛ imɔ. I
lii fɛɛ ɔ tansi kpaa asa gikyɔ,
dabɔlɛ de me gbaa-gbaa kee.
3 Fɛ' faala Pirisila mɔ-rɛ
Akuila. Mɛ gyɛ
me-nanboana abono
me-rɛ mɔmɔ a wɔra
Kirisito Yesu gɛsun mɔ
dabɔlɛ.
4 Mɛ mɔlɛgɛ me kaaborɛ me
so mɔ mɔmɔ-nkpa gi laarɛ
gi' lii mɔmɔ-gibaa. Iŋ gyɛ
me-wolɛ ne n kya lɛɛ mɔmɔ-
ginyen; Yesu asonbo akpen
pɛwu abono amɔ dɔ asa mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ kee mɛ
kya yen mɔmɔ.
5 Fɛ' faala Yesu asonbo
gikpen gibono mɛ
kya gyan' mɔmɔ asa
anyɔ adɛ gɛten dɔ son
Wurubuaarɛ mɔ sa
me.
Fɛ' faala me-nanbo laarɛsɛ
Epanitusɛ. Mɔ ne n
gyɛ ɔbono ɔ daa gika
gyan Kirisito so Esiya
gɛsinkpan pɛwu so.
6 Fɛ' faala Mariya sa me.
Ɔ nyanga ansi wɔra
gɛsun ken-ken sa fɛye.
7 Fɛ' faala me-subuana
Andironikusɛ mɔ-rɛ

Gyuniya sa me. Asa
ako mɛ naa kyena
keda me-rɛ mɔmɔ
kpaa tii de obu Wura
Yesu ɔson mɔ so, ne
asa sakyɔ mɛ nyi
mɔmɔ so yɛɛ mɛ tansi
mɛ gyɛ Yesu Kirisito
isɔɔ. Mɛ daa me ka
gyan Kirisito so.
8 Fɛ' faala Anpelitusɛ. Ɔ gyɛ
me-kyɛmenɛ laarɛsɛ
Wura Yesu ɔson mɔ
dɔ.
9 Fɛ' faala Ɔbanusɛ. Ɔ gyɛ
me-rɛ fɛye pɛwu aye-
nanbo ɔbono aye-rɛ
mɔ a kya wɔra gɛsun
a kya sa Kirisito.
Fɛ' faala me-nanbo laarɛsɛ
Setakusɛ kee.
10 Fɛ' faala Apɛlesɛ. Ɔ lɛɛ nyi-
ile yɛɛ ɔ gyɛ Kirisito
sonbo dɛnsɛ.
Fɛ' faala Arisitobulusɛ gɛten
dɔ asa.
11 Fɛ' faala me-subu
Hɛrodiyon.
Fɛ' faala Narisisu gɛten dɔ
awura abono mɛ bo
Wura Yesu ɔson mɔ dɔ
mɔ.
12 Fɛ' faala Tirifana mɔ-rɛ
Tirifosa. Mɛ kya wɔra
gɛsun mɛ kya sa Wura
Yesu.
Fɛ' faala me-kyɛmenɛ Pɛsisi.
Ɔ tansi wɔra gɛsun
gikyɔ sa Wura Yesu.
13 Fɛ' faala Rufusɛ. Ɔ gyɛ
isa ɔbono Wura Yesu
gi tansi lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ'
wɔra mɔ-sonbo.
Fɛ' faala mɔ-nyi kee sa me.
O kyu me fɛɛ mɔ-bi
korogɛsɛ.
14 Fɛ' faala Asinkiritusɛ,
Filigon, Hɛrɛmisɛ,
Patirobaasɛ, Hɛrɛmasɛ,
de aye-nanboana Yesu
asonbo abono mɛ bo
mɔmɔ asɛ mɔ.
15 Fɛ' faala Filologusɛ,
Gyuliya, Nɛrɛyusɛ
mɔ-rɛ mɔ-pikyii de
Olinpasɛ de Yesu
asonbo abono mɛ bo
mɔmɔ asɛ mɔ pɛwu.
16 Fɛ' kyu ginyi abi afaala
faala abara fɛɛ
gɛnɔɔbono i kaaborɛ
Yesu asonbo mɛ' faala
abara mɔ.
Yesu asonbo akpen abono
nɛ naa mɔmɔ so mɔ
pɛwu mɛ kya faala
fɛye.

Pɔɔlo Gi Ka Mɔmɔ Gika Laalaalogɛ

17 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya kolɛ fɛye,
fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de
asa abono mɛ ti taa kyu
gɛsabaragɛ ba Yesu ɔson dɔ
mɔ. Mɛ kya kpadɛɛ asa
gikagyan gibono mɛ ka gyan
Yesu so mɔ. Mɔmɔ ne n gyɛ
abono mɛ kya kyɔɔlɛ ilaa
nyiilesɛ ibono fɛ sɔɔ abaa
anyɔ mɔ. Fɛŋ sa fɛ' saarɛ
mɔmɔ dɔ.
18 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ
abono mɛ kya wɔra gɛnen
ilaa ibono mɔ, iŋ gyɛ aye-
Wura Yesu Kirisito ne mɛ
kya son. Mɛ kya son daa ilaa
ibono i bo mɔmɔ gbaa-gbaa
ɔbolɛ mɔ. Gɛnen asa abono
ɔnan mɛ kya kyu atɔngɛbi
dɛnsɛ de gɛnɔ ɔkon kyu penɛ
Wurubuaarɛ asonbo abono
mɛ mɛŋ bo ɔpenɛsen mɔ.
19 Fɛye berɛ, ɔkamaasɛ nyi
fɛye so yɛɛ fɛ kya nu aye-
Wura Yesu gɛdɛ. Lii fɛye

gɛnen ilaa ibono so mɔ, fɛye-
ilaa i tansi i bo me ɔkon
gikyɔ. N kya laarɛ fɛɛ fɛ' ten
ansi ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ.
De fɛŋ sa fɛ' bii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra baa pii faa.

20 I maŋ kɛɛla ne Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ kya sa
gisen yuuli mɔ laa yɛgɛ fɛ'
gyi ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ so. Aye-Wura Yesu ɔ' sa
fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba
gɛnen.

21 Timoti kya faala fɛye.
Ɔ gyɛ me-nanbo Yesu gɛsun
mɔ ɔwɔrabo. Me-subuana,
Lusiyusɛ, Gyeeson, de Sosi-
paterɛ kee mɛ kya faala fɛye.

22 Me, Tɛtiyusɛ ne Pɔɔlo
gi yɛgɛ nɛ ŋmarasɛ ɔwolɛ
baarɛ sa mɔ. N kya faala
fɛye Wura Yesu ginyen dɔ.

23 Me Pɔɔlo me-gɛten
wura, Gayusɛ, kya faala fɛye.
Mɔ-gɛten dɔ ne Yesu asonbo
gikpen gibono gi bo gɛrɛ
mɔ mɛ kya gyan son Yesu.
Irasitusɛ kya faala fɛye. Mɔ
ne n kya yela ɔsowolɛ baarɛ
gɛgyapaa ateesi aterenbi.
Aye-nanbo Kuatusɛ kee kya
faala fɛye. [

24 Aye-Wura Yesu Kirisito
ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa
dɛnsɛ. I' ba gɛnen.]

25 A' kyu ayenbi sa Wu-
rubuaarɛ! Mɔ ne n yɛgɛ n
kya tɔgɛ Yesu Kirisito ɔkalan
konkonsɛ mi-i sa asa de mɛ'
nyɛ ka gyan Yesu so. Mɔ
ne n bo lon de ɔ' yɛgɛ fɛ'
taalɛ yelɛ fɛye-ayaa so gɛnen
gikagyan gibono so. Yesu
Kirisito ɔkalan baarɛ gyɛ
daa ilaa boduduusɛ ibono
nkana Wurubuaarɛ gi kyu
imɔ ŋara lii ko-o dedaa.

26 Ilaa boduduusɛ ibono
ilaa ne Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa
ŋmarasɛ yela mɔ. Idɛ kon
mɔ, Wurubuaarɛ ɔbono ɔŋ
bo gɛyiigɛsɛ ne ɔŋ bo ɔkara
mɔ gi tɔgɛ yɛɛ Kirisito ilaa
boduduusɛ ibono i' lii gɛwi
tentegelen de asa kpɛi-kpɛi
pɛwu mɛ' nyɛ sɔɔ mɔ gyi de
mɛ' nu mɔ-gɛdɛ.

27 Wurubuaarɛ mɔ-nkon
guan ne n nyi ɔlaako. Ny-
isigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa kyu naa de Yesu
Kirisito so. I' ba gɛnen.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono Kirisito
Yesu gi tɔgɛ me yɛɛ n' baa
wɔra mɔ-ɔsɔɔ kyu lii Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ so mɔ ne n
ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ.
Me-rɛ Sositɛni, aye-nanbo
Yesu ɔson mɔ dɔ, ne n kyu
ɔwolɛ baarɛ bunge
2 fɛye abono fɛ kya son
Wurubuaarɛ kyu naa de
Yesu so Korinti ɔsowolɛ so
mɔ. Kyu lii fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ
so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
fɛye yela sa mɔ-nyoro, ne ɔ
tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-
nwɔnsa dɔ yela sa mɔ, ne i
mɛŋ gyɛ fɛye-wolɛ. Fɛye-rɛ
abono pɛwu mɛ kya saawo
terɛ aye-Wura Yesu Kirisito
gɛten kamaasɛ mɔ ne Wu-
rubuaarɛ darɛ yɛɛ fɛ' lɔrɔ
fɛye-nwɔnsa dɔ yela sa mɔ
gɛnen. Yesu Kirisito ne n
gyɛ aye-rɛ gɛnen asa abono
pɛwu Wura.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
aye-Wura Yesu Kirisito mɛ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Gi Sa Fɛye Gɛtɔngɛ Dɛnsɛ De Ɔlaako Ginyi

4 N kya faala Wurubuaarɛ
fɛye so owi kamaasɛ. I
lii fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
Wurubuaarɛ kya sa fɛye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.
5 Fɛye-rɛ Yesu ginyamesɛ
kolon so mɔ, Wurubuaarɛ gi
tansi sa fɛye gɛtɔngɛ dɛnsɛ
de ɔlaako ginyi ɔkpa ka-
maasɛ so.
6 I lii fɛɛ fɛ bii fɛye-asen dɔ
yɛɛ Kirisito ilaa ibono a tɔgɛ
sa fɛye mɔ, i gyɛ gɛsintin.
7 Imɔso fɛŋ kya kpon-
derɛ ilaa dɛnsɛ ibono Wu-
rubuaarɛ kya wɔra sa mɔ-
asonbo mɔ iko-rɛ iko. Aberɛ
abono pɛwu fɛ tɛ fɛ gyoo
gɛkaabono Wurubuaarɛ laa
lɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito
gɛwi nyiile gɛsinkpan so asa
faa mɔ, ɔ kya sa fɛye ilaa
kamaasɛ ibono i laa yɛgɛ fɛ
nyɛ yelɛ fɛye-ayaa so son mɔ
dandan mɔ.
8 Aye-Wura Yesu Kirisito
laa yɛgɛ fɛ' nyɛ wɔra ɔlon
de fɛ' wɔra Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ gɛnen kpaa lii. Imɔ
ne nan yɛgɛ ne i maŋ nyɛ
ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro
so gɛkaabono ɔ laa lii Wu-
rubuaarɛ dɔ ba baa gyi
anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
9 Wurubuaarɛ gyɛ
ɔpaawɔrabo. Ɔ tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ' kyu fɛye-nyoro mada
de mɔ-bi aye-Wura Yesu
Kirisito.

Fɛŋ Sa Fɛ' Yɛgɛ Gɛsa-Baragɛ Gɛ' Ba Fɛye Dɔ

10 Me-nanboana Yesu
asonbo, n dɛ aye-Wura Yesu
Kirisito ginyen n kya kolɛ
fɛye yɛɛ fɛ' tɔgɛ kyule abara.
Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ gɛsa-baragɛ
gɛ' ba fɛye dɔ. Nengyene fɛ
laa sa gɛwɔnsa ilaa iko so

abɛɛ fɛ laa lɛɛ ilaa ibono i boran dabɔlɛ mɔ, fɛ' kerɛ de fɛ' wɔra gɛnɔ kolon kpaa logɛ.

11 Me-nanboana, iŋ gyɛ giyan so ne n' kya tɔgɛ fɛye ilaa idɛ. Kulowe gɛten dɔ asa ako mɛ buu sa me yɛɛ ibiidɛ i bo fɛye dɔ.

12 Ilaa ibono nɛ nu mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye dɔ ɔkamaasɛ kya tɔgɛ mɔ-lɛɛ kpɛi. Ɔdɛ yɛɛ, "Me berɛ, Pɔɔlo ne n' buu." Ɔdɛ mɔ yɛɛ, "Apolosɛ ne n' buu," Ɔbanban mɔ yɛɛ "Sɛfasɛ" abɛɛ "Kirisito ne n' buu."

13 Ibono fɛ baragɛ faa, n' taasɛ fɛye yɛɛ, imɔso fɛ baragɛ Kirisito dɔ gɛnen kee? Ibono fɛye ako yɛɛ me Pɔɔlo ne fɛ buu faa, me ne n wu' lɛwu oyii mɔ so sa fɛye? Iŋ gyɛ Kirisito ne n wu' sa aye? Abɛɛ fɛ nyi yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyen dɔ ne mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ? Iŋ gyɛ Kirisito ginyen dɔ? Fɛŋ sa fɛ' baragɛ kpaa buu asa kpɛi-kpɛi.

14 I bo me ɔkon yɛɛ iŋ gyɛ me ne n gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere, gɛnen mɔ, Kirisipusɛ mɔ-rɛ Gayusɛ wolɛ ne nɛ gyere Wurubuaarɛ sagyere.

15 Menan gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, nkana ɔfaa fɛye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ me, Pɔɔlo, ginyen dɔ ne mɛ gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere.

16 (N kya nyingi yɛɛ nɛ gyere Sitɛfanasɛ mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa kee Wurubuaarɛ sagyere. Kyu lii gɛnen asa adɛ gɛmara mɔ, meŋ baa mi-i nyingi yɛɛ nɛ gyere ɔko Wurubuaarɛ sagyere.)

17 I kya nyiile yɛɛ Kirisito mɛŋ sun me yɛɛ n' baa gyere asa Wurubuaarɛ sagyere. O sun me daa yɛɛ n' baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa. N naa mi-i tɔgɛ ɔkalan mɔ mɔ, meŋ kya kyu ɔlaako onyibo adawo atɔngɛbi kyu tɔngɛ sa mɔmɔ. Meŋ kya laarɛ i' ba yɛɛ me-atɔngɛbi a kya dengɛ asa nwɔnsa lii Yesu lɛwu oyii mɔ so de i' ba yɛɛ mɛŋ nyɛ amɔlɛgɛ lii mɔ-lɛwu mɔ so.

Wurubuaarɛ-Lɛɛ Ɔlaako Ginyi

18 I lii fɛɛ abono mɛ kya fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ ɔkalan kyu lii Yesu lɛwu mɔ so mɔ gyɛ daa ilaa gyaga sa ɔmɔ. Aye abono Wurubuaarɛ ti ɔ kya mɔlɛgɛ aye mɔ berɛ, Wurubuaarɛ ɔkalan kyu lii Yesu lɛwu mɔ so mɔ kya sa aye Wurubuaarɛ Oduduu dɔ ɔlon.

19 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ ŋmarasɛ imɔ idɛ so ilaa yela mɔ-agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,

"Nan nyida anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi.
Nan yɛgɛ asɛɛbo nwɔnsa gi' lɛɛ mɔmɔ tanga."

20 Nyamesɛ ɔlaako ginyi gi gyɛ ilaa iko sa Wurubuaarɛ? Wurubuaarɛ agyɛbi onyi-ilebo gɛbelɛnsɛ gɛ laa kpaa mɔ Wurubuaarɛ asɛ? Ne ɔbono o nyi gɛtɔngɛ mɔ, fɛ nyi yɛɛ mɔ-gɛtɔngɛ gɛ laa mɔlɛgɛ mɔ Wurubuaarɛ asɛ? Kuaa! Gɛkyena

gɛdɛ dɔ wolɛ ne i laa kpaa mɔmɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi gi
kya lɛɛ ɔmɔ tanga fɛɛ ilaa
gyaga ne i gyɛ mɔ asɛ.
21 Wurubuaarɛ ɔlaako
ginyi so mɔ, ɔ mɛŋ yɛgɛ
anyamesɛ mɛ' kyu mɔmɔ-
lɛɛ ɔlaako ginyi bii mɔ. I bo
Wurubuaarɛ ɔbolɛ daa yɛɛ
ɔ' mɔlɛgɛ asa abono mɛ kya
ka gyan Yesu so mɔ. Ɔ kya
mɔlɛgɛ mɔmɔ kyu naa de
Yesu ilaa ibono a naa a kya
tɔgɛ faa so, yɛgɛ ilaa ibono
a kya tɔgɛ faa, asa abono
gɛsinkpan so ilaa wolɛ ne n
bo mɔmɔ-ansi so mɔ mɛŋ
kya kyu imɔ yɛɛ i gyɛ ɔlaako
ginyi.
22 I lii fɛɛ Gyuda awura
mɔ mɛ kya tɔgɛ aye yɛɛ a'
wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔlon nyiile mɔmɔ
pɛi de mɛ' kyule sɔɔ Yesu
gyi. Ne Geriiki awura mɔ,
mɔ, mɛ kya laarɛ a' tɔgɛ ɔmɔ
ɔlaako ginyi agyɛbi pɛi de
mɛ' kyule sɔɔ Yesu gyi.
23 Aye berɛ, ilaa ibono a
naa a kya tɔgɛ mɔ ne n
gyɛ yɛɛ mɛ da Yesu Kirisito
aŋanbi lɛwu oyii so mɔɔ.
Gɛnen so, Gyuda awura mɛŋ
kya laarɛ mɛ' sɔɔ aye-ilaa
tɔgɛsɛ mɔ gyi. I kya biiri asa
sɛnsɛ kee ansi fɛɛ ilaa gyaga
ne i gyɛ.
24 Aye abono pɛwu Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ aye yɛɛ a'
kyu aye-nyoro sa mɔ mɔ
berɛ, a gyɛ Gyuda awura-o,
aŋ gyɛ Gyuda awura daa-o,
Kirisito lɛwu kya yɛgɛ a
kya nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon de
Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi.
25 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ kya wɔra ilaa
ibono fo nyamesɛ asɛ mɔ
iŋ gyɛ ɔlaako ginyi mɔ,
fo baa kerɛ mɔ, i ti wɔra
ɔlaako ginyi don anyamesɛ-
lɛɛ ɔlaako ginyi gbaa bun, ne
Wurubuaarɛ kya wɔra ilaa
ibono fo nyamesɛ asɛ mɔ, iŋ
kya nyiile yɛɛ ɔ bo lon, fo
baa kerɛ mɔ, i ti wɔra ɔlon
ilaa don anyamesɛ-lɛɛ ɔlon
gbaa bun.
26 Me-nanboana Yesu
asonbo, ibono anyamesɛ-
lɛɛ ɔlaako ginyi giŋ gyɛ
sɛi Wurubuaarɛ asɛ faa
mɔ, a' kyu fɛye gbaa-gbaa
gidebi taa kerɛ. Owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ
fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ
mɔ, abono mɔmɔ-anyen a
dii yɛɛ mɛ nyi ɔlaako mɔ,
mɛ mɛŋ kyɔ fɛye dɔ. Gɛnen
kee abono mɛ bo nsun belɛ-
belɛ dɔ mɔ, mɛ mɛŋ kyɔ fɛye
dɔ. Gɛnen kee abono mɛ lii
gɛsu gbaa' dɔ mɔ, mɛ mɛŋ
kyɔ fɛye dɔ.
27 Wurubuaarɛ nyi daa ne
ɔ lɛɛ gibaa yii abono mɛ
mɛŋ nyi ɔlaako mɔ yɛɛ ɔ
laa wɔra ilaa gbaa' naa de
mɔmɔ so. Ɔ lɛɛ yii abono
mɛ mɛŋ nyi ɔlaako mɔ gɛnen
daa de abono mɛ kya ka
gyan mɔmɔ-ɔlaako ginyi so
mɔ mɛ' nyɛ gyi ipeeli. Gɛnen
kee ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ
gibaa yii afɔlɛbo yɛɛ ɔ laa
wɔra ilaa gbaa' kyu naa de
mɔmɔ so. Ɔ lɛɛ yii afɔlɛbo
mɔ gɛnen daa de alolonbo
mɔ, mɔ, mɛ' nyɛ gyi ipeeli.
28 Imɔso Wurubuaarɛ gi
lɛɛ gibaa yii abono asa mɛŋ

kya kyu terɛ sɛi, abono mɛ
kerɛ ɔmɔ ta, de abono ba-a
mɛ mɛŋ bo agyan mɔ, yɛɛ ɔ
laa wɔra ilaa gbaa' kyu naa
de mɔmɔ so. Ɔ lɛɛ yii ɔmɔ
gɛnen daa de o' nyiile abono
mɛ bo agyan mɔ yɛɛ mɔmɔ
anyamesɛ-lɛɛ i mɛŋ gyɛ sɛi
mɔ asɛ.
29 Wurubuaarɛ kpɛ ɔ kya
kyɛɛgɛ anyamesɛ ilaa gɛnen
daa de i' ba yɛɛ nyamesɛ
ne n gyɛ nyamesɛ ɔ mɛŋ sa
ɔ' nyɛ nyiile mɔ-nyoro mɔ
Wurubuaarɛ asɛ.
30 Wurubuaarɛ ne n yɛgɛ
ne aye-rɛ Kirisito Yesu a
nyɛ wɔra nyamesɛ kolon faa.
Ne kyu naa de Yesu so ne
a kya nyɛ ɔlaako ginyi ne
Wurubuaarɛ kya kyu yɛɛ
aye-asen dɔ i boran sa mɔ.
Kyu naa de Yesu so ne aye-
asen a kya kii lɔrɔ fuuli
too, ne a nyɛ aye-nyoro lii
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
abaa dɔ a san a tɛ sa Wu-
rubuaarɛ faa.
31 Imɔsɔ i kaaborɛ a'
nu ilaa ibono mɛ wolaa
ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ŋmarasɛ
yɛɛ, “Ɔbono ɔ laa nyiile mɔ-
nyoro mɔ, ɔ' nyiile mɔ-nyoro
kyu naa de aye-Wura belɛ
mɔ so.”

2

Yesu Kirisito Mɔ-rɛ Mɔ-Lɛwu Ilaa Wolɛ Ne Nan Tɔgɛ Sa Asa

1 Me-nanboana Yesu
asonbo, nɛ ba fɛye asɛ mɔ,
meŋ kyu ɔlaako anyibo
atɔngɛbi baa tɔngɛ sa fɛye.
Nɛ lɛɛ daa Wurubuaarɛ
gɛsintin tɔgɛ.
2 I lii fɛɛ nɛ wolaa tɔgɛ sa
me-nyoro yɛɛ aberɛ abono
nan nyiile fɛye ilaa mɔ, nan
kyu me-nyoro fɛɛ meŋ nyi
ɔlaako. Yesu Kirisito mɔ-rɛ
mɔ-lɛwu ɔbono o wu' sɔɔ
aye-nkpa mɔ wolɛ ilaa ne
nan tɔgɛ.
3 N bo fɛye asɛ n kya nyiile
fɛye ilaa mɔ, me-nyoro gi
kya da. Meŋ kyu fɛye de
ɔlon, nɛ selɛ me-nyoro.
4 Yesu lɛwu ilaa ibono
nɛ tɔgɛ mɔ de me-atɔngɛbi
mɔ dɔ mɔ, meŋ kyu adawo
agyɛbi de ɔlaako anyibo
agyɛbi bɛɛlɛ fɛye. Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ne n
kyu mɔ-ɔlon kyu lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa nyiile fɛye.
5 Ibono so meŋ kyu adawo
agyɛbi tɔngɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ meŋ laarɛ fɛɛ fɛ' sɔɔ
Yesu gyi kyu lii anyamesɛ-
lɛɛ ɔlaako ginyi so. Nɛ laarɛ
daa yɛɛ fɛ' sɔɔ mɔ gyi kyu lii
Wurubuaarɛ ɔlon mɔ so.

Wurubuaarɛ Ɔlaako Ginyi Gi Gyɛ Gɛsintin

6 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, nengyene me-rɛ me-
nanboana a tɛ saarɛ abono
mɛ ti ten ansi Wurubuaarɛ
ilaa dɔ mɔ, a kya kyu
ɔlaako anyibo agyɛbi tɔngɛ
sa mɔmɔ. Gɛsinkpan so
gɛkyena gɛdɛ dɔ asa de
mɔmɔ-abelɛnsɛ mɛŋ kya
kyu yɛɛ aye-ɔlaako ginyi
gidɛ gi taa gyɛ ɔlaako ginyi.
Yɛgɛ mɔmɔ-ɔlon de mɔmɔ-
ɔlaako ginyi kya baa yela
ɔkara.
7 Ɔlaako ginyi ilaa ibono
a kya lɛɛ tɔgɛ mɔ i gyɛ
daa Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako
ginyi. Gɛnen ɔlaako ginyi

mɔ gi gyɛ ilaa boduduusɛ
ibono Wurubuaarɛ gi wolaa
kyu imɔ ŋara. Pɛi de soso
de gɛsɛ i lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ
mɔ, Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ mɔ-ilaa boduduusɛ idɛ
so ilaa yela yɛɛ a laa nyɛ mɔ-
nyisigyi kyu naa de imɔ so.
8 Abelɛnsɛ abono mɛ kerɛ
asa so Yesu gɛkyena aberɛ
dɔ mɔ, mɔmɔ dɔ ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ nu Wurubuaarɛ ɔlaako
ginyi ilaa ibono n darɛ faa
gɛsɛ. Nengyene mɛnan nu
imɔ gɛsɛ mɔ, nkana mɛ
maŋ da Wura Yesu, Nyisigyi
Wura mɔ aŋanbi mada de
oyii.
9 Gɛnɔɔbono mɛ mɛŋ nu
gɛsɛ mɔ, i gyɛ daa ilaa
ibono mɛ wolaa ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
“Ilaa ibono ɔko ansi aŋ ti wu
kerɛ,
ɔko aso aŋ ti nu kerɛ,
ne ɔko mɛŋ ti taa sa imɔ
so gɛwɔnsa kerɛ mɔ,
gɛnen ilaa ibono ne Wu-
rubuaarɛ gi baala yela
sa asa abono mɛ kya
laarɛ mɔ Wurubuaarɛ
ilaa mɔ.”
10 Aye abono a kya ka gyan
Yesu so mɔ, gɛnen ilaa idɛ
ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile
aye. Ɔ lɛɛ imɔ nyiile aye naa
daa de mɔ-Oduduu mɔ so.
I lii fɛɛ mɔ-Oduduu mɔ ne
n kya kerɛ ilaa kamaasɛ dɔ
dabɔlɛ Wurubuaarɛ gisen dɔ
ilaa wu sɔnlii.
11 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyi
mɔ-nanbo nyamesɛ nwɔnsa
dɔ, gɛnen mɔ, kaasɛ gbaa-
gbaa oduduu ɔbono ɔ bo
mɔ dɔ mɔ wolɛ ne n nyi
mɔ-nwɔnsa dɔ. Gɛnen kee
ne Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
wolɛ ne n nyi Wurubuaarɛ
nwɔnsa dɔ.
12 I mɛŋ gyɛ gɛsinkpan so-
lɛɛ oduduu ɔnan ne Wu-
rubuaarɛ gi kyu sa aye
abono a kya ka gyan Yesu so
mɔ. Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
lɛɛ Oduduu ne o kyu sa aye
de a' nyɛ nu ilaa dɛnsɛ ibono
ɔ wɔra sa aye mɔ gɛsɛ.
13 Imɔso a kya lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa idɛ gɛsɛ a
kya sa asa faa mɔ, oduduu
dɔ ilaa ne a kya lɛɛ gɛsɛ
a kya sa mɔmɔ abono kee
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ bo
mɔmɔ dɔ mɔ. Ne i mɛŋ gyɛ
anyamesɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi
ne a kya kerɛ de a' nyɛ
agyɛbi abono a laa kyu tɔngɛ
mɔ. Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne n kya nyiile aye
agyɛbi tɔgɛsɛ.
14 Nyamesɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ mɛŋ
bo mɔ dɔ mɔ mɛŋ kya
kyule gɛsintin gɛbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
nyiile anyamesɛ mɔ. Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa
nyiilesɛ mɔ i kya biiri mɔ
ansi daa, iŋ bo gɛsɛ sa mɔ,
yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ, mɔ, ne n kya kpaa
nyamesɛ de ɔ' sa imɔ so
gɛwɔnsa baragɛ imɔ dɔ de o'
nu gɛsɛ.
15 Nyamesɛ ɔbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu bo mɔ dɔ
mɔ berɛ kya bii baragɛ ilaa
kamaasɛ dɔ nu gɛsɛ. Mɔ
gbaa-gbaa lɛɛ gisen dɔ ilaa
mɔ, ɔko maŋ taalɛ baragɛ
imɔ dɔ nu gɛsɛ.
16 I dɛ daa fɛɛ agyɛbi
abono mɛ wolaa ŋmarasɛ

yela Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,
"Fo anɛ ne n ti taalɛ bii Wura
Wurubuaarɛ nwɔnsa
dɔ?
Fo anɛ ne n ti taalɛ nyiile mɔ
ilaa iko?"
Aye abono a bo Wurubuaarɛ Oduduu aye dɔ mɔ berɛ, a nyɛ Kirisito gɛwɔnsa ɔnan.

3

Wurubuaarɛ Oduduu Maŋ Baragɛ Fɛye Dɔ

1 Me-nanboana, nɛ wu yɛɛ me-rɛ fɛye a bo Yesu ɔson mɔ dɔ berɛ. Meŋ kii taalɛ tɔngɛ de fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono n kya tɔngɛ de abono Wurubuaarɛ Oduduu bo mɔmɔ dɔ mɔ. Fɛ tiri daa yɛɛ n' tɔngɛ de fɛye fɛɛ anyamesɛ giyan abɛɛ fɛɛ asa abono mɛŋ ti taa sɛɛ Yesu Kirisito ɔson mɔ dɔ mɔ.

2 Gɛnen so ne meŋ kyu agyudɔ boduduusɛ gyiile fɛye mɔ. I wɔra fɛɛ ginyabo ne nɛ sa fɛye. I lii fɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, fɛŋ ti sɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ de fɛ' taalɛ nu Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ. Baa lii de ndɛ' faa, fɛŋ ti sɛɛ fo gɛnen.

3 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ fɛye-gɛkyena dɔ mɔ, fɛ kya kerɛ daa fɛye anyamesɛ-lɛɛ gidebi taa Wurubuaarɛ Oduduu mɔ yɛgɛ. Imɔ iko ne n gyɛ yɛɛ fɛ tɛ daa gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena ne ibiidɛ ne n kpɛ i bo fɛye dɔ. Mɔ, i mɛŋ gyɛ anyamesɛ gidebi ne fɛ dɛ fɛ tɛ faa? Fɛŋ dɛ fɛɛ abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ne?

4 Owi ɔbono fɛye dɔ ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Pɔɔlo abɛɛ Apolosɛ ne mɛ buu faa mɔ, fɛŋ dɛ fɛɛ abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ne?

5 Apolosɛ ne n gyɛ anɛ, ne me, Pɔɔlo ne n gyɛ anɛ? Aye pɛwu a gyɛ daa Wurubuaarɛ asonbo abono o sun aye fɛye asɛ de fɛ' nyɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu so. Wura Wurubuaarɛ ne n kyu ɔkamaasɛ gɛsun wɔrasɛ kyu sa mɔ.

6 I dɛ daa fɛɛ me nɛ duu oyii gibi ne Apolosɛ mɔ gi worogɛ gimɔ nkyu. Wurubuaarɛ, mɔ, ne n gyɛ ɔbono ɔ yɛgɛ ne oyii mɔ gibi mɔ gi kɔrɔ wɔra oyii fɛye dɔ faa.

7 Nyamesɛ ɔbono o duu ilaa ne ɔbono ɔ baa worogɛ imɔ nkyu mɔ, mɔmɔ anyɔ mɛŋ fo Wurubuaarɛ ɔbono ɔ yɛgɛ i kɔrɔ mɔ. Mɔ ne n gyɛ.

8 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya duu de ɔbono, mɔ, ɔ kya worogɛ nkyu mɔ, mɔmɔ ɔko mɛŋ don mɔ-nanbo. Mɔmɔ ɔkamaasɛ laa nyɛ mɔ-ntɛɛla fɛɛ gɛnɔɔbono ɔkara ɔ wɔra mɔ-gɛsun mɔ.

A' Pɔrɔ Dandan Gyan Wurubuaarɛ Gɛsɛ Ɔpɔɔrɛ Mɔ So

9 Me-rɛ Apolosɛ a gyɛ daa nyamesɛ mɔ-rɛ mɔ-nanbo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ gɛsun giwɔra dɔ. Fɛye, mɔ, ne n gyɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ndɔɔ, abɛɛ a' kyu yɛɛ Wurubuaarɛ obu ɔbono ɔ yɛgɛ a kya yii mɔ.

10 Wurubuaarɛ gi kpaa me, ne ɔ yɛgɛ nɛ too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ. Mɔ ne n yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ ɔpɔrɔbo dɛnsɛ. I

lii fɛɛ me ne n daa gitɔgɛ
Yesu ilaa sa fɛye. Ɔbanban
gi ba ɔ kya tɔgɛ Yesu ilaa ɔ
kya sa fɛye mɔ, i wɔra fɛɛ ɔ
kya pɔrɔ ɔ kya gyan me-lɛɛ
mɔ so ne. Ɔpɔrɔbo kamaasɛ
ɔbono ɔ laa baa pɔrɔ gyan
mɔ, ɔ' kerɛ daa de ɔ' pɔrɔ
dandan.
11 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
Yesu Kirisito ilaa i dɛ fɛɛ gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ a' too mɔ. Mɛŋ kya
too obu gɛsɛ ɔpɔɔrɛ ginyɔ.
12 Ilaa kamaasɛ ibono fo
ɔko fo laa san wɔra sa Wu-
rubuaarɛ mɔ, i dɛ fɛɛ fo kya
pɔrɔ fo kya gyan gɛsɛ ɔpɔɔrɛ
mɔ so ne. Sika kɔkɔɔ ne fo
laa kyu pɔrɔ daa-o, abeletɔ
fufuli-o, abui ŋɛlegisɛ-o, iyii
abɛɛ ifɛ abɛɛ afɛdaa daa-o,
aho-o!
13 Fo nyamesɛ kamaasɛ
fo-gɛsun wɔrasɛ gɛbono fo
wɔra sa Wurubuaarɛ mɔ
gɛ laa lii gɛwi. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ laa lɛɛ gɛmɔ-
gɛwi nyiile gɛkɛ gɛbono ɔ
laa koola anyamesɛ de o'
gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ. Gɛnen
gɛkɛ gɛbono mɔ, gɛmɔ-rɛ
ɔgya ne nan naa. Ɔgya mɔ
laa daasɛ ɔkamaasɛ gɛsun
gɛbono ɔ baa wɔra sa Wu-
rubuaarɛ mɔ kerɛ yɛɛ gɛsun
gɛmɔmɔ ɔnan ne ɔ wɔra?
14 Fo ɔbono fo ka gyan
Yesu so mɔ, nengyene ilaa
ibono fo kyu pɔrɔ gyan gɛsɛ-
lɛɛ ɔpɔɔrɛ mɔ so mɔ i nyɛ loo
ɔgya mɔ dɔ lii mɔ, fo-rɛ fo-
ilaa wɔrasɛ pɛwu fo laa loo
Wurubuaarɛ asɛ de fo' nyɛ
ntɛɛla belɛ Wurubuaarɛ dɔ.
15 Ne fo ɔbono ɔgya mɔ gi
dɛɛ fo-gɛsun wɔrasɛ mɔ, fo
wɔra awɔrafuɛ ne. Fo gbaa-
gbaa berɛ, fo laa loo ɔgya
mɔ dɔ lii de Wurubuaarɛ ɔ'
mɔlɛgɛ fo de fo' nyɛ loo mɔ
asɛ.
16 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ tɛ fɛye
dɔ? Ibono ɔ tɛ fɛye dɔ so mɔ,
fɛ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ ne. Imɔso
17 fɛ' kerɛ dandan. A'
kyu yɛɛ fo ɔko fo boori
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ.
Fo nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa
yɛgɛ fo? Gɛnen kee ne ɔ maŋ
yɛgɛ fo ɔbono fo laa baragɛ
mɔ-asonbo gikpen mɔ. I kya
nyiile yɛɛ ɔ lɔrɔ fɛye yela sa
mɔ-nyoro de ɔ' kyena fɛye
dɔ fɛɛ mɔ-ɔson obu.
18 Fɛye ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa
o' nyiile mɔ-nyoro yɛɛ o nyi
ɔlaako. Fo kya penɛ fo-nyoro
ne. Nengyene fo ɔko fo
nyi yɛɛ fo gyɛ ɔlaako onyibo
anyamesɛ asɛ mɔ, i kaaborɛ
fo wɔra fɛɛ ɔbono ɔ mɛŋ nyi
ɔlaako de fo' nyɛ nyɛ ɔlaako
ginyi lii Wurubuaarɛ asɛ.
19 I kya nyiile yɛɛ ilaa
ibono anyamesɛ mɛ laa kyu
yɛɛ i gyɛ ɔlaako ginyi mɔ,
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, i mɛŋ
gyɛ ɔlaako ginyi ba-a pii
faa. Mɛ ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Ɔlaako anyibo yɛɛ mɛ nyi
ɔlaako mɔ,
Wurubuaarɛ kya keda
daa mɔmɔ-oduu dɔ."

20 Ne mɛ ŋmarasɛ yela kee
yɛɛ,

"Wurubuaarɛ nyi yɛɛ ɔlaako
anyibo akyɔɔlɛ
a gyɛ daa ilaa
yanyansɛ."

21 Imɔso ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ
sa ɔ' nyiile mɔ-nyoro kyu
naa de nyamesɛ so yɛɛ,
"Ɔdɛ abɛɛ ɔdɛ ne n' buu."
Gɛsintin gɛbono gɛ bo no mɔ
ne n gyɛ yɛɛ iŋ gyɛ nyamesɛ
ne fɛ bo no sa. Fɛye abono
fɛ kyu fɛye-nyoro too Yesu
so mɔ, nyamesɛ kamaasɛ de
ilaa kamaasɛ i bo no sa fɛye
daa.
22 I gyɛ me Pɔɔlo-o,
Apolosɛ-o abɛɛ Sɛfasɛ-o, i
gyɛ daa gɛsinkpan so ilaa-o,
nkpa ilaa-o abɛɛ lɛwu ilaa
daa-o, ndɛ gɛkɛ gɛdɛ ilaa-o
abɛɛ gɛkaako lɛɛ-o, nyamesɛ
kamaasɛ de ilaa kamaasɛ i
bo no daa sa fɛye.
23 Fɛye mɔ, fɛ bo no sa
Kirisito, ne Kirisito, mɔ, bo
no sa Wurubuaarɛ.

4

Yesu Laa Baa Lɛɛ Nyamesɛ Kamaasɛ Gɛwɔnsa Dɔ Ilaa Nyiile

1 Imɔso i kaaborɛ fɛ' kyu
aye Kirisito isɔɔ mɔ yɛɛ a
gyɛ daa mɔ-adega ne o kyu
Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ
wɔra aye-abaa dɔ a kya kerɛ
imɔ so a-a sa mɔ.
2 Nengyene a kya kerɛ mɔ-
ilaa so a kya sa mɔ mɔ, ilaa
ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ
o' wu yɛɛ a kya gyi gɛsintin
sa mɔ.
3 Ibono Kirisito ne n' kya
gyi gɛsintin n kya sa faa
mɔ, nengyene fɛɛ fɛye abɛɛ
nbɛlɛ ogyibo kamaasɛ gi
kerɛ me-ilaa wɔrasɛ de o'
bun me gipuɛɛ mɔ, iŋ tiri
me. Me gbaa-gbaa meŋ kya
kerɛ me-ilaa wɔrasɛ de n'
bun me-nyoro gipuɛɛ abɛɛ n'
sa me-nyoro aso.
4 Meŋ kya nyingi yɛɛ ilaa
ibono nɛ wɔra ne i laa bun
me gipuɛɛ mɔ berɛ. Imɔ
ibono i mɛŋ kya nyiile yɛɛ
nan gyi aso. Wura Yesu
Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ laa
gyi me-nbɛlɛ de o' bun me
gipuɛɛ abɛɛ ɔ' sa me aso.
5 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ'
bun ɔko-rɛ ɔko gipuɛɛ abɛɛ
fo' sa aso pɛi de i' lɔɔ fo
owi ɔbono aye-Wura Yesu
laa baa gyi anyamesɛ pɛwu
nbɛlɛ mɔ. Ilaa ibono i
bo gibiri dɔ nperɛ mɔ, mɔ
Yesu ne nan baa lɛɛ imɔ-
gɛwi de ɔ' lɛɛ nyamesɛ ka-
maasɛ gɛwɔnsa dɔ ilaa nyi-
ile. Gɛnen owi ɔbono ne Wu-
rubuaarɛ laa yen nyamesɛ
kamaasɛ gɛnɔɔbono ɔkara i
kaaborɛ mɔ mɔ.
6 Me-nanboana Yesu
asonbo, nɛ kyu me-rɛ
Apolosɛ ilaa kyu wɔra
sinkaala sa fɛye de fɛ' nyɛ
kasɛ bii gɛnɔɔbono fɛ laa sii
de Wurubuaarɛ ilaa tɔgɛsɛ
mɔ wolɛ. Fɛ yelɛ nyamesɛ
gɛmara taa mɔ-ilaa tɔgɛsɛ
yɛgɛ mɔ, iŋ boran. Fɛŋ sa fɛ'
yelɛ ɔko gɛmara nyiile fɛye-
nyoro taa ɔko yɛgɛ.
7 Fo ɔko fo nyi yɛɛ fo ne n
don asa sɛnsɛ? Menɛ ne fo
bo ne i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ
ne n sa fo imɔ? Imɔ pɛwu i
gyɛ Wurubuaarɛ ilaa kyɛɛsɛ
daa mɔ, nnɛ so ne fo laa
nyiile fo-nyoro?
8 Fɛye Korinti awura fɛ
nyi yɛɛ fɛye-gibaa gi ti yii
ilaa kamaasɛ ibono fɛ kya
laarɛ mɔ ne? Fɛ ti nyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu ilaa

kyɛɛsɛ kamaasɛ ne? Fɛ nyi yɛɛ fɛ ti wɔra awuragyibo taa aye yɛgɛ ne? Ne fɛɛ fɛ gyɛ awuragyibo gɛsintin mɔ, nkana i laa wɔra me ɔkon. I ba gɛnen mɔ, a laa nyɛ de aye-rɛ fɛye a' gyi gɛwura dabɔlɛ.

9 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, i kya wɔra me fɛɛ aye Yesu isɔɔ, abono a gyang-bara sa mɔ-gɛsun mɔ, Wu-rubuaarɛ gi yɛgɛ a wɔra gɛmara awura asa asɛ. I wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de anyamesɛ mɛ kpɛ san mɛ kya lii ma-a kerɛ aye. I dɛ fɛɛ a gyɛ daa asa abono mɛ keda tii de ibu, ne mɛ san ma-a lɛɛ ma-a mɔɔ sansana, asa mɛ yelɛ ma-a kerɛ.

10 I kya nyiile yɛɛ aye berɛ a kya pɛɛrɛ ansi Yesu gɛsun mɔ so gikyɔ so mɔ, a wɔra fɛɛ abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako asa asɛ. Fɛye Korinti awura berɛ, fɛye yɛɛ fɛ gyɛ ɔlaako anyibo kyu lii Yesu Kirisito so. Aye Yesu isɔɔ mɔ, asa asɛ mɔ a gyɛ afɔlɛbo. Fɛye berɛ, asa mɛ kya kyu fɛye yɛɛ alolonbo ne fɛ gyɛ. Asa mɛ kya kyu buubuu sa fɛye. Aye berɛ asa mɛŋ kya kyu aye terɛ sɛi.

11 Kpɛ kyu lii owi ɔbono a yii Yesu gɛsun gɛdɛ gɛsɛ baa lii de ndɛ mɔ, akon de bolefɔ ne n kya mɔɔ aye. Apanan ne a kyɛ. Asa mɛ kya taa aye gbaa. Anaa-naa ne n gyɛ aye-lɛɛ.

12 Yɛgɛ a kya dabɔlɛ nyanga ansi wɔra gɛsun de a' kerɛ aye-nyoro so. Nengyene fɛɛ ako mɛ kya saalɛ aye mɔ, aye berɛ, a kya kolɛ daa Wurubuaarɛ ayuule sa ɔmɔ. Nengyene mɛ kya ka aye-ansi mɔ, a kya kyu imɔ gɛnen.

13 Nengyene mɛ kya ten aye-gɛnɔ mɔ, aye berɛ, a kya buɛɛlɛ ɔmɔ daa. Asa asɛ mɔ, a bingiri fɛɛ gibiinaa abɛɛ mɔmɔ-ayaa isɛ baa lii de ndɛ'.

N Kya Ka Fɛye Fɛɛ Me-Gisen Dɔ Nbii

14 Meŋ kya ŋmarasɛ gɛnen ilaa idɛ mi-i sa fɛye de i' wɔra fɛye ipeeli. N kya laarɛ daa de n' ka fɛye fɛɛ me-gisen dɔ nbii.

15 Nengyene fɛye anyiilebo Yesu ɔson mɔ dɔ mɛ taa nyaakyɔ nnɛ mɔ, ɔsɛ kolon ne fɛ bo. Mɔ ne n gyɛ me. I lii fɛɛ me ne n daa gitɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye ne fɛ nyɛ kyu fɛye-nyoro too mɔ so faa.

16 Imɔso n kya kolɛ fɛye. Gɛnɔɔbono n dɛ mɔ, fɛ' kasɛ me-gidebi.

17 Gɛnen so ne nɛ keda Timoti n kya sun fɛye asɛ faa. Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, Timoti gi baa wɔra fɛɛ me-gisen dɔ obi ɔbono n kya ka gyan mɔ so. Mɔ ne nan nyingi fɛye me-akyenabi abono n dɛ n tɛ de Kirisito mɔ. Gɛten kamaasɛ nfono n kya kpe mɔ, gɛnen akyenabi adɛ ne n' kya kyu nyiile Yesu asonbo gikpen kamaasɛ.

18 Fɛye ako mɛ nyi yɛɛ maŋ baa ba laa fɛye. Imɔso mɛ kya gyiide.

19 Wura Wurubuaarɛ gi kyule mɔ, i maŋ kɛɛla ne fɛ laa wu me nno. Nɛ ba mɔ,

nan wu oduduu ɔbono mɛ
nyɛ so ne mɛ kya gyiide mɔ.
Iŋ gyɛ mɔmɔ-gɛtɔngɛ mɔ ne
n tiri me.
20 I lii fɛɛ i mɛŋ gyɛ
nyamesɛ gɛtɔngɛ giyan ne n
kya nyiile yɛɛ ɔ ti nyɛ ɔ tɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ. Wurubuaarɛ
Oduduu ilaa wɔrasɛ ibono
kaasɛ kya taalɛ wɔra mɔ
ne n kya nyiile yɛɛ mɛ tɛ
Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ
akyenabi mɔ.
21 Nan ba fɛye asɛ mɔ,
menɛ ne fɛ kya laarɛ yɛɛ n'
kyu ba daa? N' kyu gɛyabii
ba abɛɛ n' kyu gɛsalaarɛ de
gitolon-lɛɛ gɛtɔngɛ kyu ba
fɛye asɛ kanpɛ?

5

Fɛ' Gya Ilaa Nyɛnyɛn Wura Lii Fɛye-Gikpen Mɔ Dɔ

1 N kya nu yɛɛ ɔko bo fɛye
Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ ɔ
kya wɔra ilaayan ibono ɔnan
ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i gyɛ ilaa
kpan mɔ. Ba-a asa abono mɛ
mɛŋ kya son Wurubuaarɛ
mɔ gbaa mɛ kya kyo imɔ.
Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔnyen ɔko
mɔ-rɛ mɔ-sɛ mɔ-ka mɛ naa
gigyibara.
2 Ɔnyen baarɛ ɔnan bo
fɛye dɔ mɔ, fɛye, mɔ, ne
n kya nyiile fɛye-nyoro yɛɛ
fɛ gyɛ Wurubuaarɛ asonbo
dɛnsɛ? Iŋ kaaborɛ i' wɔra
fɛye ayen daa? Fɛ' gya isa
ɔbono ɔ kya wɔra gɛnen ilaa
ibono mɔ lii fɛye-gikpen mɔ
dɔ.
3 Me-rɛ fɛye a bo gɛta de
abara berɛ. Wurubuaarɛ
Oduduu so mɔ, n bo fɛye
asɛ me-nwɔnsa dɔ. Imɔso
nɛ ti wolaa kyu aye-Wura
Yesu ginyen mɔ bun ɔnyen
ɔbono ɔ wɔra gɛnen ilaa
kpan ibono mɔ gipuɛɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono nkana n bo fɛye
asɛ ne nan wɔra mɔ.
4 Owi ɔbono fɛ laa kii
gyan dabɔlɛ de fɛ' son Wu-
rubuaarɛ ne me kee n bo
fɛye asɛ me-nwɔnsa dɔ mɔ,
aye-Wura Yesu ɔlon dɔ mɔ,
5 fɛ' gya gɛnen ɔnyen
baarɛ lii fɛye-gikpen mɔ dɔ
wɔra ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ abaa dɔ. I
kaaborɛ fɛ' wɔra gɛnen
de ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ de i'
nyida mɔ anyamesɛ-lɛɛ
nwɔnsa nyɛnyɛn mɔ. Ɔ
kyɛɛgɛ gɛnen mɔ, de ɔ' nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ
gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa
kii baa gyi anyamesɛ pɛwu
nbɛlɛ mɔ.
6 Fɛ kya nyiile fɛye-nyoro
mɔ, iŋ boran. Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ
nyamesɛ kolon ilaa nyɛnyɛn
i laa taalɛ nyida fɛye-gikpen
mɔ pɛwu? I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono bodobodo gɛlin
pi-i ne n kya yɛgɛ bodobodo
kya ŋan dii mɔ.
7 Fɛ' lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ka-
maasɛ lii fɛye-ayaa dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono Gyuda Awura mɛ
kya lɛɛ bodobodo gɛlin lii
mɔmɔ-ayaa dɔ itiibilaa ɔkpa
so de mɛ' nyɛ gyi mɔmɔ-
Lɛwu Gi Seregɛ Aye So
Gɛsi mɔ. Fɛ' wɔra fɛɛ
bodobodo maadiisɛ ɔbono
Gyuda awura mɛ kya kyu
yɛɛ ilaa nyɛnyɛn iko iŋ
bo mɔ dɔ mɔ. Gɛsintin
mɔ, aye abono a kya son
Yesu mɔ a dɛ fɛɛ gɛnen

bodobodo ɔbono. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi ti kyu Yesu Kirisito lɛɛ asunbi sa aye fɛɛ gɛnɔɔbono Gyuda Awura mɛ kya kyu sandɛ lɛɛ asunbi mɔmɔ-Lɛwu Gi Seregɛ Aye So Gɛsi dɔ mɔ.

8 Imɔso a' kpɛ keda ilaa dɛnsɛ giwɔra dɔ de i' wɔra fɛɛ a kya gyi Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛsi gɛkɛ kamaasɛ. Aŋ sa a' sa nwɔnsa nyɛnyɛn aye-nanboana so. Aŋ sa a' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Ilaa nyɛnyɛn i gyɛ daa Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ fɛɛ gɛnɔɔbono bodobodo diisɛ gyɛ agyudɔ kyosɛ sa Gyuda awura gɛsi gigyi dɔ mɔ. A' gyi gɛsintin lii aye-asen dɔ de i' wɔra fɛɛ Gyuda awura bodobodo maadiisɛ ɔbono mɛ kya kyu gyi ɔmɔ-gɛsi itiibilaa ɔkpa so mɔ.

9 Nɛ ŋmarasɛ tɔgɛ fɛye Yesu asonbo mɔ me-ɔwolɛ ɔko mɔ dɔ yɛɛ fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro mada de asa abono mɛ kya laarɛ agyibara mɔ.

10 Nɛ tɔgɛ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ abono mɛ mɛŋ kya son Yesu mɔ ne n' darɛ. Meŋ kya gya fɛye yɛɛ fɛŋ' baa kyu fɛye-nyoro mada de abono mɛ mɛŋ gyɛ Yesu asonbo ne mɛ kya kudi asa gyi, abɛɛ mɛ kya yuuri abɛɛ mɛ kya son ikperɛ mɔ daa. Naafo gɛnen asa ɔnan ne n' darɛ mɔ, nkana fɛ laa lii gɛsinkpan so daa kpem!

11 Nɛ ŋmarasɛ tɔgɛ fɛye daa yɛɛ fɛŋ' baa kyu fɛye-nyoro mada de nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ aye-nanbo Yesu sonbo yɛgɛ ɔ kya laarɛ agyibara mɔ, abɛɛ ɔ kya wɔra onsipara, abɛɛ ɔ kya son ɔkperɛ, abɛɛ ɔ kya nyida asa anyen, abɛɛ nta ginun gi kya gyi mɔ-gimu, abɛɛ ɔ kya yuuri mɔ. Fɛye-rɛ gɛnen asa abono ɔnan fɛŋ sa fɛ' wɔra abaa gyi gbaa.

12 Me ne n gyɛ anɛ de n' gyi abono mɛŋ bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ nbɛlɛ? Aye Yesu asonbo mɔ nbɛlɛ ne i kaaborɛ a' gyi.

13 Wurubuaarɛ ne nan gyi asa abono mɛŋ bo aye Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ-lɛɛ nbɛlɛ. Wurubuaarɛ agyɛbi a kya nyiile yɛɛ,

"Fɛ' gya ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo mɔ lii fɛye dɔ."

6

Fɛ' Terɛ Abara Yesu Asonbo Wolɛ Wolɛ Asɛ

1 I wonɛ so ne i kya ba fɛye Yesu asonbo mɔ dɔ yɛɛ ɔko gi tɔrɔ mɔ-nanbo so de ɔbono, mɔ, ɔ' da otu kpaa terɛ mɔ nbɛlɛ asa abono mɛ mɛŋ kya son Yesu mɔ asɛ? Fɛ maa terɛ abara fɛye Yesu asonbo wolɛ-wolɛ asɛ?

2 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ gɛkaako mɔ aye abono a kya son Yesu mɔ ne nan gyi gɛsinkpan so asa nbɛlɛ? To! Nengyene fɛ laa gyi gɛsinkpan pɛwu so-lɛɛ nbɛlɛ gɛnen mɔ, fɛ maa taalɛ kerɛ de fɛ' lɔrɔ fɛye-nsinbi nbono gi bo fɛye dɔ mɔ?

3 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ de a' gyi Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa nbɛlɛ gɛkaako do-o? Mɔ,

gɛsinkpan so-lɛɛ ilaa ne fɛ
maa taalɛ lɔrɔ?
4 Nengyene fɛɛ ilaa idɛ
ɔnan i taa ba fɛye dɔ mɔ,
i wonɛ ne fɛ laa kyu imɔ
kperɛ daa asa abono mɛ mɛŋ
gyɛ asa ako sa Yesu asonbo
mɔ?
5 Fɛ ŋaabaa ne. Imɔso fɛŋ
bo ba-a ɔlaako onyibo fɛye
dɔ ɔbono ɔ laa bii lɔrɔ fɛye
wolɛ-wolɛ nbɛlɛ sa fɛye?
6 Fɛye mɔ ne, fɛŋ kii fa-a
wɔra gɛnen. Fɛ kya liirɛ daa
abara kpe asa abono mɛ mɛŋ
kya son Yesu mɔ asɛ.
7 Fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ
kpɛ nyɛ terɛ abara nbɛlɛ mɔ
i kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ gɛ ti nyɛ fɛye
ne. Fɛ liirɛ abara mɔ, i laa
bara ipeeli sa Yesu ɔson mɔ.
Nengyene i' ba fɛye ɔko so
gɛnen mɔ, i' kaaborɛ ɔ' tɛsɛ
tɔgɛ yɛɛ, "Iŋ gyɛ sɛi. I' naa-
naa. Kaasɛ mɔ ɔ' dabɔlɛ
kudi me gyi."
8 Fɛye, mɔ, fɛŋ kya wɔra
gɛnen. Fɛye Yesu asonbo
mɔ kee fɛ kya wɔra asa ilaa
nyɛnyɛn ne fɛ kya kudi asa
gyi. Fɛye-rɛ fɛye-nanboana
Yesu asonbo mɔ gbaa ne fɛ
dɛ fa-a wɔra gɛnen faa.
9 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo mɛ maŋ
nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ? Fɛ
mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' nyɛ
fɛye penɛ. Asa abono mɛ
kya laarɛ agyibara, abɛɛ mɛ
kya son ikperɛ, abɛɛ mɛ kya
lii mɔmɔ-kaana abɛɛ mɔmɔ-
kuliana gɛmara, abɛɛ mɛ
kya dɛ de mɔmɔ-nanboana
anyen,
10 abɛɛ mɛ kya yuuri, abɛɛ
mɛ kya wɔra onsipara, abɛɛ
mɛ kya kyena nun nta gɛɛlɛ
nyoro, abɛɛ mɛ kya nyida
asa, abɛɛ mɛ kya yuuri
gɛyu pinini mɔ, gɛnen asa
abono ɔko-rɛ ɔko maŋ nyɛ
kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ.
11 Nkana fɛye dɔ ako mɛ
wɔra gɛnen asa adɛ ɔnan
yɛgɛ. Ibono fɛ nyɛ ka gyan
Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi
kpaarɛ fɛye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ
sa fɛye, ɔ lɔrɔ fɛye yela
sa mɔ-nyoro, ne o kyu fɛye
yɛɛ fɛye-asen dɔ i boran sa
mɔ. Wurubuaarɛ ɔbono a
kya son mɔ mɔ Oduduu mɔ
gi wɔra ilaa idɛ pɛwu sa
fɛye kyu lii aye-Wura Yesu
Kirisito so.

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Sa Wurubuaarɛ Nyisigyi

12 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ a nyɛ aye-
nyoro so mɔ, foŋbii fɛye dɔ
ako mɛ laa tɔgɛ sa mɔmɔ-
nyoro yɛɛ, "Iŋ baa i bo ilaa
kyosɛ. A laa taalɛ wɔra ilaa
kamaasɛ." I bo gɛnen berɛ.
Mɔ, i mɛŋ gyɛ ilaa kamaasɛ
mɔ ne n kya kpaa nyamesɛ.
"I dɛ ɔkpa yɛɛ n' wɔra ilaa
kamaasɛ" berɛ. Mi-i me mɔ
maŋ kii wɔra me-nyoro fɛɛ
gɛbide sa laawɔra ɔko de o'
gyi me-gimu.
13 Abono mɛ kya wɔra
ilaayan mɔ mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gi lɛɛ agyudɔ
sa daa ɔtɔ ne ɔ lɛɛ ɔtɔ mɔ
sa agyudɔ." I gyɛ gɛsintin
berɛ. Imɔ mɔ, mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa baa yela ɔtɔ
de agyudɔ pɛwu ɔkara. Ɔ

mɛŋ lɛɛ nyamesɛ nyoro sa
ilaayan giwɔra. Ɔ lɛɛ nmɔ
sa Wura Yesu, ne Wura Yesu
mɔ kee kya wɔra ilaa dɛnsɛ
sa anyamesɛ nyoro.
14 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi
kyingi Wura Yesu nyoro lii
ibuni dɔ. Gɛnen kee ne ɔ laa
kyingi aye abono pɛwu a kya
ka gyan Yesu so mɔ lii ibuni
dɔ naa de mɔ-ɔlon mɔ so.
15 Imɔso i kaaborɛ fɛye
Yesu asonbo mɔ fɛ' bii yɛɛ
Wurubuaarɛ kya kyu imɔ
yɛɛ fɛye-nyoro gi dɛ fɛɛ Yesu
Kirisito nyoro nten kpɛi-
kpɛi. Ibono me-rɛ Kirisito
a wɔra gikolon gɛnen faa,
mi-i me mɔ n' kii kpaa dɛ
de tutukyii de i' wɔra fɛɛ
nɛ kyu Kirisito nyoro mɔ
kpaa mada de tutukyii ny-
oro? Kaasaa!
16 I kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ kya kyu imɔ yɛɛ
fo ɔnyen ɔbono fo dɛ de tu-
tukyii mɔ, fo-rɛ gɛnen ɔkyii
ɔbono fɛ bingiri nyamesɛ
kolon ne. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi wolaa yɛgɛ
mɛ ŋmarasɛ yela mɔ-agyɛbi
ɔwolɛ mɔ dɔ yɛɛ, "...ɔnyen
kya kyu mɔ-nyoro da mada
de mɔ-ka ne mɛ kya bingiri
nyamesɛ kolon."
17 Fo ɔbono mɔ fo-rɛ Wura
Yesu fɛ wɔra nyamesɛ kolon
mɔ, fɛ wɔra Oduduu kolon
ne.
18 Fɛŋ sa fɛ' laarɛ agy-
ibara abɛɛ fɛ' wɔra ilaayan.
Fɛ' selɛ imɔ giwɔra. Ilaa
nyɛnyɛn kamaasɛ ibono fo
nyamesɛ fo laa wɔra mɔ i
mɛŋ kya yɛgɛ fo tɔrɔ fo-
nyoro gibi so. Ilaayan de
ogyibara gilaarɛ mɔ berɛ ne
fo nyamesɛ fo wɔra mɔ, fo
tɔrɔ fo-nyoro gibi so.
19 Fɛye abono fɛ ka gyan
Yesu so mɔ, fɛ' bii yɛɛ fɛye-
nyoro gi bingiri obu sa Wu-
rubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ
bo fɛye dɔ mɔ. Wurubuaarɛ
ne n kyu gɛnen Oduduu
ɔbono sa fɛye. Fɛye-nyoro
giŋ baa gi gyɛ fɛye-gibaa so
lɛɛ.
20 Wurubuaarɛ mɔ-bi gi
wu' sɔɔ fɛye ka gikɔ. Imɔso
fɛ' kyu fɛye-nyoro kyu wɔra
ilaa ibono i laa kyu nyisigyi
bara Wurubuaarɛ mɔ.

7

Gɛdena Ilaa

1 Nan tɔngɛ ɔwolɛ ɔbono
fɛ ŋmarasɛ me mɔ so ilaa
kon. Fɛɛ ɔnyen laa taalɛ
kyena yɛɛ ɔ maŋ yii' ɔkyii
gɛkaako mɔ, i boran.
2 Foŋbii mɔ mɔ, ɔ maŋ
taalɛ kyena. I laa naa penɛ
mɔ de ɔ' kpaa laarɛ ogyibara
so mɔ, i kaaborɛ ɔnyen ɔ'
nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-ka de ɔkyii
mɔ ɔ' nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-kuli.
3 Ɔnyen ɔbono ɔ dena mɔ,
o' kyule yii' mɔ-ka ɔdɛten, de
ɔkyii mɔ kee o' kyule de mɔ-
kuli o' yii' mɔ.
4 I lii fɛɛ ɔkyii gi dena mɔ,
iŋ baa i gyɛ mɔ ne n bo mɔ-
nyoro gibi. Mɔ-kuli ne n san
ɔ bo gimɔ. Gɛnen kee ne
ɔnyen gi dena mɔ iŋ baa i
gyɛ mɔ ne n bo mɔ-nyoro
gibi. Mɔ-ka ne n san ɔ bo
gimɔ.
5 Ɔnyen mɔ-rɛ mɔ-ka mɛ
mɛŋ sa mɛ' wɔra abara
gɛdon ɔdɛten. Pɛi ne i laa
ba yɛɛ fɛ laa kine yɛɛ fɛ

maŋ yii' abara ɔdɛten mɔ, i kaaborɛ fɛye anyɔ fɛ' wolaa tɔgɛ kyule abara yɛɛ gɛnen aberɛ adɛ dɔ mɔ, fɛ maŋ yii abara de fɛ' nyɛ lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa gɛdalaa. Gɛdalaa owi mɔ gi kyon mɔ, de fɛ' kii dabɔlɛ ginyen de gikyii. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, nengyene fɛ maŋ taalɛ keda fɛye-nyoro mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ laa soo fɛye idoo de fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.

6 Nɛ tɔgɛ yɛɛ i kaaborɛ fɛye ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ mɔ-lɛɛ mɔ-ka abɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ-kuli faa mɔ, n kya nyiile yɛɛ i dɛ ɔkpa daa. Nkana iŋ gyɛ yɛɛ i gyɛ nbara sa Kirisito sonbo kamaasɛ yɛɛ ɔ' dena.

7 Me-lɛɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ, nkana ɔnyen kamaasɛ dɛ fɛɛ me de ɔ' taalɛ kyena ɔŋ kya yii' ɔkyii mɔ, nkana n kya laarɛ. Wurubuaarɛ mɔ, gi sa mɔ-sonbo kamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ. Ɔdɛ-lɛɛ kpɛi. Ɔbanban-lɛɛ kee kpɛi.

Ɔbono Ɔŋ Bo Ɔkyii Abɛɛ Ɔnyen

8 Asa abono mɛ mɛŋ ti taa dena mɔ, de mɔmɔ abono mɛ gyɛ akulaabo kyiisɛ mɔ berɛ, ilaa ibono nan tɔgɛ mɔmɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ, i boran fɛɛ mɛ' sii kyena mɔmɔ-wolɛ gɛnen fɛɛ gɛnɔɔbono me meŋ dena faa.

9 To. Nengyene mɛ maŋ taalɛ keda mɔmɔ-nyoro berɛ mɔ, mɛ' tɛsɛ dena. I boran don ibono ilaayan nwɔnsa gi laa gyi mɔmɔ-amu mɔ.

Ɔbono Ɔ Dena Mɔ-Nanbo Yesu Sonbo

10 Fɛye abono fɛ dena ne fɛye anyɔ fɛ gyɛ Yesu asonbo mɔ, n bo nbara nan sa fɛye. Gɛnen nbara mɔ giŋ lii me asɛ. Gi lii daa Wura Yesu asɛ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔkyii ɔŋ sa ɔ' koso mɔ-kuli asɛ.

11 Nengyene i taa ba gɛnen mɔ, ɔ' tɛsɛ kyena, ɔŋ baa dena ɔbanban. Ne i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-rɛ mɔ-kuli mɔ mɛ' kii lɔrɔ de mɛ' kyena. Ɔnyen, mɔ, ɔŋ sa o' kine mɔ-ka.

Ɔbono Mɔ-Ka Abɛɛ Mɔ-Kuli Mɛŋ Kya Son Yesu

12 I san mɔ (me gbaa-gbaa ne n' kya ka fɛye kon faa, i mɛŋ gyɛ Wura Yesu), nengyene fɛɛ fo Yesu sonbo fo bo ɔkyii ɔbono ɔ mɛŋ kya son Yesu ne o kyule ɔ tɛ fo asɛ mɔ, giŋ sa fo' kine mɔ.

13 Gɛnen kee, fo ɔkyii ɔbono fo kya son Yesu mɔ, nengyene fo-kuli mɛŋ kya son Yesu ne o kyule fo tɛ mɔ asɛ mɔ, gɛŋ sa fo' kine mɔ.

14 I kya nyiile yɛɛ kyu naa de ibono fo ɔkyii mɔ fo kya son Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fo-kuli ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ yela sa mɔ-nyoro. Gɛnen kee ne kyu naa de ibono fo ɔnyen mɔ fo kya son Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fo-ka ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ yela sa mɔ-nyoro. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, nkana Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fɛye-biana mɛ laa wɔra asa abono mɛ bo ineesi. Idɛ mɔ faa mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro.

15 Nengyene fo kya son
Yesu ne fo-ka abɛɛ fo-kuli
ɔbono ɔŋ kya son Yesu mɔ
kya laarɛ o' kine fo mɔ,
kyule mɔ. I ba gɛnen
mɔ, gɛdena nbara giŋ baa
ŋminde fo. I kya nyiile
yɛɛ gisen yuuli so ne Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo'
son Yesu.
16 Fo ɔkyii fo maŋ taalɛ
bii yɛɛ foŋbii mɔ lii fo so
mɔ, i laa yɛgɛ fo-kuli o'
kyu mɔ-nyoro too Yesu so
de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena. Ne fo ɔnyen mɔ
kee, fo maŋ taalɛ bii yɛɛ
foŋbii mɔ lii fo so mɔ, i
laa yɛgɛ fo-ka o' kyu mɔ-
nyoro too Yesu so de ɔ' nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

Wurubuaarɛ Ɔson Ne N Tiri

17 Kyu lii ilaa idɛ so mɔ, n
bo ilaa nyiilesɛ ibono n kya
nyiile Yesu asonbo akpen mɔ
pɛwu. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ:
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ
fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ,
fo loo mɔ, kpɛ sii de ibono
Wurubuaarɛ gi wolaa kyu sa
fo mɔ. Gɛŋ tɔgɛ yɛɛ fo laa
kine ilaa ibono ɔ wolaa sa fo
pɛi ne fo baa loo mɔ-ɔson mɔ
dɔ mɔ.
18 A' kyu yɛɛ mɛ ti wolaa
ten fo-giwɔrɛ pɛi ne Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ sa fo yɛɛ
fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ. Fo
loo mɔ, gɛŋ sa fo' kine fo-
giwɔrɛ giten. Ne fɛɛ mɛ
mɛŋ ten fo-giwɔrɛ mɔ, fo loo
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ,
gɛŋ tɔgɛ yɛɛ fo laa ten.
19 Fɛ ten awɔrɛ daa-o, fɛ
mɛŋ ten-o, imɔ iko i mɛŋ taa
tiri. Ilaa ibono i kpɛ i tiri
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' gyi daa
Wurubuaarɛ nbara mɔ so.
20 Fo nyamesɛ kamaasɛ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ
fo' loo mɔ-ɔson mɔ dɔ mɔ, fo
loo mɔ, kpɛ sii de gɛnɔɔbono
fo wolaa fo dɛ pɛi ne fo lɔɔ
loo mɔ.
21 A' kyu yɛɛ fo tɛ owura
asɛ pɛi ne Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ sa fo yɛɛ fo' baa wɔra
mɔ-lɛɛ sonbo. Iŋ kya nyida
sɛi. Fɛɛ fo bo ɔkpa ɔbono
fo laa kyu sɔgɛ fo-nyoro lii
fo-wura mɔ asɛ berɛ mɔ, i
boran.
22 Imɔ iko-rɛ iko iŋ tiri.
I lii fɛɛ fo loo Wurubuaarɛ
ɔson mɔ dɔ mɔ, ba-a ne
fo tɛ owura asɛ mɔ, Wura
Yesu asɛ mɔ, fo nyɛ fo-
nyoro. Gɛnen kee fo loo
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ
ba-a ne fo tɛ fo-gibaa so mɔ,
Yesu Kirisito ne n san ɔ gyɛ
fo-wura.
23 O wu' sa fɛye. Ɔ sɔɔ fɛye
ka gikɔ. Fɛŋ baa wɔra fɛɛ
nbide sa anyamesɛ.
24 Me-nanboana Yesu
asonbo, gɛnɔɔbono fɛ dɛ pɛi
ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa
fɛye yɛɛ fɛ' loo mɔ-ɔson mɔ
dɔ mɔ, fɛ nyɛ loo mɔ, fɛ'
kpɛ kyena de imɔ gɛnen sa
Wurubuaarɛ.

Abono Mɛŋ Dena Mɔ Ilaa

25 Nan tɔngɛ sa abono mɛ
mɛŋ ti dena mɔ kon. Me,
Pɔɔlo nan kyu me gbaa-gbaa
lɛɛ ilaa ibono n nyi mɔ nyi-
ile fɛye. Iŋ gyɛ yɛɛ aye-
Wura Yesu ne n sa me imɔ
so nbara berɛ. Imɔ-rɛ imɔ
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ gi su
me gitolon ne ɔ kpaa me.

Imɔso fɛ laa taalɛ ka gyan me so yɛɛ ilaa ibono nan tɔgɛ mɔ i laa kpaa fɛye.

26 Me asɛ mɔ, i boran fɛɛ fɛye abono fɛŋ ti dena mɔ fɛ' tɛsɛ kyena fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ tɛ faa. I lii fɛɛ nperɛ gɛkyena gɛ wɔra ɔlon.

27 Iŋ kaaborɛ ɔbono ɔ bo ɔkyii mɔ o' kine mɔ. Ne fo ɔbono foŋ bo ɔkyii mɔ, gɛŋ sa fo' kerɛ yɛɛ fo laa laarɛ ɔkyii dena.

28 Fo nyɛ ɔkyii fo laa dena berɛ mɔ, foŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Ne ɔkyii mɔ gi nyɛ ɔnyen ɔ laa dena mɔ, ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛ dena mɔ, fɛ laa wu gɛsinkpan so awɔrɔfɔɔ too. Mi-i me mɔ, n kya laarɛ n' lɛɛ fɛye lii amɔ dɔ daa.

29 Me-nanboana Yesu asonbo, n' tɔgɛ fɛye yɛɛ gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi yela de o' kyu gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ gɛŋ baa gɛ bo gɛta. Imɔso nkɛ nbono gi san mɔ, i kaaborɛ abono mɛ bo akyii mɔ gbaa, mɛ' san pɛɛrɛ ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ mɛŋ bo akyii.

30 Gɛnen kee, i kaaborɛ abono ɔgya gi tɔ mɔmɔ mɔ, mɛ' san pɛɛrɛ ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ ɔgya mɛŋ taa tɔ mɔmɔ. Abono, mɔ, mɛ kya gyi gɛsinkpan so ɔkon mɔ mɛ' san pɛɛrɛ ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ fɛɛ mɛŋ kya taa gyi ɔkon ɔko. Abono mɛ kya buɛɛdɛ mɔ kee, i' wɔra ɔmɔ fɛɛ mɛŋ bo sɛi de mɛ' nyɛ pɛɛrɛ ansi de Wurubuaarɛ ɔson mɔ.

31 Asa abono pɛwu mɛ dɛ gɛsinkpan so laawɔra dɔ mɔ, mɛŋ sa mɛ' yɛgɛ i' gyi ɔmɔ-amu. I kya nyiile yɛɛ gɛsinkpan mɔ gidebi de gɛmɔ-akyenabi a kya laarɛ a' baa ta ɔkara.

32 Meŋ kya laarɛ fɛɛ fɛ' kyena de nwɔnsa fɛye-gɛkyena dɔ. Imɔso ne i kaaborɛ fɛ' kerɛ dandan yɛɛ fɛ laa dena abɛɛ fɛ maŋ dena mɔ. Ɔnyen ɔbono ɔŋ bo ɔkyii mɔ kya nyɛ nyoro sa Wura Yesu gɛsun de ɔ' laarɛ ɔkpa ɔbono so ɔ laa kyu gyi Wura Yesu ginsi mɔ-gɛkyena dɔ.

33 Ɔnyen ɔbono ɔ bo ɔkyii mɔ berɛ, mɔ-nwɔnsa gi gyan gɛsinkpan so gɛkyena dɔ ilaa so, i kya nyiile yɛɛ ɔ kya laarɛ ikpa ibono so ɔ laa wɔra de i' gyi mɔ-ka ginsi mɔ daa.

34 Imɔso mɔ-nwɔnsa giŋ kya nyɛ gyan Wurubuaarɛ gɛsun wolɛ so. Gɛnen kee ne gɛbolonbubii abɛɛ ɔkyii ɔbono ɔŋ dena mɔ kya nyɛ nyoro sa Wura Yesu gɛsun mɔ. Mɔ-nyoro de mɔ-ginyamesɛ oduduu ɔbono ɔ bo mɔ dɔ mɔ, ɔ kya laarɛ ɔ' lɔrɔ imɔ yela sa daa Wura Yesu. Ɔkyii denabo berɛ, mɔ-nwɔnsa gi kya gyan daa gɛsinkpan so gɛkyena ilaa so, ɔ kya laarɛ ilaa ibono ɔ laa wɔra de i' gyi mɔ-kuli ginsi mɔ.

35 Fɛye-ɔdan giwɔra so ne n' kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ mɛŋ dena mɔ, i gyɛ ilaa dɛnsɛ mɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ nɛ tii fɛye-gɛdena daa. N kya laarɛ fɛ' wɔra daa ilaa ibono i bo kanpɛ

mɔ de fɛ' nyɛ lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa Wura Yesu kpaa logɛ. Fɛye-nwɔnsa giŋ sa gi' yɛ ginyɔ.

36 Nengyene fɛɛ fo ɔnyen fo-rɛ ɔkyii ansi a den, ne fo nyi yɛɛ fo maŋ taalɛ keda fo-nyoro mɔ, fɛɛ ɔ fo gɛdena ne i tiri yɛɛ fɛ' dena mɔ, wɔra ibono i bo fo-gisen dɔ mɔ. Tɛsɛ kpii mɔ de fɛ' dena abara. I mɛŋ gyɛ ilaa nyɛnyɛn.

37 Nengyene fɛɛ fo ɔnyen fo tɔgɛ fo-gisen dɔ yela yɛɛ fo maŋ dena, ne fo yelɛ imɔ so, ne sɛi mɛŋ nyise fo, ne fo laa taalɛ keda fo-nyoro mɔ, i boran.

38 Imɔso fo ɔbono fo dena ɔkyii mɔ, i boran. Ne fo ɔbono fo mɛŋ kii dena mɔ, imɔ ibono i boran don.

39 Ɔkyii ɔbono ɔ nyɛ dena mɔ, ɔ dena daa. Mɔ-rɛ mɔ-kuli ne kpɛɛ'ɛ. Nengyene mɔ-kuli mɔ gi wu' mɔ pɛi ne ɔ laa nyɛ ɔkpa de o' kii dena. I ba gɛnen mɔ, ɔ bo ɔkpa de ɔ' dena ɔnyen banban ɔbono ɔ bo mɔ ɔbolɛ mɔ. I kaaborɛ kaasɛ ɔ' wɔra daa Wura Yesu sonbo.

40 Me asɛ mɔ, ɔkyii mɔ gi' tɛsɛ kyena mɔ-nkon mɔ, i laa wɔra ɔdan sa mɔ don ibono ɔ laa kii dena mɔ. Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n bo me dɔ so ne nɛ taalɛ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ.

8

Akyɔɔlɛtɔ Gigyi

1 Kon faa ne nan lɛɛ gɛnɔ sa fɛye kyu lii nbuɛ nbono mɛ kyu akyɔɔlɛtɔ gigyi so. Fɛye yɛɛ, “Aye pɛwu a nyi ilaa idɛ so.” I gyɛ gɛsintin berɛ. Ilaa ibono i bo imɔ dɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ nyi ilaa iko mɔ, ɔ ti taa nyiile mɔ-nyoro. Nyamesɛ bo gɛlaarɛ' berɛ mɔ, ɔ kya lɔrɔ daa asa.

2 Ɔbono ɔ kya wu mɔ-nyoro yɛɛ o nyi ilaa iko mɔ, kaasɛ mɔ mɛŋ ti taa nyɛ bii ilaa mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ ɔ' bii mɔ.

3 Mɔ ɔbono, mɔ, ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ, mɔ ne Wurubuaarɛ nyi.

4 Imɔso kyu lii nbuɛ nbono mɛ kyɔɔlɛ sa ikperɛ mɔ gi-gyi mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ŋmarasɛ me mɔ, a nyi yɛɛ “Ɔkperɛ ɔko mɛŋ bo no ɔbono i kaaborɛ anyamesɛ mɛ' son mɔ.” A nyi kee yɛɛ, “Wurubuaarɛ kolon ne n bo no ɔbono ɔ kaaborɛ anyamesɛ mɛ' son.”

5 Ba-a ne i taa bo ilaa ibono mɛ kya terɛ yɛɛ ikperɛ soso abɛɛ gɛsɛ mɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono a kya wu asa mɛ kya son ikperɛ de awura kpɛi-kpɛi gbaa faa,

6 aye berɛ, a bo daa Wurubuaarɛ kolon a kya son. Mɔ ne n gyɛ ɔsɛ ɔbono ɔ lɛɛ ilaa kamaasɛ, ne a bo no sa daa mɔ. Gɛnen kee ne a bo daa Wura kolon. Mɔ ne n gyɛ Wura Yesu Kirisito. Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ ne n lɛɛ ilaa kamaasɛ ne kyu naa de mɔ Yesu so ne aye mɔ-asonbo mɔ a nyɛ a bo no faa.

7 Fɛ kya tɔgɛ yɛɛ ikperɛ itiibilaa iŋ bo ilaa dɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ ɔkamaasɛ ne n nyi gɛnen. Ikperɛ ilaa i

wolaa den ako. Imɔso baa lii de ndɛ faa, nengyene mɛ gyi akyɔɔlɛtɔ mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i kya wɔra ɔmɔ yɛɛ ɔkperɛ ne mɛ kya son gɛnen. Mɛŋ ti ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ so kpaa logɛ. Imɔso mɛ kya gyi mɔ, i kya ŋmaa mɔmɔ-asen yɛɛ Wurubuaarɛ kya sɔɔ ginyadon de ɔmɔ agyudɔ abonoana gigyi mɔ so.

8 Gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ aye-agyudɔ gigyi i maŋ taalɛ yɛgɛ a' gyi Wurubuaarɛ ginsi. A gyi akyɔɔlɛtɔ mɔ, i maŋ kpaa aye iko, ne a mɛŋ kii gyi mɔ, sɛi maŋ kyon aye so Wurubuaarɛ asɛ.

9 Fɛ' kerɛ dɔɔdan daa. Ibono fɛ bo ɔkpa fɛɛ fɛ' gyi agyudɔ kamaasɛ faa, foŋbii mɔ, i laa yɛgɛ fɛ' biidɛ fɛye-nanboana ako kpaa loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. I lii fɛɛ mɛŋ ti ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ.

10 A' kyu yɛɛ fo ɔbono fo nyi Wurubuaarɛ agyɛbi dan-dan mɔ fo loo ɔkperɛ obu dɔ kpe fo kya gyi akyɔɔlɛtɔ. Ɔbono ɔŋ ti ka gyan Wu-rubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ mɔ gi baa wu fo gɛnen mɔ, fo mɛŋ nyi yɛɛ i laa keda mɔ-nyoro de o' gyi akyɔɔlɛtɔ kee? I laa yɛgɛ mɔ ɔ' loo ɔkperɛ gison dɔ nfono.

11 I ba gɛnen mɔ, ilaa ibono fo yɛɛ fo nyi mɔ so mɔ, fo-nanbo ɔbono ɔ mɛŋ ti ka gyan Wurubuaarɛ agyɛbi so kpaa logɛ mɔ laa fuɛ Wu-rubuaarɛ ɔkpa mɔ. Yɛgɛ mɔ so ne Kirisito gi baa wu'.

12 Fo ɔbono fo kya wɔra gɛnen mɔ, fo kya tɔrɔ fo-nanbo mɔ so ne. Ɔŋ ti nyɛ nu Wurubuaarɛ agyɛbi gɛsɛ kpaa logɛ ne fo kya nyida mɔ-nwɔnsa. Imɔso fo kya tɔrɔ Kirisito kee so ne.

13 Imɔso me berɛ, nengyene nɛ wu yɛɛ me-akyɔɔlɛtɔ gigyi ne nan yɛgɛ me-nanbo ɔbono ɔ bo Yesu ɔson dɔ mɔ ɔ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ, maŋ gyi amɔ kpa-a. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, i laa naa ba yɛɛ me ne n yɛgɛ me-nanbo ɔko gi fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ.

9

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Yesu Ɔkalan Sa Asa Mɔ, Oŋ Kyu Mɔ-Nyoro Too Ɔko So

1 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa mɔ, meŋ bo ɔkpa de n' gyi abɛɛ n' wɔra ilaa ibono n kya laarɛ mɔ daa? Meŋ gyɛ Yesu ɔsɔɔ daa? Meŋ wu aye-Wura Yesu de me-ansi? Iŋ gyɛ me n wɔra gɛsun Wura Yesu ɔlon dɔ ne i yɛgɛ fɛ nyɛ bingiri Yesu asonbo faa?

2 Imɔso nengyene fɛɛ asa ako mɛ maŋ sɔɔ me gyi yɛɛ n gyɛ Wura Yesu ɔsɔɔ mɔ, fɛye berɛ, fɛ laa sɔɔ me gyi. I lii fɛɛ fɛye gbaa-gbaa ne n kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ne n sa me ɔlon de n' tɔgɛ mɔ-agyɛbi sa asa.

3 Asa abono mɛ kya taasɛ me-gikɔɔdɔ baragɛ mɔ, ilaa ibono n kya buu sa mɔmɔ mɔ ne nan nyiile fɛye gɛrɛ faa.

4 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i dɛ ɔkpa fɛɛ aye Yesu isɔɔ mɔ

a' nyɛ gyi de a' nun lii aye-
gɛsun mɔ giwɔra dɔ.
5 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i dɛ
ɔkpa fɛɛ a' dena akyii abono
mɛ kya son Yesu mɔ. I
dɛ ɔkpa yɛɛ aye-rɛ ɔmɔ a'
naa a kya wɔra Yesu gɛsun
fɛɛ gɛnɔɔbono Piita, de Yesu
isɔɔ sɛnsɛ, de Wura Yesu mɔ-
tedɛana mɔ mɛ kya wɔra
mɔ.
6 Yɛgɛ fɛ wu yɛɛ me-rɛ Ba-
nabasɛ berɛ a kya laarɛ aye-
gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ aye-
gibaa so bɔla de aye Yesu
isɔɔ gɛsun mɔ. Mɔ, fɛ nyi yɛɛ
aye anyɔ wolɛ ne n kaaborɛ
a' nyaadɛ gisisiri wɔra nsun
nnyɔ gɛnen?
7 Sogya ɔmɔ ne n kya wɔra
mɔ-gɛsun giyan yɛɛ mɛ mɛŋ
kya ka mɔ gikɔ? Dɔɔbo
ɔmɔ ne nan kyule dɔɔ giyan
yɛgɛ ɔ maŋ nyɛ imɔ-agyudɔ
gyi? Inaadɛ ɔkerɛbo ɔmɔ
ne nan kyule kerɛ inaadɛ so
giyan yɛɛ ɔ maŋ nun naadɛ
ginyabo nkyu?
8 I mɛŋ gyɛ anyamesɛ ilaa
wolɛ ne n' kya kerɛ de n'
tɔgɛ ilaa idɛ. I bo Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ mɔ
dɔ gɛnen kee.
9 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
Oloobu Mosisi gi ŋmarasɛ
nbara yela yɛɛ,
“Fo-naadɛ kya daarɛ fo-ayu
mɔ,
gɛŋ sa fo' ŋminde mɔ-
gɛnɔ de ɔŋ sa ɔ' wɛ.”
Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ faa mɔ, imɔso fɛ nyi yɛɛ
inaadɛ ne ɔ darɛ?
10 I mɛŋ gyɛ aye
anyamesɛ? Me berɛ n nyi
yɛɛ aye anyamesɛ so ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ
ŋmarasɛ imɔ yela gɛnen.
I lii fɛɛ i kaaborɛ nyamesɛ
ɔbono ɔ kya baalɛ baalɛ mɔ
de ɔbono ɔ kya daarɛ ayu
mɔ pɛwu mɔmɔ-nwɔnsa gi'
gyan yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔmɔ-
lɛɛ ogyiten.
11 Aye ne n duu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ fɛye dɔ,
ne fɛ nyɛ oduduu dɔ ilaa
tirisɛ faa. Imɔso a nyɛ
gɛkyena gɛdɛ dɔ ilaa tirisɛ lii
fɛye asɛ mɔ, i kya kyo?
12 Nengyene fɛɛ ako kpɛi
mɛ bo ɔkpa de mɛ' kerɛ fɛye-
ansi dɔ yɛɛ fɛ' sa ɔmɔ mɔmɔ-
ilaa tirisɛ mɔ, nkana aye ne
n gyɛ abono a kaaborɛ a'
kerɛ fɛye-ansi dɔ gikyɔ.

Dabɔlɛ ibono a bo ɔkpa
gɛnen gbaa faa, aŋ ti taa
wɔra gɛnen kerɛ. A wɔra
gɛnen mɔ, foŋbii i laa taalɛ
yɛgɛ asa maŋ baa nu Kirisito
ɔkalan konkonsɛ mɔ lii aye
asɛ de mɛ' sɔɔ mɔ gyi. Imɔso
ne a kya kyule sɔɔ ilaa ka-
maasɛ abaa anyɔ.
13 Fɛ mɛŋ nyi yɛɛ asa
abono mɛ kya wɔra gɛsun
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ mɔ mɛ kya nyɛ mɔmɔ-
ilaa gyisɛ lii Wurubuaarɛ
ɔson obu mɔ dɔ daa? Abono
mɛ kya wɔra gɛsun Wu-
rubuaarɛ asunbi ɔlɛɛten mɔ,
fɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɛ bo mɔmɔ-
lɛɛ ogyiten gɛnen akyɔɔlɛtɔ
mɔ dɔ?
14 Imɔso gɛnen kee ne
Wura Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
yɛɛ abono mɛ kya tɔgɛ Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ ma-a
sa asa mɔ, mɛ' nyɛ mɔmɔ-
gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ lii

gɛnen gɛsun gɛbono giwɔra dɔ.

15 Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ sa aye ɔkpa gɛnen gbaa faa, me Pɔɔlo, mɔ, meŋ kya taa ka imɔ-gɛnɔ. Ne i mɛŋ kii i gyɛ yɛɛ n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ mi-i sa fɛye de fɛ' kerɛ me-ilaa tirisɛ so sa me daa. Nengyene nɛ yɛgɛ fɛ' kerɛ me so gɛnen mɔ, meŋ baa wu nyisigyi ilaa ibono n kya wɔra mɔ.

16 Gɛnɔɔbono n naa mi-i tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mi-i sa asa mɔ, iŋ kaaborɛ me ne n' nyɛ nyisigyi kyu lii imɔ so. Wurubuaarɛ ne yɛɛ n' wɔra gɛnen gɛsun mɔ. Imɔso fɛɛ nɛ kine yɛɛ maŋ tɔgɛ Yesu ɔkalan mɔ mɔ, me laako.

17 Ne fɛɛ me ne n kyu gɛsun gɛdɛ too me-nyoro so mɔ, naafo me-afaala a laa nyaakyɔ don idɛ Wurubuaarɛ asɛ. Ibono Wurubuaarɛ ne yɛɛ n' wɔra gɛmɔ faa mɔ, gɛsun mɔ gɛ gyɛ daa gɛsola gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu sola me. Imɔso i tiri yɛɛ n' kerɛ gɛmɔ so.

18 Mɔ, menɛ ne nan wɔra de n' nyɛ nyɛ me-afaala a' nyaakyɔ Wurubuaarɛ asɛ ne? Ibono nan wɔra mɔ ne n gyɛ yɛɛ nan tɔgɛ Kirisito ɔkalan mɔ sa asa mɔ, maŋ sɔɔ sɛi. Nkana i dɛ ɔkpa yɛɛ n' nyɛ me-ilaa tirisɛ lii Kirisito ɔkalan mɔ gɛsun mɔ dɔ.

19 I bo no yɛɛ meŋ gyɛ ɔko dega berɛ. N kii mi-i wɔra me-nyoro fɛɛ gɛbide sa ɔkamaasɛ de n' kpaa asa sakyɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

20 N bo Gyuda awura asɛ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ Gyudanyen de n' kpaa Gyuda awura de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Meŋ tɛ sa Mosisi nbara mɔ, yɛgɛ owi ɔbono n bo mɔmɔ asɛ mɔ n kya wɔra me-nyoro fɛɛ ɔbono n tɛ sa Mosisi nbara mɔ de n' kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

21 N kya kpe abono mɛŋ nyi nbara mɔ asɛ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ me kee meŋ nyi nbara, yɛgɛ n tɛ sa Wurubuaarɛ nbara nko. Gɛnen nbara mɔ gi gyɛ daa Kirisito nbara.

22 N bo asa abono mɛŋ ti sɛɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ gisɔɔgyi dɔ mɔ, n kya wɔra me-nyoro fɛɛ mɔmɔ kee de n' kpaa mɔmɔ de mɛ' nyɛ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena. Me berɛ, nɛ wɔra me-nyoro fɛɛ anyamesɛ kpɛi-kpɛi kamaasɛ oyuduu de ɔkpa kamaasɛ so mɔ n' nyɛ mɔlɛgɛ ako de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

23 Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ so ne n' kya wɔra me-nyoro fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ oyuduu gɛnen de me kee n' nyɛ ayuule abono Wurubuaarɛ kya sa asa kyu naa de gɛnen ɔkalan mɔ so mɔ.

Fɛ' Pɛɛrɛ Ansi Wurubuaarɛ Ilaa So Fɛɛ Abono Mɛ Selɛ Ɔnangya

24 Nengyene asa mɛ laa selɛ ɔnangya de mɛ' wu ɔbono ɔ laa kyon mɔ-nanbo

so mɔ, mɔmɔ pɛwu dɔ mɔ, fɛ
mɛŋ nyi yɛɛ nyamesɛ kolon
ne nan nyɛ gɛgyangbara
afaala? Imɔso fɛ' pɛɛrɛ
ansi Wurubuaarɛ ilaa so fɛɛ
ɔnangya ne fɛ selɛ de fɛ' nyɛ
gɛnen afaala abono ɔnan.
25 Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono o kyu mɔ-nyoro yɛɛ
giselɛ gɛsun ne ɔ laa wɔra
mɔ ɔ kya taa ilaa sɛnsɛ yɛgɛ
de ɔ' keda mɔ-nyoro de o' nu
de giselɛ ilaa wolɛ. Mɔmɔ
berɛ, mɛ kya pɛɛrɛ ansi
gɛnen de mɛ' nyɛ afaala.
Gɛnen afaala abono, mɔ, aŋ
kya dɛ kpe. Aye a kya pɛɛrɛ
ansi Wurubuaarɛ ilaa so faa
mɔ, aye-lɛɛ afaala a dɛ sa
aye gɛkpaa-gɛkpaa.
26 Imɔso me berɛ, n kya
wɔra Wurubuaarɛ gɛsun
mɔ, n kya tansi pɛɛrɛ ansi
fɛɛ ɔnangya ne n' selɛ. N kya
too me-lɛɛ akɔn mɔ, meŋ kya
too amɔ fuɛ.
27 N kya ken me-nyoro. I
kya nu me daa mɔ, n kya
nyise me-nyoro de gi' wɔra
nmɔ-ɔkara de iŋ sa i' ba
yɛɛ me ɔbono nɛ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi sa asa sɛnsɛ
mɔ, me gbaa-gbaa meŋ nyɛ
Wurubuaarɛ afaala.

10

Ilaa Nyɛnyɛn Iŋ Sa I' Gyi Aye-Gimu Fɛɛ Adedaabo Mɔ-Lɛɛ Mɔ

1 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya laarɛ fɛ'
bii ilaa iko kyu lii aye-
adedaabo so. Owi ɔbono
mɛ koso lii Igyipiti mɛ
buu Ɔbelɛnsɛ Mosisi mɛ
kya kpe mɔ, Wurubuaarɛ
giwolɛ gi bun ɔmɔ pɛwu
so ne gi gyangbara sa ɔmɔ.
Gɛnen kee ne owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ apoo
mɔ gi yɛ ginyɔ sa ɔmɔ mɔ,
mɔmɔ pɛwu mɛ naa loo lii
kyon.
2 Kyu naa de gɛnen Wu-
rubuaarɛ giwolɛ mɔ de apoo
mɔ so mɔ, i wɔra fɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi gyere mɔmɔ
pɛwu mɔ-sagyere, ne mɛ
wɔra Mosisi adɛ.
3 Mɔmɔ pɛwu mɛ gyi
agyudɔ abono Wurubuaarɛ
gi yɛgɛ a lii Wurubuaarɛ dɔ
sa ɔmɔ gipen dɔ mɔ.
4 Mɔmɔ pɛwu mɛ nun
nkyu nbono Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ gi lii gifolɛ dɔ sa ɔmɔ
mɔ. Gɛnen gifolɛ gibono gi
yelɛ sa Kirisito.
5 Wurubuaarɛ gi wɔra ilaa
idɛana sa ɔmɔ pɛwu faa,
imɔ-rɛ imɔ-laalaalogɛ mɔ
mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ mɛŋ
gyi Wurubuaarɛ ginsi. Ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ
wu'wu ŋmadɛ gipen mɔ dɔ.
6 Me-nanboana, aye-
adedaabo ilaa idɛ i kya ka
aye yɛɛ a mɛŋ sa a' yɛgɛ ilaa
nyɛnyɛn i' gyi aye-gimu fɛɛ
gɛnɔɔbono mɔmɔ mɛ wɔra
mɔ.
7 Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ikperɛ
asonbo fɛɛ gɛnɔɔbono
mɔmɔ ako mɛ wɔra mɔ.
Gɛnɔɔbono ikperɛ gison gi
nyida mɔmɔ-nwɔnsa mɔ i
bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
yɛɛ, “Mosisi adɛ mɔ mɛ kpɛ
san kyena ne mɛ gyi ne mɛ
nun ne mɛ koso ma-a seeli.”
8 A mɛŋ sa a' laarɛ agy-
ibara fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ
dɔ ako mɛ wɔra ne gɛkɛ
kolon dɔ Wurubuaarɛ gi

mɔɔ mɔmɔ dɔ asa nwɛ gudu-
gudu gɛnen gikpadɔ oko
gisa' mɔ.
9 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de a'
soo Wurubuaarɛ idoo kerɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɔmɔ dɔ ako
mɛ wɔra ne Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ awɔɔ a dun-dun mɔmɔ
mɔɔ mɔ.
10 Fɛ mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ de
Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
mɔmɔ ako mɛ wɔra ne
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ
kya mɔɔ asa ka gikɔ mɔ gi
baa mɔɔ mɔmɔ mɔ.
11 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ilaa
ibonoana pɛwu i tu aye-
adedaabo mɔ gɛnen daa de
i' nyɛ ka mɔmɔ. Aye so
mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ
ŋmarasɛ imɔ yela. Ɔ laarɛ
yɛɛ aye abono gɛsinkpan so
gɛkyena nkɛ laalaalogɛ mɔ
gi baa tu aye faa mɔ a' nyɛ
kasɛ ilaa lii imɔ dɔ.
12 Imɔso fo ɔbono fo nyi
yɛɛ fo yelɛ fo-ayaa so girin-n
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ,
wolaa kerɛ dandan de fo
mɛŋ sa fo' lii tɔrɔ.
13 Ilaa ibono i kya soo
anyamesɛ idoo de mɛ' wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɔ, imɔ iko iŋ
bo no yɛɛ imɔ ɔnan iŋ kya
ba fɛye-nanboana anyamesɛ
so kee. Wurubuaarɛ mɔ gyɛ
ɔpaawɔrabo. Ɔ maŋ kyule
de ilaa iko i' soo fɛye idoo
de i' don fɛye-abaa. Ɔ laa
yɛgɛ fɛ' nyɛ ɔkpa lii ɔdoo
kamaasɛ dɔ de fɛ' taalɛ yelɛ
fɛye-ayaa so kpaa lii.

Fɛ' Kine Ikperɛ Gison

14 Imɔsɔ, me-nanboana
laarɛsɛ, fɛ' kine ikperɛ gison.
15 N nyi yɛɛ fɛ gyɛ ɔlaako
anyibo, imɔso n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye yɛɛ fɛye gbaa-
gbaa fɛ' kerɛ imɔ dɔ de fɛ'
bii yɛɛ iŋ kaaborɛ a' gyi
akyɔɔlɛtɔ.
16 A' kyu aye Kirisito
asonbo amenberɛ mɔ kyu
kaala kerɛ. Konkon de nta
nbono a kya dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ ayuule bun
nmɔ so mɔ, a nun nmɔ
mɔ, aye-rɛ Kirisito a kya
wɔra nyamesɛ kolon kyu
naa de mɔ-nkalan mɔ so.
Gɛnen kee ne a kya gbaa-
gbaa bodobodo de a' yɛ
mɔ sa abara. A gyi gɛnen
bodobodo ɔbono mɔ, aye-rɛ
Kirisito a kya wɔra nyamesɛ
kolon kyu naa de mɔ-nyoro
mɔ so.
17 Bodobodo kolon ne a
kya kyu wɔra aye-amenberɛ
abono. Imɔso dabɔlɛ ibono
a nyaakyɔ faa, a gyɛ daa
nyamesɛ kolon. I lii fɛɛ
aye pɛwu a kya gyi daa
bodobodo kolon.
18 A' kyu aye Isirale awura
ilaa kee kaala kerɛ. Dedaa
nbara gi kya nyiile yɛɛ
abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ
asunbi alɛɛbo mɔ wolɛ ne n
kya nyɛ gyi ilaa ibono mɛ
kyu kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ
mɔ.
19 To. Iŋ gyɛ yɛɛ n kya tɔgɛ
yɛɛ ɔkperɛ gyɛ ilaa iko daa
abɛɛ akyɔɔlɛtɔ a gyɛ ilaa iko
daa.
20 N kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ
asa abono mɛ mɛŋ nyi Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ mɛ kya
kyɔɔlɛ ikperɛ mɔ, mɛ kya
kyɔɔlɛ sa daa ilaa nyɛnyɛn
gɛmu mɔ isɔɔ. Wurubuaarɛ
ilaa kyosɛ ne mɛ kya wɔra.

Imɔso meŋ kya laarɛ fɛɛ
fɛye-rɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ fɛ' wɔra nyamesɛ
kolon.
21 Fɛ maŋ taalɛ nun lii
Wura Yesu-lɛɛ konkon dɔ
de fɛ' kii kpaa nun lii
ilaa nyɛnyɛn gɛmu isɔɔ-lɛɛ
konkon dɔ. Fɛ maŋ taalɛ gyi
Wura Yesu agyudɔ de fɛ' kii
kpaa gyi ilaa nyɛnyɛn gɛmu
isɔɔ agyudɔ.
22 Iŋ kaaborɛ a' kerɛ Wu-
rubuaarɛ ta. Aŋ bo lon don
mɔ.

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kyu Nyisigyi Bara Wurubuaarɛ Mɔ

23 Yesu so mɔ, Wu-
rubuaarɛ bo gisen sa aye.
Imɔso ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
"Ilaa kyosɛ iŋ baa i bo no.
Imɔso a laa taalɛ wɔra ilaa
kamaasɛ ibono a kya laarɛ
mɔ." I bo gɛnen berɛ. I mɛŋ
gyɛ ikamaasɛ, mɔ, ne n kya
kpaa nyamesɛ. "I dɛ ɔkpa
yɛɛ a' wɔra ilaa kamaasɛ"
berɛ. I mɛŋ kii i gyɛ ilaa
kamaasɛ ne n kya kpaa aye
de a' sɛɛ Wurubuaarɛ ɔson
dɔ.
24 Imɔso ɔko ɔŋ sa ɔ'
kerɛ mɔ gbaa-gbaa-lɛɛ ɔdan
giwɔra so. Ɔ' kerɛ daa
gɛnɔɔbono mɔ-nanbo ilaa i
laa wɔra ɔdan Wurubuaarɛ
ansi so.
25 Fɛ' gyi ginun kamaasɛ
gibono mɛ kya fɛ gigya
dɔ mɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ' sa
gɛwɔnsa yɛɛ foŋbii i laa
kyɔlesɛ fɛye-Wurubuaarɛ
ɔson so mɔ, fɛ laa taasɛ
baragɛ pɛi de fɛ' sɔɔ gimɔ.
26 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ i tɔgɛ yɛɛ,
"Gɛsinkpan de ilaa kamaasɛ
ibono i bo gɛmɔ so mɔ, i gyɛ
daa Wurubuaarɛ-lɛɛ."
27 Nengyene fɛɛ ɔbono ɔŋ
kya son Yesu mɔ gi da gibaa
terɛ fɛye ne fɛ kya laarɛ fɛ'
kpe mɔ, iŋ gyɛ ilaa nyɛnyɛn.
Fɛ kpe mɔ, fɛ' gyi ilaa ka-
maasɛ ibono o kyu yii fɛye-
ansi dɔ mɔ. Fɛ mɛŋ sa fɛ'
tɔgɛ yɛɛ foŋbii i laa kyɔlesɛ
fɛye-Wurubuaarɛ ɔson so
mɔ, fɛ laa taasɛ baragɛ pɛi de
fɛ' gyi.
28 Nengyene fɛɛ ɔko gi buu
sa fɛye yɛɛ, "Akyɔɔlɛtɔ ne i
gyɛ" berɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ' gyi.
I kya nyiile yɛɛ fɛ gyi mɔ, i
laa taalɛ kpadɛɛ kaasɛ ɔbono
o buu sa fɛye mɔ nwɔnsa
kyu lii Wurubuaarɛ ɔson so.
Imɔso kaasɛ mɔ-lɛɛ nwɔnsa
so mɔ,
29 fɛŋ sa fɛ' gyi. Nkana i
mɛŋ gyɛ yɛɛ fɛye-lɛɛ nwɔnsa
so. Ne fɛɛ i mɛŋ gyɛ gɛnen
kaasɛ mɔ-lɛɛ ɔdan giwɔra so
mɔ, nkana fo ɔko fo laa tɔgɛ
yɛɛ, "N bo ɔkpa de n' gyi ilaa
idɛ. Imɔso i wonɛ so ne ɔko-
lɛɛ nwɔnsa so mɔ, meŋ bo
ɔkpa de n' gyi?
30 Nɛ nyɛ agyudɔ nan gyi
ne nɛ kyu afaala sa Wu-
rubuaarɛ lii amɔ so mɔ, i
mɛŋ ta ne? I wonɛ ne ɔko
laa baa tɔgɛ sa me yɛɛ nɛ
gyi amɔ mɔ, meŋ kya son
Wurubuaarɛ dandan?"
31 Imɔso fɛ laa gyi daa-o,
fɛ laa nun daa-o, ilaa sɛnsɛ
iko ne fɛ laa wɔra daa-o, fɛ'
wɔra imɔ pɛwu gɛnɔɔbono
i laa kyu nyisigyi bara daa
Wurubuaarɛ mɔ.
32 Fɛye-nanboana mɛ gyɛ
Gyuda awura daa-o, mɛ mɛŋ

gyɛ Gyuda awura daa-o, mɛ gyɛ Yesu asonbo daa-o, fɛ' kerɛ de fɛ mɛŋ' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ mɔmɔ ɔko ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa mɔ.
33 Imɔ ne n' kya wɔra faa. N kya wɔra aniya ilaa kamaasɛ dɔ de n' wɔra ibono i laa gyi nyamesɛ kamaasɛ ginsi mɔ. Iŋ gyɛ me-lɛɛ ɔdan giwɔra ne n' kya laarɛ. N kya laarɛ daa asa sakyɔ-lɛɛ ɔdan giwɔra gɛnɔɔbono i laa nyɛ mɔlɛgɛ ɔmɔ de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ.

11

1 Imɔso fɛ' kasɛ me, Pɔɔlo, gikyenabi fɛɛ gɛnɔɔbono mi-i me mɔ n kya kasɛ Kirisito gikyenabi mɔ.

Ɔson Mɔ Nbara: Akyii Mɛ' Sin Ataa

2 N kya yen fɛye Korinti awura. I kya nyiile yɛɛ nɛ wu yɛɛ fɛ kya nyingi me so ilaa kamaasɛ dɔ, ne anyiilebi abono nɛ kyu wɔra fɛye-abaa dɔ mɔ fɛ dɛ amɔ dɔ.
3 N kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ ɔnyen kamaasɛ tɛ sa daa Kirisito. Ɔkyii mɔ tɛ sa daa mɔ-kuli, ne Kirisito mɔ tɛ sa Wurubuaarɛ.
4 A' kyu yɛɛ fɛ gyan' Wurubuaarɛ ɔsonten ne ɔnyen ɔko kya laarɛ ɔ' dalaa abɛɛ ɔ' lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko nyiile mɔ-nanboana yɛgɛ o bun gɛpɛ mɔ. Ɔŋ dɛ ipeeli o bun mɔ-nyoro ne?
5 Ne ɔkyii ɔbono ɔ laa dalaa abɛɛ ɔ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko nyiile mɔ-nanboana yɛgɛ ɔ mɛŋ sin gitaa mɔ de-e? Ɔŋ dɛ ipeeli o bun mɔ-nyoro kee ne? I kaaborɛ i' wɔra mɔ ipeeli asa ansi dɔ fɛɛ ɔkyii ɔbono mɛ koosi mɔ-gimu mɔ.
6 Nengyene ɔkyii maŋ sin gitaa Wurubuaarɛ asonbo ansi dɔ mɔ, ɔ tɛsɛ sɛɛ mɔ-iman mɔ, i bɔ. Ibono iŋ bo ɔbolɛ yɛɛ o' koosi mɔ-gimu abɛɛ ɔ sɛɛ mɔ-iman pɛwu faa mɔ, ɔ' bii yɛɛ i kaaborɛ o' sin gitaa.
7 Ɔnyen berɛ, iŋ bo kanpɛ fɛɛ o' bun gɛpɛ Wurubuaarɛ ɔsonten. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ dɛ fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ oyuduu. Ɔnyen kya lɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi nyiile. Ɔkyii, mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ mɔ, ɔ kya lɛɛ daa ɔnyen nyisigyi nyiile.
8 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ ɔnyen lii ɔkyii dɔ. Ɔkyii ne ɔ lɛɛ lii ɔnyen dɔ.
9 Ne Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ ɔnyen sa ɔkyii. Ɔ lɛɛ ɔkyii sa daa ɔnyen.
10 Gɛnen ilaa idɛ so de Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ so mɔ, i kaaborɛ fɛɛ ɔkyii o' sin gitaa Wurubuaarɛ ɔsonten de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ tɛ sa ɔko.
11 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wura Yesu so mɔ, akyii mɛŋ tɛ mɔmɔ-gibaa so, ne anyen kee mɛŋ tɛ mɔmɔ-gibaa so. Mɛ tɛ sa daa abara.
12 I kya nyiile yɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ ɔkyii lii daa ɔnyen dɔ mɔ, gɛnen kee ne Wurubuaarɛ kya yɛgɛ ɔkyii, mɔ, kya korogɛ ɔnyen. Ɔkamaasɛ

de ilaa kamaasɛ i lii daa
Wurubuaarɛ asɛ.
13 Fɛye gbaa-gbaa fɛ'
kerɛ, ɔkyii laa dalaa sa
Wurubuaarɛ sansana ne ɔ
mɛŋ sin gitaa mɔ, i boran
gɛnen?
14 Fo kerɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi wolaa lɛɛ imɔ
yɛɛ ɔnyen iman i wɔra
gisoro i kyɔlɛ mɔ i gyɛ ipeeli
ilaa sa mɔ.
15 Ɔkyii berɛ, nengyene ɔ
nyɛ iman i wɔra gisoro i
kyɔlɛ de mɔ mɔ, i gyɛ ny-
isigyi sa mɔ. I kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gi sa ɔkyii
iman de i' wɔra fɛɛ ɔ sin
gitaa ne.
16 Nengyene fɛɛ fɛye dɔ
ɔko kya laarɛ ɔ' sɔɔ me
akyɔɔlɛ ilaa idɛ so mɔ, ibono
nan tɔgɛ sa kaasɛ mɔ ne n
gyɛ yɛɛ aŋ bo ilaa wɔrasɛ
iko baa too de idɛ. Ne Yesu
asonbo akpen mɔ pɛwu dɔ
mɔ, gɛnen ne i dɛ ne.

Aye-rɛ Wura Yesu Ginyamesɛ Kolon Agyudɔ Agyibi

17 Fɛye-ilaa ibono nan baa
tɔgɛ faa berɛ, maŋ taalɛ yen
fɛye. I kya nyiile yɛɛ fɛ
kya gyan' fɛye-ɔsonten mɔ,
iŋ kya lɔrɔ fɛye, i kya nyida
fɛye daa.
18 Ibono i gyangbara mɔ ne
n gyɛ yɛɛ nɛ nu yɛɛ fɛye Yesu
asonbo mɔ fɛ kya gyan' mɔ,
gɛsabaragɛ gɛ bo fɛye dɔ, ne
nɛ sɔɔ gyi yɛɛ i laa wɔra
gɛsintin. Gɛsabaragɛ gɛ laa
nyɛ fɛye dɔ berɛ.
19 Imɔ ne nan yɛgɛ
ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ bii asa
abono mɛ kya son Wu-
rubuaarɛ gɛsintin mɔ.
20 Gɛnɔɔbono fɛ kya gyan'
fɛye-ɔsonten ne fɛ kya gyi
mɔ, iŋ baa i gyɛ aye-rɛ
Wura Yesu ginyamesɛ kolon
agyudɔ mɔ ne fɛ kya gyi.
21 I kya nyiile yɛɛ fɛ kya gyi
mɔ, ɔkamaasɛ kya gyi daa
mɔ-lɛɛ agyudɔ. Fo laa kerɛ
mɔ, ako mɛ gyi kaabo, yɛgɛ
akon a kya mɔɔ ako. Ako mɛ
kya boo nta yɛgɛ ako mɛŋ
nyɛ nun.
22 I wonɛ so? Fɛŋ bo nwi
fɛ laa kpe de fɛ' kpaa gyi de
fɛ' nun do-o? Abɛɛ fɛ kya
laarɛ fɛ' kerɛ Wurubuaarɛ
asonbo gikpen mɔ ta daa?
I bo fɛye ɔkon yɛɛ fɛ' wɔra
ayenbo abono mɛ bo fɛye dɔ
mɔ ipeeli gɛnen? Fɛye yɛɛ
nnɛ ne n' tɔgɛ sa fɛye? N'
yen fɛye? Maŋ bii yen fɛye.
23 Ilaa ibono Wura Yesu gi
nyiile me mɔ, imɔ ne me kee
nɛ nyiile fɛye. Imɔ ne n
gyɛ yɛɛ: gɛnyɛ gɛbono mɛ
kyu Wura Yesu wɔra mɔ-
akyobo abaa dɔ mɔ, mɔ-rɛ
mɔ-akasɛbo mɔ mɛ tɛ mɛ
kya gyi. O puru bodobodo
keda,
24 ne o kyu afaala sa
Wurubuaarɛ. Ɔ gbaa-gbaa
bodobodo mɔ dɔ, ne o kyu
sa mɔ-akasɛbo mɔ, ne ɔ tɔgɛ
yɛɛ, “Me-nyoro ne. N dɛ mi-i
sa fɛye. Fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu
nyingi me.”
25 Gɛnen kee mɛ gyi ta
mɔ, o puru konkon de nta,
ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Nta ndɛ gi
gyɛ me-nkalan nbono gi laa
yɛgɛ fɛye-rɛ Wurubuaarɛ fɛ'
nyɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. Owi

kamaasɛ ɔbono fɛ laa nun nmɔ mɔ, fɛ' wɔra imɔ idɛ kyu nyingi me.”

26 Yesu gi tɔgɛ gɛnen faa mɔ, i kya nyiile yɛɛ owi kamaasɛ ɔbono fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ laa gyi bodobodo ne fɛ laa nun nta fafaanan kaaborɛ Wura Yesu laa kii ba mɔ, mɔ-lɛwu mɔ ilaa ne fɛ kya lɛɛ fa-a nyiile gɛnen.

27 Imɔso ɔbono ɔ laa gyi gɛnen bodobodo mɔ, abɛɛ o' nun lii gɛnen konkon mɔ dɔ ɔkpa ɔbono so i mɛŋ kaaborɛ mɔ, kaasɛ gi bun mɔ-nyoro gipuɛɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔ terɛ aye-Wura nyoro mɔ de mɔ-nkalan mɔ giyan.

28 Imɔso nyamesɛ ɔ' kerɛ mɔ-gisen dɔ dandan pɛi de o' gyi bodobodo mɔ de o' nun lii konkon mɔ dɔ.

29 I kya nyiile yɛɛ i tiri yɛɛ o' nyingi aye-Wura Yesu nyoro nbono ɔ kya gyi mɔ de o' nu nmɔ gɛsɛ pɛi de o' gyi bodobodo mɔ de o' nun lii konkon mɔ dɔ. Ɔbono ɔ mɛŋ kya nyingi gɛnen mɔ kya wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ o' bun mɔ gipuɛɛ mɔ ne.

30 Imɔso ne fɛ kya wu yɛɛ fɛye sakyɔ mɛŋ bo lon ne mɛ kya lɔ, ne ako, mɔ, mɛ kya wu' mɔ.

31 Nengyene a kya wolaa kerɛ aye-asen dɔ dɔɔdan mɔ, Wurubuaarɛ maŋ baa biidɛ aye-giso gɛnen.

32 Wurubuaarɛ gi biidɛ aye-giso gɛnen mɔ, ɔ kya lɔrɔ aye daa de ɔŋ' baa bun aye gipuɛɛ kyu dabɔlɛ de asa abono mɛŋ kya sɔɔ mɔ gyi mɔ.

33 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, nengyene fo laa gyan' de fɛ' gyi aye-rɛ Wura Yesu ginyamesɛ kolon agyudɔ mɔ mɔ, fɛ' kyena gyoo abara.

34 Nengyene akon a laa mɔɔ ɔko ne ɔ maŋ taalɛ kyena gyoo mɔ-nanboana mɔ, o' gyi lii mɔ-gɛten dɔ pɛi de ɔ' lɔɔ kpe fɛye-ɔgyanten mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, foŋbii mɔ, fɛ gyan' gɛnen mɔ, fɛ laa kyu daa Wurubuaarɛ giso-biidɛ bun fɛye-nyoro. I san ilaa sɛnsɛ ibono fɛ taasɛ mɔ, owi ɔbono nan ba fɛye asɛ nno mɔ, nan nyiile fɛye imɔ so ilaa.

12

Wurubuaarɛ Oduduu Ilaa Kyɛɛsɛ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa kyɛɛsɛ adebi.

2 Fɛ wu yɛɛ owi ɔbono fɛŋ ti loo Wurubuaarɛ ɔson dɔ mɔ, ilaa kpɛi-kpɛi i ba fɛye-nwɔnsa dɔ, ne i yɛgɛ fɛ son ikperɛ ibono iŋ kya tɔngɛ mɔ.

3 Imɔso n kya laarɛ fɛ' bii yɛɛ nengyene ɔko gi tɔgɛ nnɔ wɔra Yesu mɔ, i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n tɔngɛ naa de kaasɛ mɔ so. Nengyene ɔko, mɔ, gi tɔgɛ yɛɛ, “Yesu gyɛ Wura” mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n kpaa mɔ pɛi ne ɔ taalɛ tɔgɛ gɛnen.

4 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ilaa kyɛɛsɛ i bo kpɛi-kpɛi,

yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu
kolon mɔ ne n kya kyɛɛ imɔ.
5 I bo nsun kpɛi-kpɛi
nbono Wura Yesu kya kyu
wɔra aye-abaa dɔ, yɛgɛ mɔ
Wura kolon ɔbono ne.
6 I bo ilaa wɔrasɛ kpɛi-kpɛi
ibono Wurubuaarɛ kya yɛgɛ
mɔ-asonbo mɛ' wɔra, yɛgɛ
Wurubuaarɛ kolon ɔbono ne
n kya wɔra mɔ-ilaa mɔmɔ
ɔkamaasɛ dɔ de mɛ' wɔra
imɔ pɛwu.

7 Wurubuaarɛ kya laarɛ i'
wɔra ɔdan sa Yesu asonbo
akpen pɛwu. Imɔso ne
Yesu sonbo kamaasɛ dɔ mɔ
Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɔ-
Oduduu mɔ ɔ' lii gɛwi ɔkpa
ɔko so.
8 Ɔko bo no mɔ, Wu-
rubuaarɛ kya sa mɔ ɔlaako
ginyi gɛtɔngɛ kyu naa de mɔ-
Oduduu mɔ so. Ɔko mɔ mɔ,
Wurubuaarɛ kya yɛgɛ ɔ kya
bii ilaa de ɔ' lɛɛ tɔgɛ sa asa.
9 Wurubuaarɛ Oduduu
kolon baarɛ kya kyɛɛ ɔko
gisɔɔgyi boduduusɛ, ne ɔko
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
kolon mɔ kee kya yɛgɛ mɔ
ɔ' taalɛ kyɛ alɔtɔ.
10 Ɔko mɔ, kya taalɛ
wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔ.
Ɔko mɔ, kya nu ikalan lii
Wurubuaarɛ asɛ de ɔ' lɛɛ
tɔgɛ. Ɔko mɔ, kya bii baragɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ilaa wɔrasɛ ne imɔ idɛ,
abɛɛ ilaa nyɛnyɛn oduduu-
lɛɛ ne imɔ idɛ. Ɔko mɔ mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
laa yɛgɛ ɔ laa tɔngɛ de ndɛ
nbono ɔŋ wolaa ɔ kya nu
mɔ dɔ. Ɔko mɔ bo no mɔ,
nengyene fɛɛ fo ɔko fo kya
tɔngɛ de gɛdɛ gɛko kpɛi mɔ,
ɔ kya bii lɛɛ gɛsɛ.
11 Imɔ idɛana pɛwu mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu kolon
mɔ ne n kya wɔra ilaa
Yesu asonbo mɔ dɔ de mɛ'
wɔra imɔ gɛnen. Mɔ ne
n kya yɛ imɔ sa mɔmɔ
ɔkamaasɛ gɛnɔɔbono ɔ kya
laarɛ mɔ. Ɔkamaasɛ mɔ-rɛ
mɔ-lɛɛ kpɛi-kpɛi.

Yesu Asonbo Mɛ Gyɛ Gikolon Fɛɛ Nyamesɛ Nyoro Nten Kpɛi-Kpɛi

12 Nyamesɛ nyoro gi gyɛ
daa ilaa kolon, yɛgɛ fo kerɛ
mɔ, gi bo nten kpɛi-kpɛi
sakyɔ nmɔ dɔ. Abɛɛ fo kerɛ
nyoro mɔ nten kpɛi-kpɛi
pɛwu mɔ, gi nyaakyɔ gikyɔ
gbaa faa, gi kya taalɛ dabɔlɛ
wɔra nyoro kolon. Gɛnen ne
Yesu Kirisito asonbo mɛ gyɛ
gikolon kee.
13 I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
Oduduu mɔ kyu gyere aye
Wurubuaarɛ sagyere, ne
aye pɛwu a bingiri nyamesɛ
kolon. A gyɛ Gyuda awura
daa-o, a mɛŋ gyɛ Gyuda
awura-o, a tɛ awura asɛ
daa-o, abɛɛ a tɛ aye-gibaa
so-o, aye pɛwu a bingiri
nyamesɛ kolon ne. Aye
pɛwu a nyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu kolon baarɛ gi suu
de aye.
14 I nyiile fɛɛ aye Yesu
asonbo mɔ a mɛŋ gyɛ
oyuduu kolon. A gyɛ daa
asa kpɛi-kpɛi fɛɛ gɛnɔɔbono
nyamesɛ nyoro gi bo giyaa,
de giso de ginsi nmɔ dɔ mɔ.
15 A' kyu yɛɛ nyamesɛ
giyaa gi tɔgɛ yɛɛ, “Me berɛ,

meŋ gyɛ gibaa faa mɔ, meŋ too nyamesɛ nyoro mɔ dɔ.” Giyaa gi taa tɔgɛ gɛnen gbaa mɔ, i maŋ lɛɛ gimɔ lii nyoro mɔ so kpa-a.

16 Abɛɛ a' kyu yɛɛ nyamesɛ giso gi tɔgɛ yɛɛ, “Meŋ gyɛ ginsi faa mɔ, meŋ too nyamesɛ nyoro mɔ so.” Giso gi taa tɔgɛ gɛnen gbaa mɔ, i maŋ lɛɛ gimɔ lii nyoro mɔ so kpa-a.

17 Naafo nyamesɛ nyoro mɔ pɛwu gi gyɛ daa ginsi mɔ, nnɛ ne ɔ laa wɔra de o' nu ilaa? Mɔ-nyoro mɔ pɛwu gi gyɛ daa giso mɔ, mɔ, nnɛ ne ɔ laa wɔra de ɔ' sɔnga?

18 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, Wurubuaarɛ ne n lɛɛ nyamesɛ nyoro so ilaa kpɛi-kpɛi, ne o kyu imɔ ikamaasɛ kyu wɔra nyoro dɔ gɛnɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ.

19 Nkana nyamesɛ nyoro mɔ gi gyɛ daa ilaa kolon guan lii soso kpelegɛ baa yii gɛsɛ mɔ, nnɛ so ne i laa kyena?

20 Gɛnɔɔbono i dɛ faa, nyamesɛ nyoro so ilaa i kyɔ, yɛgɛ i dabɔlɛ ne i gyɛ nyoro kolon.

21 Ginsi gi maŋ taalɛ tɔgɛ sa gibaa yɛɛ, “Lii me so! Foŋ tiri me.” Ne gimu kee gi maŋ taalɛ tɔgɛ sa giyaa yɛɛ, “Lii me so! Foŋ tiri me.”

22 Fɛ kya kerɛ mɔ, nyamesɛ nyoro nfono i mɛŋ bo lon mɔ, nfono mɔ ne n tiri mɔ gikyɔ.

23 Ne nyamesɛ nyoro nfono iŋ gyɛ ilaa gbaa' mɔ, nfono so ne ɔ kya kerɛ dandan. Aye-nyoro nfono iŋ bo gikerɛ mɔ, a kya wolaa kerɛ nfono so dandan.

24 Imɔso gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyamesɛ nyoro mɔ, o kyu nyisigyi kyu sa nyoro mɔ nten nbonoana aŋ kya kyu terɛ sɛi mɔ.

25 Wurubuaarɛ gi wɔra gɛnen de i' nyɛ ba yɛɛ nyamesɛ nyoro gɛten kamaasɛ i kya nu abara gɛsɛ ne i kya kerɛ abara so.

26 Nengyene nyoro mɔ gɛtɛɛko i kya yiyɛɛ mɔ, nmɔ-gɛten kamaasɛ kee i kya yiyɛɛ. Nyisigyi ne n kii tu nyoro mɔ gɛtɛɛko mɔ, nmɔ-gɛten kamaasɛ kee i kya gyi ɔkon.

27 To. Idɛ pɛwu i gyɛ daa gikpalɛ. Fɛye Kirisito asonbo mɔ fɛ dɛ fɛɛ Kirisito nyoro. Fɛye dɔ ɔkamaasɛ dɛ fɛɛ Kirisito nyoro mɔ gɛtɛɛko.

28 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ yii mɔ-asonbo kpɛi-kpɛi yɛɛ mɛ' wɔra nsun kpɛi-kpɛi sa mɔ-asonbo gikpen mɔ. Ɔ lɛɛ yii Yesu isɔɔ mɔ de mɛ' wɔra agyangbarabo. Ɔ lɛɛ yii mɔ-ikalan atɔgɛbo de mɛ' buu ɔmɔ ginyɔsɛ. Abono ɔ lɛɛ de mɛ' buu gisasɛ mɔ ne n gyɛ mɔ-agyɛbi mɔ anyi-ilebo. Mɔmɔ-gɛmara mɔ, abono mɛ buu mɛ buu mɔ ne n gyɛ abono mɛ kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔ, de abono Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɛ' taalɛ kyɛ alɔtɔ, de asa akpaabo, de akpen mɔ ilaa wɔrasɛ mɔ so akerɛbo, de abono mɛ kya tɔngɛ de ndɛ kpɛi-kpɛi nbono mɛŋ wolaa

mɛ kya nu mɔ.
29 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi wɔra imɔ faa,
aye pɛwu ne n gyɛ Yesu
isɔɔ mɔ daa? Aye pɛwu
a gyɛ Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo abɛɛ mɔ-agyɛbi mɔ
anyiilebo daa? Aye pɛwu a
kya wɔra ilaa ibono i kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔlon nyiile mɔ
daa?
30 O kyu alɔbi gikyɛ sa
aye ɔkamaasɛ? Ɔkamaasɛ
kya tɔngɛ de ndɛ nbono
ɔŋ wolaa ɔ kya nu nmɔ
mɔ? Abɛɛ ɔkamaasɛ kya lɛɛ
gɛnen ilaa tɔgɛsɛ mɔ gɛsɛ sa
asa?
31 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ilaa kyɛɛsɛ mɔ i bo
duduu don abara. Imɔso fɛ'
pɛɛrɛ ansi kyu fɛye-nwɔnsa
gyan ibono i bo duduu gikyɔ
mɔ so. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen
gbaa mɔ, nan nyiile fɛye
akyenabi abono a laa wɔra
ɔdan nyɛ ibono nɛ tɔgɛ faa.

13

Gɛlaarɛ' Ne N Tiri

1 Akyenabi abono a bo-
ran mɔ ne n gyɛ ibono fɛ
laa laarɛ Wurubuaarɛ de
anyamesɛ ilaa. Me ne n kine
n' tɔngɛ de Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ ndɛ dɔ abɛɛ anyamesɛ-
lɛɛ ndɛ nbono meŋ wolaa
mi-i nu mɔ, ne meŋ bo
gɛlaarɛ' mɔ, meŋ wɔra sɛi.
I laa wɔra daa fɛɛ agongon
abɛɛ gɛkpenyengelenbi belɛ
ne n' kya ŋmɛɛ n kya tii asa
aso giyan.
2 Gɛnen kee ne nengyene
meŋ bo gɛlaarɛ' mɔ, ba-a
nɛ taalɛ nu ikalan lii Wu-
rubuaarɛ asɛ tɔgɛ sa asa
mɔ, meŋ wɔra sɛi. Ba-a
Wurubuaarɛ gi kpaa me
ne nɛ taalɛ nu mɔ-ilaa bo-
duduusɛ pɛwu gɛsɛ abɛɛ nɛ
taalɛ bii Wurubuaarɛ ɔlaako
ginyi pɛwu mɔ, ne meŋ bo
gɛlaarɛ' mɔ, meŋ wɔra sɛi.
Ba-a Wurubuaarɛ gi kpaa
me ne nɛ sɔɔ mɔ gyi ibono
nan taalɛ kosorɛ abii gbaa,
ne meŋ bo gɛlaarɛ' mɔ, meŋ
wɔra sɛi.
3 Ba-a nɛ kyu me-ilaa
ibono n bo mɔ pɛwu kyu
kyɛɛ asa, abɛɛ nɛ kyu me
gbaa-gbaa nyoro kyu kyɛɛ
de mɛ' dɛɛ me Wurubuaarɛ
ɔson mɔ so, ne meŋ bo
gɛlaarɛ' mɔ, i maŋ kpaa me
de sɛi Wurubuaarɛ asɛ.

Nyamesɛ Ɔbono Ɔ Bo Gɛlaarɛ' Mɔ

4 Nyamesɛ ɔbono ɔ bo
gɛlaarɛ' mɔ kya nyɛ gisen,
ne ɔ bo gidɛnsɛ sa asa. Ɔŋ bo
gɛlaaloo. Ɔŋ bo amelimeli.
Ɔŋ kya nyiile mɔ-nyoro abɛɛ
5 ɔ' wɔra ilaa ibono iŋ bo
kanpɛ mɔ. Isa bo gɛlaarɛ'
mɔ, ɔŋ kya kerɛ mɔ-lɛɛ
gɛlaarɛ wolɛ so. Ɔŋ kya nu
ginyadon gisɔɔ abɛɛ ɔ' keda
mɔ-nanbo ginyadon.
6 Ilaa nyɛnyɛn iŋ kya wɔra
mɔ ɔkon. Gɛsintin ilaa ne n
kya wɔra mɔ ɔkon.
7 Isa bo gɛlaarɛ' mɔ, ɔ laa
nyɛ gisen ilaa kamaasɛ dɔ, ɔ
laa sɔɔ ilaa dɛnsɛ kamaasɛ
gyi. Mɔ-gɛwɔnsa gɛ laa gyan
ilaa dɛnsɛ kamaasɛ so, ne
ɔ laa sɔɔ ilaa kamaasɛ da
gikan.
8 Gɛlaarɛ' berɛ gɛŋ bo
ɔkara. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
fo ɔko fo kya tɔgɛ mɔ-ikalan
sa asa mɔ, imɔ ibono i laa

baa yela ɔkara. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fo ɔko fo kya tɔngɛ de ndɛ nbono foŋ wolaa fo kya nu mɔ, imɔ ibono kee, i laa baa kyon. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fo ɔko fo kya bii ilaa mɔ, imɔ ibono kee, i laa baa yela ɔkara.

9 I kya nyiile yɛɛ aye anyamesɛ aŋ kya bii ilaa ta, ne aŋ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ ikalan ta.

10 Owi ɔko laa baa ba yɛɛ Wurubuaarɛ ilaa ibono i boran gɛkpaa mɔ i laa ba aye Yesu asonbo mɔ dɔ. I ba gɛnen mɔ, aye-ilaa wɔrasɛ ibono a kya wɔra imɔ adinadin mɔ, i laa yela ɔkara.

11 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kya sɛɛ baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ. Owi ɔbono n gyɛ gɛbii mɔ, nɛ tɔngɛ daa fɛɛ gɛbii, nɛ sa nbii nwɔnsa ne nɛ sɔɔ akyɔɔlɛ me-gisen dɔ fɛɛ gɛbii. Owi ɔbono nɛ baa wɔra ɔbelɛnsɛ mɔ, nɛ lii ibiilaa dɔ.

12 Gɛnen kee ne gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, a dɛ daa fɛɛ nbii. Gɛnɔɔbono a nyi Wurubuaarɛ mɔ, i kerɛ aye-ansi so daa faa futa-a fɛɛ diiwu ne n wɔra ineesi. Aberɛ ako a laa baa ba ibono a laa san wu Wurubuaarɛ faa tentegelen. Fɛɛ me faa, n nyi Wurubuaarɛ ilaa daa adinadin. Gɛkaako mɔ, nan bii Wurubuaarɛ kpaa logɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ nyi me mɔ.

13 Aye-gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, ilaa isa' wolɛ ne nan dɛ kpe gɛkpaa-gɛkpaa. Imɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi gibono a bo sa Wurubuaarɛ mɔ, gɛnɔɔbono aye-ansi a kya gyan Wurubuaarɛ so mɔ, de gɛlaarɛ' gɛbono a bo sa Wurubuaarɛ de anyamesɛ mɔ. Gɛnen ilaa isa' idɛ dɔ mɔ, gɛlaarɛ' mɔ ne n don.

14

Ilaa Ibono I Laa Lɔrɔ Yesu Asonbo Gikpen Mɔ

1 Imɔso ilaa ibono i kaaborɛ fɛ' kyu too fɛye-nyoro so don ilaa kamaasɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' laarɛ Wurubuaarɛ de anyamesɛ ilaa. Imɔ gɛmara mɔ, fɛ' pɛɛrɛ ansi yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' kyɛɛ fɛye oduduu dɔ ilaa kyɛɛsɛ. Ilaa kyɛɛsɛ kolon ibono i kaaborɛ fo nyamesɛ fo' laarɛ don isɛnsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' tɔgɛ ikalan sa fo de fo' lɛɛ tɔgɛ sa asa. Imɔ ne n kya kpaa Wurubuaarɛ asonbo don ibono fɛ laa nyɛ tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ ti nu kerɛ mɔ.

2 I kya nyiile yɛɛ nengyene fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ fo kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono foŋ ti nu kerɛ mɔ, foŋ kya tɔngɛ de anyamesɛ. Fo kya tɔngɛ daa de Wurubuaarɛ, ne ɔko mɛŋ kya nu fo gɛsɛ. Ilaa ibono fo kya tɔngɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon dɔ mɔ i ŋara.

3 Isa ɔbono Wurubuaarɛ kya tɔgɛ ikalan sa mɔ de ɔ' lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ mɔ, kya tɔngɛ daa de anyamesɛ, ne i kya nyɛ lɔrɔ ɔmɔ Wurubuaarɛ gison dɔ. I kya ka ɔmɔ ne i kya yuule mɔmɔasen.

4 Ɔbono ɔ nyɛ tɔngɛ de ndɛ nbono ɔŋ kya nu mɔ kya lɔrɔ

daa mɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ gi-son. Ɔbono mɔ Wurubuaarɛ kya tɔgɛ ɔkalan ne ɔ kya nu lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ, Wurubuaarɛ asonbo gikpen mɔ pɛwu ne ɔ kya lɔrɔ.

5 Nkana i laa wɔra me ɔkon yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ kya nu mɔ. Ibono mɔ i laa wɔra me ɔkon gikyɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye pɛwu fɛ' nyɛ nu Wurubuaarɛ ikalan lɛɛ tɔgɛ sa asa. Ɔbono o nu Wurubuaarɛ ɔkalan ne ɔ kya lɛɛ mɔ tɔgɛ sa asa mɔ gi don ɔbono ɔ kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono ɔŋ kya nu mɔ. To. Nengyene ɔ tɔngɛ ne ɔ laa taalɛ lɛɛ imɔ gɛsɛ kee berɛ mɔ, mɔmɔ asa anyɔ mɔ mɛ gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ ne. I kya nyiile yɛɛ gɛnen ne i laa nyɛ lɔrɔ Wurubuaarɛ asonbo pɛwu gikpen mɔ.

6 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene nɛ ba fɛye asɛ ne nɛ kyu Wurubuaarɛ Oduduu n kya tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono fɛ mɛŋ kya nu ne meŋ kii lɛɛ gɛsɛ sa fɛye mɔ, nnɛ ne me-ilaa tɔgɛsɛ i laa nyɛ kpaa fɛye? Meŋ kii lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa iko gɛwi sa fɛye abɛɛ n' kyu Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi abɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko abɛɛ mɔ-ilaa nyiilesɛ iko kyu nyiile fɛye.

7 Ilaa ibono i mɛŋ kya sɔnga gbaa fɛɛ ngandan de aduuleana, nengyene fɛɛ ɔko gi folɛ abɛɛ ɔ lan ne iŋ kya lii mɔ, nnɛ ne fɛ laa wɔra de fɛ' bii ɔlon mɔ kyule?

8 Fɛɛ ɔbono ɔ kya da ikɔ gɛgandan so mɔ mɛŋ kya bii folɛ gɛmɔ mɔ, nnɛ ne mɔ-adɛ mɛ laa wɔra de mɛ' bii yɛɛ ikɔ i tu mɔmɔ?

9 Gɛnen kee ne i dɛ sa fɛye ne. Nengyene fɛ laa tɔngɛ ne fɛ maŋ tɔngɛ de asa mɛ' nu gɛsɛ mɔ, fɛ laa tɔngɛ sa daa afuu. Ɔko maŋ bii ilaa ibono fɛ darɛ mɔ.

10 I bo ndɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ gɛsinkpan so. Ne a nyi yɛɛ nmɔ pɛwu gi bo gɛsɛ.

11 Nengyene me-rɛ ɔko aŋ kya nu abara ndɛ mɔ, a wɔra fɛɛ asafo sa abara ne.

12 Imɔso ibono fɛye-ansi a pɛɛrɛ yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔ' wɔra ilaa fɛye dɔ faa mɔ, fɛ' tɛsɛ kolɛ mɔ yɛɛ ilaa ibono i laa lɔrɔ Wurubuaarɛ asonbo pɛwu mɔ ne i' nyaakyɔ fɛye dɔ.

13 Imɔso fo ɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi yɛgɛ fo taalɛ tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono foŋ kya nu mɔ, dalaa kolɛ Wurubuaarɛ kee yɛɛ ɔ' kpaa fo de fo' taalɛ lɛɛ imɔ gɛsɛ.

14 I lii fɛɛ nengyene nan taalɛ tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono meŋ ti nu kerɛ mɔ, i laa lii daa oduduu ɔbono ɔ bo me dɔ mɔ asɛ. Me-nwɔnsa dɔ mɔ meŋ nyi ilaa ibono i gyɛ mɔ.

15 To. Mɔ, nnɛ ne i kaaborɛ n' wɔra? Ibono nɛ wu mɔ ne n gyɛ yɛɛ i kaaborɛ n' dalaa daa lii me-oduduu mɔ dɔ, de n' kii dalaa kee lii me-nwɔnsa dɔ. I kaaborɛ n' bii ilon sa Wurubuaarɛ lii me-oduduu mɔ dɔ, de n' kii bii ilon kee lii me-nwɔnsa dɔ.

16 Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, ne fɛɛ fo ɔko fo kya faala Wurubuaarɛ gɛdɛ pobɔrɔ dɔ lii

fo-oduduu mɔ dɔ mɔ, abono
mɛ tɛ mɛ kya nu mɔ mɛ maŋ
nu gɛsɛ de mɛ' faala mɔ kpaa
fo. Mɛŋ nyi ilaa ibono fo kya
tɔgɛ mɔ.
17 Fo-afaala abono ne n
kine a boran nnɛ mɔ, a maŋ
kpaa fo-nanbo mɔ de sɛi.
18 N kya faala Wurubuaarɛ
fɛɛ mɔ-Oduduu mɔ gi yɛgɛ
me n kya taalɛ tɔngɛ de ndɛ
nbono meŋ ti nu kerɛ mɔ
don fɛye ɔkamaasɛ.
19 Imɔ mɔ mɔ, owi ɔbono
n tɛ Yesu asonbo mɔ nsana
mɔ, i boran sa me yɛɛ n'
tɔgɛ daa lii me-gɛwɔnsa dɔ
gikyɔ de n' nyɛ nyiile asa
ilaa. Fɛɛ agyɛbi anun ɔkara
ne nan kyu nyiile asa ilaa
mɔ, i boran sa me don
ibono nan dalaa agyɛbi nwɛ
nfonɛɛ nfonɛɛ ne mɛ maŋ nu
gɛsɛ mɔ.
20 Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛ laa sa nwɔnsa kyu
lii Wurubuaarɛ ilaa so mɔ,
fɛŋ sa fɛ' sa nwɔnsa fɛɛ nbii.
Fɛŋ sa fɛ' sɛɛ ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Nwɔnsa gisa dɔ
berɛ, fɛ' wɔra fɛɛ abelɛnsɛ.
21 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
mɔ-nbara ɔwolɛ mɔ dɔ
gɛnɔɔbono ɔ laa kyu ɔkpa
pobɔrɔ so tɔgɛ wɔra mɔ-adɛ
de mɛ' nu mɔ asɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ
yɛɛ,

"Nan tɔngɛ de fɛye kyu naa de
abono fɛ mɛŋ kya nu ɔmɔ-ndɛ mɔ so.
Nan kyu asafo nnɔ kyu tɔngɛ sa fɛye.
Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ maŋ taa nu me asɛ."

Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ
gɛnen.
22 Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, i kya nyi-
ile yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu
ndɛ nbono mɛŋ kya nu gɛsɛ
mɔ kyu tɔngɛ de abono mɛ
mɛŋ kya nu mɔ asɛ mɔ daa.
Ɔ kya laarɛ i' lɛɛ mɔmɔ-
gisomaanu nyiile ɔmɔ. Wu-
rubuaarɛ ikalan ginu tɔgɛ
mɔ berɛ i gyɛ sa daa asa
abono mɛ kya son mɔ Wu-
rubuaarɛ mɔ.
23 Imɔso nengyene fɛɛ fɛye
Wurubuaarɛ asonbo mɔ
pɛwu fɛ gyan' ne fɛye pɛwu
fɛ kya kyu Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ɔlon fɛ kya
tɔngɛ de ndɛ nbono fɛŋ kya
nu mɔ, fɛ kya wɔra gɛnen
ne asa giyan abɛɛ abono mɛ
mɛŋ kya son Wurubuaarɛ
mɔ mɛ baa tu fɛye mɔ, fɛ
mɛŋ nyi yɛɛ mɛ laa tɔgɛ daa
yɛɛ fɛ kya lɔ ne?
24 Nengyene fɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
yɛgɛ fɛye pɛwu fɛ kya nu
ikalan lii Wurubuaarɛ asɛ
ne fɛ kya lɛɛ imɔ tɔgɛ sa
asa berɛ daa, ne isa giyan
abɛɛ ɔbono ɔŋ kya son
Wurubuaarɛ mɔ gi baa tu
fɛye gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyu de fɛye so nyiile
kaasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ
ɔ bo mɔ. Fɛye pɛwu ilaa
tɔgɛsɛ mɔ ne nan bun mɔ
gipuɛɛ mɔ-gisen dɔ.
25 Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-
gisen dɔ asiiri ilaa nyɛnyɛn
nyiile mɔ. Nfono mɔ, ɔ laa
wolaa kyu mɔ-ansi kyu too
gɛsɛ de ɔ' dalaa kyu nyisigyi
sa Wurubuaarɛ. Ɔ laa tɔgɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ bo fɛye dɔ
gɛsintin.

Fɛ' Wɔra Ilaa Kamaasɛ

Ɔkpa So Fɛye-Gɛgyan Dɔ

26 Imɔso me-nanboana
Yesu asonbo, nnɛ ne i
kaaborɛ fɛ' wɔra imɔ?
Nengyene fɛ koola gyan' fɛ
laa son Wurubuaarɛ mɔ,
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa
sa fɛye dɔ ɔko fɛɛ ɔlon biisɛ
de fɛ' bii. Abɛɛ ɔ laa sa ɔko
fɛɛ ilaa nyiilesɛ de fɛ' kasɛ.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ laa
lɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko
nyiile ɔko de fɛ' nu, abɛɛ ɔ
laa kpaa ɔko mɔ de ɔ' tɔngɛ
de gɛdɛ gɛbono ɔŋ ti nu kerɛ.
Abɛɛ ɔ laa yɛgɛ ɔko ɔ' taalɛ
lɛɛ gɛnen ilaa tɔgɛsɛ ibono
gɛsɛ sa fɛye. Imɔso fɛ' kerɛ
imɔ ikamaasɛ so de i' nyɛ
lɔrɔ daa fɛye-gikpen mɔ.
27 Nengyene fɛɛ ako mɛ laa
tɔngɛ de gɛdɛ gɛbono mɛŋ ti
nu kerɛ mɔ, fɛ mɛŋ' yɛgɛ de
mɛ' don asa anyɔ abɛɛ asa'.
Mɛ laa tɔngɛ mɔ, mɛ' tɔngɛ
ɔko-ɔko. Ɔko kee ɔ' lɛɛ ibono
mɛ kya tɔgɛ mɔ gɛsɛ.
28 Ne fɛɛ fɛ mɛŋ nyɛ ɔko de
ɔ' lɛɛ imɔ gɛsɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ
de mɛ' sii kurun de mɛ' tɔgɛ
daa mɔmɔ-asen dɔ sa mɔmɔ-
nyoro de Wurubuaarɛ.
29 Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ
ikalan atɔgɛbo anyɔ abɛɛ
asa' ne mɛ' tɔngɛ, yɛgɛ
asɛnsɛ mɔ mɔ, mɛ kya nu
ilaa ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ dɔ
dandan.
30 Nengyene mɔmɔ dɔ
ɔko kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
ɔkalan ɔko ne Wurubuaarɛ
gi kii lɛɛ mɔ-ɔkalan ɔko
nyiile ɔbanban mɔ, ɔbono
ɔ ti daa ɔ kya tɔngɛ mɔ o' sii
kurun, de ɔnyɔsɛ mɔ ɔ' nyɛ
tɔngɛ.
31 Fɛ laa taalɛ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan ɔko-ɔko de
fɛye pɛwu fɛ' nyɛ tɔgɛ; fɛye
pɛwu fɛ' nyɛ kasɛ ilaa de i'
nyɛ keda fɛye pɛwu nyoro.
32 I kya nyiile yɛɛ
nengyene Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ tɛ ɔko so ɔ
kya yɛgɛ mɔ ɔ kya tɔngɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan ɔko mɔ,
iŋ gyɛ yɛɛ kaasɛ mɔ mɛŋ
dɛsɛ. Ɔ kya tɔngɛ gɛnen
pɛwu mɔ, mɔ-gɛwɔnsa gɛ
dɛ. Ɔ bo ɔlon Wurubuaarɛ
ɔkalan mɔ gitɔgɛ mɔ so.
33 Wurubuaarɛ mɛŋ gyɛ
Wurubuaarɛ yɛrɛ-yɛrɛ. Ɔ
gyɛ daa gisen yuuli Wu-
rubuaarɛ.

Fɛɛ gɛnɔɔbono i dɛ Yesu
asonbo akpen mɔ dɔ pɛwu
mɔ:
34 iŋ kaaborɛ akyii mɛ'
tɔngɛ Wurubuaarɛ ɔsonten.
Iŋ dɛ ɔkpa. Mɛ' bara mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-kuliana
fɛɛ gɛnɔɔbono Mosisi nbara
mɔ gi kya nyiile mɔ.
35 Nengyene mɛ kya laarɛ
mɛ' bii ilaa iko lii ɔson mɔ
dɔ mɔ, mɛ' kpe mɔmɔ-nwi
de mɛ' kpaa taasɛ mɔmɔ-
kuliana nno. I bo ipeeli fɛɛ
ɔkyii ɔ' tɔngɛ Wurubuaarɛ
asonbo ɔsonten.
36 Fɛ kya wɔra fɛye-gibaa
so nbara faa, imɔso fɛ nyi
yɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a lii daa fɛye asɛ abɛɛ fɛye-
wolɛ so ne a ba daa?

37 Nengyene fo ɔko fo
nyi yɛɛ fo gyɛ Wurubuaarɛ
ikalan ɔtɔgɛbo abɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
wɔra ilaa fo dɔ mɔ, i kaa-
borɛ fo' wu yɛɛ ilaa ibono
nɛ ŋmarasɛ sa fɛye faa Wu-
rubuaarɛ ne n ka imɔ sa me.

38 Nengyene ɔko gi kine ɔ
maŋ gyi ibono n darɛ faa so
mɔ, fɛye berɛ fɛ mɛŋ sa fɛ'
nu mɔ asɛ.
39 Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛ' pɛɛrɛ ansi de
fɛ' kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ fɛ'
nyɛ nu mɔ-ikalan de fɛ' kyu
tɔgɛ sa asa. Iŋ kaaborɛ fɛ'
tii asa yɛɛ mɛ mɛŋ baa kyu
Wurubuaarɛ Oduduu kyu
tɔngɛ de ndɛ nbono mɛ mɛŋ
ti nu kerɛ mɔ.
40 Fɛ' kerɛ ilaa kamaasɛ
so dandan de fɛ' wɔra imɔ
pɛwu ɔkpa so kanpɛ.

15

Yesu Gi Kyingi Lii Ibuni Dɔ

1 Me-nanboana Yesu
asonbo, nan nyingi fɛye
ɔkalan konkonsɛ ɔbono nɛ
wolaa tɔgɛ fɛye kyu lii Yesu
so mɔ. Nɛ lɛɛ ɔkalan mɔ tɔgɛ
sa fɛye mɔ, fɛ sɔɔ kyule ne
fɛ kpɛ san fɛ dɛ mɔ dɔ.
2 Nengyene fɛ keda ɔkalan
baarɛ dɔ ken-ken mɔ, i laa
mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena. Ne
fɛ mɛŋ keda gɛnen berɛ mɔ,
gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu
mɔ gi gyɛ daa giyan.
3 Ɔkalan mɔ agyɛbi abono
a tansi a tiri mɔ, me kee nɛ
kasɛ amɔ daa pɛi ne nɛ lɔɔ
kyu kperɛ fɛye. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ:

Yesu Kirisito gi wu' sa aye de
ɔ' so aye ilaa nyɛnyɛn.
Mɛ wolaa ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ yɛɛ i laa ba gɛnen.

4 Mɛ pule mɔ.

Imɔ gɛkɛ sasɛ mɔ, o kii
kyingi lii ibuni dɔ.
Mɛ wolaa ŋmarasɛ imɔ
idɛ kee Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ.

5 O kyingi gɛnen mɔ, ɔ lɛɛ
mɔ-nyoro gɛwi nyiile Piita,
ne o kii lɛɛ mɔ-nyoro nyiile
mɔ-akasɛbo gudu anyɔ mɔ.
6 Imɔ gɛmara mɔ, aye-
nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ
mɛ gyan gɛten kolon, mɛ
laa don asa nwɛ nnun, ne
Yesu gi lɛɛ mɔ-nyoro nyiile
mɔmɔ kee. Owi ɔbono n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ mɔ,
mɔmɔ dɔ sakyɔ mɛ san mɛ
tɛ de ansi. Mɔmɔ ako berɛ
ne n ti wu'.
7 Imɔ gɛmara mɔ, ɔ lɛɛ
mɔ-nyoro nyiile mɔ-tedɛ Gy-
eemesi pɛi ne o kii lɛɛ
mɔ-nyoro nyiile mɔ-isɔɔ mɔ
pɛwu.
8 Ibono i tiikara mɔ, ɔ
lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile me
kee. Ɔ lɛɛ mɔ-nyoro nyiile
me mɔ, iŋ wɔra fɛɛ asa sɛnsɛ
lɛɛ mɔ. I wɔra daa fɛɛ gɛbii
gɛbono gɛmɔ-gɛkorogɛ gɛŋ ti
fo ne mɛ korogɛ gɛmɔ mɔ.
9 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
Yesu isɔɔ mɔ dɔ mɔ, me ne
meŋ fo ɔmɔ. Meŋ kaaborɛ
mɛ' terɛ me yɛɛ Yesu ɔsɔɔ
gbaa. I kya nyiile yɛɛ nɛ ka
Wurubuaarɛ asonbo gikpen
mɔ ansi yɛgɛ.
10 Wurubuaarɛ gitolon so
ne nɛ nyɛ baa bingiri mɔ-
osunbo faa. O su me gi-
tolon gidɛ gɛnen mɔ, i mɛŋ
wɔra giyan. Nɛ baa wɔra
mɔ Wurubuaarɛ gɛsun mɔ
ken-ken kii baa don mɔmɔ
asɛnsɛ mɔ pɛwu. Nkana
maŋ taalɛ wɔra gɛnen me-
gibaa so. Wurubuaarɛ ne n
kpaa me so ne nɛ taalɛ wɔra

gɛsun gɛnen.
11 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
faa, me ne n lɛɛ Yesu ɔkalan
mɔ tɔgɛ daa-o, asɛnsɛ mɔ
ne n lɛɛ mɔ tɔgɛ daa-o, aye
pɛwu, ɔkalan kolon ne a kya
tɔgɛ ne mɔ kee ne fɛye mɔ fɛ
sɔɔ gyi.

Wurubuaarɛ Laa Kyingi Yesu Asonbo Lii Ibuni Dɔ

12 To, aye pɛwu a ti lɛɛ
Yesu Kirisito ilaa tɔgɛ sa fɛye
yɛɛ o wu' ne Wurubuaarɛ
gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ,
ne fɛye kee fɛ sɔɔ imɔ gyi.
Ne idɛ kon, i wonɛ ne fɛye
dɔ ako mɛ kii mɛ kya sɔɔ
akyɔɔlɛ yɛɛ abono mɛ wu'
mɔ mɛ maŋ kyingi lii ibuni
dɔ?
13 Naafo Wurubuaarɛ maŋ
kyingi abono mɛ wu' ne mɛ
ti pule ɔmɔ mɔ lii ibuni dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye dɔ ako
mɛ kya tɔgɛ faa mɔ, gɛnen
berɛ mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ
taalɛ kyingi Yesu Kirisito lii
ibuni dɔ kee ne.
14 To. Naafo Wurubuaarɛ
mɛŋ kyingi Kirisito mɔ,
nkana ɔfaanan ilaa ibono a
naa a kya tɔgɛ kyu lii mɔ so
faa, i gyɛ daa giyan. Nkana
ibono fɛ ka gyan mɔ so mɔ
kee i gyɛ daa giyan.
15 Nkana i laa ba yɛɛ a kɛɛ
abon gyan' Wurubuaarɛ so
ne. I lii fɛɛ aye ne n naa
buu sa asa yɛɛ Wurubuaarɛ
gi kyingi Yesu lii ibuni dɔ. Ne
fɛye mɔ yɛɛ idɛ kon iŋ gyɛ
gɛnen faa.
16 Gɛnen ne fɛ kya nyiile
ne. Fɛye yɛɛ Wurubuaarɛ
mɛŋ kya kyingi asa lii ibuni
dɔ. Imɔso fɛye asɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kyingi Yesu
Kirisito lii ibuni dɔ kee ne.
Abɛɛ iŋ kya nyiile gɛnen?
17 Ne fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ
kyingi Kirisito lii ibuni dɔ
gɛsintin mɔ, nkana ibono fo
kya sɔɔ mɔ gyi yɛɛ ɔ kpaarɛ
fɛye-ilaa nyɛnyɛn pɛwu fuɛ
sa fɛye mɔ, giyan ne. I laa
nyiile yɛɛ fɛ tɛ faa, nkana
fɛ san fɛ tɛ de fɛye-ilaa
nyɛnyɛn ne.
18 Gɛnen kee mɔ i laa
nyiile yɛɛ aye-nanboana
Kirisito adɛ abono mɛ
bingiri Wurubuaarɛ-lɛɛ mɔ
pɛwu mɛ wu' sii gɛkpaa ne.
19 Nengyene gɛkyena gɛdɛ
dɔ aye-gɛwɔnsa gɛ gyan'
yɛɛ Kirisito laa kyingi aye
lii ibuni dɔ, ne aye-lɛwu
gɛmara berɛ, iŋ ba gɛnen
mɔ, asa pɛwu dɔ mɔ nkana
aye-ilaa ne nan tansi wɔra
ayen.
20 Nɛ taa tɔgɛ idɛ pɛwu
mɔ, gɛsintin mɔ ne n gyɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi
Kirisito lii ibuni dɔ. Mɔmɔ
abono pɛwu Wurubuaarɛ gi
da gibaa terɛ mɔ dɔ mɔ
Kirisito ne n gyangbara kii
nyɛ mɔ-lɛɛ nyoro pobɔrɔ.
Ɔ dɛ daa fɛɛ gigyo pobɔrɔ
gibono mɛ daa gigyangbara
kyu too Wurubuaarɛ pɛi de
i' lɔɔ gbigi mɔ.
21 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
nyamesɛ kolon ne n yɛgɛ
lɛwu gi ba anyamesɛ dɔ.
Gɛnen kee ne nyamesɛ kolon
ne n yɛgɛ ne ibuni mɛ laa kii
nyɛ nyoro pobɔrɔ.
22 I kya nyiile yɛɛ aye-
anyamesɛ pɛwu aye-rɛ aye-
naana gyangbarasɛ, Adam, a

gyɛ nyamesɛ kolon. A kya
nyɛ lɛwu fɛɛ Adam-lɛɛ mɔ
ɔnan. Gɛnen kee, aye abono
pɛwu aye-rɛ Kirisito a gyɛ
nyamesɛ kolon mɔ, a wu'
mɔ, a laa nyɛ kii kyingi de
a' nyɛ aye-nyoro pobɔrɔ fɛɛ
Kirisito-lɛɛ mɔ ɔnan.
23 I bo aberɛ abono
Kirisito adɛ pɛwu mɛ laa
nyɛ mɔmɔ-nyoro pobɔrɔ
mɔ. Kirisito ne n wolaa
gyangbara kyingi wɔra fɛɛ
gigyo pobɔrɔ gibono mɛ kyu
too Wurubuaarɛ. I san asa
abono mɛ gyɛ mɔ Kirisito-
lɛɛ mɔ berɛ, owi ɔbono ɔ
laa kii ba mɔ ne mɛ laa
kyingi de mɛ' nyɛ mɔmɔ-
nyoro pobɔrɔ.
24 Mɛ nyɛ mɔmɔ-nyoro
pobɔrɔ gɛnen mɔ, gɛsinkpan
so gɛkyena nkɛ laalaalogɛ
mɔ gi fo ne. Kirisito laa
kyu gɛsinkpan so gɛwuragyi
pɛwu kyu kpaa wɔra mɔ-sɛ
Wurubuaarɛ abaa dɔ. Pɛi de
ɔ' wɔra gɛnen mɔ, ɔ ti wolaa
nyida gɛwuragyi de ɔlon de
gɛbelɛnsɛ, ibono a kya wu de
ansi de ibono aŋ kya wu de
ansi mɔ pɛwu.
25 Iŋ gyɛ giyan so ne
Kirisito laa nyida imɔ
idɛana. I wolaa i gyɛ daa ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
kyu lii mɔ so yɛɛ ɔ laa gyi
gɛwura kaaborɛ mɔ-akyobo
pɛwu mɛ' baa ŋmii mɔ-ayaa
dɔ de mɛ' bara mɔmɔ-nyoro
gɛsɛ sa mɔ.
26 Ɔkyobo laalaalogɛ
ɔbono ɔ laa gyi mɔ so mɔ
ne n gyɛ lɛwu.
27 I kya nyiile yɛɛ Kirisito
ilaa i wolaa i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ yɛɛ, “Wurubuaarɛ
laa yɛgɛ ilaa kamaasɛ i' bara
imɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ.” Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɔgɛ
gɛnen mɔ, a nyi ibono Wu-
rubuaarɛ berɛ mɛŋ bo ilaa
ibono i laa bara imɔ-nyoro
gɛsɛ sa Kirisito mɔ dɔ. Mɔ ne
n gyɛ ɔbono ɔ laa yɛgɛ ilaa
kamaasɛ i' bara imɔ-nyoro
gɛsɛ sa Kirisito mɔ.
28 Owi ɔbono ilaa kamaasɛ
i laa bara imɔ-nyoro gɛsɛ
sa Kirisito, Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ gɛnen mɔ, Kirisito
gbaa-gbaa kee laa bara mɔ-
nyoro gɛsɛ sa Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ, mɔ, ne n gyɛ
ɔbono ɔ yɛgɛ ilaa kamaasɛ
i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa
mɔ-bi Kirisito. Imɔso Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ laa baa
bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ-sɛ
de i' wɔra yɛɛ ilaa kamaasɛ
dɔ mɔ, Wurubuaarɛ ne n
gyɛ ɔbono ɔkamaasɛ de ilaa
kamaasɛ i bo no sa mɔ.
29 Ako mɛ kya gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere yii
abono mɛ ti wu' mɔ giyaa.
Nengyene Wurubuaarɛ
maŋ kyingi ibuni mɔ, i
wonɛ ne mɛ kya gyere asa
Wurubuaarɛ sagyere yii
abono mɛ ti wu' mɔ giyaa
gɛnen?
30 Ne Wurubuaarɛ maŋ
kyingi ibuni mɔ, i wonɛ so
ne me-rɛ me-nanboana a
kya kyule wɔra Yesu gɛsun
ne i kya yɛgɛ asa mɛ ka aye-
ansi owi kamaasɛ dɔ daa?
N nyi yɛɛ Yesu mɛŋ kyingi
lii ibuni dɔ mɔ, maŋ kyule
wɔra gɛnen.
31 Me-nanboana Yesu
asonbo, n' tɔgɛ fɛye yɛɛ gɛkɛ
kamaasɛ mɔ asa mɛ kpɛ mɛ

dɛ me ma-a wɔra daa lɛwu
abaa dɔ. Fɛye-rɛ aye-Wura
Yesu Kirisito ginyamesɛ
kolon so mɔ, n kya gyiide
fɛye so. Imɔso ne n kya tɔgɛ
fɛye gɛnen ilaa idɛ faa.
32 Owi ɔko dɔ mɔ, nɛ kɔ de
ndonbuɛ Efiso ɔsowolɛ so.
Nengyene fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ
ilaa wolɛ ne n tiri me mɔ,
menɛ ne nan nyɛ lii imɔ dɔ?
Nengyene a nyi yɛɛ a maŋ
kyingi lii ibuni dɔ de a' nyɛ
ntɛɛla mɔ, nkana ɔfaanan a
kya nu de gɛdɛ gɛbono mɛ
kya tɔgɛ yɛɛ:
“A' tɛsɛ gyi de a' nun.
Ɔkɛ ɔfaanan a wu'” mɔ.
33 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko
ɔ' nyɛ fɛye penɛ.
“Anyamesɛ nyɛnyɛn dɔ
gisaarɛ
i kya nyida nyamesɛ
dɛnsɛ gikyenabi.”
34 Imɔso fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro
so de fɛ' kyu Yesu asonbo
akyenabi kyu kyena kanpɛ.
Fɛye dɔ ako mɛ mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ mɔmɔ-asen dɔ.
N' buu sa fɛye yɛɛ gɛnen ilaa
idɛ i gyɛ ipeeli ilaa sa fɛye.

Wurubuaarɛ Dɔ Lɛɛ Nyoro Ɔnan

35 Foŋbii mɔ, fo ɔko fo laa
tɔgɛ yɛɛ, “Nnɛ so nnɛ so ne
Wurubuaarɛ laa kyingi asa
lii ibuni dɔ daa? Mɔmɔ-
nyoro gi laa wɔra nnɛ?”
36 Fo ɔbono fo tɔgɛ gɛnen
mɔ, fo mɛŋ nyi ɔlaako.
Imɔso fo mɛŋ nyi yɛɛ abi
abono fo kya duu mɔ a kya
daa gigyɔ pɛi de a' lɔɔ kɔrɔ
de a' nyɛ nkpa pobɔrɔ?
37 Ibono fo kya kyu duu mɔ
kpɛi, ne ibono i laa kɔrɔ de i'
sɔrɔ mɔ kee kpɛi. Ilaa ibono
fo duu mɔ, i gyɛ gibi giyan
fɛɛ giyu abɛɛ giwayu gibi.
38 Wurubuaarɛ ne n
kya sa gimɔ nyoro pobɔrɔ
gɛnɔɔbono ɔ kya laarɛ mɔ.
Gibi kamaasɛ gimɔ-oyuduu
gimɔ-rɛ gimɔ-nyoro pobɔrɔ
ɔnan ɔbono ɔ kya kaaborɛ
gimɔ mɔ.
39 Ilaa ibono pɛwu i kya
sɔnga mɔ nyoro i kɔrɔ i kɔrɔ.
Anyamesɛ nyoro kpɛi. Nbuɛ-
lɛɛ kpɛi. Nbuii-lɛɛ kpɛi, ne
iken kee lɛɛ kpɛi.
40 I bo Wurubuaarɛ dɔ
lɛɛ nyoro ɔnan, ne i bo
gɛsinkpan so lɛɛ nyoro
ɔnan. Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ
nyoro mɔ nyisigyi kpɛi, ne
gɛsinkpan so lɛɛ nyisigyi kee
kpɛi.
41 Owi bo mɔ-lɛɛ nyisigyi
kpɛi. Bosɛ bo mɔ-lɛɛ kpɛi,
ne agyɛkpebi kee a bo amɔ-
lɛɛ kpɛi-kpɛi. I kya nyiile
yɛɛ agyɛkpebi gbaa nyisigyi
a don abara.
42 Gɛnen kee ne i dɛ ne.
Anyamesɛ mɛ laa kyingi lii
ibuni dɔ de mɛ' nyɛ ny-
oro pobɔrɔ mɔ, mɔmɔ-nyoro
nbono a kya pule mɔ gi
kya gyɔ. Nyoro nbono Wu-
rubuaarɛ laa sa abono mɛ
laa kyingi lii ibuni dɔ mɔ
berɛ gi maŋ gyɔ kpa-a.
43 Nyoro nbono a kya pule
mɔ, nmɔ-rɛ ipeeli ne. Nyoro
nbono gi laa kyingi mɔ berɛ
ne nan nyɛ nyisigyi. Mɛ pule
aye mɔ, a gyɛ daa afɔlɛbo.
Wurubuaarɛ laa kosorɛ aye
mɔ, a laa wɔra alolonbo.
44 Gɛkyena gɛdɛ dɔ-lɛɛ ny-
oro ɔnan ne mɛ kya kyu

pule. Oduduu dɔ-lɛɛ ny-
oro ɔnan ne Wurubuaarɛ laa
kyu kosorɛ aye. I kya nyiile
yɛɛ i bo gɛkyena gɛdɛ dɔ-
lɛɛ nyoro ɔnan, gɛnen kee
ne i bo oduduu dɔ-lɛɛ nyoro
ɔnan.
45 Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ, "Wu-
rubuaarɛ gi pɔrɔ nyamesɛ
gyangbarasɛ, Adam, ne ɔ
nyɛ ɔŋɛ, ɔ tɛ nkpa." Adam
tiikarasɛ, Kirisito mɔ berɛ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ nyɛ
Oduduu ɔ kya yɛgɛ asa mɛ
kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
46 I mɛŋ gyɛ oduduu dɔ
ilaa ne Wurubuaarɛ gi daa
gisa anyamesɛ. Nkpa ne
Wurubuaarɛ gi daa gisa
anyamesɛ pɛi ne ɔ lɔɔ kyu
mɔ-Oduduu mɔ ilaa kyu sa
ɔmɔ.
47 Nyamesɛ gyangbarasɛ,
Adam mɔ gi lii daa
gɛsinkpan dɔ. Ɔ gyɛ daa
isɛ. Adam nyɔsɛ, aye-Wura
Kirisito mɔ berɛ, gi lii daa
Wurubuaarɛ dɔ.
48 Gɛsinkpan so gɛkyena
ilaa dɔ mɔ, anyamesɛ mɛ
dɛ daa fɛɛ nyamesɛ gyang-
barasɛ mɔ. Mɛ gyɛ daa
isɛ. Ne Wurubuaarɛ dɔ
lɛɛ gɛkyena ilaa dɔ mɔ,
anyamesɛ abono mɛ kya ka
gyan Kirisito so mɔ mɛ laa
wɔra daa fɛɛ mɔ. Mɛ laa
wɔra Wurubuaarɛ dɔ asa.
49 Gɛnɔɔbono a daa giwɔra
fɛɛ ɔbono ɔ gyɛ isɛ mɔ
oyuduu mɔ, gɛnen ne a
laa baa wɔra fɛɛ ɔbono ɔ
gyɛ Wurubuaarɛ dɔ isa mɔ
oyuduu kee ne.
50 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya buu mi-i
sa fɛye yɛɛ aye anyamesɛ
gɛsinkpan so-lɛɛ nyoro de
nkalan oyuduu mɔ i maŋ
taalɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ
mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ. Ilaa
ibono i kya gyɔ mɔ, i maŋ
taalɛ sɔɔ ilaa ibono i maŋ
gyɔ mɔ ilaa keda.
51 Fɛ' yela giso de fɛ' nu
ilaa boduduusɛ iko. I mɛŋ
gyɛ aye pɛwu ne nan wu'
lɛwu. I laa baa fo owi ɔko
mɔ, Wurubuaarɛ laa keda
aye pɛwu kyɛɛgɛ
52 gikolon. I fo gɛnen mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ gɛgandan
laalaalogɛ mɔ gɛ laa su.
Gɛ su mɔ, fo baa kerɛ
mɔ, Wurubuaarɛ gi ti wolaa
keda aye kyɛɛgɛ. I lii
fɛɛ gɛgandan mɔ gɛ laa su
mɔ, asa abono mɛ ka gyan
Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ,
Wurubuaarɛ laa kyu nyoro
nbono gi maŋ gyɔ mɔ kyu
sa ɔmɔ de o' kyingi ɔmɔ.
Aye abono a san a tɛ de
ansi gɛnen owi ɔbono mɔ
kee, Wurubuaarɛ laa keda
aye kyɛɛgɛ.
53 I lii fɛɛ aye-nyoro nbono
gi kya gyɔ mɔ gi tiri yɛɛ gi'
nyɛ nbono gi mɛŋ kya gyɔ
mɔ ɔnan kyu suu de nmɔ-
nyoro. I tiri kee yɛɛ aye-
nyoro nbono gi kya wu' mɔ
gi' nyɛ nbono gi mɛŋ kya
wu' mɔ ɔnan kee kyu suu de
nmɔ-nyoro.
54 Gɛkaako mɔ Wu-
rubuaarɛ laa yɛgɛ gɛnen ilaa
ibono i' ba. Aye abono a kya
ka gyan Yesu so mɔ nyoro
nbono gi kya gyɔ mɔ gi laa
nyɛ kyu oyuduu ɔbono ɔ
mɛŋ kya gyɔ mɔ kyu suu

de nmɔ-nyoro. Aye-nyoro
nbono gi kya wu' mɔ gi laa
nyɛ kyu oyuduu ɔbono ɔ
mɛŋ kya wu' mɔ kyu suu
de nmɔ-nyoro. I ba gɛnen
mɔ, nfono ne Wurubuaarɛ
agyɛbi ako a laa nyɛ ba
gɛsintin. Amɔ ne n gyɛ yɛɛ,
"Lɛwu mɛŋ baa ɔ bo no. A
kɔ lii gɛkpaa.
55 O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔlon
ɔbono nkana fo bo fo
kya gyi aye so mɔ?
O Lɛwu, n' kerɛ fo-ɔgyoo
ɔbono nkana fo bo fo
kya da aye mɔ?"
56 Lɛwu ɔgyoo ne n gyɛ
anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn
giwɔra. Ne ilaa nyɛnyɛn
giwɔra mɔ i kya nyɛ lɛwu
ɔlon lii daa Wurubuaarɛ
nbara mɔ dɔ.
57 A kya faala Wurubuaarɛ.
Mɔ ne nan lɛɛ aye lii lɛwu
ɔlon dɔ kyu naa de aye-
Wura Yesu Kirisito so.
58 Imɔso me-nanboana
laarɛsɛ Yesu ɔson mɔ dɔ,
fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so ken-ken
fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo
sa Yesu mɔ dɔ de ilaa iko
iŋ sa ɔ' yɔɔ fɛye-nyoro baa
pii. Fɛ' kpɛ fa-a wɔra Wura
Yesu gɛsun owi kamaasɛ dɔ.
I kya nyiile yɛɛ fɛ nyi yɛɛ ilaa
kamaasɛ ibono fɛ kya wɔra
fɛ kya sa Wura Yesu mɔ, i
mɛnaŋ wɔra giyan.

16

Gɛnɔɔbono Fɛ Laa Too Aterenbi Sa Yesu Asonbo Abono I Tiri Ɔmɔ Mɔ

1 Nan baa tɔgɛ aterenbi
ilaa sa fɛye kon. Fɛ laa
too too-too kyu kpaa kpaa'
Yesu asonbo abono i tiri ɔmɔ
mɔ, fɛye kee fɛ' wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ nyiile Yesu
asonbo abono mɛ bo Galati
ɔsowolɛ so mɔ.
2 Kosida-Kosida mɔ fɛye
ɔkamaasɛ ɔ' lɛɛ aterenbi ako
lii abono ɔ nyɛ mɔ dɔ de
fɛ' lɔrɔ amɔ yela. Nɛ san
ba fɛye asɛ mɔ, iŋ baa wɔra
fɛye poroko.
3 Fɛ ti too yela ne nɛ ba mɔ,
nan yɛgɛ fɛ' lɛɛ asa abono
fɛye gbaa-gbaa fɛ sɔɔ mɔmɔ
gyi mɔ de mɛ' kyu aterenbi
mɔ kpe Gyɛrusalem. Nan
ŋmarasɛ iwolɛ ibono i laa
lɛɛ mɔmɔ nyiile nno awura
mɔ de mɛ' kyu keda de
aterenbi mɔ kpe.
4 Nengyene i gyɛ ibono me
kee n' kpe daa mɔ, me-rɛ
ɔmɔ a laa kpe.

Ikpa Ibono Pɔɔlo Yɛɛ Ɔ Laa Kpe Mɔ

5 Nan naa de Masadoniya
gɛsinkpan so de n' baa
faala fɛye, i kya nyiile yɛɛ
Masadoniya ne nan naa de.
6 Nɛ ba mɔ, foŋbii mɔ nan
gyi nkɛ fɛye asɛ. I laa taalɛ
ba yɛɛ nan kyena fɛye asɛ
awo aberɛ mɔ dɔ pɛwu gbaa.
Nan kyon mɔ, de fɛ' lɛɛ me-
ɔkpa de n' taalɛ kpe nfono so
nan kpe de mɔ.
7 Meŋ kya laarɛ fɛɛ n' baa
loo lii. Wurubuaarɛ gi kyule
mɔ, n kya laarɛ n' gyi nkɛ
fɛye asɛ.
8 Nan sii kyena Efiso gɛrɛ
kaaborɛ a' gyi aye Gyuda
awura Agyudɔ Akɛbiberɛ
Gɛsi mɔ.
9 I lii fɛɛ nɛ wu yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi bugi ɔkpa sa me
gɛsintin so de n' nyɛ wɔra

mɔ-gɛsun mɔ gɛrɛ. Abono
mɔ mɛ kya laarɛ de mɛ' tii
me-gɛsun mɔ ɔkpa mɔ kee
mɛ kyɔ.
10 Timoti gi ba fɛye asɛ
mɔ, fɛ' yɛgɛ i' wɔra mɔ fɛɛ
ɔ loo daa mɔ-gɛwi. Ɔ kya
wɔra Wura Yesu gɛsun mɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono me kee n kya
wɔra faa.
11 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ'
ŋmanyan mɔ. Ɔ laa kii
mɔ, fɛ' lɛɛ mɔ-ɔkpa de gisen
yuuli de ɔ' baa tu me de
alanfiya. N kya kerɛ mɔ-rɛ
aye-nanboana Yesu asonbo
mɔ ako ɔkpa.
12 Aye-nanbo Apolosɛ berɛ,
nɛ buɛɛlɛ mɔ yɛɛ o' buu
aye-nanboana abono de mɛ'
kpaa laa fɛye mɔ, nɛ kpon. N
kya tɔgɛ mɔ mɔ, ɔ kpɛ ɔ dɛ
daa yɛɛ ɔ laa kpe berɛ, mɔ, i
mɛŋ gyɛ nperɛ. Imɔso aberɛ
mɔ a fo mɔ, ɔ laa ba fɛye asɛ.

Agyɛbi Laalaalogɛ

13 Fɛ' bii fɛye-nyoro aked-
abi. Fɛ' yelɛ fɛye-gikagyan
gibono fɛ ka gyan Yesu so
mɔ dɔ ken-ken. Fɛ' da otu
wɔra mɔ-gɛsun mɔ. Fɛ' keda
nyoro.
14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ
laa wɔra gɛnen mɔ, fɛ' kyu
gɛlaarɛ' wɔra imɔ pɛwu.
15 Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛye gbaa-gbaa fɛ
nyi yɛɛ Akaya gɛsinkpan
pɛwu so mɔ, Sitɛfanasɛ
gɛten dɔ asa ne n daa gikyu
mɔmɔ-nyoro too Yesu so, ne
mɛ kyu ɔmɔ-nyoro kyɛɛ mɛ
kya kerɛ Yesu asonbo so.
16 N kya kolɛ fɛye yɛɛ
fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa
gɛnen asa abono ɔnan. Fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ kee sa
isa kamaasɛ ɔbono ɔ kya
wɔra gɛsun de i' kpaa fɛye
mɔ abɛɛ ɔ kya yiyɛɛ fɛye so
mɔ.
17 Fɛye-nanboana, Sitɛfanasɛ
de Fɔtunatusɛ de Akayakusɛ
mɛ ba me asɛ mɔ, i wɔra me
ɔkon gikyɔ. Fɛŋ bo me asɛ
faa mɔ, mɔmɔ ne n san baa
yii fɛye-giyaa sa me.
18 Mɛ yɛgɛ me-gisen gi tɔrɔ
me. N nyi ibono mɛ yɛgɛ
fɛye-asen a tɔrɔ fɛye kee
gɛnen. Fɛ' lɛɛ gɛnen asa
abono ɔnan ginyen.
19 Wurubuaarɛ asonbo
akpen abono a bo Esiya
gɛsinkpan so mɔ pɛwu mɛ
kya faala fɛye. Akuila de
Pirisika de Wurubuaarɛ
asonbo gikpen gibono mɛ
kya kyena gyan' mɔmɔ-
gɛten dɔ mɔ pɛwu mɛ kya
faala fɛye gikyɔ Yesu ginyen
dɔ.
20 Aye-nanboana Yesu
asonbo mɔ pɛwu mɛ kya
faala fɛye. Fɛ' kyu gɛnyi-
abi afaala faala abara fɛɛ
gɛnɔɔbono i kaaborɛ Yesu
asonbo mɛ' faala abara mɔ.
21 Nɛ sin gɛrɛ. Me, Pɔɔlo
gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa
n kya ŋmarasɛ ilaa tiikarasɛ
idɛ n kya sa fɛye.
22 Ɔbono ɔ mɛŋ kya laarɛ
aye-Wura Yesu ilaa mɔ,
kaasɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
abaa anyɔ. Aye-Wura Yesu, a
kya kolɛ fo, kii ba gɛsinkpan
so!
23 Wura Yesu ɔ' sa fɛye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.
24 Kirisito Yesu ginyen dɔ
mɔ, n dɛ gɛlaarɛ' n kya kalɛ
fɛye pɛwu.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Korinti Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ
Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa
de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so
mɔ de Timoti, aye-nanbo
Yesu ɔson mɔ dɔ ne n
kya bunge fɛye ɔwolɛ baarɛ.
Fɛye abono fɛ kya son Wu-
rubuaarɛ kyu naa de Yesu
so Korinti mɔ de asa abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa
mɔ-nyoro Akaya gɛsinkpan
pɛwu so mɔ, fɛye-ɔwolɛ ne.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
aye-Wura Yesu Kirisito mɛ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Kya Tɔgɛ Wɔra Aye Aye-Ɔlaawusɛ Dɔ

3 Ayenbi a gyɛ Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ! Mɔ ne n
gyɛ aye-Wura Yesu Kirisito
mɔ-sɛ, ne mɔ kee ne n
gyɛ mɔ Yesu Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ aye-sɛ
ɔbono ɔ gyɛ Gitolon Gɛmu
de aye pɛwu Ɔtɔgɛwɔrabo.
4 Nengyene aye abono a
kya ka gyan Yesu so mɔ, a
kya wu ɔlaawusɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ne n kya tɔgɛ wɔra
aye imɔ pɛwu dɔ ne aye-
gisen gi kya tɔrɔ aye. Ɔ
kya tɔgɛ wɔra aye gɛnen de
aye kee a' taalɛ nyɛ mɔ Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ atɔngɛbi kyu
tɔgɛ wɔra asa. Nengyene
ako mɛ bo ɔlaa wusɛ dɔ
mɔ, a laa bii tɔgɛ wɔra
mɔmɔ de mɔmɔ-asen a' tɔrɔ
mɔmɔ kee fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi wɔra sa aye
mɔ.
5 I kya nyiile yɛɛ nengyene
a kya kyule buu Kirisito ayaa
de a' wu mɔ-lɛɛ ɔlaawusɛ mɔ
ɔnan gikyɔ mɔ, gɛnen kee
ne a laa nyɛ i' tɔrɔ aye-asen
gikyɔ kyu naa de mɔ Kirisito
so ne.
6 Nengyene me Pɔɔlo
me-rɛ me-nanboana a wu
ɔlaawusɛ Yesu ɔson mɔ so
mɔ, i kya kpaa daa fɛye
Korinti awura. I laa yɛgɛ
i' tɔrɔ fɛye-asen ne i laa
yɛgɛ fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ. Ne fɛɛ Yesu gi
kii tɔgɛ wɔra aye ne i tɔrɔ
aye-asen mɔ, gɛnen kee ne
i laa kpaa fɛye. Owi ɔbono
fɛ kya wu awɔrɔfɔɔ mɔ, fɛ
laa nyingi yɛɛ aye kee a wu
gɛnen awɔrɔfɔɔ abono ɔnan
ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ wɔra
aye. Imɔso i laa keda fɛye-
nyoro de fɛ' nyɛ gisen.
7 A nyi aye-asen dɔ yɛɛ
fɛ laa keda Yesu ɔson mɔ
dɔ kpaa lii. A nyi yɛɛ
gɛnɔɔbono aye-rɛ fɛye a kya
wu ɔlaawusɛ kolon faa mɔ,
gɛnen kee ne Wurubuaarɛ
laa tɔgɛ wɔra aye-rɛ fɛye
pɛwu gikolon de i' tɔrɔ aye
pɛwu asen.

8 Aye-nanboana, i kaaborɛ
a' buu sa fɛye gɛnɔɔbono
a wu ɔlaawusɛ Esiya
gɛsinkpan so kyu lii aye Yesu
gɛsun mɔ so mɔ. Nsola belɛ
nbono asa mɛ sola aye nno
mɔ gi tansi don aye ibono aŋ
baa gyan' gɛwɔnsa yɛɛ a laa
nyɛ nkpa.

9 A nyi yɛɛ a laa wu' daa.
Wurubuaarɛ ne n yɛgɛ i ba
aye-nwɔnsa dɔ gɛnen de aŋ
sa a' ka gyan aye-nyoro so
de a' nyɛ ka gyan mɔ Wu-
rubuaarɛ so. Mɔ ne n gyɛ
ɔbono ɔ kya kyingi ibuni.
10 Wurubuaarɛ mɔ gi
mɔlɛgɛ aye lii gɛnen lɛwu
idoo ibono dɔ. Ne ɔ laa kii
mɔlɛgɛ aye kee. Mɔ so ne
aye-ansi a gyan yɛɛ ɔ laa kpɛ
ɔ kya mɔlɛgɛ aye.
11 I tiri berɛ yɛɛ fɛye Kor-
inti awura kee fɛ' kpaa aye
fɛye-ndalaa dɔ. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa
wu yɛɛ asa gikpen belɛ mɛ
kya dalaa mɛ kya sa mɔ, ne
ɔ laa wɔra ilaa sa aye. I ba
gɛnen mɔ, asa abono mɛ laa
faala mɔ Wurubuaarɛ aye so
mɔ kee mɛ laa nyaakyɔ.

*Maŋ Baa Ba Laa Fɛye Be-
len*

12 A kya yen aye-nyoro
yɛɛ a nyi aye-asen dɔ yɛɛ a
selɛ Wurubuaarɛ ne a kyu
gɛsintin de gisen fufuli kyu
kyena de anyamesɛ pɛwu
kanpɛ, titirigu mɔ, de fɛye
Korinti awura. Wurubuaarɛ
ne n kyu gɛnen akyen-
abi dɛnsɛ abono kyu kyɛɛ
aye. I mɛŋ gyɛ anyamesɛ-
lɛɛ ɔlaako ginyi so ne a nyɛ
gɛnen akyenabi abono.
13 Owi kamaasɛ nan sa
fɛye ɔwolɛ mɔ, ilaa ibono fɛ
laa kalɛ de fɛ' nu gɛsɛ mɔ
wolɛ ne n' kya ŋmarasɛ. Me-
ansi a gyan fɛye so yɛɛ fɛ laa
baa nu ilaa ibono n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye mɔ gɛsɛ sa me
kpaa logɛ,
14 fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ti yii
gɛsɛ fɛ kya nu gɛsɛ faa. Fɛ
nu gɛsɛ kpaa logɛ mɔ, fɛ laa
nyiile fɛye-nyoro kyu naa de
aye so gɛkaabono aye-Wura
Yesu laa kii ba gɛsinkpan so
mɔ. Aye kee a laa nyiile
aye-nyoro kyu naa de fɛye so
gɛnen gɛkaabono.
15 Me, Pɔɔlo, nɛ bii gɛnen
me-gisen dɔ mɔ, nɛ tɔgɛ sa
me-nyoro yɛɛ nan kii naa
tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
sa asa mɔ, gikpe de gikii
pɛwu mɔ, nan naa de fɛye
asɛ de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
agyan lii me asɛ gikpadɔ
ginyɔ.
16 Nɛ tɔgɛ yɛɛ nan
kyu de fɛye asɛ kyu kpe
Masadoniya gɛsinkpan so.
Nɛ lii Masadoniya mɔ, nan
kii ba fɛye asɛ de fɛ' lɛɛ me-
ɔkpa owi ɔbono nan kpe de
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ.
17 Ibono nɛ tɔgɛ imɔ idɛ
ne meŋ baa wɔra gɛnen mɔ,
fɛ nyi yɛɛ meŋ sa gɛwɔnsa
dandan abɛɛ? Abɛɛ n kya
wɔra golon-golon fɛɛ abono
mɛ kerɛ mɔmɔ-lɛɛ wolɛ mɔ
daa? N kya tɔgɛ "Ɛɛn", yɛgɛ
i gyɛ daa "Kuaa"?
18 Fɛ nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
gyɛ ɔpaawɔrabo mɔ, fɛ' bii
yɛɛ aye kee a tɔgɛ "Ɛɛn" sa
fɛye mɔ, i gyɛ daa "Ɛɛn". Ne
a tɔgɛ yɛɛ, "Kuaa" mɔ, i gyɛ
daa "Kuaa".
19 Wurubuaarɛ mɔ-bi,
Yesu Kirisito ilaa ne me-rɛ
Siilasɛ de Timoti a kpaa tɔgɛ
sa fɛye. Ne fɛ nyi yɛɛ Yesu
Kirisito, mɔ, mɛŋ gyɛ golon-
golon isa. Owi kamaasɛ dɔ
mɔ, ɔ gyɛ daa ɔpaawɔrabo.

20 Ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu
Wurubuaarɛ gi ka yela sa
anyamesɛ mɔ, i kya wɔra
gɛsintin sa aye kyu naa daa
de Yesu Kirisito so. Imɔso
a kya dalaa a kya sa Wu-
rubuaarɛ mɔ, Yesu ginyen
ne a kya kyu tɔgɛ yɛɛ, “I' ba
gɛnen”. Imɔ ne n kya kyu
nyisigyi bara Wurubuaarɛ.
21 Wurubuaarɛ ne n gyɛ
ɔbono ɔ kya yɛgɛ aye-rɛ
fɛye pɛwu a kya nyɛ
ayaa yelɛsɛ aye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so. Mɔ
Wurubuaarɛ ne n sun aye
yɛɛ a' wɔra Kirisito gɛsun
mɔ.
22 I lii fɛɛ o kyu mɔ-daasɛ
kyu gyan' aye so. Daasɛ mɔ
ne n gyɛ mɔ-Oduduu ɔbono
o kyu wɔra aye-asen dɔ mɔ.
Mɔ-Oduduu mɔ so ne a kya
nyɛ bii yɛɛ ilaa dɛnsɛ i dɛ sa
aye Wurubuaarɛ dɔ.
23 Wurubuaarɛ ne n nyi
me-gisen dɔ yɛɛ ibono n kya
tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin. Nɛ
tɔgɛ yɛɛ nan baa laa fɛye
Korinti awura mɔ, n kya su
fɛye so daa ne meŋ baa ba.
Meŋ laarɛ yɛɛ me-giba mɔ gi'
wɔra gisobiidɛ sa fɛye.
24 Iŋ gyɛ yɛɛ a kya kyu
aye-nyoro yɛɛ a gyɛ fɛye-
wuraana Yesu ɔson mɔ dɔ
daa. Aye-rɛ fɛye a kya wɔra
gɛsun dabɔlɛ de i' nyɛ wɔra
fɛye ɔkon fɛye-gɛkyena dɔ.
Giyelɛ berɛ, fɛ ti fɛ yelɛ fɛye-
ayaa so gisɔɔgyi gibono fɛ
sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ.

2

1 Imɔso nɛ sa gɛwɔnsa yɛɛ
maŋ baa kii ba fɛye asɛ de
n' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' kii
nyida fɛye.
2 Nɛ yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi
nyida fɛye mɔ, anɛana ne
nan yɛgɛ de i' wɔra me
ɔkon? Gɛnen mɔ, fɛye
abono nɛ yɛgɛ fɛye-nwɔnsa
gi nyida fɛye mɔ wolɛ.
3 Gɛnen so ne nɛ ŋmarasɛ
fɛye ɔwolɛ bolonsɛ mɔ. Meŋ
laarɛ fɛɛ n' ba de me-gisen
gi' nyida me fɛye so. Fɛye ne
n kaaborɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra me
ɔkon. Ne nɛ sɔɔ fɛye gyi me-
gisen dɔ kee yɛɛ ilaa ibono i
laa wɔra me ɔkon mɔ, i laa
wɔra fɛye ɔkon kee.
4 Nɛ ŋmarasɛ fɛye gɛnen
ɔwolɛ bolonsɛ mɔ, nɛ tansi
yiyɛɛ me-gisen dɔ. Ne nɛ
su ginsikyu. Meŋ laarɛ yɛɛ
ɔwolɛ mɔ agyɛbi a' loo fɛye.
Nɛ laarɛ daa yɛɛ fɛ' nyɛ bii
me-gɛlaarɛ' belɛ gɛbono n bo
sa fɛye mɔ.

Fɛ' Kyu Kyɛɛ Ilaa Nyɛnyɛn Ɔwɔrabo Mɔ Kon

5 Ɔnyen ɔbono ilaa nɛ daa
giŋmarasɛ sa fɛye yɛɛ fɛ'
biidɛ mɔ-giso mɔ, nɛ kiiri
mɔ-ilaa ba. Ilaa nyɛnyɛn
ibono ɔ wɔra mɔ, iŋ gyɛ
me Pɔɔlo wolɛ so ne ɔ tɔrɔ.
Ɔkpa ɔko so mɔ, fɛye pɛwu
so ne ɔ tɔrɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ n kya
laarɛ n' ŋan ilaa mɔ gikyɔ-
gikyɔ berɛ daa.
6 Asa sakyɔ mɛ ti biidɛ mɔ-
giso faa mɔ, i kaabo.
7 Fɛ' yɛgɛ kyɛɛ mɔ kon de
fɛ' tɔgɛ wɔra mɔ. Iŋ gyɛ
gɛnen mɔ, mɔ-gisen gi laa
nyida mɔ seregɛ.

8 N kya kolɛ fɛye, fɛ' yɛgɛ
de ɔ' nyɛ bii yɛɛ fɛ san fɛ kya
laarɛ mɔ-ilaa.
9 Owi ɔbono nɛ ŋmarasɛ
tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' biidɛ mɔ-
giso mɔ, n kya laarɛ n' bii
fɛye-gidebi yɛɛ fɛ laa nu me-
gɛdɛ ilaa kamaasɛ dɔ?
10 Fɛ kyu kyɛɛ mɔ mɔ, me
kee nɛ kyu kyɛɛ mɔ. I bo ilaa
nyɛnyɛn ibono nan kyu kyɛɛ
mɔ mɔ, fɛye so ne nan kyu
kyɛɛ mɔ, yɛgɛ Yesu Kirisito
kya wu me.
11 N kya laarɛ n' tii ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
ɔkpa ɔbono ɔ laa kyu nyɛ
aye abono a kya ka gyan
Yesu so mɔ. Aye berɛ, a nyi
mɔ-ikpa golon-golon ibono ɔ
dɛ ɔ naa mɔ.

A Kya Tɔgɛ Daa Ilaa Ibono I Kya Lii Aye-Asen Dɔ Mɔ

12 Owi ɔbono nɛ loo
Tirowasɛ ɔsowolɛ so mɔ, nɛ
wu yɛɛ Wura Yesu Kirisito gi
bugi ɔkpa sa me de n' tɔgɛ
mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa
asa nno.
13 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ,
me-gisen dɔ i mɛŋ kyena me.
I lii fɛɛ meŋ wu me-nanbo,
Taatusi nno. Gɛnen so mɔ,
nɛ kalɛ ɔmɔ, ne nɛ kyon kpe
Masadoniya gɛsinkpan so.
14 Afaala a gyɛ Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ ne n
kya gyi ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ so owi kamaasɛ.
Ɔ kya gyangbara sa aye
kyu lii aye-rɛ Yesu Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so, ne ɔ
kya kyu aye-gɛkyena dɔ ilaa
kyu nyiile asa gɛnɔɔbono ɔ
kya gyi ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ so mɔ. Kyu naa de
aye so mɔ, mɔ Wurubuaarɛ
kya yɛgɛ asa mɛ kya bii Yesu
gɛten kamaasɛ. I kya wɔra
fɛɛ ilaa bofensɛ ne n gyi
gɛsinkpan pɛwu.
15 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
asa mɛ kya wu aye ne mɛ
kya nu aye asɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ asɛ mɔ, i wɔra
fɛɛ mɛ kya nu Yesu Kirisito
ofen ne. Mɔmɔ abono
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ de mɔmɔ abono
mɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena mɔ pɛwu mɛ
kya nu Yesu ofen mɔ lii aye
asɛ.
16 Mɔmɔ abono mɛ
maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ berɛ, Yesu ofen
mɔ bo mɔmɔ ɔŋalɛ. Ne
abono mɔ mɛ laa nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ,
Yesu bo fen sa ɔmɔ. Imɔso
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ.

Nyamesɛ ɔmɔ ne n bo no ɔ
laa taalɛ wɔra Wurubuaarɛ
agyɛbi gɛsun gɛdɛ mɔ-gibaa
so?
17 Asa sakyɔ ako, mɔ, mɛ
naa ma-a tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ mɔmɔ-gibaa
so. Mɛ san kyu bingiri
gɛbuɛɛdɛ. Aye berɛ, aŋ kya
wɔra gɛnen. Wurubuaarɛ
ne n sun aye. A nyi ibono
ɔ kya wu aye. Imɔso kyu
naa de aye-rɛ Yesu Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
ilaa ibono i lii aye-asen dɔ
mɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa
asa.

3

Fɛye-Gidebi Ne N Kya Lɛɛ Me-Gɛsun Wɔrasɛ Nyiile Asa

1 Ibono nɛ tɔgɛ faa iŋ gyɛ
yɛɛ a kya yen aye-gɛsun mɔ
a kya sa fɛye daa de fɛ' nyɛ
sɔɔ aye gyi. Aŋ tiri gɛnen.
Asa ako berɛ mɛ tiri yɛɛ fɛ'
nyɛ ɔwolɛ ɔbono ɔ kya lɛɛ
ɔmɔ-ilaa nyiile fɛye pɛi de fɛ'
sɔɔ ɔmɔ gyi. Mɔmɔ kee ne
n kya laarɛ yɛɛ fɛ' ŋmarasɛ
iwolɛ lii mɔmɔ so de i' lɛɛ
ɔmɔ-ilaa nyiile abanban.
2 Me berɛ, fɛye Korinti
awura gbaa-gbaa ne n gyɛ
me-lɛɛ ɔwolɛ ɔbono ɔ kya
lɛɛ me-gidebi nyiile asa. I
wɔra fɛɛ Kirisito gi yɛgɛ
a ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
ilaa wɔra fɛye-asen dɔ ne.
Ɔkamaasɛ kya san wu fɛye
mɔ, mɛ kya bii yɛɛ fɛ kyɛɛgɛ
lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ naa de aye so.
3 Fɛye-gidebi ne n kya lɛɛ
nyiile yɛɛ fɛ dɛ fɛɛ Kirisito
ɔwolɛ gɛnen. O sun aye ne ɔ
ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ
naa de aye so. I mɛŋ gyɛ
gɛyabii ŋmarasɛsɛ ne o kyu
ŋmarasɛ mɔ. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne o kyu
ŋmarasɛ mɔ. Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ bo no adaa-adaa
mɔ Oduduu gi wɔra gɛsun
fɛye-asen dɔ. Iŋ baa i
dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono dedaa
Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ
mɔ-nbara gudu gyan daa
abui papatela anyɔ so sa
anyamesɛ mɔ. Kon faa berɛ,
aye anyamesɛ asen dɔ gbaa-
gbaa ne Yesu gi ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ ilaa wɔra sa
aye.
4 Iŋ bo aye gifuu de a' tɔgɛ
yɛɛ aye so ne fɛ nyɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi fɛye-asen
dɔ. A nyi ibono Wurubuaarɛ
kee nyi yɛɛ i gyɛ gɛsintin.
I lii fɛɛ kyu naa de Yesu
Kirisito so ne a taalɛ tɔgɛ
imɔ.
5 Nkana iŋ gyɛ yɛɛ aye ne n
dɛ ilaa iko aye-gibaa so ne a
kya taalɛ wɔra Wurubuaarɛ
gɛsun. Wurubuaarɛ so ne a
kya taalɛ wɔra mɔ-gɛsun.
6 Mɔ Wurubuaarɛ ne n
yɛgɛ nɛ bii wɔra mɔ-gɛnɔ
pobɔrɔ mɔ so gɛsun sa mɔ.
Gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ mɛ' san wɔra mɔ,
idɛ kon iŋ baa i gyɛ mɔ-
nbara gigyi so ne a laa kyu
gɛnɔ pobɔrɔ mɔ kyu kyena
de mɔ. I san i gyɛ daa
mɔ-Oduduu mɔ so. I lii
fɛɛ Wurubuaarɛ nbara gi-
maagyi mɔ gi kya kyu lɛwu
nyɔsɛ bara anyamesɛ. Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ berɛ,
kya sa daa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan.

Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Kya Bara Mɔ

I Bo Nyisigyi Gɛkpaa-Gɛkpaa

7 Gɛnen nbara gudu nbono
Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ
gyan abui patela-patela anyɔ
so mɔ, nmɔ so gimaagyi so
ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ lɛwu
nyɔsɛ gi ba. Ibono nbara
mɔ gi kya yɛgɛ asa mɛ nyɛ
lɛwu gɛnen gbaa mɔ, nbara
mɔ gi gyɛ Wurubuaarɛ ilaa
so mɔ, ɔ dabɔlɛ sa nmɔ
nyisigyi belɛ. I lii fɛɛ Mosisi
gi kpaa kyu nbara mɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya ba
mɔ, mɔ-ansi dɔ i kya ŋɛlegi

de nyisigyi. Isirale awura
mɔ mɛŋ baa ma-a taalɛ mɛ'
kerɛ mɔ-ansi dɔ, ne gɛnen
nyisigyi mɔ kya kɔɔgɛ ɔ kya
ta.

Nengyene Wurubuaarɛ gi
bara lɛwu gbaa ne i wɔra
nyisigyi ilaa mɔ,

8 bii yɛɛ nengyene ɔ bara
mɔ-Oduduu mɔ i laa tansi
wɔra nyisigyi don gɛnen
gbaa.

9 Nbara nbono Wu-
rubuaarɛ gi kyu bun
anyamesɛ gipuɛɛ mɔ gi gyi
ginsi. Imɔso ɔkpa ɔbono so
Wurubuaarɛ laa kyu asa yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ
berɛ, i laa kii gyi ginsi don
nbara nbono gi kya bun asa
gipuɛɛ mɔ gbaa bun.

10 Nengyene a kyu Wu-
rubuaarɛ nbara nbono
nkana gi naa kyena nyɛ
nyisigyi mɔ kyu kɛserɛ de
Wurubuaarɛ Oduduu-lɛɛ
mɔ, fɛ laa wu yɛɛ nbara mɔ
lɛɛ mɔ giŋ baa gi bo nyisigyi
ɔko. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ-lɛɛ nyisigyi gi
tansi don nbara mɔ-lɛɛ
nyisigyi gbaa bun.

11 Nengyene Wurubuaarɛ
nbara nbono nmɔ-nyisigyi
kya kɔɔgɛ ɔ kya ta mɔ gi
nyɛ nyisigyi mɔ, gɛnen berɛ
mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
ilaa ibono ɔ laa yɛgɛ i' dɛ kpe
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ-lɛɛ nyisi-
gyi laa tansi nyaakyɔ gikyɔ.

12 Aye berɛ, a kyu aye-ansi
gyan Wurubuaarɛ Oduduu
ilaa idɛ so, ne a nyi yɛɛ
nyisigyi ilaa ibono i laa dɛ
kpe gɛkpaa-gɛkpaa mɔ ne a
kya tɔgɛ a kya sa asa. Imɔso
aŋ kya ŋara aye-ilaa iko.

13 Aŋ dɛ fɛɛ Oloobu Mosisi.
I lii fɛɛ owi ɔbono Mosisi
ansi dɔ i kya ŋɛlegi mɔ, o kyu
ilaa iko kyu bun mɔ-ansi. O
nyi yɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi
kya kɔɔgɛ ɔ kya ta mɔ-ansi
so, imɔso ɔŋ kya laarɛ Isirale
awura mɛ' wu.

14 Iŋ gyɛ yɛɛ Mosisi gi
wɔra ɔmɔ ilaa nyɛnyɛn
berɛ. Naafo ɔ mɛŋnan kyu
ilaa iko bun mɔ-ansi gɛnen
owi ɔbono gbaa mɔ, Isirale
awura mɔ nwɔnsa dɔ i maŋ
dabɔlɛ bugi. Wurubuaarɛ
nbara nbono ɔ tɔgɛ yela de
i' yɛgɛ mɔ-rɛ asa mɛ' wɔra
gɛnɔ dedaa mɔ, fɛŋ kya wu
yɛɛ Isirale awura mɔ mɛ
kya kalɛ nmɔ mɔ, mɛŋ kya
nu gɛsɛ baa lii de ndɛ? Mɛ
maŋ wolaa nu gɛsɛ daa. I
wɔra fɛɛ ilaa ibono Mosisi gi
kyu bun mɔ-ansi mɔ ɔnan i
bun ɔmɔ-ansi. I kya nyiile
yɛɛ kyu naa de Yesu Kirisito
wolɛ so ne gɛnen ilaa ibono
i kya bugi lii asa ansi so
de mɛ' nyɛ wu de mɛ' nu
Wurubuaarɛ gɛsɛ.

15 Gɛsintin, kyu baa lii
de ndɛ faa mɔ, nengyene
Isirale awura mɛ kya kalɛ
Wurubuaarɛ nbara ɔwolɛ
mɔ mɔ, mɛŋ kya nu Wu-
rubuaarɛ gɛsɛ dandan.

16 Nengyene fo nyamesɛ
fo kpɛ nyɛ kyɛɛgɛ ne fo nu
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ilaa iŋ baa i kya
ŋara fo.

17 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ne
n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ. Nfono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ bo mɔ, nno ne
asa mɛ kya nyɛ ɔmɔ-nyoro.

18 Gɛnen so ne aye
Yesu asonbo mɔ a kya
kyu aye-nwɔnsa gyan daa
Wurubuaarɛ nyisigyi so, ne
Wurubuaarɛ ilaa iko iŋ kya
ŋara aye mɔ. Wurubuaarɛ
kpɛ ɔ kya kyɛɛgɛ aye, ne a
kya wɔra fɛɛ mɔ-gidebi a
kya too. Owi kamaasɛ a kpɛ
a kya nyɛ mɔ-nyisigyi mɔ a
kya too. Imɔ pɛwu mɔ, i lii
daa Wurubuaarɛ asɛ. Mɔ ne
n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ.

4

Yesu Kya Sa Aye Gɛkyena Pobɔrɔ

1 Wurubuaarɛ gi su aye
gitolon ne o kyu gɛsun gɛdɛ
sa aye. Imɔso aye-nyoro gi
maŋ yɔɔ aye.
2 A ti kine ipeeli ilaa ibono
asa mɛ kya wɔra ŋara-dɔ
mɔ. Aŋ kya penɛ asa adawo
so de mɛ' sɔɔ Yesu gyi.
Aŋ kya keda Wurubuaarɛ
agyɛbi kyɛɛgɛ. Aye berɛ,
a kya tɔgɛ gɛsintin ilaa tigi
asa de ɔkamaasɛ ɔ' nyɛ bii
mɔ-gisen dɔ yɛɛ a kya wɔra
ilaa ibono i boran sa Wu-
rubuaarɛ.
3 Nengyene fɛɛ Yesu
ɔkalan konkonsɛ ɔbono a
kya nyiile asa faa gi taa
wɔra ŋara-dɔ mɔ, gɛnen
mɔ, asa abono mɛ kya fuɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
mɔ wolɛ ne i ŋara.
4 Mɔmɔ berɛ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ ne n
lɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa gɛnen.
Gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ, ɔ wɔra
fɛɛ gɛsinkpan pɛwu so wura,
ne ɔ kya wɔra asa gɛnen.
Ɔ yɛgɛ abono mɛŋ kya sɔɔ
Yesu gyi mɔ mɛ bingiri fɛɛ
agyaatanbo. Ɔ dengɛ ɔmɔ-
ansi de mɛ mɛŋ' wu Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ fatela
mɔ. Ɔŋ kya laarɛ mɛ' nyɛ
wu Kirisito ɔbono ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ oyuduu gbaa-
gbaa mɔ nyisigyi mɔ.
5 Ɔkalan ɔbono a kya tɔgɛ
a sa asa mɔ, iŋ gyɛ aye-ilaa
ne a kya laarɛ mɛ' nu. Yesu
Kirisito ilaa ne a kya tɔgɛ yɛɛ
mɔ ne n gyɛ Wura. Aye mɔ,
kyu lii mɔ Yesu so mɔ, a tɛ
daa sa fɛye.
6 Dedaa mɔ, Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yɛɛ, "I' ŋmangɛ de
i' wu gibiri dɔ" ne i ba
gɛnen. Gɛnen Wurubuaarɛ
kolon ɔbono kee ne n yɛgɛ
i ŋmangɛ ne i kya wu aye-
asen dɔ. Imɔso ne a kya nyɛ
laa ansi kerɛ Yesu Kirisito de
a' bii Wurubuaarɛ nyisigyi
kyu naa de mɔ so mɔ.
7 Ilaa dɛnsɛ-dɛnsɛ ibono
Wurubuaarɛ gi wɔra aye-
asen dɔ gɛnen faa, aye adɛ
ɔnan ne ɔ wɔra imɔ sa. I
dɛ fɛɛ o kyu awuratɔ gbaa'
wɔra gɛkeebii nyɛnyɛn dɔ.
Wurubuaarɛ gi wɔra imɔ idɛ
de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔlon ka-
maasɛ gi lii daa mɔ Wu-
rubuaarɛ asɛ. Aye aŋ bo
ɔlon ɔko aye-gibaa so.
8 Imɔso ilaa i ti taa nyise
aye ikpa kpɛi-kpɛi so, iŋ kii
i kya yɛgɛ a' paadɛ. I kya
ŋminde aye-amu, iŋ kii i kya
yɔɔ aye-nyoro.
9 Asa mɛ ti taa ka aye-ansi
ibono a kya son Yesu mɔ
so. Wurubuaarɛ, mɔ, mɛŋ
kya lɛɛ ansi yɛgɛ aye. Asa
mɛ kya kparɛ aye too fɛɛ

asonsɔɔ, aŋ kii a kya wu'.
10 Owi kamaasɛ a naa mɔ,
Yesu lɛwu mɔ ɔnan kya
pɛɛdɛ aye. Gɛnen ne Yesu
gɛkyena gɛbono o kyingi ne
o kii nyɛ mɔ kee gɛ laa nyɛ
lii gɛwi aye-gɛkyena dɔ ne.
11 I kya nyiile yɛɛ ibono a
kya son Yesu mɔ so mɔ, a
tɛ de ansi faa, owi kamaasɛ
asa mɛ dɛ aye ma-a wɔra
lɛwu abaa dɔ. Gɛnen ne
Yesu gɛkyena pobɔrɔ gɛbono
ɔnan o kyingi ne o kii nyɛ mɔ
kee gɛ laa nyɛ lii gɛwi aye
anyamesɛ nyoro gibi gibono
gi kya wu' mɔ dɔ ne.
12 Imɔso aye abono a kya
tɔgɛ Yesu ɔkalan mɔ, Yesu
lɛwu mɔ kya wɔra mɔ-gɛsun
aye-gɛkyena dɔ, ne i kya
yɛgɛ fɛye, mɔ, fɛ kya nyɛ mɔ-
gɛkyena pobɔrɔ mɔ ɔnan.
13 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ, ɔko gi ŋmarasɛ yɛɛ, "Nɛ
sɔɔ gyi. Imɔso ne n' kya lɛɛ
tɔgɛ." Aye kee a nyɛ gɛnen
gisɔɔgyi gibono ɔnan. Imɔso
ne a kya lɛɛ mɔ-ilaa a kya
tɔgɛ a sa asa.
14 A nyi yɛɛ Wurubuaarɛ
ɔbono o kyingi Wura Yesu lii
ibuni dɔ mɔ laa kyingi aye
kee lii ibuni dɔ fɛɛ Yesu-lɛɛ
mɔ ɔnan de o' kyu aye-rɛ
fɛye pɛwu kyu kpe mɔ asɛ
Wurubuaarɛ dɔ.
15 Fɛye so ne Wurubuaarɛ
kya wɔra imɔ idɛ pɛwu faa.
Fɛ' bii yɛɛ asa abono mɛ
kya nyɛ Yesu amɔlɛgɛ kyu
naa de mɔ-gitolon so mɔ mɛ
kpɛ mɛ kya nyaakyɔ mɛ kya
bɔla. I kya ba gɛnen daa
de afaala abono mɛ kya kyu
sa Wurubuaarɛ mɔ a' nyɛ
a kya nyaakyɔ gɛnen kee
de i' kyu nyisigyi bara mɔ
Wurubuaarɛ.

Ilaa Ibono Fɛŋ Kya Wu De Ansi Mɔ I Laa Dɛ Kpe Gɛkpaa-Gɛkpaa

16 Gɛnen ilaa idɛ so mɔ, sɛi
mɛŋ kya yɔɔ aye-nyoro. I bo
no yɛɛ aye-nyoro gi kpɛ gi
kya pɔɔ berɛ. Gɛkɛ kamaasɛ
mɔ, mɔ, Wurubuaarɛ kpɛ ɔ
kya lɔrɔ aye-asen dɔ de aye-
oduduu dɔ de a' kii wɔra
apobɔrɔ too.
17 Aye-gɛsinkpan so
ɔlaawusɛ pi-i baarɛ maŋ
kɛɛla. Ne ɔ kya baala
nyisigyi ɔbono ɔ tansi ɔ bo
duduu mɔ ɔ kya yela ɔ kya sa
aye Wurubuaarɛ dɔ. Gɛnen
nyisigyi ɔbono berɛ mɛŋ bo
ɔkara ne ɔ don aye ɔlaawusɛ
baarɛ gbaa bun.
18 A bii gɛnen ilaa idɛ mɔ, i
lii fɛɛ ilaa ibono i tiri aye ne
n gyɛ ilaa ibono a mɛŋ kya
wu de ansi mɔ. Ilaa ibono
a kya wu de ansi faa berɛ,
iŋ gyɛ aye-ilaa tirisɛ. I lii
fɛɛ ilaa ibono fo kya wu de
ansi mɔ iŋ kya dɛ kpe. Ilaa
ibono fo mɛŋ kya wu de ansi
mɔ berɛ i laa dɛ kpe gɛkpaa-
gɛkpaa.

5

1 Aye-nyoro gibi gidɛ gi
dɛ fɛɛ gibuu gibono Wu-
rubuaarɛ gi kyu sa aye yɛɛ
a' kyena gimɔ dɔ gɛsinkpan
so. Nengyene gibuu gidɛ gi
boori bun mɔ, a nyi yɛɛ a
laa kii nyɛ obu Wurubuaarɛ
dɔ. A laa nyɛ nyoro pobɔrɔ

de a' kyena nmɔ dɔ gɛkpaa-
gɛkpaa. Wurubuaarɛ gbaa-
gbaa ne nan lɛɛ nmɔ sa aye.
2 Gɛsinkpan gɛdɛ so berɛ,
a kya muusi. I kya nyiile
yɛɛ a kya laarɛ fɛɛ a' nyɛ loo
Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ obu mɔ
dɔ kusaa.
3 A kya laarɛ a' kyu nyoro
pobɔrɔ mɔ bun aye-nyoro so
fɛɛ gikuru de iŋ' baa wɔra
fɛɛ a naa daa gibolonbuk-
pan.
4 A san a bo gɛsinkpan so
lɛɛ gibuu mɔ dɔ faa mɔ, ilaa
i kya nyise aye, ne a kya
muusi. Iŋ gyɛ yɛɛ a kya
laarɛ a' wu' de a' lɛɛ aye-
gɛsinkpan so lɛɛ nyoro mɔ
fuɛ berɛ daa. A kya laarɛ
daa yɛɛ a' nyɛ Wurubuaarɛ
dɔ lɛɛ nyoro mɔ kyu bun
aye-gɛsinkpan so lɛɛ nyoro
mɔ so. I ba gɛnen mɔ,
gɛkyena gɛkpaa ilaa i laa gyi
lɛwu ilaa ibono i bo aye dɔ
mɔ so.
5 Wurubuaarɛ ne n baala
aye abono a kya ka gyan
Yesu so mɔ yela de gɛkaako
ɔ' nyɛ kyɛɛgɛ aye-nyoro
gɛnen. Ne o kyu mɔ-Oduduu
mɔ sa aye de a' nyɛ bii yɛɛ ɔ
laa kyɛɛgɛ aye gɛsintin.
6 Imɔso owi kamaasɛ i kya
keda aye-nyoro.

A nyi yɛɛ nkɛ nbono ɔkara
a laa kyena aye-nyoro gibi
mɔ dɔ gɛrɛ mɔ, a maŋ nyɛ
wu Wura Yesu.
7 I lii fɛɛ gisɔɔgyi gibono a
bo sa Yesu mɔ ne a dɛ a naa
faa. I mɛŋ gyɛ ilaa ibono a
kya wu de ansi.
8 I kpɛ i kya keda aye-
nyoro daa. A nyɛ mɔ, a kya
laarɛ yɛɛ a' koso aye-nyoro
gibi mɔ dɔ gɛrɛ de a' nyɛ wu
Wura Yesu de a' kyena mɔ
asɛ.
9 To. A ti nyɛ koso kpe
Wurubuaarɛ dɔ daa-o, a san
a bo gɛsinkpan so gɛrɛ daa-o,
ilaa kolon ne n tiri aye. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ a' wɔra ilaa
ibono i laa gyi Wura Yesu
ginsi mɔ daa.
10 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ laa terɛ aye pɛwu
Wura Yesu Kirisito asɛ de
o' gyi aye-gɛkyena gɛdɛ dɔ
pɛwu nbɛlɛ. Nyamesɛ ka-
maasɛ laa nyɛ ibono i kaa-
borɛ mɔ mɔ. Idɛnsɛ ne fo
wɔra mɔ, Wurubuaarɛ laa
kyu idɛnsɛ ka fo gikɔ, ne
inyɛnyɛn ne fo kii baa wɔra
mɔ, inyɛnyɛn ne ɔ laa kyu ka
fo gikɔ.

A' Kpaa Asa De Mɔmɔ-rɛ
Wurubuaarɛ Nsana I' Nyɛ
Lɔrɔ

11 A selɛ Wura Yesu.
Gɛnen so ne a kya tɔgɛ wɔra
asa de mɔmɔ kee mɛ' nyɛ
nu mɔ asɛ mɔ. Wurubuaarɛ
nyi aye-asen dɔ sɔnlii. Ne n
nyi yɛɛ fɛ nyi ilaa ibono i bo
me-gisen dɔ mɔ kee.
12 N kya tɔgɛ gɛnen ilaa
idɛ faa mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ n kya
laarɛ de n' yen me-nyoro sa
fɛye daa. N kya laarɛ daa de
fɛ' nyɛ ilaa ibono fɛ laa taalɛ
yelɛ imɔ so de fɛ' nyɛ nyiile
fɛye-nyoro kyu lii aye so mɔ.
Asa ako mɛ bo no mɔ, mɛ
kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu
lii ilaa ibono mɛ kya wɔra
ansi so giyan mɔ so. Mɛŋ
kya kerɛ gisen dɔ ilaa. N
kya laarɛ fɛɛ fɛ' nyɛ lɛɛ gɛnɔ
dandan sa ɔmɔ.

13 Nengyene i kya wɔra
fɛye fɛɛ a kya pɛɛrɛ ansi
Wurubuaarɛ ɔson so mɔ, a
kya lɔ giyee daa mɔ, Wu-
rubuaarɛ so ne a kya wɔra
gɛnen. Ne fɛɛ fɛye asɛ mɔ,
a kya sa nwɔnsa kanpɛ mɔ,
fɛye so ne a kya wɔra gɛnen.
14 I kya nyiile yɛɛ gɛlaarɛ'
gɛbono Yesu Kirisito bo sa
anyamesɛ mɔ ne n san i kya
gyi aye-amu. A tansi a nyi
aye-asen dɔ yɛɛ isa kolon ne
n yii asa pɛwu giyaa ne o
wu'. Imɔso i wɔra fɛɛ asa
pɛwu ne n wu'.
15 O wu lɛwu sa asa pɛwu
gɛnen de asa abono mɛ tɛ de
ansi mɔ mɛ maŋ baa kyena
mɔmɔ-gibaa so. Mɛ' san
kyena sa daa Yesu ɔbono o
yii mɔmɔ-giyaa ne o wu' ne o
kii kyingi lii ibuni dɔ sa ɔmɔ
mɔ.
16 Imɔso aye abono a kya
ka gyan Yesu Kirisito so mɔ
a tɛ sa mɔ faa mɔ, aŋ baa
kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa de a' bii
ɔko gidebi. Nkana owi ɔko
dɔ mɔ, a kerɛ ansi so-lɛɛ ilaa
daa de a' bii Kirisito gidebi.
Idɛ kon berɛ aŋ baa wɔra
gɛnen.
17 I kya nyiile yɛɛ
nengyene nyamesɛ mɔ-rɛ
Yesu Kirisito mɛ wɔra
nyamesɛ kolon mɔ, kaasɛ gi
bingiri nyamesɛ pobɔrɔ ne.
Mɔ-dedaa-lɛɛ gidebi mɔ gi
kyon. Nyamesɛ pobɔrɔ ne ɔ
san ɔ gyɛ.
18 Wurubuaarɛ ne n kya
wɔra imɔ idɛ pɛwu. Mɔ ne
n naa de Kirisito so ne ɔ
lɔrɔ aye-rɛ mɔ nsana. Ne o
kii kyu imɔ-gɛsun kyu wɔra
aye-abaa dɔ yɛɛ a' kpaa asa
sɛnsɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana
kee i' nyɛ lɔrɔ.
19 Nan tɔgɛ daa yɛɛ
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ nsana i lɔrɔ kyu
naa de Kirisito so. Ɔŋ baa
kerɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
de ɔ' terɛ ɔmɔ nbɛlɛ. Ne
o kyu ɔkalan baarɛ kyu
wɔra aye-abaa dɔ de a' tɔgɛ
asa gɛnɔɔbono mɔmɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana i laa lɔrɔ
mɔ.
20 Imɔso a yelɛ Kirisito
giyaa dɔ gɛsinkpan so ne. I
gyɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa
ne n kya kolɛ fɛye kyu naa
de aye so. A kya kolɛ fɛye a
kya sa Kirisito daa, fɛ' wɔra
aniya de fɛ' yɛgɛ fɛye-rɛ Wu-
rubuaarɛ nsana i' lɔrɔ.
21 Aye anyamesɛ so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu Kirisito
fɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu mɔ, mɔ ne n
wɔra imɔ, yɛgɛ ɔŋ wɔra ilaa
nyɛnyɛn kerɛ. Wurubuaarɛ
gi kyu Kirisito wɔra gɛnen
daa de ɔ' nyɛ kyu aye kee
fɛɛ ilaa dɛnsɛ so-o ne a
kya wɔra. Aye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so ne i
ba gɛnen.

6

1 Imɔso gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ me-rɛ mɔ
a kya wɔra mɔ-gɛsun mɔ
faa, n kya kolɛ fɛye yɛɛ
a tɔgɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ
ɔkalan kyu lii Yesu so mɔ sa
fɛye faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i'
wɔra giyan.
2 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yɛɛ,
“Owi mɔ gi fo mɔ, nan nu
fɛye asɛ.

Nan mɔlɛgɛ fɛye me-
amɔlɛgɛ gɛkɛ mɔ.”

Imɔso fɛ' nu yɛɛ kon ne Wurubuaarɛ owi mɔ gi fo ne. Ndɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ gɛkɛ mɔ.

A Kya Tansi Da Otu Keda Aye-Nyoro

3 A mɛŋ kya laarɛ de ɔko o' wu ilaa nyɛnyɛn iko aye-gɛsun mɔ dɔ, ne aŋ kya laarɛ a' wɔra ilaa ibono i laa tii ɔko ɔkpa de ɔŋ' sa ɔ' keda Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ.

4 Ɔkpa kamaasɛ so mɔ, a kya kyena daa gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye abono a gyɛ Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo a' kyena mɔ. Ɔgɛnda dɔ-o, gɛyiyɛɛ dɔ-o, ansi gika dɔ-o, a kya tansi da otu keda aye-nyoro.

5 Lii Wurubuaarɛ gɛsun mɔ so mɔ, asa mɛ kya daarɛ aye, mɛ kya tii aye de ibu, ne gɛnɔɔbono sakpii mɛ kya wɔra aye mɔ i bo gifuu. A kya wɔra gɛsun kyolon, a mɛŋ kya nyɛ ginsi gidɛ, a kya kyena akon. Imɔ idɛ pɛwu dɔ mɔ, a kya da otu keda nyoro de asa mɛ' nyɛ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo ne n gyɛ aye gɛsintin so.

6 Lii aye-gisen fufuli so, aye-ɔlaako ginyi so, lii aye-gidɛnsɛ giwɔra so, lii Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo aye dɔ mɔ so, lii gɛlaarɛ' gɛbono a kya laarɛ abara lii aye-asen dɔ mɔ so,

7 lii gɛsintin agyɛbi abono a kya tɔgɛ mɔ so, lii Wurubuaarɛ ɔlon ɔbono ɔ bo aye dɔ mɔ so, imɔ idɛ pɛwu so mɔ, mɛ kya nyɛ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo ne n gyɛ aye.

Gɛsintin gigyi dɔ ne a dɛ a tɛ. Gɛsintin gigyi mɔ gi dɛ fɛɛ adontɔ ne a dɛ gyisɛ de benɛ.

8 Asa mɛ kya kyu bu-ubuu sa aye-o, mɛŋ kya kyu aye terɛ sɛi-o, mɛ kya saalɛ aye-o, mɛ kya yen aye daa-o, imɔ pɛwu dɔ mɔ, a kya lɛɛ nyiile yɛɛ a gyɛ Wurubuaarɛ gɛsun awɔrabo. Mɛ ti taa nyida aye yɛɛ a gyɛ daa abonbo; yɛgɛ gɛsintin awura ne a gyɛ.

9 Mɛ kya kyu imɔ yɛɛ mɛŋ ti nu aye so kerɛ, yɛgɛ mɛ wolaa mɛ nyi aye dandan. Mɛ kya kyu aye fɛɛ a bo lɛwu dɔ, yɛgɛ a san a bo nkpa. Mɛ kya biidɛ aye-giso, yɛgɛ mɛ mɛŋ kii mɛ kya mɔɔ aye.

10 A naa fɛɛ aye-ilaa i bo ayen yɛgɛ owi kamaasɛ a kya gyi ɔkon Wurubuaarɛ so. Mɛ kya wu aye fɛɛ ayenbo yɛgɛ aye mɔ ne n kya yɛgɛ asa sakyɔ mɛ kya bingiri awuragyibo Wurubuaarɛ asɛ. Mɛ kya wu aye fɛɛ aŋ bo sɛi, yɛgɛ aye mɔ ne n bo ilaa kamaasɛ ibono i maŋ lii aye-gibaa mɔ.

11 Nɛ tɔgɛ me-ilaa tigi fɛye Korinti awura. Nɛ bugi me-gisen pɛwu sa fɛye.

12 N kya bugi ansi de fɛye. Fɛye ne mɛŋ kya bugi ansi de me.

13 Me, Pɔɔlo n kya tɔngɛ de fɛye fɛɛ me-biana daa. Fɛ' yaalɛ fɛye-nyoro de me kee.

Aye Ne N Gyɛ Wurubuaarɛ Ɔson Obu Mɔ. Wurubuaarɛ Tɛ Aye Dɔ

14 Fɛye-rɛ asa abono mɛŋ
kya sɔɔ Yesu gyi mɔ fɛŋ sa
fɛ' dabɔlɛ wɔra gɛnɔ kolon
ilaa. Gɛsintin gigyi de ilaa
nyɛnyɛn giwɔra i mɛŋ bo
gɛsu. Nnɛ so ne gibiri de
fatela i laa taalɛ wɔra gɛnɔ
kolon?
15 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ, Ɔbonsan, ɔbono
mɛ kya terɛ mɔ-ginyen giko
kee yɛɛ Beeliyɛlɛ mɔ, mɔ-rɛ
Kirisito mɛ laa tɔgɛ kyule
abara nnɛ so? Ɔbono ɔ kya
sɔɔ Yesu gyi mɔ, de ɔbono
ɔŋ kya sɔɔ Yesu gyi mɔ
mɔmɔ-rɛ mɔ menɛ asɛ?
16 Nnɛ so ne ikperɛ i laa
gyi Wurubuaarɛ ɔson obu
mɔ nbara? Gɛnen kee ne
aye-rɛ ikperɛ a maŋ taalɛ
kyena dabɔlɛ. I lii fɛɛ aye
ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ. Wurubuaarɛ tɛ aye
dɔ. Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
no adaa-adaa mɔ, mɔ-ɔson
obu ne n gyɛ aye. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,

"Nan kyena mɔmɔ dɔ de n'
naa saarɛ mɔmɔ dɔ.
Nan wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ
de mɔmɔ mɔ, mɛ' wɔra
me-adɛ."

17 Imɔso Wurubuaarɛ yɛɛ,

"Fɛ' tɛɛ fɛye-nyoro lii abono
mɛŋ kya son me mɔ
dɔ.
Fɛ' lii mɔmɔ dɔ.
Fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ibono
i laa kyɔlesɛ fɛye-ɔson
mɔ.
Mɔ, mi-i me mɔ, nan sɔɔ
fɛye."

18 "Nan wɔra fɛye-sɛ,

Ne fɛye mɔ fɛ laa wɔra me-
biana
anyensɛ de akyiisɛ."

Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ
ne n tɔgɛ gɛnen.

7

1 Wurubuaarɛ gi ka
gɛnen ilaa idɛ yela sa
aye Yesu asonbo. Imɔso
me-nanboana alaarɛsɛ, a'
kpaarɛ ilaa kamaasɛ ibono
i kya kyu ilaa nyɛnyɛn
bun aye-nyoro gibi abɛɛ
aye-oduduu mɔ. A' selɛ
Wurubuaarɛ de a' lɔrɔ aye-
nyoro yela sa mɔ-nkon kpaa
logɛ.

*Nɛ Nu Fɛye So Ne I Keda
Me-Nyoro*

2 Fɛ' bugi fɛye-gisen sa
me. Meŋ wɔra fɛye ɔko
ilaa nyɛnyɛn. Meŋ biidɛ ɔko
loo ilaa nyɛnyɛn ɔkpa dɔ, ne
meŋ kudi ɔko gyi.
3 Meŋ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ bo
ilaa nyɛnyɛn daa. Nɛ ti tɔgɛ
kyon yɛɛ fɛ bo me-gisen dɔ,
iŋ gyɛ abiila. I gyɛ lɛwu-o,
nkpa-o, me-rɛ fɛye ne.
4 Nɛ tansi sɔɔ fɛye gyi,
ne n' kya nyiile me-nyoro
kyu lii fɛye so. Me-rɛ
me-nanboana a kya wu
ɔlaawusɛ gikyɔ gbaa mɔ,
kyu lii fɛye so mɔ, i kya kii
keda me-nyoro. I kpɛ i bo
me ɔkon daa.
5 Me-rɛ me-nanboana
a baa loo Masadoniya
gɛsinkpan so mɔ, nno kee
a mɛŋ taa nyɛ kyoola. Ɔkpa
kamaasɛ so mɔ, ilaa i tu-tu
aye. Asa mɛ kyu nlɔgedɛ de
nluu tu aye, ne gifuu gi keda
aye.
6 To! Nengyene nyamesɛ
gisen gi kya nyida mɔ mɔ,
Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono

ɔ kya wɔra ibono i kya kii
keda mɔ-nyoro. Imɔso mɔ
Wurubuaarɛ ne n kyu aye-
nanbo Taatusi lii fɛye asɛ
baa tu aye Masadoniya, ne i
nyɛ keda aye-nyoro.
7 I mɛŋ gyɛ Taatusi giba
mɔ wolɛ. Fɛye-ilaa ibono fɛ
tɔgɛ keda mɔ-nyoro mɔ, imɔ
kee ne n keda aye-nyoro. O
buu sa aye yɛɛ fɛ kya laarɛ
me fɛɛ gibelɛ nkyu; yɛɛ ilaa
ibono i ba me-rɛ fɛye nsana
mɔ i wɔra fɛye ayen. Ne yɛɛ
fɛ pɛɛrɛ ansi me-ilaa mɔ so.
Imɔ idɛ pɛwu i lɔrɔ wɔra me
ɔkon bɔla.

*Nɛ Wu Yɛɛ Me-Ɔwolɛ Mɔ
Gi Kpaa Fɛye*

8 Ɔwolɛ mɔ nɛ ŋmarasɛ
fɛye ne i loo fɛye mɔ, meŋ
sɔɔ gyi yɛɛ nɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn. Nɛ wu yɛɛ i loo
fɛye ŋmaraa. Imɔso nkana
nɛ sɔɔ me-nyoro akyɔɔlɛ yɛɛ
iŋ kaaborɛ n' ŋmarasɛ fɛye
gɛnen.
9 Kon faa, i bo me ɔkon. Iŋ
gyɛ ibono i loo fɛye mɔ so
berɛ. I loo fɛye mɔ, i yɛgɛ
fɛ nu fɛye-nyoro gɛsɛ. Imɔso
ne i bo me ɔkon mɔ. Ilaa mɔ
i loo fɛye Wurubuaarɛ ɔkpa
so daa. Imɔso iŋ gyɛ yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn iko i tu fɛye naa de
me so.
10 Nyamesɛ gi wɔra ilaa
nyɛnyɛn, ne kyu lii Wu-
rubuaarɛ so ne o nu mɔ-
nyoro gɛsɛ ne i loo mɔ mɔ,
i laa yɛgɛ ɔ' taa imɔ yɛgɛ
de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan. Imɔ gɛmara
mɔ, ɔ san nyingi imɔ mɔ, i
maŋ baa loo mɔ. Nengyene
gɛsinkpan so ilaa ne ɔ kya
kerɛ ne i kya loo mɔ berɛ mɔ,
imɔ ibono i laa yɛgɛ ɔ laa fuɛ
mɔ-lɛwu gɛmara.
11 Fɛye gbaa-gbaa fɛ'
nyingi gɛnɔɔbono i wɔra
fɛye mɔ. Fɛ selɛ Wu-
rubuaarɛ daa ne n yɛgɛ
ɔwolɛ mɔ ilaa i loo fɛye. I
yɛgɛ fɛ pɛɛrɛ ansi de fɛ' nyɛ
gyi aso ilaa nyɛnyɛn so. I loo
fɛye, ne i ŋmaa fɛye-asen. Fɛ
pɛɛrɛ ansi biidɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo giso, ne fɛ san fɛ
kya laarɛ fɛ' wu me. Ɔkpa
kamaasɛ so mɔ, fɛ lɛɛ nyiile
yɛɛ ilaa mɔ i mɛŋ lii fɛye asɛ
ne fɛŋ kyule imɔ.
12 Ilaa ibono i tiri me gikyɔ
so ne nɛ ŋmarasɛ gɛnen
ɔwolɛ mɔ mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ
kaasɛ ɔbono ɔ wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ, ne iŋ kii i gyɛ
ɔbono kaasɛ mɔ gi tɔrɔ mɔ
so mɔ kee. Nɛ ŋmarasɛ
ɔwolɛ mɔ mɔ, n kya laarɛ
daa Wurubuaarɛ ɔ' kpaa
fɛye de fɛ' wu bii ɔkara
ɔbono fɛ kyu fɛye-nyoro fuɛ
sa aye mɔ.
13 Imɔso fɛye-ilaa i keda
aye-nyoro.

Ilaa ibono i wɔra aye
ɔkon gikyɔ mɔ ne n gyɛ
gɛnɔɔbono i wɔra Taatusi
ɔkon fɛye asɛ mɔ. Fɛ yɛgɛ
mɔ-gɛwɔnsa gɛ kyena mɔ
gɛten kolon.
14 N wolaa mi-i yen fɛye
Korinti awura sa Taatusi.
Gɛsintin mɔ, fɛ mɛŋ lɛɛ me
tanga. Fɛ nyi yɛɛ nɛ tɔgɛ
gɛsintin so-o sa fɛye. Gɛnen
kee ilaa ibono nɛ tɔgɛ kyu lii
fɛye so sa Taatusi mɔ, i wɔra
gɛsintin.
15 Taatusi kya nyingi

gɛnɔɔbono fɛ kyu buubuu keda mɔ ne fɛ nu mɔ-gɛdɛ mɔ, i kya yɛgɛ ɔ kya lɔrɔ nyɛ gɛlaarɛ' gɛko mɔ-gisen dɔ sa fɛye.
16 Imɔso i kya wɔra me ɔkon ibono nɛ wu yɛɛ nan taalɛ ka gyan fɛye Korinti awura so ilaa kamaasɛ dɔ.

8

Masadoniya Awura Mɛ Wɔra Bɛrɛɛ Ilaa

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a kya laarɛ de fɛ' bii Yesu asonbo abono mɛ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ ilaa. Wurubuaarɛ gi tansi wɔra ilaa mɔmɔ dɔ.
2 Ilaa kpɛi-kpɛi ibono i tu ɔmɔ mɔ i yɛgɛ i daasɛ mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ kerɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɔmɔ-ɔkon belɛ ɔbono ɔ bo mɔmɔ dɔ so mɔ, mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-ayen mɔ mɛ kya dabɔlɛ kyɛɛ ayenbo ilaa gikyɔ.
3 Nɛ wu yɛɛ mɛ wɔra asa bɛrɛɛ lii mɔmɔ-asen dɔ gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ mɔ kii don ibono mɛ laa taalɛ mɔ gbaa.
4 Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kolɛ yɛɛ a' wɔra aniya de a' yɛgɛ ɔmɔ kee mɛ' too aterenbi sa ayenbo. Mɛ laarɛ yɛɛ mɔmɔ kee mɛ' kpaa ayenbo abono mɛ bo Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ.
5 A mɛŋ taa gyan mɔmɔ-gɛwɔnsa. Gɛnen so, mɔmɔ-ilaa mɔ i dɛ aye-gɛnɔ. Mɛ daa gikyu mɔmɔ-nyoro kyu sa Wura Yesu, ne Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ, mɛ kii kyu mɔmɔ-nyoro fuɛ sa aye kee.
6 Masadoniya awura mɔ bɛrɛɛ ilaa idɛ so mɔ, a tɔgɛ sa Taatusi yɛɛ gɛnɔɔbono o yii gɛnen gɛsun mɔ gɛsɛ fɛye Korinti awura dɔ mɔ, ɔ' tɛsɛ keda gɛnen de fɛye kee fɛ' nyɛ wɔra bɛrɛɛ ilaa idɛ kpaa logɛ.
7 Meŋ wu ilaa ibono dɔ yɛɛ fɛ mɛŋ gyangbara, fɛɛ gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ, gɛtɔngɛ, ɔlaako ginyi, gɛnsipɛɛrɛ ilaa kamaasɛ dɔ, de gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo sa aye mɔ. Imɔso fɛ' kerɛ de fɛ' gyang-bara gɛnen bɛrɛɛ ilaa idɛ dɔ kee.
8 N kya tɔgɛ fɛye gɛnen faa, iŋ gyɛ yɛɛ n kya nyise fɛye berɛ. N kya laarɛ daa yɛɛ a' nyɛ kyu fɛye-gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo mɔ kyu kɛserɛ de gɛnɔɔbono asa ako mɛ kya keda nyoro wɔra gidɛnsɛ mɔ. Gɛnen ne a laa nyɛ wu yɛɛ fɛ bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ gɛsintin so.
9 I kya nyiile yɛɛ fɛ nyi Wura Yesu Kirisito gɛsalaarɛ gɛbono ɔ bo ne o kyu mɔ-nyoro fuɛ sa aye mɔ. Owi ɔbono ɔ gyɛ daa owuragyibo mɔ, fɛye so mɔ, o bingiri fɛɛ yenbo. Kyu naa de ibono o bingiri mɔ-nyoro fɛɛ yenbo so mɔ, ɔ kya laarɛ yɛɛ fɛye kee fɛ' nyɛ mɔ-lɛɛ gɛwuragyi mɔ ɔnan.
10 N kya buu yɛɛ sinde mɔ, fɛye Korinti awura ne n gyɛ asa gyangbarasɛ abono fɛ kpaa ayenbo. Fɛye kee ne

n daa gikyu gɛnen gɛwɔnsa
gɛbono ba.
11 Imɔso ilaa ibono n bo
nan tɔgɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ'
tɛsɛ logɛ gɛsun gɛbono fɛ yii
gɛsɛ gɛnen mɔ. Gɛnɔɔbono
i wɔra fɛye ɔkon ne fɛ kyu
gɛnsipɛɛrɛ yii gɛsɛ mɔ, fɛ'
tɛsɛ keda nyoro de fɛ' wɔra
kpaa logɛ. Fɛ' wɔra daa fɛye-
abaa ɔkara.
12 Nengyene i bo fo ɔko
ɔkon yɛɛ fo' kpaa ayenbo
mɔ, ɔkara ɔbono fo laa lɛɛ
kyɛɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa
kerɛ daa ilaa ibono fo bo mɔ
de i' gyi mɔ-ginsi. Nkana
iŋ gyɛ ibono foŋ bo mɔ ne
Wurubuaarɛ laa kerɛ.
13 Meŋ kya laarɛ de n' kyu
ako gɛsola kyu bɔla fɛye.
14 N kya laarɛ fɛye
ɔkamaasɛ ilaa i' wɔra ɔdan
sa mɔ daa. Gɛnɔɔbono ilaa
i gbigi fɛye asɛ aberɛ adɛ
dɔ faa, fɛ' kyu kpaa mɔmɔ
abono i tiri ɔmɔ mɔ. Owi
ɔbono i tiri fɛye ne i gbigi
mɔmɔ asɛ mɔ, de mɛ' kpaa
fɛye kee. Imɔ ne nan yɛgɛ
ɔkamaasɛ ilaa i' wɔra ɔdan
ne.
15 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
i bo Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
gɛtɛɛko mɔ. I bo nno yɛɛ,

"Nyamesɛ ɔbono ɔ koola
gikyɔ mɔ, i maŋ don
mɔ-abaa.
Ne ɔbono mɔ, ɔ koola daa pii
mɔ, i maŋ pan mɔ."

Taatusi Mɔ-rɛ Abono Mɛ Sun Ɔmɔ Korinti Mɔ

16 A kya faala Wurubuaarɛ
yɛɛ ɔ yɛgɛ Taatusi kya sa
fɛye so gɛwɔnsa yɛɛ ɔ laa
kpaa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono aye
kee a kya sa fɛye so nwɔnsa
mɔ.
17 I kya nyiile fɛɛ o kyule
yɛɛ ɔ laa kpe fɛye asɛ
kpaa sɔɔ too-too aterenbi sa
ayenbo fɛɛ gɛnɔɔbono a kolɛ
mɔ mɔ. Mɔ-gɛlaarɛ' gɛbono
ɔ kya laarɛ fɛye gikyɔ so mɔ,
ɔ wolaa tɔgɛ yɛɛ ɔ kya laarɛ
o' kpe kpaa kpaa fɛye, yɛgɛ
iŋ gyɛ ɔko ne n nyiile mɔ.
18 A keda ɔko kee sun
yɛɛ o' buu Taatusi kpe fɛye
asɛ. Ɔ gyɛ nyamesɛ ɔbono
Yesu asonbo akpen pɛwu
mɛ dɛ mɔ-ginyen dɛnsɛ yɛɛ
ɔ kya bii tɔgɛ Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ sa asa.
19 Yesu asonbo akpen mɔ
ne n lɛɛ mɔ de o' buu aye
abono a dɛ aterenbi gɛsun
mɔ dɔ mɔ. Gɛsun gɛdɛ gɛ laa
kyu nyisigyi bara Wura Yesu
de i' lɛɛ aye-gɛsalaarɛ nyiile.
20 Mɛ laa kyu aterenbi belɛ
kyu wɔra aye-abaa dɔ gɛnen
mɔ, a kya laarɛ a' kerɛ amɔ
so gɛnɔɔbono ɔko maŋ nyɛ
tɔgɛ yɛɛ a gyi amɔ mɔ.
21 Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ
ne a kya laarɛ o' wu yɛɛ
a gyi gɛsintin. A kya laarɛ
anyamesɛ kee mɛ' wu gɛnen.
22 Imɔso a kya sun asa
anyɔ adɛ fɛye Korinti awura
asɛ. Ne a kyu ɔnyen ɔko bɔla
de mɔmɔ kee. A wolaa daasɛ
mɔ kerɛ ilaa kpɛi-kpɛi dɔ ne
a wu yɛɛ ɔ bo ginsi pɛɛrɛ imɔ
pɛwu dɔ. Ɔ tansi sɔɔ fɛye gyi.
Imɔso fɛye asɛ gikpe ne n tiri
mɔ don ilaa sɛnsɛ.
23 Asa asa' adɛ dɔ mɔ,
Taatusi ne n gyɛ me, Pɔɔlo,
me-nanbo. Me-rɛ mɔ ne n
tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
sa fɛye mɔ. Asɛnsɛ anyɔ

mɔ ne n gyɛ abono Kirisito
asonbo akpen mɔ mɛ sun
mɔ. Mɛ kya kyu nyisigyi
bara Kirisito.
24 Imɔso fɛ' kerɛ ɔmɔ so
de mɛ' wu yɛɛ fɛ kya laarɛ
mɔmɔ-ilaa. Fɛ' yɛgɛ mɛ' wu
yɛɛ ilaa ibono a kya tɔgɛ
ne a kya yen fɛye mɔ i gyɛ
gɛsintin. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
Yesu asonbo akpen sɛnsɛ mɛ
laa nu.

9

*Aterenbi Abono Fɛ Laa
Too Sa Aye-Gyuda Awura Mɔ*

1 Ne kerɛ faa, iŋ taa
baa i tiri yɛɛ n' ŋmarasɛ
fɛye Korinti awura ɔwolɛ
yɛɛ fɛ' too aterenbi sa
Yesu asonbo abono mɛ bo
Gyudiya gɛsinkpan so mɔ.
2 N ti wolaa n nyi ibono i
kya wɛ fɛye-nyoro dɔ ibono
fɛ kya laarɛ de fɛ' kpaa ɔmɔ.
N wolaa n dɛ fɛye-ginyen
kyu lii gɛnen ilaa idɛ so n
kya tɔgɛ mi-i sa Masadoniya
awura gɛrɛ. N kya tɔgɛ ɔmɔ
yɛɛ fɛye Yesu asonbo abono
fɛ bo Akaya gɛsinkpan so mɔ
berɛ, kpɛ kyu lii ko-o sinde
ne fɛ wolaa tɔgɛ yɛɛ fɛ kya
laarɛ de fɛ' kpaa Gyudiya
awura mɔ. Fɛye-bɛrɛɛ mɔ
gi kyigi Masadoniya awura
sakyɔ ayaa.
3 N kya sun aye-nanboana
asa' adɛ fɛye asɛ de fɛ' wolaa
nyɛ baala fɛye-nyoro yela fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ
fɛ laa wɔra mɔ. Meŋ kya
laarɛ n' baa bingiri ɔbonbo
mɔmɔ asɛ.
4 Gɛnɔɔbono nɛ yen fɛye
sa Masadoniya awura mɔ,
nengyene fɛɛ mɔmɔ ako mɛ
buu me ba fɛye asɛ ne mɛ
baa wu yɛɛ fɛŋ baala mɔ,
me-rɛ fɛye kpini a laa gyi
ipeeli.
5 Imɔso nɛ wu yɛɛ i tiri
fɛɛ n' tɔgɛ aye-nanboana adɛ
yɛɛ mɛ' gyangbara me kpaa
gyɔ fɛye ɔwɔlii yɛɛ a laa ba.
Imɔso fɛ' wolaa baala ilaa
ibono fɛ ka yela yɛɛ fɛ laa
sa ayenbo mɔ yela. Iŋ sa i'
wɔra fɛɛ ɔko ne n nyise fɛye
bun abɔli so. I' wɔra daa yɛɛ
fɛye ne n kyu imɔ kyɛɛ lii
fɛye-asen dɔ.
6 Fɛ kya laarɛ fɛ' kpaa
ayenbo mɔ, fɛ' nyingi yɛɛ
i dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ
kya duu ilaa mɔ. Fo ɔbono
fo duu pii mɔ, fo laa tɛɛ pii.
Ne fo ɔbono mɔ, fo duu gikyɔ
mɔ, fo laa tɛɛ gikyɔ kee.
7 Fɛye ɔkamaasɛ ɔbono ɔ
laa kyɛɛ ilaa mɔ, ɔ' kyɛɛ
imɔ daa gɛnɔɔbono ɔkara ɔ
wolaa tɔgɛ mɔ-gisen dɔ mɔ.
Ɔŋ sa ɔ' yɛgɛ i' wɔra fɛɛ ɔko
ne n kya nyise mɔ. Wu-
rubuaarɛ kya laarɛ nyamesɛ
ɔbono ɔ kya kyɛɛ ilaa de
ɔkon mɔ daa.
8 Wurubuaarɛ laa taalɛ
yɛgɛ mɔ-gɛsa gɛ' tu fɛye
gikyɔ. Ɔ laa taa yɛgɛ fɛ' nyɛ
ilaa ibono i tiri fɛye pɛwu
owi kamaasɛ, de fɛ' kii nyɛ
kpaa abono mɛ tiri gikpaa
mɔ kee bɔla.
9 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ ŋmarasɛ yela Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ kyu lii
nyamesɛ dɛnsɛ so mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,
"Ɔ kya kyu ilaa dɛnsɛ yɛ sa
asa.
Ɔ kya kyɛɛ ayenbo ilaa.

Mɔ-gidɛnsɛ giŋ kya ta ɔkara.”
10 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya sa dɔɔbo ilaa duusɛ ne ɔ kya sa nyamesɛ ilaa gyisɛ mɔ, mɔ kee ne nan yɛgɛ fɛye-ilaa tirisɛ i' yii fɛye-gibaa. Ɔ laa yɛgɛ i' yɛlegɛ de fɛye-agyan de fɛye-bɛrɛɛ a' ŋan fɛɛ dɔɔbo-lɛɛ ɔnan. I laa wɔra fɛɛ ilaa gyisɛ ibono i kya yɛlegɛ nyaakyɔ don ilaa duusɛ ibono dɔɔbo gi kyu duu mɔ.
11 Ɔ laa yɛgɛ fɛ' nyɛ ilaa gikyɔ-gikyɔ ɔkpa kamaasɛ so de fɛ' kii nyɛ wɔra bɛrɛɛ gikyɔ too. Ne owi ɔbono a laa kyu fɛye-aterenbi abono fɛ dɛ fɛ kya kpaa ayenbo kperɛ mɔmɔ mɔ, i laa yɛgɛ mɛ' kyu afaala belɛ kyu sa Wurubuaarɛ.
12 I lii fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ laa kpaa ɔmɔ faa, i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ asonbo mɔ mɛ laa nyɛ ilaa ibono i tiri mɔmɔ mɔ. Ne i laa kii yɛgɛ asa mɛ laa tansi faala Wurubuaarɛ mɛ kya kpe mɛ kya ba.
13 Fɛ wɔra bɛrɛɛ baarɛ ɔnan mɔ, i laa lɛɛ nyiile asa yɛɛ fɛ sɔɔ Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi gɛsintin. Mɛ laa wu gɛnɔɔbono fɛ kya wɔra fɛye-gisɔɔgyi mɔ so gɛsun mɔ de gɛnɔɔbono fɛ kya kpaa Gyudiya awura de asa pɛwu mɔ. Mɛ wu gɛnen mɔ, mɛ laa lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.
14 Mɛ laa laarɛ fɛye-ilaa ne mɛ laa dalaa sa fɛye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi tansi sa fɛye ɔsakon kyɔde.
15 Afaala a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Ɔ wɔra bɛrɛɛ sa aye ibono a maŋ taalɛ bii imɔ-ɔkara tɔgɛ mɔ.

10

Wurubuaarɛ Ikɔ Ɔnan Ne N' Kya Kɔ

1 Nɛ nu ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ nengyene fɛɛ meŋ bo fɛye asɛ mɔ, n kya yelɛ me-gɛbelɛnsɛ so ŋmarasɛ fɛye iwolɛ bolonsɛ. Ne fɛɛ n bo fɛye asɛ mɔ, n kya bara me-nyoro gɛsɛ kyu gɛnɔ konkonsɛ tɔngɛ de fɛye. Kirisito ɔbono ɔ bo gisen de buubuu mɔ ginyen dɔ mɔ, me Pɔɔlo, n dɛ fɛye-giserɛ.
2 N kya kolɛ fɛye daa, fɛŋ' baa wɔra ilaa nyɛnyɛn ibono i laa yɛgɛ n' baa yelɛ me-gɛbelɛnsɛ so fɛye-ansi dɔ. Iŋ bo me ɔbolɛ yɛɛ n' tɔngɛ agyɛbi bolonsɛ sa fɛye. Asa abono mɛ kya nyida aye mɔ berɛ ne nan baa tɔgɛ agyɛbi bolonsɛ sa. Mɛ kpɛ mɛ dɛ yɛɛ gɛsinkpan so gɛkyena dɛnsɛ ne n tiri aye ne a kya wɔra Wurubuaarɛ gɛsun, yɛgɛ iŋ taa gyɛ gɛnen.
3 I bo no yɛɛ a tɛ gɛsinkpan so berɛ. Iŋ kii i gyɛ gɛsinkpan so gɛkyena ikɔ ɔnan ne a kya kɔ faa. Wurubuaarɛ ikɔ ɔnan ne a kya kɔ.
4 Ne adontɔ abono a dɛ a kya kɔ Wurubuaarɛ ikɔ idɛ mɔ aŋ gyɛ gɛsinkpan so lɛɛ adontɔ ɔnan. A gyɛ daa adontɔ abono Wurubuaarɛ ɔlon bo amɔ dɔ. A laa taalɛ nyida ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ikyenaten ibono ɔ kya ka gyan imɔ so mɔ.
5 Aye-adontɔ mɔ a kya nyida akyɔɔlɛ. A kya nyida

daa ilaa kamaasɛ ibono i kya
nyiile imɔ-nyoro ne i kya tii
asa ikpa de mɛŋ baa nyɛ bii
Wurubuaarɛ mɔ. Adontɔ mɔ
a kya gyi gɛwɔnsa kamaasɛ
so de gɛ' baa wɔra Kirisito
gɛlaarɛ.
6 Nengyene fɛ nyɛ nu aye-
gɛdɛ kpaa logɛ mɔ, a baala ta
de a' biidɛ gisomaanu awura
mɔ pɛwu giso.

Wurubuaarɛ Gi Sa Me Ɔlon De N' Kyu Lɔrɔ Fɛye

7 Fɛ kya kerɛ ilaa daa soso-
soso wolɛ. Nengyene fɛye dɔ
ɔko nyi yɛɛ o bingiri Kirisito
sonbo gɛsintin mɔ, o' nyingi
yɛɛ me kee n gyɛ Kirisito
sonbo fɛɛ mɔ.
8 Wurubuaarɛ gi sa me
ɔlon fɛye so de n' kpaa fɛye
de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ.
Iŋ gyɛ yɛɛ n' kyu nyida fɛye
daa. Imɔso ba-a ne fɛɛ nɛ taa
nyiile me-nyoro ŋmaraa kyu
lii me-ɔlon ɔbono n bo fɛye
so mɔ, ipeeli i maŋ gyi me.
9 Meŋ kya laarɛ i' wɔra fɛɛ
iwolɛ ne nan ŋmarasɛ kyu
ŋaala fɛye.
10 Nɛ nu yɛɛ fɛye dɔ ako
mɛ kya tɔgɛ yɛɛ me-iwolɛ
ŋmarasɛsɛ i kya gyi ginsi. I
bo duduu ne i bo ɔlon. Mɛ
kii wu me gbaa-gbaa mɔ, mɛ
kya kerɛ me fɛɛ meŋ gyɛ
nyamesɛ gbaa' ɔko. Ne mɛ
kya kyu me-ilaa tɔgɛsɛ kee
fɛɛ iŋ taa gyɛ ilaa iko.
11 I kaaborɛ asa abono mɛ
kya tɔgɛ gɛnen mɔ mɛ' bii
yɛɛ ilaa ibono meŋ bo fɛye
asɛ ne n' kya ŋmarasɛ fɛye
mɔ, nɛ ba fɛye asɛ mɔ, imɔ
kee ne nan wɔra.
12 Asa ako mɛ kya yen
mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɔmɔ ne
n gyɛ abelɛnsɛ Wurubuaarɛ
gɛsun mɔ dɔ. Aye berɛ a
maŋ bii wɔra gɛnen. A
maŋ kyu aye-nyoro kɛserɛ
de ɔmɔ. Mɔmɔ berɛ, mɛ dɛ
nyoro ma-a kɛserɛ de abara,
ne mɛ kya kerɛ abara so de
mɛ' nyiile mɔmɔ-nyoro. Imɔ
ibono iŋ gyɛ ɔlaako ginyi.
13 Aye berɛ, a maŋ nyiile
aye-nyoro de i' don gɛsun
gɛbono ɔkara Wurubuaarɛ
gi kyu wɔra aye-abaa dɔ mɔ.
Wurubuaarɛ ne n sa aye
ɔkpa ne a wɔra mɔ-gɛsun mɔ
kpaa lii fɛye Korinti awura
ɔsowolɛ so.
14 Nkana meŋnan fo fɛye
nno mɔ, imɔ ne ɔko laa nyɛ
ɔkpa tɔgɛ yɛɛ n kya yen
me-nyoro giyan. Gɛsintin
mɔ mɔ, aye ne n daa gikpe
fɛye gɛsinkpan so kpaa tɔgɛ
Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ
sa fɛye.
15 Imɔso iŋ gyɛ yɛɛ a kya
nyiile aye-nyoro kyu naa de
ako-lɛɛ gɛsun so. A maŋ taa
wɔra gɛnen. Aye-ansi a gyan
yɛɛ fɛye-gikagyan gibono fɛ
kya ka gyan Yesu so mɔ gi
laa kpɛ gi kya nyaakyɔ gi kya
too. Imɔ ne nan yɛgɛ aye-
gɛsun gɛbono a wɔra fɛye
asɛ mɔ gɛ laa nyɛ yɛlegɛ
gikyɔ.
16 Gɛnen ne a laa nyɛ tɔgɛ
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ
sa isowolɛ ibono i bo fɛye-
gɛmara mɔ. A wɔra gɛsun
nfono mɔ, i maŋ wɔra ɔko
yɛɛ a kya nyiile aye-nyoro
kyu naa de ako-lɛɛ gɛsun
gɛbono mɛ wɔra mɔ so.

17 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a kya nyiile aye yɛɛ, “Ɔbono
ɔ laa nyiile mɔ-nyoro mɔ, ɔ'
nyiile mɔ-nyoro daa kyu lii
Wurubuaarɛ so.”
18 I lii fɛɛ iŋ gyɛ fo
ɔbono fo kya yen fo-nyoro
mɔ ne Wurubuaarɛ laa
sɔɔ fo yɛɛ fo gyɛ nyamesɛ
dɛnsɛ. Nyamesɛ ɔbono
Wurubuaarɛ kya yen mɔ
mɔ, gɛnen kaasɛ ne ɔ kya
sɔɔ mɔ yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ
dɛnsɛ.

11

Pɔɔlo De Asa Abono Mɛ Kya Penɛ Yɛɛ Mɛ Gyɛ Yesu Isɔɔ Mɔ

1 Ilaa ibono n kya tɔgɛ faa,
nba-a iŋ gyɛ ɔlaako ginyi ilaa
mɔ, fɛ' wɔra aniya de fɛ' nyɛ
gisen ŋmaraa sa me.
2 I wɔra fɛɛ n kya kɔ
fɛye so gikengbeli mi-i sa
Wurubuaarɛ ne. Fɛ dɛ fɛɛ
ɔkyiifɔ ɔbono me ne n yɛ
mɔ sa ɔnyen. Ɔnyen kolon
ɔbono n darɛ mɔ ne n gyɛ
Kirisito.
3 Imɔso idɛ kon i bo me gi-
fuu yɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono giwɔɔ
gi kyu adawo penɛ Efa mɔ,
foŋbii ilaa iko i laa lɛɛ fɛye-
nwɔnsa lii Kirisito so de i' ba
yɛɛ fɛŋ baa kyu gisen dɛnsɛ
son Kirisito lii fɛye-asen dɔ.
4 Asa ako mɛ kya baa tɔgɛ
Yesu ilaa sa fɛye mɔ, fɛ kya
bii yɛɛ Yesu banban ɔko ilaa
ne mɛ kya tɔgɛ, abɛɛ mɛ kyu
oduduu ɔko abɛɛ ɔkalan ɔko
kpɛi bara fɛye. Fɛ wu yɛɛ i
mɛŋ gyɛ ilaa ibono a wolaa
kyu bara fɛye mɔ ne. Mɔ, fɛ
kya nu mɔmɔ asɛ yɛɛ menɛ?
5 Gɛnen asa abono mɛ kya
wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ mɔmɔ
ne n gyɛ Yesu isɔɔ gbaa-
gbaa. Meŋ kii wu yɛɛ mɛ
don me iko dɔ.
6 Ba-a ne fɛɛ meŋ taa
nyi gɛtɔngɛ gbaa mɔ, ɔlaako
ginyi berɛ, n bo. A ti wolaa
lɛɛ imɔ ibono nyiile fɛye
dandan ilaa kamaasɛ dɔ.

Nɛ Nyiile Fɛye Yesu Ilaa Mɔ, Meŋ Sɔɔ Fɛye Sɛi

7 Gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ
mɔ sa fɛye ne meŋ sɔɔ fɛye
sɛi mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ bara
me-nyoro gɛsɛ daa de i' nyɛ
diirɛ fɛye. Nɛ wɔra gɛnen
mɔ, nɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn
ne?
8 Wurubuaarɛ asonbo
akpen ako kpɛi ne n kerɛ me
so gɛnen owi ɔbono dɔ. Fo
kerɛ mɔ, i wɔra fɛɛ nɛ yuuri
mɔmɔ kyu kpaa sa fɛye ne.
9 N bo fɛye asɛ ne ilaa i tiri
me mɔ, meŋ nyala fɛye dɔ
ɔko. Aye-nanboana abono
mɛ lii Masadoniya ba mɔ ne
n kyu me-ilaa tirisɛ bara me.
Imɔso meŋ ti wɔra gɛsola sa
fɛye. Ne nan kpɛ keda gɛnen
kyu i kya kpe.
10 Kirisito gɛsintin ne n' dɛ
n kya tɔgɛ fɛye; maŋ yɛgɛ
asa mɛ' kerɛ me so aberɛ
abono n naa n kya tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi fɛye Akaya
nsinkpan so mɔ. Meŋ kya
laarɛ i' ba yɛɛ maŋ nyɛ
ginyen kyu naa de imɔ so.
11 Fɛ nyi yɛɛ menɛ so ne
meŋ kyule yɛɛ fɛ' kerɛ me
so mɔ? Fɛ nyi yɛɛ meŋ kya
laarɛ fɛye ilaa daa? Iŋ gyɛ

gɛnen. Wurubuaarɛ nyi me-
gisen dɔ yɛɛ n kya laarɛ fɛye-
ilaa.
12 Asa abono mɛ kya nyiile
ɔmɔ-nyoro yɛɛ aye-rɛ ɔmɔ a
kya wɔra gɛsun ɔkpa kolon
so mɔ, mɔmɔ so ne meŋ
kya laarɛ fɛ' kerɛ me so mɔ.
Gɛnen asa abono mɛ kpɛ mɛ
kya laarɛ ɔkpa de mɛ' nyɛ
penɛ asa bɔla. Mɔmɔ so mɔ,
nan kpɛ keda fɛɛ gɛnɔɔbono
n wolaa n dɛ mɔ.
13 Gɛnen asa abono mɛ kya
penɛ asa yɛɛ mɛ gyɛ Kirisito
isɔɔ. Mɛ kya wɔra gɛsun mɔ,
mɛ kya soo asa idoo daa, ne
mɛ kya wɔra ɔmɔ-nyoro fɛɛ
Kirisito isɔɔ.
14 Ne iŋ kaaborɛ i' dɛ
aye-gɛnɔ. I lii fɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gbaa kya kyena keda mɔ-
nyoro kyɛɛgɛ, ɔ kya penɛ asa
yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔko. Ɔ kya penɛ yɛɛ
ɔ bo Wurubuaarɛ fatela mɔ
dɔ.
15 Imɔso iŋ kaaborɛ i' wɔra
aye ilaa pobɔrɔ yɛɛ mɔ-
asonbo kee mɛ laa taalɛ keda
mɔmɔ-nyoro kyɛɛgɛ penɛ
asa yɛɛ mɛ kya wɔra Wu-
rubuaarɛ gɛsintin-lɛɛ gɛsun
mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-laalaologɛ
mɔ, gikɔka gi dɛ sa ɔmɔ.

Pɔɔlo Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Yɛgɛ I Dabɔlɛ I Bo Mɔ Ɔkon

16 N kii mi-i tɔgɛ fɛye
ginyɔsɛ yɛɛ iŋ kaaborɛ ɔko
ɔ' tɔgɛ yɛɛ meŋ nyi ɔlaako
so ne n' kya yen me-nyoro.
Ba-a ne ɔko laa taa tɔgɛ yɛɛ
meŋ nyi ɔlaako mɔ, kaasɛ
mɔ ɔ' nyɛ gisen pii sa me de
o' nu ilaa ibono nan tɔgɛ yen
me-nyoro mɔ.
17 Iŋ gyɛ Wura Yesu ne n
kya yɛgɛ n' da otu yen me-
nyoro. Ɔbono ɔŋ nyi ɔlaako
mɔ ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ.
18 Imɔ gɛnen mɔ, abono
mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro
ansi so ilaa so fafaanan mɔ
mɛ nyaakyɔ. Imɔso me kee
nan yen me-nyoro sa fɛye
ŋmaraa.
19 Fɛ nyi yɛɛ fɛ nyi ɔlaako
mɔ, i wonɛ ne fɛ kya nu asa
abono mɛ mɛŋ nyi ɔlaako
mɔ asɛ?
20 Nɛ wu yɛɛ asa abono mɛ
kya kyu fɛye wɔra fɛɛ nbide,
abɛɛ kyu lii fɛye so ne mɛ
kya gyi, abɛɛ mɛ kya kudi
fɛye gyi, abɛɛ mɛ kya wɔra
fɛɛ mɔmɔ ne n bo fɛye, abɛɛ
mɛ kya da fɛye itan mɔ, fɛ
kya nu mɔmɔ asɛ.
21 Aye berɛ, a selɛ, aŋ taalɛ
wɔra fɛye gɛnen. Abɛɛ i
kaaborɛ i' wɔra me ipeeli
yɛɛ meŋ wɔra fɛye gɛnen
fɛɛ?
Nengyene ako mɛ kya kerɛ
ansi nyiile mɔmɔ-nyoro kyu
lii ilaa iko so mɔ, me Pɔɔlo
nan kerɛ ansi nyiile me-
nyoro gɛnen kee. Ɔbono oŋ
nyi ɔlaako mɔ ilaa tɔgɛsɛ ne.
I kii i tiri yɛɛ n' tɔgɛ imɔ.
22 Nengyene mɛ kya nyiile
mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ gyɛ Isir-
ale awura mɔ, me kee Isirale
isa ne n' gyɛ. Mɛ gyɛ Hiiburu
awura mɔ, Hiiburu isa ne n'
gyɛ kee. Mɛ gyɛ Aberaham
gɛsu dɔ mɔ, me kee, gɛnen
ne.
23 Mɛ gyɛ Kirisito asonbo
mɔ, mi-i me mɔ, n kya
son Kirisito don mɔmɔ gbaa.
(Mɛ yɛgɛ n kya tɔngɛ fɛɛ
ɔbono ɔŋ bo gimu mɔ, yɛgɛ

iŋ gyɛ gɛnen.) Nɛ wɔra
Kirisito gɛsun don ɔmɔ. N
naa n kya tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi isowolɛ kpɛi-kpɛi so.
Gɛnen so mɔ, asa abono
mɛ kya kyo Kirisito ɔson
mɔ mɛ tii me de obu, i
mɛŋ gyɛ gikolon. Nɛ wu
ɔlaawusɛ don asa sɛnsɛ. Mɛ
taa me gikpadɔ gifonɛɛ gi-
fonɛɛ. Lɛwu ti taalɛ pɛɛdɛ
me belen-belen.

24 Nɛ sɔɔ Gyuda awura
giwulibi gibono mɛ kya taa
asa oko de saalaa sango mɔ
gikpadɔ ginun kerɛ.

25 Mɛ koree me gikpadɔ
gisa, ne asa mɛ ti da me
abui kee kerɛ. Apoo so akolii
belɛ-belɛ a da bun wɔra me
gikpadɔ gisa. Imɔ iko dɔ
mɔ nɛ sii apoo dɔ toloowi
kalaadɛ.

26 Anaa-naa ne n san wɔra
me-lɛɛ. Nɛ ti loo ibon bɔlasɛ
dɔ lii. Nɛ loo iyu abaa dɔ lii.
Me-subuana Gyuda awura
de asa abono mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ pɛwu mɛ yɛgɛ
nɛ wu gɛnsipɛɛrɛ. Nɛ wu
gɛnsipɛɛrɛ isowolɛ belɛ-belɛ
dɔ de apen dɔ de apoo dɔ
pɛwu. Abono mɛ kya penɛ
yɛɛ mɛ gyɛ aye-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ mɛ yɛgɛ
nɛ wu gɛnsipɛɛrɛ kee.

27 Nɛ nyaadɛ gisisiri
wɔra nsun bolonsɛ sa
Wurubuaarɛ. Nkɛ nbono
meŋ kya nyɛ dɛ gɛnyɛ mɔ ne
n kyɔ. Nɛ naa akon de bolefɔ
de awo. Meŋ nyɛ agyudɔ
gyisɛ abɛɛ gikuru bunsɛ.

28 Ba-a ne a kyu ilaa idɛ
pɛwu yela nkan mɔ, i san
gɛnɔɔbono n kya kyena de
nwɔnsa gɛkɛ kamaasɛ sa
Yesu asonbo akpen pɛwu
mɔ. Imɔ ibono ne n nyii me
fɛɛ gɛsola.

29 Nengyene nɛ nu yɛɛ ɔko
gisɔɔgyi gi kya yɔɔ Yesu ɔson
mɔ dɔ mɔ, i kya loo me fɛɛ
me ne i gyɛ. Nengyene ɔko
gi tɔrɔ Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ,
me-gisen dɔ i kya dɛɛ me.

30 I kaaborɛ n' yen me-
nyoro faa mɔ, nan kyu ilaa
ibono i kya lɛɛ nyiile yɛɛ
meŋ bo lon mɔ daa kyu yen
me-nyoro.

31 Wurubuaarɛ ne ayenbi
a gyɛ mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa.
Mɔ ne n gyɛ Wura Yesu mɔ-
sɛ de mɔ-Wurubuaarɛ. Mɔ
ne n nyi yɛɛ iŋ gyɛ abon ne
n kya kɛɛ.

32 N bo Damasikosɛ
ɔsowolɛ so mɔ, abɛyin
ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ
ɔsowolɛ mɔ so sa Wura
Aretɛsɛ mɔ gi yɛgɛ mɛ dii
ikpa ibono i dɛ loo ɔsowolɛ
mɔ so mɔ mɛ kya laarɛ me
de mɛ' keda.

33 Ako mɔ mɛ kyu me wɔra
gɛkeebii dɔ ne mɛ liirɛ me
de ɔfɛ de gɛkpen gɛbono
mɛ yii kyaabɔɔ ɔsowolɛ mɔ
gɛfanserɛ dɔ ne nɛ nyɛ lii
ɔbelɛnsɛ mɔ abaa dɔ.

12

Ilaa Ibono Yesu Gi Lɛɛ Nyiile Pɔɔlo Mɔ

1 Nyamesɛ laa yen mɔ-
nyoro mɔ iŋ kya kpaa mɔ de
sɛi; i kii i tiri yɛɛ n' yen me-
nyoro de apenɛbo mɔ mɛŋ
baa nyɛ penɛ fɛye. Imɔso
nan san tɔgɛ daa ilaa ibono
Wura Yesu gi lɛɛ nyiile me

baa kyon mɔ. O nyiile me
ilaa fɛɛ ideri yɛgɛ n kerɛ.
2 Nsi gudu nnan gɛmara
mɔ, ilaa iko i wɔra me.
Nperɛ faa i kya wɔra me fɛɛ i
mɛŋ gyɛ me ne i wɔra gɛnen
abɛɛ? I kya nyiile yɛɛ me-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon so
mɔ, i puru me gikolon faa
fiiyu kyu kpe ko-o Wu-
rubuaarɛ dɔ. I puru me-rɛ
me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa
fɛɛ, me-oduduu mɔ wolɛ daa
fɛɛ, meŋ taalɛ bii berɛ. Wu-
rubuaarɛ wolɛ ne n nyi.
3 Ilaa ibono n kpɛ n
nyi mɔ ne n gyɛ yɛɛ i
kpɛ puru me fiiyu kyu
kyon kpe Wurubuaarɛ adɛ
ɔkyoolaten. I puru me-rɛ
me-nyoro gibi mɔ pɛwu daa
fɛɛ, me-oduduu mɔ wolɛ ne
n kpe fɛɛ, maŋ taalɛ bii.
Wurubuaarɛ wolɛ ne n nyi.

4 I puru me kpe nno gɛnen
mɔ, nɛ nu ilaa ibono iŋ bo
ginu ne iŋ bo gitɔgɛ mɔ pɛi
ne nɛ kii ba.
5 Me, Pɔɔlo, ne n wu gɛnen
ilaa idɛ. Iŋ kya sa me ɔkpa
yɛɛ n' yen me-nyoro daa.
Yɛgɛ ayenbi a kii kaaborɛ
nyamesɛ ɔbono o wu ilaa idɛ
ɔnan mɔ. Mi-i me mɔ ilaa
ibono i kya nyiile yɛɛ meŋ bo
lon me-gibaa so mɔ wolɛ ne
nan kyu yen me-nyoro.

6 Nkana fɛɛ n kya laarɛ
n' yen me-nyoro gbaa mɔ,
i maŋ nyiile yɛɛ meŋ nyi
ɔlaako. I laa wɔra gɛsintin
daa. Mi-i me mɔ, nɛ kine
imɔ. I lii fɛɛ meŋ kya laarɛ
ɔko o' buu me yɛɛ n gyɛ
Wurubuaarɛ isa don ɔkara
ɔbono ɔ kya wu de ansi abɛɛ
ɔ kya nu de aso mɔ.
7 Ilaa gbaa'gbaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ nyiile me
mɔ i tansi i nyaakyɔ. Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kii ɔ kya laarɛ
de n' yii gɛsɛ n kya nyiile me-
nyoro. Imɔso o kyule sa ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ yɛɛ
o' kyu gilɔ gibono gi dɛ fɛɛ
owe ne n bo nyoro dɔ mɔ
too me so. Imɔso gilɔ mɔ gi
san gi kya nyala me giŋ kya
sa me ɔkpa de n' nyiile me-
nyoro.
8 Nɛ dalaa kolɛ Wura Yesu
gikpadɔ gisa' yɛɛ i' ta me
yɛgɛ.
9 O kisee tɔgɛ sa me daa
yɛɛ, "Gɛnɔɔbono nan kpɛ
mi-i kpaa fo mɔ, i laa wɔra
ɔdan sa fo. I lii fɛɛ isa ɔbono
ɔŋ bo lon mɔ dɔ ne me Wu-
rubuaarɛ ɔlon mɔ kya nyɛ lii
gɛwi kpaa logɛ."

Ɔ tɔgɛ gɛnen faa, i kya
wɔra me ɔkon bɔla yɛɛ n'
kyu daa ilaa ibono i kya
nyiile yɛɛ meŋ bo lon me-
gibaa so mɔ de n' kyu yen
me-nyoro. Imɔ ne nan yɛgɛ
Kirisito-lɛɛ ɔlon ɔbono ɔ bo
mɔ ɔ' nyɛ baa kyena me dɔ.
10 Imɔso nengyene i gyɛ
daa Kirisito so mɔ, i boran
sa me yɛɛ n' wɔra isa ɔbono
ɔŋ bo lon, n' nyɛ asebi,
me-nyoro gi' keda me, asa
mɛ' ka me-ansi, de n' wu
gɛnsipɛɛrɛ. I kya nyiile yɛɛ
owi ɔbono meŋ bo lon me-
gibaa so mɔ, mɔ-ɔlon dɔ mɔ,
n kya wɔra ɔlon.

Gɛlaarɛ' Gɛbono N Bo Sa
Fɛye Mɔ Gɛ Nyaakyɔ

11 Ibono nɛ yen me-nyoro
faa, ɔbono oŋ nyi ɔlaako mɔ
ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ. Mɔ,
fɛye-oyuli dɔ ne i ba gɛnen.
Nkana fɛye ne n kaaborɛ
fɛ' yen me. Meŋ taa gyɛ
isa ɔko me-gibaa so berɛ.
Yɛgɛ gɛnen asa abono mɛ
kya penɛ yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ
Yesu isɔɔ gbaa-gbaa mɔ mɛŋ
taa don me iko dɔ.
12 Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ ibono i kya lɛɛ
nyiile yɛɛ ɔko gyɛ Yesu ɔsɔɔ
gɛsintin mɔ, me Pɔɔlo nɛ kyu
gisen kyu wɔra imɔ fɛye-ansi
dɔ. Ilaa ibono nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ,
ilaa ibono i kya dɛ gɛnɔ mɔ,
de ilaa ibono i kya lɛɛ nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon bo me
dɔ mɔ pɛwu, nɛ wɔra imɔ.
13 Meŋ wu ilaa ibono nɛ
wɔra sa Yesu asonbo akpen
sɛnsɛ mɔ ne i don ilaa ibono
nɛ wɔra ne fɛ wu mɔ. Abɛɛ
ibono nɛ ba fɛye asɛ ne
meŋ kyule wɔra gɛsola sa
fɛye mɔ, nɛ wɔra fɛye ilaa
nyɛnyɛn? To! Ne i gyɛ ilaa
nyɛnyɛn berɛ mɔ, n dɛ fɛye
giserɛ, fɛ' kyu kyɛɛ me.

14 Idɛ kon nan baa laa fɛye
gisasɛ. Nɛ baala ta. Ne idɛ
kee maŋ wɔra gɛsola sa fɛye.
Iŋ gyɛ fɛye-atɔ abɛɛ agyudɔ
ne n tiri me. Fɛye gbaa-gbaa
ne n tiri me. Iŋ gyɛ nbii ne n
kya sa mɔmɔ-akorogɛbo ilaa
tirisɛ. Akorogɛbo ne n kya sa
mɔmɔ-biana ilaa tirisɛ.
15 Gɛnen kee ne i bo me
ɔkon yɛɛ n' lɛɛ ilaa ibono n
bo mɔ kyu sa fɛye de n' kyu
me-nyoro kee kyu sa fɛye.
Imɔso gɛlaarɛ' gɛbono n bo
sa fɛye mɔ gɛ kya nyaakyɔ
gɛ kya too ɔfaanan mɔ, fɛye-
lɛɛ gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo sa
me mɔ gɛ laa kii kɔɔgɛ daa?
16 Fɛ laa kyule tɔgɛ
gɛsintin yɛɛ meŋ wɔra
gɛsola sa fɛye abɛɛ fɛ laa
tɔgɛ yɛɛ n' nyi gisɛɛ ne nɛ
kyu npenɛ kyu kudi fɛye gyi
daa fɛɛ? To.
17 Abɛɛ fɛ wu yɛɛ asa
abono nɛ sun fɛye asɛ mɔ dɔ
ɔko gi kudi fɛye kyu bara me
nɛ gyi daa?
18 Me ne n kolɛ Taatusi yɛɛ
o' kpe fɛye asɛ, ne nɛ sun
aye-nanbo ɔko yɛɛ o' buu mɔ
kpe. Abɛɛ fɛ nyi yɛɛ Taatusi
gi kudi fɛye gyi? Me n nyi
ibono me-rɛ mɔ-nwɔnsa de
aye-anaabi a gyɛ gikolon.

19 Imɔso baa lii de ndɛ'
fɛ kya nu aye-ilaa tɔgɛsɛ
mɔ, fɛ nyi yɛɛ a kya tɔgɛ a
kya yelɛ aye-nyoro gɛmara
daa? Aye-nanboana laarɛsɛ,
iŋ gyɛ gɛnen. A nyi ibono
Wurubuaarɛ kya wu aye.
Kyu naa de aye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so ne
a kya tɔngɛ. Ilaa kamaasɛ
ibono a tɔgɛ mɔ, a kya tɔgɛ
daa de fɛ' nyɛ sɛɛ Yesu ɔson
mɔ dɔ too.
20 I bo me gifuu yɛɛ n'
baa kii ba fɛye asɛ mɔ, fɛ
laa wɔra fɛɛ asa abono ɔnan
meŋ kya laarɛ mɔ, ne foŋbii
fɛye mɔ, fɛ laa wu me mɔ,
nan wɔra isa ɔbono ɔnan
fɛŋ kya laarɛ mɔ. Foŋbii
n' baa kii ba mɔ, ibiidɛ i
bo fɛye dɔ, fɛ bo gɛlaaloo,
fɛ bo ginyadon foro-foro, fɛ
kya laarɛ me-nkon me n'
nyɛ, fɛ kya saalɛ asa, fɛ kya

nyida abara, fɛ kya nyiile
fɛye-nyoro, ne fɛye-gɛkyena
dɔ ilaa i kpɛ i dɛ giyan-giyan.
21 I bo me gifuu yɛɛ foŋbii,
nan kii baa mɔ, me-Wura
Wurubuaarɛ laa bara me
gɛsɛ fɛye-ansi dɔ de osulon.
Foŋbii asa abono mɛ wɔra
ilaa nyɛnyɛn ne mɛŋ ti nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ mɛ laa
yɛgɛ me n' su. Iko mɔ,
mɛ wɔra ilaayan, abɛɛ mɛ
laarɛ agyibara, mɛ wɔra ilaa
kankaran, ne mɛŋ ti kyɛɛgɛ
mɔmɔ-nwɔnsa.

13

Mɛŋ Taa Yɛgɛ Mɔ, Nan Biidɛ Ɔmɔ-Giso Kon

1 Me-gisasɛ ne nan kii ba
fɛye asɛ faa. Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ ako a kya nyiile
yɛɛ i tiri yɛɛ asa anyɔ abɛɛ
asa' nnɔ gi' wɔra gikolon
nbɛlɛ dɔ pɛi de a' lɔɔ bun
ɔko gipuɛɛ.
2 Owi ɔbono nɛ kpaa laa
fɛye ginyɔsɛ mɔ nɛ wolaa ka
sa asa abono mɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn de asɛnsɛ mɔ pɛwu.
Ibono meŋ bo fɛye asɛ faa
mɔ, fɛ' yɛgɛ mɔmɔ-aso a' nu
yɛɛ nengyene nɛ kii ba ne
mɛŋ ti yɛgɛ mɔ, nan biidɛ
ɔmɔ-giso kon.
3 Iŋ gyɛ gɛnen ne fɛ kya
laarɛ mɔ? Iŋ gyɛ fɛ kya laarɛ
fɛ' wu bii yɛɛ Kirisito ne n
kya tɔngɛ naa de me so? Fɛ
nyi yɛɛ Kirisito meŋ bo ɔlon
de ɔ' taalɛ wɔra fɛye ilaa
kamaasɛ ibono ɔ kya laarɛ
mɔ? Ɔ tansi ɔ bo lon fɛye so.
4 I bo no yɛɛ kyu naa
de Kirisito anyamesɛ gidebi
gibono giŋ bo lon mɔ so
ne o wu' lɛwu oyii mɔ so.
Wurubuaarɛ ɔlon dɔ mɔ, o
kii ɔ tɛ de ansi. Gɛnen ne n
gyɛ aye kee faa. Aŋ bo lon
fɛɛ Kirisito-lɛɛ mɔ. Yɛgɛ a kii
a bo ɔlon de a' taalɛ fɛye. I lii
fɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon dɔ mɔ
aye-rɛ Kirisito a tɛ dabɔlɛ.
5 Fɛ' kerɛ fɛye-asen dɔ yɛɛ
fɛ san fɛ dɛ gisɔɔgyi gibono
fɛ bo sa Yesu mɔ? Fɛ mɛŋ
nyi yɛɛ Yesu Kirisito tɛ fɛye
dɔ? Abɛɛ fɛye berɛ fɛ wɔra
awɔrafuɛ daa fɛɛ?
6 Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fɛ laa wu
me bii yɛɛ me berɛ, meŋ
wɔra awɔrafuɛ.
7 N kya dalaa n kya kolɛ
Wurubuaarɛ yɛɛ ɔŋ sa ɔ'
yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.
Iŋ gyɛ me-lɛɛ ayenbi so ne n'
kya tɔgɛ gɛnen. N kya laarɛ
daa yɛɛ fɛ' wɔra ilaa ibono
i boran sa Wurubuaarɛ mɔ.
Ba-a ne asa mɛ' taa nyida me
yɛɛ n kya son Wurubuaarɛ
giyan mɔ, i boran sa me.
8 Me berɛ, maŋ taalɛ wɔra
sɛi de i' tii Wurubuaarɛ
gɛsintin mɔ ɔkpa. N kya
wɔra daa ilaa ibono i laa
bugi ɔkpa sa Wurubuaarɛ
gɛsintin ilaa mɔ.
9 Nengyene fɛɛ fɛ bo lon fɛ
yelɛ fɛye-ayaa so Yesu ɔson
mɔ dɔ, ne nɛ wɔra fɛɛ meŋ
baa n bo ɔlon fɛye so mɔ, i
laa wɔra me ɔkon daa. Ilaa
ibono n kya dalaa mɔ ne n
gyɛ yɛɛ fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ
dɔ kpaa logɛ.
10 Imɔso ne fɛ wu yɛɛ
owi ɔbono meŋ bo fɛye asɛ
mɔ, nɛ ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ
baarɛ ɔnan mɔ. Meŋ kya
laarɛ n' baa tu fɛye de n' kyu
ɔlon ɔbono Wura Yesu gi sa

me fɛye so mɔ kyu wɔra fɛye
ipeeli. Ɔ sa me ɔlon fɛye so
daa de n' kpaa fɛye de fɛ' sɛɛ
mɔ-ɔson mɔ dɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ n'
yɛgɛ i' yɔɔ fɛye-nyoro daa.

Agyɛbi Laalaalogɛ

11 Aye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ, a laa sin gɛrɛ,
a kya faala fɛye. Fɛ' yɛgɛ
Wurubuaarɛ ɔ' lɔrɔ fɛye-
gikyenabi kpaa logɛ. Fɛ' nu
me-ɔwolɛ baarɛ ilaa gɛsɛ sa
me. Fɛ' tɔgɛ kyule abara, de
fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena
de abara. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
fɛye-rɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo gɛsalaarɛ ne ɔ gyɛ gisen
yuuli gɛmu mɔ fɛ laa kyena.
12 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala
faala abara fɛɛ gɛnɔɔbono
i kaaborɛ Yesu asonbo mɛ'
faala abara mɔ.
13 Yesu asonbo abono mɛ
bo aye asɛ mɔ pɛwu mɛ kya
faala fɛye.
14 Aye-Wura Yesu Kirisito
gitolon, Wurubuaarɛ
gɛsalaarɛ, de gɛnɔ kolon
gɛbono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kya sa asa mɔ
i' kyena fɛye pɛwu dɔ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Galati Awura Mɔ

Yesu Ɔsɔɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ
Yesu ɔsɔɔ mɔ ne n kya
ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ
baarɛ faa. Iŋ gyɛ anyamesɛ
ne n lɛɛ me abɛɛ anyamesɛ
ne n sun me yɛɛ n' wɔra
Yesu ɔsɔɔ. I gyɛ daa
Yesu Kirisito de mɔ-sɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono o kyingi mɔ
lii ibuni dɔ mɔ ne n sun me.
2 Me-rɛ me-nanboana
abono a kya son Yesu gɛrɛ
mɔ pɛwu ne n dɛ ɔwolɛ
baarɛ a kya bunge fɛye Yesu
asonbo akpen abono fɛ bo
Galati gɛsinkpan so mɔ.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
aye-Wura Yesu Kirisito mɛ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.
4 Yesu ne n kyu mɔ-nyoro
kyɛɛ ne o wu' sa aye de a'
nyɛ aye-nyoro lii ndɛ' asa
adɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
Aye-sɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
dɔ ne Yesu gi wɔra gɛnen
ilaa idɛ.
5 Nyisigyi ɔ' wɔra
Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa! I' ba gɛnen.

Kirisito Ɔkalan

6 I kya dɛ me-gɛnɔ yɛɛ fɛ
ti kpɛ fa-a taa Wurubuaarɛ
fa-a yɛgɛ kusaa gɛnen. Mɔ
ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' baa nyɛ
mɔ-amɔlɛgɛ abono ɔ kyɛɛ
fɛye kyu naa de Kirisito so
mɔ. Fɛye mɔ fɛ kii fɛ kya nu
daa de ɔkalan ɔko kpɛi.
7 Nɛ tɔgɛ gɛnen faa,
gɛsintin ne n gyɛ yɛɛ iŋ
bo ɔkalan konkonsɛ banban
ɔko. Asa ako mɔ mɛ kya
kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa dɔ mɛ
kya laarɛ de mɛ' kyɛɛgɛ
Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ.
8 Imɔso ba-a nengyene aye
abɛɛ Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ne n kpelegɛ lii Wurubuaarɛ
dɔ ba baa tɔgɛ fɛye ɔkalan
ɔbono ɔŋ kyena de ɔbono a
wolaa buu sa fɛye mɔ, kaasɛ
mɔ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ abaa
anyɔ.
9 Fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa
tɔgɛ fɛye mɔ, idɛ kon n
kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya
tɔgɛ fɛye ɔkalan kyu lii Yesu
so ne ɔŋ kyena de ɔkalan
ɔbono fɛ wolaa nu lii aye
asɛ mɔ, kaasɛ mɔ mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ abaa anyɔ.
10 Nɛ tɔgɛ imɔ idɛ gɛnen
faa, anyamesɛ ginsi ne n'
kya laarɛ n' gyi abɛɛ Wu-
rubuaarɛ ginsi ne n' kya
laarɛ n' gyi daa? Fɛ kya
kerɛ faa, n kya tɔgɛ daa ilaa
ibono i laa wɔra anyamesɛ
ɔbolɛ mɔ abɛɛ? Naafo n
kya kerɛ daa ilaa ibono i
laa wɔra anyamesɛ ɔbolɛ pɛi
de n' lɔɔ wɔra me-ilaa mɔ,
nkana Yesu Kirisito mɛŋ gyɛ
me-wura ne.

Gɛnɔɔbono Pɔɔlo Gi Baa Wɔra Yesu Ɔsɔɔ Mɔ

11 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya laarɛ de fɛ' bii
yɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
ɔbono nɛ lɛɛ tɔgɛ sa fɛye
mɔ mɛŋ gyɛ nyamesɛ-lɛɛ
ɔkalan.
12 I mɛŋ gyɛ nyamesɛ asɛ
ne nɛ nu ɔkalan mɔ lii. Iŋ

gyɛ nyamesɛ ne n nyiile me.
Yesu Kirisito ne n lɛɛ ɔkalan
baarɛ gɛwi nyiile me.
13 Fɛ nu ilaa ibono nkana
n kya wɔra owi ɔbono n kya
son Wurubuaarɛ kyu naa de
me-naanaana Gyuda awura
itiibilaa so mɔ. N' buu sa
fɛye yɛɛ nɛ ka asa abono
mɛ kya son Wurubuaarɛ kyu
naa de mɔ-bi Yesu so mɔ
ansi gikyɔ. Nɛ laarɛ fɛɛ
nkana n' nyida gɛnen asa mɔ
mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-ɔson mɔ.
14 Nkana n kya wɔra aye
Gyuda awura ilaa wɔrasɛ
imɔ-ɔkpa so don me-gikoso
dɔ Gyuda awura sakyɔ. Aye-
naanaana itiibi ilaa mɔ i gyi
me-gimu gɛnen owi ɔbono
dɔ.
15 Dabɔlɛ ibono nɛ ka Wu-
rubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ
asonbo adɛ ansi faa, pɛi de
i' lɔɔ korogɛ me mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi wolaa lɛɛ me
yela. Ɔ sa me so gɛwɔnsa
dɛnsɛ ne ɔ tɔgɛ me yɛɛ n' son
mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ.
16 I wɔra Wurubuaarɛ
ɔbolɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ mɔ-bi Yesu
nyiile me de n' naa n kya
tɔgɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii
mɔ-bi mɔ so sa abono mɛ
mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ.
Wurubuaarɛ gi kpɛ lɛɛ mɔ-
bi mɔ nyiile me mɔ, meŋ kpe
isa asɛ yɛɛ o' nyiile me Yesu
ilaa.
17 Meŋ kpe Gyɛrusalem
kpaa wu abono mɛ gyang-
bara me wɔra Yesu isɔɔ mɔ.
Nɛ kpɛ koso naa daa kyon
kpe Arabiya gɛsinkpan so,
ne nɛ kii baa kyon kpe
Damasikosɛ ɔsowolɛ so.
18 Nsi nsa gɛmara pɛi ne
nɛ baa kpe Gyɛrusalem kpaa
faala Piita ne a nyɛ bii abara.
Nɛ kpe gɛnen mɔ, nkɛ gudu
nnun ne nɛ kyena mɔ asɛ
nno.
19 Meŋ wu Yesu isɔɔ asɛnsɛ
mɔ baa bɔla, gɛnen mɔ, Gy-
eemesi aye-Wura Yesu mɔ-
tedɛ mɔ wolɛ.
20 Ilaa ibono n kya
ŋmarasɛ mi-i sa fɛye faa,
Wurubuaarɛ nyi yɛɛ meŋ
kya kɛɛ abon. I gyɛ daa
gɛsintin.
21 Imɔ gɛmara mɔ, nɛ
kyon kpe Siiriya de Silisiya
nsinkpan so.
22 Gɛnen owi ɔbono
pɛwu mɔ, Yesu asonbo
akpen abono a bo Gyudiya
gɛsinkpan so mɔ mɛ mɛŋ
nyi me de ansi.
23 Mɛ kya nu me-ilaa de
aso daa yɛɛ, “Ɔnyen ɔbono
nkana ɔ kya ka aye Yesu
asonbo mɔ ansi mɔ, idɛ kon
kerɛ, mɔ mɔ ne n kii ɔ kya
tɔgɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
ɔbono ɔ laarɛ mɔ-inyidaten
mɔ ɔ sa asa mɔ.”
24 Me-ilaa idɛ i yɛgɛ mɛ
yen Wurubuaarɛ.

2

Pɔɔlo Gi Kpe Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Asɛ Gyɛrusalem

1 Nsi gudu nnan gɛmara
mɔ, nɛ kii kpe Yesu asonbo
mɔ asɛ Gyɛrusalem. Me-rɛ
Banabasɛ ne n kpe. A kya
kpe mɔ, nɛ kyu Taatusi buu
me-nyoro.
2 Wurubuaarɛ ne n lɛɛ nyi-
ile me yɛɛ n' kii kpe nno.
Nɛ kpe mɔ, nɛ kpaa nyiile
mɔmɔ Yesu ɔkalan konkonsɛ
ɔbono n dɛ mi-i tɔgɛ mi-i

sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ. Abono yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ abelɛnsɛ mɔ, nɛ yɛgɛ me-rɛ ɔmɔ a gyan aye-wolɛ. Nɛ laarɛ yɛɛ gɛnen abelɛnsɛ mɔ mɛ' nu me-gɛsun mɔ gɛsɛ de iŋ sa i' ba yɛɛ Yesu ɔkalan mɔ gɛsun gɛbono n kya wɔra faa de mɔ-gɛsun gɛbono nan kii wɔra mɔ gɛ' wɔra giyan.

3 Nɛ kpe abelɛnsɛ adɛ asɛ gɛnen mɔ, ba-a me-nanbo Taatusi ɔbono me-rɛ mɔ a naa ne ɔ mɛŋ gyɛ Gyuda isa mɔ, abelɛnsɛ mɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyise mɔ yɛɛ ɔ' ten mɔ-giwɔrɛ aye Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so.

4 Pɛi de n' kpe Gyɛrusalem mɔ, asa abono mɛ kya penɛ yɛɛ mɛ kya son Yesu mɔ ako mɛ baa loo aye Yesu asonbo mɔ dɔ de mɛ' nyɛ baa kerɛ aye-akyenabi de gɛnɔɔbono a nyɛ aye-nyoro kyu lii Kirisito Yesu so mɔ. Mɛ baa loo aye dɔ gɛnen mɔ, mɛ kya laarɛ daa fɛɛ a' gyi aye Gyuda awura itiibilaa de nbara mɔ pɛwu ɔkpa so kee aye Yesu ɔson mɔ dɔ de a' kii wɔra fɛɛ nbide sa nbara mɔ.

5 Kyu lii fɛye so mɔ, a mɛŋ kyule gɛnen asa abono. A kine mɔmɔ-lɛɛ de fɛ' nyɛ nu gɛsintin-lɛɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii Yesu so.

6 Nɛ kpe abono yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ abelɛnsɛ Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ asɛ mɔ, meŋ nyɛ ilaa nyiilesɛ pobɔrɔ iko lii ɔmɔ asɛ. (Nɛ taa terɛ mɔmɔ yɛɛ abelɛnsɛ faa, asa abono ɔnan mɛ gyɛ mɔ lɛɛ iŋ tiri me. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya kerɛ asa ansi so.) To. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ faa, gɛnen abelɛnsɛ mɔ mɛ mɛŋ kyu sɛi kyu bɔla me-lɛɛ anyiilebi mɔ so.

7 Mɛ wu me bii yɛɛ Wurubuaarɛ ne n kyu Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ kyu wɔra me-abaa dɔ de n' lɛɛ mɔ nyiile asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono o kyu gɛnen ɔkalan baarɛ kee wɔra Piita abaa dɔ de ɔ' lɛɛ mɔ nyiile Gyuda awura mɔ.

8 (I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ wɔra gɛsun kyu naa de Piita so ne ɔ nyɛ wɔra Yesu ɔsɔɔ sa Gyuda awura mɔ, gɛnen Wurubuaarɛ kolon ɔbono kee ne n wɔra gɛsun kyu naa de me so ne nɛ wɔra Yesu ɔsɔɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ.)

9 Abelɛnsɛ mɔ mɛ nyɛ wu bii yɛɛ Wurubuaarɛ ne n kpaa me ne nɛ wɔra Yesu ɔsɔɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ gɛnen. Imɔso Gyeemesi, Piita, de Gyɔn, abono yɛɛ mɔmɔ ne n gyɛ nkpara sa Yesu ɔson mɔ, mɛ kɔɔlɛ kyule yɛɛ me-rɛ Banabasɛ de mɔmɔ pɛwu a gyɛ daa nyamesɛ kolon gɛsun mɔ dɔ. Imɔso aye mɔ, a' kpe abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ asɛ de mɔmɔ mɔ mɛ' kpe Gyuda awura mɔ asɛ.

10 Mɛ tɔgɛ aye yɛɛ a' wolaa nyingi de a' kpaa ayenbo. Gɛnen ilaa ibono kee ne nɛ wolaa kyu too me-nyoro so n kya wɔra.

Pɔɔlo Gi Tɔgɛ Piita Yɛɛ

Ilaa Ibono Ɔ Wɔra Mɔ Iŋ Kyena

11 Owi ɔbono Piita gi ba
Antiyoki mɔ, ilaa ibono ɔ
wɔra nno mɔ berɛ, iŋ kyena.
Imɔso nɛ tɔgɛ tigi mɔ.
12 I kya nyiile yɛɛ nkana
mɔ-rɛ Yesu asonbo abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ mɛ kya kyena wɔra
abaa gyi dabɔlɛ kanpɛ. Ɔ
bo nno mɔ, mɔ-nanboana
Gyuda awura abono mɛ gyɛ
Gyeemesi adɛ mɔ ako mɛ
kpe mɔ asɛ. Mɛ kpe mɔ asɛ
gɛnen mɔ, ɔ tɛɛ mɔ-nyoro
lii abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda
awura mɔ dɔ. Ɔŋ baa o kyule
mada de ɔmɔ. I kya nyiile
yɛɛ abono mɛ kpe mɔ asɛ
mɔ mɛ kpɛ mɛ dɛ daa yɛɛ
ɔbono ɔ mɛŋ gyɛ aye Gyuda
isa mɔ laa ten giwɔrɛ de o'
gyi Gyuda awura nbara so
pɛi de ɔ' taalɛ son Yesu ɔkpa
so. Piita selɛ asa adɛ gifuu so
ne ɔ tɛɛ mɔ-nyoro gɛnen.
13 Gyuda awura sɛnsɛ
abono mɛ kya son Yesu mɔ
mɛ wu gɛnen mɔ, mɔmɔ
kee mɛ yii gɛsɛ mɛ kya taa
gɛsintin ɔkpa mɔ ma-a yɛgɛ,
kaaborɛ i yɛgɛ Banabasɛ
gbaa gi buu mɔmɔ-lɛɛ ɔkpa
mɔ.
14 Mi-i me mɔ, nɛ wu
ibono mɛŋ kya naa ntintin
gɛnɔɔbono i kya kyena
de Yesu gɛsintin ɔkalan
konkonsɛ mɔ. Imɔso nɛ
taasɛ Piita Yesu asonbo mɔ
pɛwu ansi dɔ yɛɛ, "Fo-o fo
mɔ, fo gyɛ daa Gyudanyen
ne fo taa Gyuda awura
akyenabi mɔ yɛgɛ ne fo
san fo tɛ daa fɛɛ asa abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ. Mɔ, nnɛ so ne fo laa
taalɛ nyise abono mɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ de
mɛ' kyena Gyuda awura
akyenabi?
15 Gɛkorogɛ dɔ mɔ, me-rɛ
fo Piita a gyɛ daa Gyuda
awura. A mɛŋ gyɛ asa sɛnsɛ
abono mɛ mɛŋ wolaa mɛ nyi
Wurubuaarɛ agyɛbi ne mɛ
kya fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa
mɔ.
16 Aye gbaa-gbaa a nyɛ bii
yɛɛ i mɛŋ gyɛ aye Gyuda
awura itiibilaa mɔ abɛɛ
nbara mɔ so gigyi ne nan
yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu
nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran. I gyɛ daa gikagyan
gibono nyamesɛ laa ka gyan
Yesu Kirisito so mɔ. Imɔso
ne aye gbaa-gbaa kee a ka
gyan Yesu Kirisito so de
Wurubuaarɛ o' kyu aye yɛɛ
aye-asen dɔ i boran kyu
naa de aye gɛnen gikagyan
gibono so. I mɛŋ gyɛ aye
Gyuda awura itiibilaa mɔ
gigyi so. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yɛɛ ɔ maŋ kyu
nyamesɛ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran kyu lii itiibilaa abɛɛ
nbara so gigyi."

Ɔkalan Konkonsɛ Ɔbono Pɔɔlo Kya Nyiile Asa Mɔ

17 Gɛnɔɔbono aye-ansi a
gyan yɛɛ Wurubuaarɛ laa
kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i
boran kyu naa de aye-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ
so mɔ, i yɛgɛ aye gbaa-gbaa
a bingiri abono mɛŋ kya gyi
Gyuda awura itiibilaa mɔ so.
Imɔso a taa itiibilaa yɛgɛ
de Wurubuaarɛ o' kyu aye
yɛɛ aye-asen dɔ i boran faa

mɔ, a wɔra ilaa nyɛnyɛn
ne? Kirisito kya yɛgɛ asa mɛ'
wɔra ilaa nyɛnyɛn? Kuaa, iŋ
gyɛ gɛnen!
18 Nengyene n nyi yɛɛ ilaa
idɛ iŋ boran sa me ne nɛ
kine imɔ, ne nɛ kii kpaa
kyu imɔ mɔ, nɛ lɛɛ me-nyoro
nyiile yɛɛ n gyɛ ilaa nyɛnyɛn
ɔwɔrabo ne.
19 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ nkana n kya gyi Gyuda
awura itiibilaa so, ne Wu-
rubuaarɛ mɛŋ kyu me yɛɛ
me-gisen dɔ i boran. Imɔso
i wɔra fɛɛ nɛ wu' lii itiibilaa
mɔ dɔ. Meŋ baa n tɛ sa
itiibilaa mɔ de n' san nyɛ
kyena sa daa Wurubuaarɛ.
20 Nɛ taa tɔgɛ yɛɛ nɛ wɔra
fɛɛ nɛ wu' faa mɔ, i wɔra
daa fɛɛ me-rɛ Kirisito pɛwu
ne mɛ da aŋanbi oyii so mɔɔ
gikolon. Iŋ baa i gyɛ me ne
n' tɛ. Yesu Kirisito ne n san
ɔ tɛ me dɔ. Wurubuaarɛ mɔ-
bi Yesu ɔbono ɔ laarɛ me-ilaa
ne o wu' sa me mɔ so ne n'
kya ka gyan de n' nyɛ n tɛ
gɛkyena gɛbono n tɛ faa.
21 Gidɛnsɛ gibono Wu-
rubuaarɛ gi wɔra sa
anyamesɛ mɔ, maŋ kyu
gimɔ yɛɛ giŋ gyɛ sɛi. Ne
fɛɛ i gyɛ gɛsintin yɛɛ Wu-
rubuaarɛ kya kyu nyamesɛ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran kyu
naa daa de itiibilaa gigyi
so mɔ, nkana lɛwu ɔbono
Yesu Kirisito gi baa wu' sa
anyamesɛ faa, nkana giyan
ne.

3

Anɛ Ne N Penɛ Fɛye?

1 Fɛye Galati awura, anɛ
ne n penɛ fɛye daa? Fɛ mɛŋ
nyi ɔlaako. Nɛ wolaa kaala
nyiile fɛye gɛnɔɔbono Yesu
Kirisito gi wu' lɛwu oyii so sa
fɛye mɔ. Sɛi mɛŋ ŋara fɛye.
2 Imɔso n' taasɛ fɛye ilaa
kolon idɛ: Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi daa giba fɛye
so mɔ, fɛ nyi yɛɛ ibono fɛ kya
gyi nbara mɔ so mɔ daa? Iŋ
gyɛ ibono fɛ nu Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ ne fɛ ka gyan
mɔ so mɔ daa?
3 Fɛ mɛŋ nyi ɔlaako daa
do-o? Ibono fɛ yii gɛsɛ kanpɛ
de Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ, fɛ laa san kyu fɛye
anyamesɛ-lɛɛ ɔlon daa kyu
logɛ?
4 Ibono pɛwu fɛ wu ɔlaa
sa Yesu ɔson mɔ faa mɔ, fɛ
kya laarɛ fɛ' wɔra awɔrafuɛ?
Imɔso i gyɛ gɛsintin yɛɛ fɛ
laa wɔra awɔrafuɛ?
5 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
kpɛ ɔ dɛ mɔ-Oduduu mɔ ɔ
kya sa fɛye ne ɔ kya wɔra
ilaa ibono i kya lɛɛ mɔ-ɔlon
nyiile fɛye mɔ, fɛ nyi yɛɛ
fɛye-nbara gigyi so ne ɔ kya
wɔra imɔ gɛnen? Iŋ gyɛ Yesu
ilaa ibono fɛ nu ne fɛ ka gyan
mɔ so?
6 Fɛ' taa kerɛ aye Gyuda
awura ɔnaana gyangbarasɛ
ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Aberaham mɔ ilaa. Wu-
rubuaarɛ agyɛbi ako a tɔgɛ
yɛɛ,
"Aberaham gi ka gyan Wu-
rubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so
mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i bo-
ran."
7 Imɔso i kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ
asa abono mɛ kya ka gyan
Wurubuaarɛ so mɔ, mɔmɔ

ne n gyɛ Aberaham mɔ-
naanaana gɛsintin.
8 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
kee a kya tɔgɛ gikagyan gidɛ
so ilaa. Wurubuaarɛ wolaa
o nyi yɛɛ ɔ laa kyu abono
mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura
mɔ kee yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran kyu naa de mɔmɔ-
gikagyan gibono mɛ laa ka
gyan mɔ Wurubuaarɛ so mɔ.
I bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ gi wolaa
tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ
mɔ yela sa Aberaham yɛɛ,
"Kyu naa de fo so mɔ, nan
yuule nsinkpan kpɛi-
kpɛi pɛwu so asa."
9 Imɔso lii nfono mɔ a laa bii
yɛɛ Wurubuaarɛ kya yuule
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
kya ka gyan Wurubuaarɛ so
mɔ kyu dabɔlɛ de Aberaham
ɔbono ɔ wolaa ka gyan Wu-
rubuaarɛ so mɔ.

Ɔko-rɛ Ɔko Maŋ Taalɛ Gyi Nbara Mɔ Pɛwu So

10 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ yɛɛ,
"Ɔbono ɔŋ kya wɔra ilaa
kamaasɛ
ibono Wurubuaarɛ
nbara mɔ gi kya nyiile
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ ŋmarasɛ
Wurubuaarɛ nbara
ɔwolɛ dɔ mɔ,
gɛnen kaasɛ mɔ mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ abaa
anyɔ."
Ɔko-rɛ ɔko mɔ, maŋ taalɛ gyi
nbara mɔ pɛwu so. Imɔso
nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ
kya ka gyan nbara gigyi
so mɔ, mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
abaa anyɔ.
11 I gyɛ gɛsintin yɛɛ nyamesɛ
fo gyi nbara so pɛwu gbaa
mɔ, iŋ gyɛ imɔ ne nan yɛgɛ
Wurubuaarɛ o' kyu fo yɛɛ fo-
gisen dɔ i boran. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ,
"Ɔbono ɔ kya ka gyan Wu-
rubuaarɛ so mɔ ne
Wurubuaarɛ kya kyu
yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran.
Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan
nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena."
12 Nbara berɛ, mɛŋ kya ka
gyan nmɔ so. Mɛ kya gyi
nmɔ so daa. Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yela yɛɛ,
"Ɔbono o gyi nbara mɔ so
mɔ
ne nan nyɛ kyena Wu-
rubuaarɛ asɛ kyu naa
de nbara mɔ so."
13 Nnɔ nbono Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ wɔra aye abono aŋ
kya gyi mɔ-nbara mɔ so mɔ
ɔ yɛgɛ Yesu gi fiyɛɛ nnɔ sa
aye. Kyu lii aye-ilaa nyɛnyɛn
so mɔ, Yesu ne Wurubuaarɛ
gi san tɔgɛ nnɔ wɔra. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i kya
tɔgɛ yɛɛ,
"Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono
mɛ kyɔlɔga mɔ oyii so
mɔɔ
kyu biidɛ mɔ-giso mɔ,
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ nnɔ
wɔra kaasɛ mɔ ne."
14 Wurubuaarɛ kya laarɛ
o' yuule gɛsinkpan so asa
kpɛi-kpɛi fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ
wolaa yuule Aberaham mɔ.
Imɔso ne Yesu gi yelɛ aye
anyamesɛ giyaa dɔ ka aye-
ilaa nyɛnyɛn gikɔ de Wu-
rubuaarɛ ɔ' nyɛ yuule aye
kii kyu naa de aye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ
so. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ aye

abono a kya ka gyan Yesu so
mɔ, a kya nyɛ Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ wolaa ka
yela yɛɛ ɔ laa sa anyamesɛ
mɔ.

Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Sa Anyamesɛ Mɔ

15 Me-nanboana Yesu
asonbo, n' taa kyu anyamesɛ
gɛkyena dɔ ilaa kyu wɔra
sinkaala sa fɛye. Nengyene
nyamesɛ gi nyɛ ka ntan
mɔ, mɛ mɛŋ lɛɛ nmɔ mɔ,
nyamesɛ maŋ taalɛ kine
nmɔ abɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ nmɔ.
16 Wurubuaarɛ gi wolaa ka
ilaa dɛnsɛ yela sa anyamesɛ
pɛwu. Ɔ ka imɔ yela
sa ɔmɔ kyu naa de Aber-
aham de mɔ-ɔnaanabi mɔ
so. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ nfono n darɛ faa mɔ, i
mɛŋ tɔgɛ yɛɛ, "de Aberaham
anaanabi." I nen tɔgɛ yɛɛ
"anaanabi" mɔ, mɛ kyɔ ne. I
tɔgɛ daa yɛɛ, "de Aberaham
ɔnaanabi." Nyamesɛ kolon
ne ɔ gyɛ ne. Gɛnen ɔnaanabi
ɔbono ne n gyɛ Kirisito.
17 To! Ibono n darɛ mɔ
ne n gyɛ yɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono
asa mɛ maŋ taalɛ kine
abɛɛ mɛ' kyɛɛgɛ nyamesɛ-
lɛɛ ntan mɔ, gɛnen kee
ne Wurubuaarɛ agyɛbi a
dɛ ne. Wurubuaarɛ gi
wolaa ka yela yɛɛ kyu
naa de Aberaham so ne
ɔ laa kyule de o' yuule
anyamesɛ de mɛ' nyɛ wɔra
mɔ-asonbo gɛsintin. I wɔra
nsi nwɛ nnan de nsi okɔ de
saalaa gɛmara mɔ, pɛi ne
Wurubuaarɛ gi lɔɔ lɛɛ mɔ-
nbara nyiile Aberaham mɔ-
naanaana Gyuda awura mɔ.
Gɛnen Wurubuaarɛ nbara
mɔ gi mɛŋ taalɛ kyadɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi wolaa
ka yela mɔ ɔwolɛ fuɛ.
18 Nengyene fɛɛ i tiri
yɛɛ anyamesɛ mɛ' gyi
Wurubuaarɛ nbara so pɛi
de mɛ' lɔɔ nyɛ Wurubuaarɛ
ayuule de mɛ' wɔra mɔ-
asonbo gɛsintin mɔ, gɛnen
berɛ mɔ iŋ baa i gyɛ ibono
Wurubuaarɛ gi wolaa ka
yela mɔ so ne. Gɛsintin
gɛbono a nyi mɔ ne n gyɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi kpɛ ka
daa yela sa Aberaham yɛɛ
ɔ laa yɛgɛ asa mɛ' nyɛ
wɔra Wurubuaarɛ asonbo
gɛsintin kyu naa daa de mɔ
Aberaham so. Iŋ gyɛ kyu
naa de nbara gigyi mɔ so.

Ilaa Ibono Nbara Mɔ Gi Maŋ Taalɛ Wɔra Mɔ

19 Ne nbara mɔ gi maŋ
yɛgɛ asa mɛ' nyɛ wɔra Wu-
rubuaarɛ asonbo gɛsintin
mɔ, menɛtɔ so kiti-i ne ɔ
baa yela nmɔ daa? Asa ilaa
nyɛnyɛn so ne Wurubuaarɛ
gi kyu nbara mɔ kyu bɔla
ilaa ibono ɔ ka yela sa ɔmɔ
mɔ so. Ɔ kya laarɛ nbara mɔ
gi' kpaa ɔmɔ kpaa fo aberɛ
abono Aberaham ɔnaanabi
mɔ laa ba mɔ. Mɔ-ɔnaanabi
ɔbono ilaa ne Wurubuaarɛ
gi wolaa ka yela mɔ. Owi
ɔbono Wurubuaarɛ gi yela
mɔ-nbara mɔ, o sun mɔ-
isɔɔ iko ne mɛ kpaa tɔgɛ
nmɔ sa Mosisi. Imɔso Mosisi
gi san wɔra fɛɛ okpowura
Wurubuaarɛ de anyamesɛ
nsana.
20 Gɛnen ilaa ibono i maŋ
taalɛ wɔra ɔdan kpaa lii
berɛ. I lii fɛɛ okpowura
yelɛ abaafon anyɔ nsana.

Wurubuaarɛ berɛ gyɛ daa ɔkolon.
21 Abɛɛ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela mɔ de nbara nbono
ɔ yela mɔ, iŋ kya kyena
de abara? Kuaa, iŋ gyɛ
gɛnen. Nbara nbono ɔnan
gi laa taalɛ sa nyamesɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
mɔ giŋ bo no. Naafo nkana i
bo gɛnen nbara nbono ɔnan
mɔ, ɔfaanan Wurubuaarɛ
kya kerɛ asa ilaa wɔrasɛ so
de o' wu yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ
i boran kyu naa de gɛnen
nbara nbono so.
22 Idɛ faa mɔ, iŋ gyɛ
gɛnen. Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ a kya nyiile yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn giwɔra i kya nyɛ
ɔlon anyamesɛ pɛwu so. I
ba gɛnen de Wurubuaarɛ o'
kyu daa asa abono mɛ kya ka
gyan Yesu Kirisito so mɔ yɛɛ
mɔmɔ-asen dɔ ne n boran.
Gɛnen ne Wurubuaarɛ gi
wolaa ka yela ne. Nyamesɛ
gikagyan so ne Wurubuaarɛ
laa kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ
i boran.

Nbara Mɔ Gi Kerɛ Aye So Kaaborɛ Kirisito Gi Ba

23 Pɛi de anyamesɛ mɛ'
lɔɔ ka gyan Yesu so mɔ,
Wurubuaarɛ nbara mɔ gi
ŋminde aye ne gi tii aye
wɔra gɛnen kaaborɛ Yesu gi
ba ne gikagyan gibono a laa
ka gyan mɔ so mɔ gi' lii gɛwi.
24 Imɔso nbara mɔ gi wɔra
fɛɛ nbii so ɔkerɛbo, ne gi
kerɛ aye so kaaborɛ Kirisito
gi ba. Ne a san a kya ka gyan
mɔ so de Wurubuaarɛ o' kyu
aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran.
25 Idɛ kon ibono a nyɛ ka
gyan Yesu so faa, aŋ baa a
tiri ɔbono ɔ laa kerɛ aye so
mɔ.

Kirisito Gi Ba Faa, Fɛ Laa Nyɛ Ilaa Ibono Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Mɔ

26 Imɔso fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ
so mɔ, fɛye pɛwu fɛ san
wɔra Wurubuaarɛ mɔ-biana
gɛsintin kyu naa de fɛye-
gikagyan gibono fɛ ka gyan
Yesu so mɔ.
27 Ibono mɛ gyere fɛye
Wurubuaarɛ sagyere ne
fɛye-rɛ Kirisito fɛ wɔra
nyamesɛ kolon mɔ, i yɛgɛ fɛ
nyɛ kyɛɛgɛ baa nyɛ Kirisito
gidebi fɛye-asen dɔ.
28 Wurubuaarɛ mɛŋ kya
kerɛ yɛɛ Gyuda awura ne,
Geriiki awura ne, abono me
tɛ awura asɛ mɔ de abono
mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so mɔ
ne, abɛɛ anyen ne, abɛɛ
akyii ne. Mɔ asɛ mɔ, fɛye
pɛwu fɛ gyɛ nyamesɛ kolon
kyu lii fɛye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so.
29 Fɛye-rɛ Kirisito fɛ wɔra
nyamesɛ kolon faa, fɛye
kee fɛ gyɛ Aberaham mɔ-
naanaana ne. Fɛ laa nyɛ
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa Aberaham mɔ-rɛ
Kirisito ɔbono ɔ gyɛ mɔ-
ɔnaanabi mɔ.

4

Pɛi Ne Kirisito Gi Ba Mɔ, A Kyena Sa Gɛsɛ Gɛrɛ Itiibilaa Mɔ Fɛɛ Nbide

1 Fɛɛ ɔko laa baa yii mɔ-sɛ
giyaa mɔ, owi ɔbono ɔ san
ɔ gyɛ gɛbii mɔ, mɔ-rɛ gɛbide

mɔ, ɔko mɛŋ don mɔ-nanbo. Yɛgɛ ɔ sɛɛ mɔ, mɔ ne nan gyi mɔ-sɛ atɔ pɛwu.

2 Ɔŋ ti sɛɛ mɔ, ɔ bo asa abono mɛ kya kerɛ mɔ-rɛ mɔ-atɔ mɔ so sa mɔ kaaborɛ ɔ' sɛɛ kpaa fo owi ɔbono mɔ-sɛ gi yela sa mɔ mɔ.

3 Gɛnen kee ne nkana aye a wɔra daa fɛɛ nbii Wurubuaarɛ ɔson dɔ, ne a kyena sa gɛsinkpan so nbara de itiibilaa fɛɛ nbide.

4 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ owi mɔ gi san baa fo mɔ, ɔ keda mɔ-bi sun gɛsinkpan so. Gɛsinkpan gɛdɛ so ɔkyii ne n korogɛ mɔ. Mɛ korogɛ mɔ wɔra Gyuda awura nbara dɔ.

5 Wurubuaarɛ gi sun mɔ-bi mɔ gɛnen de aye abono nkana a kyena sa nbara mɔ, a' nyɛ aye-nyoro lii nbara gɛkyena mɔ dɔ de a' kyena sa Wurubuaarɛ de ɔ' san kyu aye yɛɛ a gyɛ mɔ-biana gɛsintin.

6 Ibono i kya lɛɛ nyiile aye yɛɛ a ti bingiri mɔ-biana gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-bi mɔ-Oduduu mɔ wɔra aye-asen dɔ ne ɔ kya yɛgɛ a kya taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ, "N-sɛ, n-sɛ!" mɔ.

7 Imɔso i nyɛ ba fo ɔko gisen dɔ gɛnen mɔ, foŋ baa fo gyɛ gɛbide sa Wurubuaarɛ. Fo bingiri Wurubuaarɛ mɔ-bi gɛsintin. Ne fo ti nyɛ fo gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi gɛnen mɔ, ɔ laa yɛgɛ fo' nyɛ ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ-biana mɔ.

Pɔɔlo Kya Nyiile Galati Awura Nfono Mɛ Fuɛ Mɔ

8 Owi ɔbono fɛŋ ti nyɛ bii fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛsɛ de gibi mɔ, fɛ son ikperɛ, yɛgɛ iŋ kaborɛ fɛ' son imɔ, ne fɛ wɔra nbide sa imɔ.

9 Idɛ kon fɛ nyɛ bii fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛsɛ de gibi faa (abɛɛ n' lɔrɔ tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ ne n bii fɛye-rɛ mɔ gɛsɛ de gibi faa mɔ), nbara de itiibilaa ibono iŋ bo ilaa dɔ ne i maŋ taalɛ wɔra sɛi sa fɛye mɔ, fɛ laa kii kyu fɛye-nyoro too imɔ so? Imɔso fɛ kya laarɛ de fɛ' kii wɔra nbide sa gɛnen ilaa ibonoana?

10 Fɛ kyu too fɛye-nyoro so yɛɛ fɛ laa wɔra gɛkɛ kyoolasɛ itiibilaa, ibosɛ itiibilaa de gɛsi pobɔrɔ de agyudɔ pobɔrɔ de nkɛ belɛ-belɛ mɔ itiibilaa.

11 N kya nu fɛye so yɛɛ fo kya wɔra itiibilaa kpɛi-kpɛi gɛnen mɔ, i kya wɔra me gifuu yɛɛ foŋbii mɔ, gɛnɔɔbono nɛ keda menyoro tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa fɛye mɔ, nɛ wɔra imɔ too nkyu dɔ giyan ne.

12 Imɔso me-nanboana Yesu asonbo, n dɛ fɛye giserɛ, fɛ' wɔra aniya de fɛ' wɔra fɛɛ me. Fɛŋ sa fɛ' ka gyan itiibilaa so. I lii fɛɛ owi ɔbono n bo fɛye asɛ nno mɔ, me kee nɛ wɔra fɛɛ fɛye. Ne fɛ mɛŋ wɔra me ilaa nyɛnyɛn iko.

13 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nyi mɔ, me-gilɔ so ne nɛ kpe fɛye asɛ gigyangbarasɛ mɔ, ne nɛ nyɛ lɛɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa fɛye.

14 Nɛ kpe gɛnen mɔ, fɛ
mɛŋ da me ikyɔɔ, ne fɛ mɛŋ
lɛɛ ansi taa me yɛgɛ. Fɛ
yiyɛɛ me so owi ɔbono n
kya lɔ mɔ. Fɛ kerɛ me so
de ɔkon fɛɛ n gyɛ daa Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ abɛɛ n gyɛ
daa Kirisito Yesu gbaa.
15 Idɛ kon fɛye-ɔsakon
ɔbono gi kyon fonɛ daa?
Me gbaa-gbaa n nyi fɛye so
yɛɛ gɛnen owi ɔbono dɔ mɔ
nkana fɛ laa taalɛ lɛɛ fɛye-
ilaa kamaasɛ sa me, ba-a
fɛye-ansibi gbaa.
16 Imɔso gɛsintin gɛbono
n kpɛ mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye
so mɔ, nɛ san bingiri fɛye-
ɔkyobo?
17 Gɛnen asa abono mɛ kya
tɔgɛ fɛye ɔkalan banban mɔ
berɛ, mɛ kya laarɛ fɛye-ilaa
faa mɔ, iŋ taa gyɛ ilaa dɛnsɛ
iko so. Mɛ kya laarɛ daa de
mɛ' nyɛ tɛɛ fɛye lii me asɛ de
mɛ' nyɛ de fɛ' laarɛ mɔmɔ-
ilaa.
18 Fɛɛ ilaa dɛnsɛ so ne ɔko
kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ, imɔ
ibono i laa kpaa fɛye owi
kamaasɛ. Me kee n kya laarɛ
fɛye-ilaa. Iŋ gyɛ owi ɔbono n
bo fɛye asɛ mɔ wolɛ.
19 Me-biana, nɛ wolaa wu
ɔlaa fɛye so, ne n' kii n
kya wu ɔlaa fɛye so fɛɛ
gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu
ɔkyii mɔ. Nan wu ɔlaa
fɛye so gɛnen kaaborɛ Yesu
Kirisito gidebi gi' lii gɛwi
fɛye dɔ.
20 I bo me ɔbolɛ fɛɛ nkana
n' nyɛ n bo fɛye asɛ de n'
nyɛ bii gɛtɔngɛ gɛbono nan
tɔngɛ sa fɛye mɔ. Fɛye-ilaa
i bo me-gisen dɔ gɛnɔnko
gɛnɔnko daa.

Haga De Sara Ilaa

21 Fɛye abono fɛ kya laarɛ
de fɛ' kyena sa Gyuda awura
nbara mɔ, fɛ nyi yɛɛ fɛ kya
gyi nbara mɔ so ne? Fɛ' nu
gɛnɔɔbono nan baa lɛɛ nmɔ
gɛsɛ sa fɛye mɔ.
22 Mɛ ŋmarasɛ Gyuda
awura nbara mɔ dɔ yɛɛ
Gyuda awura mɔmɔ-naana
gyangbarasɛ Aberaham gi
korogɛ anyen anyɔ. Ɔko mɔ-
nyi gyɛ Aberaham mɔ-ka
obolonbu. Ɔko mɔ mɔ-nyi
gyɛ Aberaham mɔ-ka yɛsɛ.
23 I kii koso mɔ, mɔ-ka
mɔ obolonbu mɔ gi nyɛ ɔtɔ
korogɛ sa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
anyamesɛ mɛ kya nyɛ itɔ
korogɛ mɔ. Mɔ-ka yɛsɛ mɔ
berɛ gi nyɛ ɔtɔ korogɛ sa mɔ
mɔ, i gyɛ daa Wurubuaarɛ
ilaa wɔrasɛ. Wurubuaarɛ gi
ka yela sa mɔ yɛɛ ɔ laa nyɛ
gɛbii, yɛgɛ ɔ gyɛ ɔlabanbo.
24 Gɛnen akyii anyɔ adɛ
ilaa i gyɛ daa fɛɛ gikpalɛ
sa aye anyamesɛ. Akyii mɔ
mɛ yelɛ mɛ sa gɛnɔ dedaa
de gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-rɛ
anyamesɛ mɛ wɔra de
mɛ' kyu kyena de abara
mɔ. Gɛnɔ dedaa ne n gyɛ
Wurubuaarɛ nbara nbono
o kyu sa anyamesɛ Saanayi
gibii mɔ so mɔ. Gɛnen gɛnɔ
gɛbono gɛ dɛ fɛɛ Aberaham
mɔ-ka obolonbu mɔ. Ɔ kya
korogɛ nbii nbono mɛ tɛ sa
ako mɔ. Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ
Haga.
25 Saanayi gibii mɔ gi bo
daa Arabiya gɛsinkpan so.

A kya nu yɛɛ Haga ginyen
gi gyan gɛnen gɛsinkpan
gɛbono so. Haga kee yelɛ
ɔ sa Gyɛrusalem, Gyuda
awura ɔsowolɛ gɛmu ɔbono
ɔ bo no ndɛ faa. I kya
nyiile yɛɛ Gyɛrusalem ɔbono
mɔ-rɛ mɔ-asa pɛwu mɛ tɛ sa
daa ako.
26 Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ
Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ
berɛ mɛŋ tɛ ɔ sa ako. Ɔ
dɛ daa fɛɛ Aberaham mɔ-
ka yɛsɛ Sara. Aye abono
a kya ka gyan Yesu so mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ ɔsowolɛ
baarɛ dɛ fɛɛ aye-nyi.
27 Fɛ' nyingi yɛɛ Sara
ilaa ɔnan i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Fo ɔbono foŋ ti korogɛ mɔ,
yɛgɛ i' wɔra fo ɔkon.
Fo ɔbono foŋ ti da ɔtɔ
mɔ, kpen de fo' wɔra
ɔlanba de ɔkon.
I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo-
kuli gi koso taa fo yɛgɛ
mɔ,
fo laa kii baa nyɛ nbii
don ɔkyii ɔbono ɔ bo
ɔnyen mɔ."

28 Imɔso, me-nanboana
Yesu asonbo, fɛ' bii yɛɛ aye
abono a kya ka gyan Yesu
so mɔ a dɛ fɛɛ Sara mɔ-bi,
Ayisiki, ɔbono Wurubuaarɛ
gi wolaa ka yela sa mɔ yɛɛ ɔ
laa nyɛ mɔ.
29 Aberaham mɔ-biana
anyɔ mɔ dɔ mɔ, mɛ korogɛ
ɔko gɛnɔɔbono anyamesɛ
mɛ kya nyɛ itɔ korogɛ mɔ.
Ɔnyɔsɛ mɔ berɛ kyu lii
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ so
ne mɛ korogɛ mɔ. Nbii nnyɔ
ndɛ aberɛ dɔ mɔ, anyamesɛ
ɔlon dɔ lɛɛ gɛbii mɔ gɛ kyo
Wurubuaarɛ Oduduu dɔ
lɛɛ gɛbii mɔ. Gɛnen gɛkyo
gɛbono ɔnan ne n dɛ baa lii
de ndɛ' kee faa. Abono mɛ
kya ka gyan nbara gigyi so
mɔ mɛ kya kyo aye abono a
kya ka gyan Yesu Kirisito so
mɔ.
30 Menɛ ne Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ a kya nyiile aye
kyu lii nbii nnyɔ ndɛ so?
A kya nyiile aye yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ Aberaham
yɛɛ,

"Gya fo-ka obolonbu mɔ
mɔ-rɛ mɔ-bi mɔ lii fo-
gɛten dɔ.
Gɛnen fo-bi ɔbono maŋ nyɛ
gyi fo-atɔ.
Fo-ka yɛsɛ mɔ mɔ-bi mɔ ne
nan gyi fo-atɔ."

Imɔso lii agyɛbi adɛ dɔ mɔ, a
bii yɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Haga
mɔ-bi mɛŋ nyɛ gyi Abera-
ham atɔ mɔ, gɛnen kee ne
abono mɛ kya ka gyan nbara
mɔ so mɔ mɛ maŋ nyɛ kyena
Wurubuaarɛ asɛ ne.
31 Aye abono a kya ka gyan
Yesu so mɔ berɛ, a kya nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
Imɔso me-nanboana Yesu
asonbo, a mɛŋ dɛ fɛɛ Aber-
aham mɔ-ka obolonbu mɔ
mɔ-biana. A dɛ daa fɛɛ Aber-
aham mɔ-ka yɛsɛ mɔ mɔ-
biana.

5

Yesu Gi Yɛgɛ A Nyɛ Aye-Nyoro

1 Kirisito gi laarɛ yɛɛ aye
abono a kya ka gyan mɔ so
mɔ a' nyɛ aye-nyoro lii ɔfɛ
dɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔ so ne
Wurubuaarɛ gi kyu aye yɛɛ
aye-asen dɔ i boran. Imɔso

fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ itiibilaa de nbara mɔ i' kii ŋminde fɛye.

2 Fɛ' nu dandan. Me, Pɔɔlo n kya buu mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ yɛgɛ mɛ' ten fɛye-awɔrɛ Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so yɛɛ imɔ ne nan mɔlɛgɛ fɛye mɔ, Kirisito maŋ baa mɔlɛgɛ fɛye.

3 N kii mi-i tɔgɛ fɛye ɔkamaasɛ yɛɛ fo ɔbono fo yɛgɛ mɛ' ten fo-giwɔrɛ Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so mɔ, fo-rɛ Gyuda awura nbara de itiibilaa mɔ pɛwu ne kpɛɛ'ɛ.

4 Fo ɔbono fo kya laarɛ fɛɛ Wurubuaarɛ o' kyu fo yɛɛ fo-gisen dɔ i boran kyu naa de fɛye-nbara gigyi so mɔ, fo-rɛ Kirisito nsana i tɛɛ ne. Fo lɛɛ fo-nyoro lii Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu mɔlɛgɛ asa mɔ dɔ ne.

5 Aye berɛ, Wurubuaarɛ Oduduu kya kpaa aye ne aye-ansi a kpɛ a gyan yɛɛ aye-asen dɔ i laa wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ kpaa logɛ. A nyi ibono i laa ba gɛnen sa aye kyu naa de gikagyan gibono a kya ka gyan Kirisito so mɔ.

6 I lii fɛɛ aye abono aye-rɛ Kirisito Yesu a gyɛ nyamesɛ kolon mɔ, a nyi yɛɛ giwɔrɛ giten de gimaaten mɔ, imɔ iko-rɛ iko i mɛŋ taa tiri. Ilaa kolon ibono i kpɛ i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ fo nyamesɛ fo' ka gyan Yesu so de fo-gikagyan gibono gi' lii gɛwi naa de fo-gɛlaarɛ' gɛbono fo bo sa Wurubuaarɛ de fo-nanbo nyamesɛ mɔ so.

7 Nkana fɛ ti fɛ dɛ fɛye-gikagyan dɔ kanpɛ. Anɛana ne n baa kpadɛɛ fɛye ne fɛŋ baa fɛ kya buu gɛsintin mɔ ɔkpa mɔ daa?

8 Gɛnen gɛwɔnsa gɛdɛ gɛŋ kya lii Wurubuaarɛ asɛ. Wurubuaarɛ berɛ kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' keda gɛsintin ɔkpa mɔ dɔ.

9 Fɛ' kerɛ dandan. Ilaa nyɛnyɛn pi-i i kya nyida ilaa gikyɔ. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono bodobodo gɛlin pi-i gi kya yɛgɛ bodobodo kya ŋan dii mɔ.

10 Nɛ taa tɔgɛ gɛnen faa mɔ, Wura Yesu so mɔ, n nyi me-gisen dɔ yɛɛ fɛ maŋ taa sɔɔ ilaa banban iko gyi. Abono mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa mɔ, ba-a anyamesɛ gbaa'gbaa ne mɛ gyɛ mɔ, Wurubuaarɛ laa biidɛ mɔmɔ-giso.

11 Me-nanboana Yesu asonbo, me berɛ, meŋ kya nyiile asa yɛɛ awɔrɛ giten nbara i tiri sa Wurubuaarɛ. Nkana gɛnen ne n' dɛ mɔ, naafo Gyuda awura mɛ maŋ ka me-ansi. Naafo n san n dɛ awɔrɛ giten nbara mɔ, nkana gɛnɔɔbono n kpɛ n dɛ yɛɛ Yesu oyii so lɛwu mɔ wolɛ ne n kpɛ i tiri mɔ, nkana i maŋ baa loo asa.

12 Asa abono mɛ kya kpadɛɛ fɛye-nwɔnsa mɔ gɛnen mɔ, mɛ nyi yɛɛ awɔrɛ giten i gyɛ ilaa dɛnsɛ sa ɔmɔ mɔ, mɛ maa tɛsɛ lɛɛ mɔmɔ-awɔrɛbi kee?

13 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛye berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ

fɛ' kyu fɛye-nyoro too Yesu so de fɛ' nyɛ fɛye-nyoro lii nbara de itiibilaa gigyi so. Ibono fɛ nyɛ fɛye-nyoro gɛnen faa mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu imɔ yɛɛ ɔkpa gi bugi sa fɛye de fɛ' wɔra ilaa ibono fɛye anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ mɔ. Fɛ' kyu gɛsalaarɛ kyu son abara.

14 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ nbara nbono ɔ yela pɛwu mɔ gi kya baa yii daa de nbara kolon yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro mɔ."

15 Ne fɛye mɔ, fɛye yɛɛ fɛ laa dun daa abara de fɛ' kyadɛ abara fɛɛ ndonbuɛ berɛ mɔ, fɛŋ kerɛ dan-dan mɔ, fɛ laa nyida daa abara de fɛye-ikyenaten Wu-rubuaarɛ asɛ i' lii fɛye-abaa.

Anyamesɛ Gidebi Mɔ Ilaa Wɔrasɛ

16 Imɔso ilaa ibono n kpɛ n dɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kyena fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya nyiile fɛye mɔ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ maŋ wɔra ilaa ibono fɛye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ mɔ.

17 I lii fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ i kya laarɛ yɛɛ i' tii Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔkpa. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ mɔ kya laarɛ yɛɛ o' tii aye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi mɔ ɔkpa. Gɛnen ilaa inyɔ idɛ iŋ kya dabɔlɛ abara dɔ de i' kyena. Gɛnen so mɔ, a mɛŋ kya nyɛ wɔra ilaa ibono a kya laarɛ mɔ.

18 Fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n gyangbara sa fɛye mɔ, iŋ baa i gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ ne fɛ tɛ sa.

19 Ilaa nyɛnyɛn ibono ɔnan aye-anyamesɛ-lɛɛ gidebi i kya yɛgɛ a kya wɔra mɔ iŋ bo sen de nyamesɛ o' wu imɔ bii. Imɔ iko ne n gyɛ yɛɛ nyamesɛ kya laarɛ agyibara. Ɔ kya wɔra ilaayan. Ɔ kya wɔra ilaa kankaran.

20 Ɔ kya son ikperɛ. Ɔ kya sɔɔ afɛ. Ɔ kya kyo asa. Ɔ kya laarɛ laatɔngɛ. Ɔ kya wɔra onsipara. Ɔ bo ginyadon foro-foro. Mɔ-rɛ asa mɛ kya kyena gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena. Mɔ-rɛ ako mɛ kya wɔra gɛnɔ ako so. Ɔ kya lɛɛ ako laarɛ taa ako yɛgɛ.

21 Asa ilaa i bo mɔ gɛlaaloo. Ɔ kya nun nta gɛɛlɛ nyoro. Ne ɔ kya wɔra ibon. Anyamesɛ-lɛɛ gidebi i kya yɛgɛ asa mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn banban kee. Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ fɛye baa kyon mɔ, n kya kii mi-i tɔgɛ mi-i sa fɛye ne-o: fo ɔbono fo yɛɛ imɔ idɛana ne fo laa wɔra mɔ, fo maŋ nyɛ kyena Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ.

Wurubuaarɛ Oduduu Mɔ Ilaa Wɔrasɛ

22 Ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ asa mɛ' wɔra mɔ iŋ dɛ fɛɛ ilaa nyɛnyɛn idɛana. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ daa asa mɛ' nyɛ gɛlaarɛ' mɔmɔ-asen dɔ. Ɔ kya sa ɔkon de gisen yuuli. Ɔ kya yɛgɛ asa mɛ' nyɛ gisen, ɔ kya yɛgɛ mɛ' wɔra ilaa ibono i kya yuuli asa asen mɔ, mɛ' wɔra gidɛnsɛ, mɛ' gyi gɛsintin sa asa,

23 mɛ' buu asa, de
mɛ' taalɛ mɔmɔ-nyoro.
Nengyene asa mɛ kya wɔra
gɛnen ilaa idɛana mɔ, iŋ bo
nbara nko gi laa bun mɔmɔ
gipuɛɛ.
24 Abono mɛ gyɛ Kirisito
Yesu-lɛɛ asa gɛsintin mɔ, mɛ
kine mɔmɔ-anyamesɛ-lɛɛ
gidebi mɔ imɔ-rɛ imɔ-ilaa
laarɛsɛ de imɔ-ilaa diilɛsɛ
pɛwu. I wɔra fɛɛ mɛ kyu
mɔmɔ-gidebi gibono kyu da
aŋanbi mada de oyii mɔɔ ne.
25 Aye abono a kya ka
gyan Yesu so mɔ, a ti nyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ti
ɔ tɛ aye-asen dɔ faa mɔ, a'
tɛsɛ naa fɛɛ gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ kya
nyiile aye mɔ.
26 A mɛŋ sa a' nyiile aye-
nyoro abɛɛ a' kyena gikoso
gɛgyanbuɛ gɛkyena abɛɛ a'
yɛgɛ ɔko ilaa i' wɔra aye
gɛlaaloo.

6

Fɛ' Sɔɔ Abara Nsola Sola

1 Me-nanboana Yesu
asonbo, nengyene fɛ wu yɛɛ
fɛye dɔ ɔko kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn iko mɔ, fɛye abono
fɛ kya nu Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ asɛ fɛye-
gɛkyena dɔ mɔ, fɛ' kyu
buubuu kyu buɛɛlɛ gɛnen
kaasɛ mɔ de ɔ' lii imɔ dɔ.
Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de i
mɛŋ sa i' penɛ fɛye kee kpaa
loo ilaa nyɛnyɛn dɔ.
2 Fɛ' sɔɔ abara nsola sola.
Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ
gyi Kirisito-lɛɛ nbara so.
3 Nengyene ɔko kya buu
mɔ-nyoro yɛɛ ɔ don asa
sɛnsɛ yɛgɛ oŋ kii don ɔmɔ
mɔ, ɔ kya ten mɔ-nyoro gɛnɔ
daa.
4 Fɛye berɛ fɛye ɔkamaasɛ
ɔ' kpɛ nu daa de mɔ gbaa-
gbaa lɛɛ ilaa wɔrasɛ de ɔ'
kerɛ yɛɛ i boran abɛɛ iŋ bo-
ran. Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ,
fɛye gbaa-gbaa ilaa wɔrasɛ
so ne fɛ laa nyɛ nyiile fɛye-
nyoro. Iŋ gyɛ ɔko-lɛɛ ilaa
wɔrasɛ so.
5 Ɔkamaasɛ o' nu de mɔ-
lɛɛ gidebi. I lii fɛɛ ɔkamaasɛ
mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ gɛsola.
6 Nengyene ɔko kya nyiile
fo ɔko Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ, fo kee kyu ilaa dɛnsɛ
ibono fo bo mɔ kyu kpaa mɔ.

7 Fɛŋ sa fɛ' penɛ fɛye-
nyoro. Fo ɔko fo maŋ
taalɛ penɛ Wurubuaarɛ. Ilaa
ibono fo duu mɔ, imɔ kee ne
nan kɔrɔ.
8 Fɛɛ fo anyamesɛ-lɛɛ
ɔbolɛ gɛlaarɛ ne fo yɛɛ fo
laa wɔra mɔ, kyu lii fo
anyamesɛ gidebi mɔ so ne
fo-ilaa i laa nyida wɔra
fo. Ne fo ɔbono mɔ fo
kya wɔra daa Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gɛlaarɛ mɔ,
kyu lii Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ kee so ne fo laa nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ
gɛkpaa.

9 Idɛnsɛ giwɔra i mɛŋ sa
i' fii aye. Nengyene idɛnsɛ
giwɔra iŋ yɔɔ aye-nyoro mɔ,
owi ɔko laa baa ba ibono
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ a' nyɛ
imɔ so ntɛɛla.
10 Imɔso a nyɛ ɔkpa mɔ,
a' wɔra gidɛnsɛ sa nyamesɛ
kamaasɛ, titirigu mɔ, abono
aye-rɛ ɔmɔ a gyɛ Yesu

Kirisito ɔson gikpen mɔ dɔ asa mɔ.

Pɔɔlo Agyɛbi Laalaalogɛ

11 Fɛ' kerɛ agyɛbi kiirɛsɛ abono me gbaa-gbaa n dɛ me-gibaa n kya ŋmarasɛ fɛye-ɔwolɛ mɔ laalaalogɛ mɔ.
12 Asa abono mɛ kya laarɛ yɛɛ mɔmɔ-ilaa i' wɔra anyamesɛ ɔbolɛ ansi so wolɛ mɔ ne nan nyise fɛye yɛɛ fɛ' ten awɔrɛ Gyuda awura itiibilaa ɔkpa so pɛi de fɛ' nyɛ loo Yesu ɔson mɔ dɔ. Gɛnen asa abono mɛ selɛ Gyuda awura gifuu daa. Mɛ nyi yɛɛ nengyene mɛ ka gyan Yesu Kirisito lɛwu ɔbono o wu' sa aye oyii mɔ so taa mɔmɔ Gyuda awura itiibilaa mɔ yɛgɛ mɔ, Gyuda awura mɛ laa naa ka mɔmɔ-ansi.
13 Mɔmɔ abono yɛɛ fɛ' ten awɔrɛ de fɛ' wɔra Gyuda awura itiibilaa pɛwu mɔ gbaa mɛ mɛŋ kya taa wɔra imɔ kpaa logɛ. Yɛgɛ mɛ kya laarɛ fɛ' ten awɔrɛ ansi so de mɛ' nyɛ diirɛ mɔmɔ-nyoro yɛɛ fɛ kyule wɔra mɔmɔ-itiibilaa daa.
14 Me berɛ, Wurubuaarɛ ɔ' kparɛ fuɛ! Nan taa diirɛ me-nyoro gbaa mɔ, i' wɔra daa aye-Wura Yesu Kirisito lɛwu ɔbono o wu' sa aye oyii so mɔ wolɛ so ne n' diirɛ me-nyoro. Wura Yesu Kirisito lɛwu baarɛ so mɔ, gɛsinkpan so ilaa ibono i tiri sa mɔmɔ abono mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, i mɛŋ baa i tiri me. Ne ilaa ibono i tiri me nperɛ faa kee, i mɛŋ tiri ɔmɔ.
15 I lii fɛɛ awɔrɛ giten de gimaaten itiibilaa mɔ, imɔ iko-rɛ iko i mɛŋ taa tiri. Ilaa kolon ibono i kpɛ i tiri mɔ ne n gyɛ ibono fo nyamesɛ fo laa kyɛɛgɛ lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de fo' wɔra nyamesɛ pobɔrɔ fo-gɛkyena dɔ mɔ.
16 Asa abono mɛ kya kyule yɛɛ gɛnen ilaa kolon idɛ ne n tiri mɔ, Wurubuaarɛ gisen yuuli de mɔ-gitolon gi gyɛ mɔmɔ pɛwu-lɛɛ. Mɔmɔ ne n gyɛ Isirale awura abɛɛ Wurubuaarɛ asonbo gɛsintin.
17 Kyu lii ndɛ' kyu i kya kpe mɔ, ɔko-rɛ ɔko ɔŋ' baa nyida me-ginyen. N kya wɔra Yesu gɛsun mɔ so mɔ, nɛ wu ɔlaawusɛ. Apan abono a tɛ me-nyoro so faa ne n kya lɛɛ nyiile yɛɛ n gyɛ Yesu ɔsɔɔ gɛsintin.
18 Me-nanboana Yesu asonbo, aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de fɛye-oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fɛye. I' ba gɛnen.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Efiso Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ
Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa
de Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so
mɔ ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ
baarɛ. N kya ŋmarasɛ mi-i
sa fɛye abono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro
ne fɛ dɛ Kirisito Yesu gɛsara
dɔ Efiso ɔsowolɛ so mɔ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
aye-Wura Yesu Kirisito mɛ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Wurubuaarɛ Gi Kyu Oduduu Dɔ Ayuule Kamaasɛ Kyu Sa Aye

3 Ayenbi a gyɛ Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ ne n
gyɛ aye-Wura Yesu Kirisito
mɔ-sɛ! Aye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon so mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi yuule aye. O kyu
oduduu dɔ ayuule kamaasɛ
abono a bo Wurubuaarɛ dɔ
mɔ kyu yuule aye Kirisito
asonbo mɔ.
4 I kya nyiile yɛɛ pɛi de
Wurubuaarɛ ɔ' lɛɛ soso de
gɛsɛ mɔ, kyu naa de aye-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon so
mɔ, ɔ lɛɛ gibaa yii aye yɛɛ
a' wɔra gisen fufuli awura
abono ɔ lɔrɔ aye yela sa
mɔ-nyoro. Gɛlaarɛ' gɛbono
Wurubuaarɛ bo sa aye so
mɔ,
5 ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ kyu
naa de Yesu Kirisito so ne ɔ
laa yɛgɛ a' wɔra mɔ-biana
gɛsintin. I bo Wurubuaarɛ
ɔbolɛ ne i wolaa i bo mɔ-
gɛwɔnsa dɔ yɛɛ a' wɔra mɔ-
biana.
6 Wurubuaarɛ gɛwɔnsa
dɛnsɛ gɛbono ɔ kya sa aye
so gɛnen mɔ gɛ kya kyu
nyisigyi belɛ bara mɔ. I
kya yɛgɛ asa mɛ' yen mɔ.
Aye-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ
mɔ-bi laarɛsɛ mɔ, a wɔra
nyamesɛ kolon so ne i yɛgɛ
Wurubuaarɛ gi bugi mɔ-
gisen wɔra ilaa idɛ pɛwu sa
aye gɛnen.
7 Aye-rɛ Yesu ginyamesɛ
kolon mɔ so mɔ, a nyɛ
aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ ne a san a tɛ
sa Wurubuaarɛ. Kyu lii
Yesu asunbi lɛwu ɔbono o
wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa
aye mɔ so ne Wurubuaarɛ
gi mɔlɛgɛ aye gɛnen. Mɔ-
gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ sa
aye so mɔ, o kyu aye-ilaa
nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ
kyu kyɛɛ aye, yɛgɛ nkana
aŋ kaaborɛ ɔ' wɔra gɛnen sa
aye ba-a pi-i.

8 Wurubuaarɛ gi tansi bugi
mɔ-gisen sa aye. Ɔ tansi o
nyi ɔlaako ne ɔ kya bii wɔra
ilaa ɔkpa kamaasɛ so.
9 Ɔ wolaa o nyi yɛɛ ɔ laa
wɔra ilaa belɛ naa de Kirisito
so. I wolaa i bo mɔ-gɛwɔnsa
dɔ gɛnen, ne o kyu imɔ ŋara.
Idɛ kon ɔ san lɛɛ imɔ-gɛwi
nyiile aye.
10 Owi mɔ gi fo mɔ, ɔ laa
yɛgɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛbono gɛ'
ba gɛsintin. Ɔ laa yɛgɛ ilaa
ibono ɔ lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ
pɛwu i laa kyena gɛnɔ kolon
de i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa
Kirisito.

11 Kyu lii aye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon so mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi tɔɔsɛ aye lɛɛ yɛɛ
a' son mɔ. Ɔ wolaa tɔgɛ yela
yɛɛ i laa ba gɛnen. Iŋ gyɛ
imɔ wolɛ ne Wurubuaarɛ
gi tɔgɛ yela. Ilaa kamaasɛ
ibono i kya ba mɔ, ɔ kya yɛgɛ
i' ba daa gɛnɔɔbono i laa
nyɛ kyena de mɔ-gɛwɔnsa
gɛbono ɔ wolaa ɔ dɛ mɔ.
12 Aye Gyuda awura ne n
gyɛ asa abono a daa gikyu
aye-ansi gyan Kirisito so yɛɛ
mɔ ne nan mɔlɛgɛ aye. Ɔ
wolaa lɛɛ gibaa yii aye yɛɛ
naa de aye so mɔ, asa mɛ laa
wu mɔ-nyisigyi de mɛ' yen
mɔ.
13 Fɛye abono fɛ mɛŋ
gyɛ Gyuda awura ne fɛ
mɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ
ɔson mɔ, fɛye kee fɛ nyɛ
nu gɛsintin agyɛbi mɔ.
Gɛnen gɛsintin agyɛbi mɔ
ne n gyɛ ɔkalan konkonsɛ
ɔbono fɛ nu ne fɛ nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
ɔnan faa. Fɛye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
owi ɔbono fɛ ʂɔɔ ɔkalan mɔ
gyi mɔ, Wurubuaarɛ gi kyu
mɔ-Oduduu mɔ wɔra fɛye
dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa
ka yela mɔ ne i wɔra fɛɛ ɔ
daasɛ fɛye.
14 Ibono o kyu mɔ-Oduduu
mɔ sa aye mɔ, i kya nyiile
aye yɛɛ ɔ laa sa aye ilaa
dɛnsɛ ibono pɛwu ɔ tɔgɛ
yela yɛɛ ɔ laa sa mɔ-biana
gbaa-gbaa mɔ. Aye-rɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ a laa
kyena kaaborɛ Wurubuaarɛ
ɔ' baa lɛɛ aye lii ilaa nyɛnyɛn
kamaasɛ dɔ de a' san kyena
sa mɔ Wurubuaarɛ wolɛ.
Imɔ idɛ pɛwu i laa yɛgɛ asa
mɛ' wu Wurubuaarɛ nyisi-
gyi de mɛ' yen mɔ.

Pɔɔlo Gi Dalaa Sa Yesu Asonbo Abono Mɛ Bo Efiso Mɔ

15 Nɛ nu fɛye Efiso awura
so yɛɛ fɛ kya ka gyan aye-
Wura Yesu so. Ne nɛ nu kee
yɛɛ fɛ kya laarɛ asa abono
pɛwu Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ
ilaa. Imɔso
16 meŋ kya taa Wu-
rubuaarɛ afaala yɛgɛ. N
kpɛ n kya nyingi fɛye so me-
ndalaa dɔ.
17 Aye-Wura Yesu Kirisito
mɔ-sɛ Wurubuaarɛ gyɛ Ny-
isigyi Gɛmu. N kya dalaa yɛɛ
ɔ' sa fɛye ɔlaako ginyi de ɔ'
lɛɛ mɔ-ilaa gɛwi nyiile fɛye
de fɛ' bii mɔ-gidebi.
18 Wurubuaarɛ o' bugi
fɛye-ansi de ɔ' yɛgɛ fɛ' bii
ilaa ibono so ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ
fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ mɔ
de fɛ' kyu fɛye-ansi gyan imɔ
so. Imɔ ne n gyɛ mɔ-nyisigyi
ilaa gbaa'gbaa ibono ɔ kya
kyu sa abono ɔ lɔrɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ.
19 Aye pɛwu abono a kya
ka gyan Yesu so mɔ, Wu-
rubuaarɛ kya kyu mɔ-ɔlon
belɛ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ
wɔra gɛsun aye-asen dɔ. N
kya dalaa yɛɛ Wurubuaarɛ
ɔ' yɛgɛ fɛ' bii gɛnen ɔlon
ɔbono. Ɔlon ɔbono kee ne
20 o kyu kyingi Kirisito lii
ibuni dɔ mɔ. Gɛnen ɔlon
mɔ kee gi puru Kirisito kpe
soso kpaa sa mɔ ɔkyenaten
Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so,

mɔ-rɛ mɔ mɛ san mɛ kya gyi gɛwura.
21 Kirisito gi don ilaa sɛnsɛ
pɛwu gbaa bun, fɛɛ awura,
abelɛnsɛ, ɔlon kamaasɛ, de
ilaa ibonoana pɛwu i kya
nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ.
Ilaa kamaasɛ ibono asa mɛ
kya saawo terɛ yɛɛ i' kpaa
ɔmɔ mɔ, Kirisito ne n don
imɔ pɛwu. Iŋ gyɛ aye-
gɛsinkpan so gɛkyena gɛdɛ
dɔ wolɛ; gɛkyena gɛbono gɛ
laa baa ba gɛkaako mɔ dɔ
kee.
22 Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ilaa
kamaasɛ i kya ŋmii daa
Kirisito. Ne ɔ yɛgɛ Kirisito gi
gyangbara ilaa kamaasɛ dɔ
sa mɔ-asonbo gikpen mɔ.
23 Kirisito asonbo gikpen
mɔ gi dɛ fɛɛ mɔ-nyoro. Mɔ
Kirisito ɔbono ɔ bo ilaa ka-
maasɛ dɔ mɔ, ɔ bo mɔ-
asonbo gikpen mɔ dɔ ɔkpa
kamaasɛ so.

2

A Wɔra Fɛɛ Abono Mɛ Kyingi Lii Ibuni Dɔ Mɔ

1 Pɛi de fɛ baa buu Kirisito
mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono
mɛ wu' mɛ naa mɔ. I lii
fɛɛ gɛnen owi ɔbono mɔ, ilaa
nyɛnyɛn de gisomaanu
2 ɔkpa ne fɛ buu. Fɛ nu
daa de gɛsinkpan so gɛkyena
dɔ ilaa. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ɔkpa ne fɛ buu.
Mɔ ne n gyangbara ɔ sa
ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-
kpɛi ibono i bo afuu so mɔ.
Mɔ-oduduu ne n kya wɔra
gɛsun gisomaanu awura dɔ.
3 Nkana aye pɛwu a bo
gɛnen gisomaanu asa abono
dɔ. Anyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa i gyi aye-amu. Ilaa
ibono i bo aye ɔkon aye-
nyoro dɔ de aye-nwɔnsa dɔ
mɔ wolɛ ne a kpɛ a kya wɔra
aberɛ abono dɔ. Imɔso Wu-
rubuaarɛ gi kyu ginyadon de
aye. Gɛnen kee ne nkana
Wurubuaarɛ dɛ anyamesɛ
pɛwu ginyadon.
4 Wurubuaarɛ berɛ, ɔ
tansi ɔ gyɛ otolonbo. Lii
gɛlaarɛ' belɛ gɛbono ɔ bo sa
anyamesɛ so mɔ,
5 ɔ sa aye mɔ asɛ gɛkyena
ɔnan. Aye-ilaa nyɛnyɛn i
dabɔlɛ nyida aye ne a wɔra
fɛɛ asa abono mɛ wu' mɔ,
ɔ lɔrɔ aye, ne a san wɔra
fɛɛ abono mɛ kyingi lii ibuni
dɔ mɔ. I dɛ daa fɛɛ aye-rɛ
Kirisito ne n wu' kyingi
dabɔlɛ. Fɛ nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ faa mɔ, mɔ-gitolon
de mɔ-gidɛnsɛ so ne fɛ nyɛ
amɔ gɛnen.
6 Gɛnɔɔbono i wɔra fɛɛ
a wu' kyingi mɔ, gɛnen
kee ne aye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ,
i wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ gi
diirɛ aye kpe soso dabɔlɛ
de Kirisito ne ɔ sa aye
ɔkyenaten mɔ asɛ, ne i san
wɔra fɛɛ a bo daa Wu-
rubuaarɛ dɔ.
7 Wurubuaarɛ gitolon belɛ
giŋ bo ɔkara. Ɔ kya laarɛ
ɔ' lɛɛ mɔ-gitolon gidɛ nyi-
ile asa lii nperɛ kyu i kya
kpe. Imɔso ne ɔ yɛgɛ i
wɔra fɛɛ ɔ kosorɛ aye dabɔlɛ
de Kirisito mɔ. Ɔ kya
laarɛ asa mɛ' wu gɛlaarɛ'
gɛbono ɔ kya laarɛ aye-ilaa
kyu lii aye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ.

8 Wurubuaarɛ gitolon so
ne ɔ mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ
mɔ asɛ gɛkyena kyu naa de
fɛye-gikagyan gibono fɛ kya
ka gyan Kirisito so mɔ. I mɛŋ
lii fɛye-laawɔra so. I gyɛ
daa ilaa kyɛɛsɛ ibono Wu-
rubuaarɛ gi kyu kyɛɛ fɛye,
9 de i mɛŋ sa i' ba yɛɛ ɔko
o' nyiile mɔ-nyoro yɛɛ mɔ-
ilaa dɛnsɛ giwɔra so ne ɔ nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ.
10 I lii fɛɛ aye Kirisito
asonbo mɔ, a gyɛ daa
Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ
pobɔrɔ. O kyu adawo
kii lɔrɔ pɔrɔ aye kyu naa
de aye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so.
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ pɔrɔ
aye de a' nyɛ wɔra ilaa
dɛnsɛ ibono i wolaa i bo mɔ-
gɛwɔnsa dɔ ne ɔ baala yela
sa aye de a' nyɛ wɔra imɔ
mɔ.

A Bingiri Nyamesɛ Kolon Kyu Naa De Kirisito Lɛwu So

11 Fɛ' nyingi yɛɛ fɛye
abono mɛ korogɛ fɛye ne fɛŋ
gyɛ Gyuda awura mɔ, fɛŋ
wolaa bii Wurubuaarɛ ɔson.
Imɔso Gyuda awura mɔ mɛ
yela fɛye ginyen yɛɛ awɔrɛ
amaatenbo. Ne mɛ kya tɔgɛ
yɛɛ mɔmɔ berɛ, mɛ gyɛ
daa awɔrɛ atenbo abono mɛ
kya gyi Wurubuaarɛ nbara
so. Yɛgɛ mɔmɔ-awɔrɛ giten
mɔ gi gyɛ daa ansi so ilaa
ibono anyamesɛ mɛ kya kyu
wɔra mɔmɔ-gɛyuwolɛ so mɔ
giyan. Aye-rɛ fɛye abono a
kya son Yesu mɔ berɛ, gisen
dɔ ilaa ne n tiri aye.
12 Fɛ' laa ansi kerɛ
gikyenabi gibono fɛ kyena
baa kyon mɔ. Gɛnen
aberɛ abono mɔ, fɛŋ ti bii
Kirisito, ne fɛye-rɛ Isirale
awura abono mɛ kya son
Wurubuaarɛ mɔ fɛŋ bo sɛi
giwɔra. Gɛnɔ gɛbono nkana
Wurubuaarɛ gɛ yɛgɛ mɔ-rɛ
Isirale awura mɛ wɔra de
mɔmɔ-rɛ mɔ mɛ' kyu kyena
de abara mɔ, nkana gɛ gyɛ
fɛye gisafo. Aberɛ abono
mɔ, fɛ naa gɛsinkpan so
mɔ, fɛye-ansi a mɛŋ gyan
Wurubuaarɛ so yɛɛ mɔ ne n
dɛ fɛye ɔ naa.
13 Nkana fɛye-rɛ Wu-
rubuaarɛ nsana i wɔra gɛta.
Idɛ kon berɛ, fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon so mɔ,
Wurubuaarɛ gi bugi ansi
de fɛye kyu naa de Kirisito
nkalan nbono ɔ kyɛɛgɛ fuɛ
sa aye mɔ so.
14 Kirisito ne n bara aye
gisen yuuli. Aye Gyuda
awura de fɛye asɛnsɛ abono
fɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ
ɔson mɔ, Kirisito ne n yɛgɛ
ne aye-rɛ fɛye a baa wɔra
nyamesɛ kolon. Ɔ boori
gɛkyo ɔpɔɔrɛ ɔbono nkana
ɔ bo aye-rɛ fɛye nsana mɔ
bun.
15 Nkana aye Gyuda awura
nbara bolonsɛ de aye-ilaa
kyosɛ mɔ i baragɛ aye-rɛ
fɛye nsana. Gɛnen nbara
de ilaa kyosɛ ibono so ne
Kirisito gi kyu mɔ-nkpa fuɛ
de ɔ' nyɛ lɛɛ giyaa kyise
imɔ. Ɔ lɛɛ giyaa kyise imɔ de
o' kyu aye anyamesɛ gikpen
ginyɔ mɔ kyu dabɔlɛ wɔra
nyamesɛ kolon. O kyu aye
dabɔlɛ gɛnen daa kyu naa de
aye-rɛ mɔ-ginyamesɛ kolon

mɔ so. Imɔso lii Kirisito so mɔ aye pɛwu a nyɛ gisen yuuli.
16 Kirisito kya laarɛ ɔ' lɔrɔ aye-anyamesɛ gikpen ginyɔ pɛwu aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana. Ɔ lɔrɔ aye gikpen ginyɔ ne a wɔra nyamesɛ kolon kyu naa de mɔ-lɛwu ɔbono o wu' lɛwu oyii mɔ so mɔ. Nfono ne Kirisito gi yela aye-rɛ fɛye gɛkyo mɔ ɔkara.
17 Kirisito gi baa tɔgɛ Wurubuaarɛ gisen yuuli ilaa sa aye Gyuda awura abono a dɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ mɔ. Ne ɔ yɛgɛ fɛye abono nkana Wurubuaarɛ ɔson mɔ gyɛ fɛye gisafo mɔ kee fɛ nu gɛnen gisen yuuli gibono ilaa.
18 I lii fɛɛ Kirisito so mɔ, aye anyamesɛ gikpen ginyɔ gidɛ a kya nyɛ ɔkpa bugi aye-gisen sa aye-sɛ Wurubuaarɛ kyu naa de mɔ-Oduduu kolon mɔ so.

Wurubuaarɛ Adɛ Mɛ Dɛ Fɛɛ Obu. Kirisito Ne N Gyɛ Gɛsɛ Ɔpɔɔrɛ

19 Imɔso fɛye abono fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ, fɛŋ baa fɛ gyɛ asafo Wurubuaarɛ ɔson dɔ. Fɛŋ baa wɔra fɛɛ abono mɛ tɛ ako gɛsinkpan so. Fɛ bingiri nten abi. Fɛ bo asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ dɔ. Wurubuaarɛ gɛten dɔ adɛ ne fɛ gyɛ.
20 Fɛye-rɛ Wurubuaarɛ gɛten dɔ adɛ mɔ pɛwu fɛ dɛ fɛɛ obu. Yesu isɔɔ mɔ de Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ, mɔ, mɛ dɛ fɛɛ abui abono a gyan gɛnen obu mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ so. Ne Kirisito Yesu gbaa-gbaa ne n gyɛ obu mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ.
21 Yesu ne n dɛ obu mɔ pɛwu ne obu mɔ gi kyaga gikolon ɔ yelɛ ɔ kpɛ ɔ kya lɔnga ɔ kya too. Gɛnen obu baarɛ laa baa wɔra Wurubuaarɛ gbaa-gbaa lɛɛ ɔson obu kyu naa de Wura Yesu so.
22 Lii fɛye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ fɛye kee fɛ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ obu baarɛ asodoo mɔ ako. Ɔ dɛ fɛye ɔ kya pɔrɔ obu ɔbono de ɔ' kyena mɔ dɔ kyu naa de mɔ-Oduduu mɔ so.

3

Wurubuaarɛ Gi Sun Me Fɛye Abono Fɛŋ Wolaa Bii Mɔ Mɔ Asɛ

1 Imɔ idɛ so mɔ, fɛye abono fɛŋ wolaa bii Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, fɛye-ɔdan giwɔra so ne me, Pɔɔlo n dɛ Kirisito Yesu ɔkalan mɔ n naa. Gɛnen so ne Yesu akyobo mɛ keda me tii de obu faa.
2 Nɛ sɔɔ gyi yɛɛ fɛ ti nu yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-gɛsun gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ de fɛ' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ naa de me so.
3 Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-ilaa boduduusɛ kyu lii Kirisito so nyiile me, fɛɛ mɔ gbaa-gbaa ne n tɔngɛ de me. (Nɛ ti tɔgɛ imɔ so ilaa ŋmaraa me-ɔwolɛ baarɛ dɔ.)
4 Imɔso fɛ kalɛ ɔwolɛ mɔ mɔ, fɛ laa wu yɛɛ nɛ nu Kirisito ilaa boduduusɛ mɔ gɛsɛ.

5 Anyamesɛ abono mɛ daa
gikyena gɛsinkpan so yɛgɛ
mɔ, mɛ mɛŋ nyɛ de Wu-
rubuaarɛ ɔ' lɛɛ Kirisito ilaa
boduduusɛ idɛ nyiile ɔmɔ.
Idɛ kon ne Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi lɛɛ imɔ-gɛwi
nyiile mɔ-ikalan atɔgɛbo de
aye Yesu isɔɔ mɔ. Aye ne ɔ
lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ.
6 Gɛnen Kirisito ilaa bo-
duduusɛ ibono o nyiile aye
mɔ ne n gyɛ yɛɛ: kyu
naa de Kirisito Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ so mɔ, fɛye
abono fɛŋ wolaa bii Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ de aye
Gyuda awura mɔ pɛwu a
wɔra nyamesɛ kolon. Imɔso
aye-rɛ fɛye pɛwu a laa nyɛ
ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka
yela yɛɛ ɔ laa sa abono mɛ
gyɛ mɔ-biana mɔ. Aye pɛwu
a kya nyɛ ilaa ibono Wu-
rubuaarɛ gi wolaa ka yela
kyu naa de Kirisito Yesu so
mɔ.
7 Gɛnen ɔkalan konkonsɛ
baarɛ gɛsun ne n baa wɔra
me-gɛsun wɔrasɛ. Wu-
rubuaarɛ gidɛnsɛ de mɔ-
gɛlaarɛ' so ne ɔ sa me ɔlon
yɛɛ n' nyɛ wɔra mɔ-gɛsun
ɔwɔrabo.
8 Aye abono pɛwu Wu-
rubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-
nyoro mɔ, nkana me ne meŋ
fo sɛi. Me ɔdɛ mɔ ne Wu-
rubuaarɛ gi wu yɛɛ ɔ laa
kpaa de n' wɔra gɛsun belɛ
gɛdɛ. Gɛsun mɔ ilaa i gyɛ
daa Kirisito Oduduu dɔ lɛɛ
awuratɔ ilaa ibono nyamesɛ
maŋ taalɛ bii kpaa logɛ. Ilaa
gbaa' idɛ ne Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ n naa mi-i tɔgɛ mi-i sa
asa abono mɛ mɛŋ wolaa bii
mɔ-ɔson mɔ.
9 Wurubuaarɛ yɛɛ n' yɛgɛ
de anyamesɛ pɛwu mɛ'
bii ɔkpa ɔbono so mɛ laa
nyɛ gɛnen ilaa gbaa' ibono
mɔ. Wurubuaarɛ gɛwɔnsa
gɛdɛ gɛ gyɛ ilaa boduduusɛ.
Nkana lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ
mɔ, soso de gɛsɛ ɔlɛɛbo mɔ
gi kyu mɔ-gɛwɔnsa gɛdɛ kyu
sii de mɔ-nyoro.
10 Idɛ kon berɛ, ɔ kya
laarɛ mɔ-ɔlaako ginyi belɛ
gi' lii gɛwi. Kyu naa de aye
Yesu asonbo gikpen mɔ so ne
ɔ kya yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ de ilaa kamaasɛ ibono
i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ
so mɔ mɛ' bii gɛnen ɔlaako
ginyi mɔ.
11 Wurubuaarɛ gi san lɛɛ
mɔ-ɔlaako ginyi gɛwi gɛnen
mɔ, i kyena de mɔ-gɛwɔnsa
gɛbono ɔ wolaa sa yela lii
ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ. Idɛ
kon ne ɔ yɛgɛ ne i ba
gɛsintin kyu naa de aye-
Wura Kirisito Yesu so.
12 Lii aye-rɛ Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, a
nyɛ ɔkpa de a' bugi aye-asen
pɛwu sa Wurubuaarɛ de a'
ka gyan mɔ so. A nyi yɛɛ a
bo ɔkpa gɛnen kyu naa de
gisɔɔgyi gibono a bo sa Yesu
mɔ so.
13 Imɔso n kya kolɛ fɛye,
fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' yɔɔ
fɛye-nyoro yɛɛ n tii de obu
n kya wu ɔlaawusɛ fɛye so.
Me-ɔlaawusɛ baarɛ gyɛ daa
nyisigyi sa fɛye.

Pɔɔlo Kya Dalaa Ɔ Sa Abono Mɛ Kya Kalɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

14 N kya nyingi ilaa ibono
aye-sɛ Wurubuaarɛ gi wɔra

sa aye anyamesɛ mɔ, n kya
ŋmii yen mɔ.
15 Mɔ so ne a kya nyɛ
terɛ Wurubuaarɛ dɔ asa de
gɛsinkpan so-lɛɛ asa pɛwu
yɛɛ gɛsu kolon dɔ asa faa.
16 N kya kolɛ Wurubuaarɛ
yɛɛ gɛnɔɔbono mɔ-nyisigyi
mɔ tansi ɔ kyɔ mɔ, ɔ' yɛgɛ
fɛ' nyɛ ɔlon belɛ fɛye-asen
dɔ gɛnen kee. Ɔ' yɛgɛ mɔ-
Oduduu mɔ ɔ' kyena fɛye-
asen dɔ, fɛ kpɛ fɛ kya nyɛ
ɔlon kyu naa de mɔ so.
17 De fɛye-gikagyan gibono
fɛ ka gyan Kirisito so mɔ
gi' yɛgɛ ɔ' kyena fɛye-asen
dɔ. N kya dalaa yɛɛ fɛ'
kyu gɛlaarɛ' kyu wɔra ilaa
kamaasɛ, de fɛ' wɔra fɛɛ oyii
ɔbono mɔ-ilin i loo gɛsɛ-gɛsɛ
ne ɔ yelɛ girin mɔ.
18-19 N kya dalaa yɛɛ fɛ'
keda fɛye-gɛlaarɛ' dɔ gɛnen
de fɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono
Kirisito tansi ɔ kya laarɛ
fɛye-ilaa mɔ. N kya dalaa
kee yɛɛ fɛye-rɛ abono pɛwu
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela
sa mɔ-nyoro mɔ fɛ' bii
gɛnɔɔbono Kirisito gɛsalaarɛ
gɛ ŋmangɛ, gɛ lɔnga, gɛ
bo gisoro, gɛ bo kin, ne
nyamesɛ maŋ taalɛ bii gɛmɔ-
ɔkara mɔ. Wurubuaarɛ ɔ'
yɛgɛ mɔ-gidebi pɛwu gi' baa
wɔra fɛye-lɛɛ.
20 Aye-Wurubuaarɛ baarɛ
kya kyu mɔ-ɔlon belɛ kyu
wɔra gɛsun aye Yesu asonbo
mɔ dɔ. Gɛnen ɔlon ɔbono ɔ
bo mɔ so mɔ, iŋ bo sen sa
mɔ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa sa aye
de i' tansi don ibono a kya
kolɛ mɔ abɛɛ a kya sa imɔ
gɛwɔnsa mɔ gbaa.
21 Kirisito Yesu mɔ-rɛ mɔ-
asonbo gikpen mɔ mɛ' kpɛ
mɛ kya kyu nyisigyi mɛ kya
sa Wurubuaarɛ aye-aberɛ
abono a tɛ faa de aberɛ
abono a laa baa ba mɔ kyu
i kya kpe gɛkpaa-gɛkpaa. I'
ba gɛnen.

4

Aye Yesu Asonbo A Gyɛ Nyamesɛ Kolon

1 Imɔso me Pɔɔlo ɔbono n
kya son Wura Yesu ne mɔ-
akyobo mɛ keda me tii de
obu faa, n kya kolɛ fɛye:
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n
tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-
nyoro kyu sa mɔ. Imɔso
fɛ' kyena akyenabi abono a
kaaborɛ gɛnen mɔ.
2 Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ
kyu buubuu sa abara ɔkpa
kamaasɛ so. Fɛ' nyɛ gisen de
fɛ' kyu gɛsalaarɛ tɔgɛ kyule
abara.
3 Fɛ kya ka gyan Yesu so
faa mɔ, fɛ bo gɛnɔ kolon kyu
naa de Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ so ne. Fɛ' pɛɛrɛ ansi
keda gɛmɔ dɔ. Gisen yuuli
ne nan yɛgɛ ne fɛ laa taalɛ
keda fɛye-gɛnɔ kolon gɛbono
dɔ.
4 Aye abono pɛwu a kya
ka gyan Yesu so mɔ a
gyɛ gikolon fɛɛ nyamesɛ
nyoro gibi. Wurubuaarɛ
Oduduu kolon ne n bo no
sa aye. Ne Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ aye pɛwu yɛɛ a' kyu
aye-ansi gyan daa ilaa kolon
so. Gɛnen ilaa kolon ibono
so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ
nyamesɛ yɛɛ ɔ' kyena sa mɔ.
5 A bo wura kolon. Mɔ ne
n gyɛ Yesu. Ɔkalan kolon

ne a sɔɔ gyi, ne Wurubuaarɛ
sagyere kolon ne mɛ gyere
aye.
6 Wurubuaarɛ kolon ne a
bo. Aye pɛwu aye-sɛ ne. Mɔ
ne n bo aye pɛwu. Ɔ kya
wɔra ilaa kyu naa de aye
abono a gyɛ mɔ-asonbo mɔ
pɛwu so, ne ɔ tɛ aye pɛwu
asen dɔ.

Wurubuaarɛ Gi Sa Aye Nsun Kpɛi-Kpɛi De A' Nyɛ Lɔrɔ Abara

7 Aye abono a kya son
Kirisito mɔ a dabɔlɛ a gyɛ
gikolon gɛnen gbaa faa
mɔ, Wurubuaarɛ gi kyɛɛ
aye ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ
gɛnɔɔbono ɔkara Kirisito gi
kaala sa aye mɔ.
8 Ilaa kyɛɛsɛ idɛ ilaa i
wolaa i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Owi ɔbono ɔ dii kpe soso
mɔ,
ɔ keda Wurubuaarɛ aky-
obo gikpen belɛ tii,
ne ɔ kyɛɛ mɔ-adɛ ilaa."
9 Mɛ tɔgɛ yɛɛ ɔko gi dii kpe
soso gɛnen mɔ, i kya nyiile
yɛɛ gɛnen kaasɛ ɔbono gi
wolaa kpelegɛ ba gɛsinkpan
gɛsɛ gɛrɛ kee ne.
10 Kirisito ɔbono ɔ kpelegɛ
lii Wurubuaarɛ dɔ ba mɔ
kee ne n kii dii kpe ko-o
Wurubuaarɛ dɔ gɛnen. Ɔ
wɔra gɛnen daa de ɔ' nyɛ
loo ilaa kamaasɛ dɔ gɛten
kamaasɛ.
11 Mɔ-ilaa kyɛɛsɛ ibono
ɔ sa mɔ-asonbo mɔ ne n
gyɛ nsun kpɛi-kpɛi. Ɔ sa
ako yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-isɔɔ.
Ako mɔ mɛ' wɔra mɔ-ikalan
atɔgɛbo. Ako mɛ kya tɔgɛ
Kirisito ɔkalan konkonsɛ mɔ
sa asa. De ako, mɔ, mɛ' kerɛ
mɔ-asonbo mɔ so de ako,
mɔ, mɛ' wɔra mɔ-agyɛbi mɔ
anyiilebo.
12 Gɛnen nsun ndɛ ne
Kirisito gi kyu sa aye abono
ɔ lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro
mɔ. Ɔ sa aye ilaa kpɛi-kpɛi
idɛ gɛnen daa de ɔ' baala aye
sa mɔ-gɛsun mɔ giwɔra de
a' nyɛ a kya kpaa mɔ-asonbo
mɔ pɛwu de mɛ' sɛɛ mɔ-ɔson
mɔ dɔ. Kirisito asonbo adɛ
mɛ dɛ fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-
nyoro. Ɔ kya laarɛ a' kyu
aye-nsun wɔrasɛ ndɛ kpaa
abara
13 kaaborɛ aye pɛwu a' nyɛ
gɛnɔ kolon. Gɛnen gɛnɔ
kolon gɛbono gɛ laa lii daa
aye-gisɔɔgyi kolon mɔ dɔ, ne
Kirisito, Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ, kya kyu gɛnɔ kolon mɔ
sa aye abono a nyi mɔ mɔ.
Kirisito kya laarɛ a' kpaa
abara kaaborɛ a' ten ansi
wɔra fɛɛ mɔ Kirisito-lɛɛ mɔ
ɔnan kpaa logɛ.

14 I ba gɛnen mɔ, a
maŋ baa wɔra fɛɛ nbii
Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ.
Abonbo mɛ maŋ baa nyɛ
kyu ikpa kpɛi-kpɛi de adawo
kpɛi-kpɛi penɛ aye de a' sɔɔ
mɔmɔ gyi. Mɛ maŋ baa nyɛ
penɛ aye fɛɛ gɛnɔɔbono afuu
a kya da nkyu ɔbon so gi kya
kpe gi kya ba gɛten kamaasɛ
nfono afuu mɔ a kya laarɛ
mɔ.
15 A' kyu daa gɛlaarɛ' kyu
tɔgɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ilaa sa abara. A wɔra gɛnen
mɔ, a laa nyɛ sɛɛ wɔra fɛɛ
Kirisito-lɛɛ gidebi mɔ ɔkpa
kamaasɛ so. Mɔ ne n gyɛ
aye-gimu.

16 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ
nyamesɛ nyoro pɛwu gi bo
daa gimu mɔ gɛsɛ ne mɔ
nkyaga-nkyaga pɛwu gi kya
yɛgɛ nyoro mɔ pɛwu gi'
kyaga abara dɔ. Nengyene
nyoro mɔ gɛten kamaasɛ i
bo alanfiya i kya wɔra gɛsun
gɛnen mɔ, nyoro mɔ gi laa
sen gɛnɔɔbono i kaaborɛ
mɔ. Gɛnen kee ne i dɛ
ne. Kirisito ne n gyɛ aye-
gimu mɔ, i kya nyiile yɛɛ aye
abono a gyɛ mɔ-asonbo mɔ
pɛwu a kya nu daa mɔ asɛ
ne a bo abara dɔ. I ba gɛnen
mɔ, a laa kyu gɛlaarɛ' a kpɛ
a kya kpaa abara de a' sɛɛ
mɔ-ɔson mɔ dɔ.

Gɛkyena Dedaa De Gɛkyena Pobɔrɔ

17 Imɔso n yelɛ me-ayaa
so n dɛ Wura Yesu ginyen
n kya ka mi-i sa fɛye yɛɛ
fɛŋ' baa kii kyena fɛɛ asa
abono mɛ mɛŋ kya son Wu-
rubuaarɛ mɔ. Mɔmɔ abono
berɛ, mɔmɔ-nwɔnsa giŋ kya
kpaa mɔmɔ de mɛ' nu ilaa
gɛsɛ.

18 Wurubuaarɛ ilaa i gyɛ
mɔmɔ-gibiri dɔ ilaa. Mɛŋ
kya nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan. I lii fɛɛ mɛ
bo gisoɔlon ne i yɛgɛ mɛ mɛŋ
nyi sɛi kyu lii Wurubuaarɛ
ilaa so.

19 Mɛ mɛŋ baa mɛ bo
ipeeli. Mɛ wɔra mɔmɔ-
nyoro fɛɛ idɛnsɛ de inyɛnyɛn
iŋ tiri ɔmɔ, mɛ san mɛ kya
wɔra ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ
mɔ. Ilaa ibono i kya kyu
ineesi bun nyamesɛ mɔ ne n
san gyi mɔmɔ-amu.

20 Fɛye berɛ, i mɛŋ gyɛ
mɔmɔ-lɛɛ mɔ ɔnan ne fɛ
kasɛ lii Kirisito asɛ.

21 N nyi yɛɛ fɛ nu Yesu
Kirisito so, ne fɛye-rɛ mɔ fɛ
wɔra nyamesɛ kolon. N nyi
yɛɛ mɛ nyiile fɛye gɛsintin
ilaa ibono i lii Yesu asɛ mɔ.

22 Imɔso fɛ' too fɛye-gidebi
dedaa mɔ fuɛ. Gɛnen gidebi
dedaa gibono ne n yɛgɛ
fɛ kyena akyenabi nyɛnyɛn.
Ilaa ibono nkana i kya penɛ
fɛye ne i kya gyi fɛye-amu
mɔ i nyida fɛye gɛnen aberɛ
abono dɔ mɔ ne fɛŋ taalɛ
wɔra idɛnsɛ.

23 Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ɔ'
lɔrɔ fɛye-nwɔnsa.

24 Fɛ' kyu gidebi pobɔrɔ gi-
bono Wurubuaarɛ gi sa fɛye
mɔ kyu kyena. I lii fɛɛ
Wurubuaarɛ gi kii lɛɛ gidebi
pobɔrɔ sa fɛye fɛɛ mɔ gbaa-
gbaa lɛɛ oyuduu. Gɛsintin
gigyi, ilaa dɛnsɛ giwɔra, de
gisen fufuli ilaa wolɛ ne n bo
gimɔ gibono dɔ.

Gɛkyena Pobɔrɔ Nbara

25 Imɔso fɛŋ' baa penɛ
abara. Fɛ' gyi gɛsintin
sa abara. I lii fɛɛ aye
Yesu asonbo pɛwu a gyɛ
daa nyamesɛ kolon fɛɛ
gɛnɔɔbono nyamesɛ nyoro
nten kpɛi-kpɛi gi dabɔlɛ
wɔra nyoro kolon mɔ.

26 Nengyene fɛ sɔɔ
ginyadon mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ'
wɔra ilaa nyɛnyɛn. Fɛŋ sa
fɛ' yɛgɛ owi ɔ' tɔrɔ yɛɛ fɛŋ ti
lɛɛ ginyadon gibono lii fɛye-
asen dɔ.

27 Fɛ mɛŋ sa fɛ' bugi
ɔkpa fɛye-gɛkyena dɔ sa ilaa

nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ de ɔ' nyɛ fɛye.
28 Ɔbono nkana ɔ gyɛ oyu
mɔ, ɔ' taa gɛyu yɛgɛ. Ɔ' wɔra
gɛsun kyu nyɛ mɔ-ilaa tirisɛ
gɛsintin ɔkpa so, de ɔ' nyɛ
kpaa ayenbo kee.
29 Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ agyɛbi
nyɛnyɛn a' lii fɛye nnɔ dɔ.
Fɛ' tɔgɛ daa agyɛbi abono
a laa lɔrɔ asa ne i tiri amɔ
aberɛ tɔgɛsɛ dɔ mɔ wolɛ de
i' nyɛ kpaa asa abono mɛ kya
nu fɛye asɛ mɔ.
30 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gyɛ gisen fufuli wura. Fɛ
mɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ibono i
laa loo mɔ mɔ. Mɔ-Oduduu
baarɛ ne o kyu wɔra fɛye-
asen dɔ de i' daasɛ fɛye yɛɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ gɛkɛ
mɔ gɛ fo mɔ, fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
31 Fɛŋ sa fɛ' keda abara
ginyadon fɛye-asen dɔ. Fɛŋ
sa fɛ' sɔɔ ginyadon foro-foro
abɛɛ fɛ' faa abara so abɛɛ
fɛ' saalɛ abara. Gɛwɔnsa
nyɛnyɛn kamaasɛ gɛbono fɛ
sa kyu lii fɛye-nanboana so
mɔ fɛ' lɛɛ gɛmɔ lii fɛye-asen
dɔ.
32 Fɛ' buɛɛlɛ abara de fɛ'
su abara so. Nengyene
fɛ wɔra abara ilaa nyɛnyɛn
mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ abara fɛɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kee
gi kyu fɛye-ilaa nyɛnyɛn kyu
kyɛɛ fɛye kyu naa de fɛye-rɛ
Kirisito ginyamesɛ kolon so
mɔ.

5

1 Fɛ gyɛ Wurubuaarɛ nbii
laarɛsɛ faa mɔ, fɛ' kasɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa wɔrasɛ.
2 Fɛ' kyu gɛlaarɛ' kyu
kyena de abara fɛɛ
gɛnɔɔbono Kirisito gi laarɛ
aye-ilaa ne o kyu mɔ-nkpa
fuɛ sa aye mɔ. O kyu
mɔ-nkpa fuɛ sa aye gɛnen
mɔ, i wɔra daa fɛɛ o kyu
mɔ-nyoro kyu lɛɛ asunbi
sa Wurubuaarɛ ne i gyi
Wurubuaarɛ ginsi.

Fɛ' Kine Gisomaanu Awura Akyenabi

3 Agyibara ilaa abɛɛ ilaa
kankaran kpɛi-kpɛi abɛɛ on-
sipara ilaa iŋ sa i' ba fɛye dɔ.
Ilaa idɛ ɔnan iŋ kaaborɛ fɛye
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ ba-a
pi-i.
4 Iŋ kaaborɛ i' ba fɛye dɔ
yɛɛ fɛ kya gyi ilaayan ns-
ingyi abɛɛ fɛ kya tɔgɛ gi-
gyagaa tɔgɛ abɛɛ fɛ kya gyi
abiila kankaran. Fɛ' taa imɔ
ibono ɔnan giwɔra yɛgɛ de
fɛ' kpɛ fɛ dɛ daa afaala fɛ kya
sa Wurubuaarɛ.
5 Fɛ' bii yɛɛ nyamesɛ
ɔbono ɔ kya laarɛ agyibara,
abɛɛ ɔ kya wɔra ilaa
kankaran, abɛɛ ɔ kya wɔra
onsipara ɔko ilaa so mɔ,
gɛnen asa abono mɛ maŋ
nyɛ kyena Kirisito mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ asɛ mɔmɔ-
gɛwuragyi mɔ dɔ kpa-a.
(Onsipara wura berɛ i wɔra
fɛɛ ɔ kya lii Wurubuaarɛ
gɛmara son gɛsinkpan so
ilaa dɛnsɛ).
6 Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko o'
kyu gɛtɔngɛ giyan penɛ fɛye.
Gɛnen akyenabi adɛ ne nan
yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu
ginyadon biidɛ gisomaanu
awura giso.

7 Imɔso fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu
fɛye-nyoro mada de gɛnen
gisomaanu awura abono.
8 I lii fɛɛ nkana owi ɔko dɔ
mɔ, fɛye-asen dɔ i bo gibiri.
Idɛ kon berɛ, fɛye-rɛ Wura
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so
mɔ, fatela kya wu fɛye-asen
dɔ. Imɔso fɛ' naa fɛɛ fatela
mɔ dɔ asa.
9 (I lii fɛɛ nfonoana fɛ
wu ɔko gi wɔra gidɛnsɛ,
abɛɛ ɔ wɔra gisen fufuli ilaa,
abɛɛ o gyi gɛsintin mɔ, nno
ne fatela mɔ kya wɔra mɔ-
gɛsun.)
10 Fɛ' kerɛ ilaa dɔ de fɛ' lɛɛ
daa ilaa ibono i kya gyi Wura
Yesu ginsi mɔ wɔra.
11 Fɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro
mada de asa abono mɛ kya
wɔra gibiri dɔ ilaa mɔ. Ilaa
ibono mɛ kya wɔra mɔ i maŋ
wɔra agyan sa mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ asɛ. Fɛ' lɛɛ imɔ-
gɛwi sa asa.
12 I lii fɛɛ ilaa ibono mɛ
kya wɔra ŋara-dɔ mɔ, ba-a
fo ɔko fo kya tɔgɛ imɔ giyan
gbaa mɔ, i ti i gyɛ ipeeli ilaa.
13 Nengyene ilaa nyɛnyɛn
iko i lii gibiri dɔ ba fatela mɔ
dɔ mɔ, i kya lii gɛwi.
14 Fatela ne n kya yɛgɛ asa
mɛ' wu ilaa kamaasɛ de ansi.
Imɔso ne mɛ da gikpalɛ yɛɛ,

"Fo ɔbono fo dɛ ginsi gidɛ
gibiri dɔ mɔ,
kyingi lii fo-lɛwu ɔbono
dɔ.
Kirisito laa sa fo fatela."

15 Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-
anaabi dɔ dandan. Fɛŋ sa fɛ'
naa fɛɛ asa abono mɛ mɛŋ
nyi ɔlaako mɔ. Fɛ' wɔra
fɛye-ilaa fɛɛ asɛɛbo.
16 Gɛsun kamaasɛ gɛbono
fɛ wu yɛɛ fɛ laa taalɛ wɔra
sa Wurubuaarɛ mɔ, fɛ' pɛɛrɛ
ansi wɔra gɛmɔ. Nkɛ nbono
dɔ a bo faa mɔ giŋ boran.
17 Imɔso fɛŋ sa fɛ' naa
giyan fɛɛ fɛ mɛŋ nyi ilaa
ibono fɛ kya wɔra mɔ. Fɛ'
kasɛ de fɛ' bii ilaa ibono
Wura Yesu kya laarɛ fɛ' wɔra
mɔ.
18 Fɛ mɛŋ sa fɛ' nun nta
boo. Fɛ wɔra gɛnen mɔ,
fɛŋ baa nyɛ gɛwɔnsa. Ilaa
nyɛnyɛn gɛkyena ne. Fɛ taa
imɔ ibono yɛgɛ de fɛ' yɛgɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne
ɔ' kyena fɛye dɔ.
19 Fɛ' bii Wurubuaarɛ
agyɛbi dɔ ilon, Wurubuaarɛ
asonbo ilon, de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ilon sa abara.
Fɛ' bii ilon sa Wura Yesu de
i' wɔra fɛye ɔkon lii fɛye-
asen dɔ.
20 Owi kamaasɛ de ilaa ka-
maasɛ dɔ mɔ, fɛ' faala aye-sɛ
Wurubuaarɛ kyu naa de aye-
Wura Yesu Kirisito so.

Gɛdena Ilaa

21 Nengyene fɛ kya buu
Kirisito mɔ, fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa abara.
22 Akyii, fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa fɛye-kuliana
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ kya bara
fɛye-nyoro gɛsɛ sa Wura
Yesu mɔ.
23 I lii fɛɛ ɔnyen ne n
gyɛ gimu sa mɔ-ka fɛɛ
gɛnɔɔbono Kirisito ne n
gyɛ gimu sa mɔ-asonbo
gikpen mɔ, ne mɔ-asonbo
gikpen kee mɛ dɛ fɛɛ mɔ-
nyoro. Ɔ gyɛ mɔmɔ-gimu
ne mɔ kee ne n gyɛ mɔmɔ-
ɔmɔlɛgɛbo ɔbono ɔ kya

sa mɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
24 Imɔso fɛɛ gɛnɔɔbono
Kirisito asonbo mɔ mɛ kya
bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa
Kirisito mɔ, gɛnen kee ne
i kaaborɛ akyii mɛ' bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-
kuliana ilaa kamaasɛ dɔ.
25 Anyen, fɛ' laarɛ fɛye-
kaana ilaa fɛɛ gɛnɔɔbono
Kirisito gi laarɛ mɔ-asonbo
ilaa mɔ ne o kyu mɔ-nkpa
fuɛ sa mɔmɔ mɔ.
26 Kirisito gi wu' sa ɔmɔ
gɛnen daa de ɔ' nyɛ lɔrɔ
ɔmɔ yela sa Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ne
o kyu gyere mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ sagyere ne ɔ foro
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa
mɔmɔ.
27 Kirisito gi wɔra ilaa idɛ
gɛnen daa de ɔ' nyɛ kyu mɔ-
asonbo ba mɔ asɛ de nyisi-
gyi. Ɔ kya laarɛ mɛ' wɔra
gisen fufuli awura abono ɔ
lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro. Ineesi
de ilaa nyɛnyɛn de gɛnen
ilaa ibonoana ɔnan pɛwu i
maŋ baa nyɛ mɔmɔ dɔ ba-a
pi-i faa.
28 Gɛnen kee ne i kaa-
borɛ anyen mɛ' laarɛ mɔmɔ-
kaana ilaa fɛɛ mɔmɔ gbaa-
gbaa nyoro. Fo ɔbono fo
kya laarɛ fo-ka mɔ, fo gbaa-
gbaa fo-nyoro ne fo kya laarɛ
gɛnen.
29 Nyamesɛ ɔko bo no
ɔ kya kyo mɔ-nyoro gibi?
Kuaa. Ɔ kya laarɛ agyudɔ sa
nmɔ, ne ɔ kya kerɛ nmɔ so
dandan. Gɛnen ne Kirisito
kya kerɛ mɔ-asonbo gikpen
mɔ so ne.
30 I kya nyiile yɛɛ a dɛ fɛɛ
mɔ-nyoro nten kpɛi-kpɛi fɛɛ
giyaa, gibaa, de ginsi. Gɛnen
ne aye-rɛ mɔ a gyɛ nyamesɛ
kolon ne.
31 Anyen de akyii
ginyamesɛ kolon so ne
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ,
“Ɔnyen kya taa mɔ-sɛ de mɔ-
nyi yɛgɛ de o' kyu mɔ-nyoro
mada de mɔ-ka de mɛ' san
bingiri nyamesɛ kolon” mɔ.
32 Gɛnen gɛdena gigyɛbi
gidɛ gi tansi gi gyɛ ilaa
boduduusɛ. Nɛ kyu gimɔ
wɔra sinkaala de i' nyiile
aye ginyamesɛ kolon gibono
Kirisito mɔ-rɛ mɔ-asonbo
mɛ bo mɔ.
33 To. Fɛ wolaa fɛ nyi
yɛɛ i kya nyiile aye yɛɛ aye
ɔkamaasɛ ɔ' laarɛ mɔ-ka ilaa
fɛɛ mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro.
Ne ɔkyii mɔ kee ɔ' kerɛ dan-
dan de o' kyu buubuu sa mɔ-
kuli.

6

Nbii De Mɔmɔ-Sɛana

1 Fɛye nbii mɔ mɔ, Wura
Yesu so mɔ, fɛ' nu fɛye-sɛana
de fɛye-nyiana asɛ. Imɔ ne n
boran sa Wura Yesu.
2 Wurubuaarɛ gi wolaa
yela nbara mɔ-agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ, “Buu fo-sɛ de fo-nyi.”
Nbara ndɛ ne n gyɛ ngyang-
barasɛ nbono Wurubuaarɛ
gi yela, ne ɔ ka ilaa yela bɔla
de nmɔ.
3 Ɔ ka yela yɛɛ fo ɔbono fo
gyi nmɔ so mɔ, fo-ilaa i laa
wɔra ɔdan sa fo, ne fo laa
kɛɛla gɛsinkpan so.
4 Fɛye akorogɛbo mɔ mɔ,
fɛŋ sa fɛ' ŋmanyan fɛye-
biana. Fɛ' bela mɔmɔ de fɛ'

nyiile mɔmɔ ilaa gɛnɔɔbono Wura Yesu kya laarɛ mɔ.

Abono Mɛ Kya Son Awura Mɔmɔ-rɛ Mɔmɔ-Wuraana

5 Fɛye abono fɛ tɛ awura asɛ mɔ, fɛ' selɛ ɔmɔ de fɛ' nu mɔmɔ-gɛdɛ. Fɛ' kyu gɛsintin wɔra mɔmɔ-ilaa sa ɔmɔ lii fɛye-asen dɔ fitɔfɛɛ Kirisito ne fɛ kya wɔra fɛ kya sa.

6 Fɛŋ sa fɛ' wɔra asa abono mɛ kya laarɛ ayenbi lii asa asɛ mɔ. Fɛye-wuraana mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, mɛ mɛŋ yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, fɛ' wɔra mɔmɔ-gɛlaarɛ sa ɔmɔ kanpɛ. Gɛnen ne Kirisito asonbo mɛ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ lii mɔmɔ-asen dɔ kee ne.

7 Fɛ' son fɛye-awuraana mɔ de ɔkon fɛɛ Wura Yesu ne fɛ kya son, i mɛŋ gyɛ nyamesɛ.

8 Fɛ' bii yɛɛ fo nyamesɛ fo tɛ owura asɛ daa-o, fo tɛ fo-gibaa so daa-o, ilaa dɛnsɛ kamaasɛ ibono fo wɔra mɔ, Wura Yesu laa sa fo imɔ so ntɛɛla.

9 Fɛye abono mɔ, asa mɛ tɛ fɛye asɛ mɛ kya son fɛye mɔ, fɛye kee fɛ' nyingi yɛɛ Wura Yesu ne fɛ kya son. Fɛ' taa mɔmɔ gikiidɛ yɛgɛ. Fɛ' bii yɛɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-rɛ ɔmɔ pɛwu wura mɔ bo Wurubuaarɛ dɔ, ne mɔ berɛ, ɔ mɛŋ bo gɛligi.

Kyu Wurubuaarɛ Adontɔ Kɔ De Ɔbonsan

10 Me-nanboana Yesu asonbo, pɛi de me-gɛnɔ gɛ' yii mɔ, n kya tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so fɛye-gisɔɔgyi dɔ. Fɛ' yɛgɛ Wura Yesu o' kyu mɔ-ɔlon belɛ mɔ kpaa fɛye kyu naa de fɛye-rɛ mɔ ginyamesɛ kolon mɔ so.

11 Fɛ' kyu Wurubuaarɛ adontɔ de mɔ-ilaa kunsɛ mɔ pɛwu kyu baala fɛye-nyoro yela de fɛ' nyɛ yelɛ fɛye-ayaa so owi ɔbono ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ laa kɔ de fɛye mɔ. Fɛ' baala yela gɛnen de ɔŋ sa ɔ' nyɛ kyu mɔ golon-golon nwɔnsa kyu gyi fɛye so.

12 Gɛnen Wurubuaarɛ adontɔ abono a tiri fɛye. I kya nyiile yɛɛ ikɔ ibono aye Yesu asonbo mɔ a kya kɔ mɔ, i mɛŋ gyɛ anyamesɛ ne a kya kɔ de. A kya kɔ daa de ilaa nyɛnyɛn oduduu ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ, imɔ-rɛ imɔ-abelɛnsɛ de imɔ-nbii. A kya kɔ de ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon gɛsinkpan so ne i kya bara ilaa nyɛnyɛn mɔ. A kya kɔ de akyobo akpen abono a bo afuu so mɔ.

13 Imɔso fɛ' kyu Wurubuaarɛ adontɔ de mɔ-ilaa kunsɛ mɔ pɛwu kyu baala fɛye-nyoro yela de gɛkaabono gɛkɛ nyɛnyɛn mɔ gɛ laa ba mɔ, fɛ' taalɛ yelɛ fɛye-ayaa so de fɛ' wɔra ilaa kamaasɛ ibono i tiri mɔ, de fɛ' kɔ lii.

14 Imɔso fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛ' kyu gɛsintin wɔra fɛɛ fɛye-igbagya, de fɛ' kyu gisen dɛnsɛ fɛ kya gyi gɛsintin fa-a sa Wurubuaarɛ de i' wɔra fɛɛ fɛye-nben kuntɔ.

15 Fɛɛ gɛnɔɔbono sogya kya wɔra ikɔ ayaawolɛ mɔ, fɛye kee fɛ' wolaa baala fɛye-nyoro de fɛ' nyɛ lɛɛ Yesu

gisen yuuli ɔkalan konkonsɛ
mɔ tɔgɛ sa asa gɛten ka-
maasɛ.
16 Imɔ idɛ pɛwu gɛmara
mɔ, fɛ' keda fɛye-gikagyan
gibono fɛ kya ka gyan Yesu
so mɔ dɔ. Fɛye-gikagyan
gidɛ gi laa taalɛ duule
Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn
mɔ akpɛ kamaasɛ abono ɔ
kya too fɛye ne a kya dɛɛ fɛɛ
ɔgya mɔ. Yesu so gikagyan
mɔ gi dɛ fɛɛ ilaa kunsɛ ibono
sogya dɛ de gibaa ne ɔ kya
kyu kun mɔ-nyoro gɛten
kamaasɛ mɔ.
17 Fɛ' nyingi gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ fɛye
lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ mɔ. Gɛnen amɔlɛgɛ mɔ
a dɛ fɛɛ abeletɔ gɛpɛ gɛbono
sogyaana mɛ kya kyu kun
mɔmɔ-amu mɔ. Fɛ' puru
Wurubuaarɛ Oduduu gɛki
mɔ keda. Gɛnen gɛki mɔ
ne n gyɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ fɛ laa kyu kɔ ikɔ mɔ.
18 Owi kamaasɛ dɔ mɔ, fɛ'
yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ ne ɔ' kpaa fɛye de fɛ'
nyɛ dalaa de fɛ' kolɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa kamaasɛ. Fɛ
kya laarɛ fɛ' wɔra gɛnen mɔ,
fɛ' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' gyan
Wurubuaarɛ ndalaa so daa
so-o. Fɛ' kpɛ keda ndalaa dɔ
fɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ fɛ
kya sa fɛye-nanboana abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ pɛwu.
19 Fɛ' dalaa sa me, Pɔɔlo,
kee yɛɛ owi kamaasɛ ɔbono
nan bugi me-gɛnɔ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ sa asa
mɔ, Wurubuaarɛ ne ɔ' sa
me mɔ gbaa-gbaa agyɛbi mɔ.
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ
gyɛ ilaa boduduusɛ. Wu-
rubuaarɛ ɔ' kpaa me de n'
taalɛ da otu lɛɛ mɔ gɛsɛ sa
asa.
20 Wurubuaarɛ gi lɛɛ me
sun de n' tɔgɛ Yesu ɔkalan
konkonsɛ baarɛ sa asa. Imɔ
ne n yɛgɛ Yesu akyobo mɛ
keda me tii de obu faa.
Imɔso fɛ' dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ sa me yɛɛ n' taalɛ
da otu tɔgɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi fɛɛ gɛnɔɔbono i kaa-
borɛ n' tɔgɛ mɔ. Meŋ sa n'
selɛ sɛi.

Agyɛbi Laalaalogɛ

21 Nɛ keda aye-nanbo
laarɛsɛ, Tikakusɛ sun fɛye
asɛ. Gɛnɔɔbono ɔ kya wɔra
Wura Yesu gɛsun mɔ mɔ, n
kya ka gyan mɔ so. N kya
laarɛ fɛ' nu me so de fɛ' bii
gɛnɔɔbono so n dɛ n tɛ de
mɔ. Imɔso Tikakusɛ laa tɔgɛ
me-ilaa pɛwu sa fɛye.
22 Gɛnen so ne nɛ sun mɔ
faa. I lii fɛɛ fɛ nu me-rɛ me-
nanboana so mɔ, i laa keda
fɛye-nyoro.
23 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
Wura Yesu Kirisito mɛ' sa
asa abono mɛ kya son Yesu
mɔ gisen yuuli, gɛlaarɛ',
dabɔlɛ de gikagyan gibono
mɛ laa ka gyan Wurubuaarɛ
so mɔ.
24 Asa abono mɛ kya laarɛ
aye-Wura Yesu Kirisito ilaa
ne mɛ maŋ taa gɛnɔɔbono
mɛ kya laarɛ mɔ ilaa yɛgɛ
gɛkaako mɔ, Wurubuaarɛ ɔ'
sa mɔmɔ pɛwu so gɛwɔnsa
dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Filipayi Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Timoti, aye
abono a gyɛ Kirisito Yesu
gɛsun awɔrabo mɔ, ne n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ. A kya
ŋmarasɛ a kya sa fɛye abono
pɛwu fɛ bo Filipayi ɔsowolɛ
so ne fɛye-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so
mɔ, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
fɛye yela sa mɔ-nyoro mɔ.
Fɛye-rɛ fɛye-abelɛnsɛ abono
mɛ kya kerɛ fɛye so mɔ de
abelɛnsɛ mɔ akpaabo pɛwu
ne a kya sa ɔwolɛ baarɛ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de
Wura Yesu Kirisito mɛ' sa
fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Pɔɔlo Kya Dalaa Ne Ɔ Kya Faala Wurubuaarɛ Iŋ Kya Ta

3 Owi kamaasɛ n kya
nyingi fɛye Filipayi awura
abono fɛ kya son me-Wura
Wurubuaarɛ mɔ, n kya faala
mɔ iŋ kya ta.
4 Me-ndalaa nbono n kya
dalaa sa fɛye pɛwu mɔ, i kya
wɔra me-gisen dɔ ɔkon.
5 I kya nyiile yɛɛ n kya
nyingi gɛnɔɔbono aye-rɛ
fɛye a san a kya wɔra Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ gɛsun
kpɛ kyu lii gɛkaabono fɛ daa
ginu ɔkalan mɔ kyu baa lii
de ndɛ.
6 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
gi yii gɛsɛ ɔ kya wɔra ilaa
dɛnsɛ fɛye-asen dɔ mɔ, n nyi
me-gisen dɔ yɛɛ gɛnen Wu-
rubuaarɛ kolon baarɛ kee
laa wɔra imɔ kpaa logɛ
gɛkaabono Yesu Kirisito laa
kii ba mɔ.
7 I kaaborɛ n' sa gɛwɔnsa
kyu lii fɛye Filipayi awura
abono fɛ kya son Kirisito
mɔ pɛwu so. I lii fɛɛ fɛye-
ilaa i bo me-gisen dɔ. Wu-
rubuaarɛ wolaa ɔ kya kpaa
aye ne ɔ kya wɔra ilaa
sa me-rɛ fɛye pɛwu dabɔlɛ.
Owi ɔbono mɛ keda me tii
de obu faa de owi ɔbono
n kya lɛɛ gɛnɔ kyu lii Yesu
ɔkalan mɔ so abɛɛ n naa n
kya lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ mi-i
nyiile asa mɔ, imɔ dɔ pɛwu
mɔ, Wurubuaarɛ kya wɔra
ilaa ɔ kya sa me-rɛ fɛye.

8 Wurubuaarɛ mɔ-nkon
ne n nyi gɛnɔɔbono n dɛ
Kirisito Yesu gɛsalaarɛ me-
gisen dɔ n kpɛ mi-i nyingi
fɛye pɛwu so mɔ.
9 Me-gɛdalaa ne n gyɛ yɛɛ
fɛye-gɛsalaarɛ gɛbono fɛ bo
mɔ gɛ' kpɛ gɛ kya nyaakyɔ
gɛ kya too fɛye-asen dɔ, de
fɛ' kpɛ fa-a nyɛ Wurubuaarɛ
ɔlaako ginyi kee de fɛ' nyɛ
bii baragɛ yɛɛ imɔ idɛ abɛɛ
idɛ ne n boran.
10 Imɔ ne nan yɛgɛ fɛ laa
nyɛ sɔɔ ilaa ibono i boran
gɛkpaa mɔ kyule. Gɛnen
kee ne gɛkaabono Kirisito
laa kii ba mɔ, fɛye-asen dɔ i
laa fuuli ne ɔ maŋ wu ilaa
nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so
tɔgɛ.
11 Fɛ laa san fa-a wɔra
ilaa kpɛi-kpɛi ibono i kya lii
gisen dɛnsɛ dɔ kyu naa de
Yesu Kirisito so de i' kyu

nyisigyi de ayenbi kyu bara
Wurubuaarɛ.

N Tii De Obu Mɔ, I Kya
Wɔra Ɔdan Daa Too

12 Me-nanboana Yesu
asonbo, n kya laarɛ fɛ' bii
yɛɛ ibono n tii de obu faa,
Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gi
kii nyɛ yɛlegɛ daa too.
13 Kyu lii imɔ so mɔ Rom
awura asogya de asa sɛnsɛ
pɛwu abono mɛ bo gɛrɛ mɔ
mɛ nyɛ bii yɛɛ Yesu Kirisito
gɛsun ne n' kya wɔra so ne
mɛ keda me tii de obu gɛnen.
14 Gɛnɔɔbono n tii de obu
mɔ, i yɛgɛ aye-nanboana
sakyɔ mɛ nyɛ ka gyan aye-
Wura Yesu so bɔla. I kya san
keda ɔmɔ-nyoro de mɛ' tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi ibono
mɛŋ kya selɛ nyamesɛ gifuu.
15 I bo no yɛɛ ako mɛ mɛŋ
dɛ gɛwɔnsa dɛnsɛ kyu lii
me so ne mɛ naa ma-a tɔgɛ
Kirisito ilaa. Me-ilaa i bo
mɔmɔ gɛlaaloo. Ako, mɔ, mɛ
dɛ me so gɛwɔnsa dɛnsɛ so
ne mɛ naa ma-a tɔgɛ Kirisito
ilaa.
16 Mɔmɔ abono berɛ,
gɛsalaarɛ gɛbono mɛ bo sa
me mɔ so ne mɛ kya tɔgɛ
Kirisito ilaa. Mɛ nyi yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kyu gɛsun
gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ, ne
o kyule yɛɛ mɔ-akyobo mɛ'
keda me tii de obu de n' nyɛ
lɛɛ tɔgɛ sa asa yɛɛ Kirisito
ɔkalan mɔ gyɛ gɛsintin.
17 Ako mɔ berɛ, mɛ kya
tɔgɛ Kirisito ɔkalan mɔ mɔ,
mɛ mɛŋ dɛ gɛwɔnsa kolon.
Mɛ kya laarɛ asa mɛ' buu
ɔmɔ taa me yɛgɛ. Mɛ nyi
yɛɛ ibono n tii de obu faa,
mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ mɔ i laa
yɛgɛ i' siile me-ɔlɔ daa.
18 Imɔ ibono iŋ tiri me.
Mɛ dɛ gisen dɛnsɛ-o, mɛŋ
dɛ gisen dɛnsɛ-o, ɔkpa ka-
maasɛ so mɔ, mɛ ti taa nyɛ
lɛɛ Kirisito ɔkalan mɔ tɔgɛ.
Imɔso i bo me ɔkon gbaa
daa.
19 I lii fɛɛ fɛ kya dalaa sa
me, ne Yesu Kirisito Oduduu
mɔ kya kpaa me. Imɔso
n nyi yɛɛ imɔ idɛ pɛwu i
laa yɛgɛ n' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ.
20 I kya nyiile yɛɛ ibono mɛ
keda me tii de obu faa, ilaa
ibono me-ansi a tansi a gyan
ne n' kerɛ imɔ-ɔkpa mɔ ne n
gyɛ yɛɛ meŋ sa n' gyi ipeeli
ilaa iko-rɛ iko dɔ de n' taalɛ
da otu gɛkpaa, i gyɛ daa lɛwu
mɔ, lɛwu, nkpa mɔ, nkpa. I
ba gɛnen mɔ de Yesu Kirisito
ne ɔ' nyɛ nyisigyi kyu naa de
me so aberɛ adɛ dɔ de owi
kamaasɛ dɔ kee.
21 I kya nyiile yɛɛ me asɛ
mɔ, n tɛ nkpa mɔ, Yesu wolɛ
ne n tiri me. Lɛwu ne nɛ kii
baa wu' mɔ, i laa lɔrɔ wɔra
ɔdan sa me daa.
22 Nengyene fɛɛ nɛ kyena
nkpa tu kpe mɔ, nan wɔra
gɛsun gɛbono gɛ laa kpaa
Yesu ilaa de i' kpe ansi dɔ.
Meŋ nyi ibono n' lɛɛ, nkpa
abɛɛ lɛwu fɛɛ.
23 N kyɔlɛ imɔ inyɔ nsana
ne. Me-lɛɛ gɛlaarɛ dɔ mɔ,
nkana n' tɛsɛ taa gɛrɛ-lɛɛ
gɛkyena gɛdɛ yɛgɛ de n'
kpaa kyena Yesu asɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ. Ibono ne n
boran gikyɔ don.
24 Fɛye so mɔ mɔ, i kii i tiri
yɛɛ n' kyena nkpa tu kpe.

25 N tansi n nyi yɛɛ n tiri
sa fɛye pɛwu. Gɛnen so mɔ,
n nyi kee yɛɛ nan nyɛ nkpa
lii obu mɔ dɔ baa tu fɛye de
n' nyɛ kpaa fɛye. Imɔ ne nan
yɛgɛ fɛ' nyɛ kpe ansi dɔ de i'
wɔra fɛye ɔkon fɛye-gisɔɔgyi
gibono fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ.
26 Nɛ kii baa tu fɛye de
alanfiya mɔ, i laa yɛgɛ i'
tansi wɔra fɛye ɔkon de fɛ'
yen Kirisito Yesu kyu naa de
ilaa ibono ɔ wɔra sa me mɔ
so.

Fɛ' Pɛɛrɛ Ansi Yesu Gɛsun Mɔ Dɔ

27 Ilaa ibono i tansi i tiri
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kyena
akyenabi abono a kya kaa-
borɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono
fɛ nu kyu lii Yesu Kirisito so
mɔ. Nengyene nɛ baa laa
fɛye-o, meŋ baa laa fɛye-o,
n kya laarɛ n' nu daa yɛɛ
fɛ yelɛ fɛye-ayaa so girin fɛɛ
nyamesɛ kolon fɛye-gisɔɔgyi
gibono fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ,
fɛ kya sa gɛwɔnsa kolon, fɛ
kya pɛɛrɛ ansi dabɔlɛ, de
asa mɛ' nyɛ sɔɔ Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ gyi.
28 N kya laarɛ n' nu kee
yɛɛ fɛye abono fɛ kya ka
gyan Yesu so mɔ fɛŋ kya
selɛ fɛye-akyobo baa pii. Fɛŋ
selɛ ɔmɔ mɔ, i laa lɛɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ dɛ mɔ
nyiile yɛɛ mɛ laa fuɛ mɔmɔ-
lɛwu gɛmara, ne i laa lɛɛ
nyiile kee yɛɛ fɛye, mɔ, fɛ laa
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
asɛ. Wurubuaarɛ ne n kya
sa gɛnen ɔkyenaten ɔbono.
29 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi wɔra ilaa sa fɛye
ne fɛ nyɛ kyu fɛye-nyoro too
Yesu Kirisito so. Ne iŋ gyɛ
imɔ ibono wolɛ. Ɔ wɔra ilaa
sa fɛye kee ne fɛ nyɛ fɛ kya
wu ɔlaawusɛ fɛ kya sa Yesu.
30 Fɛye-ɔlaawusɛ ɔbono fɛ
kya wu mɔ, i gyɛ daa
ɔlaawusɛ ɔbono ɔnan fɛ
wolaa wu me nɛ naa kyena
wu ne fɛ kya nu yɛɛ n san
mi-i wu mɔ mɔ.

2

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Wɔra Fɛɛ Yesu

1 Fɛye-rɛ Yesu Kirisito
ginyamesɛ kolon so mɔ, i kya
keda fɛye-nyoro. Gɛnɔɔbono
Kirisito kya laarɛ fɛye-ilaa
mɔ, i kya yɛgɛ i kya tɔrɔ
fɛye-asen. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ kya sa fɛye gɛnɔ
kolon. Fɛ kya su abara so lii
fɛye-asen dɔ.
2 Imɔ idɛ pɛwu i bo fɛye
dɔ faa, fɛ' yɛgɛ i' tɛsɛ wɔra
me ɔkon kpaa logɛ. Fɛ' nyɛ
gɛnɔ kolon de gɛlaarɛ' fɛye-
gɛkyena dɔ kpaa logɛ. Fɛye-
asen dɔ de fɛye-nwɔnsa dɔ i'
wɔra fɛɛ nyamesɛ kolon ne
fɛ gyɛ.
3 Fɛŋ sa fɛ' wɔra sɛi de
i' wɔra gikoso gɛgyanbuɛ
gɛkyena abɛɛ fɛ' nyiile
fɛye-nyoro. Fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ de fɛ' kalɛ fɛye-
nanboana wɔra asa dɔ don
fɛye-nyoro.
4 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kerɛ fɛye-
lɛɛ wolɛ so. Fɛ' kerɛ fɛye
nanboana-lɛɛ kee so.
5 Fɛye-nwɔnsa gi' wɔra fɛɛ
gɛnɔɔbono Kirisito Yesu-lɛɛ
gɛwɔnsa gɛ dɛ mɔ.

6 Yesu dabɔlɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ oyuduu faa mɔ,
ɔ mɛŋ kerɛ yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ kyɛɛ-kyɛɛ so mɔ,
ɔ' yelɛ imɔ so gyi gɛwura buu de Wurubuaarɛ.
7 Ɔ too imɔ ibono pɛwu fuɛ.
Ne ɔ baa kyu daa isa ɔbono ɔnan ɔ tɛ owura asɛ mɔ oyuduu.
Nyamesɛ oyuduu ne i kyu korogɛ mɔ.
8 O wu yɛɛ ɔ gyɛ nyamesɛ oyuduu gɛnen mɔ,
ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ
ne o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ kaaborɛ ɔ' nyɛ lɛwu gbaa.
Lɛwu ɔbono ɔnan o kyule ne o wu' mɔ gyɛ daa ipeeli lɛwu.
Mɛ da mɔ aŋanbi oyii so mɔɔ.
9 Imɔ idɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi kosorɛ mɔ-gimu gikyɔ kyɔde,
ne ɔ yela mɔ ginyen gibono gi don ginyen kamaasɛ mɔ.
10 Wurubuaarɛ gi kosorɛ mɔ-gimu gɛnen
de i' ba yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono o nu mɔ Yesu ginyen mɔ,
o' ŋmii daa mɔ.
Nyamesɛ kamaasɛ, ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ-o,
ɔ bo gɛsinkpan so-o,
ɔ loo gɛsinkpan dɔ-o,
o' ŋmii daa Yesu.
11 De ɔkamaasɛ o' bugi gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Yesu gyɛ Wura."
De i' kyu nyisigyi kyu bara mɔ-sɛ Wurubuaarɛ.

Fɛ' Wɔra Fɛɛ Agyɛkpebi Abono A Kya Ŋɛlegi Gibiri Dɔ Mɔ

12 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ, fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ kya nu me-gɛdɛ owi kamaasɛ dɔ mɔ, idɛ kon ibono meŋ bo fɛye asɛ faa, fɛ' pɛɛrɛ ansi nu me asɛ don owi ɔbono n bo fɛye asɛ nno mɔ. Fɛ' tansi selɛ Wurubuaarɛ de fɛ' pɛɛrɛ ansi wɔra ilaa ibono i laa lɔrɔ fɛye-ɔkyenaten yela Wurubuaarɛ asɛ mɔ.
13 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ kee kya wɔra mɔ-lɛɛ gɛsun fɛye-asen dɔ. Ɔ yɛgɛ fɛ nyɛ kyu mɔ-ilaa too fɛye-nyoro so ne ɔ kya yɛgɛ fɛ' nyɛ wɔra imɔ kee de i' kyena de mɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ.

14 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ laa wɔra mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ abɛɛ fɛ' sɔɔ akyɔɔlɛ de Wurubuaarɛ.
15 Imɔ ne nan yɛgɛ fɛye-asen dɔ i laa nyɛ fuuli ne i maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so. Fɛ laa wɔra Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin. I maŋ nyɛ ineesi iko fɛye-nyoro so, yɛgɛ fɛ tɛ saarɛ ndɛ asa abono mɛ kya wɔra ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ. I keda ɔmɔ da kyɛɛrɛ fɛɛ gikotoo. Gɛnen asa adɛ nsana mɔ, fɛ laa ŋɛlegi fɛɛ agyɛkpebi.
16 Fɛ dɛ agyɛbi abono a kya sa anyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ fa-a nyiile asa. Imɔ idɛ pɛwu ne nan yɛgɛ n' yen fɛye me-gisen dɔ gɛkaabono Yesu Kirisito laa kii ba mɔ. I laa wɔra me ɔkon yɛɛ

meŋ nyanga ansi wɔra gɛsun
gɛdɛ too nkyu dɔ giyan.
17 Fɛye-gikagyan gibono fɛ
kya ka gyan Yesu so mɔ gi
dɛ fɛɛ asunbi ne fɛ kya lɛɛ
fa-a sa Wurubuaarɛ. Ne fɛɛ
me-nkalan ne nan wɔra fɛɛ
nta nbono mɛ lɛɛ asunbi ne
mɛ kya worogɛ mɔ, nkana i
laa wɔra me ɔkon. I nyɛ ba
gɛnen mɔ, nan gyi ɔkon de i'
yɛgɛ fɛye kee fɛ' gyi ɔkon.
18 Gɛnen kee ne fɛɛ i ba
gɛnen mɔ, i kaaborɛ fɛ' yɛgɛ
i' wɔra fɛye ɔkon de i' nyɛ
wɔra me kee ɔkon.

Timoti De Epaforoditusɛ Ilaa

19 Kyu lii Wura Yesu so mɔ,
n kya sa gɛwɔnsa yɛɛ i maŋ
kɛɛla ne nan sun Timoti fɛye
asɛ. Nɛ nyɛ nu fɛye so mɔ de
me-gisen gi' tɔrɔ me.
20 Meŋ baa n bo ɔko fɛɛ
mɔ. Fɛye-ilaa i tiri mɔ lii mɔ-
gisen dɔ.
21 Asa sɛnsɛ berɛ mɛ kya
kerɛ mɔmɔ-lɛɛ daa pɛi. Iŋ
gyɛ Yesu Kirisito-lɛɛ.
22 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi
gɛnɔɔbono Timoti baarɛ gi
lɛɛ mɔ-gidebi wolaa nyiile
mɔ. Me-rɛ mɔ a kya
wɔra Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ so gɛsun
dabɔlɛ mɔ, a wɔra fɛɛ ɔsɛ
de obi.
23 Imɔso nɛ kpɛ wu
gɛnɔɔbono me-ilaa i kya kpe
de mɔ, nan keda mɔ sun fɛye
asɛ.
24 Wura Yesu ɔlon dɔ mɔ,
nɛ sɔɔ gyi yɛɛ i maŋ kɛɛla
ne me gbaa-gbaa kee nan ba
fɛye asɛ nno.
25 Nɛ kerɛ faa, Epaforodi-
tusɛ, aye-nanbo Yesu ɔson
mɔ dɔ ɔbono fɛ lɛɛ sun yɛɛ
ɔ' baa kyɛ me-takpo mɔ, i
tiri yɛɛ n' lɛɛ mɔ-ɔkpa de o'
kii ba fɛye asɛ. Me-rɛ mɔ a
wɔra gɛsun ne a kɔ sa Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ dabɔlɛ.
26 Ɔ kya nyingi fɛye pɛwu
so. O nyi ibono fɛ nu mɔ-gilɔ
mɔ so, ne i bo mɔ gɛwɔnsa
yɛɛ ɔfaa fɛ tɛ de nwɔnsa.
27 Gɛsintin so mɔ, ɔ lɔ.
Ɔ laarɛ o' wu gbaa. Wu-
rubuaarɛ ne n su mɔ so. I
mɛŋ gyɛ mɔ wolɛ. O su me
kee so de meŋ baa kii wu
gɛnsinyan baa bɔla de ibono
n kya wu faa.
28 Gɛnen so mɔ, i kpɛ i
kya da me kpa-kpa yɛɛ n'
yɛgɛ mɔ de o' kii ba fɛye asɛ
kusaa. Fɛ kii wu mɔ mɔ, i laa
wɔra fɛye ɔkon, de me kee
me-gisen gi' tɔrɔ me.
29 Imɔso fɛ wu mɔ mɔ, fɛ'
kyu ɔkon belɛ sɔɔ mɔ abaa
anyɔ Wura Yesu ginyen dɔ
de fɛ' kyu buubuu kyu sa
gɛnen asa abono ɔnan.
30 I san pii ɔfaanan o wu'
Kirisito gɛsun mɔ so. Ilaa
ibono fɛ laa wɔra sa me
mɔ, ɔ yelɛ fɛye-giyaa dɔ
wɔra imɔ kaaborɛ mɔ-nkpa
gi laarɛ gi' lii mɔ-gibaa.

3

Fɛ' Keda Wura Yesu Ɔson

1 Me-nanboana Wura Yesu
ɔson mɔ dɔ, ibono i san
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' yɛgɛ
i' wɔra fɛye ɔkon fɛye-rɛ
Wura Yesu ginyamesɛ kolon
mɔ so. Ilaa ibono nɛ wolaa
ŋmarasɛ bunge fɛye mɔ, nɛ
kii ŋmarasɛ imɔ kii bunge

fɛye mɔ, i maŋ loo me. I laa kpaa fɛye daa.

2 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan. Ako mɛ dɛ nwɔnsa nyɛnyɛn ma-a wɔra aye-gɛsun mɔ ɔnan. Mɛ kya laarɛ mɛ' nyɛ fɛye penɛ daa. Awɔrɛ giten ilaa ne n kpɛ i tiri ɔmɔ.

3 Iŋ gyɛ awɔrɛ giten ne n kya nyiile yɛɛ nyamesɛ gyɛ Wurubuaarɛ sonbo. Ilaa ibono i kya nyiile yɛɛ a gyɛ Wurubuaarɛ asonbo gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya kyu Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kyu son mɔ. A kya diirɛ aye-nyoro kyu naa daa de Kirisito Yesu ilaa wɔrasɛ wolɛ so. A kya kine yɛɛ a maŋ ka gyan aye anyamesɛ-lɛɛ gidebi so.

4 I bo no yɛɛ nan taalɛ ka gyan me-itiibilaa de me-nbara gigyi so. Fɛɛ ɔko laa taalɛ ka gyan mɔ-itiibilaa de mɔ-nbara gigyi so de i' mɔlɛgɛ mɔ mɔ, nkana me ne nan wɔra ɔgyangbarabo.

5 Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ mɛ korogɛ me mɔ, imɔ gɛkɛ kuesɛ mɔ, mɛ ten me-giwɔrɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ ɔkpa so. N gyɛ daa Isirale awura abono Wurubuaarɛ gi yela mɔ-nbara sa mɔ obi. Nɛ lii daa Bɛngyamin gɛten dɔ. Me-rɛ me-sɛ de me-nyi pɛwu aye-gɛdɛ ne n gyɛ Hiiburu, aye Gyuda awura gɛdɛ mɔ. Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n tiri me so mɔ, nɛ baa wɔra Farasii awura gikpen mɔ dɔ isa.

6 Nɛ pɛɛrɛ ginsi sa Wurubuaarɛ nbara mɔ gikyɔ. Gɛnen so gbaa mɔ, nɛ wu yɛɛ Yesu asonbo mɔ mɛ kya son Wurubuaarɛ ɔkpa ban-ban ɔko so mɔ, nɛ biidɛ ɔmɔ-giso. N kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so ibono ɔko mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko me-nyoro so tɔgɛ.

7 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, ilaa ibono nkana n nyi yɛɛ imɔ ne nan mɔlɛgɛ me Wurubuaarɛ asɛ mɔ, meŋ baa mi-i ka gyan imɔ so. Gɛnɔɔbono nɛ nyɛ bii Yesu Kirisito so mɔ, nɛ kyu me-nbara so gigyi mɔ pɛwu yɛɛ iŋ baa i gyɛ ilaa gbaa' iko sa me.

8 Gɛsintin mɔ, n kya kyu ilaa kamaasɛ yɛɛ iŋ baa i bo ilaa dɔ. Ibono i don ilaa kamaasɛ gbaa bun sa me mɔ ne n gyɛ ibono nɛ nyɛ bii me-Wura Kirisito Yesu. Kyu lii Kirisito so mɔ, nɛ taa ilaa kamaasɛ ibono nkana n kya wɔra mɔ yɛgɛ. Nɛ san kyu imɔ yɛɛ imɔ pɛwu i gyɛ daa gibiinaa so ilaa. Imɔ ne nan yɛgɛ ne Yesu Kirisito laa nyɛ wɔra me-lɛɛ

9 de me-rɛ mɔ a san wɔra nyamesɛ kolon. Maŋ baa tɔgɛ yɛɛ nan gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so me-gibaa so de o' kyu me yɛɛ me-gisen dɔ i boran. Ɔ kya kyu me-gisen dɔ yɛɛ i boran kyu naa daa de gikagyan gibono nɛ ka gyan Kirisito so mɔ.

10 Nɛ too ilaa kamaasɛ fuɛ daa de n' nyɛ bii Kirisito dɔɔdan. N kya laarɛ n' wu mɔ-ɔlon ɔbono ɔ bo ne ɔ taalɛ kyingi lii ibuni dɔ mɔ, de n' wu mɔ-awɔrɔfɔɔ mɔ ɔnan kee, de n' baa wɔra fɛɛ mɔ, gɛnɔɔbono ɔ taalɛ wu'

sa asa mɔ
11 de, Wurubuaarɛ gi
kyule mɔ, me kee n' nyɛ
kyingi lii ibuni dɔ gɛnen.

Abono Mɛ Ti Sɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Dɔ Mɔ Nwɔnsa Ɔnan

12 I mɛŋ gyɛ yɛɛ me-gibaa
gi ti yii ilaa ibonoana n darɛ
faa abɛɛ nɛ ti wɔra imɔ kpaa
logɛ berɛ. N san n dɛ imɔ
dɔ n kya pɛɛrɛ ansi de n' laa
gibaa keda ilaa dɛnsɛ ibono
so Kirisito Yesu gi laa gibaa
keda me kyu me wɔra mɔ-
lɛɛ mɔ.
13 Me-nanboana Yesu
asonbo, ilaa ibono n kya
laarɛ mɔ, meŋ kya kyu imɔ
yɛɛ me-gibaa gi ti yii imɔ.
Ilaa kolon ibono n kya wɔra
mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya lɛɛ
ansi taa ibono i bo me-
gɛmara mɔ pɛwu yɛgɛ de n'
san nyanga ansi selɛ n gya
ibono i bo me-ansi dɔ mɔ.
14 Wurubuaarɛ dɔ ilaa ne
nɛ nyanga ansi n selɛ n
gya gɛnen. Imɔso ne Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ me yɛɛ n'
kyu me-nyoro sa mɔ de o'
kyu gɛnen ilaa ibono sa me
kyu naa de me-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
15 Fɛ' yɛgɛ aye abono a
ti sɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ
dɔ mɔ a' sa daa me-gɛwɔnsa
gɛdɛ ɔnan. Nengyene fɛ kya
sa nwɔnsa nko kpɛi berɛ mɔ,
Wurubuaarɛ ne nan lɛɛ gɛsɛ
nyiile fɛye.
16 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ,
fɛ' yɛgɛ de a' puge ibono
ɔkara a ti a dɛ a tɛ faa dɔ.

Gɛkyena Gɛbono Gɛ Kya Bara Ansikyu Mɔ

17 Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛ' kasɛ gɛnɔɔbono
n dɛ mɔ de fɛ' kerɛ asɛnsɛ
abono a nyiile mɔmɔ ne mɛ
tɛ gɛnen gikyenabi mɔ de fɛ'
kasɛ mɔmɔ kee.
18 I kya nyiile yɛɛ asa
abono mɛ mɛŋ dɛ akyenabi
abono ɔnan mɔ mɛ nyaakyɔ.
Nɛ wolaa tɔgɛ mɔmɔ-ilaa sa
fɛye. Idɛ kon n kii mi-i
tɔgɛ ɔmɔ so ilaa mi-i sa fɛye
faa, me-ansi a kya kpelegɛ
nkyu gbaa. Mɔmɔ-gɛkyena
gɛ dɛ daa fɛɛ asa abono mɛ
kya kyo amɔlɛgɛ lɛwu ɔbono
Yesu gi wu' lɛwu oyii so mɔ.
19 Gɛnen asa abono mɛ laa
wu ilaa ibono mɛ laa naa
de mɔ. Mɛ laa fuɛ mɔmɔ-
lɛwu gɛmara. Mɔmɔ-itɔ ne
mɛ kya son. Ilaa ibono
i gyɛ ipeeli ilaa mɔ, imɔ,
mɔ, ne mɛ kya kyu gyiide.
Mɔmɔ-nwɔnsa gi gyan daa
gɛsinkpan ilaa wolɛ so.
20 Aye abono a kya son
Yesu mɔ berɛ, aye-gɛwi ne
n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ. Wu-
rubuaarɛ dɔ ne aye-ansi a
gyan yɛɛ ɔko laa lii de ɔ' baa
mɔlɛgɛ aye. Mɔ ne n gyɛ
Wura Yesu Kirisito.
21 Ɔ laa baa kyɛɛgɛ aye-
anyamesɛ nyoro gibi gibono
giŋ bo giko dɔ mɔ wɔra fɛɛ
mɔ-lɛɛ nyoro nbono gi bo
nyisigyi mɔ. Ɔlon ɔbono
ɔ bo ne ɔ kya taalɛ yɛgɛ
ilaa kamaasɛ i kya bara imɔ-
nyoro gɛsɛ sa mɔ mɔ ne ɔ
laa kyu kyɛɛgɛ aye-nyoro mɔ
gɛnen.

4

1 Imɔso me-nanboana
Yesu asonbo, fɛye abono n

kya laarɛ fɛye-ilaa mɔ, n kya nyingi fɛye so. Fɛ kya yɛgɛ i kya wɔra me ɔkon ne fɛ kya kosorɛ me-gimu. Me-kyɛmenɛana laarɛsɛ, fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin Wura Yesu ɔson mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ nyiile fɛye mɔ.

Gɛnɔɔbono Fɛ Laa Nyɛ Gisen Yuuli Mɔ

2 N kya kolɛ Yuwodiya ne n' kya kolɛ Sintikii yɛɛ mɛ' tɔgɛ kyule abara Wura Yesu ginyen dɔ.

3 Fo ɔbono mɔ fo gyɛ me-nanbo gɛsun mɔ dɔ gɛsintin so mɔ, fo-o fo mɔ kee, n kya kolɛ fo yɛɛ fo' kpaa gɛnen akyii anyɔ adɛ de mɛ' tɔgɛ kyule abara. Me-rɛ ɔmɔ ne n kpon Yesu ɔkalan mɔ so gɛsun mɔ giwɔra dɔ. Me-rɛ ɔmɔ ne n wɔra gɛsun, dabɔlɛ de Kelɛmɛntɛ mɔ-rɛ me-nanboana asɛnsɛ abono Wu-rubuaarɛ gi ŋmarasɛ mɔmɔ-anyen wɔra mɔ-ɔwolɛ dɔ yɛɛ mɛ laa nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ mɔ.

4 Owi kamaasɛ dɔ mɔ fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon kyu naa de fɛye-rɛ Wura Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so. N' kii mi-i tɔgɛ imɔ ginyɔsɛ yɛɛ fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon.

5 Fɛ' kyu gisen kyena de asa kanpɛ de ɔkamaasɛ o' wu. I kya nyiile yɛɛ owi ɔbono Wura Yesu laa kii ba mɔ gi fuude.

6 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyena de nwɔnsa iko-rɛ iko dɔ. Ilaa kamaasɛ ibono i laa ba mɔ, fɛ' kyu too Wurubuaarɛ ansi dɔ. Fɛ' dalaa kolɛ mɔ, de fɛ' kyu afaala sa mɔ kee fɛye-ndalaa dɔ.

7 Fɛ kya dalaa gɛnen mɔ, fɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ gisen yuuli gibono ɔ kya sa anyamesɛ ne mɛŋ kya taalɛ bii imɔ-ɔkara mɔ. Fɛye-asen de fɛye-nwɔnsa gi laa kyena fɛye gɛten kolon kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.

8 Me-nanboana Yesu asonbo, pɛi de me-gɛnɔ gɛ' yii mɔ, n' tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ fa-a sa gɛwɔnsa kyu lii daa gɛsintin ilaa so, nyisigyi ilaa so, gisen dɛnsɛ ilaa so, ilaa ibono i dɛ ɔkpa mɔ so, ilaa ibono i bo kanpɛ mɔ so, de ilaa ibono i bo ɔbolɛ mɔ so. Ilaa kamaasɛ ibono i boran ne ayenbi a kya kaaborɛ imɔ mɔ, imɔ ibonoana so ne fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa gyan.

9 Ilaa ibono fɛ kasɛ, ne fɛ sɔɔ kyule, ne fɛ nu, ne fɛ wu lii me asɛ mɔ, imɔ ne fɛ' wɔra. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, fɛye-rɛ aye-gisen yuuli gɛmu Wurubuaarɛ fɛ laa kyena.

N Kya Faala Fɛye Ibono Fɛ Bunge Me Ilaa Mɔ

10 Kyu lii aye-Wura Yesu so mɔ i bo me ɔkon gɛsintin so yɛɛ idɛ kon ibono fɛ bunge me ilaa faa mɔ, fɛ kii lɛɛ nyiile me yɛɛ fɛ kya nyingi me so. Nkana fɛ kya nyingi me so berɛ. Fɛ mɛŋ nyɛ ɔkpa daa de fɛ' lɛɛ imɔ nyiile me.

11 Iŋ gyɛ yɛɛ n kya tɔgɛ yɛɛ ilaa iko i tiri me berɛ daa. Me berɛ, nɛ kasɛ bii yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono i tu me mɔ, i kaabo sa me.

12 Ayen a dɛ me mɔ, n nyi
me-nyoro akedabi. Ne ilaa i
kii gbigi de me mɔ, n nyi me-
nyoro akedabi. Nɛ kasɛ ne
nɛ bii gɛnen akyenabi adɛ.
Ilaa kamaasɛ ibono i laa tu
me mɔ, n kya sɔɔ abaa anyɔ.
Agyudɔ a gbigi me asɛ, abɛɛ
akon a tɔrɔ me so, atɔ a bo
me asɛ gikyɔ abɛɛ ayen ne n
dɛ me mɔ, imɔ pɛwu dɔ mɔ,
n kya bii me-nyoro akedabi.
13 Me-rɛ Yesu Kirisito
ginyamesɛ kolon dɔ so mɔ,
nan taalɛ wɔra ilaa kamaasɛ.
Mɔ ne n kya sa me ɔlon.
14 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen mɔ, fɛ
kpaa me me-ɔlaawusɛ dɔ faa
mɔ, fɛ gyɛ asa.
15 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye Fil-
ipayi awura fɛ nyi mɔ, lii
owi ɔbono fɛ daa ginu Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ ne nɛ
koso lii fɛye asɛ Masadoniya
gɛsinkpan so mɔ, fɛye-wolɛ
ne n gyɛ Yesu asonbo gikpen
gibono fɛ kyu too fɛye-nyoro
so yɛɛ fɛ laa kerɛ me so de
n' naa mi-i wɔra Yesu gɛsun
mɔ. Fɛye-gibaa gi kya tu me
ne me-gɛnɔ mɔ gɛ kya kpe
fɛye asɛ.
16 N san n bo fɛye-
gɛsinkpan so Tɛsalonika
ɔsowolɛ so gbaa mɔ, fɛye-
gibaa mɔ gi tu me nno mɔ,
iŋ gyɛ gikolon.
17 I mɛŋ gyɛ yɛɛ ilaa ibono
fɛ kpɛ fa-a sa me mɔ ne n tiri
me. Ntɛɛla nbono fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ dɔ ne i laa kpɛ
i kya nyaakyɔ i kya too mɔ
ne n tiri me.
18 Ilaa ibonoana pɛwu fɛ
kyu sun Epaforodituse yɛɛ
o' kyu bara me mɔ, i yii
me-gibaa. Fɛ yɛgɛ nɛ nyɛ
ilaa kamaasɛ ibono i tiri me
mɔ kii san. Ilaa ibonoana
fɛ bunge me mɔ, i dɛ fɛɛ
asunbi bofensɛ ne fɛ lɛɛ sa
Wurubuaarɛ. Wurubuaarɛ
gi sɔɔ amɔ, ne a gyi mɔ-ginsi.
19 Me-Wura Wurubuaarɛ
mɔ ne nan sa fɛye fɛye-ilaa
kamaasɛ ibono i tiri fɛye mɔ
kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono
ɔ tansi ɔ bo ilaa dɛnsɛ ka-
maasɛ.
20 Nyisigyi ɔ' wɔra aye-
sɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Afaala Laalaalogɛ

21 Fɛ' faala ɔkamaasɛ
ɔbono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro kyu
lii mɔ-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon so mɔ sa
me. Aye-nanboana abono
mɛ kya son Yesu ne mɛ bo
me asɛ gɛrɛnaa mɔ pɛwu mɛ
kya faala fɛye.
22 Mɔmɔ abono pɛwu Wu-
rubuaarɛ gi lɔrɔ yela sa mɔ-
nyoro mɔ mɛ kya faala fɛye.
Abono mɛ kya faala fɛye
gikyɔ-gikyɔ mɔ ne n gyɛ
abono mɛ bo Rom wura belɛ
mɔ gɛten dɔ mɔ.
23 Aye-Wura Yesu Kirisito
ɔ' sa fɛye ɔkamaasɛ so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de fɛye-
oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan
sa fɛye.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Kolosiya Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo ɔbono n gyɛ
Kirisito Yesu ɔsɔɔ kyu naa de
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ so de
Timoti, aye-nanbo Yesu ɔson
mɔ dɔ
2 ne n dɛ gɛnen ɔwolɛ
baarɛ a kya bunge fɛye
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
fɛye yela sa mɔ-nyoro ne
fɛ dɛ Kirisito gɛsara dɔ
Kolosiya ɔsowolɛ so mɔ.
Aye-sɛ Wurubuaarɛ ɔ' sa
fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ'
sa fɛye gisen yuuli.

Afaala de Gɛdalaa

3 Owi kamaasɛ a kya dalaa
a kya sa fɛye mɔ, a kya faala
Wurubuaarɛ, aye-Wura Yesu
Kirisito mɔ-sɛ.
4 Ibono so a kya faala mɔ
gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ a nu
fɛye-gikagyan gibono fɛ ka
gyan Kirisito Yesu so mɔ. Ne
a nu fɛye-gɛsalaarɛ gɛbono
fɛ bo sa asa abono pɛwu
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ.
5 A kya faala Wurubuaarɛ
fɛye so kee yɛɛ fɛye-nwɔnsa
gi gyan ilaa dɛnsɛ ibono
Wurubuaarɛ gi baala yela
sa fɛye Wurubuaarɛ dɔ mɔ
so. Fɛ nu gɛnen ilaa dɛnsɛ
ibono so kyu lii Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkalan mɔ dɔ daa.
Gɛnen ɔkalan ɔbono ne n
gyɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
mɔ.
6 Mɔ-ɔkalan konkonsɛ
baarɛ kya yɛlegɛ nu gyan
gɛsinkpan gɛten kamaasɛ
so ɔ kya wɔra ilaa dɛnsɛ
asa gɛkyena dɔ. I wɔra
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ nu ɔkalan
mɔ kee mɔ. Ɔ yɛlegɛ wɔra
ilaa dɛnsɛ fɛye-gɛkyena dɔ
kpɛ kyu lii gɛkaabono fɛ nu
Wurubuaarɛ gitolon mɔ so
ne fɛ nu gimɔ-ilaa gɛsɛ yɛɛ i
gyɛ gɛsintin mɔ.
7 Fɛ kasɛ Yesu ɔkalan
mɔ ilaa lii daa Epafirasɛ
asɛ. Epafirasɛ gyɛ aye-nanbo
laarɛsɛ Yesu ɔson mɔ dɔ. Ɔ
yelɛ aye-giyaa dɔ ɔ kya wɔra
Kirisito gɛsun ɔ kya sa mɔ
gɛnɔɔbono a laa taalɛ ka
gyan mɔ so mɔ.
8 Ɔ baa lɛɛ fɛye-
gɛsalaarɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi sa
fɛye mɔ nyiile aye.

9 Imɔso kyu lii gɛkaabono
a nu fɛye so gɛnen mɔ,
owi kamaasɛ a kpɛ san a
kya dalaa a kya kolɛ Wu-
rubuaarɛ a kya sa fɛye. A
kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ mɔ-
Oduduu ɔ' kpɛ ɔ kya sa fɛye
ɔlaako ginyi, ɔ' yɛgɛ fɛ' bii
gɛsintin ilaa de fɛ' bii mɔ-
gɛlaarɛ kpaa logɛ.
10 I ba gɛnen mɔ, de fɛ'
nyɛ akyenabi abono a kaa-
borɛ Wura Yesu asonbo mɔ
de fɛ' gyi Wura Yesu ginsi
ɔkpa kamaasɛ so. Fɛ' kpɛ
fɛ kya wɔra ilaa dɛnsɛ kpɛi-
kpɛi kamaasɛ de fɛ' sɛɛ fɛ
kya bii Wurubuaarɛ fɛ kya
bɔla.
11 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ'
nyɛ ɔlon kamaasɛ kyu naa
de mɔ-nyisigyi ɔlon mɔ so,

de i' yɛgɛ fɛ' nyɛ taalɛ kyu gisen keda ilaa kamaasɛ dɔ de ɔkon.
12 Fɛ' kpɛ fɛ dɛ afaala fɛ kya sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ aye-sɛ ne ɔ kalɛ fɛye wɔra mɔ-asonbo dɔ mɔ. Fɛ bo mɔmɔ dɔ gɛnen mɔ, fɛye kee fɛ laa nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono ɔ baala yela sa ɔmɔ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ fatela mɔ asɛ mɔ.
13 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye lii gibiri ɔlon dɔ ne ɔ yɛgɛ a san a tɛ daa mɔ-gisen dɔ obi Yesu owuragyibo mɔ akyenabi.
14 Mɔ Yesu ne n kyu mɔ-nkpa kyɛɛ ne a nyɛ aye-nyoro gɛnen faa. Mɔ-lɛwu so ne Wurubuaarɛ gi kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ aye.

Kirisito Ne N Gyɛ Ɔgyangbarabo

15 Kirisito ɔbono asa mɛ wu mɔ de ansi mɔ gyɛ Wurubuaarɛ oyuduu gbaa-gbaa. Imɔso Wurubuaarɛ ɔbono a mɛŋ kya wu de ansi mɔ oyuduu ne Kirisito gi lɛɛ nyiile asa. Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ pɛwu dɔ mɔ, Kirisito ne n gyɛ ɔgyangbarabo.
16 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ ikamaasɛ ibono i bo soso de gɛsɛ gɛrɛ mɔ, mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ. Iŋ gyɛ ibono a kya wu de ansi mɔ wolɛ. Dabɔlɛ de ibono aŋ kya wu de ansi mɔ kee fɛɛ ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ. Imɔ-rɛ imɔ-abelɛnsɛ de imɔ-nbii, de imɔ-ibelɛbelɛ de imɔ-iburuburu pɛwu, Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Kirisito ne n lɛɛ imɔ. Kirisito kee ne ɔ lɛɛ imɔ sa.
17 Kirisito wolaa ɔ bo no pɛi ne ilaa kamaasɛ i bo no. Ne kyu lii mɔ so ne ilaa kamaasɛ i bo no faa.
18 Kirisito ne n gyangbara ɔ sa Wurubuaarɛ asonbo fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ gimu gi gyangbara sa nyamesɛ nyoro mɔ. Lii mɔ so ne mɔ-asonbo mɛ bo no. Mɔ kee ne n gyɛ ɔgyangbarabo sa asa abono mɛ laa wu' de mɛ' kii kyingi lii ibuni dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wɔra mɔ. I ba gɛnen mɔ, de mɔ ne ɔ' nyɛ wɔra ɔgyangbarabo ilaa kamaasɛ dɔ.
19 I lii fɛɛ i wɔra Wurubuaarɛ ɔbolɛ yɛɛ mɔ-oyuduu mɔ pɛwu gi' kyena Kirisito dɔ kpaa logɛ.
20 Kyu naa de mɔ Kirisito kee so ne i wɔra Wurubuaarɛ ɔbolɛ yɛɛ ɔ' lɔrɔ mɔ-rɛ ilaa kamaasɛ nsana, ilaa ibono i bo soso de ibono i bo gɛsɛ mɔ pɛwu. Imɔso ne mɛ da Kirisito aŋanbi oyii so mɔɔ ne mɔ-nkalan gi kyɛɛgɛ fuɛ. Nmɔ ne Wurubuaarɛ gi kyu lɔrɔ ilaa kamaasɛ ne gisen yuuli gi nyɛ ba.

Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Gi Mɔlɛgɛ Kolosiya Awura Mɔ

21 Owi ɔko dɔ mɔ, fɛye kee fɛye-rɛ Wurubuaarɛ nsana iŋ bo kon. Fɛ wɔra daa mɔ-akyobo kyu lii fɛye-nwɔnsa nyɛnyɛn de fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra so.
22 Nperɛ faa ibono Kirisito gi kyu mɔ-nyoro gibi kyu sa ne mɛ mɔɔ mɔ mɔ, i yɛgɛ

Wurubuaarɛ gi lɔrɔ fɛye-rɛ
mɔ nsana. O wu' gɛnen
daa de a' nyɛ wɔra gisen
fufuli awura abono ɔ lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ de ɔ'
nyɛ kyu aye kperɛ mɔ-sɛ.
Ɔko maŋ wu aye-nyoro so
ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ baa pii.
23 Pɛi ne ɔ laa nyɛ wɔra
gɛnen sa fɛye mɔ, i gyɛ
ibono fɛ laa yelɛ fɛye-ayaa
so de fɛ' keda fɛye-gisɔɔgyi
gibono fɛ bo sa Kirisito mɔ
dɔ ken-ken. Gɛnɔɔbono fɛ
nu ɔkalan konkonsɛ kyu lii
Kirisito so ne fɛ kyu fɛye-
ansi gyan mɔ so mɔ, sɛi-
sɛi mɛŋ sa i' biidɛ fɛye
lii nkan. Gɛnen ɔkalan
konkonsɛ ɔbono fɛ nu faa,
mɛ naa gyan de gɛsinkpan
pɛwu mɛ kya tɔgɛ mɔ ma-a
sa ɔkamaasɛ. Ne ɔkalan
baarɛ kee ne n baa wɔra me,
Pɔɔlo gɛsun wɔrasɛ.

*Gɛsun Gɛbono Wu-
rubuaarɛ Gi Kyu Wɔra Pɔɔlo
Abaa Dɔ Mɔ*

24 N kya yiyɛɛ mɔ, i kya
wɔra me ɔkon daa kyu lii
fɛye so. I kya nyiile yɛɛ
kyu lii gɛyiyɛɛ gɛbono me-
nyoro gi kya yiyɛɛ mɔ so
mɔ, i kya kpaa de Kirisito-
lɛɛ gɛyiyɛɛ gɛbono ɔ yiyɛɛ
sa mɔ-asonbo mɔ gɛ' yela
ɔkara. Kirisito asonbo adɛ
mɛ dɛ fɛɛ Kirisito nyoro
gbaa-gbaa.
25 Kirisito asonbo kee ne
nɛ ba n kya son. Gɛnen
gɛsun gɛdɛ ne Wurubuaarɛ
gi kyu wɔra me-abaa dɔ yɛɛ
n' lɛɛ mɔ-agyɛbi mɔ gɛsɛ sa
fɛye kpaa logɛ.
26 Nkana lii ko-o adedaabo
aberɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi
kyu mɔ-ilaa boduduusɛ iko
kyu ŋara. Ndɛ nkɛ ndɛ dɔ
mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ imɔ-
gɛwi sa asa abono ɔ lɔrɔ
mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.
27 Ɔ kya laarɛ fɛɛ ɔ' yɛgɛ
asa abono ɔ lɔrɔ mɔmɔ yela
sa mɔ-nyoro mɔ mɛ' bii yɛɛ
mɔ-ilaa boduduusɛ idɛ i gyɛ
sa gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi pɛwu. Ɔ kya laarɛ
mɛ' bii nyisigyi belɛ ɔbono
ɔnan ɔ bo gɛnen ilaa bo-
duduusɛ ibono dɔ mɔ. Ilaa
boduduusɛ ibono n darɛ faa
ne n gyɛ yɛɛ Kirisito kya
kyena fɛye-asen dɔ. Imɔ ne
nan yɛgɛ fɛ' bii yɛɛ fɛ laa nyɛ
Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ.
28 Gɛnen Kirisito ɔbono ɔ
tɛ fɛye dɔ mɔ nyoro so ilaa
ne a kya yelɛ sansana tɔgɛ
mɔ. A kya kyu ɔlaako ginyi
kamaasɛ ka nyamesɛ ka-
maasɛ de a' nyiile nyamesɛ
kamaasɛ ilaa. A kya wɔra
aniya nyiile ɔmɔ gɛnen de
owi ɔbono a laa kyu mɔmɔ
ɔkamaasɛ kpe Kirisito asɛ
mɔ mɛ ti sɛɛ Kirisito ilaa dɔ.
29 Ilaa idɛ so ne me, Pɔɔlo,
n kya kyu ɔlon ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi kpɛ tansi ɔ kya
sa me mɔ pɛwu, n kya wɔra
mɔ-gɛsun nyaadɛ gisisiri n
kya wu awɔrɔfɔɔ faa.

2

1 N kya laarɛ fɛ' bii
gɛnɔɔbono n kya nyanga
ansi n kya wɔra gɛsun n kya
sa fɛye-rɛ Lawodisiya awura
de asa abono pɛwu mɛ mɛŋ
ti wu me de ansi kerɛ mɔ.
2 N kya wɔra gɛsun gɛnen
daa de i' nyɛ keda fɛye-nyoro
de fɛ' nyɛ gɛsalaarɛ. Fɛ

nyɛ gɛsalaarɛ mɔ, i laa koola fɛye dabɔlɛ wɔra nyamesɛ kolon. N kya nyanga ansi de Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa i' loo fɛye asen dɔ de fɛ' nu Wurubuaarɛ ilaa boduduusɛ mɔ gɛsɛ. Wurubuaarɛ ilaa ibono i bo duduu mɔ ne n gyɛ Kirisito.

3 Mɔ-nkon asɛ ne anyamesɛ mɛ laa kpe de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi de gɛnɔɔbono mɛ laa bii Wurubuaarɛ mɔ.

Fɛ' Kpɛ Keda Fɛye-Gisɔɔgyi Mɔ Dɔ

4 N kya buu ilaa idɛ mi-i sa fɛye de fɛ' mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko-rɛ ɔko o' kyu gɛnɔ ɔkon penɛ fɛye kyu lii fɛye-gisɔɔgyi mɔ so.

5 Me-rɛ fɛye aŋ kya nyɛ wu abara de ansi. Oduduu dɔ mɔ mɔ, me-gɛwɔnsa gɛ gyan fɛye so. I kya wɔra me ɔkon gɛnɔɔbono fɛ kya wɔra ilaa imɔ-ɔkpa so ne fɛ yelɛ fɛye-ayaa so girin gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Kirisito mɔ dɔ.

6 Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ Kirisito Yesu abaa anyɔ yɛɛ mɔ ne n gyɛ fɛye-Wura faa, fɛye-rɛ mɔ fɛ' kyena de abara gɛnen.

7 Fɛ ti nyɛ kyu fɛye-nyoro kyu mada de mɔ faa mɔ, fɛ' yɛgɛ mɔ ɔ' lɔrɔ fɛye de fɛ' kpɛ fa-a wɔra ɔlon fɛ kya too fɛye-gisɔɔgyi mɔ dɔ. Fɛ' kpɛ keda gɛnen fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa nyiile fɛye mɔ de fɛ' kpɛ fɛ dɛ afaala abono aŋ bo ɔkara mɔ fa-a sa Wurubuaarɛ.

8 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dandan de ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ sa o' kyu mɔ-lɛɛ nwɔnsa kyu penɛ fɛye giyan de fɛŋ' baa buu Kirisito. Mɔmɔ-nwɔnsa nbono ɔnan i lii anyamesɛ asɛ, ne i mɛŋ gyɛ gɛnen mɔ, i lii daa ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ asɛ. Iŋ gyɛ Kirisito asɛ ne i lii. Imɔso fɛŋ sa fɛ' sɔɔ imɔ gyi.

Fɛye-rɛ Kirisito Ginyamesɛ Kolon Mɔ Agyan

9 Kirisito berɛ, mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ ɔkolon, ne o kii ɔ gyɛ nyamesɛ.

10 Fɛye-rɛ Kirisito fɛ gyɛ nyamesɛ kolon faa mɔ, Wurubuaarɛ ilaa i bɔla fɛye dɔ kee. Ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ, gɛnen Kirisito kolon baarɛ ne n kya gyi imɔ so.

11 Lii ibono fɛye-rɛ Kirisito fɛ gyɛ nyamesɛ kolon kee so mɔ, i yɛgɛ ɔ wɔra ilaa iko sa fɛye, i dɛ daa fɛɛ Gyuda awura itiibilaa iko. Gyuda awura mɛ kya ten awɔrɛ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ gyɛ Wurubuaarɛ wolɛ asonbo. Ibono Kirisito gi wɔra sa fɛye mɔ berɛ, i mɛŋ gyɛ fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ ne n ten awɔrɛ kyu kyɛɛgɛ nyamesɛ nyoro gibi mɔ. Fɛye-gidebi nyɛnyɛn gibono fɛ dɛ mɔ ɔwolɛ ne Kirisito gi kyadɛ fuɛ gɛnen.

12 Gɛnen kee ne owi ɔbono mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito fɛ wu' gikolon ne mɛ pule fɛye-rɛ mɔ dabɔlɛ. Mɛ gyere fɛye gɛnen mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito pɛwu fɛ kyingi lii

ibuni dɔ ne. Wurubuaarɛ ne n gyɛ ɔbono o kyingi Kirisito lii ibuni dɔ. Fɛ sɔɔ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ idɛ gyi so mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye kee fɛ kyingi lii ibuni dɔ.

13 Pɛi de fɛye-rɛ Kirisito fɛ lɔɔ wɔra nyamesɛ kolon mɔ, nkana fɛ dɛ fɛɛ asa abono mɛ wu' mɛ naa mɔ. Wurubuaarɛ gi kyingi fɛye lii gɛnen lɛwu ɔbono dɔ dabɔlɛ de Kirisito. Imɔ gɛsɛ ne n gyɛ yɛɛ nkana fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra de ibono fɛŋ kya son Wurubuaarɛ so mɔ, Wurubuaarɛ asɛ mɔ, fɛ wɔra fɛɛ asa abono fɛ wu' mɔ. Nperɛ berɛ, ɔ yɛgɛ fɛ wɔra fɛɛ fɛ kyingi baa nyɛ Kirisito-lɛɛ gɛkyena ɔnan dabɔlɛ de Kirisito. I kya nyiile yɛɛ o kyu aye-ilaa nyɛnyɛn pɛwu kyɛɛ aye.

14 Aye-ilaa nyɛnyɛn ibono a kya wɔra ne i kya yɛgɛ Wurubuaarɛ nbara gi kya bun aye gipuɛɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ giyaa nyise imɔ pɛwu so. Ne i san wɔra fɛɛ aye-ilaa nyɛnyɛn de Kirisito ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ da aŋanbi lɛwu oyii so mɔɔ gɛnen.

15 Kyu lii Kirisito lɛwu baarɛ so mɔ, ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ, Wurubuaarɛ gi sɔgɛ imɔ-ɔlon pɛwu lii imɔ-abaa dɔ, ne o gyi imɔ so ne ɔ wɔra imɔ ipeeli sansana.

Kirisito So Ne A Kya Nyɛ Sɛɛ Wurubuaarɛ Ilaa Dɔ

16 Imɔso ibono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ fɛ nyɛ fɛye-nyoro gɛnen faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko-rɛ ɔko ɔ' baa yela ilaa kyosɛ nbara nko sa fɛye. Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛye-ilaa gyisɛ iko abɛɛ ilaa nunsɛ mɔ iko i kya kyɔ. Ako, mɔ, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ i tiri fɛɛ fɛ' gyi gɛkɛ belɛ, bosɛ gikasɛgyan, abɛɛ gɛkɛ kyoolasɛ mɔ so. Fɛŋ sa fɛ' nu ɔmɔ asɛ.

17 Gɛnen ilaa kyosɛ ibono i gyɛ daa fɛɛ ilaa kaalasɛ ibono i kya nyiile ilaa ibono i laa baa ba mɔ. Idɛ kon berɛ, ilaa mɔ gbaa-gbaa i ba. Imɔ ne n gyɛ Kirisito ilaa.

18 Imɔso ibono fɛ ti nyɛ bii Kirisito gbaa-gbaa ilaa faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' kii sɔɔ ako nbara kpɛi-kpɛi gyi. Ako yɛɛ fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛ gyɛ asa de fɛ' son Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ. Mɛ nyi yɛɛ imɔ idɛ ne nan kpaa fɛye Wurubuaarɛ asɛ. Gɛnen asa abono ɔnan mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ ilaa gɛwi nyiile ɔmɔ fɛɛ ideri. Mɛ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, mɛ kya penɛ nyoro daa. Anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa ne n kya yɛgɛ mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro gɛnen.

19 Mɛ mɛŋ kya tɛsɛ kyu mɔmɔ-nyoro mada de Kirisito ɔbono ɔ gyɛ ɔgyangbarabo gɛkpaa-gɛkpaa mɔ. Kirisito asɛ ne mɔ-asonbo mɛ kya nyɛ Wurubuaarɛ ɔlon de gɛnɔ kolon lii, fɛɛ gɛnɔɔbono gimu gi kyaga de nyamesɛ nyoro pɛi ne mɔ-nyoro dɔ ikyin de nkyaga-nkyaga i kya nyɛ wɔra gɛsun imɔ-ɔkpa so mɔ. Gɛnen ne

Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɛ kya sɛɛ mɔ-ɔson mɔ dɔ ne.

20 Fɛye abono fɛ kya son Kirisito mɔ, i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito ne n wu' dabɔlɛ. Ilaa nyɛnyɛn oduduu kpɛi-kpɛi ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so gɛsinkpan gɛrɛ mɔ iŋ baa nyɛ ɔlon ɔko fɛye so. To! I mɛŋ baa i bo lon fɛye so mɔ, i wonɛ so ne fɛ san fɛ tɛ fɛɛ imɔ ne n bo fɛye gɛnen? Fɛ san fɛ kya kyo imɔ-ilaa kyosɛ, fɛɛ

21 "Gɛŋ sa fo' keda idɛ," "Gɛŋ sa fo' gyi idɛ," "Gɛŋ sa fo' yii idɛ."

22 Gɛnen ilaa kyosɛ idɛana mɔ, i gyɛ daa anyamesɛ ne n yela imɔ. (Imɔ idɛana pɛwu mɔ, fo yii imɔ daa-o, fo keda imɔ daa-o, i laa taa baa nyida.)

23 Asa abono mɛ kya kyo ilaa idɛana mɔ, i kya wɔra mɔmɔ fɛɛ ɔlaako ginyi ilaa ne mɛ kya wɔra. Mɔmɔ asɛ mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɛ dɛ nyoro mɛ kya son Wurubuaarɛ imɔ-ɔkpa so ne, yɛgɛ mɛŋ ti taa wɔra sɛi. Mɛ kya wɔra mɔmɔ-nyoro fɛɛ mɛŋ gyɛ asa ako, ne mɛ kya ka mɔmɔ-nyoro ansi mɔmɔ-ɔson mɔ so. Gɛsintin mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔmɔ-nbara de mɔmɔ-ilaa kyosɛ mɔ iŋ bo agyan. I maŋ taalɛ kpaa nyamesɛ de ɔŋ baa wɔra mɔ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ.

3

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena Ɔnan

1 Wurubuaarɛ gi sa fɛye gɛkyena pobɔrɔ ne i wɔra fɛɛ fɛye-rɛ Kirisito ne n kyingi lii ibuni dɔ dabɔlɛ. Imɔso i kaaborɛ fɛ' laarɛ daa ilaa ibono i bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ gɛten. Nno ne Kirisito tɛ Wurubuaarɛ asɛ, mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ kya gyi gɛwura.

2 Fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa gyan Wurubuaarɛ dɔ ilaa so taa gɛsinkpan so ilaa yɛgɛ.

3 I kya nyiile yɛɛ fɛ wɔra fɛɛ asa abono mɛ wu' mɔ. Imɔso fɛye-gɛkyena gbaa-gbaa gɛŋ baa gɛ bo gɛsɛ gɛrɛ. Gɛ san gɛ ŋara Kirisito asɛ Wurubuaarɛ dɔ.

4 Kirisito ne n tɛ aye dɔ so ne a nyɛ gɛkyena gɛbono gɛnen. Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa lɛɛ Kirisito gɛwi nyiile gɛsinkpan so asa de nyisigyi mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ aye-gɛkyena gɛbono gɛ laa lii gɛwi Kirisito asɛ de nyisigyi kee.

Gɛkyena Pobɔrɔ De Gɛkyena Dedaa

5 Imɔso ibono i wɔra fɛɛ fɛ kpe Wurubuaarɛ dɔ gɛnen so mɔ, fɛ' lɛɛ abaa kee lii gɛsinkpan so ilaa ibono i kya gyi fɛye-amu mɔ dɔ. Gɛnen ilaa ibonoana ne n gyɛ agyibara gilaarɛ, ilaa kankaran giwɔra, ilaayan nwɔnsa, de ibono fɛ laa laarɛ ilaa ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ, abɛɛ fɛ' wɔra onsipara ɔko ilaa so. Onsipara wura kya wɔra fɛɛ ɔ kya lii Wurubuaarɛ gɛmara son daa gɛsinkpan so ilaa dɛnsɛ.

6 Asa abono mɛ kya wɔra gisomaanu sa Wurubuaarɛ

mɔ mɔmɔ ne n kya wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn idɛana. Imɔso Wurubuaarɛ laa kyu ginyadon de mɔmɔ.
7 Nkana aberɛ ako dɔ mɔ fɛ tɛ akyenabi abono, ne ilaa idɛana ne fɛye kee fɛ kya wɔra.
8 Idɛ kon ibono fɛ kya ka gyan Kirisito so faa mɔ, fɛ' too ilaa nyɛnyɛn pɛwu giwɔra fuɛ. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ginyadon foro-foro agyɛbi de gɛkyo ilaa de asebi de ibono iŋ gyɛ itɔgɛsɛ mɔ i' lii fɛye-nnɔ dɔ.
9 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' kɛɛ abon sa abara. I lii fɛɛ fɛye dedaa-lɛɛ gidebi nyɛnyɛn mɔ gimɔ-rɛ gimɔ-ilaa wɔrasɛ pɛwu mɔ, fɛ too imɔ fuɛ.
10 Idɛ kon fɛ kyɛɛgɛ baa nyɛ oyuduu pobɔrɔ dɛnsɛ. Wurubuaarɛ ne n lɔrɔ lɛɛ oyuduu pobɔrɔ ɔbono sa fɛye. Ɔ kpɛ ɔ kya lɔrɔ fɛye-oyuduu baarɛ i kya yɛgɛ ɔ kya kii wɔra ɔpobɔrɔ ɔ kya too de fɛ' nyɛ wɔra fɛɛ mɔ Wurubuaarɛ-lɛɛ oyuduu mɔ. Wurubuaarɛ kya wɔra gɛnen de fɛ' nyɛ bii mɔ dandan.
11 Wurubuaarɛ gi lɔrɔ lɛɛ fɛye-oyuduu pobɔrɔ gɛnen mɔ, ilaa ibono nkana i kya baragɛ fɛye nsana mɔ, iŋ baa i bo ilaa dɔ. Fɛ gyɛ Gyuda awura daa-o, fɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura-o, fɛ ten awɔrɛ daa-o, fɛ mɛŋ ten daa-o, fɛ gyɛ asafo kpan-n daa-o, fɛ gyɛ abono mɔmɔ-ansi aŋ bugi-o, fɛ tɛ owura asɛ daa-o, fɛ tɛ sa fɛye-nyoro daa-o, ilaa idɛ pɛwu, iŋ baa i bo ilaa dɔ. Kirisito wolɛ ne n bo ilaa dɔ, ne mɔ ne n bo fɛye ɔkamaasɛ dɔ.
12 Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii fɛye, ne ɔ lɔrɔ fɛye yela sa mɔ-nyoro. Ɔ kya laarɛ fɛye-ilaa. Imɔso ilaa dɛnsɛ giwɔra ne n kaaborɛ fɛye. Fɛ' kyu imɔ too fɛye-nyoro so, fɛɛ gitolon de ilaa ibono fɛ laa wɔra de i' yuuli asa asen. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abara de fɛ' nyɛ gisen sa abara.
13 Fɛ' tɔgɛ kyule abara. Nengyene ɔko gi wɔra fɛye ilaa nyɛnyɛn mɔ, fɛ' kyu kyɛɛ mɔ. Gɛnɔɔbono aye-Wura Yesu gi kyu kyɛɛ fɛye mɔ, gɛnen ne i kaaborɛ fɛɛ fɛye kee fɛ' kyu kyɛɛ abara ne.
14 Fɛye-gidɛnsɛ gidɛ pɛwu gɛmara mɔ, fɛ' kyu gɛsalaarɛ kyu too fɛye-nyoro so. Gɛsalaarɛ ne n kya yɛgɛ fɛye-ilaa kamaasɛ i laa kyena de abara ɔkpa so kanpɛ.
15 Fɛ' yɛgɛ Kirisito gisen yuuli gibono ɔ kya sa fɛye mɔ gi' kyena fɛye-asen dɔ de gimɔ ne gi' gyangbara sa fɛye. Fɛ gyɛ daa nyamesɛ kolon, ne gisen yuuli so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ. Fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ i' gyi fɛye-ginsi de fɛ' faala mɔ lii fɛye-asen dɔ.
16 Fɛ' yɛgɛ Kirisito agyɛbi mɔ a' kyena fɛye-asen dɔ dɔɔdan de fɛ' kyu Wurubuaarɛ ɔlaako ginyi pɛwu kyu nyiile abara de fɛ' ka abara. Fɛ' kyu Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ ilon, Wurubuaarɛ

asonbo ilon, de Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ilon pɛwu de fɛ'
kyu bii faala Wurubuaarɛ lii
fɛye-asen dɔ.
17 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ
laa tɔgɛ abɛɛ fɛ laa wɔra
mɔ, fɛ' kyu daa Wura Yesu
ginyen kyu wɔra imɔ. Fɛ'
kpɛ fɛ dɛ afaala kyu naa
de mɔ Wura Yesu so fɛ kya
sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ
aye-sɛ mɔ.

Ɔbono Ɔ Sɔɔ Yesu Gyi Mɔ Gikyenabi

18 Akyii, fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa fɛye-kuliana
fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ
abono mɛ sɔɔ Wura Yesu gyi
mɔ mɛ' wɔra mɔ.
19 Fɛye anyen mɔ, mɔ, fɛ'
laarɛ fɛye-kaana ilaa. Fɛ
mɛŋ sa fɛ' wɔra ɔmɔ gɛnɔ.
20 Fɛye nbii mɔ, mɔ, fɛ' nu
fɛye-sɛana de fɛye-nyiana
asɛ ilaa kamaasɛ dɔ. Imɔ ne
n kya gyi Wura Yesu ginsi.
21 Fɛye abono fɛ gyɛ asɛ
mɔ, fɛ mɛŋ' kyena ŋmaayii
fɛye-biana de i' yɔɔ mɔmɔ-
nyoro.
22 Fɛye abono fɛ tɛ asa asɛ
gɛsinkpan so mɔ, fɛ' nu fɛye-
wuraana asɛ ilaa kamaasɛ
dɔ. Fɛye-wuraana mɔ mɛ
yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, mɛ mɛŋ
yelɛ mɛ kerɛ fɛye-o, fɛ' gyi
gɛsintin sa ɔmɔ lii fɛye-asen
dɔ fɛɛ asa abono mɛ selɛ
Wura Yesu mɔ de i mɛŋ sa
i' wɔra fɛɛ abono mɛ kya
laarɛ ayenbi mɛ kya lii daa
anyamesɛ asɛ mɔ.
23 Ilaa kamaasɛ ibono fɛ
laa wɔra mɔ, fɛ' wɔra imɔ lii
fɛye-asen dɔ fɛɛ Wura Yesu
ne fɛ kya wɔra fɛ kya sa. Iŋ
sa i' wɔra fɛɛ nyamesɛ.
24 Fɛ' bii yɛɛ fɛye-ntɛɛla gi
laa lii daa mɔ asɛ. Mɔ ne
n kya baala Wurubuaarɛ dɔ
ilaa ɔ kya yela ɔ kya sa fɛye.
Aye-Wura Yesu Kirisito ne fɛ
kya son.
25 Gɛnen kee ne Wu-
rubuaarɛ laa ka nyamesɛ ka-
maasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ
wɔra mɔ gikɔ. Wurubuaarɛ
berɛ, mɛŋ bo gɛligi.

4

1 Fɛye abono asa mɛ tɛ
fɛye asɛ mɔ, fɛ' kyu gɛsintin
kerɛ mɔmɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono
i kaaborɛ mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ
fɛye kee fɛ bo owura ɔko
Wurubuaarɛ dɔ.

Gika Laalaalogɛ

2 Fɛ' kpɛ keda gɛdalaa dɔ
ken-ken de fɛye-ansi a' dɛ.
Fɛ kya dalaa gɛnen mɔ, fɛ'
kyu afaala sa Wurubuaarɛ.
3 Fɛ' dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ sa aye abono a kya
tɔgɛ mɔ-agyɛbi mɔ kee yɛɛ
o' bugi ɔkpa sa aye de a' nyɛ
lɛɛ Kirisito ilaa boduduusɛ
mɔ tɔgɛ. Kirisito ilaa idɛ ne
n' kya tɔgɛ ne mɛ keda me
tii de obu faa.
4 Fɛ' dalaa yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ɔ' sa me ɔkpa de
n' taalɛ tɔgɛ Kirisito ilaa
gɛnɔɔbono ɔkara i kaaborɛ
n' tɔgɛ de i' loo asa aso dɔ
mɔ.
5 Fɛye-rɛ asa abono mɛŋ
bo aye Yesu asonbo mɔ dɔ
mɔ fɛ tɛ dabɔlɛ mɔ, fɛ' kerɛ
dɔɔdan de fɛ' kyu ɔkpa ka-
maasɛ ɔbono fɛ laa nyɛ mɔ
kyu kpaa mɔmɔ de mɛ' bii
Wurubuaarɛ.
6 Owi kamaasɛ dɔ mɔ fɛ'
yɛgɛ fɛye-gɛtɔngɛ gɛ' gyi

ginsi gɛnɔɔbono i laa nyɛ kpaa Wurubuaarɛ gɛsun. Ɔko gi taasɛ fɛye ilaa iko mɔ, de fɛ' bii lɛɛ gɛnɔ kanpɛ.

Afaala Tiikarasɛ

7 Nɛ keda Tikakusɛ sun fɛye asɛ. Ɔ loo mɔ, ɔ laa tɔgɛ me-ilaa sa fɛye. Ɔ gyɛ aye-nanbo laarɛsɛ ɔbono aye-rɛ mɔ a kya son Wura Yesu dabɔlɛ. Gɛnɔɔbono ɔ kya wɔra gɛsun mɔ, a kya ka gyan mɔ so.

8 Ilaa ibono so nɛ keda mɔ n kya sun fɛye asɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ n kya laarɛ fɛ' nyɛ bii gɛnɔɔbono so a tɛ de gɛrɛ mɔ de i' nyɛ keda fɛye-nyoro.

9 Mɔ-rɛ Onɛsimosɛ, aye-nanbo laarɛsɛ ɔbono a kya ka gyan mɔ so mɔ ne n kya ba fɛye asɛ gɛnen. Onɛsimosɛ gyɛ daa fɛye-nten obi. Mɔmɔ asa anyɔ adɛ mɛ laa tɔgɛ ilaa kamaasɛ ibono i wɔra gɛrɛ mɔ pɛwu sa fɛye.

10 Arisetaakusɛ ɔbono me-rɛ mɔ a tii de obu mɔ kya faala fɛye. Maako, Banabasɛ mɔ-pikyii mɔ-bi mɔ kee kya faala fɛye. Fɛ ti wolaa nyɛ ɔkalan kyu lii Maako baarɛ so yɛɛ nengyene fɛɛ ɔ ba fɛye asɛ nno mɔ, fɛ' keda mɔ dandan.

11 Gyiisasɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Gyusetusɛ mɔ kee kya faala fɛye. Me-rɛ asa kpɛi-kpɛi a bo gɛrɛ a kya wɔra aye-gɛsun gɛdɛ de Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi mɔ a' nyɛ yɛlegɛ asa dɔ. Me-rɛ gɛnen asa asa' adɛ wolɛ ne n gyɛ Gyuda awura abono a saarɛ mɔmɔ dɔ. Mɛ yɛgɛ me-gisen gi tɔrɔ me.

12 Epafirasɛ ɔbono ɔ gyɛ fɛye-ɔsowolɛ so isa ne ɔ kya son Kirisito Yesu mɔ kee kya faala fɛye. Owi kamaasɛ dɔ mɔ Epafirasɛ baarɛ tansi ɔ kya dalaa lii mɔ-gisen dɔ sa fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ keda gɛnen de fɛ' wɔra asa abono mɛ ten ansi Wurubuaarɛ ilaa dɔ. Ɔ kya dalaa yɛɛ fɛ' wɔra asa abono mɛ laa bii Wurubuaarɛ gɛlaarɛ pɛwu mɔ.

13 Gɛnɔɔbono ɔ kya gyi gɛsun sa fɛye-rɛ Lawodisiya de Harapolisɛ awura mɔ, nɛ wu imɔ de me-ansi pɛi ne n' kya tɔgɛ fɛye faa.

14 Aye-kyɛmenɛ dɛnsɛ, Luka ɔbono ɔ gyɛ alɔbo ɔkyɛbo mɔ, de Deemasɛ mɛ kya faala fɛye.

15 Fɛ' faala aye-nanboana abono mɛ kya son Yesu Lawodisiya ɔsowolɛ mɔ so mɔ de fɛ' faala Nenfa mɔ-rɛ Yesu asonbo abono mɛ kya kyena gyan mɔ-gɛten dɔ mɔ kee sa aye.

16 Nengyene fɛ kalɛ ɔwolɛ baarɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ Yesu asonbo gikpen gibono gi bo Lawodisiya mɔ kee mɛ' kalɛ mɔ, de fɛye kee fɛ' kalɛ mɔmɔ-lɛɛ ɔbono mɛ nyɛ mɔ.

17 Fɛ' buu sa Akipusɛ yɛɛ ɔ' kerɛ de ɔ' wɔra gɛsun gɛbono Wura Yesu gi kyu wɔra mɔ-abaa dɔ mɔ kpaa logɛ.

18 Nɛ sin gɛrɛ. Me, Pɔɔlo gbaa-gbaa ne n dɛ me-gibaa n kya ŋmarasɛ afaala tiikarasɛ adɛ n kya sa fɛye faa. Fɛŋ sa fɛ' tan me so yɛɛ nɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi

ne mɛ keda me tii de obu. Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Siilasɛ (Silefanusɛ) de Timoti ne n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ a kya
sa fɛye Yesu asonbo abono
fɛ bo Tɛsalonika ɔsowolɛ
so mɔ. Fɛ gyɛ asa abono
fɛye-rɛ aye-sɛ Wurubuaarɛ
de aye-Wura Yesu Kirisito
fɛ wɔra nyamesɛ kolon.
Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ' sa fɛye
gisen yuuli.

Fɛ Sɔɔ Yesu Ɔkalan Mɔ Abaa Anyɔ

2 Owi kamaasɛ dɔ mɔ a
kya faala Wurubuaarɛ kyu
lii fɛye pɛwu so. A kya dalaa
a kya nyingi fɛye so.
3 A kya dalaa a kya sa aye-
sɛ Wurubuaarɛ gɛnen mɔ, a
kya nyingi gɛnɔɔbono fɛ bo
gisɔɔgyi sa aye-Wura Yesu
Kirisito ne fɛ dɛ gimɔ fɛ kya
wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ. Fɛ bo
gɛlaarɛ' sa Yesu so mɔ, fɛ
kya nyanga ansi mɔ-gɛsun
mɔ dɔ. Fɛye-ansi a gyan mɔ
so ne i kya yɛgɛ fɛ kya nyɛ
gisen fɛye-gɛkyena dɔ.
4 Aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ, a nyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi kyu fɛye-ilaa
wɔra mɔ-gisen dɔ ne ɔ tɔɔsɛ
fɛye lɛɛ de ɔ' nyɛ lɔrɔ fɛye
yela sa mɔ-nyoro.
5 I lii fɛɛ owi ɔbono a
kpe fɛye asɛ kpaa tɔgɛ Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ sa fɛye
mɔ, i mɛŋ gyɛ gɛtɔngɛ giyan.
A wu yɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n tɔngɛ naa
de aye so sa fɛye ne fɛ
bii fɛye-asen dɔ yɛɛ ɔkalan
mɔ gyɛ gɛsintin. Fɛ nyi
gɛnɔɔbono a kyu akyenabi
dɛnsɛ kyena de fɛye de fɛ'
nyɛ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ
ansi so mɔ.
6 Fɛye kee, fɛ kasɛ aye-rɛ
aye-Wura Yesu ilaa wɔrasɛ.
I lii fɛɛ owi ɔbono fɛ nu
Yesu ɔkalan ne i yɛgɛ asa ako
mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ, fɛ
dabɔlɛ yela giso nu ɔkalan
mɔ de ɔkon. I lii fɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ne n
sa fɛye ɔkon ɔbono.
7 Fɛye-gɛnen ilaa idɛ so
mɔ, i yɛgɛ fɛ wɔra sinkaala
sa asa abono pɛwu mɛ
sɔɔ Yesu gyi Masadoniya de
Akaya nsinkpan so mɔ.
8 Fɛye so mɔ, nono awura
mɛ nyɛ nu Wura Yesu ɔkalan
mɔ. I mɛŋ gyɛ mɔmɔ-
wolɛ ne n nu fɛye-gisɔɔgyi
mɔ ilaa. Gɛnɔɔbono fɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi kyu naa
de Yesu so mɔ, i nu gyan'
de nten kpɛi-kpɛi kaaborɛ
nperɛ iŋ baa i tiri yɛɛ a' baa
tɔgɛ fɛye-ilaa sa ɔko-rɛ ɔko.
9 Gɛnɔɔbono a kpe fɛye
asɛ ne fɛ sɔɔ aye abaa anyɔ
mɔ, asa mɛ kya tɔgɛ imɔ
so ilaa ma-a sa nten kpɛi-
kpɛi awura. Mɛ kya tɔgɛ
gɛnɔɔbono fɛ taa ikperɛ gi-
son yɛgɛ ne fɛ san fɛ kya
son daa Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ gyɛ gɛsintin wura ne ɔ dɛ
nkpa de mɔ-gibaa mɔ.

10 Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ fɛ
san fɛ tɛ fɛ gyoo daa
Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu
ɔbono ɔ laa lii Wurubuaarɛ
dɔ kii ba gɛsinkpan so mɔ.
Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ
lii ibuni dɔ. Anyamesɛ
ilaa nyɛnyɛn giwɔra so mɔ,
gɛkaako Wurubuaarɛ laa
baa lɛɛ mɔ-ginyadon gɛwi
nyiile mɔmɔ. Yesu ne n
gyɛ ɔbono ɔ laa mɔlɛgɛ aye
lii Wurubuaarɛ ginyadon
gibono dɔ.

2

A Kya Laarɛ Wurubuaarɛ Ayenbi, Iŋ Gyɛ Anyamesɛ-Lɛɛ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ, fɛye gbaa-gbaa fɛ wu
yɛɛ ibono so a kpe fɛye asɛ
mɔ, i mɛŋ wɔra giyan.
2 Pɛi de a' lɔɔ kpe fɛye
asɛ Tɛsalonika nno mɔ, a
kpe Filipayi ɔsowolɛ so.
Gɛnɔɔbono asa mɛ wɔra aye
awɔrɔfɔɔ ne mɛ saalɛ aye
nno mɔ, fɛ nyi imɔ pɛwu.
A loo fɛye asɛ nno kee mɔ,
nkana asa mɛ laarɛ mɛ' tii
aye-ɔkpa yɛɛ a maŋ nyɛ tɔgɛ
Yesu ilaa sa fɛye. Imɔ-rɛ
imɔ gɛnen gbaa mɔ, aye-
Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ sa
aye ɔlon ne a taalɛ da otu
tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ
kyu lii Yesu so mɔ sa fɛye.
3 Gɛnɔɔbono a tɔgɛ keda
fɛye-nyoro mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ
a fuɛ daa. Ne i mɛŋ gyɛ yɛɛ
a kpaa penɛ fɛye. Iŋ kii i gyɛ
yɛɛ ilaa iko ne n tiri aye lii
fɛye asɛ.
4 Wurubuaarɛ gi kerɛ mɔ,
o wu yɛɛ a gyɛ asa abono
ɔ laa taalɛ kyu mɔ-ɔkalan
konkonsɛ kyu lii Yesu so
mɔ wɔra aye-abaa dɔ de a'
tɔgɛ sa asa. Imɔso aye,
mɔ, a kya tɔgɛ ɔkalan mɔ
mɔ, i mɛŋ gyɛ anyamesɛ-lɛɛ
ayenbi ne a kya laarɛ. A
kya laarɛ gɛnɔɔbono i laa gyi
Wurubuaarɛ ginsi mɔ daa.
Mɔ ne n nyi aye-asen dɔ.
5 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ
owi ɔbono a bo fɛye asɛ mɔ,
aŋ kyu gɛnɔ ɔkon penɛ fɛye.
Ne aŋ kyu aye-asen dɔ ilaa
iko ŋara fɛye de a' nyɛ ilaa
iko lii fɛye asɛ. Wurubuaarɛ
kee nyi yɛɛ ibono a kya tɔgɛ
mɔ i gyɛ gɛsintin.
6 I mɛŋ gyɛ gɛnɔɔbono
aye-ginyen gi laa dii fɛye asɛ
abɛɛ asa ako kpɛi asɛ mɔ ne
a laarɛ.
7 Gɛnɔɔbono a gyɛ Yesu
Kirisito isɔɔ faa, nkana a bo
ɔkpa fɛɛ a' nyise fɛye. Aye,
mɔ, a su fɛye so, ne a kerɛ
fɛye so fɛɛ gɛnɔɔbono talabo
kya kerɛ mɔ-biana so mɔ.
8 Gɛlaarɛ' belɛ gɛbono a
bo sa fɛye mɔ so mɔ, i mɛŋ
gyɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ kyu lii Yesu so mɔ
wolɛ ne a kyu kperɛ fɛye. A
kyu aye-asen kee sa fɛye bɔla
Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ so. I
lii fɛɛ fɛye-ilaa i loo aye-asen
dɔ.
9 Aye-nanboana, owi
ɔbono a bo fɛye asɛ mɔ
fɛŋ kya nyingi gɛnɔɔbono
a nyanga ansi wɔra gɛsun
gɛnyɛ de gɛpɛ kyu kerɛ aye-
nyoro so mɔ? Aŋ laarɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ gitɔgɛ so mɔ, a'
wɔra gɛsola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ
ɔko.

10 Fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ, fɛye-rɛ Wurubuaarɛ fɛ nyi aye so yɛɛ a bo fɛye dɔ mɔ, a lɔrɔ aye-nyoro yela sa Wurubuaarɛ ne a gyi gɛsintin sa fɛye-rɛ mɔ. Ɔko mɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko aye-nyoro so tɔgɛ.
11 Fɛ wu yɛɛ a kerɛ fɛye ɔkamaasɛ so fɛɛ gɛnɔɔbono ɔsɛ dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-biana so mɔ.
12 Aberɛ abono dɔ pɛwu mɔ a kpɛ a kya buɛɛlɛ fɛye, a kya tɔgɛ wɔra fɛye, ne a kya ka fɛye yɛɛ fɛ' kyena akyenabi abono a kaaborɛ Wurubuaarɛ asonbo mɔ. I lii fɛɛ Wura Wurubuaarɛ ne n tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' baa kyena mɔ asɛ mɔ-gɛwuragyi mɔ dɔ de fɛye kee fɛ' nyɛ mɔ-lɛɛ nyisigyi mɔ ɔnan.

Fɛ Bii Yɛɛ Wurubuaarɛ-Lɛɛ Ɔkalan Ne Ɔ Gyɛ

13 I bo ibono so a kpɛ a kya faala Wurubuaarɛ iŋ kya ta mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ a wu yɛɛ fɛ nu Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ lii aye asɛ gɛnen mɔ, fɛ mɛŋ kyu mɔ yɛɛ nyamesɛ-lɛɛ ɔkalan ne ɔ gyɛ. Gɛnen mɔ ne i dɛ ne; ɔkalan mɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ-lɛɛ, ne Wurubuaarɛ dɛ mɔ ɔ kya wɔra gɛsun fɛye abono fɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ gɛkyena dɔ.
14 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye-rɛ Yesu asonbo abono mɛ bo Gyuda awura dɔ mɔ fɛ wɔra gikolon. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔkalan baarɛ so mɔ, fɛye-gɛwi awura mɛ kya ka fɛye-ansi. Gɛnen ne Gyuda awura kee mɛ wɔra mɔmɔ-gɛwi awura ne. Mɛ ka mɔmɔ abono mɛ kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Kirisito Yesu so mɔ ansi.
15 Dedaa mɔ, Gyuda awura adɛ mɛ mɔɔ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo. Mɔmɔ-gɛmara awura ako mɔ mɛ mɔɔ aye-Wura Yesu, ne mɔmɔ ako kee ne n kya ka aye-ansi faa. Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ iŋ kya wɔra Wurubuaarɛ ɔkon, ne mɛ kya kyo asa sɛnsɛ pɛwu.
16 Mɛ gya aye yɛɛ a mɛŋ sa a' nyɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ ɔkalan mɔ sa asa abono mɛ mɛŋ gyɛ Gyuda awura mɔ. Mɛŋ kya laarɛ gɛnen asa abono mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ mɔ. Gɛnen ilaa ibono mɛ kya wɔra faa so mɔ, mɛ kya kpandɛ ilaa nyɛnyɛn ma-a mili mɔmɔ-nyoro ne. Mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn idɛ i laa yela ɔkara kon. Idɛ kon Wurubuaarɛ laa lɛɛ mɔ-ginyadon gɛwi nyiile ɔmɔ.

A Laarɛ Fɛɛ A' Nyɛ Kii Ba Wu Fɛye Kusaa

17 Aye-nanboana Yesu asonbo, lii aberɛ abono i ka aye-ansi ne a koso kyon taa fɛye yɛgɛ ŋmaraa faa mɔ, aye-ansi ne mɛŋ kya wu fɛye. Aye-nwɔnsa berɛ gi gyan fɛye so. A kpɛ a kya nyingi fɛye so iŋ kya ta. A dɛ aniya a kya laarɛ ɔkpa ɔbono so a laa nyɛ kii wu fɛye kusaa mɔ.
18 Gɛnen so mɔ, a laarɛ fɛɛ a' nyɛ kii baa laa fɛye. Me Pɔɔlo berɛ, n kya tɔgɛ yɛɛ nan kii baa laa fɛye

mɔ, i don gikpadɔ gifonɛɛ. Imɔ pɛwu mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n kya tii aye-ɔkpa gɛnen.

19 Gɛkaako aye-Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so de aye-rɛ fɛye pɛwu a' kpe mɔ asɛ. Gɛkaabono mɔ, fɛye so ne aye-ansi a gyan' yɛɛ a laa nyɛ afaala lii Yesu asɛ. Ne iŋ gyɛ fɛye so mɔ, nkana anɛana? Fɛye kee so ne a laa gyi ɔkon de a' nyɛ gyiide mɔ Yesu ansi dɔ.

20 Gɛsintin, fɛye so ne a laa nyɛ nyisigyi ne a laa nyɛ gyi ɔkon.

3

1 I kii kɛɛla ne aŋ ti kii wu fɛye mɔ, aŋ baa taalɛ kyena gɛnen. Imɔso aye asa asa' a tɔgɛ kyule abara yɛɛ me-rɛ Siilasɛ a laa sii kyena Atɛnsɛ ɔsowolɛ so

2 de a' sun aye-nanbo Timoti fɛye asɛ. Aye-rɛ mɔ ne n naa a kya wɔra Wurubuaarɛ gɛsun mɔ faa. Gɛsun mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ kyu lii Kirisito so gitɔgɛ sa asa. A sun Timoti fɛye asɛ yɛɛ ɔ' kpaa kpaa' fɛye de ibono fɛ sɔɔ Yesu Kirisito gyi faa mɔ, fɛ' nyɛ yelɛ fɛye-ayaa so gɛnen gisɔɔgyi mɔ dɔ. Aye yɛɛ ɔ' tɔgɛ keda fɛye-nyoro yɛɛ

3 ibono fɛ bo ɔlaawusɛ baarɛ dɔ faa, i mɛŋ sa i' yɛgɛ fɛye ɔko-rɛ ɔko gisen gi' koso Yesu so. Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ gɛnen ɔlaawusɛ baarɛ ɔnan ne n gyɛ ɔbono ɔ laa tu aye Yesu asonbo mɔ.

4 Owi ɔbono a bo fɛye asɛ nno mɔ, a wolaa tɔgɛ fɛye yela yɛɛ aye-rɛ fɛye a laa wu ɔlaawusɛ. Gɛsintin mɔ, fɛŋ wu i ba gɛnen mɔ?

5 Me Pɔɔlo meŋ kya wu fɛye mɔ, meŋ kya taalɛ n' kyena. Imɔso ne a sun Timoti fɛye asɛ mɔ. A sun mɔ de ɔ' kpaa laa fɛye kerɛ yɛɛ gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ gi dɛ nnɛ? N kya taasɛ me-nyoro yɛɛ ɔfaanan ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ, mɔ ɔbono ɔ kya soo anyamesɛ idoo mɔ, gi nyɛ fɛye fɛɛ? Abɛɛ aye-gɛsun gɛbono a kpaa wɔra fɛye asɛ nno mɔ, gɛ wɔra giyan fɛɛ?

6 Idɛ kon Timoti gi baa wɔra aye amandɛɛ dɛnsɛ kyu lii fɛye-gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ de fɛye-gɛsalaarɛ mɔ so. O buu sa aye yɛɛ aye-ilaa i bo fɛye-asen dɔ fɛ kya nyingi aye so. Ɔ tɔgɛ yɛɛ fɛye-ansi a gyan' aye so fɛ kya laarɛ fɛ' kii nyɛ aye wu de fɛye-ansi fɛɛ gɛnɔɔbono aye kee a kya laarɛ de a' kii nyɛ fɛye wu mɔ.

7 Aye-nanboana, Timoti gi baa tɔgɛ aye gɛnen mɔ, i yɛgɛ aye-gisen gi tɔrɔ aye. Dabɔlɛ ibono a kya wu ɔlaawusɛ baarɛ ne a kya yiyɛɛ pɛwu faa, gɛnɔɔbono fɛ kpɛ fɛ kya sɔɔ Yesu fɛ kya gyi faa mɔ, i kya keda aye-nyoro.

8 Idɛ kon a nu yɛɛ fɛ yelɛ fɛye-ayaa so ken-ken gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Wura Yesu mɔ dɔ. Imɔso i yɛgɛ aye-gisen gi tɔrɔ aye.

Pɔɔlo Ndalaa Nbono Ɔ Kya Dalaa Sa Tɛsalonika Awura Mɔ

9 A mɛŋ nyi afaala abono
a laa kyu faala Wurubuaarɛ
kyu lii fɛye so mɔ. Ɔkon
ɔbono Wurubuaarɛ gi yɛgɛ a
nyɛ fɛye so mɔ kyɔ gikyɔ.
10 A kya dalaa gɛnyɛ de
gɛpɛ a kya kolɛ Wura Wu-
rubuaarɛ lii aye-asen dɔ yɛɛ
ɔ' yɛgɛ de a' kii nyɛ wu fɛye
de ansi de ilaa ibono i kya
san fɛye de fɛ' nyɛ sɔɔ Yesu
gyi too mɔ, a' nyɛ nyiile fɛye
imɔ.
11 Aye-sɛ Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa de aye-Wura Yesu
mɛ' lɔrɔ aye-ɔkpa kyu kpe
de fɛye asɛ so de a' nyɛ kii
kpaa laa fɛye kusaa.
12 Aye-Wura Yesu ɔ' yɛgɛ
fɛ' tansi laarɛ abara ilaa de
fɛ' laarɛ nyamesɛ kamaasɛ
ilaa kee. Ɔ' yɛgɛ gɛnen
gɛsalaarɛ mɔ gɛ kpɛ gɛ kya
nyaakyɔ fɛye dɔ gɛ kya too,
fɛɛ gɛnɔɔbono aye kee a kya
laarɛ fɛye-ilaa mɔ.
13 Gɛnen ne aye-Wura
Yesu laa nyɛ sa fɛye ɔlon de
fɛye-asen a' nyɛ fuuli aye-sɛ
Wurubuaarɛ asɛ. I maŋ nyɛ
ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro
so owi ɔbono aye-Wura Yesu
laa kii ba gɛsinkpan so,
mɔ-rɛ abono pɛwu ɔ lɔrɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ.

4

Fɛye-Gɛkyena Gɛ' Gyi Wurubuaarɛ Ginsi

1-2 Aye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ, a ti wolaa
nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ
laa kyu kyena ne i laa gyi
Wurubuaarɛ ginsi mɔ. Fɛ
nyi nbara nbono a yela sa
fɛye Wura Yesu ginyen dɔ
mɔ. A kya wu yɛɛ fɛ dɛ nmɔ
dɔ. Idɛ kon mɔ a dɛ Wura
Yesu ginyen a kya kolɛ fɛye,
ne a kya ka fɛye yɛɛ fɛ' lɔrɔ
keda gɛnen.
3 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne
n gyɛ yɛɛ fɛ kpɛ fɛ kya lɔrɔ
fɛye-nyoro fɛ kya yela fa-a
sa mɔ. Ɔko ɔŋ sa ɔ' laarɛ
ogyibara.
4 Ɔkamaasɛ ɔ' kasɛ de ɔ'
bii mɔ-nyoro gikedabi de o'
kyu gisen fufuli de buubuu
kyu kyena.
5 Ɔŋ sa ɔ' yɛgɛ ilaayan
nwɔnsa i' gyi mɔ-gimu, fɛɛ
gɛnɔɔbono abono mɛ mɛŋ
nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
mɛ kya wɔra mɔ.
6 Ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa o' kyu
ilaa idɛ ɔnan penɛ mɔ-nanbo
ɔbono mɔ-rɛ mɔ mɛ bo Yesu
ɔson dɔ mɔ. Ɔko ɔŋ sa o' kyu
ilaayan ɔkpa so kyu nyida
mɔ-nanboana gɛkyena. A
wolaa tɔgɛ titii fɛye yɛɛ fɛŋ
sa fɛ' wɔra gɛnen. Ɔbono ɔ
laa wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn
idɛana mɔ Wurubuaarɛ laa
biidɛ mɔ-giso ka gikɔ.
7 Wurubuaarɛ mɛŋ tɔgɛ
aye yɛɛ a' kyena ilaayan
gɛkyena abɛɛ a' laarɛ agy-
ibara. Ɔ tɔgɛ aye daa yɛɛ a'
lɔrɔ aye-nyoro yela sa mɔ.
8 Imɔso fo ɔbono fo kine
yɛɛ fo maŋ nu ilaa idɛ mɔ,
i mɛŋ gyɛ nyamesɛ gɛdɛ ne
fo kine yɛɛ fo maŋ nu. Wu-
rubuaarɛ ɔbono o kyu mɔ-
Oduduu kyu sa fo mɔ gɛdɛ
ne fo kine gɛnen.
9 A wu yɛɛ iŋ baa i tiri

yɛɛ a' baa ŋmarasɛ fɛye kyu lii gɛsalaarɛ ilaa so. Wurubuaarɛ gi ti wolaa nyiile fɛye gɛnɔɔbono fɛ laa laarɛ fɛye-nanboana abono fɛye-rɛ mɔmɔ fɛ kya son Yesu mɔ ilaa.
10 Gɛsintin mɔ, fɛ kya laarɛ fɛye-nanboana abono mɛ bo Masadoniya gɛsinkpan so mɔ pɛwu ilaa, fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi nyiile fɛye mɔ. A kya kolɛ fɛye yɛɛ fɛ' kpɛ fɛ kya laarɛ abara ilaa gɛnen fɛ kya too.
11 Fɛ' wɔra aniya de fɛ' kyena fɛye-nnɔ so. Ɔkamaasɛ o' nu de mɔ-lɛɛ de ɔ' laarɛ gɛsun wɔra de ɔ' kerɛ mɔ-nyoro so, fɛɛ gɛnɔɔbono a wolaa ka fɛye mɔ.
12 Fɛ wɔra gɛnen mɔ, asa abono mɛ mɛŋ bo fɛye-ɔson dɔ mɔ mɛ laa nyɛ kyu buubuu sa fɛye. Ne fɛ maŋ kyu fɛye-nyoro too ɔko so.

Aye-Wura Yesu Laa Kii Ba Gɛsinkpan So

13 Aye-nanboana Yesu asonbo, a mɛŋ kya laarɛ fɛɛ asa abono mɛ ti wu' lii fɛye dɔ mɔ lɛwu ɔ kpɛ ɔ kya loo fɛye. Gɛnen ne i kya wɔra asa abono mɔmɔ-ansi a mɛŋ gyan' Yesu so mɔ.
14 Aye abono aye-ansi a gyan' Yesu so mɔ berɛ, a sɔɔ gyi yɛɛ o wu' ne o kyingi lii ibuni dɔ. Imɔso abono mɔmɔ-ansi a gyan' Yesu so pɛi ne mɛ wu' mɔ, a' buu sa fɛye yɛɛ kyu naa de Yesu so mɔ owi ɔbono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ Yesu o' kii ba gɛsinkpan so mɔ, mɔ-rɛ gɛnen asa abono mɛ laa ba.
15 I kya nyiile yɛɛ Wura Yesu gbaa-gbaa ne n nyiile aye ilaa idɛ. O nyiile aye yɛɛ gɛkaabono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, aye abono a san a tɛ de ansi mɔ a maŋ gyangbara abono mɛ son mɔ ne mɛ ti wu' mɔ de a' kpaa gyangara mɔ.
16 Ɔ laa ba gɛnen mɔ, asa mɛ laa nu gigyɛbi giko gi laa kpen gikolon, ne asa mɛ laa nu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ɔbelɛnsɛ gigyɛbi', de Wurubuaarɛ gɛgandan gɛ' saawo. Nfono mɔ, Yesu asonbo abono mɛ ti wu' mɔ mɛ laa kyingi,
17 de Wurubuaarɛ o' puru mɔmɔ de aye Yesu asonbo abono a san a tɛ de ansi mɔ koso. Wurubuaarɛ laa yɛgɛ a laa dii kpe Wurubuaarɛ awolɛ dɔ kpaa gyangara Wura Yesu afuu so. Ne Wura Yesu asɛ ne a laa san kyena gɛkpaa-gɛkpaa.
18 Imɔso fɛ' kyu gɛnen ilaa idɛ tɔgɛ keda abara nyoro kyu lii abono mɛ ti wu' lii fɛye dɔ mɔ so.

5

Fɛ' Baala Fɛye-Nyoro Gyoo Gɛkaabono Yesu Laa Kii Ba Mɔ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, gɛnen owi ɔbono abɛɛ gɛkɛ gɛbono Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ berɛ, iŋ tiri yɛɛ a' ŋmarasɛ imɔ so ilaa sa fɛye.
2 I kya nyiile yɛɛ fɛye gbaa-gbaa fɛ ti fɛ nyi seregɛ

yɛɛ gɛnen gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa ba de ɔ' baa gyi asa nbɛlɛ mɔ gɛ laa fuɛ asa ayaa fɛɛ gɛnɔɔbono oyu kya baa yuuri gɛnyɛ mɔ.

3 Owi ɔbono asa mɛ laa tɔgɛ yɛɛ, "Aye-nyoro gi tɔrɔ aye; sɛi maŋ baa wɔra aye" mɔ, nfono mɔ, awɔrɔfɔɔ a laa tu mɔmɔ faa poroko, fɛɛ gɛnɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔtɔ wura mɔ. Gɛnen gɛkaabono mɔ, mɛ maŋ nyɛ ɔkpa selɛ lii awɔrɔfɔɔ abono dɔ.

4 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, fɛye berɛ, fɛŋ tɛ gibiri dɔ kyu lii ilaa idɛ so de gɛnen gɛkɛ mɔ gɛ' fuɛ fɛye-ayaa fɛɛ oyu.

5 Fɛye pɛwu fɛ gyɛ daa fatela dɔ asa de owi kenken asa. Aye-rɛ fɛye a mɛŋ gyɛ gibiri dɔ asa abɛɛ gɛnyɛ asa.

6 Imɔso a mɛŋ sa a' dɛ tan ilaa idɛ so fɛɛ asa sɛnsɛ-lɛɛ mɔ. Aye-ansi a' dɛ ilaa idɛ so de a' bii aye-nyoro gikedabi.

7 I lii fɛɛ asa abono mɛ kya dɛ ginsi gɛdɛ mɔ, gɛnyɛ ne mɛ kya dɛ. Ne abono mɛ kya boo nta mɔ, gɛnyɛ ne mɛ kya boo mɔmɔ-nta.

8 Aye berɛ, aŋ sa a' wɔra fɛɛ ginsi gidɛ adɛbo abɛɛ nta aboobo. Fɛ' yɛgɛ aye-ansi a' dɛ ilaa so. A' wɔra fɛɛ asogya. Asogya mɛ kya kpe ikɔ mɔ, mɛ kya kyu ilaa ikoana kyu kun mɔmɔ-amu de mɔmɔ-akan adontɔ so. Ilaa ibono a laa kyu kun aye-lɛɛ akan mɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi de gɛlaarɛ' gɛbono a bo sa Yesu mɔ. Ne ilaa ibono a laa kyu kun aye-amu mɔ ne n gyɛ amɔlɛgɛ abono aye-ansi a gyan yɛɛ Yesu laa kyu mɔlɛgɛ aye mɔ.

9 I kya nyiile yɛɛ Wu-rubuaarɛ mɛŋ lɛɛ aye de a' loo mɔ-ginyadon dɔ. Ɔ lɛɛ aye daa de a' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

10 Aye-Wura Yesu Kirisito gi wu' sa aye de owi ɔbono ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, ba-a a wu' daa-o, a san a tɛ de ansi daa-o, aye-rɛ mɔ a' kyena dabɔlɛ.

11 Imɔso fɛ' tɔgɛ keda abara nyoro de fɛ' kpaa abara de fɛ' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ ti wolaa fɛ dɛ faa.

N Kya Ka Fɛye Gika Laalaalogɛsɛ

12 Aye-nanboana Yesu asonbo, a kya kolɛ fɛye, fɛ' kyu buubuu sa asa abono mɛ gyangbara sa fɛye Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ. Mɛ kya nyanga ansi mɛ kya ka fɛye.

13 Gɛnen gɛsun mɔ so mɔ, fɛ' tansi kyu buubuu belɛ kyu sa mɔmɔ de fɛ' laarɛ mɔmɔ-ilaa lii fɛye-asen dɔ. Fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de abara.

14 Aye-nanboana, a kii a kya kolɛ fɛye yɛɛ awolɛgyɔbo abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ, fɛ' tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ wolɛgyɔ mɛŋ boran. Fɛ' tɔgɛ wɔra asa abono mɛŋ bo otu mɔ. Asa abono, mɔ, mɛ tiri gikpaa mɔ, fɛ' kpaa mɔmɔ. Fɛ' nyɛ gisen sa nyamesɛ kamaasɛ.

15 Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔŋ sa o' kyu ilaa nyɛnyɛn ka ilaa nyɛnyɛn

gikɔ. Owi kamaasɛ mɔ,
fɛ' kpɛ fɛ kya laarɛ fɛye-
nanboana Yesu asonbo ɔdan
ɔwɔraten de nyamesɛ ka-
maasɛ kee ɔdan ɔwɔraten.
16 Fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ i'
wɔra fɛye ɔkon owi kamaasɛ
dɔ.
17 Fɛ' kpɛ fɛ kya dalaa
aberɛ kamaasɛ.
18 Fɛ' kyu afaala kyu sa
Wurubuaarɛ ilaa kamaasɛ
dɔ. Imɔ idɛana ne Wu-
rubuaarɛ kya laarɛ fɛ' wɔra
kyu naa de fɛye-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
19 Fɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa
ibono i laa yɛgɛ Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ maŋ nyɛ lii gya
fɛye dɔ mɔ.
20 Nengyene ako yɛɛ Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ
ilaa iko nyiile mɔmɔ ne mɛ
kya tɔgɛ imɔ mɔ, fɛ mɛŋ sa
fɛ' mirigi ɔmɔ-anɛbi.
21 Fɛ' kerɛ mɔmɔ-ilaa
tɔgɛsɛ mɔ pɛwu dɔ dɔɔdan
daa. Ibono i boran mɔ ne fɛ'
keda.
22 Ilaa nyɛnyɛn ne n gyɛ
ilaa nyɛnyɛn, fɛŋ sa fɛ' wɔra.
23 Aye-gisen yuuli gɛmu
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ɔ'
lɔrɔ fɛye-gimu de ayaa yela
sa mɔ-nyoro. Ɔ' kerɛ fɛye-
oduduu dɔ, fɛye-nwɔnsa dɔ,
de fɛye-nyoro gibi mɔ ilaa
pɛwu so sa fɛye. Ɔ' kerɛ imɔ
pɛwu so de gɛkaabono aye-
Wura Yesu Kirisito gi kii ba
gɛsinkpan so mɔ, ɔko ɔ mɛŋ
sa o' wu ilaa nyɛnyɛn iko
fɛye so tɔgɛ.
24 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu fɛye-
nyoro sa mɔ mɔ gyɛ daa
ɔpaawɔrabo. Ɔ laa kerɛ imɔ
so.
25 Aye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ, fɛ' dalaa kolɛ
Wurubuaarɛ sa aye.
26 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala
faala fɛye-nanboana Yesu
ɔson mɔ dɔ mɔ pɛwu.
27 Me, Pɔɔlo, n dɛ Wura
Yesu ginyen n kya tɔgɛ
mi-i sa fɛye yɛɛ fɛ' kalɛ
gɛnen ɔwolɛ baarɛ sa fɛye-
nanboana asɛnsɛ abono
pɛwu mɛ bo Yesu ɔson mɔ
dɔ mɔ.
28 Aye-Wura Yesu Kirisito
ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Tɛsalonika Awura Mɔ

1 Me Pɔɔlo de Siilasɛ (Silefanusɛ), de Timoti ne n kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ a kya sa fɛye abono fɛ kya son Yesu Tɛsalonika ɔsowolɛ so ne fɛye-rɛ aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ.
2 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

I Tiri Yɛɛ A' Faala Wurubuaarɛ Fɛye So

3 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, i tiri yɛɛ a' faala Wurubuaarɛ owi kamaasɛ dɔ fɛye so. I kaaborɛ a' faala mɔ. I lii fɛɛ owi kamaasɛ fɛ kya lɔrɔ ka gyan Yesu so fɛ kya too, ne fɛye pɛwu fɛ kpɛ fɛ kya laarɛ abara ilaa fɛ kya too.
4 Imɔso aye gbaa-gbaa a kya yen fɛye a kya sa Yesu asonbo akpen sɛnsɛ mɔ. A wu yɛɛ Yesu ɔson mɔ so mɔ, asa mɛ kya kyo fɛye ne fɛ kya wu ɔlaa. Ne imɔ pɛwu dɔ mɔ fɛ kpɛ san fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya ka gyan Yesu so.

Gɛkaabono Yesu Laa Kii Baa Gyi Anyamesɛ Nbɛlɛ Mɔ

5 Fɛye-akyenabi adɛ a laa yɛgɛ asa mɛ' bii ɔkpa ɔbono so Wurubuaarɛ laa kyu gɛsintin gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ. Ibono fɛ tɛ Wurubuaarɛ gɛwuragyi dɔ akyenabi ɔnan ne asa ako mɛ kya yɛgɛ fɛ kya wu ɔlaawusɛ faa, Wurubuaarɛ laa kalɛ fɛye wɔra asa abono mɛ kaaborɛ mɛ' wɔra mɔ-awuragyibo mɔ dɔ.
6 Fɛ kya yiyɛɛ faa, Wurubuaarɛ nyi yɛɛ nengyene ɔ laa kyu gɛyiyɛɛ kee kyu ka abono mɛ yɛgɛ fɛ kya yiyɛɛ mɔ gikɔ mɔ, imɔ-ɔkpa so ne.
7 O nyi kee yɛɛ i kaaborɛ ɔ' sa aye-rɛ fɛye abono a kya yiyɛɛ sa mɔ pɛwu mɔ nkyoola. Wurubuaarɛ laa sa aye nkyoola owi ɔbono ɔ laa lɛɛ Wura Yesu lii Wurubuaarɛ dɔ baa nyiile gɛsinkpan so asa mɔ. Yesu mɔ-rɛ mɔ-Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ alolonbo mɔ mɛ laa lii Wurubuaarɛ dɔ baa ka asa ako gikɔ yɛgɛ ɔgya kya dɛɛ ɔ kya kyaabɔɔ mɔmɔ wulewule.
8 Asa abono ɔ laa ka mɔmɔ gikɔ gɛnen mɔ ne n gyɛ abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ ne mɛ mɛŋ kya gyi Wura Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ so mɔ.
9 Ilaa ibono Wura Wurubuaarɛ laa kyu ka gɛnen asa abono gikɔ mɔ ne n gyɛ lɛwu nyɔsɛ. I laa sii de ɔmɔ gɛkpaa. Ɔ laa tii ɔmɔ yɛɛ mɛ maŋ nyɛ yelɛ mɔ-ansi dɔ gɛkaako. Mɛ maŋ nyɛ wu Yesu, ɔlolonbo mɔ nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ.
10 Wurubuaarɛ gɛkɛ belɛ gɛdɛ dɔ ne ɔ laa ka anyamesɛ gikɔ gɛnen. Gɛnen gɛkɛ mɔ ne n gyɛ gɛkɛ gɛbono Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so de ɔ' baa nyɛ

nyisigyi kyu naa de mɔ-adɛ
abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-
nyoro mɔ so. Asa abono
pɛwu mɛ ka gyan mɔ so
mɔ mɛ laa tansi diilɛ mɔ
de i' wɔra ɔmɔ giyan. Fɛye
Tɛsalonika awura kee fɛ laa
bɔla gɛnen asa adɛ so. I lii
fɛɛ Yesu gɛsintin ilaa ibono
a lɛɛ nyiile fɛye mɔ, fɛ sɔɔ
imɔ gyi.

A Kya Dalaa A Kya Sa Fɛye

11 A kya nyingi gɛkaabono
Yesu laa kii ba mɔ, a
kya dalaa a kya sa fɛye
Tɛsalonika awura owi ka-
maasɛ. Gɛnɔɔbono aye-
Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ
fɛ' kyu fɛye-nyoro sa mɔ
faa, a kya kolɛ mɔ yɛɛ ɔ'
kalɛ fɛye wɔra asa abono
mɔ asɛ gɛkyena gɛ kaaborɛ
mɔmɔ mɔ dɔ. Kyu lii mɔ-
ɔlon so mɔ, ɔ' yɛgɛ ilaa dɛnsɛ
kamaasɛ ibono fɛ laa sa imɔ
so gɛwɔnsa yɛɛ fɛ laa wɔra
mɔ, i' wɔra ɔdan sa fɛye, de
gɛsun kamaasɛ gɛbono fɛ ka
gyan Yesu so ne fɛ kya wɔra
mɔ, fɛ' taalɛ wɔra gɛmɔ kpaa
logɛ.

12 A kya dalaa a kya sa fɛye
gɛnen de aye-Wura Yesu ɔ'
nyɛ nyisigyi kyu naa de fɛye
so, de fɛye mɔ, fɛ' nyɛ ny-
isigyi kyu naa de mɔ so kee.
I' ba gɛnen sa fɛye kyu naa
de aye-Wurubuaarɛ de aye-
Wura Yesu Kirisito gɛwɔnsa
dɛnsɛ gɛbono mɛ bo sa fɛye
mɔ so.

2

Ilaa Ibono I Laa Ba Pɛi De Yesu O' Kii Ba Mɔ

1 Aye-nanboana Yesu ɔson
mɔ dɔ, fɛ ti fɛ nyi yɛɛ
aye-Wura Yesu Kirisito laa
kii ba gɛsinkpan so gɛkaako
ne Wurubuaarɛ laa koola-
koola aye kpaa gyan Yesu
asɛ. Imɔso n kya kolɛ fɛye,

2 ɔkamaasɛ ɔbono ɔ laa
nyiile fɛye yɛɛ gɛnen Wura
Yesu gɛkɛ belɛ gɛbono gɛ ti
ba mɔ, fɛŋ sa fɛ' nu mɔ
asɛ. Fɛɛ ɔko gi penɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ-lɛɛ Oduduu mɔ
ne n nyiile mɔ abɛɛ ɔko gi
bara fɛye ɔkalan abɛɛ ɔwolɛ
yɛɛ ɔ lii aye asɛ mɔ, fɛŋ sa fɛ'
yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gɛ' nyida
fɛye abɛɛ i' kpadɛɛ fɛye.

3 Fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko
ɔ' penɛ fɛye imɔ iko-rɛ iko
dɔ. I kya nyiile yɛɛ pɛi de
gɛkɛ mɔ gbaa-gbaa gɛ' lɔɔ
fo mɔ, anyamesɛ sakyɔ mɛ
laa koso yelɛ kine yɛɛ mɛ
maŋ son Wurubuaarɛ. Pɛi
de gɛkɛ mɔ gɛ fo mɔ, isa
ɔbono ɔŋ kya buu sɛi ne ɔ
laa fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara mɔ
laa lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile.

4 Ilaa kamaasɛ ibono
anyamesɛ mɛ kya kyu yɛɛ
i gyɛ ɔkperɛ de mɔmɔ-
ɔson atɔ mɔ pɛwu de
Wurubuaarɛ gbaa, gɛnen
ɔnyen baarɛ laa sɔɔ imɔ
pɛwu akyɔɔlɛ. Ɔ maŋ kyu
imɔ iko-rɛ iko kyu terɛ sɛi. Ɔ
laa diirɛ mɔ-nyoro kaaborɛ
ɔ laa loo Wurubuaarɛ ɔson
obu dɔ kpaa kyena de o' bugi
gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ mɔ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ.

5 Fɛŋ kya nyingi yɛɛ owi
ɔbono n san n bo fɛye asɛ
nno mɔ, nɛ tɔgɛ fɛye gɛnen
ilaa idɛ?

6 Ne fɛŋ nyi yɛɛ ilaa iko

ne n kya tii gɛnen ɔnyen mɔ
ɔkpa nperɛ de ɔ' nyɛ lii gɛwi
owi ɔbono Wurubuaarɛ gi
yela sa mɔ mɔ?
7 Ɔlon ɔbono ɔ kya yɛgɛ
asa mɛŋ sa mɛ' buu sɛi mɔ
ti ɔ kya wɔra gɛsun asa dɔ
ŋara-dɔ. Ɔko ne n kya tii
mɔ-ɔkpa. Nkana ɔfaanan
ɔ kya wɔra mɔ-gɛlaarɛ ten-
tegelen. Kaasɛ ɔbono laa kpɛ
ɔ kya tii mɔ-ɔkpa gɛnen kpaa
fo owi ɔbono Wurubuaarɛ
laa lɛɛ kaasɛ mɔ lii ɔlon mɔ
ɔkpa dɔ.
8 Nfono mɔ, ɔbono ɔŋ kya
buu sɛi mɔ laa lii gɛwi, ne
Wura Yesu gɛnɔ dɔ agyɛbi a
laa mɔɔ mɔ. Yesu nyisigyi
mɔ laa yɛgɛ ɔbono ɔŋ kya
buu sɛi mɔ ɔlon ɔbono ɔ bo
mɔ ɔ' yela ɔkara.
9 Ɔbono ɔŋ kya buu sɛi
mɔ laa ba gɛnen mɔ, ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne
n gyɛ ɔbono ɔ laa sa mɔ ɔlon
de o' kyu wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ
de ilaa ibono i laa nyɛ penɛ
asa yɛɛ Wurubuaarɛ ɔlon ne
ɔ dɛ mɔ.
10 Ɔ laa kyu ikpa nyɛnyɛn
sakyɔ so penɛ asa abono mɛ
maŋ nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena mɔ. Mɛ maŋ nyɛ
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena, i
kya nyiile yɛɛ mɛ kine yɛɛ
mɛŋ kya laarɛ Yesu gɛsintin
ɔkalan mɔ. Nkana ibono,
mɔ, ne nan mɔlɛgɛ ɔmɔ de
mɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.
11 Mɛ kine Yesu gɛsintin
ɔkalan mɔ gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ laa tɛsɛ kyu ɔlon
ɔko wɔra mɔmɔ-nwɔnsa dɔ
de mɛ' san sɔɔ daa abon gyi.
12 Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
i' ba gɛnen daa de mɔmɔ
abono pɛwu mɛ mɛŋ sɔɔ
Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ gyi
ne ilaa nyɛnyɛn giwɔra ne
n wɔra mɔmɔ ɔbolɛ mɔ mɛ'
gyi gipuɛɛ.

Fɛ' Keda Ɔson Mɔ Dɔ Kenken

13 Aye-nanboana abono fɛ
kya son Wura Yesu ne ɔ
kya laarɛ fɛye ilaa mɔ, fɛye
berɛ, i kaaborɛ a' faala Wu-
rubuaarɛ fɛye so owi ka-
maasɛ. I kya nyiile yɛɛ
lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii
fɛye yɛɛ ɔ laa mɔlɛgɛ fɛye
lii fɛye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ. Gɛnɔɔbono ɔ kya mɔlɛgɛ
fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔ-
Oduduu mɔ kya lɔrɔ fɛye
yela sa mɔ, ne fɛye mɔ fɛ kya
sɔɔ Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ
gyi.
14 Gɛnen ilaa idɛ so ne Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ'
kyu fɛye-nyoro sa mɔ. Ɔ kya
laarɛ fɛ' nyɛ aye-Wura Yesu
Kirisito nyisigyi mɔ ɔnan.
Ɔ yɛgɛ a kyu Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ bara fɛye, ne
naa de gɛnen ɔkalan mɔ so
ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' kyu
fɛye-nyoro sa mɔ.
15 Imɔso aye-nanboana
Yesu ɔson mɔ dɔ, ilaa ibono
a ŋmarasɛ sa fɛye abɛɛ a
nyiile fɛye lii aye-nnɔ dɔ mɔ,
fɛ' koso yelɛ imɔ so de fɛ'
keda imɔ dɔ kenken.
16 Wurubuaarɛ kya laarɛ
aye abono a kya son Yesu
mɔ ilaa. Ɔ kya tɔgɛ keda
aye-nyoro gɛkpaa. Ɔ kya
sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ ne
ɔ kya yɛgɛ aye-gɛwɔnsa gɛ
kya gyan ilaa dɛnsɛ ibono

ɔ kya laarɛ ɔ' wɔra sa aye mɔ so. Gɛnen Wurubuaarɛ kolon baarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito gbaa-gbaa

17 mɛ' tɔngɛ sa fɛye fɛye-asen dɔ de i' keda fɛye-nyoro. Mɛ' yɛgɛ fɛ' nyɛ ɔlon de fɛ' kpɛ fɛ dɛ daa ilaa dɛnsɛ so-o fɛye-ilaa wɔrasɛ dɔ de fɛye-ilaa tɔgɛsɛ pɛwu dɔ.

3

Fɛ' Dalaa Sa Aye

1 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, pɛi de me-gɛnɔ gɛ' yii mɔ: fɛ' dalaa sa aye yɛɛ Wura Yesu ilaa i' yɛlegɛ de i' nu gyan belen-belen. Asa mɛ' nu imɔ, mɛ' sɔɔ imɔ gyi de mɛ' kyu buubuu sa imɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye kee fɛ wɔra mɔ.

2 Fɛ' dalaa kee yɛɛ Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ aye lii abono mɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ne mɛŋ bo amu mɔ abaa dɔ. I kya nyiile yɛɛ i mɛŋ gyɛ nyamesɛ kamaasɛ ne n bo gisɔɔgyi sa Wura Yesu.

3 Aye-Wura Yesu, mɔ, gyɛ daa ɔpaawɔrabo. Ɔ laa sa fɛye ɔlon de ɔ' dii fɛye de Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ, ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ fɛye.

4 Wura Yesu so mɔ, a sɔɔ fɛye gyi yɛɛ fɛ kya gyi ilaa ibono a wolaa tɔgɛ fɛye mɔ so ne fɛ laa gyi ilaa ibono a kya tɔgɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ dɔ faa kee so.

5 Wura Yesu Kirisito ɔ' kpaa fɛye de owi kamaasɛ fɛ' nyɛ bii fɛye-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ kya laarɛ fɛye-ilaa. Ɔ' yɛgɛ fɛ' kpɛ fɛ kya da otu fɛ kya nyɛ gisen fɛ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ fɛɛ mɔ Kirisito kee-kee lɛɛ mɔ ɔnan.

Fɛŋ Sa Fɛ' Wɔra Wolɛgyɔ

6 Aye-nanboana Yesu ɔson mɔ dɔ, a dɛ aye-Wura Yesu Kirisito ginyen a kya ka fɛye yɛɛ abono mɛ sii mɛ tɛ yɛɛ mɛ maŋ wɔra gɛsun mɔ, fɛŋ sa fɛ' baa bugi ansi de ɔmɔ. Gɛnen asa abono akyenabi aŋ dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono a nyiile fɛye mɔ.

7 Fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ i kaaborɛ fɛ' nyingi ilaa ibono a wɔra mɔ de fɛ' wɔra gɛnen kee. A bo fɛye asɛ nno mɔ, aye berɛ, a mɛŋ kyena giyan.

8 A mɛŋ gyi ɔko agyudɔ giyan yɛɛ a mɛŋ ka amɔ gikɔ. A pɛɛrɛ ansi wɔra gɛsun gɛnyɛ de gɛpɛ. A mɛŋ laarɛ yɛɛ a' wɔra gɛsola sa fɛye dɔ ɔko-rɛ ɔko.

9 Nkana i dɛ ɔkpa yɛɛ a' kyu aye-nyoro kyu too fɛye so berɛ. Aye mɔ, a laarɛ daa yɛɛ aye-gɛkyena mɔ gɛ' wɔra sinkaala sa fɛye de fɛ' nyɛ kasɛ.

10 Ko-o owi ɔbono a bo fɛye asɛ mɔ, a yela nbara nko sa fɛye yɛɛ,

"Nengyene ɔko yɛɛ ɔ maŋ wɔra gɛsun mɔ,
fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de o' gyi."

11 Fɛ' kerɛ gɛnen ilaa idɛ pɛwu so dandan. I lii fɛɛ a kya nu yɛɛ fɛye dɔ ako mɛ sii mɛ tɛ yɛɛ mɛŋ baa wɔra gɛsun. Mɛ kpɛ ma-a ten ma-a loo asa ilaa dɔ daa.

12 Aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, a kya ka gɛnen

asa abono ne a kya kolɛ
mɔmɔ yɛɛ mɛ' yela mɔmɔ-
nwɔnsa gɛten kolon de mɛ'
wɔra gɛsun kyu laarɛ mɔmɔ-
agyudɔ gyisɛ.
13 Fɛye abono fɛ kya son
Yesu dandan mɔ, fɛ mɛŋ sa
fɛ' yɛgɛ idɛnsɛ giwɔra i' fii
fɛye.
14 Nengyene fɛye dɔ ɔko gi
kine yɛɛ ɔ maŋ gyi ilaa ibono
a ŋmarasɛ sa fɛye faa so
mɔ, fɛ' kerɛ gɛnen isa ɔbono
dandan yela de fɛŋ sa fɛ' baa
bugi ansi de mɔ de i' nyɛ
wɔra mɔ-ipeeli.
15 Fɛ mɛŋ sa fɛ' kyu mɔ
wɔra fɛɛ fɛye-ɔkyobo berɛ.
Fɛ' ka mɔ fɛɛ fɛye-tedɛana
dɔ ɔko.

Agyɛbi Laalaalogɛ

16 Aye-Wura Yesu gbaa-
gbaa, ɔbono ɔ gyɛ gisen yu-
uli pɛwu gɛmu mɔ, ɔ' sa fɛye
gisen yuuli owi kamaasɛ dɔ,
ɔkpa kamaasɛ so. Aye-Wura
Yesu ɔ' kyena fɛye pɛwu dɔ.
17 Me, Pɔɔlo, gbaa-gbaa
ne n dɛ me-gibaa n kya
ŋmarasɛ n kya kalɛ fɛye faa.
Imɔ idɛ ne n gyɛ me-ɔwolɛ
kamaasɛ daasɛ. Gɛnen ne n'
kya ŋmarasɛ me-iwolɛ ne.
18 Aye-Wura Yesu Kirisito
ɔ' sa fɛye ɔkamaasɛ so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Gyangbarasɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Timoti Mɔ

1 Me Pɔɔlo ne n kya
ŋmarasɛ fo gɛnen ɔwolɛ
baarɛ. N gyɛ Kirisito
Yesu ɔsɔɔ. I lii fɛɛ Wu-
rubuaarɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ
de Kirisito Yesu ɔbono aye-
nwɔnsa gi gyan mɔ so mɔ ne
n lɛɛ yii me ne ɔ tɔgɛ yɛɛ n'
wɔra Yesu ɔsɔɔ.
2 N kya ŋmarasɛ mi-i sa
fo Timoti, fo ɔbono fo baa
bingiri fɛɛ me-bi gbaa-gbaa
mɔ. I lii fɛɛ nɛ nyiile fo
Yesu ilaa, ne fo sɔɔ mɔ gyi.
Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-
Wura Kirisito Yesu mɛ' sa fo
so gɛwɔnsa dɛnsɛ, mɛ' su fo
gitolon de mɛ' sa fo gisen
yuuli.

Ka Asa Abono Mɛ Dɛ Anyiilebi Ako Kpɛi Mɔ

3 Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ
fo owi ɔbono n kya kpe
Masadoniya mɔ, fo berɛ, kpɛ
sii kyena Efiso nno de fo' ka
asa abono mɛ kya nyiile asa
anyiilebi ako kpɛi kyu lii aye-
Wurubuaarɛ ɔson mɔ so mɔ.
Ka ɔmɔ yɛɛ mɛ' yɛgɛ imɔ.
4 Tɔgɛ sa ɔmɔ yɛɛ mɛŋ
baa nu de adedaabo gɛkyena
gigyan so gigyan so abon
nsingyi nbono giŋ bo ɔkara
mɔ. Nengyene asa mɛ kya
nu de gɛnen ilaa ibonoana
mɔ i kya yɛgɛ mɛ kya taasɛ
mɔmɔ-nyoro ilaa ibono iŋ bo
agyan mɔ. Iŋ kya kpaa ɔmɔ
de mɛ' keda Wurubuaarɛ
gɛsun de mɔ-asonbo mɔ sa
mɔ dandan. Ilaa ibono i laa
taalɛ kpaa aye gɛnen mɔ ne
n gyɛ gikagyan gibono a laa
ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ.
5 Ilaa ibono so a kya
yela fɛye gɛnen nbara ndɛ
mɔ ne n gyɛ yɛɛ aye Yesu
asonbo mɔ a' nyɛ gɛlaarɛ' sa
Wurubuaarɛ de anyamesɛ.
Ɔbono ɔ laa nyɛ gɛlaarɛ'
gɛnen mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ
kya sa nwɔnsa dɛnsɛ lii mɔ-
gisen dɔ, ɔ kya wɔra daa ilaa
ibono o nyi mɔ-gisen dɔ yɛɛ
i boran, ne ɔ kya sɔɔ Wu-
rubuaarɛ ilaa nyiilesɛ mɔ gyi
lii mɔ-gisen dɔ mɔ.
6 Asa abono mɛ dɛ anyi-
ilebi ako kpɛi mɔ berɛ,
mɛ fuɛ ilaa dɛnsɛ idɛ, ne
mɛ kpaa loo daa nsingyi
yanyansɛ dɔ.
7 Mɛ kya laarɛ de mɛ' wɔra
Wurubuaarɛ nbara mɔ anyi-
ilebo, yɛgɛ mɛ mɛŋ kii mɛ
kya nu ilaa ibono mɛ kpɛ mɛ
dɛ mɔ gɛsɛ, ne mɛŋ nyi ilaa
ibono mɛ kya tɔgɛ mɔ.

Asa Nyɛnyɛn So Ne Wurubuaarɛ Gi Yela Nbara

8 Aye pɛwu a nyi yɛɛ Wu-
rubuaarɛ nbara gi boran.
Ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ
a' kyu nmɔ wɔra gɛsun ɔkpa
so.
9 Fo laa nyingi yɛɛ i mɛŋ
gyɛ abono mɔmɔ-asen dɔ i
boran sa Wurubuaarɛ mɔ
so ne Wurubuaarɛ gi yela
nbara mɔ. Wurubuaarɛ
gi yela nmɔ sa daa abono
mɛ mɛŋ kya ka nbara mɔ
gɛnɔ mɔ, de gisomaanu

awura, de abono mɛ mɛŋ selɛ Wurubuaarɛ mɔ, de ilaa nyɛnyɛn awura. Wurubuaarɛ gi yela nbara mɔ sa abono mɛ mɛŋ kya gyi mɔ-ginsi mɔ, de abono mɛŋ kya son mɔ mɔ, de asa abono mɛ kya mɔɔ mɔmɔ-sɛana abɛɛ mɔmɔ-nyiana mɔ, de abono mɛ kya mɔɔ asa mɔ,

10 de abono mɛ kya laarɛ agyibara mɔ, de anyen abono mɛ kya dɛ de mɔmɔ-nanboana anyen mɔ, de abono mɛ kya yuuri anyamesɛ koso selɛ mɔ, de abonbo, de abono mɛ kya ten asa nnɔ nbɛlɛ dɔ mɔ, de abono pɛwu mɛ kya wɔra ilaa ibono i san ne iŋ kya kyena de gɛsintin ilaa ibono a nyiile fɛye mɔ. Gɛnen asa adɛ ɔnan ne Wurubuaarɛ gi yela mɔ-nbara mɔ sa.

11 Ilaa ibono nɛ nyiile gɛrɛnaa mɔ, i lii daa Wurubuaarɛ nyisigyi ɔkalan mɔ dɔ. Ɔkon de ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ-ɔkalan konkonsɛ baarɛ ne o kyu wɔra me-abaa dɔ de n' kyu nyiile asa.

Gɛnɔɔbono Ɔkara Wurubuaarɛ Kya Nyɛ Gisen Sa Asa Mɔ

12 N kya faala aye-Wura Kirisito Yesu ɔbono ɔ sa me ɔlon ne nɛ nyɛ wɔra gɛnen gɛsun gɛdɛ mɔ. O buu me yɛɛ n gyɛ isa ɔbono ɔ laa taalɛ ka gyan me so ne o kyu gɛsun gɛdɛ wɔra me-abaa dɔ.

13 Nkana owi ɔko dɔ mɔ, n kya kyena saalɛ gɛnen Yesu Kirisito kolon baarɛ. N kya ka mɔ-asonbo mɔ-ansi, ne n' kya nyida mɔ-ginyen. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Kirisito gi kerɛ mɔ, o wu yɛɛ meŋ nyi daa. I kya nyiile yɛɛ meŋ ti sɔɔ mɔ gyi. Imɔso o su me gitolon, ne ɔ kyɛɛgɛ me.

14 Nkana meŋ kaaborɛ ɔ' wɔra gɛnen sa me ba-a pi-i. Aye-Wura Yesu bo gisen gikyɔ so mɔ, ɔ kyɛɛgɛ me lii me-ilaa nyɛnyɛn idɛ dɔ. Kirisito Yesu gi yɛgɛ n kya ka gyan mɔ so ne n' kya laarɛ mɔ-ilaa gikyɔ. Gikagyan de gɛlaarɛ' gɛ bo daa mɔ asɛ.

15 I bo gɛdɛ gɛko gɛ gyɛ gɛdɛ paawɔrasɛ ibono i kaaborɛ a' kɔɔlɛ gɛmɔ kyule. Gɛmɔ ne n gyɛ yɛɛ, "Kirisito Yesu gi ba gɛsinkpan so de ɔ' baa mɔlɛgɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo." Mi-i me mɔ ne n wɔra ilaa nyɛnyɛn awɔrabo ɔbelɛnsɛ gin.

16 Yesu gi su me gitolon daa de ɔ' nyɛ lɛɛ nyiile gɛnɔɔbono ɔkara ɔ kya nyɛ gisen sa asa mɔ. Ɔ kya laarɛ yɛɛ o' kyu me ɔbono nkana n gyɛ ilaa nyɛnyɛn awura ɔbelɛnsɛ mɔ, kyu wɔra sinkaala sa asa abono mɛ laa baa ka gyan mɔ so de mɛ' nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.

17 Buubuu de nyisigyi i' wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ maŋ wu' gɛkaako, ne mɔ-gɛwura gɛŋ bo ɔkara. Ɔko mɛŋ kya wu mɔ de ansi. Mɔ-nkon ne n gyɛ Wurubuaarɛ. I gyɛ gɛnen.

Kpɛ Keda Gɛsintin Ilaa

Nyiilesɛ Mɔ Dɔ Ken-Ken

18 Me-bi Timoti, gɛsun
gɛbono n dɛ mi-i sa fo mɔ
ne n gyɛ yɛɛ fo' tɔngɛ sa
gɛnen asa abono nɛ nyiile fo
faa. Gɛnen ilaa idɛ ɔnan ne
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi naa kyena tɔgɛ kyu lii
fo so mɔ. Imɔso yɛgɛ i' keda
fo-nyoro de fo' kɔ ikɔ dɛnsɛ
sa Wurubuaarɛ.

19 Kpɛ keda fo-gisɔɔgyi dɔ
ken-ken de fo' wɔra daa ilaa
ibono fo nyi fo-gisen dɔ yɛɛ
i boran mɔ. Fɛye dɔ asa
ako berɛ, mɛ mɛŋ baa ma-a
nu de ilaa ibono mɛ nyi
mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i boran
mɔ. Imɔso i nyida mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson mɔ kerɛ-
kerɛ fɛɛ gɛnɔɔbono gikolii
belɛ gi gyan nkyu so ne gi
kya ŋmɛɛ de afolɛ boori mɔ.
Mɛŋ baa sɔɔ gɛsintin ilaa
nyiilesɛ mɔ gyi.

20 Himinayosɛ mɔ-rɛ
Alɛsanda mɛ bo gɛnen asa
abono dɔ. Mɔmɔ berɛ,
nɛ kparɛ ɔmɔ wɔra Satan,
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ abaa dɔ de ɔ' ka ɔmɔ-
ansi de mɛ' kasɛ gɛnɔɔbono
mɛŋ baa nyida Wurubuaarɛ
ginyen mɔ.

2

Gɛnɔɔbono I Kaaborɛ Ɔkamaasɛ Ɔ' Dalaa Mɔ

1 Ibono i gyangbara mɔ, n
kya ka mi-i sa fo yɛɛ yɛgɛ
fɛye abono fɛ kya son Yesu
mɔ fɛ' dalaa sa anyamesɛ
pɛwu. Fɛ' kolɛ ilaa tirisɛ
lii Wurubuaarɛ asɛ sa ɔmɔ.
Fɛ' yelɛ ɔmɔ-giyaa dɔ kolɛ
Wurubuaarɛ de fɛ' faala mɔ.

2 Fɛ' dalaa sa awura-
awura kee de asa sɛnsɛ
abono pɛwu mɛ kya gyi
gɛbelɛnsɛ asa so mɔ. Fɛ'
dalaa sa ɔmɔ de ɔkpa
kamaasɛ so mɔ, mɛ' yɛgɛ
aye abono a kya son Yesu
mɔ a' nyɛ kyena de gisen
yuuli, de a' kyu buubuu sa
Wurubuaarɛ de anyamesɛ.

3 Fɛ kya dalaa fɛ kya sa
ɔmɔ gɛnen mɔ, i boran ne
i kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.
Mɔ ne n gyɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo.

4 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne n
gyɛ yɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ'
nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ de mɔ-rɛ
ɔmɔ mɛ' kyena de mɛ' bii
gɛsintin kyu lii mɔ Wu-
rubuaarɛ ilaa so.

5 I kaaborɛ ɔkamaasɛ ɔ' bii
ilaa idɛ. I kya nyiile yɛɛ
Wurubuaarɛ kolon ne n bo
no sa aye anyamesɛ pɛwu
ne a bo ɔserɛbo kolon ɔbono
ɔ yelɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ
nsana mɔ. Mɔ ne n gyɛ
Kirisito Yesu. Ɔ baa wɔra
nyamesɛ,

6 ne o kyu mɔ-nkpa fuɛ
de ɔ' sɔɔ anyamesɛ pɛwu
lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ abaa dɔ de mɛ' nyɛ
kyena sa Wurubuaarɛ. Owi
ɔbono i gyɛ Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ ne ɔ yɛgɛ Yesu
gi kyu mɔ-nkpa fuɛ sa aye
gɛnen, ne i lɛɛ nyiile yɛɛ
mɔ Wurubuaarɛ kya laarɛ
anyamesɛ mɛ' nyɛ kyena mɔ
asɛ.

7 Yesu Kirisito gi kyu mɔ-
gɛsun wɔra me-abaa dɔ yɛɛ
n' wɔra mɔ-ɔsɔɔ de n' nyɛ
lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ tɔgɛ sa
asa. (Gɛsintin ne n' kya
tɔgɛ, meŋ kya kɛɛ abon.)

Yesu yɛɛ n' wɔra onyiilebo sa asa kpɛi-kpɛi abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ de mɛ' ka gyan mɔ Yesu so de mɛ' bii gɛsintin kyu lii mɔ-ɔkalan mɔ so.

8 Imɔso ilaa ibono n kya laarɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛten kamaasɛ mɔ anyen abono mɛ laa dalaa mɔ, mɛ' kerɛ yɛɛ mɔmɔ-abaa abono mɛ kya diirɛ owi ɔbono mɛ kya dalaa mɔ, mɛŋ kya kyu amɔ kyu wɔra ilaa nyɛnyɛn. Mɛŋ dɛ ɔko ginyadon, ne mɛŋ kya sɔɔ akyɔɔlɛ mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ maŋ nu mɔmɔ-gɛdalaa.

Akyii Mɔ Mɛ' Kyu Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra Kyu Lɔrɔ Mɔmɔ-Nyoro

9 Gɛnen kee akyii abono mɛ bo fɛye dɔ mɔ mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-nyoro kanpɛ fɛɛ asa abono mɛ kya buu ɔmɔ-nyoro ne mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro mɔ. Iŋ kaaborɛ mɛ' laarɛ iman giŋminde, sika kɔkɔɔ, ngbɛ de ngyi boɔgyalonsɛ.

10 Ilaa dɛnsɛ giwɔra ne i kaaborɛ mɛ' kyu lɔrɔ mɔmɔ-nyoro. Gɛnen ne i kaaborɛ akyii abono mɛ kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ mɛ' wɔra ne.

11 Akyii mɔ mɛ' kasɛ ilaa faa kurun de mɛ' bara mɔmɔ-gɛsɛ ɔkpa kamaasɛ so.

12 Meŋ sa ɔkyii ɔkpa de o' nyiile anyen Wurubuaarɛ ilaa abɛɛ o' kyu ɔlon ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ anyen so. Akyii mɔ mɛ' sii kurun Wurubuaarɛ ɔson dɔ.

13 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ anyamesɛ mɔ, ɔnyen, Adam, ne ɔ gyangbara lɛɛ pɛi ne ɔ baa lɛɛ ɔkyii, Efa.

14 Ne iŋ gyɛ Adam ne ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi nyɛ penɛ. Ɔkyii ne ɔ penɛ ne ɔ tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara mɔ.

15 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wurubuaarɛ laa mɔlɛgɛ akyii mɔmɔ-gɛkorogɛ dɔ. Ibono i tiri mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ' wɔra asa abono mɛ dɛ ɔmɔ-nyoro, mɛ kya ka gyan Yesu so, mɛ kya laarɛ mɔmɔ-nanboana anyamesɛ ilaa, ne mɛ kya lɔrɔ mɔmɔ-nyoro ma-a yela ma-a sa Wurubuaarɛ.

3

Yesu Asonbo Abelɛnsɛ

1 I bo gɛdɛ gɛko, gɛ gyɛ gɛdɛ paawɔrasɛ yɛɛ nengyene ɔko kya laarɛ ɔ' wɔra ɔbelɛnsɛ sa Yesu asonbo mɔ, gɛsun gbaa' ne ɔ lɛɛ gɛnen.

2 Ɔbono ɔ laa wɔra Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ, ɔ kaaborɛ ɔ' wɔra daa nyamesɛ ɔbono ɔko maŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko mɔ-gɛkyena dɔ tɔgɛ. Ɔ' wɔra daa ɔbono o sii de ɔkyii kolon, ɔ bo gisen, ɔ dɛ mɔ-nyoro; asa mɛ kya wu mɔ-gidebi mɔ, mɛ kya kyu buubuu sa mɔ. Ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya sɔɔ asafo, ne ɔ kya bii nyiile asa ilaa.

3 Ɔŋ sa ɔ' wɔra ɔbono ɔ kya nun nta gikyɔ abɛɛ ɔ kya laarɛ gɛluu. Ɔ' wɔra daa ilaa ibono i laa yuuli asa asen mɔ. Ɔŋ sa ɔ' wɔra laatɔngɛ nyamesɛ abɛɛ

ɔbono mɔ-ansi a kya pɛɛrɛ
aterenbi gikyɔ mɔ.
4 Ɔ' wɔra isa ɔbono mɔ-
gɛten dɔ awura mɛ kya nu
mɔ asɛ. Mɔ-biana mɛ kya
bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ ne
mɛ kya kyu buubuu sa mɔ
ɔkpa kamaasɛ so.
5 I lii fɛɛ nengyene fo ɔko
fo-gɛten dɔ awura mɛŋ kya
nu fo asɛ mɔ, nnɛ ne fo
laa wɔra de fo' yɛgɛ Wu-
rubuaarɛ asonbo gikpen mɔ
mɛ' nu fo asɛ?
6 Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ
mɛŋ kaaborɛ ɔ' wɔra ɔbono
ɔ mɛŋ ti taa kɛɛla ɔson mɔ
dɔ mɔ. Iŋ gyɛ gɛnen mɔ,
ɔ laa naa diirɛ mɔ-nyoro de
i' bun mɔ gipuɛɛ fɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ
mɔ ɔnan.
7 I kaaborɛ asa abono mɛŋ
bo Yesu asonbo mɔ dɔ mɔ
kee mɛ' terɛ gɛnen ɔbelɛnsɛ
ɔbono ginyen dɛnsɛ. I ba
gɛnen mɔ, ɔko maŋ nyɛ tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn iko lii mɔ so, ne
ɔ maŋ loo ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ ɔdoo dɔ.

Abono Mɛ Buu De Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Mɔ

8 Asa abono mɛ buu de
Yesu asonbo abelɛnsɛ mɔ
kee mɛ kaaborɛ mɛ' wɔra
abono asa mɛ kya buu
mɔmɔ. Mɛŋ bo inandii inyɔ-
inyɔ. Mɛŋ sa mɛ' wɔra
asa abono mɛ kya don nun
nta abɛɛ mɛ kya kyu ɔkpa
nyɛnyɛn so laarɛ aterenbi.
9 Mɛ' kyu gisen dɛnsɛ keda
Yesu ilaa boduduusɛ ibono
mɛ sɔɔ gyi mɔ dɔ.
10 Fɛ' daasɛ gɛnen asa
abono kerɛ yɛɛ mɛ laa taalɛ
wɔra gɛsun mɔ? Nengyene
fɛŋ wu ilaa nyɛnyɛn iko lii
mɔmɔ so mɔ, pɛi de mɛ' lɔɔ
wɔra abono mɛ buu de Yesu
asonbo abelɛnsɛ mɔ.
11 Mɔmɔ akyiisɛ mɔ mɛ
kaaborɛ mɛ' wɔra abono asa
mɛ kya buu ɔmɔ mɔ. Mɛŋ
sa mɛ' naa mɛ kya nyida
asa anyen. Mɛ' wɔra abono
mɛ bo gisen ne mɛ kya gyi
gɛsintin sa asa ilaa kamaasɛ
dɔ.
12 Abono mɛ laa buu de
Yesu asonbo abelɛnsɛ mɔ
mɛ' wɔra daa abono mɛ
sii de ɔkyii kolon-kolon ne
mɔmɔ-biana de mɔmɔ-gɛten
dɔ asa mɛ kya nu mɔmɔ asɛ
mɔ.
13 Nengyene mɛ kya gyi
gɛnen gɛbelɛnsɛ mɔ dandan
mɔ, asa mɛ laa kyu buubuu
sa mɔmɔ ne mɛ laa taalɛ da
gikan lɛɛ Kirisito Yesu ilaa
ibono mɛ kya sɔɔ gyi mɔ tɔgɛ
de asa mɛ' nu mɔmɔ asɛ.

Aye-Ɔson Baarɛ Tansi Ɔ Gyɛ Ilaa Boduduusɛ

14 Me-gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ
i maŋ kɛɛla ne nan ba fo asɛ.
N kii n kya ŋmarasɛ n kya ka
fo pɛi de n' lɔɔ ba.
15 Nengyene fɛɛ ilaa iko i
keda me yela ne meŋ nyɛ
ba fo asɛ belen mɔ, me-
ɔwolɛ baarɛ laa yɛgɛ fo'
nyɛ bii gɛnɔɔbono i kaa-
borɛ Wurubuaarɛ gɛten' dɔ
asa mɛ' kyena mɔ. Wu-
rubuaarɛ gɛten' dɔ asa ne
n gyɛ aye abono a kya son
mɔ ɔbono ɔ bo no adaa-
adaa mɔ. Aye Wurubuaarɛ
wolɛ asonbo pɛwu gikpen a
dɛ daa fɛɛ gɛkpara de gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ sa gɛsintin gɛbono

Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile anyamesɛ mɔ.
16 Iŋ bo akyɔɔlɛ yɛɛ ɔson baarɛ tansi ɔ gyɛ ilaa boduduusɛ. I lii fɛɛ:
Yesu gi ba mɔ, Wurubuaarɛ ne n kisee mɔ-nyoro nyamesɛ oyuduu
kyu lɛɛ mɔ-nyoro gɛwi nyiile asa.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ne n lɛɛ Yesu gidebi nyiile anyamesɛ
de mɛ' bii yɛɛ Yesu ilaa i gyɛ gɛsintin.
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ wu Yesu de ansi.
Asa mɛ naa gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi dɔ tɔgɛ Yesu ilaa.
Gɛsinkpan so anyamesɛ mɛ ka gyan Yesu so.
Wurubuaarɛ gi puru Yesu dii kpe mɔ asɛ mɔ Wurubuaarɛ nyisigyi dɔ.

4

Abon Anyiilebi

1 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ tigi aye yɛɛ i laa baa ba owi ɔko dɔ yɛɛ ako mɛ laa taa Yesu ɔson mɔ yɛgɛ. Mɛ laa san nu daa de ilaa ibono i kya kyena asa so ne i kya kyu abon anyiilebi penɛ asa mɔ.
2 Anyiilebi adɛ a laa lii daa nnɔ nnyɔ-nnyɔ awura mɔ asɛ. Mɛ laa kerɛ ansi kɛɛ abon ne i maŋ ŋmaa mɔmɔasen.
3 Mɛ laa tii gɛdena so yɛɛ asa mɛŋ sa mɛ' dena abɛɛ mɛŋ sa mɛ' gyi agyudɔana ako. Wurubuaarɛ mɔ gi lɛɛ agyudɔ abono daa yɛɛ nyamesɛ o' gyi. Ɔ kya laarɛ fɛɛ abono mɛ sɔɔ Yesu gyi ne mɛ nyi gɛsintin mɔ mɛ' sɔɔ amɔ abaa anyɔ de mɛ' kyu afaala sa mɔ.
4 Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ i boran. Imɔso nengyene fo nyɛ ilaa iko ne fo faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so mɔ, iŋ kaaborɛ ɔko ɔ' tɔgɛ yɛɛ iŋ boran.
5 I lii fɛɛ fo kpɛ nyɛ faala Wurubuaarɛ kyu lii imɔ so mɔ, Wurubuaarɛ mɔ gi yuule imɔ kyu lii mɔ-agyɛbi mɔ so de fo-gɛdalaa so sa fo ne.

Fo Berɛ, Bela Fo-Nyoro Daa De Fo' Selɛ Wurubuaarɛ

6 Kyu gɛnen ilaa ibono n kya ka fo faa kyu too aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ansi dɔ. Fo kya wɔra gɛnen mɔ, i laa wɔra gɛsun dɛnsɛ sa Kirisito Yesu. Wurubuaarɛ agyɛbi abono fo sɔɔ amɔ gyi mɔ de mɔgɛsintin anyiilebi abono ayaa fo buu faa ne nan sa fo ɔlon mɔ-ɔson mɔ dɔ.
7 Gɛŋ sa fo' nu de adedaabo gɛkyena dɔ abon nsingyi de akyii belɛnsɛ itarɛ. Fo berɛ, bela fo-nyoro daa de fo' selɛ Wurubuaarɛ.
8 Gɛsun gɛbono fo laa kpɛ fi-i wɔra gɛkɛ kamaasɛ de i' kyu den fo mɔ gɛ laa kpaa fo ikpa iko so. Ilaa ibono, mɔ, fo laa kpɛ fi-i wɔra gɛkɛ kamaasɛ de i' den fo yɛɛ fo selɛ Wurubuaarɛ mɔ, imɔ ibono berɛ ne nan kpaa fo ɔkpa kamaasɛ so. Fo selɛ Wurubuaarɛ mɔ, ɔ kya yɛgɛ fo' bii fo-gisen dɔ yɛɛ fo laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan gɛkyena gɛdɛ dɔ de fo-lɛwu gɛmara kee.

9 Gɛnen agyɛbi adɛ a gyɛ
agyɛbi paawɔrasɛ abono i
kaaborɛ a' kɔɔlɛ amɔ kyule.
10 Gɛnen so ne aye abono
a kya ka gyan Yesu so mɔ
a kya pɛɛrɛ ansi wɔra Wu-
rubuaarɛ ɔson mɔ gɛsun mɔ.
I lii fɛɛ a kyu aye-ansi kyu
gyan mɔ ɔbono ɔ bo no adaa-
adaa mɔ so. Mɔ ne n gyɛ
anyamesɛ pɛwu ɔmɔlɛgɛbo;
titirigu mɔ, aye abono a
kya ka gyan Yesu so mɔ-lɛɛ
ɔmɔlɛgɛbo ne ɔ gyɛ.
11 Kyu gɛnen ilaa idɛ ka
asa de fo' kyu imɔ nyiile
ɔmɔ.
12 Gɛŋ sa fo' yɛgɛ de ɔko
ɔ' kerɛ fo ta yɛɛ fo gyɛ dega,
foŋ ti wɔra ɔbelɛnsɛ. Fo
berɛ, yɛgɛ fo-atɔngɛbi de fo-
akyenabi de fo-gisen fufuli
de fo-gɛlaarɛ' gɛbono fo bo
mɔ de fo-gikagyan gibono fo
kya ka gyan Yesu so mɔ i'
wɔra sinkaala sa abono mɛ
kya ka gyan Yesu so mɔ.

Kerɛ Fo-Nyoro De Fo-Ilaa Nyiilesɛ So Dɔɔdan

13 Owi ɔbono meŋ ti ba mɔ,
fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ laa
kyena gyan' mɔ, kerɛ de fo'
kalɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
sa ɔmɔ de fo' buɛɛlɛ ɔmɔ de
mɛ' wɔra amɔ so ilaa de fo'
nyiile ɔmɔ ilaa.
14 Fo tan gɛkaabono Yesu
asonbo abelɛnsɛ mɔ mɛ kyu
mɔmɔ-abaa gyan fo so kolɛ
Wurubuaarɛ Oduduu sa fo
mɔ? Gɛnen gɛkaabono mɔ
Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo
ɔko gi wu tɔgɛ yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi sa fo adawo de
fo' kyu wɔra gɛsun sa mɔ.
Keda gɛnen adawo abono.
Gɛŋ sa fo' lɛɛ ansi yɛgɛ amɔ.
15 Kpɛ keda gɛnen ilaa
wɔrasɛ idɛ dɔ. Kyu fo-nyoro
kyɛɛ imɔ de ɔkamaasɛ o' wu
yɛɛ fo kya kpe ansi dɔ ɔson
mɔ dɔ.
16 Kerɛ fo-nyoro de fo-ilaa
nyiilesɛ mɔ so dɔɔdan. Kpɛ
keda gɛnen. Fo keda gɛnen
mɔ, i laa kpaa fo-rɛ asa
abono mɛ kya nu fo asɛ mɔ
pɛwu de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena.

5

1 Fo gyangbara sa Yesu
asonbo ne abelɛnsɛ abono
mɛ bo fɛye dɔ mɔ ɔko kya
wɔra ilaa nyɛnyɛn iko mɔ,
gɛŋ sa fo' ŋmaa yii mɔ.
Buɛɛlɛ mɔ daa fɛɛ ɔ gyɛ daa
fo-sɛ gɛnen mɔ. Tɔngɛ sa
adega abono mɛ bo fɛye dɔ
mɔ fɛɛ fo-tedɛana
2 de akyiinyi mɔ mɔ, fɛɛ fo-
nyiana. Tɔngɛ sa abolonbu
mɔ mɔ fɛɛ fo-pikyiiana.
Ginyen de gikyii ilaa i mɛŋ
sa i' loo nno.

Akulaabo Ilaa

3 Kyu buubuu kyu kerɛ
akulaabo abono mɛŋ bo
akerɛbo mɔ so.
4 Nengyene okulaabo bo
nbii abɛɛ anaana berɛ mɔ,
i kaaborɛ nbii mɔ mɛ' kasɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ kya tɔgɛ
mɔmɔ yɛɛ mɛ' kerɛ mɔmɔ-
subuana so de iŋ sa i' ba yɛɛ
mɛ korogɛ ɔmɔ kerɛ ɔmɔ so
giyan. Nbii mɔ mɛ kya wɔra
gɛnen mɔ, imɔ ne n kya gyi
Wurubuaarɛ ginsi.
5 Ɔbono ɔ gyɛ okulaabo
ne ɔŋ bo ɔkerɛbo mɔ kya

kyu mɔ-gɛwɔnsa gyan daa Wurubuaarɛ wolɛ so. Ɔ kpɛ ɔ kya dalaa ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ gɛnyɛ de gɛpɛ.

6 Okulaabo ɔbono mɔ berɛ, ɔ kpɛ ɔ kya nu daa de ɔkon gigyi wolɛ mɔ, o wu' ne, yɛgɛ ɔ tɛ de ansi.

7 Ka Yesu asonbo abono fo gyangbara sa ɔmɔ mɔ de asa mɛŋ sa mɛ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so. Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i kaaborɛ nyamesɛ ɔ' kerɛ mɔ-subuana so.

8 Imɔso ka ɔmɔ yɛɛ fo ɔbono fo kya son Yesu ne foŋ kya kerɛ fo-subuana so mɔ, titirigu fo-ka, fo-biana, fo-nyi de fo-sɛ so mɔ, i wɔra fɛɛ fo too Yesu ɔson mɔ fuɛ ne. Isa ɔbono ɔŋ ti sɔɔ Yesu gyi mɔ tɛsɛ ɔ bɔ fo.

9 Akulaabo gikpen gibono fɛye Yesu asonbo mɔ fɛ kya kerɛ ɔmɔ so mɔ, fɛŋ sa fɛ' kyu ɔbono ɔŋ ti gyi nsi ikueisa mɔ bɔla mɔmɔ so. Okulaabo ɔbono fɛ laa kerɛ mɔ so mɔ, ɔ' wɔra ɔkyii ɔbono o sii de ɔnyen kolon daa,

10 ne ɔkamaasɛ nyi mɔ so yɛɛ ɔ wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ-gɛkyena dɔ yɛgɛ mɔ. Ɔ bela mɔ-biana dandan. Ɔ bara mɔ-nyoro gɛsɛ; ɔ keda Yesu asonbo gisafo, ne ɔ wɔra ilaa ibono i tiri ɔmɔ mɔ sa ɔmɔ. Ɔ mɔlɛgɛ asa abono ilaa i tu ɔmɔ mɔ, ne o kyu mɔ-nyoro kyu kyɛɛ ilaa dɛnsɛ kamaasɛ giwɔra mɔ.

11 Okulaabo ɔbono ɔŋ ti belɛ mɔ berɛ, fɛŋ' baa yɛgɛ mɔ ɔ' bɔla gikpen mɔ so. Ɔŋ ti belɛ faa mɔ, i laa taalɛ ba yɛɛ mɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa i laa biidɛ mɔ-nwɔnsa koso Yesu Kirisito gɛsun mɔ so ne gɛdena gɛ laa kii da mɔ ɔbolɛ.

12 Nengyene o kii dena mɔ, ɔ laa gyi gipuɛɛ akulaabo gikpen mɔ asɛ. I lii fɛɛ ɔ ka yela yɛɛ ɔŋ baa kii dena.

13 I mɛŋ gyɛ gipuɛɛ gidɛ wolɛ. Nengyene ɔbono ɔŋ ti belɛ mɔ ɔ naa nten-ana dɔ ɔ kya kerɛ Yesu asonbo mɔ so mɔ, anaa-naa a laa den mɔ. Ɔŋ baa wɔra sɛi. I mɛŋ gyɛ imɔ idɛ wolɛ. Ɔ laa kpɛ ɔ kya nu de asa ilaa gisola kpe sola ba, ne ɔ laa kpɛ ɔ kya ten ɔ kya loo asa ilaa dɔ de ɔ' naa ɔ kya tɔgɛ ilaa ibono iŋ kaaborɛ ɔ' tɔgɛ mɔ.

14 Imɔso nan laarɛ fɛɛ akulaabo abono mɛ mɛŋ ti belɛ mɔ mɛ' tɛsɛ dena, mɛ' korogɛ, de mɛ' keda mɔmɔadɛ. Gɛnen ne i maŋ nyɛ bugi ɔkpa sa abono mɛ kya kyo Yesu ɔson mɔ yɛɛ mɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii aye abono a kya son Yesu mɔ so.

15 N kya tɔgɛ imɔ idɛ pɛwu mɔ, i lii fɛɛ akulaabo abono mɛ mɛŋ belɛ ne nkana a kya kerɛ ɔmɔ so mɔ dɔ ako mɛ ti fuɛ Yesu ɔkpa mɔ kpe mɛ buu ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ ɔkpa mɔ.

16 Nengyene ɔkyii ɔbono ɔ kya ka gyan Yesu so mɔ bo akulaabo mɔ-gɛsu dɔ mɔ, ɔ' kerɛ mɔmɔ so. Ɔŋ sa o' kyu gɛnen gikpon mɔ kyu kpaa too Yesu asonbo mɔ so. Imɔ ne nan yɛgɛ Yesu asonbo mɔ mɛ' nyɛ nyoro kerɛ daa akulaabo abono mɛŋ bo akerɛbo mɔ so.

Kyu Buubuu Keda Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Mɔ

17 Yesu asonbo abelɛnsɛ abono mɛ kya gyangbara sa fɛye dandan mɔ, fɛ' kyu buubuu belɛ kyu keda mɔmɔ. Titirigu mɔ, abono mɛ kya pɛɛrɛ ansi mɛ kya tɔgɛ ne mɛ kya nyiile asa Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ.

18 I kya nyiile fɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ i kya tɔgɛ yɛɛ, "Owi ɔbono fo yɛgɛ fo-naadɛ kya daarɛ fɛɛ ayu ɔ kya sa fo mɔ, gɛŋ sa fo' ŋminde mɔ-gɛnɔ de ɔŋ sa ɔ' nyɛ wɛ amɔ." Iko kee ne n gyɛ yɛɛ, "Ɔko gi gyi fo paa mɔ, ka mɔ imɔ so gikɔ."

19 Fo nu ɔko gi buu yɛɛ Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ ɔko gi wɔra ilaa nyɛnyɛn iko, ne asa anyɔ abɛɛ asa' maŋ taalɛ tɔgɛ yɛɛ, "Ɛɛn, i gyɛ gɛsintin" mɔ, gɛŋ sa fo' kyu imɔ wɔra ilaa dɔ.

20 Nengyene fo wu yɛɛ ɔko kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, ka mɔ Yesu asonbo mɔ pɛwu ansi dɔ de asɛnsɛ mɔ pɛwu mɛ' nyɛ selɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra.

21 Wurubuaarɛ de Kirisito Yesu de Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ gibaa yii yɛɛ mɛ' wɔra gɛsun sa mɔ mɔ pɛwu mɛ laa lɛɛ me gɛnɔ yɛɛ n kya ka fo yɛɛ fo' kyu gɛsintin gyi nbara nbono nɛ sa fo faa pɛwu so. Gɛŋ sa fo' wɔra gɛligi ilaa abɛɛ fo' su ako so don ako.

Kerɛ Dandan Pɛi De Fo' Lɛɛ Agyangbarabo

22 Gɛŋ sa fo' kpaala lɛɛ ɔko yɛɛ fo laa kyu abaa gyan mɔ so kolɛ Wurubuaarɛ Oduduu sa mɔ de ɔ' wɔra ɔgyangbarabo sa Yesu asonbo. Gɛŋ sa fo' tɔgɛ wɔra ɔko de ɔ' keda nyoro wɔra ilaa nyɛnyɛn. Kerɛ de fo' kyu gisen dɛnsɛ wɔra ilaa kamaasɛ.

23 Giko mɔ kee ne. Fo-ɔtɔ mɔ so mɔ, gɛŋ baa nun nkyu wolɛ. I bo no i bo no mɔ, nun nta ŋmaraa pi-i. I laa kpaa fo de foŋ' baa kyena lɔ belen-belen.

24 Ako mɛ bo no faa mɔ, mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn iŋ bo ŋara dɔ. I kya wolaa lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ gyi gipuɛɛ. Ako mɔ, gɛmara-gɛmara ne mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn i kya lii gɛwi.

25 Gɛnen kee ne gidɛnsɛ giwɔra giŋ bo ŋara dɔ. Ba-a ne fɛɛ gidɛnsɛ giwɔra giko giŋ ti lii gɛwi mɔ, gi maŋ ŋara gɛkpaa-gɛkpaa.

6

Abono Mɛ Tɛ Sa Awura Mɔ

1 Abono pɛwu mɛ kya son Yesu, ne mɛ tɛ awura abono mɛŋ kya son Yesu asɛ mɔ, mɛ' kyu buubuu kyu sa mɔmɔ-wuraana ɔkpa kamaasɛ so. Mɛŋ sa mɛ' sa asa ɔkpa de mɛ' ten aye-Wurubuaarɛ ɔson mɔ gɛnɔ yɛɛ ɔson mɔ kya nyiile ilaa nyɛnyɛn de iŋ sa i' mɔɔ Wurubuaarɛ gimu.

2 Abono mɛ tɛ awura abono mɔmɔ kee mɛ kya son Yesu asɛ mɔ, mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ ti mɛ gyɛ Yesu asonbo so mɔ, mɛ maŋ kyu buubuu

sa mɔmɔ-awuraana mɔ. I kaaborɛ mɛ' pɛɛrɛ ansi son ɔmɔ dɔɔdan too gbaa daa. I lii fɛɛ mɔmɔ-wuraana abono mɛ kya nyɛ agyan lii ɔmɔ asɛ gɛnen mɔ, mɛ gyɛ daa Yesu asonbo ne Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔmɔ-ilaa.

Abono Mɛ Nyi Yɛɛ Wurubuaarɛ Ɔson Mɔ Gyɛ Aterenbi Gɛlaarɛ Mɔ

Timoti, kyu ilaa ibonoana nɛ nyiile fo faa nyiile Yesu asonbo mɔ de fo' tɔgɛ wɔra ɔmɔ yɛɛ mɛ' gyi imɔ so.

3 Nengyene ɔko kya nyi-
ile ilaa banban iko kpɛi, ne
ɔŋ kya kyule aye-Wura Yesu
Kirisito-lɛɛ gɛsintin agyɛbi
mɔ, abɛɛ ɔŋ kya kyule ilaa
nyiilesɛ ibono i kya kpaa
nyamesɛ de ɔ' selɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ,
4 nyoro ginyiile gi gyi
kaasɛ ɔbono gimu ne. Ɔ
mɛŋ nyi sɛi ne. Ɔ kpɛ ɔ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ ne ɔ kya
taragɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ mɔ, i kya wɔra mɔ ɔkon.
Gɛnen akyɔɔlɛ adɛ a kya
bara gɛlaaloo, i kya yɛgɛ
asa mɛ' tɔrɔ abara so, mɛ'
saalɛ abara, abɛɛ mɛŋ baa
bii abara amu dɔ.
5 Ibiidɛ iŋ kya ta ɔmɔ
dɔ. Mɛŋ bo amu. Wu-
rubuaarɛ gɛsintin ɔson mɔ
gi lii mɔmɔ-gibaa. Mɔmɔ-
nwɔnsa ne n̩ gyɛ yɛɛ mɛ
wɔra Wurubuaarɛ asonbi
ilaa mɔ, i laa kpaa ɔmɔ de
mɛ' nyɛ aterenbi.

6 Fo kya son Wurubuaarɛ
mɔ, i bo agyan belɛ. Pɛi ne
fo laa wu yɛɛ i bo agyan mɔ,
gɛnen mɔ, ilaa ibono fo bo
mɔ i kya gyi fo-ginsi.
7 A mɛŋ kyu sɛi kyu ba
gɛsinkpan so ne a maŋ taalɛ
kiiri sɛi.
8 Ibono a kpɛ nyɛ a bo
agyudɔ de ilaa ibono a kya
kyu kun aye-nyoro faa mɔ, i
kyɔ sa aye.
9 Abono mɛ kya laarɛ mɛ'
wɔra aterenbi awura mɔ,
mɛ kya tɔrɔ daa ɔdoo dɔ
abɛɛ agyondiworo dɔ. Mɛ
mɛŋ nyi ɔlaako Wurubuaarɛ
asɛ. Mɛ mɛŋ nyi yɛɛ mɔmɔ-
ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa idɛ i kya
gooli mɔmɔ ne. Mɔmɔ-ilaa
laarɛsɛ i kya kperɛ ɔmɔ lii
Wurubuaarɛ asɛ. I laa yɛgɛ
mɛ' gyi gyɛrɛbi de mɛ' fuɛ
mɔmɔ-lɛwu gɛmara.
10 I lii fɛɛ nengyene
aterenbi ilaa ne fo nyamesɛ
fo kya laarɛ mɔ, i kya yɛgɛ
fo' wɔra ilaa nyɛnyɛn kpɛi-
kpɛi gikyɔ. Ako mɛ yɛgɛ
aterenbi ilaa i gyi mɔmɔ-
amu, ne i yɛgɛ mɛ taa Yesu
ɔson mɔ yɛgɛ san kpe mɛ
kya dun wa-wa.

Fo berɛ, Wɔra Idɛnsɛ

11 Fo berɛ, Wurubuaarɛ
isa ne fo gyɛ. Kine imɔ
ibono pɛwu giwɔra. Pɛɛrɛ
ansi de fo' gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ. Selɛ mɔ de fo'
ka gyan Yesu so. Laarɛ Wu-
rubuaarɛ de nyamesɛ ilaa.
Nyɛ gisen ɔlaawusɛ dɔ, de
fo' kyu buubuu kyu kyena de
asa.
12 Ka gyan Yesu so de
i' wɔra fɛɛ fo kya kɔ ikɔ
dɛnsɛ fi-i sa mɔ ne. Imɔ ne
nan yɛgɛ fo' laa abaa keda
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena

gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ. Gɛnen gɛkyena gɛbono so ne Wurubuaarɛ gi tɔgɛ fo yɛɛ fo' son mɔ mɔ, ne fo-o fo mɔ, fo yelɛ sansana lɛɛ fo-gikagyan gibono fo ka gyan Yesu so mɔ tɔgɛ kanpɛ.

13 Kirisito Yesu ɔbono ɔ yelɛ Pontiyusɛ Pilato ansi dɔ lɛɛ mɔ-gɛsintin tɔgɛ kanpɛ mɔ de Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya sa ilaa kamaasɛ nkpa mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ me-rɛ fo ne n' kya ka fo faa.

14 Gyi imɔ so kpaa fo owi ɔbono aye-Wura Yesu Kirisito laa kii ba gɛsinkpan so mɔ. Gɛŋ sa fo' tan imɔ iko-rɛ iko so, de ɔko ɔŋ sa ɔ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko tɔgɛ kyu lii fo so.

15 Wurubuaarɛ laa yɛgɛ Yesu o' kii ba owi ɔbono mɔ Wurubuaarɛ kya laarɛ mɔ. Ayenbi a gyɛ Wurubuaarɛ-lɛɛ. Mɔ-nkon ne n gyɛ Ɔlolonbo, Awura dɔ Wura. Mɔ ne n gyɛ abelɛnsɛ dɔ Ɔbelɛnsɛ.

16 Mɔ-nkon ne n gyɛ ɔbono ɔ maŋ wu' gɛkaako kpa-a. Nfono ɔ tɛ mɔ i tansi i kya wu ne i kya ŋɛlegi ibono ɔko maŋ taalɛ tu sindi nno. Ɔko mɛŋ ti taa taalɛ bugi ansi kerɛ mɔ, ne ɔko maŋ taalɛ kerɛ mɔ gɛkaako kpa-a. Bu-ubuu de gɛwuragyi i' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Aterenbi Awura Ilaa

17 Timoti, ka asa abono mɛ bo gɛsinkpan so awuratɔ mɔ yɛɛ mɛŋ sa mɛ' nyiile mɔmɔ-nyoro abɛɛ mɛ' kyu mɔmɔ-ansi gyan aterenbi so. Mɛŋ kya kyu aterenbi tii gikɔɔrɛ. Mɛ' kyu mɔmɔ-ansi gyan daa Wurubuaarɛ so. Mɔ ne n kya bugi mɔ-gibaa dɔ sa aye ilaa kamaasɛ ibono a kya nyɛ faa de i' wɔra aye ɔkon.

18 Buu sa mɔmɔ yɛɛ mɛ' wɔra gidɛnsɛ. Mɛ wu yɛɛ mɔmɔ-aterenbi a kyɔ mɔ, mɔmɔ-gidɛnsɛ giwɔra gi' nyaakyɔ gɛnen kee. Mɛ' bugi mɔmɔ-abaa sa asa lii mɔmɔ-asen dɔ.

19 Mɔmɔ-abaa dɔ i kya bugi gɛsinkpan so mɔ, mɛ kya baala awuratɔ mɛ kya yela mɔmɔ-nyoro Wurubuaarɛ dɔ ne. Mɛ kya too gɛsɛ ɔpɔɔrɛ Wurubuaarɛ asɛ. I laa kpaa ɔmɔ de mɛ' nyɛ laa abaa keda ilaa ibono i kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena mɔ. Gɛmɔ ne n gyɛ gɛkyena gbaa-gbaa.

Dii Fo-Gɛsun Wɔrasɛ

20 Timoti, dii gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ gi kyu wɔra fo-abaa dɔ mɔ. I bo asa ako, mɛ kyu mɔmɔ-gɛtɔngɛ de mɔmɔ-akyɔɔlɛ abono mɛ kya sɔɔ kyu lii Wurubuaarɛ agyɛbi so mɔ yɛɛ i gyɛ ɔlaako ginyi. Gɛŋ sa fo' buu ɔmɔ-gitan.

21 Mɛ penɛ ako kaaborɛ ndɛ mɛ fuɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ ɔkpa.

Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Nyɔsɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Timoti Mɔ

1 Me Pɔɔlo ne n kya
ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ
mi-i sa fo. Wurubuaarɛ gi
lɛɛ gibaa yii me yɛɛ n' wɔra
Kirisito Yesu ɔsɔɔ de n' tɔgɛ
asa ilaa ibono ɔ ka yela sa
ɔmɔ mɔ. Ɔ ka yela yɛɛ asa
abono mɔmɔ-rɛ Kirisito Yesu
mɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ
mɛ laa nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena.
2 N kya wɔra ɔwolɛ baarɛ
n kya sa fo, Timoti, fo
ɔbono fo baa bingiri fɛɛ me-
bi korogɛsɛ mɔ. Fo-ilaa
i bo me-gisen dɔ. Aye-
sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura
Kirisito Yesu mɛ' sa fo so
gɛwɔnsa dɛnsɛ, mɛ' su fo so,
de mɛ' sa fo gisen yuuli.
3 Owi kamaasɛ dɔ mɔ, n
kya nyingi fo so gɛdalaa
dɔ. N kya faala Wurubuaarɛ
mi-i sa fo gɛnyɛ de gɛpɛ. N
kya dalaa gɛnen mɔ, n nyi
me-gisen dɔ yɛɛ n dɛ gisen
dɛnsɛ mi-i son Wurubuaarɛ,
fɛɛ gɛnɔɔbono me-naanaana
mɛ son mɔ.
4 N kya nyingi owi ɔbono
fo naa kyena gbaa ginsikyu
mɔ de-e, i kya yɛgɛ n' nyingi
fo so. N kya laarɛ de a'
kii nyɛ wu abara de i' tansi
wɔra me ɔkon.
5 Owi kamaasɛ mɔ, n kya
nyingi gɛnɔɔbono fo kya ka
gyan Yesu so lii fo-gisen dɔ
mɔ. Gɛnen kee ne fo-naana
kyiisɛ, Loowisi, de fo-nyi, Yu-
nisi, mɛ ka gyan mɔ so ne.
N nyi yɛɛ gɛnen gikagyan
gibono ɔnan kee ne n bo fo
dɔ faa.

Lɛɛ Wura Yesu Ɔkalan Mɔ Tɔgɛ Sa Asa De Foŋ' Selɛ Ɔlaawusɛ

6 Nɛ naa kyena kyu
me-abaa gyan fo so kolɛ
Wurubuaarɛ Oduduu sa fo.
Gɛsintin mɔ, Wurubuaarɛ gi
sa fo adawo ako de fo' kyu
wɔra mɔ-gɛsun. Imɔso n kya
nyingi fo yɛɛ fo' lɔrɔ ɔgya
wɔra gɛnen adawo abono
dɔ.
7 Oduduu ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi kyu sa aye mɔ
mɛŋ kya yɛgɛ a' bingiri
afuubo. Mɔ-Oduduu mɔ kya
yɛgɛ a' nyɛ daa ɔlon, a' nyɛ
gɛlaarɛ' aye-asen dɔ, de a'
nyɛ taalɛ keda aye-nyoro.
8 Imɔso gɛŋ sa fo' yɛgɛ
i' wɔra fo ipeeli yɛɛ fo laa
lɛɛ aye-Wura Yesu ilaa nyiile
asa. Gɛŋ yɛgɛ me-ilaa i' wɔra
fo ipeeli kee yɛɛ mɛ keda me
tii de obu lii Yesu gɛsun mɔ
so. Nyɛ gisen de fo' sɔɔ fo-lɛɛ
ɔlaawusɛ ɔbono ɔ laa tu fo
kyu lii Yesu ɔkalan konkonsɛ
mɔ so mɔ. Wurubuaarɛ laa
sa fo ɔlon.
9 Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
aye lii aye-ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ, ne ɔ tɔgɛ aye
yɛɛ a' lɔrɔ aye-nyoro yela
sa mɔ-nkon. Iŋ gyɛ aye-ilaa
wɔrasɛ so ne Wurubuaarɛ gi
mɔlɛgɛ aye gɛnen. I gyɛ daa
mɔ gbaa-gbaa gɛlaarɛ de mɔ-
gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛbono ɔ bo
sa aye mɔ so. Pɛi de ɔ' lɔɔ lɛɛ
ilaa kamaasɛ mɔ, ɔ wolaa sa
aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛdɛ

kyu lii aye-rɛ Kirisito Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
10 Idɛ kon, ɔ yɛgɛ gɛnen
mɔ-gɛwɔnsa gɛbono gɛ lii
gɛwi. I lii fɛɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo
Kirisito Yesu gi ba gɛsinkpan
so. Ne ɔ mɔɔ lɛwu gibɔrɔ. Ɔ
lɛɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ
gɛwi nyiile asa kyu naa de
mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ so.
11 Yesu Kirisito gi kyu mɔ-
gɛsun wɔra me-abaa dɔ yɛɛ
me kee n' wɔra gɛnen ɔkalan
mɔ ɔtɔgɛbo. Ɔkalan mɔ so
mɔ, nɛ wɔra Kirisito Yesu
ɔsɔɔ, ne n' kya nyiile asa
ɔkalan mɔ ilaa.
12 Gɛnen ɔkalan mɔ so ne
n' kya yiyɛɛ faa. Imɔ-rɛ
imɔ gɛnen gbaa mɔ, iŋ bo
me ipeeli. I lii fɛɛ n nyi
ɔbono nɛ ka gyan mɔ so mɔ,
ne n nyi ibono ɔ bo lon de
ɔ' taalɛ kerɛ ilaa ibono o
kyu wɔra me-abaa dɔ mɔ so
kpaa fo gɛkɛ gɛbono ɔ laa gyi
anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ.
13 Ilaa ibono nɛ nyiile fo
kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so
mɔ i gyɛ gɛsintin. Keda
imɔ dɔ de fo' kyu imɔ nyiile
asa. Kpɛ fo kya ka gyan
Wurubuaarɛ so de fo' laarɛ
Wurubuaarɛ de anyamesɛ
ilaa kyu naa de fo-rɛ Kirisito
Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so.
14 Yɛgɛ Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ bo aye-
asen dɔ mɔ ɔ' kpaa fo de
fo' kerɛ agyɛbi dɛnsɛ abono
Wurubuaarɛ gi kyu wɔra fo-
abaa dɔ mɔ so.
15 Fɛɛ gɛnɔɔbono fo nyi
mɔ, aye-nanboana abono
pɛwu mɛ lii Esiya gɛsinkpan
so mɔ mɛ yaasɛ taa me yɛgɛ.
Mɔmɔ dɔ ako ne n gyɛ Figy-
ilo de Hɛmogyinɛ.
16 Onɛsiforo berɛ, Wura
Yesu o' su mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ
awura so sa me. I lii fɛɛ ɔ
kya kyena yɛgɛ me-gisen gi
kya tɔrɔ me. Iŋ bo mɔ ipeeli
yɛɛ n tii de obu.
17 Mɔ berɛ, ɔ kpɛ loo Rom
gɛrɛ mɔ, ɔ pɛɛrɛ ansi laarɛ
me-gɛten, ne ɔ baa wu me.
18 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ
aye-Wura Yesu o' su mɔ
so gɛkaabono Yesu laa
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
Gɛnɔɔbono ɔ kpaa me Efiso
ɔsowolɛ so mɔ, iŋ gyɛ fo
gisafo. Fo nyi imɔ pɛwu.

2

Da Gikan Wɔra Yesu Gɛsun Mɔ De Fo' Nyɛ Imɔ-Ntɛɛla

1 Me-bi, Kirisito Yesu kya
sa fo so gɛwɔnsa dɛnsɛ.
Imɔso keda fo-nyoro wɔra
mɔ-gɛsun.
2 Ilaa ibono nɛ nyiile fo ne
asa sakyɔ mɛ kya lɛɛ me-
gɛnɔ yɛɛ i gyɛ gɛsintin mɔ,
fo kee, kyu imɔ nyiile ako.
Kerɛ daa asa abono mɛ kya
gyi gɛsintin ne mɛ laa bii
nyiile asa banban mɔ de fo'
kyu gɛnen ilaa nyiilesɛ ibono
wɔra mɔmɔ-abaa dɔ kee.
3 Sɔɔ fo-lɛɛ ɔlaawusɛ
ɔbono ɔ laa tu fo Kirisito
Yesu ɔson mɔ so mɔ fɛɛ
sogya dɛnsɛ.
4 Sogya berɛ mɛŋ kya yɛgɛ
ilaa ibono i mɛŋ gyɛ aso-
gyaana ilaa mɔ i' biidɛ mɔ
lii mɔ-gɛsun dɔ. Ɔ kya
laarɛ daa de ɔ' nyɛ gyi mɔ-
ɔbelɛnsɛ ginsi. Fo kee laarɛ

gɛnɔɔbono fo laa gyi Kirisito
Yesu ginsi mɔ.
5 Fo kya wɔra Yesu gɛsun
mɔ, wɔra daa fɛɛ asa abono
mɛ kya selɛ ɔnangya de mɛ'
kerɛ ɔbono ɔ laa daa asɛnsɛ
mɔ. Ɔselɛbo kamaasɛ nyi
yɛɛ ba-a ɔ gyangbara ne ɔ
mɛŋ gyi giselɛ mɔ nbara so
mɔ, ɔ maŋ nyɛ gɛgyangbara
afaala.
6 Yesu gɛsun mɔ dɔ mɔ,
wɔra fɛɛ dɔɔbo ɔbono ɔ
kya pɛɛrɛ ansi wɔra gɛsun
mɔ. Mɔ ne n kya daa gigyi
agyudɔ gyangbarasɛ.
7 Sa ilaa ibono n kya tɔgɛ
fo faa so gɛwɔnsa. Wura
Yesu laa yɛgɛ fo' nu imɔ
ikamaasɛ gɛsɛ.
8 Kyu fo-gɛwɔnsa gyan
Yesu Kirisito so. Wu-
rubuaarɛ gi kyingi mɔ
lii ibuni dɔ. Ɔ gyɛ
Oloobu Deefidi ɔnaanabi
fɛɛ gɛnɔɔbono Yesu ɔkalan
konkonsɛ ɔbono n kya tɔgɛ
mi-i sa asa mɔ kya nyiile mɔ.
9 Gɛnen ɔkalan konkonsɛ
baarɛ so ne asa mɛ kya
kyo me, mɛ kya wɔra me
awɔrɔfɔɔ, ne mɛ wɔra
me agbangbaran fɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ɔwɔrabo ɔko faa.
Me ne mɛ nyɛ wɔra agbang-
baran. Wurubuaarɛ ɔkalan
konkonsɛ mɔ berɛ, mɛ maŋ
nyɛ mɔ wɔra agbangbaran
kpa-a.
10 N nyi gɛnen so mɔ,
nɛ sɔɔ ɔlaawusɛ kamaasɛ
abaa anyɔ de i' kpaa asa
abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ
lɛɛ yɛɛ mɛ' son mɔ mɔ.
N kya laarɛ mɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ amɔlɛgɛ de mɛ'
nyɛ mɔ asɛ gɛkyena kyu naa
de mɔmɔ-rɛ Kirisito Yesu
ginyamesɛ kolon mɔ so. Mɛ
nyɛ gɛnen amɔlɛgɛ mɔ, mɛ
laa nyɛ nyisigyi ɔbono ɔŋ bo
ɔkara mɔ.
11 I bo gɛdɛ gɛko, gɛ gyɛ
gɛdɛ paawɔrasɛ. Gɛmɔ ne n
gyɛ yɛɛ:

"Fɛɛ Yesu so ne a nyɛ lɛwu
mɔ,
aye-rɛ mɔ kee a laa
kyena dabɔlɛ.

12 Nengyene a wu ɔlaa Yesu
so ne a keda nyoro
kpaa lii mɔ,
aye-rɛ mɔ a laa baa gyi
gɛwura dabɔlɛ.

Nengyene a kine yɛɛ Yesu
mɛŋ gyɛ aye-Wura
berɛ mɔ,
mɔ kee laa kine yɛɛ aŋ
gyɛ mɔ-asonbo.

13 Nengyene a mɛŋ gyi
gɛsintin sa mɔ mɔ,
mɔ berɛ laa kpɛ ɔ kya
gyi gɛsintin ɔ sa aye.

I lii fɛɛ mɔ berɛ, gɛnɔɔbono
ɔ dɛ mɔ,
ɔ maŋ kine yɛɛ iŋ gyɛ
gɛnen ne ɔ dɛ."

Kyu Gɛsintin Wɔra Wu-rubuaarɛ Gɛsun

14 Kpɛ fo kya nyingi Yesu
asonbo gikpen mɔ gɛnen ilaa
ibonoana nɛ tɔgɛ fo faa.
Ka sa mɔmɔ Wurubuaarɛ
ginyen dɔ yɛɛ mɛ mɛŋ sa
mɛ' sɔɔ akyɔɔlɛ giyan kyu
lii agyɛbi so. Gɛnen akyɔɔlɛ
abono aŋ kya kpaa asa
gisɔɔgyi. I laa nyida abono
mɛ kya nu mɔmɔ asɛ mɔ
gisɔɔgyi daa giyan.

15 Pɛɛrɛ ansi de fo' gyi
Wurubuaarɛ ginsi kerɛ mɔ-
gɛsintin agyɛbi mɔ dɔ dan-
dan fo kya lɛɛ amɔ gɛsɛ imɔ-
ɔkpa so. Fo wɔra mɔ-gɛsun
sa mɔ gɛnen mɔ, fo maŋ gyi
ipeeli mɔ asɛ.
16 Nsingyi nbono giŋ gyɛ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne giŋ
kya kpaa asa gisɔɔgyi mɔ,
gɛŋ sa fo' kyu fo-gɛnɔ wɔra
nmɔ dɔ. Gɛnen nsingyi
nbono gi kya gbere asa loo
ilaa ibono Wurubuaarɛ mɛŋ
kya laarɛ asa mɛ' wɔra mɔ
dɔ daa kii too.
17 Asa abono mɛ kya gyi
gɛnen nsingyi mɔ ilaa nyi-
ilesɛ mɔ i kya kyangɛ fɛɛ
gilɔtɔ nyɛnyɛn gibono gi kya
kyangɛ mɔ. Asa abono mɛ
kya nyiile gɛnen ilaa nyiilesɛ
ibono mɔ, mɔmɔ ako ne n
gyɛ Himinayosɛ de Filetusɛ.
18 Mɛ taa Wurubuaarɛ
gɛsintin ɔkalan mɔ yɛgɛ san
mɛ dɛ daa yɛɛ ibono Wu-
rubuaarɛ darɛ yɛɛ ɔ laa
kyingi asa lii ibuni dɔ mɔ,
gɛnen ilaa ibono i ti wolaa
ba kyon. Mɔmɔ gɛnen
ilaa ibono i kya nyida Yesu
asonbo ako gisɔɔgyi gibono
mɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ.
19 Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa
mɔ, Yesu asonbo gikpen mɔ
berɛ gi san gi yelɛ girin.
Gi dɛ fɛɛ obu ɔbono Wu-
rubuaarɛ ne n too mɔ-gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ, ne ɔ ŋmarasɛ gyan
mɔ so yɛɛ,

"Wurubuaarɛ nyi asa
abono mɛ gyɛ mɔ-adɛ
gɛsintin mɔ."

Ne o kii ŋmarasɛ yɛɛ,

"Isa ɔbono ɔ laa tɔgɛ yɛɛ
Wura Yesu ne n gyɛ
mɔ-Wura mɔ,
kaasɛ ɔ' taa ilaa nyɛnyɛn
giwɔra yɛgɛ."

20 Aye Yesu asonbo gikpen
mɔ dɔ asa mɛ dɛ fɛɛ gɛten'
belɛ dɔ ilaa kedasɛ. Iko i gyɛ
sika kɔkɔɔ, iko i gyɛ isilibaa,
iko, mɔ, i gyɛ iyii ne mɛ kyu
salɛ imɔ, ne iko, mɔ, i gyɛ
gɛbɔlɛ ne mɛ kyu pɔrɔ imɔ.
Imɔ dɔ mɔ, iko i gyɛ sa gɛsi
gigyi, ne iko, mɔ, i gyɛ sa nkɛ
yanyansɛ gikeda.
21 Nengyene Yesu asonbo
gikpen mɔ dɔ isa gi lɛɛ
mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ mɔ, kaasɛ laa
wɔra fɛɛ ilaa kedasɛ ibono
mɛ kya keda gɛsi gigyi dɔ
gɛten' belɛ dɔ mɔ. Aye-
Wura Wurubuaarɛ laa lɔrɔ
fo gɛnen isa ɔbono yela
sa mɔ-nyoro de fo' wɔra
nyamesɛ tirisɛ sa mɔ. Ɔ laa
baala fo yela sa gɛsun dɛnsɛ
kamaasɛ giwɔra.

22 Imɔso gɛŋ sa fo' yɛgɛ
gidega de gibolonbu ɔbolɛ
gɛlaarɛ ilaa i' gyi fo-gimu.
Selɛ gɛnen gɛwɔnsa gɛbono.
Pɛɛrɛ ansi de fo-gisen dɔ i'
nyɛ wɔra ɔdan Wurubuaarɛ
ansi so. Ka gyan Yesu so lii
fo-gisen dɔ. Laarɛ Yesu de
Wurubuaarɛ de anyamesɛ
ilaa, de fo' wɔra aniya de
fo' bara gisen yuuli asa dɔ.
Wɔra fɛɛ asa abono mɔmɔ-
asen a fuuli ne mɛ kya saawo
terɛ aye-Wura Yesu mɔ.
23 Akyɔɔlɛ abono ɔlaako
ginyi giŋ bo amɔ dɔ ne aŋ
bo agyan mɔ, gɛŋ sa fo' ka
amɔ gɛnɔ. I lii fɛɛ fo nyi yɛɛ

gɛnen akyɔɔlɛ abono a kya
bara daa ibiidɛ.
24 Iŋ kaaborɛ Wura Yesu
gɛsun ɔwɔrabo ɔ' wɔra isa
ɔbono ɔ kya laarɛ ibiidɛ. Ɔ'
wɔra daa isa ɔbono ɔ kya
su ɔkamaasɛ so. Ɔ' wɔra
onyiilebo dɛnsɛ ɔbono ɔ bo
gisen mɔ.
25 Asa abono mɛ kya sɔɔ
Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkalan
mɔ akyɔɔlɛ mɔ, Wura Yesu
gɛsun ɔwɔrabo ɔ' lɛɛ ilaa
gɛsɛ sa mɔmɔ laakaarɛ so. I
lii fɛɛ mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan
yɛɛ foŋbii mɔ, Wurubuaarɛ
laa kpaa mɔmɔ de mɛ' nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ fuɛ
de mɛ' baa bii gɛsintin ɔkpa
mɔ.
26 Mɛ nyɛ nu mɔmɔ-nyoro
gɛsɛ gɛnen mɔ, mɛ laa nyɛ
mɔmɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ ɔdoo ɔbono
ɔ da mɔmɔ mɔ dɔ. Ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi
penɛ mɔmɔ kyu mɔmɔ wɔra
mɔ-gyɔlɔ dɔ ne mɛ san mɛ
kya wɔra daa mɔ-gɛlaarɛ.

3

Nkɛ Laalaalogɛ Mɔ Dɔ Mɔ, Wurubuaarɛ Ilaa I Maŋ Fɛ Ako Giso

1 Sɔɔ gibui yela yɛɛ
gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ
laalaalogɛ mɔ dɔ mɔ, i
laa wɔra ɔlon gɛsintin sa
anyamesɛ.
2 I lii fɛɛ anyamesɛ mɛ laa
kerɛ daa mɔmɔ wolɛ-lɛɛ so,
ne mɛ laa laarɛ daa aterenbi.
Mɛ laa nyiile mɔmɔ-nyoro,
ne mɛ laa tɔgɛ yɛɛ mɔmɔ-
gɛmara mɔ ɔko mɛŋ bo no.
Mɛ laa saalɛ asa, ne mɛ maŋ
nu mɔmɔ-akorogɛbo gɛdɛ.
Mɛ laa wɔra bundiayɛ asa,
ne Wurubuaarɛ ilaa gbaa i
maŋ fɛ mɔmɔ-giso.
3 Mɛ laa wɔra asa abono
mɛ maŋ bii gɛsu, ne mɛ maŋ
su asa so. Mɛ laa nyida asa,
ne mɛ laa wɔra nbirisi de
gɛradama asa. Mɛ laa kyo
ilaa dɛnsɛ.
4 Mɛ laa wɔra abono mɛ
kya fɛ asa. Mɛ maŋ sa
gɛwɔnsa pɛi de mɛ' lɔɔ wɔra
ilaa. Mɛ laa diirɛ mɔmɔ-
nyoro. Mɛ laa laarɛ ɔkon
gigyi de mɛ' taa Wurubuaarɛ
yɛgɛ.
5 Mɛ kya wɔra fɛɛ mɛ
kya son Wurubuaarɛ, yɛgɛ
mɛ kine Wurubuaarɛ ɔlon
ɔbono ɔ kya yɛgɛ asa mɛ'
taalɛ wɔra mɔ-gɛlaarɛ mɔ.
Fo berɛ, gɛŋ sa fo' saarɛ
gɛnen asa abono ɔnan dɔ.
6 Mɔmɔ ako ne n gyɛ
asa abono mɛ kya kyu gɛnɔ
ɔkon kpaa loo asa nten dɔ
penɛ akyii abono mɛ mɛŋ
kya sa gɛwɔnsa kpe gɛta
mɔ. Gɛnen akyii abono
mɛ kya nyɛ penɛ gɛnen
mɔ ilaa nyɛnyɛn i dɛ fɛɛ
gɛsola. Anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ
gɛlaarɛ ilaa kpɛi-kpɛi ne n
gyi mɔmɔ-amu.
7 Owi kamaasɛ dɔ mɔ,
gɛnen akyii abono mɛ kpɛ
ma-a kasɛ ilaa kpɛi-kpɛi;
mɛŋ kii ma-a bii gɛsintin
ɔkpa mɔ kpa-a.
8 Gɛnɔ ɔkon awura adɛ mɛ
kya sɔɔ akyɔɔlɛ de abono
mɛ kya tɔgɛ gɛsintin mɔ,
fɛɛ gɛnɔɔbono Gyanesɛ de
Gyanberɛsi mɛ naa kyena
sɔɔ akyɔɔlɛ de Mosisi mɔ.
Gɛnɔ ɔkon awura adɛ amu
a nyida. Mɛ fuɛ Yesu ɔkpa,

mɛŋ kya sɔɔ mɔ gyi gɛsintin
ɔkpa so.
9 Mɔmɔ-asa gipenɛ gidɛ gi
maŋ kperɛ mɔmɔ gɛtɛɛko.
I laa lii gɛwi yɛɛ mɛ mɛŋ
nyi ɔlaako, fɛɛ gɛnɔɔbono
Gyanesɛ mɔ-rɛ Gyanberɛsi-
lɛɛ mɔ i naa kyena lii gɛwi
mɔ.

Fo Berɛ, Nyiile Gɛsintin Ɔkpa Mɔ

10 Fo berɛ, fo kasɛ me-ilaa
wɔrasɛ de me-ilaa nyiilesɛ.
Ibono i gyan me-ansi so yɛɛ
nan wɔra mɔ, imɔ kee ne n
gyan fo-ansi so. Gɛnɔɔbono
n kya ka gyan Wura Yesu so
mɔ, de gɛnɔɔbono n kya nyɛ
gisen mɔ, de gɛnɔɔbono n
kya laarɛ Wura Yesu mɔ-rɛ
Wurubuaarɛ de anyamesɛ
ilaa mɔ, fo kee fo ti kasɛ imɔ
pɛwu. Fo nyi gɛnɔɔbono ilaa
i kya tu me ne n' kya nyɛ
gisen kpaa lii mɔ.
11 Fo nyi gɛnɔɔbono asa
mɛ ka me-ansi ne mɛ
wɔra me awɔrɔfɔɔ Antiyoki,
Ikoniyon, de Lisitera isowolɛ
so mɔ. Wura Yesu, mɔ, gi
mɔlɛgɛ me lii imɔ pɛwu dɔ.
12 Isa kamaasɛ ɔbono ɔ kya
laarɛ ɔ' wɔra Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ mɔ-gɛkyena dɔ kyu
naa de Kirisito Yesu so mɔ,
asa mɛ laa ka mɔ-ansi.
13 Ilaa nyɛnyɛn awura
abono mɛ kya kyu mɔmɔ-
nyoro kyu wɔra Wu-
rubuaarɛ asonbo gikpen dɔ
mɛ kya penɛ asa mɔ berɛ,
mɛ laa kpɛ mɛ kya wɔra
ilaa nyɛnyɛn mɛ kya too daa.
Gɛnɔɔbono mɛ kya penɛ asa
mɔ, gɛnen ne i kya penɛ
mɔmɔ gbaa-gbaa kee ne.
14 Fo berɛ, kpɛ keda daa
ilaa ibono fo kasɛ ne fo nyi
fo-gisen dɔ yɛɛ i gyɛ gɛsintin
mɔ. Fo nyi asa abono mɛ
nyiile fo gɛnen ilaa ibono mɔ
ɔnan.
15 Lii ko-o fo-nbii dɔ
mɔ, fo ti bii ɔwolɛ ɔbono
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ
ŋmarasɛ yela mɔ. Ɔwolɛ
mɔ agyɛbi a kya yɛgɛ fo
kya bii ɔlaako de fo' nyɛ
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de fo'
nyɛ mɔ asɛ gɛkyena. Gɛnen
amɔlɛgɛ mɔ a kya naa daa de
aye-gikagyan gibono a kya
ka gyan Kirisito Yesu so mɔ.
16 Ilaa kamaasɛ ibono mɛ
ŋmarasɛ wɔra Wurubuaarɛ
agyɛbi ɔwolɛ dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ ne n
bara imɔ. Gɛnen agyɛbi
mɔ a kya kpaa nyamesɛ.
A kya nyiile nyamesɛ ilaa.
A kya lɛɛ nyamesɛ lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. A kya
lɔrɔ nyamesɛ ne a kya bela
nyamesɛ de ɔ' nyɛ naa Wu-
rubuaarɛ gɛsintin ɔkpa mɔ
so.
17 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
a kya lɔrɔ Wurubuaarɛ
sonbo ɔkpa kamaasɛ so de
ɔ' nyɛ taalɛ wɔra ilaa dɛnsɛ
kamaasɛ.

4

Tɔgɛ Wurubuaarɛ Agyɛbi Mɔ Sa Asa

1 Kirisito Yesu laa kii ba
gɛsinkpan so, ɔ laa baa
gyi gɛwura, ne ɔ laa gyi
anyamesɛ nbɛlɛ, abono mɛ
ti wu' de abono mɛ san mɛ
tɛ de ansi mɔ pɛwu. Imɔso
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu mɛ

yelɛ mɛ kerɛ me faa, n kya
ka mi-i sa fo yɛɛ:
2 lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ tɔgɛ de asa mɛ' nu. I gyɛ
aberɛ dɛnsɛ dɔ daa-o; iŋ gyɛ
aberɛ dɛnsɛ daa-o, fo berɛ,
pɛɛrɛ ansi tɔgɛ amɔ sa asa.
Gya mɔmɔ lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Ka mɔmɔ de
mɛ' wɔra idɛnsɛ de fo' tɔgɛ
wɔra mɔmɔ. Fo kya wɔra
gɛnen pɛwu mɔ, kpɛ fi-i nyɛ
gisen fo kya nyiile mɔmɔ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ilaa
dɔɔdan.
3 I lii fɛɛ i laa baa fo owi
ɔko mɔ, asa mɛ maŋ kyule
nu gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ.
Mɛ laa kpandɛ anyiilebo
sakyɔ baa mili mɔmɔ-nyoro
yɛɛ anyiilebo mɔ mɛ' nyiile
mɔmɔ ilaa ibono i bo mɔmɔ
ɔbolɛ ne imɔ ne mɛ kya laarɛ
de mɛ' nu mɔ.
4 Mɛ laa kine ilaa ibono i
gyɛ gɛsintin mɔ de mɛ' san
selɛ mɛ gya daa abon itarɛ
ginu.
5 Fo berɛ, bii fo-nyoro
akedabi owi kamaasɛ dɔ.
Ɔlaawusɛ gi tu fo Yesu gɛsun
mɔ dɔ mɔ, nyɛ gisen de fo'
keda fo-nyoro. Lɛɛ Yesu
ɔkalan konkonsɛ mɔ tɔgɛ sa
abono mɛŋ ti sɔɔ mɔ gyi
mɔ de fo' wɔra Wurubuaarɛ
gɛsun gɛbono o kyu wɔra fo-
abaa dɔ mɔ pɛwu kpaa logɛ.
6 Me berɛ, me-nkɛ nbono
gi san de n' lii gɛsinkpan so
mɔ gi loo ta. Me-nkpa gi
wɔra fɛɛ nta ne n' dɛ mi-i
worogɛ Wurubuaarɛ.
7 Nɛ keda Yesu gɛsun mɔ
dɔ fɛɛ ikɔ ne i gyɛ. Nɛ
kɔ kpaa wu imɔ-ɔkara. Nɛ
wɔra gɛsun mɔ kpaa logɛ fɛɛ
ɔnangya ne nɛ selɛ kpaa wu
mɔ-ɔkara. Gɛnɔɔbono nɛ ka
gyan Yesu so mɔ, nɛ ka gyan
mɔ so gɛnen kpaa logɛ.
8 I san daa yɛɛ n' nyɛ
me-ntɛɛla nbono ɔ laa kyu
tɛɛla abono o kyu yɛɛ mɔmɔ-
asen dɔ i boran sa mɔ mɔ.
Gɛnen ntɛɛla nbono gi dɛ
gi gyoo me Wurubuaarɛ dɔ.
Aye-Wura Yesu ɔbono ɔ laa
gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ
gɛsintin ɔkpa so gɛkaako mɔ
laa kyu gɛnen ntɛɛla nbono
tɛɛla me gɛnen gɛkaabono.
I mɛŋ gyɛ me-wolɛ ne nan
nyɛ ntɛɛla nbono. Ɔ laa tɛɛla
asa abono pɛwu i kya da
mɔmɔ kpa-kpa yɛɛ o' kii ba
gɛsinkpan so belen mɔ.

Gika Laalaalogɛsɛ

9 Wɔra aniya de fo' baa laa
me belen.
10 Deemasɛ gi san ɔ kya
laarɛ daa gɛsinkpan gɛdɛ
gɛkyena dɔ ilaa so mɔ,
ɔ taa me yɛgɛ kyon kpe
Tɛsalonika. Kirɛsɛnɛ gi kyon
Galati, ne Taatusi, mɔ, gi
kyon Damatiya.
11 Luka mɔ-nkon ne n san
me asɛ gɛrɛ. Fo laa ba mɔ,
laarɛ Maako gɛten de fo-rɛ
mɔ fɛ' ba. Ɔ kya taalɛ kpaa
me Yesu gɛsun mɔ dɔ.
12 Nɛ sun Tikakusɛ yɛɛ o'
kpe Efiso.
13 Fo laa ba mɔ, kyu me
soso-lɛɛ gɛgbɛ gɛbono nɛ taa
yɛgɛ Tirowasɛ ɔsowolɛ so
Kaapusɛ asɛ mɔ bara me.
Kyu me-iwolɛ mɔ kee bara
me, titirigu mɔ, nbuɛ iwolɛ-
lɛɛ mɔ.
14 Alɛsanda ɔbono ɔ gyɛ
ɔbelɛbo mɔ gi wɔra me

ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi gikyɔ. Wura Yesu laa ka mɔ ilaa ibono ɔ wɔra me mɔ gikɔ.

15 Fo kee, kerɛ fo-nyoro so dɔɔdan de mɔ. I lii fɛɛ ɔ tansi ɔ kya kyo Yesu ɔkalan ɔbono a kya tɔgɛ a kya sa asa mɔ.

16 Owi ɔbono asa ako mɛ daa gikperɛ me abelɛnsɛ ansi dɔ mɔ, ɔko-rɛ ɔko mɛŋ yelɛ me-gɛmara. Ɔkamaasɛ gi yaasɛ wor-r taa me yɛgɛ. Wurubuaarɛ o' kyu abono mɛ selɛ yɛgɛ me gɛnen mɔ ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ mɔmɔ.

17 Owi ɔbono mɛ yaasɛ yɛgɛ me mɔ, Wura Yesu berɛ mɛŋ yɛgɛ me; ɔ yelɛ me-gɛmara. Ɔ sa me ɔlon ne nɛ taalɛ lɛɛ mɔ-ɔkalan mɔ pɛwu tɔgɛ sa asa abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ, ne mɔmɔ pɛwu mɛ nyɛ nu. Gɛnen aberɛ abono dɔ mɔ, ɔ mɔlɛgɛ me lii lɛwu dɔ.

18 Gɛnen kee ne ɔ laa mɔlɛgɛ me lii ilaa nyɛnyɛn kamaasɛ ibono i laa tu me mɔ dɔ ne. Ɔ laa kyu me kpe mɔ asɛ Wurubuaarɛ dɔ gimu nkpa de alanfiya de n' kyena mɔ asɛ nfono ɔ kya gyi gɛwura mɔ. Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa! I' ba gɛnen.

19 Faala Pirisila de Akuila de Onɛsiforo mɔ-rɛ mɔ-gɛten' dɔ awura sa me.

20 Irasitusɛ gi sii kyena Korinti ɔsowolɛ so. Tirofimusɛ berɛ, nɛ koso taa mɔ yɛgɛ Mileto ɔsowolɛ so mɔ, ɔ kya lɔ.

21 Wɔra aniya de fo' ba pɛi de awo aberɛ a' lɔɔ fo. Yubulusɛ kya faala fo. Gɛnen kee ne Pudɛnsi, Laanusɛ, Kelɔɔdiya, de aye-nanboana abono aye-rɛ mɔmɔ a bo Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ gɛrɛ mɔ pɛwu mɛ kya faala fo.

22 Fo-rɛ Wura Yesu fɛ' kyena, de fo-oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fo. Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Taatusi Mɔ

1 Taatusi dɛnsɛ, me ɔbono
n gyɛ Wurubuaarɛ gɛsun
ɔwɔrabo de Yesu Kirisito
ɔsɔɔ mɔ ne n kya ŋmarasɛ
ɔwolɛ baarɛ mi-i sa fo faa.
Fɛɛ gɛnɔɔbono fo nyi mɔ,
Kirisito gi sun me asa abono
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ lɛɛ yɛɛ
mɛ' son mɔ mɔ asɛ. O sun
me yɛɛ n' kpaa mɔmɔ de
mɛ' nyɛ sɔɔ Yesu gyi too de
mɛ' nyɛ bii gɛsintin gɛbono
gɛ kya yɛgɛ nyamesɛ ɔ' selɛ
Wurubuaarɛ mɔ.
2 Mɛ nyɛ bii gɛsintin
mɔ mɔ, mɔmɔ-nwɔnsa gi
laa nyɛ gyan yɛɛ mɛ laa
nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ
asɛ gɛkpaa-gɛkpaa. Wu-
rubuaarɛ gi wolaa ka yela
lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ yɛɛ
mɔ-asonbo mɛ laa nyɛ
ɔkyenaten mɔ asɛ gɛkpaa ne
Wurubuaarɛ mɛŋ kya kɛɛ
abon.
3 Imɔso owi ɔbono i gyɛ
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ, ɔ
lɛɛ ibono ɔ ka yela mɔ gɛwi
tentegelen mɔ-agyɛbi dɔ. O
sun mɔ-adɛ ne mɛ naa mɛ
kya tɔgɛ gɛnen agyɛbi abono
ilaa ma-a sa asa. Gɛnen
gɛsun mɔ ne Wurubuaarɛ,
aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ, gi kyu
wɔra me-abaa dɔ faa.
4 N kya ŋmarasɛ ɔwolɛ
baarɛ n kya sa fo, Taatusi.
Yesu ɔkalan ɔbono aye pɛwu
a sɔɔ gyi mɔ so mɔ, fo
bingiri fɛɛ me-bi gbaa-gbaa.
Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-
ɔmɔlɛgɛbo Kirisito Yesu mɛ'
sa fo so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fo gisen yuuli.

Lɛɛ Yesu Asonbo Abelɛnsɛ Dɛnsɛ

5 Nɛ taa fo yɛgɛ yɛɛ fo'
sii kyena Keriiti gɛsinkpan
so nno daa de fo' lɔrɔ ilaa
ibono a wɔra san mɔ logɛ de
fo' lɛɛ Yesu asonbo abelɛnsɛ
sa ɔsowolɛ kamaasɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ nyiile fo mɔ.
6 Ɔbelɛnsɛ ɔbono fo laa
lɛɛ mɔ, kerɛ yɛɛ ɔko mɛŋ
kya wu ilaa nyɛnyɛn iko mɔ-
nyoro so tɔgɛ. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ i kaaborɛ ɔ' wɔra ɔnyen
ɔbono o sii de ɔkyii kolon.
Mɔ-biana mɛ sɔɔ Yesu gyi.
Asa mɛ mɛŋ sa mɛ' nu nbii
mɔ so yɛɛ mɛ gyɛ nbii nbono
mɛŋ kya kyena gikpaara so,
abɛɛ mɛ gyɛ gisomaanu nbii.
7 Ɔbelɛnsɛ ɔbono fo laa
lɛɛ mɔ ne nan kerɛ Yesu
asonbo mɔ so sa mɔ. Imɔso
i kaaborɛ ɔ' wɔra isa ɔbono
ɔko mɛŋ kya wu ilaa iko mɔ-
nyoro so tɔgɛ. Ɔŋ kya diirɛ
mɔ-nyoro. Ɔŋ gyɛ ɔbono
ɔ kya kyu ginyadon belen-
belen. Ɔŋ gyɛ nta ɔboobo.
Ɔŋ kya laarɛ gɛluu. Ɔŋ gyɛ
onsipara wura.
8 Ɔ' wɔra isa ɔbono ɔ
ti taalɛ keda asafo, ɔ kya
laarɛ idɛnsɛ giwɔra, ne o nyi
ɔlaako. Ɔ' wɔra isa ɔbono
mɔ-gisen dɔ i boran, ɔ selɛ
Wurubuaarɛ, ne ɔ kya keda
mɔ-nyoro de ɔŋ sa ɔ' wɔra
ilaa nyɛnyɛn.
9 Lɛɛ daa nyamesɛ ɔbono
ɔ bii Wurubuaarɛ gɛsintin
agyɛbi abono a nyiile asa ne
ɔ dɛ amɔ dɔ ken-ken mɔ. Ɔ

dɛ gɛsintin mɔ dɔ gɛnen mɔ,
ɔ laa bii nyiile Yesu asonbo
gɛsintin ɔkpa so. Abono
mɛ kya sɔɔ akyɔɔlɛ de aye-
anyiilebi mɔ kee mɔ, ɔ laa bii
tɔgɛ tigi ɔmɔ nfonoana mɛ
kya fuɛ ɔkpa mɔ.
10 Gɛnen nyamesɛ baarɛ
ɔnan ne fɛ tiri yɛɛ ɔ' wɔra
fɛye-ɔbelɛnsɛ. I lii fɛɛ gisɔ-
maanu awura mɛ nyaakyɔ.
Gɛtɔngɛ giyan ne mɛ kya
tɔngɛ ma-a penɛ asa. Abono
mɛ kya wɔra gɛnen gikyɔ mɔ
ne n gyɛ asa abono mɛ kya
ka gyan Gyuda awura nbara
so mɔ.
11 I kaaborɛ mɛ' tii mɔmɔ
de mɛ mɛŋ' baa nyɛ ɔkpa
nyiile asa ilaa. Mɛ ti kyu
ibono iŋ gyɛ inyiilesɛ mɔ
nyiile asa ne i biidɛ asa
nten-ana dɔ pɛwu lii ɔkpa
dɛnsɛ mɔ dɔ kyu kpe mɔmɔ-
lɛɛ ɔkpa nyɛnyɛn mɔ dɔ.
Aterenbi so ne mɛ kya wɔra
gɛnen. I gyɛ ipeeli ilaa sa
mɔmɔ.
12 Ɔnyen ɔko, mɔmɔ Keriiti
gbaa-gbaa nten obi, gi naa
kyena wu mɔmɔ-ilaa tɔgɛ
yɛɛ,
“Owi kamaasɛ mɔ Keriiti
awura mɛ gyɛ daa
abonbo,
mɛ dɛ daa fɛɛ ndonbuɛ
ne mɛ gyɛ awolegyɔbo de
agyibelɛbo.”
13 Ilaa ibono gɛnen ɔnyen
baarɛ gi wu tɔgɛ kyu lii
mɔmɔ so gɛnen mɔ i gyɛ
gɛsintin. Imɔso pɛɛrɛ ansi
tɔngɛ sa Yesu asonbo abono
mɛ bo nno mɔ de mɛ' sɔɔ
gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ gyi.
14 Gyuda awura adedaabo
abon itarɛ mɔ de anyamesɛ-
lɛɛ ilaa kyosɛ mɔ berɛ, mɛ
mɛŋ sa mɛ' kyu imɔ wɔra
ilaa dɔ. Gɛnen ilaa kyosɛ
ibonoana i kya lii daa Gyuda
awura abono mɛ kya kine
gɛsintin ɔkpa mɔ asɛ.
15 Fɛ' nyingi yɛɛ asa abono
mɔmɔ-asen dɔ i fuuli mɔ
sɛi mɛŋ kya kyɔlesɛ mɔmɔ-
Wurubuaarɛ ɔson. Abono,
mɔ, mɔmɔ-asen dɔ i bo gibiri
ne mɛ mɛŋ bo gisɔɔgyi sa
Yesu mɔ berɛ, ilaa kamaasɛ
i kya kyɔlesɛ ɔmɔ. Ilaa
nyɛnyɛn i wolaa i bo mɔmɔ-
amu dɔ daa. Mɛ kya wɔra
ilaa nyɛnyɛn, ne iŋ bo mɔmɔ
ipeeli.
16 Mɛ kya nyiile nyoro yɛɛ
mɛ nyi Wurubuaarɛ yɛgɛ
mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ i kya
lɛɛ mɔmɔ-abon gɛwi. Wu-
rubuaarɛ kya kyo ɔmɔ-ilaa
wɔrasɛ. Mɛ bo gisomaanu
ne mɛ maŋ taa taalɛ wɔra
ilaa dɛnsɛ iko gɛsinkpan so.

2

Aye-Gɛsintin Ilaa Nyiilesɛ

1 Fo berɛ, nyiile Yesu
asonbo mɔ de mɛ' wɔra daa
ilaa ibono i laa kyena de aye-
gɛsintin ilaa nyiilesɛ mɔ.
2 Tɔgɛ sa anyen abono mɛ
ten ansi mɔmɔ dɔ mɔ yɛɛ
mɛ' wɔra asa abono mɔmɔ-
nwɔnsa gi dɛ. Mɛ' taalɛ
mɔmɔ-nyoro. Asa mɛ' wu
mɔmɔ-gidebi de mɛ' kyu bu-
ubuu sa ɔmɔ. Mɛ' ka gyan
Yesu so de mɛ' laarɛ asa
ilaa de mɛ' nyɛ gisen ilaa
kamaasɛ dɔ, fɛɛ gɛnɔɔbono
aye-ilaa nyiilesɛ i kya nyiile
mɔ.

3 Gɛnen kee ne, tɔgɛ sa
akyiinyi abono mɛ bo mɔmɔ
dɔ mɔ yɛɛ mɛ' kyu gisen
dɛnsɛ de buubuu kyu kyena.
Mɛ mɛŋ sa mɛ' naa mɛ
kya kuli asa abɛɛ mɛ' wɔra
asa abono nta ginun gi kya
gyi ɔmɔ-amu. Mɛ' nyiile
abolonbu abono mɛ bo ɔmɔ
dɔ mɔ ilaa dɛnsɛ giwɔra.
4 Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ'
laarɛ mɔmɔ-kuliana de
mɔmɔ-biana ilaa.
5 Mɛ' nyiile ɔmɔ de mɛ'
taalɛ mɔmɔ-nyoro, mɛŋ sa
mɛ' wɔra ilaayan. Mɛ'
wɔra akyii denabo dɛnsɛ
de mɛ' nu mɔmɔ-kuliana
gɛdɛ. Mɛ' wɔra gɛnen
ilaa dɛnsɛ idɛana pɛwu de
mɔmɔ-akyenabi a mɛŋ sa a'
yɛgɛ ɔko ɔ' nyɛ ilaa nyɛnyɛn
iko tɔgɛ kyu lii Wurubuaarɛ
ɔkalan mɔ so.
6 Adega mɔ mɔ, tɔgɛ
sa ɔmɔ kee yɛɛ mɛ' keda
mɔmɔ-nyoro ilaa kamaasɛ
dɔ.
7 Fo gbaa-gbaa mɔ wɔra
idɛnsɛ de asa mɛ' nyɛ wu
kasɛ. Fo laa nyiile asa ilaa
mɔ, nyiile ilaa kamaasɛ lii fo-
gisen dɔ. Gɛŋ kyu sɛi seeli.
8 Agyɛbi abono fo laa tɔgɛ
mɔ a' wɔra agyɛbi abono asa
mɛ maŋ sɔɔ amɔ so akyɔɔlɛ.
Wɔra ilaa idɛ pɛwu gɛnen de
i' wɔra aye-akyobo mɔ ipeeli
gɛnɔɔbono mɛ maŋ nyɛ ilaa
nyɛnyɛn iko tɔgɛ kyu lii aye
so mɔ.
9 Abono mɛ tɛ awura asɛ
mɔ, nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ'
nu mɔmɔ-wuraana gɛdɛ ilaa
kamaasɛ dɔ. Mɛ' wɔra
ilaa ibono i laa gyi mɔmɔ-
wuraana ginsi. Mɛŋ sa mɛ'
tɔngɛ de mɔmɔ-wuraana
10 abɛɛ mɛ' wɔra
gɛbaawɔra. Mɛ' gyi gɛsintin
sa mɔmɔ-wuraana ilaa
kamaasɛ dɔ. Mɛ' kyena de
mɔmɔ-wuraana kanpɛ de
asa mɛ' wu yɛɛ Wurubuaarɛ
aye-ɔmɔlɛgɛbo mɔ ilaa
nyiilesɛ mɔ i boran.
11 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gɛwɔnsa dɛnsɛ
gɛbono ɔ kya sa aye so mɔ gɛ
ti lii gɛwi. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ o
sun Kirisito de ɔ' mɔlɛgɛ aye
anyamesɛ pɛwu lii aye-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ.
12 Wurubuaarɛ gɛwɔnsa
dɛnsɛ gɛdɛ ne n kya yɛgɛ
ne ɔ kya bela aye. Ɔ kya
nyiile aye yɛɛ a' taa ilaa
ibono mɔ Wurubuaarɛ kya
kyo mɔ giwɔra yɛgɛ de aŋ
baa yɛgɛ gɛsinkpan gɛdɛ so
ilaa i' gyi aye-amu. A' yɛgɛ
aye-ansi a' dɛ, a' gyi gɛsintin
sa Wurubuaarɛ, de a' selɛ
mɔ owi ɔbono a san a bo
gɛsinkpan so faa.
13 A tɛ gɛnen gɛkyena
mɔ mɔ, aye-nwɔnsa gi gyan
gɛkaabono Yesu Kirisito aye-
gitɔbelɛ de aye-ɔmɔlɛgɛbo
mɔ laa ba gɛsinkpan so de
mɔ-nyisigyi ɔ' lii gɛwi mɔ.
14 Mɔ Yesu gbaa-gbaa ne
n kyu mɔ-nkpa fuɛ sa aye
ka gikɔ de ɔ' lɛɛ aye lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra pɛwu dɔ.
O kyu mɔ-nkpa fuɛ sa aye
gɛnen de ɔ' lɔrɔ aye yela sa
mɔ-nyoro yɛɛ a' wɔra mɔ-
wolɛ asonbo abono mɔmɔ-
asen a fuuli ne ilaa dɛnsɛ
giwɔra wolɛ ne n kpɛ i gyan
mɔmɔ-ansi so mɔ.
15 Kyu ilaa ibono nɛ nyi-
ile fo gɛrɛ mɔ pɛwu nyi-

ile Yesu asonbo mɔ. Kyu gɛnsipɛɛrɛ tɔngɛ de mɔmɔ de fo' gya mɔmɔ lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Yelɛ fo-gɛbelɛnsɛ gɛbono fo kya gyi mɔ so ken-ken. Gɛŋ sa fo' yɛgɛ de ɔko ɔ' kerɛ fo ta.

3

Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra

1 Nyingi Yesu asonbo mɔ yɛɛ mɛ' bara mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ de abono mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ ɔmɔ so mɔ. Mɛ' nu mɔmɔ pɛwu gɛdɛ. Mɛ' lɔrɔ mɔmɔ-nyoro kee sa ilaa dɛnsɛ ka-maasɛ giwɔra.

2 Mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii ɔko so. Mɛŋ sa mɛ' laarɛ laatɔngɛ. Mɛ' wɔra ilaa ibono i laa yuuli asa asen mɔ. Mɛ' kpɛ mɛ dɛ buubuu mɛ kya sa nyamesɛ kamaasɛ.

3 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a' kerɛ de a' wɔra idɛnsɛ ibonoana nɛ kaala faa. I kya nyiile yɛɛ owi ɔko dɔ kee mɔ, pɛi de a' lɔɔ sɔɔ Yesu gyi mɔ, nkana aye kee a mɛŋ nyi ɔlaako, a wɔra gisomaanu, ne asa mɛ nyɛ aye penɛ. Ilaa kpɛi-kpɛi i gyi aye-amu, aŋ taalɛ taa imɔ yɛgɛ. A naa a kya sa nwɔnsa nyɛnyɛn aye-nanboana so, ne mɔmɔ-ilaa i kya wɔra aye gɛlaaloo. A kya yɛgɛ asa mɛ kya kyo aye, ne aye kee a kya kyo abara.

4 A bo ilaa nyɛnyɛn idɛana gɛnen gbaa mɔ, aye-ɔmɔlɛgɛbo Wurubuaarɛ gi dabɔlɛ lɛɛ mɔ-gidɛnsɛ de mɔ-gɛsalaarɛ mɔ gɛwi nyiile aye.

5 I mɛŋ gyɛ aye-ilaa dɛnsɛ giwɔra so ne Wu-rubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye.
Mɔ-gitolon mɔ so ne ɔ mɔlɛgɛ aye Yesu asonbo mɔ gɛnen.
Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ aye mɔ ne n gyɛ yɛɛ
mɔ-Oduduu mɔ gi gyere aye ne aye-asen dɔ i fuuli.
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa lɔrɔ korogɛ aye
ne ɔ yɛgɛ a nyɛ gɛkyena pobɔrɔ fɛɛ Wurubuaarɛ asɛ lɛɛ mɔ ɔnan.

6 Kyu naa de aye-ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyɛɛgɛ bun aye so.

7 Ɔ kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ so mɔ,
o kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran sa mɔ.
Imɔso aye-ansi a san a gyan yɛɛ a laa nyɛ ɔkyenaten Wu-rubuaarɛ asɛ gɛkpaa
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa baala yela sa mɔ-asonbo mɔ.

8 Gɛnen ilaa nyiilesɛ idɛ i gyɛ ilaa paawɔrasɛ. Imɔso n kya laarɛ fɛɛ fo' kyu gɛnsipɛɛrɛ nyiile abono mɛ ka gyan Wu-rubuaarɛ so mɔ de idɛnsɛ giwɔra ne mɛ' kyu gyan mɔmɔ-ansi so. Gɛnen ilaa

nyiilesɛ idɛ i boran ne i kya
kpaa nyamesɛ.
9 Akyɔɔlɛ gyaga de ns-
ingyi gyaga kyu lii adedaabo
ilaa gigyan so gigyan so, de
laatɔngɛ, de ibiidɛ kyu lii
Wurubuaarɛ nbara mɔ so
mɔ berɛ, gɛŋ sa fo' tu sindi
imɔ ibonoana. I mɛŋ boran
ne iŋ kya kpaa nyamesɛ.
10 Nyamesɛ ɔbono ɔ dɛ
anyiilebi kpɛi ne ɔ kya laarɛ
asa mɛ' nu mɔ asɛ mɔ, ka
mɔ yɛɛ ɔ' yɛgɛ imɔ. Fo ka
sa mɔ gɛnen giko, ginyɔsɛ ne
ɔŋ yɛgɛ mɔ, fo-rɛ mɔ nsana
i' tɛɛ.
11 Bii yɛɛ gɛnen nyamesɛ
ɔbono ɔnan mɛŋ kya kyule
tɔgɛ gɛsintin. Ɔ naa daa
ɔkpa nyɛnyɛn so yɛgɛ mɔ
gbaa-gbaa nyi yɛɛ iŋ boran.

Agyɛbi Laalaalogɛ

12 Nengyene nɛ sun
Atemasɛ abɛɛ Tikakusɛ fo
asɛ mɔ, ɔ ba mɔ, wɔra ilaa
kamaasɛ ibono fo laa taalɛ
mɔ de fo' kpaa gyangara
me Nikopoli ɔsowolɛ so. Nɛ
sa gɛwɔńsa yɛɛ nno ne nan
kpaa kyena sige awo aberɛ
dɔ.
13 Wɔra ilaa ibono ɔkara
fo laa taalɛ mɔ kyu kpaa
Seenasɛ, ɔbono ɔ gyɛ lɔya
mɔ, de Apolosɛ de mɛ' nyɛ
ilaa kamaasɛ ibono i laa tiri
ɔmɔ ɔkpa ɔbono mɛ laa kpe
mɔ.
14 I kaaborɛ aye-nanboana
Kirisito asonbo mɔ mɛ' bii
gɛnɔɔbono mɛ laa keda ilaa
dɛnsɛ giwɔra dɔ de i' kpaa
asa abono ilaa i tiri ɔmɔ mɔ
de iŋ sa i' ba yɛɛ mɔmɔ-
gɛkyena gɛŋ kya kpaa asa.
15 Nɛ sin gɛrɛ. Ɔkamaasɛ
ɔbono ɔ bo me asɛ gɛrɛ
mɔ yɛɛ n' faala fo. Faala
abono pɛwu aye-rɛ ɔmɔ a
bo gisɔɔgyi kolon ne mɛ
kya laarɛ aye-ilaa mɔ. Wu-
rubuaarɛ ɔ' sa fɛye pɛwu so
gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Pɔɔlo Ɔwolɛ Ɔbono Ɔ Ŋmarasɛ Bunge Filimon Mɔ

1 Filimon dɛnsɛ, me Pɔɔlo ɔbono Kirisito Yesu ɔson mɔ gɛsun so ne mɛ tii me de obu mɔ ne n kya ŋmarasɛ fo ɔwolɛ baarɛ.

Aye-nanbo laarɛsɛ, Timoti ɔbono me-rɛ mɔ a bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, a kya faala fo ɔbono aye-rɛ fo a kya wɔra Yesu ɔson mɔ gɛsun mɔ.

2 A kya faala Afiya, ɔbono ɔ gyɛ aye-nanbo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ de Akipusɛ, ɔbono aye-rɛ mɔ a pɛɛrɛ ansi wɔra Wurubuaarɛ ɔson mɔ gɛsun dabɔlɛ mɔ. A kya faala Yesu asonbo gikpen gibono mɛ kya gyan' fo-gɛten' dɔ mɔ.

3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ de aye-Wura Yesu Kirisito mɛ' sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' sa fɛye gisen yuuli.

Fo-Ilaa Dɛnsɛ Giwɔra I Kya Keda Nyoro

4 Filimon, n kya nyingi fo me-ndalaa dɔ mɔ, n kya faala me-Wura Wurubuaarɛ owi kamaasɛ.

5 I kya nyiile yɛɛ n kya nu fo-gɛsalaarɛ gɛbono fo bo sa Yesu asonbo mɔ pɛwu de gikagyan gibono fo kya ka gyan Wura Yesu so mɔ.

6 Kyu naa de aye-rɛ fo-gikagyan gibono so mɔ, a nyɛ gɛnɔ kolon. N kya dalaa yɛɛ gɛnen gɛnɔ kolon mɔ i laa yɛgɛ a' bii ilaa dɛnsɛ ibono pɛwu a kya nyɛ aye-gɛkyena dɔ kyu naa de aye-rɛ Yesu Kirisito ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ.

7 Gɛnɔɔbono fo kya laarɛ Yesu asonbo mɔ ilaa mɔ i kya yɛgɛ mɔmɔ-asen a kya kyena mɔmɔ gɛten kolon. Lii gɛnen so mɔ i wɔra me ɔkon ne i keda me-nyoro.

N Kya Kolɛ Fo N Kya Sa Onɛsimosɛ

8 Me-kyɛmenɛ, n kya laarɛ n' kolɛ fo ilaa iko. I bo no yɛɛ kyu naa de Kirisito so mɔ nkana n bo ɔkpa de n' nyise fo yɛɛ ilaa idɛ abɛɛ idɛ ne i kaaborɛ fo' wɔra.

9 Gɛlaarɛ' gɛbono gɛ bo me-rɛ fo nsana so mɔ, meŋ kya laarɛ n' wɔra gɛnen. Imɔso n kya laarɛ n' kolɛ fo daa. Me, Pɔɔlo ɔbono nɛ belɛ ne nperɛ mɛ keda me tii de obu Kirisito Yesu gɛsun mɔ so mɔ,

10 me ne n kya kolɛ fo n kya sa Onɛsimosɛ, ɔbono nɛ baa wɔra fɛɛ mɔ-sɛ owi ɔbono n tii de obu faa.

11 Nɛ wu yɛɛ nkana ɔŋ baa wɔra agyan sa fo. Imɔ idɛ kon berɛ mɔ, ɔ bo agyan sa me-rɛ fo kpini.

12 Imɔso n kya kiiri mɔ n kya bara fo. Me-ginsi ne.

13 Naafo nɛ nyɛ mɔ, ɔmɛn sii me asɛ gɛrɛ. Yesu ɔkalan konkonsɛ mɔ gitɔgɛ so ne mɛ keda me tii de obu faa mɔ, naafo Onɛsimosɛ bo me asɛ gɛkpaa mɔ ɔ laa nyɛ yelɛ fo-giyaa dɔ ɔ kya son me.

14 Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ laarɛ yɛɛ n' yɛgɛ o' sii me asɛ gɛrɛ owi ɔbono meŋ ti nu sɛi lii fo asɛ mɔ. N kya laarɛ fɛɛ fo-gidɛnsɛ gi' lii daa

fo gbaa-gbaa gisen dɔ, de iŋ sa i' ba yɛɛ me ne n nyise fo bun abɔli so.
15 Foŋbii mɔ, ibono Onɛsimosɛ gi koso fo asɛ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ ne i gyɛ. Foŋbii ɔ koso ŋmaraa daa de ɔ' nyɛ kii baa loo fo-gibaa gɛkpaa-gɛkpaa.
16 Idɛ berɛ, iŋ baa i gyɛ gɛbide wolɛ ne ɔ gyɛ sa fo. O bingiri fɛɛ fo-tedɛ laarɛsɛ. Mɔ-ilaa i loo me-gisen dɔ gɛsintin so, ne n' nyi ibono mɔ-ilaa i laa loo fo-gisen dɔ don me-lɛɛ idɛ gbaa. I lii fɛɛ gɛnɔɔbono nkana ɔ kya son fo anyamesɛ gɛkyena dɔ mɔ, fo-rɛ mɔ fɛ laa kii nyɛ dabɔlɛ Yesu ɔson mɔ dɔ kee.
17 Imɔso nengyene fo nyi yɛɛ n gyɛ fo-nanbo Yesu gɛsun mɔ dɔ mɔ, kii sɔɔ mɔ kyena fo-gɛten' dɔ de fo' keda mɔ fɛɛ me ne fo dɛ gɛnen.
18 Nengyene fɛɛ ɔ wɔra fo ilaa nyɛnyɛn iko abɛɛ ɔ dɛ fo gikɔ giko mɔ, kyu imɔ yɛɛ me ne n dɛ fo gikɔ gɛnen.
19 Me, Pɔɔlo, n dɛ me gbaa-gbaa me-gibaa n kya ŋmarasɛ imɔ idɛ so ɔwolɛ mi-i sa fo yɛɛ nan ka gɛnen gikɔ mɔ sa fo. Nɛ tɔgɛ gɛnen faa, meŋ kya laarɛ de n' tɔgɛ tigi fo yɛɛ fo mɔ, fo dɛ me gikɔ ɔkpa ɔko so. Gikɔ mɔ ne n gyɛ ibono nɛ nyiile fo Yesu ilaa ne fo laa nyɛ ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ faa.
20 Me-nanbo, kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, fo-o fo mɔ kii sɔɔ Onɛsimosɛ sa me de i' wɔra fɛɛ me kee nɛ baa nyɛ agyan lii fo asɛ ne. Kyu lii Kirisito so mɔ, yɛgɛ me-gisen gi' tɔrɔ me.
21 N kya ŋmarasɛ fo ɔwolɛ baarɛ faa, n nyi me-gisen dɔ yɛɛ fo laa wɔra ilaa ibono n kya laarɛ mɔ sa me. N nyi ibono fo laa wɔra imɔ de i' don ibono nɛ tɔgɛ faa gbaa.
22 Me-gɛwɔnsa gɛ gyan yɛɛ Wurubuaarɛ laa nu fo-rɛ fo-nanboana ndalaa de mɛ' tigi me lii obu ɔbono n tii faa dɔ. Imɔso lɔrɔ obu yela me.

Afaala Laalaalogɛ

23 Nɛ sin gɛrɛ. Epafirasɛ ɔbono me-rɛ mɔ a tii de obu Kirisito Yesu gɛsun mɔ so mɔ kya faala fo.
24 Maako, Arisetaakusɛ, Deemasɛ, de Luka, me-nanboana abono me-rɛ ɔmɔ a kya wɔra Yesu gɛsun mɔ kee mɛ kya faala fo.
25 Aye-Wura Yesu Kirisito ɔ' sa fo so gɛwɔnsa dɛnsɛ de fo-oduduu dɔ ilaa i' wɔra ɔdan sa fo.

I gyɛ me,
Pɔɔlo

Hiiburu Awura Ɔwolɛ

Wurubuaarɛ Mɔ-Bi Mɔ Gi Don Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ

1 Dedaa mɔ i bo no i bo
no mɔ, Wurubuaarɛ kya baa
tɔngɛ sa aye-naanaana. Ɔ
naa de mɔ-ikalan atɔgɛbo
mɔ so, ne ɔ yɛgɛ mɛ kyu ikpa
kpɛi-kpɛi so tɔngɛ sa mɔmɔ.
2 Nkɛ laalaologɛ ndɛ dɔ
berɛ mɔ, Wurubuaarɛ gi san
naa daa de mɔ-bi mɔ so
tɔngɛ sa aye. Kyu naa de
mɔ-bi mɔ so ne ɔ lɛɛ soso de
gɛsɛ de ilaa kamaasɛ ibono
i bo no mɔ, ne mɔ ne Wu-
rubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ ilaa ka-
maasɛ i' wɔra mɔ-lɛɛ.
3 Mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ
gyɛ daa gidebi kolon; ne mɔ
ne n kya lɛɛ Wurubuaarɛ
nyisigyi gɛwi nyiile. Mɔ-
gigyɛbi ɔlon belɛ dɔ ne ɔ
kpɛ ɔ dɛ ɔ kya kerɛ ilaa
kamaasɛ so. Mɔ ne n kpaarɛ
anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ
sa mɔmɔ. Ɔ wɔra gɛnen ta
mɔ, o kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ asɛ,
ɔ kya gyi gɛwura soso nno.
4 Imɔso Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ gi baa don Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa bun.
Gɛnen kee ne ginyen gibono
Wurubuaarɛ gi sa mɔ mɔ
gi don Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
mɔ-lɛɛ.
5 Anɛ ne Wurubuaarɛ gi ti
tɔgɛ sa yɛɛ,
"Fo ne n gyɛ me-bi. Ndɛ nɛ
wɔra fo-sɛ"?
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ dɔ
ɔko abɛɛ? Kuaa, mɔ-bi mɔ
nkon ne ɔ tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ
sa. Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ
yɛɛ,
"Nan wɔra mɔ-sɛ, ne mɔ,
mɔ, laa wɔra me-bi."
6 Gɛnen kee ne owi ɔbono
Wurubuaarɛ kya laarɛ de
o' sun mɔ-gisen dɔ obi mɔ
gɛsinkpan so mɔ, ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
pɛwu
mɛ' ŋmii de mɛ' son
mɔ."
7 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i
tɔgɛ kyu lii Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ so yɛɛ,
"Wurubuaarɛ kya yɛgɛ mɔ-
isɔɔ
abono mɛ kya son mɔ
mɔ
mɛ' wɔra fɛɛ afuu de
ɔgya awulewule."
8 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-
bi mɔ, mɔ, yɛɛ,
"O Wurubuaarɛ,
fo-gɛwuragyi gɛ maŋ ta
ɔkara gɛkaako kpa-a.
Gɛsintin ne fo dɛ fi-i kerɛ fo-
adɛ so.
9 Fo kya laarɛ daa gɛsintin
gigyi.
Ilaa nyɛnyɛn giwɔra berɛ i
gyɛ fo-ilaa kyosɛ.
Gɛnen so ne me, fo-
Wurubuaarɛ,
nɛ yɛgɛ i wɔra fo-gisen
dɔ ɔkon.
Nɛ yuule fo de fo'
gyi gɛbelɛnsɛ fo-
nanboana so."
10 Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ,
"Fo gyɛ Wura. Kpɛ kyu lii
gɛsɛ de gɛsɛ mɔ,
fo ne n lɛɛ gɛsinkpan, ne
fo ne n lɛɛ soso
de ibono i bo imɔ dɔ mɔ
pɛwu.
I gyɛ daa fo-gɛsun wɔrasɛ.

11 Soso de gɛsɛ pɛwu i laa
baa wɔra idedaa de i'
nyida fɛɛ akuru
de i' ta ɔkara.
Fo berɛ fo laa kpɛ fo bo no
gɛkpaa-gɛkpaa.
12 Fo laa koola soso de gɛsɛ
pɛwu gyan' de fo' too
imɔ fuɛ
de fo' kyu ipobɔrɔ baa
yii giyaa
fɛɛ gɛnɔɔbono akuru a kya
wɔra apanan ne mɛ
kya too amɔ fuɛ
de mɛ' kyu apobɔrɔ yii
giyaa mɔ.
Fo berɛ, fo maŋ kyɛɛgɛ.
Gɛnɔɔbono fo dɛ mɔ,
gɛnen ne fo laa kpɛ fo
dɛ,
ne fo maŋ wu' gɛkaako
kpa-a."
13 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ-
bi mɔ yɛɛ,
"Baa kyena me-gibaa gyisɛ
so de me-rɛ fo a' gyi
gɛwura
de n' yɛgɛ fo' kyise fo-
akyobo de fo-ayaa."
Gɛkaako Wurubuaarɛ mɛŋ
tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ ɔnan
sa Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
ɔko-rɛ ɔko.
14 Mɔmɔ pɛwu berɛ, mɛ gyɛ
daa afuu so asa abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ. Ɔ kya
keda ɔmɔ sun yɛɛ mɛ' baa
kpaa asa abono mɛ laa nyɛ
mɔ Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ de
mɛ' kyena mɔ asɛ mɔ.

2

A Lɛɛ Ansi Yɛgɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ Mɔ, A Maŋ Lii Mɔ-Gisobiidɛ Dɔ

1 Ilaa idɛ pɛwu so mɔ,
i kaaborɛ a' kyu aniya de
a' yɛgɛ ilaa ibono a nu lii
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ asɛ
mɔ i' loo aye-aso dɔ don
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ
a nu mɔ. A nu Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ asɛ mɔ, i maŋ nyɛ
kyɛɛgɛ aye-nwɔnsa lii mɔ-
ɔkalan mɔ so.
2 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
mɛ nyɛ kyu Wurubuaarɛ
ɔkalan kyu sa aye-naanaana
adedaabo mɔ mɔ, i mɛŋ sa
de mɛ' lɛɛ ansi yɛgɛ gɛnen
ɔkalan mɔ. Ɔbono ɔ wɔra
gisomaanu ne ɔ mɛŋ wɔra
ɔkalan mɔ ilaa wɔrasɛ mɔ
kya nyɛ imɔ so gisobiidɛ gi-
bono gi kaaborɛ mɔ mɔ.
3 Ne aye abono mɔ a
nyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi
mɔ ɔkalan kyu lii mɔ-
amɔlɛgɛ mɔ so faa mɔ
de-e? Nengyene a lɛɛ ansi
yɛgɛ gɛnen amɔlɛgɛ belɛ
abono mɔ, aye ne nan lii
Wurubuaarɛ gisobiidɛ mɔ
dɔ? Wurubuaarɛ mɔ-bi, aye-
Wura mɔ, ne n daa gitɔgɛ
gɛnen amɔlɛgɛ adɛ so ilaa.
Ne asa abono mɛ nu imɔ de
mɔmɔ-aso mɔ mɛ buu gɛnen
amɔlɛgɛ ɔkalan baarɛ ilaa sa
aye imɔ-ɔkpa so de a' nyɛ bii
yɛɛ i gyɛ gɛsintin.
4 Wurubuaarɛ kee gi nyise
imɔ so gibaa. I kya nyiile
yɛɛ ɔ yɛgɛ asa abono mɛ sɔɔ
gyi mɔ mɛ wɔra ilaa ibono i
lɛɛ mɔ-bi mɔ ɔlon mɔ gɛwi
nyiile. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ
wɔra ilaa gbaa'gbaa de amu-
nale ilaa de ilaa kpɛi-kpɛi
ibono nkana nyamesɛ maŋ
taalɛ wɔra mɔ-gibaa so mɔ.
O kii yɛgɛ mɔ-Oduduu mɔ gi
kyu nsun kpɛi-kpɛi sa mɔmɔ
gɛnɔɔbono mɔ Wurubuaarɛ

kya laarɛ mɔ.

Yesu Gi Bingiri Nyamesɛ Fɛɛ Aye

5 Fɛɛ gɛnɔɔbono a tɔgɛ
kyon mɔ, Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ gi don Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ mɛŋ lɛɛ mɔ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ yɛɛ mɛ'
kerɛ gɛkyena pobɔrɔ gɛbono
a tɔgɛ gɛmɔ ilaa faa so.
6 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ i
wolaa lɛɛ nyiile aye gɛnen. I
bo nno yɛɛ,

"Wurubuaarɛ, nyamesɛ gyɛ
menɛ sa fo ne fo kya
kerɛ mɔ so gɛnen?

7 Fo yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ mɛ kpɛ don mɔ
daa ŋmaraa pii faa.

Fo yuule mɔ kyu nyisigyi de
buubuu kyu sa mɔ,
ne fo yɛgɛ ilaa kamaasɛ
i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ
sa mɔ."

8 Wurubuaarɛ yɛɛ ilaa ka-
maasɛ i' bara imɔ-nyoro gɛsɛ
sa nyamesɛ. Gɛnen so mɔ,
sɛi maŋ baa san ibono Wu-
rubuaarɛ mɛŋ tɔgɛ yɛɛ i'
bara imɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔ.
Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, iŋ
gyɛ ilaa kamaasɛ ne n ti bara
imɔ-nyoro gɛsɛ sa nyamesɛ.
9 Yesu ilaa ne a kya wu
yɛɛ i kyena de Wurubuaarɛ
ilaa tɔgɛsɛ idɛ. I kya nyi-
ile yɛɛ owi ɔko dɔ mɔ Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-isɔɔ
mɔ mɛ baa don mɔ-bi Yesu
ŋmaraa. Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ mɔ-bi mɔ gi baa wu'
awɔrɔfɔɔ lɛwu sa anyamesɛ.
Imɔso Wurubuaarɛ gi yuule
mɔ-bi mɔ, ne o kyu mɔ-
nyisigyi de mɔ-buubuu kiiri
sa mɔ. Wurubuaarɛ kya sa
aye anyamesɛ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ. Imɔso ne ɔ yɛgɛ mɔ-
bi mɔ gi wu' sa nyamesɛ
kamaasɛ.
10 Wurubuaarɛ so ne ilaa
kamaasɛ i bo no faa, ne
mɔ kee ne ilaa kamaasɛ i
bo no sa. Ɔ kya laarɛ yɛɛ
aye anyamesɛ sakyɔ a' wɔra
mɔ-biana gɛsintin de a' nyɛ
nyisigyi. Imɔso ɔ yɛgɛ Yesu
gi gyangbara lɔrɔ ɔkpa sa
aye de a' nyɛ mɔ-amɔlɛgɛ. Ɔ
yɛgɛ Yesu gi wu awɔrɔfɔɔ de
ɔ' nyɛ wɔra mɔ Wurubuaarɛ
gisen dɔ ilaa idɛ kpaa logɛ.
11 Aye abono Yesu kya lɔrɔ
aye ɔ kya yela ɔ kya sa mɔ-
sɛ mɔ, aye-rɛ mɔ pɛwu a
gyɛ daa ɔsɛ kolon. Imɔso ne
Yesu kya terɛ aye gɛnen asa
abono yɛɛ mɔ-tedɛana ne iŋ
bo mɔ ipeeli mɔ.
12 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ,

"O, Wurubuaarɛ, nan tɔgɛ
fo-ilaa sa me-tedɛana.

Nan lɛɛ fo-ginyen de n' bii
ilon yen fo sansana."

13 O kii tɔgɛ yɛɛ,

"Nan ka gyan' Wurubuaarɛ
so."

Ne o kii tɔgɛ kee yɛɛ,

"Me-rɛ nbii nbono Wu-
rubuaarɛ gi sa me mɔ
ne."

14 Ibono nbii mɔ mɛ gyɛ
daa anyamesɛ so mɔ, mɔ
Yesu kee gi baa bingiri
nyamesɛ de mɔ-rɛ mɔmɔ
mɛ' wɔra oyuduu kolon.
Ɔ baa bingiri nyamesɛ, ne
o' wu' de ɔ' nyɛ mɔɔ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ

gibɔrɔ gibono ɔ bo ne ɔ kya yɛgɛ asa mɛ kya wu' mɔ.
15 Imɔso abono pɛwu nkana mɛ selɛ lɛwu ne lɛwu nwɔnsa ne n gyi mɔmɔ-amu mɔmɔ-gɛkyena dɔ pɛwu mɔ, Yesu gi baa mɔlɛgɛ mɔmɔ lii gɛnen gifuu gibono dɔ.
16 Ɔkamaasɛ nyi yɛɛ i mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ne Yesu gi baa kpaa. Ɔ baa kpaa daa Aberaham anaanabi.
17 Imɔso i tiri yɛɛ Yesu ɔ' baa bingiri fɛɛ mɔ-tedɛana oyuduu ɔkpa kamaasɛ so. Imɔ ne nan yɛgɛ ne ɔ laa nyɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔbono ɔ bo gitolon de gɛsintin mɔ. Ɔ laa kpaarɛ asa ilaa nyɛnyɛn fuɛ de Wurubuaarɛ ɔ' nyɛ kyu kyɛɛ mɔmɔ.
18 Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi soo Yesu idoo, ne ɔ mɛŋ nyɛ mɔ. Yesu gi wu awɔrɔfɔɔ gɛnen idoo ibono dɔ so mɔ, o nyi gɛnɔɔbono i dɛ sa anyamesɛ. Imɔso ɔ bo ɔlon de ɔ' kpaa abono ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ kya soo mɔmɔ idoo mɔ kee de mɛŋ sa mɛ' tɔrɔ idoo mɔ dɔ.

3

Yesu Nyisigyi Gi Don Mosisi-Lɛɛ

1 Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaarɛ gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro. Ɔ tɔgɛ aye-rɛ fɛye pɛwu yɛɛ a' kyu aye-nyoro sa mɔ de a' nyɛ kyena mɔ asɛ. Imɔso fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa gyan' Yesu so. Mɔ ne Wurubuaarɛ gi sun anyamesɛ asɛ. Mɔ so ne a ka gyan ne a kya tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu sa aye mɔ.
2 A' kyu Yesu kɛserɛ de Mosisi de a' kerɛ. Yesu gi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ mɔ sun aye anyamesɛ asɛ mɔ. Mosisi kee gi gyi gɛsintin mɔ-gɛkyena dɔ ne ɔ kpaa Wurubuaarɛ adɛ.
3 Buubuu ɔbono i kaaborɛ asa mɛ' kyu sa Yesu mɔ gi don Mosisi-lɛɛ mɔ gbaa bun. I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kya yii gɛten ne ɔ bo nyisigyi don abono mɛ tɛ mɔ-gɛten mɔ dɔ mɔ.
4 Gɛten' kamaasɛ gɛ bo no mɔ, ɔko ne n yii gɛmɔ. Ilaa kamaasɛ ɔpɔrɔbo, mɔ, ne n gyɛ Wurubuaarɛ.
5 Mosisi gi wɔra Wurubuaarɛ gɛsun ɔwɔrabo ne o kyu gɛsintin wɔra mɔ-gɛsun ne i kpaa Wurubuaarɛ adɛ pɛwu. Mosisi ilaa wɔrasɛ i wɔra sinkaala sa ilaa ibono Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ nyiile gɛkaako Mosisi lɛwu gɛmara mɔ.
6 Yesu Kirisito berɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ mɔ-bi ne o kyu gɛsintin kyu kerɛ Wurubuaarɛ adɛ mɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono obi kya kerɛ mɔ-sɛ gɛten so mɔ.

Ɔko Ɔŋ Sa Ɔ' Yɛgɛ Mɔ-Nwɔnsa Gi' Lii Wurubuaarɛ So

Gɛnɔɔbono a kya da otu kyu aye-ansi gyan' Yesu Kirisito so de ɔkon kyu i kya kpe faa mɔ, gɛnen gɛten' gɛbono Yesu kya kerɛ gɛmɔ so sa Wurubuaarɛ mɔ, aye ne n gyɛ gɛmɔ dɔ asa.

7 Imɔso fɛ' nu ilaa ibono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
tɔgɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ
gigyɛbi' mɔ,
8 fɛ mɛŋ sa fɛ' wɔra
gisoɔlon fɛɛ fɛye-
naanaana lɛɛ mɔ.
Aberɛ abono fɛye-naanaana
mɛ bo gipen mɔ dɔ mɔ
aberɛ ako dɔ mɔ mɛ
kerɛ me, Wurubuaarɛ,
ansi dɔ
ne mɛ soo me idoo kerɛ.
9 Nsi ikue-inyɔ pɛwu dɔ mɔ
mɛ wu me-gɛsun belɛ
gɛbono nɛ wɔra sa
mɔmɔ mɔ,
yɛgɛ mɛ kpɛ san mɛ kya
kuu me-gɛnɔ.
10 Gɛnen so mɔ, nɛ kyu
ginyadon wɔra gɛnen
gikpen gibono,
ne nɛ tɔgɛ kyu lii mɔmɔ so
yɛɛ,
'Owi kamaasɛ dɔ mɔ,
asa adɛ mɛ kya kerɛ
ansi
mɛ kya lɛɛ mɔmɔ-
nwɔnsa ma-a lii me
so.
Mɛ kine, mɛ mɛŋ bii me-
lɛɛ ikpa mɔ.'
11 Nɛ kyu ginyadon de
mɔmɔ, ne nɛ tɔgɛ nnɔ
wɔra mɔmɔ yɛɛ
nkyoola nbono me yɛɛ nan
kyu sa mɔmɔ mɔ
maŋ baa kyu sa mɔmɔ
gɛkaako kpa-a."
12 Imɔso, me-nanboana
Yesu asonbo, fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so dɔɔdan. Fɛye
dɔ ɔko-rɛ ɔko ɔ mɛŋ sa
o' kyu nwɔnsa nyɛnyɛn
abɛɛ akyɔɔlɛ nwɔnsa de
i' ba yɛɛ mɔ-nwɔnsa gi lii
Wurubuaarɛ so. Mɔ ne n
gyɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-
gɛkpaa mɔ.
13 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, i kpɛ
nyɛ wɔra yɛɛ gɛkɛ dee, fɛ'
kpɛ fɛ kya ka abara owi
ɔbono fɛ san fɛ kya nu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ de ilaa
iko i mɛŋ sa i' nyɛ penɛ
fɛye de fɛ' wɔra ansiɔlon de
Wurubuaarɛ.
14 Nengyene a taalɛ ka
gyan Kirisito so kpaa lii fɛɛ
gɛnɔɔbono a yii gɛsɛ faa mɔ,
aye-rɛ mɔ a laa kyena de mɔ-
ilaa kamaasɛ ibono ɔ bo mɔ
i' wɔra aye-lɛɛ kee.
15 Gɛnen so ne i wolaa tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ
yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ
gigyɛbi' mɔ,
fɛ' mɛŋ sa fɛ' wɔra
gisoɔlon
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛye-
nanaana mɛ wɔra
gisomaanu sa Wu-
rubuaarɛ mɔ."
16 Anɛana ne n nu Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ ne mɛ
wɔra gisomaanu de mɔ mɔ?
I mɛŋ gyɛ mɔmɔ abono aye-
naana Mosisi gi gyangbara
sa ɔmɔ lii Igyipiti mɔ?
17 Anɛana ne Wurubuaarɛ
gi kyu ginyadon wɔra nsi
ikue-inyɔ mɔ daa? I mɛŋ
gyɛ asa abono mɛ wɔra ilaa
nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ mɛ wu' gipen mɔ dɔ
mɔ?
18 Wurubuaarɛ gi kyu
ginyadon ne ɔ tɔgɛ nnɔ wɔra
mɔmɔ yɛɛ,
"Nkyoola nbono me yɛɛ nan
kyu sa mɔmɔ mɔ
maŋ baa kyu sa mɔmɔ
gɛkaako kpa-a."

Mɔ, anɛana ne Wurubuaarɛ darɛ gɛnen? I gyɛ daa asa abono mɛ wɔra gisomaanu de Wurubuaarɛ mɔ ne ɔ darɛ.
19 Imɔso a wu yɛɛ ibono gɛnen asa abono mɛ mɛŋ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ so ne n yɛgɛ ne mɛ mɛŋ nyɛ kpe Wurubuaarɛ ɔkyoolaten mɔ.

4

Aye Ako A Laa Nyɛ Wurubuaarɛ Nkyoola Mɔ Ɔnan

1 Wurubuaarɛ gi ka yela sa aye yɛɛ ibono a san a tɛ faa ɔ laa yɛgɛ aye ako a laa nyɛ mɔ-lɛɛ nkyoola mɔ ɔnan gɛsinkpan so. Imɔso a' kerɛ dɔɔdan de ɔko-rɛ ɔko ɔ' mɛŋ sa ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa de ɔ' mɛŋ nyɛ gɛnen nkyoola nbono ɔ darɛ faa.
2 I lii fɛɛ aye kee a nu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono aye-naanaana Isirale awura mɔ mɛ nu mɔ mɔ. Mɔmɔ, mɔ, mɛ nu ɔkalan baarɛ mɔ, i mɛŋ kpaa mɔmɔ de sɛi. I lii fɛɛ mɛ mɛŋ sɔɔ ɔkalan mɔ gyi.
3 Aye abono a nu ɔkalan mɔ ne a sɔɔ mɔ gyi mɔ berɛ, a laa nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono. A' nyingi ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Nɛ kyu ginyadon de mɔmɔ,
ne nɛ tɔgɛ nnɔ wɔra mɔmɔ yɛɛ,
'Nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa mɔmɔ mɔ,
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a.' "
Owi ɔbono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, ɔ ti wolaa logɛ mɔ-gɛsun gɛbono ɔ wɔra kyu lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ.
4 I lii fɛɛ ɔ tɔgɛ gɛkɛ sonosɛ mɔ ilaa mɔ-agyɛbi dɔ gɛtɛɛko yɛɛ,
"Wurubuaarɛ gi logɛ mɔ-gɛsun gɛbono ɔ wɔra pɛwu mɔ,
gɛkɛ sonosɛ mɔ, o kyu kyoola."
5 Imɔ gɛmara, Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ yɛɛ,
"Nkyoola nbono me yɛɛ nan kyu sa mɔmɔ mɔ,
maŋ baa kyu sa mɔmɔ gɛkaako kpa-a."
6 Gɛnen asa adɛ mɛ wolaa nu Wurubuaarɛ ɔkalan konkonsɛ mɔ. Mɛ wɔra daa gisomaanu. Imɔso ne mɛ mɛŋ nyɛ Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Kii Yela Aberɛ Ako

De Asa Mɛ' Nyɛ Mɔ-Nkyoola Mɔ Ɔnan

Idɛ kon mɔ i bo no yɛɛ asa ako berɛ mɛ laa nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan ibono a san a tɛ de ansi faa.
7 I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ ɔ yela aberɛ ako sa ako yɛɛ mɛ laa nyɛ mɔ-nkyoola mɔ ɔnan. Ɔ yela gɛnen aberɛ abono ginyen yɛɛ "Ndɛ." Imɔ gɛmara, i kɛɛla, ne i gyi nsi mɔ, ɔ naa de aye-naana Deefidi so tɔgɛ gɛnen gɛkɛ gɛdɛ so ilaa, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ baa kyon mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
"Ndɛ fɛ nu Wurubuaarɛ gigyɛbi mɔ

fɛŋ sa fɛ' wɔra gisoɔlon.”

8 Ne fɛɛ Wurubuaarɛ mɛnan yɛgɛ de Gyosuwa ɔ' taalɛ kyu Wurubuaarɛ nkyoola mɔ ɔnan sa Isirale awura adedaabo mɔ mɔ, nkana Wurubuaarɛ maŋ baa kii yela mɔ-nkyoola nbono gɛkɛ banban gɛko.

9 Imɔso ndɛ ibono a tɛ faa Wurubuaarɛ nkyoola mɔ ɔnan gi bo no sa Wurubuaarɛ asonbo.

10 I kya nyiile yɛɛ fo ɔbono fo nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono ɔnan mɔ, fo kaasɛ ɔbono berɛ fo laa kyoola, foŋ baa wɔra fo-gibaa so-lɛɛ gɛsun. I laa wɔra daa fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kee gi logɛ mɔ-gɛsun ne ɔ kyoola mɔ.

11 Imɔso fɛ' yɛgɛ de aye berɛ a' pɛɛrɛ ansi de a' nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono. Aŋ sa a' wɔra gisomaanu fɛɛ gɛnɔɔbono ako mɛ wɔra ne mɛ mɛŋ nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ nkyoola nbono mɔ.

12 Wurubuaarɛ gɛnɔ gɛ bo gya, ne mɔ-agyɛbi mɔ a kya wɔra ilaa. A bo yɛ don gɛki, ansi ɔ yɛ, gɛmara ɔ yɛ. Wurubuaarɛ agyɛbi a loo nyamesɛ dɔ mɔ, a kya kpe ko-o tudɔ kpaa tu mɔ-oduduu de mɔ-gisen dɔ baragɛ ilaa dɔ nyiile mɔ. I dɛ fɛɛ gɛnɔɔbono gɛki gɛ laa taalɛ baragɛ nkyaga-nkyaga de awuye npɔ dɔ mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a kya yɛgɛ nyamesɛ gɛwɔnsa dɔ de mɔ-gɛlaarɛ ilaa i kya lii gɛwi yɛɛ idɛ i boran, abɛɛ idɛ iŋ boran.

13 Iŋ bo no yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ i' ŋara mɔ. Imɔ pɛwu i ti wolaa lii gɛwi sa mɔ, ne i dɛ daa faa tentegelen mɔ-ansi so. Mɔ-ansi dɔ kee ne aye pɛwu a laa yelɛ de ɔkamaasɛ ɔ' lɛɛ mɔ-gɛnɔ.

Yesu Ne N Tɛ Wurubuaarɛ Gɛbunono Sa Aye

14 A bo Wurubuaarɛ gɛbunono wura gbaa' ɔ kyon kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ asɛ sa aye. Mɔ ne n gyɛ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ. Imɔso gɛnɔɔbono a kya tɔgɛ yɛɛ a ka gyan' mɔ so faa, a' yelɛ aye-ayaa so ken-ken gɛnen.

15 I lii fɛɛ mɔ ɔbono ɔ tɛ gɛbunono sa aye mɔ tansi ɔ kya su aye so. O nyi ibono aye anyamesɛ aŋ bo lon aye-gibaa so. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ gi soo mɔ kee idoo ɔkpa kamaasɛ so fɛɛ aye. Ɔŋ kii nyɛ mɔ de ɔ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.

16 Aye-gɛbunono wura baarɛ so mɔ, fɛ' yɛgɛ a' bugi aye-asen sa gitolon gɛmu, Wurubuaarɛ, de ɔ' su aye gitolon. Ilaa i kya nyise aye mɔ, a' bugi aye-asen sa mɔ, de ɔ' tengɛ mɔ-gibaa gyan aye so de ɔ' kpaa aye.

5

1 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kamaasɛ, Wurubuaarɛ ne n kya lɛɛ mɔ lii mɔ-nanboana anyamesɛ dɔ yɛɛ ɔ' yelɛ mɔmɔ-giyaa dɔ de ɔ' lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ sa ɔmɔ. Mɔ ne n kya kyu

ilaa ibono asa mɛ laa kyu
bara Wurubuaarɛ mɔ de
nbuɛ nbono mɛ laa kyu
kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ mɔ
lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ
de Wurubuaarɛ, mɔ, o' kyu
mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono
mɛ wɔra mɔ kyɛɛ mɔmɔ.

2 Gɛnen kaasɛ mɔ kya
taalɛ nyɛ gisen sa abono
mɛŋ nyi ne mɛ kya fuɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkpa dɛnsɛ mɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɔ kee gyɛ
daa nyamesɛ ne ɔŋ bo ɔlon
ɔko mɔ-gibaa so.

3 Gɛnen so mɔ, iŋ gyɛ asa
sɛnsɛ ilaa nyɛnyɛn wolɛ so
ne ɔ kya lɛɛ asunbi. I kaa-
borɛ ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-
nyoro kee de Wurubuaarɛ
o' kyu mɔ-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ
mɔ.

4 Nyamesɛ mɛŋ kya gyi
gɛbelɛnsɛ gɛdɛ mɔ-gibaa so.
Wurubuaarɛ ne n kya lɛɛ
nyamesɛ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-
asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono ɔ naa kyena lɛɛ
Aron mɔ.

5 Gɛnen kee ne Kirisito
ɔbono Wurubuaarɛ gi sun
yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ
mɔ mɛŋ gyi gɛnen gɛbelɛnsɛ
gɛbono mɔ-gibaa so. Wu-
rubuaarɛ ne n lɛɛ mɔ yɛɛ
ɔ' kyena gɛbunono sa mɔ
Wurubuaarɛ asonbo. Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,

"Fo gyɛ me-bi. Ndɛ nɛ wɔra
fo-sɛ."

6 Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ
sa Kirisito mɔ-agyɛbi dɔ
gɛtɛɛko yɛɛ,

"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo
gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔkpa
ɔbono so nɛ naa kyena
yɛgɛ Mɛkisedɛ gi wɔra
asunbi ɔlɛɛbo mɔ,
gɛnen ɔkpa ɔbono so
kee ne nɛ kyu fo wɔra
asunbi ɔlɛɛbo faa."

7 Owi ɔbono Yesu gi baa
bingiri nyamesɛ kyena
gɛsinkpan so mɔ, ɔ dalaa
kolɛ Wurubuaarɛ ɔbono
mɔ ne nan taalɛ mɔlɛgɛ
mɔ lii lɛwu dɔ mɔ. Ɔ
kya dalaa gɛnen mɔ, ɔ kya
saawo ken-ken ɔ kya terɛ
Wurubuaarɛ, yɛgɛ ansikyu
a kya kyon. Yesu gi kyu mɔ-
nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ so
mɔ, Wurubuaarɛ gi nu mɔ
asɛ.

8 Dabɔlɛ ibono ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi faa,
o wu ɔlaawusɛ. Ne ɔ
kasɛ gɛnɔɔbono ɔ laa nu
Wurubuaarɛ gɛdɛ mɔ lii mɔ-
ɔlaawusɛ mɔ so.

9 Yesu gi wɔra Wurubuaarɛ
gisen dɔ ilaa logɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ, mɔ, gi yɛgɛ ɔ baa
wɔra amɔlɛgɛbo gɛmu sa asa
abono pɛwu mɛ kya nu mɔ
Yesu asɛ mɔ. Mɔ ne nan yɛgɛ
mɛ' nyɛ kyena Wurubuaarɛ
asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

10 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
gi wolaa lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ'
wɔra asunbi alɛɛbo gɛmu
sa anyamesɛ buu de ɔkpa
ɔbono so ɔ naa kyena lɛɛ
Mɛkisedɛ ne ɔ wɔra mɔ-
asunbi ɔlɛɛbo mɔ.

Fɛ Dɛ Fɛɛ Kyokyooana Abono Mɛ Tiri Daa Ginyabo

11 Nkana ilaa gikyɔ i san i
bo no a laa tɔgɛ kyu lii imɔ
so. Fɛŋ kya laarɛ de fɛ' kpaa
fɛye-nyoro de fɛ' nu ilaa gɛsɛ
kusaa so mɔ, i bo sen sa aye
de a' lɛɛ imɔ gɛsɛ sa fɛye.

12 Nkana i kaaborɛ
ɔfaanan fɛ ti wɔra Wu-
rubuaarɛ agyɛbi mɔ anyi-
ilebo. Fɛye, mɔ, fɛŋ ti
sɛɛ amɔ dɔ. Fɛ dɛ fɛɛ
kyokyooana abono mɛ tiri
daa ginyabo, ne mɛ maŋ bii
gyi agyudɔ boduduusɛ mɔ.
Fɛ tiri yɛɛ mɛ' kii nyiile fɛye
Wurubuaarɛ ilaa lii imɔ gɛsɛ
de gɛsɛ.
13 I kya nyiile yɛɛ fɛŋ ti
ten ansi Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ de fɛ' bii gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ laa kyu fɛye yɛɛ
fɛye-asen dɔ i boran mɔ.
14 Abono mɛ ten ansi
mɔ ne nan taalɛ kasɛ ilaa
boduduusɛ lii Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ de mɛ' nu gɛsɛ.
Mɔmɔ abono berɛ, mɛ ti wu
ilaa kpɛi-kpɛi kerɛ. Imɔso
mɛ ti kasɛ ne mɛ kya bii yɛɛ
ilaa dɛnsɛ ne, ilaa nyɛnyɛn
ne.

6

1 A ti nu ilaa ibono i bo
Kirisito ɔson mɔ dɔ gɛsɛ de
gɛsɛ yɛɛ a' nu aye-nyoro
gɛsɛ, a' kyɛɛgɛ de aŋ baa
wɔra ilaa ibono iŋ kya kpaa
nyamesɛ Wurubuaarɛ asɛ
mɔ, de a' sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi. Imɔso aŋ sa a' sii de imɔ
wolɛ. Fɛ' yɛgɛ a' kii kasɛ ilaa
banban bɔla de a' ten ansi
mɔ-ɔson mɔ dɔ.
2 Wurubuaarɛ sagyere
ilaa de gɛnɔɔbono a laa
kyu aye-abaa gyan' asa
so de a' dalaa sa mɔmɔ
de gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
laa kyingi anyamesɛ pɛwu
gɛkaako de o' gyi mɔmɔ-
nbɛlɛ de ɔ' sa mɔmɔ ntɛɛla
nbono giŋ bo ɔkara mɔ, imɔ
pɛwu i bo aye-ɔson mɔ gɛsɛ
de gɛsɛ ilaa ibono n darɛ mɔ
dɔ. Fɛ mɛŋ' yɛgɛ a' sii de
imɔ wolɛ.
3 A' kpe ansi dɔ Yesu ɔson
mɔ dɔ. Wurubuaarɛ gi kyule
mɔ, gɛnen ne a laa wɔra ne.
4 Nengyene ako mɛ kerɛ
ansi kine yɛɛ mɛ maŋ baa
ka gyan Yesu so mɔ, iŋ baa
sa de ɔko ɔ' yɛgɛ mɛ' kii
nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ kii ka
gyan' Yesu so ginyɔsɛ. I lii
fɛɛ mɛ ti nyɛ gɛnsibugi kerɛ,
ne mɛ ti daa Wurubuaarɛ
ilaa kyɛɛsɛ ibono ɔ kyɛɛ mɔ-
asonbo mɔ kerɛ, ne Wu-
rubuaarɛ Oduduu mɔ gi ti
kyena mɔmɔ dɔ kerɛ.
5 Mɛ ti nu Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ bii amɔ-ɔkon
kerɛ, ne mɛ ti wu Wu-
rubuaarɛ ɔlon ɔbono ɔ laa
lii gɛwi gɛkyena gɛbono gɛ
laa baa ba gɛkaako mɔ kee
kerɛ.
6 Nengyene gɛnen asa adɛ
mɛ kerɛ ansi kine yɛɛ mɛ
maŋ baa ka gyan' Yesu so
mɔ, i maŋ baa sa de ɔko ɔ'
yɛgɛ mɛ' kii nu mɔmɔ-nyoro
gɛsɛ de mɛ' kii ka gyan' Yesu
so. I lii fɛɛ mɛ kya wɔra
gɛnen mɔ, mɛ kya kerɛ ansi
mɛ kii ma-a da Wurubuaarɛ
mɔ-bi mɔ aŋanbi ma-a mada
de lɛwu oyii mɔ ne. Mɛ
kya wɔra gɛnen mɔ, mɛ dɛ
Yesu ansi mɛ kya kpiidɛ gɛsɛ
sansana ne.
7 Gɛsinkpan gɛbono gɛ kya
nyɛ nkyu ne gɛ kya wɔra
agyudɔ sa asa abono mɛ kya
dɔɔ gɛmɔ mɔ, gɛmɔ ne n kya
nyɛ ayuule lii Wurubuaarɛ
asɛ.
8 Gɛsinkpan gɛbono, mɔ,
gɛ kya nyɛ nkyu ne gɛ

kya kɔrɔ daa iwe de ifɛ, ne gɛŋ kya wɔra agyudɔ sa asa abono mɛ kya dɔɔ gɛmɔ mɔ, gɛŋ bo agyan ne. Wurubuaarɛ laa tɔgɛ nnɔ wɔra gɛmɔ ne laalaalogɛ mɔ Wurubuaarɛ laa baa nyɔga gɛmɔ ɔgya.

A Nyi Aye-Asen Dɔ Yɛɛ Fɛye Berɛ Fɛ Nyɛ Wurubuaarɛ Amɔlɛgɛ

9 Me-nanboana laarɛsɛ Yesu ɔson mɔ dɔ, a kya tɔngɛ de fɛye fafaanan gbaa mɔ, a nyi aye-asen dɔ yɛɛ fɛye berɛ, fɛŋ dɛ gɛnen. Fɛye-ilaa i kya lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ fɛye ne fɛ nyɛ mɔ asɛ gɛkyena ɔnan.

10 Wurubuaarɛ kya kyu daa gɛsintin gyi asa nbɛlɛ; ɔŋ kya tan gɛsun gɛbono fɛ wɔra sa mɔ mɔ. Gɛnɔɔbono fɛ kpaa fɛye-nanboana abono mɛ kya son Yesu mɔ ne fɛ san fɛ kya kpaa mɔmɔ mɔ, ɔ maŋ tan imɔ so. Imɔ ne n kya nyiile yɛɛ fɛ kya laarɛ mɔ-ilaa.

11 Ilaa ibono i tansi i tiri aye lii fɛye asɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛye ɔkamaasɛ o' kyu gɛnsipɛɛrɛ keda gɛnen kpaa logɛ. Fɛ wɔra gɛnen mɔ, ilaa ibono fɛye-ansi a gyan' imɔ so mɔ i laa nyɛ ba gɛsintin sa fɛye.

12 A mɛŋ kya laarɛ yɛɛ fɛ' wɔra awolegyɔbo. A kya laarɛ fɛɛ fɛ' nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela mɔ. Imɔso fɛ' kasɛ asa abono mɛ kya ka gyan Wurubuaarɛ so ne mɛ kya nyɛ gisen de mɛ' nyɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔmɔ mɔ.

Wurubuaarɛ Gi Ka Yela Ne Ɔ Kerɛ Fɛɛ Mɔ-Nyoro Mɔ, Ilaa Mɔ I Laa Ba

13 Owi ɔbono Wurubuaarɛ laa ka ilaa yela sa Aberaham mɔ, ɔ mɛŋ nyɛ ɔbono ɔ don mɔ Wurubuaarɛ mɔ de ɔ' nyɛ tɔgɛ yɛɛ, “Nɛ kerɛ fɛɛ gɛnen kaasɛ baarɛ.” Imɔso ɔ tɔgɛ daa yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro.

14 Wurubuaarɛ gi ka sa Aberaham yɛɛ, “Iŋ bo sɛi, nan yuule fo de fo-ilin i' tansi yɛlegɛ.”

15 Aberaham gi nyɛ gisen gyoo ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ, ne gɛsintin, ɔ baa nyɛ imɔ.

16 Nyamesɛ kya ka mɔ, ɔ kya kerɛ daa ɔbono ɔ don mɔ mɔ de ɔ' tɔgɛ yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ ɔdɛ. Imɔ ne n kya keda asa nyoro yɛɛ ibono ɔ tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin, ne i kya mɔɔ akyɔɔlɛ abono nkana mɛ laa sɔɔ mɔ pɛwu gɛnɔ.

17 Gɛnen ne Wurubuaarɛ kya laarɛ yɛɛ mɔ-adɛ mɛ' nyɛ bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ ɔ maŋ baa kyɛɛgɛ mɔ-gɛnɔ. Mɛ laa nyɛ ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔmɔ mɔ. Imɔso ne ɔ ka daa yɛɛ ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro mɔ.

18 Wurubuaarɛ gi kpɛ ka yela mɔ, ɔ ka daa. Ne ɔ kerɛ fɛɛ mɔ-nyoro mɔ, iŋ bo no yɛɛ ɔ laa kyɛɛgɛ imɔ abɛɛ ɔ kɛɛ abon. Gɛnen ilaa inyɔ idɛ so mɔ, aye abono a selɛ kpaa bukaa mɔ mɔ, i kaaborɛ i' keda aye-nyoro gikyɔ yɛɛ a laa nyɛ ilaa ibono

ɔ ka yela sa aye, ne aye-ansi
a gyan' imɔ so mɔ. Imɔ ne n
gyɛ Yesu amɔlɛgɛ mɔ.
19 Ibono aye-ansi a gyan'
Yesu so faa mɔ i yɛgɛ aye-
asen a tɛ aye gɛten kolon
aye-gɛkyena dɔ. Yesu so mɔ,
a nyɛ ayaa yelɛsɛ, ne sɛi maŋ
taalɛ wɔra aye. Mɔ-lɛwu mɔ
so mɔ i wɔra fɛɛ ɔ kpaga
gikuru gibono gi baragɛ Wu-
rubuaarɛ tudɔ-tudɔ lɛɛ ɔson
obu mɔ, ne ɔ loo.
20 Yesu gi loo nno mɔ, aye-
giyaa dɔ ne ɔ loo gɛnen.
Mɔ ne n bugi ɔkpa sa
aye de aye-rɛ Wurubuaarɛ
kee a' nyɛ saarɛ abara
dɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
ɔ tɛ gɛbunono ɔ sa aye
Wurubuaarɛ asonbo mɔ
gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ yɛgɛ
ɔ wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo
gɛmu buu de ɔkpa ɔbono so
ɔ naa kyena lɛɛ Mɛkisedɛ
ne ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo
mɔ.

7

Mɛkisedɛ Gi Tansi Wɔra Nyamesɛ Gbaa' Gɛsintin So

1 Mɛkisedɛ baarɛ gi gyi
gɛwura Salem ɔsowolɛ so, ne
ɔ wɔra asunbi ɔlɛɛbo kee
sa Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ
Gitɔbelɛ mɔ. Owi ɔko dɔ
mɔ aye Isirale awura aye-
naana Aberaham mɔ-rɛ mɔ-
adɛ mɛ kpaa kɔ ikɔ belɛ de
awura ako mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
adɛ. Aberaham mɔ-rɛ mɔ-
adɛ mɛ kɔ ikɔ mɔ lii, ne
mɛ kii mɛ kya kpe gɛwi
mɔ, Mɛkisedɛ baarɛ gi lii
gyangara mɔmɔ. Mɛkisedɛ
gi sa Aberaham ɔlon Wu-
rubuaarɛ ginyen dɔ.
2 Ne Aberaham, mɔ, gi yɛ
ilaa kamaasɛ ibono ɔ nyɛ
lii ikɔ mɔ dɔ mɔ gikpadɔ
gudu-gudu ne o kyu gikolon-
gikolon kyu sa Mɛkisedɛ yɛɛ
ibono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
asunbi ɔlɛɛbo so mɔ, mɔ-
lɛɛ ogyiten ne. (Mɛkisedɛ
ginyen mɔ gɛsɛ ne n gyɛ
yɛɛ "Wura ɔbono mɔ-gisen
dɔ i boran." Ibono ɔ gyɛ
wura sa Salem ɔsowolɛ mɔ,
i yɛgɛ ɔ nyɛ ginyen nyɔsɛ
yɛɛ "Wura ɔbono ɔ kya bara
gisen yuuli.")
3 Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ
mɔ mɛ mɛŋ ŋmarasɛ sɛi-
sɛi kyu lii gɛnen Mɛkisedɛ
baarɛ mɔ-sɛ so abɛɛ mɔ-nyi
so abɛɛ mɔ-naanaana gigyan
so gigyan so ilaa yela. Mɛ
mɛŋ kii ŋmarasɛ yɛɛ gɛkɛ
gɛdɛ ne i kyu korogɛ mɔ
abɛɛ gɛkɛ gɛdɛ ne o kyu
wu'. Ibono a nyi kyu lii mɔ
so mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo
gɛkpaa. Gɛnen so ne ɔ dɛ fɛɛ
Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ.
4 Gɛnen Mɛkisedɛ baarɛ gi
tansi wɔra nyamesɛ gbaa'
gɛsintin so. Aberaham
ɔbono ɔ gyɛ aye Isirale
awura ɔpaa gyangbarasɛ mɔ
gbaa gi yɛ ilaa ibono ɔ nyɛ
lii ikɔ ibono ɔ kpaa kɔ mɔ dɔ
mɔ gikpadɔ gudu-gudu ne o
kyu gikolon-gikolon kyu sa
Mɛkisedɛ yɛɛ ibono ɔ gyɛ
asunbi ɔlɛɛbo so mɔ, mɔ-lɛɛ
ogyiten ne.
5 Imɔ gɛmara mɔ aye Isir-
ale awura a baa nyɛ nbara
kyu lii Wurubuaarɛ asunbi
alɛɛbo ogyiten so. Nbara mɔ
ne n gyɛ yɛɛ asa mɛ' kyena

mɛ kya yɛ-yɛ mɔmɔ-ilaa ibono mɛ kya nyɛ mɔ dɔ gikpadɔ gudu-gudu de mɛ' kyu gikolon-gikolon kyu kperɛ asunbi alɛɛbo yɛɛ mɔmɔ-lɛɛ ogyiten ne. Gɛnen asunbi alɛɛbo abono mɛ kya lii daa Lɛfi gɛsu dɔ wolɛ. Mɛ gyɛ daa aye Isirale gɛsinkpan so asa. Imɔso Aberaham ɔpaa dɔ ne mɛ gyɛ, ne mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyisɛ lii daa mɔmɔ-nanboana Isirale awura gbaa-gbaa asɛ.

6 Mɛkisedɛ berɛ mɛŋ gyɛ Lɛfi gɛsu dɔ. Imɔso ɔŋ kya lɛɛ Isirale awura asunbi sa ɔmɔ. Ɔŋ gyɛ aye Isirale awura mɔ dɔ gbaa. Mɛkisedɛ gyɛ daa Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo so ne aye Isirale awura ayenaana Aberaham gi yɛ ilaa ibono pɛwu ɔ nyɛ lii ikɔ mɔ dɔ mɔ gikpadɔ gudugudu ne o kyu gikolongikolon sa mɔ. Ne Mɛkisedɛ mɔ gi sa Aberaham ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ. Ba-a ibono Wurubuaarɛ gi wolaa ka ilaa dɛnsɛ yela sa Aberaham faa, Mɛkisedɛ gi dabɔlɛ don mɔ.

7 Iŋ bo akyɔɔlɛ; nyamesɛ ɔbono ɔ laa sa mɔ-nanbo ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ mɔ gi don ɔbono ɔ kya nyɛ gɛnen ɔlon ɔbono mɔ.

Mɛkisedɛ Gɛbelɛnsɛ Gɛ Don Gyuda Awura Asunbi Alɛɛbo Pɛwu-Lɛɛ

8 Mɛkisedɛ ɔbono ɔ nyɛ mɔ-lɛɛ ogyiten faa, Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a mɛŋ taa tɔgɛ yɛɛ o wu' de a' nu. Nkana aye Isirale awura mɔ dɔ mɔ, asa abono mɛ kya nyɛ mɔmɔ-ilaa gyisɛ lii aye asɛnsɛ asɛ mɔ, a nyi ibono mɔmɔ berɛ mɛ kya wu'.

9-10 Lɛfi gɛsu dɔ asa ne n gyɛ gɛnen asa abono. Aberɛ abono Aberaham gi gyangara Mɛkisedɛ ne ɔ sa mɔ mɔ-lɛɛ ogyiten mɔ, iŋ ti taa korogɛ Lɛfi. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, a kya kyu imɔ yɛɛ Lɛfi ne n sa Mɛkisedɛ gɛnen. I lii fɛɛ kyu naa de Aberaham so ne i kyu korogɛ Lɛfi. Imɔso Mɛkisedɛ gi don Aberaham mɔ-rɛ Lɛfi.

11 Nkana Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile Isirale awura yɛɛ Lɛfi gɛsu dɔ ne mɛ' wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sa mɔmɔ. Lɛfi ɔnaanabi Aron gikpen mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi imɔ-ɔkpa so mɔ, iŋ dabɔlɛ ta gudu sa Wurubuaarɛ. Imɔso Wurubuaarɛ gi lɛɛ ɔko kpɛi ɔbono ɔŋ gyɛ Lɛfi gɛsu dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ lɛɛ Mɛkisedɛ mɔ. Ɔŋ baa lɛɛ mɔ ɔkpa ɔbono so ɔ lɛɛ Aron mɔ-rɛ mɔ-gikpen mɔ. Ɔbono ɔ san lɛɛ mɔ ne n gyɛ Yesu. Nengyene fɛɛ Aron-lɛɛ mɔ anan ta gudu mɔ, nkana iŋ baa tiri yɛɛ ɔko ɔ' baa kii ba.

12 Wurubuaarɛ laa kyɛɛgɛ gɛnɔɔbono o kyu lɛɛ mɔasunbi alɛɛbo mɔ, i tiri yɛɛ ɔ' kyɛɛgɛ nbara mɔ kee.

13-14 Aye-Wura Yesu ɔbono a darɛ mɔ mɛŋ gyɛ Lɛfi gɛten dɔ isa. Ɔ gyɛ Isirale awura gɛten gɛko dɔ ibono iŋ bo akyɔɔlɛ. Ɔ gyɛ daa Gyuda gɛten dɔ isa. Nkana Wurubuaarɛ nbara

nbono Mosisi gi yela mɔ giŋ kya sa ɔkpa de Gyuda gɛten dɔ asa mɛ' wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo, ne Gyuda gɛten dɔ isa ɔko-rɛ ɔko mɛŋ wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo gɛkaako kerɛ.

Yesu Gɛbelɛnsɛ De Mɛkisedɛ-Lɛɛ Gɛ Lii Abara

15 Fɛɛ gɛnɔɔbono a tɔgɛ kyon mɔ, a wu yɛɛ Yesu gyɛ Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo ɔko kpɛi, mɔ-rɛ Mɛkisedɛ ilaa i laarɛ i' lii abara.
16 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ lɛɛ mɔ lii Lɛfi gɛsu dɔ de ɔ' wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo fɛɛ gɛnɔɔbono Mosisi nbara mɔ gi kya nyiile mɔ. Ɔ kerɛ daa Yesu oduduu ɔbono ɔ bo ne ɔ maŋ baa kii wu' gɛkaako kpa-a mɔ ne ɔ lɛɛ mɔ de ɔ' wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo.
17 Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile Yesu yɛɛ,

"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo
gɛkpaa-gɛkpaa.
Ɔkpa ɔbono so nɛ naa kyena
yɛgɛ
Mɛkisedɛ gi wɔra asunbi
ɔlɛɛbo mɔ
gɛnen ɔkpa ɔbono so kee
ne nɛ kyu fo wɔra
asunbi ɔlɛɛbo faa."

18 Ilaa idɛ i kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi nyaa dedaa-lɛɛ asunbi alɛɛbi mɔ yela nkan ne. I lii fɛɛ gɛnen asunbi abono ɔnan aŋ kya taalɛ mɔlɛgɛ nyamesɛ de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
19 I kya nyiile yɛɛ gɛnen Mosisi nbara nbono gi mɛŋ kya yɛgɛ ɔko-rɛ ɔko o' gyi Wurubuaarɛ ginsi. Idɛ kon berɛ, Yesu asunbi alɛɛbi abono a boran don Mosisi nbara mɔ a ba. Mɔ-lɛɛ mɔ so ne anyamesɛ mɛ laa taalɛ kyu mɔmɔ-gɛwɔnsa gyan. Amɔ ne nan yɛgɛ de aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i lɔrɔ de a' nyɛ tu sindi mɔ.

Yesu Laa Wɔra Asunbi Ɔlɛɛbo Gɛkpaa-Gɛkpaa

20-21 I kii i bo ibono so Yesu-lɛɛ Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbi mɔ a boran don Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sɛnsɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gɛnɔ dɔ agyɛbi ne n yɛgɛ ne Yesu gi wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo. Wurubuaarɛ gi ka yɛɛ,

"Fo gyɛ asunbi ɔlɛɛbo
gɛkpaa-gɛkpaa.
Nɛ kerɛ fɛɛ me-nyoro,
gɛkaako maŋ kyɛɛgɛ
me-gɛnɔ tɔgɛsɛ gɛdɛ
kpa-a."

Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo sɛnsɛ mɔ berɛ, iŋ gyɛ Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi so ne mɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo.
22 Lii Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ agyɛbi adɛ so ne Yesu gi wɔra ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ yɛɛ naa de mɔ so ne mɔ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ' wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. Gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ gɛbono gɛ boran don gɛgyangbarasɛ mɔ nkana ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ mɔmɔ mɛ naa kyena wɔra mɔ.
23-24 I kii i bo ibanban ibono so Yesu-lɛɛ asunbi alɛɛbi mɔ a don asɛnsɛ mɔ-lɛɛ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛnen asunbi alɛɛbo abono mɛ nyaakyɔ. Gɛnɔɔbono mɛ kya wu' mɔ so mɔ, mɛŋ kya nyɛ kyena

gɛkpaa. Yesu berɛ tɛ nkpa gɛkpaa-gɛkpaa. Ɔ wɔra Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo faa, ɔko maŋ baa yii mɔ-giyaa.

25 Gɛnen so mɔ, asa abono mɛ kya tu sindi Wurubuaarɛ kyu naa de mɔ so mɔ, ɔ bo ɔlon de ɔ' mɔlɛgɛ ɔmɔ gɛkpaa-gɛkpaa. I lii fɛɛ owi kamaasɛ dɔ mɔ, ɔ kpɛ ɔ bo no ɔ kya kolɛ Wurubuaarɛ ɔ kya sa mɔmɔ.

26 Gɛnen Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ne n boran sa aye anyamesɛ. O kyu mɔ-nyoro fuɛ sa Wurubuaarɛ. Ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn, ne ɔ gyɛ gisen fufuli wura. Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ lii ilaa nyɛnyɛn awɔrabo dɔ, ne ɔ diirɛ mɔ kpe mɔ asɛ Wurubuaarɛ dɔ.

27 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu sɛnsɛ mɔ mɛ kya lɛɛ asunbi gɛkɛ kamaasɛ. Pɛi ne mɛ laa lɛɛ asunbi sa asa de i' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ mɔ, mɛ kya daa gilɛɛ sa mɔmɔ-nyoro. Yesu berɛ ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn so mɔ, iŋ tiri yɛɛ ɔ' lɛɛ asunbi sa mɔ-nyoro de i' kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔ. Iŋ tiri kee yɛɛ gɛkɛ kamaasɛ mɔ ɔ' kpɛ ɔ kya lɛɛ asunbi ɔ kya kpe ɔ kya ba. Gikolon ne o kyu mɔ gbaa-gbaa nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Imɔ ne n gyɛ asunbi abono ɔ lɛɛ kyu kpaarɛ asa ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ.

28 Asa abono mɛ wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kyu naa de Mosisi nbara mɔ so mɔ, mɛ mɛŋ bo ɔlon mɔmɔ-gibaa so de mɛ' wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Mosisi nbara mɔ gɛmara mɔ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gɛnɔ dɔ agyɛbi ne n san yɛgɛ ne mɔ-bi Yesu gi baa wɔra mɔ-asunbi alɛɛbo gɛmu. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu berɛ gi wɔra mɔ Wurubuaarɛ gisen dɔ ilaa pɛwu sa mɔ kpaa logɛ.

8

Yesu Gyɛ Wurubuaarɛ Asunbi Alɛɛbo Gɛmu Wurubuaarɛ Dɔ

1 Idɛ kon fɛ' nu ilaa ibono a kya laarɛ a' nyiile mɔ. A bo gɛnen Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu ɔnan ɔbono a darɛ faa. Mɔ berɛ ɔ tɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi gɛwura.

2 Ɔ kya wɔra asunbi alɛɛbo gɛsun Wurubuaarɛ ɔsonten ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ ne Wura Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n yii mɔ mɔ. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ɔson pan-pan ɔbono anyamesɛ mɛ yii gɛsinkpan so mɔ.

Gɛsinkpan So Asunbi A Kya Lɛɛ Wurubuaarɛ Dɔ-Lɛɛ Mɔ Ɔnan Nyiile

3 Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu kamaasɛ gɛsun gɛbono Wurubuaarɛ gi sa mɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ o' kyu asa ilaa ibono mɛ kya kyu bara Wurubuaarɛ mɔ de mɔmɔ-asunbi atɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ. Imɔso i kaaborɛ yɛɛ Yesu ɔbono ɔ tɛ gɛbunono sa aye Wurubuaarɛ dɔ mɔ kee ɔ' nyɛ ilaa ibono ɔ laa kyu lɛɛ

asunbi sa Wurubuaarɛ sa
aye mɔ.
4 Ne fɛɛ Yesu bo daa
gɛsinkpan so mɔ, nkana ɔ
maŋ nyɛ wɔra Wurubuaarɛ
asunbi ɔlɛɛbo kpa-a. I lii fɛɛ
Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, i bo
asa abono i kaaborɛ mɔmɔ-
wolɛ ne mɛ' lɛɛ asunbi sa
asa.
5 Gɛnen gɛsinkpan so-lɛɛ
asunbi alɛɛbo mɔ gɛsun
gɛbono mɛ kya wɔra mɔ
gɛ kya lɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ i dɛ
mɔ ɔnan nyiile aye daa.
I mɛŋ gyɛ imɔ gbaa-gbaa
ne i gyɛ. I dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ gi
tɔgɛ sa Mosisi yɛɛ, “Kerɛ de
fo' yii me-ɔson panpan fɛɛ
gɛnɔɔbono nɛ kaala nyiile fo
gibii mɔ so mɔ.”
6 Gɛsun gbaa' gɛbono
Wurubuaarɛ gi kyu wɔra
Yesu Kirisito abaa dɔ mɔ
berɛ gɛ tansi don gɛbono
Wurubuaarɛ gi kyu sa
gɛsinkpan so asunbi alɛɛbo
mɔ. Gɛnen kee ne ɔ
yelɛ anyamesɛ mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ nsana, ne Wu-
rubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ
mɛ naa de mɔ so wɔra gɛnɔ
pobɔrɔ gɛbono gɛ boran don
gɛnɔ gɛbono Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ naa de
Mosisi nbara mɔ so wɔra
mɔ. Gɛnɔ pobɔrɔ mɔ dɔ
mɔ Wurubuaarɛ gi ka ilaa
dɛnsɛ yela sa aye anyamesɛ.
Gɛnen ilaa dɛnsɛ ibono kee i
boran don gɛnɔ gyangbarasɛ
mɔ-lɛɛ mɔ.

Gɛnɔ Dedaa De Gɛpobɔrɔ

Gɛbono Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ Wɔra Mɔ

7 Nengyene fɛɛ gɛnɔ
gyangbarasɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ
mɛ wɔra mɔ gɛ nan ta gudu
mɔ, nkana i maŋ baa kii tiri
gɛnɔ nyɔsɛ.
8-9 Wurubuaarɛ gi wu yɛɛ
gɛnɔ gyangbarasɛ mɔ gɛ
mɛŋ ta gudu so mɔ, ɔ tɔgɛ
yɛɛ,
“Owi ɔbono nɛ keda Isir-
ale awura de Gyuda
awura de gibaa
lii Igyipiti awura
gɛsinkpan so mɔ,
nɛ yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ a
wɔra gɛnɔ.
Gɛkaako mɔ i laa ba yɛɛ nan
yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ-
naanaana
a laa kii wɔra gɛnɔ
pobɔrɔ. Gɛnɔ gɛbono
berɛ
gɛ maŋ wɔra fɛɛ
gɛgyangbarasɛ mɔ.
Mɔmɔ abono mɛ mɛŋ gyi
gɛnɔ gɛbono so.
I ba gɛnen mɔ, i yɛgɛ me kee
meŋ ka mɔmɔ-gɛnɔ.
10 Nkɛ nbono gi laa ba mɔ dɔ
mɔ,
nan yɛgɛ me-rɛ mɔmɔ-
naanaana a' wɔra
gɛnɔ pobɔrɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n kya
tɔgɛ yɛɛ,
gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ
gɛbono dɔ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de
mɔmɔ-asen dɔ
ne nan kyu me-nbara
mɔ wɔra.
Nan wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ
ne mɔmɔ mɔ,
mɛ laa wɔra me-adɛ.
11 Ɔko-rɛ ɔko maŋ baa tɔgɛ
sa mɔ-nanbo abɛɛ mɔ-
subu ɔko

yɛɛ ɔ' baa bii me Wu-
rubuaarɛ.
I lii fɛɛ mɔmɔ ɔkamaasɛ, nbii de abelɛnsɛ pɛwu,
mɛ laa bii me.
12 Nan kyu mɔmɔ ɔkamaasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ
kyɛɛ mɔ, ne maŋ baa nyingi imɔ gɛkaako kpa-a."
13 Ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ kyu lii gɛnɔ pobɔrɔ mɔ so mɔ ɔ yɛgɛ gɛgyangbarasɛ mɔ gɛ wɔra gɛdedaa. Ilaa ibono, mɔ, imɔ-iwolɛ i wu' abɛɛ i wɔra idedaa mɔ, iŋ kya kɛɛla ne i kya fuɛ sii.

9

Gɛnɔ Gyangbarasɛ Mɔ Ɔson Ilaa

1 Gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ dɔ mɔ, i bo imɔ-lɛɛ ɔson nbara, ne i bo imɔ-ɔsonten ɔbono anyamesɛ ne n yii mɔ gɛsinkpan so.

2 Gɛnen ɔsonten mɔ gyɛ daa panpan. Mɛ ten ibu inyɔ wɔra mɔ dɔ. Ansi dɔ lɛɛ obu mɔ dɔ mɔ, i bo ɔson ifatela ɔgyanten de ɔson teebulu. Bodobodo ɔbono asa mɛ kya kyu sa Wurubuaarɛ mɔ kya gyan' teebulu mɔ so nno. Mɛ kya terɛ gɛnen obu ɔbono yɛɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ lɛɛ obu,

3 ne mɛ kya terɛ tudɔ-tudɔ lɛɛ obu ɔbono mɛ ten wɔra mɔ yɛɛ Wurubuaarɛ obu belɛ. Gikuru ne n baragɛ ansi dɔ lɛɛ mɔ de tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ.

4 Tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ mɔ, i bo Wurubuaarɛ ɔson onufuii ɔdɛɛten ɔbono mɛ kyu sika kɔkɔɔ nkyu kokuaa mɔ mɔ. Ɔson atɔ gidɛkaa kee gi dɛ gɛnen obu ɔbono dɔ. Mɛ kya terɛ gɛnen gidɛkaa gibono yɛɛ "gɛnɔ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ gidɛkaa". Gidɛkaa mɔ nyoro so gɛten kamaasɛ mɔ, i gyɛ daa sika kɔkɔɔ nkyu. Gimɔ dɔ mɔ i bo sika kɔkɔɔ bonboron, de agyudɔ abono mɛ kya terɛ amɔ yɛɛ "mana" mɔ, de Aron oyii tugɛsɛ ɔbono ɔ pɔrɔgɛ afɛdaa mɔ. Abui patela-patela ako a bo gidɛkaa mɔ dɔ kee. Abui abono so ne Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ gɛnɔ gɛbono ɔ yɛgɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ gyan.

5 Gidɛkaa mɔ obundii so mɔ, mɛ pɔrɔ ilaa ikoana gyan' fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ. Gɛnen isɔɔ mɔ i kya lɛɛ Wurubuaarɛ nyisigyi nyiile owi kamaasɛ. Mɛ kya terɛ obundii mɔ yɛɛ ilaa nyɛnyɛn ɔkpaarɛfuɛten. Isɔɔ mɔ mɛ wɔnga mɔmɔ-aban bun gɛnen ilaa nyɛnyɛn ɔkpaarɛfuɛten mɔ. A maŋ nyɛ nyoro aberɛ adɛ dɔ de a' tɔgɛ imɔ so ilaa kamaasɛ logɛ.

Gɛsinkpan-Lɛɛ Asunbi Aŋ Kya Kpaa

De Ilaa Nyɛnyɛn I' Lii Asa Nwɔnsa Dɔ

6 Mɛ wɔra imɔ idɛ pɛwu mɔ, i san mɔ, Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo mɔ mɛ san mɛ kya loo ɔsonten mɔ ansi dɔ-lɛɛ obu mɔ dɔ mɛ kya wɔra

ɔson mɔ ilaa wɔrasɛ mɛ kya kpe mɛ kya ba.

7 Tudɔ-tudɔ lɛɛ obu mɔ dɔ berɛ, Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu mɔ wolɛ ne n kya nyɛ loo nno. Gɛsi dɔ mɔ gikolon guan ne ɔ kya loo nno. Ɔ laa loo nno gɛnen mɔ, i kaaborɛ o' kyu nbuɛ nkalan loo de o' kyu kpaa lɛɛ asunbi abono a laa yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔ gbaa-gbaa ilaa nyɛnyɛn de asa sɛnsɛ-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra ne mɛŋ nyi mɔ kyɛɛ mɔmɔ.

8 Kyu naa de ɔson ilaa wɔrasɛ idɛana so mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya lɛɛ nyiile yɛɛ owi ɔbono ɔkara gɛnen gɛsinkpan so-lɛɛ Wurubuaarɛ ɔsonten baarɛ san ɔ bo no mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ ti sa ɔkpa de mɔ-asonbo mɛ' nyɛ kyon loo Wurubuaarɛ obu belɛ mɔ dɔ.

9 Ɔson ilaa wɔrasɛ idɛ i gyɛ daa gikpalɛ kyu lii nkɛ ndɛ dɔ-lɛɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ so. I kya nyiile aye yɛɛ nbuɛ nbono asa mɛ kya kyu kyɔɔlɛ Wurubuaarɛ de asunbi abono mɛ kya lɛɛ kyu naa de Mosisi nbara mɔ so mɔ i maŋ taalɛ yɛgɛ nyamesɛ gisen gi' kyena mɔ gɛten kolon yɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ i maŋ baa nyida mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana.

10 I gyɛ daa nbara kyu lii ilaa gyisɛ de ilaa nunsɛ so de asunbi kpɛi-kpɛi abono a kya lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii asa nyoro so sa ɔmɔ. Gɛnen nbara nbono gi dɛ baa fo owi ɔbono Wurubuaarɛ gi san bara ilaa pobɔrɔ mɔ.

Yesu Gi Lɛɛ Asunbi Gikolon Kpaarɛ Aye-Ilaa Nyɛnyɛn Fuɛ Gɛkpaa

11 Idɛ berɛ Wurubuaarɛ gi sun anyamesɛ ɔmɔlɛgɛbo ne ɔ baa wɔra Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo gɛmu. Mɔ ne n bara ilaa dɛnsɛ ibono a kya nyɛ mɔ. Ɔ wɔra mɔ-asunbi ɔlɛɛbo gɛsun mɔ, i mɛŋ gyɛ gɛsinkpan so-lɛɛ ɔsonten ɔbono anyamesɛ mɛ yii mɔ dɔ ne ɔ loo kpaa lɛɛ gɛnen asunbi abono. Ɔ loo daa ɔsonten ɔbono ɔ don gɛsinkpan so lɛɛ mɔ dɔ. Gɛnen ɔsonten ɔbono kya gyi Wurubuaarɛ ginsi don gɛsinkpan so lɛɛ mɔ.

12 Wurubuaarɛ gɛten' dɔ ne n gyɛ gɛnen ɔsonten ɔbono. Ɔ loo nno gikolon gɛnen mɔ, i ta. I kya nyi-ile yɛɛ i mɛŋ gyɛ itiidɛ de inaadɛana nkalan ne o kyu kpaa loo de o' kyu lɛɛ asunbi. Mɔ gbaa-gbaa lɛɛ nkalan ne o kyu loo. Gɛnen ne ɔ wɔra ne ɔ sɔgɛ aye lii ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ abaa dɔ kiiri aye wɔra Wurubuaarɛ abaa dɔ gɛkpaa-gɛkpaa.

13 Asunbi alɛɛbo mɔ mɛ kya dɛɛ nnaadɛbi de mɛ' kyu nmɔ-nsɔ de itiidɛ de inaadɛ nkalan kyu lɛɛ asunbi sa asa. Gɛnen asunbi abono aŋ gyɛ gisen dɔ ilaa gbaa ne a kya taalɛ lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii asa nyoro so sa mɔmɔ faa.

14 Ne Kirisito-lɛɛ nkalan mɔ de-e? Nmɔ nbono berɛ gi laa kpaarɛ ilaa nyɛnyɛn ibono i tɛɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana mɔ lii aye-asen dɔ. A laa nyɛ de a' kpɛ a kya son

Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no aberɛ kamaasɛ dɔ mɔ. I lii fɛɛ Kirisito gi kyu mɔ-nyoro kyɛɛ ne ɔ lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ aye so. A nyi ibono Yesu asunbi alɛɛbi mɔ a gyi Wurubuaarɛ ginsi gɛkpaa. I lii fɛɛ ɔŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn gɛkaako kerɛ, ne o wu' sa aye kyu naa de Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ kpɛ ɔ bo no aberɛ kamaasɛ dɔ mɔ.

15 Imɔso Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ yelɛ anyamesɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana. Lii mɔ so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ kii wɔra gɛnɔ pobɔrɔ faa. I kya nyiile yɛɛ gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ gi wolaa yɛgɛ aye-rɛ mɔ a wɔra mɔ a tɔrɔ gɛmɔ-nbara. Imɔso Kirisito gi kyu mɔ-nkpa kyarɛ ne i ka gikɔ de i' mɔlɛgɛ aye lii gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ. O wu' sa aye gɛnen mɔ, aye abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ aye yɛɛ a' son mɔ mɔ a laa nyɛ nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono ɔ wolaa ka yela sa mɔ-adɛ mɔ. Ne gɛnen ilaa ibono berɛ i maŋ ta ɔkara.

Nkalan Gi Laa Kyɛɛgɛ Fuɛ

Pɛi De Wurubuaarɛ Ɔ' Kpaarɛ Ilaa Nyɛnyɛn Fuɛ

16 Nengyene nyamesɛ mɔ-rɛ mɔ-subuana mɛ wɔra gɛnɔ mɔ-tɔgyi so yela mɔ, kaasɛ mɔ laa wu' pɛi de ilaa ibono i' lɔɔ nyɛ wɔra gɛsun.

17 I lii fɛɛ lɛwu ne n kya yɛgɛ ne asa mɛ kya gyi ɔko atɔ. Owi ɔbono ɔŋ ti wu' mɔ, gɛnɔ gɛbono gɛ maŋ taalɛ yɛgɛ ɔko ɔ' nyɛ gyi mɔ-atɔ.

18 Gɛnɔ gyangbarasɛ gɛbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra mɔ kee gɛ tiri yɛɛ nkalan gi kyɛɛgɛ fuɛ pɛi de mɛ' taalɛ gyi gɛnen gɛnɔ mɔ so.

19 Owi ɔbono Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ laa baa gyi gɛnɔ gyangbarasɛ mɔ so mɔ, Mosisi gi kalɛ nbara nbono mɛ ŋmarasɛ yela mɔ nyiile asa mɔ pɛwu. Nfono mɔ o kyu itiidɛ de inaadɛ nkalan de nkyu saarɛ, ne o kyu giponfɛ gibono mɛ kya terɛ yɛɛ hisopo mɔ de sandɛ ifuu pebara kyu ŋminde dabɔlɛ, ne o kyu nyɔɔ nkalan de nkyu mɔ dɔ, ne o kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ nbara ɔwolɛ mɔ de asa mɔ pɛwu,

20 ne ɔ tɔgɛ yɛɛ, “Nkalan ndɛ ne Wurubuaarɛ gi kyu nyise gibaa yɛɛ fɛye-rɛ mɔ fɛ wɔra gɛnɔ. Fɛ' gyi gɛnɔ mɔ so.”

21 Mosisi gi kii kyu nkalan mɔ kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ Wurubuaarɛ ɔson panpan mɔ dabɔlɛ de ɔson ilaa mɔ pɛwu.

22 Mosisi nbara mɔ dɔ mɔ, ne fɛɛ iŋ gyɛ ilaa kalɛsɛ iko so mɔ, nkana nkalan wolɛ ne mɛ kya kyu lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ lii ilaa kamaasɛ so. Nyamesɛ maŋ nyɛ Wurubuaarɛ ɔ' kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ fuɛ sa mɔ, gɛnen mɔ, nkalan gi kyɛɛgɛ fuɛ pɛi.

Kirisito Gi Wu' Sa Aye Gikolon, Ne Ɔ Laa Kii Ba Gɛsinkpan So Ginyɔsɛ

23 Gɛsinkpan gɛdɛ so ɔson
ilaa i lii Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ
mɔ daa. Iŋ gyɛ yɛɛ imɔ gbaa-
gbaa berɛ ne i gyɛ. Imɔso ne
i kaaborɛ yɛɛ nbuɛ nkalan
ne anyamesɛ mɛ' kyu lɛɛ
asunbi de i' lɛɛ ilaa kyɔlesɛsɛ
sa mɔmɔ mɔ. Wurubuaarɛ
dɔ ɔson ilaa berɛ, i kaaborɛ
i' nyɛ asunbi abono a don
nbuɛ nkalan-lɛɛ asunbi mɔ.
Gɛnen asunbi ne Kirisito gi
kyu mɔ gbaa-gbaa lɛɛ nkalan
kyu lɛɛ mɔ.
24 Ɔ loo Wurubuaarɛ
gɛten' dɔ. Nno ne n gyɛ
Wurubuaarɛ dɔ. Iŋ gyɛ
gɛten' gɛbono anyamesɛ
mɛ kyu mɔmɔ-abaa yii
mɔ dɔ ne Kirisito gi loo
gɛnen. Gɛsɛ gɛrɛ-lɛɛ
Wurubuaarɛ ɔsonten mɔ
kya lɛɛ Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ
mɔ ɔnan nyiile daa. I mɛŋ
gyɛ Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ mɔ
gbaa-gbaa. Idɛ kon mɔ aye
abono a ka gyan' Kirisito
so mɔ a nyɛ Kirisito bo
Wurubuaarɛ asɛ aye-giyaa
dɔ.
25 Kirisito gi loo Wu-
rubuaarɛ dɔ gɛnen mɔ,
i mɛŋ gyɛ yɛɛ ɔ kpɛ ɔ
dɛ mɔ-nyoro ɔ kya lɛɛ
asunbi gɛsi kamaasɛ fɛɛ
gɛnɔɔbono Isirale awura
Wurubuaarɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ kya kyu nbuɛ
nkalan loo Wurubuaarɛ ɔbu
belɛ mɔ dɔ mɔ lɛɛ asunbi sa
Wurubuaarɛ gɛsi kamaasɛ
mɔ.
26 Fɛɛ gɛnen ne i dɛ mɔ,
nkana kpɛ kyu lii owi ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de
gɛsɛ baa lii de ndɛ faa,
ɔfaanan Kirisito kpɛ san ɔ
kya wu ɔlaawusɛ ɔ kya
kpe ɔ kya ba. Owi ɔbono
gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ
mɔ gi kya ba laalaalogɛ
faa, Kirisito gi kpɛ loo Wu-
rubuaarɛ dɔ daa gikolon.
Mɔ-nyoro ne o kyu sa ne
mɛ mɔɔ, ne i wɔra asunbi
abono ɔ lɛɛ aye anyamesɛ
gimu so de i' nyɛ kpaarɛ aye-
ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa aye.
27 I dɛ sa nyamesɛ yɛɛ o'
wu' gikolon, de imɔ gɛmara
mɔ, Wurubuaarɛ o' gyi mɔ-
nbɛlɛ.
28 Gɛnen kee ne Kirisito gi
wu' gikolon ne ɔ lɛɛ asunbi
sa Wurubuaarɛ ne i kpaarɛ
asa sakyɔ ilaa nyɛnyɛn fuɛ
sa mɔmɔ. Imɔso i gyɛ
gɛsintin yɛɛ gɛkaako ɔ laa
kii ba gɛsinkpan so ginyɔsɛ.
Aberɛ abono berɛ mɔ, i
mɛŋ baa i gyɛ yɛɛ asa ilaa
nyɛnyɛn gikpaarɛfuɛ so ne ɔ
naa. Ginyɔsɛ gibono ɔ laa
ba mɔ, ɔ laa baa mɔlɛgɛ asa
abono mɔmɔ-ansi a gyan'
mɔ so mɔ de mɛ' nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena.

10

*Yesu Gi Ba Baa Wɔra Wu-
rubuaarɛ Gɛlaarɛ*

1 Ɔson ilaa ibono Mosisi
nbara mɔ gi kyu ba mɔ i
dabɔlɛ lii Wurubuaarɛ dɔ lɛɛ
mɔ faa mɔ, i mɛŋ taalɛ wɔra
fɛɛ imɔ gbaa-gbaa. Imɔso
ibono asa mɔ mɛ kya lɛɛ
asunbi kolon abono sa Wu-
rubuaarɛ gɛsi kamaasɛ dɔ
mɛ kya kpe mɛ kya ba
faa mɔ, asunbi mɔ a maŋ
taalɛ kpaarɛ asa abono mɛ
kya laarɛ mɛ' tu sindi Wu-
rubuaarɛ mɔ ilaa nyɛnyɛn

fuɛ de mɛ' gyi Wurubuaarɛ
ginsi kpaa logɛ.
2 Ne fɛɛ asunbi adɛ a laa
taalɛ kpaarɛ Wurubuaarɛ
asonbo ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa
mɔmɔ gɛkpaa mɔ, nkana
ɔfaanan mɛ laa bii mɔmɔ-
asen dɔ yɛɛ ilaa nyɛnyɛn iko
iŋ baa i bo mɔmɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ nsana de mɛ' maŋ
baa lɛɛ gɛnen asunbi abono.
3 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ,
gɛnen asunbi abono mɛ kya
lɛɛ mɔ a kya yɛgɛ mɛ kya
nyingi ilaa nyɛnyɛn ibono
mɛ wɔra mɔ gɛsi kamaasɛ.
4 I lii fɛɛ inaadɛ de
itiidɛ-lɛɛ nkalan gi maŋ
taalɛ kpaarɛ nyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ
fuɛ sa mɔ kpa-a.
5 Imɔ idɛana so ne
owi ɔbono Kirisito gi ba
gɛsinkpan so mɔ ɔ tɔgɛ sa
Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Akyɔɔlɛtɔ de asunbi atɔ
berɛ i mɛŋ kya da fo
ɔbolɛ;
fo yɛgɛ nɛ bingiri
nyamesɛ. Fo sa me
nyamesɛ nyoro.
6 Ibono mɛ kya kyu nbuɛ
kyɔɔlɛ fo abɛɛ mɛ kya
kyu lɛɛ asunbi
de i' kpaarɛ mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn fuɛ mɔ,
imɔ iko i mɛŋ kya gyi fo-
ginsi.
7 Nfono ne nɛ tɔgɛ yɛɛ, 'O
Wurubuaarɛ, me ne.
Nɛ ba de n' baa wɔra fo-
gɛlaarɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ wolaa
ŋmarasɛ
tɔgɛ me-nyoro so ilaa fo-
agyɛbi ɔwolɛ mɔ dɔ
mɔ.' "
8 Owi ɔbono Kirisito gi
tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ sa
Wurubuaarɛ mɔ, ɔ daa
gitɔgɛ yɛɛ, "Akyɔɔlɛtɔ de
asunbi atɔ de nbuɛ nbono
mɛ kya kyu kyɔɔlɛ de asunbi
abono mɛ kya lɛɛ yɛɛ fo'
kpaarɛ mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn
fuɛ sa ɔmɔ mɔ, i mɛŋ kya da
fo ɔbolɛ ne i mɛŋ kya gyi fo-
ginsi." (Yɛgɛ nkana asunbi
abono Mosisi nbara mɔ gi
kya nyiile yɛɛ mɛ' lɛɛ mɔ
ne.)
9 Imɔ idɛ gɛmara ne Kirisito
gi kii tɔgɛ bɔla yɛɛ,
"O, Wurubuaarɛ! Me ne; nɛ
ba de n' baa wɔra fo-
gɛlaarɛ."
Idɛ i kya nyiile aye yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kpaarɛ gɛnɔ
gyangbarasɛ gɛbono ɔ yɛgɛ
mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ daa
giwɔra mɔ, ne ɔ san kyu
gɛpobɔrɔ yii giyaa.
10 Wurubuaarɛ gɛlaarɛ
gɛbono Yesu Kirisito gi baa
wɔra mɔ ne n yɛgɛ ne
Wurubuaarɛ gi kpaarɛ aye-
ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa aye. Imɔ
ne n gyɛ yɛɛ Kirisito gi kyu
mɔ gbaa-gbaa mɔ-nyoro kyu
lɛɛ asunbi sa Wurubuaarɛ
gikolon de i' nyɛ lɔrɔ aye
yela sa Wurubuaarɛ gɛkpaa-
gɛkpaa.

Asunbi Kolon Ne N Yɛgɛ Ne A Wɔra Gisen Fufuli Awura Gɛkpaa

11 Wurubuaarɛ asunbi
ɔlɛɛbo kamaasɛ kpɛ ɔ yelɛ
ɔ dɛ asunbi gilɛɛ dɔ ɔ
kya sa Wurubuaarɛ gɛkɛ
kamaasɛ. Ɔ kpɛ ɔ kya lɛɛ
gɛnen asunbi kolon abono ɔ
kya kpe ɔ kya ba. Gɛnen

asunbi abono a mɛŋ kya
taalɛ kpaarɛ anyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra mɔ
fuɛ sa mɔmɔ kpa-a.
12 Kirisito berɛ gi wu' sa
aye de i' wɔra ilaa nyɛnyɛn
gikpaarɛfuɛ asunbi abono a
bo no gɛkpaa-gɛkpaa. Gɛnen
asunbi kolon abono a kya
taalɛ kpaarɛ anyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn fuɛ sa mɔmɔ owi
kamaasɛ dɔ. Ɔ lɛɛ asunbi
mɔ ta gɛnen mɔ, ɔ kpaa
kpelegɛ kyena Wurubuaarɛ
gibaa gyisɛ so mɔ-rɛ mɔ mɛ
kya gyi gɛwura.
13 San kyu lii gɛnen
aberɛ abono kyu kyon mɔ,
ɔ tɛ ɔ gyoo owi ɔbono
Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ɔ'
kyise mɔ-akyobo de mɔ-ayaa
mɔ.
14 Asunbi kolon guan ne
ɔ kpɛ lɛɛ, ne gɛnen asunbi
abono a kya yɛgɛ aye abono
ɔ lɔrɔ yela sa Wurubuaarɛ
mɔ a kya nyɛ gyi Wu-
rubuaarɛ ginsi kpaa logɛ
gɛkpaa-gɛkpaa.
15 Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ kee gi tɔgɛ imɔ so ilaa
sa aye. Ɔ tɔgɛ yɛɛ,
16 “Nkɛ nbono gi laa ba mɔ
dɔ mɔ,
nan yɛgɛ me-rɛ
anyamesɛ a' kii wɔra
gɛnɔ pobɔrɔ.
Me Wurubuaarɛ ne n kya
tɔgɛ yɛɛ,
‘Gɛnen gɛnɔ pobɔrɔ
gɛbono dɔ mɔ,
mɔmɔ-nwɔnsa dɔ de
mɔmɔ-asen dɔ ne nan
kyu me-nbara mɔ
wɔra.’ ”
17 Ne Wurubuaarɛ gi kii tɔgɛ
yɛɛ,
“Maŋ baa nyingi mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ
wɔra mɔ
de gɛnɔɔbono mɛ tɔrɔ
me-nbara mɔ
gɛkaako kpa-a.”
18 Imɔso ibono Wurubuaarɛ
gi nyɛ tɔgɛ yɛɛ o kyu asa
ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ wɔra
mɔ kyɛɛ mɔmɔ faa mɔ, i
mɛŋ baa i tiri yɛɛ mɛ' kii lɛɛ
asunbi de i' kpaarɛ mɔmɔ-
ilaa nyɛnyɛn fuɛ.

*A' Kyu Gɛsintin De Gik-
agyan Tu Sindi Wurubuaarɛ*

19 Imɔso me-nanboana,
ibono Yesu gi kyɛɛgɛ mɔ-
nkalan fuɛ sa aye so mɔ, a
kya da otu loo Wurubuaarɛ
asɛ mɔ-obu belɛ mɔ dɔ.
20 Yesu ne n bugi gɛnen
ɔkpa pobɔrɔ ɔbono sa aye
kyu naa de mɔ gbaa-gbaa
nyoro gibi mɔ so. Ɔ yɛgɛ
gikuru gibono gi baragɛ Wu-
rubuaarɛ ibu inyɔ mɔ dɔ mɔ
gi tigi sa aye ɔkpa de a' nyɛ
kyon loo Wurubuaarɛ asɛ.
Gɛnen ɔkpa ɔbono kya sa
aye gɛkyena gɛkpaa.
21 Nperɛ a nyɛ ɔbono ɔ gyɛ
Wurubuaarɛ asunbi ɔlɛɛbo
belɛ. Ɔ kya kerɛ Wu-
rubuaarɛ gɛten' dɔ asa so.
22 Imɔso a' kyu gɛsintin
ka gyan Wurubuaarɛ so de
a' tu sindi mɔ, de a' lɛɛ
akyɔɔlɛ kamaasɛ lii aye-asen
dɔ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ
a' bii aye-gisen dɔ yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ i
mɛŋ baa i kya nyida aye-rɛ
mɔ nsana, ne ɔ yɛgɛ a nyɛ
nkyu dɛnsɛ gyere.
23 A' yelɛ aye-ayaa so girin
de aye-ansi a kpɛ gyan' ilaa

dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa aye ne a kya lɛɛ tɔgɛ yɛɛ a sɔɔ imɔ gyi mɔ so. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ ka imɔ yela sa aye mɔ gyɛ ɔpaawɔrabo.

24 A' sa abara so gɛwɔnsa de a' tɔgɛ wɔra abara de aye pɛwu a' nyɛ laarɛ abara ilaa de a' wɔra gidɛnsɛ.

25 I kaaborɛ a' kyena a kya gyan' dabɔlɛ Wurubuaarɛ ɔson mɔ dɔ. Aŋ sa a' taa gɛgyan yɛgɛ fɛɛ gɛnɔɔbono ako mɛ kya wɔra mɔ. Gɛkɛ gɛbono Wurubuaarɛ laa kyu gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ gɛ kya fuude. Imɔso a' lɔrɔ tɔgɛ keda abara nyoro too.

I Tansi I Bo Gifuu Yɛɛ Wurubuaarɛ Laa Nyɛ Fo Ɔko Wɔra Mɔ-Gibaa Dɔ

26 Ibono a ti nyɛ bii Wurubuaarɛ gɛsintin faa ne a kii kerɛ ansi a kpɛ a kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, i maŋ baa nyɛ asunbi abono a laa baa taalɛ kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn ibono fuɛ sa aye.

27 A san a tɛ a gyoo daa aye-nbɛlɛ gɛgyikɛ gɛbono gɛ tansi gɛ bo gifuu mɔ. Gɛnen aberɛ abono mɔ ɔgya gin-gin ne nan dɛɛ asa abono mɛ kya kɔ de Wurubuaarɛ mɔ.

28 Nengyene ɔko mɛŋ ka Wurubuaarɛ nbara nbono Mosisi gi ŋmarasɛ yela mɔ gɛnɔ, ne anyɔ abɛɛ asa' mɛ wu tɔgɛ yɛɛ, “Ɛn! Kaasɛ mɔ gi wɔra gɛnen” mɔ, nbara mɔ gi kya nyiile yɛɛ mɛ' mɔɔ mɔ. Mɛ mɛŋ sa mɛ' su mɔ so.

29 Ne ɔbono, mɔ, oŋ kyu Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ terɛ sɛi mɔ de-e? Fɛye asɛ mɔ, menɛ gisobiidɛ ɔnan ne Wurubuaarɛ laa kyu sa mɔ? Oŋ kyu Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nkalan mɔ yɛɛ gi gyɛ ilaa iko. Gɛnen nkalan nbono, mɔ, ne Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gi kyɛɛgɛ fuɛ de Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ' nyɛ wɔra gɛnɔ. Kyu lii nkalan nbono so ne Wurubuaarɛ gi lɔrɔ gɛnen kaasɛ mɔ yela sa mɔ-nyoro. Ɔbono ɔ wɔra gɛnen mɔ, ɔ saalɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ gyɛ Gitolon Gɛmu mɔ ne. Imɔso Wurubuaarɛ laa tansi biidɛ mɔ-giso.

30 A nyi mɔ ɔbono ɔ tɔgɛ yɛɛ,

“Me ne n kya ka ilaa nyɛnyɛn giwɔra gikɔ.
Me ne nan tɛɛla ilaa nyɛnyɛn awɔrabo.”

Ɔ tɔgɛ kee yɛɛ,

“Me Wurubuaarɛ nan gyi me-adɛ nbɛlɛ.”

31 I tansi i gyɛ ilaa ibono i bo gifuu yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ laa nyɛ fo ɔko wɔra mɔ-gibaa dɔ.

Fɛye-Ansi A Gyan Wurubuaarɛ So Mɔ, Fɛ Laa Nyɛ Ntɛɛla Belɛ

32 Fɛ' nyingi owi ɔbono fɛ daa giwu Wurubuaarɛ fatela mɔ bii mɔ. Gɛnen aberɛ abono mɔ, fɛ wu ɔlaawusɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ. Owi ɔbono fɛ kya kpon gɛnen mɔ, fɛ taalɛ keda nyoro.

33 Iko mɔ, asa mɛ liirɛ fɛye sansana saalɛ fɛye ne mɛ ka fɛye-ansi. Iko mɔ mɔ, mɛ kya wɔra fɛye-nanboana ako awɔrɔfɔɔ gɛnen mɔ, fɛye,

mɔ, fɛ kya kpaa kerɛ mɔmɔ so.
34 Fɛ yiyɛɛ sa fɛye-
nanboana abono ako mɛ
keda tii de ibu mɔ. Asa mɛ
sɔgɛ fɛye-atɔ abono fɛ bo
mɔ, i mɛŋ loo fɛye. I wɔra
fɛye ɔkon daa. I lii fɛɛ fɛ nyi
fɛye-asen dɔ yɛɛ ilaa ibono
Wurubuaarɛ gi ka yela sa
fɛye mɔ berɛ i san i bo no
sa fɛye, ne i don atɔ abono
gbaa bun.

35 Imɔso ibono fɛye-ansi
a gyan Wurubuaarɛ ilaa so
gɛnen mɔ, fɛŋ sa fɛ' taa imɔ
yɛgɛ. Fɛ laa nyɛ imɔ so
ntɛɛla belɛ.
36 I tiri yɛɛ fɛ' nyɛ gisen
de fɛ' wɔra Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ de fɛ' nyɛ ilaa ibono
ɔ ka yela sa fɛye mɔ.
37 Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ
dɔ i tɔgɛ yɛɛ,

"I san daa ŋmaraa de ɔbono
ɔ laa ba mɔ ɔ' ba. Ɔŋ
baa kɛɛla.

38 Ɔbono ɔ kya ka gyan me
Wurubuaarɛ so mɔ
ne nan kyu yɛɛ mɔ-gisen
dɔ i boran.

Gɛnen kaasɛ ɔbono ne nan
nyɛ me Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena.

Ɔbono mɔ-gisɔɔgyi gi koso
me so mɔ berɛ
ɔ maŋ gyi me-ginsi."

39 Abono ɔ darɛ yɛɛ mɔmɔ-
gisɔɔgyi gi koso Wurubuaarɛ
so ne mɛ fuɛ mɔ-ɔkpa mɔ
mɔ, aye berɛ, aŋ bo mɔmɔ
dɔ. A bo daa mɔmɔ abono
mɛ kya ka gyan mɔ so mɔ dɔ.
Aye ne ɔ laa mɔlɛgɛ de a' nyɛ
kyena mɔ asɛ.

11

Asa Abono Mɛ Sɔɔ Wurubuaarɛ Gyi Mɔ

1 Gisɔɔgyi ne n gyɛ ilaa
ibono i kya yɛgɛ a' bii aye-
asen dɔ yɛɛ Wurubuaarɛ laa
wɔra ilaa ibono aye-ansi a
gyan' imɔ so mɔ. Gisɔɔgyi
ne a kya kyu bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa ibono aŋ kya
wu de ansi mɔ i bo no
gɛsintin.
2 Wurubuaarɛ asonbo
adedaabo mɔ mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi so mɔ, mɛ gyi
Wurubuaarɛ ginsi.
3 A sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
so mɔ, a kya nu gɛsɛ yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kpɛ tɔgɛ daa
de gɛnɔ ne soso de gɛsɛ i
ba i bo no faa. Imɔso ilaa
ibono aŋ kya wu de ansi mɔ
ne Wurubuaarɛ gi kyu lɛɛ
ibono a kya wu de ansi faa.
4 Abelɛ gi sɔɔ Wurubuaarɛ
gyi so mɔ, ɔ lɛɛ asunbi sa
mɔ, ne mɔ-asunbi mɔ a gyi
mɔ-ginsi don Keen-lɛɛ. Lii
gɛnɔɔbono Abelɛ gi sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi so mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-
gisen dɔ i boran, ne ɔ tɔgɛ
ilaa dɛnsɛ kyu lii mɔ-asunbi
mɔ so. Abelɛ gisɔɔgyi gidɛ
so mɔ, dabɔlɛ ibono ɔ ti wu'
faa, mɔ-ginyen gi san gi dɛ
baa lii de ndɛ.
5 Inɔki gisɔɔgyi so mɔ, ɔ
mɛŋ wu'. Wurubuaarɛ gi
puru mɔ dii kpe mɔ asɛ. Ɔko
mɛŋ baa wu mɔ. Asa mɛ
laarɛ mɔ kpon, i kya nyiile
yɛɛ Wurubuaarɛ gi puru mɔ
faa fem kyu dii kpe mɔ asɛ
de ansi. Wurubuaarɛ agyɛbi
dɔ i lɛɛ nyiile aye yɛɛ pɛi

de i' ba de Wurubuaarɛ o' puru Inɔki gɛnen mɔ, o gyi Wurubuaarɛ ginsi daa.

6 Fo nyamesɛ foŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, fo maŋ taalɛ gyi mɔ-ginsi kpa-a. Fo ɔbono fo kya laarɛ fo' bii Wurubuaarɛ lii fo gisen dɔ mɔ, i tiri yɛɛ fo' sɔɔ gyi yɛɛ ɔ bo no de fo' sɔɔ gyi kee yɛɛ ɔ kya tɛɛla asa abono mɛ kya pɛɛrɛ ansi de mɛ' bii mɔ mɔ.

7 Nowa gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɔ-gɛkyena dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi gyɔ mɔ ɔwɔlii yela yɛɛ ilaa iko i laa baa ba. Gɛnen aberɛ abono mɔ, ɔŋ ti wu gɛnen ilaa ibono de mɔansi, ne ɔ dabɔlɛ wɔra ilaa ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ mɔ. Ɔ salɛ gikolii belɛ gibono gi baa mɔlɛgɛ mɔ-rɛ mɔ-gɛten dɔ asa. Kyu naa de Nowa gisɔɔgyi gidɛ so mɔ, i lɛɛ nyiile yɛɛ gɛsinkpan so anyamesɛ mɛ kaaborɛ Wurubuaarɛ o' bun ɔmɔ gipuɛɛ gɛnen owi ɔbono dɔ. Nowa berɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran kyu naa de mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ so.

8 Aberaham gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ ɔ' koso nfono ɔ wolaa ɔ tɛ mɔ kpe gɛten banban. Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ yɛɛ nno ne nan san wɔra mɔ-lɛɛ. Gɛsintin mɔ, ɔ koso, yɛgɛ ɔ mɛŋ nyi nfono ɔ kya kpe mɔ.

9 Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, ɔ kpaa fo gɛsinkpan gɛbono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔ mɔ so mɔ, ɔ kyena gɛmɔ so fɛɛ isafo. Ɔŋ kyena gɛten kolon. Ɔ naa ɔ kya kyena daa ibu ibono mɛ kya kyu nbuɛ iwolɛ kyu yii imɔ mɔ dɔ. Mɔ-bi Ayisiki de mɔ-naana Gyeekɔpo kee mɛ baa kyena fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa Aberaham mɔ, ɔ ka yela sa mɔmɔ kee.

10 Ibono so Aberaham gi taalɛ nyɛ gisen gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ o kyu mɔ-ansi gyan' daa ɔsowolɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ so. Gɛnen ɔsowolɛ ɔbono ɔlɛɛbo de mɔ-oyiibo ne n gyɛ Wurubuaarɛ.

11 Aberaham mɔ-ka Sara mɛŋ korogɛ kerɛ. Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, dabɔlɛ mɔ-gikyiibelɛnsɛ dɔ mɔ, ɔ nyɛ ɔlon lii Wurubuaarɛ asɛ, ne ɔ da ɔtɔ korogɛ. O sɔɔ Wurubuaarɛ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ ɔpaawɔrabo. Ɔ laa wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.

12 Imɔso, lii gɛnen gisɔɔgyi gidɛ so mɔ, Aberaham ɔbono ɔ belɛ ɔ ti ɔ kya fuude lɛwu mɔ gi nyɛ gɛbii korogɛ, ne gɛnen gɛbii kolon gɛbono gɛ nyɛ anaana-anaana-ana abono mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ nyaakyɔ fɛɛ agyɛkpebi de apoo gɛnɔ giŋɛsii.

13 Gɛnen adedaabo abono nɛ terɛ faa pɛwu mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔmɔ-gɛkyena dɔ kaaborɛ mɛ wu'. Owi ɔbono mɛ mɛŋ ti nyɛ ilaa

ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa mɔmɔ mɔ, mɛ ti wolaa bii mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ i bo ɔkpa i kya ba, ne i wɔra mɔmɔ ɔkon. Mɛ kyule yɛɛ mɛ gyɛ daa asafo gɛsinkpan so. Gɛsɛ gɛrɛ iŋ gyɛ mɔmɔ-gɛwi.

14 Asa abono mɛ kya tɔgɛ gɛnen ilaa idɛ mɔ, mɛ kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛ kya laarɛ ɔsowolɛ ɔbono ɔ laa baa wɔra mɔmɔ-gɛwi gɛkaako mɔ ne.

15 Nengyene fɛɛ ɔsowolɛ ɔbono mɛ daa gikyena mɔ mɛnan da mɔmɔ-ɔbolɛ mɔ, nkana mɛ laa taalɛ kii kpe nno.

16 Gɛnɔɔbono i dɛ faa mɔ, mɔmɔ-ansi a gyan' daa ɔsowolɛ ɔbono ɔ don gɛsinkpan so-lɛɛ mɔ so. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ gɛnen ɔsowolɛ ɔbono yela sa mɔmɔ. Ibono mɔmɔ-ansi a gyan' Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ ɔsowolɛ mɔ so gɛnen so mɔ, mɛ kya terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ mɔ, iŋ bo Wurubuaarɛ ipeeli.

17-18 Owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi daasɛ Aberaham kerɛ. Ɔ tɔgɛ mɔ yɛɛ o' kyu mɔ-bi Ayisiki kpaa kyɔɔlɛ sa mɔ. Yɛgɛ ɔ wolaa tɔgɛ yela sa mɔ yɛɛ, “Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nyɛ anaana-ana abono nɛ ka yela sa fo mɔ.” Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, Aberaham gi dabɔlɛ kyule yɛɛ ɔ laa kyu mɔ-bi kolon ɔbono ɔ bo mɔ kyu kpaa kyɔɔlɛ sa Wurubuaarɛ. Ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi, ne

19 o kyu imɔ yɛɛ nengyene ɔ wɔra gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa taalɛ kyingi mɔ lii ibuni dɔ. Ne gɛsintin mɔ, i baa wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyingi mɔ kiiri sa mɔ. I lii fɛɛ ɔŋ baa yɛgɛ mɔ ɔ' kyɔɔlɛ mɔ.

20 Ayisiki gi sɛɛ mɔ, mɔ kee gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, pɛi de ɔ' lɔɔ wu' mɔ, ɔ tɔgɛ ilaa ibono i laa ba mɔ-biana Gyeekɔpo de Isawu so mɔ, ne ɔ sa ɔmɔ ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ.

21 Gyeekɔpo gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, owi ɔbono ɔ kya laarɛ ɔ' lɛɛ ɔŋɛ mɔ, ɔ koso kyena, ne ɔ sa mɔ-bi Gyosɛfo-lɛɛ mɔ-biana anyɔ mɔ ɔlon Wurubuaarɛ ginyen dɔ. O kyu mɔ-oduduu gyan' mɔ-oyii tugɛsɛ so, ne ɔ lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.

22 Gyosɛfo gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, owi ɔbono o wu yɛɛ mɔ-nkɛ gi kya fo ibono ɔ laa kii kpe mɔ-naanaana asɛ mɔ, ɔ taalɛ wu tɔgɛ yela yɛɛ mɔ-nanboana Isirale awura mɔ mɛ laa baa koso Igyipiti gɛsinkpan so gɛkaako. Gɛnen so mɔ, ɔ ka sa mɔ-subuana yɛɛ gɛkaako gɛkaako mɛ laa koso mɔ, mɛ' kyu mɔ-awuye koso.

23 Mosisi mɔ-nyi de mɔ-sɛ mɛ kyena mɔ, mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Igyipiti awura gɛsinkpan so ne mɛ kyena. Owi ɔko dɔ mɔ, Igyipiti wura mɔ gi yela nbara yɛɛ mɛ' mɔɔ Isirale awura nbii nyensɛɛ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, mɛ mɛŋ selɛ Igyipiti wura mɔ gifuu. Mɛ korogɛ Mosisi ne mɛ wu yɛɛ ɔ bo

kanpɛ mɔ, mɛ ŋara mɔ ibosɛ isa'. Mɛ mɛŋ ka nbara mɔ gɛnɔ.

24 Imɔ gɛmara mɔ, Igyipiti wura mɔ-bi kyiisɛ gi wu Mosisi, ne o kyu mɔ kpaa bela. Mosisi gi sɛɛ mɔ, ɔ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi. Imɔso o kine yɛɛ mɛ mɛŋ sa mɛ' tɔgɛ yɛɛ ɔ gyɛ Igyipiti wura mɔ mɔ-bi kyiisɛ mɔ-bi.

25 Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ laa kyena daa mɔ-nanboana Isirale awura abono mɛ kya son Wurubuaarɛ mɔ asɛ. Mɔ-rɛ mɔ-nanboana mɔ mɛ' wu ɔlaawusɛ mɔ, i boran sa mɔ don ɔkon ɔbono nkana ɔ laa gyi lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ. O nyi yɛɛ gɛnen ɔkon ɔbono maŋ dɛ kpe sa mɔ.

26 Mosisi gi sa gɛwɔnsa kyu lii ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ mɔ so. O kyu yɛɛ nengyene o' wu ɔlaawusɛ ne o nun asebi gɛnen kaasɛ ɔbono so mɔ, imɔ ibono i gyɛ ilaa gbaa' sa mɔ don ibono ɔ laa nyɛ Igyipiti awura awuratɔ pɛwu mɔ. Mɔ-ansi a kpɛ a gyan' daa ntɛɛla belɛ nbono Wurubuaarɛ laa sa mɔ gɛkaako mɔ so.

27 Mosisi gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, ɔ koso Igyipiti gɛsinkpan mɔ so. Ɔ mɛŋ selɛ Igyipiti wura mɔ ginyadon gibono ɔ laa kyu mɔ so mɔ. Ɔ keda nyoro kine yɛɛ ɔ maŋ kpe ansi de o' kii gɛmara. I lii fɛɛ i wɔra mɔ fɛɛ ɔ kya wu Wurubuaarɛ ɔbono ɔko mɛŋ kya wu mɔ de ansi mɔ.

28 Mosisi gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, o nu Wurubuaarɛ gɛdɛ, ne o yii "Lɛwu Gi Seregɛ Aye So" gɛkɛ belɛ gigyi ba, ne o kyu nbuɛ nkalan kyu ŋmadɛ-ŋmadɛ aye-ibu nbunono, de Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ kya mɔɔ asa mɔ, ɔ mɛŋ sa o' yii aye Isirale awura-lɛɛ nbii nyensɛ gyangbarasɛ.

29 Isirale awura adedaabo mɔ mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, Wurubuaarɛ gi sa mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa fara apoo ɔbono mɛ kya terɛ yɛɛ Apoo Pebara mɔ lii. Mɛ laa fara apoo mɔ, mɔ, nkyu mɔ gi yɛ ginyɔ sa mɔmɔ ɔkpa, ne mɛ naa kyon. Igyipiti awura mɔ, mɔ, mɛ ba mɛ' baa fara mɔ, nkyu mɔ gi gyi mɔmɔ.

30 Isirale awura mɔ mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, mɔmɔ-rɛ Gyɛriko awura mɛ kya kɔ ikɔ mɔ, mɛ naa kyaabɔɔ gɛkpen gɛbono mɛ yii kyaabɔɔ Gyɛriko ɔsowolɛ mɔ nkɛ so nkɛ so, nkɛ sono, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ gɛkpen mɔ ɔpɔɔrɛ mɔ gi dɛ gɛsɛ.

31 Tutukyii ɔko gi kyena Gyɛriko nno, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Rahabɛ. Pɛi de Isirale awura mɛ baa kɔ de ɔmɔ mɔ, mɛ sun ako ne mɛ ŋara kpaa kerɛ ɔsowolɛ mɔ gidebi. Rahabɛ gi sɔɔ Wurubuaarɛ gyi so mɔ, oŋ kyule lɛɛ mɔmɔ-gɛwi. O kii koso keda mɔmɔ-gisafo bɔla daa. Lii gɛnen so mɔ, owi ɔbono Isirale awura mɛ kpaa mɔɔ gɛnen ɔsowolɛ gisomaanu awura mɔ, mɔ berɛ, mɛ mɛŋ mɔɔ mɔ.

32 N' kii tɔgɛ asa abono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi baa

kyon mɔ so ilaa abɛɛ n'
taa yɛgɛ gɛnen? Maŋ nyɛ
nyoro daa, nkana nan tɔgɛ
Gidiyon, Baraki, Samson, Gy-
efita, Deefidi de Samuɛlɛ de
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ so ilaa kee.
33 Gɛnen asa adɛ mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi so mɔ, ako
mɛ taalɛ kɔ ikɔ gyi awura-
awura so.
Ako mɛ yɛgɛ gɛsintin gigyi
gi' ba asa dɔ.
Mɔmɔ-gisɔɔgyi mɔ so mɔ,
ako mɛ nyɛ ilaa dɛnsɛ
ibono Wurubuaarɛ gi
ka yela sa mɔmɔ mɔ.
Ako mɛ taalɛ baala aguuni
nnɔ bun.
34 Ako mɛ duule igya gin-gin
ibono i wɔra gifuu mɔ.
Ako gisɔɔgyi so mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi mɔlɛgɛ
mɔmɔ lii lɛwu dɔ owi
ɔbono nkana asa mɛ
laarɛ mɛ' mɔɔ ɔmɔ de
nki mɔ.
Ako mɛ gyɛ afɔlɛbo, ne mɛ
nyɛ ɔlon baa bingiri
alolonbo.
Mɛ bii kɔ ikɔ, ne mɛ gyi asafo
asogya akpen akpen
so.
35 Akyii abono mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi mɔ
ako mɛ nyɛ mɔmɔ-
subuana abono mɛ
wu' mɔ mɛ' kii kyingi
lii ibuni dɔ.
Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi so mɔ,
asa mɛ ka mɔmɔ-ansi,
kaaborɛ mɛ kyu wu'.
I lii fɛɛ mɛ mɛŋ taa mɔmɔ-
gisɔɔgyi mɔ yɛgɛ.
Mɛ nyi yɛɛ nengyene gɛnen
so ne mɛ laa taa
gɛsinkpan so gɛkyena
yɛgɛ mɔ,
gɛkaako Wurubuaarɛ laa
kyingi ɔmɔ
de mɛ' nyɛ gɛkyena
gɛbono gɛ boran don
gɛdɛ mɔ.
36 Ako, mɔ, mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi so mɔ,
asa mɛ gyaabii mɔmɔ ne
mɛ koree mɔmɔ.
Ako, mɔ, kee, ibono mɛ
sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
so mɔ,
asa mɛ ŋminde mɔmɔ
ne mɛ tii mɔmɔ de ibu.
37 Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi so
mɔ,
asa mɛ da mɔmɔ abui
mɔɔ.
Mɛ kyan mɔmɔ ako dɔ
ginyɔ-ginyɔ.
Ako, mɔ, mɛ mɔɔ mɔmɔ de
nki.
Ako, mɔ, ibono mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi so mɔ,
isandɛ de itiidɛ iwolɛ ne
n wɔra mɔmɔ-akuru
bunsɛ.
Mɛ wɔra ayenbo. Asa mɛ ka
mɔmɔ-ansi,
mɛ mɛŋ nyɛ mɔmɔ-
nyoro.
38 Nkana iŋ taa kaaborɛ
gɛsinkpan so asa
nyɛnyɛn mɛ' nyɛ asa
dɛnsɛ adɛ mɛ' kyena
saarɛ mɔmɔ dɔ.
Mɔmɔ ako, ibono mɛ sɔɔ
Wurubuaarɛ gyi so
mɔ,
mɛŋ nyɛ ikyenaten ne
mɛ naa de apen de
abii so.
Mɛ dɛ-dɛ gɛsinkpan ibɔ dɔ
de afolɛ ibɔ dɔ.
39 Gɛnen asa dɛnsɛ adɛ
pɛwu ginyen gi dɛ kyu
lii gɛnɔɔbono mɛ sɔɔ Wu-
rubuaarɛ gyi mɔ so. Imɔ-rɛ

imɔ gɛnen gbaa mɔ, ilaa dɛnsɛ ibono Wurubuaarɛ gi ka yela sa asa abono mɛ sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɛŋ yɛgɛ de mɛ' nyɛ imɔ gɛnen aberɛ abono.
40 I kya nyiile yɛɛ ɔ wolaa tɔgɛ yela yɛɛ ɔ laa baa wɔra ilaa dɛnsɛ sa aye abono a sɔɔ mɔ gyi ndɛ faa. Gɛnen ilaa ibono i laa tansi wɔra ɔdan don ibono nkana ɔ laa sa ɔmɔ gɛnen aberɛ abono mɔ. Mɔmɔ-wolɛ mɔ Wurubuaarɛ maŋ yɛgɛ mɛ' wɔra ɔdan kpaa logɛ, gɛnen mɔ, aye kee a' baa bɔla de mɔmɔ.

12

A' Kpɛ A' Kerɛ Daa Yesu Aye-Gɛkyena Dɔ

1-2 A' laa ansi kerɛ asa abono a kaala-kaala baa kyon faa. Mɔmɔ-gɛkyena gɛ lɛɛ nyiile aye gɛnɔɔbono mɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ. Imɔso ilaa kamaasɛ ibono i laa gɛnda aye de a' mɛŋ nyɛ wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ kpaa logɛ mɔ, fɛ' yɛgɛ de a' lɛɛ imɔ lii aye-ayaa dɔ, titirigu mɔ, ilaa nyɛnyɛn giwɔra ibono i kya nyɛ aye kusaa-kusaa mɔ. A' kpɛ a' kerɛ daa Yesu aye-gɛkyena dɔ de a' wɔra fɛɛ asa abono mɛ kya keda nyoro selɛ ɔnangya ɔbono ɔ dɛ mɔmɔ-ansi so mɔ. Yesu ne n yɛgɛ a sɔɔ Wurubuaarɛ gyi, ne mɔ ne nan yɛgɛ a' sɔɔ mɔ gyi kpaa logɛ. Aberɛ abono mɛ laa da mɔ aŋanbi mada de oyii mɔɔ mɔ, ipeeli ibono o gyi gɛnen lɛwu ɔbono dɔ mɔ, ɔ mɛŋ kyu imɔ terɛ sɛi. O kyu mɔ-ansi gyan' daa ɔkon ɔbono ɔ dɛ sa mɔ mɔ-lɛwu gɛmara mɔ so, ne o sɔɔ lɛwu mɔ abaa anyɔ. Idɛ kon ɔ tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so ɔ kya gyi gɛwura.
3 Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɛ tansi kyo Yesu, ne mɔ, mɔ, gi nyɛ gisen sa ɔmɔ. Imɔso fɛ' laa ansi kerɛ mɔ-lɛɛ mɔ, de iŋ sa i' yɔɔ fɛye-nyoro de fɛye-asen a' koso mɔ so.
4 Ibono fɛ kya nyanga ansi fɛ kya kɔ fa-a tii ilaa nyɛnyɛn giwɔra faa mɔ, fɛŋ ti kɔ kpaa fo ibono mɛ laa mɔɔ fɛye.

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Fo-Ilaa Mɔ Ne Ɔ Kya Biidɛ Fo-Giso

5 Fɛ ti tan ibono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ wɔra fɛye fɛɛ mɔ-biana mɔ? Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ mɔ i tɔgɛ yɛɛ,

"Me-bi, gɛŋ sa fo' kyu Wura Wurubuaarɛ gibela
gibono ɔ kya bela fo, ne ɔ kya lɔrɔ fo mɔ
yɛɛ i mɛŋ gyɛ ilaa gbaa' iko.
Gɛnɔɔbono ɔ kya biidɛ fo-giso mɔ, gɛŋ sa fo' yɛgɛ i' yɔɔ fo-nyoro.
6 I lii fɛɛ fo isa ɔbono Wurubuaarɛ kya laarɛ fo-ilaa
ne o kyu fo wɔra mɔ-bi gɛsintin mɔ, fo ne ɔ kya bela.
Fo kee ne n wɔra ilaa nyɛnyɛn ne Wurubuaarɛ laa biidɛ fo-giso."

7 Fɛ' keda nyoro de fɛ' nyɛ gisen fɛye-ɔlaawusɛ ɔbono fɛ kya wu mɔ dɔ. Fɛ' kyu imɔ yɛɛ fɛye-sɛ ne n kya

bela fɛye, ne ɔ kya lɔrɔ fɛye gɛnen. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu fɛye fɛɛ fɛ gyɛ mɔ-biana gɛsintin. Obi ɔmɔ ne n bo no yɛɛ mɔ-sɛ mɛŋ kya bela mɔ de ɔ' lɔrɔ mɔ?

8 Wurubuaarɛ kya lɔrɔ mɔ-biana pɛwu. Nengyene fɛɛ Wurubuaarɛ mɛŋ kya lɔrɔ fɛye mɔ, fɛ mɛŋ gyɛ mɔ-biana gbaa-gbaa ne. Ako-lɛɛ nbii ne fɛ gyɛ.

9 Gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ, aye-sɛana mɛ kya bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye, ne aye, mɔ, a kya kyu buubuu sa mɔmɔ. Ne aye-sɛ ɔbono ɔ bo soso, oduduu dɔ-lɛɛ ɔsɛ mɔ de-e? I kaaborɛ a' tansi bara aye-nyoro gɛsɛ sa mɔ de a' nyɛ mɔ-lɛɛ gɛkyena mɔ ɔnan.

10 Aye-gɛsinkpan so-lɛɛ asɛ mɔ, mɛ kya bela aye mɔ, nsi kalɛsɛ nko ne mɛ kya bela aye ne mɛ kya lɔrɔ aye gɛnɔɔbono ɔkara mɛ laa taalɛ mɔ. Wurubuaarɛ, mɔ, kya bela aye mɔ, ɔ kya bela aye gɛkpaa daa de i' nyɛ lɔrɔ aye de aye-asen a' nyɛ fuuli wɔra fɛɛ mɔ.

11 Owi ɔbono ako mɛ kya bela aye ne mɛ kya biidɛ aye-giso mɔ, iŋ bo aye ɔkon. Mɛ kya wɔra aye gɛnen mɔ, a kya wu daa yɛɛ i kya nu aye. Imɔ gɛmara mɔ, a kya wu yɛɛ i yɛgɛ a wɔra gɛsintin awura ne a nyɛ gisen yuuli. Owi ɔbono i kya nu aye gɛnen mɔ, i kpɛ i kya lɔrɔ aye ne.

12 Imɔso fɛ' yelɛ fɛye-ayaa so girin. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i yɔɔ fɛye-nyoro.

13 Fɛ' kpɛ naa daa de Yesu ɔson ɔkpa mɔ ntintin. Ilaa ibono i laa kiiri fɛye gɛmara Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ' lɛɛ imɔ lii fɛye-ayaa dɔ de i' nyɛ kpaa fɛye de fɛ' nyɛ ayaa yelɛsɛ ɔson mɔ dɔ.

Fɛŋ Lɔrɔ Fɛye-Nyoro Yela Sa Wurubuaarɛ Mɔ, Fɛ Maŋ Wu Mɔ De Ansi

14 Fɛ' nyanga ansi de fɛ' kyu gisen yuuli kyu kyena de nyamesɛ kamaasɛ. Fɛ' lɛɛ fɛye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fo nyamesɛ fo mɛŋ lɔrɔ fo-nyoro yela sa Wurubuaarɛ mɔ, fo maŋ nyɛ wu mɔ de fo-ansi.

15 Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' fuɛ Wurubuaarɛ gidɛnsɛ gibono ɔ bo sa mɔ mɔ de fɛye dɔ ɔko ɔ mɛŋ sa ɔ' wɔra fɛɛ giponfɛ gibono gi gyɛ gibɔrɔ ne gi laa kɔrɔ de gi' sen mɔ. Asa abono ɔnan mɛ laa taalɛ yɛgɛ asa sakyɔ mɛ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.

16 Ɔko ɔŋ sa ɔ' laarɛ ogyi-ibara. Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so dɔɔdan de fɛye dɔ ɔko ɔŋ sa o' kyu Wurubuaarɛ ilaa yɛɛ i mɛŋ gyɛ sɛi sa mɔ fɛɛ Isawu-lɛɛ mɔ ɔnan. Isawu gi kyu mɔ gɛbelɛnsɛ kyarɛ agyudɔ lɛpɛ kolon lii mɔ-tedɛ asɛ, yɛgɛ nkana mɔ ne n gyɛ mɔ-sɛ obi gyangbarasɛ.

17 Imɔ gɛmara mɔ, fɛ wu ibono o kii laarɛ fɛɛ mɔ ne mɔ-sɛ ɔ' wɔra mɔ kusee-kusee pɛi de mɔ-sɛ ɔ' lɔɔ wu' mɔ. Oŋ kii nyɛ. I lii fɛɛ iŋ baa sa de o' nu mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' kyɛɛgɛ lii

ilaa ibono ɔ ti wɔra mɔ dɔ. Gɛmara mɔ o kyu ginsikyu kii laarɛ imɔ-ɔkpa kpon.

Isirale Awura Adedaabo Mɛ Wu Yɛɛ Wurubuaarɛ Ilaa I Bo Gifuu

18 Imɔso fɛye berɛ, fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ ilaa i' wɔra fɛye-ilaa tirisɛ. Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile fɛye mɔ, iŋ dɛ fɛɛ ibono ɔ lɛɛ nyiile aye Isirale awura adedaabo mɔ. Mɔmɔ abono, mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɛ tu sindi ilaa ibono nyamesɛ maŋ taalɛ yii imɔ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ wu gibii gi yelɛ gi kya dɛɛ gin-gin-gin ne i wɔra gibiri kyikin. Mɛ wu afuu belɛ a kya da fɛɛ gɛwulewule.

19-20 Mɛ nu ɔlanba belɛ fɛɛ gɛgandan, ne mɛ nu gigyɛbi giko. Wurubuaarɛ gi wolaa yela nbara sa ɔmɔ yɛɛ, “Ba-a gɛbuɛ gbaa gɛmɔ-giyaa gi yii gɛnen gibii gibono so mɔ, mɛ' da gɛmɔ abui mɔɔ.” Mɛ nu gigyɛbi mɔ mɔ, mɛ mɛŋ taalɛ da otu, mɛ kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ mɛŋ baa ma-a laarɛ mɛ' baa kii nu ilaa banban iko lii Wurubuaarɛ asɛ.

21 Gɛsintin mɔ, nno i wɔra gifuu gikyɔ-gikyɔ so mɔ, mɔmɔ-ɔbelɛnsɛ Mosisi gbaa gi bugi gɛnɔ tɔgɛ yɛɛ, “I tansi i bo me gifuu gikyɔ. Kerɛ, n yelɛ faa me-nyoro gi kya da me ne.”

Fɛye-Lɛɛ I Bo Duduu Ne I Bo Kon Don Isirale Awura-Lɛɛ

22 Fɛye berɛ, Wurubuaarɛ gi sa fɛye ɔkpa ne oduduu dɔ mɔ fɛ nyɛ tu sindi Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ Sayon Gibii. Gimɔ so ne Wurubuaarɛ dɔ-lɛɛ Gyɛrusalem ɔsowolɛ mɔ gyan'. Nfono ne Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ tɛ, mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ ibono a maŋ taalɛ bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ.

23 I wɔra fɛɛ fɛ nyɛ loo Wurubuaarɛ mɔ-biana agyangbarasɛ mɔ sagyan mɔ dɔ ne. Nno i tansi i bo kon. Mɔmɔ ne n nyɛ Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ mɔmɔ-anyen wɔra mɔ-ɔwolɛ dɔ Wurubuaarɛ dɔ. Fɛ tu sindi Wurubuaarɛ ɔbono mɔ ne nan gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ mɔ. Fɛ tu sindi asa abono mɔmɔ-asen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ, ne mɛ wu', ne idɛ kon mɛ kya gyi Wurubuaarɛ ginsi kpaa logɛ mɔ.

24 Fɛ tu sindi Yesu ɔbono ɔ yelɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana mɔ. Lii mɔ so ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ anyamesɛ mɛ wɔra gɛnɔ pobɔrɔ. I lii fɛɛ Yesu nkalan ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ gi ŋmadɛ aye kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa aye. Yesu-lɛɛ nkalan mɔ gi wɔra ilaa dɛnsɛ don Abelɛ-lɛɛ mɔ.

25 Wurubuaarɛ kya tɔngɛ ɔ kya sa fɛye. Fɛ' kerɛ dɔɔdan de fɛ mɛŋ sa fɛ' kine yɛɛ fɛ maŋ nu mɔ asɛ. I lii fɛɛ owi ɔko dɔ mɔ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ isa ɔko gi baa tɔgɛ mɔ-ɔkalan mɔ gɛsinkpan so sa asa. Asa abono mɛ kine mɛŋ nu Wurubuaarɛ ɔkalan ɔtɔgɛbo ɔbono asɛ mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ

kyɛɛ mɔmɔ. Ne fɛye abono, mɔ, fɛ laa kine yɛɛ fɛ maŋ nu Wurubuaarɛ ɔbono ɔ kya tɔngɛ ɔ kya sa fɛye lii Wurubuaarɛ dɔ mɔ, fɛye ne ɔ laa yɛgɛ kyɛɛ?

26 Mosisi aberɛ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ gi tɔngɛ sa asa gɛsinkpan so mɔ, mɔ-gigyɛbi gi yɛgɛ gɛsinkpan gɛ gyigisi. Idɛ kon berɛ, ɔ ka yela yɛɛ, "Pɛi ne nan kii yɛgɛ gɛsinkpan gɛ' gyigisi mɔ, iŋ baa wɔra gɛsinkpan wolɛ. Soso kee i laa gyigisi."

27 Agyɛbi abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ yɛɛ, "Pɛi ne nan kii yɛgɛ" mɔ, a kya lɛɛ nyiile tentegelen yɛɛ ilaa ibono ɔ lɛɛ ne i gyɛ igyigisisɛ mɔ, ɔ laa yɛgɛ i laa gyigisi de ɔ' lɛɛ imɔ lii mɔ-ayaa dɔ de i' san ibono i mɛŋ gyɛ igyigisisɛ mɔ wolɛ.

28 Wurubuaarɛ gi sa aye Yesu asonbo mɔ mɔ-awuragyibo ikyenaten ibono i mɛŋ gyɛ igyigisisɛ. Imɔso a' faala mɔ lii aye-asen dɔ. A' selɛ mɔ de a' kyu buubuu belɛ kyu son mɔ gɛnɔɔbono i laa gyi mɔ-ginsi mɔ.

29 I lii fɛɛ "Aye-Wurubuaarɛ mɔ dɛ fɛɛ ɔgya ɔbono ɔ kya dɛɛ mɔ."

13

Fɛ' Wɔra Wurubuaarɛ Gɛlaarɛ Ilaa Fɛye-Gɛkyena Dɔ

1 Fɛ' kpɛ fa-a laarɛ fɛye-nanboana Yesu asonbo mɔ ilaa fɛɛ fɛ gyɛ daa anyibi asɛbi.

2 Fɛ' kerɛ de fɛ' keda asafo. I lii fɛɛ gɛnen giwɔra dɔ mɔ, ako mɛ ti keda Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gisafo yɛgɛ mɛŋ dɛsɛ.

3 Asa abono mɛ tii de obu mɔ, fɛ' nyingi ɔmɔ so fɛɛ fɛye-rɛ ɔmɔ ne n tii de obu gɛnen. Fɛ' nyingi abono mɛ kya wu ɔlaawusɛ mɔ fɛɛ fɛye kee ne n kya wu ɔlaawusɛ gɛnen.

4 Ɔkamaasɛ o' kyu gɛdena yɛɛ gɛ tansi gɛ gyɛ ilaa tirisɛ. Fɛye abono fɛ dena mɔ, fɛ' mɛŋ sa fɛ' dɛ de ɔko kpɛi de fɛ' nyida ansi. I lii fɛɛ ɔbono ɔ laa laarɛ ogyibara abɛɛ ɔko mɔ-ka abɛɛ ɔko mɔ-kuli mɔ, Wurubuaarɛ laa biidɛ kaasɛ ɔbono giso.

5 Fɛŋ sa fɛ' laarɛ yɛɛ fɛ' nyɛ aterenbi gikyɔ fɛye-gɛkyena dɔ. Ibono ɔkara fɛ bo mɔ, fɛ yɛgɛ i' gyi fɛye-ginsi. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Gɛkaako maŋ naa taa fo yɛgɛ.
Maŋ lɛɛ ansi yɛgɛ fo gɛkaako kpa-a."

6 Imɔso lii Wurubuaarɛ so mɔ aye ɔkamaasɛ a kya da gikan tɔgɛ yɛɛ,

"Wura Wurubuaarɛ ne n gyɛ me-ɔkpaabo. Maŋ selɛ gifuu.
Menɛ ne me-nanbo nyamesɛ laa taalɛ wɔra me?"

7 Fɛ' kyu fɛye-nwɔnsa kyu gyan' abono mɛ gyangbara sa fɛye Yesu ɔson mɔ dɔ ne mɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ sa fɛye mɔ so. Fɛ' laa ansi kerɛ gɛkyena gɛbono ɔnan mɛ kyu kyena mɔ de fɛ' ka gyan' Yesu so fɛɛ mɔmɔ-lɛɛ mɔ ɔnan.

A' Keda Yesu Ilaa. I Boran Don Gɛsinkpan Gɛdɛ So-Lɛɛ

8 Yesu Kirisito mɛŋ kya
kyɛɛgɛ; gɛnɔɔbono ɔ dɛ
deeri mɔ, gɛnen kee ne ɔ kpɛ
san ɔ dɛ ndɛ faa, ne gɛnen
ne ɔ laa kpɛ ɔ dɛ gɛkpaa-
gɛkpaa.
9 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' nu de ilaa
nyiilesɛ kpɛi-kpɛi ibono iŋ
kya kyena de Yesu ɔkalan
konkonsɛ mɔ de i' yɛgɛ
fɛ' fuɛ Wurubuaarɛ gɛsintin
ɔkpa mɔ. I boran yɛɛ a'
nyɛ aye-asen a' kyena gɛten
kolon kyu lii Wurubuaarɛ
gidɛnsɛ mɔ so; nkana i mɛŋ
gyɛ agyudɔ gigyi abɛɛ gi-
maagyi nbara so. Abono mɛ
kya gyi gɛnen nbara nbono
so mɔ, iŋ kya kpaa mɔmɔ.
10 Aye abono a kya son
Wurubuaarɛ kyu naa de
Yesu so mɔ berɛ, a bo
asunbi ɔlɛɛten. Nno ne
Yesu gi lɛɛ ilaa nyɛnyɛn gik-
paarɛfuɛ asunbi sa aye. Isir-
ale awura abono mɛ kya lɛɛ
asunbi mɔmɔ-ɔsonten mɔ,
mɛŋ bo ɔkpa de mɛ' kyu ilaa
nyɛnyɛn gikpaarɛfuɛ asunbi
atɔ kyu yii gɛnɔ.
11 I lii fɛɛ mɔmɔ Wu-
rubuaarɛ asunbi alɛɛbo
gɛmu mɔ laa lɛɛ ilaa
nyɛnyɛn gikpaarɛfuɛ asunbi
mɔ, nbuɛ mɔ nkalan wolɛ ne
ɔ kya kyu loo Wurubuaarɛ
ɔson obu tudɔ-tudɔ lɛɛ mɔ
dɔ. I san nbuɛ mɔ inun mɔ
berɛ, mɛ kya dɛɛ imɔ daa
nten nkan.
12 Nten nkan kee ne Yesu
gi wu' mɔ-awɔrɔfɔɔ lɛwu
mɔ sa aye. Mɔ gbaa-gbaa
mɔ-nkalan ne o kyu kyɛɛgɛ
fuɛ de i' nyɛ kpaarɛ aye
anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ
sa aye de i' lɔrɔ aye yela sa
Wurubuaarɛ.
13 Imɔso a' sɔɔ Yesu ɔson
mɔ so awɔrɔfɔɔ abaa anyɔ
de i' wɔra fɛɛ aye kee a lii
kpe mɔ asɛ nten nkan nfono
ɔ kpaa lɛɛ asunbi mɔ de a'
kpaa sɔɔ ipeeli ibono o gyi
aye so mɔ ɔnan sola.
14 I lii fɛɛ gɛsinkpan so
mɔ a mɛŋ bo ɔsowolɛ ɔbono
ɔ laa kyena gɛkpaa-gɛkpaa.
Aye-ansi a gyan' daa ɔsowolɛ
ɔbono ɔ laa baa ba gɛkaako
mɔ so.
15 Kyu naa de Yesu so
mɔ, a' kpɛ a kya lɛɛ
ayenbi asunbi a kya sa
Wurubuaarɛ. Gɛnen asunbi
abono ne n gyɛ ibono a laa
lɛɛ Wurubuaarɛ ginyen.
16 Fɛ' mɛŋ sa fɛ' tan ilaa
dɛnsɛ giwɔra so. Fɛ' kpaa
asa mɔmɔ-ilaa tirisɛ dɔ. Fɛ
kya wɔra imɔ idɛ mɔ, imɔ
kee i gyɛ daa asunbi gilɛɛ, ne
i kya gyi Wurubuaarɛ ginsi.

Agyɛbi Laalaalogɛ

17 Fɛ' nu abono mɛ gyang-
bara sa fɛye Yesu ɔson mɔ
dɔ mɔ gɛdɛ de fɛ' bara fɛye-
nyoro gɛsɛ sa ɔmɔ. I lii fɛɛ
mɛ kya kerɛ fɛye-akyenabi
so mɛ kya sa fɛye. Gɛkaako
mɔ mɛ laa yelɛ Wurubuaarɛ
ansi dɔ de mɛ' lɛɛ mɔmɔ-
gɛnɔ kyu lii imɔ so. Fɛ'
yɛgɛ mɛ' kerɛ fɛye so de
ɔkon. Nengyene fɛ yɛgɛ
mɔmɔ-asen a nyida mɔmɔ
mɔ, i maŋ wɔra ilaa dɛnsɛ
iko sa fɛye.
18 Fɛ' dalaa sa aye. A nyi
aye-asen dɔ yɛɛ aye-gɛkyena
dɔ mɔ a wɔra daa ilaa ibono
a nyi yɛɛ i boran sa Wu-
rubuaarɛ mɔ. A kya laarɛ

yɛɛ ilaa kamaasɛ dɔ mɔ, a'
wɔra aye-ilaa imɔ-ɔkpa so.
19 N kya kolɛ fɛye yɛɛ
fɛ' bugi fɛye asen dalaa de
Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ n' nyɛ
nyoro kii ba fɛye asɛ kusaa.

20 Idɛ kon mɔ n kya kolɛ
Wurubuaarɛ n kya sa fɛye.
Mɔ ne n gyɛ gisen yuuli
gɛmu, ne mɔ ne n kyingi aye-
Wura Yesu lii ibuni dɔ. Kyu
naa de Yesu nkalan nbono
ɔ kyɛɛgɛ fuɛ sa aye so mɔ,
Wurubuaarɛ gi yɛgɛ aye-rɛ
mɔ a wɔra gɛnɔ gɛkpaa-
gɛkpaa. Yesu kya kerɛ aye so
gikyɔ fɛɛ gɛnɔɔbono isandɛ
ɔkerɛbo dɛnsɛ kya kerɛ mɔ-
isandɛ so mɔ.
21 Wurubuaarɛ o' kyu ilaa
dɛnsɛ kamaasɛ lɔrɔ fɛye
de fɛ' nyɛ taalɛ wɔra mɔ-
gɛlaarɛ. Kyu naa de Yesu
Kirisito so mɔ, Wurubuaarɛ
ɔ' kpɛ ɔ kya wɔra gɛsun aye-
asen dɔ de a' wɔra ilaa ibono
i kya gyi mɔ-ginsi mɔ. Nyisi-
gyi ɔ' wɔra Yesu Kirisito-lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

22 Me-nanboana Yesu
asonbo, n dɛ fɛye giserɛ, fɛ'
nyɛ gisen de fɛ' yela aso de
fɛ' nu me-ilaa ibono nɛ tɔgɛ
keda fɛye-nyoro faa. I kya
nyiile yɛɛ meŋ ŋmarasɛ fɛye
de i' wɔra bolo-bolo.
23 Fɛ' nu yɛɛ mɛ tigi aye-
nanbo Timoti ɔbono nkana
o tii de obu mɔ. Nengyene
ɔ ba me asɛ gɛrɛ kusaa mɔ,
nan baa laa fɛye mɔ, me-rɛ
mɔ ne nan ba.
24 Fɛ' faala abono pɛwu
mɛ gyangbara sa fɛye Yesu
ɔson mɔ dɔ mɔ de Yesu
asonbo sɛnsɛ mɔ pɛwu sa
me. Mɔmɔ abono mɛ lii Itali
mɔ mɛ kya faala fɛye.
25 Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye
pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ.

Gyeemesi Ɔwolɛ

1 Me Gyeemesi ɔbono n
gyɛ Wurubuaarɛ de Wura
Yesu Kirisito gɛsun ɔwɔrabo
mɔ ne n kya wɔra gɛnen
ɔwolɛ baarɛ. N kya faala
fɛye Gyuda awura akpen
gudu-anyɔ abono fɛ sɔɔ Yesu
gyi ne fɛ yaasɛ kpe fɛ tɛ fɛ tɛ
asa ako nsinkpan so mɔ.

Fɛ Kya Wu Awɔrɔfɔɔ Mɔ,
Fɛ' Yɛgɛ I' Wɔra Fɛye Ɔkon

2 Me-nanboana Yesu
asonbo, aberɛ abono fɛ kya
wu awɔrɔfɔɔ kpɛi-kpɛi mɔ,
fɛ' yɛgɛ i tansi wɔra fɛye
ɔkon.
3 Fɛ' bii yɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ
a kya daasɛ fɛye-gikagyan
gibono fɛ ka gyan Yesu so mɔ
a kya kerɛ daa. Fɛ taalɛ ka
gyan Yesu so kpaa lii mɔ, fɛ
laa wɔra asa abono mɛ bo
gisen ilaa kamaasɛ dɔ.
4 Imɔso fɛ' nyɛ gisen gɛnen
de fɛ' yɛgɛ fɛye-gisen gibono
gi' wɔra gɛsun fɛye-asen dɔ
kpaa logɛ. Fɛ wɔra gɛnen
mɔ, fɛ laa nyɛ ten ansi de
fɛ' wɔra Wurubuaarɛ gisen
dɔ ilaa, ibono iko i maŋ san
fɛye.
5 Nengyene ɔlaako ginyi ne
n kya san fo ɔko mɔ, kaasɛ
ɔ' dalaa kolɛ Wurubuaarɛ. Ɔ
laa sa mɔ. Wurubuaarɛ kya
kyɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ilaa
lii mɔ-gisen dɔ; iŋ kya loo
mɔ.
6 Fo ɔkamaasɛ ɔbono fo
laa kolɛ ɔlaako ginyi lii
Wurubuaarɛ asɛ mɔ, kyu
gisɔɔgyi kolɛ mɔ. Gɛŋ sa
fo' yɛgɛ i wɔra fo tɛfɛɛ-
tɛfɛɛ. Ɔbono ɔ kya kolɛ
Wurubuaarɛ ilaa ne i bo mɔ
tɛfɛɛ-tɛfɛɛ mɔ, ɔ dɛ daa fɛɛ
gɛnɔɔbono afuu a kya da
nkyu apoo so, gi kya kpe gi
kya ba mɔ.
7 Kaasɛ ɔbono ɔ' bii yɛɛ ɔ
maŋ nyɛ sɛi lii Wurubuaarɛ
asɛ.
8 Ɔ gyɛ daa nwɔnsa nnyɔ-
nnyɔ wura. Mɔ-ilaa ka-
maasɛ dɔ mɔ i bo mɔ daa
tɛfɛɛ-tɛfɛɛ. Ɔ mɛŋ kya tɛsɛ
yelɛ ilaa kolon so.
9 Me-nanbo Yesu sonbo,
fo ɔbono fo gyɛ yenbo mɔ,
yaalɛ fo-nyoro. I lii fɛɛ kyu
lii Yesu so mɔ, fo naa mɔ, fo
bo duduu.
10 Ne fo gyɛ aterenbi wura
ne Wurubuaarɛ gi bara fo
gɛsɛ mɔ, yaalɛ fo-nyoro. Bii
yɛɛ i maŋ kɛɛla ne fo-
gɛsinkpan so gɛkyena gɛ laa
ta ɔkara fɛɛ gɛnɔɔbono oyii
afototo kee a mɛŋ kya kyena
oyii so kɛɛla mɔ.
11 Owi kya dii ne i kya
son mɔ, oyii mɔ afototo a
kya nyɔɔne, ne a kya yɔɔ
too-too. Nfono mɔ, afototo
mɔ ɔdan ɔbono nkana a bo
mɔ, gɛnen ɔdan mɔ kya yela
ɔkara. Imɔso aterenbi wura
kee kpɛ ɔ dɛ mɔ-gɛsun dɔ
mɔ, gɛnen kee ne ɔ laa wu'
ne.
12 Omudɛnsɛbo ne n gyɛ fo
ɔbono fo kya wu awɔrɔfɔɔ
ne fo dabɔlɛ nyɛ gisen sɔɔ
Yesu gyi mɔ. Nengyene
awɔrɔfɔɔ mɔ a daasɛ fo kerɛ
ne fo keda fo-gisɔɔgyi mɔ dɔ
kpaa lii mɔ, Wurubuaarɛ laa
tɛɛla fo. Ɔ laa yɛgɛ fo' nyɛ
kyena mɔ asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono

ɔ ka yela sa asa abono mɛ kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ.

13 Nengyene ilaa iko i kya pɛɛdɛ fo de fo' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, gɛŋ sa fo' tɔgɛ yɛɛ, "Wurubuaarɛ ne n kya yɛgɛ ne i kya pɛɛdɛ me gɛnen." I kya nyiile yɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i maŋ taalɛ da Wurubuaarɛ ɔbolɛ, ne iŋ bo no yɛɛ Wurubuaarɛ laa yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i' pɛɛdɛ nyamesɛ.

14 Pɛi ne ilaa nyɛnyɛn i laa pɛɛdɛ fo ɔko mɔ, i laa lii daa fo gbaa-gbaa ɔbolɛ gɛlaarɛ asɛ. Ilaa nyɛnyɛn i laa da fo ɔbolɛ de i' bingiri fo-gɛlaarɛ ilaa.

15 Imɔso nyamesɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa mɔ ne n kya yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn i kya ba mɔ-gɛwɔnsa dɔ. I ba gɛnen mɔ, ɔ laa wɔra ilaa nyɛnyɛn. Ɔ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, mɔ-ɔkyenaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ laa lii mɔ-gibaa.

16 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko ɔ' penɛ fɛye kyu lii ilaa idɛ so.

17 Owi kamaasɛ ilaa ibono i boran mɔ i tu aye mɔ, abɛɛ a nyɛ ilaa ibono i kya gyi ginsi kpaa logɛ mɔ, Wurubuaarɛ ne n sa aye imɔ gɛnen. Aye-sɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ lɛɛ soso-lɛɛ ifatela mɔ ne n kya yɛgɛ ne gɛnen ilaa ibono i kya yii aye-gibaa. Wurubuaarɛ berɛ ɔŋ kya kyɛɛgɛ fɛɛ soso-lɛɛ ifatela mɔ de o' kyu aye wɔra gibiri dɔ.

18 Kyu naa de Wurubuaarɛ gɛsintin agyɛbi mɔ so mɔ, ɔ yɛgɛ aye abono a ka gyan Yesu so mɔ, a nyɛ gɛkyena pobɔrɔ. Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ aye ne a' wɔra agyangbarabo ilaa kamaasɛ ibono ɔ lɛɛ mɔ pɛwu dɔ.

Fɛ Nyɛ Nu Wurubuaarɛ Agyɛbi Mɔ, Fɛ' Wɔra Amɔ So Ilaa

19 Me-nanboana laarɛsɛ, nengyene ɔko kya tɔngɛ de fɛye mɔ, fɛye ɔkamaasɛ ɔ' yela giso de o' nu. Ɔŋ sa ɔ' kpaala mɔ-lɛɛ gɛtɔngɛ so. Ɔko-rɛ ɔko ɔŋ sa ɔ' kpaala sɔɔ ginyadon.

20 I lii fɛɛ nyamesɛ ginyadon giŋ kya kpaa mɔ de mɔ-gisen dɔ i' wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ.

21 Imɔso fɛ' tɛɛ fɛye-nyoro lii ilaa wɔrasɛ kamaasɛ ibono iŋ kaaborɛ fɛ' wɔra mɔ dɔ. Ilaa nyɛnyɛn giwɔra i gbigi. Fɛ' taa imɔ pɛwu giwɔra yɛgɛ. Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-agyɛbi mɔ wɔra fɛye-asen dɔ. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' nu amɔ gɛsɛ. Amɔ ne nan taalɛ mɔlɛgɛ fɛye de fɛ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

22 Fɛ' wɔra daa asa abono mɛ kya kyu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ kyu wɔra gɛsun mɔmɔ-gɛkyena dɔ mɔ. Iŋ sa i' ba yɛɛ fɛ gyɛ asa abono mɛ kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ wɔra mɔmɔ-aso dɔ wolɛ penɛ mɔmɔ-nyoro mɔ.

23 Ɔbono ɔ kya nu agyɛbi mɔ ne ɔŋ kya wɔra amɔ so ilaa mɔ, ɔ dɛ daa fɛɛ ɔbono ɔ kya kerɛ mɔ-nyoro diiwu dɔ mɔ.

24 Ɔ kpɛ wu mɔ-nyoro ne ɔ
naa lii diiwu mɔ asɛ mɔ, ɔ ti
tan gɛnɔɔbono mɔ-ansi dɔ i
dɛ mɔ. Gɛnen kee ne ako mɛ
kya nu Wurubuaarɛ agyɛbi
de mɛ' lɛɛ ansi taa amɔ yɛgɛ
ne.
25 I kaaborɛ nyamesɛ ɔ'
kpɛ ɔ kya nu Wurubuaarɛ-
lɛɛ nbara nbono gi boran
ɔkpa kamaasɛ so mɔ ɔ kya
wɔra mɔ-aso dɔ. Nmɔ
ne n kya yɛgɛ ne nyamesɛ
kya nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Ɔ kya
nu nbara mɔ mɔ, ɔŋ sa ɔ'
wɔra isa ɔbono ɔ kya nu de
o' kii taa yɛgɛ mɔ. Ɔ' wɔra
daa isa ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya
wɔra nbara mɔ so gɛsun mɔ-
gɛkyena dɔ. Ɔ kya wɔra
gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ laa
yuule mɔ de mɔ-ilaa wɔrasɛ
i' wɔra ɔdan sa mɔ.
26 Fo ɔbono fo nyi yɛɛ fo
kya son Wurubuaarɛ ne foŋ
kya bii kerɛ fo-ɔnandii so
mɔ, fo kya penɛ fo-nyoro ne.
Fo gɛnen Wurubuaarɛ gison
mɔ giŋ bo agyan ako.
27 Ɔson ɔbono fo laa son
aye-sɛ Wurubuaarɛ ne ɔ laa
kyu fo yɛɛ fo kya son mɔ
kanpɛ foŋ kya fuɛ mɔ ne n
gyɛ nnɛ? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fo
nyamesɛ fo wu aŋmenbi de
akulaabo mɛ kya yiyɛɛ mɔ,
kerɛ ɔmɔ so. Iko kee ne n
gyɛ yɛɛ fo laa dii fo-nyoro de
gɛsinkpan gɛdɛ so nwɔnsa gi
mɛŋ' nyɛ dengɛ fo-nwɔnsa
lii Wurubuaarɛ gɛlaarɛ ilaa
wɔrasɛ so.

2

Fo Kerɛ Ansi So Wolɛ Buu Ako Taa Ako Yɛgɛ Mɔ, Fo Tɔrɔ Nbara

1 Me-nanboana, fɛ kya
sɔɔ aye-Wura Yesu Kirisito,
ɔbono ɔ gyɛ Nyisigyi Wura
mɔ, gyi faa mɔ, fɛŋ sa fɛ'
kerɛ asa ansi so wolɛ kyu
buubuu sa asa ako taa ako
yɛgɛ.
2 A taa kyu yɛɛ aterenbi
wura ɔko wɔra sika kɔkɔɔ
nbɔɔrɛ, ne o bun gikuru
dɛnsɛ, ne ɔ naa baa loo tu
fɛye Yesu asonbo fɛ gyan'
fɛ kya son. Nfono kee mɔ,
yenbo ɔko gi baa tu fɛye. Ɔ
kyɛ' daa apanan kyua-kyua.
3 Aterenbi wura mɔ gi kyu
ilaa dɛnsɛ wɔra mɔ-nyoro so
so mɔ, fɛ wu mɔ mɔ, fɛ bugi
ansi de mɔ ne fɛ tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ, "Ba kyena ansi dɔ
gɛrɛ." Yenbo mɔ berɛ, fɛ
tɔgɛ sa mɔ daa yɛɛ, "Kyon
kpaa yelɛ faa," abɛɛ "Kpe-
legɛ kyena gɛsinkpan aye-
ayaa dɔ gɛrɛ."
4 Fɛ tɔgɛ gɛnen faa mɔ,
fɛ kya wɔra fɛɛ nbɛlɛ agy-
ibo abono mɛ kya kerɛ
anyamesɛ ansi so gyi mɔmɔ-
nbɛlɛ mɔ ne. Fɛ kya tɔgɛ yɛɛ
ɔdɛ gyɛ nyamesɛ gbaa'; ɔdɛ
berɛ ɔŋ gyɛ nyamesɛ gbaa'
ne. Fɛ' bii yɛɛ ilaa ibono i bo
fɛye-amu dɔ ne fɛ kya tɔgɛ
gɛnen mɔ, iŋ boran.
5 Me-nanboana laarɛsɛ,
fɛ' yela giso de fɛ' nu.
Fɛŋ kya wu yɛɛ abono
mɛ gyɛ ayenbo gɛsinkpan
so gɛkyena gɛdɛ dɔ mɔ
ne Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ
lɛɛ yɛɛ mɛ' tansi ka gyan
Yesu so de mɛ' wɔra Wu-
rubuaarɛ awuragyibo? Mɔ-
awuragyibo akyenabi mɔ ne

Wurubuaarɛ gi ka yela sa abono mɛ kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ.
6 Ne fɛye berɛ fɛ mɛŋ kyu ayenbo terɛ sɛi. Iŋ gyɛ aterenbi awura ne n kya nyala fɛye ne mɛ kya biidɛ fɛye kpe nbɛlɛ ogyiten adaa-adaa mɔ?
7 Mɔmɔ ne n gyɛ abono mɛ kya saalɛ fɛye-Wura Yesu, yɛgɛ mɔ-ginyen dɔ, mɔ, ne mɛ gyere fɛye Wurubuaarɛ sagyere.
8 Aye-Wura Wurubuaarɛ nbara tirisɛ ne n gyɛ yɛɛ, "Laarɛ fo-nanbo nyamesɛ fɛɛ fo-nyoro" fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ agyɛbi a kya nyiile mɔ. Nengyene fɛ kya gyi gɛnen nbara ndɛ so mɔ, fo kya wɔra ilaa dɛnsɛ ne.
9 Nengyene fɛ kya kerɛ ansi so ilaa kyu buubuu sa ako taa ako yɛgɛ berɛ mɔ, ilaa nyɛnyɛn ne fɛ kya wɔra gɛnen. Fɛ gyi gipuɛɛ, i lii fɛɛ fɛ tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara.
10 Nengyene fo nyamesɛ fo kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so ne i san daa nkolon mɔ, fo tɔrɔ Wurubuaarɛ nbara mɔ pɛwu so ne.
11 I lii fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' laarɛ ɔko mɔ-ka," mɔ, mɔ kee ne n tɔgɛ yɛɛ, "Gɛŋ sa fo' mɔɔ isa." Nengyene fo nyamesɛ foŋ laarɛ ɔko mɔ-ka ne fo mɔɔ isa mɔ, Wurubuaarɛ laa bun fo gipuɛɛ yɛɛ fo tɔrɔ nbara.
12 Wurubuaarɛ laa gyi fɛye-nbɛlɛ mɔ, ɔ laa kyu daa nbara nbono gi kya yɛgɛ ne nyamesɛ kya nyɛ mɔ-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ mɔ gyi fɛye-nbɛlɛ. Fɛ ti nyɛ bii gɛnen faa mɔ, fɛ' yɛgɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ de fɛye-ilaa tɔgɛsɛ i' kyena de gɛnen nbara nbono.
13 I lii fɛɛ gɛkaabono Wurubuaarɛ laa gyi fɛye-nbɛlɛ mɔ, fo ɔbono fo mɛŋ su fo-nanbo nyamesɛ so mɔ, ɔ maŋ su fo so kee. Atolonbo berɛ Wurubuaarɛ laa su mɔmɔ so aberɛ abono ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.

Fɛ' Kyu Fɛye-Gikagyan

Gibono Fɛ Kya Ka Gyan Yesu So Mɔ Wɔra Gɛsun

14 Me-nanboana Yesu asonbo, nengyene ɔko kya tɔgɛ yɛɛ ɔ ka gyan Yesu so ne ɔŋ kya wɔra imɔ so gɛsun mɔ, nnɛ ne i laa kpaa mɔ? Gikagyan gibono ɔnan gi maŋ taalɛ mɔlɛgɛ mɔ de ɔ' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.
15 A taa kyu yɛɛ aye-nanbo nyensɛ abɛɛ ɔkyiisɛ ɔko naa awo ne ɔŋ kya nyɛ agyudɔ de o' gyi.
16 Ne fo ɔko fo wu gɛnen isa ɔbono, ne fo tɔgɛ sa mɔ yɛɛ, "Naa fo kya kpe de gisen yuuli. Awo aŋ' baa mɔɔ fo. Gyi de fo' kaabo," yɛgɛ foŋ kii sa mɔ ilaa ibono i tiri mɔ mɔ, fo nyi yɛɛ i bo agyan ako sa mɔ ne?
17 Imɔso fo nyamesɛ fo ka gyan Yesu so ne foŋ kya wɔra imɔ so gɛsun mɔ, fo-gikagyan mɔ gi gyɛ daa gikagyan wusɛ.
18 Ɔko laa taalɛ tɔgɛ sa ɔko yɛɛ, "Fo yɛɛ fo kya ka gyan Yesu so. Mi-i me mɔ n kya wɔra gikagyan mɔ so

gɛsun.” Nnɛ so ne fo kya ka gyan Yesu so ne foŋ kya wɔra gikagyan mɔ so gɛsun? Nyiile me gɛnen gikagyan gibono. Me berɛ nan wɔra gikagyan mɔ gɛsun de i' lɛɛ nyiile yɛɛ nɛ ka gyan Yesu so gɛsintin.

19 Fo ɔbono fo sɔɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ kolon ne n bo no mɔ, foŋ ti wɔra sɛi. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu isɔɔ gbaa mɛ kya sɔɔ gyi yɛɛ Wurubuaarɛ bo no. Ne mɛ selɛ gifuu kee yɛɛ Wurubuaarɛ laa biidɛ ɔmɔ-giso.

20 Fo ɔbono foŋ kya sa gɛwɔnsa kpe gɛta mɔ, yela giso de fo' nu yɛɛ nengyene ɔko bo gikagyan ne ɔŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun mɔ, gɛnen gikagyan gibono giŋ bo agyan.

21 Wurubuaarɛ gi kyu aye Gyuda awura ayenaana Aberaham yɛɛ mɔgisen dɔ i boran. Ɔkpa ɔmɔ so ne Aberaham gi nyɛ ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ? Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Aberaham gi kyu mɔgikagyan wɔra gɛsun. O kyule sa Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ laa kyu mɔ-bi Ayisiki lɛɛ asunbi sa mɔ, imɔso o kyu mɔ kpe asunbi ɔlɛɛten.

22 Fɛŋ wu yɛɛ Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so ne ɔ wɔra gikagyan mɔ so gɛsun mɔ? Mɔ-gɛsun gɛbono ɔ wɔra gɛnen so mɔ, mɔgikagyan mɔ gi nyɛ ta gudu.

23 Imɔ ne n yɛgɛ ne ilaa ibono Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɔgɛ lii Aberaham so mɔ i nyɛ ba gɛsintin. I tɔgɛ yɛɛ,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaarɛ so.
Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.”

Imɔso ne mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Aberaham gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-kyɛmenɛ mɔ.

24 Imɔso fɛ' bii yɛɛ nengyene Wurubuaarɛ gi kyu ɔko yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, iŋ gyɛ mɔ-gikagyan mɔ wolɛ so. Pɛi de ɔ' nyɛ gɛnen mɔ, i lii gɛnɔɔbono o kyu mɔgikagyan gibono kyu wɔra gɛsun mɔ so.

25 A' kii kerɛ oloobu kyiisɛ ɔko, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Rahabɛ. Nkana ɔ gyɛ daa tutukyii. Gɛnen kee ne Wurubuaarɛ gi kyu mɔ yɛɛ mɔgisen dɔ i boran ne. I lii fɛɛ o kyu mɔ-gikagyan gibono ɔ ka gyan Wurubuaarɛ so mɔ wɔra gɛsun. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ Rahabɛ baarɛ gi sɔɔ Gyuda awura isɔɔ ibono mɛ ba mɔ-ɔsowolɛ so mɔ gisafo, ne aberɛ abono mɔmɔ-akyobo mɛ kya laarɛ mɛ' mɔɔ ɔmɔ mɔ, o nyiile mɔmɔ ɔkpa ne mɛ nyɛ lii mɔmɔ-akyobo mɔ abaa dɔ.

26 A' kyu gikagyan gibono fo nyamesɛ fo bo ne foŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun mɔ kyu kɛserɛ de nyamesɛ nyoro gibi de a' kerɛ. Nengyene nyoro gibi gi bo no ne ɔŋɛ mɛŋ baa ɔ bo gimɔ dɔ mɔ, gɛnen nyoro gibi gibono gi wu' ne. Gɛnen kee ne gikagyan gibono fo nyamesɛ fo

ka gyan Wurubuaarɛ so ne foŋ kya wɔra gimɔ so gɛsun mɔ, gɛnen gikagyan gibono kee gi wu' ne.

3

Fɛ' Bii Fɛye-Atɔngɛbi

1 Me-nanboana, fɛ' mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ fɛye dɔ asa sakyɔ mɛ' wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi anyiilebo. I lii fɛɛ nengyene Wurubuaarɛ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ, ɔ laa gyi aye abono a gyɛ mɔ-agyɛbi anyiilebo mɔ nbɛlɛ gɛnsipɛɛrɛ so don asa sɛnsɛ.

2 Imɔso fɛ' nyingi yɛɛ aye ɔkamaasɛ kya sidi ilaa kpɛi-kpɛi dɔ gikyɔ.

Nengyene fɛɛ ɔko mɛŋ kya sidi mɔ-gɛtɔngɛ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono berɛ gi ta gudu ne; ɔ kya taalɛ mɔ-nyoro ilaa sɛnsɛ pɛwu dɔ kee.

3 A' kyu aye-gɛtɔngɛ kyu kɛserɛ de gɛnɔɔbono nyamesɛ kya taalɛ kyu gibeletɔ pii giko kyu wɔra bee gɛnɔ dɔ mɔ. Gibeletɔ pii mɔ gi kya biidɛ bee mɔ-nyoro mɔ pɛwu kpe de nfono so nyamesɛ mɔ kya laarɛ mɔ.

4 A' kyu akolii belɛ-belɛ abono a naa apoo so mɔ kee kyu wɔra sinkaala de a' kerɛ. I bo no yɛɛ akolii mɔ a gyɛ abelɛ-belɛ ne afuu bolonsɛ a dɛ amɔ a naa nkyu so. Itaatɔ pii-pii iko ne mɛ kya kibi ne i kya yɛgɛ akolii mɔ a kya kpe de nfono so mɛ kya laarɛ mɔ.

5 Gɛnen kee ne nyamesɛ ɔnandii dɛ faa. Ɔ gyɛ ilaa pii aye-nyoro dɔ. Gɛnen ɔnandii baarɛ ne nyamesɛ kya kyu tɔgɛ ilaa belɛ-belɛ nyiile mɔ-nyoro. Gɛnen kee ne gipo ne n kine gi nyaakyɔ nnɛ, gifilaa pii gi laa taalɛ dɛɛ gimɔ pɛwu.

6 Ɔnandii kee dɛ daa fɛɛ ɔgya. Fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa nyɛnyɛn i kya kyangɛ de i' nyaakyɔ gɛsinkpan so mɔ, gɛnen kee ne ɔnandii kya wɔra ilaa nyɛnyɛn nyamesɛ dɔ ne. Nengyene a kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn mɔ, i kya kyu aye-nyoro pɛwu loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. I ti taalɛ nyida aye-gɛkyena dɔ pɛwu, fɛɛ gɛnɔɔbono ɔgya kya dɛɛ ilaa ŋonii mɔ. I ba gɛnen mɔ, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n wɔra mɔ-ilaa kyu naa de nyamesɛ ɔnandii so gɛnen.

7 Ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ, fɛɛ ifɛ dɔ nbuɛ, nbuii, ilaa ibono i kya kpii imɔ-itɔ so mɔ, de nkyu dɔ nbuɛ pɛwu, nyamesɛ laa taalɛ bela imɔ ikamaasɛ, ne gɛsintin mɔ anyamesɛ mɛ ti taalɛ bela imɔ.

8 Ɔnandii berɛ, mɛŋ bo gibela; mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ kpɛ ɔ kya wɔra mɔ i dɛ daa fɛɛ gibɔrɔ gibono gi kya mɔɔ nyamesɛ kusaa mɔ.

9 Ɔnandii ne a kya kyu yen aye-sɛ Wura Wurubuaarɛ, ne ɔnandii kolon baarɛ kee ne a kya kyu tɔgɛ nnɔ wɔra aye-nanboana anyamesɛ abono Wurubuaarɛ gi lɛɛ fɛɛ mɔ gbaa-gbaa oyuduu mɔ.

10 Aye-nnɔ de iyuuli, aye-nnɔ de ikyugya faa mɔ, i

boran? Me-nanboana, imɔ idɛ iŋ kaaborɛ i' ba gɛnen.
11 Fɛ' bii yɛɛ nkyu nbono giŋ bo nfɔlɛ de nkyu nbono gi bo nfɔlɛ mɔ giŋ kya kyon lii ɔbon kolon gɛmu.
12 Kankama oyii mɛŋ kya sɔrɔ mango, ne gifɔlɛ giŋ kya sɔrɔ kankama abi. Me-nanboana, iŋ bo no yɛɛ nkyu nbono giŋ bo nfɔlɛ mɔ de nbono gi bo nfɔlɛ mɔ gi laa taalɛ kyon lii ɔbon kolon gɛmu kpa-a.

Ɔlaako Ginyi Gi Bo Ginyɔ So

13 Fɛye dɔ anɛ ne n nyi ɔlaako ne ɔ kya nu ilaa gɛsɛ? Kaasɛ o' kyu mɔ-ɔlaako ginyi mɔ kyu bara mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ-gɛkyena dɔ. Ɔ' yɛgɛ gɛnen gɛkyena dɛnsɛ gɛbono gɛ' lɛɛ nyiile yɛɛ o nyi ɔlaako gɛsintin. Gɛnen ɔlaako ginyi mɔ gi kya yɛgɛ nyamesɛ kya bara mɔ-nyoro gɛsɛ.
14 Nengyene fɛ kya wɔra gɛnɔ ako so abɛɛ fɛ tɛ gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena mɔ, fɛŋ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛŋ sa fɛ' kine Wurubuaarɛ-lɛɛ gɛsintin ilaa de fɛ' kɛɛ abon yɛɛ fɛ nyɛ ɔlaako ginyi lii Wurubuaarɛ asɛ.
15 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono mɔ, ɔlaako ginyi gibono ɔ bo mɔ giŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. I gyɛ daa gɛsinkpan so-lɛɛ ɔlaako ginyi gibono gi gyɛ nyamesɛ gibaa so nwɔnsa, ne gi lii daa ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu isɔɔ mɔ asɛ.
16 I lii fɛɛ fɛ kya wɔra gɛnɔ ako so ne fɛ tɛ gikoso gɛgyanbuɛ gɛkyena mɔ, fɛ laa kerɛ mɔ, ilaa kamaasɛ i laa kpɛ i dɛ daa giyan-giyan sa fɛye, ne ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi pɛwu giwɔra ne nan nyɛ fɛye dɔ.
17 Ɔlaako ginyi gibono gi lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ berɛ giŋ dɛ gɛnen. Ibono i gyang-bara mɔ, Wurubuaarɛ asɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi mɔ gi gyɛ daa gisen dɛnsɛ ilaa. Ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi mɔ kya lɔrɔ asa nsana, ɔ kya yuuli asa asen, ne ɔ kya nu ilaa gɛsɛ kusaa. Ɔ kya tansi su mɔ-nanbo so ne ɔ kya wɔra ilaa dɛnsɛ kpɛi-kpɛi gikyɔ. Nyamesɛ ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ-lɛɛ ɔlaako ginyi mɔ mɛŋ kya kerɛ ansi so wolɛ de o' kyu buubuu sa ako taa ako yɛgɛ. Ɔŋ kya penɛ asa.
18 Nengyene asa mɛ laa nyɛ de mɔmɔ-asen dɔ i' wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ mɔ, i laa lii daa asa abono mɛ kya laarɛ gisen yuuli ne mɛ kya lɔrɔ asa nsana mɔ asɛ.

4

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Sa Wurubuaarɛ

1 Menɛ ne n kya bara fɛye-nlɔgedɛ de nluu mɔ daa? Iŋ gyɛ fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n kpɛ i kya kɔ fɛye-nyoro gibi dɔ gɛnen faa?
2 Fɛ kya laarɛ ilaa; fɛŋ kii fɛ kya nyɛ. Imɔso ne fɛ kya mɔɔ asa faa. Ɔko ilaa i kya wɔra fɛye onsipara, fɛŋ kii fɛ kya nyɛ imɔ. Gɛnen

so ne fɛ kya laarɛ nlɔgedɛ
de nluu mɔ. Fɛŋ kya kolɛ
Wurubuaarɛ, imɔso ne fɛŋ
kya nyɛ faa.
3 Nengyene fɛ kya kolɛ mɔ
ne fɛŋ kya nyɛ mɔ, i lii fɛɛ
ilaa ibono so fɛ kya kolɛ mɔ
mɔ iŋ kya kyena sa mɔ daa.
Fɛ kya kolɛ mɔ ilaa daa de fɛ'
kyu wɔra fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa.
4 Fɛ kya lii Wurubuaarɛ
gɛmara. Fɛ' bii yɛɛ nyamesɛ
gi kyu gɛsinkpan gɛdɛ so
ilaa gɛkyɛmenɛ mɔ, Wu-
rubuaarɛ ilaa berɛ, ɔ laa kyo
imɔ. Imɔso fo ɔbono fo kya
laarɛ fo' lɛɛ gɛsinkpan so
ilaa gɛkyɛmenɛ mɔ, fo laa
bingiri Wurubuaarɛ ɔkyobo.
5 Iŋ gyɛ giyan so ne i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,

"Oduduu ɔbono Wu-
rubuaarɛ gi yɛgɛ ɔ bo
aye anyamesɛ dɔ mɔ
kya pɛɛrɛ ginsi aye
so yɛɛ a' kyu aye-
gisen pɛwu sa Wu-
rubuaarɛ."

6 Wurubuaarɛ berɛ kpɛ ɔ
kya sa aye so gɛwɔnsa dɛnsɛ
don gɛnɔɔbono i kaaborɛ
aye mɔ. Imɔso ne Wu-
rubuaarɛ agyɛbi dɔ i tɔgɛ
yɛɛ,

"Wurubuaarɛ kya tii asa
abono mɛ kya nyiile
mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa,
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ
mɔmɔ-gɛlaarɛ.

Asa abono mɛ kya bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ mɔ
berɛ,
Wurubuaarɛ kya sa
mɔmɔ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ."

7 Imɔso fɛ' bara fɛye-nyoro
gɛsɛ sa Wurubuaarɛ. Fɛ'
yelɛ kɔ de ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, ɔ laa selɛ taa fɛye
yɛgɛ.
8 Fɛ tu sindi Wurubuaarɛ
mɔ, mɔ kee laa tu sindi fɛye.
Fɛye ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
mɔ, fɛ' foro fɛye-abaa lii ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Fɛye
abono fɛ gyɛ nwɔnsa nnyɔ-
nnyɔ awura mɔ, fɛ' lɔrɔ fɛye-
asen dɔ de fɛ' yelɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa wolɛ so.
9 Fɛ' bɔɔda fɛye-nyoro. Fɛ'
su de fɛ' saawo. Fɛ' yɛgɛ
fɛye-iŋmasɛ i' bingiri osulon
de ɔkon ɔbono fɛ kya gyi
mɔ fɛŋ' baa gyi mɔ de fɛ'
nyanga.
10 Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ
sa Wura Wurubuaarɛ, de
mɔ, mɔ, ɔ' diirɛ fɛye.
11 Me-nanboana Yesu
asonbo, fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn kyu lii abara
so. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii
mɔ-nanbo so abɛɛ ɔ kya
bun mɔ-nanbo gipuɛɛ mɔ,
kaasɛ mɔ kya tɔgɛ ilaa
nyɛnyɛn lii Wurubuaarɛ
nbara mɔ so ne, abɛɛ ɔ kya
bun Wurubuaarɛ nbara mɔ
gipuɛɛ ne. Fo ɔbono fo kya
bun Wurubuaarɛ nbara mɔ
gipuɛɛ mɔ, foŋ baa fo kya
gyi nmɔ so ne. Fo san fo kya
kyu fo-nyoro yɛɛ fo bo ɔkpa
de fo' kerɛ yɛɛ nbara ndɛ gi
boran, abɛɛ ndɛ giŋ boran.
12 Wurubuaarɛ mɔ-nkon
ne n bo ɔkpa de ɔ' yela nbara
sa anyamesɛ. Mɔ-nkon ne n
bo ɔkpa de o' gyi asa nbɛlɛ
bun gipuɛɛ. Mɔ ne nan taalɛ

mɔlɛgɛ fo nyamesɛ de fo' nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ, ne mɔ kee ne nan taalɛ yɛgɛ fo-ɔkyenaten mɔ asɛ ɔ' lii fo-gibaa. Imɔso fo nyamesɛ fo ne n gyɛ anɛ de fo' bun fo-nanbo nyamesɛ gipuɛɛ?

Ɔkpa Kamaasɛ So Mɔ Fɛŋ Sa Fɛ' Nyiile Fɛye-Nyoro

13 Idɛ kon fɛ' yela giso de fɛ' nu me asɛ. Fɛye ako fɛ ti taalɛ tɔgɛ yɛɛ, "Ndɛ abɛɛ ɔkɛ mɔ a laa kpe ɔsowolɛ baarɛ so. A kpe mɔ, a laa gyi gɛsi nno de a' wɔra gɛsun laarɛ aterenbi."

14 Fɛ kya tɔgɛ gɛnen faa mɔ, fɛ nyi ɔkɛ-lɛɛ? Nyamesɛ dɛ daa fɛɛ nbokyu. Nyɛnyɛngɛ mɔ, gi kya sɔrɔ gi yelɛ faa nyɔlen. Owi ɔ baa dii mɔ, gi ŋaa.

15 Nkana i kaaborɛ fo' tɔgɛ daa yɛɛ, "Nengyene Wu-rubuaarɛ gi kyule mɔ, a laa kyena nkpa de a' wɔra idɛ abɛɛ imɔ idɛ."

16 Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, fɛ kya nyiile fɛye-nyoro ne fɛ kya gyiide. Gɛnen nyoro ginyiile gidɛ ɔnan pɛwu iŋ boran.

17 Fɛ' bii yɛɛ nengyene fo nyamesɛ fo nyi ilaa ibono i kaaborɛ fo' wɔra, ne foŋ wɔra imɔ mɔ, i gyɛ ilaa nyɛnyɛn sa fo.

5

Abono Mɛ Gyɛ Aterenbi Awura Mɔ Mɛ' Wɔra Laakaarɛ

1 Idɛ kon, fɛye aterenbi awura mɔ, fɛ' yela giso de fɛ' nu me asɛ. Fɛ' su de fɛ' pɛɛrɛ ansi saawo lii ɔlaawusɛ ɔbono ɔ laa baa tu fɛye mɔ so.

2 Fɛye-awuratɔ abono fɛ bo mɔ a laa gyɔ nyida, ne fɛye-akuru a laa bingiri igy-oonokpakpa awɛsansan.

3 Fɛye-isika kɔkɔɔ de fɛye-isilibaa i laa yɛrɛ koro. Giyɛrɛ gibono fɛye-ilaa idɛ i laa yɛrɛ mɔ ne nan lɛɛ nyiile yɛɛ fɛŋ wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ. Imɔso gɛnen ne fɛye-nyoro gibi mɔ gi laa dɛɛ kee ne. I lii fɛɛ fɛ baala-baala daa awuratɔ yela anyamesɛ gɛkyena nkɛ laalaalogɛ ndɛ dɔ.

4 Fɛ' nu yɛɛ fɛye-gɛsun awɔrabo abono mɛ dɔɔ fɛye-ndɔɔana sa fɛye mɔ, fɛ kudi mɔmɔ gyi kine fɛŋ ka ɔmɔ akɔ. Mɛ kya lɔgedɛ ne mɔmɔ-nlɔgedɛ mɔ gi loo Wura Wurubuaarɛ ɔbono ɔ gyɛ Sawura mɔ aso dɔ.

5 Giwaabi de ɔkon gigyi gɛkyena ne fɛ kyu kyena gɛsinkpan so. Fɛ san fɛɛ nbuɛ nbono mɛ gyi loo nfɔ pɛi ne mɛ kya mɔɔ nmɔ mɔ. Fɛye kee Wurubuaarɛ laa biidɛ fɛye-giso aberɛ abono ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.

6 Abono mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ, fɛ ten mɔmɔ-nnɔ bun mɔmɔ gipuɛɛ. Mɛ mɛŋ tɔgɛ fɛye sɛi, ne fɛ dabɔlɛ mɔɔ mɔmɔ.

Fɛ' Nyɛ Gisen Kaaborɛ Wura Yesu O' Kii Ba Gɛsinkpan So

7 Me-nanboana Yesu asonbo, fɛ' nyɛ gisen kaa-borɛ Wura Yesu o' kii ba gɛsinkpan so. Fɛ' laa ansi kerɛ gɛnɔɔbono dɔɔbo kya nyɛ gisen gyoo aberɛ abono

mɔ-ilaa duusɛ i kya wɔra ilaa gyisɛ de ɔ' nyɛ agyan mɔ. Ɔ kya nyɛ gisen gyoo nyangbon gyangbarasɛ de gikyɛ inyangbon.

8 Imɔso fɛye kee fɛ' nyɛ gisen fɛye-gɛkyena dɔ gɛnen. Fɛ' da gikan yelɛ fɛye-ayaa so gisɔɔgyi gibono fɛ bo sa Yesu mɔ dɔ. I lii fɛɛ gɛkaabono Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ gɛ fuude.

9 Me-nanboana, fɛ mɛŋ sa fɛ' lɔgedɛ de fɛye-nanboana yɛɛ ɔmɔ ne n kya wɔra fɛye de Wurubuaarɛ o' bun fɛye gipuɛɛ. Fɛ' nyingi yɛɛ i maŋ kɛɛla ne Wurubuaarɛ laa baa gyi anyamesɛ pɛwu nbɛlɛ. Ɔ ti ɔ yelɛ fɛye-nbunono gbaa.

10 Fɛ' laa ansi kerɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ. Aberɛ abono mɛ kyu Wurubuaarɛ ginyen mɛ kya tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ma-a sa asa mɔ, mɛ wu ɔlaawusɛ. Me-nanboana, fɛ' kyu gisen gibono mɛ nyɛ mɔmɔ-ɔlaawusɛ dɔ mɔ kyu wɔra sinkaala sa fɛye-nyoro.

11 Abono mɛ wu ɔlaawusɛ ne mɛ taalɛ nyɛ gisen keda Wurubuaarɛ ɔson mɔ kpaa lii mɔ, a kya kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ gyɛ amudɛnsɛbo. Fɛ' nyingi gɛnɔɔbono Gyoobu gi wu ɔlaawusɛ gikyɔ ne ɔ dabɔlɛ nyɛ gisen sɔɔ Wurubuaarɛ gyi kpaa lii mɔ. Laalaalogɛ mɔ, fɛŋ wu ilaa ibono Wura Wurubuaarɛ gi baa wɔra sa mɔ mɔ? Wura Wurubuaarɛ gyɛ daa otolonbo. Ɔ tansi ɔ kya su asa so.

12 Me-nanboana, ibono pɛwu nɛ tɔgɛ faa gɛmara mɔ, nan tɔgɛ fɛye ibono i tiri gikyɔ mɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ, "Nɛ kerɛ fɛɛ soso," abɛɛ "Nɛ kerɛ fɛɛ gɛsinkpan" abɛɛ "Nɛ kerɛ fɛɛ ilaa banban iko." Fɛ' yɛgɛ fɛye-"kuaa" ɔ' wɔra "kuaa", de fɛye-"ɛn" ɔ' wɔra "ɛn," de Wurubuaarɛ ɔŋ sa ɔ' nyɛ bun fɛye gipuɛɛ.

13 Imɔso ɔko bo fɛye dɔ ɔ kya wu ɔlaawusɛ? Kaasɛ mɔ ɔ' dalaa. Ɔko bo fɛye dɔ ibono mɔ-gisen dɔ i bo mɔ ɔkon? Kaasɛ mɔ o' bii ilon yen Wurubuaarɛ.

14 Ɔko bo fɛye dɔ ɔ kya lɔ? Kaasɛ ɔ' da gibaa terɛ Yesu ɔson mɔ dɔ abelɛnsɛ de mɛ' baa dalaa sa mɔ de mɛ' kyu nfɔ kyu worogɛ mɔ Wura Yesu ginyen dɔ.

15 Nengyene mɛ kyu gisɔɔgyi dalaa mɔ, ɔlɔbo mɔ laa nyɛ alanfiya. Wura Yesu laa kosorɛ mɔ, ne fɛɛ ɔlɔbo mɔ gi wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, ɔ laa kyu kyɛɛ mɔ.

16 Imɔso fɛ' lɛɛ fɛye-ilaa nyɛnyɛn ibono fɛ kya wɔra mɔ tɔgɛ sa abara de fɛ' dalaa sa abara. Imɔ ne nan yɛgɛ Wurubuaarɛ laa nyɛ kyu kyɛɛ fɛye de fɛ' nyɛ alanfiya. Ɔbono mɔ-gisen dɔ i boran sa Wurubuaarɛ mɔ gi dalaa lii mɔ-gisen dɔ mɔ, gɛnen gɛdalaa gɛbono gɛ bo gya ne gɛ kya wɔra gɛsun.

17 Ilaagya gi wɔra nyamesɛ fɛɛ aye ɔnan. Owi ɔko dɔ mɔ, ɔ dalaa sa Wurubuaarɛ lii mɔ-gisen dɔ yɛɛ nyangbon ɔŋ sa ɔ' da. Gɛsintin mɔ, nyangbon mɛŋ da gɛsinkpan

so nsi nsa de gibaafon.

18 Imɔ gɛmara mɔ, o kii
dalaa kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ
ɔ' yɛgɛ nyangbon ɔ' baa da
kon. Ne gɛsintin mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi nu mɔ-gɛdalaa
ne ɔ yɛgɛ nyangbon gi baa
da, ne gɛsinkpan mɔ gɛ kii
nyɛ wɔra agyudɔ.

19 Me-nanboana, nengyene
fɛye dɔ ɔko gi fuɛ Yesu
gɛsintin ɔkpa mɔ ne ɔko gi
taalɛ kiiri mɔ ba mɔ, kaasɛ
mɔ gi wɔra ilaa.

20 Fɛ' bii yɛɛ ɔbono ɔ taalɛ
lɛɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo
mɔ lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn ɔkpa
mɔ dɔ gɛnen mɔ, ɔ mɔlɛgɛ
mɔ de ɔŋ sa ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu
gɛmara ne. Kaasɛ mɔ kee laa
nyɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn gikyɔ i'
kpaarɛ fuɛ sa mɔ.

Piita Ɔwolɛ Gyangbarasɛ

1 Me Piita ɔbono n gyɛ
Yesu Kirisito ɔsɔɔ mɔ ne n
kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ.
N kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye
abono Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ
lɛɛ yɛɛ ɔ laa lɔrɔ fɛye yela
sa mɔ-nyoro, ne fɛ yaasɛ kpe
fɛ tɛ fɛ tɛ fɛ kya gyi gisafo
Pontusɛ, Galati, Kapadosiya,
Esiya de Bitiniya nsinkpan
so mɔ.
2 Pɛi ne aye-sɛ Wu-
rubuaarɛ laa lɛɛ ilaa ka-
maasɛ mɔ, ɔ wolaa bii fɛye.
Ɔ bii fɛye gɛnen mɔ, ɔ
tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne ɔ yɛgɛ
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
gi lɔrɔ fɛye yela sa mɔ
Wurubuaarɛ de fɛ' nyɛ nu
Yesu Kirisito gɛdɛ de Yesu
nkalan mɔ gi' kpaarɛ fɛye-
ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa fɛye.
Wurubuaarɛ ɔ' sa fɛye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de ɔ' sa fɛye
gisen yuuli ɔ kya bɔla.

Aye-Ansi A Gyan' Wu-
rubuaarɛ Amɔlɛgɛ So

3 Afaala a gyɛ Wu-
rubuaarɛ, aye-Wura Yesu
Kirisito mɔ-sɛ mɔ-lɛɛ! O su
aye gitolon belɛ. Kyu naa
de Yesu Kirisito giwukyingi
mɔ so mɔ Wurubuaarɛ gi
yɛgɛ i lɔrɔ korogɛ aye wɔra
anyamesɛ pobɔrɔ. Gɛnen so
ne aye-ansi a gyan ilaa dɛnsɛ
iko so, ne gɛnen ilaa ibono i
maŋ gbangɛ.
4 I kya nyiile yɛɛ a laa baa
nyɛ Wurubuaarɛ ilaa dɛnsɛ
ibono ɔ baala yela sa aye
Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Gɛnen
ilaa dɛnsɛ ibono berɛ iŋ kya
ta ɔkara. Ineesi iŋ bo imɔ dɔ
ne iŋ kya nyida kpa-a.
5 Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ɔlon
ɔ kya kun fɛye. Kyu naa
de ibono fɛ ka gyan Yesu so
mɔ, ɔ laa kpɛ ɔ kya kerɛ fɛye
so gɛnen de gɛkɛ laalaalogɛ
gɛbono gɛkyena gɛdɛ gɛ laa
baa yela ɔkara mɔ, ɔ' mɔlɛgɛ
fɛye de fɛ' nyɛ kyena mɔ asɛ.
Ɔ ti baala ta ibono ɔ laa lɛɛ
gɛnen amɔlɛgɛ abono gɛwi.
6 Ibono fɛye-ansi a gyan'
amɔlɛgɛ adɛ so mɔ i yɛgɛ
fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi
ɔkon belɛ. I bo no yɛɛ gɛnen
owi baarɛ dɔ berɛ mɔ foŋbii
awɔrɔfɔɔ kpɛi-kpɛi a kya tu
fɛye ne fɛ kya yiyɛɛ. Gɛnen
awɔrɔfɔɔ de gɛyiyɛɛ mɔ a
maŋ dɛ kpe.
7 Awɔrɔfɔɔ a kya tu fɛye
gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ giyan.
Fɛ' bii yɛɛ i kya daasɛ fɛye-
gikagyan gibono fɛ ka gyan'
Yesu so mɔ i kya kerɛ daa
de i' nyɛ lii gɛwi yɛɛ fɛye-
gikagyan gi gyɛ gɛsintin gik-
agyan. I dɛ daa fɛɛ sika
kɔkɔɔ de ɔgya. Pɛi ne fɛ
laa bii yɛɛ sika kɔkɔɔ gyɛ
sika kɔkɔɔ gbaa-gbaa mɔ,
ɔgya ne mɛ kya kyu tɔ mɔ
de i' dɛɛ ibono iŋ gyɛ sika
kɔkɔɔ mɔ lii mɔ dɔ. Fɛye-
gikagyan gibono fɛ ka gyan'
Yesu so mɔ gi tansi gi tiri
don sika kɔkɔɔ ɔbono mɔ-
ɔdan kya yela ɔkara mɔ.
Nengyene awɔrɔfɔɔ mɔ a lɛɛ
fɛye-gikagyan mɔ nyiile yɛɛ
gi gyɛ gɛsintin gikagyan mɔ,
i laa sa fɛye ayenbi, nyisi-
gyi, de buubuu gɛkaabono

Wurubuaarɛ laa lɛɛ Yesu Kirisito gɛwi nyiile nyamesɛ kamaasɛ mɔ.

8 Fɛŋ kya wu Yesu Kirisito de ansi berɛ. Imɔ-rɛ imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ kya laarɛ mɔ-ilaa ne fɛ kya ka gyan' mɔ so. Yesu so mɔ fɛ kya yaalɛ ne fɛ kya gyi ɔkon belɛ ɔbono nyisigyi bo mɔ dɔ ne fɛŋ nyi mɔ-ɔkara mɔ.

9 Ntɛɛla nbono fɛye-gikagyan gidɛ gi kya sa fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ kya mɔlɛgɛ fɛye, ne fɛye-rɛ mɔ nsana i kya nyɛ wɔra ɔkon.

Wurubuaarɛ Ikalan Atɔgɛbo De Mɔ-Isɔɔ

Mɛ Laarɛ Mɛ' Nu Ɔkalan Baarɛ Ilaa

10 Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɛ wolaa wu gɛnen Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ abono so ilaa tɔgɛ. Mɛ tɔgɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa wɔra ilaa gbaa' sa aye mɔ. Mɔmɔ gbaa-gbaa berɛ mɛ mɛŋ nu imɔ gɛsɛ. Imɔso mɛ pɛɛrɛ ansi loo imɔ dɔ taasɛ-taasɛ.

11 Kirisito Oduduu ɔbono ɔ bo mɔmɔ dɔ mɔ kya nyiile mɔmɔ yɛɛ ɔbono Wurubuaarɛ laa sun de ɔ' baa mɔlɛgɛ asa mɔ laa wu ɔlaawusɛ de imɔ gɛmara mɔ ɔ' nyɛ nyisigyi belɛ. Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo adɛ mɛ laarɛ de mɛ' nyɛ bii gɛnen nyamesɛ kolon ɔbono Kirisito Oduduu mɔ darɛ mɔ. Mɛ kii laarɛ de mɛ' bii owi ɔbono gɛnen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono laa ba mɔ.

12 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile mɔmɔ yɛɛ i mɛŋ gyɛ mɔmɔ gbaa-gbaa so ne ɔ sa gɛnen ikalan mɔ. Wurubuaarɛ gi nyiile ɔmɔ yɛɛ mɛ kya tɔgɛ mɔ-ikalan mɔ gɛnen mɔ, mɛ kya tɔgɛ mɛ kya yela daa mɔmɔ-gɛmara awura. Gɛsintin, mɔmɔ-gɛmara mɔ, Kirisito gi baa mɔlɛgɛ asa. Imɔ gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ gi sun mɔ-Oduduu lii Wurubuaarɛ dɔ. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa yɛgɛ asa mɛ kya tɔgɛ gɛnen ɔmɔlɛgɛbo ɔbono ilaa ma-a sa fɛye. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gbaa, i kya da ɔmɔ kpa-kpa, mɛ kya laarɛ mɛ' bii gɛnen ɔkalan konkonsɛ baarɛ ilaa.

Fɛ' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

13 Gɛkaabono Wurubuaarɛ laa baa lɛɛ Yesu Kirisito gɛwi nyiile asa gɛsinkpan so mɔ, ɔ laa kyu mɔ-gidɛnsɛ gibono ɔ bo mɔ yuule fɛye de ɔ' sa fɛye gɛkyena gɛkpaa. Imɔso fɛ' kyu fɛye-ansi gyan' gɛnen ayuule abono so de fɛ' dɛsɛ fɛye-nyoro so. Fɛŋ sa fɛ' kyu imɔ seeli.

14 Fɛ' nu fɛye-sɛ Wurubuaarɛ gɛdɛ fɛɛ nbii dɛnsɛ; fɛŋ' baa kyena fɛɛ owi ɔbono fɛŋ ti bii sɛi kyu lii Wurubuaarɛ so ne fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n gyi fɛye-amu mɔ.

15 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛye-rɛ mɔ fɛ' wɔra nyamesɛ kolon mɔ gyɛ gisen fufuli wura. Imɔso fɛye kee fɛ' kyu gisen fufuli akyenabi kyu kyena.

16 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ mɔ-
agyɛbi mɔ dɔ yɛɛ,
"Fɛ' wɔra gisen fufuli awura.
I lii fɛɛ me, n gyɛ gisen
fufuli wura."
17 Fɛ kya dalaa mɔ, fɛ kya
terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ fɛye-
sɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ kya
kyu gɛsintin gyi anyamesɛ
pɛwu nbɛlɛ naa de mɔmɔ-
ilaa wɔrasɛ so. Ɔŋ kya ligi
ɔko. Imɔso fɛ' selɛ mɔ fɛye-
gisafo gɛkyena gɛbono fɛ tɛ
gɛsinkpan so faa dɔ.
18 Nkana fɛ tɛ akyenabi
abono aŋ kya kpaa nyamesɛ
Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Fɛye-
naanaana ne n kyena gɛnen
gɛkyena gɛbono san sa fɛye.
Wurubuaarɛ, mɔ, gi lɛɛ fɛye
lii imɔ ibono dɔ, ne ɔ sa fɛye
gɛkyena pobɔrɔ. Fɛye gbaa-
gbaa fɛ nyi yɛɛ ilaa ibono
o kyu mɔlɛgɛ fɛye mɔ imɔ-
oduduu mɛŋ kya kɔɔgɛ fɛɛ
sika kɔkɔɔ abɛɛ aterenbi.
19 I gyɛ daa Kirisito nkalan
nbono aterenbi a maŋ taalɛ
sɔɔ nmɔ mɔ ne Wurubuaarɛ
gi kyu mɔlɛgɛ fɛye gɛnen. O
wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ sa
aye. Ɔ wɔra fɛɛ sandɛ ɔbono
ɔ kyena sa asunbi gilɛɛ mɔ. I
kya nyiile yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
fuuli, ne ɔŋ bo ilaa nyɛnyɛn.
20 Pɛi ne soso de gɛsɛ i'
lɔɔ wɔra ilɛɛsɛ mɔ, i wolaa
i dɛ yɛɛ Kirisito laa wɔra
asa ɔmɔlɛgɛbo. Gɛsɛ gɛrɛ i
kya laarɛ i' yela ɔkara faa
mɔ, Wurubuaarɛ gi san lɛɛ
ɔmɔlɛgɛbo mɔ gɛwi nyiile
asa. Fɛye so ne ɔ wɔra
gɛnen.
21 Kyu naa de Kirisito so ne fɛ
kya nyɛ sɔɔ Wurubuaarɛ gyi
faa. Wurubuaarɛ gi kyingi
mɔ lii ibuni dɔ ne ɔ sa mɔ
nyisigyi. Gɛnen so ne fɛ kya
ka gyan Wurubuaarɛ so, ne
fɛye-gɛwɔnsa gɛ gyan mɔ so.
22 Ibono fɛ nu gɛsintin kyu
lii Yesu so ne fɛ kya gyi
gɛnen gɛsintin mɔ so faa mɔ,
i yɛgɛ fɛ taa ilaa nyɛnyɛn
ibono nkana fɛ kya wɔra mɔ
yɛgɛ, ne fɛ san fɛ kya laarɛ
fɛye-nanboana Yesu asonbo
mɔ ilaa gɛsintin so. Imɔso fɛ'
pɛɛrɛ ansi laarɛ abara ilaa
gɛnen lii fɛye-asen dɔ.
23 I kya nyiile yɛɛ kyu
naa de Wurubuaarɛ gigyɛbi
mɔ so mɔ, ɔ yɛgɛ i lɔrɔ
korogɛ fɛye ne fɛ wɔra
mɔ-biana gɛsintin. Aye-sɛ
Wurubuaarɛ bo no gɛkpaa-
gɛkpaa. Ɔ maŋ wu' gɛkaako.
Mɔ-gigyɛbi gibono o kyu ko-
rogɛ aye mɔ gi bo gya, ne gi
kpɛ gi bo no adaa-adaa.
24 Wurubuaarɛ ikalan
ɔtɔgɛbo ɔko mɛ kya terɛ mɔ
yɛɛ Isaya gi tɔgɛ mɔ-ɔwolɛ
dɔ yɛɛ,
"Anyamesɛ pɛwu mɔmɔ-rɛ
mɔmɔ-nyisigyi
mɛ dɛ daa fɛɛ ifɛ de iyii
afototo.
Ifɛ i laa wu', ne iyii afototo a
laa kpiisi.
25 Wura Wurubuaarɛ
gigyɛbi mɔ berɛ,
gi kpɛ gi bo no gɛkpaa-
gɛkpaa."
Gɛnen gigyɛbi gibono ne n
gyɛ Yesu ɔkalan konkonsɛ
mɔ asa mɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ.

2

1 Imɔso fɛ' lɛɛ gɛkyo ka-
maasɛ lii fɛye-asen dɔ. Fɛŋ

sa fɛ' penɛ asa. Fɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa ansi so giyan. Fɛ' taa gɛlaaloo yɛgɛ. Fɛŋ sa fɛ' saalɛ asa.
2 Fɛɛ gɛnɔɔbono kyokyoo mɛŋ nyɛ ginyabo ne ɔŋ kya taalɛ kyena mɔ, fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a' da fɛye ɔbolɛ gɛnen kee. Mɔ-agyɛbi mɔ a gyɛ gɛsintin. A kya sa nyamesɛ oduduu dɔ ɔlon. Imɔso fɛ kya nu agyɛbi mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ kyokyoo ɔbono ɔ kya nyabo ne ɔ kya sen mɔ. Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ ne nan yɛgɛ fɛ' sɛɛ oduduu dɔ de fɛ' nyɛ Yesu amɔlɛgɛ de fɛye-rɛ mɔ nsana i' wɔra ɔkon.
3 I lii fɛɛ fɛye kee fɛ ti daa Wura Yesu gidɛnsɛ gibono ɔ bo sa aye anyamesɛ mɔ kerɛ.

Yesu So Mɔ, Fɛ Dɛ Fɛɛ Wurubuaarɛ Obu Asodoo

4 Fɛ' kyu fɛye-nyoro sa Wura Yesu. Ɔ dɛ fɛɛ gisodoo gibono gi kpɛ gi bo no, ne anyamesɛ mɛ kine gimɔ mɔ. Gimɔ, mɔ, ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ gi bo agyan sa mɔ ne gi kya gyi mɔ-ginsi.
5 Fɛye kee kyu lii Yesu so mɔ fɛ dɛ fɛɛ asodoo abono a kpɛ a bo no mɔ. Imɔso fɛ' yɛgɛ Wurubuaarɛ o' kyu fɛye pɔrɔ oduduu dɔ obu. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ mɔ-gisen dɔ ilaa ne n san i gyan' fɛye-ansi so fɛɛ mɔ-asunbi alɛɛbo ne fɛ gyɛ de fɛ' nyɛ fɛ kya lɛɛ oduduu dɔ asunbi fɛ kya sa mɔ. Kyu naa de Yesu Kirisito so mɔ, Wurubuaarɛ laa sɔɔ gɛnen asunbi abono abaa anyɔ.
6 I lii fɛɛ i bo mɔ Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
"Fɛ' kerɛ! Me Wurubuaarɛ
nɛ lɛɛ gisodoo
gibono gi laa yɛgɛ me-
ɔson obu mɔ ɔ' nyɛ
ɔlon yelɛ mɔ.
Gɛnen gisodoo gibono gi
tansi gi kya gyi me-
ginsi.
N dɛ gimɔ mi-i too obu gɛsɛ
ɔpɔɔrɛ Sayon ɔsowolɛ
so.
Ɔbono ɔ laa ka gyan' gɛnen
gisodoo gibono so mɔ
ipeeli i maŋ gyi mɔ
kpa-a."
7 Yesu ne n gyɛ gɛnen gisodoo mɔ. Fɛye abono fɛ ka gyan' mɔ so mɔ, ɔ tansi ɔ bo agyan sa fɛye. Asa abono mɔmɔ berɛ mɛŋ kya ka gyan' mɔ so mɔ, i bo Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛɛko kyu lii mɔmɔ so yɛɛ,
"Ibu apɔrɔbo mɛ kyu
gisodoo mɔ too
gɛbaamara,
ne gɛmara gɛmara mɔ
gɛnen gisodoo mɔ,
mɔ,
ne Wurubuaarɛ gi san baa
kyu pɔrɔ mɔ-ɔson obu
mɔ
ne obu mɔ gi nyɛ ɔlon
yelɛ."
8 Wurubuaarɛ gi wolaa wu tɔgɛ yela yɛɛ,
"Gisodoo gidɛ gi laa yɛgɛ
anyamesɛ mɛ laa sidi
de mɛ' lii tɔrɔ."
Ibono so Yesu laa yɛgɛ anyamesɛ mɛ sidi gɛnen mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ kya wɔra gisomaanu de Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ. Gɛnen gisomaanu gibono gi

gyɛ daa ilaa ibono i wolaa i dɛ sa mɔmɔ.
9 Fɛye abono fɛ ka gyan' Yesu so mɔ berɛ, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ yɛɛ fɛ laa bingiri fɛɛ gɛsu kolon dɔ asa. Fɛ bingiri fɛɛ awuragyibo asunbi alɛɛbo sa Wura Wurubuaarɛ. Fɛye ne ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro lii nsinkpan kpɛi-kpɛi so asa dɔ. Fɛ gyɛ daa mɔ gbaa-gbaa lɛɛ adɛ. Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ de fɛ' nyɛ fɛ kya lɛɛ mɔ-ginyen. I lii fɛɛ mɔ ne n biidɛ fɛye lii gibiri dɔ baa mɔ-fatela dɔ nfono i bo ɔbolɛ ne i kya dɛ gɛnɔ mɔ.
10 Owi ɔko dɔ mɔ nkana fɛ mɛŋ gyɛ asa ako sa Wurubuaarɛ. Idɛ kon, fɛ baa wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ adɛ gɛsintin so. Nkana Wurubuaarɛ mɛŋ su fɛye gitolon. Idɛ kon, Wurubuaarɛ gi su fɛye gitolon.

Fɛ' Kyena Akyenabi Dɛnsɛ

11 Me-nanboana laarɛsɛ, a gyɛ daa fɛɛ asafo gɛsinkpan so. A gyɛ daa akpakyonbo. Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ gɛsinkpan so ilaa i' gyi fɛye-amu. Gɛnen ilaa ibonoana i kya kɔ de fɛye de i' nyɛ nyida fɛye-nwɔnsa.
12 Fɛ tɛ saarɛ asa abono mɛ mɛŋ kya son Wurubuaarɛ faa mɔ, fɛ' yɛgɛ fɛye-gɛkyena gɛ' wɔra gɛkyena dɛnsɛ. Nengyene i ba yɛɛ mɛ ten fɛye-gɛnɔ yɛɛ fɛ gyɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo mɔ, mɛ laa wu fɛye-gidɛnsɛ gibono fɛ kya wɔra mɔ de mɛ' yen Wurubuaarɛ kyu lii gimɔ so gɛkaabono ɔ laa baa laa aye mɔ.

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ

13 Kyu lii aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa nyamesɛ kamaasɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ fɛye so mɔ. Fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa ɔbono ɔ kya gyi gɛwura fɛye so
14 de abono ɔ yela gɛbelɛnsɛ buu de mɔ-nyoro mɔ kee. I lii fɛɛ ɔ yela ɔmɔ daa de mɛ' biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso de mɛ' yen abono mɛ kya wɔra ilaa ibono i boran mɔ.
15 I gyɛ daa Wurubuaarɛ gɛlaarɛ yɛɛ fɛ' wɔra ilaa ibono i kaaborɛ mɔ, de i' yɛgɛ ginyantɔgɛ awura mɛ' bun mɔmɔ-nnɔ so.
16 Fɛ kya bara fɛye-nyoro gɛsɛ gɛnen mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ fɛ gyɛ nbide berɛ. Fɛŋ sa fɛ' tɔgɛ yɛɛ fɛŋ tɛ sa ɔko so mɔ, fɛ laa wɔra fɛye-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ibono iŋ boran sa Wurubuaarɛ mɔ. Fɛ' wɔra daa Wurubuaarɛ nbide.
17 Fɛ' kyu buubuu sa anyamesɛ pɛwu. Fɛ' laarɛ abono fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ ilaa. Fɛ' selɛ Wurubuaarɛ de fɛ' buu ɔbono ɔ kya gyi gɛwura fɛye so mɔ.
18 Fɛye abono fɛ tɛ awura asɛ mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa fɛye-wuraana de fɛ' kyu buubuu sa mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ mɔ. Iŋ sa i' wɔra yɛɛ abono mɛ kya wɔra fɛye gidɛnsɛ abɛɛ mɛ kya su fɛye so mɔ wolɛ. Fɛ' dabɔlɛ buu abono mɛ kya

wɔra fɛye gɛnɔ mɔ de fɛ'
bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa ɔmɔ.
19 Fo ɔko fo kya wu
ɔlaawusɛ ɔbono iŋ kaaborɛ
fo wu mɔ ne fo nyɛ gisen
Wurubuaarɛ so mɔ, i kya
gyi Wurubuaarɛ ginsi.
20 Nengyene fo nyamesɛ fo
wɔra ilaa nyɛnyɛn, ne mɛ
biidɛ fo-giso imɔ so ne fo nyɛ
gisen mɔ, i kaaborɛ fo' nyɛ
afaala ako? Kuaa. Fɛɛ ilaa
dɛnsɛ berɛ ne fo wɔra ne
fo kya wu imɔ so ɔlaawusɛ
mɔ, nyɛ gisen daa. Fo nyɛ
gisen gɛnen ɔlaawusɛ ɔbono
dɔ mɔ, imɔ ibono ne n kya
gyi Wurubuaarɛ ginsi.
21 Yesu Kirisito kee gi
nyɛ gisen owi ɔbono ɔ kya
wu ɔlaawusɛ ɔ kya sa fɛye
mɔ. O kyu wɔra sinkaala
yela yɛɛ fɛye kee fɛ' kyule
de fɛ' wu ɔlaawusɛ fɛɛ
mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. Gɛnen
gɛkyena gɛbono ɔnan ne
Wurubuaarɛ yɛɛ gɛ' wɔra
fɛye-lɛɛ.
22 Yesu mɛŋ wɔra ilaa
nyɛnyɛn iko kerɛ.
Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nu gɛkaako
yɛɛ ɔ taa kɛɛ abon
kerɛ.
23 Asa mɛ saalɛ mɔ mɔ,
ɔ mɛŋ saalɛ ɔmɔ ka
gikɔ.
O wu ɔlaawusɛ asa abaa
dɔ mɔ, ɔ mɛŋ tɔgɛ sa
mɔmɔ yɛɛ,
"Fɛ' yɛgɛ de-e, fɛ laa wu
me kyule."
O nyi ibono Wurubuaarɛ laa
gyi asa nbɛlɛ gɛsintin
ɔkpa so.
Imɔso o kyu imɔ pɛwu-u
wɔra Wurubuaarɛ
abaa dɔ.
24 Yesu gi kyu aye-anyamesɛ
ilaa nyɛnyɛn sola owi ɔbono
mɛ da mɔ aŋanbi mada
de oyii mɔ. Mɔ gbaa-gbaa
nyoro ne o kyu so aye-
gisobiidɛ. Ɔ wɔra gɛnen
daa de a' nyɛ lɛɛ abaa lii
ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ de a'
nyɛ a kya gyi gɛsintin a kya
sa Wurubuaarɛ aye-gɛkyena
dɔ. Ilɔ ibono Yesu gi nyɛ lii
awɔrɔfɔɔ abono o wu kyu lii
aye so mɔ i yɛgɛ aye-nyoro
gi' tɔrɔ aye.
25 Nkana a fuɛ Wurubuaarɛ
ɔkpa mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
isandɛ mɛ kya fuɛ mɛ naa
mɛ naa mɔ. Idɛ kon berɛ
a kii ba aye-ɔkparɛbo Yesu
asɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ
kya kerɛ aye so.

3

Akyii Mɛ' Bara Mɔmɔ-Nyoro Gɛsɛ Sa Mɔmɔ-Kuliana

1 Gɛnen kee ne fɛye akyii
mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ
sa fɛye-kuliana. Nengyene
mɔmɔ dɔ ako mɛ kine Wu-
rubuaarɛ ɔkalan mɔ mɔ,
kyu lii fɛye-akyenabi dɛnsɛ
abono fɛ laa kyu kyena de
ɔmɔ mɔ so mɔ, i laa yɛgɛ
mɛ' kyɛɛgɛ mɔmɔ-nwɔnsa.
I maŋ baa tiri yɛɛ fɛ' tɔgɛ
ɔkalan mɔ sa mɔmɔ.
2 I kya nyiile yɛɛ fɛye-
kuliana mɔ mɛ laa wu
gɛnɔɔbono fɛ dɛ buubuu
fa-a sa Wurubuaarɛ ne fɛ
kya gyi gɛsintin sa ɔmɔ fɛye-
gɛkyena dɔ mɔ.
3 Fɛye-ɔdan ɔbono fɛ
bo mɔ ɔŋ sa ɔ' wɔra
nyoro gilɔrɔ wolɛ, fɛɛ iman

giŋminde abɛɛ sika kɔkɔɔ
agbangbaran gikyɛ abɛɛ
akuru dɛnsɛ gidela.
4 Fɛ' yɛgɛ fɛye-asen dɔ ne
i' lɛɛ fɛye-ɔdan ɔbono fɛ bo
mɔ nyiile. Ɔdan ɔbono ɔŋ
kya nyida gɛkaako mɔ ne n
gyɛ ibono fo ɔko fo laa bara
fo-nyoro gɛsɛ de fo' yela fo-
gɛwɔnsa gɛten kolon. Gɛnen
ɔdan ɔbono ne n kya gyi
Wurubuaarɛ ginsi.

5 Adedaabo owi mɔ, gɛnen
ne mɔmɔ akyii abono mɛ
kyu mɔmɔ-nyoro too Wu-
rubuaarɛ so mɔ mɛ kyu
lɔrɔ mɔmɔ-nyoro ne. Mɛ
kyu mɔmɔ-ansi gyan Wu-
rubuaarɛ so ne mɛ bara
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ sa mɔmɔ-
kuliana.
6 Gɛnen akyii abono dɔ
ɔko ne n gyɛ Sara. O nu
mɔ-kuli Aberaham gɛdɛ, ne
o kyu buubuu sa mɔ yɛɛ
mɔ-wura ne. Nengyene fɛye
kee fɛ laa wɔra ilaa ibono i
boran mɔ ne fɛŋ selɛ gifuu
mɔ, fɛ laa wɔra fɛɛ Sara
baarɛ mɔ-biana gɛsintin.

*Fɛye Anyen Fɛ' Kyu Bu-
ubuu Kyena De Fɛye-Kaana*

7 Gɛnen kee ne fɛye anyen
mɔ, mɔ, fɛye-rɛ fɛye-kaana
fɛ tɛ mɔ, fɛ' su mɔmɔ so yɛɛ
mɛŋ bo lon fo fɛye. Imɔso
fɛ' kyu buubuu kyu kyena de
mɔmɔ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ
laa sa fɛye-rɛ ɔmɔ kpini mɔ
asɛ gɛkyena. Fɛ' kyena de
mɔmɔ gɛnen de fɛye-ndalaa
nbono fɛ laa dalaa kolɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ, sɛi-sɛi ɔ mɛŋ
sa ɔ' nyɛ tii nmɔ-ɔkpa.

*Fɛ' Kyena De Abara
Kanpɛ*

8 Pɛi de me-gɛnɔ gɛ yii mɔ,
fɛye abono fɛ ka gyan' Yesu
so mɔ pɛwu, fɛ' wɔra gɛnɔ
kolon. Fɛ' su abara so de fɛ'
laarɛ abara ilaa. Fɛ' wɔra
ilaa ibono i laa yɛgɛ asa asen
a' tɔrɔ mɔmɔ mɔ de fɛ' bara
fɛye-nyoro gɛsɛ sa abara.
9 Fɛŋ sa fɛ' kyu ilaa
nyɛnyɛn kyu ka ilaa nyɛnyɛn
gikɔ abɛɛ fɛɛ ɔko gi saalɛ
fɛye mɔ, fɛ' saalɛ mɔ ka gikɔ.
Fɛye berɛ, fɛ' kolɛ daa Wu-
rubuaarɛ ayuule sa gɛnen
asa abono. Wurubuaarɛ kya
laarɛ fɛ' nyɛ mɔ-ayuule so
ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ
mɔ.
10 I dɛ daa fɛɛ gɛnɔɔbono
mɛ ŋmarasɛ Wurubuaarɛ
agyɛbi mɔ dɔ mɔ. Mɛ
ŋmarasɛ yɛɛ,
"Fo ɔbono fo kya laarɛ
gɛkyena dɛnsɛ
ne fo kya laarɛ fo' gyi ɔkon
fo-gɛkyena dɔ mɔ,
kerɛ fo-gɛnɔ so dɔɔdan.
Foŋ sa fo' tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn
abɛɛ fo' kɛɛ abon.
11 Kine ilaa nyɛnyɛn giwɔra
de fo' san wɔra daa
ilaa dɛnsɛ.
Nyanga ansi de fo' wɔra ilaa
ibono i laa bara gisen
yuuli mɔ.
12 I kya nyiile yɛɛ Wura Wu-
rubuaarɛ kya kerɛ
asa abono mɔmɔ-asen
dɔ i boran sa mɔ mɔ
so,
ne ɔ kya nu mɔmɔ-ndalaa.
Asa abono mɛ kya wɔra ilaa
nyɛnyɛn mɔ berɛ,
mɔmɔ-rɛ Wura Wu-
rubuaarɛ ansi a laa
wɔra anan."

Fo-Gɛsintin So Ne Fo Kya Wu Ɔlaa Mɔ, Wurubuaarɛ Laa Yuule Fo

13 Nengyene ilaa dɛnsɛ giwɔra ne n kpɛ i bo fɛye-ansi so mɔ, anɛ ne nan wɔra fɛye ilaa nyɛnyɛn?

14 Ba-a ne ako mɛ kya yɛgɛ fɛ' wu ɔlaa lii fɛye-gɛsintin gigyi so mɔ, fɛ gyɛ daa amudɛnsɛbo Wu-rubuaarɛ asɛ. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ mɔmɔ-aŋaala a' wɔra fɛye gifuu abɛɛ i' wɔra fɛye gɛwɔnsa.

15 Fɛye berɛ fɛ' kyu bu-ubuu sa Kirisito lii fɛye-asen dɔ yɛɛ mɔ-nkon ne n gyɛ fɛye-Wura. Fɛ' wolaa baala fɛye-nyoro, nengyene fɛɛ ɔko gi taa taasɛ fɛye kyu lii Wurubuaarɛ ilaa ibono fɛye-ansi a gyan' imɔ so mɔ, de fɛ' nyɛ lɛɛ gɛnɔ sa mɔ dɔɔdan.

16 Ɔko gi taasɛ fɛye gɛnen ilaa ibono mɔ, fɛ' nyɛ gisen de fɛ' kyu buubuu lɛɛ gɛnɔ kanpɛ sa mɔ. Fɛ' wɔra daa ilaa ibono fɛ nyi fɛye-asen dɔ yɛɛ i boran mɔ. Fɛ kya wɔra gɛnen ne ako mɛ kya saalɛ fɛye ne mɛ kya tɔgɛ ilaa nyɛnyɛn kyu lii fɛye Kirisito asonbo akyen-abi dɛnsɛ abono so mɔ, mɛ laa gyi ipeeli.

17 Fo wɔra ilaa dɛnsɛ ne i gyɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ dɔ yɛɛ fo' wu ɔlaa mɔ, imɔ ibono ne n boran don ibono fo laa wɔra ilaa nyɛnyɛn de fo' wu ɔlaa mɔ.

18 Kyu lii aye anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn so mɔ, Yesu Kirisito gi wu' de aye-rɛ Wu-rubuaarɛ nsana i' nyɛ lɔrɔ. Mɔ ɔbono mɔ-gisen dɔ i bo-ran sa Wurubuaarɛ mɔ gi wu' sa aye abono aye-asen dɔ iŋ boran sa mɔ mɔ. Ɔ kpɛ wu' daa gikolon gibono ne, i ta. Mɛ mɔɔ daa mɔ-nyoro gibi mɔ. Mɔ-oduduu mɔ berɛ gi nyɛ gɛkyena,

19 ne o kpe ibuni dɔ kpaa tɔgɛ Wurubuaarɛ agyɛbi sa ibuni ibono Wurubuaarɛ gi tii ɔmɔ wɔra gɛtɛɛko mɔ.

20 I lii fɛɛ owi ɔbono gɛnen ibuni ibono mɛ tɛ de ansi Nowa aberɛ dɔ mɔ, mɛ mɛŋ nu Wurubuaarɛ gɛdɛ. Wu-rubuaarɛ, mɔ, gi nyɛ gisen kyena kerɛ ɔmɔ gɛnen-n kaaborɛ ɔ yɛgɛ Nowa gi salɛ gikolii belɛ giko. Asa kalɛsɛ ako, asa gukue ɔkara ne n nyɛ loo Nowa gikolii belɛ gibono dɔ, ne mɔmɔ abono berɛ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ mɔmɔ, ne mɛ mɛŋ sii nkyu nbono gi gyi asɛnsɛ mɔ dɔ.

21 Wurubuaarɛ gi kyu Nowa aberɛ dɔ ilaa idɛ kyu lɛɛ mɔ Wurubuaarɛ sagyere ilaa nyiile. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ sagyere kya mɔlɛgɛ aye ndɛ asa de aye-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' lɔrɔ. Nkana iŋ gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ sagyere mɔ kya foro nyamesɛ nyoro so ineesi daa. Sagyere mɔ kya mɔlɛgɛ nyamesɛ. I lii fɛɛ nyamesɛ kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ibono Wurubuaarɛ gi kpaarɛ mɔ-ilaa nyɛnyɛn fuɛ sa mɔ faa, ɔ' yɛgɛ mɔ ɔ' bii mɔ-gisen dɔ yɛɛ kyu naa de Yesu Kirisito giwukyingi mɔ so mɔ, mɔ-

ilaa nyɛnyɛn ibono ɔ wɔra mɔ iŋ baa i kya nyida mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana.
22 Yesu gi kii kyon Wurubuaarɛ dɔ kpe ɔ tɛ Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ so, ɔ kya gyi gɛwura. Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ de ilaa ibonoana pɛwu i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ, Yesu ne n bo lon imɔ pɛwu so.

4

Fɛ' Kyule Yɛɛ Fo Laa Wu Awɔrɔfɔɔ Fɛɛ Yesu-Lɛɛ Mɔ Ɔnan

1 Aberɛ abono Yesu Kirisito bo gɛsinkpan so mɔ, o kyule yɛɛ ɔ laa wu awɔrɔfɔɔ. Imɔso fɛye kee fɛ' kyule yɛɛ fo laa wu awɔrɔfɔɔ fɛɛ mɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. I kya nyiile yɛɛ ɔbono ɔ kya sa gɛnen Yesu-lɛɛ gɛwɔnsa gɛdɛ ɔnan ne gɛsintin, ɔ kya wu awɔrɔfɔɔ mɔ, kaasɛ gi taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ ne.
2 Ɔ taa ilaa nyɛnyɛn giwɔra yɛgɛ mɔ, ɔkara ɔbono ɔ laa san kyena gɛsinkpan so mɔ, ɔŋ baa ɔ tɛ sa mɔ anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa. Ɔ kya san kyena sa daa Wurubuaarɛ gɛlaarɛ.
3 Abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ mɛ kya nu daa de mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa. Owi ɔko dɔ mɔ, fɛye kee fɛ kya wɔra mɔmɔ-lɛɛ mɔ ɔnan. Fɛ kya wɔra ilaayan, ilaa nyɛnyɛn kpɛi-kpɛi i kya gyi fɛye-amu, fɛ kya boo nta, fɛye-rɛ fɛye-nanboana fɛ kya gyan' dabɔlɛ boo fɛ kya wɔra ilaa kpan, fɛ kya son ikperɛ wɔra ilaa ibono iŋ bo gitɔgɛ mɔ. I kaaborɛ fɛ' bii yɛɛ i kaabo gɛnen.
4 Idɛ kon berɛ, fɛŋ baa fa-a kyu fɛye-nyoro mada de asa abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ de fɛ' wɔra mɔmɔ-amu wusɛ ilaa wɔrasɛ ibonoana. Imɔso i kya dɛ mɔmɔ-gɛnɔ, ne fɛ san bingiri ɔmɔ-oyii wɛsɛ.
5 Fɛ' yɛgɛ ɔmɔ de. Gɛkaako mɔ mɛ laa yelɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ de mɛ' lɛɛ mɔmɔ-gɛnɔ. Wurubuaarɛ gi ti baala ibono ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ--asa abono mɛ ti wu' de abono mɛŋ ti wu' mɔ pɛwu.
6 Kyu lii gɛnen so ne fɛ wu yɛɛ Wurubuaarɛ gi yɛgɛ Yesu gi kpaa tɔgɛ mɔ-ɔkalan konkonsɛ mɔ sa asa dabɔlɛ de ibuni mɔ. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi bun ibuni ibono gipuɛɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ kya bun nyamesɛ gipuɛɛ de ɔ' nyɛ lɛwu mɔ. Yesu gi nyɛ kpaa tɔngɛ sa ɔmɔ faa berɛ, ne mɛ nu mɔ, Wurubuaarɛ laa sa ɔmɔ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kya yɛgɛ nyamesɛ ɔ' nyɛ mɔ.

Kirisito Asonbo Akyenabi

7 Owi ɔbono ilaa kamaasɛ i laa yela ɔkara mɔ, gɛnen owi ɔbono gi fuude. Imɔso fɛ' yela fɛye-nwɔnsa gɛten kolon de fɛ' bii fɛye-nyoro akedabi de fɛ' nyɛ taalɛ dalaa sa Wurubuaarɛ.
8 Imɔ gɛmara mɔ, ibono i tiri gikyɔ-gikyɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' kpɛ keda gɛsalaarɛ gɛbono fɛ bo sa abara mɔ

dɔ gɛnen. I lii fɛɛ gɛsalaarɛ
gɛ kya kun nyamesɛ ilaa
nyɛnyɛn sakyɔ.
9 Asafo mɛ ba fɛye-gɛwi
mɔ, fɛ' bugi ansi de fɛ' sɔɔ
mɔmɔ abaa anyɔ de fɛŋ sa
fɛ' lɔgedɛ.
10 Gɛnɔɔbono Wu-
rubuaarɛ gi kyɛɛ ɔkamaasɛ
mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ adawo kpɛi-
kpɛi faa, fɛ' kyu amɔ
kyu wɔra gɛsun kyu kpaa
abara. Fɛ' wɔra asa abono
Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-
ilaa kyɛɛsɛ kpɛi-kpɛi wɔra
mɔmɔ-abaa dɔ ne mɛ laa bii
kerɛ imɔ so sa mɔ mɔ.
11 Fo ɔbono gɛtɔngɛ ne
Wurubuaarɛ gi kyu kyɛɛ fo
mɔ, tɔgɛ mɔ-agyɛbi fɛɛ mɔ
gbaa-gbaa ne n kya tɔngɛ. Fo
ɔbono, mɔ, fo-nanboana gik-
paa ne Wurubuaarɛ yɛɛ fo'
kpaa mɔ, kyu Wurubuaarɛ
ɔlon ɔbono ɔ sa fo gɛnen
mɔ kyu kpaa mɔmɔ. Fɛ'
wɔra gɛnen de i' nyɛ kyu ny-
isigyi bara Wurubuaarɛ ilaa
kamaasɛ dɔ kyu naa de Yesu
Kirisito so. Mɔ-nkon ne ny-
isigyi de gɛwuragyi gɛ' wɔra
mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba
gɛnen.

Ɔlaawusɛ Gyɛ Daa Ilaa Ibono I Wolaa I Dɛ Sa Yesu Asonbo

12 Me-nanboana laarɛsɛ,
fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' dɛ fɛye-
gɛnɔ yɛɛ asa mɛ kya yɛgɛ fɛ
kya wu ɔlaawusɛ kyu lii Yesu
ɔson mɔ so. I gyɛ ilaa ibono i
wolaa i dɛ sa aye abono a sɔɔ
Yesu gyi mɔ. I mɛŋ gyɛ ilaa
pobɔrɔ. Ɔlaawusɛ mɔ kya
daasɛ fɛye ɔ kya kerɛ daa yɛɛ
fɛ sɔɔ Yesu gyi gɛsintin?
13 Gɛnɔɔbono fɛ kya wu
ɔlaawusɛ fɛɛ Yesu Kirisito-
lɛɛ mɔ ɔnan faa mɔ, fɛ' yɛgɛ
i wɔra fɛye ɔkon. I wɔra fɛye
ɔkon nperɛ mɔ, owi ɔbono
Yesu Kirisito nyisigyi mɔ laa
lii gɛwi mɔ, fɛ laa gyi ɔkon
kee.
14 Nengyene asa mɛ kya
saalɛ fɛye kyu lii ibono fɛ gyɛ
Kirisito asonbo so mɔ, fɛ gyɛ
daa amudɛnsɛbo. I kya lɛɛ
i kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ bo nyisigyi
mɔ tɛ fɛye-asen dɔ ne.
15 Iŋ sa i ba fɛye ɔko so
yɛɛ ɔ laa wu ɔlaawusɛ mɔ,
i' wɔra yɛɛ ɔ mɔɔ daa isa, o
yuuri, ɔ tɔrɔ nbara, abɛɛ ɔ
ten loo asa ilaa dɔ.
16 Nengyene Yesu Kirisito
ɔson mɔ so berɛ ne asa mɛ
kya yɛgɛ fɛ' wu ɔlaawusɛ
mɔ, iŋ sa i' wɔra fɛye ipeeli.
Fɛ' faala Wurubuaarɛ yɛɛ fɛ
nyɛ mɛ kya kalɛ fɛye wɔra
Yesu Kirisito asonbo mɔ dɔ.
17 Wurubuaarɛ gi ti yii
gɛsɛ ɔ kya biidɛ asa giso.
Ɔ yii gɛsɛ lii aye abono a
gyɛ mɔ-biana gɛsintin mɔ
so. To! Ibono Wurubuaarɛ
gi yii gɛsɛ de aye faa mɔ,
asa abono mɔmɔ berɛ mɛ
kine yɛɛ mɛ maŋ wɔra mɔ-
ɔkalan konkonsɛ mɔ ilaa mɔ,
mɔmɔ-lɛɛ mɔ de-e? Fɛ' bii
yɛɛ mɔmɔ-lɛɛ gisobiidɛ berɛ
gi laa tansi wɔra nyɛnyɛn.
18 I bo Wurubuaarɛ agyɛbi
mɔ dɔ yɛɛ,
"Nengyene i bo lon de
asa abono mɛ kya
gyi gɛsintin sa Wu-
rubuaarɛ mɔ gbaa
mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ
amɔlɛgɛ kyena mɔ asɛ

mɔ,
nnɛ ne ilaa nyɛnyɛn
awɔrabo abono mɛŋ
selɛ Wurubuaarɛ mɔ
mɛ laa taalɛ nyɛ gɛnen
amɔlɛgɛ abono?”
19 Nengyene Wurubuaarɛ
gɛlaarɛ dɔ ne fɛ kya wu
ɔlaawusɛ mɔ, fɛ' kyu fɛye-
nyoro pɛwu too mɔ so de
fɛ' kpɛ keda fɛye-ilaa dɛnsɛ
giwɔra dɔ. Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ lɛɛ fɛye mɔ gyɛ daa
ɔpaawɔrabo.

5

Abono Mɛ Kya Gyangbara Sa Yesu Asonbo Mɔ

1 Idɛ berɛ n kya laarɛ
n' tɔngɛ sa fɛye abono fɛ
gyɛ abelɛnsɛ fɛ gyangbara sa
Yesu asonbo mɔ. Me kee n
gyɛ daa ɔbelɛnsɛ n gyang-
bara sa Yesu asonbo fɛɛ fɛye.
Nɛ wu Yesu Kirisito owi
ɔbono ɔ kya wu ɔlaawusɛ
mɔ de me-ansi. Gɛkaabono
Wurubuaarɛ laa lɛɛ Yesu
Kirisito baarɛ nyisigyi gɛwi
nyiile mɔ, me kee n bo abono
mɛ laa nyɛ mɔ-nyisigyi mɔ
dɔ.
2 N kya ka fɛye yɛɛ fɛ'
kerɛ Wurubuaarɛ adɛ abono
o kyu wɔra fɛye-abaa dɔ
mɔ so dɔɔdan fɛɛ gɛnɔɔbono
isandɛ ɔkparɛbo dɛnsɛ kya
kerɛ mɔ-isandɛ so mɔ. Fɛ'
kerɛ mɔmɔ so lii fɛye-asen
dɔ. Iŋ sa i' wɔra yɛɛ ɔko ne n
kya nyise fɛye abɛɛ aterenbi
so ne fɛ kya kerɛ mɔmɔ so.
Wurubuaarɛ so mɔ, fɛ' yɛgɛ
i' wɔra fɛye ɔkon yɛɛ fɛ nyɛ
fɛ kya kerɛ mɔ Wurubuaarɛ
adɛ so.
3 Iŋ sa i' wɔra yɛɛ fɛ
kya gyi daa gɛwura ɔmɔ so.
Fɛ' wɔra asa abono mɛ laa
taalɛ kasɛ fɛye-akyenabi de
i' kpaa mɔmɔ mɔ.
4 Nengyene Yesu Kirisito
ɔbono ɔ gyɛ isandɛ ak-
parɛbo ɔbelɛnsɛ mɔ laa kii
ba gɛsinkpan so mɔ, fɛye
abono fɛ kya kerɛ mɔ-isandɛ
so fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ tɔgɛ faa
mɔ, fɛ laa nyɛ ntɛɛla nbono
gi bo nyisigyi ne giŋ bo ɔkara
mɔ.

Adega

5 Fɛye abono fɛ gyɛ adega
mɔ kee fɛ' nu abono mɛ gyɛ
abelɛnsɛ fɛye dɔ mɔ gɛdɛ.
Fɛye abono pɛwu fɛ sɔɔ Yesu
gyi mɔ fɛ' bara fɛye-nyoro
gɛsɛ sa abara. I lii fɛɛ i bo
Wurubuaarɛ agyɛbi dɔ yɛɛ,
“Wurubuaarɛ kya tii asa
abono mɛ kya nyiile
mɔmɔ-nyoro mɔ ɔkpa
de mɛŋ sa mɛ' nyɛ
mɔmɔ-gɛlaarɛ.
Abono mɛ kya bara mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ mɔ berɛ,
Wurubuaarɛ kya sa
mɔmɔ so gɛwɔnsa
dɛnsɛ.”
6 Imɔso fɛ' bara fɛye-nyoro
gɛsɛ sa mɔ Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ gyɛ Gitɔbelɛ mɔ
de ɔ' nyɛ kosorɛ fɛye-gimu
aberɛ abono i kaaborɛ mɔ.
7 Fɛ' kyu fɛye-ilaa tirisɛ
pɛwu wɔra mɔ-abaa dɔ. I lii
fɛɛ ɔŋ dɛ fɛye gidɛ.
8 Fɛ' yela fɛye-nwɔnsa
gɛten kolon de fɛ' bii fɛye-
nyoro akedabi. I lii fɛɛ fɛye-
ɔkyobo, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ, naa ɔ kya kingi fɛɛ
guuni ɔbono akon a da mɔ

ne ɔ naa ɔ kya laarɛ ɔbono
ɔ laa nyɛ keda wɛ mɔ.
9 Fɛ' yelɛ fɛye-gikagyan gi-
bono fɛ ka gyan Yesu so
mɔ ken-ken de fɛ' kɔ de
ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu
mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ fɛye-
nanboana abono mɛ ka gyan
Yesu so ne mɛ bo mɛ bo
gɛsinkpan gɛten kamaasɛ so
mɔ kee mɛ kya wu ɔlaawusɛ
ɔbono ɔnan fɛ kya wu faa.
10 Fɛ laa kpɛ wu ɔlaa
ŋmaraa daa. Wurubuaarɛ
ne n gyɛ gitolon pɛwu
gɛmu, nɛ mɔ mɔ ne n tɔgɛ
fɛye yɛɛ fɛye-rɛ Kirisito
ginyamesɛ kolon mɔ so
mɔ, fɛ' baa nyɛ mɔ-nyisigyi
ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ. Fɛye-
ɔlaawusɛ gɛmara mɔ, gɛnen
Wurubuaarɛ kolon ɔbono ne
nan lɔrɔ fɛye, o' sin fɛye, ɔ'
sa fɛye ɔlon de ayaa yelɛsɛ,
de fɛ' nyɛ taalɛ ka gyan Yesu
Kirisito so kpaa lii.
11 Gɛwuragyi gɛ' wɔra mɔ-
lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba
gɛnen.

Afaala Tiikarasɛ

12 Aye-nanbo Siilasɛ ne n
kpaa me ne nɛ ŋmarasɛ
fɛye gɛnen ɔwolɛ teri baarɛ.
Gɛnɔɔbono n kya wu mɔ
Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ, n kya
sɔɔ mɔ gyi. Nɛ ŋmarasɛ
fɛye daa de n' tɔgɛ keda fɛye-
nyoro de n' tɔgɛ tigi fɛye yɛɛ
Yesu ilaa ibono n kya nyiile
mɔ i gyɛ gɛsintin ilaa ibono
Wurubuaarɛ kya kyu mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ. Fɛ' keda imɔ
dɔ ken-ken.
13 Yesu asonbo gikpen gi-
bono gi bo Babilon ɔsowolɛ
so mɔ mɛ kya faala fɛye.
Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye-rɛ
ɔmɔ lɛɛ yɛɛ fɛ' lɔrɔ fɛye-
nyoro yela sa mɔ. Aye-
nanbo Maako ɔbono ɔ wɔra
fɛɛ me-bi mɔ kee kya faala
fɛye.
14 Fɛ' kyu gɛnyi-abi afaala
faala abara. Fɛye abono
pɛwu fɛye-rɛ Yesu Kirisito
fɛ wɔra nyamesɛ kolon mɔ,
Wurubuaarɛ gisen yuuli gi'
wɔra fɛye-lɛɛ.

Piita Ɔwolɛ Nyɔsɛ

1 Me Simon Piita ne n kya
ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ.
N gyɛ daa Yesu Kirisito gɛsun
ɔwɔrabo, ne n' gyɛ mɔ-
ɔsɔɔ. N kya ŋmarasɛ mi-i
sa fɛye abono fɛ ka gyan
Yesu Kirisito so ne fɛye-
gikagyan mɔ gi wɔra ilaa
gbaa' sa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono
i wɔra ilaa gbaa' sa aye
kee mɔ. Yesu Kirisito gyɛ
daa aye-Wurubuaarɛ de aye-
ɔmɔlɛgɛbo. O gyi gɛsintin sa
Wurubuaarɛ daa ne fɛ nyɛ
ka gyan mɔ so faa.
2 Gɛnɔɔbono fɛ nyɛ bii
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ aye-
Wura Yesu faa mɔ, mɛ' sa
fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ gɛnen
de mɛ' sa fɛye gisen yuuli mɛ
kya bɔla.

Wurubuaarɛ Kya Laarɛ Fɛye-rɛ Mɔ Fɛ' Wɔra Nyamesɛ Kolon

3 Wurubuaarɛ ɔlon so mɔ,
a nyɛ ilaa kamaasɛ ibono
i tiri aye de a' nyɛ Wu-
rubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan
de a' taalɛ wɔra mɔ-gisen
dɔ ilaa. Ibono a nyɛ bii
Wurubuaarɛ mɔ ne n bugi
ɔkpa sa aye gɛnen faa. Mɔ
Wurubuaarɛ kee ne n tɔgɛ
aye yɛɛ a' nyɛ mɔ-nyisigyi de
mɔ-ginyamesɛ dɛnsɛ gibono
ɔ bo mɔ.
4 Mɔ-nyisigyi de mɔ-
ginyamesɛ dɛnsɛ gidɛ so mɔ,
ɔ ka ilaa gbaa'gbaa ibono
i kya gyi ginsi mɔ yela sa
aye. Kyu naa de gɛnen ilaa
ibono ɔ ka yela sa aye mɔ so
mɔ, a laa nyɛ wɔra fɛɛ mɔ-
gidebi. I lii fɛɛ ilaa ibono ɔ
ka yela mɔ i laa yɛgɛ a' nyɛ
aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn
giwɔra dɔ. Anyamesɛ ɔbolɛ
gɛlaarɛ ilaa ne n kya loori
mɔmɔ ilaa nyɛnyɛn giwɔra
dɔ.
5 Imɔso ibono fɛ sɔɔ
Yesu gyi faa mɔ, fɛ' pɛɛrɛ
ansi wɔra idɛnsɛ bɔla fɛye-
gisɔɔgyi mɔ so. Fɛ kya wɔra
idɛnsɛ mɔ, fɛ' kasɛ ɔlaako
ginyi bɔla fɛye-ilaa dɛnsɛ
giwɔra so.
6 Fɛ kya bii ɔlaako mɔ, fɛ'
taalɛ keda fɛye-nyoro. Fɛ
taalɛ fɛ dɛ fɛye-nyoro mɔ,
fɛ' kyu gisen keda fɛye-nyoro
gɛnen kpaa lii. Fɛ kya nyɛ
gisen gɛnen mɔ, fɛ' kerɛ de
fɛ' selɛ Wurubuaarɛ ilaa ka-
maasɛ dɔ.
7 Fɛ kya selɛ Wurubuaarɛ
gɛnen mɔ, fɛ' kyu gɛnyi-
abi akyenabi kyu kyena de
abara. Fɛ tɛ de abara gɛnen
mɔ, fɛ' laarɛ Wurubuaarɛ de
nyamesɛ kamaasɛ ilaa.
8 Nengyene fɛ bo gɛnen
ilaa dɛnsɛ idɛana fɛye-
gɛkyena dɔ ne i kpɛ i kya
nyaakyɔ mɔ, gɛnɔɔbono
fɛ nyɛ bii aye-Wura Yesu
Kirisito faa mɔ, i maŋ wɔra
giyan. I laa yɛgɛ fɛ laa wɔra
asa abono fɛ bo agyan sa mɔ.
9 Fo ɔbono foŋ bo gɛnen
ilaa idɛana fo-gɛkyena dɔ
mɔ fo dɛ fɛɛ gyaatanbo
abɛɛ foŋ kya sa gɛwɔnsa
kpe gɛta. Fo tan yɛɛ
Wurubuaarɛ gi kpaarɛ fo-
gɛkyena dedaa ilaa nyɛnyɛn

fuɛ sa fo.
10 Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaarɛ gi tɔɔsɛ fɛye lɛɛ ne ɔ tɔgɛ fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ faa mɔ, fɛ' kyu aniya wɔra ilaa ibono i laa lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ wɔra gɛnen sa fɛye gɛsintin. Fɛ kya wɔra gɛnen mɔ, i maŋ ba yɛɛ fɛ palɛ fɛye-gɛmara sa mɔ,
11 ne gɛkaako mɔ aye-Wura de aye-ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito laa sɔɔ fɛye abaa anyɔ de fɛ' nyɛ kpaa kyena mɔ-gɛwuragyi gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ dɔ.
12 Lii gɛnen so mɔ, nɛ kyu too me-nyoro so yɛɛ nan kpɛ mi-i nyingi fɛye gɛnen ilaa idɛana pɛwu. I bo no yɛɛ fɛ ti fɛ nyi imɔ. Yesu gɛsintin ɔkalan ɔbono fɛ nu mɔ fɛ ti fɛ yelɛ mɔ so girin.
13 Nɛ wu yɛɛ owi ɔbono n san n tɛ de ansi meŋ ti wu' faa, i kaaborɛ n' kpɛ mi-i nyingi fɛye n kya tɔgɛ mi-i wɔra fɛye de i' nyɛ keda fɛye-nyoro.
14 I lii fɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito gi lɛɛ nyiile me yɛɛ maŋ baa kɛɛla gɛsinkpan so. Nan kpɛ wu' lii fɛye dɔ ne.
15 Imɔso n kya pɛɛrɛ ansi de nengyene nɛ wu' taa fɛye yɛgɛ mɔ, fɛ taalɛ nyingi gɛnen ilaa idɛana owi kamaasɛ.

Aye Yesu Isɔɔ Mɔ Ilaa Tɔgɛsɛ I Gyɛ Gɛsintin

16 Aye Yesu isɔɔ mɔ a tɔgɛ fɛye yɛɛ aye-Wura Yesu Kirisito bo ɔlon belɛ, ne ɔ laa kii ba gɛsinkpan so. A tɔgɛ fɛye gɛnen mɔ, i mɛŋ gyɛ ɔlaako ginyi itarɛ ne a too sa fɛye. A tansi wu mɔ-nyisigyi de aye-ansi.
17 Owi ɔbono ɔ bo aye asɛ gɛsinkpan so mɔ, aye-sɛ Wurubuaarɛ gi kyu nyisigyi de buubuu sa mɔ. A nu Nyisigyi Gɛmu mɔ gbaa-gbaa gi tɔgɛ lii mɔ so yɛɛ, “Me-gisen dɔ obi ne. Mɔ-ilaa i kya gyi meginsi.”
18 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnen mɔ, aye-rɛ aye-Wura Yesu pɛwu ne n bo gibii giko so. Nno ne a nu Wurubuaarɛ gbaa-gbaa atɔngɛbi.
19 A nu gɛnen mɔ, i lɔrɔ keda aye-nyoro yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa ŋmarasɛ kyu lii Yesu so yela mɔ i tansi i gyɛ gɛsintin. Imɔso i kaaborɛ fɛ' bugi fɛye-aso de fɛ' nu imɔ. I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-ilaa ŋmarasɛsɛ mɔ i laa yɛgɛ fɛ laa bii ilaa ibono i gyɛ gɛsintin mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono fatela kya wu gibiri dɔ mɔ. A' nu gɛnen ilaa ŋmarasɛsɛ ibono gɛnen-n kpaa fo gɛkaabono aye-Wura Yesu laa kii ba gɛsinkpan so mɔ. Yesu laa kii ba mɔ, ɔ laa yɛgɛ a tansi bii gɛsintin ilaa fɛɛ gɛdɛ ne n kɛ aye abɛɛ gɛbaadiikɛ gigyɛkpebi ne n lii.
20 Ibono i tansi i tiri yɛɛ fɛ' nu gɛsɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ ŋmarasɛ wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi ɔwolɛ dɔ mɔ, nyamesɛ mɛŋ bo no ɔ laa taalɛ nu imɔ gɛsɛ mɔ-gibaa so.

21 I lii fɛɛ iŋ gyɛ mɔmɔ-
gibaa so ne mɛ tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ikalan mɔ ne mɛ
ŋmarasɛ yela. Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ ne n suu de
mɔmɔ pɛi ne mɛ taalɛ
tɔgɛ ikalan ibono i lii
Wurubuaarɛ asɛ mɔ.

2

Abonbo Mɛ Laa Saarɛ Fɛye Dɔ

1 Adedaabo aberɛ mɔ i
nyɛ asa ako mɛ kɛɛ abon
yɛɛ Wurubuaarɛ ikalan ne
mɛ kya tɔgɛ ma-a sa asa.
Gɛnen kee ne fɛye-aberɛ adɛ
dɔ mɔ i laa nyɛ asa ako
mɛ laa koso kɛɛ abon yɛɛ
Wurubuaarɛ gɛsintin ilaa ne
mɛ kya nyiile fɛye. Gɛnen
abonbo abono mɛ laa tɔngɛ
adawo so nyiile fɛye ilaa
nyiilesɛ ibono i kya nyida
anyamesɛ gɛkyena mɔ. Yɛgɛ
Yesu gi wu' sa ɔmɔ. Mɔ ne n
gyɛ wura ɔbono ɔ sɔɔ mɔmɔ
ka gikɔ de mɛ' nyɛ kyena sa
mɔ. Imɔ-rɛ imɔ gbaa mɔ, mɛ
laa kine mɔ. Imɔso mɔmɔ
gbaa-gbaa mɛ kya laarɛ lɛwu
poroko ma-a sa mɔmɔ-nyoro
ne.

2 Abonbo mɔ mɛ laa wɔra
ilaa kpan. Fɛye dɔ sakyɔ
fɛ laa buu mɔmɔ-gitan. Asa
banban mɛ wu gɛnen mɔ,
i laa yɛgɛ mɛ laa tɔgɛ
ilaa nyɛnyɛn kyu lii Yesu-lɛɛ
gɛsintin ɔkpa mɔ so.

3 Gɛnen abonbo adɛ mɛ bo
onsipara nyɛnyɛn. Mɛ kya
laarɛ mɛ' nyɛ fɛye gyi so
mɔ, mɛ laa lɛɛ ilaa nyiilesɛ
lii mɔmɔ gbaa-gbaa amu dɔ
kyu nyiile fɛye. Lii ko-o
dedaa mɔ, Wurubuaarɛ gi
ti wolaa bun mɔmɔ gipuɛɛ.
Mɔmɔ-gisobiidɛ gi dɛ gi gyoo
mɔmɔ.

Asa Nyɛnyɛn Mɛ Laa Sii De Gisobiidɛ Kaaborɛ Mɔmɔ-Nbɛlɛ Gɛkɛ Mɔ

4 A laa taalɛ bii yɛɛ
Wurubuaarɛ laa ka ilaa
nyɛnyɛn giwɔra gikɔ
gɛsintin. I lii fɛɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono
mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ,
Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ
mɔmɔ. O tii mɔmɔ wɔra
ibɔ ibono i bo gibiri gɛkpaa
mɔ dɔ yɛɛ mɛ' dɛ nno gyoo
gɛkaabono ɔ laa gyi mɔmɔ-
nbɛlɛ mɔ.

5 Dedaa mɔ gɛnen kee ne
Wurubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ
gɛsinkpan so asa abono mɛ
mɛŋ selɛ mɔ mɔ. Ɔ yɛgɛ
nkyu gi gyi mɔmɔ pɛwu. Pɛi
de nkyu gi' lɔɔ gyi mɔmɔ
gɛnen mɔ, Nowa berɛ naa ɔ
kya nyiile asa yɛɛ mɛ' wɔra
ilaa ibono i boran sa Wu-
rubuaarɛ. Ne Wurubuaarɛ
gi mɔlɛgɛ mɔ-rɛ asa sono
ako, ne nkyu mɔ giŋ gyi
mɔmɔ.

6 Gɛnen kee ne Wu-
rubuaarɛ mɛŋ yɛgɛ kyɛɛ
Sodom de Gomora isowolɛ
so asa. I lii fɛɛ mɛ mɛŋ
selɛ mɔ. Ɔ tɔgɛ yɛɛ ɔ laa
boori ɔmɔ-isowolɛ ka gikɔ.
Gɛsintin mɔ, ɔ yɛgɛ ɔgya gi
dɛɛ isowolɛ mɔ imɔ-rɛ imɔ-
asa bingiri nsɔ, ne i wɔra
sinkaala sa asa abono mɛ
maŋ selɛ mɔ mɔ.

7 Owi ɔbono Wurubuaarɛ
mɛŋ ti taa dɛɛ gɛnen isowolɛ
ibono mɔ, ɔnyen ɔko tɛ nno.
Mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Lɔtɛ.
Lɔtɛ gyɛ gɛsintin wura. O
wu gɛnɔɔbono isowolɛ mɔ

so awura amu a wu' ne mɛ
san mɛ kya wɔra ilaa kpan
mɔ, mɔ-gisen dɔ i nyida mɔ.
8 Gɛkɛ kamaasɛ mɔ, ɔ kya
wu de mɔ-ansi ne ɔ kya nu
de mɔ-aso yɛɛ mɛŋ kya ka
Wurubuaarɛ nbara mɔ gɛnɔ.
Mɔ berɛ kya laarɛ ilaa ibono
i boran sa Wurubuaarɛ so
mɔ, mɔ-gisen dɔ i kpɛ i kya
dɛɛ mɔ daa kyu lii gɛnen ilaa
ibonoana so.
9 Imɔso fɛ' bii yɛɛ Wura
Wurubuaarɛ nyi gɛnɔɔbono
ɔ laa wɔra de ɔ' lɛɛ
anyamesɛ abono mɛ selɛ mɔ
mɔ lii ilaa nyɛnyɛn idoo dɔ.
O nyi gɛnɔɔbono kee ɔ laa
yɛgɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo
mɔ mɛ laa sii de gisobiidɛ
kpaa fo gɛkɛ gɛbono ɔ laa
gyi anyamesɛ nbɛlɛ mɔ.
10 Asa abono Wurubuaarɛ
laa tansi biidɛ giso mɔ
ne n gyɛ abono mɛ kya
son mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ
ilaa ibono i kya kyu ineesi
bun mɔmɔ-nyoro ne mɛŋ
kya kyu nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ kya gyi gɛbelɛnsɛ
mɔ terɛ sɛi mɔ.

Gɛnen ne n gyɛ abonbo
abono a darɛ yɛɛ mɔmɔ-
ilaa nyiilesɛ i kya nyida
anyamesɛ gɛkyena mɔ. Mɛ
bo ansiɔlon ne mɛ kya nyiile
mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɔmɔ ne n
bo no. Mɛ kya taalɛ saalɛ
ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon
anyamesɛ so mɔ ne iŋ kya
taa ŋmaa mɔmɔ-gisen.
11 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
gbaa mɛŋ kya wɔra fɛɛ
mɔmɔ-lɛɛ idɛ. Yɛgɛ mɔmɔ-
ɔlon de mɔmɔ-oduduu
ɔbono mɛ bo mɔ gi don
abonbo adɛ-lɛɛ mɔ gbaa
bun. Imɔ gɛnen gbaa mɔ,
nengyene ilaa ibono i kya
nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ
i kya wɔra ilaa nyɛnyɛn
ne Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
mɛ laa kpaa buu imɔ sa
Wura Wurubuaarɛ mɔ, mɛŋ
kya kpaa saalɛ mɔmɔ sa
Wurubuaarɛ.
12 Gɛnen abonbo adɛ mɛ
dɛ daa fɛɛ nfɛdɔbuɛ; mɛŋ
kya sa nwɔnsa pɛi de mɛ'
lɔɔ wɔra ilaa. Ilaa ibono mɛ
mɛŋ nyi imɔ dɔ mɔ, asebi
ne mɔmɔ berɛ mɛ kya kyu
loo imɔ dɔ. Mɛ laa nyɛ imɔ
so lɛwu fɛɛ gɛnɔɔbono i dɛ
sa nbuɛ nko yɛɛ gyanbuɛ ɔ'
pɛɛdɛ nmɔ mɔɔ mɔ.
13 Ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ
wɔra mɔ mɛ laa nyɛ imɔ so
gikɔka. Mɔmɔ-ilaa laarɛsɛ
ne n gyɛ nta ginun de ɔkon
gigyi. Mɛ san mɛ kya laarɛ
mɛ' wɔra daa imɔ toloowi
kalaadɛ. Mɛ kya wɔra fɛye
ipeeli ne mɛ kya nyida ilaa
sa fɛye fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa
kpensɛ i kya yii gɛgbɛ mɔ.
Mɛ kya wɔra abaa gyi de
fɛye mɔ, i kya wɔra mɔmɔ
ɔkon yɛɛ mɛ kya nyɛ fɛye mɛ
kya penɛ.
14 Asa mɔmɔ-kaana gilaarɛ
ne n kpɛ i gyan mɔmɔ-
ansi so, ne ilaa nyɛnyɛn
giwɔra iŋ kya fii mɔmɔ
gɛkaako kpa-a. Mɛ kya penɛ
asa abono mɛŋ ti nyɛ yelɛ
Yesu gɛsintin ɔkalan mɔ so
girin mɔ yɛɛ mɛ' kasɛ daa
mɔmɔ abonbo ilaa wɔrasɛ
mɔ. Onsipara nyɛnyɛn gi
den mɔmɔ. Mɔmɔ berɛ, Wu-
rubuaarɛ gi tɔgɛ nnɔ wɔra
mɔmɔ.
15-16 Mɛ taa gɛsintin ɔkpa

mɔ yɛgɛ, ne mɛ naa kpe mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn fɛɛ ibono Baalam, Beeyɔ mɔ-bi mɔ gi wɔra mɔ. Nkana Baalam baarɛ kya tɔgɛ Wu-rubuaarɛ ikalan, ne ɔ baa fuɛ Wurubuaarɛ ɔkpa. Mɔ-gɛlaarɛ ne n gyɛ yɛɛ ɔ' wɔra ilaa nyɛnyɛn de asa mɛ' ka mɔ imɔ so gikɔ. Gɛkɛ gɛdɛ ɔ koso de ɔ' kpaa wɔra gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono, ne Wu-rubuaarɛ gi gya mɔ. Ɔ yɛgɛ bee, gbaa, gi bugi gɛnɔ tɔngɛ sa mɔ fɛɛ nyamesɛ de ɔ' nyɛ taa ilaa kpan ibono nkana ɔ kya laarɛ ɔ' kpaa wɔra mɔ yɛgɛ.

17 Abonbo adɛ mɛ kya lɛɛ asa tanga fɛɛ nkolobii nbono gi kya ŋaa gibelɛ mɔ, abɛɛ nyangbon ne n sin ɔ kya laarɛ ɔ' baa da ne ɔ kya koso mɔ. Wurubuaarɛ gi kyu nfono i tansi i bo gibiri gɛkpaa mɔ yela sa ɔmɔ yɛɛ nno ne mɛ laa kpe mɔmɔ-lɛwu gɛmara.

18 Agyɛbi boduduusɛ abono a kya lii mɔmɔ-nnɔ dɔ mɔ a don mɔmɔ ne aŋ kya kpaa nyamesɛ de sɛi. Fɛɛ asa ako mɛ kya laarɛ mɛ' taa abon ɔson mɔ yɛgɛ mɔ, gɛnen abonbo adɛ mɛ kya kyu ilaayan nwɔnsa kii baa penɛ mɔmɔ. Gɛnen nwɔnsa nbono gi kya lii daa aye anyamesɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa asɛ.

19 Abonbo mɔ mɛ kya tɔgɛ wɔra asa mɔ yɛɛ, “Nengyene fɛ nu aye asɛ mɔ, i laa wɔra fɛɛ fɛ tɛ fɛye-gibaa so ne. Fɛ mɛŋ tɛ sa ɔko.” Abonbo abono mɛ kya tɔgɛ ilaa idɛ pɛwu faa, mɔmɔ mɔ ne n gyɛ nbide sa ilaa nyɛnyɛn giwɔra ibono i kya nyida nyamesɛ mɔ. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra i gyi mɔmɔ-amu. Fo ɔbono ilaa iko i gyi fo-gimu ne foŋ baa taalɛ taa imɔ giwɔra yɛgɛ mɔ, fo bingiri gɛbide sa gɛnen ilaa ibono ne.

20 Nkana abonbo adɛ mɛ ti nyɛ mɔmɔ-nyoro lii Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ ibono asa mɛ naa ma-a wɔra gɛsinkpan gɛdɛ so mɔ dɔ. Mɛ ti bii aye-Wura de aye-ɔmɔlɛgɛbo Yesu Kirisito. Imɔ gɛmara mɔ, mɛ kii kpaa loo gɛnen ilaa nyɛnyɛn ibono dɔ, ne i kya kii nyɛ ɔlon mɔmɔ so. I ba gɛnen mɔ, i kya lɔrɔ wɔra nyɛnyɛn sa mɔmɔ don gigyangbarasɛ mɔ.

21 Ne fɛɛ mɛ mɛŋ ti bii gɛnɔɔbono nyamesɛ kya nyɛ mɔ-gisen dɔ i' wɔra ɔdan sa Wurubuaarɛ kerɛ daa mɔ, nkana i bɔ. Idɛ faa mɔ, Yesu isɔɔ mɔ mɛ ti yɛgɛ mɛ nu nbara nbono Wu-rubuaarɛ gbaa-gbaa gi yela sa anyamesɛ mɔ. Ibono mɛ taa nmɔ yɛgɛ faa mɔ, i laa tansi wɔra mɔmɔ nyɛnyɛn.

22 Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kyena de akpalɛ adɛ.

“Gyoono gi kpalegɛ yela naa kyon,
ne o kii baa puru mɔ-akpalegɛtɔ mɔ gyi.”

Ne

“Kuuri, mɔ, fo ne n kine fo gyere mɔ lɔrɔ nnɛ,
gipatɛɛ dɔ ne ɔ laa kii kpaa dɛ fɔgedɛ.”

3

Wura Yesu Laa Kii Ba Gɛsinkpan So

1 Me-nanboana laarɛsɛ, ɔwolɛ baarɛ ne n gyɛ me-ɔwolɛ nyɔsɛ ɔbono n kya ŋmarasɛ mi-i bunge fɛye. Imɔ inyɔ dɔ mɔ, n kya nyingi fɛye daa ilaa ibono fɛ ti wolaa nu mɔ. N kya tɔgɛ mi-i wɔra fɛye de fɛye-gɛwɔnsa gɛ' nyɛ gyan gɛsintin ilaa idɛ so.

2 N kya laarɛ fɛ' nyingi ilaa ibonoana Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ wolaa tɔgɛ yela mɔ. Wurubuaarɛ ne n lɔrɔ ɔmɔ yela sa mɔ-gɛsun. Fɛ' nyingi aye-Ɔmɔlɛgɛbo de aye-Wura Yesu nbara nbono ɔ yela ne mɔ-isɔɔ mɔ mɛ lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ.

3 Ilaa ibono i gyangbara mɔ, fɛ' bii yɛɛ owi ɔbono gɛsɛ gɛrɛ i kya laarɛ i' yela ɔkara mɔ, i laa baa nyɛ asa ako mɛ laa koso mɛ kya ŋmasɛ fɛye. Gɛnen asa abono mɛ laa kpɛ mɛ kya nu daa de mɔmɔ wolɛ-lɛɛ ɔbolɛ gɛlaarɛ.

4 Gɛnɔɔbono so mɛ laa kyu ŋmasɛ fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ mɛ laa taasɛ fɛye yɛɛ, "Fɛye-Wura Yesu gi ka yela sa fɛye yɛɛ ɔ laa kii ba gɛsinkpan so mɔ, ɔ bo fonɛ dɔ daa? Owi ɔbono ɔ ka sa fɛye gɛnen mɔ, aye-sɛana mɛ san mɛ yii ayaa. Lii ko-o ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ soso de gɛsɛ baa lii de ndɛ faa, gɛnɔɔbono ilaa kamaasɛ i kpɛ i dɛ mɔ, gɛnen ne i kpɛ san i dɛ faa."

5 Mɛ kya ŋmasɛ fɛye gɛnen mɔ, mɛ kya kerɛ ansi daa yɛɛ mɛ mɛŋ nyi yɛɛ dedaa mɔ Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi ne o kyu lɛɛ soso de gɛsɛ. Mɛ mɛŋ nyi kee yɛɛ Wurubuaarɛ gi lɛɛ gɛsinkpan mɔ, ɔ lɛɛ gɛmɔ lii daa nkyu dɔ, ne kyu lii nkyu so kee ne gɛsinkpan gɛ bo no faa.

6 Owi ɔko dɔ mɔ, kyu naa de Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi kee so mɔ, ɔ yɛgɛ nkyu gi gyi gɛsinkpan ne i nyida gɛmɔ pɛwu.

7 Kyu naa de Wurubuaarɛ gɛnɔ dɔ gigyɛbi mɔ kee so ne Wurubuaarɛ gi kyu soso de gɛsɛ yela gyoo yɛɛ ɔgya ne ɔ laa san kyu baa nyida imɔ mɔ. Gɛnen gɛkaabono ne ɔ laa gyi anyamesɛ nbɛlɛ de o' bun asa abono mɛŋ selɛ mɔ mɔ gipuɛɛ de ɔ' mɔɔ mɔmɔ gɛkpaa.

8 Me-nanboana laarɛsɛ, ibono fɛ tɛ fɛ gyoo Yesu gikiiba faa mɔ, fɛŋ sa fɛ' tan yɛɛ Wura Wurubuaarɛ asɛ mɔ, gɛkɛ kolon gɛ dɛ fɛɛ nsi nwɛ gudu, ne nsi nwɛ gudu mɔ gi dɛ fɛɛ gɛkɛ kolon.

9 Ako mɛ kya tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ilaa ɔ kya kpii gɛsɛ, nkana ɔfaanan ɔ ti yɛgɛ Yesu Kirisito gi kii ba gɛsinkpan so fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ ka yela mɔ. Iŋ gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ dɛ mɔ-ilaa ɔ kya kpii gɛsɛ. Ɔ bo gisen sa anyamesɛ daa. Ɔŋ kya laarɛ fɛɛ ɔko ɔ' fuɛ mɔ-lɛwu gɛmara. Ɔ kya laarɛ yɛɛ nyamesɛ kamaasɛ ɔ' nyɛ nu mɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔ gyɛ ilaa nyɛnyɛn ɔwɔrabo de ɔ' taa

imɔ giwɔra yɛgɛ.

10 Gɛkaabono Wura Yesu
laa kii ba gɛsinkpan so mɔ,
gɛnen gɛkɛ mɔ gɛ laa fuɛ
asa ayaa fɛɛ oyu. Gɛkaabono
mɔ, Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
ɔgya laa yɛlegɛ ilaa ibono o
kyu pɔrɔ soso de gɛsɛ mɔ
nyida de ilaa kamaasɛ ibono
i bo gɛsinkpan so mɔ de
gɛsinkpan mɔ gbaa-gbaa gɛ'
dɛɛ ŋonii. Soso de gɛsɛ i laa
yela ɔkara gɛnen gɛkaabono.
Aberɛ abono soso i kya yela
ɔkara gɛnen mɔ, i laa wɔra
ɔlanba.

Imɔso Fɛ' Kyena Gisen Fufuli Awura Akyenabi

11 Ibono ɔgya laa baa
nyida ilaa kamaasɛ fafaanan
faa mɔ, menɛtɔ anyamesɛ
gidebi ne i kaaborɛ fɛ'
wɔra? I kaaborɛ fɛye-
gɛkyena dɔ ilaa pɛwu dɔ mɔ,
fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro yela sa
Wurubuaarɛ de fɛ' selɛ mɔ.

12 Fɛ' kyu fɛye-gɛwɔnsa
gyan' gɛkɛ gɛbono Wu-
rubuaarɛ laa yɛgɛ Wura
Yesu o' kii ba gɛsinkpan
so mɔ so de fɛ' wɔra ilaa
ibono i laa yɛgɛ ne gɛnen
gɛkɛ mɔ gɛ laa ba kusaa mɔ.
Gɛnen gɛkɛ gɛbono mɔ, soso
i laa dɛɛ nyida. Ɔgya mɔ
awulewule a laa yɛgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ gi kyu
pɔrɔ soso de gɛsɛ mɔ kee i'
yɛlegɛ.

13 Imɔ gɛnen gbaa mɔ, Wu-
rubuaarɛ gi ka yela yɛɛ ɔ laa
kii lɛɛ soso de gɛsɛ pobɔrɔ,
ne aye-ansi a gyan' imɔ so
gɛnen. Gɛsintin so-o ne mɛ
laa gyi nno.

14 Imɔso me-nanboana
laarɛsɛ, fɛye-ansi a gyan'
soso de gɛsɛ pobɔrɔ mɔ so
faa mɔ, fɛ' tɛsɛ nyanga ansi
de o' wu yɛɛ fɛ tɛ de abara
de gisen yuuli. Fɛ' yɛgɛ fɛye-
asen a fuuli de ɔŋ sa o' wu
ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro
so tɔgɛ.

15 Yesu mɛŋ ti kii ba
gɛsinkpan so faa mɔ, fɛ' bii
yɛɛ aye-Wura Wurubuaarɛ
kya nyɛ gisen sa asa daa de
mɛ' nyɛ de ɔ' mɔlɛgɛ mɔmɔ
de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' nyɛ
lɔrɔ pɛi de Yesu ɔ' lɔɔ ba.
Aye-nanbo laarɛsɛ Pɔɔlo kee
gi ti wolaa ŋmarasɛ imɔ
sa fɛye. Wurubuaarɛ ne
n sa mɔ ɔlaako ginyi ne ɔ
ŋmarasɛ gɛnen.

16 Pɔɔlo ɔwolɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ laa ŋmarasɛ ne ɔ
laa tɔgɛ kyu lii Yesu gimaaki-
iba belen mɔ so mɔ, gɛnen
ne ɔ kya ŋmarasɛ ne. Mɔ-
iwolɛ dɔ mɔ i bo ilaa ikoana
ibono i kya wɔra ɔsen de
fɛ' nu imɔ gɛsɛ kusaa. Asa
abono mɛŋ kasɛ ilaa ne
mɛŋ yelɛ ilaa kolon so mɔ
mɛ kya keda Pɔɔlo iwolɛ
nten nko kyɛɛgɛ. Gɛnen ne
mɛ kya keda Wurubuaarɛ
agyɛbi sɛnsɛ kee kyɛɛgɛ ne.
Mɛ kya wɔra imɔ idɛ gɛnen
pɛwu faa mɔ, mɛ kya laarɛ
mɛ' fuɛ mɔmɔ-lɛwu gɛmara
ne.

Agyɛbi Tiikarasɛ

17 Me-nanboana laarɛsɛ,
fɛye berɛ, fɛ ti wolaa fɛ nyi
imɔ idɛ. Imɔso fɛ' kerɛ fɛye-
nyoro so dɔɔdan de fɛ mɛŋ
sa fɛ' yɛgɛ asa abono mɛŋ
kya gyi Wurubuaarɛ nbara

so mɔ mɛ' nyɛ fɛye penɛ de
i' yɛgɛ fɛ' tɔrɔ Wurubuaarɛ
ɔson mɔ dɔ.
18 Fɛye berɛ, fɛ' kpɛ fɛ kerɛ
aye-Wura de aye-Ɔmɔlɛgɛbo
Yesu Kirisito ansi dɔ yɛɛ ɔ
laa kpaa fɛye. Fɛ ti nyɛ bii
mɔ fɛye-asen dɔ faa mɔ, fɛ'
kpɛ fɛ kya bii mɔ gɛnen fɛ
kya too.
Nyisigyi ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ
aberɛ adɛ dɔ kpaa lii aberɛ
abono aŋ bo ɔkara mɔ. [I' ba
gɛnen.]

Gyɔn Ɔwolɛ Gyangbarasɛ

Kirisito Ɔbono A Wu De Ansi Mɔ

1 Kirisito ɔbono ɔ wolaa ɔ bo no lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ, mɔ ɔbono a nu mɔ-ilaa tɔgɛsɛ ne a wu mɔ de aye-ansi, ne a kerɛ mɔ dandan ne a nyɛ mɔ yii mɔ, mɔ-ilaa ne a kya baa a' baa tɔgɛ faa. Mɔ ne n gyɛ gigyɛbi gibono gi kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan mɔ.

2 Gɛnen Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛdɛ gɛ lii gɛwi gɛsinkpan so. A wu mɔ de ansi. Mɔ-ilaa ibono a wu mɔ ne a kya buu a kya sa fɛye faa. Mɔ gbaa-gbaa ne n gyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ. Nkana ɔ bo mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ne Wurubuaarɛ gi san lɛɛ mɔ-gɛwi nyiile aye gɛsinkpan so. Mɔ-ilaa ne a kya lɛɛ a kya tɔgɛ faa.

3 Imɔso ilaa ibono a wu ne a nu gɛnen mɔ, imɔ ne a kya tɔgɛ a kya sa fɛye de aye-rɛ fɛye kee a' nyɛ wɔra nyamesɛ kolon. Aye berɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ de mɔ-bi Yesu Kirisito a ti wɔra nyamesɛ kolon.

4 A kya ŋmarasɛ imɔ idɛ a kya sa fɛye de aye-rɛ fɛye pɛwu a' nyɛ gyi ɔkon dabɔlɛ kpaa logɛ.

Ɔkalan Ɔbono Kirisito Gi Sa Aye Mɔ

5 Ɔkalan ɔbono a nu lii Kirisito asɛ ne a kya lɛɛ tɔgɛ sa fɛye mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ fatela; gibiri giŋ bo mɔ dɔ ba-a pii faa.

6 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ aye-rɛ Wurubuaarɛ a gyɛ nyamesɛ kolon yɛgɛ a naa daa ilaa nyɛnyɛn ibono i gyɛ gibiri dɔ mɔ, a kya kɛɛ abon daa. Aye-gɛkyena dɔ mɔ, a mɛŋ naa gɛsintin ɔkpa mɔ so ne.

7 Nengyene a buu fatela mɔ aye-gɛkyena dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ bo fatela dɔ mɔ, aye-rɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ a laa wɔra nyamesɛ kolon, ne Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ nkalan mɔ gi laa kpɛ gi kya kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn pɛwu lii aye so.

8 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛŋ bo ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, a kya penɛ aye-nyoro daa. Gɛsintin gɛŋ bo aye dɔ ne.

9 Nengyene a lɛɛ aye-ilaa nyɛnyɛn ibono a wɔra mɔ tɔgɛ sa mɔ mɔ, Wurubuaarɛ gyɛ ɔpaawɔrabo ne ɔ bo gɛsintin so mɔ, ɔ laa kyu aye-ilaa nyɛnyɛn kyɛɛ aye de ɔ' kpaarɛ aye-asen dɔ de ilaa kamaasɛ ibono iŋ boran sa mɔ mɔ i' lii aye dɔ.

10 Nengyene a tɔgɛ yɛɛ a mɛŋ wɔra ilaa nyɛnyɛn iko mɔ, a kya laarɛ a' ten Wurubuaarɛ gɛnɔ ne. Mɔ-agyɛbi mɔ aŋ bo aye-asen dɔ.

2

A Nyi Wurubuaarɛ?

1 Me-biana, n kya ŋmarasɛ gɛnen ilaa idɛ mi-i sa fɛye de i' kpaa fɛye de fɛŋ sa fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn. Nengyene fɛɛ

fɛye dɔ ɔko gi taa wɔra ilaa
nyɛnyɛn iko mɔ, fɛ' bii yɛɛ a
bo ɔbono ɔ yelɛ aye-giyaa dɔ
mɔ-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya
dɛ giserɛ. Mɔ ne n gyɛ Yesu
Kirisito, Gɛsintin Wura mɔ.
2 A wɔra ilaa nyɛnyɛn
mɔ, mɔ ne n kyu mɔ-
nyoro pataa Wurubuaarɛ sa
aye. Ne iŋ gyɛ aye-wolɛ
gbaa, aye-rɛ gɛsinkpan so
anyamesɛ pɛwu.
3 Ilaa ibono i laa yɛgɛ a'
nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ a nyi
Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ
yɛɛ, "A kya gyi Wurubuaarɛ
nbara so?"
4 Nyamesɛ ɔbono ɔ
kya tɔgɛ yɛɛ, "N nyi
Wurubuaarɛ, n nyi Wu-
rubuaarɛ" yɛgɛ ɔ mɛŋ kya
gyi Wurubuaarɛ nbara so
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono gyɛ
daa ɔbonbo. Gɛsintin gɛŋ bo
mɔ asɛ.
5 Ɔbono ɔ kya gyi Wu-
rubuaarɛ nbara so mɔ berɛ,
gɛnen kaasɛ ɔbono kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa gɛsintin lii
mɔ-gisen dɔ kpaa lii. Nan
tɔgɛ fɛye ilaa ibono i laa yɛgɛ
a' nyɛ bii aye-asen dɔ yɛɛ
aye-rɛ Wurubuaarɛ a kya
loo mɔ.
6 Imɔ ne n gyɛ yɛɛ
nyamesɛ ɔbono ɔ kya tɔgɛ
yɛɛ ɔ naa de Wurubuaarɛ
mɔ, i kaaborɛ mɔ-anaabi a'
wɔra daa fɛɛ Yesu-lɛɛ ɔnan.

Laarɛ Fo-Nanbo Kirisito Sonbo Ilaa

7 Me-nanboana laarɛsɛ, iŋ
gyɛ nbara pobɔrɔ ne n' kya
ŋmarasɛ mi-i sa fɛye. Nbara
mɔ gi gyɛ daa ndedaa nbono
fɛ ti wolaa fɛ dɛ nmɔ lii
giyiigɛsɛ. Nmɔ ne n gyɛ Yesu
agyɛbi abono fɛ ti nu amɔ so
mɔ.
8 Ɔkpa ɔko so berɛ mɔ,
nbara nbono n kya ŋmarasɛ
faa gi gyɛ daa npobɔrɔ. Kyu
lii Kirisito so de fɛye kee
so mɔ, gi gyɛ daa nbara
npobɔrɔ gɛsintin. I kya nyi-
ile yɛɛ gibiri mɔ gi ti gi kya
kyon ne gɛsintin fatela mɔ ti
ɔ kya wu.
9 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
tɔgɛ yɛɛ ɔ bo Wurubuaarɛ
fatela mɔ dɔ, yɛgɛ ɔ kya kyo
mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono san ɔ bo
ilaa nyɛnyɛn gibiri mɔ dɔ ne.
10 Nyamesɛ ɔbono ɔ kya
laarɛ mɔ-nanbo Kirisito
sonbo ilaa mɔ kya kyena
daa Wurubuaarɛ fatela mɔ
dɔ, ne iŋ bo sɛi fatela mɔ dɔ
ibono i laa yɛgɛ de o' sidi.
11 Ɔbono mɔ, ɔ kya kyo
mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ
berɛ, bo daa ilaa nyɛnyɛn
gibiri dɔ. Ɔ wɔra fɛɛ ɔbono
ɔ naa gibiri dɔ mɔ, ɔ mɛŋ
nyi nfono ɔ kya kpe. Mɔ-
gɛkyo gɛ yɛgɛ ɔ wɔra fɛɛ
gyaatanbo.

N Kya Ŋmarasɛ Mi-i Sa Fɛye Abono Fɛ Gyɛ Kirisito-lɛɛ Mɔ

12 Me-biana, n kya ŋmarasɛ
mi-i sa fɛye
yɛɛ kyu lii Kirisito so mɔ
Wurubuaarɛ gi kyu
fɛye-ilaa nyɛnyɛn
kyɛɛ fɛye.
13 Me-sɛana, n kya ŋmarasɛ
mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ nyi Kirisito
ɔbono ɔ wolaa ɔ bo no lii
ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.

Adega, n kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye
yɛɛ fɛ nyɛ ɔlon Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ so.
Me-biana, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ, n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ nyi aye-sɛ Wurubuaarɛ.
14 Me-sɛana, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ nyi Kirisito ɔbono ɔ bo no lii ko-o gɛsɛ de gɛsɛ mɔ.
Adega, n kya ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ baarɛ n kya tɔgɛ fɛye
yɛɛ fɛ bo ɔlon, Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a tɛ fɛye-asen dɔ,
ne fɛ nyɛ ɔlon Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ so.

Mɛŋ Kya Son Awura Anyɔ

15 Imɔso fɛ naa gɛsinkpan gɛdɛ so faa, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ gɛrɛnaa asa abono mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ mɔmɔ-gɛkyena ɔnan abɛɛ mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i' da fɛye ɔbolɛ. Nengyene mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kya da fo ɔko ɔbolɛ mɔ, foŋ bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ ne.

16 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ-nwɔnsa dɔ ilaa i mɛŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. Mɛ kya nu de mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa, mɛ kya diilɛ gɛsinkpan so ilaa ne i kya gyi mɔmɔ-amu, ne mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro kyu lii ilaa ibono mɛ bo abɛɛ ilaa ibono mɛ kya wɔra mɔ so. Gɛnen nwɔnsa ndɛ ɔnan pɛwu gi mɛŋ lii Wurubuaarɛ asɛ. Gi lii daa gɛsinkpan gɛrɛnaa gɛkyena gɛbono asa mɛ tɛ ne mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ asɛ.

17 Gɛsinkpan gɛdɛ so gɛkyena de gɛmɔ so ilaa ibono i kya gyi asa amu mɔ i kya laarɛ i' yela ɔkara. Ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaarɛ gɛlaarɛ mɔ berɛ, laa kyena Wurubuaarɛ asɛ gɛkpaa-gɛkpaa.

Gɛnɔɔbono Kirisito Adɛ Mɛ Kya Bii Kirisito Akyobo

18 Me-biana, aye-gɛsinkpan so gɛkyena nkɛ laalaalogɛ mɔ gi fo. Fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ wolaa nu yɛɛ nkɛ laalaalogɛ mɔ dɔ mɔ, Kirisito ɔkyobo mɔ laa ba mɔ, idɛ kon, Kirisito akyobo mɛ nyaakyɔ. Imɔso ne a nyɛ bii yɛɛ nkɛ laalaalogɛ mɔ gi fo mɔ.

19 Kirisito akyobo adɛ mɛ lii aye dɔ. Mɛŋ gyɛ aye dɔ. Nengyene fɛɛ mɛ gyɛ aye dɔ mɔ, nkana ɔfaanan mɛ san mɛ bo aye dɔ baa lii de ndɛ. Mɛ lii aye dɔ gɛnen daa de i' nyɛ lɛɛ gɛwi nyiile tentegelen yɛɛ mɔmɔ pɛwu mɛ mɛŋ gyɛ aye dɔ.

20 Fɛye berɛ, Kirisito ɔbono mɔ-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ gi yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi suu de fɛye de fɛ' wɔra mɔ-asunbo. Fɛye pɛwu fɛ nyi gɛnen ilaa idɛ.

21 N kya ŋmarasɛ fɛye gɛnen ɔwolɛ baarɛ faa, i mɛŋ gyɛ yɛɛ fɛ mɛŋ nyi gɛsintin mɔ so. Fɛ nyi.

Fɛ nyi kee yɛɛ iŋ bo abon
ako yɛɛ amɔ berɛ, a lii daa
gɛsintin mɔ asɛ.
22 Anɛ mɔ ne n gyɛ ɔbonbo
mɔ? Gɛnen mɔ, ɔbono ɔ
kya kine yɛɛ iŋ gyɛ Yesu
ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ
gi sun lii Wurubuaarɛ dɔ
yɛɛ ɔ' baa mɔlɛgɛ anyamesɛ
mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono ne
n gyɛ ɔbonbo mɔ. Mɔ ne n
gyɛ Kirisito ɔkyobo mɔ. Mɔ
kee ne n gyɛ ɔbono ɔ kya
kine Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-
bi Yesu pɛwu mɔ.
23 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya
kine yɛɛ Yesu mɛŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ-bi mɔ maŋ
taalɛ terɛ Wurubuaarɛ yɛɛ
mɔ-sɛ. Ɔbono mɔ ɔ kya lɛɛ
tɔgɛ sansana yɛɛ ɔ kya sɔɔ
Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ
gyi mɔ berɛ, ɔ laa taalɛ terɛ
Wurubuaarɛ yɛɛ mɔ-sɛ.

Fɛ' Kyena Kirisito Dɔ Gɛnen

24 Fɛ' yɛgɛ ilaa ibono fɛ
wolaa nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ
i' kyena fɛye dɔ. Nengyene
ilaa ibono fɛ wolaa nu mɔ
i tɛ fɛye dɔ mɔ, fɛye kee fɛ
laa kyena Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ dɔ de Wurubuaarɛ
gbaa-gbaa dɔ.
25 Ilaa ibono Yesu Kirisito
gi ka yela sa aye abono a
kya sɔɔ mɔ gyi gɛnen mɔ
ne n gyɛ yɛɛ ɔ laa yɛgɛ
de a' nyɛ Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena ɔnan gɛkpaa.
26 Asa abono mɛ kya laarɛ
mɛ' penɛ fɛye mɔ so ne n'
kya ŋmarasɛ imɔ idɛ n kya
sa fɛye faa.
27 Fɛye berɛ, Kirisito gi
yɛgɛ Wurubuaarɛ Oduduu
mɔ gi suu de fɛye, ne ɔ san ɔ
bo fɛye dɔ. Imɔso i mɛŋ baa
i tiri yɛɛ ɔko ne ɔ' baa nyiile
fɛye ilaa idɛ. Wurubuaarɛ
Oduduu ɔbono ɔ suu de fɛye
mɔ wolaa ɔ kya nyiile fɛye
ilaa kamaasɛ. Ilaa ibono
ɔ kya nyiile fɛye gɛnen mɔ
i gyɛ daa gɛsintin. I mɛŋ
gyɛ abon. Imɔso fɛ' kyena
Kirisito dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi
nyiile fɛye mɔ.
28 Me-biana, fɛ' kyena
Kirisito dɔ. Nengyene o kii
ba mɔ de a' nyɛ da gikan
yelɛ mɔ-ansi dɔ de a mɛŋ sa
a' selɛ ipeeli.

Abono Mɛ Gyɛ Wurubuaarɛ Mɔ-Biana Gɛsintin Mɔ Ilaa

29 Fɛ nyɛ bii yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gyɛ gɛsintin wura
mɔ, i kaaborɛ fɛ' bii kee yɛɛ
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya gyi
gɛsintin mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔ
lii Wurubuaarɛ asɛ ne.

3

1 Fɛ' kerɛ gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ kya laarɛ aye
abono a kya ka gyan Yesu
so mɔ ilaa mɔ! Imɔ ne n
gyɛ yɛɛ ɔ kya terɛ aye yɛɛ
mɔ-biana. Ne gɛnen asa
ne a san a gyɛ. Asa abono
mɛ mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ
gɛnɔ mɔ berɛ, mɛ mɛŋ kya
wu aye bii gɛnen. Mɛŋ nyi
Wurubuaarɛ so daa ne i dɛ
mɔmɔ gɛnen.
2 Me-nanboana laarɛsɛ,
idɛ kon a bingiri Wu-
rubuaarɛ mɔ-biana ne.
Anyamesɛ abono ɔnan a laa
baa wɔra gɛkaako mɔ berɛ

Wurubuaarɛ mɛŋ ti taa lɛɛ imɔ-gɛwi. A nyi daa yɛɛ Yesu Kirisito gi kii ba mɔ, a laa wɔra fɛɛ mɔ-ɔnan. I kya nyiile yɛɛ a laa wu gɛnɔɔbono ɔ dɛ mɔ de aye-ansi.

3 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono mɔ-gɛwɔnsa gɛ gyan Kirisito so yɛɛ ɔ laa wu mɔ de ansi mɔ kya lɔrɔ mɔ-gisen dɔ de i' fuuli fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gisen dɔ i fuuli mɔ.

Ilaa Ibono So Asa Mɛ Kya Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

4 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ mɛŋ kya ka nbara gɛnɔ. Ilaa nyɛnyɛn ne n gyɛ ibono nyamesɛ mɛŋ kya ka nbara gɛnɔ mɔ.

5 Fɛye abono fɛ kya ka gyan Kirisito so mɔ fɛ nyi ibono so Kirisito gi ba gɛsinkpan so mɔ. Ɔ ba daa de ɔ' baa kpaarɛ anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn fuɛ. Ilaa nyɛnyɛn iko-rɛ iko iŋ bo mɔ dɔ.

6 Anyamesɛ abono mɛ tɛ Kirisito dɔ kee mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko maŋ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Abono mɛ kpɛ mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ berɛ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa bii Wurubuaarɛ kerɛ, ne mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ.

Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Mɔ-Biana De Wurubuaarɛ Mɔ-Biana

7 Me-biana, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ de ɔko ɔ' penɛ fɛye. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ gɛsintin wura fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gyɛ gɛsintin wura mɔ.

8 Ɔbono mɔ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ gyɛ daa ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ-lɛɛ isa. Mɔ berɛ, ilaa nyɛnyɛn ne n kpɛ i gyɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ lii gɛsɛ de gɛsɛ. Ilaa ibono so Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ gi ba gɛsinkpan so mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ ba de ɔ' baa nyida ilaa nyɛnyɛn gɛmu mɔ ilaa wɔrasɛ.

9 Me-nanboana Kirisito asonbo, fɛ' bii yɛɛ ɔbono i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ gɛsintin mɔ maŋ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Wurubuaarɛ gidebi ne n kya san kyena mɔ dɔ. Imɔso ɔ maŋ baa taalɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn. I kya nyiile yɛɛ i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ.

10 Ilaa ibono i laa lɛɛ nyi-ile fɛye yɛɛ asa adɛ ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana abɛɛ mɔmɔ adɛ ne n gyɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɔ-biana mɔ ne n gyɛ ilaa idɛ: fɛ wu yɛɛ kaasɛ baarɛ mɛŋ kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ abɛɛ ɔŋ kya laarɛ mɔ-nanbo Kirisito sonbo mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ isa ne.

Gɛlaarɛ Gɛbono Ɔnan Gɛ Kaaborɛ Kirisito Adɛ Mɔ

11 I kya nyiile yɛɛ Yesu ɔkalan mɔ fɛ nu lii gɛsɛ de gɛsɛ mɔ kya nyiile aye abono a kya son Yesu mɔ yɛɛ a' laarɛ abara.

12 Aŋ sa a' wɔra fɛɛ Keen. Keen berɛ, gi wɔra Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ-lɛɛ isa.

Ɔ mɔɔ mɔ-tedɛ. Menɛ n wɔra so ne Keen gi mɔɔ mɔ-tedɛ mɔ gɛnen daa? O wu yɛɛ mɔ gbaa-gbaa ilaa wɔrasɛ iŋ boran, ne mɔ-tedɛ mɔ, mɔ, kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ. Gɛnen so ne ɔ mɔɔ mɔ.

13 Me-nanboana Yesu ɔson dɔ mɔ, nengyene asa abono mɛŋ kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ kya kyo fɛye mɔ, fɛ mɛŋ sa fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ilaa pobɔrɔ.

14 Ibono a kya laarɛ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ ilaa mɔ ne n kya yɛgɛ a kya bii yɛɛ a ti nyɛ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan; a maŋ baa fuɛ aye-lɛwu gɛmara. Ɔbono, mɔ, ɔ mɛŋ kya laarɛ mɔ-nanbo ilaa mɔ dɛ fɛɛ isa ɔbono o wu' ɔ naa mɔ.

15 Ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya kyo mɔ-nanbo mɔ gyɛ daa asa ɔmɔɔbo, ne fɛye gbaa-gbaa fɛ nyi yɛɛ asa ɔmɔɔbo mɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan.

16 Gɛnɔɔbono a laa wu gɛlaarɛ' gbaa-gbaa bii mɔ ne n gyɛ yɛɛ Kirisito gi sɔɔ aye-lɛwu wu' sa aye. Imɔso i kaaborɛ aye kee a' sɔɔ aye-nanboana Yesu asonbo lɛwu wu' sa ɔmɔ.

17 A' kyu yɛɛ fo ɔko fo bo gɛkyena dɔ ilaa tirisɛ ne fo-nanbo mɛŋ bo. Nengyene fo keda fo-ansi lɛɛ taa mɔ yɛgɛ mɔ, nnɛ so ne fo laa tɔgɛ yɛɛ fo bo gɛlaarɛ' sa Wurubuaarɛ lii fo-gisen dɔ?

Gɛnɔɔbono Aye-Asen A Maŋ Ŋmaa Aye Wurubuaarɛ Asɛ Mɔ

18 Imɔso, me-biana, a kya tɔgɛ yɛɛ a kya laarɛ abara ilaa mɔ, iŋ sa i' wɔra gɛnɔ dɔ giyan. I' wɔra daa gɛsintin-lɛɛ gɛsalaarɛ gɛbono mɛ kya wu aye-ilaa wɔrasɛ dɔ mɔ.

19 A wɔra gɛnen mɔ ne a laa nyɛ bii yɛɛ a buu daa Gɛsintin mɔ ɔkpa. Imɔ ne nan yɛgɛ ne a laa taalɛ tɔgɛ keda aye-nyoro de iŋ sa i' ŋmaa aye-asen Wurubuaarɛ asɛ.

20 Owi ɔbono aye-asen a kya ŋmaa aye Wurubuaarɛ asɛ mɔ, aŋ sa a' yɛgɛ i' yɔɔ aye-nyoro. Wurubuaarɛ berɛ, ɔ don aye-rɛ aye-asen. Mɔ ne n nyi ilaa kamaasɛ.

21 Me-nanboana laarɛsɛ, nengyene aye-asen a mɛŋ kya ŋmaa aye Wurubuaarɛ asɛ mɔ, gɛnen berɛ mɔ, a kya taalɛ da otu bugi aye-asen sa Wurubuaarɛ ne.

22 Ilaa kamaasɛ ibono a dalaa kolɛ mɔ mɔ, aye-gibaa gi laa yii imɔ. I lii fɛɛ a kya gyi mɔ-nbara mɔ so ne. Gɛnen kee ne a kya wɔra ibono i kya gyi mɔ-ginsi mɔ ne.

23 Wurubuaarɛ nbara mɔ ne n gyɛ yɛɛ a' ka gyan mɔ-bi Yesu Kirisito so de a' laarɛ abara. Gɛnen ne Wurubuaarɛ gi ka yela sa aye ne.

Fɛ' Daasɛ Ilaa Ibono I Kya Kyena Asa So Mɔ Kerɛ

24 Asa abono pɛwu mɛ kya gyi Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, Wurubuaarɛ tɛ mɔmɔ dɔ ne mɔmɔ kee mɛ tɛ mɔ dɔ. Ibono i kya yɛgɛ a kya nyɛ bii yɛɛ Wurubuaarɛ tɛ aye dɔ mɔ, i kya lii daa

Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono o kyu sa aye mɔ asɛ.

4

1 Imɔso me-nanboana laarɛsɛ abono fɛ kya son Yesu mɔ, fɛŋ sa fɛ' sɔɔ ilaa kamaasɛ ibono i kya kyena anyamesɛ so mɔ gyi. Pɛi ne fɛ laa sɔɔ imɔ gyi mɔ, fɛ' daasɛ imɔ kerɛ yɛɛ i lii Wurubuaarɛ asɛ abɛɛ? Abono mɛ kya penɛ asa yɛɛ mɛ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ mɛ naa mɛ naa gɛsinkpan so.

2 Imɔso ibono i laa yɛgɛ fɛ' bii yɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu ne n tɛ ɔko so mɔ ne n gyɛ yɛɛ gɛnen oduduu ɔbono kya kyule lɛɛ tɔgɛ yɛɛ Yesu Kirisito ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi. Wurubuaarɛ gi sun mɔ ba gɛsinkpan so, ne ɔ baa bingiri nyamesɛ. Ɔ kya tɔgɛ gɛnen mɔ, fɛ' bii yɛɛ gɛnen ilaa ibono i tɛ mɔ so mɔ, i lii Wurubuaarɛ asɛ ne.

3 Ilaa kamaasɛ ibono i tɛ nyamesɛ so ne i mɛŋ kya kyule lɛɛ Yesu ilaa tɔgɛ mɔ i mɛŋ kya lii Wurubuaarɛ asɛ. Imɔ ibono i gyɛ Kirisito ɔkyobo mɔ ilaa ne. Fɛ wolaa nu imɔ so yɛɛ i laa ba, ne gɛsintin i ti ba i bo gɛsinkpan so.

4 Me-biana, abono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ, fɛye berɛ, fɛ gyɛ Wurubuaarɛ asa gɛsintin. Asa abono mɛ kya penɛ yɛɛ mɛ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo mɔ, fɛ ti nyɛ ɔlon ɔmɔ so. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo fɛye dɔ mɔ gi don ɔbono ɔ naa gɛsinkpan gɛdɛ so faa. Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ ne n dɛ asa abono mɛŋ kya ka Wurubuaarɛ gɛnɔ mɔ ɔ naa gɛsinkpan so gɛnen.

5 Mɛ gyɛ daa gɛsinkpan gɛrɛnaa lɛɛ asa. Gɛsinkpan so gɛkyena dɔ ilaa wolɛ ne n kya lii mɔmɔ-nnɔ dɔ, ne abono gɛsinkpan so ilaa wolɛ ne n bo mɔmɔ-ansi so mɔ kee, mɔ, ne n kya nu mɔmɔ asɛ.

6 Aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ berɛ, a gyɛ Wurubuaarɛ asa gɛsintin. Imɔso ɔkamaasɛ ɔbono o nyi Wurubuaarɛ mɔ kya nu aye asɛ. Abono mɛ mɛŋ gyɛ Wurubuaarɛ asa gɛsintin mɔ, mɛŋ kya nu aye asɛ. Gɛnen ilaa idɛ ne n kya yɛgɛ a kya nyɛ bii yɛɛ ilaa ibono i tɛ ɔko so mɔ i gyɛ gɛsintin abɛɛ i gyɛ abon.

Wurubuaarɛ De Abono Mɛ Nyi Wurubuaarɛ Mɔ Mɛ Kya Laarɛ Asa

7 Me-nanboana laarɛsɛ, a' laarɛ abara. Gɛlaarɛ' gɛ lii daa Wurubuaarɛ asɛ. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya laarɛ mɔ-nanbo ilaa mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ne. O nyi Wurubuaarɛ ne.

8 Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ kya laarɛ mɔ-nanbo ilaa mɔ, gɛnen isa ɔbono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ berɛ gyɛ daa gɛlaarɛ' wura.

9 Ɔ keda mɔ-bi kolon sun aye asɛ gɛsinkpan so de a' nyɛ mɔ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan kyu naa de

mɔ so. Imɔ ne n yɛgɛ mɔ-
gɛlaarɛ' gɛbono ɔ bo sa aye
mɔ gɛ' lii gɛwi.
10 Ilaa idɛ ne n kya lɛɛ
gɛlaarɛ' gbaa-gbaa nyiile.
Iŋ gyɛ aye ne n kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa. Wu-
rubuaarɛ ne n kya laarɛ aye-
ilaa. Imɔso ne ɔ keda mɔ-bi
sun yɛɛ mɛ' kyu mɔ kyɔɔlɛ
kpaarɛ aye-ilaa nyɛnyɛn
ibono a wɔra mɔ fuɛ sa aye.
11 Me-nanboana alaarɛsɛ,
ibono Wurubuaarɛ gi laarɛ
aye-ilaa fafaanan faa, i kaa-
borɛ aye kee a' laarɛ abara
ilaa.
12 Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ ti taa wu
Wurubuaarɛ de ansi kerɛ.
Nengyene a kya laarɛ abara
ilaa mɔ, i kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ tɛ aye dɔ, ne a nyɛ
mɔ-lɛɛ gɛlaarɛ' ɔnan a dɛ a
kya laarɛ mɔ-ilaa.
13 A nyi aye-asen dɔ yɛɛ
Wurubuaarɛ tɛ aye dɔ ne
aye mɔ a tɛ mɔ dɔ. Ibono
so a nyi gɛnen mɔ ne n gyɛ
yɛɛ Wurubuaarɛ gi sa aye
mɔ gbaa-gbaa Oduduu.
14 Aye mɔ a wu de ansi
ne a kya buu a kya sa asa
yɛɛ Wurubuaarɛ gi sun mɔ-
bi yɛɛ ɔ' baa wɔra anyamesɛ
ɔmɔlɛgɛbo gɛsinkpan gɛdɛ
so.
15 Nyamesɛ kamaasɛ
ɔbono ɔ kya bugi gɛnɔ
tɔgɛ yɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-
bi mɔ ne n gyɛ Yesu mɔ,
Wurubuaarɛ tɛ kaasɛ mɔ
dɔ ne kaasɛ mɔ mɔ kee tɛ
Wurubuaarɛ dɔ.
16 Aye berɛ, a ti bii gɛlaarɛ'
gɛbono Wurubuaarɛ kya
laarɛ aye ilaa mɔ ne aye mɔ
a kya ka gyan gɛnen gɛlaarɛ'
gɛbono so.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ
gɛlaarɛ' wura. Imɔso fo
ɔbono fo tɛ ne fo dɛ gɛlaarɛ'
dɔ mɔ, Wurubuaarɛ tɛ fo dɔ,
ne fo-o fo mɔ, fo tɛ mɔ dɔ.
17 Imɔ ne n kya yɛgɛ
aye abono a kya ka gyan
Kirisito so mɔ a kya nyɛ Wu-
rubuaarɛ gɛlaarɛ' ɔnan aye-
asen dɔ. A nyɛ mɔ-gɛlaarɛ'
ɔnan gɛnen mɔ, a laa nyɛ
mara akyɔlɛ gɛkaabono Wu-
rubuaarɛ laa gyi anyamesɛ
nbɛlɛ mɔ. Imɔ gɛsɛ ne n
gyɛ yɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito
dɛ mɔ, gɛnen kee ne aye
abono a kya ka gyan mɔ so
mɔ a dɛ gɛsinkpan gɛdɛ so
ne.
18 Nyamesɛ bo gɛlaarɛ'
mɔ-gisen dɔ mɔ, ɔ mɛŋ bo
gifuu. I kya nyiile yɛɛ fo bo
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' ɔnan
fo-gisen dɔ mɔ, i kya gya
gifuu lii fo-gisen dɔ kpem. I
san i bo fo gifuu mɔ, giso-
biidɛ ilaa ne fo kya kerɛ.
Ɔbono ɔ bo gifuu mɔ mɛŋ
ti nyɛ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ'
ɔnan mɔ-gisen dɔ.
19 Aye abono a kya ka
gyan Yesu so mɔ a kya laarɛ
Wurubuaarɛ ilaa faa mɔ, i
lii daa Wurubuaarɛ gɛlaarɛ'
gɛbono ɔ daa gilaarɛ aye-ilaa
mɔ so.
20 Nengyene ɔko gi tɔgɛ
yɛɛ ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ
ilaa, yɛgɛ ɔ kya kyo
mɔ-nanbo Kirisito sonbo
mɔ, kaasɛ ɔbono gyɛ daa
ɔbonbo. Ɔbono ɔŋ kya laarɛ
mɔ-nanbo ɔbono ɔ kya wu
de ansi mɔ, nnɛ ne ɔ laa
laarɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
mɛŋ kya wu mɔ de ansi mɔ?

21 Nbara ndɛ kee ne Wurubuaarɛ gi yela sa aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ. Ɔbono ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ, i kaaborɛ ɔ' laarɛ mɔ-nanbo Kirisito sonbo ilaa.

5

Wurubuaarɛ Mɔ-Biana Gidebi de Mɔmɔ-Ɔlon Ɔbono Mɛ Bo Mɔ

1 Abono pɛwu mɛ sɔɔ gyi yɛɛ Yesu ne n gyɛ ɔbono Wurubuaarɛ gi sun lii Wurubuaarɛ dɔ de ɔ' baa mɔlɛgɛ aye mɔ, i lɔrɔ korogɛ mɔmɔ lii Wurubuaarɛ asɛ ne. Mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin. Ɔbono ɔ kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa mɔ, ɔ laa laarɛ abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin mɔ ilaa kee.

2 Nengyene a nyɛ bii yɛɛ a kya laarɛ abono mɛ gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-biana gɛsintin mɔ ilaa mɔ, i laa lii ilaa inyɔ idɛ asɛ: imɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya laarɛ Wurubuaarɛ gbaagbaa ilaa ne a kya nu mɔgɛdɛ.

3 Nengyene a kya laarɛ Wurubuaarɛ ilaa gɛsintin mɔ, a laa gyi mɔ-nbara mɔ so. Ne mɔ-nbara mɔ so gigyi i maŋ wɔra ilaa bolonsɛ sa aye.

4 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono i korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, mɔ ne n kya nyɛ ɔlon asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ilaa wɔrasɛ so. Ilaa ibono i bo aye dɔ ne i kya sa aye ɔlon ne a kya nyɛ kɔ lii ilaa idɛana dɔ mɔ ne n gyɛ gisɔɔgyi gibono a sɔɔ Yesu gyi mɔ.

5 Isa ɔmɔ ne nan taalɛ nyɛ ɔlon asa abono mɛŋ nyi Wurubuaarɛ mɔ ilaa wɔrasɛ so? Gɛnen mɔ, ɔbono ɔ kya sɔɔ gyi yɛɛ Yesu ne n gyɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ wolɛ.

Ibono So A Laa Ka Gyan Yesu So Mɔ

6 Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono ɔ ba gɛsinkpan so ne Wurubuaarɛ gi lɛɛ mɔ-gidebi nyiile asa kyu naa de nkyu nbono mɛ kyu gyere mɔ Wurubuaarɛ sagyere mɔ so. Ɔ lɛɛ mɔ-gidebi nyiile asa kee kyu naa de ibono o wu' kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ mɔ so. I mɛŋ gyɛ nkyu mɔ wolɛ so ne Kirisito gidebi mɔ gi lii gɛwi. Nkyu de nkalan so ne mɔ-gidebi mɔ gi lii gɛwi. Wurubuaarɛ Oduduu mɔ kee kya lɛɛ Yesu gidebi mɔ nyiile aye. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ bo gɛsintin.

7 I bo ilaa isa' ibono i kya lɛɛ Yesu gidebi mɔ nyiile aye.

8 Imɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ, nkyu mɔ, de nkalan mɔ. Ne gɛnen ilaa isa' idɛ i kya tɔgɛ daa ilaa kolon.

9 Nyamesɛ gi wu ilaa de ansi ne ɔ kya tɔgɛ mɔ, a kya nu mɔ asɛ. Ne Wurubuaarɛ mɔ de-e? Ilaa ibono ɔ laa buu mɔ i maŋ don anyamesɛ-lɛɛ mɔ gbaa bun? To! Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile aye kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ ne n gyɛ ilaa idɛ.

10 Ɔbono ɔ sɔɔ Yesu, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ, gyi mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile kyu lii mɔ-bi mɔ

so mɔ i bo kaasɛ gisen dɔ. Ɔbono mɔ, ɔ mɛŋ kya sɔɔ Wurubuaarɛ gyi mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono kya nyiile yɛɛ Wurubuaarɛ gyɛ ɔbonbo ne. I lii fɛɛ ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile kyu lii mɔ-bi mɔ so mɔ, ɔ mɛŋ sɔɔ imɔ gyi.

11 Ilaa ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ nyiile aye mɔ ne n gyɛ yɛɛ ɔ sa aye mɔ asɛ gɛkyena gɛbono gɛŋ bo ɔkara mɔ. Gɛnen gɛkyena gɛbono gɛ kya naa daa de mɔ-bi Yesu so.

12 Nyamesɛ ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ tɛ mɔ dɔ mɔ, gɛnen kaasɛ ɔbono bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ne. Ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ mɛŋ tɛ mɔ dɔ mɔ, mɛŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena.

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena de Gɛdalaa

13 N kya ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ n kya sa fɛye abono fɛ kya ka gyan Wurubuaarɛ mɔ-bi mɔ so mɔ de fɛ' nyɛ bii yɛɛ fɛ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa.

14 Ilaa ibono a nyi aye-asen dɔ ne i kya yɛgɛ a kya nyɛ bugi aye-asen sa Wurubuaarɛ mɔ ne n gyɛ yɛɛ a kya kolɛ mɔ ilaa kamaasɛ ne i gyɛ mɔ-gɛlaarɛ dɔ mɔ, ɔ kya nu aye asɛ.

15 Nengyene a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ kya nu ilaa kamaasɛ ibono a kya kolɛ mɔ mɔ, a nyi kee yɛɛ ɔ ti nu aye-ndalaa ne ɔ laa wɔra sa aye.

16 Nengyene fɛɛ fo ɔko fo wu fo-nanbo Kirisito sonbo kya wɔra ilaa nyɛnyɛn iko ne i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i laa baragɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana gɛkpaa mɔ, dalaa kolɛ Wurubuaarɛ sa mɔ. Fo dalaa sa mɔ mɔ, Wurubuaarɛ laa sa mɔ Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔnan. Nyamesɛ ɔbono mɔ-ilaa nyɛnyɛn i mɛŋ gyɛ ilaa ibono i laa baragɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ nsana gɛkpaa mɔ wolɛ ne n' darɛ gɛnen. Ilaa nyɛnyɛn iko i bo no i kya baragɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ nyamesɛ nsana gɛkpaa. Iŋ gyɛ imɔ ibono so ne n' kya tɔgɛ yɛɛ fɛ' dalaa sa ɔbono mɔ.

17 Ilaa kamaasɛ ibono iŋ boran sa Wurubuaarɛ mɔ, i gyɛ ilaa nyɛnyɛn. I bo ilaa nyɛnyɛn iko ɔnan berɛ ibono iŋ kya baragɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ nyamesɛ nsana gɛkpaa.

18 A nyi yɛɛ ɔkamaasɛ ɔbono i lɔrɔ korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ maŋ kpɛ ɔ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Kirisito ɔbono i korogɛ mɔ lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ ne n kya dii fo gɛnen kaasɛ ɔbono ne Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ mɛŋ kya nyɛ yii fo.

19 A nyi yɛɛ aye abono a kya ka gyan Yesu so mɔ a gyɛ Wurubuaarɛ adɛ gɛsintin. Asa sɛnsɛ pɛwu abono mɛ bo gɛsinkpan so mɔ, mɛ bo daa Ɔbonsan, nyamesɛ nyɛnyɛn mɔ abaa dɔ.

20 A nyi kee yɛɛ Wurubuaarɛ mɔ-bi Yesu Kirisito gi ba gɛsinkpan so, ne o bugi aye abono a kya ka

gyan mɔ so mɔ ansi de a'
bii ɔbono ɔ tansi ɔ gyɛ Wu-
rubuaarɛ mɔ. Aye-rɛ ɔbono
ɔ tansi ɔ gyɛ Wurubuaarɛ
mɔ a san a gyɛ nyamesɛ
kolon. Aye-rɛ Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu Kirisito
ne n san a gyɛ nyamesɛ
kolon. Wurubuaarɛ tansi
ɔ gyɛ Wurubuaarɛ, ne mɔ
kee ne n kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛbono gɛŋ bo
ɔkara mɔ.
21 Imɔso, me-biana, fɛ' dii
fɛye-nyoro de fɛ mɛŋ sa fɛ'
son ilaa banban iko baa bɔla
de Wurubuaarɛ.

Gyɔn Ɔwolɛ Nyɔsɛ

1 Me, Wurubuaarɛ asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ, ne n kya
ŋmarasɛ ɔwolɛ baarɛ n
kya sa fo, ɔkyii ɔbono
Wurubuaarɛ gi lɛɛ fo yɛɛ fo'
wɔra mɔ-sonbo mɔ. Fo-rɛ
fo-biana ne n' kya sa gɛnen
ɔwolɛ baarɛ.
N kya laarɛ fɛye-ilaa naa
de Wurubuaarɛ gɛsintin
ɔkalan mɔ so, ne i mɛŋ gyɛ
me-nkon. Asa abono pɛwu
mɛ nyi gɛsintin ɔkalan mɔ
kee mɛ kya laarɛ fɛye-ilaa.
2 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gɛsintin ɔkalan mɔ
bo aye-rɛ fɛye dɔ ne ɔ laa
kyena aye dɔ gɛkpaa.
3 Aye-sɛ Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ mɔ-bi Yesu Kirisito
mɛ' sa aye-rɛ fɛye so
gɛwɔnsa dɛnsɛ de mɛ' su aye
gitolon de mɛ' sa aye gisen
yuuli kyu naa de gɛsintin de
gɛlaarɛ' so.

Gɛsintin De Gɛlaarɛ' Ɔkpa

4 I wɔra me ɔkon gikyɔ-
gikyɔ yɛɛ nɛ wu fo-biana dɔ
ako mɛ buu gɛsintin ɔkpa
fɛɛ gɛnɔɔbono aye-sɛ Wu-
rubuaarɛ gi ka yela sa aye
mɔ.
5 Imɔso me-nyi dɛnsɛ, n
kya kolɛ fo, yɛgɛ a' laarɛ
abara. I mɛŋ gyɛ yɛɛ n kya
ŋmarasɛ nbara pobɔrɔ mi-i
sa fo daa. Nbara mɔ gi gyɛ
daa ndedaa nbono a wolaa a
dɛ nmɔ lii gɛsɛ de gɛsɛ.
6 Gɛlaarɛ' gbaa-gbaa ne n
gyɛ ibono a laa buu Wu-
rubuaarɛ nbara ɔkpa. Nbara
mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ' buu
gɛlaarɛ' ɔkpa fɛɛ gɛnɔɔbono
a wolaa nu lii gɛsɛ de gɛsɛ
mɔ.
7 Fɛ' kerɛ gɛnen ilaa idɛ
so. I kya nyiile yɛɛ abono mɛ
kya penɛ asa lii Wurubuaarɛ
ilaa so mɔ mɛ naa mɛ naa
gɛsinkpan so. Mɔmɔ ne n
gyɛ abono mɛŋ kya kyule
lɛɛ tɔgɛ yɛɛ Yesu ne n gyɛ
Kirisito Wurubuaarɛ mɔ-bi,
ne Wurubuaarɛ gi sun mɔ
ba gɛsinkpan so baa bingiri
nyamesɛ mɔ. Nengyene fɛ
wu isa ɔbono ɔnan mɔ, mɔ
ne n gyɛ asa ɔpenɛbo mɔ.
Mɔ kee ne n gyɛ Kirisito
ɔkyobo mɔ.
8 Fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so
dandan de ilaa ibono fɛ wɔra
gɛsun nyɛ mɔ i mɛŋ sa i'
lii fɛye-gibaa. Fɛ' nyɛ imɔ
pɛwu so ntɛɛla.
9 Nyamesɛ ɔbono ɔ tɔgɛ
yɛɛ ɔ kya kpe ansi dɔ Wu-
rubuaarɛ ilaa dɔ ne ɔ mɛŋ
sii de Kirisito ilaa nyiilesɛ
mɔ, Wurubuaarɛ mɛŋ tɛ
mɔ dɔ. Ɔbono mɔ, o sii
de Kirisito ilaa nyiilesɛ mɔ,
gɛnen kaasɛ ɔbono berɛ,
aye-sɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
mɔ-bi Kirisito mɛ tɛ mɔ dɔ.
10 Nengyene ɔko gi ba fɛye
asɛ ne i mɛŋ gyɛ ilaa nyiilesɛ
idɛ ɔnan ne ɔ dɛ mɔ, fɛ mɛŋ
sa fɛ' sɔɔ mɔ gisafo abɛɛ fɛ'
faala mɔ.
11 Ɔbono ɔ kya faala gɛnen
isa ɔbono ɔnan mɔ dɛ mɔ-
nyoro ɔ wɔra kaasɛ mɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra dɔ ne.

Afaala Laalaalogɛ

12 Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan tɔgɛ sa fɛye. Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ kya laarɛ n' ŋmarasɛ imɔ ɔwolɛ dɔ bunge fɛye. Me-ansi a gyan daa yɛɛ nan ba nno baa wu fɛye de ansi de a' nyɛ tɔngɛ de abara. Imɔ ne nan yɛgɛ ne a laa nyɛ gyi ɔkon kpaa logɛ.

13 Nɛ sin gɛrɛ. Fo-daa ɔbono Wurubuaarɛ gi lɛɛ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-sonbo mɔ, mɔ-biana mɛ kya faala fo.

I gyɛ me,
Gyɔn

Gyɔn Ɔwolɛ Sasɛ

1 Gayusɛ, me-kyɛmenɛ dɛnsɛ,
Me, Yesu asonbo ɔbelɛnsɛ mɔ, ne n kya sa fo ɔwolɛ baarɛ. N kya laarɛ fo-ilaa gɛsintin so.

N Kya Nu Fo So Yɛɛ Fo Buu Gɛsintin Mɔ Ɔkpa

2 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, n kya dalaa n kya kolɛ Wurubuaarɛ yɛɛ ɔ' yɛgɛ fo-ilaa kamaasɛ i' wɔra ɔdan sa fo de fo' kyena de alanfiya. Fo-oduduu dɔ lɛɛ berɛ, iŋ bo me gifuu.
3 I kya nyiile yɛɛ aye-nanboana Yesu asonbo ako mɛ ba baa tɔgɛ me gɛnɔɔbono fo kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ mɔ. Ilaa mɔ i wɔra me ɔkon gikyɔ-gikyɔ. N nyi yɛɛ fo buu Wurubuaarɛ gɛsintin ɔkalan mɔ.
4 Nengyene n kya nu yɛɛ me-adɛ Yesu ɔson mɔ dɔ mɛ buu gɛsintin ɔkalan mɔ gɛnen mɔ, i kya wɔra me ɔkon don ilaa kamaasɛ.

Asafo Gikeda

5 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, gɛnɔɔbono fo kya wɔra idɛnsɛ sa aye-nanboana Yesu asonbo, dabɔlɛ asafo abono fo mɛŋ nyi ɔmɔ mɔ, a wu yɛɛ a laa taalɛ kyu fo tii gikɔɔrɛ.
6 Asa mɛ ti baa lɛɛ fo-gɛsalaarɛ mɔ ilaa tɔgɛ sa Yesu asonbo gikpen gibono gi bo gɛrɛ mɔ. Wɔra aniya de fo' kii lɛɛ asafoana abono ɔkpa mɔmɔ-anaa-naa dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono i kaaborɛ aye abono a kya son Wurubuaarɛ kyu naa de Yesu so a' wɔra mɔ.
7 Mɛ kya laarɛ Kirisito ginyen gi' dii daa so ne mɛ koso mɛ naa ma-a tɔgɛ mɔ-ɔkalan mɔ. Mɛ kya kpe abono mɛ mɛŋ nyi Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ asɛ mɔ, mɛŋ kya kyu mɔmɔ-nyoro too mɔmɔ so yɛɛ mɔmɔ ne mɛ' kerɛ ɔmɔ so.
8 Imɔso i kaaborɛ aye, Yesu asonbo mɔ ne a' kpaa gɛnen asa abono ɔnan. Imɔ ne nan yɛgɛ aye-rɛ mɔmɔ a laa nyɛ wɔra gɛsun dabɔlɛ de Kirisito gɛsintin ɔkalan mɔ ɔ' nyɛ yɛlegɛ.

Abono Mɛ Kya Wɔra Ilaa Nyɛnyɛn Mɔ

9 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, nɛ ti ŋmarasɛ ɔwolɛ ɔko bunge fɛye Yesu asonbo gikpen mɔ. Dayatrofiisɛ berɛ, mɛŋ kya ka aye-gɛnɔ. Ɔ kya laarɛ daa gɛbelɛnsɛ.
10 Nengyene nɛ ba fɛye asɛ nno mɔ, nan baa lɛɛ mɔ-ilaa wɔrasɛ tɔgɛ sa fɛye. Ɔ naa ɔ kya nyida aye, ne ɔ kya kɛɛ abon ɔ kya gyan aye so. Imɔ ibono wolɛ gbaa i mɛŋ kaabo mɔ. Ɔ kya kii kine bɔla yɛɛ ɔ maŋ sɔɔ aye-nanboana Yesu asonbo mɔ gisafo. Nengyene ako mɔ mɛ kya laarɛ mɛ' sɔɔ ɔmɔ gisafo mɔ, ɔŋ kya yɛgɛ ɔmɔ. Mɛ wɔra gɛnen mɔ, ɔ kya gya ɔmɔ lii Yesu asonbo gikpen mɔ dɔ.
11 Me-kyɛmenɛ dɛnsɛ, gɛŋ sa fo' kasɛ ilaa nyɛnyɛn ibono asa mɛ kya wɔra mɔ. Kasɛ daa ilaa dɛnsɛ.

Nyamesɛ ɔbono ɔ kya wɔra ilaa ibono i boran mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ isa. Ɔbono mɔ ɔ kya wɔra daa ilaa nyɛnyɛn mɔ mɛŋ ti bii Wurubuaarɛ ne.

12 Dimiiterosi berɛ, nyamesɛ kamaasɛ kpɛ ɔ dɛ mɔ-ginyen dɛnsɛ. Gɛsintin ilaa ibono o buu mɔ kee i kya lɛɛ mɔ-gidebi nyiile ɔkamaasɛ. Aye kee gɛnen. Ne fo nyi yɛɛ ibono a wu tɔgɛ mɔ i gyɛ gɛsintin.

Afaala Laalaalogɛ

13 Nkana n san n bo ilaa gikyɔ ibono nan tɔgɛ sa fo. Nɛ kii kerɛ mɔ, meŋ kya laarɛ n' ŋmarasɛ imɔ ɔwolɛ dɔ bunge fo.

14 Me-ansi a gyan yɛɛ i maŋ kɛɛla, nan baa wu fo de ansi de a' nyɛ kyena tɔngɛ de abara.

Nɛ sin gɛrɛ. Wurubuaarɛ gisen yuuli gi' wɔra fo-lɛɛ. Aye-nanboana abono mɛ bo gɛrɛ mɔ mɛ kya faala fo. Faala aye-nanboana abono mɛ bo nno mɔ ɔkamaasɛ sa me.

I gyɛ me,
Gyɔn

Gyude Ɔwolɛ

1 Me Gyude, Gyeemesi mɔ-tedɛ, ɔbono n gyɛ Yesu Kirisito gɛsun ɔwɔrabo mɔ ne n kya ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ. N kya ŋmarasɛ mi-i sa fɛye abono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa fɛye yɛɛ fɛ' son mɔ mɔ. Fɛye-ilaa i bo aye-sɛ Wurubuaarɛ gisen dɔ, ne aye-Wura Yesu Kirisito kya kerɛ fɛye so.
2 Wurubuaarɛ ɔ' yɛgɛ fɛ' nyɛ gitolon, gisen yuuli, de gɛlaarɛ' fɛ kya bɔla.

Asa Ako Mɛ Ŋara Loo Fɛye Dɔ Mɛ Kya Kyɛɛgɛ Yesu Ɔkalan Mɔ

3 Me-nanboana laarɛsɛ, Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ me-rɛ fɛye pɛwu ne a kya nyɛ mɔ asɛ gɛkyena ɔnan. Nkana i bo me-gisen dɔ yɛɛ n' ŋmarasɛ fɛye ɔwolɛ de n' tɔgɛ fɛye imɔ so ilaa. Nɛ san kerɛ mɔ, nɛ wu yɛɛ i kaaborɛ n' daa giŋmarasɛ fɛye kyu lii ilaa banban iko so pɛi. I lii fɛɛ Wurubuaarɛ gi kyu ilaa nyiilesɛ ibono i kaaborɛ a' sɔɔ imɔ gyi mɔ wɔra aye, Yesu asonbo mɔ, abaa dɔ. Ɔ sa aye imɔ faa, ɔ sa aye daa. Ɔŋ baa kyɛɛgɛ imɔ. Imɔso n kya kolɛ fɛye, fɛ' wɔra aniya de fɛ' kerɛ imɔ so dɔɔdan de ɔko ɔŋ sa ɔ' kyɛɛgɛ imɔ.
4 I lii fɛɛ asa abono mɛŋ selɛ Wurubuaarɛ mɔ ako mɛ ŋara loo saarɛ fɛye dɔ ibono fɛ mɛŋ nyi mɔmɔ so. Gɛnen asa abono mɛ dɛ yɛɛ Wurubuaarɛ gitolon so mɔ, anyamesɛ mɛ laa nyɛ wɔra ilaayan. Gɛnen asa abono mɔ, mɛ kine Yesu Kirisito ɔbono mɔ-nkon ne n gyɛ aye-Ɔbelɛnsɛ de aye-Wura mɔ. Lii ko-o dedaa mɔ, Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ako mɛ ŋmarasɛ asa abono ilaa yela yɛɛ ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso.

Fɛ' Nyingi Yɛɛ Wurubuaarɛ Kya Biidɛ Asa Nyɛnyɛn Giso

5 Ilaa ibono n kya laarɛ n' baa tɔgɛ nperɛ faa, fɛ ti wolaa fɛ nyi imɔ pɛwu. Nɛ taa kii mi-i nyingi fɛye daa. Fɛ nyi gɛnɔɔbono Wura Wurubuaarɛ gi mɔlɛgɛ Isirale awura ne mɛ koso Igyipiti gɛsinkpan so mɔ. Ɔ mɔlɛgɛ mɔmɔ gɛnen mɔ, imɔ gɛmara mɔ, mɔmɔ dɔ abono mɛŋ sɔɔ mɔ gyi mɔ, ɔ mɔɔ mɔmɔ.
6 Fɛ' nyingi Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ-lɛɛ mɔ kee. Mɔmɔ dɔ ako mɛ mɛŋ kyule de mɛ' sii de gɛbelɛnsɛ gɛbono ɔkara Wurubuaarɛ gi sa mɔmɔ mɔ. Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n taa mɔmɔ-ɔkyenaten ɔbono nkana mɛ wolaa mɛ tɛ mɔ yɛgɛ. Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔfɛ ɔbono ɔ maŋ tɛɛ gɛkaako mɔ gi ŋminde gɛnen Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono kyu kpaa too wɔra gibiri dɔ tudɔ-tudɔ gɛtɛɛko. Nno ne mɛ san mɛ tɛ mɛ gyoo gɛkɛ gbaa' gɛbono ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso kyu lii mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono so mɔ.
7 Fɛ' nyingi Sodom mɔ-rɛ Gomora de isowolɛ sɛnsɛ ibono i sindi imɔ mɔ. Imɔ

dɔ asa mɛ wɔra fɛɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono n darɛ faa lɛɛ mɔ ɔnan. Gɛnen isowolɛ ibono so asa mɔ mɛ wɔra ilaayan dɛngɛ kpaa loo ibono iŋ gyɛ iwɔrasɛ mɔ dɔ, ne Wurubuaarɛ gi yɛgɛ ɔgya gi dɛɛ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-isowolɛ mɔ pɛwu faa ŋonii. Mɔmɔ-ilaa idɛ i kya ka aye yɛɛ asa nyɛnyɛn mɛ laa kpe ɔgya ɔbono ɔŋ kya wu' gɛkaako mɔ dɔ.

Abonbo Mɔ Gidebi

8 Asa abono n darɛ yɛɛ mɛ ŋara loo saarɛ fɛye dɔ mɔ kee mɛ kya wɔra ilaa nyɛnyɛn ibono ɔnan asa akpen asa' adɛ mɛ wɔra mɔ. Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ i kya lɛɛ ilaa nyiile ɔmɔ de mɛ' yelɛ imɔ so wɔra ilaa nyɛnyɛn. Mɛ kya wɔra ilaayan kyu kyɔlesɛ mɔmɔ gbaa-gbaa nyoro gibi mɔ. Mɛ mɛŋ kya kyu abono mɛ kya gyi gɛbelɛnsɛ mɔmɔ so mɔ terɛ sɛi ne mɛ kya saalɛ ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ.

9 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ɔbelɛnsɛ ɔbono mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Maakɛlɛ mɔ gbaa mɛŋ saalɛ ilaa ibono i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ so mɔ. Owi ɔbono mɔ-rɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ mɛ nyɛ gɛlɔgedɛ kyu lii Mosisi gibuni so mɔ, Maakɛlɛ mɛŋ saalɛ mɔ. Ilaa ibono ɔ kpɛ tɔgɛ sa mɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ, “Wura Wurubuaarɛ ɔ' gya fo yɛɛ ilaa ibono fo dɛ faa iŋ boran.”

10 Asa abono n darɛ yɛɛ mɛ ŋara loo saarɛ fɛye dɔ mɔ, ilaa kamaasɛ ibono mɛŋ kya nu gɛsɛ mɔ, asebi ne mɛ kya kyu loo imɔ dɔ. Ilaa ibono mɛ kya nu imɔ gɛsɛ gbaa mɔ, i mɛŋ gyɛ yɛɛ mɛ kya sa gɛwɔnsa pɛi de mɛ' lɔɔ nu imɔ gɛsɛ. I kya loo daa mɔmɔ-amu dɔ fɛɛ nbuɛlɛɛ ɔlaako ginyi ɔnan. Gɛnen ilaa ibonoana ne nan mɔɔ mɔmɔ.

11 Asa abono berɛ, mɔmɔ laako. I lii fɛɛ ilaa nyɛnyɛn ibono Keen gi naa kyena wɔra mɔ imɔ ɔnan ne mɔmɔ kee mɛ kya wɔra faa. Aterenbi gɛlaarɛ so mɔ, mɛ taa mɔmɔ-nyoro yɛgɛ sa Baalam-lɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra mɔ ɔnan. I yɛgɛ mɛ fuɛ ɔkpa dɛnsɛ mɔ. Mɛ wɔra gisomaanu de Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono Kora gi naa kyena wɔra mɔ. Wurubuaarɛ laa mɔɔ mɔmɔ ka gikɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ naa kyena mɔɔ Kora mɔ.

12 Mɛ kya gyi fɛyegɛnanbokon gɛkɛ belɛ agyudɔ kpaa fɛye mɔ, mɛ kya nyida daa ilaa sa fɛye ne mɛ kya wɔra fɛye ipeeli. Mɔmɔ berɛ mɛ mɛŋ nyi ipeeli. Mɛ kya kerɛ daa mɔmɔ-nyoro wolɛ so. Mɛ dɛ fɛɛ Wurubuaarɛ awolɛ abono a koola fɛɛ nyangbon laa baa da ne afuu a kya da amɔ koso mɔ. Mɛ dɛ daa kee fɛɛ iyii ibono iŋ kya sɔrɔ abi, dabɔlɛ imɔ-asɔrɔberɛ mɔ. I wɔra fɛɛ gɛnen iyii ibono i wu' i yelɛ ne. I kaaborɛ mɛ' kyigi imɔ fuɛ de i' wu' ilɛwu inyɔ. Gɛnen ne asa adɛ mɛ laa wu' ilɛwu inyɔ kee ne.

13 Mɛ laa kpɛ ma-a wɔra ilaa nyɛnyɛn, de mɔmɔ-ipeeli ilaa i' lii gɛwi. I dɛ daa

fɛɛ gɛnɔɔbono afuu a kya da apoo ginyadon so, ne nkyu mɔ gi kya furu mɔ. Mɛ dɛ fɛɛ agyɛkpebi abono a naa Wurubuaarɛ awolɛ dɔ giyan-giyan mɔ. Ɔko-rɛ ɔko maŋ taalɛ buu ɔmɔ de ɔ' bii ɔkpa dɛnsɛ mɔ. Wurubuaarɛ gi lɔrɔ nfono i tansi i bo gibiri kyikin mɔ yela sa mɔmɔ mɔmɔ-lɛwu gɛmara. Nno ne mɛ laa sii gɛkpaa-gɛkpaa.

14 Adedaabo aberɛ dɔ mɔ Inɔki gi wu asa adɛ ilaa tɔgɛ yela. Adam aberɛ dɔ gɛmara mɔ asa abono mɛ kyena-kyena kyon mɔ gikpadɔ sonosɛ ne n wɔra Inɔki-lɛɛ aberɛ dɔ. Inɔki baarɛ gi wu tɔgɛ yela yɛɛ, "Kerɛ, Wura Wurubuaarɛ kya ba mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ sakpii belɛ abono ɔ lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ.

15 Ɔ kya ba de ɔ' baa gyi nyamesɛ kamaasɛ nbɛlɛ. Ɔ laa bun abono mɛŋ selɛ mɔ mɔ pɛwu gipuɛɛ. Mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ i kya lɛɛ nyiile yɛɛ mɛŋ selɛ mɔ. Wurubuaarɛ ilaa iŋ fɛ gɛnen ilaa nyɛnyɛn awɔrabo adɛ giso. Mɛ saalɛ mɔ asebi loosɛ. Ɔ laa biidɛ mɔmɔ-giso kyu lii imɔ idɛ pɛwu so."

16 Asa abono mɛ ŋara loo saarɛ fɛye dɔ mɔ, owi ka-maasɛ mɔ mɛ kya nyɛ ilaa iko lɔgedɛ imɔ so, ne sɛi mɛŋ kya gyi mɔmɔ-ginsi. Mɔmɔ-ɔbolɛ gɛlaarɛ ilaa ne n bo mɔmɔ-ansi so. Mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro mɔmɔ-gɛtɔngɛ dɔ. Mɛ kya kyu gɛnɔ ɔkon kyu tɔngɛ sa asa de mɛ' nyɛ ilaa lii mɔmɔ asɛ.

Fɛ' Keda Yesu-Lɛɛ Ɔson Mɔ Dɔ

17 Me-nanboana laarɛsɛ, fɛ' nyingi ilaa ibono aye-Wura Yesu Kirisito isɔɔ mɔ mɛ wolaa wu tɔgɛ yela mɔ.

18 Mɛ tɔgɛ sa fɛye yɛɛ, "Owi ɔbono gɛsɛ gɛrɛ i kya laarɛ i' baa yela ɔkara mɔ, i laa nyɛ ako mɛ laa kyu Wurubuaarɛ ilaa mɛ kya ŋmasɛ. Ilaa kpɛi-kpɛi ibono Wurubuaarɛ kya kyo mɔ giwɔra ne nan gyi mɔmɔ-amu."

19 Gɛnen asa abono ne n kya yɛgɛ gɛsabaragɛ gɛ kya ba fɛye dɔ. I lii fɛɛ anyamesɛ-lɛɛ nwɔnsa ne n bo mɔmɔ-amu dɔ. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ne n bo mɔmɔ dɔ.

20 Me-nanboana dɛnsɛ, fɛye berɛ, fɛ' bela fɛye-nyoro kyu naa de Yesu ɔkalan ɔbono Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gi sa aye yɛɛ a' sɔɔ gyi mɔ so. Fɛ kya dalaa mɔ, fɛ' dalaa Wurubuaarɛ Oduduu mɔ ɔlon dɔ.

21 Fɛ' yɛgɛ fɛye-nwɔnsa gi' gyan' Wurubuaarɛ gɛlaarɛ' gɛbono ɔ bo sa fɛye mɔ so. Aye-Wura Yesu Kirisito bo gitolon sa fɛye. Imɔso fɛ' kyena gyoo gɛkaabono ɔ laa sa fɛye Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ.

22 Asa abono mɔmɔ-nwɔnsa dɔ i bo mɔmɔ tɛfɛɛ tɛfɛɛ kyu lii Yesu ɔkalan mɔ so mɔ, fɛ' su mɔmɔ gitolon.

23 Asa ako mɛ kya wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ mɛ' kpaa loo ɔgya dɔ mɔmɔ-lɛwu gɛmara; fɛ' mɔlɛgɛ ɔmɔ! Ako, mɔ, ne fɛ laa su mɔmɔ-gitolon mɔ, fɛ' kerɛ

fɛye-nyoro so dɔɔdan. Fɛ' kyo ilaa nyɛnyɛn ibono mɛ kya wɔra ne i kya kyɔlesɛ mɔmɔ fɛɛ akuru ne n wɔra ineesi mɔ de iŋ sa i' kyangɛ fɛye.

Fɛ' Yɛgɛ A' Yen Wurubuaarɛ

24 Fɛ' yɛgɛ a' yen Wurubuaarɛ. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa taalɛ kpaa fɛye de fɛŋ sa fɛ' loo ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ. Mɔ ne nan taalɛ yɛgɛ i maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko fɛye-nyoro so baa pii, de o' kyu fɛye kpe mɔ asɛ mɔ-nyisigyi dɔ de ɔkon belɛ.

25 Fɛ' yɛgɛ a' yen mɔ kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so. Mɔ-nkon ne i kaaborɛ nyamesɛ ɔ' son. Mɔ ne n gyɛ aye-ɔmɔlɛgɛbo. Nyisigyi, gɛwuragyi, ɔlon de gɛbelɛnsɛ i' wɔra Wurubuaarɛ-lɛɛ aberɛ abono a ti kyon mɔ, aberɛ adɛ dɔ, de aberɛ abono a laa baa ba mɔ dɔ gɛkpaa-gɛkpaa. I' ba gɛnen.

Gilɛɛnyiile
Ibono Yesu Gi Lɛɛ Nyiile Gyɔn Mɔ

1 Ilaa ibono i bo ɔwolɛ
baarɛ dɔ faa, Wurubuaarɛ
ne n kyu imɔ wɔra Yesu
Kirisito abaa dɔ yɛɛ ɔ' lɛɛ
imɔ nyiile mɔ-asonbo de mɛ'
nyɛ nu ilaa ibono i laa baa
ba mɔ. I maŋ kɛɛla ne
ɔwolɛ baarɛ dɔ ilaa i laa ba
gɛsintin. Owi ɔbono Yesu
laa lɛɛ imɔ nyiile mɔ-asonbo
gɛnen mɔ, o sun mɔ-ɔsɔɔ
lii Wurubuaarɛ dɔ ba Gyɔn
(me ɔbono n gyɛ mɔ-gɛsun
ɔwɔrabo mɔ) asɛ.
2 Yesu ɔsɔɔ mɔ gi yɛgɛ
nɛ wu Wurubuaarɛ ilaa idɛ
fɛɛ oderi yɛgɛ n kerɛ, ne
nɛ ŋmarasɛ imɔ pɛwu yela
fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ wu imɔ
mɔ de asa mɛ' nyɛ nu imɔ.
Nɛ lɛɛ Wurubuaarɛ agyɛbi
abono nɛ nu de ilaa ibono
Yesu Kirisito gi buu sa me
mɔ kee nyiile asa.
3 Ɔbono ɔ laa kalɛ
Wurubuaarɛ ɔkalan baarɛ
agyɛbi sa asa mɔ gyɛ
omudɛnsɛbo Wurubuaarɛ
asɛ. Abono, mɔ, mɛ laa nu
de mɛ' gyi amɔ so mɔ, mɛ
wɔra amudɛnsɛbo kee. I lii
fɛɛ owi ɔbono agyɛbi mɔ a
laa ba gɛsintin mɔ gɛnen owi
mɔ gi fuude.

Wurubuaarɛ de Yesu Kirisito

4 Me Gyɔn ne n kya
ŋmarasɛ gɛnen ɔwolɛ baarɛ
n kya sa Yesu asonbo akpen
sono abono a bo Esiya
gɛsinkpan so mɔ.
Wurubuaarɛ ne n gyɛ
ɔbono ɔ bo no, ɔ wolaa ɔ
bo no, ne ɔ bo no gɛkpaa. Ɔ'
sa fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ.
Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-
Oduduu ɔbono ɔ bo gikpadɔ
sono ne ɔ bo Wurubuaarɛ
gɛgyapaa asɛ mɔ
5 de Yesu Kirisito mɛ' sa
fɛye so gɛwɔnsa dɛnsɛ de
mɛ' sa fɛye gisen yuuli.
Yesu Kirisito ne n gyɛ ɔbono
ɔ kya gyi gɛsintin
ne ɔ kya lɛɛ ilaa
kamaasɛ nyiile
anyamesɛ imɔ-ɔkpa so
mɔ.
Mɔ ne n gyɛ ɔbono o wu'
ne ɔ gyangbara nyamesɛ
kamaasɛ kyingi lii
ibuni dɔ mɔ.
Mɔ kee ne n gyɛ gɛsinkpan
so awura mɔ mɔmɔ-
wura.
Nyisigyi ɔ' wɔra Yesu
Kirisito-lɛɛ!
Mɔ ne n kya laarɛ aye-ilaa,
ne o kyu mɔ-nkalan sɔgɛ
aye abono a kya ka
gyan mɔ so mɔ
lii aye-ilaa nyɛnyɛn dɔ.
6 Mɔ ne n yɛgɛ ne a wɔra fɛɛ
awuragyibo
de asunbi alɛɛbo sa mɔ-
sɛ Wurubuaarɛ.
I lii fɛɛ ɔ yɛgɛ a kya
kpaa de i' lɔrɔ
anyamesɛ mɔmɔ-rɛ
Wurubuaarɛ nsana.
Nyisigyi de gɛwuragyi i'
wɔra Yesu-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa.
I' ba gɛnen.
7 Fɛ' nu yɛɛ Yesu laa kii
ba mɔ-rɛ Wurubuaarɛ
awolɛ!
Nyamesɛ kamaasɛ laa wu
mɔ de mɔ-ansi

de asa abono mɛ yii
mɔ-gɛkelɛbi fondi mɔ
pɛwu.
Gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi
pɛwu mɛ laa saawo lii
mɔ so.
I' ba gɛnen.
8 Wura Wurubuaarɛ yɛɛ,
"Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ
de laalaalogɛ.
Me ne n bo no,
me ne n wolaa n bo no,
ne me ne n bo no
gɛkpaa.
Me ne n gyɛ Ɔlolonbo."

Gɛnɔɔbono I Ba Ne Nɛ Ŋmarasɛ Ɔwolɛ Baarɛ Mɔ

9 Me Gyɔn ne n kya buu gɛnen ilaa idɛ n kya sa fɛye abono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ. Kyu lii aye-rɛ Yesu ginyamesɛ kolon mɔ so mɔ, n gyɛ fɛye-nanbo mɔ-ɔson dɔ. Me-rɛ fɛye kpini ne n kya wu ɔlaa wusɛ, a gyɛ Wurubuaarɛ awuragyibo ne a kya nyɛ gisen Wurubuaarɛ gɛsun mɔ dɔ. Nkana n kya wɔra Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ so gɛsun n kya tɔgɛ Yesu ilaa mi-i sa asa de mɛ' sɔɔ mɔ gyi. Imɔso asa ako mɛ gya me kpaa kyena apoo gikyaafiya belɛ giko so. Asa mɛ tɛ nno. Mɛ kya terɛ nno yɛɛ Patimosɛ.

10 N bo nno gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ ɔson gɛkɛ gɛko mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi baa kyena me so. Ɔ tɛ me so mɔ, nɛ nu gɛnɔ gɛko me-gɛmara ken-ken fɛɛ gɛgandan.

11 Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa ibono fo wu mɔ wɔra ɔwolɛ dɔ de fo' kyu bunge Yesu asonbo akpen abono a bo isowolɛ sono idɛ so mɔ. Isowolɛ mɔ ne n gyɛ Efiso, Simɛɛna, Pɛgamum, Tayatira, Saadisɛ, Filadɛɛfiya, de Lawodisiya."

Nɛ Wu Yesu Yelɛ Ifatela Igyanten Sono Nsana

12 Nɛ nu gɛnen mɔ, nɛ kisee kerɛ de n' wu ɔbono ɔ kya tɔngɛ de me mɔ, n' baa kerɛ mɔ, ifatela igyanten sono iko ne. Sika kɔkɔɔ ne mɛ kyu wɔra imɔ.

13 Ifatela igyanten mɔ nsana mɔ, nɛ wu ɔko fɛɛ gɛsinkpan so nyamesɛ, o suu gɛgbɛ bosorosɛ kpelegɛrɛ yii ne ilaa iko fɛɛ liide i laran mɔ-gikan so. Imɔ-nkyu i dɛ fɛɛ sika kɔkɔɔ.

14 Mɔ-gimu dɔ iman i fu-uli faa parɛ-parɛ fɛɛ oku-rufɛpuu. Mɔ-ansi abi a dɛ fɛɛ ɔgya ɔbono ɔ kya dɛɛ mɔ.

15 Mɔ-ayaa a dɛ fɛɛ gibeletɔ ne n tɔ ɔgya dɔ kɛɛla ne mɛ lɛɛ tɔlɔsɛ. Mɔ-gigyɛbi' mɔ gi kya gbere fɛɛ abii dɔ ibon ne n bɔla gibɔla belɛ.

16 Ɔ dɛ agyɛkpebi sono de mɔ-gibaa gyisɛ. Gɛki boyɛsɛ gɛko, gɛmara ɔyɛ, ansi ɔyɛ, gɛbono gɛ yelɛ sa gɛsintin agyɛbi mɔ gɛ bo mɔ-gɛnɔ dɔ, ne mɔ-ansi dɔ i kya ŋɛlegi fɛɛ owi.

17 Nɛ wu mɔ gɛnen mɔ, nɛ tɔrɔ mɔ-ayaa dɔ fɛɛ nɛ wu' daa. Mɔ mɔ gi kyu mɔ-gibaa gyisɛ gyan me so, ne ɔ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Gɛŋ selɛ gifuu. Me Yesu ne. Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ de laalaalogɛ.

18 N kpɛ n bo no. Nɛ naa kyena wu'. Ne idɛ kon, n bo no gɛkpaa-gɛkpaa. Lɛwu de

nkyan isafuee i bo daa me-
gibaa dɔ.
19 Ŋmarasɛ ilaa ibono fo
laa wu mɔ, ibono i bo no
mɔ de ibono i laa baa ba
gɛkaako mɔ, pɛwu yela.
20 Ilaa ibono agyɛkpebi
sono abono fo wu me-gibaa
gyisɛ dɔ de ifatela igyan-
ten sono mɔ i yelɛ i sa mɔ
ilaa ne nan baa tɔgɛ faa.
Agyɛkpebi sono mɔ a yelɛ
a sa Wurubuaarɛ isɔɔ sono
iko. Mɔmɔ ne n kya gyang-
bara sa Wurubuaarɛ asonbo
akpen sono mɔ. Ne ifatela
igyanten sono mɔ mɔ, i
yelɛ sa Wurubuaarɛ asonbo
akpen sono mɔ.”

2

Efiso

1 Ɔ lɛɛ imɔ gɛsɛ gɛnen mɔ,
o kii tɔgɛ sa me Gyɔn yɛɛ,
“Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa
Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ
gyangbara ɔ sa me-asonbo
gikpen gibono gi bo Efiso
mɔ.
‘Me Yesu, ɔbono n dɛ
agyɛkpebi sono me-gibaa
gyisɛ dɔ ne n' naa ifatela
igyanten sono nsana mɔ ne
n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.
2 ‘N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. N
nyi gɛsun gɛbono fɛ kya gyi
ne n' nyi gisen gibono fɛ kya
nyɛ Wurubuaarɛ gɛsun mɔ
dɔ mɔ. N nyi yɛɛ nengyene
fɛye-rɛ asa nyɛnyɛn fɛ tɛ mɔ
iŋ kya sa fɛye. Abono mɛ
penɛ yɛɛ mɛ gyɛ Yesu isɔɔ
mɔ, fɛ daasɛ-daasɛ ɔmɔ kerɛ
ne fɛ wu yɛɛ mɛ kya kɛɛ daa
abon.
3 N nyi ibono fɛ bo gisen
fɛ dɛ me-gɛsun mɔ dɔ, fɛ kya
wu ɔlaa kyu lii me so, ne iŋ
kya yɔɔ fɛye-nyoro.
4 ‘Imɔ ibonoana dɔ berɛ
mɔ, fɛ wɔra ilaa. Ilaa kolon
ibono fɛ kya wɔra ne i kya
loo me mɔ ne n gyɛ yɛɛ
fɛŋ baa fɛ kya laarɛ me-ilaa
fɛɛ gɛnɔɔbono fɛ gyangbara
laarɛ me-ilaa mɔ.
5 Fɛ' taa laa ansi kerɛ
nfono nkana fɛ ti fo ne fɛ kii
tɔrɔ mɔ. Fɛ' nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kii keda ilaa dɛnsɛ
ibono fɛ wolaa fɛ dɛ mɔ dɔ.
Nengyene fɛ mɛŋ nu fɛye-
nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ mɔ,
nan ba fɛye asɛ de n' baa
lɛɛ fɛye-fatela ɔgyanten mɔ
lii nfono ɔ bo mɔ.
6 ‘Ilaa idɛ berɛ ne fɛ kya
wɔra ne i kya kyena me-
gisen dɔ. Imɔ ne n gyɛ yɛɛ
fɛ kya kyo Nikolatiya awura
ilaa wɔrasɛ ibono me kee n
kya kyo mɔ.
7 ‘Ɔbono ɔ bo aso mɔ o'
nu ilaa ibono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa
Wurubuaarɛ asonbo akpen
mɔ. Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii
mɔ, nan yɛgɛ kaasɛ o' gyi
oyii ɔbono mɔ-abi a kya sa
Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
gɛkpaa mɔ. Gɛnen oyii
ɔbono yii daa Wurubuaarɛ
gɛkyena dɛnsɛ mɔ gɛten.’ ”

Simɛɛna

8 O kii tɔgɛ yɛɛ, “Ŋmarasɛ
ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ
ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa
me-asonbo gikpen gibono gi
bo Simɛɛna mɔ.
‘Me, Yesu ɔbono n' gyɛ
giyiigɛsɛ de laalaalogɛ mɔ,
me ɔbono nɛ wu' ne nɛ kii
kyingi n tɛ nkpa mɔ ne n kya
sa fɛye ɔkalan baarɛ.

9 ‘N nyi yɛɛ fɛ kya wu ɔlaa
ne fɛ kya wu ayen me so.
Fɛye mɔ ne n gyɛ awuragy-
ibo gbaa-gbaa. N nyi yɛɛ
Gyuda awura ako mɛ kya
ten fɛye-gɛnɔ. Mɔmɔ asɛ
mɔ, mɛ nyi yɛɛ mɛ kya son
Wurubuaarɛ. Iŋ gyɛ Wu-
rubuaarɛ ne mɛ kya son.
Satan, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ, gikyangbon dɔ asa
ne mɛ gyɛ.
10 Fɛ mɛŋ sa fɛ' selɛ
ɔlaawusɛ ɔbono fɛ laa baa
wu mɔ mɔ gifuu. Fɛ' nu! Me-
ɔson mɔ so mɔ, ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ laa yɛgɛ asa
mɛ' keda fɛye dɔ ako kpaa
tii de obu de ɔ' soo fɛye idoo
kerɛ yɛɛ fɛ laa taa me-ɔson
mɔ yɛgɛ abɛɛ? Ɔ laa yɛgɛ
fɛ laa wu ɔlaa nkɛ gudu. I
ba gɛnen mɔ, ba-a mɛ laa
mɔɔ fɛye mɔ, mɛ' mɔɔ fɛye,
fɛ' kpɛ keda gɛnɔɔbono fɛ
dɛ mɔ dɔ kpaa lii. Fɛ wɔra
gɛnen mɔ, afaala abono nan
kyu faala fɛye mɔ, a gyɛ daa
gɛkyena dɛnsɛ Wurubuaarɛ
asɛ.
11 ‘Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o'
nu ilaa ibono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wu-
rubuaarɛ asonbo akpen mɔ.
Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan
yɛgɛ lɛwu nyɔsɛ mɔ maŋ
kpɛɛ de kaasɛ mɔ ba-a pii.’
”

Pɛgamum

12 O kii tɔgɛ yɛɛ, “Ŋmarasɛ
ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ
ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa
me-asonbo gikpen gibono gi
bo Pɛgamum mɔ.
‘Me Yesu, ɔbono n bo gɛki
boyɛsɛ, gɛmara ɔyɛ, ansi ɔyɛ
mɔ, ne n kya sa fɛye gɛnen
ɔkalan baarɛ.
13 ‘N nyi nfono fɛ tɛ mɔ.
Satan, ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ, kya gyi gɛwura
fɛye-ɔsowolɛ mɔ so. Fɛye
abono fɛ kya son me mɔ
berɛ, nɛ wu yɛɛ fɛ sii de
me, fɛ mɛŋ kine me. Ba-a
Antipasɛ gɛkyena dɔ mɔ, fɛ
mɛŋ kine me. Nkana ɔ kya
gyi gɛsintin sa me, ne ɔ kya
lɛɛ me-ilaa nyiile asa imɔ-
ɔkpa so. Gɛnen so mɔ, mɛ
mɔɔ mɔ fɛye-ɔsowolɛ mɔ so
nfono Satan tɛ mɔ.
14 ‘Imɔ ibonoana dɔ berɛ
mɔ, fɛ wɔra ilaa. Ilaa kalɛsɛ
iko ne fɛ kya wɔra ne i
kya loo me. Imɔ ne n gyɛ
yɛɛ fɛye dɔ asa ako mɛ dɛ
Baalam ilaa nyiilesɛ dɔ ne
fɛŋ kya bii ka ɔmɔ. Baalam
ɔbono ne n nyiile Balaka ilaa
nyɛnyɛn ne Balaka mɔ gi san
yɛgɛ Isirale awura abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ mɔ mɛ
loo imɔ dɔ giwɔra, mɛ san
mɛ kya gyi akyɔɔlɛtɔ, ne mɛ
kya laarɛ agyibara.
15 Gɛnen kee ne fɛ bo asa
ako fɛye dɔ abono mɛ dɛ
daa Nikolatiya awura ilaa
nyiilesɛ dɔ.
16 Imɔso fɛ' nu fɛye-nyoro
gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ. Iŋ gyɛ
gɛnen mɔ, i maŋ kɛɛla ne
nan ba fɛye asɛ de n' kyu
gɛki gɛbono gɛ bo me-gɛnɔ
dɔ ne gɛ yelɛ sa gɛsintin mɔ
kyu baa kɔ ikɔ de gɛnen ilaa
nyɛnyɛn awɔrabo abono.
17 ‘Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o'
nu ilaa ibono Wurubuaarɛ
Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wu-
rubuaarɛ asonbo akpen mɔ.

Fo ɔbono fo laa kɔ lii mɔ, nan sa fo agyudɔ abono mɛ kya terɛ yɛɛ “mana” ne a ŋara Wurubuaarɛ asɛ mɔ. Nan sa fo gibui fufuli giko kee. Mɛ ŋmarasɛ me-ginyen pobɔrɔ gyan gimɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyi gɛnen ginyen mɔ, gɛnen mɔ, fo ɔbono fo laa nyɛ gibui gibono mɔ wolɛ ne nan bii ginyen mɔ.’ ”

Tayatira

18 O kii tɔgɛ yɛɛ, “Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara ɔ sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Tayatira mɔ.

‘Me, Wurubuaarɛ mɔ-bi ɔbono me-ansibi a kya dɛɛ fɛɛ ɔgya ne me-ayaa a dɛ fɛɛ gibeletɔ ne n tɔ ɔgya dɔ kɛɛla ne mɛ lɛɛ tɔlɔsɛ mɔ, me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.

19 ‘N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ pɛwu. Fɛye-gikagyan gibono fɛ kya ka gyan me so mɔ de fɛye-gɛlaarɛ' gɛbono fɛ bo sa me mɔ, n nyi. Gɛsun gɛbono fɛ kya wɔra sa me mɔ de gisen gibono fɛ kya nyɛ me-gɛsun mɔ dɔ mɔ pɛwu mɔ, n nyi. Nɛ wu kee yɛɛ ilaa dɛnsɛ ibono fɛ kya wɔra nperɛ faa mɔ, i kya don ibono fɛ daa gigyang-bara wɔra mɔ.

20 ‘Imɔ ibonoana dɔ berɛ mɔ, fɛ wɔra ilaa. Ilaa kolon ibono fɛ kya wɔra ne i kya loo me mɔ ne n gyɛ yɛɛ fɛ yɛgɛ Gyɛsɛbɛlɛ, ɔkyii ɔbono ɔ kya kyu mɔ-nyoro yɛɛ ɔ gyɛ Wurubuaarɛ ikalan ɔtɔgɛbo mɔ, saarɛ fɛye dɔ. Ɔ kya nyiile me-asonbo ilaa nyɛnyɛn, ne ɔ kya penɛ ɔmɔ de mɛ' laarɛ agyibara de mɛ' gyi akyɔɔlɛtɔ.

21 Nɛ nyɛ gisen sa mɔ kɛɛla de ɔ' nyɛ nu mɔ-nyoro gɛsɛ de ɔ' kyɛɛgɛ. Ɔ kine yɛɛ ɔ maŋ taa mɔ-ilaayan mɔ yɛgɛ.

22 N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan dɛ mɔ too gifengen so de gilɔ. Mɔmɔ abono mɛ lii mɔmɔ-kaana nmara kpaa laarɛ mɔ mɔ kee, nengyene mɛ maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ ɔkyii mɔ kya yɛgɛ mɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn mɔ, nan too mɔmɔ wɔra ɔlaawusɛ belɛ dɔ.

23 Nan mɔɔ abono mɛ kya buu mɔ mɔ kee kpem. Nfono ne Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ pɛwu mɛ laa bii yɛɛ me ne n gyɛ ɔbono n kya kerɛ anyamesɛ nwɔnsa dɔ de mɔmɔ-asen dɔ. Gɛsun gɛbono fo ɔkamaasɛ fo kya wɔra mɔ, nan tɛɛla fo.

24 ‘Fɛye asɛnsɛ abono fɛ bo Tayatira ne fɛŋ dɛ gɛnen ilaa nyiilesɛ nyɛnyɛn idɛ mɔ, fɛye abono fɛ mɛŋ kasɛ ilaa ibono ako mɛ kya terɛ yɛɛ Satan ilaa boduduusɛ mɔ, fɛye berɛ, n kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ maŋ baa kyu gikpon giko baa bɔla fɛye.

25 Fɛ' kpɛ keda daa ibono fɛ ti fɛ dɛ mɔ dɔ ken-ken kpaa lii owi ɔbono nan kii ba mɔ.

26 ‘Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii ne ɔ keda me-ilaa nyiilesɛ mɔ dɔ kpaa lii mɔ, nan sa gɛnen kaasɛ ɔbono ɔlon gɛsinkpan asa kpɛi-kpɛi so,

27 fɛɛ gɛnɔɔbono me kee nɛ nyɛ ɔlon lii me-sɛ Wu-rubuaarɛ asɛ mɔ. Nan yɛgɛ

mɔ o' kyu gibeletɔ-lɛɛ ɔlon ɔnan kyu kerɛ anyamesɛ so fɛɛ gɛnɔɔbono ɔpɔrɔbo kya taa nlɔbi boori dogo-dogo mɔ.
28 Nan kyu Gibaadiikɛ Gigyɛkpebi nyisigyi ɔbono gi bo mɔ ɔnan kyu sa kaasɛ ɔbono kee.
29 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.'
"

3

Saadisɛ

1 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Saadisɛ mɔ.
'Me Yesu, ɔbono n bo Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ bo gikpadɔ sono ne n' bo agyɛkpebi sono mɔ ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ. N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Ginyen gi gyan fɛye so yɛɛ me-Oduduu bo fɛye dɔ, yɛgɛ kuaa, me-Oduduu mɛŋ taa bo fɛye dɔ.
2 Fɛ' kyingi. Fɛ' lɔrɔ fɛye-nyoro keda me-Oduduu pii ɔbono ɔ san fɛye dɔ ne ɔ kya laarɛ de ɔ' lii gɛkpaa mɔ. I kya nyiile yɛɛ meŋ wu yɛɛ fɛye-ilaa wɔrasɛ i boran me-sɛ Wurubuaarɛ ansi so.
3 Imɔso fɛ' nyingi ilaa ibono mɛ nyiile fɛye de ilaa ibono fɛ nu mɔ. Fɛ' gyi gɛnen ilaa ibono so de fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ. Nengyene fɛ maŋ kyingi mɔ, nan baa tuule fɛye fɛɛ oyu. Fɛ maŋ bii owi ɔbono nan ba fɛye asɛ mɔ.
4 'I san asa kalɛsɛ fɛye Saadisɛ ɔsowolɛ so abono mɔmɔ berɛ, mɛ mɛŋ yɛgɛ de ineesi i' yii mɔmɔ-ngbɛ. Mɔmɔ ne nan nyɛ suu ilaa fufuli de me-rɛ ɔmɔ a' naa dabɔlɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔmɔ ne i kaaborɛ me-rɛ mɔmɔ a' naa.
5 'Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ ne nan nyɛ suu gɛnen ngbɛ fufuli nbono. Maŋ kpaarɛ mɔ-ginyen lii Wurubuaarɛ ɔwolɛ dɔ. Gɛnen ɔwolɛ ɔbono dɔ ne Wurubuaarɛ gi ŋmarasɛ abono mɛ laa nyɛ ɔkyenaten mɔ asɛ mɔ anyen wɔra. Nan lɛɛ tɔgɛ me-sɛ Wurubuaarɛ, mɔ-rɛ mɔ-isɔɔ mɔ ansi dɔ yɛɛ gɛnen isa ɔbono gyɛ me-lɛɛ.
6 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.'
"

Filadɛɛfiya

7 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Filadɛɛfiya mɔ.
'Me Yesu, Gɛsintin wura ɔbono me-nkon ne n lii Wurubuaarɛ asɛ mɔ, me ɔbono n dɛ Oloobu Deefidi safuee ɔbono ɔ kya yɛgɛ asa mɛ' nyɛ loo Wurubuaarɛ gɛten' dɔ mɔ, me ne n kya tigi ne ɔko maŋ taalɛ tii, ne me kee ne n kya tii ne ɔko maŋ taalɛ tigi. Me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.
8 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Fɛ' nu yɛɛ nɛ tigi gɛbunono gɛbono ɔko maŋ taalɛ tii mɔ yela sa fɛye. N nyi ibono

fɛye-ɔlon mɛŋ kyɔ. Imɔ gɛnen gbaa mɔ, fɛ kya nu me-gɛdɛ ne fɛ mɛŋ kine me.

9 Imɔso fɛ' nu ilaa ibono nan kyu wɔra Satan gikyangbon dɔ asa mɔ. Mɛ kya kyu mɔmɔ-nyoro yɛɛ mɛ kya son Wurubuaarɛ. Yɛgɛ i gyɛ daa abon. Iŋ gyɛ Wurubuaarɛ ne mɛ kya son. N' tɔgɛ sa fɛye yɛɛ nan yɛgɛ gɛnen asa abono mɛ' baa ŋmii fɛye-ayaa dɔ de mɛ' bii yɛɛ n kya laarɛ fɛye-ilaa.

10 'Gɛyiyɛɛ owi kya ba gɛsinkpan pɛwu so. Ibono fɛ nu me-gɛdɛ ne fɛ nyɛ gisen keda me-gɛsun mɔ dɔ so mɔ, gɛyiyɛɛ owi gi fo mɔ, me kee, nan kerɛ fɛye so. Gɛnen owi ɔbono mɔ, Wurubuaarɛ laa kerɛ yɛɛ abono mɛ tɛ gɛsinkpan so mɔ mɛ laa taalɛ yelɛ mɔmɔ-ayaa so?

11 Nan ba belen. Fɛŋ sa fɛ' yɛgɛ ɔko ɔ' sɔgɛ fɛye-afaala abono nan kyu faala fɛye mɔ lii fɛye-abaa dɔ. Fɛ' keda ibono fɛ dɛ mɔ dɔ ken-ken.

12 'Ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan yɛgɛ ɔ' wɔra fɛɛ gɛkpara me-sɛ Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ. Ɔ maŋ baa lii mɔ dɔ gɛkaako. Nan ŋmarasɛ me-sɛ Wurubuaarɛ ginyen de me-sɛ Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ ginyen gyan kaasɛ mɔ so. Wurubuaarɛ ɔsowolɛ ɔbono ne n gyɛ Gyɛrusalem pobɔrɔ ɔbono ɔ laa lii soso me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ ba gɛsinkpan so mɔ. Nan ŋmarasɛ me gbaa-gbaa lɛɛ ginyen pobɔrɔ kee gyan kaasɛ mɔ so.

13 Ɔbono ɔ bo aso mɔ o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

Lawodisiya

14 O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ ilaa idɛ kpaa sa Wurubuaarɛ ɔsɔɔ ɔbono ɔ gyangbara sa me-asonbo gikpen gibono gi bo Lawodisiya mɔ.

'Me Yesu ɔbono n kya tɔgɛ ne i kya ba gɛnen mɔ, me ɔbono n kya gyi gɛsintin lɛɛ ilaa kamaasɛ nyiile anyamesɛ imɔ-ɔkpa so ne i kya kyena mɔ, Wurubuaarɛ laa lɛɛ ilaa kamaasɛ mɔ, me ne n gyangbara imɔ dɔ. Me ne n kya sa fɛye ɔkalan baarɛ.

15 'N nyi fɛye-ilaa wɔrasɛ. Fɛŋ bo gya, ne fɛŋ kii fɛ bo yuuli. Fɛɛ fɛ bo imɔ iko dɔ mɔ, nkana n kya laarɛ.

16 Ibono fɛ kyɔlɛ nsana faa so mɔ, nan fure fɛye lii megɛnɔ dɔ fuɛ.

17 Fɛ wu ibono fɛ bo aterenbi, fɛye-ilaa i kya wɔra ɔdan sa fɛye, ne sɛi mɛŋ tiri fɛye, ne sɛi maŋ taalɛ fɛye. Yɛgɛ fɛye mɔ ne maŋ taa da aban. Fɛye-ilaa i bo ayen. Fɛ dɛ fɛɛ abono mɛ gyɛ ayenbo, agyaatanbo de abono mɛ naa gibolonbukpan mɔ.

18 Imɔso n kya ka fɛye yɛɛ fɛ' ba me asɛ de n' sa fɛye sika kɔkɔɔ ɔbono nɛ kyu ɔgya lɔrɔ mɔ mɔ. Imɔ ne n gyɛ oduduu dɔ-lɛɛ awuratɔ abono a laa kerɛ fɛye so gɛsintin gikerɛ mɔ. Fɛ' ba de n' sa fɛye ngbɛ fufuli de fɛ' suu de i' lɛɛ fɛye lii fɛye-gibolonbukpan ipeeli mɔ dɔ.

Fɛ' ba de n' sa fɛye gɛlin fɛ' wɔra fɛye-ansi de a' bugi de fɛ' wu Wurubuaarɛ ɔkpa.

19 'Ɔbono n kya laarɛ mɔ-ilaa mɔ, mɔ ne n' kya ka ne mɔ kee ne n' kya biidɛ giso. Imɔso fɛ' pɛɛrɛ ansi me-ilaa so de fɛ' nu fɛye-nyoro gɛsɛ de fɛ' kyɛɛgɛ.

20 Fɛ' nu! N yelɛ gɛbunono n kya ŋmɛɛ. Ɔkamaasɛ ɔbono o nu me-gɛnɔ ne o tigi me mɔ, nan loo mɔ asɛ de me-rɛ mɔ a' wɔra abaa gyi dabɔlɛ.

21 'Isa ɔbono ɔ laa kɔ lii mɔ, nan sa mɔ ɔkpa de ɔ' kyena me asɛ me-gɛwuragyapaa so, fɛɛ gɛnɔɔbono me kee nɛ kɔ lii ne nɛ kpelegɛ n tɛ me-sɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ-gɛwuragyapaa so mɔ.

22 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu ilaa ibono Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi tɔgɛ sa Wurubuaarɛ asonbo akpen mɔ.' "

4

Gyɔn Gi Wu Wurubuaarɛ Gɛgyapaa

1 Gɛnen ilaa idɛ gɛmara mɔ, n baa kerɛ mɔ, nɛ wu gɛbunono gɛko gɛ yaa Wurubuaarɛ dɔ! Nfono mɔ, nɛ kii nu gɛnɔ gɛbono nɛ daa ginu gɛ kya tɔngɛ de me kenken fɛɛ gɛgandan mɔ. Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa me yɛɛ, "Dii ba soso gɛrɛ de n' nyiile fo ilaa ibono i laa ba imɔ idɛ gɛmara mɔ."

2 Ayaa abono so mɔ Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi puru me. N' baa kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ gɛgyapaa gɛ yii Wurubuaarɛ dɔ ne Wura Wurubuaarɛ tɛ gɛmɔ so.

3 Ɔ tɛ gɛmɔ so mɔ, ɔ kya ŋɛlegi faa pila-pila fɛɛ abui ŋɛlegisɛ ako, afufuli de apebara. I kya ŋɛlegi kyaabɔɔ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ fɛɛ gibui ŋɛlegisɛ gibono gimɔ-nkyu gi gyɛ gifɛdaa bonboli.

4 Awura ngyapaa oko nnan gi yii kyaabɔɔ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ, ne abelɛnsɛ oko anan mɛ tɛ ngyapaa mɔ so. Mɛ bun akuru fufuli, ne mɛ bun awura npɛ. Npɛ mɔ gi gyɛ sika kɔkɔɔ npɛ.

5 Nyangbon kya wiisɛɛ lii Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya gbere ne ɔ kya faa. Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ ansi dɔ mɔ, ifatela sono i yii i kya dɛɛ wule-wule. Ifatela mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono ɔ gyɛ gikpadɔ sono mɔ.

6 Ilaa iko i dɛ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ ansi dɔ fɛɛ nkyu belɛ ne n ken. I kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.

Wurubuaarɛ Dɔ Asa Mɛ Kya Yen Mɔ

Ilaa inan iko i mada Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ nkan-nkan. I bo nkpa ne i bo ginyamesɛ nwɔnsa. Iŋ kii i gyɛ anyamesɛ. I bo ansibi faa birim, gɛmara de ansi pɛwu.

7 Gɛnen ilaa inan ibono, ɔgyangbarasɛ mɔ dɛ fɛɛ guuni. Ɔnyɔsɛ mɔ, dɛ fɛɛ nten dɔ naadɛ. Ɔsasɛ mɔ ansi dɔ a dɛ fɛɛ nyamesɛ, ne ɔnansɛ mɔ mɔ, dɛ fɛɛ lun ne n kya maalɛ.

8 Gɛnen ilaa inan idɛ ika-
maasɛ i bo aban asee ne
i bo ansibi faa birim imɔ-
nyoro so de imɔ tudɔ. Gɛnyɛ
de gɛpɛ mɔ, i mɛŋ kya ky-
oola, i kya bii ɔlon yen Wu-
rubuaarɛ yɛɛ,
“Mɔ-nkon, mɔ-nkon guan
ne n gyɛ Wura Wu-
rubuaarɛ Ɔlolonbo!
Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ bo no,
ɔ wolaa ɔ bo no, ne ɔ bo
no gɛkpaa.”
9 Gɛnen ilaa inan mɔ i
kya kyu nyisigyi de buubuu
de afaala sa Wurubuaarɛ
ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ so
ne ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa
mɔ. Owi kamaasɛ ɔbono mɛ
yen Wurubuaarɛ gɛnen mɔ,
10 abelɛnsɛ oko anan mɔ
kee mɛ kya kyu ɔbono ɔ tɛ
gɛgyapaa mɔ so ne ɔ bo no
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ buubuu
ɔbono ɔ kaaborɛ mɔ mɔ sa
mɔ. Mɛ kya kpelegɛ dɛ
mɔ-ayaa dɔ, mɛ kya bugi
mɔmɔ-awura npɛ ma-a too
Wurubuaarɛ ansi dɔ yɛɛ mɔ-
wolɛ ne gɛwura gɛ kaaborɛ.
I san mɔ mɛ kya bii ɔlon yɛɛ,
11 “Aye-Wura de Aye-
Wurubuaarɛ,
nyisigyi de buubuu de
ɔlon ne n kaaborɛ fo.
Fo ne n lɛɛ ilaa kamaasɛ.
Fo-gɛlaarɛ dɔ ne fo lɛɛ imɔ
ne i nyɛ i bo no faa.”

5

Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ Ɔwolɛ

1 Nɛ wu Wurubuaarɛ
tɛ mɔ-gɛgyapaa so ɔ dɛ
ɔwolɛ ɔko de mɔ-gibaa
gyisɛ. Gɛnen ɔwolɛ mɔ, mɛ
ŋmarasɛ ilaa ibono i laa
baa ba mɔ bɔla mɔ-ansi de
gɛmara ne mɛ bɔɔ mɔ fɛɛ
gifengen, ne mɛ kyu gimara
kyu daasɛ mɔ nten sono de
ɔko kpɛi ɔ mɛŋ sa ɔ' nyɛ
sangɛ mɔ.
2 Nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ ɔlolonbo ɔko yelɛ ɔ kya
taasɛ ken-ken de ɔkamaasɛ
ɔ' nyɛ nu yɛɛ, “Anɛ ne n kaa-
borɛ ibono ɔ laa nyɛ fɔlɔgɛ
idaasɛ mɔ de ɔ' sangɛ Ilaa
Ibono I Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ
mɔ?”
3 Ɔ taasɛ gɛnen mɔ, mɛ
kerɛ Wurubuaarɛ dɔ de
gɛsinkpan so de gɛsinkpan
ɔbɔ dɔ pɛwu, mɛŋ nyɛ isa
ɔbono ɔ bo ɔkpa de ɔ' taalɛ
sangɛ ɔwolɛ mɔ de ɔ' kerɛ
mɔ dɔ mɔ.
4 Nɛ nu yɛɛ iŋ nyɛ isa
ɔbono ɔ kaaborɛ ɔ' sangɛ
ɔwolɛ mɔ de ɔ' kerɛ mɔ dɔ
gɛnen mɔ, nɛ su gikyɔ-gikyɔ.
5 N kya su mɔ, abelɛnsɛ
mɔ dɔ ɔko gi tɔgɛ sa me
yɛɛ, “Gɛŋ baa su. Kerɛ,
Gyuda gɛsu dɔ guuni mɔ,
Yesu ɔbono ɔ gyɛ Oloobu
Deefidi ɔpaa dɔ mɔ, gi ti
wolaa kɔ lii. Mɔ ne n bo
ɔkpa de ɔ' fɔlɔgɛ idaasɛ sono
mɔ de ɔ' sangɛ Ilaa Ibono I
Laa Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ”.
6 Nɛ kerɛ Wurubuaarɛ
gɛgyapaa de ilaa inan mɔ
nsana de abelɛnsɛ mɔ nsana
mɔ, nɛ wu Yesu yelɛ fɛɛ
sandɛ, fo laa tɔgɛ yɛɛ mɛ kyu
mɔ kyɔɔlɛ daa. Ɔ bo ase
sono abono a kya lɛɛ mɔ-
ɔlon nyiile, ne ɔ bo ansibi
sono. Ansibi adɛ ne n gyɛ
Wurubuaarɛ Oduduu ɔbono
ɔ bo gikpadɔ sono mɔ. Wu-
rubuaarɛ gi sun mɔ-Oduduu
baarɛ ba gɛsinkpan so gɛten
kamaasɛ gyan.

7 Wurubuaarɛ sandɛ mɔ
gi kpaa sɔɔ ɔwolɛ mɔ lii
Wurubuaarɛ gibaa gyisɛ dɔ.
8 Ɔ nyɛ ɔkpa sɔɔ ɔwolɛ mɔ
gɛnen mɔ, nfono mɔ, ilaa
inan ibono i bo nkpa mɔ
de abelɛnsɛ oko anan mɔ
mɛ kpelegɛ dɛ mɔ-ayaa dɔ
mɛ kya yen mɔ. Abelɛnsɛ
mɔ ɔkamaasɛ dɛ ilaa iko
fɛɛ aduule de sika kɔkɔɔ
gɛlɛpɛbii, ne anuwanterɛ a
bo gɛmɔ dɔ. Anuwanterɛ mɔ
a yelɛ sa Yesu asonbo ndalaa.

9 Abelɛnsɛ oko anan mɔ
mɛ bii ɔlon pobɔrɔ yɛɛ,

"Fo Yesu wolɛ ne n kaaborɛ
ibono fo' nyɛ ɔkpa
sɔɔ Ilaa Ibono I Laa Baa
Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ,
fɔlɔgɛ mɔ-idaasɛ mɔ.

I kya nyiile yɛɛ fo ne mɛ
kyɔɔlɛ,
ne fo-nkalan gi sɔɔ
anyamesɛ kiiri sa
Wurubuaarɛ
mɛ san mɛ tɛ mɛ sa mɔ.

Fo ne n sɔɔ anyamesɛ lii
ɔpaa kamaasɛ dɔ,
gɛdɛ kamaasɛ dɔ, asa
oyuduu kamaasɛ dɔ,
de gɛsinkpan kamaasɛ
so.

10 Fo ne n yɛgɛ ne gɛnen asa
mɔ
mɛ wɔra awuragyibo de
asunbi alɛɛbo sa aye-
sɛ Wurubuaarɛ.

I lii fɛɛ fo yɛgɛ mɛ kya kpaa
de i' lɔrɔ anyamesɛ
mɔmɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ nsana.

Abono fo sɔɔ gɛnen mɔ
mɛ laa baa gyi gɛwura
gɛsinkpan asa pɛwu
so."

Soso De Gɛsɛ Awura Pɛwu Mɛ Kya Yen Wurubuaarɛ Mɔ-rɛ Yesu

11 Nfono mɔ, nɛ kerɛ mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sakpii
belɛ abono nyamesɛ maŋ
taalɛ bii mɔmɔ-gɛgyɔnɔ mɔ
mɛ kyaabɔɔ Wurubuaarɛ
gɛgyapaa mɔ de ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ de
abelɛnsɛ mɔ. Nɛ nu sakpii
mɔ pɛwu
12 kya kpen yɛɛ,

"Gɛbelɛnsɛ, awuratɔ, ɔlaako
ginyi, ɔlon, buubuu,
nyisigyi, de ayenbi i kaa-
borɛ Yesu.
Mɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ
sandɛ
ɔbono mɛ kyu mɔ kyɔɔlɛ
sa anyamesɛ mɔ."

13 Nfono mɔ, nɛ nu ilaa
kamaasɛ ibono Wurubuaarɛ
gi lɛɛ Wurubuaarɛ dɔ, de
gɛsinkpan so, gɛsinkpan dɔ,
de nkyu dɔ, ilaa kamaasɛ
ibono i bo imɔ pɛwu dɔ mɔ i
kya tɔgɛ yɛɛ,

"Ayenbi, buubuu, nyisigyi,
de ɔlon
i' wɔra mɔ ɔbono ɔ tɛ
gɛgyapaa mɔ so mɔ-
lɛɛ
de Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ-lɛɛ gɛkpaa-
gɛkpaa!"

14 Mɛ kpen gɛnen mɔ, ilaa
inan ibono i bo nkpa mɔ
i kyule yɛɛ, "I' ba gɛnen!"
Ne abelɛnsɛ mɔ mɛ kpelegɛ
dɛ Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-
sandɛ mɔ ayaa dɔ mɛ kya
yen ɔmɔ.

6

Idaasɛ Gyangbarasɛ Mɔ: Abee Anan

1 I san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, nɛ wu Yesu, Wu-
rubuaarɛ sandɛ mɔ gi fɔlɔgɛ
ɔwolɛ mɔ idaasɛ sono mɔ dɔ
ɔko. Nfono mɔ, ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ dɔ ɔko
gi lɛɛ gɛnɔ terɛ fɛɛ nyangbon
ne n gbere yɛɛ, “Ba!”
2 N baa kerɛ mɔ, bee fufuli
ne. Isa gyan mɔ so, ɔ dɛ
gita. Mɛ kyu ɔkɔliibo gɛpɛ
kyu bun mɔ-gimu so. Bee
mɔ mɔ-rɛ isa baarɛ mɛ yelɛ
sa ilaa ibono i laa baa ba
gɛsinkpan so gɛkaako mɔ.
Isa mɔ laa kpe gɛsinkpan so
fɛɛ ɔkɔliibo de ɔ' kpaa kɔ ikɔ
lii.
3 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ, gi fɔlɔgɛ daasɛ nyɔsɛ mɔ
mɔ, nɛ nu ilaa inan ibono i
bo nkpa mɔ dɔ ɔnyɔsɛ mɔ gi
lɛɛ gɛnɔ terɛ yɛɛ, “Ba!”
4 Ɔ lɛɛ gɛnɔ gɛnen mɔ, bee
pebara ɔko ne. Bee baarɛ
mɔ-rɛ isa ɔbono ɔ gyan mɔ
mɔ mɛ yelɛ sa ikɔ ibono i laa
baa ba gɛsinkpan so gɛkaako
mɔ. Mɛ kyu ikɔ gɛki belɛ
kyu sa isa mɔ. Wurubuaarɛ
gi sa mɔ ɔkpa de ɔ' lɛɛ gisin
yuuli lii gɛsinkpan so de ɔ'
yɛgɛ ikɔ i' ba de asa mɛ' mɔɔ
abara.
5 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ, gi fɔlɔgɛ ɔwolɛ mɔ daasɛ
sasɛ mɔ mɔ, nɛ nu ilaa inan
mɔ dɔ ɔsasɛ mɔ i lɛɛ gɛnɔ
terɛ yɛɛ, “Ba!” N baa kerɛ
mɔ, bee bibiri ne. Ɔbono
ɔ tɛ bee mɔ so mɔ dɛ ilaa
ibono mɛ kya kyu kɛri ilaa
mɔ. Bee baarɛ mɔ-rɛ isa
ɔbono ɔ gyan mɔ mɔ mɛ yelɛ
sa akon belɛ abono a laa baa
ba gɛsinkpan so gɛkaako mɔ.
6 Nɛ wu gɛnen mɔ, nɛ nu
gigyɛbi' giko gi kya tɔngɛ lii
ilaa inan ibono i bo nkpa
mɔ nsana. Gi tɔgɛ yɛɛ,
“Ayu mudu laa wɔra ɔgyalon
fɛɛ aterenbi abono gɛsun
ɔwɔrabo laa nyɛ gɛkɛ mu-
muli dɔ mɔ. Ne awayu, mɔ,
imudu isa' i laa wɔra gɛkɛ
kolon-lɛɛ aterenbi kee. (Nfɔ
de nta berɛ gigya gi laa kpɛ
gi dɛ gɛnen.)”
7 Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ
mɔ gi fɔlɔgɛ daasɛ nansɛ mɔ,
nɛ nu ilaa inan ibono i bo
nkpa mɔ dɔ ɔnansɛ mɔ gi lɛɛ
gɛnɔ terɛ yɛɛ, “Ba!”
8 N baa kerɛ mɔ, bee
tɔnsɔ ɔko ne. Mɛ kya terɛ
ɔbono ɔ tɛ bee ɔbono so mɔ
yɛɛ Lɛwu, ne Nkyan gi buu
mɔ. Gɛnen ilaa idɛ i yelɛ
i sa lɛwu ɔbono ɔnan ɔ laa
baa ba gɛsinkpan so gɛkaako
mɔ. Wurubuaarɛ laa yɛ
gɛsinkpan so anyamesɛ mɔ
dɔ gikpadɔ ginan de o'
kyu gikolon kyu wɔra lɛwu
mɔ-rɛ nkyan mɔ abaa dɔ yɛɛ
ikɔ, akon, alɔtɔ, de ndonbuɛ
i' mɔɔ ɔmɔ.

Daasɛ Nunsɛ: Gɛsintin Awura Mɛ Taasɛ Ilaa Lii Ɔson Gibui Mɔ Gɛsɛ

9 Owi ɔbono ɔ fɔlɔgɛ ɔwolɛ
mɔ daasɛ nunsɛ mɔ, nɛ wu
asa ako Wurubuaarɛ dɔ. Mɛ
bo Wurubuaarɛ ɔson gibui
mɔ gɛsɛ. Owi ɔbono mɛ
tɛ de ansi mɔ, mɛ tɔgɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi sa asa
gɛsinkpan so ne mɛ lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa ibono mɛ wu
mɔ nyiile anyamesɛ. Gɛnen
so mɔ, asa ako mɛ mɔɔ
mɔmɔ.
10 Abono nɛ wu nno gɛnen
mɔ, mɛ lɛɛ gɛnɔ kpen taasɛ
yɛɛ, “E Wurubuaarɛ, soso

de gɛsɛ Wura, gisen fufuli
de gɛsintin wura ne fo gyɛ.
Aberɛ amɔ dɔ ne fo laa gyi
gɛsinkpan so asa nbɛlɛ de fo'
biidɛ abono mɛ mɔɔ aye mɔ
giso daa?”
11 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
gi sa mɔmɔ ɔkamaasɛ gɛgbɛ
fufuli, ne ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ
mɛ' kii kyena kyoola gyoo
ŋmaraa pii too. Asa mɛ
laa kii mɔɔ mɔmɔ-nanboana
abono mɛ kya son Wu-
rubuaarɛ mɔ bɔla. Imɔso
mɛ' kyena kpaa lii aberɛ
abono mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ laa
fo ɔkara ɔbono ɔ yela mɔ.

Daasɛ Seesɛ: Soso I Laa Ŋaa, Ne Gifuu Gi Laa Tɔrɔ Asa Dɔ Gɛsɛ Gɛrɛ

12 Yesu ɔbono ɔ wɔra fɛɛ
sandɛ mɔ gi fɔlɔgɛ daasɛ
seesɛ mɔ lii Ilaa Ibono I Laa
Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ so mɔ,
nɛ wu gɛnɔɔbono gɛsinkpan
gɛ laa gyigisi mɔ, i laa wɔra
nyɛnyɛn, owi laa biiri fɛɛ
gikuru bibiri ne bosɛ mɔ
gɛten kamaasɛ i laa pɛɛrɛ fɛɛ
nkalan.
13 Agyɛkpebi a laa kyigi lii
soso tɔrɔ gɛsinkpan so fɛɛ
kyangbelele afuu belɛ ne n
kpiisi oyii abii too.
14 Soso i laa ŋaa gikolon
fɛɛ gifengen ne mɛ sangɛ ne
gi kya kii bɔɔ gimɔ-atɔ. Abii
de apoo akyaafiya belɛ-belɛ
a laa koso lii nfono nkana a
wolaa a dɛ mɔ.
15 Nfono mɔ, awura abono
mɛ kya kerɛ nsinkpan so
mɔ, asa gbaa'gbaa, asogya
abelɛnsɛ, aterenbi awura,
alolonbo, de asa abono mɛ
tɛ awura asɛ de abono mɛ
tɛ mɔmɔ-gibaa so mɔ pɛwu
mɛ laa selɛ kpaa ŋara abii
so, ifolɛbɔ dɔ de afolɛ dɔ.
16 Mɛ laa san tɔgɛ sa
abii mɔ de afolɛ mɔ yɛɛ,
“Fɛ' tɔrɔ bun aye so de a'
ŋara Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
tɛ gɛwuragyapa mɔ so mɔ
de a' ŋara de aŋ sa a'
loo Wurubuaarɛ sandɛ mɔ
ginyadon gibono ɔ dɛ mɔ dɔ.
17 I lii fɛɛ mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ ginyadon gɛkɛ
belɛ mɔ gɛ fo. Anɛ ne nan
taalɛ yelɛ?”

7

Wurubuaarɛ Laa Kun Mɔ-Asonbo

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ,
nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
inan mɛ yelɛ gɛsinkpan so
afuu iliiten inan mɔ so.
Mɔmɔ-gɛsun ne n gyɛ yɛɛ mɛ
kya tii afuu nyɛnyɛn ɔkpa de
a mɛŋ sa a' nyɛ da gɛsinkpan
abɛɛ apoo so abɛɛ oyii ne n
gyɛ oyii.
2 Gɛnen isɔɔ inan idɛ kee
ne Wurubuaarɛ laa sa ɔkpa
de mɛ' yɛgɛ afuu nyɛnyɛn a'
baa da gɛsinkpan de apoo so.
Nfono mɔ, nɛ wu Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban
ɔko mɔ kya dii ɔ lii owi
ɔbaaliiten so ɔ dɛ Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo no
adaa-adaa mɔ daasɛ. Ɔsɔɔ
mɔ gi bugi gɛnɔ kpen ken-
ken tɔgɛ sa Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ inan mɔ yɛɛ,
3 “Fɛ' yɛgɛ a' kyu
Wurubuaarɛ daasɛ kyu
gyan'gyan mɔmɔ abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ mɔ
asegbelɛ so pɛi de fɛ' lɔɔ
yɛgɛ afuu a' nyida gɛsinkpan
mɔ, apoo mɔ, de iyii mɔ.”

4 Nɛ nu asa abono ɔkara
mɛ laa daasɛ gɛnen mɔ
gɛgyɔnɔ. Mɛ laa wɔra asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ, gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ. Mɛ laa
lii Isirale awura abono mɛ
kya son Wurubuaarɛ wolɛ
mɔ adedaabo gudu anyɔ mɔ
ɔpaa dɔ.
5 Mɛ laa daasɛ:
Gyuda-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ
gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ,
Ruben-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ
gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ,
Gadɛ-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ
gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ,
6 Akya-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
Nafitali-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
Manasɛ-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
7 Simiyon-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
Lɛfi-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ
gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ,
Isakaa-lɛɛ ɔpaa dɔ asa nwɛ
gudu-gudu gɛnen gik-
padɔ gudu ginyɔ,
8 Sɛbulun-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
Gyosɛfo-lɛɛ ɔpaa dɔ asa
nwɛ gudu-gudu gɛnen
gikpadɔ gudu ginyɔ,
de Bɛngyamin-lɛɛ ɔpaa
dɔ asa nwɛ gudu-gudu
gɛnen gikpadɔ gudu
ginyɔ.

Sakpii De Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ Pɛwu Mɛ Kya Yen Wurubuaarɛ

9 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i
san i kya wɔra me fɛɛ oderi
mɔ, n' baa kerɛ mɔ, sakpii
belɛ-belɛ ɔko ne n bo Wu-
rubuaarɛ dɔ. Isa maŋ taalɛ
kalɛ mɔmɔ de ɔ' bii mɔmɔ-
gɛgyɔnɔ. Mɛ lii gɛsinkpan
kamaasɛ, ɔpaa kamaasɛ, asa
oyuduu kamaasɛ, de gɛdɛ
kamaasɛ dɔ. Mɛ suu ilaa
fufuli ne mɛ dɛ mɛ dɛ
abelafɛ mɛ yelɛ Wurubuaarɛ
gɛwuragyapaa mɔ de Yesu,
Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, ansi
dɔ.
10 Mɛ yelɛ gɛnen mɔ, mɛ
bugi gɛnɔ kpen ken-ken yɛɛ,
“Wurubuaarɛ asɛ ginyɛ
kyena
gi kya lii daa aye-
Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
tɛ gɛwuragyapaa so
mɔ
de Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ asɛ!”
11 Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ
pɛwu mɛ yelɛ kyaabɔɔ Wu-
rubuaarɛ Gɛwuragyapaa mɔ
de abelɛnsɛ mɔ de ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ. Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ pɛwu
mɛ kpelegɛ dɛ Wurubuaarɛ
ayaa dɔ ne mɛ yen mɔ
12 yɛɛ,
“I' ba gɛnen!
Ayenbi, nyisigyi, ɔlaako
ginyi, afaala, buubuu,
gɛbelɛnsɛ,
de ɔlon i' wɔra aye-
Wurubuaarɛ lɛɛ
gɛkpaa-gɛkpaa!
I' ba gɛnen!”

Anyamesɛ Sakpii Abono Mɛ Suu Ilaa Fufuli Mɔ

13 Nfono mɔ, abelɛnsɛ mɔ
dɔ ɔko gi tɔngɛ de me, ne
ɔ taasɛ me yɛɛ, "Gɛnen asa
abono mɛ suu ilaa fufuli faa,
anɛana ne? Fonɛ dɔ ne mɛ
lii ne mɛ ba Wurubuaarɛ dɔ
gɛrɛ faa?"
14 Nɛ lɛɛ gɛnɔ yɛɛ,
"Ɔbelɛnsɛ, fo berɛ ne n nyi."
Nfono mɔ, o nyiile me yɛɛ,
"Mɔmɔ adɛ ne n gyɛ asa
abono mɛ laa loo ɔlaawusɛ
belɛ mɔ dɔ lii mɔ. Mɛ
laa kyu Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ nkalan de mɛ' kyu
lɔrɔ mɔmɔ-asen de a' fuuli
fɛɛ gɛnɔɔbono asa mɛ kya
foro mɔmɔ-akuru ne a kya lii
fuuli mɔ.
15 Imɔso mɛ laa yelɛ Wu-
rubuaarɛ ansi dɔ gɛnyɛ de
gɛpɛ mɛ kya yen mɔ mɔ-
ɔson obu mɔ dɔ. Mɛ bo
Wurubuaarɛ gɛwuragyapaa
mɔ asɛ gɛnen mɔ, mɔ Wu-
rubuaarɛ laa kun mɔmɔ.
16 Akon de bolefɔ maŋ baa
mɔɔ mɔmɔ gɛkaako. Owi
maŋ baa mɔɔ mɔmɔ ne owi
afuu bogyasɛ a maŋ baa da
ɔmɔ gɛkaako kpa-a.
17 I lii fɛɛ Yesu ɔbono ɔ
gyɛ Wurubuaarɛ sandɛ ne
ɔ tɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ,
ne nan kerɛ mɔmɔ so. Mɔ
ne nan kyu mɔmɔ kpe ibon
ibono i kpɛ i kya kyon i kya
sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
mɔ dɔ, ne Wurubuaarɛ mɔ
laa kpaarɛ mɔmɔ-ansikyu
kamaasɛ lii mɔmɔ-ansi dɔ sa
mɔmɔ."

8

Daasɛ Sonosɛ: Onufuii, Ndalaa, De Ngandan Sono

1 Yesu, ɔbono ɔ wɔra fɛɛ
sandɛ mɔ, gi fɔlɔgɛ daasɛ
sonosɛ mɔ lii Ilaa Ibono I Laa
Baa Ba Mɔ ɔwolɛ mɔ so mɔ,
Wurubuaarɛ dɔ i sii kurun
fɛɛ owi kolon gibaafon.
2 Nfono mɔ, nɛ wu Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ sono ibono
mɛ bo Wurubuaarɛ asɛ mɔ.
Ako mɛ kyu ngandan sono
baa sa mɔmɔ.
3 Ne nɛ wu Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ banban ɔko gi naa
baa yelɛ Wurubuaarɛ ɔson
gibui mɔ asɛ, ɔ dɛ sika kɔkɔɔ
tangalan. Mɛ kyu onufuii
gikyɔ sa mɔ yɛɛ o' kyu dɛɛ
sika kɔkɔɔ ɔson gibui mɔ
so Wurubuaarɛ ansi dɔ de
igyɛsii mɔ i' dii dabɔlɛ de
Yesu asonbo mɔ ndalaa de i'
wɔra Wurubuaarɛ ɔkon.
4 Imɔso onufuii mɔ igyɛsii
de Yesu asonbo mɔ ndalaa
mɔ gi dii lii Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ abaa dɔ Wu-
rubuaarɛ ansi dɔ.
5 Ɔ dɛɛ ta mɔ, nɛ wu
gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ mɔ laa nyɔɔ ɔgya lii
Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ
asɛ de o' kyu wɔra sika
kɔkɔɔ tangalan mɔ dɔ de o'
kyu too worogɛ gɛsinkpan
so mɔ. Nfono mɔ, nyang-
bon laa gbere, i laa wɔra
ɔlanba, nyangbon laa wiisɛɛ,
ne gɛsinkpan gɛ laa gyigisi.

Ngandan Gyangbarasɛ Nnan: Soso De Gɛsɛ Ilaa I Laa Nyida

6 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ sono abono mɛ dɛ
Ilaa Ibono I Laa Baa Ba Mɔ
Ngandan sono mɔ mɛ lɔrɔ
mɔmɔ-nyoro de mɛ' folɛ.
7 Ɔsɔɔ gyangbarasɛ mɔ gi
folɛ mɔ-gɛgandan. Ɔ folɛ

gɛnen mɔ, Nɛ wu gɛnɔɔbono nyangbon akpenkpelenbui, de ɔgya saarɛ de nkalan i laa lii soso baa worogɛ gɛsinkpan so mɔ. Mɛ yɛ gɛsinkpan dɔ gikpadɔ gisa' mɔ, ɔgya laa baa dɛɛ gibaafon giko, gimɔ-rɛ gimɔ-iyii de gimɔ-ifɛ bonboli pɛwu.

8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nyɔsɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono ilaa iko fɛɛ gibii belɛ ne n kya dɛɛ, gi laa lii soso baa tɔrɔ apoo dɔ.

9 Gi lii tɔrɔ apoo mɔ dɔ mɔ, apoo mɔ gibaafon giko gi laa bingiri nkalan de i' san abaafon anyɔ. Ne nkyu dɔ nbuɛ gibaafon giko gi laa wu', de i' san abaafon anyɔ, ne akolii belɛ-belɛ mɔ gibaafon giko gi laa nyida de i' san abaafon anyɔ.

10 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sasɛ mɔ gi folɛ mɔ-gɛgandan mɔ, gigyɛkpebi belɛ giko gi laa kyigi lii soso gi kya dɛɛ fɛɛ gifilaa. Gigyɛkpebi mɔ gi laa kpaa tɔrɔ gɛsinkpan so ibon de ibon gɛmu gibaafon giko dɔ.

11 Mɛ laa terɛ gɛnen gigyɛkpebi gibono yɛɛ "ɔloloo". I kya nyiile yɛɛ ibon mɔ nkyu gi laa loo ɔloloo, ne asa sakyɔ mɛ laa nun nkyu mɔ de mɛ' wu'.

12 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nansɛ mɔ gi folɛ mɔ-gɛgandan. Nfono mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono i laa gyi owi, bosɛ, de agyɛkpebi gyɛrɛbi mɔ. Gɛnɔɔbono nkana i kya wu mɔ, fo yɛ imɔ dɔ gikpadɔ gisa' mɔ, gikolon giŋ baa wu. Gɛnyɛ de gɛpɛ kee, fo yɛ imɔ dɔ gikpadɔ gisa'gisa mɔ gikogiko giŋ baa wu.

13 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu lun kya maalɛ soso. Nɛ nu lun mɔ kya kpen ken-ken yɛɛ, "Ngandan sɛnsɛ nbono Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ isa' mɔ mɛ laa baa folɛ mɔ, mɛ folɛ nmɔ nsa' mɔ, asa abono mɛ tɛ gɛsinkpan so mɔ, mɔmɔ laako, mɔmɔ laako, gɛnen-n gikpadɔ gisa'."

9

Gɛgandan Nunsɛ: Ɔbɔ Ɔbono Ɔŋ Bo Ɔkara Mɔ Nkpenfuree

1 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nunsɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, nɛ wu ɔko, ɔ dɛ fɛɛ gigyɛkpebi. Nɛ wu gɛnɔɔbono ɔ laa baa kyigi lii Wurubuaarɛ dɔ baa tɔrɔ gɛsinkpan so mɔ. Wurubuaarɛ laa kyu gɛsinkpan so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ safuee wɔra kaasɛ ɔbono abaa dɔ.

2 Ɔ laa kyu safuee mɔ tigi gɛsinkpan so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ de igyɛsii i' lii ɔbɔ mɔ dɔ dugu-dugu fɛɛ gitalaa belɛ ne n kya dɛɛ. Ɔbɔ mɔ igyɛsii mɔ i laa keda afuu de owi wɔra.

3 Nfono mɔ, ilaa iko i laa lii igyɛsii mɔ dɔ fɛɛ nkpenfuree. Wurubuaarɛ laa sa gɛnen ilaa mɔ ɔlon fɛɛ gɛsinkpan so nnan-lɛɛ mɔ ɔnan.

4 Wurubuaarɛ laa tii imɔ yɛɛ iŋ sa i' nyida gɛsinkpan so iyii abɛɛ gifɛ ne n gyɛ

gifɛ. Asa abono mɛ mɛŋ bo Wurubuaarɛ daasɛ gyan mɔmɔ-asegbelɛ so mɔ berɛ,

5 ilaa mɔ i laa nyɛ ɔkpa de i' yɛgɛ mɔmɔ-nyoro gi' kɔ mɔmɔ gɛnen-n ibosɛ inun. Gimɔɔ berɛ, i maŋ nyɛ ɔkpa de i' mɔɔ mɔmɔ. I laa wɔra mɔmɔ fɛɛ gɛnɔɔbono gɛnan gɛ kya da nyamesɛ ne i kya kɔ mɔ mɔ.

6 Gɛnen nkɛ nbono dɔ asa mɛ laa laarɛ lɛwu; mɛ maŋ kii nyɛ. Mɛ laa tɔgɛ yɛɛ mɛ' tɛsɛ wu' mɔ, i bɔ. Lɛwu mɔ laa selɛ lii mɔmɔ asɛ.

7 Ilaa ibono nɛ wu fɛɛ nkpenfuree mɔ i wɔra fɛɛ abee abono mɛ baala sa ikɔ gikpe. Imɔ-amu i dɛ fɛɛ sika kɔkɔɔ npɛ ne i bun. Imɔ-ansi dɔ i dɛ fɛɛ anyamesɛ ansi dɔ ɔnan.

8 Imɔ-iman i wɔra gisoro tɛɛ kyɔlɔga, ne imɔ-anyi a dɛ fɛɛ aguuni anyi.

9 Ilaa iko i mada i mada mɔmɔ-nben dɔ fɛɛ abeletɔ abono asa mɛ kya kyu kun mɔmɔ-nyoro owi ɔbono mɛ kya kɔ ikɔ mɔ. Ɔlanba ɔbono imɔ-aban dɔ i kya wɔra mɔ, i dɛ fɛɛ asa ne n kyu abee gikyɔ gbere loo ikɔ dɔ.

10 Ilaa mɔ i bo iduu fɛɛ nnan, ne i kya da fɛɛ nnan-lɛɛ mɔ. Gɛnɔɔbono i laa yɛgɛ asa nyoro gi' kɔ mɔmɔ ibosɛ inun mɔ, i laa lii daa imɔ-iduu dɔ.

11 Gɛnen ilaa ibono i dɛ fɛɛ nkpenfuree mɔ, i bo wura. Mɔ ne n gyɛ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kerɛ gɛsinkpan gɛdɛ so ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ so. Mɔ-ginyen ne n gyɛ Ɔnyidabo. Mɛ kya terɛ mɔ de Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ Abadon. Geriiki gɛdɛ dɔ mɔ, mɛ kya terɛ mɔ yɛɛ Apoliyɔn.

12 Nkpenfuree ndɛ ilaa ne n gyɛ laako gyangbarasɛ sa gɛsinkpan so awura. I san mɔmɔ laako gikpadɔ ginyɔ.

Gɛgandan Seesɛ:

Mɛ Laa Sangɛ Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ Isɔɔ Inan

13 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ seesɛ mɔ gi folɛ mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ gɛnen mɔ, nɛ nu gɛnɔ lii Wurubuaarɛ sika kɔkɔɔ ɔson gibui igen inan mɔ nsana Wurubuaarɛ asɛ.

14 Gɛnɔ mɔ gɛ tɔgɛ sa ɔsɔɔ seesɛ ɔbono ɔ folɛ gɛgandan mɔ yɛɛ, “Sangɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi ŋminde mɔmɔ yela Yufer-eetisɛ ɔbon belɛ mɔ asɛ mɔ.”

15 Gɛsintin mɔ nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa sangɛ ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ isɔɔ inan ibono Wurubuaarɛ gi wolaa baala ɔmɔ yela sa gɛnen gɛsi, bosɛ, gɛkɛ, de owi ɔbono mɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ gɛnen owi mɔ gi nyɛ ne ɔ fo mɔ, isɔɔ inan mɔ mɛ' yɛgɛ gɛsinkpan anyamesɛ sakyɔ mɛ' wu ikɔ dɔ ka gɛsinkpan so awura ilaa nyɛnyɛn gikɔ. Wurubuaarɛ yɛɛ mɛ yɛ gɛsinkpan so anyamesɛ dɔ gisa' mɔ, giko gi laa wu' gɛnen owi ɔbono dɔ de i' san mɔmɔ gikpadɔ ginyɔ.

16 Mɛ laa kyu abee gikyɔ
kpe gɛnen ikɔ ibono. Nɛ
nu mɛ terɛ asogya abono
mɛ laa gyan abee mɔ so mɔ
gɛgyɔnɔ. Mɔmɔ-gɛgyɔnɔ gɛ
gyɛ imiliyon nwɛ nnyɔ.
17 Nɛ wu abee mɔ fɛɛ oderi
gɛnen mɔ, gɛnɔɔbono so nɛ
kyu wu imɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ:
Asa ako mɛ gyan abee mɔ
so. Mɛ kyu abeletɔ abono a
pɛɛrɛ fɛɛ ɔgya, de abono a dɛ
fɛɛ kyaasɛ nfɔ fɛɛ fɛrɛwuta,
de abono a gyɛ buruu mɔ,
kyu kun mɔmɔ-akan. Abee
mɔ amu a dɛ fɛɛ aguuni-lɛɛ.
Ɔgya, igyɛsii de fɛrɛwuta i
kya lii imɔ-nnɔ dɔ.
18 Gɛnen lɛwu ilaa isa'
idɛ: ɔgya mɔ, igyɛsii mɔ
de fɛrɛwuta mɔ i kya lii
abee mɔ nnɔ dɔ mɔ ne nan
mɔɔ gɛsinkpan so anyamesɛ
sakyɔ abono Wurubuaarɛ gi
wolaa tɔgɛ yela mɔ. Mɔmɔ
dɔ giko gi laa wu' de i' san
gikpadɔ ginyɔ.
19 Abee mɔ ɔlon ɔbono mɛ
bo mɔ laa lii daa mɔmɔ-nnɔ
dɔ de mɔmɔ-iduu dɔ. Mɔmɔ-
iduu mɔ i dɛ fɛɛ awɔɔ ne i
bo amu. I laa yɛgɛ anyamesɛ
mɛ' gooli.

20 Ibono lɛwu ilaa isa' mɔ
i laa mɔɔ asa sakyɔ mɔ
gɛmara mɔ, asa abono mɛ
laa san mɔ mɛ maŋ nu
mɔmɔ-nyoro gɛsɛ yɛɛ mɛ
kya wɔra ilaa nyɛnyɛn. Mɛ
laa kii mɛ kya son ilaa ibono
i kya kyena asa so mɔ. Mɛ ti
taalɛ kyu sika kɔkɔɔ, abeletɔ
oyuduu kpɛi-kpɛi, abui, de
iyii de mɛ' kyu salɛ ikperɛ de
mɛ' san son gɛnen ilaa ibono
i mɛŋ kya wu, i mɛŋ kya nu,
ne i mɛŋ kya naa mɔ.

21 Gɛnen asa adɛ kee mɛ
maŋ nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ
de mɛ' taa mɔmɔ-asa gimɔɔ,
mɔmɔ-afɛ, mɔmɔ-ilaayan,
de mɔmɔ-gɛyu yɛgɛ.

10

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔlolonbo Mɔ

1 Nfono mɔ, i san i kya
wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu
Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ban-
ban ɔlolonbo ɔko gi kpe-
legɛ lii Wurubuaarɛ dɔ ɔ
kya ba. Wurubuaarɛ awolɛ
a mili mɔ ne i kya ŋɛlegi
kyaabɔɔ mɔ-gimu fɛɛ okyi-
imaale. Mɔ-ansi dɔ i dɛ fɛɛ
owi, ne mɔ-ayaa a dɛ fɛɛ
ɔgya ne n kya dɛɛ.
2 Ɔwolɛ pii ɔko gi bugi ɔ
bo mɔ-gibaa dɔ. O kyu mɔ-
giyaa gyisɛ yii apoo dɔ ne o
kyu mɔ-benɛ giyaa yii gifuli.
3 O kpen ken-ken tɔngɛ
fɛɛ guuni ne n kya gbere
gipen dɔ. O kpen gɛnen mɔ,
nyangbon gi gbere gikpadɔ
sono.
4 Nyangbon gi gbere gik-
padɔ sono gɛnen mɔ, nɛ
laarɛ n' ŋmarasɛ ilaa ibono
nɛ nu lii imɔ dɔ mɔ yela.
Nfono mɔ, nɛ nu gɛnɔ gɛko
lii Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ, "Kyu
ilaa ibono nyangbon gi gbere
gikpadɔ sono tɔgɛ mɔ kyu
wɔra asiiri dɔ ilaa. Gɛŋ sa
fo' ŋmarasɛ imɔ yela."

Ilaa Boduduusɛ Iŋ Baa Kɛɛla

5 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ yelɛ apoo dɔ
de ofuli so mɔ gi diirɛ mɔ-
gibaa gyisɛ soso,

6 ne ɔ ka ntan yɛɛ, “Nɛ
kerɛ fɛɛ Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ bo no adaa-adaa ne mɔ ne
n lɛɛ soso de gɛsɛ de apoo de
ilaa kamaasɛ ibono i bo imɔ
pɛwu dɔ mɔ yɛɛ, iŋ baa kɛɛla
7 ne Wurubuaarɛ ilaa
boduduusɛ i laa ba gɛsintin,
fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wolaa tɔgɛ
sa mɔ-asonbo, mɔ-ikalan
atɔgɛbo mɔ. Gɛnen ilaa
ibono i laa ba daa aberɛ
abono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
sonosɛ mɔ laa folɛ mɔ-lɛɛ
gɛgandan mɔ.”

Nɛ Wɛ Ɔwolɛ Pii Ɔbono Ɔ Bo Kon Ne Ɔ Bo Ɔloloo

8 Nfono mɔ, gɛnɔ gɛbono
nɛ nu gɛ tɔngɛ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ mɔ gɛ kii tɔgɛ
sa me yɛɛ, “Naa kpe me-ɔsɔɔ
ɔbono ɔ yelɛ apoo dɔ de ofuli
so mɔ asɛ de fo' kpaa sɔɔ
ɔwolɛ ɔbono o bugi ɔ bo mɔ-
gibaa dɔ mɔ.”
9 Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ, nɛ
naa kpe mɔ asɛ kpaa tɔgɛ sa
mɔ yɛɛ o' kyu ɔwolɛ pii mɔ ɔ
dɛ mɔ sa me. Mɔ mɔ gi kyu
sa me yɛɛ, “Sɔɔ de fo' wɛ. Fo-
gɛnɔ dɔ i laa wɔra fo ɔkon
fɛɛ ŋmasan, fo ɔtɔ dɔ berɛ
n' tɔgɛ tigi fo yɛɛ i laa wɔra
fo ɔloloo.”
10 Ɔ tɔgɛ me gɛnen mɔ, nɛ
sɔɔ ɔwolɛ pii mɔ lii mɔ-abaa
dɔ ne nɛ wɛ. N kya wɛ ɔwolɛ
mɔ mɔ, i bo kon fɛɛ ŋmasan
me-gɛnɔ dɔ. Nɛ wɛ ta mɔ,
me-ɔtɔ dɔ i wɔra me ɔloloo.
11 Nfono mɔ, mɛ lɛɛ ɔwolɛ
ɔbono nɛ wɛ mɔ gɛsɛ sa me
yɛɛ, “I tiri yɛɛ fo' kii tɔgɛ ilaa
ibono Wurubuaarɛ laa yɛgɛ
i' ba asa kpɛi-kpɛi, nsinkpan
kpɛi-kpɛi, ndɛ kpɛi-kpɛi asa,
de awura sakyɔ so mɔ.”

11

Wurubuaarɛ Ilaa Atɔgɛbo Anyɔ

1 I san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔko gi kyu oyii
kaala-ilaasɛ fɛɛ oyii tugɛsɛ
sa me ne ɔ tɔgɛ sa me
yɛɛ, “Koso de fo' kaala Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ de
Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ
de fo' kalɛ anyamesɛ abono
mɛ kya son Yesu obu mɔ dɔ
mɔ.
2 Ɔson obu gikpaara mɔ
berɛ, taa gimɔ yɛgɛ. Gɛŋ
sa fo' kaala gimɔ. Asa kpɛi-
kpɛi abono mɛ bo nno mɔ
mɛŋ kya son Wurubuaarɛ.
Wurubuaarɛ gi sa ɔmɔ
ɔkpa yɛɛ mɛ' loo nno. Mɛ
laa kyise-kyise Wurubuaarɛ
ɔsowolɛ mɔ so giyan-giyan
ibosɛ ikue-inyɔ de ibosɛ
inyɔ.”
3 Wurubuaarɛ yɛɛ, “Nan
sa me-ilaa atɔgɛbo anyɔ ɔlon
de mɛ' wu me-ilaa de mɛ'
lɛɛ me-ikalan tɔgɛ sa asa,
nkɛ nwɛ gudu nnyɔ de
nkɛ ikue-isa. Mɛ laa bun
akuru abono a laa nyiile yɛɛ
anyamesɛ ilaa nyɛnyɛn i gyɛ
gɛnsipɛɛrɛ ilaa sa ɔmɔ mɔ.
Ne mɛ laa naa mɛ kya tɔgɛ
me-ikalan mɔ ma-a sa asa.
4 Wurubuaarɛ agyɛbi ako
dɔ i wolaa tɔgɛ yɛɛ nfɔ iyii
inyɔ iko de ifatela igyan-
ten inyɔ iko i bo gɛsinkpan
pɛwu Wura mɔ asɛ.” Fɛ' bii
yɛɛ gɛnen ilaa ibono i yelɛ
sa Wurubuaarɛ ilaa atɔgɛbo
anyɔ adɛ.
5 Nengyene fɛɛ ɔko kya
laarɛ de ɔ' wɔra ɔmɔ ilaa

iko mɔ, ɔgya laa lii mɔmɔ-
nnɔ dɔ kpaa dɛɛ mɔmɔ
gɛnen ɔkyobo ɔbono. Imɔso
ɔkamaasɛ ɔbono ɔ kya laarɛ
ɔ' wɔra ɔmɔ ilaa iko mɔ,
gɛnen lɛwu nyɛnyɛn baarɛ
ne nan tu kaasɛ.
6 Mɛ bo ɔkpa de mɛ' keda
Wurubuaarɛ awolɛ tii de
nyangbon ɔŋ sa ɔ' da nkɛ
nbono mɛ dɛ ma-a tɔgɛ Wu-
rubuaarɛ ɔkalan mɔ. Mɛ
bo ɔlon kee de mɛ' yɛgɛ
ibon i' bingiri nkalan de mɛ'
kyu gɛyiyɛɛ kamaasɛ kyu too
gɛsinkpan so owi kamaasɛ
ɔbono mɛ kya laarɛ mɔ.
7 Wurubuaarɛ ilaa atɔgɛbo
anyɔ adɛ mɛ laa lɛɛ Wu-
rubuaarɛ ilaa ibono mɛ wu
mɔ nyiile asa logɛ. Nfono
mɔ, gɛdonbuɛ gɛko gɛ laa lii
gɛsinkpan ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo
ɔkara mɔ dɔ baa kɔ ikɔ de
mɔmɔ. Gɛ laa gyi ɔmɔ so de
gɛ' mɔɔ ɔmɔ.
8 Gɛ mɔɔ mɔmɔ mɔ,
mɔmɔ-gibuni gi laa too
gidan so ɔsowolɛ belɛ mɔ dɔ.
Mɛ kya terɛ gɛnen ɔsowolɛ
mɔ akpalɛ dɔ yɛɛ Sodom de
Igyipiti. Nno ne mɛ da Wura
Yesu aŋanbi oyii so mɔɔ mɔ.
9 Mɔmɔ-gibuni mɔ gi laa
kpɛ gi too gidan so ɔsowolɛ
belɛ mɔ dɔ gɛnen nkɛ nsa'
de gibaafon. Oyuduu kpɛi-
kpɛi, gɛsu kpɛi-kpɛi, ndɛ
kpɛi-kpɛi, de nsinkpan kpɛi-
kpɛi asa mɛ laa wu mɔmɔ
mɛ too, ne mɛ maŋ kyule yɛɛ
ɔko o' puru mɔmɔ kpaa pule.
10 Mɔmɔ-lɛwu laa wɔra
gɛsinkpan so asa ɔkon. Mɛ
laa gyi gɛkɛ belɛ de mɛ' kyɛɛ-
kyɛɛ abara ilaa. I kya nyiile
yɛɛ gɛnen asa anyɔ mɔ mɛ
yɛgɛ gɛsinkpan so asa mɛ'
wu ɔlaawusɛ gikyɔ.
11 Nkɛ nsa' de gibaafon
gɛmara mɔ, Wurubuaarɛ laa
kii sa gɛnen asa anyɔ adɛ
ɔŋɛ de mɛ' kyingi koso yelɛ
mɔmɔ-ayaa so. Nfono mɔ,
gifuu belɛ gi laa keda asa
abono mɛ laa wu mɔmɔ mɔ.
12 Nfono mɔ, mɛ laa nu
gɛnɔ gɛko lii Wurubuaarɛ dɔ
gɛ laa terɛ ɔmɔ ken-ken yɛɛ,
“Fɛ' dii ba gɛrɛ.” Mɛ laa kyu
de Wurubuaarɛ awolɛ dɔ dii
kpe soso, yɛgɛ mɔmɔ-akyobo
mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ mɔmɔ.
13 Gɛnen ayaa abono so
mɔ, gɛsinkpan gɛ laa gyigisi,
i laa wɔra nyɛnyɛn. Mɛ
yɛ ɔsowolɛ belɛ mɔ gikpadɔ
gudu mɔ, giko ibu i laa tɔrɔ
de i' san gikpadɔ sango. I
laa mɔɔ asa nwɛ gudu-gudu
gɛnen gikpadɔ sono. Gifuu
belɛ gi laa loo asa abono
mɛ laa san mɔ dɔ de mɛ'
yen Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo
soso mɔ.
14 Gɛsinkpan so anyamesɛ
mɔmɔ-laako nyɔsɛ ɔbono ɔ
laa baa ba mɔ ilaa ne nɛ tɔgɛ
faa. Mɔ-gɛmara mɔ, ɔsasɛ
mɔ laa buu ayaa abono so.

Gɛgandan Sonosɛ: Wurubuaarɛ Gɛwuragyi Dɔ Akyenabi A Ba

15 I san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ sonosɛ mɔ gi folɛ
mɔ-lɛɛ gɛgandan. Ɔ folɛ
gɛnen mɔ, nɛ nu nnɔ nko
Wurubuaarɛ dɔ gi kya tɔngɛ
ken-ken yɛɛ,
“Idɛ kon gɛsinkpan so
gɛwuragyi pɛwu gɛ
san bingiri

aye-Wura Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ ɔbono o
sun kpaa mɔlɛgɛ
anyamesɛ mɔ-lɛɛ.
Ɔ laa gyi gɛwura gɛkpaa-
gɛkpaa!”
16 Nfono mɔ, abelɛnsɛ oko
anan abono mɛ tɛ awura
ngyapaa so Wurubuaarɛ
ansi dɔ mɔ mɛ tɔrɔ bun
Wurubuaarɛ ayaa dɔ, mɛ
kya yen Wurubuaarɛ.
17 Mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
“Wura Wurubuaarɛ,
Ɔlolonbo!
Fo ɔbono fo bo no, ne fo
wolaa fo bo no mɔ,
a kya faala fo yɛɛ fo kyu
fo-ɔlon belɛ mɔ
fo kya gyi gɛwura.
18 Gɛsinkpan so asa kpɛi-
kpɛi mɛ kyu ginyadon
belɛ fo so.
Fo-o fo mɔ-lɛɛ ginyadon gi
ba.
Owi mɔ gi fo ibono fo laa
koola anyamesɛ
de fo' gyi ɔkamaasɛ
ɔbono o wu' mɔ nbɛlɛ,
de fo' kyu ntɛɛla sa asa
abono fo lɔrɔ mɔmɔ yela
sa fo-nyoro mɔ
de fo-ikalan atɔgɛbo de
asa abono mɛ selɛ fo
mɔ,
abelɛnsɛ de nbii pɛwu.
Owi mɔ gi fo ibono fo laa
nyida
abono mɛ nyida
gɛsinkpan gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ so asa mɔ.”
19 Nɛ wu ilaa idɛ fɛɛ oderi
mɔ, imɔ gɛmara mɔ, nɛ kii
wu Wurubuaarɛ ɔson obu
ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ
mɔ. Gi tigi, ne i kya wu tudɔ-
tudɔ nfono Wurubuaarɛ
ɔson gidɛkaa mɔ gi dɛ mɔ.
Mɛ kya terɛ gidɛkaa mɔ yɛɛ
Gɛnɔ Gɛbono Wurubuaarɛ
Gi Yɛgɛ Mɔ-rɛ Anyamesɛ Mɛ
Wɔra Mɔ Gidɛkaa. Nɛ wu
gidɛkaa mɔ gɛnen mɔ, nɛ
kii wu gɛnɔɔbono nyangbon
laa wiisɛɛ, i laa wɔra
ɔlanba, nyangbon laa gbere,
gɛsinkpan gɛ laa gyigisi, ne
nyangbon akpenkpelenbui a
laa tɔrɔ gikyɔ.

12

Giwɔɔ Belɛ-Belɛ Mɔ De Ɔkyii Mɔ Ilaa

1 I san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, idɛ kon mɔ, nɛ wu
ilaa belɛ soso ibono i kya lɛɛ
Wurubuaarɛ ilaa nyiile mɔ.
Imɔ ne n gyɛ ɔkyii ɔbono owi
ne n gyɛ mɔ-gikuru ne bosɛ
mɔ bo mɔ-ayaa ateesi mɔ. O
bun awura gɛpɛ. Gɛnen gɛpɛ
mɔ so mɔ, agyɛkpebi gudu
anyɔ a mada a mada gɛmɔ
so kyaabɔɔ.
2 Ɔkyii mɔ da ɔtɔ. Gɛdun
gɛ yii mɔ, ɔ kya laarɛ ɔ'
korogɛ mɔ, ɔ kya saawo.
3 N' baa kii kerɛ mɔ, nɛ
wu ilaa banban iko soso nno
ibono i kya lɛɛ Wurubuaarɛ
ilaa nyiile. Imɔ ne n gyɛ
giwɔɔ pebara belɛ-belɛ giko.
Gi bo amu sono de ase gudu
ne gi bun awura npɛ sono
gimɔ-amu mɔ so.
4 Ne fɛɛ mɛ yɛ agyɛkpebi
abono a bo soso mɔ dɔ
gikpadɔ gisa' mɔ, giwɔɔ
mɔ gi kyu gimɔ-oduu
kparɛ gikolon lii soso too
gɛsinkpan ne i san gikpadɔ
ginyɔ soso nno. Gi wɔra
gɛnen mɔ gi kpe gi kpaa
yelɛ ɔkyii ɔbono ɔ kya laarɛ

de ɔ' korogɛ mɔ ansi dɔ, de
nengyene ɔ' korogɛ mɔ, gi'
nyɛ puru gɛbii mɔ mara.
5 Ɔkyii mɔ gi korogɛ gɛbii
nyensɛɛ. Gɛmɔ ne nan baa
kyu ɔlon fɛɛ gibeletɔ-lɛɛ ɔlon
ɔnan gyi gɛwura nsinkpan
pɛwu so. Ɔkyii mɔ gi korogɛ
mɔ, i puru mɔ-bi mɔ dii
kpe Wurubuaarɛ mɔ-rɛ mɔ-
gɛgyapaa mɔ asɛ.
6 Ɔkyii mɔ mɔ gi selɛ kyon
kpe gipen dɔ. Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ nno gɛtɛɛko yela mɔ
yɛɛ ɔ' kyena nkɛ nwɛ gudu
nnyɔ nkɛ ikue-isa. Ɔ laa nyɛ
mɔ-ilaa gyisɛ nno.

Wurubuaarɛ Dɔ Ikɔ

7 Nfono mɔ, ikɔ i tɔrɔ Wu-
rubuaarɛ dɔ. Maakɛlɛ, Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ belɛnsɛ
ɔko mɔ-rɛ mɔ-nanboana
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ mɛ kya
kɔ de giwɔɔ belɛ mɔ. Giwɔɔ
mɔ gimɔ-nanboana isɔɔ kee
mɛ kya kɔ ma-a kpaa gimɔ.
8 Maakɛlɛ mɔ-rɛ Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ mɔ mɛ
gyi giwɔɔ mɔ gimɔ-rɛ gimɔ-
isɔɔ mɔ so, ne mɛŋ baa nyɛ
ɔkyenaten Wurubuaarɛ dɔ.
9 Mɛ too giwɔɔ belɛ mɔ
lii Wurubuaarɛ dɔ, gɛnen
ko-o dedaa giwɔɔ gibono mɛ
kya terɛ yɛɛ Satan abɛɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Mɔ
ne n gyɛ gɛsinkpan pɛwu so
asa ɔpenɛbo mɔ. Mɛ kyu
gimɔ-rɛ gimɔ-isɔɔ mɔ pɛwu
too gɛsinkpan.
10 I san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, nɛ nu gɛnɔ gɛko
Wurubuaarɛ dɔ gɛ kya tɔgɛ
ken-ken yɛɛ,
"Idɛ kon berɛ, aye-Wura
Wurubuaarɛ amɔlɛgɛ,
de mɔ-ɔlon, de mɔ-
gɛwuragyi mɔ gɛ lii
gɛwi tentegelen.
Yesu ɔbono Wurubuaarɛ gi
sun lii Wurubuaarɛ
dɔ,
ne ɔ kpaa mɔlɛgɛ
gɛsinkpan so anyamesɛ
mɔ kee
mɔ-gɛbelɛnsɛ mɔ gɛ lii
gɛwi tentegelen. I kya
nyiile yɛɛ
mɛ gya ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ lii Wu-
rubuaarɛ dɔ kon.
Aye-nanboana Wurubuaarɛ
asonbo abono mɛ bo
gɛsinkpan so mɔ
mɔmɔ-ɔkyobo ne n gyɛ
mɔ.
Nkana ɔ kya kyu mɔmɔ-
ilaa kpaa buu sa
Wurubuaarɛ gɛnyɛ de
gɛpɛ.
Idɛ kon berɛ mɛ gya mɔ lii
nno.
11 Ilaa ibono so Wurubuaarɛ
asonbo mɔ mɛ taalɛ
nyɛ ɔlon
ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ so gɛnen mɔ
ne n gyɛ yɛɛ
Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ, gi wu'
kyɛɛgɛ mɔ-nkalan fuɛ
sa mɔmɔ,
ne mɛ lɛɛ Wurubuaarɛ
gɛsintin gɛbono mɛ
nyi mɔ tɔgɛ sa asa.
Mɛ taalɛ kyule yɛɛ Yesu so
mɔ,
ba-a mɛ laa mɔɔ mɔmɔ
mɔ, mɛ' mɔɔ mɔmɔ.
12 Imɔso aye abono pɛwu
a bo Wurubuaarɛ dɔ
mɔ,
a' yɛgɛ de i' wɔra aye
ɔkon.

Gɛsinkpan so asa de ilaa
ibono i bo apoo dɔ mɔ
berɛ, fɛye laako.
Ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
gi kyu ginyadon belɛ
kpelegɛ ba fɛye asɛ.
O nyi ibono mɔ-nkɛ giŋ kyɔ
gɛsinkpan so.”

Giwɔɔ Mɔ Gi Laa Selɛ Gya Ɔkyii Mɔ Kpon

13 Giwɔɔ belɛ mɔ gi wu
yɛɛ gi laa san kyena daa
gɛsinkpan so mɔ, gi koso gi
selɛ gi gya ɔkyii ɔbono ɔ
korogɛ gɛbii nyensɛɛ mɔ.
14 Wurubuaarɛ gi sa ɔkyii
mɔ lun belɛ aban anyɔ de
o' kyu maalɛ kyon giwɔɔ mɔ
so kpe gipen dɔ nfono ɔ laa
nyɛ ilaa gyisɛ nsi nsa' de
gibaafon mɔ.
15 Nfono mɔ giwɔɔ mɔ gi
gbii nkyu lii gimɔ-gɛnɔ dɔ
fɛɛ ɔbon de gi' gyi ɔkyii mɔ.
16 Gɛsinkpan mɔ gɛ mɔlɛgɛ
mɔ. Gɛ bugi ginyɔ ne nkyu
nbono giwɔɔ mɔ gi gbii lii
gimɔ-gɛnɔ dɔ mɔ gi ŋaa loo
gɛmɔ dɔ.
17 Nfono mɔ giwɔɔ belɛ mɔ
gi kyu ginyadon wɔra ɔkyii
mɔ. Imɔso gi kyon de gi'
kpaa kɔ de ɔkyii mɔ mɔ-
biana sɛnsɛ mɔ. Mɔmɔ ne
n gyɛ anyamesɛ abono pɛwu
mɛ gyi Wurubuaarɛ nbara
so ne mɛ keda Yesu gɛsintin
gɛbono o nyiile mɔ dɔ mɔ.
18 Giwɔɔ mɔ gi kya kpe mɔ
gi san sii gi yelɛ apoo gɛnɔ.

13

Giwɔɔ Mɔ Gi Kyu Gimɔ-Ɔlon Kyu Sa Gɛdonbuɛ Gɛko

1 I san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, nɛ wu gɛdonbuɛ
gɛko gɛ kya dii gɛ kya lii
apoo dɔ. Gɛ bo ase gudu
de amu sono. Awura npɛ
gudu gi bun gɛmɔ-ase mɔ
so. Gɛ kya nyiile gɛmɔ-nyoro
so mɔ, gɛ ŋmarasɛ Wu-
rubuaarɛ anyen gyan'gyan
gɛmɔ-amu mɔ so.
2 Gɛdonbuɛ gɛbono nɛ
wu gɛnen mɔ gɛ dɛ fɛɛ
bufuli. Gɛmɔ-ayaa a dɛ
fɛɛ otukyuakyurɛɛ ayaa ne
gɛmɔ-gɛnɔ gɛ dɛ fɛɛ guuni
gɛnɔ. Giwɔɔ belɛ mɔ gi
kyu gimɔ-ɔlon de gimɔ-
gɛwuragyapaa de gimɔ-
gɛbelɛnsɛ belɛ mɔ kyu sa
gɛdonbuɛ gɛdɛ.
3 Fo wu gɛdonbuɛ mɔ gimu
giko mɔ fo laa tɔgɛ yɛɛ gɛ lɔ
ɔlɔ belɛ ibono i kaaborɛ gɛ'
wu' ne gɛŋ kii wu' ne ɔlɔ mɔ
gi san wu'. I dɛ gɛsinkpan
so anyamesɛ pɛwu gɛnɔ ne
mɛ san kpandɛ kpe mɛ buu
gɛmɔ.
4 Ibono giwɔɔ mɔ gi kyu
gimɔ-gɛwuragyi mɔ kyu sa
gɛdonbuɛ mɔ so mɔ, asa mɛ
son gimɔ. Mɛ son gɛdonbuɛ
mɔ kee, mɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
“Anɛ ne n fo gɛdonbuɛ gɛdɛ?
Anɛ ne nan taalɛ kɔ de
gɛmɔ?”
5 Giwɔɔ mɔ gi sa gɛdonbuɛ
mɔ ɔlon ne gɛ kya tɔgɛ
ilaa kyu nyiile gɛmɔ-nyoro,
de gɛ' kyu gɛmɔ-nyoro yɛɛ
gɛ gyɛ Wurubuaarɛ. Gɛ
nyɛ ɔkpa gyi gɛbelɛnsɛ ibosɛ
ikue-inyɔ ibosɛ inyɔ.
6 Gɛ kya bugi gɛmɔ-gɛnɔ
saalɛ Wurubuaarɛ. Gɛ kya
nyida mɔ-ginyen ne gɛ kya

saalɛ mɔ-ɔkyenaten de asa abono mɛ bo mɔ asɛ mɔ pɛwu.
7 Gɛbuɛ mɔ gɛ nyɛ ɔkpa kee de gɛ' taalɛ kɔ de Yesu asonbo de gɛ' gyi mɔmɔ so. Gɛ nyɛ ɔkpa kee de gɛ' gyi gɛwura ɔpaa kamaasɛ, asa oyuduu kamaasɛ, gɛdɛ kamaasɛ, de gɛsinkpan kamaasɛ asa so.
8 Gɛsinkpan so anyamesɛ pɛwu mɛ laa son gɛdonbuɛ mɔ, i laa san daa abono mɔmɔ-anyen a wolaa a bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔwolɛ mɔ dɔ pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ. Gɛnen ɔwolɛ mɔ gyɛ daa Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ ɔbono mɛ kyu kyɔɔlɛ sa anyamesɛ mɔ lɛɛ.

Wurubuaarɛ Asonbo, Fɛ' Kpɛ Keda Gɛnen

9 Ɔbono ɔ bo aso mɔ, o' nu.
10 Fo ɔbono i gyɛ yɛɛ mɛ laa kyu fo kpaa tii de obu mɔ, obu dɔ ne mɛ laa tii fo. Fo ɔbono fo laa mɔɔ isa de gɛki mɔ, gɛki lɛwu ne fo laa wu'. Gɛrɛnaa-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ idɛ i kya ka asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ yɛɛ mɛ' kpɛ keda mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ.

Gɛdonbuɛ Gɛbono Gɛ Kya Penɛ

Yɛɛ Wurubuaarɛ Ɔlon Ne N Bo Gɛmɔ Dɔ Mɔ

11 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu gɛdonbuɛ banban gɛko gɛ lii gɛsinkpan dɔ. Gɛ bo ase anyɔ fɛɛ sandɛ. Gɛmɔ-atɔngɛbi a dɛ fɛɛ giwɔɔ atɔngɛbi.
12 Gɛdonbuɛ gɛdɛ gɛ bo ɔlon asa so. Ilaa ibono gɛbuɛ gyangbarasɛ mɔ gɛ bo gɛ kya wɔra mɔ, gɛbuɛ nyɔsɛ mɔ kee gɛ laa wɔra imɔ gɛgyangbarasɛ mɔ ansi dɔ. Gɛnyɔsɛ mɔ gɛ laa yɛgɛ gɛsinkpan so asa mɛ' son daa gɛgyangbarasɛ gɛbono gɛmɔ-gimu giko gi lɔ ɔlɔ ɔbono i kaaborɛ gɛ' wu' ne gɛŋ kii wu' ne ɔlɔ mɔ gi san wu' mɔ.
13 Gɛdonbuɛ nyɔsɛ gɛdɛ gɛ laa wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ belɛ-belɛ ibono i kya lɛɛ gɛmɔ-ɔlon nyiile. Gɛ laa yɛgɛ ɔgya ɔ' lii Wurubuaarɛ dɔ ba gɛsinkpan so de asa mɛ' wu de ansi.

14 Kyu lii ilaa dɛgɛnɔsɛ ibono gɛ laa nyɛ wɔra gɛdonbuɛ gyangbarasɛ mɔ asɛ mɔ so mɔ, gɛ laa nyɛ penɛ gɛsinkpan so asa. Gɛ laa tɔgɛ ɔmɔ pɛwu yɛɛ mɛ' pɔrɔ ɔkperɛ ɔbono ɔ laa lii gɛdonbuɛ gyangbarasɛ gɛbono mɛ mɔɔ gɛmɔ de gɛki ne gɛ kii kyingi mɔ.
15 Gɛbuɛ ɔpenɛbo mɔ laa nyɛ ɔkpa kee de gɛ' sa gɛbuɛ mɔ ɔkperɛ mɔ gɛsɔnga de ɔkperɛ mɔ ɔ' taalɛ tɔngɛ gbaa. Ɔkperɛ mɔ laa yɛgɛ mɛ' mɔɔ abono mɛ kine yɛɛ mɛ maŋ son mɔ mɔ.
16 Gɛ laa yɛgɛ mɛ' daasɛ anyamesɛ pɛwu abaa gyisɛ so, abɛɛ mɔmɔ-asegbelɛ so; nbii de abelɛnsɛ, aterenbi awura de ayenbo, abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so de abono mɛ tɛ awura asɛ mɔ pɛwu.
17 Fo ɔbono mɛ mɛŋ daasɛ fo mɔ, fo maŋ nyɛ fɛ ilaa

abɛɛ fo' sɔɔ ilaa. Daasɛ mɔ ne n gyɛ gɛdonbuɛ mɔ ginyen abɛɛ gɛmɔ-ginyen asɛɛ gɛgyɔnɔ.
18 Gɛnen ilaa idɛ mɔ, i tiri sa ɔlaako ginyi. Imɔso fo ɔbono fo nyi ɔlaako mɔ, buu gɛdonbuɛ mɔ ginyen asɛɛ mɔ gɛgyɔnɔ. I gyɛ nyamesɛ ginyen asɛɛ gɛgyɔnɔ. Gɛgyɔnɔ mɔ gɛ gyɛ nwɛ nsee de ikue-isa isee.

14

Abono Mɛ Kya Buu Yesu Gɛten Kamaasɛ Mɔ

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ. Ɔ yelɛ Sayon Gibii so mɔ-rɛ asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ. Asa belɛ adɛ ne n gyɛ abono mɛ nyɛ mɛ' ŋmarasɛ Wurubuaarɛ sandɛ mɔ ginyen de mɔ-sɛ Wurubuaarɛ ginyen gyan'gyan mɔmɔ-asegbelɛ so mɔ.
2 Nfono mɔ, oderi dɔ mɔ, nɛ nu ɔlanba ɔko lii Wurubuaarɛ dɔ fɛɛ kyakyaalɛ belɛ ɔko abɛɛ fɛɛ nyangbon ne n kya faa. Ɔlanba mɔ kii ɔ dɛ fɛɛ aduule alanbo ne n kya lan mɔmɔ-aduule.
3 Asa belɛ abono nɛ wu gibii mɔ so mɔ, mɛ yelɛ Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ de ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ de abelɛnsɛ oko anan mɔ asɛ mɛ kya bii ɔlon pobɔrɔ. Asa nwɛ gudu-gudu gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ adɛ gɛmara mɔ, ɔko-rɛ ɔko maŋ baa taalɛ kasɛ ɔlon ɔbono gibii. Gɛnen asa abono mɛ kya bii ɔlon ɔbono mɔ ne Wurubuaarɛ laa daa gimɔlɛgɛ lii gɛsinkpan so kpe mɔ asɛ.
4 Mɔmɔ gɛnen asa abono mɛ maŋ kyu ikpa nyɛnyɛn so laarɛ akyii de i' kyɔlesɛ mɔmɔ-Wurubuaarɛ ɔson. Mɔmɔ-asen dɔ i laa fuuli. Mɔmɔ abono ne nan naa buu Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, gɛten kamaasɛ gɛbono ɔ kya kpe mɔ. Mɔmɔ ne nan nyɛ lii anyamesɛ dɔ kii ba Wurubuaarɛ asɛ fɛɛ agyudɔ pobɔrɔ abono mɛ kya daa gikyu too Wurubuaarɛ mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ.
5 Ɔko-rɛ ɔko maŋ nu mɔmɔ mɛ' kɛɛ abon. I maŋ nyɛ ilaa nyɛnyɛn iko mɔmɔ so.

Wurubuaarɛ Dɔ Isɔɔ Isa' Mɔmɔ-rɛ Mɔmɔ-Ikalan Isa'

6 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko kya maalɛ soso. Ɔ dɛ ɔkalan konkonsɛ ɔbono ɔ bo no gɛkpaa-gɛkpaa mɔ ɔ laa tɔgɛ sa asa abono mɛ tɛ gɛsinkpan so nsinkpan kamaasɛ so, ɔpaa kamaasɛ dɔ, gɛdɛ kamaasɛ dɔ, de asa oyuduu kamaasɛ pɛwu dɔ.
7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ kya maalɛ mɔ, o bugi gɛnɔ tɔgɛ ken-ken yɛɛ, “Fɛ' selɛ Wurubuaarɛ de fɛ' yen mɔ. Mɔ-owi ɔbono ɔ laa koola anyamesɛ de o' gyi mɔmɔ-nbɛlɛ mɔ gi fo. Fɛ' son Wurubuaarɛ ɔbono mɔ ne n lɛɛ soso de gɛsɛ de apoo de ibon mɔ.”
8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ nyɔsɛ ɔko buu ɔgyangbarasɛ

mɔ ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Babilon, ɔsowolɛ belɛ mɔ laa boori. Ɔ laa boori gɛsintin. Mɔ ne n gyɛ ɔsowolɛ ɔbono ɔ yɛgɛ nsinkpan pɛwu so asa mɛ nun lii mɔ-ilaa nyɛnyɛn gɛwɛ dɔ fɛɛ ɔkyii ɔbono gɛnyenlaarɛ i gyi mɔ-gimu ne ɔ yɛgɛ anyen sakyɔ mɛ loo mɔ-ilaayan dɔ mɔ.”

9 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ sasɛ ɔko kee gi buu isɔɔ gyangbarasɛ inyɔ mɔ. Mɔ kee gi baa lɛɛ gɛnɔ ken-ken ɔ kya tɔgɛ yɛɛ, “Mɔmɔ abono pɛwu mɛ son gɛdonbuɛ mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ ne gɛmɔ-daasɛ gyan mɔmɔ-asegbelɛ so abɛɛ mɔmɔ-gyisɛ abaa so mɔ,

10 mɛ laa nun daa Wurubuaarɛ ginyadon so-o! Gi laa wɔra fɛɛ nta bolonsɛ nbono Wurubuaarɛ gi kyɛɛgɛ bɔla mɔ-gisobiidɛ gɛwɛ mɔ. Mɛ laa yiyɛɛ fɛrɛwuta de ɔgya dɔ yɛgɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ ibono ɔ wolaa lɔrɔ yela sa mɔ-gɛsun mɔ de Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ mɛ yelɛ mɛ kerɛ ɔmɔ.

11 Igyɛsii i laa kpɛ i kya dii i kya lii mɔmɔ-gɛyiyɛɛ mɔ gɛten gɛkpaa-gɛkpaa. Gɛnyɛ de gɛpɛ mɔ, mɔmɔ abono mɛ son gɛdonbuɛ mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-ɔkperɛ ne gɛmɔ-ginyen gi gyan mɔmɔ so mɔ, mɔmɔ-nyoro gi maŋ tɔrɔ mɔmɔ kpa-a.”

12 Gɛrɛ-lɛɛ ilaa tɔgɛsɛ idɛ i kya ka asa abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ yɛɛ mɛ' kpɛ keda Wurubuaarɛ nbara mɔ dɔ de mɛ' keda mɔmɔ-gikagyan gibono mɛ ka gyan Yesu so mɔ dɔ gɛnen.

13 Nfono mɔ nɛ nu i tɔgɛ lii Wurubuaarɛ dɔ yɛɛ, “Ŋmarasɛ gɛnen ilaa idɛ yela: Lii nperɛ kyu kyon mɔ, ɔbono mɔ-rɛ Wurubuaarɛ mɛ gyɛ nyamesɛ kolon ne o wu' mɔ, ɔ gyɛ daa omudɛnsɛbo.” Ɔ tɔgɛ gɛnen mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu mɔ gi lɛɛ gɛnɔ yɛɛ, “Gɛsintin. Mɛ laa taa mɔmɔ-gɛsun bolonsɛ mɔ yɛgɛ de mɛ' kyoola. Gɛsun mɔ ntɛɛla mɔ gi laa yii ɔmɔ-abaa.”

Wurubuaarɛ Laa Koola Anyamesɛ Dɛnsɛ Yela Mɔ Asɛ

14 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, n baa kerɛ mɔ, Wurubuaarɛ awolɛ fufuli ne. Nɛ wu ɔko tɛ Wurubuaarɛ awolɛ mɔ so. Ɔ lii nyamesɛ. O bun sika kɔkɔɔ gɛpɛ fɛɛ wura, ne ɔ dɛ gɛtakpara boyɛsɛ de gibaa.

15 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi lii Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ kpaa kpen ken-ken sa ɔbono ɔ tɛ Wurubuaarɛ awolɛ mɔ so mɔ yɛɛ, “Idɛ kon, kyu gɛtakpara mɔ wɔra gɛsun. I fo ibono Wurubuaarɛ laa koola anyamesɛ dɛnsɛ pɛwu yela mɔ asɛ fɛɛ gɛnɔɔbono igyo i yaa ne dɔɔbo kya kpa imɔ koola yela mɔ.”

16 Imɔso nɛ wu gɛnɔɔbono ɔbono ɔ tɛ Wurubuaarɛ awolɛ so mɔ laa kyu mɔ-gitakpara mɔ loo gɛsinkpan dɔ de ɔ' koola gɛsinkpan so anyamesɛ dɛnsɛ pɛwu yela Wurubuaarɛ asɛ.

Wurubuaarɛ Laa Koola Anyamesɛ De Ɔ' Ka Ɔmɔ Gikɔ

17 Nfono mɔ nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko gi lii Wurubuaarɛ ɔson obu ɔbono ɔ bo Wurubuaarɛ dɔ mɔ. Ɔ dɛ gɛbirega boyɛsɛ.
18 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ banban ɔko mɔ gi lii Wurubuaarɛ ɔson gibui mɔ asɛ, mɔ ɔbono ne n kya kerɛ Wurubuaarɛ gisobiidɛ ɔgya so. O kpen kenken tɔgɛ sa ɔbono ɔ dɛ gɛbirega boyɛsɛ mɔ yɛɛ, "Idɛ kon kyu gɛbirega boyɛsɛ mɔ wɔra gɛsun. I fo ibono Wurubuaarɛ laa koola anyamesɛ nyɛnyɛn pɛwu de ɔ' biidɛ ɔmɔ-giso fɛɛ gɛnɔɔbono gifɔlɛ giko abi a pɛɛrɛ ne mɛ kya tɛɛ amɔ kyu wɔra nta mɔ."
19 Imɔso nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa kyu mɔ-gɛbirega boyɛsɛ mɔ wɔra gɛsun gɛsinkpan so de ɔ' koola anyamesɛ nyɛnyɛn pɛwu kyu kpaa too Wurubuaarɛ ginyadon dɔ fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyu gɛnen gifɔlɛ gibono abi kpaa too amɔ-ɔnyanten mɔ.
20 Mɛ laa biidɛ ɔmɔ-giso ɔsowolɛ mɔ nkan, ne ɔmɔ-nkalan gi laa lii gi kya kyon faa bo-bo-bo fɛɛ gɛnɔɔbono gifɔlɛ mɔ abi nkyu gi kya kyon amɔ-ɔnyanten mɔ. Nkalan mɔ gi laa kyon gɛnen-n wɔra gisoro akpaten nwɛ nnyɔ, ne nmɔ-okin laa wɔra fɛɛ bee ɔlɔnga.

15

Mosisi Mɔ-rɛ Yesu Mɛ Wɔra Wurubuaarɛ Ayenbi Ɔlon

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ kii wu ilaa lɛɛnyiilesɛ banban iko Wurubuaarɛ dɔ. I gyɛ ilaa belɛ ne i kya dɛ gɛnɔ. Imɔ ne n gyɛ Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ sono ibono mɛ dɛ awɔrɔfɔɔ akpen sono abono a gyɛ awɔrɔfɔɔ tiikarasɛ mɔ. Kyu naa de amɔ so ne Wurubuaarɛ laa biidɛ gɛsinkpan so anyamesɛ nyɛnyɛn giso de mɔ-ginyadon mɔ gi' yela ɔkara.
2 Nɛ wu ilaa iko fɛɛ nkyu belɛ nbono gi ken gi kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa ne i dɛ fɛɛ ɔgya gi kyangɛ saarɛ imɔ dɔ. Ilaa mɔ asɛ mɔ nɛ wu asa abono mɛ laa kɔ lii mɔmɔ-gisɔɔgyi dɔ mɔ. I lii fɛɛ mɛ laa kine gɛdonbuɛ mɔ de gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ gison de gɛmɔ-asɛɛ gɛgyɔnɔ daasɛ mɔ. Asa mɔ mɛ yelɛ ilaa mɔ asɛ mɛ dɛ aduule abono Wurubuaarɛ gi sa mɔmɔ mɔ.
3 Mɛ kya bii ɔlon ɔbono Mosisi, Wurubuaarɛ sonbo mɔ de Yesu ɔbono ɔ gyɛ Wurubuaarɛ sandɛ mɔ, mɛ wɔra mɔ yɛɛ,

"Wura Wurubuaarɛ Ɔlolonbo,
fo-ilaa wɔrasɛ i kyɔ ne i kya dɛ gɛnɔ.
Nsinkpan pɛwu so Wura,
fo-ikpa i dɛ ntintin ne i gyɛ gɛsintin.
4 Anɛ ne n bo no yɛɛ ɔ maŋ selɛ fo? Anɛ ne maŋ lɛɛ fo-ginyen?
Fo-nkon ne n gyɛ gisen fufuli wura.
Nsinkpan pɛwu so asa mɛ laa baa son fo.

I lii fɛɛ fo-gɛsintin gɛ laa lii
gɛwi yɛɛ
Fo kya wɔra ilaa gɛsintin
ɔkpa so.”

Awɔrɔfɔɔ Tiikarasɛ Sono Mɔ

5 Idɛ gɛmara mɔ, i san
i kya wɔra me fɛɛ oderi
mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ ɔson
obu mɔ gi tigi Wurubuaarɛ
dɔ. Gɛnen obu ɔbono dɔ ne
Wurubuaarɛ ɔson atɔ a bo
ne i kya lɛɛ Wurubuaarɛ ilaa
wɔrasɛ nyiile aye.

6 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ sono mɔ mɛ lii Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ dɔ
mɛ dɛ awɔrɔfɔɔ sono mɔ.
Mɛ suu akɛlɛlɛ ngbɛ parɛ-
parɛ gi kya ŋɛlegi, ne ilaa
iko fɛɛ iliide i laran mɔmɔ-
akan so. Imɔ-nkyu gi gyɛ
sika kɔkɔɔ.

7 Nfono mɔ, ilaa inan
ibono i bo nkpa mɔ dɔ
ɔko gi kyu sika kɔkɔɔ ibon-
boron sono sa Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ sono mɔ. Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ bo no
gɛkpaa-gɛkpaa mɔ ginyadon
gi bɔla ibonboron mɔ dɔ.

8 Isɔɔ mɔ mɛ sɔɔ ibon-
boron mɔ mɔ, Wurubuaarɛ
nyisigyi de mɔ-ɔlon mɔ
i yɛgɛ igyɛsii i bɔla Wu-
rubuaarɛ ɔson obu mɔ. Ɔko
mɛŋ taalɛ loo nno kaaborɛ
awɔrɔfɔɔ sono mɔ a yela
ɔkara.

16

Ibonboron Dɔ Awɔrɔfɔɔ Sono

1 Nɛ nu gɛnɔ gɛko lii
Wurubuaarɛ ɔson obu mɔ
dɔ, gɛ tɔgɛ ken-ken sa Wu-
rubuaarɛ dɔ isɔɔ sono mɔ
yɛɛ, “Fɛ' kpaa kyɛɛgɛ Wu-
rubuaarɛ gisobiidɛ sono gi-
bono gi bo fɛye-ibonboron
mɔ dɔ mɔ worogɛ gɛsinkpan
so.”

2 Gɛsintin mɔ, isɔɔ sono
mɔ dɔ ɔgyangbarasɛ mɔ gi lii
kpaa kyɛɛgɛ mɔ-bonboron
mɔ dɔ-lɛɛ awɔrɔfɔɔ mɔ
worogɛ gɛsinkpan so. Nfono
mɔ, nɛ wu gɛnɔɔbono asa
abono gɛdonbuɛ mɔ daasɛ
gyan mɔmɔ so ne mɛ son
gɛdonbuɛ mɔ ɔkperɛ mɔ mɛ
laa lɔ ilɔ mɔ. Ilɔ nyɛnyɛn
gyɔsɛ ne nan lii mɔmɔ-nyoro
so faa nyamaa.

3 Ɔsɔɔ nyɔsɛ mɔ gi
kyɛɛgɛ mɔ-lɛɛ bonboron dɔ
awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra apoo
dɔ ne nɛ wu gɛnɔɔbono
nkyu mɔ pɛwu gi laa bingiri
fɛɛ obuni nkalan mɔ. Ilaa
kamaasɛ ibono i bo apoo mɔ
dɔ pɛwu i laa wu'.

4 Ɔsɔɔ sasɛ mɔ gi
kyɛɛgɛ mɔ-lɛɛ bonboron dɔ
awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra ibon
de ibon amu so, ne nɛ
wu gɛnɔɔbono nkyu gi laa
bingiri nkalan mɔ.

5 Nfono mɔ, nɛ nu Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono
ɔ kya kerɛ nkyu so mɔ gi
tɔgɛ yɛɛ, “E, Wurubuaarɛ, fo
ɔbono fo bo no, ne fo wolaa
fo bo no mɔ, fo-nkon ne n
gyɛ Wurubuaarɛ, Gɛsintin
Wura. Gɛnɔɔbono fo laa
biidɛ anyamesɛ nyɛnyɛn
giso faa, i kyena.

6 I kya nyiile yɛɛ mɛ mɔɔ
abono fo lɔrɔ yela fo-nyoro
mɔ de fo-ikalan atɔgɛbo
kyɛɛgɛ mɔmɔ-nkalan fuɛ.
Ne fo mɔ, nkalan kee ne fo

laa kyu nuule mɔmɔ. Ibono
i kaaborɛ mɔmɔ mɔ ne!”
7 Nfono mɔ nɛ nu gɛnɔ
gɛko gɛ kyule lii Wu-
rubuaarɛ ɔson gibui mɔ dɔ
yɛɛ, “I gyɛ gɛsintin, Wura
Wurubuaarɛ Ɔlolonbo.
Gɛnɔɔbono fo laa biidɛ
anyamesɛ nyɛnyɛn giso mɔ,
i gyɛ gɛsintin ne i gyɛ imɔ-
ɔkpa so.”
8 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
nansɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ
bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ
mɔ bun owi, ne nɛ wu
gɛnɔɔbono i laa sa owi ɔkpa
de mɔ-ɔgya ɔ' foo asa mɔ.
9 Imɔso owi mɔ laa son
kan-kan-kan ne i laa foo asa.
Ibono Wurubuaarɛ bo ɔlon
gɛnen awɔrɔfɔɔana abono
so mɔ, asa mɛ laa saalɛ
mɔ. Mɛ maŋ nu mɔmɔ-
nyoro gɛsɛ de mɛ' kyɛɛgɛ de
mɛ' kyu nyisigyi sa mɔ.
10 Ɔsɔɔ nunsɛ mɔ gi kyɛɛgɛ
mɔ-bonboron mɔ dɔ-lɛɛ
awɔrɔfɔɔ mɔ bun gɛdonbuɛ
mɔ gɛwuragyapaa, ne
gɛsinkpan gɛbono so ɔ kya
gyi gɛwura mɔ i wɔra gibiri.
Asa mɛ laa yiyɛɛ ne mɛ laa
san wɛ anɛbi.
11 Mɔmɔ-gɛyiyɛɛ de
mɔmɔ-ilɔ mɔ so mɔ, mɛ laa
saalɛ Wurubuaarɛ ɔbono ɔ
bo soso mɔ, yɛgɛ mɛ maŋ
kii nu mɔmɔ-nyoro gɛsɛ de
mɛ' kyɛɛgɛ lii mɔmɔ-ilaa
nyɛnyɛn ibono mɛ kya wɔra
mɔ dɔ.
12 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
seesɛ mɔ gi kyɛɛgɛ mɔ-
bonboron mɔ dɔ awɔrɔfɔɔ
wɔra Yufereetisɛ ɔbon belɛ
mɔ dɔ, ne nɛ wu gɛnɔɔbono
ɔ laa ŋaa wosi-wosi mɔ.
I laa ba gɛnen de awura-
awura mɔ mɔmɔ-rɛ mɔmɔ-
adɛ abono mɛ laa lii owi
ɔbaaliiten so mɔ mɛ' nyɛ
ɔkpa kyon.
13 I san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu ilaa
nyɛnyɛn oduduu ɔko-ɔko
isa' ibono i kya kyena asa
so mɔ, i dɛ fɛɛ atɛtɛmenyi.
I laa lii giwɔɔ mɔ gɛnɔ dɔ
de gɛdonbuɛ mɔ gɛnɔ dɔ
de gɛdonbuɛ gɛbono gɛ kya
penɛ asa mɔ gɛnɔ dɔ.
14 Gɛnen ilaa nyɛnyɛn
oduduu isa' idɛ i gyɛ ilaa
nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ
isɔɔ. I kya wɔra ilaa
dɛgɛnɔsɛ. Ilaa nyɛnyɛn
oduduu mɔ i laa naa gyan
de gɛsinkpan pɛwu koola
awura pɛwu kpaa gyan de
mɛ' kpe kpaa kɔ ikɔ de
Wurubuaarɛ adɛ gɛkɛ belɛ
gɛbono Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ gyɛ Ɔlolonbo mɔ gi yela
mɔ.
15 Wura Yesu gi wolaa tɔgɛ
yɛɛ,
“Gɛnen gɛkɛ belɛ gɛbono
mɔ,
nan baa tuule anyamesɛ
fɛɛ oyu.
Imɔso fɛ' baala fɛye-nyoro
gyoo me.
Omudɛnsɛbo ne n gyɛ ɔbono
ɔ dɛsɛ mɔ-nyoro so
ne ɔ kya kerɛ mɔ-aso
gigyi gikuru so
de ɔŋ sa ɔ' naa gibolon-
bukpan
de i' wɔra mɔ ipeeli
sansana mɔ.”
16 Ilaa nyɛnyɛn oduduu
isa' mɔ i laa koola-koola
awura mɔ pɛwu kpaa gyan
gɛsinkpan gɛbono so mɛ kya
terɛ de Hiiburu gɛdɛ dɔ yɛɛ
Amagɛdon mɔ.

Bonboron Dɔ Awɔrɔfɔɔ Sonosɛ: Gɛsɛ Gɛrɛ I Kya Nyida

17 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
sonosɛ mɔ gi kyɛɛgɛ
mɔ-bonboron mɔ dɔ-lɛɛ
awɔrɔfɔɔ mɔ wɔra afuu
dɔ, ne nɛ nu gɛnɔ gɛko gɛ
terɛ ken-ken lii Wurubuaarɛ
ɔson obu dɔ, Wurubuaarɛ
gɛgyapaa mɔ asɛ yɛɛ, “I logɛ
kon.”
18 Nfono mɔ, nɛ wu
gɛnɔɔbono nyangbon laa
wiisɛɛ, i laa wɔra ɔlanba,
nyangbon laa faa, ne
gɛsinkpan gɛ laa gyigisi. Gɛ
laa tansi gyigisi seregɛ. Ko-o
ibono Wurubuaarɛ gi lɛɛ
nyamesɛ faa, gɛsinkpan gɛŋ
ti taa gyigisi de i' fo gɛnen.
19 I laa ba' ɔsowolɛ belɛ
mɔ so gikpadɔ gisa', ne
nsinkpan pɛwu so isowolɛ
mɔ i laa boori. Gɛnen owi
ɔbono dɔ mɔ, Wurubuaarɛ
laa nyingi Babilon ɔsowolɛ
belɛ mɔ ilaa nyɛnyɛn so,
de o' kyu mɔ-gisobiidɛ wɔra
gɛwɛ dɔ de ɔ' yɛgɛ Babilon
awura mɛ' nun gisobiidɛ mɔ
ta.
20 Ɔko maŋ baa wu apoo
akyaafiya belɛ-belɛ de abii
gɛsinkpan so.
21 Nyangbon akpenkpelen-
bui boduduusɛ a laa lii Wu-
rubuaarɛ dɔ tɔrɔ anyamesɛ
so. Akpenkpelenbui mɔ
gikamaasɛ oduduu laa wɔra
fɛɛ siminti bagi oduduu.
A laa tɔrɔ gɛnen kaaborɛ
anyamesɛ mɛ laa tɔngɛ kpaa
ŋmɛɛ de Wurubuaarɛ. I
kya nyiile yɛɛ akpenkpelen-
bui mɔ awɔrɔfɔɔ mɔ a laa
don abaa.

17

Ilaayankyii Ɔbono Ɔ Tɛ Gɛbunono Mɔ De Gɛdonbuɛ Mɔ

1 I san i kya wɔra me fɛɛ
oderi mɔ, Wurubuaarɛ dɔ
isɔɔ sono ibono nkana mɛ dɛ
Wurubuaarɛ ginyadon ibon-
boron sono mɔ dɔ ɔko gi
baa terɛ me yɛɛ, “Ba kerɛ!
Nan nyiile fo gɛnɔɔbono
Wurubuaarɛ laa kyu biidɛ
ɔsowolɛ belɛ ɔbono ɔ tɛ
ibon sakyɔ asɛ mɔ giso
mɔ. Ɔsowolɛ mɔ dɛ fɛɛ
ilaayankyii ɔbono ɔ tɛ gi-
bunono ne mɔ-ginyen gi nu
gyan de gɛsinkpan pɛwu so
mɔ.
2 Gɛsinkpan so awura-
awura mɛ kya dii ma-a
kpelegɛ ɔsowolɛ belɛ mɔ so
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen mɛ kya
kpe gɛnen ɔkyii ɔbono ɔnan
asɛ mɔ. Gɛsinkpan so asa
pɛwu mɛ kya nun lii ɔsowolɛ
mɔ onsipara gɛwɛ dɔ ne mɛ
kya boo fɛɛ nta.”
3 Ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ me gɛnen
ta mɔ, Wurubuaarɛ Oduduu
ɔlon dɔ mɔ, i wɔra me fɛɛ
ɔsɔɔ mɔ gi puru me kyu
kpe gipen giko dɔ. Nno
mɔ, nɛ wu ɔkyii ɔko, ɔ gyan
gɛdonbuɛ pebara gɛko so.
Gɛ kya nyiile gɛmɔ-nyoro so
mɔ Wurubuaarɛ anyen so-o
ne gɛ ŋmarasɛ gyan'gyan
gɛmɔ-nyoro so. Gɛ bo amu
sono de ase gudu.
4 Ɔkyii mɔ dela akuru pe-
bara boɔgyalonsɛ. O kyu
sika kɔkɔɔ de abui ŋɛlegisɛ,
de ngyi boɔgyalonsɛ lɔrɔ
mɔ-nyoro faa nyɔlen-n. Ɔ dɛ
sika kɔkɔɔ bonboron ɔko de
mɔ-gibaa. Ilaa kyosɛ de ilaa

kyɔlesɛsɛ ibono mɔ-ilaayan
mɔ i kya kyu bun mɔ-nyoro
mɔ ne n bɔla gɛnen sika
kɔkɔɔ bonboron mɔ dɔ.
5 Ayenbi anyen a gyan mɔ-
gisegbelɛ so yɛɛ,
Babilon ɔsowolɛ belɛ!
Ilaayan akyii abono mɛ tɛ
nbunono mɔ mɔmɔ-nyi.
Gɛsinkpan so ilaa kyosɛ
kamaasɛ imɔ-nyi.
6 Nɛ wu gɛnen ɔkyii mɔ mɔ,
asa nkalan gi kya boo mɔ fɛɛ
nta. I lii fɛɛ ɔ kya mɔɔ asa
abono Wurubuaarɛ gi lɔrɔ
mɔmɔ yela sa mɔ-nyoro mɔ
de asa abono mɛ kya wu
Yesu ilaa lɛɛ tɔgɛ mɔ. Nɛ wu
ɔkyii mɔ gɛnen mɔ, i dɛ me-
gɛnɔ gikyɔ.

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Gi Lɛɛ Ɔkyii Mɔ Ilaa Mɔ Gɛsɛ Sa Me

7 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
mɔ gi taasɛ me yɛɛ, "Menɛ
n wɔra ne i kya dɛ fo-
gɛnɔ gɛnen? Ɔkyii baarɛ
de gɛdonbuɛ gɛbono gɛ bo
amu sono de ase gudu ne
ɔkyii mɔ tɛ gɛmɔ so mɔ i gyɛ
daa ilaa boduduusɛ iko. Nyɛ
gisen. Nan nyiile fo imɔ gɛsɛ.
8 Gɛdonbuɛ gɛbono fo wu
mɔ, nkana gɛ bo no ne
idɛ kon gɛŋ baa gɛ bo no.
Gɛ laa dii lii Wurubuaarɛ
ilaa kyosɛ ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo
ɔkara mɔ dɔ de idɛ kon gɛ'
baa kyon kpe lɛwu nyɔsɛ
dɔ. Gɛsinkpan so asa ako,
mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen
aŋ wolaa a bo Wurubuaarɛ
Asɛ Ɔkyenaten Ɔwolɛ mɔ dɔ
pɛi ne Wurubuaarɛ gi lɔɔ
lɛɛ soso de gɛsɛ mɔ, mɛ laa
wu gɛnen gɛdonbuɛ mɔ ilaa
wɔrasɛ mɔ, i laa dɛ ɔmɔ-
gɛnɔ. I kya nyiile yɛɛ nkana
gɛ bo no. Gɛŋ baa gɛ bo no,
ne gɛ laa kii kii ba.

9 "Ɔbono ɔ gyɛ ɔlaako ony-
ibo mɔ wolɛ ne nan nu ilaa
idɛ gɛsɛ. I kya nyiile yɛɛ
gɛdonbuɛ mɔ amu sono mɔ
a yelɛ sa abii sono abono
ɔkyii mɔ tɛ amɔ so mɔ. A
yelɛ sa awura sono ako kee.
10 Awura mɔ dɔ anun mɛŋ
baa mɛ bo no. Ɔko san ɔ kya
gyi gɛwura. Ɔbanban mɔ
berɛ mɛŋ ti baa gyi gɛwura.
Owi ɔbono ɔ laa baa gyi
gɛwura mɔ, ɔ laa kyena daa
ŋmaraa faa.

11 "Gɛdonbuɛ gɛbono
nkana gɛ bo no ne idɛ kon
gɛŋ baa gɛ bo no mɔ, gɛmɔ
ne n gyɛ wura kuesɛ ɔbono
mɔ kee bɔla de awura sono
mɔ. Gɛmɔ kee gɛ laa baa
kyon kpe lɛwu nyɔsɛ mɔ dɔ.
12 Ase gudu abono fo wu
mɔ, a yelɛ sa awura gudu
abono mɛ mɛŋ ti taa yela
mɔmɔ gɛwura mɔ. Mɛ
laa nyɛ ɔkpa de mɛ' gyi
gɛwura dabɔlɛ de gɛdonbuɛ
mɔ ŋmaraa pi-i faa daa.
13 Gɛnen awura gudu
adɛ nwɔnsa gi gyɛ gikolon,
ne mɛ laa kyu mɔmɔ-
ɔlon de mɔmɔ-gɛwuragyi sa
gɛdonbuɛ mɔ.
14 Mɛ laa kyu ikɔ tu Yesu,
Wurubuaarɛ sandɛ mɔ. Ne
Yesu mɔ laa gyi mɔmɔ so. I
kya nyiile yɛɛ mɔ ne n gyɛ
awura dɔ Wura de abelɛnsɛ
dɔ Ɔbelɛnsɛ. Mɔ-rɛ mɔ-adɛ
abono ɔ tɔgɛ ɔmɔ yɛɛ mɛ'
son mɔ mɔ, ɔ tɔɔsɛ mɔmɔ
lɛɛ, ne mɛ sii de mɔ, mɔ-rɛ

ɔmɔ ne nan gyi awura gudu
mɔ so gɛnen.”
15 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi kii tɔgɛ sa me yɛɛ, “Ibon
ibono fo wu ilaayankyii mɔ
tɛ imɔ asɛ mɔ i yelɛ sa asa
kpɛi-kpɛi, sakpii kpɛi-kpɛi,
nsinkpan kpɛi-kpɛi, de ndɛ
kpɛi-kpɛi so asa.
16 Ase gudu abono fo wu
mɔ de gɛdonbuɛ mɔ mɛ laa
kyo ilaayankyii ɔbono ɔ yelɛ
sa ɔsowolɛ mɔ. Mɛ laa sɔgɛ
ilaa kamaasɛ lii mɔ asɛ de
mɛ' naa taa mɔ yɛgɛ gibolon-
bukpan de mɛ' kyɔɔ-kyɔɔ
mɔ-inun gyi de mɛ' kyu ɔgya
dɛɛ mɔ.
17 I kya nyiile yɛɛ Wu-
rubuaarɛ gi kyu wɔra
mɔmɔ-asen dɔ yɛɛ mɛ' wɔra
mɔ Wurubuaarɛ gɛlaarɛ de
mɛ' wɔra gɛnɔ kolon de
mɛ' kyu mɔmɔ-gɛwuragyi
sa gɛdonbuɛ mɔ kaaborɛ
Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ a'
lɔɔ ba gɛsintin.”
18 Ɔsɔɔ mɔ gi kii tɔgɛ sa
me yɛɛ, “Ɔkyii ɔbono fo wu
mɔ, yelɛ sa ɔsowolɛ belɛ mɔ.
Gɛsinkpan so awura-awura
mɛ tɛ sa gɛnen ɔsowolɛ mɔ.”

18

Babilon Ɔsowolɛ Gbaa' Mɔ Laa Boori

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i
san i kya wɔra me fɛɛ oderi
mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ
ɔsɔɔ banban ɔko gi kpelegɛ
lii soso ɔ kya ba. Ɔ gyɛ
ɔbelɛnsɛ gbaa' ne ɔlon belɛ
bo mɔ asɛ. Mɔ-nyisigyi kya
ŋɛlegi gɛsinkpan so.
2 O kpen ken-ken yɛɛ,
“Babilon ɔsowolɛ gbaa' mɔ
laa boori.
Ɔ laa boori gɛsintin.
Ɔ laa baa bingiri akyanfon.
Ɔ laa wɔra ilaa nyɛnyɛn
oduduu kpɛi-kpɛi
ɔkyenaten.
Nbuii nyɛnyɛn de nbuii
kyosɛ gi laa kyena
nno.
3 Mɔ-ilaa nyɛnyɛn so ne ɔ laa
boori gɛnen.
I kya nyiile yɛɛ ɔ kya yɛgɛ
nsinkpan pɛwu so asa
mɛ kya nun lii mɔ-ilaa
nyɛnyɛn gɛwɛ dɔ
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen sakyɔ
mɛ kya loo ilaayan dɔ
kyu naa de ɔkyii ɔbono
anyen gilaarɛ i gyi mɔ-
gimu mɔ.
Gɛsinkpan so awura-awura
mɛ kya dii ma-a kpelegɛ
ɔsowolɛ mɔ so
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen mɛ kya
kpe ilaayankyii
ɔbono ɔ tɛ gɛbunono asɛ
mɔ.
Gɛsinkpan so gigya agyibo
mɛ kya baa wɔra
aterenbi awura
kyu lii ɔsowolɛ mɔ nky-
oola nbono ɔ kya ky-
oola fɔm-m mɔ so.”
4 Nfono mɔ nɛ nu gɛnɔ
gɛko lii Wurubuaarɛ dɔ gɛ
kya tɔgɛ yɛɛ,
“Fɛye abono fɛ kya son me
Wurubuaarɛ mɔ,
fɛ' lii gɛnen ɔsowolɛ
baarɛ so.
Iŋ gyɛ gɛnen mɔ, mɔ-ilaa
nyɛnyɛn giwɔra
i laa naa kyangɛ fɛye
de mɔ-gisobiidɛ kee gi'
taarɛ fɛye.
5 Mɔ-ilaa nyɛnyɛn i nyaakyɔ.

I dii kpaa kyaga de Wurubuaarɛ
ne Wurubuaarɛ mɛŋ
kya tan imɔ so.
6 Fɛye Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ
ibono Wurubuaarɛ laa
yɛgɛ fɛ' ka asa gikɔ
mɔ,
gɛnɔɔbono ɔsowolɛ gbaa'
mɔ gi kyu wɔra asa
mɔ,
fɛ' kyu gɛnen kee wɔra
mɔ.
Mɔ-ilaa nyɛnyɛn ibono o kyu
wɔra asa mɔ,
fɛ' ka mɔ gikɔ gɛnen
gikpadɔ ginyɔ.
Fɛɛ gɛnɔɔbono o kyu
awɔrɔfɔɔ gɛwɛ sa asa
ne mɛ nun mɔ,
fɛ' kɔ awɔrɔfɔɔ kee gɛnen
gikpadɔ ginyɔ
wɔra gɛwɛ dɔ nuule mɔ.
7 Gɛnɔɔbono ɔkara o kyu yen
mɔ-nyoro,
ne ɔ wɔra mɔ-gɛlaarɛ
ilaa kyu kyoola fɔm-m
mɔ,
fɛye mɔ fɛ' kyu daa
ɔlaawusɛ de osulon
too mɔ so.
Ɔ kya tɔgɛ sa mɔ-nyoro yɛɛ,
'N kya gyi gɛwura daa
ne n' tɛ.
Meŋ gyɛ okulaabo. Osu-
lon maa bii tu me.'
8 Lii gɛnen so mɔ,
gɛkɛ kolon poroko ne
awɔrɔfɔɔ a laa tu mɔ:
alɔbi, osulon, de akon
belɛ.
Ɔgya kee laa dɛɛ mɔ.
Wura Wurubuaarɛ ɔbono
ɔ laa biidɛ mɔ-giso
gɛnen mɔ,
gyɛ daa ɔlolonbo.

Gɛsinkpan So Awura Mɛ Laa Su De Mɛ' Saawo Sa Babilon

9 "Gɛsinkpan so awura-
awura abono mɛ dii kpe-
legɛ ɔsowolɛ gbaa' mɔ so
fɛɛ gɛnɔɔbono anyen mɛ
kya kpe ilaayankyii ɔbono
ɔ tɛ gɛbunono asɛ mɔ,
nkana gɛnen awura abono
mɔmɔ-rɛ ɔsowolɛ mɔ pɛwu
mɛ kyoola dabɔlɛ fɔm-m.
Awura-awura mɔ mɛ laa
wu igyɛsii ibono i laa dii lii
ɔsowolɛ mɔ-ɔdɛɛten mɔ, mɛ
laa su de mɛ' saawo sa mɔ.
10 Mɔ-gɛyiyɛɛ gɛ laa wɔra
mɔmɔ gifuu so mɔ, mɛ laa
yelɛ daa koo-koo mɛ kerɛ mɔ
de mɛ' tɔgɛ yɛɛ,
'O, laako, Babilon ɔsowolɛ
gbaa'.
Laako-a, Babilon
ɔlolonbo.
Fo-gisobiidɛ gi baa tu fo owi
kolon poroko.'
11 "Gigya agyibo abono mɛ
bo gɛsinkpan so mɔ kee mɛ
laa saawo de mɛ' su osulon
kyu lii mɔ so. Ɔko-rɛ ɔko
mɛŋ baa ɔ kya sɔɔ mɔmɔ-
ilaa.
12 Mɛŋ baa nyɛ fɛ mɔmɔ-
sika kɔkɔɔ de abeletɔ fu-
fuli, mɔmɔ-abui ŋɛlegisɛ de
ngyi boɔgyalonsɛ, mɔmɔ-
akuru dɛnsɛ dɛnsɛ ɔnan ka-
maasɛ. Mɛŋ baa nyɛ fɛ
iyii bofensɛ, de ilaa ibono
pɛwu asa mɛ kyu akondɛ
anyi de iyii boɔgyalonsɛ salɛ
imɔ mɔ, de ilaa ibono mɛ
kyu abeletɔ kpɛi-kpɛi de
akpenkpelenbui fufuli kyu
wɔra mɔ.
13 Mɛŋ baa nyɛ fɛ ilaa
bofensɛ fɛɛ sasaalɛ, atikee,
ibono mɛ kya kyu bɔ de
ibono mɛ kya kyu dɛɛ mɔ,
de onufuii. Mɛŋ baa nyɛ fɛ

nta de nfɔ, de nnyufo nbono
gi pɛ mɔ de ilaa gyisɛ ibono
mɛ kya kyu kɔrɔ nnyufo de
inaadɛ de isandɛ, abee de
ilaa ibono abee mɛ kya biidɛ
mɔ, de nbide.
14 Babilon ɔsowolɛ, oyii abi
abono nkana a da fo
ɔbolɛ mɔ
a kyon yɛgɛ fo.
Fo-awuratɔ de fo-nyisigyi
pɛwu gi lii fo-gibaa.
Gɛkaako, gɛkaako foŋ baa
nyɛ imɔ kpa-a.
15 “Gigya agyibo abono mɛ
fɛ ilaa idɛ pɛwu ɔsowolɛ mɔ
so ne mɛ bingiri aterenbi
awura mɔ mɛ laa wu
ɔsowolɛ mɔ-gɛyiyɛɛ mɔ, i laa
wɔra ɔmɔ gifuu, ne mɛ laa
yelɛ koo-koo de mɛ' san su
de mɛ' yiyɛɛ sa mɔ yɛɛ,
16 ‘Mɔ laako! Mɔ-rɛ gɛyiyɛɛ!
Ɔsowolɛ gbaa' baarɛ!
Yɛgɛ nkana mɔ ne n gyere
bun akɛlɛlɛ de akuru pe-
bara dɛnsɛ,
ne o kyu sika kɔkɔɔ, de
abui ŋɛlegisɛ, de ngyi
boɔgyalonsɛ
kyu lɔrɔ mɔ-nyoro
nyɔlen-n mɔ.
17 Owi kolon dɔ mɔ
gɛnen atɔ de aterenbi
belɛ adɛ pɛwu a sii.’
“Abono mɛ kya kerɛ akolii
so, abono mɛ kya kyu
akolii kpe mɔmɔ-nten kpesɛ,
abono mɛ kya wɔra akolii
dɔ gɛsun, de abono mɛ kya
gyi gigya apoo so mɔ, mɔmɔ
pɛwu mɛ laa yelɛ koo-koo
18 mɛ kerɛ gɛnɔɔbono
ɔsowolɛ mɔ kya dɛɛ ne
igyɛsii i kya dii lii ɔsowolɛ
mɔ so mɔ de mɛ' saawo yɛɛ,
‘Nkana ɔsowolɛ ɔmɔ ne n
baa fo ɔsowolɛ gbaa' baarɛ!’
19 Mɛ laa paada mɔmɔ-
amu de mɛ' san mɛ kya
saawo mɛ kya su osulon yɛɛ,
‘Mɔ laako! Mɔ-rɛ gɛyiyɛɛ!
Ɔsowolɛ gbaa' baarɛ!
Nkana mɔ-aterenbi so
ne akolii awura pɛwu
mɛ bingiri aterenbi
awura.
Owi kolon dɔ mɔ, ɔ boori
bun.’
20 Wurubuaarɛ dɔ asa,
nengyene ilaa idɛ pɛwu
i ba gɛnen mɔ,
fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon!
Fɛye abono Wurubuaarɛ gi
lɔrɔ yela sa mɔ-nyoro
mɔ,
Yesu isɔɔ, de Wu-
rubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo mɔ,
fɛ' yɛgɛ i' wɔra fɛye ɔkon!
Ilaa ibono ɔsowolɛ baarɛ gi
kyu wɔra fɛye mɔ,
Wurubuaarɛ gi ka mɔ
gikɔ sa fɛye!”

Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Ɔlolonbo Mɔ Ilaa Tɔgɛsɛ

21 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ ɔlolonbo ɔko gi puru
gibui fɛɛ giboo belɛ ne ɔ too
gimɔ wɔra apoo dɔ kaala
nyiile, ne ɔ tɔgɛ yɛɛ,
“Fɛɛ gɛnɔɔbono nɛ too gibui
gidɛ wɔra apoo dɔ faa,
gɛnen kee ne Wurubuaarɛ
laa boori Babilon
ɔsowolɛ gbaa' mɔ ɔlon
so ne.
Mɛ maŋ baa wu mɔ gɛkaako.
22 Babilon ɔsowolɛ!
Ɔko maŋ baa nu aduule
alanbo, ilon abiibo,
nlɛɛ
de ngandan afolɛbo so
fo dɔ gɛkaako.

Adawo awura abono mɛ kya
wɔra abaa dɔ nsun mɔ
kee,
ɔko maŋ baa nu mɔmɔ
so fo dɔ.
Ɔko maŋ baa nu ɔdoo kɔrɔsɛ
so fo dɔ gɛkaako.
23 Fatela maŋ baa kii kyangɛ
fo dɔ
ne ɔko maŋ baa nu
ɔkyiifɔ mɔ-rɛ mɔ-kuli
gɛnɔ fo dɔ gɛkaako.
Fo-gigya agyibo ne n
wɔra gɛsinkpan so
anyamesɛ gbaa'gbaa,
ne fo kyu fo-afɛ penɛ
nsinkpan pɛwu so asa.
24 Babilon ɔsowolɛ gisobiidɛ
gi kya ba.
I lii fɛɛ asa nkalan nbono gi
nyida gɛsinkpan mɔ,
Babilon ne n wɔra imɔ.
Babilon ne n yɛgɛ ne
Wurubuaarɛ ikalan
atɔgɛbo,
asa abono Wurubuaarɛ
gi lɔrɔ mɔmɔ yela sa
mɔ-nyoro mɔ,
de asa abono pɛwu mɛ
mɔɔ mɔmɔ gɛsinkpan
so mɔ nkalan gi
kyɛɛgɛ fuɛ.”

19

Wurubuaarɛ Dɔ Asa Mɛ Kya Yen Mɔ

1 Imɔ idɛ gɛmara mɔ, i san
i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ,
nɛ nu ɔlanba fɛɛ sakpii belɛ
nnɔ Wurubuaarɛ dɔ mɛ kya
tɔngɛ ken-ken yɛɛ,
“Nbuo! Wurubuaarɛ
kusee-e!
Amɔlɛgɛ, nyisigyi de ɔlon
i gyɛ daa aye-Wura Wu-
rubuaarɛ-lɛɛ.
2 Gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ
laa biidɛ anyamesɛ
nyɛnyɛn giso mɔ,
i gyɛ gɛsintin ne i gyɛ
imɔ-ɔkpa so.
Ɔ laa biidɛ ɔsowolɛ nyɛnyɛn
mɔ giso.
Gɛnen ɔsowolɛ mɔ dɛ fɛɛ
ilaayankyii ɔbono ɔ tɛ
gɛbunono mɔ.
Ɔsowolɛ mɔ gi kyu mɔ-ilaa
nyɛnyɛn
kyu kyangɛ gɛsinkpan
so anyamesɛ
fɛɛ gɛnɔɔbono ilaayankyii
kya taalɛ yɛgɛ anyen
sakyɔ
mɛ' wɔra ilaa kankaran
mɔ.
Wurubuaarɛ laa biidɛ
ɔsowolɛ mɔ giso
de i' kyu ka mɔ Wu-
rubuaarɛ asonbo
abono gɛnen ɔsowolɛ
mɔ gi mɔɔ mɔmɔ mɔ
gikɔ.”
3 Sakpii mɔ mɛ kii kpen
yɛɛ,
“Nbuo! Wurubuaarɛ
kusee-e!
Igyɛsii i laa kpɛ i kya dii
i kya lii ɔsowolɛ
mɔ ɔdɛɛten gɛkpaa-
gɛkpaa.”
4 Abelɛnsɛ oko anan mɔ de
ilaa inan ibono i bo nkpa mɔ
mɛ kpelegɛ dɛ Wurubuaarɛ
ayaa dɔ mɛ kya yen mɔ
ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa so mɔ.
Mɛ tɔgɛ yɛɛ,
“Nbuo! I' ba gɛnen!”

Yesu Gɛkɛ Belɛ Mɔ Gɛ Fo

5 Gɛnɔ gɛko gɛ lii Wu-
rubuaarɛ gɛgyapaa mɔ asɛ
kpen tɔgɛ yɛɛ,
“Fɛ' yen aye-Wura Wu-
rubuaarɛ!

Fɛye abono pɛwu fɛ kya son
mɔ ne fɛ selɛ mɔ mɔ,
nbii de abelɛnsɛ pɛwu,
fɛ' yen aye-Wura Wu-
rubuaarɛ!”
6 Nfono mɔ, nɛ nu
ɔlanba faa kpo-o fɛɛ sakpii
katakperɛ nnɔ gi kya gbere
fɛɛ abii dɔ ibon ne n bɔla
gibɔla belɛ. Ɔlanba mɔ kii
ɔ dɛ fɛɛ nyangbon ne n kya
faa ken-ken. Sakpii mɔ kya
kpen ɔ kya tɔgɛ yɛɛ,
“Nbuo! Wurubuaarɛ
kusee-e!
Idɛ kon ne aye-Wura Wu-
rubuaarɛ Ɔlolonbo
mɔ gɛwuragyi
gɛ laa lii gɛwi tentege-
len.
Ɔkamaasɛ laa san wɔra daa
Wurubuaarɛ gɛlaarɛ.
7 A' gyi ɔkon!
I' wɔra aye-asen dɔ ɔkon
de a' yen Wurubuaarɛ.
Yesu, Wurubuaarɛ sandɛ mɔ
gɛkɛ belɛ
gɛbono gɛ dɛ fɛɛ ɔkyii
gikpiikɛ mɔ gɛ fo.
Yesu asonbo mɔ mɛ dɛ fɛɛ
ɔkyiifɔ
ɔbono ɔ gyere lɔrɔ ny-
oro nyɔlen-n
8 ne mɔ-kuli gi sa mɔ-
ɔkpa
de ɔ' dela akɛlɛlɛ kyabi-
kyabi abono a kya
ŋɛlegi mɔ.”
Ɔkyiifɔ akɛlɛlɛ adɛ a yelɛ
sa Yesu asonbo mɔ gɛsintin
gɛbono mɛ kya gyi sa Wu-
rubuaarɛ mɔ.

Gyɔn De Wurubuaarɛ Dɔ Ɔsɔɔ Mɔ Ilaa

9 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ gi tɔgɛ sa me
Gyɔn yɛɛ, “Ŋmarasɛ imɔ idɛ
yela yɛɛ, ‘Amudɛnsɛbo ne n
gyɛ asa abono Wurubuaarɛ
laa da gibaa terɛ mɔmɔ
yɛɛ mɛ' baa gyi Yesu, Wu-
rubuaarɛ sandɛ gɛdenakɛ
agyudɔ mɔ.’ ” Nɛ ŋmarasɛ
imɔ yela mɔ, o kii tɔgɛ sa me
yɛɛ, “Wurubuaarɛ gɛsintin
agyɛbi ne fo ŋmarasɛ faa.”

10 Nfono mɔ, nɛ kpelegɛ
ŋmii mɔ-ayaa dɔ n dɛ bu-
ubuu belɛ mi-i sa mɔ. O
wu gɛnen mɔ, ɔ gya me
yɛɛ, “Gɛŋ baa wɔra gɛnen.
Me-rɛ fo de fo-nanboana
Wurubuaarɛ asonbo abono
mɛ dɛ ilaa ibono Yesu gi
nyiile mɔmɔ mɔ dɔ mɔ,
aye pɛwu a gyɛ daa Wu-
rubuaarɛ asonbo. Son daa
Wurubuaarɛ.” (Ilaa ibono
Yesu gi nyiile mɔmɔ mɔ ne
n kya sa asa oduduu de
mɛ' taalɛ tɔgɛ Wurubuaarɛ
ikalan mɔ.)

Bee Fufuli Wura

11 Nfono mɔ, i san i kya
wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu
soso i bugi ginyɔ. N' baa kerɛ
mɔ, bee fufuli ne. Mɛ kya
terɛ isa ɔbono ɔ gyan bee mɔ
so mɔ yɛɛ “Ɔpaawɔrabo de
Gɛsintin Wura.” Ɔ kya gyi
nbɛlɛ ne ɔ kya kɔ ikɔ imɔ-
ɔkpa so.

12 Mɔ-ansibi a dɛ fɛɛ ɔgya
ɔbono ɔ kya dɛɛ mɔ, ne
awura npɛ gi bun gi bun mɔ-
gimu so. Ginyen giko gi gyan
mɔ so. Ɔko-rɛ ɔko mɛŋ nyi
gɛnen ginyen mɔ, gɛnen mɔ,
mɔ-wolɛ.

13 Ikɔ dɔ nkalan gi palɛ
mɔ-gɛgbɛ gɛbono o suu mɔ.
Ginyen gibono mɛ kya terɛ

mɔ mɔ ne n gyɛ yɛɛ Wurubuaarɛ Gigyɛbi.
14 Wurubuaarɛ dɔ ikɔ akɔbo mɛ buu mɔ. Mɛ gyan abee fufuli so kee ne mɛ bun akɛlɛlɛ kyabi-kyabi.
15 Gɛki boyɛsɛ gɛbono gɛ yelɛ sa gɛsintin mɔ gɛ bo mɔ-gɛnɔ dɔ. Gɛmɔ ne ɔ laa kyu kɔ de nsinkpan kpɛi-kpɛi so awura-awura. Ɔ laa kyu ɔlon fɛɛ gibeletɔ-lɛɛ ɔlon kyu gyi gɛwura mɔmɔ so. Ɔ laa kyu Wurubuaarɛ Ɔlolonbo mɔ ginyadon belɛ kyu ka anyamesɛ nyɛnyɛn gikɔ sa Wurubuaarɛ fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ kya kyise gifɔlɛ giko abi amɔ-ɔnyanten peterɛ mɔ.
16 Ginyen giko gi gyan mɔ-gɛgbɛ de mɔ-ɔgyan so yɛɛ,

AWURA DƆ WURA DE ABELƐNSƐ DƆ ƆBELƐNSƐ.

Nbuii Gi Laa Gyi Kaabo

17 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko owi dɔ, ne nɛ nu ɔ lɛɛ gɛnɔ ken-ken terɛ nbuii nbono gi kya maalɛ afuu so mɔ pɛwu yɛɛ, “Fɛ' baa gyan' de fɛ' gyi Wurubuaarɛ agyudɔ belɛ mɔ.
18 Agyudɔ mɔ ne n gyɛ asa nyoro inun: awura-awura de asogya abelɛnsɛ de anyamesɛ alolonbo de ikɔ dɔ abee akɔbo abono mɛ gyan mɔmɔ so mɔ de anyamesɛ nyɛnyɛn pɛwu, dabɔlɛ abono mɛ tɛ mɔmɔ-gibaa so de abono mɛ tɛ awura asɛ mɔ, nbii de abelɛnsɛ pɛwu inun.”
19 Nfono mɔ nɛ wu gɛnɔɔbono gɛdonbuɛ mɔ de gɛsinkpan so awura-awura mɔmɔ-ikɔ akɔbo mɔ mɛ laa kpaa gyan mɛ kya laarɛ mɛ' kpaa kɔ de ɔbono ɔ gyan bee mɔ so mɔ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ ikɔ akɔbo.
20 Mɛ laa kɔ mɔ, mɛ laa keda gɛdonbuɛ mɔ gɛmɔ-rɛ gɛmɔ-nanbo gɛbono gɛ penɛ asa mɔ. Gɛ wɔra ilaa dɛgɛnɔsɛ gɛdonbuɛ gɛko mɔ asɛ penɛ asa abono mɛ bo gɛdonbuɛ mɔ daasɛ mɔmɔ-asegbelɛ so ne mɛ son gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ. Wurubuaarɛ laa too gɛnen ndonbuɛ nnyɔ ndɛ wɔra fɛrɛwuta gigyapadɛ dɔ, yɛgɛ mɛ kerɛ.
21 Mɔ ɔbono ɔ gyan bee mɔ so mɔ laa kyu gɛki mɔɔ gɛdonbuɛ mɔ ikɔ akɔbo sɛnsɛ mɔ. Gɛnen gɛki mɔ ne n bo mɔ-gɛnɔ dɔ ne gɛ yelɛ sa gɛsintin mɔ. Nfono mɔ nbuii pɛwu gi laa baa gyi mɔmɔ abono ɔ laa mɔɔ mɔ inun gɛɛlɛ nyoro.

20

Nsi Nwɛ Gudu Ilaa

1 I san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko, ɔ lii Wurubuaarɛ dɔ kpelegɛ ɔ kya ba gɛsinkpan so. Ɔ dɛ safuee de gigbangbaran belɛ de gibaa. Gɛnen safuee mɔ gyɛ daa Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara mɔ safuee.
2 Ɔ laa kpaa keda ginaagɛsɛ, giwɔɔ dedaa-dedaa gibono gi gyɛ Satan, ilaa nyɛnyɛn pɛwu gɛmu mɔ. Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ gi keda Satan gɛnen mɔ, ɔ laa ŋminde mɔ yela nsi nwɛ gudu.

3 Ɔ laa kyu mɔ kyu too
wɔra ɔbɔ ɔbono ɔŋ bo ɔkara
mɔ dɔ de ɔ' tii wɔra sa-
fuee de ɔŋ' baa nyɛ penɛ
nsinkpan kpɛi-kpɛi pɛwu so
asa, gɛnen mɔ, nsi nwɛ gudu
mɔ gi fo pɛi de ɔ' sangɛ mɔ
ŋmaraa.
4 Nfono mɔ nɛ wu awura
ngyapaa. Abono mɛ tɛ
nmɔ so mɔ, Wurubuaarɛ laa
kyu gɛsinkpan so nbɛlɛ gi-
gyi kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ.
Nɛ wu asa abono mɛ tɔgɛ
Yesu ilaa de Wurubuaarɛ
agyɛbi sa asa ne imɔso ne
asa ako mɛ ten mɔmɔ-amu
mɔ. Abono nɛ wu gɛnen
mɔ, mɛ mɛŋ son gɛdonbuɛ
mɔ abɛɛ gɛmɔ-ɔkperɛ mɔ.
Mɛ kyena mɔ, mɛ kine
gɛdonbuɛ mɔ daasɛ mɔmɔ-
asegbelɛ so abɛɛ mɔmɔ-abaa
so. Gɛnen asa adɛ mɛ laa
kyingi lii ibuni dɔ kii kyena
nkpa, ne mɔmɔ-rɛ Kirisito
mɛ laa gyi gɛwura nsi nwɛ
gudu.
5 Asa sɛnsɛ abono mɛ wu'
mɔ berɛ, mɛ maŋ kyingi kii
nyɛ nkpa, gɛnen mɔ, nsi nwɛ
gudu mɔ gi fo. Imɔso asa
abono mɔmɔ-rɛ Kirisito mɛ
laa gyi gɛwura mɔ ne nan
wɔra agyangbarabo abono
mɛ laa kyingi lii ibuni dɔ.
6 Mɔmɔ abono mɛ laa
daa gikyingi lii ibuni dɔ
gɛnen mɔ, mɛ laa wɔra
amudɛnsɛbo de asen fufuli
awura. Lɛwu nyɔsɛ mɔ maŋ
nyɛ ɔlon mɔmɔ so. Mɛ
laa wɔra Wurubuaarɛ mɔ-rɛ
Kirisito asunbi alɛɛbo ne mɛ
laa gyi gɛwura nsi nwɛ gudu
mɔ.

Ilaa Ibono I Laa Ba Ilaa Nyɛnyɛn Pɛwu Gɛmu Mɔ So

7 Nsi nwɛ gudu mɔ gi fo
mɔ, Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
laa tigi ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ
8 de ɔ' lii kpaa penɛ
asa kpɛi-kpɛi abono mɛ
tɛ gɛsinkpan pɛwu so mɔ.
Gɛnen asa mɔ ne n gyɛ Gogɛ
de Magogɛ. Ilaa nyɛnyɛn
pɛwu gɛmu mɔ laa kpaa
penɛ asa de ɔ' koola ɔmɔ baa
gyan de mɛ' kpe ikɔ. Mɛ laa
nyaakyɔ fɛɛ apoo gigengen
so giŋɛsii.
9 Mɛ kpaa gyan mɔ,
mɛ laa naa gɛsinkpan
ɔŋmangɛ ɔkara kpaa bun
kyaabɔɔ nfono asa abono
Wurubuaarɛ gi lɔrɔ mɔmɔ
yela sa mɔ-nyoro mɔ mɛ
bo mɔ de Wurubuaarɛ
ɔsowolɛ laarɛsɛ mɔ. Mɛ bun
kyaabɔɔ gɛnen mɔ, ɔgya laa
lii Wurubuaarɛ dɔ baa dɛɛ
mɔmɔ koro.
10 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
laa kyu ilaa nyɛnyɛn pɛwu
gɛmu mɔ, mɔ ɔbono ɔ
penɛ asa mɔ, kyu too wɔra
fɛrɛwuta gigyapadɛ dɔ. Nno
ne Wurubuaarɛ gi wolaa
kyu gɛdonbuɛ mɔ gɛmɔ-rɛ
gɛmɔ-nanbo gɛbono gɛ penɛ
asa mɔ too wɔra mɔ. Mɛ laa
wu ɔlaawusɛ gɛnyɛ de gɛpɛ
gɛnen-n gɛkpaa-gɛkpaa.

Wurubuaarɛ Laa Gyi Ɔkamaasɛ Nbɛlɛ

11 Nfono mɔ nɛ wu
gɛwuragyapaa fufuli belɛ,
ne Wurubuaarɛ tɛ gɛmɔ
so. Soso de gɛsɛ i ŋaa lii
Wurubuaarɛ ansi so. Ɔko
maŋ baa wu imɔ.
12 Ne nɛ wu abelɛnsɛ de
nbii abono mɛ wu' wu'
mɔ mɛ yelɛ Wurubuaarɛ

ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa so mɔ asɛ. Ne nɛ wu gɛnɔɔbono Wurubuaarɛ laa bugi-bugi iwolɛ ibono ɔ ŋmarasɛ ɔkamaasɛ ilaa wɔrasɛ wɔra mɔ. Ɔ laa bugi ɔwolɛ banban ɔko. Ɔbono dɔ ne ɔ ŋmarasɛ abono mɛ laa nyɛ kyena mɔ asɛ mɔ anyen wɔra. Wurubuaarɛ laa gyi ɔkamaasɛ nbɛlɛ lii iwolɛ mɔ dɔ gɛnɔɔbono i laa kyena de mɔ-ilaa wɔrasɛ mɔ.

13 Apoo a laa lɛɛ asa abono mɛ wu' sii mɔ dɔ mɔ, ne Lɛwu de Nkyan i laa lɛɛ abono mɛ wu' kpe mɔmɔ dɔ mɔ, de Wurubuaarɛ o' gyi mɔmɔ pɛwu nbɛlɛ kyu naa de mɔmɔ-ilaa wɔrasɛ so.

14 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ laa too Lɛwu de Nkyan wɔra gigyapadɛ mɔ dɔ. Gigyapadɛ gidɛ ne n gyɛ lɛwu nyɔsɛ mɔ.

15 Nyamesɛ kamaasɛ ɔbono mɔ-ginyen giŋ bo Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena ɔwolɛ mɔ dɔ mɔ, Wurubuaarɛ laa too mɔ wɔra gigyapadɛ mɔ dɔ.

21

Soso de Gɛsɛ Ipobɔrɔ

1 Nfono mɔ, i san i kya wɔra me fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu soso pobɔrɔ de gɛsinkpan pobɔrɔ. Soso gyangbarasɛ mɔ de gɛsinkpan gyangbarasɛ mɔ i kyon ne iŋ baa i bo no. Apoo kee aŋ baa a bo no.

2 Nɛ wu Wurubuaarɛ ɔsowolɛ, Gyɛrusalem pobɔrɔ mɔ. Nɛ wu gɛnɔɔbono ɔ laa lii Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya kpelegɛ ɔ kya ba gɛsinkpan so mɔ. I laa lɔrɔ ɔsowolɛ mɔ fɛɛ gɛnɔɔbono ɔkyiifɔ kya gyere lɔrɔ mɔ-nyoro nyɔlen-n sa mɔ-kuli mɔ.

3 Nɛ nu gɛnɔ gɛko faa ken-ken lii Wurubuaarɛ gɛgyapaa mɔ asɛ gɛ kya tɔgɛ yɛɛ,

"Fɛ' kerɛ,
Wurubuaarɛ ɔkyenaten laa san ba ɔ bo anyamesɛ asɛ.
Ɔ laa kyena mɔmɔ dɔ ne mɔmɔ mɔ,
mɛ laa san wɔra mɔ-wolɛ lɛɛ asa.
Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne nan kyena mɔmɔ dɔ.
4 Ɔ laa kpaarɛ ansikyu kamaasɛ lii mɔmɔ-ansi dɔ sa mɔmɔ.
Iŋ baa nyɛ lɛwu. Mɛ maŋ baa yiyɛɛ
de mɛ' su osulon abɛɛ mɛ wu ɔlaa.
I kya nyiile yɛɛ gɛkyena gɛdɛ dɔ ilaa
i laa kyon gɛkpaa."

5 Wurubuaarɛ ɔbono ɔ tɛ gɛgyapaa mɔ so mɔ gi tɔgɛ yɛɛ, "Fɛ' kerɛ! Nan yɛgɛ ilaa kamaasɛ i laa bingiri ipobɔrɔ." O kii tɔgɛ yɛɛ, "Ŋmarasɛ imɔ idɛ yela. I lii fɛɛ gɛnen agyɛbi adɛ a gyɛ agyɛbi paawɔrasɛ ne a gyɛ gɛsintin."

6 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa me yɛɛ, "I logɛ kon! Me ne n gyɛ ɔbono n gyangbara ne me ne n tiikara. Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ de laalaalogɛ. Asa abono bolefɔ dɛ ɔmɔ mɔ, nan sa mɔmɔ nkyu. Gɛnen nkyu nbono gi kya lii daa ɔbon ɔbono ɔ kpɛ ɔ kya kyon ne ɔ kya sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ gɛmu. Maŋ sɔɔ ɔmɔ sɛi.

7 Abono mɛ laa kɔ lii mɔ
mɛ laa nyɛ gɛnen ilaa idɛ
pɛwu lii me asɛ, ne me, nan
wɔra mɔmɔ-Wurubuaarɛ de
mɔmɔ mɔ, mɛ' wɔra me-
biana gɛsintin.
8 Afuubo de abono mɛŋ
bo gisɔɔgyi sa Yesu mɔ, de
abono mɛ wɔra me Wu-
rubuaarɛ ilaa kyosɛ mɔ, de
asa amɔɔbo, de abono mɛ
kya laarɛ agyibara mɔ, de
afɛ awura, de ikperɛ asonbo,
de abonbo pɛwu berɛ, gigya-
padɛ gibono gi kya dɛɛ de
fɛrɛwuta mɔ dɔ ne mɛ laa
kpe. Imɔ idɛ ne n gyɛ lɛwu
nyɔsɛ mɔ.”

Wurubuaarɛ Ɔsowolɛ, Gyɛrusalem Pobɔrɔ

9 I san i kya wɔra me
fɛɛ oderi mɔ, nɛ wu Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔko kya
ba me asɛ. Wurubuaarɛ
dɔ isɔɔ sono ibono nkana
mɛ dɛ ibonboron sono de
awɔrɔfɔɔ sono tiikarasɛ mɔ
dɔ ɔko ne ɔ gyɛ. Ɔ baa
terɛ me yɛɛ, “Baa kerɛ. Nan
nyiile fo asa abono mɛ dɛ fɛɛ
ɔkyiifɔ, Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ, mɔ-ka mɔ.”
10 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ me gɛnen mɔ, Wu-
rubuaarɛ Oduduu ɔlon dɔ
so mɔ, i wɔra me fɛɛ ɔsɔɔ
mɔ gi puru me kyu dii kpe
gibii belɛ lege-lege giko gimu
so, ne ɔ kpaa nyiile me
gɛnɔɔbono Gyɛrusalem, Wu-
rubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ, laa lii
soso Wurubuaarɛ asɛ ɔ kya
kpelegɛ ɔ kya ba gɛsinkpan
so mɔ.
11 Ɔsowolɛ mɔ kya ba mɔ,
ɔ laa nyɛ Wurubuaarɛ ny-
isigyi ɔ kya ŋɛlegi fɛɛ gibui
boɔgyalonsɛ giko. Ɔ laa
ŋɛlegi ɔ kya wu sɔnlii fɛɛ
puruntuwa.
12 Ɔsowolɛ mɔ laa nyɛ
gɛkpen belɛ gɛbono gɛmɔ-
ɔpɔɔrɛ laa lɔnga dandan.
Gɛkpen mɔ gɛ laa nyɛ
nbunono gudu nnyɔ, ne
Wurubuaarɛ dɔ isɔɔ gudu
anyɔ mɛ laa kyena-kyena
nbunono ndɛ asɛ mɛ kya dii
nmɔ. Gɛnen nbunono mɔ so
mɔ mɛ laa ŋmarasɛ Isirale
awura abono mɛ son Wu-
rubuaarɛ mɔ adedaabo gudu
anyɔ mɔ anyen gyan'gyan
nmɔ so.
13 Gɛkpen mɔ nbunono
mɔ nsa' gi laa nyɛ de owi
ɔbaaliiten so, nsa' gi laa nyɛ
de owi ɔtɔrɔten so, nsa' gi
laa nyɛ de ɔbon adii so, ne
nsa', mɔ, gi laa nyɛ de ɔbon
akpelegɛ so.
14 Ɔsowolɛ mɔ gɛkpen mɔ
gɛsɛ ɔpɔɔrɛ laa wɔra daa
abui gudu anyɔ. Mɛ laa
ŋmarasɛ Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ isɔɔ gudu anyɔ mɔ
anyen gyan'gyan amɔ so.
15 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ
ɔbono ɔ tɔngɛ de me fɛɛ
oderi dɔ mɔ dɛ sika kɔkɔɔ
gibeletɔ de ɔ' kyu kaala
ɔsowolɛ mɔ de mɔ-gɛkpen
mɔ ɔpɔɔrɛ de nbunono mɔ.
16 Ɔsowolɛ mɔ ɔŋmangɛ
de mɔ-gisoro pɛwu i laa
wɔra daa kyɛɛ-kyɛɛ. Ɔ
laa kyu gibeletɔ mɔ kyu
kaala ɔsowolɛ mɔ mɔ, i laa
wɔra akpaaten nwɛ gudu-
gudu gɛnen gikpadɔ gudu
ginyɔ. Ɔsowolɛ mɔ gisoro de
mɔ-ɔŋmangɛ de mɔ-ɔlɔnga
i laa wɔra kyɛɛ-kyɛɛ. Iko i
maŋ don iko.
17 Ɔ laa kaala ɔsowolɛ mɔ

gɛkpen mɔ kee, ne i laa wɔra abaaŋmin gisoro gudu anyɔ-anyɔ gɛnen gikpadɔ gudu ginyɔ. Anyamesɛ-lɛɛ kaala ne Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ laa kyu kaala gɛnen.

Wurubuaarɛ Ɔsowolɛ Mɔ Nyisigyi

18 Abui ŋɛlegisɛ fufuli ne mɛ kyu yii gɛkpen mɔ. Ɔsowolɛ mɔ gyɛ daa sika kɔkɔɔ, ɔ kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.

19 Mɛ kyu abui ŋɛlegisɛ kamaasɛ ɔnan kyu too gɛkpen mɔ gɛsɛ ɔpɔɔrɛ mɔ adawo so.

Gigyangbarasɛ mɔ gi gyɛ gibui fufuli.
Ginyɔsɛ de gisasɛ mɔ a gyɛ buruu.
Ginansɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli nkyu siidasɛ.
20 Ginunsɛ de giseesɛ mɔ a pɛɛrɛ.
Gibui sonosɛ mɔ gi gyɛ kyaasɛ nfɔ.
Gukuesɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli gibono i kaarɛ gimɔ dɔ mɔ.
Sangosɛ mɔ gi laarɛ gi wɔra fɛɛ kyaasɛ nfɔ.
Gudusɛ mɔ gi gyɛ gifɛdaa bonboli nkyu nbono giŋ siida mɔ.
Gudu ɔkosɛ de gudu ginyɔsɛ mɔ a pɛɛrɛ folan.

21 Nbunono gudu nnyɔ mɔ mɔ gi gyɛ ngyi boɔgyalonsɛ nbelɛ-belɛ gudu nnyɔ. Gɛbunono kamaasɛ mɔ mɛ kyu gɛgyi belɛ kolon kyu salɛ gɛmɔ-gisin. Ɔsowolɛ mɔ so gidan mɔ gi gyɛ daa sika kɔkɔɔ so-o ne gi kya wu sɔnlii fɛɛ puruntuwa.

22 Meŋ wu Wurubuaarɛ ɔson obu gɛnen ɔsowolɛ mɔ so. Wura Wurubuaarɛ gbaa-gbaa, Ɔlolonbo mɔ, mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ Sandɛ mɔ, ne n gyɛ ɔsowolɛ mɔ Wurubuaarɛ ɔson obu.

23 Gɛnen ɔsowolɛ ɔbono so mɔ, iŋ tiri yɛɛ owi abɛɛ bosɛ ɔ' lii mɔ so. Wurubuaarɛ nyisigyi mɔ ne n kya ŋɛlegi ne i kya wu ɔsowolɛ mɔ fɛɛ owi. Yesu, Wurubuaarɛ Sandɛ mɔ, mɔ, ne n gyɛ ɔsowolɛ mɔ so fatela.

24 Gɛnɔɔbono ɔsowolɛ mɔ so i laa wu mɔ, imɔ ne nan yɛgɛ ne nsinkpan kpɛi-kpɛi so asa mɛ laa nyɛ wu naa. Gɛsinkpan so awura-awura mɔ mɛ laa kyu mɔmɔ-nyisigyi kpe gɛnen ɔsowolɛ mɔ so.

25 Mɛ maŋ tii ɔsowolɛ mɔ nbunono mɔ gɛkaako, i kya nyiile yɛɛ iŋ bo gɛnyɛ nno.

26 Asa mɛ laa kyu nsinkpan kpɛi-kpɛi lɛɛ nyisigyi de nmɔ so buubuu kpe Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so.

27 Ilaa kyɔlesɛsɛ berɛ, i maŋ nyɛ loo ɔsowolɛ mɔ so. Nyamesɛ ɔbono ɔ kya wɔra Wurubuaarɛ ilaa kyosɛ abɛɛ ɔ gyɛ ɔbonbo mɔ maŋ nyɛ loo ɔsowolɛ mɔ so. Gɛnen mɔ, mɔmɔ abono mɔmɔ-anyen a bo Yesu, Wurubuaarɛ Sandɛ mɔ ɔwolɛ mɔ dɔ, nfono mɛ ŋmarasɛ asa abono mɛ laa nyɛ gɛkyena dɛnsɛ Wurubuaarɛ asɛ mɔ anyen wɔra mɔ, mɔmɔ-wolɛ ne nan nyɛ gɛnen Wurubuaarɛ ɔsowolɛ ɔbono dɔ loo.

22

Wurubuaarɛ Asɛ Gɛkyena

1 Nfono mɔ, Wurubuaarɛ
dɔ ɔsɔɔ mɔ gi nyiile me ɔbon
ɔbono mɔ-nkyu gi kpɛ gi kya
kyon gi kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ.
Ɔbon mɔ nkyu gi dɛ faa
kelan-kelan ne gi kya ŋɛlegi.
Ɔbon mɔ gi lii Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ
sandɛ mɔ gɛgyapaa mɔ asɛ
ɔ kya kyon
2 naa de Wurubuaarɛ
ɔsowolɛ mɔ gidan mɔ
nsansana. Oyii ginsi kolon
ɔbono ɔ kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛkpaa mɔ yelɛ
ɔ yelɛ ɔbon mɔ agengen so
gɛnen-n kyu kpaa lii. Oyii
mɔ kya sɔrɔ abi gikpadɔ
gudu ginyɔ gɛsi dɔ, bosɛ
kamaasɛ mɔ-rɛ mɔ-lɛɛ abi
sɔrɔsɛ oyuduu. Mɔ-afɛdaa a
kya kyɛ nsinkpan kpɛi-kpɛi
so asa alɔtɔ.
3 Iŋ baa nyɛ Wurubuaarɛ
ɔ' tɔgɛ nnɔ wɔra mɔ-ilaa
iko-rɛ iko. Wurubuaarɛ
mɔ-rɛ Yesu, Wurubuaarɛ
Sandɛ mɔ, gɛgyapaa mɔ gɛ
laa nyɛ ɔsowolɛ mɔ so nno.
Wurubuaarɛ asonbo mɛ laa
son mɔ,
4 ne mɛ laa wu Wu-
rubuaarɛ de ansi, ne mɔ-
ginyen gi laa gyan mɔmɔ-
asegbelɛ so.
5 Iŋ baa wɔra gɛnyɛ.
Ɔsowolɛ mɔ so i maŋ baa
tiri ifatela abɛɛ owi. I lii
fɛɛ Wura Wurubuaarɛ so
mɔ, i laa wu abono mɛ bo
ɔsowolɛ mɔ so mɔ fɛɛ owi,
ne Wurubuaarɛ laa yɛgɛ mɛ
laa wɔra fɛɛ awura gɛkpaa-
gɛkpaa.

Ɔwolɛ Baarɛ Dɔ Agyɛbi Mɔ Ilaa

6 Wurubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ mɔ
gi tɔgɛ sa me yɛɛ, "Gɛnen
agyɛbi abono fo nu mɔ pɛwu
a gyɛ agyɛbi paawɔrasɛ ne
a gyɛ gɛsintin. Wura Wu-
rubuaarɛ ɔbono ɔ wolaa kyu
mɔ-Oduduu mɔ kyu sa mɔ-
ikalan atɔgɛbo mɔ, gɛnen
Wurubuaarɛ kolon ɔbono
kee ne n sun mɔ-ɔsɔɔ ne
ɔ baa nyiile mɔ-asonbo ilaa
ibonoana i maŋ kɛɛla ne i laa
ba mɔ."
7 Yesu gi tɔgɛ yɛɛ, "Nan
kpɛ ba ne. Omudɛnsɛbo ne n
gyɛ nyamesɛ ɔbono ɔ laa gyi
Wurubuaarɛ ikalan agyɛbi
mɔ so fɛɛ gɛnɔɔbono mɛ tɔgɛ
ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ."
8 Me, Gyɔn mɔ ne n gyɛ
ɔbono nɛ nu ne nɛ wu gɛnen
ilaa idɛ fɛɛ oderi mɔ. Nɛ
nu ne nɛ wu imɔ gɛnen
mɔ, nɛ kpelegɛ ŋmii Wu-
rubuaarɛ dɔ ɔsɔɔ ɔbono ɔ
lɛɛ imɔ nyiile me mɔ ayaa
dɔ, n dɛ buubuu belɛ n kya
sa mɔ.
9 O wu gɛnen mɔ, ɔ gya me
yɛɛ, "Gɛŋ baa wɔra gɛnen.
Me-rɛ fo, de fo-nanboana
Wurubuaarɛ ikalan atɔgɛbo
mɔ, de mɔmɔ abono mɛ
laa wɔra ilaa ibono ɔwolɛ
baarɛ dɔ i kya tɔgɛ mɔ, aye
pɛwu a gyɛ daa Wurubuaarɛ
asonbo. Son daa mɔ."
10 O kii tɔgɛ sa me yɛɛ,
"Gɛŋ sa fo' kyu Wurubuaarɛ
ikalan ibono ɔ tɔgɛ ɔwolɛ
baarɛ dɔ mɔ kyu wɔra asiiri
dɔ ilaa. I lii fɛɛ imɔ-owi mɔ
gi fuude.

11 Fo ɔbono fo yɛɛ ilaa
nyɛnyɛn ne fo laa wɔra mɔ,
kpɛ keda de-e. Fo ɔbono
fo bo ineesi mɔ, kpɛ nu de
fo-ineesi de-e. Fo ɔbono
mɔ fo-gisen dɔ i boran sa
Wurubuaarɛ mɔ, kpɛ keda
gɛnen, ne fo ɔbono fo lɔrɔ fo-
nyoro yela sa Wurubuaarɛ
mɔ, kpɛ keda gɛnen.”

Yesu Kya Ba! A' Baala

12 Yesu kya tɔgɛ aye
yɛɛ, “Nan kpɛ ba ne. N
dɛ ɔkamaasɛ mɔ-rɛ mɔ
ntɛɛla fɛɛ gɛnɔɔbono ɔ wɔra
gɛsinkpan so mɔ n kya bara
mɔ.
13 Me ne n gyɛ ɔbono n
gyangbara ne me ne n ti-
ikara. Me ne n gyɛ giyiigɛsɛ
de laalaalogɛ.
14 Asa abono mɛ kya
lɔrɔ mɔmɔ-asen dɔ fɛɛ
gɛnɔɔbono mɛ kya foro ngbɛ
mɔ, Wurubuaarɛ ayuule a
gyɛ mɔmɔ-lɛɛ. Mɔmɔ ne
nan nyɛ ɔkpa gyi oyii ɔbono
ɔ kya sa Wurubuaarɛ asɛ
gɛkyena gɛkpaa mɔ abi.
Mɔmɔ ne nan nyɛ loo de
Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ
gɛkpen mɔ nbunono.
15 I laa san asa abono
mɛ kya wɔra ilaa kankaran
mɔ, de afɛ awura, de abono
mɛ kya laarɛ agyibara mɔ,
de asa amɔɔbo, de ikperɛ
asonbo, de abono abon ilaa i
da ɔmɔ ɔbolɛ ne mɛ kya kɛɛ
abon mɔ pɛwu. Mɛ maŋ nyɛ
loo Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ
so.
16 “Me, Yesu ne n kyu
ɔkalan baarɛ sun me-ɔsɔɔ,
ne ɔ ba ɔ kya buu ɔ kya
sa fɛye abono fɛ bo me-ɔson
mɔ akpen dɔ mɔ. Oloobu
Deefidi ɔnaanabi ne n' gyɛ.
Nɛ lii daa Wura Deefidi ɔpaa
dɔ. Me ne n gyɛ Gibaadiikɛ
Gigyɛkpebi gibono gi kya
ŋɛlegi ne gi kya wu mɔ.”
17 Wurubuaarɛ Oduduu mɔ
de aye abono a kya ka
gyan Yesu so ne a dɛ
fɛɛ mɔ-ɔkyiifɔ mɔ,
a kya terɛ Yesu yɛɛ,
“Ba!”
Ɔkamaasɛ ɔbono o nu gɛnen
ilaa idɛ mɔ kee
ɔ' terɛ mɔ yɛɛ, “Ba!”
Wurubuaarɛ kya tɔgɛ yɛɛ,
“Ɔbono bolefɔ dɛ mɔ mɔ, ɔ'
ba.
Ɔbono i bo mɔ ɔbolɛ mɔ, ɔ'
ba de n' sa mɔ
nkyu nbono gi kpɛ gi
kya kyon
gi kya sa Wurubuaarɛ
asɛ gɛkyena gɛkpaa
mɔ.
Maŋ sɔɔ mɔ sɛi.”

Agyɛbi Laalaalogɛ

18 Me, Gyɔn, ne n kya laarɛ
n' ka fo ɔkamaasɛ ɔbono fo
laa nu Wurubuaarɛ ikalan
ibono i bo Wurubuaarɛ
agyɛbi ɔwolɛ baarɛ dɔ
mɔ. Fo ɔbono foŋ nyi
ne fo kyu agyɛbi ako bɔla
ikalan mɔ agyɛbi adɛ so
mɔ, Wurubuaarɛ laa kyu
awɔrɔfɔɔ abono ilaa ɔ tɔgɛ
ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ sa fo.
19 Ne fo ɔbono, mɔ, foŋ nyi
ne fo kɔɔgɛ agyɛbi ako lii
Wurubuaarɛ ikalan ibono i
bo ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ, Wu-
rubuaarɛ maŋ baa sa fo ilaa
ibono nkana fo laa nyɛ lii
mɔ asɛ ne ɔ kya tɔgɛ imɔ so
ilaa ɔwolɛ baarɛ dɔ mɔ. Fo
laa pan oyii abi abono a kya
sa Wurubuaarɛ asɛ gɛkyena
gɛkpaa mɔ, ne fo laa pan

Wurubuaarɛ ɔsowolɛ mɔ so gɛkyena mɔ kee.

20 Wura Yesu ɔbonɔ ɔ lɛɛ ɔwolɛ baarɛ dɔ ilaa nyiile me mɔ ne n kya tɔgɛ yɛɛ, “Nan kii ba gɛsintin. I maŋ kɛɛla.” Mi-i me mɔ, nɛ kyule mɔ yɛɛ, “I' ba gɛnen! Wura Yesu, ba.”

21 Aye Wura Yesu ɔ' sa mɔ-asonbo pɛwu so gɛwɔnsa dɛnsɛ. I' ba gɛnen.